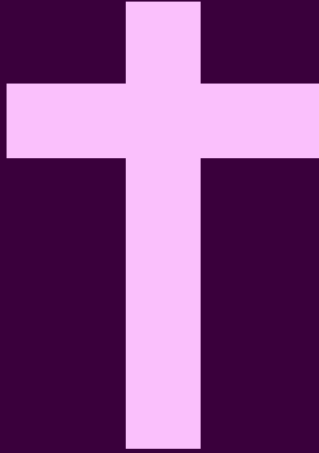

Ñ'oom xco na tqueⁿ ty'qots'om cantxja 'naa'

Jesucristo

New Testament in Amuzgo, Guerrero (MX:amu:Amuzgo, Guerrero)

Ñ'oom xco na tqueⁿ ty'oots'om cantxja 'naa' Jesucristo

New Testament in Amuzgo, Guerrero (MX:amu:Amuzgo, Guerrero)

copyright © 1999 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Guerrero Amuzgo (Amuzgo, Guerrero)

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Amuzgo, Guerrero

amu

Mexico

Copyright Information

© 1999, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Amuzgo, Guerrero

© 1999, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2024-02-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

3a693cf5-26ad-5db1-89e8-29e6d3f52b61

Contents

Mateo	1
Marcos	50
Lucas	80
Juan	127
Hechos	164
Romanos	206
1 Corintios	225
2 Corintios	243
Gálatas	255
Efesios	262
Filipenses	268
Colosenses	273
1 Tesalonicenses	277
2 Tesalonicenses	281
1 Timoteo	283
2 Timoteo	289
Tito	293
Filemón	296
Hebreos	297
Santiago	311
1 Pedro	316
2 Pedro	321
1 Juan	324
2 Juan	329
3 Juan	330
Judas	331
Apocalipsis	333

N'oom naya cantyja 'naa' Jesucristo na seiljeii Mateo

Nn'a' tsjaa' na tuiiñe Jesucristo

(Lc. 3:23-38)

¹ Luaa ñ'oom na matseijndaa'ñena' tsjaa' nn'a' na tuiiñe Jesucristo, na wjaac'oomna' David ñequio Abraham na jndyowicantyyoo' jooona na tue'cañoomna' jom.

² Abraham, jom tsotye Isaac, Isaac tsotye Jacob, Jacob tsotye Judá ñequio ntyjee tsa'ñíee'.

³ Judá ñequio yuscu na jndyu Tamar, ndana Fares ñequio Zara. Fares tsotye Esrom, Esrom tsotye Aram. ⁴ Aram tsotye Aminadab, Aminadab tsotye Naasón, Naasón tsotye Salmón.

⁵ Salmón ñequio yuscu Rahab, ndana Booz, Booz ñequio scoom'm Rut, ndana Obed, Obed tsotye Isaí. ⁶ Isaí tsotye David tsa' na tyoluiiñe rey, David to'ñoom scuu' ts'oo Urías, t'oom ndana Salomón.

⁷ Salomón tsotye Roboam, Roboam tsotye Abías, Abías tsotye Asa. ⁸ Asa tsotye Josafat, Josafat tsotye Joram, Joram tsotye Uzías. ⁹ Uzías tsotye Jotam, Jotam tsotye Acáz, Acáz tsotye Ezequías. ¹⁰ Ezequías tsotye Manasés, Manasés tsotye Amón, Amón tsotye Josías. ¹¹ Josías tsotye Jeconías ñequio ntyjee tsa'ñíee'. Jooona tuiindyena tiempo quia ty'e nn'a' Israel na praso ndyuaa Babilonia n'e na ticana'ndye nn'a' Israel ndia' ñ'e nn'a' ndyuaa'ñee'. Ty'echo na'ñee' jooona na tyondye'ntjomtye'na.

¹² Jnda teinom na ty'echo nn'a' Babilonia nn'a' Israel ndyuaana, tuiiñe jnda Jeconías ndyuaa'ñee'. Jndyu tsa'ñíee' Salatiel, Salatiel jom tsotye Zorobabel. ¹³ Zorobabel tsotye Abiud, Abiud tsotye Eliaquim, Eliaquim tsotye Azor. ¹⁴ Azor tsotye Sadoc, Sadoc tsotye Aquim, Aquim tsotye Eliud. ¹⁵ Eliud tsotye Eleazar, Eleazar tsotye Matán, Matán tsotye Jacob. ¹⁶ Jacob tsotye José, José saa' María. Ndo' María'ñee' na seincue' Jesús na cwiluiiñe Cristo.

¹⁷ Jnda' canchoo'ñequiee ndii' tsjaa' na jndyowicantyyoo', jna'na' Abraham, tue'cañoomna' hasta David. Ndo' cwiiche' canchoo'ñequiee ndii' tsjaa' na jndyowicantyyoo', jna'na' David, tue'cañoomna' tiempo quia na ty'e nn'a' Israel na praso ndyuaa Babilonia. Ndo' cwiiche' canchoo'ñequiee ndii' tsjaa' na jndyowicantyyoo', jna'na' quia ty'echo nn'a' Babilonia nn'a' Israel, tue'cañoomna' hasta xje' na tuiiñe nquii na cwiluiiñe Cristo.

Luaa waa na tuiiñe Jesús

(Lc. 2:1-7)

¹⁸ Luaa waa na tuiiñe Jesucristo. Quia waache' ñomcaa' tsoñee' María ñequio José, ndo' cwii tjooche' na nntjomndyena, teitquioo' na majndeiñe María cantyja najndei Espiritu Santo. ¹⁹ Ndo' José, tsa' na nluuiñe saa' María, jom ts'a' na ñequii'che' tyocantyyaa' ts'om na nts'aa yuu na maty'iomyana'. Tical'ue ts'oom na nluui'jnaa'ñe tsa'ñíee', jo' chii seitiom na cwe' ñemaa' nntyuii' ñomca. ²⁰ Yoche' na luaa' matseitiom, tsoom'm ndaa na teitquioo'ñe cwii ángel cwentaa' Ty'oots'om nnoom. Tso tsa'ñíee':

—'U José na cwiluindyuu' tsjaa' David na jndyowicantyyoo' tinty'ue' na nnc'o'ñom' María na nluuiñe scu'. Ee cantyja najndei Espiritu Santo jo' na jndeiñe. ²¹ Nntseincue' cwii yu'ndaa na tsa's'a. Ndo' 'u nntseicajndyu' juu Jesús. Ee na tseixmaa' na nncwji'n'maa'ñe nn'a' na m'a' cantyja 'naa'a'. Nntseicanoom'm jna' na la'xma' na'ñíee'.

²² Cha'tso nmei' tuii cha catseicandaa'ñena' ñ'oom na seinei' Ty'oots'om ñequio ñ'oom ndyoo profeta. ²³ Tso tsa'ñíee':

Que'yo' cwenta, nndeiñe cwii yuscundyua.

Nntseincue' cwii tyochjoo ndo' njndyu Emanuel.

Ñ'oom Emanuel matsona': Ty'oots'om m'aa' ñ'e'ndyo jaa.

²⁴ Jnda' na lcwii ts'om José na tsoom'm ndaa, quia jo' seicanaa' ñ'oom na sa'ntjom ángel cwentaa' Ty'oots'om, to'ñoom María na scoom'm. ²⁵ Saq tcatjomndyena na mandiiñom' hasta quia jnda seincuii scoom'm yu'ndaa'ñee'. Quia jo' José seicajñom yu'ndaa'ñee' Jesús.

2

Nn'a' na jndo' n'om ty'ena Belén

¹ Ncuee na tyom'aa' Herodes rey, tuiiñe Jesús tsjoom Belén ts'ondaa Judea. Luaa tuii, tque'cañom nn'a' na jndo' n'om Jerusalén, na jna' jo ndo' na macalui' ñe'quioom'.

² Tyota'x'eendyena:

—¿Yuu m'aa' nque' na tuiiñe rey cwentaa nn'a' judíos? Ee já jnda nty'iaayá na teitquioo'ñe caxjuu cwentaa'a' na ndicwa' m'aa'yá ndyuaayá jo ndo' yuu na macalui' ñe'quioom'. Jo' na tquiioyá na nlat'maa'ndyô jom.

³ Quia na jndii Herodes ñ'oomwaa', jeeñ seiñ'eeñ'ñena' jom ndo' mati cha'tso nn'a'n Jerusalén. ⁴ Jo' chii seijoom cha'tso ntyee na cwiluiitquiendye, ñequio nn'a'n na m'a'n tsjoom'ñeeñ na cwit'mogñ ljeii na tqueñ Moisés. Ndo' tax'eeñē ndaa na m'ñeeñ yuu tsona' na nluuiñe juu na cwiluiñe Cristo. ⁵ Na'ñeeñ jluena nnoom:

—Ndi', matso ljeii na tsjoom Belén ts'ondaa Judea, jo' jo' nluuiñē. Ee luua waa na seiljeii profeta:

⁶ O nn'a'n tsjoom Belén, ts'ondaa Judá,

mei'chjoo ticju'cjena' tsjom'yo' quii'ntaañ njoom nt'ma' cha'waa ts'ondaa Judá.

Ee quii'ntaañ'yo' nluui' cwii ts'a' na nluuitquiēñe

na nnteix'ee nn'aa'ya Israel.

⁷ Quia jo' cwe' nty'iu tqueeñ'ñe Herodes nn'a'n na jndo' n'om na jna' jo ndo' na macalui' ñ'e'quoom'. Tcuu tcuu tax'eeñē ndaana 'ñeeñ xjeñ'ñeeñ na teit'quiooñ'ñe caxjuu. ⁸ Jnda' jo' jñoom joona na c'oonna tsjoom Belén. Tsoom ndaana:

—Catsa'yo', ndo' cata'x'ee'jndaa'ndyo' yuu m'aa' tyochjoo'ñeeñ. Ndo' quia na jnda' jliu'yo' jom, quiola'candii'yo' ja, cha mati ja nncjo, nntseit'maañ'ndyo' jom.

⁹ Na'ñeeñ, quia na jnda' jndyena ñ'om'ndyoo rey Herodes'ñeeñ mana ty'ena. Ndo' juu caxjuu na teit'quiooñ'ñe ndaana na ndicwa' m'a'na ndyuaana jo ndo' na macalui' ñ'e'quoom', tñajndyena' jo ndaana hasta tue'cañoomna' ndyeyu yuu na m'aa' tyochjoo'ñeeñ. ¹⁰ Jeeñ tjawee' n'omna quia nty'iaannda'na caxjuu'ñeeñ. T'ma' tquiaana' na neii'na. ¹¹ Quia ty'equei'na naquii' w'aa, nty'iaana juu tyochjoo ñequio tsoñeeñ María. Ty'ecata'na cantyena na tyola't'maañ'ndyena jom. Tjeii'na 'na' na jnda na cwilei'chona. L'ana naya jom s'om cajan'ñ'e' suu ndo' ñ'e' nasei cachi na tuina' ñ'e' ntsuee' ts'oom mirra. ¹² Jnda' chii cwii'che' nato ty'elcwee'na ndyuaa tsjoomna ee s'aa Ty'oqts'om na tsoona ndaa, jo' na seijndo'na' n'omna na tic'oolcwee'na na m'aa' Herodes'ñeeñ.

Cwilei'nomna, cwi'oona ndyuaa Egipto

¹³ Jnda' na jlui' na'ñeeñ, teit'quiooñ'ñe cwii ángel cwentaa' Ta Ty'oqts'om nnom José xje' na tsoom'm ndaa. Tso ángel'ñeeñ nnoom:

—Quicantya', cja'ñ'oom' tyochjoo ñequio tsoñeeñ. Calei'nom'yo', catsa'yo' ndyuaa Egipto, ndo' jo' jo' c'om'yo' hasta xje' na nntseicandiiya. Ee nl'ue Herodes tyochjoo na nntseicue'ñ'e'ñ juu.

¹⁴ Quia jo' teicantya'na, ndo' cwe' natsjom tjañ'oom tyochjoo ñequio tsondyee. Ty'ena Egipto. ¹⁵ Jo' jo' t'omna hasta na tue' Herodes. Na tuui na luua' seicanda'ñena' ñ'oom' Ty'oqts'om na tyoñequiaa profeta. Matsona': "Tjeii'a Jndaaya na m'aa' ndyuaa Egipto."

Herodes sa'ntjoom na cwje tyocanch'u

¹⁶ Juu Herodes, jnda' na ljeii' na joo nn'a'n na jndo' n'om ticala'ñ'oom'ndyena jom, seiw'iyyayaa'. Jñoom sondaro tsjoom Belén ndo' cha'waa ndioche' yuu na m'a' nn'a'n. Sa'ntjoom na cala'cwjee na m'ñeeñ cha'tso tyonch'u na we ndyuu ndo' na cjeti m'a'n. Ee laa'ti' tjeii'ñ'e' cwenta cwanti xuee na teit'quiooñ'ñe jndyee caxjuu'ñeeñ cantya'naa' ñ'oom ndyuee nn'a'n na jndo' n'om. ¹⁷ Ndo' na luua' s'aa', seicanda'ñena' ñ'oom' Ty'oqts'om na seiljeii profeta Jeremías. Ee seineii' ñ'oom tjañ'oom' chiuu seichjoo'na' n'om yolcu judías tsjoom Belén na jla'cwjee sondaro ndana. ¹⁸ Tsoom:

Teic'uaa naquii' tsjoom Ramá na cwityuee londyee yocanch'u.

Jndei' cwila'xuaana,

cwityueena cantya'na' ndana

mei'ñ taleiquaana' na nnjoomna, ee tja ndana.

¹⁹ Jnda' na tue' Herodes, quia jo' teit'quiooñ'ñenda' ángel cwentaa' Ty'oqts'om nnom José xje' na tsoom'm ndaa. Ndicwa' m'a'na na ndyuaa Egipto.

²⁰ Tso nnoom:

—Quicantya', cja'ñ'oom' tyochjoo ñequio tsoñeeñ. Tsalcwe'yo' ndyuaa nn'a'n Israel. Ee jnda' tja' nn'a'n na ñel'ue'ndyee na ñe'cala'cwee'ñ' jom.

²¹ Quia jo' teicantya'na, tjañ'oom' tyochjoo ñ'e' n'om tsondyee. Ty'elcwee'na ndyuaana ndyuaa Israel. ²² Joo ncuee'ñeeñ m'aa' Arquelao ts'iaa' ts'ondaa Judea yuu na tyotsa'ntjom tsoyeeñ Herodes. Saq quia na jndii José na ljo', t'oom na nguia'na' na nncja' Judea. Mati s'aannda' Ty'oqts'om na tsoom'm ndaa na tancja' jo' jo'. Jo' chii tjaan' cwii'che' ntyja, ts'ondaa Galilea. ²³ Tjaan' cwii' tsjoom na jndyuu Nazaret. Jo' jo' ljoo'ñe. Na tuui na luua' seicanda'ñena' ñ'oom' Ty'oqts'om na tyoñequiaa profetas na nntseicajndyuna' Jesús ts'a'n Nazaret.

3

*Juan mañequiaa' ñ'oom ndaa nn'a'n jo ndo' yuu tjaa nn'a'n c'om
(Mr. 1:1-8; Lc. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)*

¹ Tue'ntyjo xuee na teitquioo'ñe Juan, toq'o'ñe na tyotseits'oomñe nn'a'. Tyoñequiaa' ñ'oom ndaana ts'ondaa Judea jo ndo' yuu tjaa nn'a' c'om. ² Tyotsoom:

—Calcwe' n'om'yo' ee juu na matsa'ntjom Ty'oqots'om mandyocwje'cañoomna' 'o.

³ Cantyja 'naa' Juan'ñee' na tyotseinei' profeta Isaías, tsoom:

M'aa' cwii ts'a' jo ndo' yuu tjaa nn'a' c'oom na jndei matseinei' ndaana. Matso tsa'ñee': “Calajndaa'ndyo' naquii' n'om'yo' cha'cwijom cwii nato na juu jo' nndyocwje'cañoom nquii na cwiluii'ne na nntsa'ntjom 'o.

Cata'ndyo'xcwe'yo' cha'cwijom na cwilayo'yo' nato na ñ'oom.”

⁴ Juan'ñee' tyocwe' liaa na tuii ñequio soo' camello. Tyochu'tye' tsia'ñe ñequio cwii tja'. Ndo' nantquie na tyocwaa'a' calca ntyue' ñequio tsiom' jndaa. ⁵ Ndo' jndye nn'a' tsjom Jerusalén ñequio nn'a' na m'a' cha'waa ts'ondaa Judea ndo' mati nn'a' na m'a' cantsu 'ndyoo jndaa Jordán, tyo'oona na m'aa'. ⁶ Seits'oomñe joona ts'om jndaa Jordán jndā na lcwe' n'omna jnaa'na.

⁷ Saa quia na nty'iaa'a' na jndye nn'a' fariseos ñequio saduceos tquiona na m'aa' na ñe'cwits'oomndyena, quia jo' tsoom ndaana:

—'O cwiluiindy'o' cha'na canduu na cwilei'nom'yo' na nquiaayo' na nnt'uiwi'na' jooyo'.

Ee 'o cwinquo'yo' na m'aa'ya na nquia'yo' na nntseiw'ii Ty'oqots'om 'o. ¿Ñee' t'mo' ndaa'yo' na waa na nndaq' nlu'i'n'maa'ndyo' nawi' na quia nndyo? ⁸ Ca'ndye'yo' na tis'a ndo' cal'a'yo' yuu na ya, quia jo' m'mo'na' na mayuu'che' cwilcwe' n'om'yo'. ⁹ Mei' ticalas'andyo' che'ncjo'yo' naquii' n'om'yo' na nndu'yo': “Jaa tjaa na teincuu' nacjooya ee Abraham cwiluiiñe weloo welooya.” Candye'yo' nntsjoo, meii' cwe' ljo'meii' nndaq' nntseicwaque' Ty'oqots'om na nluindyena' tsjaa' Abraham na jndyowicantytjoo', quia jo' n'ndiina' 'o. ¹⁰ 'O matseijomna' cha'cwijom n'oom na tis'a tã cwil'a. Ndo' manquiu'yo' n'oom na tical'a tã naya, maxje' nnt'uana'. Ndo' xe' jndā t'ua n'oom'ñee' nntioom nn'a' joona' quii' chom. Maluaa' matseijomna' nnts'aa Ty'oqots'om ñ'e'ndyo' 'o xe' tical'a'yo' yuu na ya. ¹¹ Ja mayuu' matseits'oq'ndyo' 'o ñequio ndaatoo ee na cwilcwe' n'om'yo'. Saa mandyontyjo nque' na nntseits'oomñe 'o ñequio Espiritu Santo naquii' n'om'yo' ndo' ñequio chom. Nque' t'ma'ti teixmaa', nchiiti ja. Mei' ticatseixma'ya na cwe' ja nnt'uiya lcoom'm na ñequiaya joona' na ñjoom. ¹² Jndā jaawindyoo' na nntu'xe'ndyo' ee laxma'yo' cha'cwijom lquee' na ndicwa' cwajndii. Luaa ts'iaa' cantyja 'naa' lquee'. Matseicueeñe ts'a'ñe lquee' hasta na nlju'ñ'e'. Jndā chii nntseiwee' lquee' na ya naquii' w'aa. Saa nchuaa'na' ñjoom chom. Maluaa' matseijomna' na nnts'aa Ty'oqots'om. Nn'a' na ya cwil'a maco'ñoom joona saa nn'a' na tis'a cwil'a, nntseicoom joona ñequio chom na tijoom canduu'.

Teits'oomñe Jesús

(Mr: 1:9-11; Lc. 3:21-22)

¹³ Quia jo' jna' Jesús ts'ondaa Galilea, tjaa' jndaa Jordán na nntseits'oomñe Juan jom. ¹⁴ Saa tiñe'nquiaa'ne Juan na caluii na ljo'. Tsoom:

—Cwa jndā tyje'cañoom' ja na catseits'oomndyo 'u meii' na matsona' na 'u catseits'oomndyu' ja.

¹⁵ T'o Jesús, matsoom nnom:

—Je' quiaandyu'to' na caluii na ljo'. Ee maca'na' na laa'ti' calacandaq'ndyo cha'tso cantyja na maty'iomyana'.

Ndo' tancuee' Juan. ¹⁶ Jndā na teits'oomñe Jesús, jluee'en quii' ndaa. Ndo' seicanaa'ñena' tsjo'luee. Nty'iaa'a' Espiritu na cwiluiiñe Ty'oqots'om ndyocue cha'cwijom catu'. Jndyocaljo nacjoom'm. ¹⁷ Ndo' nandye cañoom'luee teic'uaa na seinei' Ty'oqots'om. Tsoom:

—Luaañe Jndaaya na jee' candya' ts'oq'o'. Cantyja 'naa' jom mañequiaana' na nei'ya.

4

Ñe'que' tsa'jndii xje' Jesús

(Mr: 1:12-13; Lc. 4:1-13)

¹ Jndā jo' tjañ'oom Espiritu Santo Jesús jo ndo' yuu tjaa nn'a' c'om. Jo' jo' tyoque'ñe tsa'jndii na nnts'aa xje' jom.

² Tyom'aa' wen'aa' xuee ndo' wen'aa' tsjom t'cwaa'a'na, jndā chii jndyo na ñejoom'm.

³ Ndo' tyje'cañoom tsa'jndii na mach'ee xje' nn'a'. Tso nnoom:

—Xe' mayuu'che' cwiluiindy'u Jnda Ty'oqots'om, cwa catsa'ntjom' ljo'meii' na catseicwaque'na' tyoo' joona' na nlcwa'.

⁴ T'o Jesús:

—Ja xocats'aa na ljo' ee waa ljeii 'naa' Ty'oqots'om na matsona': “Nchii cwe' cantyja 'naa' tyoo' na wando' ts'a', saa cantyja 'naa' cha'tso ñ'oom na mañequiaa Ty'oqots'om.”

⁵ Jnda jo' tjañ'oom tsa'ndii Jesús Jerusalén tsjoom na lju' cwentaa' Ty'oqots'om. Tquee' juu xque' tsiu' wats'om t'ma'. ⁶ Tsoom nnom Jesús:

—Xe' mayuu'che' cwiluiindy' Jnda Ty'oqots'om, cwa cju'ndyu' jo nacje. Ee luaa matso ñ'oom 'naa'a':

Nquii Ty'oqots'om ñeiquiaa' 'u luee ángeles cwentaa'a' na cal'ana cwent'a 'u.

Ndo' nntyjee' lueena 'u

cha tincjaacañjom ljo' nc'e'.

⁷ Quia jo' t'o Jesús nnom, tsoom:

—Ja tjoom cats'aa cha'na matsu' luaa' ee mati waa cwiiche' ljeii 'naa' Ty'oqots'om na matsona': “Tinta' xje' Ta Ty'oqots'om cwent'a'.”

⁸ Jnda chii tjañ'oom tsa'ndii Jesús cwii sjo nandy. Jo' jo' t'moo' nnom cha'tsoti n'iaa' t'ma' na m'a' nn'a' tsjoomnancue, ñequio na t'ma' matseit'maa'ñena' joo. ⁹ Ndo' tsoom nnom:

—Cha'tso nmei' nntiogo l'o' xe' nlco' xtye' na nntseit'maa'ndyu' ja.

¹⁰ Ndo' t'o Jesús nnoom, tso:

—Quindyoo' nacañomya 'u Satanás, ee ñ'oom' Ty'oqots'om na teiljeii matsona': “Catseit'maa'ndyu' nquii Ta Ty'oqots'om cwent'a', ndo' macandá nnom nque' candi'ntjom'.”

¹¹ Quia jo' ndii tsa'ndii jom. Ndo' tqie'cañom ángeles, tyondye'ntjomna nnoom.

Mato' Jesús ts'iaa' 'naa'a' ts'ondaa Galilea

(Mr. 1:14-15; Lc. 4:14-15)

¹² Quia jndii Jesús na jnda mam'aa' Juan praso, tjalcwee'e' ts'ondaa Galilea. ¹³ Tjaa' tsjom'm Nazaret, sãã taticaljoo'ñê jo' jo'. Tjaa' na nljoo'ñê tsjoom Capernaum na m'aa'na' ndyoo ndaaluee. Jo' jo' ndyuua cwentaa' nn'a' tmaa' Zabulón ñequio Neftalí. ¹⁴ Ndo' joo ndyuua'ñee' tyom'aa' cha nntseicandãã'ñena' ñ'oom na seiljeii profeta Isaías, matsona':

¹⁵ Nntseixueeñena' jo ndãã nn'a' na m'a' ndyuua cwentaa' Zabulón ndo' jo ndãã nn'a' na m'a' ndyuua cwentaa' Neftalí.

Nntseixueeñena' jo ndãã nn'a' na m'a' ndyuua' ndyoo ndaaluee,

ñequio ndyuua xndyaa' jndaa Jordán,

ñequio ts'ondaa Galilea yuu na m'a' nn'a' na nchii nn'a' judíos.

¹⁶ Na'ñee' m'a'na nacje 'naa' najaa'ñe,

sãã je' je' jnda teitquioo' cwii na jee' caxueeñe jo ndããna.

Ndo' mati m'a'na na manchjena' jooona na wi' cwitzoomna,

sãã je' jnda seicaxueeñena' jo ndããna.

¹⁷ Xje'ñee' jna'na' na to' Jesús na tyoñequiaa' ñ'oom. Tsoom:

—Calcwe' n'om'yo', ee juu na matsã'ntjom Ty'oqots'om mandyocwje'cañoomna' 'o.

Ma'ma' Jesús ñequiee nn'a' na cwitzjeii' calcaa

(Mr. 1:16-20; Lc. 5:1-11)

¹⁸ Xje' na mawinom Jesús 'ndyoo ndaaluee Galilea, ljeii' we nn'a' na ñenquii ts'a' nntseinda, Simón, tsa' na jndyu Pedro ñequio Andrés tyjee tsa'ñee'. Cwituee'na tsqui' 'naa'na ts'om ndaaluee ee nn'a' cwitzjeii' calcaa jooona. ¹⁹ Tso Jesús ndããna:

—Quiolajomndyo' ñ'e'ndyo ndo' ja nnts'aa na nla'tjom'yo' nn'a' tachii cwe' calcaa.

²⁰ Jooona mañoom' 'ndyena nlqui' 'naa'na, ty'ela'jomndyena ñ'e'ñê.

²¹ Ndo' na tja tjatye'e' ljeii' cwiiche' we ts'a', nntseinda Zebedeo na'ñee', Jacobo ñ'e' tyjee' Juan. Njomndyena ts'om w'aandaa. Cwila'yona nlqui' 'naa'na ñequio tsotyena Zebedeo. Quia jo' t'ma' Jesús jooona. ²² Ndo' mañoom' 'ndyena w'aandaa ñ'e' tsotyena, ty'elajomndyena ñ'e'ñê.

Jesús ma'moo' ndãã jndye nn'a'

(Lc. 6:17-19)

²³ Tyomanom Jesús cha'waa ts'ondaa Galilea. Tyo'moo' ndãã nn'a' naquii' lan'om 'naa'na. Tyoñequiaa' ñ'oom naya cantyja na matsã'ntjom Ty'oqots'om. Ndo' tyotsein'maa' nn'a' cha'tso nnom ntycu na wiina. ²⁴ Ndo' t'om ñ'oom cantyja 'naa'a' cha'waa ndyuua Siria. Na'ñee' tqiuchona cha'tso nn'a'wii na m'aa' na cwitzjom jndye nnom ntycu ñequio na maquiina' joo. Mati ñ'ee' nn'a' na cwilei'cho jndyeta joo, ñ'ee' nn'a' na malei'ñ'oom tycuuee', ndo' ñ'ee' nn'a' na cwitzjom tycutquee'. Sein'maa' jooona. ²⁵ Jo' chii t'ma' nntmaa' nn'a' ty'entyjo naxee'e'. Jna' na'ñee' ts'ondaa Galilea, ñ'e' nn'a' ndyuua njoom Decápolis, ñ'e' tsjoom Jerusalén, ñ'e' ts'ondaa Judea, ndo' xndyaa' jndaa Jordán.

¹ Quia na nty'iaa' Jesús na jndye nn'a'n, tjawaa'n cwii ta. Jndā na tjacjom, ty'entyja' nn'a'n na cwila'jomndye ñ'e'ñê. ² Tōō'n'ō'n na t'mōō'n ndaāna.

Nmeii'n mañequiaana' na neii'n nn'a'n
(Lc. 6:20-23)

³ Tsoom:

—Mañequiaana' na neii'n nn'a'n na cwila'no'n na nty'iaandye jo nnom Ty'ōōts'om, ee na'ñee' cwila'jomndyena cantyja na matsa'ntjoom.

⁴ Mañequiaana' na neii'n nn'a'n na chjoo' n'om cantyja jnaa'na, ee quia ñeequiaa Ty'ōōts'om na t'ma' n'omna.

⁵ Mañequiaana' na neii'n nn'a'n na cwituee'ndyecje jo nnom Ty'ōōts'om ee nndaana na nnc'omna tsjoomnancue xco.

⁶ Mañequiaana' na neii'n nn'a'n na m'a'na cha'cwijom na ñe'jndo'na ndo' ñe'cwena ee na ntyjaa' n'omna na ndāā n'l'ana yuu na maty'iomyana'. Ee candaā'ya ñeequiaa Ty'ōōts'om na cwicantyyaa' n'omna.

⁷ Mañequiaana' na neii'n nn'a'n na m'a' na wi' n'om nc'iaa, ee nnc'oom Ty'ōōts'om na wi' ts'oom joona.

⁸ Mañequiaana' na neii'n nn'a'n na lju' naquii' n'om, ee nnty'iaa ndāāna naquii Ty'ōōts'om.

⁹ Mañequiaana' na neii'n nn'a'n na cwita'ya nc'iaa na cwila'ntja'ndye, ee nntseicajndyu Ty'ōōts'om joona ntseinaa'.

¹⁰ Mañequiaana' na neii'n nn'a'n na cwintyjo nc'iaana joona nc'e na m'a'na cantyja na maty'iomyana', ee la'xma'na'ñee' cantyja na matsa'ntjom Ty'ōōts'om.

¹¹ Mañequiaana' na nei'yo' quia na cwila'jnaa' nn'a' 'o, ndo' quia cwita'wi'na 'o ndo' cwituee'na cha'tso nnom ñ'oomwi' nacjo'yo' na cwe' cantu nc'e na m'a'yo' cantyja 'na'ya. ¹² C'om'yo' na t'ma' n'om'yo' ndo' catseicwaljoo'tina' na nei'yo' ee t'ma' naya cwenta'yo' cwiwiwe cañoom'luee. Ee malaa'ti' tyolei'ntyjo nn'a' profetas na tyoñe'quia ñ'oom' Ty'ōōts'om tandyo xuee, cwii tjōōche' na nntjom' 'o nawi'ñee'.

Cwiluiindyō tsjaa'chje' ndo' chom
(Mr. 9:50; Lc. 14:34-35)

¹³ "O cwiluiindyō' tsjaa'chje'n, saā xe' na jndā jlui' na chje'na', ¿ljo' ñ'e'n cwii nle-ichje'nnda'na'? Mei'chjoo tjaa yuu cwii nleil'uena', jo' chii cwe' cwitye'nquiee' nn'a'n ndo' cwicandyuena joona'.

¹⁴ "O cwiluiindyō' chom na cwiwixuee jo ndāā nn'a'n tsjoomnancue. Cwii tsjoom na wacatyee' xque' ta, xocandāā nncwenty'iu juuna'. ¹⁵ Mati xotseicw'aa ts'a'n cwii xjocanti ndo' nncwjaa'ñeyom juuna' nacjee' ts'oom costum. Maxje' nntseintyja ts'a'n juuna' cha ya nntseixueena' ndāā cha'tso nn'a'n na m'a' naquii' w'aa. ¹⁶ Malaa'ti' c'om' 'o na calax-ueendyo' ndāā nn'a'n cha nla'no'n na cwil'a'yo' cha'tso nnom na maty'iomyana'. Ndo' cantyja 'na'yo' nla't'maa'ndyena Tsotyeyo' na m'aa' cañoom'luee.

Ma'mō' Jesús cantyja 'naa' ljeii na matsa'ntjomna'

¹⁷ Mati tso Jesús:

—Ticala'tiuu'yo' na jndyōō na nntseityui'a chiuu waa na t'ma' ljeii na tqe' Moisés, mei' ñ'oom' Ty'ōōts'om na tyoñe'quia profetas. Jndyōō na nntseicandāya joona' cha nlei'tquioo' chiuu waa na mayuu'che' ñe'cat'mōō'na'. ¹⁸ Ee mayuu'che' nndye'yo' nntsjōō, yoche' na ndicwa'na waa tsjo'luee ñeequio tsjoomnancue, xoca'ndiina' mei'cwii ljeii cachjoo na ndii'na' naquii' ljeii na tqe' Moisés, hasta xje' jndā jlui'ljuu'ñ'e'na'. ¹⁹ Nc'e na luaa', mei'cwi'ñee'che' ts'a'n na titseicandā cwii ñ'oommeii' na cachjoo'na', ndo' ma'mōō' ndāā nc'iaa'na' ya meii' tila'candāna juuna', tjaa yuu l'ueñê cantyja na matsa'ntjom Ty'ōōts'om. Saā ñee' juu na matseicandā ñ'oommeii' ndo' naljo' ma'mō' na cal'a nc'iaa', juu matseijndaa'ñena' na t'ma' l'ueñê cantyja na matsa'ntjom Ty'ōōts'om. ²⁰ Jo' chii candye'yo' nntsjōō, xe' tilacandāā'ndyo'ti'yo' jo nnom Ty'ōōts'om, nchiiti na cwila' nn'a'n fariseos ñeequio nn'a'n na cwi't'mōō' ljeii na tqe' Moisés, quia jo' xonndaā ntsaqueiee'ndyo' cantyja na matsa'ntjoom. Maca'na' na 'o nncwinom'ti'yo' na ya nl'a'yo' nchiiti cha'na cwil'a na'ñee'.

Ma'mō' Jesús na tila'wjaāya nc'iaaya
(Lc. 12:57-59)

²¹ "O jndā jndye'yo' ñ'oom na tyolue nn'a'n ndāā welooya na matsona': "Tintseicue' x'ia' ndo' mei'cwi'ñee'che' ts'a'n na nnts'aa na ljo', maxje' nnt'uiitye'na' juu." ²² Jo' chii nndye'yo' nntsjōō, meii' cwe' na nntseiw'ii ts'a'n x'iaa' maxje' nnt'uiitye'na' jom. Ndo' mei'cwi'ñee'che' ts'a'n na matseinei' ñ'omjnaa' nnom x'iaa', maxje' nntu'xe' nn'a'n na cwiluitquiendye wats'om t'ma' juu. Ndo' mei'cwi'ñee'che' ts'a'n na nntseijoom'ñe quioo' x'iaa', maxje' matsona' na nntioomñê juuna' naquii' chom b'io.

²³ Jo' chii quia na ma'tioo' 'na na jo nnom tio na mañequiaa' cwentaa' Ty'oqots'om, ndo' xe' juu xje'ñee' macjaañjoom' ts'om' na tiya m'aa' x'ia' ñ'e'ndyu', ²⁴ quia jo' ca'ndii' 'na' jo' jo', chii cja', catsa'jndyee' na caljoyaandyo' ñ'e' x'ia'. Ndanquia, chii candyo'nnda' na ñe'quiaa' cwentaa' Ty'oqots'om.

²⁵ Yoche' na ndicwa' wanaa', que'ndyu' na caljondyo'ya'yo' ñ'oom na maleichuuna' 'o ñ'e' x'ia' cha tints'aana' na juu ts'a' na m'a'ntiaa'ndyo' ñ'e'ñe' nntseiquoom 'u l'o jwe. Ndo' jwe'ñee' ñe'quiaa' cwenta 'u luee sondaro, Ndo' jooa mana nntuee'na 'u w'aancjo. ²⁶ Mayuu'che' matsjoo' njom', xocalui' jo' jo', hasta quia na jnda' tiom'nchaa'ndyu'.

Tiya na matseiquee' ts'om ts'a' x'iaa'a'

²⁷ "O jnda' jndye'yo' ñ'oom na tyoñe'quia nn'a' na matsona': "Tijoom xuee nnc'oom'ya' ñ'e' cwiiche' ts'a'." ²⁸ Saa' ndyeyo' nntsjoq, mei'cwi'ñee'che' ts'a' na cwe' manty'iaa' cwii yuscu na matseiquee' ts'oom juu, maxje' matsona' na mam'aa'yaa' ñ'e'ñe' ee na luaa' matseitoom.

²⁹ Macwe' jo' xe' cantya na manty'ia' wjaañ'oomna' 'u na matsei'tjoondyu' nnom Ty'oqots'om, que' che'nncu' xje' cha'cwijom na macwji' ts'om njom' ndo' matquie' juuna' cha taxocatseitjoondyu'ti'. Ee ñe'cuua' meii' na tacandaa'ndyu' saa' nncu' nlui'n'maa'ndyu'. Ndo' xe' tiñe'que' che'nncu' xje' cantya 'na', meii' na candaa'ndyu' ñe'c'oom', mei'chuu'che' b'io nncju'na' 'u. ³⁰ Ndo' xe' wjaañ'oomna' 'u na matsei'tjoondyu' nnom Ty'oqots'om jnaa' ts'o' ntyjaya, que' che'nncu' xje' cha'cwijom na matyjee' ndo' matquie' juuna' cha xotseitjoondyu'ti'. Ee ñe'cuua' meii' na tacandaa'ndyu' saa' nncu' nlui'n'maa'ndyu'. Ee xe' tiñe'que' che'nncu' xje' cantya 'na', meii' na candaa'ndyu' ñe'c'oom', maxje' nncju'na' 'u b'io.

Ticato'ndye nn'a' na jnda' t'unco

(Mt. 19:9; Mr. 10:11-12; Lc. 16:18)

³¹ Mati waa ñ'oom na tyoñequiaa' Moisés na mei'cwi'ñee'che' ts'a' na matseyuui' ljeii 'naa' ñ'e' scuu', tsa'ñee' nnoom'm na nlui' ljeii cantya na matq'ñe' ñ'e' scoom'm. ³² Saa' je' candye'yo' ñ'oom na nntsjoq nncq. Mei'cwi'ñee'che' ts'a' na matseyuui' ljeii 'naa' ñ'e' scuu', cwii na mei'nquia na s'aa scoom'm na nchii ñet'oomya ñequio cwiiche' ts'a', cha'cwijom nque' mach'ee' na c'oomya scoom'm ñ'e' cwiiche' ts'a'. Ndo' mei'cwi'ñee'che' ts'a' na nncoco ñ'e' yuscu'ñee', matsona' na cwe' m'a'yana.

Ma'mo' Jesús na tintjeii'a ñ'oom jii' Ty'oqots'om

³³ Mati jnda' jndye'yo' ñ'oom na tyolue nn'a' teiyo ndaa' welooya na matsona': "Tilque'tye' ñ'oom na ntyji'ya' na xondaa' nntseicandaa'ndyu', saa' ñ'oom na jnda' tque'tye', catseicandaa'ndyu' juuna' nnom Ta Ty'oqots'om." ³⁴ Saa' je' nncq matsjoo' ndyeyo': Mei'cwii ñ'oom tilque'tye'yo' na nntjei'yo'yo' ñ'oom jii' Ty'oqots'om. Ee jom tjacantya na t'ma' cwiluiñe'. Mati mei'cwii ñ'oom tilque'tye'yo' na nntjei'yo'yo' ñ'oom na ntyjii cañoom'luee, ee juuna' cwiluiñe'na' ndio 'naa'a', ndo' na ljo' nndu'yo' matseijomna' na cwindu'yo' jii' Ty'oqots'om. ³⁵ Mei'cwii ñ'oom tilque'tye'yo' na nntjei'yo'yo' ñ'oom na ntyjii tsjoomnancue, ee juuna' m'aa'na' nacje 'naa' Ty'oqots'om. Ndo' na nndu'yo' naljo', matseijomna' na cwindu'yo' jii' Ty'oqots'om. Ndo' mei'cwii ñ'oom tilque'tye'yo' na nntjei'yo'yo' ñ'oom na ntyjii tsjoom Jerusalén, ee tsjoom'ñee' cwiluiñe'na' tsjoom' nquii Ty'oqots'om na matsa'ntjom. Ndo' na nndu'yo' naljo' matseijomna' na cwindu'yo' jii' Ty'oqots'om. ³⁶ Ndo' mei'cwii ñ'oom tilque'tye' cjo' nncu' ee 'u tjaa ljo' tseixma' na nntsa' na nleicanchii' oo nleintom meii' ñe'cwii sooxque'. Macandá nquii Ty'oqots'om ndaa' nnts'aa' na ljo'. Jo' chii na nntsu' ñ'oom'ñee' matseijomna' na matsu' jii' Ty'oqots'om. ³⁷ Quia na macwji'yuu'ndyu' cwii ñ'oom ndo' matsu' na mayuu' juuna', cats'aana' na mayuu' ñ'oom'ñee'. Ndo' quia na matsu' na tiyuu', cats'aana' na tiyuu' ñ'oom'ñee'. Ee canty'jati ñ'oom na nntseicwaljo'ti' na nntseijndei' ndyo' hasta nntseitiuu' na nntsu' jii' Ty'oqots'om, ñ'oom'ñee' cwina'na' na m'aa' nquii tsa'jndii.

Tical'ueendyo' na nnjoom na cwita'wi' nn'a' jaa

(Lc. 6:29-30)

³⁸ "O jnda' jndye'yo' ñ'oom na tyolue nn'a' teiyo na matsona': "Cwaa' cwii nnom nawi' mach'ee ts'a' ñ'e' x'iaa'a', mati nleijndaa' na nntjom jom. Aa ts'omnnoom x'iaa'a' seiquee'ñe', mati catjom jom. Aa tsei'n'om x'iaa'a' tcoom, maxje' mati jom majo'ti catjom." ³⁹ Saa' je' nncq matsjoo' ndyeyo': Til'ueendyu' na nnjoom quia na maco'wi' ts'a' 'u. Ee mei'cwi'ñee'che' ts'a' na mmei'nda' ntsma' ntyjaya, mati ntyjatymaa' quiaa' na mmeii'nda'. ⁴⁰ Ñee' juu na maque' ñ'oom nacjo' na ñe'cuee' ñ'oom 'u wats'iaa' ñe'cwjee' e' cotom', mati quiaa' na nncjaañ'oom liaaso'. ⁴¹ Ñee' juu na mach'ee na jndei'na' cja' ñ'e'ñe' na nca'chu' xuu 'naa'a' cwii kilómetro, cja' meii' we. ⁴² Ts'a' na maca'na' njom', quiaa' nnoom, ndo' ts'a' na maco', nchii nntsa' ndoo' ticandi'.

C'oog'ya na wi' n'oog'ya nn'a' na jndoo jaa
(Lc. 6:27-28, 32-36)

⁴³ Mati 'o jnda' jndye'yo' ñ'oom na tyolue nn'a' teiyo, na matsona': "Catsa' na wi' ts'om' x'ia' ndo' catseitaa' ts'om' ts'a' na jndoo' 'u." ⁴⁴ Saa' je' nnc'o matsjoo' nndye'yo': Cal'a'yo' na wi' n'om'yo' nn'a' na jndoo' 'o. Ndo' calanei'yo' nnom Ty'oogts'om' cantyja 'naa' nn'a' na cwita'wi' 'o. ⁴⁵ Quia jo' nluindyoy' nteinda Tsotyeyo' na m'aa' cañoom'luee. Ee jom mach'ee' na manty'iaa' ñe'quiom' 'naa' nn'a' na ya nn'a'ndye' ndo' mati nn'a' na wi'ndye. Ndo' matseicuaa'a' yuu na m'a' nn'a' na cwil'a na maty'iomiana', ndo' nn'a' na cwil'a na ticaty'iomiana'. ⁴⁶ Ee xe' macanda' nn'a' na wi' n'om' 'o, cwil'a'yo' na wi' n'om'yo', ¿aa cwila'tiuu'yo' na cjaawee' ts'om Ty'oogts'om'? ¿Aa nchii majo'ti cwil'a nn'a' na cwito'ñoom s'om cwentaa' gobiernom? ⁴⁷ Ndo' xe' cwe' ncjoondyoy' cwifne'quia'yo' na xma'ndyoy', ¿yuuwaa na jee' ya cwil'a'yo'? Ee malaa'ti' m'a' nn'a' na tyoola't'maa'ndye Ty'oogts'om. ⁴⁸ C'om'yo' na canda' na wi' n'om'yo' nn'a' cha'xe' nquii Tsotyeyo' na m'aa' cañoom'luee, canda' m'aa' na candya' ts'oom' joona.

6

Ma'mo' Jesús na cal'aaya jndye nnom naya

¹ 'Que'yo' cwentia quia na nl'a'yo' cwii nnom na maty'iomiana', nchii nl'a'yo' cwe' cha na canty'iaa' nn'a', ee xe' na ljo', tjaa'na' naya 'na'yo' jo nnom Tsotyeyo' na m'aa' cañoom'luee. ² Cwe' n'c'e jo' quia mache' naya cwii ts'a', catsa' na ñennu' ntyji', tint-seixuaandyu'. Ee m'a' nn'a' na cwe' cwil'aya na ya nn'a'ndye. Cwi'oona lan'om ñequio n'om nantaa' c'uaa ndyueena na cwil'ana naya ndyeñe', cha que' nn'a' cwentia ndo' cala't'maa'ndye nn'a' joona. Mayuu'che' nntsjoog' nndye'yo', cwe' tomti juu cantyja na cwila't'maa'ndye nn'a' joona, jo' na cwita'ntjomna. ³ Saa' 'u je', quia na mache' naya ts'a', tica'mo' na nljeii cwiche' ts'a', meii' ts'a' na jee' ya ñ'oom ñe'ndyu'. ⁴ Cats'aana' na ñennu' ntyji' naya na mache'. Ndo' nquii Tsotyeyo' na manty'iaa' nn'a' ljo' mache' na cwe' nty'iu, jom nntseinoomñe' ljo' na matseitjoona' 'u.

Ma'mo' Jesús chiuu nlanag'ya nnom Ty'oogts'om
(Lc. 11:2-4)

⁵ 'O quia na cwilanei'yo' nnom Ty'oogts'om, tal'a'yo' cha'na joo nn'a' na cwe' cwil'aya na ya nn'a'ndye. Ee joona jee' ya nquiuna na jndoo'che' nn'a' cwimeintyjee'na, cwila'nei'na nnom Ty'oogts'om naquii' lan'om ndo' jo nqui nantaa. Mayuu'che' nndye'yo' nntsjoog' cwe' tomti juu na cwila't'maa'ndye nn'a' joona jo' na cwita'ntjomna. ⁶ Saa' 'u je', quia matsei'nei' nnom Ty'oogts'om, cja'quie' naquii' wa', catseicu' ndyoots'a', ndo' catseinei' nnom Tsotyeyo' na m'aa' na titquoo'ñe. Ndo' jom na noom'm meii' titquoo'ñe, nntseinoomñe' ljo' na matseitjoona' 'u.

⁷ 'Quia na cwilanei'yo' nnom Ty'oogts'om, tandu'yo' ñ'oom na ñejuu ñejuuna', cha'xe' qu'il'a' nn'a' na ticata'jnaa' Ty'oogts'om. Ee joona cwila'tiuuna na jndye' ndii' cwiluena, jo' na mañee'. ⁸ 'O je' til'a'yo' cha'na cwil'a' joona. Ee Tsotyeyo' ntyjiijndaa'ñe' cwaan' 'na' na maca'na' 'o cwii tjoog'che' na cwita'nyo' nnoom. ⁹ Quia na cwilanei'yo' nnom Ty'oogts'om, luaa' candu'yo':

Tsotyagayâ na m'aa' cañoom'luee,
ñequii'che' catseit'maa'ñena' xue'.

¹⁰ Candyo cantyja na matsa'ntjom'.

Caluii cantyja na l'ue ts'om' nnom tsjoomnancue cha'xe' na macwiluii cañoom'luee.

¹¹ Quiaa' nantquie' na' na maca'na' jâ xuee je'.

¹² Catseit'ma' ts'om' jâ natia na jnda' l'aayâ cha'xe' jâ cwilat'ma' n'oog'yâ nn'a' na cwila'tjoondye ndaayâ.

¹³ Catejindei' na ticjaachuuna' jâ na nl'aayâ yuu na ticatsa'ntjomna'.

Ndo' catseicandyaandyu' jâ cantyja 'naa' juu natia.

Ee cha'waa na yo na cwii wjaana' 'u cwiluiindyu' na matsa'ntjom', ndo' cwiluiindyu' najndu',

ndo' tseixma' na catseit'maa'ñena' 'u. Amén.

¹⁴ 'Xe' 'o cwilat'ma' n'om'yo' nn'a' na cwila'tjoondye ndaa'yo', quia jo' mati Tsotyeyo' na m'aa' cañoom'luee, nntseit'ma' ts'oom' 'o na cwila'tjoondyoy' nnoom. ¹⁵ Saa' xe' 'o ticalat'ma' n'om'yo' n'c'iaa'yo' na cwila'tjoondye ndaa'yo', quia jo' mati Tsotyeyo' xocatseit'ma' ts'oom' 'o jna'yo' na waa.

Cantyja na nntsei'cwejndo'ñe' ts'a'

¹⁶ 'Quia na cwila'cwejndo'ndyoy', til'a'ya'yo' na taquiomya ndaa'yo' cwe' cha na caluii nn'a' na ljo' cwil'a'yo'. Ee m'a' nn'a' na cwe' cwil'ayana taquiomya ndaana, cha ca'mo'na' ndaa' nn'a' na cwila'cwejndo'ndyena. Mayuu'che' nndye'yo' nntsjoog', cwe' tomti juu na

cwila't'maa'ndye nn'a'n joona, jo' na matseinoomñena' na cwila'cwe'jndo'ndyena. ¹⁷ Saa' 'u je' quia matsei'cwe'jndo'ndyu', cwjaa'ndyu' nche' xque', cama' njom', ¹⁸ cha ticwitquioo' jo ndaa' nn'a'n na matsei'cwe'jndo'ndyu', macanda' nquii Tsotye' na m'aa'n na titquioo'ñe nlquee' cwenta. Ndo' jom na noom'm meii' titquioo'ñe, nntio'naa'ñe 'u.

Jee' jnda naya 'naa' ts'a' cañoom'luee

(Lc. 12:33-34)

¹⁹ Tilatjom'yo' 'na' na jdana' nnom tsjoomnancue yuu m'a'n canty'ua na nla'ndaa' joona', ndo' yuu na nquii ch'mei', ndo' yuu na nndaq' nnc'ooquie' na' canty'ue na nntjeii'na joona'. ²⁰ Saa' joo naya 'na'yo' na quit'ma' n'om'yo' calatjom'yo' joona' jo nandye cañoom'luee yuu na xocwa' canty'ua, mei' na nquii ch'mei' ndo' mei' na nnc'ooquie' na' canty'ue na nntjeii' joona'. ²¹ Ee yuu na cwila'we'yo' naya na cwilatjom'yo', jo' jo' ntyjaa' n'om'yo'.

Ts'om nnom ts'a' tseixma'na' lámpara

(Lc. 11:34-36)

²² Quia na mandí' ñ'oom na mayuu', matseijomna' 'u cha'na ts'a' na tqiuoo'ya na xuee manty'iaa'. Ee quia matsei'no' ñ'oom na mayuu'ñee' quia jo' mateijndeina' cha'waa na m'aa'nt'. ²³ Saa' xe' tiñe'candi' ñ'oom na mayuu', matseijomna' 'u cha'na ts'a' na ts'a' n'omnno' na m'aa' na nchjaa'nt'. Ee meii' na mandí' ñ'oom'ñee' saa' xe' tixocatsai'no' na mayuu'juuna', naquii' ts'om' matsei'xma'na' cha'cwijom na jaa'ñe'ñe'.

Xondaq' ndya'ntjoo'ya ndaa' we patrom

(Lc. 16:13)

²⁴ 'Tjaa'na' 'ñee' juu na nndaq' nndi'ntjomtye' nnom we patrom na ñejom. Ee nnc'oom ts'a'na na ticuee' ts'oom cwii patrom'ñee', ndo' nnc'oom na wi' ts'oom cwiiche'. Oo nnts'aana' na nntsei't'maa'ñe' cwii na'ñee', ndo' cwiiche' til'ueñe. Xe' na jee' cwique'ndyo' na nla'tjom'yo' 'na' na nleityandyo' xocju'naa'ñena' na nla't'maa'ndyo' Ty'oqots'om, ee we ntyja nmei'nt' xondaq' ndyee'ntjom'yo' na ñejom.

Ty'oqots'om mach'ee' cwenta ntseinaa'

(Lc. 12:22-31)

²⁵ 'Cwe' nc'le jo', nndye'yo' nntsjoq: Tanc'om'yo' na jee' jndye m'aa'nt' n'om'yo' na cwitandyo' tsjoomnancue, ljo' na nlcwa'yo' oo na nncwe'yo', ndo' lia'yo' chiuu nleitsaa'ndyo'. Ee Ty'oqots'om mantyjee' cantyja' na cwitandyo' majndeitiche' na cwe' nantquie na cwicwa'yo'. Mantyjee' hasta cha'waandyo' 'o, majndeitiche' na cwe' liaa na cwicwee'yo'. ²⁶ Que'yo' cwenta cantyja' 'naa' cantsaa na ma'ntyja jo nandye. Jooyo' tjaa ljo' cwinomyo' na nntyjeendyeyo' na nla'weyo' nantquie na nleil'ue 'io cha. Saa' meii' na ljo', nquii Tsotye'yo' na m'aa' cañoom'luee mañequiaa' na cwicwa' jooyo'. Ndo' 'o cajndandyo'ti'yo' ntyjee', nchiiti cantsaa. ²⁷ Mati 'c'waa' cwiindyo' 'o nndaq' nnts'aa na nleitcooñeti cwe' na jee' jndye matseituu'?

²⁸ Quia jo' 'chiuu na jee' jndye m'aa'nt' n'om'yo' cantyja chiuu na nleitsaa'ndyo'? Que'yo' cwenta, n'oom ljaa' quii' jndaq, ya cwiwijdana'. Nei'ncoo' cwiwaa' ljaa'. Tiquil'ana' ts'iaa', mei' tiquil'ana' tsa' na nluui liaana'. ²⁹ Saa' nndye'yo' nntsjoq: Juu rey Salomón meii' jee' tyañe, ndo' tjacantya na ya 'na' na tyoleichom, saa' ticatseijomna' na nei'ncoo' liaa'na' cha'na nei'ncoo' cwii ljaa'mei'nt'. ³⁰ Ndo' xe' laa'ti' matseichjoomñe Ty'oqots'om ljaa' quii' jndaq na niomna' xuee je' ndo' 'io cha nlcana', majndeitiche' ntyjee' chiuu nlcwee'yo' liaa, 'o nn'a'na na ticala'yu'ya n'om'yo'. ³¹ Jo' chii tanc'om'yo' na jee' jndye m'aa'nt' n'om'yo' na nndu'yo': "¿Chiuu n'l'aayoo na nlcwaa'a ndo' na nncwaa'ya?" oo nndu'yo': "¿Chiuu n'l'aayoo na nlejndaa' liaaya?" ³² Ee ñenquii'che' nmei'nt' cwil'uee'ndye nn'a'na na tic'om nacje 'naa'nt' Ty'oqots'om. Saa' nque' na cwiluiñe Tsotye'yo' na m'aa' cañoom'luee mantyjee' na tjoondyo' cha'tso nmei'nt'. ³³ Saa' najndyee quiandyo' na nnts'a'ntjom Ty'oqots'om 'o. Ndo' cal'a'yo' yuu na maty'iomana' cha'xje' na l'ue ts'oom, quia jo' nñequiaa' cha'tso nmei'nt' na maca'na' 'o. ³⁴ Jo' chii tinc'om'yo' na jee' jndye m'aa'nt' n'om'yo' cantyja 'naa'nt' 'na' na nlc'a'na' 'o xuee na cwii wjaana'. Ee xuee 'io waanquia ñ'omtiuu cwenta'na'. Xuee je' malei'tye' nawi' na chuuna' cwenta'yo'.

7

Til'uee'ndyo' jnaa' nn'a'

(Lc. 6:37-38, 41-42)

¹ Til'uee'ndyo' jnaa' nn'a' na cwe' xje'to 'o cha ticu'xe' Ty'oqots'om 'o. ² Ee mañejuuti ñ'oom na cwil'ue'yo' nacjoo nc'iaa'yo', majuuna' nleil'uee'ñe Ty'oqots'om na nncu'xe'na' 'o. Ndo' cha'xje' na cwitjei'yo' cwenta na cat'uiina' nc'iaa'yo', malaa'ti' nnts'aa' ñ'e'ndyo'. ³ ¿Chiuu na jee' maque'nt' cwenta meii' chjoowi' ljo' mach'ee' x'ia'? Ndo' manncu'ti' tique'nt'

cwenta na t'maⁿ matsei'tjoondyu'. Mach'eena' cantyja 'naⁿ cha'cwijom jeeⁿ ndo' ntquioo' jnda na njom ts'omnnom x'ia', saq me'i'chjoo tiqueⁿ cwenta ts'oom tscaa' na njom ts'omnjom' nncu'. ⁴ ¿Aa nntsu'yu' nnom x'ia': "Cwa, quiaa' na nncwiji'a ntquioo' jnda na njom ts'omnjom'?" Ndo' 'u je' ndicwaⁿ njom ts'oom tscaa' ts'omnjom'. ⁵ 'U ts'aⁿ na we waa na matseixmaⁿ cwiji'ndyee' ts'oom tscaa' na njom ts'omnjom' nncu' quia jo' tquio'ya' na nncwji' ntquioo' jnda na njom ts'omnnom x'ia'.

⁶ 'Tiñe'quia'yo' 'na' na lju' la'xmaⁿ'na' ndaaⁿ nn'aⁿ na ticala'ñ'oom'ndye Ty'oots'om na ticala'xmaⁿ na nnto'ñoom' joona'. Ee xeⁿ na luaa' nl'a'yo' matseijomna' cha'cwijom cwiñe'quia'yo' 'na' na ya na la'xmaⁿ'na' cwentaa' Ty'oots'om ndaaⁿ calue'. Ndo' calue'ñeeⁿ nnta'que'yo' na nntquiiyo' 'o. Meiⁿ tiñe'quia'yo' 'na' na jnda ndaaⁿ naⁿñeeⁿ, ee xeⁿ na ljo' nl'a'yo', matseijomna' cha'cwijom cwitue'yo' ts'uaaⁿ ta' na jeeⁿ jnda ndaaⁿ calcu. Ndo' calcu'ñeeⁿ cwe' nntyueyo' joona'.

Cata'yo' nnom Ty'oots'om, quia jo' nnto'ñoom'yo'

(Lc. 11:9-13; 6:31)

⁷ 'Ñequii'cheⁿ cata'yo' nnom Ty'oots'om quia jo' nnda'yo' juu na cwita'yo'. 'Ñequii'cheⁿ cal'ue'yo' chiuyya jo nnoom quia jo' nliu'yo'. 'Ñequii'cheⁿ ca'ma'yo' jom quia jo' nnaaⁿ cha'cwijom 'ndyoots'a jo ndaa'yo'. ⁸ Ee cwii ts'aⁿ na waa na macaaⁿ nnom Ty'oots'om, maxjeⁿ nnc'o'ñoom' juuna'. Ndo' mati ts'aⁿ na mal'ue yuu na l'ue ts'om Ty'oots'om, maxjeⁿ nljeii'. Ndo' juu ts'aⁿ na ma'maⁿ, maxjeⁿ nntseicanaa'ñe Ty'oots'om cha'cwijom 'ndyoots'a jo nnom.

⁹ '¿Ñeeⁿ cwiindyoy' 'o na m'aaⁿ yucachjoo jnda, ndo' xeⁿ macaaⁿ tyoo' njom', aa nñequiaa'yu' tsjo' nnoom? Tjaa'naⁿ 'ñeeⁿ nnts'aa na ljo'. ¹⁰ Ndo' xeⁿ macaⁿ yucachjoo jnda' cwii catscaa njom', ¿aa nñequiaa'yu' catsuu nnoom? Xocatsa na ljo'. ¹¹ Quia jo' 'o nn'aⁿ na tia nn'a'ndyo', xeⁿ manquii'yo' na nñe'quia'yo' 'na' na ya ndaaⁿ nda'yo', majndeitiicheⁿ nquii Tsotyeyo' na m'aa' cañoom'luee nñequiaaⁿ 'na' na yaticheⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ na cwitaⁿ nnoom.

¹² 'Quia jo' me'i'nquia na l'ue n'om'yo' na cal'a nn'aⁿ ñ'e'ndyo' majo'ti cal'a' 'o ñ'e'ndye joona. Ee laa'ti' matsa'ntjom ljeii na tqueⁿ Moisés ñequio ñ'oom' Ty'oots'om na tyoñe'quia profetas tandyo xuee.

Catsaquiqa'a 'ndyoots'a na cantuu

(Lc. 13:24)

¹³ 'O catsaque'yo' 'ndyoots'a cantuu na nnc'om'yo' nato' Ty'oots'om. Ee waa 'ndyoots'a tmeiⁿ na matseicanaa'ñena' nato t'maⁿ. Juuna' wjaañ'oomna' ts'aⁿ na nntsuuñe ndo' jndye nn'aⁿ cwi'ooquie' jo' jo'. ¹⁴ Saaⁿ 'ndyoots'a cantuu matseicanaa'ñena' nato cajneiⁿ. Nato'ñeeⁿ wjaañ'oomna' ts'aⁿ na ticantycwii na nncwando' saq tijndye nn'aⁿ cwiliu juuna'.

Ñ'oom tjañoom' cantyja 'naaⁿ taq' ts'oom

(Lc. 6:43-44)

¹⁵ 'Cal'a'yo' cwenta ñequio joo nn'aⁿ na tiyuu' ñ'oom cwiñe'quia. Cwiñe'quia'cañomna 'o na ndoo' jeeⁿ nioom' n'omna cha'na nioom' ts'om catsmaⁿ saq naquii' n'omna laxmaⁿ'na na wi'ndyena cha'cwijom lobo. ¹⁶ Nnta'jna'yo' 'ñeeⁿ joona quia cwiñe'yo' cwenta chiuu cwil'ana. ¿Aa nntsa'ache'na' na nntseicjoo ts'aⁿ tauva l'oñoom? 'Oo ¿aa nntseicjoo ts'aⁿ tahigos ts'oom nioom? Xocats'aana' na ljo'. ¹⁷ Ee ticwii cwii ts'oom na ya, cwiwe' ta' na ya, ndo' ticwii cwii ts'oom na tis'a, cwiwe' ta' na tis'a. ¹⁸ Ts'oom na ya xocue' ta' na tis'a, ndo' ts'oom na tis'a xocue' ta' na ya. ¹⁹ Ticwii cwii ts'oom na ticats'aa ta' na ya, cwit'uana', jnda chii cwituee' nn'aⁿ juuna' quii' chom. ²⁰ Luaa' waa na nnta'jna'yo' na'ñeeⁿ, ee m'mo'na' na tiyuu' ñ'oom na cwiñe'quiiana quia na nleitquioo' chiuu waa na cwil'ana.

Ticha'tsondye nn'aⁿ laxma'na cantyja na matsa'ntjom Ty'oots'om

(Lc. 13:25-27)

²¹ 'Majndye nn'aⁿ cwilue nnoqⁿ Ta, saq ticha'tsondyena nnc'ooquiee'ndyena cantyja na matsa'ntjom Ty'oots'om. 'Ñequii'cheⁿ joo nn'aⁿ na cwil'a ljo' na l'ue ts'om Tsotyaya na m'aaⁿ cañoom'luee, naⁿñeeⁿ nnc'ooquiee'ndye cantyja na matsa'ntjoom. ²² Xuee na nncue'ntyjo na nntu'xe'ndye nn'aⁿ, majndye nn'aⁿ nluena noqⁿ: "Jeeⁿ 'u Ta, ¿aa nchii jnda tquiaayâ ñ'oom naya 'naⁿ ñequio najndei na matsei'xmaⁿ ndo' tjeii'â jndyeta naquii' n'om nn'aⁿ, ndo' l'aayâ jndye 'naaⁿ ñequio najndu' nncu' na tixocaluina' cantyja najndei na matseixmaⁿ ts'aⁿ?" ²³ Quia jo' nnc'oya ndyuee naⁿñeeⁿ, nntsjoo: "Mei'chjoo ticwajna'na'ñeeⁿ 'o. Quindyoyo' nacañomya, 'o nn'aⁿ na tia nn'a'ndyo'."

Chiuu waa na tjaluii we w'aa

(Lc. 6:47-49; Mr. 1:22)

²⁴ 'Ticwii cwii ts'aⁿ na mandii ñ'oom na matsjoo nmeiiⁿ ndo' matseicanda joona', matseijomna' tsa'ñeeⁿ cha'na cwii ts'aⁿ na jndo' ts'oom na s'aa waa' nacjoo' tsjo'tl'maⁿ na

tyeⁿ wacatyeeⁿ. ²⁵ Jnaⁿna' tua', tyjee' jndaa, tioo jndye jndei, teicaljoona' w'aa'ñeeⁿ, saã tiquioona' ee na t'uiityeⁿna' nacjoo' tsjo'ñeeⁿ. ²⁶ Saã ticwii cwii ts'aⁿ na mandii ñ'oom na matsjoo' ndo' titseicandã joona', matseijomna' tsaⁿñeeⁿ cha'na cwii ts'aⁿ na tijndõ' ts'om na s'aa waa' nacjoo' tei'. ²⁷ Jnaⁿna' tua', tyjee' jndaa, tioo jndye jndei, teicaljoona' w'aa'ñeeⁿ, mana tioonã'. Ndo' mat'maⁿ tsuu cantyja 'naaⁿ w'aa'ñeeⁿ.

²⁸ Quia na jndã jndã seineiⁿ Jesús cha'tso ñ'oommeiⁿ, nn'aⁿ na jndyendye jeeⁿ tjawee' n'omna ñ'oom na t'mqõⁿ ndãana. ²⁹ Ee tyo'mqõⁿ na waa najndei na matseixmaaⁿ, nchii cha'na cwit'mqõⁿ nn'aⁿ na jndõ' n'om cantyja 'naaⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés.

8

Sein'maⁿ Jesús ts'aⁿ na chuu tycu lepra

(Mr. 1:40-45; Lc. 5:12-16)

¹ Quia na jndyocue Jesús ta na tjaaⁿ, jndyendye nn'aⁿ tquiontyjo naxeeⁿeⁿ. ² Tyjee'cañoom cwii ts'aⁿ na chuu tycu lepra, tjatseicandyoo'ñe, tco' xtye jo noom, tso:

—Ta, ntyjii na 'u ndãã nntsein'maⁿ ja, xeⁿ l'ue ts'om'.

³ Ndo' Jesús seintyjoõⁿ ts'õõⁿ, tyenquoom'm tsaⁿñeeⁿ, matsoom nnom:

—L'ue ts'õõⁿ. Can'maⁿ.

Ndo' mañoomⁿ n'maⁿ tsaⁿñeeⁿ, mana tsu tycu lepra. ⁴ Quia jo' tso Jesús noom:

—Ndi' nntsjõõ, meñ'cwii ts'aⁿ ticatsu' nnom chiuu waa na tuii. Saã cja', cja'tseica'mõⁿndyu' nnom tyee, ndo' quiaa' quioo' noom na tseixmaⁿ cwentaa' Ty'õõts'om cha'xjeⁿ na saⁿntjom Moisés. Luaa' catsa' cha calui'yuu'na' ndãã nn'aⁿ na jndã n'maⁿ.

Sein'maⁿ Jesús mosoo' capeitaⁿ, ts'aⁿ romano

(Lc. 7:1-10)

⁵ Xjeⁿ na mawjaaqueie' Jesús tsjoom Capernaum, cwii capeitaⁿ na matsaⁿntjom cwii siaⁿnto sondaro seicandyoo'ñe nacañom'm. S'aa ty'oo noom. ⁶ Tso:

—U Ta, moso 'naⁿya macandã cwe' waaⁿ na waa w'aya, tei'caljoo tycutqueeⁿ jom. Jeeⁿ cwajndii maquiina' jom.

⁷ Tso Jesús nnom:

—Nncjo, nntsein'maⁿya jom.

⁸ Saã t'õõ capeitaⁿ, tsoom:

—U Ta, ticatseixmaⁿya na nncja'quie' naquii' w'aya. Mantyjii meiiⁿ cwe' ñ'oom catsu', mana nn'maⁿ moso 'naⁿya. ⁹ Ee mati ja m'aaⁿya nacje 'naaⁿ nn'aⁿ na cwiatsaⁿntjom. Ndo' mati nncõ m'aⁿ sondaro na matsaⁿntjoⁿ. Quitsjõõ nnom cwii joona: “Cja' luaaⁿ”, ndo' wjaa. Quitsjõõ nnom cwiicheⁿ: “Candyo' luaaⁿ”, ndo' ndyo. Quitsjõõ nnom cwii moso 'naⁿya: “Catsa' ts'iaaⁿwaaⁿ”, ndo' nts'aa.

¹⁰ Jeeⁿ tjawee' ts'om Jesús quia na jñeeⁿ ñ'oom 'ndyoo tsaⁿñeeⁿ. Tsoom ndãã nn'aⁿ na cwi'ooontyjo naxeeⁿeⁿ:

—Mayuu'cheⁿ nndye'yo' nntsjõõ, meñ' quii'ntaaⁿ nn'aⁿ Israel tyooljei cwii ts'aⁿ na matseiyu'ya ts'om cha'na tsaⁿm'aaⁿ. ¹¹ Candye'yo' nntsjõõ, jndye nn'aⁿ na nchii nn'aⁿ Israel nnaⁿ naⁿñeeⁿ jo ntyja na macalui' ñe'quioom' ñequio ntyja na mawjaacue ñe'quioom'. Ndo' yuu na m'aⁿ Abraham ñ'eⁿ Isaac ñ'eⁿ Jacob yuu na matsaⁿntjom Ty'õõts'om, ñequio na neiiⁿna nncwindyuaandyena na nlcwa'na ñ'eⁿ naⁿñeeⁿ. ¹² Saã nquiee nn'aⁿ judíos na qui na cwentaana cantyja na matsaⁿntjom Ty'õõts'om, nncwji'na' joona jo' jo'. Nncju'na' joona yuu na tjacantya na jaaⁿñe. Jo' jo' nnc'omna na nla'xuaana na matsei'ndaa'na' n'omna. Ndo' nnteinquiena ndei'n'omna na maquiina' joona.

¹³ Quia jo' tso Jesús nnom capeitaⁿñeeⁿ:

—Cha'xjeⁿ na jndã seiyu', maxjeⁿ jo' nluui. Cja'l'cwe' na waa wa'.

Ndo' mañejuu xjeⁿñeeⁿ n'maⁿ mosoo' tsaⁿñeeⁿ.

Sein'maⁿ Jesús staxeeⁿ Simón Pedro

(Mr. 1:29-31; Lc. 4:38-39)

¹⁴ Tjaquiee' Jesús waa' Pedro. Ljeiiⁿ na waa staxeeⁿ tsaⁿñeeⁿ cjoo' jnduu. Matseiconã' juu. ¹⁵ Tyenquoom'm ts'õõ tsaⁿñeeⁿ ndo' mañoom' tjameintyjee' na matseiconã' juu. Teicantya, tõ' na mandii'ntjom ndãana.

Sein'maⁿ Jesús jndye nn'aⁿwii

(Mr. 1:32-34; Lc. 4:40-41)

¹⁶ Quia na jndã tmaaⁿya, tquiocõ nn'aⁿ jndye nci'aaana na cwilei'cho jndyeta na m'aaⁿ Jesús. Ñe'cwii saⁿntjoom na calui' jndyeta, quia jo' jlui'na naquii' n'om naⁿñeeⁿ. Ndo' sein'maaⁿ cha'tso nn'aⁿwii. ¹⁷ Luaa' tuii cha calui'ljuu' ñ'oom' Ty'õõts'om na tyõñequiaa profeta Isaías. Tso tsaⁿñeeⁿ: “Manquiiyeeⁿ teijneiⁿ jaa cantyja na tijndeiⁿ n'õõⁿya. Ndo' mati sein'maaⁿ jaa cha'tso ntycu na ñe'leichuuna' jaa.”

*Nn'aⁿ na ñe'c'oontyjo naxeⁿ Jesús
(Lc. 9:57-62)*

¹⁸ Quia na nty'iaa' Jesús na jndyendye nn'aⁿ m'aⁿ nacañom'm, tsoom ndaa nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê na cala'jndaa'ndyena w'aandaa na nnc'oona xndyaa' ndaaluee.

¹⁹ Ndo' tjantyyaa' cwii ts'aⁿ na ma'moⁿ ljeii na tqeⁿ Moisés. Matso nnoom:

—Maestro, nncjontyjo naxeⁿ meiⁿyuucheⁿ na wja'.

²⁰ T'o Jesús nnom, tsoom:

—Joo canndye maniom lue'w'aayo' ndo' cantsaa na cwima'ntyja mati maniom cantqiaayo', saa ja na cwiluindyjo ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee meiⁿ yuu na nncwajndya, tjaa'naⁿ.

²¹ Cwiicheⁿ ts'aⁿ na matseijomñe ñ'eⁿñê, matso nnoom:

—Ta, quiaa' ñ'om' na nndi'tjotyaⁿ nnom tsoty^a, hasta xeⁿ jnda ty'iuya jom, quia jo' yuu' je' ñh'aⁿya ñ'eⁿndyu'.

²² T'o Jesús nnom, matsoom:

—Jndye nn'aⁿ m'aⁿ na tyootando' cantyja 'na'ya. M'aⁿna cha'cwijom l'oo. Ca'ndii' na jona caty'iuundy ntyjeena. Saa 'u je', candyo'tseijomndyu' ñ'eⁿndyo.

*Seicheⁿ Jesús jndye ñ'eⁿ nmoⁿ ndaaluee
(Mr. 4:35-41; Lc. 8:22-25)*

²³ Quia jo' tuooⁿ ts'om w'aandaa, mandi ñ'eeⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê. ²⁴ Luaa tuii, tyoowijndye 'oona, tioo cwii jndye t'maⁿ jndeiⁿ nnom ndaaluee, mawaa na wjaanchjeeñe nmoⁿ w'aandaa. Ndo' jom watsom. ²⁵ Ndo' ty'entyjaa' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê jla'nlcwina jom, jlueña:

—Jeeⁿ 'u Ta, cwji'n'maaⁿndyu' jaa, manncwjaaya.

²⁶ Quia jo' tsoom ndaana:

—'O nn'aⁿ na ticala'yuy'a n'om'yo' ñ'eⁿ Ty'oqots'om, ¿chiiu na cwilacatyuendyo'?

Ndo' teicantyyaa', seitiaa'aⁿ jndye'ñeeⁿ ñequio ndaaluee, mana teicheⁿñ'eⁿna'. ²⁷ Cwe' seiñ'eeⁿtona' na'ñeeⁿ, jlueña:

—¿Ñeeⁿ cwiluiniñe tsa'm'aaⁿ na jeeⁿcheⁿ ndya' waljoo'? Jnda'jom meiiⁿ jndye, meiiⁿ ndaaluee cwila'candana' ñ'oom na matsa'ntjoom.

*Nn'aⁿ Gadara na la'xmaⁿ na'jndii' naquii' n'om
(Mr. 5:1-20; Lc. 8:26-39)*

²⁸ Jnda jo' jlui'na cwiicheⁿ xndyaa' ndaaluee, ndyuaa nn'aⁿ gadarenos, we nn'aⁿ na la'xmaⁿ na'jndii' ty'ecatjomndye jom. Jluu'na yuu niom ndei'luaa, jeeⁿcheⁿ ndya' wjeena hasta leicandaa nncwinom ts'aⁿ nato'ñeeⁿ. ²⁹ Luaa tuii, jndeiⁿ jla'xuaana, jlueña:

—¿Ljo' nntsa' ñ'eⁿndyô, 'u Jesús, Jnda Ty'oqots'om? ¿Aa jnda jndyo' na nlco'wi' jâ, meiiⁿ tyoowe'ntyjo xjeⁿ na nntu'xeⁿndyô?

³⁰ Jo' jo' chjooti matquioⁿti m'aⁿ cwii tmaaⁿ t'maⁿ calcu na cwicwa'. ³¹ Ndo' na'jndii'ñeeⁿ jla'ty'oondyena nnoom jlueña:

—Xeⁿ na nncwji' jâ naquii' n'om na m'aⁿ, quiaa' ñ'om' na nntsaquiia'â naquii' n'om calcu na m'aⁿ luaa'.

³² Quia jo' tsoom ndaana:

—Cwa, catsa'yo'.

Mana jlui'na, ty'equie'nomna naquii' n'om calcu'ñeeⁿ. Ndo' cha'waa tmaaⁿ calcu'ñeeⁿ tmaⁿnquioyo', mana tei'tyuy'yo' 'ndyoo ndaaluee. Tjayo' quii' ndaa.

³³ Ndo' nn'aⁿ na cwijnndoo' jooyo', jlei'nomna, ty'equie'na quii' tsjom. Tcuu tcuu tyola'candiina chiiu waa na tjoomna ñ'eⁿ calcu'ñeeⁿ ñequio chiiu waa na m'maaⁿ we na'ñeeⁿ na tyolei'cho na'jndii'. ³⁴ Quia jo' cha'tso nn'aⁿ tsjom'ñeeⁿ jlui'na, ty'ena na m'aaⁿ Jesús. Ndo' quia na tjomndyena jom, l'ana ty'oo nnoom na calueeⁿeⁿ ndyuaana.

9

*Sein'maⁿ Jesús ts'aⁿ na ntjeiⁿ nc'ee
(Mr. 2:1-12; Lc. 5:17-26)*

¹ Quia jo' tuonnda' Jesús ts'om w'aandaa ñequio nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê. Tei'ty'ioo'na ndaaluee. Mana tquiena tsjom yuu na mac'eⁿ Jesús. ² Ndo' tquiñoⁿom nn'aⁿ cwii ts'aⁿwii' na m'aaⁿ, cwe' ñ'eⁿ tsuee. Tsaⁿñeeⁿ tycutqueeⁿ tei'ljoo jom mana teintjeiⁿ nc'eeⁿ. Quia na nty'iaa' Jesús na t'maⁿ cwila'yuy'a n'om na'ñeeⁿ, tsoom nnom tsaⁿwii':

—'U jndaaya, c'om' t'maaⁿndyu' ts'om'. Ja jnda seit'maⁿ ts'oqoⁿya 'u cha'tso jnaⁿ na waa.

³ Quia jo' cwanti nn'aⁿ na cwit'moqoⁿ ljeii na tqeⁿ Moisés tyom'aaⁿ n'omna, cwiluena: “Tsaⁿm'aaⁿ ñ'oom ntjeiⁿ matseineiⁿ ee mach'eeⁿ na ljo'yuy cwiluiniñe ñ'eⁿ Ty'oqots'om.”

⁴ Jesús maxjeⁿ mantyyeeⁿ na luaa' cwila'tiuuna. Jo' chii tsoom ndaana:

—¿Chiuu na ticuaaya nquiu'yo' ñ'e'ndyo? ⁵ ¿Cwaan ñ'oom cwila'tiuu'yo' na tijndei'tina' na nntsjoq nnom tsa'm'aa", aa nchii cha'na jnda tsjoq nnom na matseit'ma' ts'oo'ya jnaa'a" na waa? Oo ¿aa nchii nquiu'yo' na jndei'tina' na nntsjoq quicantyyaa", cjaaca"? ⁶ Que'yo' cwenta, ja na cwiluiindyö tsa" na jna" cañoom'luee m'moq'ya ndaa'yo' na waa na jndö na matseixma'ya tsjoomnancuewaañe na nntseit'ma' ts'oo'ya jnaa" nn'a".

Quia jo' tsoom nnom ts'a" na ntjei' n'c'ee:

—'U re, quicantyya', catseilcwiindyu' tsuee 'na". Cja'to' w'a'.

⁷Ndo' teicantyyaa", mana tjaa" wa"na". ⁸Ndo' tmaa" nn'a" na nty'iaa na luaa', tyueneii'na ndo' tyola't'maa"ndyena Ty'oqts'om na tquiaa" najnei" nnom Jesús na nntei'jndeiina' nn'a".

Ma'ma' Jesús Mateo

(Mr. 2:13-17; Lc. 5:27-32)

⁹Jlui' Jesús jo' jo', mana tjaa". Ndo' ljeii' ja na jndyuya Mateo. Wacatyā w'aa yuu cwitioom nn'a" ts'iaa"ndañna cwentaa' gobiernom. Tsoom nqoq":

—Candyo'tseijomndyu' ñequio ts'iaa" na mats'aa.

Mañoom' teicantyyaya, tjtseijomndyo ñequioñê.

¹⁰Luaa tuii, wacatyee" Jesús nacañoom' mei"sa w'aya. Ndo' na"cwito'ñoom ts'iaa"ndañna nn'a" cwentaa' gobiernom ñ'e" nn'a" na cwila'tjoondye nnom Ty'oqts'om cantyya na nquiu nn'a" fariseos, ñ'e'naa"l meindyuaandyena ñ'e"ñê ñequio nn'a" na cwila'jomndye ñ'e"ñê. ¹¹Saa quia na nty'iaa nn'a" fariseos na luaa' mach'ee", ta'x'eena ndaa' nn'a" na cwila'jomndye ñ'e"ñê, jluena:

—¿Chiuu na macwa' maestro 'na"yo' ñequio na"cwito'ñoom ts'iaa"ndañna nn'a" cwentaa' gobiernom ndo' ñequio nn'a" na cwila'tjoondye nnom Ty'oqts'om?

¹²Quia na jndii Jesús na luaa' cwiluena, tsoom:

—Nn'a" na tiwii titjoondyena ts'a" na mach'ee nasei. Saa nn'a" na wii tjoondyena tsa"ñee". ¹³Waa ñ'oom' Ty'oqts'om na luaa' matsona': "Ja cajndati ntyjii na nnc'om'yo' na wi' n'om'yo' n'e'iaa'yo' nchiiti na cwiñe'quia'yo' quioo' na cwila't'maa"ndyo' ja."

Tsoti Jesús:

—Catsa'yo' ndo' cala'ng'yo' ljo' ñe'ca'mq' ñ'oomwaa'. Ee ja nchii na jndyoq na nncwa'ya nn'a" na cwil'a na maty'iomyana', saa jndyoq na nncwa'ya nn'a"jna" na calcwe' n'omna.

¿Aa maca'na' na nla'cwejndo'ndye nn'a'?

(Mr. 2:18-22; Lc. 5:33-39)

¹⁴Quia jo' nn'a" na cwila'jomndye ñ'oom na mañequiaa Juan, tyquie'cañomna Jesús. Tyola'ncjoo'ndyena, jluena:

—¿Chiuu na já ñequio nn'a" fariseos jndye ndii' cwila'cwejndo'ndyö, saa nn'a" na cwila'jomndye ñ'e'ndyu' tiquila'cwejndo'ndyena?

¹⁵T'ö Jesús ndaa' na"ñee", seineii' ñ'oom tjañoom':

—Joo nn'a" na cwila'jomndye ñ'e" nquii ts'a" na macoco, ¿aa nnc'omna na chjoo' n'omna yoche" na cwiwit'maa" na ndicwa" m'aa" tsa"ñee" quii'ntaa"na? Xocats'aana'. Saa nncue'ntyjo xuee na nncwji'na' juu ts'a" na macoco quii'ntaa"na. Quia ljo'che" nnc'omna na chjoo' n'omna ndo' nla'cwejndo'ndyena.

¹⁶Quia jo' seinei'ti Jesús ñ'oom tjañoom' cantyya 'naa" ñ'oom xco na jndyoñ'oom. Tsoom:

—Ticaty'iomyana' na nntseyjo ts'a" liaa ntsaa ñ'e" cwii ta" liaa xco na tyootma". Ee xe" na ljo' nnts'aa, nncjaateii liaa xco, nnc'ioo'ñena' liaa ntsaa ndo' liaa ntsaa cwajndiiti njndii'ñena'. ¹⁷Mei" xocatiom ts'a" winom xco ts'om tja" na jnda teil'ue, ee xe" na luaa' nts'aa ts'a", nty'ioo' tja", mana cwiwindaa'ñ'e" juuna' ndo' mat'nlcwe' winom. Maxje" nntiom ts'a" winom ts'om tja" xco ndo' laa'ti' mei" tja" xocwi'ndaa' mei" winom.

Yuscuchjoo jnda Jairo

(Mr. 5:21-43; Lc. 8:40-56)

¹⁸Yoche" na matseinei" Jesús ñ'oommei", tyje'cañoom cwii ts'a" na cwiluiitquieñe wats'om 'naa" nn'a" judíos. Tco' xtye jo nnoom, tso:

—Je'ndyo tue' nomjndaaya. Saa xe" wja' na nntio' ts'o' nacjoom'm, nncwando'nnaa"na". Cwa cja', catio'ya' ts'o' nacjoom'm, quia jo' nncwando'xcoom.

¹⁹Ndo' teicantyya Jesús, tjantyoq naxe" tsa"ñee" ñequio já nn'a" na cwilajomndyö ñ'e"ñê. ²⁰Luaa tuii, jndyontyjo cwii yuscu naxe" Jesús na nioom wii'. Yuscu'ñee" jnda canchoo'we chu na tyoocameintyyee' na cwicaa nioom'm. Jndyotseicandyoo'ñê, t'uee" 'ndyoo liaa' Jesús. ²¹Ee seitioom naquii' ts'oom: "Xe" cwe' na nndañ ñequiua' lia"na", quia jo' nn'ma'ya." ²²Taque" Jesús nty'iaa"na' yuscu'ñee". Tsoom nnom:

—'U jndaaya, c'om' t'maa"ndyu' ts'om'. Nc'e na matseyu'ya ts'om' ñ'e'ndyo, jnda n'ma". Ndo' mañejuu xje"ñee" n'ma".

²³ Jnda tuee! Jesús waa! Jairo ñeeⁿ, tjaqueⁿeⁿ naquii' w'aa. Nty'iaaⁿaⁿ nn'aⁿ na cwitjoo' nmaaⁿ, ñequio jndye nt'omcheⁿ nn'aⁿ na tacwaxua ndyuee. ²⁴ Tsoom ndaa naⁿñeeⁿ:

—Calui'yo', ee nchii na jnda tue' yuscuchjoom'aaⁿ. Cwe' watsoo.

Saa cwe' teincon a jom. ²⁵ Jnda na tjeiiⁿeⁿ naⁿñeeⁿ ch'eⁿ, tjaqueⁿeⁿ yuu ndii' ts'oochjoo, t'ueeⁿ ts'o. Teintya yu'ñeeⁿ. ²⁶ Cha'waa ts'ondaa'ñeeⁿ t'om ñ'oom na tuii na luua'.

Sein'maⁿ Jesús we naⁿnchjaaⁿ

²⁷ Na mawjaati Jesús ty'entyjo we naⁿnchjaaⁿ naxeeⁿeⁿ. Jndei tyola'xuaana, tyoluena:

—Ta, 'u na cwiluiindy' tsjaaⁿ 'naaⁿ! David na jndyowicantjoo', c'oom' na wi' ts'om' já.

²⁸ Quia na tjaqueⁿeⁿ quii' w'aa, ty'entyjo naⁿnchjaaⁿñeeⁿ naxeeⁿeⁿ. Tsoom ndaaⁿ:

—¿Aa cwilayu'yo' na nndaⁿ nnts'aaya na nnty'ia'yo'?

T'oona nnoom jluena:

—Ta, cwilayu'á na nndaⁿ nnts'a'.

²⁹ Quia jo' tyenquioom'm lua'ndaⁿ, tsoom:

—Cats'aana' cha'xjeⁿ na cwilayu'ya n'om'yo'.

³⁰ Mana tco'yana' n'omndaⁿ naⁿñeeⁿ. Ndo' tqueⁿtyeⁿ Jesús ñ'oom ndaaⁿ, tsoom:

—Cal'a'yo' cwent na meiⁿcwii ts'aⁿ ticalaneiⁿyo' nnom 'ñeeⁿ sein'maⁿ 'o.

³¹ Saa yuu waa, jlui' naⁿñeeⁿ jo' jo', to'na, tyot'oomna ñ'oom ya cantya 'naaⁿaⁿ cha'waa ts'ondaa'ñeeⁿ.

Sein'maⁿ Jesús ts'aⁿ na tileicatseineiⁿ

³² Xjeⁿ na cwi'oo naⁿñeeⁿ, luua tuii, tquiñ'om nn'aⁿ cwii ts'aⁿ na m'aaⁿ Jesús. Tileicatseineiⁿ na maleiñ'oom jndyeta juu. ³³ Quia na jnda tjeiiⁿeⁿ jndyeta naquii' ts'om tsaⁿñeeⁿ, jnaaⁿ na matseineiⁿ. Tyueneiⁿ nn'aⁿ, jluena:

—Meiⁿ cha'waa ndyuaaya ndyuaa Israel, tijoom ñenty'iaaya cwii nnom cha'na luua'.

³⁴ Saa nn'aⁿ fariseos tueeⁿ na ñ'oom nacjoo' Jesús, jluena:

—Cantya najndei nquii na cwiluiitquieñe ndaa naⁿjndii, jo' na macwjeeⁿeⁿ naⁿjndii naquii' n'om nn'aⁿ.

Wi' ts'om Jesús nn'aⁿ

³⁵ Tyomanom Jesús cha'tso njoom t'maⁿ ñequio njoom nch'u ts'ondaa Galilea. Tyo'mooⁿ ndaa nn'aⁿ naquii' lan'om. Tyoñequiaaⁿ ñ'oom naya cantya na matsaⁿntjom Ty'oots'om. Tyotsein'maaⁿ nn'aⁿ ticwii cwii nnom tycu na wiina, ñ'eⁿ ticwii cwii nnom na tajndeiⁿ n'omna na maquiina'. ³⁶ Quia na nty'iaaⁿaⁿ nn'aⁿ na jndyendye, t'oom na wi' ts'oom naⁿñeeⁿ ee cwe' m'aⁿntjeiⁿtona ndo' tjaa 'ñeeⁿ na nntejndeiⁿ joona. Laxmaⁿna cha'cwijom cwii tmaaⁿ canmaⁿ na tjaa 'ñeeⁿ juu na ya nnteix'ee. ³⁷ Quia jo' tooⁿoⁿ na ma'mooⁿ na jndye nn'aⁿ mam'aⁿ na ndyde ñ'oom' Ty'oots'om saa tijndye nn'aⁿ na nntjei'yuu'ndye ndaaⁿ. Tsoom ñ'oom tjañoom' ndaaⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñe:

—Jeeⁿ ya jnda tue' ntjom, saa naⁿntjom tijndyendyena. ³⁸ Jo' chii cala'ty'oondyo' nnom Ty'oots'om na jom cwentaaⁿaⁿ ntjom'ñeeⁿ, na cajñoom nn'aⁿ na c'oocatyjeendye ntjom'm.

10

Macwjii'ñe Jesús canchoo'we nn'aⁿ nluindy e apóstoles

(Mr. 3:13-19; Lc. 6:12-16)

¹ Jesús tqueeⁿñe já nn'aⁿ canchoo'we. Tquiaaⁿ cantya najndeiⁿ na matseixmaaⁿ ndaaⁿá na catjei'á jndyeta naquii' n'om nn'aⁿ, ndo' na cala'n'maaⁿyá nn'aⁿ cha'tso nnom ntycu na wiina ñequio cha'tso nnom na tajndeiⁿ n'omna na maquiina'.

² Nmeiⁿ ncu ee canchoo'wendyô apóstoles na jñoom ts'iaaⁿ 'naaⁿaⁿ. Najndyee Simón, na mati jndy Pedro, jnda we tyjeeⁿ Andrés, jnda jo' Jacobo ñequio tyjeeⁿ Juan ntseinda Zebedeo, ³ Felipe ñequio Bartolomé, Tomás ñequio ja Mateo na ñeto'ñoⁿ ts'iaaⁿndaⁿ nn'aⁿ, ndo' Jacobo jnda Alfeo ñequio Lebeo, tsaⁿ na cwiluena Tadeo, ⁴ Simón, ts'aⁿ na ndii'ñe tmaaⁿ nn'aⁿ partido cananista, ndo' ñ'eⁿ Judas Iscariote, tsaⁿ na tquiaa cwent Jesús.

Majñom Jesús nn'aⁿ canchoo'wendy e

(Mr. 6:7-13; Lc. 9:1-6)

⁵ Ndo' canchoo'wendyô já jñoom Jesús, jnda tquiaaⁿ ñ'oom ndaaⁿá, tsoom:

—Tintsaquie'yo' quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na nchii nn'aⁿ judíos ndo' tintsaquie'yo' naquii' meiⁿcwii tsjom 'naaⁿ nn'aⁿ samaritanos. ⁶ Saa catsa'yo' na m'aⁿ nn'aaⁿya, nn'aⁿ Israel na cwiluiindyena cha'cwijom canmaⁿ na jnda tsuundy. ⁷ Ndo' yocheⁿ na tsaco'ndii'ndyo', quia'yo' ñ'oom, candu'yo' na jnda tue'ntyjo na nntsaⁿntjom Ty'oots'om naquii' n'om nn'aⁿ.

⁸ Calan'ma'yo' nn'aⁿwii ñequio nn'aⁿ na cho tycu lepra. Calanlcwi'yo' l'oo. Catjei'yo' naⁿjndii naquii' n'om nn'aⁿ. Cha'xjeⁿ na jnda 'o na cwe'yu naya na matseixmaⁿ Ty'oots'om, malaa'ti' quia' 'o na nndaⁿ nt'omcheⁿ.

⁹ 'Tintsacho'yo' s'om cajan, mei'n s'om xuee, mei'n s'om wee na ñjom chetsja' na nty-jaandyo'. ¹⁰ Mei'n chetsja' tintsacho'yo' na ts'a'yo' nato, ñecwii ljo liaa, mei'n lloom, mei'n ts'ooml'eii. Ee ts'a'n na mand'i'ntjom nnom Ty'oqots'om, tseixmaa'n na co'ñoom na nleil'uee'ñe na maca'na' jom.

¹¹ 'Ndo' mei'nyuuche'n na nntsaqueie'yo', meii'n tsjoom t'ma'n, meii'n tsjoom chjoo, jo' jo' cal'uee'ndyo' ñee'n juu tseixma'n na ya ts'a'ñe. Waa' tsa'ñee'n jo' caljoo'ndyo' hasta quia na nlu'i'yo' tsjoom'ñee'n. ¹² Quia na cwiwsaqueie'yo' naquii' w'aa'ñee'n, candu'yo' ndaa' nn'a'n na Ty'oqots'om matio'naa'ñe joona. ¹³ Ndo' xe'n w'aa'ñee'n m'a'n nn'a'n na ya nn'a'ndye, quia jo' nluui cha'xe'n na cwindu'yo' na catio'naa'ñe Ty'oqots'om joona. Saa' xe'n tic'omna na ya nn'a'ndyena, quia jo' tixocaluii cha'xe'n na cwindu'yo'. ¹⁴ Ndo' xe'n nnts'aana' na m'aa'n ñee'n juu na tiñe'catseiljo' o, oo tiñe'candii ñ'oom na cwindu'yo', quia na cwicalui'yo' w'aa'ñee'n oo tsjoom'ñee'n cala'quia'yo' ts'o'jndaa' na chuu' nc'ee'yo'. Ee na nl'a'yo' na luua' cwicalui'yuu'na' na joona tiñe'cato'ñoomna ñ'oom' Ty'oqots'om na cwiñe'quia'yo'. ¹⁵ Mayuu'che'n ndyeyo' nntsjoq, juu xuee na nncu'xe'n Ty'oqots'om nn'a'n, mat'ma'nti nlco'wi'na' nn'a'n tsjoom'ñee'n yuu na t'icato'ñoom nn'a'n ñ'oom naya, nchiiti na nlco'wi'na' nn'a'n ndyuaa Sodoma ñequio Gomorra na teiyo seityuii' Ty'oqots'om cwii cwii tsjoomna nc'e na wi'ndye na'ñee'n.

Nlco'wi'na' 'o

¹⁶ 'Que'nyo' cwenta, majñoo'ya 'o quii'ntaa'n nn'a'n na wi'ndye. Cwiliindyoy' cha'cwijom canma'n na m'a'n quii'ntaa'n lobo. Cwe' jo' c'om'c'eendyo' cha'na catsuu cha tiquiu'nn'a'na' 'o. Ndo' c'om'yo' na tjaa maya'yo' cha'na catu'. ¹⁷ Matsjoq cal'a'yo' cwenta na'ñee'n ee nnc'oochona 'o ndaa' na'ma'na'iaa' ndo' nla'sei'na 'o meii'n naquii' lan'om 'naa'na. ¹⁸ Ndo' nnc'oochona 'o jo ndaa' gobiernom ñequio jo ndaa' nn'a'n na cwiliuit'ma'ndyoti nc'e cwila'xma'nyo' cwentaya. Jo' na ñnequiaana' na wanaa' na nntjei'yuu'ndyo' cantyja 'na'ya ndaa' na'ñee'n ndo' mati ndaa' nn'a'n na tyoocandaa ñ'oom' Ty'oqots'om. ¹⁹ Saa' tinc'om'yo' ñ'omtiuu ñ'oom na nntjei'yuu'ndyo' oo chiuyya nlanchu'yo' ñ'oom. Ee nquii Ty'oqots'om m'mooq' naquii' n'om'yo' cwaa' ñ'oom na nndu'yo' quia na je' mamaca'na' na nntjei'yuu'ndyo'. ²⁰ Ee ñ'oom na nndu'yo' nchii na jndo' n'om' ncjo'yo' ee nquii Espiritu na cwiliuiñe Ty'oqots'om nntseijnoo'q' n'om'yo' cwaa' ñ'oom nnt'o'yo'.

²¹ 'Ee nteinda ts'a'n ñnequiaana cwenta tyjeena na nla'cuee' na'ma'na'iaa' juu. Ndo' ñ'ee'n nn'a'n na ñnequiaana cwenta ndana na cwje. Ndo' nda nn'a'n nla'wendyena nacjoo tyendyena cha cwje na'ñee'n. ²² Ndo' cha'tsondye nn'a'n nnc'omna na jwdoona 'o, nc'e na cwilaxma'nyo' cantyja 'na'ya. Saa' juu ts'a'n na tye'n cwiljoo'ñe ñ'e'ndyoo hasta na macanda, tsa'ñee'n nlu'i'n'maa'ñe. ²³ Quia cwita'wi'na 'o na m'a'nyo' cwii tsjoom, calui'yo' jo' jo', catsa'yo' cwii'che'n tsjoom. Ee ñ'oom na mayuu'che'n matsjoq, tyoolui'ñ'e'n njoom ndyuaa Israel na nntjei'yuu'ndyo' ndaa' nn'a'n ndo' ja na cwiliindyoy' ts'a'n na jna' cañoom'luee nncwjannda'a.

²⁴ Tsoti Jesús ñ'oom tjañoom' ndaa' jâ nn'a'n na cwilajomndyô ñ'e'ñe. Tsoom:

–Juu ts'a'n na matsei'naa'ñe ticaluii'ma'ñe, ee nquii maestro 'naa'na' cwiliuit'ma'ñeti nchiiti jom. Ndo' mati juu ts'a'n na mand'i'ntjom ticaluii'ma'ñe, ee nquii patrom 'naa'na' t'ma'nti cwiliuiñe nchiiti jom. ²⁵ Juu ts'a'n na matsei'naa'ñe matsona' na catjoom cha'xe'n na matjom maestro 'naa'na'. Ndo' mati juu ts'a'n na mand'i'ntjom maty'iomna' na cjaawinoom cha'xe'n na mawinom ts'a'n na mand'i'ntjoom nnom. Ndo' nquii ts'a'n na cwiliuitquieñe cwii w'aa, xe'n nlue nn'a'n na cwiliuiñe tsa'ñdiitquiee, majndeitiche'n tinluena ñ'oomwi' nacjoo nn'a'n wa'na'.

Ñee'n juu laxmaa'ya na c'oq'ya na nquiaa'ya

(Lc. 12:2-9)

²⁶ 'Quia jo' tintyue'yo' ljo' na nl'a nn'a'n 'o. Ee cha'tso na wanty'iuu' m'aa'na' je', maxje'n nleitquiao'. Ndo' mei'n tjaa'na' cwii na cwe' nty'iu' tuui na tixocwitquiao'na'. ²⁷ Cwe' jo' joo ñ'oom tjañoom' na matseina'ya ndaa'yo', 'o calanei'ndyeyu'yo' ndaa' nn'a'n. Ndo' ñ'oom na matseina'ya ndaa'yo' na ñencjo'yo', candu'yo' na candye cha'tso nn'a'n. ²⁸ Tinc'om'yo' na nquia'yo' joo nn'a'n na cwila'cwjee nc'iaa ee tixondaa' nla'catsuuna aña'na' nn'a'n. 'O je' c'om'yo' na nquia'yo' nquii Ty'oqots'om ee jom waa najnei' na nncjoom'm ts'a'n quii' b'io, na nntsuuñe aña'na' ts'a'n na macanda.

²⁹ 'O manquiu'yo' na mei'chjoo ticajnda cwiwil'ua we cantsaa nch'u. Saa' nquii Tsotyeyo' Ty'oqots'om mach'ee'n cwenta jooyo'. Mei'cwiindyeyo' xocue' na ticaljeii'. ³⁰ Mati ticwii cwii soonque'yo' majndaa' ntyjee'n ljo' joona. ³¹ Cwe' jo' tilacatyendyo' ee jindandyo'ti'yo' ntyjee'n nchiiti cantsaa nch'u.

Catjei'yuu'ndyo' cantyja 'naa'ñe Jesucristo

(Lc. 12:8-9)

³² 'Ndo' mei'ncwi'ñee'che' ts'a'n na nncwji'yuu'ñe cantyja 'na'ya jo ndaa nn'a'n, ja nncwji'yuu'ndyo na mawajna'la jom jo nnom Tsootyaya na m'aa' cañoom'luee. ³³ Saa 'ñee' ts'a'n na nncwji'ñe cantyja 'na'ya jo ndaa nn'a'n, mati ja nncwji'yuu'ndyo na ticwajna'la jom jo nnom Tsootyaya na m'aa' cañoom'luee.

Cantyja 'naa' Jesús mato'na' nn'a'n

(Lc. 12:51-53; 14:26-27)

³⁴ Ticala'tiuu'yo' na jndyoo tsjoomnancue na ya nnc'om nn'a'n ñ'e'n nc'iaana. Ee ja nchii na jndyoo na caljoya n'om nn'a'n ñequio nc'iaana. Ee cantyja 'na'ya nnc'om nn'a'n na jndoondye ntyeena. ³⁵ Ee cantyja 'na' ja nnto'na' tsa's'a ñ'e'n tsoyee'n, mati tsa'scu ñ'e'n tsoñee'n, ndo' tsa'nntsa ñ'e'n staxee'n'e'n. ³⁶ Cwe' jo' cwii cwii ts'a'n na matseyiu' ñ'e'ndyo, nquiee nn'a'n wa'n'a'n nla'jndoono jom.

³⁷ 'Ñee' juu ts'a'n na jndati ntyjii tsoyte, tsondyee, nchiiti ja, tsa'ñee' titseixmaa' na nnc'oomñe cwentaya. Mati juu ts'a'n na jndati ntyjii ñ'e'n til'jnda, oo nomjnda, nchiiti ñ'e'ndyo ja, tsa'ñee' ticatsona' na nnc'oomñe cwentaya. ³⁸ Ndo' mei'ncwi'ñee'che' ts'a'n na nntseijomñe cantyja na mats'aa, xe'n tiljoya ts'om nawi' na matjom cantyja 'na'ya, meii' cue', tsa'ñee' ticatsona' na nntseixmaa' cwentaya. ³⁹ Ee mei'ncwi'ñee'che' ts'a'n na mañequiaa'ñe na catjom ljo' na nntjom nc'e na m'aa' cantyja 'na'ya, nluin'naa'ñe tsa'ñee'. Ndo' mei'ncwi'ñee'che' ts'a'n na mal'uee'ñe che'nquii chiuu nluin'naa'ñe, majo'to jo' nntsuuñe.

Naya na cwicandaa nn'a'n

(Mr. 9:41)

⁴⁰ 'Mei'quia ts'a'n na matseiljo 'o, mati ja matseiljo tsa'ñee'n. Ndo' juu ts'a'n na matseiljo ja, mati matseiljo tsa'ñee'n Tsootyaya na jñom ja. ⁴¹ Mei'quia ts'a'n na matseiljo cwii profeta na mañequiaa' ñ'oom' Ty'oqots'om, juu naya na macandaa' cwii profeta, majo'ti nndaa' tsa'ñee'n. Ndo' mei'quia ts'a'n na matseiljo cwii ts'a'n na m'aa' cantyja na maty'iomya'na, nc'e na maty'iaa'na na ya mach'ee tsa'ñee'n, mañejuu naya na macandaa' ts'a'n na ya mach'ee, majo'ti nnda' tsa'ñee'n. ⁴² Ndo' mei'ncwi'ñee'che' ts'a'n na mach'ee naya meii' ñe'chjoowi' ndaatoo tei' na nnc'uu cwii ts'a'n na tit'ma' cwiluiñe nc'e na matseijomñe ñ'e'ndyo, ñ'oom na mayuu' na matsjoo ndaa'yo', tsa'ñee'n waa naya 'naa'na'.

11

Juan jñoom nn'a'n na m'aa' Jesús

(Lc. 7:18-35)

¹ Quia na jnda' t'mo' Jesús ñ'oommei' ndaa' ja nn'a'n na canchoo'wendye na cwilajom-ndyoo ñ'e'ñe, quia jo' jluee'e'n jo' jo'. Tjaa' na m'moo' ndo' na ñe'quiaa' ñ'oom naquii' njoom ndyuaa'ñee'n.

² Juan tsa'n na tyotseits'oomñe nn'a'n, m'aa' w'aancjo quia na jñee' ñ'oom cantyja 'naa' ts'iaa' na tyoch'ee Cristo. Jñoom we nn'a'n na cwila'jomndye ñ'e'ñe na c'oota'x'ee cwii ñ'oom 'ndyoo Jesús. ³ Jluena:

—¿Aa 'u cwiluiindyu' Cristo na nncwjee'cañoom tsjoomnancue, oo aa nncwindoo'á cwii'che'?

⁴ T'o Jesús ndaa' na'ñee'n, tsoom:

—Catsa'yo' ndo' candu'yo' nnom Juan cantyja ñ'oom naya na cwindye'yo' ndo' na cwindy'ia'ndaa'yo' na jndye nn'a'n cwín'maa'n. ⁵ Ndo' candu'yo' nnoom nn'a'n na ñet'om na nchjaa' jnda' teitquioo. Nn'a'n na ñet'om na ntjei'nc'ee' je' ya cwi'ooca'. Nn'a'n na ñecho tycu lepra, je' jnda' ljuu'ndye. Nn'a'n na ñet'om na cantaa, je' ya cwindye. Ndo' nn'a'n na jnda' tja, je' jnda' cwita'ndo'xcona. Ndo' joo nn'a'n na nty'iaandye jnda' macwindyena ñ'oom naya na macwji'n'maa'ñe Ty'oqots'om jooona. ⁶ Ndo' neii' ts'om ts'a'n na ñe'cwii matseitiuu cantyja 'na'ya ee juu xotseijnaa'na'.

Ñ'oommei' seinei' Jesús ndaa' nn'a'n na jñom Juan.

⁷ Quia na jnda' ty'elcwee' na'ñee'n, to' Jesús na matseinei' ndaa' tmaa' nn'a'n na m'a'n nacañom'm cantyja 'naa' Juan. Tsoom:

—¿Chiuu waa na saacanty'ia'yo' na sa'yo' na m'aa' Juan jo ndo' yuu tjaa nn'a'n c'om? ¿Aa nty'ia'yo' na jom ts'a'n na we waa na matseinei' cha'cwijom cwii tsmaa' na malei'ñ'oomñe jndye? Ntyjii nchii jo'. ⁸ Quia jo' ¿chiuu waa na saacanty'ia'yo' na sa'yo'? ¿Aa nty'ia'yo' cwii ts'a'n na cwee liaa na jnda? Ntyjii nchii jo'. Ee 'o nquiu'yo' na macanda' nn'a'n na tjacantyja na t'ma' n'iaa', jooona cwicwee'na liaa jnda ñequio nn'a'n w'aana. ⁹ Quia jo' ¿chiuu waa na saacanty'ia'yo'? ¿Aa nty'ia'yo' cwii profeta? Ja ntyjii na jo'. Ndo' jom t'ma'ti cwiluiñe nchiiti nt'omche' profeta. ¹⁰ Ee ljeii 'naa' Ty'oqots'om matseinei'na' cantyja 'naa'na'. Luaa matsona':

Ja majñooñetyaya cwii moso 'na'ya na wjaajndyee jo njom'.

Jom nncwji'yuuñe cantyja 'na', cha nnc'omc'eendye nn'a' quia na nncue'cañoom'.

¹¹ Ndo' tsoiticheñ Jesús:

–Mayuu'cheñ nndye'yo' nntsjoq, tijoom ñeteitquiooñe cwii ts'a' na t'ma'ti cwiluiñe quii'ntaa' cha'tsondye nn'a' cha'na jua Juan, ts'a' na tyotseits'oomñe nn'a'. Saq meii' na ljo', mei'cwi'ñee'che' ts'a' na jnda tjaquieeñe cantyja na matsa'ntjom Ty'oqts'om, meii' tit'ma' cwiluiñe, saq t'ma'ti cwiluiñe, nchiiti Juan.

¹² Ndo' seinei'ti Jesús, tsoom:

–Quia na to' Juan na tyotseits'oomñe nn'a' teitquioo' na cwila'jnda nn'a' na nnc'ooquiee'ndyena cantyja na matsa'ntjom Ty'oqts'om hasta xje' je'. Ndo' nañeeñ cwiqueñ n'omna na nna'jndana cha ndaa nla'xma'na cantyja 'naa' juuna'. ¹³ Cha'tso ñ'oom' Ty'oqts'om na tyotjeii'yuu'ndye profetas ñequio ljeii na tqueñ Moisés tjoom' t'moo'na' cantyja na matsa'ntjom Ty'oqts'om. Ndo' quia na tyjee' Juan, jom t'moo' na jnda tue'ntyjo na mamatsa'ntjom Ty'oqts'om. ¹⁴ Toom cwe' nlayu'yo' na juan matseinoomñe cwentaa' profeta Elías tsa' na waa ñ'oom na nndyonda'. ¹⁵ Ñeeñ juu na niom lue' n'om lua'qui na nndii, candii.

¹⁶ ¿Ljo' ñ'oom na nntseijoo'na cantyja 'naa' nn'a' na m'a' tiempomeii'? Joon matseijomna' cha'na yocanch'u na cwinquioo' naquii' tsjoom. ¹⁷ Cwila'xuaana ndaa nc'iaana, cwiluena: “Ñetjoo'á tsmaa' juu som na cwitjo' na toco ts'a' saq 'o ticala'jana'yo'. Jnda chii ñetjoo'á som ts'oo, saq 'o tícatyuee'yo'.” ¹⁸ Maluaa' matseijomna' na cwil'a nn'a' na m'a' tiempomeii'. Ee tyje'cañoom Juan quii'ntaa'yo', t'oom cha'cwijom ts'a' na chjoo' ts'om. Tícwaa'na' nantquie' na ya, mei' tíc'om winom. Saq 'o cwindu'yo' tsa'jndii matseixmaa'. ¹⁹ Jnda jo' tyjacañoo' nncjo na cwiluiindyjo ts'a' na jna' cañoom'luee. Ja matseijomndyo ñ'e' nn'a', macwa'a ñ'e'ndyena. Saq 'o cwindu'yo' cantyja 'na'ya: “Luaa' ts'a' jee' cwa', jee' yuu. Juu jee' ya matseix'iaa'ñe ñ'e' nn'a' na cwila'tjoondye nnom Ty'oqts'om ñequio nn'a' na cwito'ñoom ts'iaa'ndaa nn'a' cwentaa' gobiernom.” Saq tints'aa, ee cwiwtiquioo' na jndo' ts'om Ty'oqts'om ee cha'tso na matseijndaa'ñe ma'mo'na' na ljo'.

Njoom na m'a' nn'a' na tiñe'cala'canda

(Lc. 10:13-15)

²⁰ Jnda chii to' Jesús na matseitiaa'na' nn'a' njoom yuu na jndyeti ts'iaa' s'aa' na ma'mo'na' na tseixmaa' najndei Ty'oqts'om ee na ticalcwe' n'om nañeeñ. Matsoom:

²¹ –Jee jndo'che'yo' 'o nn'a' tsjoom Corazín. Jee jndo'che'nyo' 'o nn'a' tsjoom Betsaida. Ee quii'ntaa'yo' jndye ts'iaa' t'ma' s'aa saq ticalcwe' n'om'yo'. Xe' s'aa ts'iaa'mei' quii'ntaa' nn'a' tsjoom Tiro ñ'e' Sidón, tyuaa'ti jnda tcwee'na liaa tsja' ndo' jnda tíoona tsjaa' nque'na na cwit'moo'na na cwilcwe' n'omna. ²² Nndye'yo' nntsjoq, xuee na nncu'xe' Ty'oqts'om nn'a' t'ma'ti nlc'o'wi'na' 'o nchiiti nn'a' tsjoom Tiro ñ'e' Sidón. ²³ Ndo' 'o nn'a' tsjoom Capernaum, ¿aa cwila'tiuu'yo' na cañoom'lueeche' nntseiwendyena' 'o cwe' ee na jndye ts'iaa' s'aaya quii'ntaa'nyo'? Maxje' nntiom Ty'oqts'om 'o yuu na meindoo' l'oo. Mana ntsuun'e' tsjom'yo' Capernaum. Xe' nn'a' na ñet'om tsjoom Sodoma nty'iaana ts'iaa' t'ma' cha'na s'aaya quii'ntaa'nyo', ndicwa' waa tsjoomna xje' je'che'. ²⁴ Nndye'yo' nntsjoq xuee na nncu'xe' Ty'oqts'om nn'a' t'ma'ti nlc'o'wi'na' 'o nchiiti nn'a' na ñet'om ndyuaa tsjoom Sodoma.

Quio'yo' na m'aa'ya ndo' nliu'yo' na nnta'jndyee'yo'

(Lc. 10:21-22)

²⁵ Ndo' majuu xje'ñee' to' Jesús na matseinei' nnom Ty'oqts'om, tsoom:

–Matseit'maa'ndyo 'u Tsotyaya na cwiluiindy' na matsa'ntjom' cañoom'luee ñequio nnom tsjoomnancue. Ee 'u jnda tanty'iuu'ndyu' ñ'oommei' ndaa nn'a' na jndo' n'om ñequio nn'a' na jee' t'ma' cwila'no', saq jnda seicanoo' joona' ndaa nn'a' na cje cwil'a. ²⁶ Mayuu' Ta, ee luaa' waa na tjawee' ts'om'.

²⁷ Tsonnda' Jesús ndaa nn'a' na cwila'jomndye ñ'e'ñe':

–Cha'tso na cwila'xma' najnda, Tsotyaya Ty'oqts'om jnda tquiaa' joona' l'oo'ya. Tjaa ñee' tsei'no' chiuu tseixma'ya na cwiluiindyjo Jnaa', macandá nque' ntyjee'. Mei' tjaa ñee' tsei'no' chiuu tseixma' Tsotyaya, macandá ja na cwiluiindyjo Jnaa' mantyjiiya. Mati mei'cwi'ñee'che' ts'a' na l'ue ts'oo' na nntsei'no' chiuu tseixma' Tsotyaya mañequia na nntsei'no'. ²⁸ Quio'yo' na m'aa'ya cha'tsondyo' na jnda teijndya'yo' cantyja 'naa' jna'yo' na joona' matseijaa'ñena' naco'yo' cha'cwijom xuu na tileicana'yo' ndo' ja ñequiaya na nnta'jndyee'yo'. ²⁹ Calajomndyo' ñ'e'ndyo cha'na cwila'jomndye quioo'ndyo na ljoyu cwil'a ts'iaa'. Ndo' quiaandyo' na nnta'jna'yo' cantyja 'na'ya. Ee ja tinc'uaa' ts'oo'ya ndo' m'aa'ya na wi' ts'oo'ya 'o. Ndo' nliu'yo' na nnta'jndyee aña'nyo'. ³⁰ Ee na nla'x'iaa'ndyo' ñ'e'ndyo xocanchjena' 'o cha'na manchje ts'oom na ljo cantyja' quioo'ndyo. Ndo' ñ'oom na maquaya ndaa'yo' cwe' na ya ya xje' jnda'yo'.

12

Ty'ioo'ndyena xu'lqueeⁿ xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ

(Mr. 2:23-28; Lc. 6:1-5)

¹ Luua tuii cwii xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ. Mawinom Jesús yuu waa ntjom lqueeⁿ trigo. Ndo' já nn'aⁿ na cwilajomndyô ñ'eⁿñê na ñe'jndqô'á, tqô'á tyotyjaayá xu'lqueeⁿ. Tyoty'ueendyô, tyotquiaayá jooⁿa'. ² Ndo' nn'aⁿ fariseos quia na nty'iaana na luua' cwil'aa^{yá}, jluena nnom Jesús:

—Queⁿ cwenta, nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿndyu' cwil'ana yuu na ticaty'iomna' xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ.

³ T'ôoⁿ ndaa naⁿñeeⁿ, tsoom:

—O, ¿aa tyoola'naⁿyo' ñ'oom chiuu s'aa David ñequio nn'aⁿ na ñ'eeⁿ ñ'eⁿñê na ñe'jndo'na? Saa tyoolancjoo'ndyo' cantyja 'naa'ⁿa'. ⁴ Ee tjaqueⁿeⁿ wats'om cwentaa' Ty'ôots'om, tcaaⁿ ntyoo' nnom tyee. Tcwaanⁿa' jooⁿa' ndo' mati tquiaaⁿ na tcwa' nn'aⁿ na ñ'eeⁿ ñ'eⁿñê. Ndo' ntyoo'ñeeⁿ na jndá tqueⁿ nn'aⁿ jooⁿa' nnom Ty'ôots'om, ticwanaaⁿ na nlcwa' mei'nquia ts'aⁿ. Macandá nquiee ntyee wanaaⁿ na nlcwa'na. ⁵ Ndo' cwaaⁿti jndá jla'naⁿyo' naquii' ljeii na tqueⁿ Moisés na matsona' na nquiee ntyee jndye ts'iaaⁿ cwil'ana naquii' wats'om t'maⁿ na cwindyentjomna juu xuee na cwita'jndyaaya. Saa tjaa jnaaⁿ na ljo' cwil'ana. ⁶ Je' nndye'yo' nntsjoq, ljoo jndá tyjacañooⁿya naquii' ntaaⁿyo' na t'maⁿti cwiluiindyô nchiti juu wats'om t'maⁿ na jeeⁿ cwila't'maaⁿndyo'. ⁷ O tyoola'noⁿyo' ljo' ñe'catso ñ'oomwaa na tso Ty'ôots'om: “Ja cajndati ntyjii na nnc'om'yo' na wi' n'om'yo' nc'ia'yo' nchiiti na cwiñe'quia'yo' quioo' na cwila't'maaⁿndyo' ja.” Xeⁿ jla'noⁿyo' ñ'oomwaa' tixoqueⁿyo' xjeⁿ nn'aⁿ na tjaa jnaaⁿ. ⁸ Nc'e na luua' waa, ja na cwiluiindyô ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee waa na matseixmaⁿya na nntsjoq ljo' cal'a nn'aⁿ xuee na cwita'jndyaaya.

Sein'maⁿ Jesús ts'aⁿ na ntjeiⁿ ts'o

(Mr. 3:1-6; Lc. 6:6-11)

⁹ Jndá chii jlui' Jesús jo' jo'. Tjaaⁿ, tjaqueⁿeⁿ wats'om 'naa'ⁿa. ¹⁰ Ndo' jo' jo' m'aaⁿ cwii tsaⁿs'a na ntjeiⁿ ts'o. Ndo' nn'aⁿ fariseos na m'aⁿ wats'om'ñeeⁿ jeeⁿ tyol'ueendyena chiuu nl'ayoona na ññe'quiiana cwenta Jesús. Ta'x'eena nnoom, jluena:

—Juu xuee na cwita'jndyaaya ¿aa maty'iomna' na nntsein'maⁿ ts'aⁿ ts'aⁿwii', oo aa tis'a?

¹¹ T'o Jesús ndaana, matsoom:

—Cala'tiuu'yo', xeⁿ m'aaⁿ cwiindyô' 'o na m'aaⁿ catsmaⁿ tsmeiⁿ, ndo' xeⁿ nncju'na' juuyo' ts'om tsue'tsjoom, ¿aa nchii nntseityua' na wja'cwji' juuyo' meii' juu xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ? ¹² Nquii Ty'ôots'om jndati ntyjeeⁿ cwii ts'aⁿ nchiiti cwe' catsmaⁿ. Jo' chii maty'iomna' na catejndei ts'aⁿ x'iaaⁿa' nawi' na matjom, meii' juu xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ.

¹³ Quia jo' tsoom nnom ts'aⁿwii':

—Catseiliu' ts'o'.

Mana seiliu' ts'o. Mañoom' tco'yana' cha'xjeⁿ cwiicheⁿ ts'ôoⁿ. ¹⁴ Ndo' fariseos'ñeeⁿ jlui'na. Jla'tjomndyena, to'na tyo'maⁿna chiuu nl'ayoona na nla'cuee'na Jesús.

Ñ'oom na tyoñequiaa Isaías cantyja 'naa'ⁿ Jesús

¹⁵ Saa sei'noⁿ Jesús na luua' ñecal'ana ñ'eⁿñê. Jo' chii jlueeⁿeⁿ jo' jo' ndo' jndye nn'aⁿ ty'entyjona naxeeⁿeⁿ. Sein'maaⁿ cha'tso nn'aⁿwii'. ¹⁶ Ndo' tqueⁿtyeeⁿ ñ'oom ndaana na ticat'oomna ñ'oom'ñeeⁿ cwiluiiñê. ¹⁷ Ndo' na luua' tsoom, seicandaa'ñena' ñ'oom na seiljeii profeta Isaías, na matsona':

¹⁸ Luua ts'aⁿ na jndá tjeii'ndyo cwentaya na cwiluiiñê na mandi'ntjoom noqⁿ.

Jnda ntyjiiya jom ndo' jeeⁿ nei'ya cantyja 'naa'ⁿa'.

Ññequiaa Espíritu Santo na juu nnc'oomñe ñ'eⁿñê.

Ndo' ññequiaaⁿ ñ'oomya chiuu waa na maty'iomnyana' ndaaⁿ nn'aⁿ na nchii judíos.

¹⁹ Jom xocatseintja'ñê, meiⁿ xocatseijndei' ñom. Ndo' xocaljei' jom ts'om nataa na macwjaa'ñê tia' nn'aⁿ.

²⁰ Xoco'weeⁿeⁿ ts'aⁿ na tityeⁿ matseyu' na juu matseijomna' cha'na tsmaaⁿ na jndá tomndyaa.

Ee jom jaateijndeiityeeⁿ tsaⁿñeeⁿ.

Meiⁿ xotseicanduu'ñ'eeⁿ cantyja 'naa'ⁿ ts'aⁿ na tixuee naquii' ts'om na juu matseijomna' cha'na chom canti na ncuencue canduu'.

Ee jom ññequiaatyeⁿ naxuee naquii' ts'om tsaⁿñeeⁿ.

Jo' chii nnts'aaⁿ na nnaⁿjndei' cantyja na maty'iomnyana' naquii' n'om nn'aⁿ.

²¹ Ndo' nn'aⁿ na nchii judíos nla'cantyjaa' n'omna jom.

Cwilueyoona na Jesús tsaⁿjndiitquiee matseixmaaⁿ

(Mr. 3:19-30; Lc. 11:14-23; 12:10)

²² Tquioñ'omna cwii ts'aⁿ na m'aaⁿ Jesús na jndá tuoⁿ naⁿjndii naquii' ts'om. Tsaⁿñeeⁿ nchjaaⁿ'aⁿ ndo' tileicatseineiⁿ l'a naⁿjndii'ñeeⁿ. Sein'maⁿ Jesús jom. Quia jo' tooⁿ'oⁿ na matseineiⁿ ndo' teitquioo'nnaaⁿ'aⁿ. ²³ Nto' cha'tso nn'aⁿ na nty'iaa na luaa' tuii, jeeⁿ tjawee' n'omna. Jluena:

—¿Aa nts'aacheⁿ'aⁿ na tsaⁿm'aaⁿ cwiluiiñê nquii na meindo^o'a na nluiiñê tsjaaⁿ David na jndyowicantjyoo'?

²⁴ Ndo' nn'aⁿ fariseos, quia jndyena ñ'oomwaa', tyoluena:

—Tsaⁿs'am'aaⁿ matseixmaaⁿ najndei Beelzebú nquii tsaⁿjndiitquiee. Jo' chii cwicanda^q macwjeeⁿ'eⁿ naⁿjndii naquii' n'om nn'aⁿ.

²⁵ Sei'noⁿ Jesús ñ'oom na tyom'aaⁿ n'omna. Tsoom nda^qana:

—Xeⁿ m'aaⁿ cwii gobiernom na cwitoⁿndye nn'aⁿ 'naaⁿ'aⁿ, nt'om cwi'oo nacjoom'm ndo' nt'om cwila'jomndye ñ'eⁿñê, ndo' na luaa' waa xocaljoo'ñetyeeⁿ ts'iaaⁿ. Ndo' cha'na nn'aⁿ na ñecwii tsjoom oo nn'aⁿ na ñe'cwii w'aa, xeⁿ cwila'ntja'ndyena, maxjeⁿ nntoⁿ'ndyena. Ndo' na ljo' cwila'tyuii'ndye cheⁿnqueena. ²⁶ Ee xeⁿ na mayuu' cha'na cwindu'yo' na nquii tsaⁿjndiitquiee macwjeeⁿ'eⁿ ntyje naⁿjndiiñê naquii' n'om nn'aⁿ, quia jo' ma'moⁿ'na' na matseyuii'ñe cheⁿnqueⁿ. ¿Chiuu nnts'aayom na njotyeeⁿ cantyja najneiⁿ na matsaⁿ'ntjoom? ²⁷ O cwindu'yo' na ja cwe' cantyja najndei Beelzebú jo' na macwjii'a naⁿjndii naquii' n'om nn'aⁿ. Xeⁿ na mayuu' na ljo', quia jo' mati nc'iaa'yo', ñequio najndei jom cwitjeii'na naⁿjndii naquii' n'om nn'aⁿ. Saa nc'e na tyuu' na ljo', cantyja na cwil'a nqueena cwilui'yuu' na tixcwe cwitjei'yo' cwenta. ²⁸ Saa nc'e ja ñequio najndei Espíritu na cwiluiiñê Ty'oots'om, jo' na macwjii'a naⁿjndii naquii' n'om nn'aⁿ, jo' chii ma'moⁿ'na' juu na matsaⁿ'ntjoom Ty'oots'om, jndá tyjee'cañoomna' 'o.

²⁹ Cwii tsaⁿcanch'ue xonda^q nncjaaqueⁿ'eⁿ waa' ts'aⁿ na waa najndei na nncwjeeⁿ'eⁿ 'naaⁿ'. Saa xeⁿ nntseyteⁿ'jñeeⁿ tsaⁿñeeⁿ quia jo' nnda^q na nncwjii'ñ'eeⁿ 'naaⁿ'.

³⁰ Ñeeⁿ juu na tic'oomñe cantyja 'naⁿya, maxjeⁿ m'aaⁿ nacjoya. Ndo' ñeeⁿ juu na ticatseitjom nn'aⁿ ñ'eⁿndyo, jom mach'eeⁿ na matseilcwe'na' nn'aⁿ na ticala'yu'na ñ'eⁿndyo.

³¹ Jo' chii matsjoo nda^qajom, Ty'oots'om nntsei'tmaⁿ ts'oom cha'tso jnaⁿ na cwila'xmaⁿ nn'aⁿ ñequio cha'tso ñ'omntjeiⁿ na cwiluena. Saa mei'cwi'ñeeⁿ'cheⁿ ts'aⁿ na matseineiⁿ ñ'oom wi' nacjoo' Espíritu Santo, tsaⁿñeeⁿ xocatsei'tmaⁿ ts'om Ty'oots'om. ³² Ndo' mei'cwi'ñeeⁿ'cheⁿ ts'aⁿ na matseineiⁿ ñ'oom wi' nacjo ja na cwiluiindy^o ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee, nnda^q nntsei'tmaⁿ ts'om Ty'oots'om tsaⁿñeeⁿ. Saa mei'cwi'ñeeⁿ'cheⁿ ts'aⁿ na matsoyuu na cwiluii ts'iaaⁿ 'naⁿya cwe' cantyja najndei tsaⁿjndii, tsaⁿñeeⁿ matseineiⁿ ñ'oom wi' nacjoo' Espíritu Santo. Ndo' na ljo' tijoom nntsei'tmaⁿ ts'om Ty'oots'om tsaⁿñeeⁿ, meiiⁿ tiempomeii'cheⁿ ndo' meiiⁿ ncuee na jndá ntycwiⁿ tsjoomnancue.

Ñ'oom tjañoom' cantyja 'naaⁿ ta^q ts'oom

(Lc. 6:43-45)

³³ Quia jo' seineiⁿ Jesús cwii ñ'oom tjañoom' na macaⁿ'na' na catjeii'na cwenta cantyja 'naaⁿ'aⁿ. Sei'oom'ñe nqueⁿ cha'cwijom cwii ts'oom na ya ta^q'na'. Tsoom:

—Xeⁿ cwinty'ia'yo' na ya taⁿ na ntyja cwii ts'oom, cwila'noⁿ'yo' na mati nquii ts'oom cwiluiiñena' ts'oom na ya. Ndo' xeⁿ cwinty'ia'yo' na tis'a taⁿ na ntyja cwii ts'oom, cwila'noⁿ'yo' na mati tis'a ts'oom'ñeeⁿ. Ee cantyja chiuu waa taⁿ na mach'ee cwii cwii ts'oom jo' nnta'jnaⁿ'yo' cwaaⁿ ts'oom na ya ndo' cwaaⁿ ts'oom na tis'a. ³⁴ Cha'na catsuutsja jeeⁿ wjee ndaa'ndyooyo', maluaa' matseijomna' 'o. Chiuu nl'a'yo' na nlaneiⁿ'yo' ñ'oom ya ndo' naquii' n'om'yo' too'cheⁿ natia. Ee cantyjati na matseitiuu ts'aⁿ naquii' ts'oom, mantyja jo' ñ'oom na cwicalui' ñom. ³⁵ Juu ts'aⁿ na ya ts'aⁿñe matseineiⁿ ñ'oom ya ee naquii' ts'oom cwinaⁿ naya na matseitiom. Saa juu ts'aⁿ na tia ts'aⁿñe matseineiⁿ ñ'oom tia ee naquii' ts'oom cwinaⁿ natia na matseitiom. ³⁶ Nndye'yo' nntsjo^o, juu xuee na nncu'xeⁿ Ty'oots'om nn'aⁿ, quia jo' ñequiana cwenta nnoom cantyja 'naaⁿ cwii cwii 'ndyo ñ'oom na cwe' ts'iaaⁿ'ndyo na ñe'la'nei'na. ³⁷ Ee cantyjati ñ'oom na cwilaneii'yo', Ty'oots'om nncu'xeeⁿ 'o. Ñ'oom na ya na cwindu'yo' nncwafñoom'na' 'o. Ndo' ñ'oom tia na cwindu'yo' nnt'uiityeⁿ'na' 'o.

Cwitaⁿ nn'aⁿ na cats'aaⁿ cwii 'naaⁿ

(Mr. 8:12; Lc. 11:29-32)

³⁸ Quia jo' nt'om nn'aⁿ fariseos ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqeeⁿ Moisés jluena nnom Jesús:

—Cwa, Maestro, l'ue n'ooⁿ'yâ na m'moⁿ' cwii 'naaⁿ na t'maⁿ na nnty'iaayâ.

³⁹ T'o Jesús nda^qana:

—Nn'aⁿ na m'aⁿ je' jeeⁿ tia nn'aⁿndye, jndá 'ndyena Ty'oots'om. Jo' chii cwitaⁿ'na 'naaⁿ na t'maⁿ'ti na nnty'iaanda^qna cha nnta'jnaaⁿ'na 'ñeeⁿ cwiluiindy^o. Saa taxoca'mooⁿ'ya. Macandaⁿ nnty'iaana cwii 'naaⁿ na nntseijomna' cha'na tjom profeta Jonás. ⁴⁰ Ee Jonás

tyom'aaⁿñê ndyee xuee ndo' ndyee tsjom ts'om tsiaa' catscaa t'maaⁿ. Maluaa' matseijomna' na nntjoⁿ ja na cwiluiindyô ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee. Ee ndyee xuee ndo' ndyee tsjom nljoo'ndyô naquii' tsei'tsua. ⁴¹ Xuee na nncu'xeⁿ Ty'oôts'om nn'aⁿ na jndâ tja, nlcwinnda' nn'aⁿ tsjoom Nínive. Mati nn'aⁿ na m'aⁿ je' na quia nnc'owjje, nntando'nnda'na quia ljo'. Ndo' nnt'uiityeⁿna' joona cwe' cantyja na yati l'a nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ. Ee naⁿñeeⁿ ntyja lcwe' n'omna quia na jndyena ñ'oom' Ty'oôts'om na tyoñequiaa Jonás. Ndo' queⁿyo' cwenta, ja jndâ tyjâ quii'ntaaⁿyo' na cwiluiit'maⁿndyotyâ, nchiiti Jonás. ⁴² Ndo' xuee na nntu'xeⁿndye nn'aⁿ na jndâ tja, mati nlcwinnda' juu yuscu na tyotsâ'ntjom nn'aⁿ ndyuaa jo ndo' na macalui' caxjuu ts'oom'naaⁿ. Mati nn'aⁿ na m'aⁿ je' na quia nncwje, nntando'nnda'na quia ljo'. Ndo' nnt'uiityeⁿna' joona cwe' cantyja na xcwee'ti ts'om yuscu'ñeeⁿ. Ee jom jeeⁿ ndya' tquia jnaaⁿ, jñoom na ñe'cañeeⁿ ñ'oom 'ndyoo Salomón, ts'aⁿ na jndô'ti ts'om. Ndo' queⁿyo' cwenta, ja jndâ tyjâ quii'ntaaⁿyo' na cwiluiit'maⁿndyotyâ, nchiiti Salomón.

Na qui'oolcwee' na'jndii naquii' ts'om ts'aⁿ
(Lc. 11:24-26)

⁴³ Cwii tsaⁿjndii quia na jndâ tjei'na' jom naquii' ts'om ts'aⁿ, cwe' manomtoom jo ndo' yuu na tjaa nn'aⁿ c'om na mal'ueeⁿ yuu na nljoo'ñê. Saa na ticaljeiⁿ jo', seitoom naquii' ts'oom, tsoom: ⁴⁴ "Je' jonlcwâ'nnda'a naquii' ts'om ts'aⁿ yuu na tjei'na' ja." Ndo' quia na nncueⁿeⁿ jo' jo' nljeiiⁿ naquii' ts'om tsaⁿñeeⁿ cha'cwijom naquii' w'aa na tjaa'na' ts'aⁿ candii'. Saa jndâ taa lju' ndo' jndâ teijndaa'ya. ⁴⁵ Quia jo' tjacachom ntquiee' na'jndii na wi'ndyeti nchiiti jom. Ty'equie'na naquii' ts'om tsaⁿñeeⁿ ndo' mana ljoo'ndyetyeⁿna jo' jo'. Ndo' na jndâ we luua', manioomti matjom tsaⁿñeeⁿ nchiiti na ñetjomjñeeⁿ. Maluaa' nntjoom nn'aⁿ na m'aⁿ je' na jeeⁿ tia nn'aⁿndye.

Jesús tqiie ntyjeeⁿ ñ'eⁿ tsoñeeⁿ
(Mr. 3:31-35; Lc. 8:19-21)

⁴⁶ Ndicwaⁿ matseineiⁿ Jesús ndaaⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ quia na tqiie'cañom ntyjeeⁿ ñequio tsoñeeⁿ. Ñe'cala'neiⁿna ñ'eⁿñê saa ljoo'ndyena ch'eⁿ. ⁴⁷ Seicandii cwii ts'aⁿ Jesús, tso:

—Aa ndi' Ta, jndâ tyje'cañoom tso'ndyo' ñ'eⁿ ndyenty'iu' na ñe'cala'neiⁿna ñ'eⁿndyu'.

⁴⁸ Saa jom t'ooⁿ nnom tsaⁿñeeⁿ, tsoom:

—Candi' nntsjoⁿ njom' ñeeⁿ juu cwiluiiñe tsondyo ndo' ñeeⁿ joo cwiluiindy ndyentyjo.

⁴⁹ Quia jo' seilioom ts'ooⁿ, t'mooⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê, tsoom:

—Naⁿm'aⁿ cwiluiindyena tsondyo ñequio ndyentyjo. ⁵⁰ Ee mei'cwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na mach'ee ljo' na l'ue ts'om Tsotyâya na m'aaⁿ cañoom'luee, tsaⁿñeeⁿ cwiluiiñe ti'tyjo ndo' nomtyjo, ndo' tsondyo.

13

Ts'aⁿ na tjacju' lqueeⁿ trigo
(Mr. 4:1-9; Lc. 8:4-8)

¹ TjawiQUIU'U'ti majuu xuee'ñeeⁿ jlui' Jesús naquii' w'aa, tjaaⁿ, tjacjom 'ndyoo ndaaluee. ² Ndo' jeeⁿ jndye nn'aⁿ tjomndye na m'aaⁿ. Jo' chii tjacuoⁿ ts'om w'aandaa na mantyoche'na' nnom ndaaluee. Jo' jo' tjacjom saa cha'tsondye naⁿñeeⁿ ljoo'ndyena, meintyjeeⁿna tyuaatcwii 'ndyoo ndaaluee. ³ Quia jo' t'ooⁿ na matseineiⁿ ndaaⁿ naⁿñeeⁿ. Jndye ñ'oom t'mooⁿ ndaaⁿ ñequio ñ'oom tjañoom'. Tsoom:

—Tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ na mach'ee ts'iaaⁿ jndaaⁿ. Tjaaⁿ, tjacjoom'm tsjaaⁿ lqueeⁿ trigo.

⁴ Ndo' yocheⁿ na majoom'm lqueeⁿñeeⁿ nt'om tquiaa ts'om nato. Mañoom' tqiie'cañom cantsaa, tcwa'yo' lqueeⁿñeeⁿ. ⁵ Ndo' nt'om lqueeⁿ tquiaana' yuu na jeeⁿ ljo', yuu na tita m'aaⁿ ts'o. Tyuaa' t'oomna' ee tita m'aaⁿ ts'o. ⁶ Saa quia na jndâ teijmeiⁿ na manty'iaa' ñe'quoom', t'uaana', tjacaaⁿna' ee na tinjoom ty'e nch'ioo'na'. ⁷ Ndo' nt'om lqueeⁿ tquiaana' yuu na too' nda' l'ooⁿioom. Tyuaa'ti jawindy l'ooⁿioom'ñeeⁿ, jla'canto'ndyena' nacjoo' ntjom. ⁸ Saa nt'om lqueeⁿ tquiaana' yuu na ya ts'o, jeeⁿ ya tue'na'. Cwii taⁿ tjei'na' ñequiee xuu lqueeⁿ trigo na cwii ts'oom lqueeⁿ tjacju' ts'aⁿñeeⁿ. Ndo' cwii taⁿ tjei'na' we xuu waljoo' xcwe na cwii ts'oom lqueeⁿ tjacjoom'm. Ndo' cwiicheⁿ cwii taⁿ tjei'na' cwii xuu waljoo' yom ts'oom na cwii ts'oom lqueeⁿ tjacjoom'm. ⁹ Ñeeⁿ juu na niom lue' n'om lua'qui na nndii, candii.

Luaa ts'iaaⁿ na quitseineiⁿ Jesús ñ'oom tjañoom'
(Mr. 4:10-12; Lc. 8:9-10)

¹⁰ Nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ Jesús ty'entyjaa'na jom. Ta'x'eena nnoom:

—Ticala'noⁿâ chiuu na cwe' ñ'oom wjaañoom' matseineiⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ.

¹¹ T'ooⁿ ndaaⁿ:

—Luaa waa na mach'ee Ty'oôts'om, mañequiaaⁿ na 'o caliu'yo' ñ'oom na wanty'iuu' m'aaⁿna' cantyja na matsâ'ntjoom. Saa nt'omcheⁿ nn'aⁿ tinquiaaⁿ na nla'noⁿna.

12 Meiⁿcwiⁿñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na macoⁿñom ñ'oom na ma'moqⁿya, ññequiaa Ty'oqots'om na nntseiⁿnoⁿtyeeⁿ. Saa meiⁿquia ts'aⁿ na ticoⁿñom ñ'oom na ma'moqⁿya, nnts'aana' na cwe' ts'iaaⁿndyo cantyjati chjoowi' na matseiⁿnoqⁿoⁿ. 13 Jo' chii ñ'oom tjañoom' matseinaⁿya ndaa nn'aⁿ. Ee meiiⁿ ñequiⁿ'cheⁿ cwinty'iaana ts'iaaⁿ na mats'aa saa maxjeⁿ tixoqueⁿ'na cwenta. Ndo' meiiⁿ cwindyena ñ'oom na mañequia saa m'aⁿna cha'cwijom na tyoondyena, meiⁿ ticalaⁿnoⁿ'na ljo' cwindyena. 14 Cantyja 'naa' na ñ'eeⁿ matseicandaaⁿñaena' ñ'oom na seiljeii profeta Isaías, tsoom:

Meiiⁿ na jndye na cwindyeyo' saa tixocalaⁿnoⁿ'yo',
ndo' meiiⁿ na jndye cwinty'iaⁿndaaⁿ'yo', saa tixoqueⁿ'yo' cwenta.

15 Ee naⁿm'aⁿ jnda jla'quie' n'omna,
cha ticoⁿxcwena' cantyja na cwilaⁿtiuuna.

Ndo' tañeⁿ'quiandyena na nndyena
cha tints'aana' na nlaⁿnoⁿ'na.
Ndo' cwil'a nqueena cha'cwijom ticajndoo'na
cha ticaⁿ'na' na nlqueⁿ'na cwenta.

Joona cwil'ayana nmeiⁿ' cha ticalcwe' n'omna,
tincwijiⁿ'naaⁿndyo joona.

16 Seineiⁿ'ti Jesús ndaa nn'aⁿ na cwilaⁿjomndye ñ'eⁿñê. Tsoom:

—Saa jeeⁿ matioⁿ'naaⁿñe Ty'oqots'om 'o na cwinty'iaⁿndaaⁿ'yo' ts'iaaⁿ na mats'aa ndo' mati ñ'oom na cwindyeyo' cwilaⁿnoⁿ'yo' juuna'. 17 Mayuuⁿ'cheⁿ nndyeyo' nntsjoq, jndye profetas na tyoñeⁿ'quia ñ'oom' Ty'oqots'om tandyo xuee ñequio jndye nn'aⁿ na tyom'aⁿ cantyja na maty'iomyana', jeeⁿ tyocantyyaa' n'omna na nnty'iaandaaⁿna ljo' na cwinty'iaⁿ' 'o ndo' na nndyena cha'na cwindyeyo' 'o saa tícantyyaana meiⁿ tícandyena.

Luaa ma'moⁿ'na' na tjacju' ts'aⁿ lqueeⁿ trigo
(Mr. 4:13-20; Lc. 8:11-15)

18 'Candyeyo' luaa ma'moⁿ' ñ'oom tjañoom' cantyja na tjacju' ts'aⁿ tsjaaⁿ lqueeⁿ trigo.
19 Nt'om lqueeⁿ na tquiaa ts'om nato na tcwa' cantsaa, jo' jo' nn'aⁿ na cwindyeyo' ñ'oom' Ty'oqots'om. Ee meiⁿcwiⁿñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na mandii ñ'oom cantyja na matsaⁿ'ntjom Ty'oqots'om saa tícitseⁿ'noqⁿoⁿ, maxjeⁿ macwyeⁿ'cañoom tsaⁿ'jndii na nncwijiⁿ' ñ'oom naya naquii' ts'oom.
20 Ndo' nt'om lqueeⁿ na tquiaa yuu na jeeⁿ ljo', mann'aⁿ na cwindyeyo' ñ'oom' Ty'oqots'om ndo' ñequio na neiiⁿ'na cwitoⁿ'ñoomna juuna'. 21 Saa naⁿ'ñeeⁿ cha'cwijom ntjom na tinjoom ty'e nch'iooⁿ'na', na tyuaa' tcaaⁿ'na'. Ee quia na macoⁿ'wiⁿ'na' joona oo cwileiⁿ'ntyjo nn'aⁿ joona cantyja 'naaⁿ' ñ'oom naya, mantyya cwiⁿ'ndyena. 22 Ndo' lqueeⁿ na tquiaa yuu na too' nda' l'ognoom, mann'aⁿ na cwindyeyo' ñ'oom naya. Saa naⁿ'ñeeⁿ na nntmiiu chiuu na cwii 'oom'aⁿyoona, ndo' chiuu ya nleityandyetina. Jo' chii tileicanaⁿ'ndyena na n'ana yuu na matsona'. Ee ñ'omtiiuⁿ'ñeeⁿ matseicuⁿ'na' na nlaⁿ'candana nnom Ty'oqots'om cha'xjeⁿ'l'a joo l'ognoom na jlaⁿ'cantoⁿ'ndyena' nacjoo' ntjom. 23 Saa lqueeⁿ na tquiaa yuu na jeeⁿ ya ts'o mann'aⁿ na cwindyeyo' ñ'oom naya. Cwilaⁿ'noⁿ'na juuna' ndo' cantyja na cwil'ana cwiwitquioo' na cwinaⁿ'ndyena chiuu waa na matsona'. Nt'om naⁿ'ñeeⁿ tjacantyya na ya cwil'ana. Matseijomna' joona cha'na cwii ts'oom lqueeⁿ'ñeeⁿ na tjeiⁿ'na' ñequiee xuu. Ndo' nt'om naⁿ'ñeeⁿ xcweyandyo cwil'ana yuu na ya. Matseijomna' joona cha'na cwii ts'oom lqueeⁿ'ñeeⁿ na tjeiⁿ'na' ñeⁿ'ndyena na cwil'ana yuu na ya. Jo' chii matseijomna' joona cha'na cwii ts'oom lqueeⁿ'ñeeⁿ na tjeiⁿ'na' ñeⁿ'cwii xuu waljoo' yom ts'oom.

Lqueeⁿ jndaa ñequio lqueeⁿ trigo

24 Ndo' seineiⁿ' Jesús cwicheⁿ' ñ'oom tjañoom'. Tsoom ndaana:

—Juu na matsaⁿ'ntjom Ty'oqots'om, matseijomna' juuna' cha'na cwii ts'aⁿ na tja na waa tyuaa', tjacjoomⁿ'm lqueeⁿ' tsjaaⁿ na ya. 25 Saa cwii teijaaⁿ yocheⁿ' na watsom ñequio nn'aⁿ waⁿ'aⁿ tyjeⁿ'cañoom cwii ts'aⁿ na jndoo' jom. Tjatseiiⁿ'eeⁿ'ñe tsaⁿ'ñeeⁿ lqueeⁿ jndaa quiiⁿ'ntaaⁿ lqueeⁿ trigo. Jnda chii tja. 26 Tjawindyeyo' jnda lqueeⁿ, tjaⁿ'meiiⁿ'ndyena', quia jo' chii teitquioo' na ñ'eeⁿ' lqueeⁿ jndaa naquii' ntjom ñ'eeⁿ. 27 Naⁿ'ntjom 'naaⁿ' tsaⁿ'ñeeⁿ tqueⁿ'na cwenta na nmeiⁿ' niom. Tyentyjaaⁿ'na jom, jlueña nnoom: "Ta, aa nchii ñequiⁿ'cheⁿ' lqueeⁿ' na ya tjaⁿ'cju', quia jo' çchiuu na cwiwitquioo' lqueeⁿ jndaa quiiⁿ'ntaaⁿ jnda lqueeⁿ 'naⁿ'?" 28 T'ooⁿ ndaa naⁿ'ñeeⁿ, tsoom: "Ts'aⁿ na jndoo' ja s'aa na luaa'." Ndo' taⁿ'x'ee naⁿ'ntjom ñ'eeⁿ nnoom: "ÇAa l'ue ts'om' na nntsaaatjeiiⁿ'ndyô joona' naquii' ntjom 'naⁿ'?" 29 T'ooⁿ ndaa naⁿ'ntjomⁿ'm, tsoom: "Til'aⁿ'yo' na ljo' ee xeⁿ nntjeiiⁿ'ndyo' joona', nnts'aacheⁿ'na' na mati nnc'oomna' ntjom na ya. 30 Caⁿ'ndyeyo' na ñejom c'ooiwijndana' hasta na mmaⁿ'jndyena'." Quia jo' nntsjoq ndaa nn'aⁿ na nntyje: "Catyjeⁿ'jndyeyo' jnda lqueeⁿ jndaa, cal'aⁿ'yo' cantsaaⁿ' joona' ee na nlcona'. Ndanquia catyjeⁿ'yo' jnda lqueeⁿ na ya na nnc'oocuenta' ts'om tsaⁿ' 'naⁿ'ya."

Ñoom tjañoom' cantyja 'naa' lquee' mostaza
(Mr. 4:30-32; Lc. 13:18-19)

³¹ Seineiⁿticheⁿ Jesús cwiicheⁿ ñ'oom tjañoom' na ma'moⁿ'na' na maxjeⁿ nleijndyendyeti nn'aⁿ na nntsaⁿ'ntjom Ty'oots'om naquii' n'om. Tsoom ndaana:

—Juu na matsaⁿ'ntjom Ty'oots'om matseijomna' cha'na cwii lqueeⁿ mostaza. Tjat-seic'oom ts'aⁿ juuna' naquii' ntjom'm. ³² Lqueeⁿ mostaza jeeⁿ cajndaana' saq xeⁿ jnda teijndeiⁿ ts'oom, nleindyena', nncwinom'na' nt'om n'oom ntjom na tiqwiwindye. Juuna' nleit'maⁿ'tina' hasta nndaq nnaⁿ l'oⁿ ts'oom'ñeeⁿ cantquiaa cantsaa.

Ñoom tjañoom' cantyja 'naa' ndaaljo'
(Lc. 13:20-21)

³³ Jndaⁿ chii cwiicheⁿ ñ'oom tjañoom' seineiⁿ Jesús ndaq naⁿ'ñeeⁿ, tsoom:

—Juu na matsaⁿ'ntjom Ty'oots'om matseijomna' juuna' cha'na ndaaljo' na seitjoom' yuscu ñ'eⁿ ndyee tsua'xjo jndaq tyoo'. Seicandeiⁿ'na' cha'waa tsqueeⁿ tyoo'.

Ñe'quii'cheⁿ ñ'oom tjañoom' na seineiⁿ Jesús
(Mr. 4:33-34)

³⁴ Ñequii'cheⁿ ñ'oom tjañoom' seineiⁿ Jesús na tyo'mooⁿ ñ'oommeiⁿ ndaq nn'aⁿ. Meiⁿcwii ñ'oom t'icatseineiⁿ ndaana na nchii ñ'oom tjañoom'. ³⁵ Jo' chii seicandaq'ñena' ñ'oom 'ndyoo profeta, tsoom:

Ja nntseinaⁿ'ya ñ'oom tjañoom' ndaq nn'aⁿ.

Nntseicanqoⁿ'ya ñ'oom na wanty'iuu' m'aaⁿ'na' ndaq nn'aⁿ cantyjaⁿ na jnaⁿ tsjoomnancue.

Luaa ma'moⁿ ñ'oom cantyja 'naa' lquee' jndaq ñequio lquee' trigo

³⁶ Jndaⁿ na jñom Jesús nn'aⁿ na c'oolwee'na, quia jo' tjaqueⁿ'eⁿ naquii' w'aa. Ndo' já nn'aⁿ na cwilajomndyoⁿ ñ'eⁿ'ñeⁿ santyjaa'á jom. L'uuyá nnoom:

—Catsu' ndaayâ ljo' ñe'ca'moⁿ ñ'oom tjañoom' cantyja 'naa' lqueeⁿ jndaq na t'oomna' naquii' ntjom na ya.

³⁷ T'ooⁿ ndaayâ, tsoom:

—Ts'aⁿ na tjacju' lqueeⁿ tsjaaⁿ na ya, jo' jo' nncq na cwiluiindyⁿ ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee.

³⁸ Ndo' tyuaa 'naaⁿ' tsaⁿ'ñeeⁿ, jo' jo' tsjoomnancue. Lqueeⁿ tsjaaⁿ na ya, jo' jo' nn'aⁿ na cwila'jomndye cantyja na matsaⁿ'ntjom Ty'oots'om. Ndo' lqueeⁿ tsjaaⁿ jndaq, jo' jo' nn'aⁿ na m'aⁿ cantyja 'naaⁿ' tsaⁿ'jndii. ³⁹ Juu ts'aⁿ na wi'ñe na tjatseifⁿ'eeⁿ'ñeⁿ tsjaaⁿ lqueeⁿ jndaq, jo' jo' nquii tsaⁿ'jndii. Ndo' xuee na jnda tmaⁿ ntjom na ty'ecatyje naⁿ'ntjom, jo' jo' xuee na cwintycwii tsjoomnancue. Joo naⁿ'ntjom na ty'ecatyje lqueeⁿ, jo' jo' ángeles cwentaa' Ty'oots'om.

⁴⁰ Ndo' cha'xjeⁿ l'a naⁿ'ntjom cantsaa' jnda lqueeⁿ jndaq na nlcona' quii' chom, maluaa' matseijomna' na nluii xuee quia na cwintycwii tsjoomnancue. ⁴¹ Ee ja na cwiluiindyⁿ ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee njñooⁿ'ya ángeles cwentaya na nntjeii'ndyona nn'aⁿ na wi'ndye ñequio nn'aⁿ na cwila'jndo' n'om nc'iaa na cal'a naⁿ'ñeeⁿ natia. ⁴² Ndo' ángeles nntuee'na naⁿ'ñeeⁿ naquii' chom b'io. Jo' jo' nndyuee naⁿ'ñeeⁿ ndo' nnteinquiena ndei'n'omna na wi' cwiitjoomna. ⁴³ Saaⁿ nn'aⁿ na cwila'candaq'ndye cha'xjeⁿ na matsaⁿ'ntjom Ty'oots'om, nts'aana' na caxueendyena cha'na xuee nnom ñe'quioom'. 'Ñeeⁿ juu na niom lue' n'om lua'qui na nndii, candii.

Ñoom tjañoom' cantyja 'naa' s'om na wanty'iu quii' tyuaa

⁴⁴ Juu na matsaⁿ'ntjom Ty'oots'om matseijomna' cha'na castom na ñjom s'om cajaⁿ na wanty'iuna' quii' tyuaa. Ljeii cwii ts'aⁿ castom'ñeeⁿ saq tanty'iunnaaⁿ'aⁿ juuna'. Tjaaⁿ na jeeⁿ neiiⁿ'eⁿ, tjacajnaqⁿ cha'tso 'naaⁿ'aⁿ na niom. Jndaⁿ chii seijnaaⁿ tyuaa'ñeeⁿ yuu na ndii' castom.

Ñoom tjañoom' cantyja 'naa' ta' perla

⁴⁵ Juu na matsaⁿ'ntjom Ty'oots'om mati matseijomna' cha'na cwii ts'aⁿ na matseijnda ndo' majndaq ta' na ñequii'cheⁿ mal'ueeⁿ ta' perlas na yati. ⁴⁶ Quia na ljeiiⁿ cwii ta' perla na jeeⁿ'cheⁿ ndyaa' ya ndo' jdana', tja tsaⁿ'ñeeⁿ tjacajnaqⁿ cha'tso 'naaⁿ'aⁿ, jndaⁿ chii seijnaaⁿ ta' perla'ñeeⁿ.

Ñoom tjañoom' cantyja 'naa' tsqui'

⁴⁷ Juu na matsaⁿ'ntjom Ty'oots'om mati matseijomna' cha'na cwii tsqui' t'maⁿ na tuee' nn'aⁿ ts'om ndaaluee. Jndye nnom calcaa matseit'uena'. ⁴⁸ Quia na jndaⁿ too' tsqui' na ñjomndye calcaa, 'oocantyaandye nn'aⁿ juuna' tyuaatcwii. Meindyuaandiyena, cwiitjeii'ndiyena calcaa na yati. Cwitiomna jooyo' n'om lquiee saq calcaa na cwantindyⁿ cwityeⁿ'quiee'na jooyo'. ⁴⁹ Malaa'ti' nnts'aana' xuee quia na cwintycwii tsjoomnancue. Nñequiocue ángeles na nntjeii'ndiyena nn'aⁿ na wi'ndye quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ cantyja na maty'iomyana'. ⁵⁰ Ndo' nntioomna nn'aⁿ na wi'ndye naquii' chom b'io. Jo' jo' nndyuee naⁿ'ñeeⁿ ndo' nnteinquiena ndei'n'omna na wi' cwiitjoomna.

Jeeⁿ jnda la'xmaⁿ ñ'oom xco ñequio ñ'oom tquie

⁵¹ Quia jo' tax'ee Jesús ndaꝓ já nn'aⁿ na cwila'jomndyô ñ'eⁿñê, tsoom:

—¿Aa cwila'noⁿ'yo' cha'tso ñ'oommeiⁿ'?

T'ooꝓâ nnoom, l'uuyâ:

—Mayuu', Ta, macwila'noꝓⁿ'â.

⁵² Quia jo' tsoom ndaꝓâ:

—Je' jnda jla'noⁿ'yo' ljo' ñe'cat'moꝓⁿ ñ'oom tjañoom'meiⁿ'. Nndye'yo' nntsjoꝓ, ticwii cwii ts'aⁿ na jnda teijndo' ts'om chiuu t'maⁿ ljeii na tqeⁿ Moisés ndo' mati jnda sei'noⁿ' cantyja 'naaⁿ juu na matsa'ntjom Ty'oꝓts'om, tsaⁿ'ñeeⁿ matseijomna' jom cha'na ts'aⁿ na cwiluiitquieñe cwii w'aa. Ee ts'aⁿ na cwiluiitquieñe matseil'uee'ñê 'naⁿ na tqeie ndo' matseijtjom 'naⁿ na xco. Quia jo' mei'quia xjeⁿ na maca'na' cwii nmeiⁿ' mawaac'eena' na nleil'uee'ñê.

Tja Jesús tsoom Nazaret

(Mr. 6:1-6; Lc. 4:16-30)

⁵³ Quia na jnda seineiⁿ Jesús ñ'oommeiⁿ' na tjañoom', jlueeⁿ'eⁿ jo' jo'. ⁵⁴ Tjalcweeⁿ'eⁿ ndyuaa tsjom'm. Jo' jo' tyotseineiⁿ ndaꝓ nn'aⁿ naquii' wats'om. Ndo' cha'tsondye nn'aⁿ jeeⁿ tjawee' n'omna ñ'oom na seineiⁿ'. Tyoluena:

—Tsaⁿ'm'aaⁿ' çchiuu s'aayom na jeeⁿ jndꝓ' ts'oom? Ndo' çyuu jnaⁿ najneiⁿ' na mach'eeⁿ ts'iaaⁿ t'maⁿ' na tyoonty'iaaya? ⁵⁵ ¿Aa nchii tsaⁿ'm'aaⁿ' jnda ts'aⁿ na macuuñe n'oom? Ndo' ¿aa nchii tsoñeeⁿ jndy Maria? Ndo' ntyjeeⁿ, ¿aa nchii Jacobo, José, Simón ñequio Judas? ⁵⁶ Ndo' mati ntyjeeⁿ na yolcu m'aⁿ na quii'ntaa'ya. Quia jo' çchiuu waa na jeeⁿ jndꝓ' ts'oom ndo' cwe' ts'aⁿ tsjoom ñjaaⁿ jom?

⁵⁷ Cwe' jo' ticalañ'oom'ndyena Jesús. Jo' chii tsoom ndaꝓna:

—Mei'quaiyuucheⁿ' na wjaa cwii profeta, nla't'maaⁿ'ndye nn'aⁿ jom. Saꝓ joo nn'aⁿ ndyuaaⁿ'aⁿ ñequio nn'aⁿ waⁿ'aⁿ, xocala't'maaⁿ'ndyena jom.

⁵⁸ Ndo' tijndye ts'iaaⁿ t'maⁿ s'aaⁿ jo' jo', nc'e na ticala'yu' naⁿ'ñeeⁿ ñ'eⁿñê.

14

Tue' Juan, tsaⁿ na tyotseits'oomñe nn'aⁿ

(Mr. 6:14-29; Lc. 9:7-9)

¹ Majoo ncuee'ñeeⁿ tyom'aaⁿ Herodes ts'iaaⁿ ts'ondaꝓ Galilea. Jñeeⁿ ñ'oom cantyja 'naaⁿ' jndye nnom ts'iaaⁿ t'maⁿ' na mach'ee Jesús. ² Tsoom ndaꝓ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê:

—Tsaⁿ'm'aaⁿ, maxjeⁿ' Juan, ts'aⁿ' na tyotseits'oomñe nn'aⁿ. Jnda wando'xcoom jo' chii cwiiwtquioⁿ' ts'iaaⁿ t'maⁿ' na mach'eeⁿ.

³⁻⁴ Ee luua waa na tuui. Herodes tyom'aaⁿ ñequio Herodías, scuu' tyjeeⁿ Felipe. Ndo' tso Juan nnoom na ticaty'iomjana' na m'aaⁿ ñ'eⁿ scuu' tyjeeⁿ. Jo' chii sa'ntjoom na cala'tyeⁿ'aⁿ na Juan, catuee'na juu w'aancjo.

⁵ Ndo' Herodes, meiiⁿ na ñe'catseicueⁿ'eⁿ Juan saꝓ nquiaⁿ'aⁿ nn'aⁿ. Ee jndye nn'aⁿ nquiuna na Juan cwiluiiñe ts'aⁿ na mañequiaa ñ'oom' Ty'oꝓts'om. ⁶ Quia na jla't'maaⁿ'ndye nn'aⁿ na tuee' xueechuu' Herodes, quia jo' yuscundyua jnda Herodías seijnom jo ndaꝓ nn'aⁿ. Ndo' Herodes jeeⁿ tjawee' ts'oom cantyja na nty'iaaⁿ'aⁿ. ⁷ Tjoom'm ñ'omtyeⁿ' cjom'm na tsoom nnom yuscundyua'ñeeⁿ na ñequiaaⁿ mei'quia ljo' na nlcaⁿ nnoom. ⁸ Ndo' yuscundyua'ñeeⁿ seijndo' tsoñeeⁿ ts'oom na caaⁿ xqueⁿ Juan. Quia jo' tsoom nnom Herodes:

—Luua macaⁿ'a. Quiaaⁿ cwii xio ñjaaⁿ na njom xqueⁿ Juan, tsaⁿ' na ñeseits'oomñe nn'aⁿ.

⁹ Ndo' na luua' tsoom, seichjoo'na' ts'om Herodes, saꝓ cwe' nc'e ñ'omtyeⁿ' na tjoom'm nacjom'm ndo' nc'e na ndyechenⁿ'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê, jo' chii tsoom na quiana ljo' na macaⁿ yuscundyua'ñeeⁿ. ¹⁰ Quia jo' sa'ntjoom na cjaacangoⁿ xtyo' Juan naquii' w'aancjo. ¹¹ Jnda tuui na ljo', jndyoiñ'oom ts'aⁿ xqueⁿ Juan na njomna' ts'om xio. Chii tquiaa juuna' nnom yuscundyua'ñeeⁿ ndo' jom tjañ'oom jo' na m'aaⁿ tsoñeeⁿ.

¹² Jnda jo' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom na tyoñequiaa Juan tqeie'cañomna, ty'eñ'omna sei'ts'o 'naaⁿ'aⁿ. Ty'ecaty'iuuna jom, jnda chii ty'ela'candiina Jesús ñ'oommeiⁿ'.

Tquiaa Jesús na tcwa' 'om meiⁿ na'nom

(Mr. 6:30-44; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

¹³ Jnda na jndii Jesús na jnda tue' Juan, jlueeⁿ'eⁿ jo', tuꝓꝓ' ts'om w'aandaa ñ'eⁿ já nn'aⁿ na cwila'jomndyô ñ'eⁿñê. Saayâ cwii joo yuu na tjaa'naⁿ nn'aⁿ. Quia jliu nn'aⁿ na jnda tja Jesús na nncwity'ioom ndaaluee, quia jo' jlui'na njoomna, ty'eca'na, ty'enquiandyena 'ndyoo ndaaluee na ty'entyjona naxeeⁿ'eⁿ. ¹⁴ Quia na jnda jluii'ñe w'aandaa ts'om ndaaluee, ljeii Jesús na teijndyendye nn'aⁿ jnda tqeie'cañom jo' jo'. Tioo na jeeⁿ wi' ts'oom joona. Sein'maaⁿ nn'aⁿ wii na tquiochona. ¹⁵ Quia na jnda tmaaⁿ, já nn'aⁿ na cwila'jomndyô ñ'eⁿñê saantjaa'â jom, l'uuyâ nnoom:

—Jnda tmaa' je' ndo' yuu na m'aa'ya ñjaa'ñe cwe' jnda. Cajñom' na'm'a' na c'oona njoom nch'u na ndyoo' na nla'jndana na nlcwa'na.

¹⁶ Tso Jesús ndaayâ:

—Mei' tica'na' na nnc'oona. 'O quia'yo' na nlcwa'na.

¹⁷ T'ogyâ nnoom, l'uuyâ:

—Tjaa'na' na cwilei'ñ'ogyâ ñjaa', macandâ ñe'om ta' tyoo' ñequio we catscaa.

¹⁸ Tsoom ndaayâ:

—Quiocho'yo' joona' ñjaa'ñe.

¹⁹ Sa'ntjoom na cwindyuaandye nn'a' nacjoo' jnda nch'u. Quia jo' t'uee' 'om ta' tyoo' ñequio we catscaa'ñee', nty'iaa'na' cañoom'luee ndo' tquiaa' na quian'l'uaa' Ty'oots'om cantyja 'naa' joona'. Jnda chi' tyjee' ndo' tquiaa' joona' ndaa' já nn'a' na cwila'jomndyô ñ'e'ñê. Ndo' já tquiaayâ joona' ndaa' nn'a' na jndyendye. ²⁰ Ndo' cha'tsondye nn'a' na jndyendye tcwa' tjacjoo. Jnda chi' jla'tjoo'yâ nta' ntyoo' ñequio calcaa na 'ndiina'. Too' canchoo'we tsquiee. ²¹ Nn'a' na tcwa' tue'ntyjo cha'na 'om mei' na'nom, mei' t'icatu'nchondye na'lcu ñequio yocanch'u.

Tjacaa Jesús nnom ndaaluee

(Mr: 6:45-52; Jn: 6:16-21)

²² Jnda tuii na luaa' jñom Jesús já nn'a' na cwila'jomndyô ñ'e'ñê na cuonndaa'â ts'om w'aandaa, na cwity'ioo'jndyaayâ na nntsquiaayâ xndyaa' ndaaluee. Saa' jom ljoo'ñetyee' na njñoom nn'a' na jndyendye. ²³ Ndo' jnda na jñoom na'ñee' na c'oolcwee'na, quia jo' tjawaa' cwii ta na ñenque' na nntseinei' nnom Ty'oots'om. Quia tjawijaa' ndicwa' m'aa'ñê jo' jo' na ñenque'. ²⁴ Ndo' w'aandaa na ñjomndyô jnda tuee' xcwe na wjaana' saa' leicjaana' ee na jndei' maqui'ljoo nmo' ndo' matseilcwe'tya' jndye juuna'. ²⁵ S'aana' cha'na ñequiee na cwitsjoom jndyotseicandyoo'ñe Jesús na m'aa'yâ, jndyoca' nnom ndaaluee. ²⁶ Quia na nty'iaayâ na mandyoca' nnoom ndaaluee, jee' ndyaa' tyuaayâ. Jluxuaayâ na nquiaayâ, l'uuyâ:

—Jee' sa, jndii luaa'.

²⁷ Saa' mañoom' t'ma' Jesús já, tsoom:

—C'om' t'maa'ndyo' n'om'yo'. Maja luaa.

²⁸ Ndo' t'o Pedro 'ndyoo Jesús, tsoom:

—Ta, xe' na manncu'ti', cwe' catsu' na cjoça nnom ndaatioo na jocatjomndyô 'u.

²⁹ Tso Jesús nnoom:

—Candyo'.

Jo' chi' jlui' Pedro ts'om w'aandaa, toq'no' na mawjaaca' nnom ndaatioo na mawjaa-catjomñê Jesús. ³⁰ Saa' quia na nty'iaa'na' na jee' jndei' m'aa' jndye, s'aana' na nquia'na'. Jna'na' na nchjee'ñena' jom. Quia jo' seixua', tsoom:

—Ta, cwji'n'maa'ndyu' ja.

³¹ Mañoom' seicjaa l'o Jesús jom, tsoom nnom:

—'U re, cwa tit'ma' matsei'yuy'a' ts'om', çchiuu na tiñecwii matsei'tiuu'?

³² Ndo' quia jnda tuona ts'om w'aandaa, mañoom' teiche' jndye. ³³ Ndo' já na maxje' ñjomndyô ts'om w'aandaa'ñee' taa'â cantyaayâ, jla't'maa'ndyô jom. L'uuyâ nnoom:

—'U mayuu'che' cwiluindyuu' Jnda Ty'oots'om.

Sein'ma' Jesús nn'a'wii ndyuaa Genesaret

(Mr: 6:53-56)

³⁴ Quia na jnda tei'ty'ioo'â, jluii'â ndyuaa Genesaret. ³⁵ Jnda na ta'jnaa' nn'a' ndyuaa'ñee' jom, jla'cwanomna ñ'oom cha'waa ndioche' ndyuaa'ñee'. Ndo' tquiocho nn'a' cha'tso nn'a'wii na m'aa'. ³⁶ Tyola'ty'oondyena nnoom na ñnequiaa' ñ'oom'm na nnt'uena meii' cwe' 'ndyoo lia'na'. Ee ticwii cwii ts'a' na tyenquiuu' lia'na', n'ma'.

15

Waa na mach'eena' na cwajndii naquii' ts'om ts'a'

(Mr: 7:1-23)

¹ Quia jo' cwanti nn'a' fariseos ñequio nn'a' na cwit'moo' ljeii na tque' Moisés, jna'na Jerusalén, tque'cañomna Jesús. Ta'x'eena nnoom:

² —Nn'a' na cwila'jomndye ñ'oom na mañequiaa', çchiuu na cwiwincje'na ñ'oom na tque' welooya ndaayâ? Que' cwenta tiquindyuu'na quia na nlcwa'na.

³ Ndo' t'o Jesús ndaana, tsoom:

—Ndo' 'o je', çchiuu na cwiwincje'yo' ñ'oom na sa'ntjom Ty'oots'om cwe' ñe'catsantyjo'yo' ñ'oom na tque' lotyaayâ? ⁴ Ee ñ'oom' Ty'oots'om luaa matsona': "Catseit'maa'ndyu' tso-tye' ñ'e' tso'ndyo'." Ndo' matsotina': "Ñee' juu na matso ñ'oom wi' nacjoo' tsotye, tsondyee

tsaⁿñeeⁿ matsona' na maxjeⁿ cala'cuee' nn'aⁿ juu." ⁵ Saa' 'o cwindu'yo'yo' na wanaaⁿ na nntso ts'aⁿ nnom tsotyeeⁿ, tsoñeeⁿ: "Catseit'maⁿ ts'om', taxocandaaⁿ nnteiñdejeja 'u 'naⁿ na tjoondyu', ee cha'tso na matseixmaⁿya jndaⁿ tquaaⁿya joona' cwentaa' Ty'oqots'om."⁶ Ndo' na luaa' cwila'tiuu'yo' jo' chii cwit'moⁿ'yo' tacaⁿ'na' na nntseit'maaⁿ'ñe ts'aⁿ tsotyeeⁿ, tsoñeeⁿ. Cwil'a'yo' na tajndeiñ ñ'oom' Ty'oqots'om ee na cwila't'maaⁿ'ndyo'ti'yo' ñ'oom na tqeⁿ lotye'yo'. ⁷ 'O nn'aⁿ na we waa na cwil'a'yo', jeeⁿ xcwe m'aaⁿ ñ'oom na tyoñequiaa profeta Isaiás cantyja 'naⁿ'yo'. Luaa matsona':

⁸ Na'm'aⁿ cwe' ñequio ntjaⁿ'ndyueena cwila't'maaⁿ'ndyena ja, saaⁿ t'maⁿ waa na tixcwee' n'omna ñ'eⁿ'ndyo.

⁹ Cwe' ts'iaaⁿ'ndyo na cwila't'maaⁿ'ndyena ja, ee cwit'mooⁿ'na ñ'oom na cwe' cwil'ueendye nn'aⁿ, tachii ñ'oomya.

¹⁰ Quia jo' t'maⁿ Jesús nn'aⁿ na jndyendye, tsoom:

—Candyeyo' ñ'oom na nntsjoqⁿ ndo' cala'noⁿ'yo'. ¹¹ Nantquie na macwa' ts'aⁿ, xocats'aana' na til'ueñe ts'aⁿ jo nnom Ty'oqots'om. Saaⁿ ñ'oom na matseineñ' ts'aⁿ, joona' cwil'ana' na til'ueñe ts'aⁿ jo nnom Ty'oqots'om.

¹² Quia jo' já nn'aⁿ na cwila'jomndyô ñ'eⁿ Jesús, saantyyaa'â jom, l'uuyâ nnoom:

—¿Aa ntyji' quia na jndye nn'aⁿ fariseos ñ'oom na tsu' luaa', s'aana' na ticjaawee' n'omna? ¹³ T'oqⁿ ndaaⁿyâ cwii ñ'oom tjañoom', tsoom:

—Tsotyaya na m'aaⁿ cañoom'luee, ticwii cwii ts'oom ntjom na nchii nqueⁿ tcoom'm, maxjeⁿ nnqueeⁿ juuna'. ¹⁴ Jo' chii ca'ndye'yo' na m'aⁿ. Ee matseijomna' joona cha'na na n'nhjaaⁿ na cwit'mooⁿ'na nato ndaaⁿ ntjenchjaaⁿ'na. Ndo' manquiu'yo' tsaⁿ'nhjaaⁿ quia na wjaañ'oom tyjenchjaaⁿ'aⁿ, wendyena nntiomna' tsue'tsjoom.

¹⁵ Quia jo' tso Pedro nnom Jesús:

—Ca'moⁿ' ndaaⁿyâ ljo' ñecatso ñ'oom tjañoom'waa'.

¹⁶ T'o Jesús nnom, matsoom:

—¿Aa mati 'o ndicwaⁿ tjoqcheⁿ na nla'noⁿ'yo'? ¹⁷ Aa ticaliu'yo' na cha'tso nantquie na macwa' ts'aⁿ, cwi'oocuenta' ts'om tsiaaⁿ nchii naquii' ts'om. Ndo' jndaⁿ chii nnteiñ' juuna'.

¹⁸ Saaⁿ ñ'oom na matseineñ' ts'aⁿ cwinaaⁿ naquii' ts'om, ndo' joona' cwil'ana' na tilju'ñe jo nnom Ty'oqots'om. ¹⁹ Ee naquii' ts'om ts'aⁿ cwinaaⁿ ñ'oom na tia na matseitiuu na nntseicueⁿ'eⁿ x'iaaⁿ'aⁿ, na nnc'oomyaaⁿ ñequio cwiicheⁿ ts'aⁿ, oo na nnc'oomyaaⁿ ñequio s'andyua oo scundyua, oo na nnc'h'ueeⁿ 'naaⁿ' ts'aⁿ, oo na nntseineñ' cantu oo ñ'oom jnaaⁿ.

²⁰ Cha'tso nmeiⁿ' cwil'ana' na tilju' naquii' ts'om ts'aⁿ jo nnom Ty'oqots'om. Saaⁿ na nlcwa' ts'aⁿ na cwe' na ticañoom'm cha'xjeⁿ ñ'oom na cwiqueⁿ nn'aⁿ fariseos, xocatsei'ndaa'na' jom jo nnom Ty'oqots'om.

Cwii yuscu na nchii ts'aⁿ judío seiyu' ñequio Jesús

(Mr. 7:24-30)

²¹ Quia jo' jlui' Jesús jo' jo' ndi ñ'aⁿ'yâ ñ'eⁿ'ñê, tjaaⁿ jo ndyuaa tsjoom Tiro ñ'eⁿ Sidón.

²² Ndo' cwii yuscu tsjaaⁿ nn'aⁿ cananita na mac'eⁿ ndyuaa'ñeeⁿ jndyotseicandyoo'ñe na m'aaⁿ Jesús, c'uaa seineñ', seity'ooñê tsoom:

—'U Ta, na cwiliuindyuu' tsjaaⁿ David na jndyowicantyyoo', c'oom' na wi' ts'om' ñ'eⁿ'ndyo. M'aaⁿ nomjndaaya na jeeⁿ cwajndii matjoom. Maleiñ'oom jndyetya jom.

²³ Saaⁿ Jesús meiⁿ'cwii ñ'oom tic'oqⁿ. Quia jo' já saantyyaa'â jom, jla'ty'oondyô nnoom, l'uuyâ:

—Cwa cajñom' yuscum'aaⁿ, ee jeeⁿ c'uaa 'ñom ndyontyyooⁿ nanquaaⁿ'a.

²⁴ Quia jo' tso Jesús:

—Macandá na m'aⁿ nn'aⁿ ndyuaa Israel na jñom Ty'oqots'om ja. Ee joona cwiliuindyena cha'cwijom cannaⁿ na jndaⁿ tsuundy.

²⁵ Ndo' tyje'cañoom yuscu'ñeeⁿ jom, tco' xtye jo nnoom, tso:

—Jeeⁿ 'u Ta, catejndei' ja.

²⁶ Saaⁿ t'oqⁿ nnom yuscu'ñeeⁿ, tsoom:

—Ticatsona' na nncwji' ts'aⁿ tyoo' cwentaa yocanch'u ndo' nncju'yom juuna' ndaaⁿ calue' nch'u.

²⁷ Tso yuscu'ñeeⁿ nnoom:

—Mayuu' Ta, saaⁿ meiiⁿ na ljo', cwicwa' calue' nch'u nacajndaⁿ na cwiquiaa nacjee' meiⁿ'sa 'naaⁿ nty'oyo'.

²⁸ Quia jo' t'oqⁿ nnom yuscu'ñeeⁿ, tsoom:

—'U yuscu, t'maⁿ waa na matsei'yuy'a' ts'om'. Cats'aana' cha'xjeⁿ na l'ue ts'om'.

Ndo' xjeⁿ'ñeeⁿ mañoom' n'maⁿ nomjnda yuscu'ñeeⁿ.

Sein'ma' Jesús jndye nn'aⁿwii

²⁹ Jndaⁿ jlui' Jesús jo' jo' ndi ñ'aⁿ'yâ ñ'eⁿ'ñê, tjaaⁿ 'ndyoo 'ndyoo ndaaluee Galilea. Tjawaaⁿ cwii ta, tjacjom jo' jo'. ³⁰ Ndo' tqiue'cañom jndyendye nn'aⁿ na m'aaⁿ. Tquiochona nt'om

nn'aⁿ na ntjeiⁿ nc'ee', nn'aⁿ nchjaaⁿ, nn'aⁿ na tileicala'neiⁿ, nn'aⁿ na ticandaa'ndye ndo' ñequio jndye nt'omcheⁿ nn'aⁿwii. Tyotsa'na nn'aⁿwii'ñeeⁿ nacañoom' Jesús, ndo' sein'maaⁿ naⁿñeeⁿ. ³¹ Jndyendye nn'aⁿ nty'iaana na cwila'neiⁿ nn'aⁿ na tileicala'neiⁿ, ndo' tco'yana' nn'aⁿ na ticandaa'ndye, ndo' cwi'ooca' nn'aⁿ na ntjeiⁿ nc'ee', ndo' ya cwinty'iaa nn'aⁿ na nchjaaⁿ. Jo' chii s'aana' na jeeⁿ tjawee' n'omna. To'na na tyola't'maaⁿndyena nquii Ty'oqts'om na cwila't'maaⁿndye nn'aⁿ Israel.

Tquiaa Jesús na tcwa' ñequiee mei' naⁿnom

(Mr. 8:1-10)

³² Quia jo' t'maⁿ Jesús já nn'aⁿ na cwila'jomndyô ñ'eⁿñê. Tsoom ndaayâ:

—Jeeⁿ wi' ts'oogⁿya tmaaⁿ! nn'aⁿm'aⁿ!, ee jnda ndyee xuee na m'aⁿna ñ'eⁿndyo ndo' tatjaa'na' ljo' cwii cwilei'ñ'omtina na nlcwa'na. Tical'ue ts'oogⁿ na njñooⁿ joona na c'oona l'aana na ñe'jndo'na, tints'aana' na tajndeii' n'omna na 'oona nato.

³³ Quia jo' l'uuyâ nnoom:

—Ñjaaⁿñe m'aaⁿya jo jndaqⁿ tjaa'na'na yuu ya nliuuyâ nantquie na jndye na nndaqⁿ! nnc-jaacjoo nn'aⁿ na jndyendye.

³⁴ Tax'ee Jesús ndaayâ:

—¿Cwanti tyoo' cwilei'ñ'om'yo'?

T'oogyâ nnoom, l'uuyâ:

—Ntquiee' taⁿ tyoo' ndo' ñ'eⁿ cwantindye calca nch'u.

³⁵ Quia jo' sa'ntjoom na cwindyuaandye nn'aⁿ nomtyuaa. ³⁶ To'ñoom ntyoo'ñeeⁿ ñequio calca ndo' tquiaaⁿ na quianl'uaa' Ty'oqts'om cantyja 'naa'na'. Jnda jo' tyjeeⁿ ndo' tquiaaⁿ joona' ndaayâ na cwila'jomndyô ñ'eⁿñê. Ndo' já t'oogⁿyâ joona' ndaaqⁿ cha'tsondye nn'aⁿ.

³⁷ Cha'tsondye naⁿñeeⁿ tcwa'tjajooona. Ndo' jla'catqô'â ntquiee' tsquiee ñequio ntaⁿ ntyoo' ñequio calca na 'ndiche'na'. ³⁸ Nn'aⁿ na tcwa' quia jo' tuee' cha'na ñequiee mei' naⁿnom. Meiⁿ t'icatu'nchondye naⁿlcu ñequio yocanch'u. ³⁹ Quia na jnda t'maⁿ Jesús nn'aⁿ ee mana cwitoⁿndyena, quia jo' tuogⁿ ts'om w'aandaa. Saayâ, squiaayâ ndyuaa Magdala.

16

Cats'aa Jesús cwii 'naa' na cwe' ts'aⁿ xocandaq nnts'aa

(Mr. 8:11-13; Lc. 12:54-56)

¹ Nn'aⁿ fariseos ñequio nn'aⁿ saduceos tqie'cañomna na m'aaⁿ Jesús. Ñe'cal'ana xjeⁿ jom, jo' na taⁿna nnoom na cats'aaⁿ cwii 'naa' na nnty'iaana na m'moogⁿna' na Ty'oqts'om jñom jom. ² Saqⁿ t'o Jesús ndaaqⁿ naⁿñeeⁿ, tsoom:

—Quia na jnda tmaaⁿ cwinty'ia'yo' na jeeⁿ tmaaⁿ nchquiu, cwindu'yo': "Matsein-maaⁿñeyana!" ³ Ndo' quia na cwitsjoom cwinty'ia'yo' na jeeⁿ neiⁿncoo' nchquiu 'ndaq, cwindu'yo': "Je' maxjeⁿ nncua!" "O nn'aⁿ na tiñecwii m'aaⁿ n'om'yo', jeeⁿ ya cwila'no'yo' 'naa' na cwit'moogⁿ nchquiu na m'aⁿ tsjo'luee saqⁿ tileicala'no'yo' ljo' cwii ndyoch'eetina' cantyja na cwit'moogⁿ ts'iaaⁿ t'maⁿ na cwinty'ia'yo' na mats'aa. ⁴ Nn'aⁿ na m'aⁿ je' jeeⁿ tia nn'aⁿndye, jnda 'ndyena Ty'oqts'om saqⁿ meiiⁿ na ljo', cwitaⁿna cwii 'naa' t'maⁿ na ñe'canty'iaana. Saqⁿ xonquiaya na nnty'iaana cwii 'naa' na t'maⁿ. Macanda' cala'no'na ljo' ñe'ca'moⁿna' juu na tjom Jonás.

Mana tjaaⁿ, ñeeⁿ joona.

Ndaaljo' 'naa' nn'aⁿ fariseos

(Mr. 8:14-21)

⁵ Quia jo' saanndaa'â cwiicheⁿ xndyaa' ndaaluee. Ndo' quia na squiaayâ jo' jo' ñ'eⁿ Jesús jliuuyâ na tjaa'na' nantquie cañ'eⁿ, jnda tsuu' n'ogⁿyâ juuna'. ⁶ Tso Jesús ndaayâ:

—C'omc'eendyo' na cal'a'yo' cwenta cantyja 'naaⁿ ndaaljo' 'naa' nn'aⁿ fariseos ñequio nn'aⁿ saduceos.

⁷ Ndo' já na cwila'jomndyô ñ'eⁿñê tqô'â na cwilanaaⁿ che'ncjooⁿyâ. L'uuyâ:

—Macwjeeⁿñ'eⁿ ñ'oomwaaⁿ ndaayâ nc'e na tjaa'na' tyoo' cwilei'ñ'ogⁿya.

⁸ Ndo' seiⁿñ' Jesús na m'aaⁿ n'ogⁿyâ cantyja 'naaⁿ tyoo' ñ'eⁿ ndaaljo'. Tsoom ndaayâ:

—O nn'aⁿ na tit'maⁿ cwila'yuya' n'om'yo', ¿chiiu na jeeⁿ jndye m'aaⁿ n'om'yo' na tjaa'na' tyoo' cwilei'ñ'om'yo'? ⁹ ¿Aa maxjeⁿ ticala'no'yo' ñ'oom na tsjoo luua'? ¿Aa ticjaañjoom' n'om'yo' 'om taⁿ tyoo'ñeeⁿ na tyjaya na tcwa' 'om meiⁿ nn'aⁿ, ndo' na jndye tsquiee tyoo' jla'we'yo' na seicwaljoo'na'? ¹⁰ Ndo' ¿aa meiⁿ ticjaañjoom' n'om'yo' cwiicheⁿ ntquiee' taⁿ tyoo' na tyjaya na tcwa' ñequiee meiⁿ nn'aⁿ, ndo' mati lojoo tsquiee ntaⁿ tyoo' jla'we'yo' na seicwaljoo'na'? Nndaqⁿ nnts'aa na nleijndaa' nantquie na nlcwa'yo'. ¹¹ Jo' chii ¿chiiu na tiqueⁿyo' cwenta na nchii matseinaⁿya cantyja 'naaⁿ tyoo'? Ja tsjoo na cal'a'yo' cwenta cantyja 'naaⁿ ndaaljo' 'naaⁿ nn'aⁿ fariseos ñequio nn'aⁿ saduceos.

¹² Quia ljo'cheⁿ jla'nooⁿâ na nchii cantyja 'naaⁿ ndaaljo' na cwiluii tyoo' na cal'aayâ cwentâ, saâ tañe'quiandyô cantyja 'naaⁿ ñ'oom na cwit'mooⁿ nn'aⁿ fariseos ñequio nn'aⁿ saduceos.

Macwji'yuu'ñe Pedro na Jesús cwiluiiñê Cristo
(Mr. 8:27-30; Lc. 9:18-21)

¹³ Quia jo' tja Jesús ndaatyuaa tsjoom Cesarea Filipino. Jndâ squiaayâ jo' jo' tax'eeⁿ ndaaⁿ já nn'aⁿ na cwila'jomndyô ñ'eⁿñê, tsoom:

—Ja na cwiluiindyô ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee ç'ñeeⁿ cwilue nn'aⁿ na cwiluiindyô?

¹⁴ T'ogyâ nnoom l'uuyâ:

—M'aⁿ nn'aⁿ na cwilue na 'u Juan, ts'aⁿ na tyotseits'oomñe nn'aⁿ. Ndo' nt'om cwilue Elías 'u, nt'om cwilue na Jeremías oo cwiicheⁿ profeta.

¹⁵ Tso Jesús ndaayâ:

—Ndo' 'o je', ç'ñeeⁿ cwindu'yo' na cwiluiindyô?

¹⁶ T'ô Simón Pedro nnoom, tso:

—'U cwiluiindyô' nquii Cristo, Jnda Ty'oots'om na wando'.

¹⁷ Tso Jesús nnom:

—'U Simón, jnda Jonás, t'maⁿ waa na matio'naa'ñe Ty'oots'om 'u na luua' matsei'noⁿ. Ee nchii cwe' ts'aⁿ na t'moⁿ ñ'oommeiⁿ njom'. Nquii Tsotyaya na m'aaⁿ cañoom'luee tquiaaⁿ na matsei'noⁿ cantyja 'na'ya. ¹⁸ Mati matsjoo njom' na 'u jndyu' Pedro, ñ'oom na ma'moⁿ'na' tsjo'. Nacjoo' juu tsjo'waañe nlquaaⁿya tmaaⁿ nn'aⁿ na macwjii'ndyô cwentaya. Ndo' meiⁿ na'jndii na m'aⁿ quii' b'io na jeeⁿ jndâ cwila'xmaⁿ'na, xocana'jndâna nacjoo' tmaaⁿ nn'aⁿ na cwiji'ndyô cwentaya. ¹⁹ Ja ñequiaya na t'maⁿ nntseixmaⁿ quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ cantyja 'naaⁿ nqueⁿ na matsa'ntjoom cañoom'luee. Ñ'oom na nntsu' na ticaty'iomna' na cal'a nn'aⁿ na m'aⁿ tsjoomnancuewaa, ñ'oom'ñeeⁿ nntseix'iaa'ñena' ñequio ñ'oom na ntyjii Ty'oots'om. Ndo' ñ'oom na nntsu' na wanaaⁿ na cal'a nn'aⁿ mati nntseix'iaa'ñena' ñequio juu ñ'oom na ntyjii Ty'oots'om.

²⁰ Quia jo' Jesús tqeⁿtyeeⁿ ñ'oom ndaayâ na mei'cwii nnom ts'aⁿ ticat'mooⁿyâ na jom cwiluiiñê Cristo.

Matseicandii Jesús cantyja na nncueeⁿeⁿ
(Mr. 8:31-9:1; Lc. 9:22-27)

²¹ Xjeⁿñeeⁿ to' Jesús na ma'mooⁿ ndaaⁿ já nn'aⁿ na cwila'jomndyô ñ'eⁿñê na jndei'na' na nncjaⁿ Jerusalén. Jo' jo' t'maⁿ nawi' nntjoom nl'a nn'aⁿ na cwiluiitquiendye, ñequio ntyee na cwiluiitquiendye, ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljei na tqeⁿ Moisés. Na'ñeeⁿ nla'cuee'na jom, saâ xuee jndâ ndyee nncwando'xoom. ²² Quia jo' tjañ'oom Pedro Jesús cwii ntyja, tgoⁿ'oⁿ na matsoom nnom na ticatsa'ntjomna' na nntjom na luua'. Tsoom:

—Tijoom quiaa Ty'oots'om na nntjom' na luua'. Tixoquiaaⁿ na nluii naljo'.

²³ Teiqueⁿ Jesús tsoom nnom Pedro:

—Quindyôo' nacañomya 'u Satanás. Ñe'catseitsaⁿ ja. 'U ñe'catsei'nnda' ts'ooⁿya ee ñ'oom na matsei'tiuu' jna'na' cwe' cantyja na cwila'tiuu nn'aⁿ, nchii cha'xje' na l'ue ts'om Ty'oots'om.

²⁴ Jndâ chii tso Jesús ndaayâ:

—Mei'cwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na l'ue ts'om na nncw'aa'ñe ja, cwji'ñê ljo' na matseitiuu nqueⁿ. Caljoya ts'oom nawi' na matjoom meiiⁿ cueeⁿeⁿ. Ndo' candyontyjoⁿ cantyja na mats'aa.

²⁵ Ee mei'cwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na mañequiaa'ñe na catjom ljo' na nntjom, nc'e na m'aaⁿ cantyja 'na'ya, tsaⁿñeeⁿ nlui'n'maa'ñê. Ndo' mei'cwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na mal'uee'ñe che'nquii chiuu nlui'n'maa'ñe, majo'to jo' nntsuuñe. ²⁶ Meiiⁿ cha'waa tsjoomnancue caaana' cwentaa' ts'aⁿ saâ yuu waa na mateijndeina' tsaⁿñeeⁿ ee xoc'ona' ñ'eⁿñê na ticatsuu añaⁿ'aⁿ. Ndo' çaa nndaⁿ nntioml'ua ts'aⁿ na nlui'n'maa'ñe añaⁿ'aⁿ? Çwaaⁿ nndaⁿ? ²⁷ Ja na cwiluiindyô ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee nncw'jacañoⁿnda'a tsjoomnancue ñequio ángeles cwentaa' Tsotyaya. Quia ljo' nntseit'maa'ñena' ja cha'xje' na matsei'maa'ñena' nquii Tsotyaya. Ndo' nnts'aa na nnc'oñom ticwii cwii ts'aⁿ cantyjati na ñes'aa, aa na ya, aa na tis'a. ²⁸ Ñ'oom na mayuu' matsjoo ndaaⁿ'yo', mam'aⁿ nn'aⁿ ljooñe na tixocwjena hasta na jndâ nty'iaandaⁿ ja na cwiluiindyô ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee na macw'jacañoⁿ na nnts'a'ntj'oya.

17

Na seichuii'na' Jesús
(Mr. 9:2-13; Lc. 9:28-36)

¹ Jndâ teinom yom xuee, quia jo' tjañ'oom Jesús Pedro ñequio Jacobo ñequio Juan tyjee Jacobo'ñeeⁿ. Tjachom joona cwii sjo' nandyee yuu na ñenqueena. ² Xcwe na cwinty'iaana ndo'

seichuii'na' jom jo ndaana. S'aana' na jeeⁿ caxuee nnoom cha'cwijom nnom ñe'quioom'. Ndo' seicwaque'na' lia'na' na canchii' cha'na nnty'iaa' ts'aⁿ chom lámpara. ³ Ndo' juu xje'ñeeⁿ nacañom'm teitquioo'ndye we nn'aⁿ na ñet'om teiyo, juu Moisés ñ'eⁿ Elías. Cwila'nei'na' ñ'eⁿñê. ⁴ Quia jo' tso Pedro nnoom:

—Ta, jeeⁿ ya nquiuyâ na m'aa'yâ ñjaaⁿ. Xeⁿ cjaawee' ts'om', nluii ndyee xquie' ñjaaⁿñe, cwii cwenta' nncu', cwii cwenta' Moisés ndo' cwiche' cwenta' Elías.

⁵ Ndicwaⁿ matseineiⁿ Pedro ndo' jndyoquioo cwii nchquiu na jeeⁿ canchii' caxuee juuna'. Seicata'na' jona ndo' teic'uaa na seineiⁿ Ty'oots'om naquii' nchquiu'ñeeⁿ, tsoom:

—Luaañe ti'Jndaaya na jeeⁿ candya' ts'oo'ya. Cautyja 'naaⁿ' jom ñequiiche' mañequiaana' na nei'ya. Candye'yo' ñ'oom na matseineiⁿ.

⁶ Ndyee na'ñeeⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ Jesús, jndaⁿ na jndyena ñ'oomwaa', ty'eta'nquiona xjeⁿ nomtyuaacheⁿ ee jeeⁿ t'maⁿ jla'catyuendyena. ⁷ Quia jo' seicandyoo'ñe Jesús nacañoomna. Tye'nquioom'm jona, tsoom ndaana:

—Quicautyja'yo'. Talacatyuendyo'.

⁸ Jlundandyena. Mei'cwii ts'aⁿ t'icanty'iaana macandâ ñenquii Jesús.

⁹ Ndo' yocheⁿ na tquiocuena sjo'ñeeⁿ, sa'ntjom Jesús jona, tsoom:

—Yocheⁿ na ndicwaⁿ wand'o'a, t'icandu'yo' nnom mei'cwii ts'aⁿ 'na' na nty'ia'yo' je'. Ja na cwiluiindyö ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee nnc'io' ndo' nncwand'o'xco, quia ljo'cheⁿ wanaaⁿ na nndu'yo' cautyja na nty'iandaq'yo'.

¹⁰ Quia jo' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê, ta'x'eena nnoom, jlueña:

—Nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, cwit'mooⁿna na maca'na' na cwjee'jndyee Elías. Ñe'candyayâ ¿chiiu na luaa' cwit'mooⁿna?

¹¹ T'ooⁿ ndaana:

—Mayuu' na mandyocwjee'cañoom Elías, ndo' tseixmaaⁿ na nntseijndaa'ñê cha'tso, ¹² saq candye'yo' nntsjoq na jnda tyjee' Elías saq t'icala'noⁿ nn'aⁿ cautyja 'naa'na'. L'ana cha'xjeⁿ na l'ue n'omna ñ'eⁿñê. Ndo' malaa'ti' n'ana ñ'eⁿndyo ja na cwiluiindyö ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee.

¹³ Quia ljo'cheⁿ jla'noⁿna na seineiⁿ ndaana cautyja 'naaⁿ' Juan, tsaⁿ na tyotseits'oomñe nn'aⁿ.

Sein'ma' Jesús cwii tyochjoo na cwe' cwiqiuoñeto

(Mr. 9:14-29; Lc. 9:37-43)

¹⁴ Quia na jnda tquiennnda'na yuu na m'aⁿ nn'aⁿ na jndyendye, jndyotseicandyoo'ñe cwii tsa's'a na m'aaⁿ Jesús. Tcoom'm xtyeeⁿ jo nnom, tsoom:

¹⁵ —Ta, c'oom' na wi' ts'om' ñ'eⁿ ti'jndaaya. Ee maleiñ'oom jndyetya jom ndo' jeeⁿ cwajndii matjoom. Jndye ndii' mach'eena' na cwiqiuoñê naquii' chom ndo' naquii' ndaa. ¹⁶ Ndo' jndyoñ'o'ya jom na m'aⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿndyu' saq tileicandaq na nla'n'ma'na jom.

¹⁷ T'o Jesús, tsoom ndaayâ:

—O nn'aⁿ na ticalayu'ya n'om'yo', ndo' jeeⁿ tixcwe cwila'tiuu'yo', ¿cwanti yo cwii maca'na' na nljoo'ndyo ñ'eⁿndyo' na m'mooⁿtya ndaa'yo'? ¿Cwanti xuee cwii ndaaq nntseiquii ts'oo'ya ñ'eⁿndyo'? Quioñ'om'yo' ti'chjoom'aaⁿ ñjaaⁿñe.

¹⁸ Quia jo' seitia' Jesús jndyetya'ñeeⁿ, jo' chii jlui' naquii' ts'om tyochjoo. Mañoom' n'maⁿ juu.

¹⁹ Jnda tuui na luaa', quia jo' já nn'aⁿ na cwila'jomndyö ñ'eⁿñê jluii'â cwii ntyja na ñencjooyâ ñ'eⁿñê. Ta'x'ayâ nnoom, l'uuyâ:

—¿Chiiu na já t'icandaq nntjeii'â jndyetya'ñeeⁿ?

²⁰ T'o Jesús ndaayâ, tsoom:

—Nc'e na ticala'yuy'a n'om'yo' jo' chii t'icandaq l'a'yo'. Saq candye'yo' nntsjoq, mayuu'cheⁿ meiiⁿ na cachjoo cwilayu'ya n'om'yo' cha'na cachjoo lqueeⁿ mostaza saq mat'maⁿ ts'iaaⁿ nndaq nl'a'yo'. Meiiⁿ waa cwii na jeeⁿ jndei'na' cwiwinom'yo' hasta matseijomna' cha'na cwii sjondye nquiu'yo', saq nndaq nl'a'yo'. Nnts'aana' cha'cwijom na nndu'yo' nnom sjgwaa': “Quindyö' ñjaaⁿ, cja' la'ñeⁿ”, ndo' nleindyöona'. Ee tjaa'na' cwii na xocandaq nl'a'yo' xeⁿ na mayuu' cwilayu'ya n'om'yo'. ²¹ Saq cautyja 'naaⁿ' jndyetyameiⁿ cwicalui'nc'uaa'ndyena, jo' chii maca'na' na catseicwejndo'ñe ts'aⁿ ndo' catseineiⁿ nnom Ty'oots'om cha nndaq nnts'aaⁿ.

Matseicandiinna' Jesús na nncueeⁿeⁿ

(Mr. 9:30-32; Lc. 9:43-45)

²² Ndo' yocheⁿ na tyoma'noo'yâ ts'ondaa Galilea, tso Jesús ndaayâ na jom na cwiluiiñê ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee, mam'aaⁿ 'ñeeⁿ juu na ñnequiaa cwenta jom luee nn'aⁿ. ²³ Ndo' nla'cuee' nn'aⁿ jom, saq xuee jnda ndyee ñnequiaa Ty'oots'om na nncwando'xcoom na tueeⁿeⁿ. Quia na jndyaayâ na luaa', s'aana' na jeeⁿ tia nquiuyâ.

Tioomna ts'iaa'ndaqana cwentaa' wats'om t'ma"

²⁴ Tuee! Jesús tsjoom Capernaum ñequio já nn'a na cwila'jomndyô ñ'e'n'ñê. Ndo' nn'a'n na cwito'ñoom s'om ts'iaa'ndaq nn'a'n judíos cwentaa' wats'om t'ma" ty'entyjaa'na Pedro, jluena nnoom:

—Tsa" na ma'mo" ndaa'yo', ¿aa tiqutioom s'om ts'iaa"nnoom cwentaa' wats'om t'ma"?

²⁵ T'o Pedro, matsoom:

—Quitioom ts'iaa"nnoom.

Tyoowiquuu' na tuui na luaa', tjaquiee' Pedro quii' w'aa. Tyuaa'ti to' Jesús na matseineii' nnom Pedro. Tsoom:

—¿Chiuu m'aa" ts'om' 'u, Simón? Joo nn'a'n na m'a'n n'iaa", ¿ñee" matsei'tiuu' na cwique"na xje" na catioom ts'iaa"ndaq? ¿Aa nn'a'n w'aana oo aa nt'omche" nn'a"?

²⁶ T'o Pedro nnoom, tso:

—Nt'omche" nn'a" cwitioom ts'iaa"ndaq, saq nn'a'n w'aana tiqutioom.

Tso Jesús nnom Pedro:

—Quia jo' na"ñee" ma'ndiina' nn'a'n w'aana. ²⁷ Saq meii' na ljo' cha tila'teincuu'ndye nn'a'n na cwito'ñoom s'om, nntiogo"ya cwanti na l'ue n'omna. Jo' chii' cja'cju' tsei'nchquia ndaaluee. Catscaa na nncwiji'ndyee', catqo"ndyu' 'ndyooyo', jo' jo' nljei' cwii tsj'ñjee" na nleijndeina' ts'iaa'ndaqaa. Cja'ñ'oom', ññequiaa' juuna' ndaqana cwentaa'ya.

18

¿'Ñee" nnc'oom na t'ma"ñeti?

(Mr. 9:33-37; Lc. 9:46-48)

¹ Ndo' xje"ñee" já nn'a'n na cwila'jomndyô ñ'e'n Jesús squiaqacañoq"yâ jom. Ta'x'aayâ nnoom, l'uuyâ:

—¿'Ñee" juu nnc'oom na t'ma"ñeti yuu na matsa'ntjom Ty'oqots'om?

² Quia jo' t'ma" Jesús cwii tyochjoo, tquee" juu xcwe quii'ntaa'yâ. ³ Ndo' tsoom ndaqayâ:

—Mayuu'che" nndye'yo' nntsjoq, xe" tilcwe' n'om'yo' jna"yo' ndo' c'om'yo' cha'na yocanch'u na tiquee" n'om na nluii'tma'ndyena, quia jo' xondaq nntsaquiee'ndyo' cantyja na matsa'ntjom Ty'oqots'om. ⁴ Cwe' jo' ts'a" na maju'ñecje ndo' tical'uee'ñe na nluii'tma"ñe, matseijomna' tsa"ñee" cha'na tyochjoom'aa". Ndo' na ljo' cwiluii'tma"ñê cantyja na matsa'ntjom Ty'oqots'om. ⁵ Ndo' mei"cwii'ñee"che" ts'a" na neii' cwii yuchjoo cha'na tyochjoom'aa", maja neii' tsa"ñee".

Quaq"ya cwenta tical'aaya natia

(Mr. 9:42-48; Lc. 17:1-2)

⁶ Mei"cwii'ñee"che" ts'a" na matseijndo' ts'om cwii yucachjoo na cats'aa natia, tsa"ñee" yati xe" cju'na' jom ts'om ndaaluee na chu'tye" xtyoom'm cwii tsjo'suu' t'ma". ⁷ Jee" wi' cwitjoom nn'a'n tsjoomnancue na jndye nnom nei"ncoo' niom na macjaachuuna' joona na cwila'tjoondyena. Saq tjaa chiuu ya ee maxje" niomna'. Saq nnt'uiwi'na' ts'a" na matseijndo' ts'om x'iaa' na cats'aa yuu na tia.

⁸ Xe" na wjaañ'oomna' 'u na matsei'tjoondyu' nnom Ty'oqots'om jnaa" ts'o' oo x'e', catsa' xje' joona' cha'cwijom catyjee', catyenguie' joona' cha tintsei'tjoondyu'ti'. Ee yati na nndaq nntseixma" na ticantycwii na wando' añmaa" meii' cha'cwijom na ticandaq'ndyu', nchiiti na candaq'ndyu' ndo' nncju'na' 'u quii' chom na tijoom canduu'. ⁹ Ndo' xe" cwe' cantyja na manty'ia' wjaañ'oomna' 'u na matsei'tjoondyu' nnom Ty'oqots'om, catsa' xje' cha'cwijom na cwji' ts'omnjom' ndo' catquie' juuna' cha tintsei'tjoondyu'ti'. Ee yati na nndaq nntseixma" na ticantycwii na wando' añmaa" meii' cha'cwijom ñe'cwii ts'omnjom', nchiiti na we ts'omnjom' ndo' nncju'na' 'u quii' chom b'io.

Cala'noq"na cantyja 'naa' catsma" na tsuuñe

(Lc. 15:3-7)

¹⁰ Cal'a'yo' cwenta na tinc'om'yo' na ticuee' n'om'yo' mei"cwii yucachjoo. Ee nndye'yo' nntsjoq jo nandye m'a'n ángeles na cwil'a cwenta yocanch'u. Ndo' ángeles'ñee" mei'nquia xje" cwila'nei"na nnom Tsotyaya na m'aa" cañoom'luee. ¹¹ Ee ja na cwiliindyô ts'a" na jna' cañoom'luee jndyô na nncwiji'n'maa'ndyô nn'a'n na cwitsuundye.

¹² ¿Chiuu m'aa" n'om'yo'? Xe" m'aa" cwii ts'a" na m'a" cwii sia"nto canma" ntsmeii"en ndo' cwiindyee jooyo' nntsuuñe, aa nchii n'ñee" ñequieen'aa" nchoo' qui nchoo' ñjee" jooyo' cjo'o' tyue' ndo' wjaacal'uee" juu quioo' na tsuuñe. ¹³ Ndo' xe" na nljeii' juuyo', nndye'yo' nntsjoq, mayuu'che" t'ma"ti ññequiaana' na neii"en cantyja 'naa' catsma"ñee" nchiiti cantyja 'naa' cha'tsondye nt'om canma" na tyoosundye. ¹⁴ Cala'noq"yo' na nquii Tsotyeyo' na m'aa" cañoom'luee malaa'ti' jee" xuee" 'o. Til'ue ts'oom na nntsundye mei"cwiiindyee joo nn'a'n na tit'ma"ti cwiliindyee.

Maty'iomna' na calat'ma' n'oo'ya nc'iaaya
(Lc. 17:3)

¹⁵ Xe' m'aa' cwii x'ia' na matseyu' na matsei'tjoõñê njom', cwa cja'cwa'ya' jom. Catsei'ngo'ng' yuu matsei'tjoõñê njom' ndo' calantycwii'yo' ñ'oom na ñe'wendyo'. Ndo' xe' na ññee' ñ'oom na matsu' quia jo' jnda' teijnde' x'ia' na tco'xcwena' jom. ¹⁶ Saa xe' tiñe'cañee' ñ'oom na matsu' quia jo' cjaañ'e' cwii oo we ts'a' ñ'e'ndyu' cha joo na'ñee' nndyena ñ'oom na cwi'ma'yo' ñ'e' x'ia' ndo' na ljo' nquiujndaa'ndyena chiuu t'ma'yo'. ¹⁷ Saa xe' tiñe'cañee' ñ'oom na nlue na'ñee' quia jo' ca'mo' ñ'oom'ñee' ndaa' tmaa' nn'a' na macwji'ndyo' cwentaya. Ndo' xe' mei' ticañee' ñ'oom na nlue cha'tso na'ñee' quia jo' tjaa chiuu ya. Caliu'yo' na jom cwiluiñê cha'cwijom ts'a' na tyootsei'maa'ñe Ty'oqts'om oo cha'cwijom tsa'co'ñom ts'iaa'ndaa' nn'a' cwentaa' gobiernom na tia ts'a'ñe.

¹⁸ Mayuu'che' nndye'yo' nntsjoq, mei'ljo'che' na cwindu'yo' na ticaty'iomna' na cal'a nn'a' na m'a' tsjoomnancuewaa, ñ'oom'ñee' nntseix'iaa'ñena' ñequio ñ'oom na ntyjii Ty'oqts'om. Ndo' mei'ljo'che' na cwindu'yo' na wanaa' na cal'a nn'a', mati nntseix'iaa'ñena' ñequio ñ'oom na ntyjii Ty'oqts'om.

¹⁹ Mati candye'yo' nntsjoq, xe' wendyo' 'o ñe'cwii m'aa' n'om'yo' ñ'oom na cwita'yo' nnom Tsotyaya Ty'oqts'om na m'aa' cañoom'luee, quia jo' ññee' ndo' ññequiaa' ñ'oom na cwita'yo'. ²⁰ Ee mei'nquiayuuche' na m'a' we ndyee nn'a' na cwtijomndye ñequio xueya, majo' jo' m'aa'ya quii'ntaa'na.

²¹ Quia jo' tjatseindyoo'ñe Pedro na m'aa' Jesús. Tsoom nnom:

—Ta, cwii x'iaaya na matsei'tjoõñe ngo', ¿cwanti ndii' na maca'na' na catsei't'ma' ts'oq'ya jom? ¿Aa nncue'ntyjo hasta ntquiee' ndii'?

²² T'o Jesús nnoom:

—Ticatsjoq na ñe'ntquiee' ndii'. Matsjoq na catsei't'ma' ts'om' jom ndyee'aa' nchoo' qui ndii' na ntquiee' ntquiee'. Maxje' ñequii'che' catsei't'ma' ts'om' jom.

Moso na tiñe'catsei't'ma' ts'om x'iaa'

²³ Cwe' jo' cala'no'yo' cantyja 'naa' nque' na matsa'ntjoom cañoom'luee. Matseijomna' jom cha'na cwii patrom na seitiom na nntyjoq' mosoom'm na cho'jna' nnoom. ²⁴ T'oq'ng' na macwjee'e' cwenta ndo' tquiõ'omna cwii ts'a' na chujna' jndye mei'yom s'om. ²⁵ Quia na nty'iaa' patrom'ñee' na mei'cwii tsjo'ñee' t'icandaq' nntiom mosoom'm, quia jo' sa'ntjoom na nleil'uañe tsa'ñee' na nncjaaquiee'ñe na nndi'ntjomtye', ndo' mati scuu' tsa'ñee' ñequio ndana ñequio cha'tso 'naa'na, cha nnc'ioo'ñe na chujna'. ²⁶ Quia jo' moso'ñee' tcoom'm xtyee' nnom patrom 'naa'a', t'ma' ty'oo s'aa nnom tsa'ñee'. Tsoom: “Ta, maca'a ñ'omt'ma' ts'om njom' na nncwinda'ya' ndo' nntiõq'ñ'a' na chojna' njom'.” ²⁷ Quia jo' patrom'ñee' ty'oom na wi' ts'oom mosoom'm. Sei't'ma' ts'om juu cha'waa na chujna' ndo' seicandyaañê juu. ²⁸ Tyoowiquuu' na jlui' moso'ñee' naquii' w'aa ndo' tjomñê cwii x'iaa'ia' na matyjemosoñê. Chujna' tsa'ñee' nnoom cwii sia'nto s'om. Ndo' seicjaa l'oo' tsa'ñee', tyonchjee' xtyo'. Tsoom nnom: “Catiom' na chujna' ngo’.” ²⁹ Ndo' tco' x'iaa'ia' xtye jo nnoom. S'aa ty'oo nnoom, tso: “Maca'a ñ'omt'ma' ts'om njom' na nncwinda'ya' ndo' nntiõq' na chojna' njom’.” ³⁰ Saa jom t'icwinom'm, matjaquee' ñ'oom. Tjoom'm tsa'ñee' w'aancjo hasta na nntiom na chujna' nnoom. ³¹ Ndo' ntyjemosondyena, quia na nty'iaana na luaa' s'aa', jee' t'ma' sei'ndaa'na' nquiuna. Ty'entyjaa'na patrom 'naa'na ndo' jluena cha'tso na jnda' tuui. ³² Quia jo' patrom'ñee' tquee'ñê mosoom'm, tsoom nnom: “Cwa jee' ndya' wi'ndyu', 'u mosoya. Ja jnda' sei't'ma' ts'oq'ya cha'tso na chujna' ee na jee' seinty'iaa'ndyu' ngo'. ³³ Ndo' mati 'u matsona' na c'oom' na wi' ts'om' x'ia' cha'xe' t'oo' na wi' ts'oo' ñ'e'ndyu' 'u.” ³⁴ Quia jo' jee' t'ma' seiw'ii patrom'ñee'. Tquee' ñ'oom na catuee'na mosoom'm w'aancjo na cata'wi'na juu hasta na nntiom'ñ'e' cha'waati na chujna' nnoom.

³⁵ Seicanda Jesús ñ'oom tjañoom'mei'. Tsoom:

—Maluaa' nnts'aa Tsotyaya na m'aa' cañoom'luee ñ'e'ndyo' 'o, xe' nchii na xcwee' n'om'yo' nla't'ma' n'om'yo' nc'iaa'yo' na cwila'tjoõndye ndaa'yo'.

19

Ticatsona' na nntyuii' ljei na toco ts'a'
(Mr. 10:1-12; Lc. 16:18)

¹ Jnda jnda seinei' Jesús ñ'oommei', quia jo' jluee'e' ts'ondaa Galilea, tjaa' ts'ondaa Judea, xndyaa' jndaa Jordán. ² Jndyendye nn'a' ty'entyjo naxee'e'. Ndo' sein'maa' cha'tso nn'a'wii jo' jo'.

³ Quia jo' jla'candyoo'ndye nn'a' fariseos na m'aa' na ñecal'ana xje' jom. Ta'x'eena nnoom:

—¿Aa wanaaⁿ na nntseiyuii' ts'aⁿ ljeii na tocoom ñ'eⁿ scoom'm nc'e mei'nquia na seitjooñe tsaⁿñeeⁿ nnoom?

⁴ T'o Jesús ndaana:

—Cwaⁿti jnda' jla'naⁿyo' ljeii 'naaⁿ Ty'oqots'om na matseineiⁿna' chiuu to'jñeeⁿ na tqueeⁿ cha'tso. Matsona': "S'aaⁿ tsaⁿs'a ñ'eⁿ tsaⁿscu." ⁵ Mati matso ljeii'ñeeⁿ: "Macwe' jo' n'ndii tsaⁿs'a tsotyeeⁿ, tsoñeeⁿ ndo' nnc'oomyeeⁿ ñ'eⁿ scoom'm. Wendye naⁿñeeⁿ ñ'e'cwii sei' nla'xmaⁿna." ⁶ Jo' chii tacala'xmaⁿna na we ts'aⁿ. Ndo' nc'e na luaa' seijndaa'ñe Ty'oqots'om, jo chii ticatsona' na cwe' ts'aⁿ nntseiyuii' cantyja na m'aⁿna.

⁷ Ndo' ta'x'eena nnoom:

—Quia jo' ¿chiuu na sa'ntjom Moisés na wanaaⁿ na nntyuii' ljeii 'naaⁿ ts'aⁿ ñ'eⁿ scoom'm, jnda jo' ya na ca'ñeeⁿ juu?

⁸ T'oqoⁿ ndaaⁿ naⁿñeeⁿ:

—Nc'e na 'o jeeⁿ quieⁿ n'om'yo', jo' chii tquiaa Moisés na wanaaⁿ na nntyuii' ljeii 'naⁿyo' ñ'eⁿ lcuu'yo'. Saaⁿ nchii laa'ti teijndaa' najndyee. ⁹ Ja matsjoq ndaa'yo', juu tsaⁿs'a na nntseiyuii' ljeii na toco ñ'eⁿ scuu' ndo' nncoco ñ'eⁿ cwiicheⁿ yuscu, matsona' na cwe' m'aaⁿya ñ'eⁿ yuscu'ñeeⁿ. Wanaaⁿ na nntseiyueeⁿ ljeii 'naaⁿ ñ'eⁿ scoom'm xeⁿ na m'aaⁿ tsaⁿñeeⁿ ñ'eⁿ cwiicheⁿ tsaⁿs'a. Ndo' mei'cwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na nncoco ñ'eⁿ cwii yuscu na jnda tyuii' ljeii 'naaⁿ ñ'eⁿ saa', tsaⁿñeeⁿ matseijndaa'ñena' na cwe' m'aaⁿyaaⁿ ñ'eⁿ yuscu'ñeeⁿ.

¹⁰ Já nn'aⁿ na cwila'jomndyô ñ'eⁿ Jesús l'uuyâ nnoom:

—Xeⁿ luaa' waa na nntseyeⁿna' ts'aⁿ ñ'eⁿ scoom'm, quia jo' yati na tincoco ts'aⁿ.

¹¹ Tso Jesús ndaayâ:

—Ticha'tsondye nn'aⁿ nndaq nla'candana ñ'oomwaa'. Cwe' ñejndaa' nn'aⁿ na nndaq nla'candâ nc'e na jnda tquiaa Ty'oqots'om na ljo'. ¹² Ee m'aⁿ nn'aⁿ na ticunco nc'e maxjeⁿ tuiindyena na titjoondyena yuscu, ndo' nt'omcheⁿ ticunco nc'e na tuii nasei joona cha titjoondyena yuscu. Saaⁿ m'aⁿ nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwila'jndaa'ndye che'nquiee na ticunco ee ñ'e'candy'e'ntjomna nnom Ty'oqots'om na m'aaⁿ cañoom'luee. 'Ñeeⁿ juu ts'aⁿ na matsei'noⁿ ndo' nndaq nntseicandâ ñ'oomwaa', catseicanaqⁿ.

Matio'naa'ñe Jesús yonch'u

(Mr. 10:13-16; Lc. 18:15-17)

¹³ Tquiocho nn'aⁿ yonch'u na m'aaⁿ Jesús na nntioom ts'oqoⁿ nacjoona ndo' na nntseineiⁿ nnom Ty'oqots'om cantyja 'naaⁿna. Saaⁿ já nn'aⁿ na cwila'jomndyô ñ'eⁿñe'ñe' jla'tiaa'â nn'aⁿ na tqiocho yonch'u'ñeeⁿ. ¹⁴ Quia jo' tso Jesús:

—Ca'ndye'yo' na quiontyjaa' yonch'u ja. Tilantycwi'yo' joona, ee matseijomna' joona cha'na nn'aⁿ na cwiñe'quiandye na matsa'ntjom Ty'oqots'om naquii' n'om.

¹⁵ Ndo' tioom l'oqoⁿ nacjoo yonch'u'ñeeⁿ, jnda chii jlueeⁿ jo' jo'.

Matseineiⁿ tsaⁿtya ñ'eⁿ Jesús

(Mr. 10:17-31; Lc. 18:18-30)

¹⁶ Cwiicheⁿ xuee jndyotseicandyoo'ñe cwii ts'aⁿ na titquieeⁿ na m'aaⁿ Jesús. Tax'ee tsaⁿñeeⁿ nnoom:

—U Maestro na ya ts'aⁿndyu', ¿aa waa cwii nnom na yati na tseixma'ya na cats'aa cha nnc'o'ñoⁿ na ticantycwii na wando'a?

¹⁷ T'o Jesús nnom:

—¿Chiuu na mats'u na ya ts'aⁿndyo ja? Tjaa 'ñeeⁿ c'oom na jeeⁿ ya ts'aⁿñe macandâ nquii Ty'oqots'om. Saaⁿ 'u je', xeⁿ ñe'cja'quiee'ndyu' cantyja na ticantycwii na wando' maca'na' na catseicandâ' chiuu t'ma' ljeii na matsa'ntjomna' na tqueⁿ Ty'oqots'om.

¹⁸ Tso tsaⁿñeeⁿ nnoom:

—¿Cwaaⁿ ljeii?

T'o Jesús nnom, tsoom:

—Tintseieue' ts'aⁿ. Tinc'om'ya' ñ'eⁿ cwiicheⁿ ts'aⁿ. Tinch'uee' 'naaⁿ ts'aⁿ. Tintseineiⁿ cantu nacjoo' ts'aⁿ. ¹⁹ Catseit'maaⁿndyu' tsoty'e' ñ'eⁿ ts'ndyo'. Ndo' c'oom' na wi' ts'om' nc'ia' cha'xeⁿ na jnda ntyji' ñequio nncu'.

²⁰ Tso tsaⁿñeeⁿ nnoom:

—Cha'tso ñ'oommeiⁿ matseicandaya xjeⁿ na cachjoondyochaⁿ. ¿Aa waa na matseitjootina' ja na cats'aa?

²¹ T'o Jesús nnom, tsoom:

—Xeⁿ 'u ñe'catseicandâ'ñ'eⁿ, quia jo' cja', cajndaa' cha'tso 'naⁿ na niom. Quiaa' s'om'ñeeⁿ ndaaⁿ ndyefñeeⁿ quia jo' nnc'oom' na tyandyu' cañoom'luee. Ndo' candyo'tseijomndyu' ñequio ts'iaaⁿ na mats'aa.

²² Jnda na jndii tsaⁿñeeⁿ ñ'oommeiⁿ, mana tjaaⁿ na chjoo' ts'oom ee jeeⁿ ndya' tyañe.

²³ Quia jo' tso Jesús ndaaⁿ já nn'aⁿ na cwila'jomndyô ñ'eⁿñe':

—Nndye'yo' nntsjoq na mayuu'cheⁿ jeeⁿ jndei'na' ncju'cjeñe cwii tsa'tya na nntsá'ntjom Ty'oots'om jom. ²⁴ Mati matsjoqta ndaa'yo', jndei'tina' na nncju'cjeñe cwii tsa'tya na nntsá'ntjom Ty'oots'om jom, nchiiti na nncwicandii'ñe quioo' camello tsue' x'ee tsei'nchquia.

²⁵ Quia na jndyaayâ ñ'oomwaa', jeeⁿ seiñ'ee'na' já. Tyotax'aayâ ndaa ntyjaayâ, l'uuyâ:
—¿Quia jo' ñ'ee' ts'a' nndaq nluin'maa'ñe?

²⁶ Nty'iaa' Jesús ndaayâ, tsoom:

—Tijoom candaq nncwji'n'maa'ñe che'nquii ts'a'. Saa Ty'oots'om cha'tso nndaq nnts'aa'.

²⁷ Ndo' tso Pedro nnoom:

—Ta, canty'ia', já jnda jndyaayâ cha'tso cha nndaq nla'jomndyô ñequio ts'iaa' 'na'. ¿Aa waa naya 'naa'yâ?

²⁸ T'o Jesús ndaayâ, tsoom:

—Nndye'yo' nntsjoq, mayuu'cheⁿ quia na nncue'ntyjo xjeⁿ na nncuaaxco tsjoomnancue, mati ja na cwiluiindyô ts'a' na jna' cañoom'luee nncjocajma'ny ndio 'na'ny yuu na nntseit'maa'ñena' ja. Ndo' 'o na jnda macwila'jomndyô' ñ'e'ndyô mati maniom canchoo'we ndio 'na'nyo' na nntsaacwindyuaandyô' na nntu'xe'nyo' canchoo'we ntmaa'nn'a' nntseinda Israel. ²⁹ Ndo' ticwii cwii ts'a' na jnda 'ndii waa' oo ti'nquio oo ndyencjo oo tsotye oo tsondyee oo scuu' oo nntseinda oo ndyuaa' nc'e na jnda jndyoquiee'ñe cantyja 'na'ny, tsa'ñee' cwii sia'nto ndii' nnc'o'ñoom na nleinoom cantyja na jnda 'ñee'. Ndo' nnaa'a' na ticantycwii na wanoom'm. ³⁰ Ee majndye nn'a' m'a' je' na cwila'tiuu nquiee na t'ma' cwiluiindyô, saa nncue'ntyjo na mancju'cjena' joona. Ndo' jndye nn'a' m'a' je' na maju'cjena' joona, saa ndanquia nntseiwendyena' joona.

20

Ñ'oom tjañoom' cantyja 'naa' na'ntjom

¹ Seinei'ti Jesús ñ'oom tjañoom', tsoom:

—Juu na matsá'ntjom Ty'oots'om cañoom'luee, matseijomna' juuna' cha'na cwii patrom na waa ntjom'. Cwitsjoom tjacal'ue patrom'ñee' na'ntjom na nnc'ooquie' ts'iaa' 'naa'a'. ² T'ma'na ñ'e' na'ntjom 'naa'a' na nnto'ñoomna cwii denario na cwii xuee cha'xje' cwita'ntjom nn'a'. Jnda chii jñoom joona na waa ntjom'm. ³ Cha'na ñjee' na cwitsjoom tjaa' xcwe quii' tsjoom, jo' jo' ljeii' nt'omche' nn'a' na cwe' mandí'. ⁴ Tsoom ndaana: “Cwa catsa'yo' na waa ntjom 'na'ny na nl'a'yo' ts'iaa'. Ja nntiom'l'uaya 'o cha'xje' na matsona'.” Mana ty'e na'ñee'. ⁵ Cha'na quiajmei' matjanda' patrom'ñee' quii' tsjoom. Ljeii' nt'omche' na'ntjom. Ndo' majo'ti s'aa' cha'na ndyee na matmaa'. ⁶ Manncuee' na 'om na matmaa', tjannaa'a' quii' tsjoom. Mañoomche' na ljeii' na cwe' m'a'che'. Tsoom ndaana: “¿Chiuu na meii'chaa' xuee ñjaa' m'a'nyo' na tjaa ts'iaa' cwil'a'yo'?” ⁷ Jluena nnoom: “Mayuu', ee tjaa ñee' cotsá'ntjom já.” Tsoom ndaana: “Cwa catsa'yo', nl'a'yo' ts'iaa' 'na'ny na waa ntjommya. Ja nntiom'l'uaya 'o cha'xje' na matsona'.” Ndo' mati ty'e na'ñee'. ⁸ Quia na jnda tmaa'ncue tso patrom nnom moso tquiee 'naa'a': “Cwa' na'ntjomm'a' ndo' cation'l'ua' joona. Catq'jndyee' ñequio joo nn'a' na ty'e'quie' na macanda. Tcuu cjaana' hasta nncuee'cañoomna' nn'a' na ty'e'quie'jndyee.” ⁹ Quia jo' tquiotyjaa' nn'a' na ty'e'quie' ts'iaa' cha'na 'om na matmaa'. Ticwii cwii joona to'ñoomna cwii denario cha'xje' na nncwantjom ts'a' na cwii xuee. ¹⁰ Ndo' quia tuee'cañoomna' nn'a' na ty'e'quie'jndyee ts'iaa', jla'tiuuna na joona jndyeti nnta'ntjomna. Saa mati ticwiindyô joona to'ñoomna cwii denario. ¹¹ Jnda na to'ñoomna s'om'ñee' to'na na tyola'ncjoo'ndyena nacjoo' patrom 'naa'na. ¹² Jluena: “Joo na'm'a' na ty'e'quie'na ts'iaa' na macanda, ñecwii hora l'ana ts'iaa', saa 'u ñe'cwii xje' mache' ñ'e'ndyee joona cha'xje' ñ'e'ndyô já. Ndo' já tyolajndaayâ meii'chaa' xuee, tyolaquii n'oo'yâ meii' jee' jmei' nquiuuyâ.” ¹³ T'o patrom nnom cwii joo na'ñee', tsoom: “U re, tjaa'na' na seijogndyô njom”. ¿Aa nchii t'maa'ya ñ'e'ndyú' na cwii denario nncwantjom' cha'xje' quita'ntjom nn'a'?” ¹⁴ Co'ñom' s'om 'na', cja'to' wa'. Nncq'ntyjii xe' n' ljo'yu nntiom'l'uaya 'u ñequio cwiiche' tsa'm'aa' na teinoom' tjaquiee' ts'iaa'. ¹⁵ ¿Aa ticatseitiuu' na wanaa' na nnts'aa' cha'xje' na l'ue ts'oo' ñequio s'om 'na'ya? ¿Aa matsei'candyá ts'om' s'om na ja tiseintycwi'a'?” ¹⁶ Jo' chii luua ñe'ca'mq' ñ'oom tjañoom'waa'. Nn'a' na ticala'tiuu na t'ma' cwiluiindyô ljo'yu nntseit'maa'ñe Ty'oots'om joona cha'xje' matsei'maa'ñe nt'omche'. Ndo' nn'a' na cwila'tiuu nquiee na t'ma' cwiluiindyô, quia nleituquoo' na ljo'yu la'xma'na jo nnom Ty'oots'om ñequio meii'nquia nn'a'.

Matseicandiinda' Jesús na nncuee'e'n
(Mr. 10:32-34; Lc. 18:31-34)

¹⁷ Yocheⁿ na njom Jesús nato na wjaⁿ Jerusalén, tjachom já na canchoo'wendyô cwii ntyja na ñencjooyâ. Tsoom ndaayâ:

¹⁸ —Queⁿyo' cwenta, je' tsawaaya Jerusalén. Ndo' ja na cwiluiindyô ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee, jo' jo' ññequiaa ts'aⁿ cwenta ja luee ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ na cwit'moqⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés. Naⁿñeeⁿ nl'ana na nnt'uiityeⁿna' ja na nnc'iqⁿ. ¹⁹ Nñe'quiaana cwenta ja luee nn'aⁿ na nchii judíos na nla'jnaaⁿ naⁿñeeⁿ ja. Nntjaa'na ja ndo' nnty'ioomna ja ts'oom'naaⁿ na nnc'iqⁿ, saq xuee jndâ ndyee nncwando'xco.

Tsondyee Jacobo ñ'eⁿ Juan tcaaⁿ cwii naya
(Mr. 10:35-45)

²⁰ Scuu' Zebedeo ñequio ntseinaaⁿ Jacobo ñ'eⁿ Juan tquiola'candyoo'ndyena na m'aaⁿ Jesús. Tcoom'm xtyeeⁿ jo nnom na tcaaⁿ cwii naya. ²¹ Tso Jesús nnoom:

—¿Ljo' l'ue ts'om'?

T'q yuscu'ñeeⁿ nnom, tsoom:

—Quia na nncue'ntyjo na nntsa'ntjom', quiaa' ñ'om' na we ntseindaaya nmeiiⁿ nluu'it'ma'ndyena ñ'eⁿndyu'. Cwii joona nnc'oom ts'q' ntyjaya ndo' cwicheⁿ nnc'oom ts'q' ntyjatymaaⁿ.

²² Saq t'q Jesús ndaq we naⁿñeeⁿ, tsoom:

—'O ticala'ngⁿyo' ljo' cwitaⁿyo'. Juu nawi' na nncwinooⁿ, ¿aa nddaq nna'ndyo'? Ndo' ¿aa nddaq nljoya n'om'yo' na nncwje'yo' cha'xjeⁿ na jndâ ljoya ts'oqⁿ na nnc'iqⁿ?

T'oona nnoom, jluena:

—Ndaq.

²³ Jom tsoom ndaqana:

—Mayuu' juu nawi' na nncwinooⁿya, nncwinom'yo'. Ndo' cha'xjeⁿ na cwiljoya ts'oqⁿ na nnc'iqⁿ mati macaⁿna' na caljoya n'om'yo' na nla'cwjee nn'aⁿ 'o. Saq titseixmaⁿya na nntseijndaa'ndyo' ñeeⁿ juu nncwacatyeeⁿ ntyjaa'a ntyjaya oo ntyjatymaaⁿ. Nquii Tsotyaya ññequiaaⁿ naya'ñeeⁿ ndaq joo nn'aⁿ na jndâ seijndaa'ñe na nnto'ñoom juunaⁿ.

²⁴ Ndo' cwiicheⁿ quindyô já na cwila'jomndyô ñ'eⁿ Jesús, quia na jndyaayâ ñ'oom na tcaⁿ yuscu'ñeeⁿ, jeeⁿ tyola'wjaayâ nacjoo we nn'aa'yâ naⁿñeeⁿ. ²⁵ Ndo' naljo', tqueeⁿ Jesús cha'tsondyô na m'aaⁿ. Tsoom ndaayâ:

—'O manquii'yo' na nquiee nn'aⁿ na cwiluiitquiendye cwii cwii ndyuaa cwila's'andyena ndaq nn'aⁿ na cwitsa'ntjomna. Ndo' nn'aⁿ na cwiluiit'ma'ndyee cwiqueⁿna xjeⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ nacje 'naa'na. ²⁶ Saq quii'ntaaⁿ 'o ticatsona' na luaa' nl'a'yo'. Ee mei'cwi'ñeeⁿcheⁿ 'o na ntyjaa' ts'om na nnc'oom na t'ma'ñe naquii' ntaaⁿyo', tsaⁿñeeⁿ matsona' na catseixmaaⁿ ts'aⁿ na mandi'ntjom ndaq nc'iaa'. ²⁷ Ndo' ñeeⁿ cwindyô' 'o na maqueⁿ ts'om na nlco'nnomna' juu jo ndaq'yo', tsaⁿñeeⁿ matsona' na c'oom cha'cwijom moso 'na'yo'. ²⁸ Maluaa' na jndyoo ja na cwiluiindyô ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee. Jndyoo na nndi'ntjoⁿya ndaq nn'aⁿ nchii na ndyey'ntjom nn'aⁿ noqⁿ. Ndo' jndyoo na ññequiaandyo na c'iqⁿ na nnt'ioom'ya jnaaⁿ nn'aⁿ na jndyendye, cha ndyaandyena na nnt'uii jnaaⁿ na joona.

Sein'ma' Jesús we tsa'nchjaaⁿ
(Mr. 10:46-52; Lc. 18:35-43)

²⁹ Quia na saacaluii'â naquii' tsjoom Jericó, tquiontyjo cwii tmaaⁿ nn'aⁿ naxeⁿ Jesús. ³⁰ Jo' jo' 'ndyoo nato meindyuaandy we na'nchjaaⁿ. Quia na jndyena ñ'oom na juu Jesús mawinoom jo' jo', jla'xuaana, jluena:

—'U Ta, na cwiluiindyu' jndacantyjo David, c'oom' na wi' ts'om' ñ'eⁿndyô já.

³¹ Saq nn'aⁿ na m'aⁿ jo' jo' jla'tia'na na'nchjaaⁿñeeⁿ. Ñ'e'cala'cheⁿna naⁿñeeⁿ, saq yacheⁿ jndei' tyola'xuaa, jluena:

—'U Ta, na cwiluiindyu' jndacantyjo David, c'oom' na wi' ts'om' ñ'eⁿndyô já.

³² Tjameintyjee' Jesús, t'maaⁿ naⁿñeeⁿ. Tsoom ndaqana:

—¿Ljo' l'ue n'om'yo' na nnts'aaya 'o?

³³ T'q na'nchjaaⁿñeeⁿ nnoom, jluena:

—Jeeⁿ 'u ta, toom cwe' nddaq nnty'iaayâ.

³⁴ Quia jo' Jesús ty'oom na wi' ts'oom joona. Tye'nquioom'm lua'ndaqana. Mañoom' teitquioona. Ty'entyjona naxeeⁿeⁿ.

21

Tjaquiee' Jesús Jerusalén
(Mr. 11:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12:12-19)

¹ Quia na jndâ teindyoo'â Jerusalén, na ndyoo' ta na jndyu Olivos, squiaayâ tsjoom Betfagé. Jñom Jesús we nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñe. ² Tsoom ndaqana:

—Catsaquei'yo' tsjoom chjoo ndyeyu jo ndaa'yo'. Jo' jo' mantya nliu'yo' cwii snomxquie na ñjomyo', mati ñ'e'n jndayo'. Calacana'yo', quiocho'yo' jooyo' na m'aa'ya ñjaa". ³ Ndo' xe" nncwax'lee ts'a'n ndyue'yo' chiuu na cwiwsacho'yo' quioo' ntsmeii'ne", luua candu'yo' nnoom: "Nquii Ta tjoõñê jooyo'." Quia jo' mañoom' ñnequiaa ts'a'n na nguiocho'yo' jooyo'.

⁴ Luua' tuii cha catseicandaa'ñena' ñ'oom na seinei'n profeta, luua seiljei'':

⁵ Candu'yo' ndaa' nn'a'n tsjoom Sión:

"Que'yo' cwenta macwjee'cañoom nquii rey na cwiluiiñe na matsa'ntjom 'o, ticatseit'maa'ñe che'nque", ee cwe' snom wa'ljoom.

Snom chjoo, quioo' na maxje' ts'iaa' na nnchuu xuu."

⁶ Quia jo' we na'ñee'na na cwila'jomndye ñ'e'n Jesús, ty'ena, l'ana cha'xe' ñ'oom na tsoom ndaana. ⁷ Tquie'ñ'omna snomxquie'ñee' ñequio jndayo'. Ndo' tioona liaana nanque'ñ' quioo'ñee', chii tjawa'ljoom. ⁸ Jndyendye nn'a'n ty'eñ'ee'na ñ'e'n Jesús. Nt'om na'ñee' tyola'n'meii'na liaana ts'om nato yuu na wja". Ndo' nt'om nn'a'n tyotyje luee n'oom, tsa'na joona' ts'om nato. ⁹ Nn'a'n na 'oojndyee ñequio nn'a'n na 'oontyjo to'na tyola'xuana, tyoluena:

—Matseit'maa'ñena' nquii rey na cwiluiiñe jndacantyjo David. Matio'naa'ñena' nque'na macwjee'cañoom ts'iaa' naa'na' Ta Ty'oots'om. Matseit'maa'ñena' jom nandyee cañoom'luee.

¹⁰ Quia na tjaquiee' Jesús Jerusalén jee' t'ma' seits'eina' naquii' n'om cha'tsondyee nn'a'n tsjoom'ñee'". Tyoluena ndaa' nc'iaana:

—¿Ñee' ts'a'n tsa'm'aa'?"

¹¹ T'oq nn'a'n na ñ'ee' ñ'e'ñê, jluena:

—Tsa'm'aa' jñoom Jesús. Cwiluiiñe profeta na jnaa' tsjoom Nazaret ts'ondaa Galilea.

Macwji' Jesús nn'a' naquii' wats'om t'ma'

(Mr. 11:15-19; Lc. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

¹² Tjaquiee' Jesús wats'om t'ma', jleintyjo' cha'tso nn'a'n na cwindaa' ndo' na cwila'jnda 'na'n jo' jo'. Seicantquee' mei'sa' naa' nn'a'n na cwila'jndyoondye s'om ndo' majo'ti s'aa' ñequio ntsula' naa' nn'a'n na cwindaa' cantu'. ¹³ Tsoom ndaa' na'ñee'":

—Waa ljeii' naa' Ty'oots'om na matsona': "W'aya jndyuna' w'aa yuu na cwila'nei' nn'a'n nnom Ty'oots'om", saa' 'o cwil'a'yo' juuna' cha'cwijom tsue'tsjo' yuu na cwicatoo'ndyee na'canty'ue.

¹⁴ Ndo' na'nchjaa' ñ'ee' nn'a'n na tileic'occa', tquie'cañomna wats'om t'ma' na m'aa' Jesús. Sein'maa' joona. ¹⁵ Saa' ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'a'n na cwit'moo'ñ' ljeii' na tque' Moisés nty'iaana ts'iaa' t'ma' na matsein'maa' nn'a'n. Ndo' mati tyondyena na tyolaxuaa yocanch'u na tyolue: "Matseit'maa'ñena' nquii rey na cwiluiiñe jndacantyjo David." Quia jo' t'ma' jla'wjee na'ñee' jom. ¹⁶ Jluena nnoom:

—¿Aa ticandi' ljo' cwilue yocanch'um'a'?"

T'o Jesús ndaana, tsoom:

—Mandiya. Ndo' 'o, aa tijoom ñe'jla'na'yo' ljeii' naa' Ty'oots'om na matsona':

'U jnda seijndaa'ndyu' na yonch'u ñequio yo'ndaa na ndicwa' cwintei'

joona nla't'maa'ndyena ja ñequio na xcwee' n'omna.

¹⁷ Mana 'ndii Jesús joona, jluee'ne' tsjoom Jerusalén, tjaa' tsjoom chjoo Betania. Jo' jo' ljoo'ñê natsjom.

Tju' Jesús ñ'oomwi' nacjoo' ts'oom higuera

(Mr. 11:12-14, 20-26)

¹⁸ Teincoo cwiiche' xuee wjaalcwee'ne' tsjoom Jerusalén. Jndyo na ñejnoom'm.

¹⁹ Nty'iaa'na' cwii ts'oom higuera na meintyjee' ndyoo nato. Tjatseicandyoo'ñê saa' ljeii' na mei'cwii ta higo tjaa na cantya, macandá tsoo na ntyjoo. Tso Jesús nacjoo' ts'oom'ñee'":

—Tajom xuee cwii nntsa'nda' ta.

Mañoom' tjacaa' ts'oom higuera'ñee'. ²⁰ Ndo' já nn'a'n na cwilajomndyõ ñ'e'n Jesús, quia na nty'iaayá na tuii na luua', jee' tjawee' n'oo'yá. Tax'aayá nnoom:

—¿Chiuu waayuu na mañoom' tjacaa' ts'oom higerawaa'?"

²¹ T'o Jesús ndaayá, tsoom:

—Mayuu'che' nndye'yo' nntsjoo, xe' na cwilayu'ya n'om'yo' ndo' tic'om'yo' na we waa na cwila'tiuu'yo', nndaq' n'l'a'yo' cha'na s'aaya ñ'e'n ts'oom higerawaa'. Ndo' nchii macandá jo' saa' mei'nquia na nquii'yo' na jee' jndei'na' nndaq' n'l'a'yo'. Nnts'aana' cha'cwijom na nndu'yo' nnom sjgwaa': "Quindyõ' ñjaa". Cju'na' 'u ts'om ndaaluee," maxje' nndaq' nna'ndyo'. Meii' waa cwii na jee' jndei'na' na cwiwinom'yo', hasta matseijomna' cha'na cwii sjo' t'ma' nquii'yo' saa' nndaq' nna'ndyo' ñ'e'n juuna'. ²² Ee cha'tso na cwita'yo' na cwilanei'yo' nnom Ty'oots'om, xe' tye' cwilayu'yo', maxje' nnto'ñoom'yo' cha'xe' na cwita'yo'.

*Waa najndei na matseixma Jesús**(Mr. 11:27-33; Lc. 20:1-8)*

²³ Tjaquiee'nda' Jesús wats'om t'ma'. Yoche' na ma'moo' ndaa' nn'a' jo' jo', ntyee na cwiluitquiendye ñequio nn'a' na cwiluitquiendye jo ndaa' nn'a' judios tquiontyjaa' na jom. Ta'x'eena nnoom, jlue'na:

—¿Ñee' najndei ñ'e' na mache' na nmei'? Ndo' ¿ñee' juu tquiaa na matseixma' najndu'?

²⁴ T'o' Jesús ndaa' na'ñee', tsoom:

—Mati ja nncwax'aya cwii ñ'oom ndaa'yo'. Xe' nnt'o'yo' juuna' quia jo' mati ja nntsjo' ndaa'yo' ñee' juu tquiaa najndo na nmei' mats'aa.

²⁵ Quia jo' tax'ee' ndaana, tsoom:

—Na tyotseits'oomñe Juan nn'a', ¿yuu jna' najndei na tyotseixmaa'? ¿Aa na m'aa' Ty'o'ots'om jna'na' oo aa nn'a' jlue na ljo' cats'aa'?

Quia jo' to'na, tyo'ma' che'nquieena ñ'e' n'c'iaana, tyoluena:

—Jee' sa ¿chiiu nnt'o'gyo' na luaa' mawax'ee'? Ee xe' n'l'uuya na jna'na' cantyja 'naa' Ty'o'ots'om, quia jo' majo'to nntsoom ndaa'ya: “¿Chiiu na ticalay'yo' ñ'oom na tso Juan?”

²⁶ Saa xe' n'l'uuya na jna'na' cwe' cantyja 'naa' nn'a', nnda' nlc'o'wi'na' jaa n'l'a' nn'a' na jndyendye, ee cha'tsondye joo'na cwila'y'u'na na Juan cwiluiñe' ts'a' na tyoñequiaa ñ'oom' Ty'o'ots'om.

²⁷ Jo' chii t'o'ona nnom Jesús, jlue'na:

—Jee' ticaliuuyâ.

Tso Jesús ndaana:

—Aa ya, mati ja xocatsjo' ndaa'yo' yuu jna' najndei na matseixma'ya na s'aaya nmei'.

Ñ'oom tjañoom' cantyja 'naa' we ntseinda ts'a'

²⁸ Quia jo' tso ti Jesús ndaa' na'ñee':

—C'oom' n'om'yo' cantyja 'naa' ñ'oomwaa na tjañoom' na manntsjo'. T'oom cwii ts'a'. Tyom'a' we ntseinaa' yonom. Tjantyjaa'a' ts'a' na tuiñe'ndyee, tsoom nnom: “U re jnda'ya, cja' je' catsa' ts'iaa' na waa ntjoomya.” ²⁹ T'o' tsa'ñee', “Ja, ta, maxje' ticjo'.” Saa jnda' je' seichui'na' na seitiuu, tja tjacats'aa ts'iaa'. ³⁰ Jnda' chii tjantyjaa'a' cwiiche' jnaa'. Majo'ti tsoom nnom tsa' na jnda' we. T'o' tsa'ñee' nnoom: “Aa ya, ta, joya.” Saa t'icjaa. ³¹ Ndo' tax'ee' Jesús, tsoom:

—Candu'yo' je', ¿Cwaa' cwii na wyendye joo'na s'aa yuu na l'ue ts'om tsoyena?

Jlue na'ñee':

—Juu jnaa' na tjantyjaa'ñee'.

Quia jo' tso Jesús ndaana:

—Mayu'che' ndye'yo' nntsjo', na nquiee na'cwito'ñoom s'om ndo' mati lculjaa' tyuaa'ti ñe'quiandyena na nnts'a'ntjom Ty'o'ots'om naquii' n'omna, nchiiti 'o. ³² Ee tyee'cañoom Juan quii'ntaa'yo' na tyoñequiaa' ñ'oom cantyja na maty'iomjana' saa 'o maxje' ticala'y'u'yo' ñ'oom na tyoñequiaa'. Nn'a' na cwito'ñoom s'om ñequio lculjaa', joo'na jla'y'u'na ñ'oom na tyoñequiaa'. 'O tque'nyo' cwenta na ljo' saa' chaa' l'u'lcw'e' n'om'yo' na nlayu'yo' ñ'oom na tjei'yuu'ñe'.

*Nn'a' na tyol'a cwenta l'oontjom**(Mr. 12:1-12; Lc. 20:9-19)*

³³ Candye'yo' je' cwiiche' ñ'oom tjañoom': Tyom'aa' cwii ts'a' na t'ma' ndyuaa' niom. Tcoom'l'o'q uva. S'aa' tiom ndioche'. S'aa' peila na nnc'oocue ndaa' na jnda' ndiindyena ta'ua. Mati s'aa' cwii tatsia'ndye na nljo' ts'a' na nnts'aa cwenta ntjom'ñee'. Jnda' chii tiom cwenta ntjom'ñee' luee nn'a' na n'l'ayana ts'iaa'. Quia na ncue' tag' ntjom, nnc'o'ñoom na tseixma'na' cwenta'na'. Jnda' na seijndaa'ñe' cha'tso nmei', tjaa' cwiiche' ndyuaa. ³⁴ Ndo' quia tue'ntyjo xje' na jnda' tquie ta, jñoom mosoom'm na m'a' na'ñee' na c'oocachona ta na tantjom tyuaa'na'. ³⁵ Saa' nn'a' na cwil'a ts'iaa' jo' jo' jla'cjaa lueena moso'ñee'. Cwii tsa'ñee' tjaa'na jom. Cwiiche' tsa'ñee' jlacuee'na jom. Ndo' cwiiche' tsa' na jnda' ndyee tyoñomna ljo'. ³⁶ Quia na jndii patrom na luaa', majndyeti mosoom'm jñomnaa'na' na m'a' na'ñee'. Saa' majo'ti tjoomna l'a na'ñee'.

³⁷ Na cwii macanda' jñoom jnda' nque' ee seitiom naquii' tsoom: “Ti'jnda'ya luaa, nla't'maa'ndyena juu.” ³⁸ Saa' nn'a' na cwil'a ts'iaa' quia nty'iaana jnda' naquii' patrom'ñee', jlue'na ndaa' n'c'iaana: “Luaa' jnda' naquii' patrom. Tsa'm'aa' nnaa'na' tyuaawaa. Cwa nlacua' a jom cha nljo' naa'na' luaa' jaa.” ³⁹ Ndo' t'uena jom, tjei'na jom nnom ntjom. Jo' jo' jla'cuae'na jom.

⁴⁰ Quia jo' tax'ee' Jesús ndaa' na'ñee', tsoom:

—Quia na nncwjee'nda' nquii' ts'a' na 'naa' ntjom'ñee', ¿ljo' cwilatuu'yo' na nnts'aa' ñequio nn'a' na cwil'a ts'iaa' nnom tyuaa'na'?

⁴¹ Jluena nnoom:

—Xoc'oom na wi' ts'oom naⁿñeeⁿ, maxjeⁿ nntseicwjeⁿ naⁿñeeⁿ na jeeⁿ tia nn'aⁿndyena. Ndo' ñnequiaaⁿ ntjoom'm luee nt'omcheⁿ nn'aⁿ na joo ññe'quia na tantjom tyuaaⁿaⁿ quia na nncue' ntjom.

⁴² Quia jo' seineiⁿti Jesús ndaaⁿ naⁿñeeⁿ cwii ñ'oom na seijoom'ñe cheⁿnqueⁿ na tsjo' na ya jom. Tsoom:

—¿Aa tijoom ñe'jla'naⁿyo' ljeii 'naaⁿ! Ty'oqots'om na matsonaⁿ?:

Majuuto tsjo' na tixocwil'ue nquuu luañe na cwil'a tsiaⁿtsjo',

jndaⁿ mawacatyeeⁿna' nqui tsiaⁿtsjo'.

Nquii Ta Ty'oqots'om seijndaaⁿñe na ljo'.

Ndo' jeeⁿ cwijaawee' n'ooⁿya na cwinty'iaaya na luaa' tuii.

⁴³ Jo' chii candye'yo' nntsjoⁿ, juu na laxmaⁿyo' cantyja 'naaⁿ na matsaⁿntjom Ty'oqots'om, nncwjeeⁿeⁿ nayaⁿñeeⁿ luee'yo', ndo' ñnequiaaⁿ na nt'omcheⁿ nn'aⁿ nlxamaⁿna juuna'.

⁴⁴ Ndo' mati cantyja 'naaⁿ tsjo'waa' na seinaⁿya ndaaⁿyo', meiⁿcwiñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na tilecat-seiⁿnoⁿ cantyja 'naⁿya, nlco'wi'na' tsaⁿñeeⁿ cha'cwijom ts'aⁿ na toomñe na tíoñe nacjoo' tsjo'. Saaⁿ ts'aⁿ na tiñe'catseyu' ñ'eⁿndyo maxjeⁿ nlco'wi'na' jom quia na nncueⁿntyjo xjeⁿ na nncuⁿxen Ty'oqots'om nn'aⁿ. Quia jo' ntseijomna' tsaⁿñeeⁿ cha'cwijom ts'aⁿ na tíoⁿ cwii tsjo' t'maⁿ nacjoo' na seitiujndaqana' juu.

⁴⁵ Ndo' ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ fariseos, jndaⁿ na jndyena ñ'oom tjañoom'meiⁿ na seineiⁿ Jesús, jla'noⁿna na cantyja 'naaⁿna tjeiiⁿeⁿ ñ'oomwaa'. ⁴⁶ Jo' chii seijmeiⁿna' joona na ñe'cat'uena jom. Saaⁿ nquiana nn'aⁿ na jndyendye. Ee naⁿñeeⁿ cwitjeiiⁿna cwenta na jom cwiluiiñe profeta.

22

Ñ'oom tjañoom' cantyja na toco ts'aⁿ

¹ Cwiicheⁿ cwii ndiiⁿ seineiⁿnda' Jesús ndaaⁿ ntyee na cwiluiitquiendye ñequio ndaaⁿ nn'aⁿ fariseos. Tsoom ndaaⁿ:

²—Juu na matsaⁿntjom Ty'oqots'om nandye cañoom'luee, matseijomna' juuna' cha'na cwii rey na t'maⁿ xuee s'aa na ncoco ti'jnda. ³ Jñoom mosoom'm na 'ooca'maⁿna cha'tso nn'aⁿ na jndaⁿ jndye na nnguila'jomndye. Saaⁿ naⁿñeeⁿ tiñe'quiontyjaa'na. ⁴ Jñomnaaⁿaⁿ nt'omcheⁿ mosoom'm, tsoom ndaana: “Candu'yo' ndaaⁿ nn'aⁿ na jndaⁿ t'maaⁿya na nla'jomndyena na jndaⁿ maya waa. Jndaⁿ seicwja quiooⁿndyo ñequio nt'om quioo' na jndaⁿ seica'maⁿ. Cha'tso jndaⁿ teiñ'oom', jo' chii quiona na nla'jomndyena na macoco ti'jndaaya.” ⁵ Saaⁿ naⁿñeeⁿ na ty'eⁿcwaⁿ mosoom'm ticalan'oom'ndyena jom. Ty'ena ts'iaaⁿ 'naaⁿna. Cwii tsaⁿñeeⁿ t'jaaⁿ ranchoom'm. Cwiicheⁿ tsaⁿñeeⁿ t'jaaⁿ, tjacajnaaⁿ 'na'. ⁶ Ndo' nt'om naⁿñeeⁿ t'uena mosoom'm, cwajndii t'jaa'na joo hasta jla'cwjeena mosoⁿñeeⁿ. ⁷ Jndaⁿ na jndii reyⁿñeeⁿ chiuu tjoom mosoom'm jeeⁿcheⁿ ndyaa' seilooⁿñe. Jñoom sondaro 'naaⁿaⁿ na c'oola'cwjee nn'aⁿ na l'a nataⁿ mosoom'm. Ndo' nla'cona tsjoom naⁿñeeⁿ. ⁸ Ndo' tsoom ndaaⁿ nt'om mosoom'm: “Jndaⁿ teijndaa'ya cha'tso cantyja na nleiⁿmaaⁿ na nncoco ti'jndaaya saaⁿ nn'aⁿ na jndaⁿ t'quaaⁿna na nla'jomndye ñ'eⁿndyo, tacatsona' na cwii nntseit'maaⁿndyo joona. ⁹ Je' catsa'yo' nqui nantaa nt'maⁿ, jo' jo' ca'maⁿyo' ticwii cwii ts'aⁿ na nliu'yo', candu'yo' ndaaⁿna na quiontyjaa'na ja na macoco ti'jndaaya.” ¹⁰ Quia jo' jlui' mosoⁿñeeⁿ ty'oona nqui nantaa. Jla'tjomna cha'tso nn'aⁿ na jliuna. Ñ'eeⁿ nn'aⁿ na tia nn'aⁿndye ndo' ñ'eeⁿ nn'aⁿ na ya nn'aⁿndye. Ndo' laaⁿti' seicatoona' w'aa ñequio nn'aⁿ na jla'jomndye na toco jnda reyⁿñeeⁿ.

¹¹ Jndaⁿ chii tjaquee' rey quiiⁿntaaⁿ nn'aⁿ na nncwaaⁿ joona. Ljeiiⁿ cwii ts'aⁿ na ticwee liaa cha'xeⁿ liaa cwiicwee' nn'aⁿ na cwila'jomndye quia na macoco ts'aⁿ. ¹² Tsoom nnom tsaⁿñeeⁿ: “U re, ¿chiuu tuiyuu na jndyo'tseijomndyuu' ndo' ticwee' liaa cha'xeⁿ na cwiicwee' nn'aⁿ quia na macoco ts'aⁿ?” Saaⁿ t'candaⁿ nnc'oⁿ tsaⁿñeeⁿ. ¹³ Quia jo' nquii rey tsoom ndaaⁿ mosoom'm: “Calatyee'yo' nc'eeⁿ ñequio l'ooⁿ. Catjei'yo' jom ch'eⁿ yuu na jaaⁿñe. ¹⁴ Jo' nnty'oom ndo' nneiⁿnqueeⁿ ndeiⁿoom.”

¹⁴ Seintycwii Jesús ñ'oom, luaa tsoom:

—Majndyendye nn'aⁿ m'aⁿ na macwaaⁿ Ty'oqots'om, saaⁿ tijndye nn'aⁿ na macwjiiⁿñe cwentaⁿaⁿ.

Cwita'xeena ñeeⁿ nnom ññe'quiana ts'iaaⁿndaqana

(Mr. 12:13-17; Lc. 20:20-26)

¹⁵ Quia jo' ty'e nn'aⁿ fariseos, tyo'maⁿ cheⁿnqueeena chiuu ya nl'ana na nnc'omna jom ñequio ñ'oom na matseineiⁿ. ¹⁶ Jo' chii jñoomna nn'aⁿ 'naaⁿna ñequio nt'om nn'aⁿ 'naaⁿ Herodes na c'oota'jndoondyena Jesús. Ty'e naⁿñeeⁿ, jluena:

—U Maestro, manquiuuyâ na 'u ts'aⁿ na xcwee' ts'om', ndo' tiquiquiu'nn'aⁿ ñ'oom na ma'moqⁿ cantyja 'naaⁿ natoo' Ty'oqots'om. Ndo' mati meiⁿ t'jaa na coch'eena' 'u ljo'

cwila'tiuu nn'a^n oo mei'ljo'che^n na cwiluiindyena. ¹⁷ Catsu' nndyaayâ. Chiuu matsei'tiuu': çAa maty'iomna' na catioq'ya ts'iaa'ndaaya nnom tsa'mats'iaa' t'ma' tsjoom Roma, oo aa ticaty'iomna'?

¹⁸ Saa Jesús sei'nqo'lo^n natia na cwila'tiuuna. Tsoom ndaana:

—çChiuu na ñe'cal'a'yo' xje^n ja, 'o nn'a^n na tixcwe cwitsam'a'yo'? ¹⁹ Cat'mo'yo' nqo^n tsjo'ñjee na cwitiom'yo' ts'iaa'ndaq'yo'.

Quia jo' tjeii'na cwii denario, t'mqo'n na juuna' nnoom. ²⁰ Jnda na nty'iaa'a^n, tsoom ndaana:

—çÑee^n 'ndyoonnom ñoom nacjoo' tsjo'ñjee"waa ndo' ñee^n xuee' ljeimeii'?

²¹ T'oqona nnoom, jluena:

—'Ndyoonnom tsa'mats'iaa^n luua' ndo' xue'e^n ñoom.

Quia jo' tso Jesús ndaana:

—Catiom'yo' ts'iaa'ndaq'yo' nnom tsa'mats'iaa^n yuu na tseixma'na' na nnc'o'ñoom. Ndo' quia'yo' cwentaa' Ty'oqts'om yuu na tseixma'na' cwentaa' nque'.

²² Jnda na jndyena na luua', jee'che^n ndyaa' tjawee' n'omna. Mana 'ndyena jom, ty'ena.

Cwita'x'eena cantyja na nntando'nnda' nn'a'

(Mr. 12:18-27; Lc. 20:27-40)

²³ Mañejuu xuee'ñee^n tquie'cañom nn'a^n saduceos na m'aa^n Jesús. Nn'a^n saduceos cwila'yutye'na na xocatando'nnda' nn'a^n na jnda tja. Jo' chii jluena cwii ñ'oom nnoom:

²⁴ —U Maestro, waa ñ'oom na 'ndii Moisés luuaya na matsona' xe^n tue' cwii tsa's'a ndo' tjaa'na' nntseinaa^n, quia jo' tyjee ts'oo'ñee^n cocoom ñ'e^n scuu' xioom. Nnc'om nntseinaa^n ñ'e^n yuscu'ñee^n cha nntseinomñe na tjaa nntseinda xioom t'om. ²⁵ Ndo' quii'ntaa^n já tyom'a^n ntquiee' na'nom na ñenquii ts'a^n nntseinda. Juu tsa'ntquiee tocoom, ndo' tyuaa' tuee'm'e^n. Tjaa'na' nntseinaa^n ñ'e^n scoom'm. Quia jo' ljoñe scoom'm l'o' ti'tyjee^n. ²⁶ Saa majo'ti tjom ts'a^n na jnda we, tjaa'na' ndana ñ'e^n yuscu'ñee^n ndo' tuee'm'e^n. Mati tjom ts'a^n na jnda ndyee ndo' malaat'i' hasta ts'a^n na jnda ntquiee'. ²⁷ Ndo' jnda tja cha'tsondye na'ñee^n mati tue' yuscu. ²⁸ Jo' na ñe'cata'x'aayâ njom', Ta, quia na nntando'xco nn'a^n na jnda tja, çcwaan cwii na ntquiee'ndye joona scuu' jom? Ee jom ñet'oom scuu cha'tsondye na'ñee^n.

²⁹ Tso Jesús ndaana:

—O tixcwe cwitjei'yo' cwenta, ee meii' na cwila'na'yo' ljeii 'naa' Ty'oqts'om na waa saa ticala'no'yo' ljo' ma'mq'na' mei^n cantyja 'naa' najndei na matseixmaa^n. ³⁰ Ee quia na nntando'xco nn'a^n na jnda tja, taxocunconnda'na, mei^n na'nom, mei^n na'lcu. Ee quia jo' nla'xma'na cha'na ángeles na m'a^n cañoom'luee. ³¹ Ndo' cantyja 'naa' na nntando'xco nn'a^n na jnda tja, çaa tijoom ñe'jla'na'no'yo' ljeii 'naa' Ty'oqts'om? Luua matsoom: ³² "Ja cwiluiindy Ty'oqts'om cwentaa' Abraham, ndo' Isaac, ndo' Jacob." Jo' chii caliu'yo' na cwita'ndo' na'ñee^n ee jom cwiluiiñe Ty'oqts'om cwentaa nn'a^n na cwita'ndo', nchii cwentaa l'oo.

³³ Ndo' nn'a^n na jndyendye, quia na jndyena ñ'oommei' na t'mqo'n, jee^n tjawee' n'omna.

Ñ'oom na t'marti na matsq'ntjom Ty'oqts'om

(Mr. 12:28-34)

³⁴ Jnda na jndye nn'a^n fariseos na jnda seiche^n Jesús nn'a^n saduceos, quia jo' jla'tjomndyena. ³⁵ Ndo' cwiiindy joona, ts'a^n na ma'mq'o' ljeii na tque' Moisés ta'x'ee^n cwii ñ'oom nnom Jesús cha cat'uiina' juu. Tsoom:

³⁶ —U Maestro, naquii' ljeii 'naa' Ty'oqts'om na tque' Moisés, çcwaan ñ'oom na t'mati cwiluiiñena'?

³⁷ T'o Jesús nnom tsa'ñee^n, tsoom:

—'C'oom' na candya' ts'om' Ta Ty'oqts'om cwenta', ñequio na xcwee'ya ts'om', ñequio cha'waa na jnda ntyji', ndo' ñequio cha'waa na jndo'ya ts'om'." ³⁸ Ñ'oomwaa' jndati tseixma'na' ndo' t'marti matsq'ntjomna'. ³⁹ Ndo' ñ'oom na jnda we matseijomna' ñ'oom'ñee^n, luua matsona': "C'oom' na wi' ts'om' x'ia' cha'xje' na jnda ntyji' ñequio nncu'." ⁴⁰ We ñ'oommei' laxma'na' x'ee cha'tso ñ'oom' Ty'oqts'om na tque' Moisés ñequio ñ'oom na tyoñe'quia profetas.

Cristo cwiluiiñe Jnda Ty'oqts'om

(Mr. 12:35-37; Lc. 20:41-44)

⁴¹ Yoche^n na tyoot'oom'ndye nn'a^n fariseos, tax'ee Jesús cwii ñ'oom ndaana. ⁴² Tsoom:

—çChiuu cwila'no'yo' cantyja 'naa' nquii na cwiluiiñe Cristo? çÑee^n jnda jom?

T'oqona nnoom, jluena:

—Nluiiñe tsjaa^n David na jndyowicantyjoo'.

⁴³ Tsoom ndaana:

—Mayuu'. Ndo' nquii David, nc'e na t'moⁿ Espíritu Santo naquii' ts'oom seiljeiⁿ cwii ñ'oom cantyja 'naaⁿ Cristo. Tsoom na juu cwiluiiñe na matsaⁿntjom jom. ¿Ljo' ma'moⁿna' na luua' tsoom? ee seiljeiⁿ:

⁴⁴ Nquii Ta Ty'oots'om tsoom nnom juu Ta na matsaⁿntjom ja:

“Cajmaⁿ ntyjaa'a ntyjaya yuu na matseit'maaⁿñena' 'u

hasta xjeⁿ na jndā tsā'a nn'aⁿ na jndoo 'u na c'omna nacje 'naⁿ.”

⁴⁵ Nc'e na luua' matso ljeii'ñeeⁿ, jo' mawax'aya ndaaⁿyo': “¿Chiuu waayuu na cwiluiiñe Cristo tsjaaⁿ David na jndyowicantyjoⁿ ee manquiti David tsoom na juu cwiluiiñe Ta na matsaⁿntjom jom?”

⁴⁶ Saa meⁿcwiindy^e joona tícandaaⁿ nnc'o 'ñom meⁿ ñe'cwii 'ndyoo ñ'oom. Ndo' xuee na tja tjatina' meⁿcwii ts'aⁿ tícandaaⁿ ts'om na nncwax'eeti ñ'oom 'ñom.

23

Matseitia' Jesús nn'aⁿ fariseos ñequio nn'aⁿ na cwit'moⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés

(Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54; 20:45-47)

¹ Quia jo' seineiⁿ Jesús ndaaⁿ nn'aⁿ na jndyendye ñequio ndaaⁿ jā nn'aⁿ na cwilajomndyô ñ'eⁿñe, tsoom:

² —Nquiee nn'aⁿ na cwit'moⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés ñequio nn'aⁿ fariseos to'ñoomna ts'iaaⁿ na ñeseixmaⁿ Moisés na cwit'moⁿna ljeii 'naaⁿ Ty'oots'om na matsaⁿntjomna'. ³ Jo' chii queⁿyo' cwenta ñ'oom na cwit'moⁿna. Ndo' cal'a'yo' cha'tso na cwitsaⁿntjomna na cal'a'yo'. Saa tintsantjyo'yo' cha'na cwil'ana, ee joona ya ñ'oom cwifeⁿquiana saa nquieena ñoomñoom na cwil'ana. ⁴ Ee joona cwiqueⁿna ñ'oom na jndei'na' na catseicandaaⁿñe ts'aⁿ. Matseijomna' cha'cwijom cwila'tyeⁿna cwii xuu na jaa' na cwitooona cantya' naⁿñeeⁿ. Saa nquieena nchaⁿ l'uu nntii'ndyena meiiⁿ ñe'cwii ndaaⁿ lueena na nntei'jndeiina naⁿñeeⁿ.

⁵ Cha'tso na cwil'ana l'ue n'omna na canty'iaa nn'aⁿ. Ee cwil'ana na jeeⁿ ntmeiⁿ ntjaⁿ na chuu' ljeii 'naaⁿ Ty'oots'om na cwiwityeⁿ cantaana ñequio lueena. Ndo' mati teincotii nmaⁿ 'ndyoo liaateincoo na cwicwee'na nchiiti liaa nt'omcheⁿ nn'aⁿ. ⁶ Cwiqueⁿ n'omna na nquieena nncwinyuaandyena nacañoomticheⁿ quia na cwiwee' ncu^e. Ndo' naquii' lan'om cwila'yuundaagna ndsulā nacañoomcheⁿ yuu na nntseit'maaⁿñetina' joona. ⁷ Jeeⁿ cjaawee' n'omna na nla't'maaⁿndye nn'aⁿ joona quia cwiwincwindyena ts'om nataa yuu na jndoo' nn'aⁿ. Ndo' l'ue n'omna na nlue nn'aⁿ na maestro joona.

⁸ Saa 'o tical'ueendyo' na nlue nn'aⁿ na maestro 'o ee cha'tsondyo' ñecwii tmaaⁿ cwilaxmaⁿyo' ndo' ñecwii na cwiluiiñe Maestro 'na'yo', juu Cristo. ⁹ Meⁿcwii ts'aⁿ tsjoomnancue ticalat'maaⁿndyo' na nddu'yo' nnom na tsotyeyo' juu cha'na quindu'yo' na Tsotyeyo' Ty'oots'om. Ee ñe'cwii m'aaⁿ na cwiluiiñe Tsotyeyo', nqueⁿ na m'aaⁿ cañoom'luee. ¹⁰ Ndo' meⁿ tiñe'quiandyo' na nlue nn'aⁿ na 'o cwitsajndyee'yo' ee ñecwii m'aaⁿ na wjaajndye jo ndaaⁿyo', nquii Cristo. ¹¹ Juu ts'aⁿ na cwiluiit'maⁿñeti quii'ntaaⁿyo', tsaⁿñeeⁿ maxjeⁿ matsona' na candi'ntjoom ndaaⁿyo'. ¹² Meⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na matseiwendyeñe cheⁿnquii, maxjeⁿ nntseiquio Ty'oots'om juu. Ndo' 'ñeeⁿ juu na maju'ñecje, maxjeⁿ nntseiw^e Ty'oots'om tsaⁿñeeⁿ.

¹³ 'O nn'aⁿ fariseos ñ'eⁿ 'o nn'aⁿ na cwit'moⁿyo' ljeii na tqueⁿ Moisés, nnt'uiwi'na' 'o cwe' cwil'a'ya'yo' na jeeⁿ ya nn'aⁿndyo' ee cwila'ñ'eeⁿndyo' nn'aⁿ cha xocandaaⁿ nnc'ooquiee'ndyena cantyja na matsaⁿntjom Ty'oots'om. Ncjo'yo' tiñe'catsaquee'ndyo' na jom nntsaⁿntjoom 'o, meⁿ tiñe'quia'yo' na nnc'ooquiee'ndye nt'om nc'ia'yo' cantyja na matsaⁿntjoom.

¹⁴ 'O nn'aⁿ fariseos ñ'eⁿ 'o nn'aⁿ na cwit'moⁿyo' ljeii na tqueⁿ Moisés, nnt'uiwi'na' 'o ee cwe' cwil'a'ya'yo' na jeeⁿ ya nn'aⁿndyo'. 'O mantjyo'yo' 'naaⁿ l'oo na cwe' ñe'catjei'to'yo' luee yolcu na jndā tja' s'aa. Saa majuu xjeⁿñeeⁿ teincoo ñ'oom cwilane'yo' nnom Ty'oots'om cha tica'moⁿna' na wi'ndyo'. Cwe' jo' na t'maⁿti nlco'wi'na' 'o quia na nncu'xeeⁿ 'o.

¹⁵ 'O nn'aⁿ fariseos ñ'eⁿ 'o nn'aⁿ na cwit'moⁿyo' ljeii na tqueⁿ Moisés, nnt'uiwi'na' 'o ee cwe' cwil'a'ya'yo' na jeeⁿ ya nn'aⁿndyo'. 'O jeeⁿ tqua ma'nom'yo' hasta ndaaluee cwiwii'io'yo' na cwil'ue'yo' meiiⁿ ñe'cwii ts'aⁿ na nntseijomñe ñ'e'ndyo'. Ndo' xeⁿ jndā jndaaⁿ l'a'yo' na wjaantjyoⁿ cha'na cwil'a'yo' quia jo' wjaañ'oomna' jom na cwajndiiti nnts'aaⁿ. Ndo' na ljo', t'maⁿti nlco'wi'na' jom quii' b'io, nchiiti 'o.

¹⁶ 'Ndo' 'o nn'aⁿ na cwit'moⁿyo' ndaaⁿ nc'iaa'yo', mati nnt'uiwi'na' 'o ee laxmaⁿyo' cha'cwijom nchjaaⁿyo'. Cwindu'yo' tityeⁿ ñ'oom na maque'tyeⁿ ts'aⁿ nacjoom'm quia na macwjeeⁿeⁿ xuee' wats'om t'maⁿ. Saa tyeⁿti ñ'oom na nncwji' ts'aⁿ xuee' s'om cajaan na ñ'eⁿ teichjoomna'. ¹⁷ 'O jeeⁿcheⁿ ndyaa' ntjei'ndyo', laxmaⁿyo' nn'aⁿ na nchjaaⁿyo'. ¿Cwaaⁿ cwii na we nmeiⁿ t'maⁿti tseixmaⁿna'? ¿Aa s'om cajaan na ñ'eⁿ teichjoom wats'om oo aa nquii wats'om? Juu wats'om t'maⁿti tseixmaⁿna' ee cantyja 'naaⁿ juuna' maque'lju'na' s'om

caja^mñeeⁿ. ¹⁸ Mati cwindu'yo' na tityeⁿ ñ'oom na cwe' xuee' tio naquii' wats'om nncwji' ts'aⁿ. Tyeⁿti ñ'oom cwindu'yo' quia na nncwji' ts'aⁿ xuee' sei quioo' na cwitioo nn'aⁿ jo' jo' cwentaa' Ty'oqots'om. ¹⁹ 'O jeeⁿcheⁿ nchjaaⁿ'yo'. ¿Cwaaⁿ na we nmeiⁿ t'maⁿti tseixmaⁿ'na? ¿Aa sei quioo' na cwitioo nn'aⁿ nacjoo' tio, oo aa juu tio? T'maⁿti tseixmaⁿ nquii tio yuu na cwicantyjo seiñeeⁿ ee nc'e juuna' maqueⁿljuⁿ'na sei' na nndaⁿ nnc'oñom Ty'oqots'om. ²⁰ Ee ts'aⁿ na maqueⁿtyeⁿ cwii ñ'oom nacjoo' nquii na macwji' xuee' tio naquii' wats'om t'maⁿ, nchii macandā cantya 'naaⁿ tioñeeⁿ maqueⁿtyeⁿ ñ'oom, maxjeⁿ maw'at'maⁿtona' cha'tso 'na' na cwicantyjo nacjoo'na'. ²¹ Ndo' juu ts'aⁿ na maqueⁿtyeⁿ cwii ñ'oom nacjoo' nquii na macwji' xuee' wats'om t'maⁿ, nchii macandā cantya 'naaⁿ juuna' maqueⁿtyeⁿ ñ'oom, maxjeⁿ mañ'oomna' nquii Ty'oqots'om ee jom mac'eeⁿ jo' jo'. ²² Ndo' juu ts'aⁿ na maqueⁿtyeⁿ cwii ñ'oom nacjoo' nquii na macwji' xuee' cañoom'luee nchii macandā cwe' cantya 'naaⁿ cañoom'luee maqueⁿtyeⁿ ñ'oom, maxjeⁿ mañ'oomna' nquii Ty'oqots'om ñeequio tio yuu na mawacatyeeⁿ.

²³ 'O nn'aⁿ fariseos ñ'eⁿ 'o nn'aⁿ na cwi'tmoⁿ'yo' ljeii na tqeⁿ Moisés, nnt'uiiwi'na' 'o ee cwe' cwil'a'ya'yo' na jeeⁿ ya nn'aⁿndyo'. Ee cwifñe'quia'yo' diezmo cwentaa' Ty'oqots'om na cwiwe' ntjoom'yo' hasta meiⁿ cwe' tsojñom ts'oomjndya ñeequio tscolcoo ñeequio lqueeⁿ cameiⁿnom saⁿ ticalacandā'yo' ñ'oom na t'maⁿti naquii' ñ'oom na tqeⁿ Moisés. Ñ'oomñeeⁿ ma'moⁿ'na' chiuu na c'om'yo' cantya na maty'iomyana' ndo' c'om'yo' na wi' n'om'yo' nc'iaa'yo' ndo' calacandā'yo' ñ'oom na cwindu'yo'. Maxjeⁿ maty'iomyana' na cwiñe'quia'yo' diezmo saⁿ mati calacandā'yo' ñ'oommeiⁿ na t'maⁿti na saⁿntjom Moisés. ²⁴ Matseijomna' 'o cha'na nn'aⁿ na cwila'cw'aaⁿndye ndaatoo na cwiwe cha ca'ndiina' quioo' na cajndaⁿ saⁿ tiqueⁿ na cwentā na jo nandye njom cwii quioo' t'maⁿñe na jaato'. Ee jeeⁿ cwiqueⁿndyo' na ñe'cala'candā'yo' ñ'oom na niom nch'unch'u saⁿ tiñe'cala'candā'yo' ñ'oom na t'maⁿti na macaⁿ'na'. Jo' chii 'o laxmaⁿ'yo' nn'aⁿ na cwi'tmoⁿ'yo' nato ndāⁿ nc'ia'yo' saⁿ ncjo'yo' cha'cwijom na nchjaaⁿ'yo' na tiñe'catsa'jndyee'yo' natoñeeⁿ.

²⁵ 'O nn'aⁿ fariseos ñ'eⁿ 'o nn'aⁿ na cwi'tmoⁿ'yo' ljeii na tqeⁿ Moisés nnt'uiiwi'na' 'o ee cwe' cwil'a'ya'yo' na jeeⁿ ya nn'aⁿndyo' ee yaya cwilalju'yo' naxeⁿ waso ñeequio xio na cwi-wil'uee'ndyo' saⁿ ts'omna' cwajndii. Ee nantquie na cwicwa'yo' cwicañjom jo', la'xmaⁿ'na' 'naaⁿ nc'iaa'yo' na cwinty'uee'yo' ee na tiñe'queⁿ che'ncjo'yo' xjeⁿ na cwilaqueeⁿ n'om'yo'. ²⁶ 'O nn'aⁿ fariseos cwiluiindy'o' cha'cwijom na nchjaaⁿ. Cata'ndyo'xcwe'yo' jo nnom Ty'oqots'om quia jo' nnts'aana' cha'cwijom na cwilalju'yo' ts'om waso ñeequio xio. Ndo' na ljo' nntseiljoyuna' na lju' ts'omna' ñ'eⁿ naxeⁿ'na'.

²⁷ 'O nn'aⁿ fariseos ñ'eⁿ 'o nn'aⁿ na cwi'tmoⁿ'yo' ljeii na tqeⁿ Moisés nnt'uiiwi'na' 'o ee cwe' cwil'a'ya'yo' na jeeⁿ ya nn'aⁿndyo'. Matseijomna' 'o cha'na ndei'luaa na jeeⁿ canchii' la'na'na, na cwe' nacjoo'na' nnty'iaa' ts'aⁿ na jeeⁿ nei'ncoo' saⁿ naquii' too' ndei' nn'aⁿ ñeequio cha'tso nnom na ts'iaaⁿ. ²⁸ Maluaa' matseijomna' cantya 'na'yo' ee jo ndāⁿ nn'aⁿ ndoo' xeⁿ maty'iomyana' ljo' cwil'a'yo', saⁿ naquii' n'om'yo' ñenquii'cheⁿ na we waa na cwil'a'yo' ndo' too'ñ'eⁿ m'aaⁿ natia.

²⁹ 'O nn'aⁿ fariseos ñ'eⁿ 'o nn'aⁿ na cwi'tmoⁿ'yo' ljeii na tqeⁿ Moisés nnt'uiiwi'na' 'o ee cwe' cwil'a'ya'yo' na jeeⁿ ya nn'aⁿndyo'. Ee cwil'a'yo' ndei'luaa profetas ndo' cwilachjoomndyo' ndei'luaa 'naaⁿ nn'aⁿ na ñel'a cantya na maty'iomyana'. ³⁰ Jndaⁿ chii cwindu'yo': "Xeⁿ jaa mam'aa'ya ncuee na ñet'om welooya teiyo, tixocalajomndyo na jla'cweena profetas." ³¹ Ndo' na luaa' na luaa' cwindu'yo' cwiñe'yu'ndyo' che'ncjo'yo' ñ'oom nacjo'yo' na 'o cwiluiindy'o' tsjaaⁿ 'naaⁿ nquiee nn'aⁿ na tyola'cwjee profetas. ³² Jo' chii calacandā'yo' chiuu waa na to' jndyee nn'aⁿ tsjaaⁿ na tuindy'o'.

³³ 'O cwiluiindy'o' cha'cwijom nda canduulja na jeeⁿ tia cwil'a'yo'. Chiuu nl'a'yo'yo' na nddaⁿ nluu'ndyo' nawi' na cwiñjom nn'aⁿ na cwi'oo b'io. ³⁴ Queⁿ'yo' cwentā, ja niñooⁿ'ya profetas na nnc'om naquii' ntaaⁿ'yo' ndo' na nla'nei'na cantya na jndo' ts'om Ty'oqots'om ndo' na nnt'moⁿ'na ñ'oom na matsa'ntjoom. Saⁿ 'o nla'cwe'yo' cwantindye nañeeⁿ. Ndo' nt'om nañeeⁿ nnty'iom'yo' n'oom'naaⁿ. Ndo' nt'om nntja'yo' naquii' lan'om 'na'yo'. Ndo' nt'omndye joona nlei'ntjyo'yo' cwii ndo' cwii tsjoom. ³⁵ Jo' chii cho'nqueⁿ'yo' jna' cantya nawi' na nntjoom nañeeⁿ, ndo' mati cantya na tja cha'tso nn'aⁿ na nchii jnaaⁿ hasta xjeⁿ na tuii tsjoomnancue. Nna'na' na waa jna'yo' xjeⁿ na seicuee' Cañ tyjeeⁿ Abel, tsaⁿ na tyotseixmaⁿ na maty'iomyana', nndyowana' hasta na tue' Zacarías jnda Berequías la'welo'yo' xcwe quii'ntaaⁿ tio t'maⁿ ñeequio ta wats'om. ³⁶ Nndye'yo' nntsjoⁿ, mayuu'cheⁿ nnt'uiina' 'o nn'aⁿ na m'a'yo' je' cantya cha'tso nawi'meiⁿ na tjoom nañeeⁿ.

*Maty'ioo Jesús cantya 'naaⁿ nn'aⁿ Jerusalén
(Lc. 13:34-35)*

³⁷ 'O nn'aⁿ Jerusalén, cwilacwe'yo' nn'aⁿ na cwiñe'quia ñ'oom' Ty'oqots'om ndo' cwijñom'yo' ljo' nn'aⁿ na majñoom na m'a'yo'. Majndye ndii' ñentyjaa' ts'ooⁿ na nntseitjoⁿ'ya 'o na nnc'om'yo' cwentaya cha'xjeⁿ matseitjom caxtixquie ntseinaaⁿ nacjee' ntsqueeⁿ. Saⁿ

'o cwaaⁿ tquiandyo'. ³⁸ Queⁿyo' cwentá, ma'ndii Ty'oqots'om 'o. Taxoc'oomñê wats'om t'maⁿ 'naⁿyo'. ³⁹ Nndye'yo' nntsjoq na taxocanty'ia'yo' ja hasta na ncue'ntyjo xuee na nndu'yo': "Matio'naa'ñena' nquii na macwjee'cañoom ñequio najndei na matseixma' Ta Ty'oqots'om."

24

Matso Jesús na nntyuii' wats'om t'maⁿ

(Mr 13:1-2; Lc. 21:5-6)

¹ Jluí' Jesús wats'om t'maⁿ na mawjaⁿ. Ndo' já nn'aⁿ na cwila'jomndyô ñ'e'ñê sqwie'cañoo'yâ jom. Toq'â na cwit'mqoo'yâ chiuu waa na jeeⁿ neiⁿncoo' l'aa cwentaa' wats'om t'maⁿ. ² Saa jom t'ooⁿ ndaayâ, tsoom:

—¿Aa cwinty'ia'yo' na jeeⁿ ya cha'tso nmeiⁿ? Candye'yo' nntsjoq na mayuu'cheⁿ tixoca'ndiina' cwii tsjo' nacjoo' x'iaa'na'. Nntyuii'ñ'e' l'aameiⁿ'.

'Naa' na cwit'mqoo'na' na manndyoo' na nntycwii

(Mr 13:3-23; Lc. 21:7-24; 17:22-24)

³ Quia jo' saayâ ta na jndyu Olivos. Ndo' quia jndâ tacatyeeⁿ Jesús jo' jo' já nn'aⁿ na cwila'jomndyô ñ'e'ñê saantyjaa'â jom cha nndaq nlanag'yâ ñ'e'ñê na ñencjoo'yâ. L'uuyâ:

—Catsu' ndaayâ cwaaⁿ nluu na nmeiⁿ'. Ndo' ¿cwaaⁿ 'naa' na nleitquioo' na m'mo'na' na manndyondda' ndo' na nntycwii tsjoomnancue'?

⁴ T'o Jesús ndaayâ, tsoom:

—Cal'a'yo' cwentá na tjaa' ñeeⁿ nquii'nn'aⁿ 'o cantyja 'naa' ñ'oommeiⁿ'. ⁵ Ee jndye nn'aⁿ ññequiona ñequio xueya na nluena: "Ja cwiluiindyô nquii Cristo", na ññe'quio'nn'aⁿ na nn'aⁿ. ⁶ Ee nnty'ia'yo' na nndyocwjee'cañoom ntia' ndo' nleic'uaa' ñ'oom na cwiluii ntia' cwii cheⁿ ntyja. Saa ññe'quiandyo' na nlatatyendyo' ee maxjeⁿ jndei'na' na nmeiⁿ' cwinomjndyee. Saa ndicwaaⁿ tjoqcheⁿ na nntycwii tsjoomnancue. ⁷ Nla'wendye nn'aⁿ cwii ndyuaa nacjoo nn'aⁿ cwii cheⁿ ndyuaa. Ndo' cwii tsaⁿmats'iaaⁿ t'maⁿ nntseiweñê nacjoo' cwii cheⁿ tsaⁿmats'iaaⁿ. Jndye joo nnc'oom jndo' t'maⁿ ndo' nnc'onom ntycu na wjaatcuuñena' ndo' jndye jo jndei nnts'eii. ⁸ Cha'tso nawi'meiⁿ' cwe' we'yandyo la'xma'na'. Quia nluie'ntyjo nt'omcheⁿ nawi' na jaa'ti.

⁹ Jndye nn'aⁿ hasta ndiocheⁿ tsjoomnancue nnc'omna na jndoona 'o nc'e na m'aⁿyo' cantyja 'na'ya. Jo' na nla'quioo nn'aⁿ 'o luee nn'aⁿ na nnta'wi'na 'o, ndo' nla'cwejena 'o. ¹⁰ Jndye nn'aⁿ nntjei'ndyena cantyja na cwila'yu'ya n'omna. Nnc'omna na jndoondye ntyjeena hasta na n'uee'ndyena ñ'oom na nnt'uiina' nc'iaana. ¹¹ Ndo' jndye nn'aⁿ nluena na profeta joona saa tiyuu' ñ'oom cwiñequiana. Ndo' jndye nn'aⁿ ññe'quio'nn'aⁿ. ¹² Ndo' nc'e na nncjaanty'ee nncjaanty'ee natia, juuna' nnts'aana' na tawi' n'omndye ntyjeena. ¹³ Saa juu ts'aⁿ na tyeⁿ cwiljoo'ñe cantyja 'na'ya hasta na macanda, tsaⁿñeeⁿ nluin'maa'ñê. ¹⁴ Cha'waa tsjoomnancue nnc'oo nn'aⁿ na ññe'quiiana ñ'oom nayawaañe cantyja na matsa'ntjom Ty'oqots'om. Juuna' nncwji'yuu'ñena' chiuu cal'a nn'aⁿ cwii cwii ndyuaa, quia ljo'cheⁿ nncue'ntyjo na nntycwii tsjoomnancue.

¹⁵ 'Ñeeⁿ juu ts'aⁿ na matsei'naaⁿ ñ'oommeiⁿ', catsei'ngⁿ' ljo' ñecatsona'. Juu profeta Daniel, seiñjeⁿ ñ'oom cantyja 'naaⁿ' joo na jeeⁿcheⁿ ndyaa' tiaa' na nntseityuii' cha'tso. Quia na nnty'ia'yo' na jndâ mam'aaⁿ naquii' wats'om t'maⁿ yuu na lju'ti na cwiluiñena' cwentaa' Ty'oqots'om, ¹⁶ quia jo' cha'tsondyo' na m'aⁿyo' ts'ondaa Judea catsalei'nom'yo' quii' ntsjo. ¹⁷ Juu xjeⁿñeeⁿ 'ñeeⁿ ts'aⁿ na ljo nacjoo' waa' ticandyocueeⁿ na nncjaaqueⁿ'e' jo' na nncwjeeⁿ'e' naaⁿ'aⁿ. ¹⁸ Ndo' ts'aⁿ na m'aaⁿ jo jndâq, na mach'ee ts'iaaⁿ, ticjalcweeⁿ'e' na nncjaacachoom liaⁿ'aⁿ. ¹⁹ Ndo' joo ncuee'ñeeⁿ jeeⁿ wi' nntjoom yolcu na ndeiindyee ñequio yolcu na 'indaandyee ndana. ²⁰ Cal'a'yo' ty'oo nnom Ty'oqots'om na nchii xcwe ncuee na teiⁿ, meiⁿ nchii xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ na nlca'na' na calei'nom'yo' nawi'ñeeⁿ. ²¹ Ee quia ljo'cheⁿ nncquioo cwii nawi' na t'maⁿ'ticheⁿ na mei'jom ndii' tyootjoom nn'aⁿ cantyjatí xjeⁿ na tuii tsjoomnancue hasta je'. Ndo' xuee na cwii wjaatina', meiⁿ tajom cwii nluinnda' cwii cheⁿ nawi' cha'na juuna'. ²² Ndo' xe' ticats'aa Ty'oqots'om na tijndyetei xuee na nnc'oom nawi'ñeeⁿ quia jo' meiⁿ'cwii ts'aⁿ xocalui'n'maaⁿñe cantyja 'naaⁿ'na'. Saa nc'e na wi' t'oom nn'aⁿ na jndâ tjei'ñê cwentaaⁿ'aⁿ, nnts'aaⁿ na tijndyetei xuee na nnc'oom nawi'ñeeⁿ.

²³ Jo' chii xeⁿ nntso cwii ts'aⁿ ndaay'yo': "Canty'ia'yo' ljo m'aaⁿ nquii na cwiluiñe Cristo", oo nntso ts'aⁿ: "Canty'ia'yo', la'ñeeⁿ m'aaⁿ", tilayu'yo' ñ'oom'ñeeⁿ. ²⁴ Ee maxjeⁿ nluie'cañom nn'aⁿ 'o na nluena joona cwiluiindyena Cristo. Ndo' nluena na profeta joona saa tiyuu' ñ'oom na cwiñequiana. Nl'ana jndye nnom 'naa' t'maⁿ ñequio jndye nnom ts'iaaⁿ t'maⁿ na nncjaaweeⁿ n'om nn'aⁿ cha xeⁿ na nndaq nl'ana na ññequio'nn'aⁿ na nn'aⁿ na macwji' Ty'oqots'om cwentaaⁿ'aⁿ. ²⁵ Matyuaa'ti matseicandiya 'o cwii tjoqcheⁿ na nluu joona' cha cal'a'yo' cwentá. ²⁶ Quia jo' xeⁿ nluie nn'aⁿ ndaay'yo': "Queⁿyo' cwentá, la'ñeeⁿ m'aaⁿ ndyuaa yuu tjaa nn'aⁿ c'oom", tints'a'yo' jo' jo'. Ndo' xeⁿ na nluena: "Canty'ia'yo', luua'

m'aaⁿ naquii^l w'aa", tilayu^lyo^l na ljo^l. ²⁷ Ee ja na cwiluiindy^o tsaⁿ na jnaⁿ cañoom^lluee quia na nddyoqonda^l nleitquioo^lndyo ndaaⁿ nn'aⁿ na cha^lwaa tsjoomnancue, cha^lxjeⁿ na cwiwixuee chomtsuee yuu na macalui^l ñe^lquioom^l hasta wjaantycwiina^l ntyja na majaacue ñe^lquioom^l. ²⁸ Saqⁿ nawil^lñeeⁿ na jnda^l tsjo^o na nntjom^lyo^l, maxjeⁿ ticwinom^lna^l ee queⁿyo^l cwenta, meiⁿyuucheⁿ na meindyuaa^l naⁿ to^l, jo^l jo^l nntjomndye cant^leiⁿ.

Nmeiⁿ nnts'aana^l quia na nddyonnda^l Jesús

(Mr. 13:24-37; Lc. 21:25-33; 17:26-30, 34-36)

²⁹ Quia na jnda^l teinomncue nawil^l t'maⁿ ncuee^lñeeⁿ, nleijaa^lñe ñe^lquioom^l, ndo^l mati chi^l taxocwixueeñe. Nntquiaandy^e cancjuu. Ndo^l cha^ltso na cwila^lxmaⁿ najnda^l na m'aⁿ tsjo^lluee nntyui^l. ³⁰ Quia jo^l ja na cwiluiindy^o tsaⁿ na jnaⁿ cañoom^lluee, nleitquioo^l naaⁿ cantya^l naⁿya. Ndo^l nntseity^lioona^l cha^ltsondye nn'aⁿ na m'aⁿ tsjoomnancue. Ee nnty'iaana ja, tsaⁿ na jnaⁿ cañoom^lluee na nlui^la jo^l jo^l. Nndyocua^l naquii^l nchquiu ñequiu najndeii na matseixmaⁿya ndo^l ñequio na neiⁿncoo^l nacaxuee na cwiluii^lmaⁿndyo. ³¹ Ndo^l nñjo^onya ángeles naⁿya na jndeii ntjo^lna ndu na nnc'oona cha^lwaa tsjoomnancue, na nla^ltjomna nn'aⁿ na jnda^l tjeii^lndyo cwentaya.

³² Cala^lno^lyo^l naaⁿ na ma^lmo^lna^l ndaa^lyo^l cantya^l naaⁿ ts'oom higuera. Quia na cwinty^lia^lyo^l na cwinnteil^l l'ona^l ndo^l cwicalui^l tso^l ndaa^l juuna^l, quia jo^l cwila^lno^lyo^l na majnda^l jaawindyoo^l ncueesua^l. ³³ Ndo^l majo^lti quia na cwinty^lia^lyo^l na cwiluii cha^ltso nmei^l na jnda^l tsjo^o ndaa^lyo^l, quia jo^l cala^lno^lyo^l na jnda^l teindyoo^l m'aaⁿna^l. Manncwjacaño^onda^l a. ³⁴ Candye^lyo^l nntsjo^o, mayuu^lcheⁿ na xocwje^lñeeⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ je^l hasta xjeⁿ na jnda^l seicandaa^lñena^l cha^ltso ñ'oommei^l. ³⁵ Tsjo^lluee ñ'eⁿ tsjoomnancue nntycwiiñ'eⁿna^l saqⁿ ñ'oom naⁿya tijoom xuee nnts'aana^l na xotseicandaa^lñena^l.

³⁶ Saqⁿ meiⁿcwii ts'aⁿ ticaljeii cwaaⁿ xuee ndo^l ñeeⁿ xjeⁿ na nluii cha^ltso nmei^l. Meiⁿ nquiee ángeles na m'aⁿ cañoom^lluee ticaliuna, meiⁿ ja na cwiluiindy^o Jnda Ty'oots^lom ticaljei^lya. Macanda^l ñenquicheⁿ Tsotyaya ntyjeeⁿ.

³⁷ Cha^lxjeⁿ na tyom'aⁿ nn'aⁿ ncuee quia ñe^loom Noé, maluaa^l matseijomna^l na nl'a nn'aⁿ quia na nncw^lacaño^oya na cwiluiindy^o ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom^lluee. ³⁸ Ee ncuee^lñeeⁿ cwii tjjocheⁿ na seicatsuu ndaalua^lnty'a tsjoomnancue tyom'aⁿ nn'aⁿ. Tyocwa^lna, tyowena, tyowuncona, tyoñe^lquiana ndana na nnc'unco hasta juu xuee quia na tjaquiee^l Noé w'aandaa^l t'maⁿ. ³⁹ Saqⁿ tiqueⁿna cwenta na waa na teincuu^l hasta mats^lia^l jo^l tyjee^l ndaalua^lnty'a. Tyjee^l candaa, tjachuuna^l cha^ltsondye naⁿñeeⁿ. Maluaa^l matseijomna^l na nntjom^lnn'aⁿ quia na nncw^lacaño^o ja na cwiluiindy^o ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom^lluee. ⁴⁰ Ee juu xuee^lñeeⁿ nntseijomna^l m'aⁿ we nn'aⁿ na cwil'a ts'iaaⁿ jo jnda^l. Cwii tsa^lñeeⁿ wjaañ^loomna^l jom na m'aaⁿya ndo^l cwii ma^lndiina^l. ⁴¹ Nntseijomna^l m'aⁿ we yolcu na cwitua. Cwii tsa^lñeeⁿ wjaañ^loomna^l jom na m'aaⁿya ndo^l cwii ma^lndiina^l.

⁴² Jo^l chii ñequii^lcheⁿ c'om^lc'eendyo^l ee na ticali^lyo^l cwaaⁿ xuee nncwje^lcañoom nqueⁿ na mats^lntjom^l o. ⁴³ Ñ'oomwaa cala^lno^lyo^l: Xeⁿ ntyjii ts'aⁿ cwaaⁿ nlquie naⁿcanty^lue waⁿaⁿ, tixocatsom meiⁿ xonquiaaⁿ na nnc'ooquieⁿna na nntjeii^lna naⁿ. ⁴⁴ Jo^l chii mati 'o c'om^lc'eendyo^l ee juu xjeⁿ na ticala^ltiuu^lyo^l, majuuto xje^lñeeⁿ nncw^lacaño^o ja na cwiluiindy^o ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom^lluee.

Moso na matseicanda^l ñequio moso na tiñe^ltseicanda^l

(Lc. 12:41-48)

⁴⁵ Cal^luu m'aaⁿ cwii moso na jndo^l ts'om ndo^l matseicanda^l, jom nlco^ljndyee patrom naaⁿaⁿ na cats^lntjom cha^ltso nt'omcheⁿ moso w'aa^lñeeⁿ na ñequiaaⁿ nantquie ndaana quia na mawe^lntyjo xjeⁿ. ⁴⁶ Quia na nncwjee^l patrom naaⁿaⁿ na tja cwii joo ndo^l nljeii na jeeⁿ ya cwenta mach^leeⁿ, t'maⁿ ñequiaana^l na nei^l. ⁴⁷ Candye^lyo^l nntsjo^o, mayuu^lcheⁿ na cha^ltso naⁿ na matseixmaⁿ patrom^lñeeⁿ, nntioom cwenta l'o mosoom^lm. ⁴⁸ Saqⁿ cal^luu na juu moso^lñeeⁿ cwiluiiñeⁿ na tia ts'aⁿñeⁿ ndo^l nntseitoom naquii^l ts'oom na taxocwjee^l patrom naaⁿaⁿ na tyuaa^l, ⁴⁹ ndo^l nntjo^oñeⁿ na nncwjaaⁿaⁿ ntyjemosoñe na m'aⁿ nacje naaⁿaⁿ. Nlcwa^ljndooñeⁿ ndo^l nntseijomñeⁿ nnc'om ñequio naⁿcandye. ⁵⁰ Mats^lia^l jo^l nncwjee^l patrom naaⁿaⁿ cwii xuee na tic^lomc^leⁿ ndo^l hora na ticatseitoom na nncwjee^l. ⁵¹ Cwajndii nntseisei^l patrom jom, jnda^l nncju^l tsa^lñeeⁿ jom yuu na m'aⁿ nn'aⁿ na cwe^l cwil^laya na ya nn'aⁿndye. Jo^l jo^l nnty^lioom ndo^l nneiⁿnqueeⁿ ndeiⁿoom.

25

Ñ'oom tjañoom^l cantya^l naaⁿ qui yolcundyua

¹ Seineiⁿti Jesús ñ'oom tjañoom^l cantya^l na mats^lntjom Ty'oots^lom cañoom^lluee. Tsoom: –Tyom'aⁿ qui yolcundyua ty'echona xjocanti naaⁿna na ntyjo chom na cwico seitye. Jlu^lna, ty'ecatjomndyena juu tsaⁿs'a na macoco. ² Omndye joona tijndo^l n'omna ndo^l omndye naⁿñeeⁿ majndo^l n'omna. ³ Joo yolcu na tijndo^l n'om quia na ty'echona xjocanti

'naa'na, tatic'oochotina seitye na nlco. ⁴ Saa yolcu na jndo' n'om ty'echona xjocanti 'naa'na na ntyjo chom ndi ñ'ee' lioo na ñjomti seitye. ⁵ Ndo' yoche' na meindoo'na nquii tsa's'a na macoco, jna'na' na ma'oondana ndo' mana jdana. ⁶ Quia tuee' xcwe tsjom, teic'uaa na matseixuaa ts'a'. Mats: "C'om'c'eendyo', macwjee'cañoom ts'a' na macoco. Quio'yo' na nlajomndyo' ñ'e'ñê." ⁷ Quia jo' tei'canytya yolcu'ñee'. Jla'yona nma' na ntyjo chom xjocanti 'naa'na. ⁸ Ndo' joo yolcu na tijndo' n'om jluna ndaa'nc'iaana na jndo' n'om: "Jee' 'o leii, cateijnde'i'ya'yo' seitye na cwilei'ñ'om'yo' ee majaanuu' chom 'naa'yâ." ⁹ Saa yolcu na jndo' n'om t'ogona ndaa' na'ñee': "Xondaq, ee xe' nnts'aache'na' na xocwijnidei' na nleil'uee'ndyo' ncjoo'yâ ndo' mati 'o. Yati catsalajnda'yo' na nleil'uee'ndyo'." ¹⁰ Ndo' yoche' na ty'ela'jnda na'ñee' seitye, tyjee'cañoom nquii tsa's'a na macoco. Quia jo' joo yolcu na m'a'c'eendye ty'equie'na quii' w'aa ñ'e'ñê yuu na nleit'maa' na macocoom. Jnda jo' ta' ndyueel'a. ¹¹ Jnda chii mati tqwie'cañom nt'omche' yolcundyua'ñee'. Jluena: "Aa ndi' ta, catseicanaa'ndyu' ndyoots'a. Aa ndi' ta." ¹² T'o tsa'ñee' ndaana: "Mayuu'che' matsjoo ndaa'yo' ticwajna'a 'o."

¹³ Ndo' tso Jesús ndaayâ:

—Cala'ng'yo' na ñ'oommei' cwit'mog'na' na c'om'c'eendyo', ee ticaliu'yo' cwaa' xuee ndo' cwaa' hora na ja na cwiluiindyog' ts'a' na jna' cañoom'luee nncwajacañog'ya 'o.

Ñ'oom tjañoom' cantyja 'naa' s'om na to'ñoom ndyee moso

¹⁴ 'Nntseina'tya ndaa'yo' cwiiche' ñ'oom tjañoom' cantyja 'naa' na matsa'ntjom Ty'ogots'om cañoom'luee. Tyom'aa' cwii ts'a' na seijndaa'ñe na wjaa cwiiche' tsjoomnancue na tqvia. Tquee'ñê mosoom'm ndo' tqviaa' tsjo'ñjee' 'naa'a' ndaana na nl'ana ts'iaa' ñ'e' jona'.

¹⁵ 'Nnom cwii joo na'ñee' tqviaa' 'om mei' s'om. Nnom cwiiche' tqviaa' ñ'e'we mei' ndo' nnom cwiiche' ñ'e'cwii mei' cwii tqviaa'. Tqviaa' nnom cwii cwii jona' cantyati na sei'ngog'na' na ndaa' nnts'aa. Jnda jo' jluee'e', tjaa' cwiiche' tsjoomnancue. ¹⁶ Juu ts'a' na to'ñom 'om mei' s'om mantyjache' tyoch'ee' ts'iaa' ñ'e' jona'. Ndo' tantjomtyee' cwiiche' 'om mei'. ¹⁷ Mati juu ts'a' na to'ñom we mei', tyoch'ee' ts'iaa' ñ'e' jona' ndo' tantjoom cwiiche' we mei'. ¹⁸ Saa juu ts'a' na ñecwii mei' to'ñom, tjaa' tjaca'ñee' quii' tyuaa, jo' jo' tanty'oom s'om 'naa' patrom 'naa'a'.

¹⁹ 'Majndye xuee tjacaana' ndo' tyjee'nnda' patrom 'naa'na. Seijndaa'ñe na nncwjee'e'ncwenta ñ'e'ndyena cwanti tue'ntyjo ta'ntjomna ñ'e' s'om 'naa'a'. ²⁰ Tyjee'cañoomjndyee juu ts'a' na to'ñom 'om mei' s'om. Maleichuuf'ee' s'om'ñee', mandí ñ'e' 'om mei' na tantjoom. Tqviaa' jona' nnom patrom 'naa'a'. Tsoom: "U ta, tqviaa' 'om mei' s'om ngog'. Canty'ia' je' luua cwiiche' 'om mei' na jnda tantjo'ya." ²¹ Tso patrom nnoom: "U moso 'na'ya, ya sa'. Tquioo' na tjo' 'om mei' ndo' na seicanda'. Meii' cwe' cwii ts'iaa' na cachjoo saa 'u seicanda'. Je' nlquaa'ya 'u na t'ma'nti ts'iaa' nntseixma'. Ndo' na luua' wendyo' nnc'og'ya na neii'ya." ²² Jnda chii tyjee'cañoom juu ts'a' na to'ñom we mei' s'om. Tsoom: "U ta, tqviaa' we mei' s'om ngog'. Canty'ia' je' luua cwiiche' we mei' na jnda tantjo'ya." ²³ Tso patrom nnoom: "U moso 'na'ya, ya sa'. Tquioo' na tjo' 'om mei' ndo' na seicanda'. Meii' cwe' cwii ts'iaa' na cachjoo saa 'u seicanda'. Je' nlquaa'ya 'u na t'ma'nti ts'iaa' nntseixma'. Ndo' na luua' wendyo' nnc'og'ya na neii'ya." ²⁴ Quia jo' na macanda' tyjee'cañoom juu moso na ñ'e'cwii mei' s'om to'ñom. Tsoom nnom patrom 'naa'a': "U ta, mantyjiiya na 'u ts'a' na jee' majñoom' ndyo' moso 'na'. 'U cwe' matsei'we' cantyja na cwiwe' ntjom 'na', mei' na nnom', mei' na nntseicueendyu'. Macanda' nencjoo'yâ moso 'na' jee' cwilajndaayâ. ²⁵ Cwe' na nquiaya 'u, jo' chii tjo, tjocaty'iuya s'om 'na' quii' tyuaa. Luua juuna', co'ñom'." ²⁶ Ndo' t'o patrom 'naa'a' nnoom: "U re moso na tia ts'a'ndyu' ndo' na nchque', cwa maxje' ntyji' na matseiwaya ntjom meii' nchii nncog'jngog'a, ndo' mawantjo'ya meii' nchii nncog' matseicatsuundyog'. ²⁷ Cwe' nc'e' jo' yati xe' 'u seiwe' s'om 'na'ya w'aa banco yuu na cwileiweya s'om 'naa' nn'a', quia jo' to'ñog' s'om 'na'ya ñequio ts'iaa'nnomna' quia na tyja." ²⁸ Ndo' tso patrom ndaa' nt'omche' mosoom'm: "Catjei'yo' cwii mei'waa' l'og' ndo' quia'yo' juuna' l'og' juu ts'a' na malei'ñoom qui mei'. ²⁹ Ee cantyati'na na matseixma'ncwii cwii ts'a', xe' ya ts'iaa' mach'ee' ñ'e' juuna' quia jo' nncog'ñomtyee' na nleil'uee'ñê. Saa juu ts'a' na tis'a ts'iaa' mach'ee, nlu' cantyati chjoowi' na malei'ñoomtyee'. ³⁰ Cwe' jo' catue'yo' moso nchquee'm'aa' ch'e' yuu na jaa'ñe. Jo' jo' nnty'oom ndo' nnei'nquee' ndei'n'oom."

Cha'tso nn'a' tsjoomnancue nntu'xe'ndyena

³¹ 'Ja na cwiluiindyog' ts'a' na jna' cañoom'luee, ndyogonnda'a ñequio cha'tso ángeles 'na'ya, na nnts'a'ntjo'ya. Quia jo' nntseit'maa'ñena' ja na nncjocajma' ntio 'na'ya na jee' nei'ncoo' caxuee na nncu'xa'nyaa nn'a'. ³² Ndo' nn'a' na cha'waa tsjoomnancue nntjomndyena jo ngog'. Quia jo' nntog'na' jona' cha'xe' na mato' cwii pasto canma' ñequio canch'ioo ntsmeii'e'. ³³ Nnts'aa' na nncwintyjee' canma' ntyjaa'a' ntyjaya ndo' canch'ioo nnts'aa' na nncwintyjee' ntyjatymaa'. ³⁴ Maluaa' nnts'aa' ja na cwiluiindyog'

na matsa'ntjoo³⁵ya. Nntsjo³⁶o ndaa³⁷ nn'a³⁸ na m'a³⁹ ntyjaa'a ntyjaya: "Quio'yo' 'o nn'a⁴⁰ na jnda' jnda'yo' na matio'naa⁴¹ñe Tsotyaya 'o. Cato'foom'yo' naya na mañequiaa⁴² na mati 'o cwilajomndyo' ñequio na matsa'ntjoom. Ee luaa' teiyoti seijndaa'ñe cwenta'yo' quia na tquee⁴³ tsjoomnancue. ³⁵ Ee tyom'aa³⁶ya na ñejndo'a ndo' tquia'yo' na tcwaa'a. Tyom'aa³⁷ya na ñe'c'ua ndaa ndo' tquia'yo' na t'ua. Tyoma'noo³⁸ya cwii cwii tsjom'yo' yuu na ticata'jnaa³⁹ nn'a⁴⁰ ja ndo' to'foom'yo' ja naquii' l'a'yo'. ³⁶ Tyom'aa³⁷ya na ntsaandyo' ndo' 'o jla'tsaa³⁸ndyo' ja. Tyom'aa³⁹ya na wii'a ndo' 'o tyotsacajndo'yo' ja. Tyom'aa⁴⁰ya praso ndo' tyotsantyja'yo' ja." ³⁷ Quia jo' nn'a³⁸ na m'a³⁹ ntyjaa'a ntyjaya na la'xma'na cantyja na maty'iomjana' nnt'oona, nluena: "Ta, ¿cwaa⁴¹ nty'iaayâ 'u na ñe'jndo' ndo' tquiaayâ na tcwa', oo nty'iaayâ 'u na ñe'c'ua' ndaa ndo' ñetquiaayâ ndaatioo na t'ua'? ³⁸ ¿Cwaa³⁹ nty'iaayâ 'u na tyoma'noom' yuu na ticata'jnaa⁴⁰ nn'a⁴¹ 'u ndo' to'ño⁴²yâ 'u quii'ntaa'yâ, oo na nty'iaayâ 'u na ntsaandyo' ndo' jla'tsaa⁴³ndyô 'u? ³⁹ ¿Cwaa⁴⁰ nty'iaayâ 'u na wi' oo na m'a⁴¹aa' praso ndo' sacajndo'â 'u?" ⁴⁰ Quia jo' ja na cwiluiindy⁴¹o na matsa'ntjoo⁴²ya nntsjo⁴³o ndaa⁴⁴ na⁴⁵ñee": "Mayuu'che⁴⁶ n' matsjo⁴⁷o ndaa'yo', mei⁴⁸quia na l'a'yo' na teijnde'yo' cwii nn'a⁴⁹ya nmeii⁵⁰ na tit'ma⁵¹ cwiluiñe, nnc⁵²o teijnde'yo'."

⁴¹ Jnda' chii, ja na matsa'ntjoo⁴²ya nntsjo⁴³o ndaa⁴⁴ nn'a⁴⁵ na m'a⁴⁶ ntyjaa'a ntyjatymaa⁴⁷": "Quindyoo'yo' nacaño⁴⁸ya 'o nn'a⁴⁹ na jnda' tso Ty'oots'om na cat'uiwi'na' 'o. Je' je' nntsa'yo' quii' chom na tijoom canduu' na juu jo' seijndaa'ñe Ty'oots'om cwentaa' tsa'jndii na nlco'wi'na' jom ñequio ángeles 'naa⁵⁰'a⁵¹. ⁴² Ee tyom'aa⁵²ya na ñe'jndo'a saa tñquia'yo' na nlcwaa'a. Tyom'aa⁵³ya na ñe'c'ua ndaatioo saa tñquia'yo' na nnc'ua. ⁴³ Tyoma'noo⁵⁴ya yuu na ticata'jnaa⁵⁵ nn'a⁵⁶ ja saa tícato'ñoom'yo' ja. Tyom'aa⁵⁷ya na ntsaandyo' saa tícala'tsaa⁵⁸ndyo' ja. Tyom'aa⁵⁹ya na wii'a saa tícatsajndo'yo' ja. Tyom'aa⁶⁰ya na praso saa tícatsantyja'yo' ja." ⁴⁴ Quia jo' nnt'o⁴⁵o na⁴⁶ñee⁴⁷ noo⁴⁸, nluena: "Ta, ¿cwaa⁴⁹ ñenty'iaayâ 'u na ñe'jndo', oo na ñe'c'ua' ndaa, oo na ñeto'noom' yuu na ticata'jnaa⁵⁰ nn'a⁵¹ 'u, oo na ñet'oom' na ntsaandyo', oo na ñetewi', oo na ñet'oom' praso saa tícate'jndeiiyâ 'u?" ⁴⁵ Quia jo' nntsjo⁴⁶o ndaa⁴⁷ na⁴⁸ñee": "Mayuu'che⁴⁹ n' matsjo⁵⁰o ndaa'yo', n'ce na tícate'jnde'yo' nn'a⁵¹ya nmeii⁵² na tit'ma⁵³ cwiluiindy⁵⁴e, maty'iomna' nnc⁵⁵o tícate'jnde'yo'." ⁴⁶ Ndo' nnc'oo na⁴⁷ñee⁴⁸ yuu na tijoom cantycwii na nlco'wi'na' jooa. Saa⁴⁹ nn'a⁵⁰ na m'a⁵¹ cantyja na maty'iomjana' nnto'ñoomna na tijoom cantycwii na nnta'ndo'na.

26

Cwi'ma'na na nnt'uena Jesús

(Mr. 14:1-2; Lc. 22:1-2; Jn. 11:45-53)

¹ Jnda' na seinei' Jesús cha'tso ñ'oommei², seineii³ ndaa⁴ ja nn'a⁵ na cwilajomndyô ñ'e⁶ñê.
² Tsoom:

—'O nquii'yo' na we xuee cwii tjoo' ndo' nncuee' xuee pascua. Ndo' ja na cwiluiindy⁷o ts'a⁸ na jna' caño⁹om luee maquialjo' nñe'quia nn'a¹⁰ cwenta ja luee nn'a¹¹ na nnty'ioomna ja ts'oom'naa¹².

³ Ndo' ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'a⁴ na cwit'moo⁵ n' ljei na tque⁶ Moisés ñequio nn'a⁷ na cwiluiitquiendye naquii' tsjoom, mañejuu xje⁸ñee⁹ tjomndyena tach'ee¹⁰ w'aa t'ma¹¹, waa' tye na cwiluiitquieñe na jndyu Caifás. ⁴ Tyo'ma'na ñ'e⁵ n'c'iaana chiuu n'l'ayooa na ñequio'nn'a⁶na Jesús cha nt'uena jom, ndo' na nla'cuee'na jom. ⁵ Jla'tiuuna, jluena ndaa⁶ n'c'iaana:

—Saa tícata'uaaya jom xcwe ncuee cha ticala'wendye nn'a⁷ nacjooya.

Tu'nquio cwii yuscu nche¹ xque² Jesús

(Mr. 14:3-9; Jn. 12:1-8)

⁶ Tyom'aa⁷ Jesús tsjoom Betania waa' Simón, tsa⁸ na ñechuu tycu lepra. ⁷ Wacatyee⁸ nacaño⁹om' mei¹⁰'sa ndo' tuee'caño¹¹om cwii yuscu na maleiñ'oom cwii tsioo na tuiina' ñ'e¹² n' tsjo' canchii' na jndyu alabastro. Tsioo'ñee¹³ ñjom nche¹⁴ cachi na jee¹⁵ jnda. Tu'nquioom jooa¹⁶ xque¹⁷ Jesús. ⁸ Ndo' ja nn'a¹⁸ na cwilajomndyô ñ'e¹⁹ñê, quia na nty'iaayâ na luaa', jla'líoo'ndyô, l'uuyâ:

—Jee¹'che² ndyaa³ cwe'chi tsuu nche⁴. ⁹ Yati xe⁵ teil'uana' ee jndye s'om nncwji'na' na nluu⁶ naya ndyeeñee⁷.

¹⁰ Quia sei¹¹'no¹² Jesús na luaa' cwil'uuyâ, tsoom ndaa¹³ya:

—¿Chiuu na cwila'líoo'ndyo' ñ'e¹ n' yuscum'aa²? ee jee³ tjacanjoom' nayawaa' na s'aa⁴ ñ'e⁵ndyo. ¹¹ Ee ja nchii ñequii'che⁶ nnc'oo⁷ya ñ'e⁸ndyo' saa ndyeeñee⁹ ñequii'che¹⁰ m'a¹¹na quii'ntaa'yo'. ¹² Yuscum'aa¹³ na tu'nquioom nche¹⁴ nacjoya, matseijndaa'ñena na nncjaa-canty'iuu'ndyo. ¹³ Mayuu'che¹⁴ nndye'yo' nntsjo¹⁵o, mei¹⁶'yuuche¹⁷ na nñe'quia nn'a¹⁸ ñ'oom naya 'naa¹⁹ Ty'oots'om na cha'waa tsjoomnancue, maxje²⁰ nla'nei²¹na cantyja 'naa²² naya na s'aa yuscum'aa²³ cha tícatsuu ñ'oom cantyja 'naa²⁴'a.

Judas mañequiaaⁿ cwenta Jesús luee ntyee

(Mr. 14:10-11; Lc. 22:3-6)

¹⁴ Ndo' cwii já nn'aⁿ na canchoo'wendyô, juu tsaⁿ na jndyu Judas Iscariote, tjaaⁿ na m'aⁿ ntyee na cwiluitquiendye. ¹⁵ Tsoom ndaãna:

—¿Cwanti nncwantjôⁿ n'l'a'yo', nñequia cwenta Jesús luee'yo'?

Jla'jndaa'ndyena, tquiana ntquiuu nchoo' qui s'om xuee. ¹⁶ Ndo' xjeⁿñeeⁿ tōōⁿoⁿ, tyol'uee'ñê chiuu ya nnts'aaⁿ na nñequiaaⁿ cwenta Jesús lueena.

Sa'ntjom Jesús na cuaa Cena

(Mr. 14:12-25; Lc. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26)

¹⁷ Tuee' xuee na cwiwityeⁿ ncuee na cwicwa' nn'aⁿ tyoo' na tjaa ndaaljo' tjaquiee'. Já nn'aⁿ na cwilajomndyô ñ'eⁿ Jesús jla'candyoo'ndyô na m'aaⁿ, l'uuyâ:

—¿Yuu l'ue ts'om' na nnts'alajndaa'ndyô cantyja 'naaⁿ xuee pascua na nleiñ'oom' na nlqui' catsmaⁿ?

¹⁸ T'ōōⁿ ndaãyâ, tsoom:

—Catsaque'yo' quii' tsjoom, candu'yo' nnom juu ts'aⁿ na nliu'yo': “Ndi' matso Maestro ts'aⁿ na ma'mōōⁿ ndaãyâ na majnda jaawe'ntyjo xjeⁿ na nlco'wi'na' jom. L'ue ts'oom na nteijndei' wa' na nleiñdaa' na nlcwaaⁿaⁿ, nlqueeⁿ catsmaⁿ na nntseit'maaⁿñê xuee pascua ñequio já nn'aⁿ na cwilajomndyô ñ'eⁿñê.”

¹⁹ Ndo' l'aayâ cha'xjeⁿ na tsoom. Jla'jndaa'ndyô na nlcwaa'â natmaaⁿ xuee pascua.

²⁰ Jnda na teincōōⁿ ncue, tjawacatyeeⁿ Jesús nacañoom' mei'sa ñequio já na canchoo'wendyô. ²¹ Ndo' yochēⁿ na cwicwaa'â tōōⁿoⁿ, seineiiⁿ ndaãyâ, tsoom:

—Mayuu'cheⁿ nndye'yo' nntsjoō, cwiindyō' 'o nñequiaa cwenta ja luee nn'aⁿ.

²² Ñ'oomwaa' jeeⁿ ndyaa' seichjoo'na' n'ōōⁿyâ. Tōō'â cwii ndo' cwiindyô ta'x'ayâ nnoom, l'uuyâ:

—Ta, ¿aa nnts'aache'na' na ja?

²³ T'ōōⁿ ndaãyâ, tsoom:

—Cwii ts'aⁿ na jnda tjoom xiowaa ñ'eⁿndyō, tsaⁿñeeⁿ nñequiaaⁿ cwenta ja. ²⁴ Ndo' maxjeⁿ nlco'wi'na' ja na cwiluiindyō ts'aⁿ na jna' cañoom'luee cha'xjeⁿ na matso ljeii 'naaⁿ Ty'ōots'om. Saã jeeⁿ nty'iaa'ñe juu ts'aⁿ na nñequiaa cwenta ja luee nn'aⁿ. Yati xeⁿ ticaluiñe tsaⁿñeeⁿ.

²⁵ Quia jo' t'ō Judas, tsaⁿ na nñequiaa cwenta jom. Tso:

—'U Maestro, ¿aa nnts'aache'na' na ja?

T'ō Jesús nnoom:

—Majo'ndyō cha'xjeⁿ jnda tsu'.

²⁶ Yocheⁿ na cwicwaa'â to'ñom Jesús tyoo', seit'maaⁿñê Ty'ōots'om cantyja 'naaⁿna'. Tyjeeⁿ juuna', tquiaaⁿ ndaãyâ. Tsoom:

—Cato'ñoom'yo' cwa'yo' tyoo'waa, ee cwiluiñena' sei'ia.

²⁷ Mati to'ñoom cwii waso na ñjom ndaa winom, tquiaaⁿ na quian'l'uaa' Ty'ōots'om. Jnda chii tquiaaⁿ juuna' ndaãyâ, tsoom:

—Luaa cwe'yo'. Calui' cjaana'. ²⁸ Ndaa winomwaa cwiluiñena' nioom'a na ñequio juuna' maquaⁿtyaⁿya ñ'oom xco cha ndaã ntseit'maⁿ ts'om Ty'ōots'om jnaaⁿ jndyendye nn'aⁿ.

²⁹ Nndye'yo' nntsjoō, xuee na cwii wjaatina' taxoc'uannda'a ndaa winom hasta quia jnda tue'ntyjo na mamatsa'ntjom Tsotyâ. Quia ljo'cheⁿ nnc'uaxco juuna' ñ'eⁿndyō yuu na matsa'ntjoom.

Jesús matseicañeeⁿ na nncwji'ñe Pedro

(Mr. 14:26-31; Lc. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

³⁰ Taayâ cwii luantsa, jnda chii jluii'â jo' jo'. Saayâ ta na jndyu Olivos. ³¹ Quia jo' tso Jesús ndaãyâ:

—Tsjom je' cha'tsondyo' 'o nntjei'ndyō ñ'eⁿndyō. Ee ljeii 'naaⁿ Ty'ōots'om matsona': “Nla'cuee' nn'aⁿ juu ts'aⁿ na mach'ee cwenta canmaⁿ. Ndo' canmaⁿ ntsmeiiⁿeⁿ nnt'oom'ndyeyo'.”

³² Ndo' tsotyeeⁿ ndaãyâ:

—Ja quia na jnda mawandō'xco na jnda ty'io, nncjoindyaa ts'ōndaa Galilea, xeⁿ jnda nntsantjō'yo'.

³³ Ndo' t'ō Pedro nnoom, tso:

—Meiiⁿ cha'tsondye na'm'aⁿ nntjeii'ndyena ñ'eⁿndyū' saã ja tijoom cwji'ndyō ñ'eⁿndyū'.

³⁴ T'ō Jesús nnoom, tso:

—Mayuu'cheⁿ matsjoō njom', tsjom je', cwii tjoōcheⁿ na nntseixuaa caxtijndyō, saã 'u jnda ndyee ndii' macwji'ndyū' ñ'eⁿndyō.

³⁵ Tso Pedro nnoom:

—Meiiⁿ na nncju'na' na c'io ñ'eⁿndyū' saã tijoom cwji'ndyō cantyja 'naⁿ.

Ndo! majuu ñ'oom t'ooğyâ na cha'tsondyô na cwilajomndyô ñ'e'n Jesús.

Matseinei'n Jesús nnon Ty'oots'om quii' ntjom Getsemani

(Mr. 14:32-42; Lc. 22:39-46)

³⁶ Ndo! squiağyâ cwii joo na jndyuna! Getsemani. Tsoom ndağyâ:

—Cwindyuaandyo! ñjaa'ñe yoche" na jô luua' na nntseinağya nnom Ty'oots'om.

³⁷ Quia jo' tjatyeen, tjañ'oom Pedro ñequio we ntseinda Zebedeo. Jna"na' na t'ma" matsei'ndaa'na' ntyjee", ndo! jee" matseichjoo'na' ts'oom. ³⁸ Tsoom ndağana:

—Jee"che" ndyaa' matseichjoo'na' ts'ooğ" hasta jom ndyowe' ts'ooğ". Caljoo'ndyo' ljuo. C'om'c'eendyo', calajomndyo' ñ'e'ndyo, nchii cwinda'yo'.

³⁹ Quia jo' tjatjatyee" chjoo'wi'. Tjawanquoom na matsei't'maa'ñê Ty'oots'om. Tyoch'ee" ty'oo nnom, tsoom:

—Tsotyaya, xe" aa waa na nndağ nluui, quiaa' na tincwinooğya nawi'waa na matseijomna' cwii na jee" ja. Saa meii" na luua' maca"na, caluii cha'xje" na l'ue ts'om' nncu', nchii cha'xje" na l'ue ts'ooğ" ja.

⁴⁰ Jnda jo' jndyolcwee"e" na m'a" ndyee na ñ'ee" na cwila'jomndye ñ'e'ñê. Ljeii" na cwindana. Tsoom nnom Pedro:

—U Pedro, ¿aa t'icandağ nlaquii' n'om'yo' meii' ñ'e'cwii hora na ticanda'yo' na nla'jomndyo' ñ'e'ndyo? ⁴¹ Cha'tsondyo' c'om'c'eendyo' na calanei"yo' nnom Ty'oots'om cha ticjaachu-una' 'o xje" naa"na' quia wi' cwi'tjom'yo'. Mayuu', jee" m'aa'c'ee' ts'om ts'a" na nnts'aa yuu na maca'na' saa nc'e na ts'a" tseixmaa", tileicana'ñê.

⁴² Jnda jo' tjannaa"na' na jnda we ndii" na nntseinei" nnom Ty'oots'om. Tsoom:

—Tsotyaya, xe" xocandağ na nncwinom'na' nawi' na nntjoğya, ñecuaa, caluii cha'xje" na l'ue ts'om' nncu'.

⁴³ Jndyonnaa"na' na m'a" na ñ'ee". Ljeii" maxje" cwindana, ee jee" tye" maleichuu tsa'tsjom joona. ⁴⁴ Quia jo' ñ'ee" joona, tjannaa"na' na seiinei" nnom Ty'oots'om na jnda ndyee ndii'. Mañejooti ñ'oom tyotseity'ooñê. ⁴⁵ Tyjee'cañoomnaa"na' na ñ'ee", tsoom ndağana:

—¿Aa maxje" ndicwa" cwinda'yo'? Ya na mañjom cwita'jndyee'yo'. Cwa je' c'om'c'eendyo', ee jnda tue'ntyjo xje" cantyja 'na'ya na cwiluii'ndyo ts'a" na jna" cañoom'luee. Je' mañequiaa ts'a" cwenta ja luee nn'a" na wi'ndye. ⁴⁶ Quicantyja'yo', cjaaya. Canty'ia'yo' luua' mandyocwjee'cañoom juu ts'a" na mañequiaa cwenta ja luee nn'a".

T'uena Jesús

(Mr. 14:43-50; Lc. 22:47-53; Jn. 18:2-11)

⁴⁷ Ndicwa" matseinei" Jesús ndo! tyjee'cañoom Judas, cwii já nn'a" na canchoo'wendyô. Jndyochom jndye nn'a" na m'a" cantyja 'naa" ntyee na cwiluiitquiendye ndo! cantyja 'naa' nn'a" na cwiluiitquiendye naquii' tsjoom. Cwilei'cho na ñ'ee" ncjo espadas ñequio n'oom nch'io. ⁴⁸ Ndo! Judas, tsa" na tqúiaa cwenta Jesús, jnda t'mooğ" naa" chiuu waa na nnts'aa". Tsoom:

—Ts'a" na nnc'ua ntsma" maxje" juu na cwil'ue'yo'. Mana cat'ue'yo' jom.

⁴⁹ Mañoom' tyjee'cañoom nacañoom! Jesús. Tsoom nnom:

—Xma"ndyu' Maestro.

Ndo! t'om ntsma" Jesús. ⁵⁰ Tso Jesús nnoom:

—Xma"ndyu'. Ts'iaa" na jndyo', mana catseicandağ'ndyu'.

Quia jo' tqúie'cañom na ñ'ee" Jesús, t'uena jom. Jla'tye"na jom.

⁵¹ Ndo! cwiindyô já na ñ'aa'yâ ñ'e'n Jesús, tjei'ñoomñe xjoo'. Tyjee tsua'qui mosoo' tyee na cwiluiitquieñe. ⁵² Quia jo' tso Jesús nnoom:

—Cwjaa'ndyu'ndda' xjo' naquii' tja'waa'na'. Ee juu ts'a" na mach'ee nata' quio xjo mañequio jo' nncuee"e". ⁵³ ¿Aa ticatseitiuu' na nndağ nlcaa"na nnom Tsotyâ ndo' jom mañoom' nñjoom mei"che" ntnaa" ñ'angeles na nntei'jndeina ja? ⁵⁴ Saa xe" na nmei" nnts'aa, ¿chiuu nntseicandağ'ñeyuuna' ljeii' naa"na' na matsona' na tseixma"ya na catjoğya na luua'?

⁵⁵ Ndo' tso Jesús ndağ cha'tso nn'a":

—Jnda'jom ñ'e" ncjo espadas ñ'e" n'oom nch'io tqúicat'ue'yo' ja cha'cwijom tqúio'yo' nacjoo' cwii tsa'canch'ue. 'Io ndii' 'io ñeta'catyā" naquii' wats'om t'ma" na ñet'mooğ" ndağ'yo', saa t'icat'ue'yo' ja. ⁵⁶ Saa cha'tso na matjoğ" nmeii" cwicalui'yuu' ñ'oom ndyuee profetas.

Quia jo' cha'tsondyô na cwilajomndyô ñ'e'n Jesús jlei'nooğyâ, 'ndyağyâ jom na ñenque".

'Ooque'na Jesús luee nn'a" na cwiluiitquiendye

(Mr. 14:53-65; Lc. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)

⁵⁷ Quia jo' nquiee nn'aⁿ na t'ue Jesús, ty'eñ'omna jom waa' Caifás, juu tyee na cwiluitquieñe. Jo' jo' jndá tjomndye nn'aⁿ na cwi't'moo' ljeii na tqueⁿ Moisés, ñequio nn'aⁿ na cwiluitquiendye naquii' tsjoom. ⁵⁸ Ndo' Pedro tquiacheⁿ tquia tjantyjoⁿ naxeⁿ Jesús. Tueⁿeⁿ waa' tyee na cwiluitquieñe. Tjaqueⁿeⁿ tach'eeⁿ w'aa'ñeeⁿ. Tjacjom quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na cwil'a cwenta wats'om, cha nnty'iaaⁿ chiuu nncjaaju'yuuⁿ cantyja 'naaⁿ Jesús.

⁵⁹ Ndo' ntyee na cwiluitquiendye ñequio nn'aⁿ na cwiluitquiendye naquii' tsjoom ñequio cha'tsondye nt'omcheⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ n'iaaⁿ, tyol'ueena nn'aⁿ na calue ñ'oom cantu nacjoo' Jesús cha nndaⁿ nlejndaa' jnaaⁿ na cueeⁿeⁿ. ⁶⁰ Saⁿ meiiⁿ na jndye nn'aⁿ jlue ñ'oom cantu nacjoom'm na waa jnaaⁿ maxjeⁿ ticalui'yuu' ñ'oom'ñeeⁿ. Jndaⁿ chii wendye naⁿñeeⁿ tjoom' cantu jlueⁿ:

⁶¹ —Tsaⁿm'aaⁿ ñetsoom jom nntseityueeⁿeⁿ wats'om t'maⁿ cwentaa' Ty'oⁿots'om, ndo' ñendyee xuee na nnts'aaxcoom cwiicheⁿ.

⁶² Quia jo' nquii tyee na cwiluitquieñe teintyjeeⁿeⁿ, tsoom nnom Jesús:

—¿Aa maxjeⁿ meiⁿcwii ñ'oom tic'oⁿ? ¿Chiuu waayuu na nmeiiⁿ ñ'oom cwi'tjei'yuu'ndye naⁿm'aⁿ nacjo'?

⁶³ Saⁿ Jesús meiⁿcwii ñ'oom tic'oⁿ. Quia jo' nquii tyee na cwiluitquieñe tso nnoom:

—Ñequio xuee' Ty'oⁿots'om na wando', tyee matsaⁿntjoⁿya 'u, catsu' ñ'oom na mayuu'. Catsu'ndyeyu' ndyaⁿayá, ¿aa 'u cwiluiindyu' Cristo, Jnda Ty'oⁿots'om?

⁶⁴ T'oⁿ Jesús nnoom:

—Majo'ndyo ñ'oom na matsu'. Ndo' mati matseicandiya 'o na 'io cha xuee na cwii wjaatina' nnty'ia'ndaⁿyo' ja na cwiluiindyⁿ ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee na m'aa'ndyo yuu na matseit'maaⁿñena' ja ntyjaa' Ty'oⁿots'om ntyjaya. Jom tseixmaaⁿ cha'tso najndaⁿ. Ndo' nnty'ia'yo' ja na nnaaⁿ cañoom'luee na nndyocuannda'a ñequio nchquii.

⁶⁵ Quia jo' tyee na cwiluitquieñe jndii'ñê liaⁿ na lioom'm, tsoom:

—Tsaⁿm'aaⁿ jndaⁿ seineiⁿ ñ'omntjeiⁿ nacjoo' Ty'oⁿots'om. Ticaⁿtina' ñeeⁿ na nncwji'yuu'ñe nacjoom'm. 'O cwindye'yo' ñ'omntjeiⁿ na tsoom. ⁶⁶ ¿Ljo' cwilatuu'yo' je' ñ'eñê?

T'oⁿ nn'aⁿ nnoom, jlueⁿ:

—Tsaⁿm'aaⁿ maxjeⁿ tseixmaaⁿ na cueeⁿeⁿ.

⁶⁷ Ndo' tyoñomna ndaajnaⁿ nnoom. Tyotioona nda' jom ndo' nt'om tyotmeiiⁿ nda' watmeiⁿ nnoom. ⁶⁸ Ndo' jlueⁿ nnoom:

—'U na cwiluiindyu' Cristo na jñom Ty'oⁿots'om, cwa cjaawee' 'ndyo' 'ñeeⁿ tmeiⁿ nda' 'u.

Macwji'ñe Pedro cantyja 'naa' Jesús

(Mr. 14:66-72; Lc. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ Yocheⁿ na cwiluii na nmeiiⁿ, Pedro wacatyeeⁿ tach'eⁿ ndo' tyjee'cañoom cwii yuscu na mandiantjom jo' jo'. Tso tsaⁿñeeⁿ nnoom:

—'U maxjeⁿ ñeñ'eⁿ ñ'eⁿ Jesús, tsaⁿ na jnaⁿ Galilea.

⁷⁰ Saⁿ Pedro tjei'ñê ñequio na ndye cha'tsondye naⁿñeeⁿ. Tsoom:

—Meiⁿchjoo ticaljeiⁿ ñ'oom na matsu'.

⁷¹ Jndaⁿ chii tjaaⁿ na waa 'ndyoots'a t'maⁿ ndo' cwiicheⁿ yuscu na mandiantjom jo' jo' ljeii jom. Tso tsaⁿñeeⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ na nndyooⁿ:

—Tsaⁿm'aaⁿ maxjeⁿ ñeñ'eeⁿ ñ'eⁿ Jesús, tsaⁿ na jnaⁿ Nazaret.

⁷² Cwiicheⁿ cwii ndii' tjei'ñe Pedro mana tjei'yom xuee' Ty'oⁿots'om. Tsoom:

—Ntyjii Ty'oⁿots'om na ticwajnaⁿ a tsaⁿm'aaⁿ.

⁷³ Tyoowiuiuu' ndo' nt'omcheⁿ nn'aⁿ na meintyjee' jo' jo' ty'entyjaa'na jom. Jlueⁿ nnoom:

—Mayuu'cheⁿ na 'u cwii joo nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ tsaⁿm'aaⁿ. Ee ñ'oom na matsei'neiⁿ ma'moⁿna' na Galilea jnaⁿ.

⁷⁴ Quia jo' t'o' Pedro na tju' che'nqueⁿ ñ'omwi' nacjoom'm. Tsoom na ntyjiicheⁿ Ty'oⁿots'om na mayom'm. Tsoom:

—Ja maxjeⁿ ticwajnaⁿ a tsaⁿm'aaⁿ.

Ndo' majo'to xjeⁿñeeⁿ seixuaa caxtijndyo. ⁷⁵ Mañoom' tjañjoom' ts'om Pedro juu ñ'oom na jndaⁿ tso Jesús nnoom: "Cwii tjocheⁿ na nntseixuaa caxtijndyo saⁿ 'u jndaⁿ ndyee ndii' macwji'ndyo' ñ'e'ndyo." Mana jlueeⁿeⁿ ch'eⁿ. Sei'ndaa'ñ'e'na' ntyjeeⁿ, tyoty'oom.

27

'Ooñ'omna Jesús na m'aa' Pilato

(Mr. 15:1; Lc. 23:1-2; Jn. 18:28-32)

¹ Quia na jndaⁿ teincoo cha'tso ntyee na cwiluitquiendye ñequio nn'aⁿ na cwiluitquiendye quii' tsjoom ndaaⁿ nn'aⁿ judios ñ'e'cwii jla'tjoom'na ñ'oom na t'maⁿna cue' Jesús. ² Jla'tyeⁿna jom, ty'eñ'omna jom. Ty'ecatioona cwenta jom l'o nquii Poncio Pilato na juu cwiluiñe gobiernom.

Cantyja na tue' Judas

³ Ndo' Judas, ts'a'n na tqúiaa cwenta Jesús luee naⁿñeeⁿ, quia na nty'iaaⁿ'aⁿ na jndā teijndaa' na nncue' Jesús, tío na jeeⁿ tia ntyjeeⁿ cantyja na s'aaⁿ. Tjatseilcweeⁿ'eⁿ ntqúiuu nchoo' nqui s'om xuee ndāā ntyee na cwiluiitquiendye ñequio ndāā nn'aⁿ na cwiluiitquiendye quii' tsjom. ⁴ Tsoom ndāā naⁿñeeⁿ:

—T'maⁿ jnaⁿ'ya waa na seiquioyga cwii ts'aⁿ luee'yo' na tjaa'naⁿ jnaⁿ tseixmaⁿ.

T'ooⁿ naⁿñeeⁿ nnoom, jlúena:

—¿Ljo' mach'eena' jâ na ljo'? Cando' nncu'.

⁵ Quia jo' Judas tyeⁿnqueeⁿ'eⁿ s'om xuee'ñeeⁿ naquii' wats'om t'maⁿ. Jndā jo' jlúeeⁿ'eⁿ, tjaaⁿ. Tjatseintyjañê, seicuee'ñe cheⁿnqueⁿ.

⁶ Ntyee na cwiluiitquiendye jla'xcwiina s'om'ñeeⁿ. Jluena:

—S'ommeiiⁿ jndā njoml'ua na nncue' ts'aⁿ. Jo' chii ticaty'iomýana' na nlatjooⁿ'a joona' ñequio s'om na cwiquioo cwentaa' Ty'oots'om.

⁷ Jndā na jla'tjoom'na ñ'oom ñ'eⁿ nc'iaana, jla'catsuuna s'om'ñeeⁿ. Tioml'uana cwii taⁿ' tyuua na jndāā ts'aⁿ na mach'ee ncuua. Jo' jo' l'ana wats'om tyue' yuu na nnc'oocaty'iuuuna l'oo, nn'aⁿ na cwe' cwiquieya tsjoomna. ⁸ Cwe' jo' hasta xuee je' jndy tyuua'ñeeⁿ Tyuua Niom'. ⁹ Ndo' na luua' tui seicandāā'ñena' ñ'oom 'ndyoo profeta Jeremías, tsoom: "Nn'aⁿ Israel jla'jndaa'ndyena na njoml'uañe ts'aⁿ ntqúiuu nchoo' nqui s'om xuee. Jndā chii to'foomlcwe'na s'om'ñeeⁿ. ¹⁰ Ñequio joona' jla'jndana cwii taⁿ' tyuua' ts'aⁿ na mach'ee ncuua cha'xjeⁿ na t'moⁿ Ty'oots'om nooⁿ na maxjeⁿ nluui."

Tyomeintyjee' Jesús jo nnom Pilato

(Mr. 15:2-5; Lc. 23:3-5; Jn. 18:33-38)

¹¹ Ty'eñ'omna Jesús, tyomeintyjeeⁿ'eⁿ jo nnom gobiernom Pilato. Tax'ee tsaⁿ'ñeeⁿ nnoom:

—¿Aa 'u cwiluiindyu' Rey cwentaa nn'aⁿ judíos?

T'oo Jesús, tsoom:

—Maxjeⁿ jo' ja, cha'na matsu'.

¹² Ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye quii' tsjoom tquíana jnaaⁿ'aⁿ nnom Pilato. Ndo' meiiⁿ na cwiqueⁿ'na ñ'oom nacjoom'm saā jom mei'cwii ñ'oom tic'ooⁿ. ¹³ Jo' chii tso Pilato nnoom:

—¿Aa maxjeⁿ ticandi' ñ'oommeiiⁿ na cwitjei'yuu'ndyena nacjo'?

¹⁴ Saā mei'cwii 'ndyoo ñ'oom tic'ooⁿ cantyja ñ'oom na tuee'na nacjoom'm. Jo' chii s'aana' na jeeⁿ tjawee' ts'om Pilato na tic'oo Jesús.

Cwiiwjndaa'tye' na nncue' Jesús

(Mr. 15:6-20; Lc. 23:13-25; Jn. 18:38-19:16)

¹⁵ Ndo' ticwii chu na nncuee' xuee pascua tyowaa costumbre na nqui gobiernom nntseicandyaañê mei'cwii'ñeeⁿ'cheⁿ práso na nntaⁿ nn'aⁿ. ¹⁶ Ndo' quia jo' tyom'aaⁿ cwii práso na jndy Barrabás w'aancjo na t'maⁿ ñ'oom waa nacjoom'm. ¹⁷ Ndo' quia na tjomndyee nn'aⁿ, tax'ee Pilato ndāāna, tsoom:

—Je' candu'yo', ¿'ñeeⁿ juu l'ue n'om'yo' na nntseicandyaandyo? ¿Aa juu Barrabás, oo ¿aa Jesús na cwilue nn'aⁿ na cwiluiiñe Cristo?

¹⁸ Ee sei'ngⁿ Pilato na cwe' na jndooa Jesús jo' chii jla'quioona juu l'ooⁿ nchii ee na waa jnaaⁿ tsaⁿ'ñeeⁿ.

¹⁹ Ndo' yocheⁿ na wacatyeeⁿ na nncu'xeeⁿ ñ'oom'ñeeⁿ seicwanom scoom'm cwii ñ'oom na m'aaⁿ. Tso: "Ticati'ndyuu' ñ'oomwaa' ee tsaⁿ'm'aaⁿ matseixmaaⁿ cantyja na maty'iomýana'. Ee tsjom teincooquiiu' jeeⁿ ñeseicachjuu tsaⁿ'tsjom ja cantyja 'naaⁿ'aⁿ."

²⁰ Ndo' ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye quii' tsjoom ty-ola'jndo'na n'om nn'aⁿ na cataⁿ naⁿñeeⁿ na candyaañe juu Barrabás ndo' Jesús cueeⁿ'eⁿ.

²¹ Jo' chii tax'eennda' Pilato ndāā nn'aⁿ na jndyendye, tsoom:

—Cwa candu'yo', ¿cwaⁿ cwii na wendye joona l'ue n'om'yo' na catseicandyaandyo?

Joona t'ooona, jlúena:

—Juu Barrabás.

²² Tax'eennda' Pilato ndāāna. Tsoom:

—Xeⁿ juu Barrabás nndyaañê quia jo' ¿chiiu nnts'aayo ñequio Jesús na cwindu'yo' na cwiluiiñe Cristo?

Cha'tsondye naⁿñeeⁿ t'ooona nnoom, jlúena:

—Caty'ioom' jom ts'oom'naaⁿ.

²³ Quia jo' tax'ee Pilato ndāāna, tsoom:

—¿Ljo' jnaⁿ tseixmaaⁿ nquii'yo'?

Saā majndeiti jla'xuaa naⁿñeeⁿ, jlúena:

—Caty'ioom' jom ts'oom'naaⁿ.

24 Jndā na nty'iaa' Pilato na tícanaⁿñê ñ'oom'ñeeⁿ hasta manndyo na nla'wendyena nacjoom'm, quia jo' tcaaⁿ ndaatioo, jñoom'm na jndoo' cha'tsondye naⁿñeeⁿ. Tsoom:
—Je' mandyuu'a cha calui'yuu'na' na ticachoo' jna' xeⁿ nlacue'yo' tsaⁿm'aaⁿ na tjaa jnaaⁿ.
Jo' chii, cajndo' ncjo'yo'.

25 Saa' t'oo' cha'tsondye naⁿñeeⁿ, jluena:

—Ljo' ch'een^a já. Ncjoo'yá nnc^oo'nc^oquaa'yá jnaⁿ ñequio ndaayá na nncue' tsaⁿm'aaⁿ.

26 Jo' chii Pilato seicandyaañê Barrabás cha'xjeⁿ na taⁿ nn'aⁿ. Ndo' sa'ntjoom na cala'sei' sondaro 'naaⁿ'a' Jesús. Jndā jo' tquiaaⁿ juu lueena na caty'ioomna juu ts'oom'naaⁿ.

27 Jndā jo' ty'eñ'om sondaro'ñeeⁿ Jesús naquii'cheⁿ wats'iaaⁿ. Jo' jo' jla'tjomndye cha'tso ntm^aaaⁿ sondaro nacañom'm. 28 Tjeii'na liaⁿ'a' ndo' jla'cweena cwiicheⁿ liaa jom, liaatco colo wee juuna'. 29 Ndo' jla'tyoondyena n'oomnioom cwii tsei. Tioomna juuna' xqueeⁿ cha'cwijom corona. Ndo' tjaa'ndyena cwii tsm^aaaⁿ ts'oo' ntyjaya cha'cwijom ts'oom'l'ei' tsaⁿmats'iaaⁿ t'maⁿ. Jndā chii tyota'na cantyena jo nnoom na cwe' cwincona jom. Tyoluena:

—Cwila't'maaⁿndyô 'u Rey cwentaa nn'aⁿ judíos.

30 Mati tyotuee'na ndajnaⁿ cjoom'm. Tjeii'ndyena tsm^aaaⁿ na ndii' ts'oo', tyot-meii'na juuna' xqueeⁿ. 31 Jndā tjacjooona na cwincona jom, quia jo' tjeii'na liaatco'ñeeⁿ, jla'cweenda'na liaⁿ'a' jom. Jndā chii ty'eñ'omna jom na nnty'ioomna jom ts'oom'naaⁿ.

Cwity'ioomna Jesús ts'oom'naaⁿ

(Mr. 15:21-32; Lc. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

32 Xjeⁿ na ma'oocalui'na quii' tsjoom, tjomndyena cwii ts'aⁿ tsjoom Cirene na jndyu Simón. L'ana na jndei'na' na cjaañ'oom ts'oom'naaⁿ na ñoom Jesús.

33 Tquiana cwii joo na jndyu Gólgota. Ñ'oomwaa' ñecatsona' Ta Tsei'xqueⁿ Ts'oo.

34 Tquiana winom na nnc'om na tjoom'na' ñequio cwii nasei na ja. Saa' tatic'om quia ljeii' na tjoom' nasei'ñeeⁿ.

35 Ndo' quia jndā ty'ioom sondaro jom ts'oom'naaⁿ, tyo'oona x'iaa na nnty'iaana 'ñeeⁿ nleijnoom' cwii cwii liaⁿ'a'. Ndo' na luua' tuui seicandaa'ñena' ñ'oom na seiljeii profeta. Tso: "Tyo'oona x'iaa na nnty'iaana 'ñeeⁿ joona nleijnoom' cwii cwii liaya." 36 Jndā chii ty'ecwindyuaandyé sondaro'ñeeⁿ na cwil'ana cwentá Jesús. 37 Ndo' jo ndyeyu ts'om xqueeⁿ ty'ioomna ljeii na t'mo'na' jnaaⁿ'a'. Tsona': "Lluañe juu Jesús na cwiluiñe Rey cwentaa nn'aⁿ judíos."

38 Mati jo' jo' ty'ioomna we na canty'ue n'oom'naaⁿ, cwii tsaⁿñeeⁿ ñoom ts'oom'naaⁿ na meintyjee' ntyjaa' Jesús ntyjaya. Ndo' cwiicheⁿ tsaⁿñeeⁿ ñoom ts'oom'naaⁿ na meintyjee' ntyjatymaaⁿ. 39 Ndo' nn'aⁿ na tyowinom jo' jo' tyoluena ñ'omwi' nacjo' Jesús. Tyola'caandyena nqueⁿna. 40 Tyoluena:

—U ts'aⁿ na matsu' na nntseytyui' wats'om t'maⁿ ndo' ñendyee xuee nntseywe'nda' juuna', cwa je' cwji'n'maaⁿndy' cheⁿnncu'. Xeⁿ mayuu' na cwiluiindy' Jnda Ty'oots'om, cwa candyo'cue' ts'oom'naaⁿwaa'.

41 Ndo' ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ na cwit'moo' ljeii na tqueⁿ Moisés, ñequio nn'aⁿ tmaaⁿ fariseos, ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye naquii' tsjoom cha'tsondye naⁿñeeⁿ mati maluaa' tyola'jnaaⁿ'na Jesús. Tyoluena:

42 —Jeeⁿ ya ñetjei'n'maaⁿñê nt'omcheⁿ saa' tileicandaa' nncwji'n'maaⁿñe cheⁿnqueⁿ. Xeⁿ mayuu' na cwiluiiñê Rey cwentaa jaa nn'aⁿ Israel, cwa candyocueeⁿ na ñoom ts'oom'naaⁿ quia jo' nlayuu'a ñ'eⁿñê. 43 Jom matseicantjyaa' ts'oom ñequio Ty'oots'om ee tsoom ndaaya na jom cwiluiiñê Jnda Ty'oots'om. Jo' chii xeⁿ na mayuu' na jnda ntyjii Ty'oots'om ñ'eⁿñê, cwji'n'maaⁿñê juu.

44 Ndo' mati na canty'ue na ñom n'oom'naaⁿ ñ'eⁿ Jesús, tyotuee'na ñ'omwi' nacjoom'm.

Tquiañe Jesús na tueeⁿ'eⁿ

(Mr. 15:33-41; Lc. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

45 Quia na tuee' na quiajmeiⁿ, teijaa' cha'waa tsjoomnancue hasta na ndyee na matmaaⁿ.

46 Juu xjeⁿñeeⁿ jndei' seixuaa Jesús, tsoom:

—Elí, Elí, lama sabactani.

(Ñ'oomwaa' matsona': Tsotyaya Ty'oots'om, ¿chiiu na ma'ndii' ja?)

47 Cwantindyé joo nn'aⁿ na m'aⁿ nndyoo' quia na jndyena ñ'oommeiⁿ, jluena:

—Tsaⁿm'aaⁿ macwaaⁿ profeta Elias.

48 Ndo' mantjya jleinom cwii ts'aⁿ, tjac'oom cwii 'naⁿ na ya maw'ana' ndaa. Nchjeeñê juuna' naquii' winom na ta, tioom juuna' nnom tsm^aaaⁿ cha nndaq nncue'cañoomna' ndyoo Jesús na nnc'uu. 49 Saa' nt'omcheⁿ nn'aⁿ tyoluena:

—Ca'ndii' jom. Ñe'canty'iaayá aa nncwje'cañoom Elías na nncwji'n'maaⁿñe jom.

50 Quia jo' seixuaannda' Jesús jndei', mana tueeⁿ'eⁿ. 51 Ndo' xjeⁿñeeⁿ liaatco na ntyjaty'io wats'om t'maⁿ jndii'tcona' hasta xjeⁿ nomtyuaacheⁿ. Jndei' s'ei' tyuaa ndo' tiuu ljo'. 52 Mati

jnaa' ndei'luaa ndo' jndye nn'a' na jndā tja na tyola'yu' ñequio Ty'oōts'om tando'nnda'na xje'ñee'. ⁵³ Quia na jndā tando'nnda' Jesús, mati na'ñee' jlui'na naquii' ndei'luaana, ty'equie'na quii' tsjoom Jerusalén. Jo' jo' teitquioo'ndyena ndāā jndye nn'a'.

⁵⁴ Ndo' juu capeita' ñequio sondaro 'naa'a' na cwil'a cwenta Jesús quia na nty'iaana na s'eii' ndo' tque'na cwenta cha'tso na tuii, jee' ndya' tyuena. Jluena:

—Mayuu'che' tsa'm'aa' tyoluiñē Jnda Ty'oōts'om.

⁵⁵ Ndo' jo' jo' m'a' jndye yolcu na cwe' cwinty'iaatquiana ljo' cwiluii. Jna' na'ñee' ts'ondaa Galilea, tqiontyjona naxe' Jesús na cwindye'ntjomna nnoom. ⁵⁶ Quii'ntaa' yolcu'ñee' ñ'e' María Magdalena ñequio María tsondyee Jacobo ñ'e' José, ndo' ñequio tsondyee nteinda Zebedeo.

'Oocaty'iuuna Jesús

(Mr. 15:42-47; Lc. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

⁵⁷ Quia tuee' na tmaa', cwii tsa'tya na jndyū José na jna' tsjoom Arimatea, cwiluiñē ts'a' na matseijomñē ñ'oom na t'mō' Jesús, ⁵⁸ tjaa' na m'aa' Pilato, tjacaa' ts'oo Jesús. Ndo' tquiaa Pilato ñ'oom'm na ññ'e'quia sondaro sei'ts'o 'naa' Jesús nnom José. ⁵⁹ Quia jo' tjaco'ñom José Jesús, seityjooñē liaa sámana na lju' juu ts'oo'ñee'. ⁶⁰ Jndā chii tjaa'ñē ts'oo'ñee' naquii' tsue'tsjo' xco na jndā tuiiya na tseixma'na' tsei'tsuua 'naa'a'. Jndā jo' seicuu'ñē 'ndyoo tsei'tsuua ñequio cwii tsjo' t'ma', mana tjaa'. ⁶¹ Ndo' María Magdalena ñequio cwiiche' María nty'iaache'na na luaa' s'aa'. Ty'ewindyuaandyena ndyeyu 'ndyoo tsei'tsuua'ñee'.

Cwil'a sondaro cwenta tsei'tsuua

⁶² Xuee na tuii na luaa', maxuee na cwila'jndaa'ndye nn'a' 'na' na nlca'na' jooona ee na 'io xuee na nnta'jndyeena. Quia na teincoo cwiiche' xuee, ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'a' fariseos, ñecwii tmaa' ty'ena na m'aa' Pilato. ⁶³ Jluena nnoom:

—'U ta gobiernom, cwijaañjoom' n'ōō'yā ñ'oom na tyotso tsa'cantu'ñee' quia ndi wanoom'm. Tsoom na xuee jndā ndyee nncwando'xcoom jndā na tuee'le'. ⁶⁴ Cwe' jo' l'ue n'ōō'yā na catsa'ntjom' sondaro 'na', na c'oocal'ana cwenta tsei'tsuua'a' hasta xe'jndā teinom ndyee xuee cha nntseicu'na' na joo nn'a' na cwila'jomndye ñ'e'ñē nlquie'cañomna ndo' nnty'ueena sei'ts'o 'naa'a', jndā jo' nluena ndāā nn'a' na jom jndā mawando'xcoom na tuee'le'. Ndo' juu cantuwa' t'ma'ti ññequiu'nn'a'na' nn'a' nchiiti ñ'oom na ñeseineii' xje' na ñetanoom'm.

⁶⁵ T'ō Pilato ndāāna, tsoom:

—Nmeii' sondaro na mañequia luee'yo'. Cwa catsa'yo' ñ'e'ndyena. Ya ya cwenta call'a'yo' tsei'tsuua'ñee'.

⁶⁶ Quia jo' ty'e na'ñee'. Ty'ela'cu'tye'na tsei'tsuua. Ty'ioomna sayo yuu na ntjom 'ndyoo tsue'tsjo' quio tsjo' t'ma' cha nnoō' xe' nntseicanaa'ñe ts'a'. Jndā chii 'ndyena sondaro na nl'a cwenta tsei'tsuua.

28

Tando'xco Jesús

(Mr. 16:1-8; Lc. 24:1-12; Jn. 20:1-10)

¹ Jndā teinom xuee na cwita'jndyee nn'a' judíos ndo' jndā jaawixuee xuee najndyee smana', quia jo' tja María Magdalena ñequio cwiiche' María, ty'ecajndoo'na tsei'tsuua. ² Mats'ia jo' jndei' s'eii. Ee cwii ángel cwentaa' Ty'oōts'om jnaa' cañoom'luee, jndyocuee' na waa tsei'tsuua. Teiñōō' tsjo' na ta' 'ndyoo tsei'tsuua'ñee', tjacjom nacjoo'na'. ³ Cha'waañē caxueeñē cha'cwijom chomtsuee. Ndo' canchii' lia'na' cha'na canchii' tsaa'. ⁴ Ndo' sondaro na cwil'a cwenta tsei'tsuua, quia na nty'iaana ángel'ñee' tyoteindyena, tquiaandyena nomtyuaa, cha'cwijom l'oo jooona. ⁵ Quia jo' seinei' ángel' ndāā yolcu'ñee', tsoom:

—Tilacatyendyo'. Ee mantyjiiya na Jesús cwil'ue'yo', nquii tsa' na ty'ioom nn'a' ts'oom'naa'. ⁶ Je' tac'oomñē ñjaa', ee na jndā mawando'xcoom na tuee'le' cha'xje' ñ'oom ñetsoom. Quiocanty'ia'yo' yuu ñetacatyee'. ⁷ Jndā jo' calatya'yo', catsalacandii'yo' nn'a' na cwila'jomndye ñ'e'ñē na jndā mawando'xcoom. Ndo' candu'yo' na maw-jaañetyee' ts'ondaa Galilea, jndā jo' catsantjo'yo'. Jo' jo' nleicwindyo' ñ'e'ñē. Ñ'oommeii' jndyocatsjooya ndāā'yo'.

⁸ Ndo' yolcu'ñee', jndei' jlui'na tsei'tsuua, jee' tyuena ndo' neii'na. Jla'tyuua'na na nla'candiina nn'a' na cwila'jomndye ñ'e'ñē na luaa' jndyena. ⁹ Ndo' mats'ia jo' tjomndyena Jesús. Tquiaa' na xma'ndyena. Ndo' ta'na cantyena, ta'xcweendyena nc'ee' na tyola't'maa'ndyena jom. ¹⁰ Ndo' tso Jesús ndāāna:

—Tilacatyendyo'. Catsa'yo', tsalacandii'yo' nn'aa'ya na c'oona ts'ondaa Galilea. Jo' jo' nnty'iaana ja.

Ñ'oom na tyolue sondaro

¹¹ Yocheⁿ na 'oo yolcu'ñeeⁿ, nt'om sondaro na tyol'a cwenta tsei'tsuua ty'equie'na quii' tsjoom Jerusalén, ty'ela'candiina ntyee na cwiluiitquiendye cha'tso na tuui. ¹² Ndo' ntyee'ñeeⁿ jla'tjoom'na ñ'oom ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye naquii' tsjoom, mat'maaⁿ tsjo'ñjeeⁿ tqiiana ndaaⁿ sondaro'ñeeⁿ. ¹³ Ndo' jluena ndaaⁿ naⁿ'ñeeⁿ:

—Candu'yo' ndaaⁿ nn'aⁿ na cwe' natsjom tqie'cañom nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ Jesús. Tquiocanty'ueena sei'ts'o 'naaⁿ'aⁿ xjeⁿ na cwinda'yo'. ¹⁴ Tinc'om'yo' ñ'omtiuu tjaa ljo' nntjom'yo', ee xeⁿ nndii gobiernom ñ'oomwaa', já manquiuyâ chiuu nlui'ljuu' ñ'oom 'naⁿ'yo' luua'.

¹⁵ Ndo' to'ñoom sondaro tsjo'ñjeeⁿ'ñeeⁿ. To'na, tyot'oomna ñ'oom cha'xjeⁿ na jndaⁿ jndyena na caluena. Cwe' jo' hasta je'cheⁿ ndicwaⁿ cwila'neiⁿ nn'aⁿ judíos na ty'ecanty'uee nn'aⁿ sei'ts'o 'naaⁿ' Jesús.

Jesús majñoom nn'aⁿ na c'oonquiiana ñ'oom'm

(Mr. 16:14-18; Lc. 24:36-49; Jn. 20:19-23)

¹⁶ Quia jo' já na canchoo'cwiindyô saayâ ts'ondaa Galilea. Saawaayâ cwii ta yuu na jndaⁿ seicandii Jesús na catsaayâ. ¹⁷ Xjeⁿ na nty'iaayâ jom tyolat'maaⁿ'ndyô jom. Saaⁿ ñ'eeⁿ cwantindyô na tijndaaⁿ nquiuyâ aa mayuu' na jom. ¹⁸ Quia jo' seicandyoo'ñê nacañoomyâ. Tsoom ndaaⁿyâ:

—Nandy cañoom'luee ñequio tsjoomnancue, cha'waa matseixmaⁿya najndo, ¹⁹ jo' chii catsa'yo' na m'aⁿ nn'aⁿ ticwii cwii ndyuaa. Nñe'quia'yo' ñ'oom naya ndaaⁿna cha nla'yu'na ñ'eⁿ'ndyô. Calats'oomndyo' joona ñequio xuee' Tsotyaya, ñequio xuee' Ja na Jnaaⁿ, ndo' ñequio xuee' Espíritu Santo. ²⁰ Cat'moⁿ'yo' na cala'candana cha'tso ñ'oom na jndaⁿ tquiaya ndaaⁿ'yo'. Ndo' cjaañjoom' n'om'yo' na m'aaⁿya ñ'eⁿ'ndyô' ticwii xuee, hasta na nntycwii tsjoomnancue. Amén.

Ñ'oom naya cantyja 'naa' Jesucristo na seiljeii Marcos

Tyoñequiaa Juan ñ'oom ndyuaa na tjaa nn'a' c'om

(Mt. 3:1-12; Lc. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)

¹ Luua waa na jna' ñ'oom naya cantyja 'naa' Jesucristo, Jnda Ty'oots'om.

² Jnda seicandaa'ñena' ñ'oom na seiljeii profeta Isaias, matsona':

Majñoo'ñetyaya cwii moso 'na'ya na wjaajndyee jo njom'. Jom nncwji'yuu'ñe cantyja 'na', cha mam'a'c'eendye nn'a' quia na nncue'cañoom'.

³ Jom ts'a' na jndei matseinei' ndaa' nn'a' jo ndo' yuu tjaa nn'a' c'om.

Matsoom: "Calajndaa'ndyo' naquii' n'om'yo' cha'cwijom cwii nato na juu jo' nndyocw-
jee'cañoom nquii na nntsa'ntjom 'o.

Cata'ndyo'xcwe'yo' cha'cwijom cwilayo'yo' nato na ñoom'."

⁴ Ñ'oommei' seicandaa'ñena' quia na to' Juan na tyotseits'oomñe nn'a' ndyuaa yuu tjaa nn'a' c'om. Tyoñequiaa' ñ'oom na calcwe' n'omna jnaa'na cha nntseit'ma' ts'om Ty'oots'om joona ndo' nleits'oomndyena. ⁵ Jndye nn'a' ty'e na m'aa' na jna'na cha'waa ts'ondaa Judea ñequio ts'oom Jerusalén. Jnda na lcwe' n'omna jnaa'na, seits'oomñe joona ts'om jndaa Jordán.

⁶ Juan'ñee' tyocwe' liaa na tuiina' ñ'e' soo' camello. Chi'tye' xcwee'ne cwii tja'. Tyocwaa'a' calca ntyue' ndo' tyo'om tsiom' jndaa. ⁷ Luua ñ'oom na tyoñequiaa' ndaa' nn'a', tyotsoom:

—Mandyontyjo nque' na t'ma'ti tseixmaa', nchiiti ja. Ticatseixma'ya na cwe' ja nndi'ntj'ya nnoom na nntseicana'a lcoom'm. ⁸ Ja matseits'oomndyo 'o ñequio ndaatioo, saa nque' nntseits'oomñe 'o ñequio Espíritu Santo.

Na teits'oomñe Jesús

(Mt. 3:13-17; Lc. 3:21-22)

⁹ Tiempo'ñee' jna' Jesús ts'oom Nazaret, ts'ondaa Galilea. Tyje'cañoom Juan ndyuaa yuu na tjaa nn'a' c'om. Ndo' seits'oomñe Juan jom ts'om jndaa Jordán. ¹⁰ Quia na jluee'ne naquii' ndaa mantyjache' nty'iaa'a' na seicanaa'ñena' ts'oj'luue. Jndyocue Espíritu Santo cha'cwijom catu'. Jndyocaljo nacjoom'm. ¹¹ Ndo' teic'uaa na seinei' Ty'oots'om cañoom'luue. Matso:

—'U cwiluiindy' Jndaaya na jee' candya' ts'oo'ya. Cantyja 'na' 'u ñequi'che' mañequiaana' na nei'ya.

Ñe'que' tsa'jndii xje' Jesús

(Mt. 4:1-11; Lc. 4:1-13)

¹² Ndo' mantyjache' tjañ'oom Espíritu Santo Jesús cwiiche' ntyja yuu tjaa nn'a' c'om.

¹³ Jo' ljoo'ñe wen'aa' xuee. Tyoque'ñe tsa'jndii na nlque' xje' jom. Matí tyom'aa' Jesús quii'ntaa' quioo' wjee. Ndo' tqui'cañom ángeles na tyondye'ntjomna nnoom.

Mato' Jesús ts'iaa' 'naa'na' ts'ondaa Galilea

(Mt. 4:12-17; Lc. 4:14-15)

¹⁴ Jnda na tju' Herodes Juan w'aancjo, quia jo' tja Jesús ts'ondaa Galilea. Jo' jo' tyoñequiaa' ñ'oom naya ndaa' nn'a' cantyja na matsa'ntjom Ty'oots'om. ¹⁵ Tyotsoom:

—Jnda tue'ntyjo xje' na ñe'quiandyo' na nntsa'ntjom Ty'oots'om 'o. Calayu'yo' ñ'oom naya 'naa'na' ndo' calcwe' n'om'yo'.

Ma'ma' Jesús ñequiee nn'a' na cwitjeii' calca

(Mt. 4:18-22; Lc. 5:1-11)

¹⁶ Yoche' na mawinom Jesús 'ndyoo ndaaluae Galilea, nty'iaa'a' Simón ñequio tyjee tsa'ñee' Andrés. Cwituee'na tsqui' 'naa'na ts'om ndaaluae ee joona ts'iaa' 'naa'na na cwitjeii'na calca. ¹⁷ Quia jo' tso Jesús ndaana:

—Quio'yo' ñ'e'ndyo ndo' ja nnts'aa na nlatjom'yo' nn'a' tachii cwe' calca.

¹⁸ Joona mañoom' 'ndyena lqui' 'naa'na. Ty'ena ñ'e'ñe.

¹⁹ Tjatjatye'e' chjoowi' 'ndyoo ndaaluae. Tuee'cañoom Jacobo ñ'e' tyjee tsa'ñee'na na jndyu Juan. Joona ntseinda Zebedeo. M'a'na ts'om w'aandaa, cwila'yona lqui'tsa' 'naa'na.

²⁰ Mantyja tquee'ñe joona, quia jo' 'ndyena tsotyena Zebedeo ts'om w'aandaa ñequio na'ntjoom'm. Ty'ena ñequio Jesús.

Tsa'na tyoleiñ'oom jndyetia

(Lc. 4:31-37)

²¹ Ty'ena tquiena tsjoom Capernaum. Quia na tue'ntyjo xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ judíos quia jo' tjaquiee! Jesús naquii' wats'om. Tōoⁿōⁿ na tyo'mōoⁿ ndāq nn'aⁿ. ²² Ndo' ñ'oom na tyoñequiaaⁿ, jeeⁿ tjaweeⁿ n'omna. T'mōⁿ'na' ndāqna na waa najndei na matseixmaaⁿ, ee ñ'oom na tyo'mōoⁿ cajndatina', nchii cwe' cha'na ñ'oom na cwit'mōoⁿ nn'aⁿ na jndo' n'om chiuu t'maⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés. ²³ Ndo' naquii' wats'om'ñeeⁿ tyje'cañoom cwii ts'aⁿ na maleiñ'oom jndyeta juu. Jndei tyotseixuaa tsaⁿ'ñeeⁿ ñ'oom ndyuee jndyeta'ñeeⁿ.

²⁴ Tsoom nnom Jesús:

—¿Ljo' l'ue ts'om' ñ'eⁿndyō jā, 'u Jesús na jnaⁿ Nazaret? ¿Aa jndyo' na jndyo'tsei'tyui' na laxmaa'yā najndaayā? Jā macwitajnaaⁿâ 'ñeeⁿ cwiluiindyū'. Nncu' cwiluiindyū' na lju' ts'om' na jnaⁿ na m'aaⁿ Ty'oots'om.

²⁵ Quia jo' seitia' Jesús jndyeta'ñeeⁿ. Tsoom:

—Catseicheⁿ. Calui' naquii' ts'om tsaⁿm'aaⁿ'.

²⁶ Ndo' s'aa jndyeta'ñeeⁿ na seicantyeⁿñe tsaⁿ'ñeeⁿ ndo' tyoteiñe. S'aaⁿ na seixuaa jndei, jndā jo' jlueeⁿeⁿ naquii' ts'om tsaⁿ'ñeeⁿ. ²⁷ Ndo' cha'tso nn'aⁿ na nty'iaa na luaa' tuui jeeⁿ tyuena. Tyota'x'eena ndāq nc'iaana, tyoluena:

—¿Ljo' ma'mōⁿ'na' na luaa' tuui? Cwa cwii ñ'oom xco cwindyāyā je'. Ee tsaⁿm'aaⁿ' waa najneiⁿ na matsa'ntjoom meiⁿ jndyeta ndo' cwila'candāna ñ'oom na matsoom.

²⁸ Mañoom' t'om ñ'oom cantyja 'naaⁿ Jesús cha'waa ts'ondaa Galilea.

Sein'ma' Jesús staxeeⁿ Simón Pedro

(Mt. 8:14-15; Lc. 4:38-39)

²⁹ Ndo' jndā na jlui'na wats'om, ty'ena waa' Simón ñ'eⁿ Andrés, ndi ñ'eⁿ Jacobo ñ'eⁿ Juan. ³⁰ Tquiēna. Ndo' jo' jo' m'aaⁿ staxeeⁿ Simón. Waa cjoo' jnduu na matseicona' juu. Mañoom' jla'candii nn'aⁿ Jesús na wii' yuscu'ñeeⁿ. ³¹ Quia jo' tjantyjaa' Jesús tsaⁿ'ñeeⁿ, t'ueeⁿ ts'ō, seiweeⁿ juu. Mañoom' ntquiuuñe na matseicona' juu. Mana to' na mandintjom ndāqna.

Sein'ma' Jesús jndye nn'aⁿwii

(Mt. 8:16-17; Lc. 4:40-41)

³² Majuu tmaaⁿ'ñeeⁿ jndā na tjacue ñe'quoom', tqui'e'cho nn'aⁿ nn'aⁿwii ñ'eⁿ nn'aⁿ na maleichuu jndyeta na m'aaⁿ Jesús. ³³ Manndyo ndyueⁿndye nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ na tquiēna na cwe' ndyoots'a w'aa'ñeeⁿ. ³⁴ Xjeⁿ'ñeeⁿ sein'maaⁿ jndye nn'aⁿwii cha'tso nnom ntycu na cwitjoomna. Mati jndye jndyeta tjeiiⁿeⁿ naquii' n'om nn'aⁿ. Meiⁿ tñquiaaⁿ na nla'neiⁿ jndyeta'ñeeⁿ meiⁿcwii ñ'oom ee tical'ue ts'oom na nndye nn'aⁿ cantyja 'naaⁿ'aⁿ. Ee jndyeta'ñeeⁿ manquiuna 'ñeeⁿ cwiluiiñe.

Jesús mañequiaaⁿ ñ'oom ts'ondaa Galilea

(Lc. 4:42-44)

³⁵ Teincoo cwiicheⁿ xuee ndicwaⁿ jaa'cheⁿ teicantyyaaⁿ, tjaaⁿ cwii joo yuu na ñenqueⁿ. Jo' jo' tyotseineiⁿ nnom Ty'oots'om. ³⁶ Ndo' Simón ñequio nc'iaaⁿ'aⁿ ty'entyjōna naxeⁿ Jesús na cwil'ueena jom. ³⁷ Jndā na jliuna jom, jluena nnoom:

—Jndye nn'aⁿ jeeⁿ cwil'uee 'u.

³⁸ Tsoom ndāqna:

—Cjaaya nt'omcheⁿ njoom na nndyoo' cha mati jo' nñequiaa ñ'oom naya na nndye nn'aⁿ. Ee maxjeⁿ ts'iaaⁿ'waa' na qui na jndyōyā.

³⁹ Quia jo' tyomanoom cha'waa ts'ondaa Galilea. Tyoñequiaaⁿ ñ'oom naya naquii' lan'om 'naaⁿ naⁿ'ñeeⁿ cwii cwii joo. Ndo' tyocwjeeⁿeⁿ jndyeta naquii' n'om nn'aⁿ.

Sein'ma' Jesús ts'aⁿ na chuu tycu lepra

(Mt. 8:1-4; Lc. 5:12-16)

⁴⁰ Tyjee'cañoom cwii ts'aⁿ na m'aaⁿ Jesús na chuu tycu lepra. Tco'xtye jo nnoom, s'aa ty'oo, tso:

—Ta, ntyjii 'u nndāq nntsein'maⁿ ja, xeⁿ wajnaⁿ na maty'iomna'.

⁴¹ Jesús t'oom na wī' ts'oom tsaⁿ'ñeeⁿ. Seiloom ts'ōqⁿ, tyeⁿnquoom'm juu. Tsoom nnom:

—Maxjeⁿ maty'iomna' na ljo'. Can'maⁿ'.

⁴² Mantya tsu tycu lepra. Mana ljuu' tjaaⁿ'aⁿ cha'waañe. ⁴³ Jndā jo' jñom Jesús tsaⁿ'ñeeⁿ, tyeⁿ ñ'oom tsoom nnom:

⁴⁴ —Meiⁿcwii ñ'oom ticatsu' ndāq nn'aⁿ chiuu tuui na n'maⁿ'. Sāq cja', cja'tseica'mōⁿndyū' nnom tyeē. Ndo' quiaa' quioo' nnoom na matseit'maaⁿ'ndyū' Ty'oots'om cha'xjeⁿ na tyotsa'ntjom Moisés. Ee laa'ti' nncwji'yuu'ñena' ndāq nn'aⁿ na jndā n'maⁿ'.

⁴⁵ Sāq quia na tja tsaⁿ'ñeeⁿ, tōoⁿōⁿ na tyotseineiⁿ, tyotsoñ'eeⁿ chiuu waa na n'maaⁿ'. Jo' chii mañoom' t'om ñ'oom ndiocheⁿ. Cwe' jo' seicu'na' na nncjaaquiee' Jesús meiⁿnquia tsjoom ee jeeⁿ jndye nn'aⁿ nnc'oontyaa'na xeⁿ nliuna jom. Jo' chii ljoo'ñe yuu tjaa nn'aⁿ c'oom ndo' tqui'e'cañom nn'aⁿ na m'aaⁿ na jndye joo jnaⁿ'na.

2

Sein'ma' Jesús ts'a' na ntjei' nc'ee
(Mt. 9:1-8; Lc. 5:17-26)

¹ Jnda na teinom cwantindyo xuee, tue'cañoomnda! Jesús tsjoom Capernaum. Ndo' teic'uaa ñ'oom na jnda tyjee^{ne}, m'aa' waa' cwii ts'a'. ² Jndye nn'a' tjomndyena jo' jo' hasta tileicwiiñdeii w'aa. Mei' cwe' 'ndyoots'a t'icandaq n'lquie'cañomna. Ndo' tyoñequiaa ñ'oom' Ty'oqots'om ndaana. ³ Ndo' jo' t'quie'cañom ñequiee nn'a' na m'aa' Jesús. T'quioñ'omna cwii ts'a' na ntjei' nc'ee. ⁴ Quia na nty'iaana na t'icandaq nnc'oontyjaa'na na m'aa' ee na jee' tyee' m'a' nn'a', quia jo' ty'ewana xque' w'aa. Jla'canaa'ndyena ndyeyu na meintyjee' Jesús. Jla'c'o'na tsuee na ndii' ts'a'wii'. ⁵ Quia na nty'iaa' Jesús na cwila'yuy'a n'om na ñ'ee', tsoom nnom nquii ts'a' na wii':

—U' jndaaya, jnda seit'ma' ts'oq'ya 'u cha'tso jna' na niom.

⁶ Ndo' nt'om nn'a' na cwi't'moq' ljeii na t'que' Moisés na teindyuaandye jo' jo', jndye ñ'oom tyola'tiuuna naquii' n'omna na t'cuee' n'omna Jesús. ⁷ Jla'nei' che'n'quieena naquii' n'omna, jluena: "Tsa'm'aa' ñ'chiuu na luaa' matsoom? Cwa ñ'oom ntjei' matseinei' nacjoo' Ty'oqots'om ee macanda jom ndaqa nntseit'ma' ts'oq' jnaa' nn'a'." ⁸ Ndo' ntyjii Jesús na luaa' m'aa' n'omna. Tsoom ndaqa:

—ñ'chiuu na t'cuaaya nquii'yo' ñ'e'ndyoy? ⁹ ñ'cwaa' ñ'oom cwila'tiuu'yo' na tijndei'tina' na nntsjoq' nnom tsa'wii'm'aa'? ñ'aa' nchii cha'na jnda tsjoq' nnoom na matseit'ma' ts'oq'ya jnaa'na na waa? Oo ñ'aa' nchii jndei'tina' nquii'yo' na nntsjoq' na quicantyjaa', catseilcwiiñe tsuee 'naa'na' ndo' cjaaca'? ¹⁰ Que'yo' cwenta, ja na cwiluiindyoy tsa' na jna' cañoom'luee nntsjoq' juu ñ'oom na nquii' 'o na jndei'tina'. Quia jo' quia na jnda tco'yana' tsa'm'aa' nla'ng'yo' na majndeiitiche' ja waa najndoy nnom tsjoomnancue na ndaqa nntseit'ma' ts'oq'ya jnaa' nn'a'.

¹¹ Quia jo' tsoom nnom ts'a' na ntjei' nc'ee:

—U' re, matsjoqya njom', quicantyja'. Catseilcwiiindyoy tsuee 'na'na'. Cja'to' wa'.

¹² Ndo' mantyja teicantyja tsa'ñ'ee', seilcwiiñe tsuee 'naa'na'. Jluene' na jndoo' cha'tsondye na ñ'ee'. Jee' tjawee' n'omna na luaa' tuui. Tyola't'maa'ndyena Ty'oqots'om, tyoluena:

—Mei'jom ndii' tyoonty'iaaya na nluii na luaa'.

Ma'ma' Jesús Leví na mati jndy Mateo
(Mt. 9:9-13; Lc. 5:27-32)

¹³ Jnda tuui na luaa', tja Jesús cwiihe' cwii ndii' 'ndyoo ndaaluee ndo' jndye nn'a' ty'entyjaa'na jom. Tyo'moq' ndaana. ¹⁴ Cwii xuee mawinoom yuu na cwi'toom nn'a' ts'iaa'ndaana cwentaa' gobiernom. Jo' jo' noom'm cwii ts'a' na jndy Leví jnda Alfeo. Wacatyee' tsa'ñ'ee' na maco'ñoom s'om na cwi'toom nn'a'. Tso Jesús nnoom:

—Candyo'tseijomndyuy' ñequio ts'iaa' 'na'ya.

Ndo' teicantyja tsa'ñ'ee', t'atseijomñe ñ'e' Jesús.

¹⁵ Cwii xuee m'aa' Jesús waa' Leví ñequio nn'a' na cwila'jomndye ñ'e'ñe'. Jo' jo' wacatyee' nacañoom' mei'sa ñequio na ñ'ee' na cwicwa'na. Ndo' mati majndye nn'a' na cwi'to'noom ts'iaa'ndaqa nn'a' cwentaa' gobiernom ñequio nn'a' na cwila'tjoondye nnom Ty'oqots'om cantyja na nquii nn'a' fariseos, teindyuaandyena ñ'e'ñe'. Ee jndye nn'a' ty'entyjona naxee'ne'. ¹⁶ Saq' nn'a' fariseos ñequio nc'iaana na cwi't'moq' ljeii na t'que' Moisés, quia na nty'iaana na macwa' Jesús ñequio nn'a' na cwila'tjoondye nnom Ty'oqots'om ndo' ñequio nn'a' na cwi'to'ñoom s'om cwentaa' gobiernom, ta'x'eena ndaqa nn'a' na cwila'jomndye ñ'e'ñe', jluena:

—ñ'chiuu waayuu na macwaa'na ñ'e' nn'a' na cwi'to'ñoom s'om ndo' ñ'e' nn'a' na cwila'tjoondye nnom Ty'oqots'om?

¹⁷ Jnda na jndii Jesús na luaa' cwiluena, tsoom ndaana:

—Nn'a' na tiwii titjoondyena ts'a' na mach'ee nasei. Saq' nn'a' na wii, tjoondyena tsa'ñ'ee'. Ja nchii na jndyoy na nncwa'ya nn'a' na m'a' cantyja na maty'iomyana', ja jndyoy na nncwa'ya nn'a' jna'.

ñ'chiuu na tyoola'cwejndo'ndye nn'a' na cwila'jomndye ñ'e' Jesús?
(Mt. 9:14-17; Lc. 5:33-39)

¹⁸ Nn'a' na cwila'jomndye ñ'oom na tyoñequiaa Juan tsa' na tyotseits'oomñe nn'a' ñequio nn'a' na cwila'jomndye ñ'oom na cwila'naa' nn'a' fariseos, m'a'na na cwila'cwejndo'ndyena cwii xuee. Ndo' nt'omndye joona ty'entyjaa'na Jesús, ta'x'eena nnoom, jluena:

—Nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom na mañequiaa Juan cwila'cwejndo'ndyena ndo' majo'ti cwil'a nn'aⁿ fariseos, saq nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom na mañequiaa', tyoola'cwejndo'ndyena. ¿Chiuu na tyool'ana?

¹⁹ T'o Jesús cwii ñ'oom na cwe' tjañoom' cantyja 'naa'ⁿ nqueⁿ. Tsoom ndaa na ñ'eeⁿ:

—Nn'aⁿ na cwila'jomndye na macoco ts'aⁿ ¿aa maty'iomna' na nla'cwejndo'ndyena yocheⁿ na ndii ñ'eⁿ tsa's'a'ñeeⁿ ñ'e'ndyena? Cantyjati xuee na m'aaⁿ ñ'e'ndye na ñ'eeⁿ na cwiwit'maa'ⁿ na tocoom, ticatsona' na nla'cwejndo'ndyena. ²⁰ Saq manncue'ntyjo xuee na nncwji'na' jom quii'ntaa'na, quia ljo'cheⁿ nla'cwejndo'ndyena.

²¹ Seinei'ticheⁿ Jesús cwii ñ'oom na tjañoom' cantyja 'naa'ⁿ ñ'oom xco na ma'mooⁿ ndaana. Tsoom:

—Ts'aⁿ na matseyjo liaa, ticaty'iomna' na nncwjaa'ñê cwii taⁿ liaa xco na tyootmaⁿ na nntseyjoⁿ liaa ntsaa. Ee na ljo' nnts'aaⁿ, quia nntmaⁿ liaa tquie quia jo' nncjaateiⁿ liaa xco, nntyjaa'ñaⁿ liaa ntsaa, ndo' cwajndiiti nnc'ioo'ñaⁿ liaa ntsaa'ñeeⁿ. ²² Mati ts'aⁿ na mach'ee winom tjoom nntioom juuna' tjaⁿ na jnda' tjeindyjo. Ee xeⁿ na ljo' nnts'aa' ts'aⁿ nnt'ioo' tja'ñeeⁿ, mana cwiwi'ndaa'na', ndo' mati nlcwe' winom. Jo' chii maty'iomna' na ts'om tjaⁿ xco nnc'oocuen'a.

Cwit'ioo'ndyena xu'lqueeⁿ xuee na cwita'jndye nn'aⁿ

(Mt. 12:1-8; Lc. 6:1-5)

²³ Cwii xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ judíos, mawinom Jesús yuu na niom ntjom lqueeⁿ trigo. Ndo' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'e'ñê, yocheⁿ na cwiwinomna jo' jo', to'na na cwit'ioo'ndyena meiⁿ ndyee xu'lqueeⁿ. ²⁴ Nt'om nn'aⁿ fariseos jlueⁿ na nnom Jesús:

—Queⁿ cwentⁿ na m'aⁿ!', ¿chiuu na cwil'ana cwii na ticatsa'ntjomna' xuee na cwita'jndyaaya?

²⁵ T'o Jesús, tsoom ndaana:

—O, ¿aa nchii jnda' jla'na'yo' ñ'oom chiuu s'aa David quia na seitjoona' na nlcwaa'aⁿ? Saq tyoolancjo'ndyo' cantyja 'naa'ⁿ. Jom t'oom na ñejnom'm ndo' mati nn'aⁿ na ñ'eeⁿ ñ'e'ñê. ²⁶ Tjaqueⁿ naquii' wats'om 'naa'ⁿ Ty'oqots'om ndo' tcaa' tyoo' nnom Abiatar tyeⁿ na cwiluitquieñe. Jnaa'aⁿ ntyoo'ñeeⁿ. Tcwaa'aⁿ joona' ndo' mati tquiaaⁿ na tcwa' nn'aⁿ na ñ'eeⁿ ñ'e'ñê. Ndo' ntyoo'ñeeⁿ na jnda' tquia nn'aⁿ nnom Ty'oqots'om, ticwanaaⁿ na nlcwa' mei'nquia ts'aⁿ, macandá ntyee wanaaⁿ na nlcwa'na juuna'.

²⁷ Toticheⁿ Jesús ndaana:

—Tqueⁿ Ty'oqots'om xuee na nnta'jndyee nn'aⁿ cha na nnteijndeina' joona, nchii seijn-daa'ñê na nnts'aana' xjeⁿ 'o na nndu'yo' na jeeⁿ t'maⁿ xuee tseixma'na'. ²⁸ Jo' chii ja na cwiluiindyjo ts'aⁿ na jna' cañoom'luee waa na matseixma'ya na nntsjojo ljo' wanaaⁿ na cal'a nn'aⁿ xuee na cwita'jndyaaya.

3

Sein'maⁿ Jesús ts'aⁿ na jnda' tjateii cwii ts'o

(Mt. 12:9-14; Lc. 6:6-11)

¹ Cwiicheⁿ cwii ndii' tjaquiee' Jesús naquii' wats'om. Jo' jo' m'aaⁿ cwii tsa's'aⁿ na jnda' tjateii cwii ts'o. ² Jeeⁿ tyoqueⁿ nn'aⁿ fariseos cwentⁿ ljo' nnts'aaⁿ, aa nntsein'maaⁿ tsa'ñeeⁿ juu xuee na cwita'jndyeeⁿ, ee jeeⁿ queeⁿ n'omna na nndaqⁿ nlqueⁿ na ñ'oom nacjoom'm.

³ Quia jo' tsoom nnom ts'aⁿ na jnda' tjateii ts'o:

—Quicantya', cwintyje' xcwe quii'ntaaⁿ na m'aⁿ.

⁴ Ndo' tsoom ndaa nn'aⁿ na m'aⁿ jo' jo':

—Ja mawax'aya ndaa'yo', xuee na cwita'jndyaaya ¿aa wanaaⁿ na cateijndeiⁿ ts'aⁿ x'iaa'aⁿ na w' matjom, oo aa ticateijneiⁿ juu? ¿Aa cwji'n'maa'ñê x'iaa'aⁿ na ticue', oo aa ca'ñeeⁿ na cue'?

Saq joona yacheⁿ jla'cheⁿna. ⁵ Quia jo' nty'iaa'aⁿ ndaa nn'aⁿ ndiocheⁿ, seiloo'ñê ñ'e'ndyena. Tquiaana' na chjoo' ts'oom ee sei'noo'oⁿ na jeeⁿ quie' n'omna. Tsoom nnom tsa's'a'ñeeⁿ:

—Catseiluu' ts'o'.

Seiluu tsa'ñeeⁿ ts'o'oⁿ ndo' mana tco'yana' jom. ⁶ Saq nn'aⁿ fariseos mantya' jlui'na, tyo'ma'na ñequio nn'aⁿ 'naa'ⁿ Herodes chiuu nl'ayoona na nla'cuee'na Jesús.

Jndye nn'aⁿ tjomndye 'ndyoo ndaaluee

⁷ Quia jo' tjannda' Jesús 'ndyoo ndaaluee ñequio nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'e'ñê. Cwii tmaaⁿ nn'aⁿ ty'entyjo naxee'eⁿ na jna'na ts'ondaa Galilea. ⁸ Ndo' mati nt'omcheⁿ nn'aⁿ tyondyena cantyja 'naa'ⁿ jndye nnom ts'iaaⁿ t'maⁿ na tyoch'eeⁿ. Quia jo' jndyendyena jna'na ts'ondaa Judea ñequio tsjoom Jerusalén, ñequio ndyuaa Idumea, ñequio xndyaa' jndaa Jordán, ndo' ñequio ndiocheⁿ tsjoom Tiro ñ'eⁿ Sidón. Ty'entyjaa'na jom. ⁹ Jo' chii sa'ntjoom nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'e'ñê na cala'jndaa'ndyena cwii w'aandaa chjoo

na nleil'ueeñê cha tints'aana' na 'oontquieena jom ee tyeeñ na jeeñ jndye nn'añ m'añ nacañom'm. ¹⁰ Ee nc'e na jnda sein'maañ jndyendye nn'añ, jo' chii cha'tso nt'omcheñ nn'añ na ndicwañ chona ntycu, tyola'canto'ndyena nacañom'm na ñe'nquio'na jom cha nn'maa'na. ¹¹ Ndo' jndyetia na m'añ naquii' n'om nn'añ, mei'yuu'cheñ na nty'iaana jom, l'ana naquii' n'om naññeeñ na cata'na cantyena jo nnoom. Tyola'xuaana, tyoluena:

—'U cwiluiindy' Jnda Ty'oqots'om.

¹² Saq Jesús jndei'na' tyotsa'ntjoom na ticat'mqo'na 'ñeeñ cwiluiñê.

Ma'mañ Jesús canchoo'we nn'añ na nla'jomndye ñ'oom 'naa'ñ'añ

(Mt. 10:1-4; Lc. 6:12-16)

¹³ Tjawa Jesús cwii ta, ndo' tqueeññê nn'añ na macwjiiñê cwentaañ'añ na c'oona na m'aañ. ¹⁴ Tqueeñ canchoo'wendyena na ññ'eeñ na ñ'eññê ndo' na njoom joona na ññ'e'quiana ñ'oom naya 'naa'ñ'añ ndaañ nn'añ. Matseicajndyuna' joona apóstoles. ¹⁵ Tquiaañ cantyja najndeiñ na tseixmaañ na nla'xmañ na cha ndaañ nla'n'maañ na nn'añ ndo' ndaañ nntjeii'na jndyetia naquii' n'om nn'añ. ¹⁶ Nmeiiñ ncuee nchoo'we nn'añ na tjeiiñ Jesús cwentaañ'añ: Simón, tsañ na seicajñoom Pedro, ¹⁷ Jacobo ñequio tyjeeñ Juan, ntseinda Zebedeo, joona seicajñoom Boanerges, ñ'oomwaañ ma'mq'na' na jeeñ chona ndyueena, ¹⁸ Andrés, Felipe, Bartolomé, Mateo, Tomás, Jacobo jnda Alfeo, Tadeo, Simón, tsañ na matiiñê ñ'oom ñ'eñ tmaañ nn'añ cananista. ¹⁹ Ndo' ñ'eñ Judas Iscariote, ts'añ na tquiaa cwenta Jesús.

Cwilueyoona na Jesús tsa'jndiitquiee matseixmaañ

(Mt. 12:22-32; Lc. 11:14-23; 12:10)

²⁰ Jnda jo' tja Jesús yuu na mac'eeñ, ndi ñ'eeñ naññeeñ. Ndo' tjomndyennda' cwii tmaañ nn'añ yuu na m'aañ hasta tileinquiaana' na nlcwaañ'añ ñ'eñ nn'añ na ñ'eeñ ñ'eññê. ²¹ Jnda na jndye nn'aañ nqueñ na luaa' matjoom, ty'ec'omna jom na jndei'na' ee cwilue nn'añ na jnda seintjei'na' jom.

²² Nt'om nn'añ na cwi't'mqo'ñ ljeii na tqueñ Moisés na jnañ Jerusalén, tyoluena:

—Tsa'm'aañ matseixmaañ Beelzebú, juu tsa'jndiitquiee. Nc'e najndeiñ na matseixmañ, jo' na macwjeeñ'eñ jndyetia naquii' n'om nn'añ.

²³ Tqueeññê Jesús naññeeñ ndo' seineiiñ ñ'oom tjañoom' ndaañ. Tsoom:

—¿Chiuu nnts'aayuna' na nquii Satanás mawjañ nacjoo' nqueñ na macwjeeñ'eñ jndyetia ñequio ntyjena'jndiiñê naquii' n'om nn'añ? ²⁴ Xeñ m'aañ cwii gobiernom na cwito'ndye nn'añ 'naa'ñ'añ, nt'om cwi'oo nacjoom'm ndo' nt'om cwila'jomndye ñ'eññê, tsaññeeñ xocaljoo'ñetyeeñ ts'iaañ. ²⁵ Ndo' mati nn'añ na m'añ cwii w'aa xeñ cwila'ntja'ndyena, xoc'omna na ñ'e'naa'ñ, maxjeñ nnt'oom'ndyena. ²⁶ Ndo' majo'ti cantyja naññeeñ Satanás, xeñ na matseiwelñ nacjoo' ntyjena'jndiiñê quia jo' xocaljotyeñ cantyja najneiñ na matsa'ntjoom joona. Ee xeñ na luaa' mach'eeñ, quia jo' matseintycwiñê che'nqueñ.

²⁷ Tjaa'nañ ts'añ na ndaañ na cwe' nncjaaquiee'to waa' ts'añ na jeeñ jndeiñ na nncwji' naa'ñ tsaññeeñ. Saq xeñ nntseiyte'ñeeñ tsaññeeñ quia ljo'cheñ nndaañ nncwji'ñ'eeñ 'naa'ñ. Maluaa' matseijomna' ñ'eñndyo ja quia macwjii'a nañjndii ñ'eñ jndyetia naquii' n'om nn'añ.

²⁸ 'Mayuu'cheñ candye'yo' nntsjoq, nndaañ nntseit'mañ ts'om Ty'oqots'om cha'tso nnom na cwila'tjoondye nn'añ ñequio mei'nquia ñ'oom wi' na ntjei'na' na cwiluena. ²⁹ Saq mei'cwiñee'cheñ ts'añ na matsoyuu na cwiluii ts'iaañ 'na'ya cwe' cantyja najndeiñ tsa'jndii, tsaññeeñ matseineiiñ ñ'oom ntjei' nacjoo' Espiritu Santo. Ndo' na ljo' tijoom nntseit'mañ ts'om Ty'oqots'om tsaññeeñ. Jna'waañ tijoom cantycwiina'.

³⁰ Luaa' tsoom ndaañ naññeeñ na cwi't'mqo'ñ ljeii na tqueñ Moisés. Ee joona tyoluena na jom tseixmaañ tsa'jndiitquiee.

Jesús, tqiue ntyjeeñ na m'aañ ñ'eñ tsoñeeñ

(Mt. 12:46-50; Lc. 8:19-21)

³¹ Tquiecañom ntyjee Jesús ñequio tsoñeeñ yuu na m'aañ saq ch'eñ ljoo'ndyena nc'e na jeeñ tyeeñ m'añ nn'añ. Cwe' jla'cwanomna ñ'oom na calueeñ'eñ ch'eñ. ³² Jo' chii nn'añ na meindyuaandy nacañom'm jlueña nnoom:

—Aa ndi', jnda tyjee' tso'ndyo' ñ'eñ ndyenty'iu'. M'añ na ch'eñ, cwil'ueena 'u.

³³ Saq t'oo'ñ ndaañ tsoom:

—Nndye'yo' nntsjoq ndaañ'yo' ñeeñ cwiluiñê tsondyo ndo' ndyentyjo.

³⁴ Jnda chii nty'iaañ'añ ndiocheñ ndaañ nn'añ na meindyuaandy nacañom'm, tsoom ndaañ:

—Que'yo' cwenta, ncjo'yo' cwiluiindy' tsondyo ñequio ndyentyjo. ³⁵ Ee mei'cwiñee'cheñ ts'añ na mach'ee yuu na l'ue ts'om Ty'oqots'om, tsaññeeñ cwiluiñê ti'tyjo, ndo' nomtyjo, ndo' tsondyo.

4

Ts'a'n na tjacju' lquee'n trigo
(Mt. 13:1-9; Lc. 8:4-8)

¹ Cwiiche'n cwii ndii' tquie'cañom cwii tmaa'n nn'a'n na jndyendye na m'aa'n Jesús 'ndyoo ndaaluee. Tqo'lo' na ma'mqo'n ndaana. Ndo' jee' ndya' tyola'canto'ndyena nacañom'm. Jo' chii' tjacugo'n ts'om w'aandaa' chjoo na meintyje'che'na' ts'om ndaaluee. Tjajom ts'omna' ndo' cha'tsondye nn'a' ljo'o'ndyena 'ndyoo'wi' ndaaluee tyuaatcwii. ² Jndye n'oom tjañoom' teil'uee'ñe' na tyo'mqo'n ndaa' nn'a'n. Tue'cañoomna' na tsoom n'oomwaa:

³—Candy'e'yo' n'oomwaa: Tyom'aa'n cwii ts'a'n, tjajoom'm lquee'n trigo. ⁴ Ndo' yoche'n na majoom'm lquee'n'ñee, nt'om tquiaa' ts'om nato. Ndo' tquie'cantsaa, tcwa'yo' joo'na'. ⁵ Nt'om lquee'n tquiaana' tyuaa na jee' ljo' yuu na tita m'aa'n ts'o. Lquee'n'ñee' tyuaa' t'oomna' ee tita tiona' ts'o. ⁶ Saa' na jee' jmei'nt' tyonty'iaa' ñe'quoom', t'uaana'. Tjaca'a'na' ee na tinjoom ty'e nch'ioo'na'. ⁷ Nt'om lquee'n tquiaana' yuu na meintyje'e' nda'l'oo' nioom. Tyuaa'ti tjawindye l'oo' nioom'ñee'n, tco'na' ntjom, nc'e' naljo' tja'a'na' ljo' tue' l'a lquee'n'ñee'n. ⁸ Saa' nt'om lquee'n tquiaana' yuu na ya ts'o. T'oomna', ty'ewijndana', jndye lquee'n tue'. Nt'om tjei'na' cwii xuu waljoo' yom ts'oom lquee'n trigo na jndye ts'oom lquee'n tjacju' tsa'ñee'n. Ndo' nt'om tjei'na' we xuu waljoo' xcwe na cwii ts'oom lquee'n tjajoom'm. Ndo' nt'om tjei'na' ñe'quiee xuu na cwii ts'oom lquee'n na tjajoom'm.

⁹ Quia jo' tso Jesús ndaana:

—Ñee'n juu na niom lue' n'om lua'qui na nndii, candii.

Luaa ts'iaa' n'oom tjañoom'
(Mt. 13:10-17; Lc. 8:9-10)

¹⁰ Jnda' na tju'na' na ñenquii Jesús ñequio nn'a'n canchoo'wendye ndo' ñequio nt'om nn'a'n na mati cwicañ'ee'tye'n ñ'e'ñe', ta'x'eena ljo' ñe'ca'mq'o' n'oom tjañoom'ñee'n. ¹¹ Ndo' tsoom ndaana:

—Mañequiaa Ty'oqts'om na 'o cala'ng'yo' n'oom na tyooliu nn'a'n cantyja na matsa'ntjoom. Saa' nn'a'n na tyoola'jomndye n'e'ndyo, ñenquii' n'oom tjañoom' matseina'ya ndaana. ¹² Jo' chii' mach'eena' na mayuu'che' meii' na jndye ndii' nndyena n'oom na mañequiaa, saa' xocala'ng'na. Ndo' meii' na jndye ndii' nnty'iaana ts'iaa' na mats'aa saa' tixoque'na cwenta. Ee cwil'ayana na nmeii' cha' tilcwe' n'omna, tintseit'ma' ts'om Ty'oqts'om jnaa'na.

Luaa ma'mq'o' n'oom na tjacju' ts'a'n lquee'n trigo
(Mt. 13:18-23; Lc. 8:11-15)

¹³ Quia jo' tsoom ndaana:

—¿Aa maxje'n ticala'ng'yo' n'oom tjañoom'waa'? ¿Chiuu n'aa na nla'ng'yo' nt'omche'n n'oom tjañoom'? ¹⁴ Juu ts'a'n na tjacju' lquee'n trigo, jo' ts'a'n na mañequiaa n'oom' Ty'oqts'om. ¹⁵ Lquee'n na tquiaa' ts'om nato, jo' nn'a'n na cwindye n'oom' Ty'oqts'om na mañequiaa ts'a'n, saa' mantyja macwiji' Satanás n'oom'ñee'n naquii' n'omna. ¹⁶ Ndo' lquee'n na tquiaa' yuu na jee' ljo' tyuaa, jo' nn'a'n na ya cwindye n'oom' Ty'oqts'om. Neii'na' cwito'ñoomna juuna'. ¹⁷ Saa' tiyo cwindyena ee matseijomna' joo'na cha'na jnda' lquee'n'ñee'n na tinjoom ty'e nch'ioo'na'. Ndo' quia na maco'wi'na' joo'na oo' cwila'wjee' nn'a'n joo'na nc'e' na cwila'yuu'na, mantyja cwi'ndyena. ¹⁸ Lquee'n na tquiaa' naquii' l'oo' nioom, jo' nn'a'n na ya Cwindye n'oom' Ty'oqts'om. ¹⁹ Saa' na'ñee'n jee' m'aa'n' n'omna chiuu cwii 'oom'a'tina. Maquiu'nn'a'na' joo'na na ñe'cwityandyena, ndo' jee' cwila'quee'n n'omna na ñe'calei'chona cha'tso nnom'na'. Cha'tso nmei'nt' matseicatsuuna' n'oom' Ty'oqts'om naquii' n'omna. Jo' chii' tile-icana'jndeiina' na n'ana yuu na cjawee' ntyjii' Ty'oqts'om. ²⁰ Saa' m'a' n'na' na ya cwindye n'oom' Ty'oqts'om. Cwila'ljona juuna' naquii' n'omna. Cwiqee'ndyena na cwil'ana yuu na ya. Matseijomna' joo'na cha'na lquee'n na tquiaa' yuu na jee' ya ts'o. Nt'om na'ñee'n matseijomna' cantyja 'naa'na cha'na cwii ts'oom lquee'n'ñee'n na tjei'na' cwii xuu waljoo' yom ts'oom. Ndo' nt'omndyena matseijomna' cha'na cwii ts'oom lquee'n'ñee'n na tjei'na' we xuu waljoo' xcwe. Ndo' nt'omndyena na'ñee'n matseijomna' joo'na cha'na cwii ts'oom lquee'n'ñee'n na tjei'na' ñe'quiee xuu.

N'oom tjañoom' cantyja 'naa' xjocanti
(Lc. 8:16-18)

²¹ Jnda' jo' seinei'tyee'che' ndaana:

—¿Aa nnts'aache'na' na nntseicw'aa ts'a'n xjocanti ndo' nncwjaa'ñeyom juuna' nacjee' ts'oom maquila, oo na nlcoom'm juuna' nacjee' jnduu? ¿Aa nchii' ndye nntseintyjaa' juuna'? ²² Cha'tso na mats'aa' je' na ticaliu cha'tsondye nn'a', mancjo'yo' n'la'canq'o'yo' ndaana. Ndo' cwii cwii n'oom wjaañoom' na matseina'ya je' maxje'n nncue'ntyjo' na nla'ng'na' nn'a'n meii'nquiayuuche'n. ²³ Ñee'n juu na niom lue' n'om lua'qui na nndii, candii.

²⁴ Ndo' mati tsoom ndaana:

—Que'nyo' cwentu cantyja 'naa' ñ'oommei' na cwindye'yo'. Ee cha'xje' na cwique'ndyo' na cwindye'yo', malaa'ti' ñnequiaa Ty'oots'om na nla'no'nyo'. Ndo' nnts'aa' na nntsaa'la'no'ti'yo' nc'e na cwique'nyo' cwentu. ²⁵ Ee mei'cwi'ñee'che' ts'a' na mayuu' matseiljo ñ'oomya naquii' ts'om, m'mqo'tyaya nnom. Saa' ts'a' na ticatseiljo ñ'oomya naquii' ts'om, tsa'ñee' mach'eena' cwe' ts'iaa'ndyo cantyjati chjoowi' ñ'oom na mantyyiityee'.

Ñ'oom tjañoom' cantyja na 'oowjinda lquee' trigo

²⁶ Mati tsonnda' Jesús ndaana:

—Juu na matsa'ntjom Ty'oots'om, matseijomna' cha'xje' na cwiluii quia na maju' ts'a' lquee' trigo nomtyuaa. ²⁷ Jnda' na tjoom'm lquee' wja'. Nntsom, ñnei'ncoofñe, mmaa'ñe, cwe' laa'ti' cwiwinom jndye xuee, jndye tsjom. Ndo' lquee'ñee' nnc'oomna', wjaawindyena' saa' tsa'ñee' ticatsei'noo'q' chiuu cwiluiiyuu na cwi'oowjindana'. ²⁸ Ee tyuaa tica'na' ts'a' na nnteijndei' na nnc'oom ntjom. Najndyee cwi'oom jnda, ndo' 'oowindyena'. Ndo' cwiwaa' xu'lquee'. Jnda' jo' macwjaa'ñena' n'om lquee'. ²⁹ Ndo' quia na jnda' tma' lquee', 'oocatyje nn'a' joona' ee na jnda' tue'ntyjo xje' na nno'na'.

Ñ'oom tjañoom' cantyja 'naa' lquee' mostaza

(Mt. 13:31-32; Lc. 13:18-19)

³⁰ Ndo' mati tsoom:

—Juu na matsa'ntjom Ty'oots'om, ¿ljo' ñ'e' matseijomna'? Ndo' ¿ljo' ñ'e' n'ajoo'na na m'mo'na' chiuu jaawit'ma' cantyja na matsa'ntjom? ³¹ Matseijomna' cha'na cwii lquee' mostaza na nnom' ts'a'. Tjaa'na' cwiiche' lquee' na cachjooti na cwinom nn'a'. ³² Jnda' na jnom' ts'a' lquee'ñee' cwi'oomna', wjaawindyena', mawinom'na' cha'tso ntjom na tiqwi'ndye. Cwileitana' hasta cantsaa na cwi'oontyja cwita'jndyeyoo' ncwa' l'q' ts'oom'ñee'.

Ñequii'che' ñ'oom tjañoom' seinei' Jesús quia t'mqo' ndaa nn'a'.

(Mt. 13:34-35)

³³ Jndye nt'omche' ñ'oom tjañoom' teil'uee'ñe Jesús quia tyotseinei' ndaa' tmaa' na'nee', cantyjati na ndaa' nla'no'na. ³⁴ Cha'tso ñ'oom na tyotseinei' ndaana, ñequii'che' ñ'oom tjañoom'. Ndo' jnda'ncia quia na tju'na' na ñenque' ñequio nn'a' na cwila'jomndye ñ'e'ñe, quia jo' seinei'ndyeyoom ñ'oom'ñee' ndaana.

Seiche' Jesús jndye ñ'e' nmo' ndaaluee

(Mt. 8:23-27; Lc. 8:22-25)

³⁵ Mañejuu xuee'ñee' quia na jnda' tmaa', tsoom ndaa' nn'a' na cwila'jomndye ñ'e'ñe:

—Cjaaya xndyaa' ndaaluee, ntyjawa'ñe'.

³⁶ Quia jo' 'ndyena nn'a' na jndyendye. Tuona ts'om w'aandaa na maxje' njom Jesús. Ty'eñ'omna jom. Mati ty'ela'jomndye nt'omche' l'aandaa. ³⁷ Xje'ñee' jndei' tío jndye nnom ndaaluee tyontquiena' nmo' ts'om w'aandaa hasta wjaatoo'na' wjaatiomna' ndaatío. ³⁸ Saa' nquii Jesús watsom jo ts'aa' w'aandaa, wantyee' cwii liaa ndyaa. Jooa jla'nlcwina jom, jluena nnoom:

—'U Maestro, ¿aa maxje' tjaa na coch'eena' 'u meii' na nncwjaaya?

³⁹ Quia jo' teicantya Jesús, seitiaa'na' jndye. Seinei' nnom ndaaluee, tsoom:

—Cuachee', cjamei'ntyje'.

Quia jo' teiche' jndye ndo' su s'aana' nnom ndaaluee. ⁴⁰ Ndo' tsoom ndaa' nn'a' na cwila'jomndye ñ'e'ñe:

—¿Chiuu na jee'che' tyue'yo'? ¿Aa maxje' tjoche' na nlayu'ya n'om'yo'?

⁴¹ Saa' jooa yache' tyocatyuena. Tyoluena ndaa' ntyjeena:

—¿Ñee' cwiluiiñe tsa'm'aa'? Jnda'jom meii' jndye, meii' ndaaluee cwila'candana' ñ'oom na matsa'ntjom.

5

Ts'a' Gadara na malei'ñ'oom jndyetia

(Mt. 8:28-34; Lc. 8:26-39)

¹ Tquiena xndyaa' ndaaluee, ndyuaa Gadara. ² Quia na jlui' Jesús ts'om w'aandaa mantya jna' cwii ts'a' wats'omtyue' na m'aa' jndyetia naquii' ts'om. Jndyocatjomñe Jesús. ³ Ñequii' mac'e' tsa'ñee' yuu niom ndei'luaa. Ndo' mei'cwii ts'a' taticandag nntseitye' jom, meii' ñ'e' l'uaancjo. ⁴ Ee jndye ndii' jnda' ñe'jla'tye' nn'a' nc'ee' ñequio l'oo' ñ'e' l'uaancjo. Saa' jom tyoc'oo'ñe' l'uaancjo'ñee' nch'u nch'u nta'. Tjaa' meii' cwii ts'a' na ndaa' nlquee' xje' jom. ⁵ Naxuee, natsjom ñequii'che' tyomanoom quii'ntaa' ndei'luaa ndo' quii' jnda'. Matseixua' jndei' ndo' matseiquie'ñe che'nque' ñequio ljo'. ⁶ Quia na nty'iaa'tquiaa' Jesús,

jndyoleinoom, tjantjyaa^maⁿ tcoom^m xtyeeⁿ jo nnom. ⁷⁻⁸ To' Jesús na matseineiⁿ nnom jndyeta, tsoom:

—'U jndyeta, calui' naquii' ts'om tsa^mm'aa^m.

Jo' chii' t'ò tsa^mñeeⁿ. Jndeiⁱ seineiⁿ tso:

—¿Jjo' nntsa' ñ'eⁿndyò ja, 'u Jesús na cwiluiindyu' Jnda Ty'oòts'om na m'aaⁿ nandyeticheⁿ? Ñequio xuee' Ty'oòts'om, mats'aa ty'oo njom' na tilco'wi' ja.

⁹ Ndo' tax'ee Jesús 'ndyoo tsa^mñeeⁿ, tsoom:

—¿Chiuu jndyu'?

T'ò jndyeta, tso:

—Ja jndyuya Jndye Meiⁿ, ee na jndye meiⁿ caya.

¹⁰ Quia jo' jndye ty'oo tyoch'ee tsa^mñeeⁿ na tincwji' Jesús joo jndyeta ndyuaaⁿñeeⁿ. ¹¹ Ndo' jo' joo' nndyoo' waa cwii ta yuu na m'aaⁿ cwii tmaa^m calcu na cwicwa'. ¹² Joo jndyetaⁿñeeⁿ tyol'ana ty'oo nnom Jesús, jluena:

—Cwe' na cajñom' jâ yuu na m'aⁿ calcu. Quiaa' ñ'om' na nncuoyâ naquii' n'om jooyo'.

¹³ Quia jo' tquiaa Jesús ñ'oom^m na ljo' cal'ana. Jo' chii' jlui'na, ty'equie'na naquii' n'om calcuⁿñeeⁿ. Jleinomyo', teityu'yo' yuu na nty'a 'ndyoo ndaaluee. Mana nchjeeñena' jooyo' quii' ndaa. Ndo' tmaa^m calcuⁿñeeⁿ tuee' cha'na we meiⁿ jooyo'.

¹⁴ Quia jo' nn'aⁿ na tyojndoo' calcu jla'tyuaa'na, ty'ela'candiina nn'aⁿ quii' tsjoom ndo' jo jndaq na luua' tuui. Jluu' nn'aⁿ, tquiocanty'iaana chiuu waa na tuui. ¹⁵ Tquiena na m'aaⁿ Jesús. Jliuna ts'aⁿ na jeeⁿ cwajndii ñetjom, jnda macweⁿ liaa ndo' jnda tco'yañ'e'na' jom. Jeeⁿ ndya' seicaty'uena' joona. ¹⁶ Ndo' nn'aⁿ na nty'iaandaa chiuu waa na tuui, tcuu tcuu jla'nei'na ndaa nn'aⁿ na tquiocanty'iaa. Jla'candiina chiuu waa na n'maⁿ ts'aⁿ na ñejleiñ'oom jndyetaⁿ ndo' chiuu na tjoom calcuⁿñeeⁿ. ¹⁷ Quia jo' cha'tso nn'aⁿ tò'na na tyotaⁿna nnom Jesús na calueeⁿeⁿ ndyuaa tsjoomna.

¹⁸ Xjeⁿ na majaacugonna^maⁿ ts'om w'aandaa, tjtaseicandyoo'ñe juu ts'aⁿ na ñeseixmaⁿ jndyeta naquii' ts'om, macaⁿ na wjaa ñ'eⁿñê. ¹⁹ Saa Jesús ticwancueⁿeⁿ. Tsoom nnom tsa^mñeeⁿ:

—Cja'lcwe' wa' na m'aⁿ nn'aⁿ!. Catsu' ndaana cwanti na jeeⁿ t'maⁿ naya na s'aa Ty'oòts'om ñ'eⁿndyu', ndo' chiuu na ty'oom na wi' ts'oom 'u.

²⁰ Quia jo' tja tsa^mñeeⁿ ndyuaa na m'aⁿ njoom Decápolis. Tòg'oⁿ na tyotseicañeeⁿ nn'aⁿ cantyja 'naa^m naya na s'aa Jesús ñ'eⁿñê. Ndo' cha'tsondye nn'aⁿ ndyuaaⁿñeeⁿ jeeⁿ tjawee' n'omna.

Yuscuchjoo jnda Jairo ndo' yuscu na tyenquiuu' liaa' Jesús

(Mt. 9:18-26; Lc. 8:40-56)

²¹ Teixndyaañenda' Jesús ndaaluee ñequio w'aandaa. Quia na tueⁿeⁿ mantyja ty'entyjaa' cwiiⁿ cwii tmaa^m nn'aⁿ jom. ²² Cwii ts'aⁿ na jndyu Jairo na cwiluitquieñe cantyja 'naa^m wats'om 'naa^m nn'aⁿ judíos, tyje'cañoom tsa^mñeeⁿ jo' jo'. Quia na ljeiiⁿ Jesús, tcoom^m xtyeeⁿ jo nnom. ²³ S'aaⁿ ty'oo, tsoom:

—Nomjndaaya mañ'eⁿcueeⁿeⁿ. ¿Aa tijoom nntsa' cwii nayaⁿñeeⁿ na nncja', cja'catioo' l'ò' nacjoom^m cha na nn'maaⁿ na nncwandoⁿtyeeⁿ?

²⁴ Ndo' tja Jesús ñ'eⁿ tsa^mñeeⁿ. Mati jndye nt'omcheⁿ nn'aⁿ ty'entyjò, jo' chii' s'aana' na jeeⁿ tyeeⁿ wjaⁿ. ²⁵ Ndo' na quii'ntaaⁿ naⁿñeeⁿ ñ'eⁿ cwii yuscu na jeeⁿ nioom wii' na jnda canchoⁿ'we chu na tyoojaameintyjee' na cwicaa nioom^m. ²⁶ Jeeⁿ wi' ñetjoom na jndye nnom nasei tyol'a nn'aⁿ jom. Ndo' cha'tso 'naa^maⁿ jnda seicatsoom. Saa tjaa'naⁿ na tejndeina' jom, yacheⁿ nioomti matjoom. ²⁷ Jnda ñejñeeⁿ ñ'oom cantyja 'naa^m Jesús, jo' chii' tjantjyooⁿ naxeⁿ quii'ntaaⁿ nn'aⁿ ndo' tyenquoom^m liaa'. ²⁸ Ee na jnda seitioom naquii' ts'oom: “Xeⁿ cwe' na nndaq ñequiuu'a lia'na, quia jo' nn'maⁿya.” ²⁹ Ndo' jnda na tyenquoom^m, mantyja taa'. Ntyjiicheeⁿ na jnda n'maaⁿ tycu na weeⁿeⁿ. ³⁰ Saa Jesús sei'ng'oⁿ na n'maⁿ cwii ts'aⁿ ñequio najndei na matseixmaaⁿ. Quia jo' taqueeⁿ, nty'iaaⁿaⁿ ndaaⁿ cha'tso nn'aⁿ. Tax'eeñê ndaana:

—¿Ñeeⁿ cwii 'o tyenquiuu' liaya?

³¹ Nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê jluena nnoom:

—Jeeⁿ 'u Ta, jeeⁿ tyeeⁿ m'aⁿ nn'aⁿ nacañom'. Ndo' na mawaxe' ndaaⁿyâ, xocandaaⁿ nl'uuyâ ñeeⁿ tyenquiuu' lia'.

³² Saa manty'iaaⁿaⁿ ndiocheⁿ nacañom^m cha nljeiiⁿ ñeeⁿ juu tyenquiuu' lia'aⁿ. ³³ Ndo' juu yuscuⁿñeeⁿ, jeeⁿ cwiteiñê na macaty'ueeⁿ ee na ntyjiicheeⁿ na jom jnda tco'yana'. Seicandyoo'ñê, tcoom^m xtyeeⁿ jo nnom Jesús. Tjei'yuu'ñê na jom tyenquoom^m. ³⁴ Tso Jesús nnoom:

—'U nomjndaaya, nc'e na matsei'yuu' ñ'eⁿndyò, jo' na jnda n'maⁿ!. Jnda jndyaandyu' tycu na ñetjom'. Cja'to' wa'. Ty'oòts'om cjaa ñ'eⁿndyu'.

³⁵ Yocheⁿ na ndicwaⁿ matseineiⁿ Jesús nnom yuscuⁿñeeⁿ, tquie'cañom nn'aⁿ na jnaⁿ waa' Jairo, juu ts'aⁿ na cwiluiitquieñe wats'om 'naaⁿ nn'aⁿ judíos. Jluena nnoom:

—Jnda tue' nomjnda'. ¿Ljo' nnts'a' na cwimatseicachjuu'ti' Maestrom'aa'?

³⁶ S'aa Jesús ndoo' ticañeeⁿ ñ'oom na jlue naⁿñeeⁿ. Tsoom nnom ts'aⁿ na cwiluiitquieñe cantyja 'naaⁿ wats'om:

—Tinty'ue'. Macandá na catseyiu' ñ'eⁿndyo ja.

³⁷ Meiⁿ tatinquiaaⁿ na nnc'oola'jomndye nt'omcheⁿ nn'aⁿ ñ'eⁿñê na wjaⁿ waa' tsaⁿñeeⁿ. Macandá tjañ'oom Pedro, ñequio Jacobo ñ'eⁿ Juan, tyjee Jacobo'ñeeⁿ. ³⁸ Jnda na tqiiena waa' ts'aⁿ na cwiluiitquieñe cantyja 'naaⁿ wats'om, jndyena na jeeⁿ c'uaa cam'aⁿ nn'aⁿ najndei cwila'xuaa na cwityuee. ³⁹ Jnda na tjaqueⁿ quii' w'aa, tsoom ndaaⁿ naⁿñeeⁿ:

—¿Chiuu na jeeⁿ c'uaa m'aⁿyo' na cwityuee'yo'? Yuscuchjoom'aa' nchii na jnda tueeⁿeⁿ. Cwe' na watsom.

⁴⁰ Saa joona cwe' cwinoona jom. Quia jo' tjeiiⁿeⁿ cha'tsondye naⁿñeeⁿ ch'eⁿ. Jnda jo' tjañ'oom tsoty yuscuchjoo ñ'eⁿ tsondyee, mati ndyee naⁿñeeⁿ na ñ'eⁿ ñ'eⁿñê. Ty'equieⁿ na na m'aaⁿ ts'oo chjoo. ⁴¹ T'ueeⁿ ts'q ts'oo chjoo. Tsoom nnom:

—Talita, cumi. (Ñ'oomwaa' matsona': 'U leii, matsjoo njom', quicantya'.)

⁴² Mañoom' teicantya yuscuchjoo'ñeeⁿ. Toqⁿoⁿ na manoom ee ts'aⁿ na canchoo'we chuu' jom. Ndo' nn'aⁿ na m'aⁿ jo' jo' mañoom' tquiaana' na jeeⁿ tjawee' n'omna, hasta tyueneiiⁿna.

⁴³ Quia jo' Jesús seicoom'm ndyueena na ticaluena nnom meiⁿcwii ts'aⁿ ljo' tuui. Ndo' tsoom na quiana na nlcwa' yuscuchjoo'ñeeⁿ.

6

Tja Jesús tsjoom Nazaret

(Mt. 13:53-58; Lc. 4:16-30)

¹ Jlu' Jesús tsjoom'ñeeⁿ, tjalcweeⁿeⁿ ndyuaa tsjom'm. Ndo' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê ty'ena ñ'eⁿñê. ² Quia na tuee' xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ judíos, tjaquiee' Jesús naquii' wats'om 'naaⁿna, toqⁿoⁿ na tyo'mooⁿ ndaana. Ndo' jndye nn'aⁿ na tyondye ñ'oom na tyoñequiaaⁿ jeeⁿ tjawee' n'omna. Jluena:

—¿Yuuu chuu tsaⁿm'aaⁿ cha'tso ñ'oommeiⁿ na jeeⁿ yana'? Ndo' ¿yuu jnaⁿ na jeeⁿ jndo' ts'oom? ¿Chiuu waayuu na jeeⁿ jndye nnom ts'iaaⁿ t'maⁿ mach'eeⁿ na tiquinty'iaaya? ³ Ndo' tsaⁿm'aaⁿ, ¿aa nchii cwe' ts'aⁿ na macuuñe n'oom? ¿Aa tyiyuu' na jom jnda María? Ndo' ntyjeeⁿ, ¿aa nchii Jacobo ñequio José ndo' Judas ñequio Simón? Ndo' mati yolcu ntyjeeⁿ m'aⁿna quii'ntaaⁿya.

Jo' chii t'omna na tineiiⁿna jom. ⁴ Quia jo' tso Jesús ndaana:

—Majndye nn'aⁿ m'aⁿ na cwila't'maaⁿndyee profeta. Saa macandá nn'aⁿ ndyuaaⁿaⁿ ñequio nn'aaⁿaⁿ ñequio nn'aⁿ waⁿaⁿ tixocala't'maaⁿndyena jom.

⁵ Macwe' jo' tjaaⁿna ts'iaaⁿ t'maⁿ na s'aaⁿ quii'ntaaⁿna. Macandá tioom l'ooⁿ nacjoo cwantindye nn'aⁿwii na sein'maaⁿ joona. ⁶ Ndo' s'aana' na jeeⁿ jnda ntyjeeⁿ na tileica'la'yu' naⁿñeeⁿ. Jnda chii tjawinoom njoom nch'u na nndyoo' tsjom'm. Tyo'moⁿtyeeⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ.

Majñom Jesús nn'aⁿ canchoo'wendye

(Mt. 10:5-15; Lc. 9:1-6)

⁷ Quia jo' t'maaⁿ nn'aⁿ canchoo'we na cwila'jomndye ñ'eⁿñê. Tquiaaⁿ najndei na tseixmaaⁿ na nla'xmaⁿna cha ndaaⁿ nntjeiiⁿna jndyeta naquii' n'om nn'aⁿ. Ndo' toqⁿoⁿ na majñoom we wendyena ts'iaaⁿ 'naaⁿaⁿ. ⁸ Ndo' saⁿntjoom na meiⁿcwii 'naⁿ tic'ooñ'omna nato, meiⁿ chetsja', meiⁿ tyoo', meiⁿ tsjo'ñjeeⁿ. Macandá ts'oom l'eii wanaaⁿ na nnc'ooñ'omna, ⁹ ñequio lcoom na ñjoomna. Ndo' mandá liaa na cwee'na na cwi'oona. ¹⁰ Mati tsoom ndaana:

—Meiⁿyuucheⁿ waa' ts'aⁿ na nntsquie'yo', caljoo'ndyo' jo' jo' hasta xjeⁿ na nlu'i'yo' tsjom'ñeeⁿ. ¹¹ Saa xeⁿ nntsquie'yo' cwii tsjoom na tiñe'cato'ñoom nn'aⁿ 'o, meiⁿ tiñe'candyena ñ'oom ndyue'yo', quia na nlu'i'yo' tsjom'ñeeⁿ, calaquia'yo' ts'oindaⁿ na chuu' nc'ee'yo' cha na nncwji'yuu'ñena' nacjoo naⁿñeeⁿ na ticato'ñoomna ñ'oom' Ty'oqots'om. Mayuu'cheⁿ nndyue'yo' nntsjoq, xuee na nncu'xeⁿ Ty'oqots'om nn'aⁿ, t'maⁿti nawi' nntjoom nn'aⁿ tsjom'ñeeⁿ, nchiiti na nntjoom nn'aⁿ tsjoom Sodoma ñ'eⁿ Gomorra.

¹² Ndo' jlu' nn'aⁿ na ñjom Jesús. Ty'enquiaa ñ'oom na calcwe' n'om nn'aⁿ jnaaⁿna. ¹³ Mati majndye jndyeta tyotjeiiⁿna naquii' n'om nn'aⁿ. Tyoty'oomndyena seitye nacjoo nn'aⁿ wii na tyola'n'maⁿna naⁿñeeⁿ.

Cantya na tue' Juan, tsaⁿ na tyotseits'oomñe nn'aⁿ

(Mt. 14:1-12; Lc. 9:7-9)

¹⁴ Ndo' Herodes, ts'aⁿ na matsaⁿntjom, jñeeⁿ cantya 'naaⁿ Jesús ee cha'waa ndyuaaⁿñeeⁿ jnda t'oom' ñ'oom'ñeeⁿ. Saa luaa seitiom cantya 'naaⁿ Jesús, tsoom:

—Tsaⁿm'aaⁿ! ¿aa nchii juu Juan, ts'aⁿ na tyotseits'oomñe nn'aⁿ? ¿Aa nchii jom jndā wando'xcoom na tueeⁿeⁿ, jo' chii waa na matseixmaaⁿ na cwicandaq mach'eeⁿ ts'iaaⁿ t'maⁿmeiⁿ?

¹⁵ Saa nt'omcheⁿ nn'aⁿ tyolue:

—Profeta Elías luua'.

Ndo' nt'omcheⁿ tyolue:

—Luua' profeta cha'na joo profeta na tyom'aⁿ tandyo xuee.

¹⁶ Quia na jndii Herodes ñ'oommeiⁿ na cwilue nt'omcheⁿ, tsonnaaⁿaⁿ:

—Maxjeⁿ Juan luua', ts'aⁿ na sa'ntjōⁿ na catyjena xtyo'. Jndā wando'xcoom na tueeⁿeⁿ.

¹⁷⁻¹⁹ Ee Herodes ñequio tsaⁿ na jndyu Felipe joona cwii nquieendyena. Saa Herodes m'aaⁿ ñ'eⁿ scuu' tyjeeⁿ. Herodias jndyu yuscu'ñeeⁿ. Ndo' tyotso Juan nnoom:

—U ticatsa'ntjomna' na mañ'oom' scuu' t'iu'.

Jnaaⁿ ñ'oomwaaⁿ na jeeⁿ ndya' jndoo' yuscu Herodias Juan. Jo' chii seincjoo'ñe yuscu'ñeeⁿ nnom Herodes ndo' jom je' seiyoom'm, sa'ntjoom na cala'tyeⁿ na Juan, chii catuee'na juu w'aancjo. Herodias queeⁿ ts'oom Juan hasta l'ue ts'oom na calacuee'na juu saa tileicandaq. ²⁰ Ee Herodes nquia'aⁿ juu. Sei'noo'ōⁿ na tseixmaⁿ Juan cantyja na maty'iomyana' ndo' na jndā tque'ñju' Ty'oots'om naquii' ts'om tsaⁿñeeⁿ. Jo' chii tyowañom'm juu cha ticats'aa yuscu'ñeeⁿ nawi' ñ'eⁿñe. Ñequio na xcwee' ts'oom tyoñeeⁿ ñ'oom na tyoñe'quiaa tsaⁿñeeⁿ saa tijndye sei'noo'ōⁿ ñ'oom na tyotseineiⁿ Juan. ²¹ Saa tue'ntjyo xjeⁿ na juu Herodias ljeii' chiuu ya na nndaq nnts'aaⁿ. Ee tuee' xueechuu' Herodes, tyola't'maaⁿndyena jom. Tquiaaⁿ nantquie na tcwa' nn'aⁿ na cwiluiitquiendye cantyja 'naaⁿaⁿ, ñequio nn'aⁿ na cwitsa'ntjom sondaro, ndo' ñequio nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwiluiitquiendye ts'ondaa Galilea. ²² Quia jo' tjaquiee' yuscundyua jnda Herodias yuu cwicwa' naⁿñeeⁿ, seijnom jo ndaana. Jee' tjawee' ts'om Herodes ndo' mati nn'aⁿ na jla'jomndye ñ'eⁿñe. Tsoom nnom yuscundyua'ñeeⁿ:

—Caⁿ cantyjati na l'ue ts'om' nooⁿ, ndo' ja nñequia.

²³ Seitye'tyeeⁿ ñ'oom, tsoom:

—Mei'nquia na nlcaⁿ nooⁿ, nñequia hasta meiⁿ xcwe cantyja na matsa'ntjōⁿ.

²⁴ Jluu' yuscu'ñeeⁿ quii'ntaaⁿ nn'aⁿ, tax'eeⁿ nnom tsoñeeⁿ:

—Naⁿ, ¿ljo' nlcaaⁿa?

T'ō tsaⁿñeeⁿ nnom jnaaⁿ:

—Caⁿ xqueⁿ Juan, tsaⁿ na tyotseits'oomñe nn'aⁿ.

²⁵ Mantyja seityuaaⁿaⁿ, tjaquiee'nnaaⁿaⁿ na m'aaⁿ rey Herodes, tsoom:

—Ja l'ue ts'ōoⁿ na maje'ndyo quiaa' nooⁿ cwii xio na njom xqueⁿ Juan, tsaⁿ na tyotseits'oomñe nn'aⁿ.

²⁶ Na luua' tso tsaⁿñeeⁿ, jeeⁿ seichjoo'na' ts'om Herodes. Saa nc'e na jndā tque'tyeeⁿ ñ'oom'm ñequio na ndyecheⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñe, jo' chii ticandaq' ts'oom na nntseichueeⁿeⁿ ñ'oom. ²⁷ Mantyja jñoom cwii sondaro 'naaⁿaⁿ, sa'ntjoom na cjaac'oom tsaⁿñeeⁿ xqueⁿ Juan. ²⁸ Quia jo' tja sondaro'ñeeⁿ w'aancjo, tjacatyjeeⁿ xtyo' Juan. Jndā chii jndyoñ'oom juuna' ts'om cwii xio. Tquiaaⁿ nnom yuscu'ñeeⁿ ndo' juu tquiaa nnom tsondyee.

²⁹ Jndā na jndye nn'aⁿ na tyocañ'eeⁿ ñ'eⁿ Juan, quia jo' ty'ec'omna sei'ts'o 'naaⁿaⁿ. Ty'ecat'iuuna jom.

Tquiaa Jesús na tcwa' 'om meiⁿ naⁿnom

(Mt. 14:13-21; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

³⁰ Nn'aⁿ na jñom Jesús ts'iaaⁿ 'naaⁿaⁿ tjomndyennda'na na m'aaⁿ. Tyoluena nnoom cha'tso ts'iaaⁿ na jndā ñel'ana ndo' cha'tso ñ'oom na jndā ñet'mooⁿna. ³¹ Quia jo' tsoom ndaana:

—Cjaaya, nntsaaya cwii joo yuu na ñencjoo jo jndāq na nnta'jndyaaya.

Ee yuu na tyom'aⁿna jndye ts'aⁿ, nn'aⁿ na cwiquie ndo' nn'aⁿ na cwi'oo, meiⁿ tileicju'naaⁿñena' na nlcwa'na. ³² Jo' chii jluu'na na ñenquieena ñ'eⁿ w'aandaa na 'oona cwii joo yuu na tjaa'naⁿ nn'aⁿ. ³³ Saa jndye nn'aⁿ nty'iaatquia na cwi'oona ndo' ta'jnaaⁿ naⁿñeeⁿ joona na 'oowinoma. Ndo' jla'tyuaa'ti naⁿñeeⁿ, jnaⁿna njoomna ty'eca'na, ty'enquiandyena 'ndyoo ndaaluae. Joona tquiejndyena yuu na wjaa Jesús ñequio nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñe. ³⁴ Quia jlueeⁿeⁿ ts'om w'aandaa nty'iaaⁿaⁿ na jeeⁿ jndye nn'aⁿ jndā tjomndye jo' jo'. Ty'oom na jeeⁿ wi' ts'oom naⁿñeeⁿ ee cwe' m'aⁿtona cha'cwijom cwii tmaaⁿ canmaⁿ na tjaa 'ñeeⁿ juu na ya nnteix'ee. Quia jo' tooⁿōⁿ na jndye ñ'oom tyo'mooⁿ ndaana. ³⁵ Quia na jndā tmaaⁿ, nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñe ty'entyjaa'na jom, jlueña nnoom:

—Je' jndā tmaaⁿ ndo' tjaa'na' l'aa meiⁿ rancho 'naaⁿ nn'aⁿ. ³⁶ Cajñom' na'm'aⁿ na nnc'oona ranchoo nn'aⁿ oo njoom nch'u na nndyoo' nndyoo' cha jo' jo' nndaq nla'jndana na nlcwa'na. Ee joona tjaa'na' na c'omna na nlcwa'na.

³⁷ T'õ Jesús ndaana, tsoom:

—'O quia'yo' na nlcwa'na.

Quia jo' jluena nnoom:

—¿Cwaaⁿ nndaã nleijndei meiiⁿ nntsalajndaayã cha'na we siaⁿto s'om denario tyoo' na nñe'quiaayã na nlcwa' na'm'aⁿ?

³⁸ Tax'eeⁿ ndaana, tsoom:

—¿Cwanti tyoo' cwileiñ'om'yo'? Cauty'ia'yo' cwanti na mawaa.

Jnda na l'ueena, jluena nnoom:

—Ñe'om taⁿ tyoo' ñ'eⁿ we catscaa cwilein'õõ'yã.

³⁹ Quia jo' saⁿntjoom na cal'a nn'aⁿ cwii cwii tmaaⁿ ndo' cwindyuaandyena nacjoo' jnda nch'u. ⁴⁰ Nt'om naⁿñeeⁿ ty'emeindyuaandyena cwii siaⁿto na cwii cwii tmaaⁿ, ndo' nt'om naⁿñeeⁿ l'ana wen'aaⁿ nchoo' nqui na cwii cwii tmaaⁿ joona. ⁴¹ Jnda na to'ñoom 'om taⁿ tyoo' ñequio we catscaa, quia jo' jlundãñê cañoom'luee. Tquiaaⁿ na quian'l'uaa' Tsotyeeⁿ. Jnda jo' tyjeeⁿ tyoo'ñeeⁿ, tquiaaⁿ joona' ndãã nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'e'ñê cha joona nnt'oomna joona' ndãã nn'aⁿ na meindyuaandye. Majo'ti s'aaⁿ ñ'eⁿ we catscaa. ⁴² Tcwa' cha'tsondye nn'aⁿ hasta tjacjoona. ⁴³ Ndo' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'e'ñê jla'tjomna ntaⁿ ntyoo' ñ'eⁿ calcaa na 'ndiina'. Too' canchoo'we tsquiee. ⁴⁴ Ndo' jndye nn'aⁿ na tcwa' ntyoo' na tyot'oom naⁿñeeⁿ. Tue'ntyjo cha'na 'om meiⁿ na cwe' naⁿnom.

Tjaca Jesús nnom ndaaluee

(Mt. 14:22-27; Jn. 6:16-21)

⁴⁵ Quia jo' mantya jñom Jesús nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'e'ñê na cuona ts'om w'aandaa, c'ooñetina, nncwit'ioo'na xndyaa' ndaaluee na nlquienna tsjoom Betsaida. Jom nljoo'ñetyeeⁿ yocheⁿ na majñoom nn'aⁿ na jndyendye. ⁴⁶ Ndo' jnda na jñoom naⁿñeeⁿ, tjawaaⁿ cwii joo quii' jndaã yuu na ñenqueⁿ na nntseineiⁿ nnom Tsotyeeⁿ. ⁴⁷ Quia na jnda teincõõⁿ, juu w'aandaa'ñeeⁿ mam'aa'na' xcwe ts'om ndaaluee, ndo' Jesús ñenqueⁿ cwii m'aaⁿ tyuaatcwii. ⁴⁸ Nty'iaaⁿ na jeeⁿ wi' cwitjoom naⁿñeeⁿ na ñjomndye w'aandaa, ee matseilcwe'tya' jndye juuna'. Jeeⁿ cwila'jnda na cwicantyjaandyena n'oom pala' cwentaa' w'aandaa'ñeeⁿ. Cha'na ñequiee na cwitsjoom jnaa' tjaca' nnom ndaaluee. Tue'cañoom na m'a'na, ndoo' cwe' nncwinoom'm joona. ⁴⁹ Quia nty'iaana na mawjaacaⁿ nnom ndaaluee, jla'tiuuna jndii cwinty'iaana. Jndei tyola'xuaana. ⁵⁰ Jeeⁿ ndya' tyuena ee cha'tsondyena nty'iaana jom. Mantya t'maaⁿ joona, tsoom ndaana:

—C'om'yo' na t'maⁿ n'om'yo'. Manncõ luaa. Tilacatyendyo'.

⁵¹ Quia jo' tuõõⁿ ts'om w'aandaa yuu na ñjomndyena, mana teicheⁿ jndye. Jo' chii jeeⁿ seiñ'eeⁿñena' joona cantya' naaⁿaⁿ. ⁵² Ee tila'noⁿ na cantya' naaⁿ ts'iaaⁿ t'maⁿ na s'aa Jesús ñequio ntyoo' na tcwa' nn'aⁿ. Ndo' ndicwaⁿ tileiqueⁿ na cwentaa' ñeeⁿ cwiluñê.

Sein'ma Jesús nn'aⁿwii ndyuaa Genesaret

(Mt. 14:34-36)

⁵³ Quia na jnda teixndyaandyena ndaaluee, tquiena ndyuaa Genesaret. Jo' jo' teicjoomna w'aandaa 'ndyoo ndaaluee. ⁵⁴ Quia jlui'na w'aandaa mañoom' ta'jnaaⁿ nn'aⁿ ndyuaa'ñeeⁿ Jesús. ⁵⁵ Jla'tyuaa'na, ty'ena cha'waa ndyuaa'ñeeⁿ, tyo'oochona nn'aⁿwii cwe' ñ'eⁿ nduu mei'yuucheⁿ joo na ndyena na mawee' Jesús. ⁵⁶ Ndo' mei'yuucheⁿ na tueⁿeⁿ, meiiⁿ njoom nch'u, meiiⁿ njoom t'maⁿ, meiiⁿ jo ndo' jndaã, tyotsa'na nn'aⁿwii ts'om nato. Ndo' joo nn'aⁿwii'ñeeⁿ tyola'ty'oondyena nnoom na nñequiaaⁿ meiiⁿ cwe' 'ndyoo liaⁿaⁿ na nñe'quio'na. Ndo' cha'tso nn'aⁿ na tye'nquio' 'ndyoo liaⁿaⁿ n'maaⁿ.

7

Waa na mach'eena' na til'ueñe ts'aⁿ jo nnom Ty'õõts'om

(Mt. 15:1-20)

¹ Nn'aⁿ fariseos ñequio nn'aⁿ na cwit'mõõⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, jnaⁿ na Jerusalén, tquiena na m'aaⁿ Jesús. ² Ee jnda tqueⁿ na cwentaa' chiuu cwil'a nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'e'ñê na cwicwa' na tyootjei'ljuu'ndyena cha'xjeⁿ costumbre na waa ee tyoondyuu'na cha'xjeⁿ nquiu naⁿñeeⁿ na maca'na'. Jo' chii tyola'ncjoo'ndye naⁿñeeⁿ nacjoona. ³ Ee nn'aⁿ fariseos ñequio cha'tso nn'aⁿ judíos, jeeⁿ cwique'ndyena na cwila'candana costumbre na tqueⁿ nn'aⁿ na tyoluñtquiendye ndaana. Jo' chii mati ticwa'na xeⁿ nchii na nndyuu'jndyena cha'xjeⁿ na matso costumbre'ñeeⁿ. ⁴ Ndo' quia na cwinquiolcwee'na na ty'ena ts'ua ticwa'na xeⁿ nchii na cwique'lju'ndyejndyena. Mati jndye nt'omcheⁿ costumbre cwila'wena na matsejndaa'ñena' chiuu waa na nntmaaⁿ waso, ñequio caseito, ñequio xjo casuela, ñequio jnduu. ⁵ Quia jo' nn'aⁿ fariseos ñequio nn'aⁿ na cwit'mõõⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, ta'x'eena nnom Jesús, jluena:

—Nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿndyu' ¿chiiu na ticala'candana costumbre na tqeⁿ nn'aⁿ na tyoluitquiendye ndaaya na cwicwa'na na ndicwaⁿ m'aⁿna na tiqueⁿlju'ndyena?

⁶T'o Jesús ndaana, toom:

—O nn'aⁿ na we waa cwila'tiuu'yo', jeeⁿ teixcwe ñ'oom tjei' profeta Isaías cantyja 'naⁿ'yo' quia na seiljeiⁿ ñ'oom na matsona':

Naⁿm'aⁿ ndoo' na jeeⁿ cwila't'maaⁿndyena ja, saa t'maⁿ waa na tixcwee' n'omna ñ'eⁿndyo.

⁷Cwe' ts'iaaⁿndyo na cwila't'maaⁿndyena ja

ee cwit'mooⁿna ñ'oom na cwe' cwiqueⁿ nn'aⁿ, tachii ñ'oomya.

⁸Ndo' tsoi Jesús ndaana:

—O yacheⁿ cwi'ndye'yo' ñ'oom na sa'ntjom Ty'oots'om ndo' cwitsantyjo'yo'yo' costumbre na cwe' nn'aⁿ tqeⁿ. Joo costumbre'ñeeⁿ cwit'mooⁿna' chiiu waa na nntmaaⁿ caseito, ñequio waso, ndo' jndye nt'omcheⁿ ñ'oom na laa'ti' macaⁿna' na calacanda'yo'.

⁹Ndo' tsotyeeⁿ ndaa na ñ'eeⁿ:

—O jeeⁿ cwil'a'yo' na til'ue ljeii na sa'ntjom Ty'oots'om, cha ndaa nntsantyjo'yo' costumbre na cwil'uee'ndyo' ncjo'yo'. ¹⁰Ee matso Moisés: “Catseit'maaⁿndyu' tsotyee' ñ'eⁿ tso'ndyo'”, ndo' mati matsoom: “Ñeeⁿ juu na matso ñ'oomwi' nacjoo' tsotyee oo tsondyee, cala'cuee' nn'aⁿ juu.” ¹¹Saa 'o cwindu'yo' wanaaⁿ na nntso ts'aⁿ nnom tsotyeeⁿ oo tsoñeeⁿ: “Catseit'maⁿ ts'om' taxocandaa nnteijndeiya 'u' na' na tjoondyu' ee cha'tso 'naⁿya na niom la'xmaⁿna' Corbán.” (Ñ'oomwaa' ma'mooⁿna' na cha'tso 'naaⁿ ts'aⁿ jnda tqeeⁿ joona' cwentaa' Ty'oots'om). ¹²Ndo' quia na luaa' cwindu'yo' cwil'a'yo'yo' na taca'na' na cateijndei ts'aⁿ tsotyeeⁿ oo tsoñeeⁿ. ¹³Ndo' laa'ti' cwil'a'yo' na til'ue ñ'oom na tqeⁿ Ty'oots'om ee cwilacanda'yo' costumbre na tqeⁿ nn'aⁿ. Mati jndye nt'omcheⁿ nnom na cwil'a'yo' cha'na nmeiⁿ.

¹⁴Cwiicheⁿ cwii ndii' t'maⁿ Jesús nn'aⁿ na jndyendye na m'aaⁿ, toom ndaana:

—Candy'e'yo' cha'tsondyo' ndo' cala'noⁿ'yo': ¹⁵Tjaa'na' cwii nantquie na macwa' ts'aⁿ na nnts'aana' na til'ueñe jo nnom Ty'oots'om. Saa ñ'oom na cwinaaⁿ naquii' ts'oom nl'ana' na til'ueñe. ¹⁶Ñeeⁿ juu na niom lue' n'om lua'qui na nndii, candii.

¹⁷Quia jo' 'ndii Jesús nn'aⁿ na jndyendye, tjaqueⁿeⁿ quii' w'aa. Ndo' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñe ta'x'eendyena cantyja 'naaⁿ ñ'oom tjañoom' na seineiⁿ. ¹⁸Quia jo' tsoom ndaana:

—¿Aa maxjeⁿ mati 'o tila'noⁿ'yo'? ¿Aa tiqueⁿ'yo' cwenta na tjaa'na' cwii nnom nantquie na cwicwa' nn'aⁿ na juuna' nnts'aana' na til'ueñe ts'aⁿ jo nnom Ty'oots'om? ¹⁹Ee nchii naquii' ts'om ts'aⁿ nncuee'na'. Maxjeⁿ ts'om tsiaⁿ'aⁿ nncuee'na', jnda chii nnteieⁿeⁿ juuna'.

Luaa' tsoom na ma'mooⁿ na ya nlcwa' ts'aⁿ cha'tso nnom nantquie. ²⁰Jnda chii tsoom ndaana:

—Joo na cwinaaⁿ naquii' ts'om ts'aⁿ cwil'ana' na til'ueñe jo nnom Ty'oots'om. ²¹Ee canty'jati na tseixmaⁿ naquii' ts'om ts'aⁿ jo' na cwiwitquioo' natia na matseitiu cha'na cwe' nnc'oomya ts'aⁿ ñ'eⁿ x'iaaⁿ'aⁿ, oo ñ'eⁿ sculjaa', cha'na nntseicuee' ts'aⁿ x'iaaⁿ'aⁿ, ²²cha'na nnc'h'uee ts'aⁿ, cha'na nntseiqueeⁿ ts'om ts'aⁿ 'naaⁿ x'iaaⁿ'aⁿ, cha'na nnc'oom ts'aⁿ na wi'ñe, cha'na cwe' ñequiu'nn'aⁿ ts'aⁿ, cha'na meiⁿ cwe' tajnaaⁿto ts'aⁿ, cha'na nntseitaa' ts'om ts'aⁿ, cha'na nntio'ñ'oom ts'aⁿ x'iaaⁿ'aⁿ, cha'na nntseis'awine oo nntseiscueⁿ ts'aⁿ, oo cha'na nntseintjeiⁿñe cheⁿquii ts'aⁿ. ²³Cha'tso natiameiⁿ cwinaaⁿna' naquii' ts'om ts'aⁿ ndo' joona' cwil'ana' na tjaa yuu l'ueñe jo nnom Ty'oots'om.

*Cwii yuscu na seiyu' ñequio Jesús
(Mt. 15:21-28)*

²⁴Jlui Jesús jo' jo', tjaaⁿ ndyuaa Tiro ñ'eⁿ Sidón. Jo' tjaqueⁿeⁿ quii' w'aa ee tical'ue ts'oom na ndye nn'aⁿ na jo' m'aaⁿ. Saa t'icandaa nncwanty'oom. ²⁵Mañoom' jndii cwii yuscu na jo' m'aaⁿ. Tyje'cañoom jo' jo' ndo' tco' xtye jo nnom Jesús. Ee m'aaⁿ yuscuchjoo jnda yuscu'ñeeⁿ na maleiñ'oom jndyeta. ²⁶Ndo' jom nchii ts'aⁿ judío. Jom ts'aⁿ sirofenicia. S'aa ty'oo nnom Jesús na cwji' tsaⁿ'ñeeⁿ jndyeta naquii' ts'om yuscuchjoo jnaaⁿ. ²⁷Saa tso Jesús nnoom:

—Matsona' na nlcwa'jndyee yocanch'u, ee ticaty'iomna' na nntjei'la na cwicwa'na na ñe'quiaayoo joona' ndaa calue' nch'u.

²⁸Yuscu'ñeeⁿ t'ooⁿ nnom Jesús. Tsoom:

—Jeeⁿ mayuu', 'u Ta, saa canty'ia', calue' nch'u ndya' cwicwa'yo' meiⁿ cwe' nacajnda na cwiquiaa nacjee' mei'sa na jla'quiaa yocanch'u.

²⁹Quia jo' tso Jesús nnom yuscu'ñeeⁿ:

—Jeeⁿ majo'ndyo ñ'oom na tsu'. Ya xeⁿ wja'to' wa'. Jnda jlui' jndyeta naquii' ts'om yuscuchjoo jnda'.

³⁰Tja tsaⁿ'ñeeⁿ ndo' quia na tueⁿeⁿ waⁿ'aⁿ, ljeii' na mawaacheⁿ yuscuchjoo cjoo' jnduu. Mayuu' na jnda jlui' jndyeta naquii' ts'om.

Sein'ma' Jesús cwii ts'a'n na tileicatseinei'

³¹ Tjalcwe! Jesús na ñet'oom jo' jo'. Tjawinoom ndyuaa Tiro, ndo' ndyuaa Sidón ñequio ndyuaa jo ndo' njoom Decápolis. Tue'n'e' ndaaluee chjoo ts'ondaa Galilea. ³² Ndo' tquion'om nn'a' cwii ts'a'n na cantaa' ndo' canchee'ñe. L'ana ty'oo nnom Jesús na catioom ts'oo' nacjoo' tsa'ñ'ee'. ³³ Quia jo' tjei'ñoo' tsa'ñ'ee' quii'ntaa' na'ñ'ee', ty'ena yuu na ñe'wendyena. Tjaa'ñe ndaal'oo' n'om lua'qui tsa'ñ'ee', seicana'a' nomts'oo' ñ'e' ndaa'naa'na, quia jo' tyenquioom'm nomtsaa tsa'ñ'ee'. ³⁴ Jnda' jo' nty'iaa'na' cañoom'luee, ndo' tcom ts'oom na jnda ntyjee', tsoom:

—Efata. (Ñ'oomwaa' matsona': Catseicanaa'ñena'.)

³⁵ Mantya jnaa' n'om lua'qui tsa'ñ'ee' ndo' mati x'ee tsa. Ndo' mana jna'na' na ya matseinei'. ³⁶ Quia jo' seicu' Jesús ndyuee na'ñ'ee' na ticaluena nnom meic'wii ts'a' cantya na tuii. Saa' meii' na ñenquii'che' tyotsoom ndaana na ticaluena, joona yache' jndyeti tyola'nei'na ndaa' n'iaana. ³⁷ Ndo' jee' tjawee' n'om na'ñ'ee', tyola'nei'na, tyoluena:

—Jesús jee' ya mach'ee' ee nn'a' na cantaa, mach'ee' na ya cwindyena. Ndo' nn'a' na tileicala'nei' mach'ee' na ya cwilaneina'.

8*Tquiaa Jesús na tcwa' ñequiee mei' nn'a'*
(Mt. 15:32-39)

¹ Joo ncuee'ñee' tjomndyenda' cwii tmaa' nn'a' na jndyendye. Ndo' tjaa'na' na cwileiñ'om na'ñ'ee' na nlcwa'na. Jo' chii t'ma' Jesús nn'a' na cwila'jomndye ñ'e'ñe, tsoom ndaana:

² —Wi' ts'oo'ya tmaa' nn'a'm'a', ee je' jnda ndyee xuee na m'a'na ñ'e'ndyo ndo' tatjaa'na' ljo' cwii cwileiñ'omna na nlcwa'na. ³ Ndo' xe' njiñoo'ya joona na c'oolcwee'na l'aana na ñe'jndo'na, quia jo' nato m'a'na nntycwii na jndei' n'omna ee ñ'ee' nt'omndye joona na tqúa jna'na.

⁴ Quia jo' nn'a' na cwila'jomndye ñ'e'ñe jluena nnoom:

—Tjaa'na' chiuu ya na nnts'aa ts'a' na ñnequiaa' na nlcwa' na m'a'na' na jndyendyena, ee ljoo na m'aa'ya jo jnda.

⁵ Tax'eeñe ndaana:

—¿Cwanti tyoo' cwilei'ñ'om'yo'?

T'oo'na, jluena:

—Ntquiee' ta' tyoo'.

⁶ Quia jo' sa'ntjoom na c'ocwindyuaandye nn'a' nomtyuaa. To'ñoom ntquiee' ta' tyoo'ñee', tqúiaa' na quian'uaa' Ty'oots'om, jnda jo' tyjee' joona'. Tquiaa' joona' ndaa' nn'a' na cwila'jomndye ñ'e'ñe ndo' joona tqúiana joona' ndaa' nn'a'. ⁷ Mati cwileiñ'omna cwantindyo calcaa nch'u. Jnda na tqúiaa' na quian'uaa' Ty'oots'om, tsoom na quiana jooyo' ndaa' nn'a'. ⁸ Ndo' cha'tsondye na'ñ'ee' tcwa' tjacjoona. Too' ntquiee' tsquiee na jla'tjomna nta' ntyoo' ñequio nta' calcaa na 'ndiina'. ⁹ Ndo' joo nn'a' na tcwa' jo' tuee' cha'na ñequiee mei'joona. Quia jo' t'ma' Jesús na'ñ'ee' na c'ootona. ¹⁰ Jnda chii tuoo' ts'om w'aandaa ñ'e' nn'a' na cwila'jomndye ñ'e'ñe. Ty'ena ndyuaa Dalmanuta.

Nn'a' fariseos cwita'na cwii 'naa' na nnty'iaana

(Mt. 16:1-4; Lc. 12:54-56)

¹¹ Tquie'cañom nn'a' fariseos na m'aa' Jesús, to'na na cwila'ncjoo'ndyena ñ'e'ñe. Ndo' cha na nlque'na xje' jom, ta'na na ca'moo' ndaana cwii 'naa' na nna'na' na m'aa' Ty'oots'om. ¹² Jesús jee' tcom ts'oom na chjoo' ts'oom, tsoom:

—Na'm'a' cwita'na cwii 'naa' na nnty'iaana na nna'na' cañoom'luee. Ñ'oom na mayuu'che' matsjoo' ndaa'yo', maxje' xonquia na nnty'iaana meic'wii 'naa' meii' na cwita'na.

¹³ Quia jo' tjaa'. Ñ'ee' na'ñ'ee'. Tuonnaa'na' ts'om w'aandaa, teixndyaañe cwiiche' nantya ñequio nn'a' na cwila'jomndye ñ'e'ñe.

Ndaaljo' na la'xma' nn'a' fariseos

(Mt. 16:5-12)

¹⁴ Ndo' nn'a' na cwila'jomndye ñ'e' Jesús ñecwii ta' tyoo' cwileiñ'omtina ts'om w'aandaa ee tsuu' n'omna na nnc'ooñ'omna na nlcwa'na. ¹⁵ Quia jo' seijnoo' n'omna na ticjaañ'oomna' joona cantya 'naa' ñ'oom na cwit'moo' nn'a' fariseos. Ndo' seijoom'ñe ñ'oom'ñee' ñequio ndaaljo' na cwiluii tyoo'. Tsoom ndaana:

—C'om'ceendyo' na cal'a'yo' cwenta cantya 'naa' tyoo' 'naa' nn'a' fariseos ñequio Herodes ee ndaaljo' 'naa' na tis'a laxma'na'.

¹⁶ Quia jo' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ Jesús tq'na na cwilaneinⁿ na ndaaⁿ nc'iaana cantyja 'naaⁿ ñ'oomwaa'. Jluena:

—Luaa' matsoom cwe' ee tjaa'naⁿ tyoo' tquiochoqoya.

¹⁷ Sei'nq^o Jesús na ljo' cwila'tiuuna. Tsoom ndaana:

—¿Chiuu na jeeⁿ matseñ'eeⁿ ñenaⁿ 'o cwe' jnaaⁿ na tjaa'naⁿ tyoo' tquiocho'yo'? ¿Aa maxjeⁿ ndicwaⁿ ticala'nq^o'yo' ndo' na tileicjo ñ'oom naquiiⁿ n'om'yo'? ¿Aa maxjeⁿ tileiqueⁿ'yo' cwenta? ¹⁸ 'O na niom n'omndaq'yo', ¿aa maxjeⁿ ticajndo'yo'? Ndo' 'o na niom lueⁿ n'om lua'qui'yo', ¿aa maxjeⁿ ticandy'e'yo'? ¿Aa tacjaanjoomⁿ n'om'yo' ljo' s'aaya quia na seitjoonaⁿ na nlcwa' nn'aⁿ? ¹⁹ Quia na tyjaya 'om taⁿ tyoo' na tcwa' 'om meiⁿ nn'aⁿ, ¿cwanti lquiee na ñjom tyoo' 'ndiina' na jla'we'yo'?

T'oona, jluena nnoom:

—Canchoo'we lquiee 'ndiina'.

²⁰ —Ndo' cwiicheⁿ cwii ndii' quia na tyjaya ntquiee' taⁿ tyoo' na tcwa' ñequiee meiⁿ nn'aⁿ, ¿cwanti lquiee na 'ndiina'?

Jooa t'oona nnoom, jluena:

—Ntquiee' 'ndiina'.

²¹ Quia jo' matsoom ndaana:

—¿Aa maxjeⁿ hasta je' ticala'nq^o'yo'?

Sein'maⁿ Jesús cwii tsaⁿnchjaaⁿ tsjoom Betsaida

²² Quia na jnda tquiena tsjoom Betsaida tquioñ'om nn'aⁿ cwii tsaⁿnchjaaⁿ na m'aaⁿ Jesús. Tyol'ana ty'oo na catioyaaⁿ ts'ooⁿ nacjoo' tsaⁿñeeⁿ na catsein'maaⁿ juu. ²³ Quia jo' t'ueeⁿ ts'o tsaⁿnchjaaⁿ. Tjañ'oom juu nnom tsjoom. Ty'oomñe ndaajnaaⁿ lua'nnom ndo' tyenquoom'm lua'nnom tsaⁿñeeⁿ, jndaⁿ chii tax'eeⁿ nnom, tsoom:

—¿Aa waa ljo' manty'ia'?

²⁴ Sein'meiⁿ tsaⁿnchjaaⁿñeeⁿ lua'nnoom, tsoom:

—Manty'iaⁿ nn'aⁿ ndoo' ntyjii cha'cwijom n'oom jooa, saq cwi'ooca'na.

²⁵ Cwiicheⁿ cwii ndii' tionnda' Jesús l'ooⁿ cjoo' lua'nnom tsaⁿñeeⁿ. Quia jo' nquiee nty'iaa' tsaⁿnchjaaⁿ ndo' mana n'maaⁿ, xueeya nty'iaaⁿ. ²⁶ Jndaⁿ chii jñom Jesús jom. Tso nnoom:

—Cja'to', cja'ndye'yu' wa'. Ticwinoom' quii' tsjoom, meiⁿ tintsu' nnom mei'cwii ts'aⁿ chiuu tuii.

Macwji'yuu'ñe Pedro na Jesús cwiluiñê Cristo

(Mt. 16:13-20; Lc. 9:18-21)

²⁷ Jndaⁿ chii jlui' Jesús tsjoom Betsaida ñequio nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê. Ty'ena njoom nch'u ndyuaa tsjoom Cesarea Filipino. Ndo' xcwe na ñjomndyena nato, tax'eeⁿ ndaana, tsoom:

—¿Ñeeⁿ cwilue nn'aⁿ na cwiluiindy'o?

²⁸ Naⁿñeeⁿ t'oona, jluena:

—Nt'om nn'aⁿ cwilue na 'u Juan, ts'aⁿ na tyotseits'oomñe nn'aⁿ. Ndo' nt'omcheⁿ cwilue Elías 'u. Saq nt'omcheⁿ cwilue na 'u cwii profeta na jndaⁿ wando'xco'.

²⁹ Quia jo' tax'eennaaⁿ ndyueena, tsoom:

—Ndo' 'o je', ¿ñeeⁿ juu cwindu'yo' na cwiluiindy'o?

T'o Pedro, tso:

—'U maxjeⁿ nquii Cristo cwiluiindyu'.

³⁰ Jesús ñecwii ñ'oom sa'ntjoom na ticaluena nnom mei'cwii ts'aⁿ na cwiluiñê na ljo'.

Matseicandii Jesús cantyja na nncueeⁿeⁿ

(Mt. 16:21-28; Lc. 9:22-27)

³¹ Quia jo' toq^o na tyo'mqoⁿ ndaana cantyja 'naaⁿ nqueⁿ na cwiluiñê ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee. Tsoom jndye nawi' tseixmaaⁿ na catjoom. Ndo' tyo'mqoⁿ na xocato'ñoom nn'aⁿ judíos na cwiluiitquiendye jom, meiⁿ ntyee na cwiluiitquiendye, meiⁿ nn'aⁿ na cwit'mqoⁿ ljei na tqeⁿ Moisés. Maxjeⁿ nla'cuee'na jom saq xuee jndaⁿ ndyee, nncwando'nnaaⁿ na nncueeⁿeⁿ. ³² Ndyeyu seineiiⁿ ñ'oommeiⁿ ndaana. Ndo' Pedro tjañ'oom Jesús cwii ntyja. Tqoⁿ na matseitiaaⁿ juu na nmeiⁿ matsa na nluii. ³³ Teiqueⁿ Jesús, nty'iaaⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê. Seitiaaⁿ Pedro, tsoom:

—Quindy'o! nacañomya 'u na matseijomndyu' ñ'eⁿ Satanás. Ee ñ'oom na matsei'tiuu' jnaⁿ na' cwe' cantyja na cwila'tiuu nn'aⁿ, nchii cantyja na l'ue ts'om Ty'oqts'om.

³⁴ Quia jo' t'maaⁿ cwii tmaaⁿ nn'aⁿ yuu na m'aaⁿ ñequio nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê. Tsoom ndaana:

—Mei'cwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na l'ue ts'om na nncw'aa'ñe ja, cwji'ñê cantyja na matseitiu nqueⁿ. Caljoya ts'oom nawi' na matjoom, meiⁿ cueeⁿeⁿ. Ndo' candyontyjoqⁿ cantyja na mats'aa. ³⁵ Ee mei'cwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na mañequiaaⁿñe na catjom ljo' na nntjom ee na

m'aaⁿ cantyja 'naⁿya ñequio ñ'oom naya, juu tsaⁿñeeⁿ nluⁱ'n'maaⁿñê. Ndo' meiⁿcwiⁱñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na mal'ueeⁿñe cheⁿnquii chiuu nluⁱ'n'maaⁿñe, majo'to jo' nntsuuñe. ³⁶ Meiiⁿ cha'waa tsjoomnancue cuaana' cwentaa' ts'aⁿ, saꝓ çyuu waa na mateijndeina' juu ee xoc'ona' ñ'eñê na ticatsuñe añmaaⁿ'aⁿ? ³⁷ ¿Aa nndaꝓ nnts'aa ts'aⁿ na nnjoml'ua na nluⁱ'n'maaⁿñe añmaaⁿ'aⁿ? Cwaaⁿ nndaꝓ. ³⁸ Tiempo je' laxmaⁿ nn'aⁿ na ticala'yuya' n'omna ñ'eⁿ Ty'oqots'om ndo' la'xmaⁿna jnaⁿ, xeⁿ jnaaⁿna ja ñequio ñ'oom naya na mañequia, mati ja na cwiluiindyꝓ ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee, quia na ndyꝓnnda'a ñequio na matseit'maaⁿñena' Tsotyꝓ ñequio ángeles na lju' n'om, nnc'ꝓꝓⁿ na jnaaⁿ'a naⁿñeeⁿ.

9

¹ Mati tso Jesús ndaꝓana:

—Mayuu'cheⁿ nndye'yo' nntsꝓꝓ, m'aⁿ nn'aⁿ ñjaaⁿ na xocwjena hasta xeⁿ jnda nty'iaandaꝓana na matsꝓ'ntjom Ty'oqots'om ñequio cha'tso najnda na matseixmaaⁿ.

Seichuii'na' Jesús

(Mt. 17:1-13; Lc. 9:28-36)

² Jnda na teinom yom xuee, tjañ'oom Jesús Pedro ñ'eⁿ Jacobo ñ'eⁿ Juan. Ty'ena cwii sꝓo nandye yuu na ñenqueena. Ndo' jo' jo' seichuii'na' jom jo' ndaꝓana. ³ Saana' na caxuee liaⁿ'aⁿ, canchii'tina' cha'na tsaaⁿ. Meiⁿ tjaa'na' cwii ts'aⁿ na nndaꝓ mmaⁿ cwii liaa na nleicanchii'ti juuna' cha'na liaⁿ'aⁿ. ⁴ Ndo' xjeⁿñeeⁿ teitquoo'ñe Elías ñ'eⁿ Moisés na cwila'neiⁿna ñ'eⁿ Jesús. ⁵ Quia jo' tso Pedro nnom Jesús:

—Jeeⁿ ndya' ya na m'aaⁿya ñjaaⁿ. Cwa, nl'aayâ ndyee xquie' ncwaⁿl'. Cwii cwenta' nncu', cwii cwentaa' Moisés, ndo' cwii cwentaa' Elías.

⁶ Ñ'oommeiⁿ tsoyom cwe' nc'e na seiñ'eeⁿñ'eⁿna' jom ee na jeeⁿ ndya' cwicatyuena. ⁷ Quia jo' jndyocue cwii nchquiu na seincwaaⁿñena' nacjoona. Ndo' teic'uaa na seiineiⁿ Ty'oqots'om naquii' nchquii'ñeeⁿ, tsoom:

—Luaañe Jndaaya na jeeⁿ candya' ts'ꝓꝓ'ya. Candye'yo' ñ'oom na matseineiⁿ.

⁸ Mats'iaa jo' quia jleity'iomndaꝓana, jliuna cwa tac'oomñe Elías ñ'eⁿ Moisés ñ'eⁿndyena. Macanda ñenquii Jesús cwim'aaⁿ.

⁹ Yocheⁿ na cwinquiocuenta sꝓo'ñeeⁿ, sa'ntjom Jesús na meiⁿcwii ñ'oom ticaluena ndaꝓ nn'aⁿ chiuu waa na nty'iaana na seichuii'na' jom. Ñequii'cheⁿ na nla'neiⁿna ñ'oomwaa' quia jnda mawando'xcoom xeⁿ jnda jla'cuae' nn'aⁿ jom. ¹⁰ Ndo' tyola'wena ñ'oom'ñeeⁿ ñequio na jeeⁿ xcwee' n'omna. Tyota'x'eendye cheⁿnqueena ndaꝓana ljo' ñecatso ñ'oom na tsoom na quia nncwando'xcoom na nncueeⁿ'eⁿ. ¹¹ Quia jo' jluena nnoom:

—Nquiee nn'aⁿ na cwit'mꝓꝓⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés cwilue macaⁿ'na' na Elías nndyoyñeeⁿ.

—¿Chiuu na luaa' cwilue naⁿñeeⁿ?

¹² Ndo' t'ꝓ Jesús ndaꝓana tsoom:

—Mayuu' na ncwjeeⁿndyee Elías na nntseijndaa'ñê cha'tso. Saꝓ ja na cwiluiindyꝓ ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee, çchiuu waa na matso ljeii 'naaⁿ Ty'oqots'om cantsya 'na'ya? Matsona' na jndye nawi' catꝓꝓⁿ ndo' nnc'om nn'aⁿ na ticuae' n'omna ja. ¹³ Saꝓ matsꝓꝓ ndaꝓ'yo' na nquii na cwiluiñe Elías, jnda tyjeeⁿ'eⁿ, ndo' tyol'a nn'aⁿ cha'xjeⁿ na l'ue n'omna ñ'eñê ee luaa' matso ljeii 'naaⁿ Ty'oqots'om na tseixmaaⁿ na catꝓꝓ.

Sein'ma' Jesús cwii tyochꝓꝓ

(Mt. 17:14-21; Lc. 9:37-43)

¹⁴ Jnda na tquienda'na yuu ljoo'ndye nt'omcheⁿ nc'iaana, quia jo' nty'iaana na jnda tque'cañom cwii tmaaⁿ nn'aⁿ na jndyendye nacañoom naⁿñeeⁿ. Ñ'eeⁿ nn'aⁿ na cwit'mꝓꝓⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, na cwila'ñ'eeⁿ ndyueena ñ'eⁿ naⁿñeeⁿ. ¹⁵ Ndo' nn'aⁿ tmaaⁿñeeⁿ quia na nty'iaana jom, t'omna na jeeⁿ tjawee' n'omna. Jla'tyuua'na, ty'ecatꝓꝓndyena jom. Tquiana na xmaⁿñê. ¹⁶ Quia jo' tax'eeⁿ ndaꝓana, tsoom:

—¿Ljo' ñ'oom na jeeⁿ cwilañ'eeⁿ ndyuee'yo'?

¹⁷ Cwii ts'aⁿ na m'aaⁿ naquii' tmaaⁿ naⁿñeeⁿ, t'ꝓꝓⁿ. Tsoom:

—Maestro, jndyꝓñ'ꝓ'ya ti'jndaaya ñjaaⁿ, ee maleiñ'oom jndyetya jom ndo' mach'ee na tileicatseineiⁿ. ¹⁸ Ndo' meiⁿyuuⁿcheⁿ na m'aaⁿñê quia jnda jnaⁿ'na' maxjeⁿ matseiquoo jndyetya jom nomtyuaa. Cwilui' chom' ñom, mati manqueeⁿ ndeiⁿ'oom, ndo' cwileiquiñê. Ma'ndiina' jom na tajneiⁿ. Ndo' jnda s'aa ty'oo ndaꝓ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿndyu' na catjeii'na jndyetya'ñeeⁿ, saꝓ ticandaꝓ l'ana.

¹⁹ Quia jo' tso Jesús:

—O nn'aⁿ na ticala'yuya' n'om'yo' ñ'eⁿ Ty'oqots'om, çcwanti yo macaⁿ'na' na cwii nljoo'ndyꝓ ñ'eⁿndyo' na m'mꝓꝓ'tya ndaꝓ'yo'? Çcwanti xuee cwii nndaꝓ nntseiquii ts'ꝓꝓ'ya ñ'eⁿndyo'? Quio'ñ'om'yo' tyochꝓꝓ'aaⁿ ñjaaⁿñe.

²⁰ Quia jo' tquioñ'omna tyochjoo na m'aaⁿ Jesús. Ndo' quia nty'iaa' jndyetya Jesús, s'aana' na tyocoñoomñena' tyochjoo'ñeeⁿ. Tiooñê nomtyuaa, tyotseicantyeⁿñê ndo' tyocalui' chom' ñom. ²¹ Ta'x'ee Jesús nnom tsotye tyochjoo, tsoom:

—¿Cwanti xuee na luaa' matjoom?

T'o' tsotyeⁿ, tso:

—Xjeⁿ na cachjooñêcheⁿ jnaⁿna'. ²² Ndo' teijndye ndii' matseiquioona' jom quii' chom ndo' quii' ndaa, cha cueeⁿeⁿ. Jo' chii' c'oom' na wi' ts'om' ñ'eⁿndyô xeⁿ waa na ndaã nntsa', cateijnde' jâ.

²³ Tso Jesús nnom:

—Matsu' xeⁿ ndaã nts'aa. Cha'tso ndaã nluui quia na matseyiu' ts'aⁿ ñ'eⁿ Ty'o'ots'om.

²⁴ Quia jo' indeii seinei' tsotye tyochjoo, tso:

—Ja matseyiu'a. Cateijnde' ja na nntseyiu'yatya.

²⁵ Quia na nty'iaa' Jesús na ntjantya jaawijndyendye nn'aⁿ nacañom'm, quia jo' seítiaaⁿ na jndyetya'ñeeⁿ, tsoom:

—U jndyetya na mache' na cantaa nn'aⁿ ndo' na tileicala'neiⁿna, matsa'ntjoⁿ na calui' ndo' tajom nncja'quie'ndda' naquii' ts'om tyochjoom'aaⁿ!

²⁶ Quia jo' indeii seixuaa jndyetya. S'aaⁿ na jeeⁿ tyocoñoomñena' tyochjoo, mana jlueeⁿeⁿ. Ndiina' juu cha'cwijom ts'oo. Jo' chii' majndyetyi nn'aⁿ jluea na jnda tue' tyochjoo. ²⁷ Saa Jesús t'ueeⁿ ts'o' tyochjoo'ñeeⁿ, seiweeⁿ juu. Mañoom' teintyjee'!

²⁸ Jnda jo' tjaquiee' Jesús quii' w'aa. Tju'na' na ñenqueⁿ ñ'eⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê. Ndo' ta'x'eena ñ'oom'ñeeⁿ ñom, jluea:

—¿Chiuu waayuu na jâ t'candaã nntjeii'â jndyetyam'aaⁿ?

²⁹ Quia jo' tsoom ndaãna:

—Cha'na jndyetyam'aⁿ, tjaa'na' 'neeⁿ ndaã nncwji' joona xeⁿ nchii na nntseineiⁿ ts'aⁿ nnom Ty'o'ots'om ndo' na nntseicwejndo'ñe.

Matseicandiinna' Jesús na nncueeⁿeⁿ

(Mt. 17:22-23; Lc. 9:43-45)

³⁰ Jnda na jlui' Jesús jo' jo' ñ'eⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê, ty'ena, teinomna ts'ondaa Galilea. Saa tical'ue ts'oom na nliu nn'aⁿ na jo' wjaⁿ. ³¹ Ee ma'moçoⁿ chiuu waa na nntjoom na cwiluiñê ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee na ñeñquiaa ts'aⁿ cwenta jom luee nn'aⁿ ndo' nla'cuee' jom saa xeⁿ jnda ndyee xuee na tueeⁿeⁿ maxjeⁿ nncwando'xoom. ³² Saa joona ticala'noⁿ na ñ'oom na tsoom ndo' nquiaana na nnta'x'eena nnoom ljo' ñe'ca'moçoⁿna'.

¿Ñeeⁿ na t'maⁿti cwiluiñeⁿ?

(Mt. 18:1-5; Lc. 9:46-48)

³³ Tquiena Capernaum. Ndo' quia na jnda mam'aⁿna quii' w'aa, quia jo' tax'eeⁿ ndaãna, tsoom:

—¿Cwaaⁿ ñ'oom ñe'jla'ncjoo'ndyo' ndaã ntyjee'yo' xjeⁿ na ñetquioçya nato?

³⁴ Saa joona yacheⁿ jla'cheⁿna, ee mayuu' xjeⁿ na ñeñjomndyena nato tyola'ncjoo'ndyena ñeeⁿ cwii joona t'maⁿti cwiluiñe. ³⁵ Jnda na tjacjoo Jesús, tqueeⁿñê canchoo'wendye joona na c'oontyjaa'tina. Tsoom ndaãna:

—Ñeeⁿ juu ts'aⁿ na maqueⁿ ts'om na nlco'nnomna' juu jo ndaã'yo', tsaⁿñeeⁿ matsona' na cju'ñecjeeⁿ ndo' candi'ntjoom ndaã cha'tso nc'iaaⁿaⁿ.

³⁶ Quia jo' t'ueeⁿ cwii tyochjoo, tcoom'm juu xcwe quii'ntaaⁿna. Jnda chii ty'oom juu ndo' tsoom ndaãna:

³⁷ —Mei'cwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na maco'ñom cwii yucachjoo ñequio xueya cha'na yucachjoom'aaⁿ, ja maco'ñom tsaⁿñeeⁿ. Ndo' ts'aⁿ na maco'ñom ja, nchii macanda ñencco maco'ñom. Mati maco'ñom nqueⁿ na jñoom ja.

Ts'aⁿ na m'aaⁿ cantyja 'naaⁿ Jesús

(Mt. 10:42; Lc. 9:49-50)

³⁸ Tso Juan nnom Jesús:

—Maestro, nty'iaayâ cwii ts'aⁿ na macwji' jndyetya naquii' n'om nn'aⁿ ñequio xue'. Juu tsaⁿñeeⁿ tyootseijomñê ñ'eⁿndyô jaa. Jo' chii jla'tsaaⁿndyô jom.

³⁹ Saa tso Jesús ndaãna:

—Tala'tsaaⁿndyo' jom ee mei'cwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na mach'ee ts'iaaⁿ t'maⁿ ñequio xueya, xocats'aana' na ndanquia nntso cwii ñ'oom wi' nacjoya. ⁴⁰ Ee ts'aⁿ na tic'oom nacjoya, cwiluiñe ts'aⁿ na m'aaⁿ cantyja 'naⁿya. ⁴¹ Ndo' mei'cwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na ñeñquiaa mei'ñechjoo'wi' ndaatioo na nncwe'yo' nc'e na cwilaxmaⁿ'yo' cantyja 'naⁿ ncco na cwiluiindyô Cristo, mayuu'cheⁿ waa naya 'naaⁿ tsaⁿñeeⁿ.

Quaçoⁿya cwenta na tical'aya natia

(Mt. 18:6-9; Lc. 17:1-2)

⁴² 'Meiⁿcwiⁿñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na nts'aa na catseitjooñe cwii ts'aⁿ na cachjoo matseyuⁿ ñ'eⁿndyo, juu tsaⁿñeeⁿ yati xeⁿ cwityeⁿ cwii tsjoⁿsuu xtyoom'm, ndo' catuee! nn'aⁿ jom ts'om ndaaluee. ⁴³ Xeⁿ na wjaañ'oomna' 'u na matsei'tjooⁿndyu' nnom Ty'oⁿots'om jnaaⁿ cwii ts'o', catsa' xjeⁿ juuna' cha'cwijom na catyjee' juuna' cha tintsei'tjooⁿndyu'ti'. Ee yati nntseixmaⁿ na ticantycwii na nncwando' meiiⁿ cha'cwijom na ticandaa' we ts'o' nchiiti na candaa'ndyu' ndo' nncju'na' 'u quii' b'io yuu na tijoom canduu' chom. ⁴⁴ Yuu tijoom cwje canti meiⁿ na nnduu' chom. ⁴⁵ Ndo' xeⁿ wjaañ'oomna' 'u na matsei'tjooⁿndyu' nnom Ty'oⁿots'om jnaaⁿ cwii x'e', catsa' xjeⁿ cha'cwijom na catyjee' juuna' cha tintsei'tjooⁿndyu'ti'. Ee yati nntseixmaⁿ na ticantycwii na nncwando' meiiⁿ cha'cwijom ticandaa' we nc'e' nchiiti na candaa'ndyu' ndo' nncju'na' 'u quii' b'io yuu na tijoom canduu' chom. ⁴⁶ Ndo' tijoom cwje canti meiⁿ na nnduu' chom. ⁴⁷ Ndo' xeⁿ cwe' cantyja na manty'ia' wjaañ'oomna' 'u na matsei'tjooⁿndyu' nnom Ty'oⁿots'om, catsa' xjeⁿ cha'cwijom na cwji' ts'omnjom' cha tintsei'tjooⁿndyu'ti'. Ee yati na nncja'quie' cantyja na matsa'ntjom Ty'oⁿots'om meiiⁿ cha'cwijom na nchja' nchiiti na candaa' we n'omnjom' ndo' nncju'na' 'u quii' b'io ⁴⁸ yuu na tijoom cwje canti ndo' meiⁿ na nnduu' chom.

⁴⁹ 'Ee ticwii cwii ts'aⁿ nleichjeⁿñê ñequio chom. Cwila'chjeⁿ nn'aⁿ seii quioo' na cwíñe'quiana na cwila't'maaⁿndyena Ty'oⁿots'om. ⁵⁰ Jeeⁿ l'ue tsjaaⁿ saaⁿ xeⁿ jndaⁿ jlui' na chjeⁿ'na', tjaa yuu cwii nl'ue juuna'. Jo' chii 'o c'om'yo' cha'na tsjaaⁿ na xocalui' na chjeⁿ'na' quia jo' ñenquii'cheⁿ nleil'uendyo' quii'ntaa' nc'ia'yo' ndo' tjoom' ñ'oom nnc'om'yo' ñ'eⁿndyena.

10

Tintseyuii' ts'aⁿ ljeii na tocoom
(Mt. 19:1-12; Lc. 16:18)

¹ Cwiicheⁿ cwii ndii' jnaⁿ Jesús Capernaum, tjaaⁿ, tueⁿeⁿ ts'ondaaⁿ Judea. Teinoom cwiicheⁿ nantyyaa' jndaa Jordán. Tjomndyennda' cwii tmaaⁿ nn'aⁿ yuu na m'aaⁿ. Quia jo' t'mooⁿ ndaana cha'xjeⁿ na quich'eeⁿ. ² Majuu xjeⁿñeeⁿ tqwie'cañom nn'aⁿ fariseos na m'aaⁿ na ñe'cal'ana xjeⁿ jom. Ta'x'eena nnoom:

—¿Aa matsa'ntjomna' na tsaⁿ'sa nntseyueeⁿeⁿ ljeii na tocoom ñ'eⁿ scoom'm?

³ Jom t'ooⁿ, tsoom ndaana:

—Juu ñ'oom na tqweⁿ Moisés, ¿ljo' matsona' na cal'a'yo'?

⁴ Quia jo' jluena:

—Moisés tquiaaⁿ na wanaaⁿ na nntyyuii' ljeii na toco tsaⁿ'sa ñequio scoom'm. Ndo' tsaⁿ'scu nnc'o'ñoom cwiicheⁿ ljeii na matsona' na macandá cwitoⁿndyena ñ'eⁿ saaⁿ'aⁿ.

⁵ T'o Jesús ndaana, tsoom:

—Cwe' ee na 'o jeeⁿ quie' n'om'yo', jo' na seiljeii Moisés ñ'oomwaa'. ⁶ Saa cantyjati xuee na to' Ty'oⁿots'om na tqweeⁿ cha'tso, s'aaⁿ tsaⁿ'sa ñ'eⁿ tsaⁿ'scu. ⁷ Ndo' tsoom: “Macwe' jo' na n'ndii tsaⁿ'sa tsotyeⁿ, tsoñeeⁿ, cha tyeⁿ nnc'oom ñ'eⁿ scoom'm, ⁸ ndo' wendyena ñe'cwii sei' nla'xmaⁿna.” Jo' chii meiiⁿ na we ts'aⁿ ñe'jla'xmaⁿna saaⁿ je' ñecwii ts'aⁿ cwiluiindyena. ⁹ Ndo' nc'e na luua', seijndaa'ñe nquii Ty'oⁿots'om na ñecwii ts'aⁿ cwiluiindyena, jo' chii ticatsona' na cwe' ts'aⁿ nntseyuii' na luua' cwiluiindyena.

¹⁰ Ndo' quia na tquienda'na na waa w'aa, nquiee nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ Jesús jla'l'cwii'ndyennda'na juu ñ'oomwaa'. ¹¹ Tsoom ndaana:

—Ñeeⁿ juu ts'aⁿ na nntseyuii' ljeii na toco ñ'eⁿ scuu' ndo' nncoco ñ'eⁿ cwiicheⁿ yuscu, tsaⁿ'ñeeⁿ waa jnaaⁿ nnom scuu' nc'e na matsona' cantyja 'naaⁿ na cwe' m'aa'ya ñequio cwiicheⁿ yuscu. ¹² Ndo' mati xeⁿ m'aaⁿ cwii yuscu na nntseyuii' ljeii na toco ñ'eⁿ saa' ndo' nncoco ñ'eⁿ cwiicheⁿ tsaⁿ'sa, majo'ti matseijndaa'ñena' na waa jnaaⁿ na m'aaⁿ ñ'eⁿ cwiicheⁿ tsaⁿ'sa.

Matio'naa'ñe Jesús yocanch'u
(Mt. 19:13-15; Lc. 18:15-17)

¹³ Ndo' tyonquiocho nt'om nn'aⁿ yocanch'u na m'aaⁿ Jesús na catioom l'ooⁿ nacjoona. Saa nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê jla'tia'na nn'aⁿ na tqiocho yocanch'u'ñeeⁿ. ¹⁴ Quia nty'iaa' Jesús na ljo' cwil'ana, seiloo'ñê ñ'eⁿndyena. Tsoom ndaana:

—Ca'ndye'yo' na quiontyjaa' yocanch'um'aⁿ ja. Tilacu'yo' joona, ee yuu na matsa'ntjom Ty'oⁿots'om macandá nnc'ooquiee'ndye nn'aⁿ na ntyjaandye ja cha'na cwil'a yocanch'u. ¹⁵ Ñ'oom na mayuu' matsjoo ndaa'yo', mei'cwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na ntyjaañe Ty'oⁿots'om cha'na ntyjaandye yocanch'u ja, ndo' mañequiaa'ñe na matsa'ntjom Ty'oⁿots'om juu, tsaⁿ'ñeeⁿ nndaⁿ nncjaaquiee'ñê cantyja na matsa'ntjom Ty'oⁿots'om.

¹⁶ Quia jo' to'ñoom yocanch'u'ñeeⁿ naquii' l'ooⁿ. Tioom l'ooⁿ nacjoona na tio'naa'ñê joona.

*Matseineiⁿ tsaⁿtya ñ^en Jesús**(Mt. 19:16-30; Lc. 18:18-30)*

¹⁷ Tjatjati Jesús nato. Ndo' cwii tsaⁿs'a maleinom na jndyontyjaa' jom. Jndyoco' xtye jo nnoom. Tso:

—U Maestro na ya ts'aⁿndyu', ¿ljo' macaⁿna' na cats'aa cha nntseixmaⁿya na ticantycwii na nncwa'ndó'a?

¹⁸ Ndo' tso Jesús nnom:

—¿Chiuu na mats'u' na ya ts'aⁿndyo ja? Macandá nquii Ty'óots'om cwiluiñê na ljo'.
¹⁹ U mantyi' ljeii naqui na matsá'ntjoom. Matsona': "Tinc'om'ya' ñ^en cwiicheⁿ ts'aⁿ. Tintsei'cue' ts'aⁿ. Tinch'uee' 'naaⁿ ts'aⁿ. Tintseineiⁿ ñ^eoom na cwe' cantu nacjoo' ts'aⁿ. Tifiñquiu'nn'aⁿ ts'aⁿ. Catseit'maaⁿndyu' tsoty'e' ñ^en tso'ndyo'."

²⁰ Tsaⁿñeeⁿ tsoom nnom Jesús:

—Maestro, cha'tso ñ^eoommeiⁿ matseicandaya xjeⁿ na cachjoondyo'chaⁿ.

²¹ Jesús nty'iaaⁿaⁿ nnom tsaⁿñeeⁿ. S'aana' na jeeⁿ wi' ts'oom juu. Tsoom nnom:

—Cwii waa na matseitjoona' 'u. Cja', cajndaá' cha'tso 'naⁿ. S'om'ñeeⁿ quiaa' ndaa ndyeñeeⁿ. Quia jo' nnc'oom' na tyandyu' nandye cañoom'luee. Ndo' caljoya ts'om' nawi' na nntjom' hasta meiiⁿ xeⁿ nntseicuee'na' 'u. Candyo'tsei'jomndyu' ñ^enndyo.

²² Jnda na ñeeⁿ ñ^eoomwaa' quia jo' jeeⁿ sei'ndaa'na' ntyjeeⁿ. Tjaaⁿ na chjoo' ts'oom ee jeeⁿ jndye 'naaⁿaⁿ niom.

²³ Quia jo' taqueⁿ Jesús ndaaⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ nacañom'm na cwila'jomndye ñ^enñê. Tsoom ndaana:

—Nn'aⁿ na tyandy'e jeeⁿ ndya' jndei'na' na ññe'quiandyena na nntsa'ntjom Ty'óots'om joona.

²⁴ Jnda na jndyena ñ^eoomwaa', seitsaⁿna' joona. Quia jo' tsonnaaⁿaⁿ ndaana:

—O nn'aⁿya, joo nn'aⁿ na quit'maⁿ n'om 'na' jeeⁿ jndei'na' na ññe'quiandyena na nntsa'ntjom Ty'óots'om joona. ²⁵ Jndei'tina' na nncju'ñecje cwii tsaⁿtya na nntsa'ntjom Ty'óots'om jom, nchiiti na nncwicandii'ñe quioo' camello tsue' x'e tsei'nchquia.

²⁶ Jnda na jndyena ñ^eoomwaa' yacheⁿ seiñ'eeⁿ ñ^enna' joona. Ta'x'eendye cheⁿnquieena ndaa ntyjeena, jluea:

—Quia jo' ¿ñeeⁿ ts'aⁿ ndaaⁿ nlui'n'maañe?

²⁷ Nty'iaa' Jesús ndaana, tsoom:

—Tijoom candaá nncwji'n'maañe cheⁿnquii ts'aⁿ. Macandá nquii Ty'óots'om ndaa nncwji'n'maañe ts'aⁿ. Ee tjaa'na' cwii na xocandaá nnts'aⁿ.

²⁸ Ndo' tso Pedro nnom Jesús:

—Aa ndi' Ta, já jnda' ndyaayá cha'tso 'naaⁿyá na cwitsaantyooyá naxeⁿ.

²⁹ Tso Jesús ndaana:

—Candy'e'yo' nntsjoó ñ^eoom na mayuu'cheⁿ. Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na ma'ndii waa', oo ti'nquio oo ndyencjo, oo tsoty'e, oo tsondyee, oo scuu' oo nteinda, oo ndyuaa' nc'e na matseijomñe ñ^eoom na mañequia na macwji'n'maañe Ty'óots'om nn'aⁿ. ³⁰ juu tsaⁿñeeⁿ tiempomeiñe nnc'oñoom siaⁿnto ndii'cheⁿ l'aⁿaⁿ, ti'nquioom, ndyencjoom, loñeeⁿ, nteinaaⁿ, ndyuaaⁿaⁿ ñequio na nnta'wi' nn'aⁿ jom. Saaⁿ ncuee na cwii nndyona', ticantycwii na nncwanoom'm. ³¹ Ee jndye nn'aⁿ m'aⁿ na cwila'tiuu nquiee na t'maⁿ cwiluiindy'e, saaⁿ nncue'ntyjo na nncju'cjena' joona. Ndo' jndye nn'aⁿ m'aⁿ na maju'cjena' saaⁿ ndanquia nntseiwendyena' joona.

*Matseicandiinna' Jesús na nncueeⁿeⁿ**(Mt. 20:17-19; Lc. 18:31-34)*

³² Jesús ñequio nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ^enñê, ñjomndyena nato na cwi'oona Jerusalén. Jom wjaajñeeⁿ jo ndaana. Jeeⁿ matseiñ'eeⁿna' joona ndo' cwicatyena na cwi'oontyona naxeeⁿeⁿ. Quia jo' tjei'ñooⁿ nn'aⁿ na canchoo'wendye, toqⁿoⁿ na matseineiⁿ ndaana chiuu waa na nntjom nqueⁿ. ³³ Tsoom:

—Queⁿyo' cwenta, macwitsaawaaya Jerusalén. Ndo' ja na cwiluiindyó ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee ññequiaa ts'aⁿ cwenta ja luee ntyee na cwiluitquiendye, ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés na nla'jndaa'ndyetyeⁿ na nnc'ioⁿ ndo' ññe'quia na cwenta ja luee nn'aⁿ na nchii judios. ³⁴ Ndo' naⁿñeeⁿ nneiⁿncona ndo' njñomna ndaajnaⁿ ja. Nntjaa'na ja ñ^en tja'tsei' ndo' nla'cuee'na ja. Saaⁿ xuee jnda ndyee nncwa'ndó'xco.

*Jacobo ñ^en Juan cwitaⁿna cwii naya**(Mt. 20:20-28)*

³⁵ Quia jo' nteinda Zebedeo, Jacobo ñ^en Juan tquiontyaa'na Jesús, jluea:

—Aa ndi' Ta, l'ue n'ooⁿyá na ññequiaa' cwii naya na cwitaaⁿyá njom'.

³⁶ Tsoom ndaana:

—¿Ljo' l'ue n'om'yo' na cats'aa' o'?

³⁷ T'ogona nnoom, jluena:

—Quia jndā mam'aa' yuu na matseit'maa'ñena' 'u, quiaa' na cwii jā nncwacatyee' ntyja' ntyjaya ndo' cwiiche' jā nncwacatyee' ntyjatymaa'.

³⁸ Quia jo' matso Jesús ndāgana:

—'O maxje' ticala'ndō'yo' ljo' cwita'yo' nōō'. Na wi't'ma' na nncwinōō', ζaa nndaā nna'ndyo'? ζAa nndaā nlyoya n'om'yo' na nla'cwjee nn'a' 'o cha'xje' na jndā ljoya ts'og' na nla'cuee'na ja?

³⁹ Joona t'ogona, jluena:

—Nndaā.

Tsoom ndāgana:

—Mayuu' maca'na' na mañejuu nawi' na nncwinōō'ya, nncwi'nom'yo'. Ndo' maca'na' na caljoya n'om'yo' na nla'cwjee nn'a' 'o cha'na cwiljoya ts'og' na nla'cuee'na ja. ⁴⁰ Sāā nchii nncō tseixma'ya na nntseijndaa'ndyo 'ñee' juu nncwacatyee' ntyjaa' ntyjaya oo ntyjatymaa'. Nquii Ty'ogots'om nñequiaa' naya'ñee' ndāā nn'a' na jndā seijndaa'ñe' na nnto'ñoom juuna'.

⁴¹ Ndo' joo nquindye na'ñee' na cwila'jomndye ñ'e' Jesús to'na tyola'wjeena we nc'iaana Jacobo ñ'e' Juan. ⁴² Jo' chii Jesús tcwaa' joona, tsoom ndāgana:

—'O manquiu'yo' nn'a' na cwiluiitquiendye cwii cwii tsjoomnancue cwila's'andyena ndāā nn'a' na cwiśā'ntjomna. Ndo' nn'a' na cwiluiit'ma'ndye cwique'na xje' nn'a' na m'a' nacje 'naa'na. ⁴³ Sāā nchii laa'ti' n'l'a'yo' quii'ntaa'yo'. Ee mei'cwi'ñee'che' 'o na ntyjaa' ts'om na nnc'oom na t'ma'ñe quii'ntaa'yo', tsa'ñee' matsona' na jom candi'ntjoom ndāā'yo'. ⁴⁴ Ndo' 'ñee' juu quii'ntaa'yo' na maque' ts'om na juu nlco'nnomna' jo ndāā'yo', matsona' na cateijndei' 'o. ⁴⁵ Ee ja na cwiluiindyō ts'a' na jna' cañoom'luee jndyōō na nndi'ntjō'ya ndāā nn'a', nchii na nndye'ntjom nn'a' nōō'. Ndo' jndyōō na nñequiaandyo na c'io' na nntioō'ya jnaa' nn'a' na jndyendye cha nndyaandyena jnaa'na na waa.

Matsein'ma' Jesús tsa'nchjaa' na jndyū Bartimeo

(Mt. 20:29-34; Lc. 18:35-43)

⁴⁶ Ndo' tquiēna tsjoom Jericō. Jndā jo' majaacalui' Jesús ñequio nn'a' na cwila'jomndye ñ'e'ñe' ndo' ñequio cwii tmaa' nn'a' na jndyendye. Juu xje'ñee' wacatyee' tsa'nchjaa' Bartimeo 'ndyoo nato. Jom jnda Timeo. Macaa' ljo' na nleil'uee'ñe'. ⁴⁷ Quia na jñee' na mawinom Jesús ts'a' Nazaret, toō'ō' na matseixua', tsoom:

—'U Jesús, na cwiluiindyū' tsjaa' David na jndyowicantyjoō', c'oom' na wi' ts'om' ja.

⁴⁸ Jndye nn'a' jla'tia'na jom na catseichee', sāā jom yache' tyotseixuatyee', tsoom:

—'U, na cwiluiindyū' tsjaa' David na jndyowicantyjoō', c'oom' na wi' ts'om' ñ'e'ndyo.

⁴⁹ Jesús tjameintyjee'e', tsoom:

—Cwa'yo' jom.

Quia jo' tcwa'na tsa'nchjaa', jluena nnoom:

—C'om't'maa'ndyū' ts'om'. Quicantyja' ee macwaa' 'u.

⁵⁰ Ndo' jom cwe' tju'toom liaa na wanjoom'ñe', teicantyjaa', tjaa' na m'aa' Jesús. ⁵¹ Tax'ee Jesús nnoom:

—ζAa waa na nntsa' ja?

T'ō tsa'nchjaa', tsoom:

—Jee' 'u Ta, l'ue ts'og' na nleitquioya.

⁵² Tso Jesús nnoom:

—Cja'to'. Jndā n'ma' nc'e na matsei'yu' ñ'e'ndyo.

Mañoom' teitquoom'm. Tjantyjoō' naxe' Jesús na ty'ety'etina nato.

11

Tjaquiee' Jesús Jerusalén

(Mt. 21:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12:12-19)

¹ Jndā ty'ewindyooona Jerusalén na nndyoo' tsjoom Betfagé ñequio Betania. Tquiēna ndeyeu ta Olivos, quia jo' jñom Jesús we nn'a' na cwila'jomndye ñ'e'ñe' na c'oona l'aa.

² Tsoom ndāgana:

—Catsaaquie'yo' tsjoom chjoo la'ñe'. Quia na jndā squie'yo' mantyjache' nliu'yo' cwii snom xcoo na ñjom. Juuyo' quioo' na mei'jom ndii' tyooljo ts'a'. Calana'yo' ndo' quio'ñ'om'yo' juuyo' luua. ³ Xe' m'aa' 'ñee' juu na nntso ndāā'yo' chiuu na luua' cwil'a'yo', candu'yo' nnom na nquii tsa' na matsā'ntjom 'o tjōōñe' snom'ñee' ndo' mantyja nntseicwanomnnaa'a' juuyo'.

⁴ Quia jo' ty'ena, jliuna snom xcoo na ñjomyo' 'ndyoots'a waa' ts'a' 'ndyoo nato. Ndo' jlacana'na juuyo'.

⁵ Jluē nt'om nn'a' na meintyjee' jo' jo':

—¿Ljo' cwil'a'yo'? ¿Chiuu na cwilacanaⁿyo' snom xcoom'aaⁿ'?

⁶ Joonā t'oona ndāā naⁿñeeⁿ cha'xjeⁿ na jndā tso Jesús na caluena. Quia jo' 'ndye naⁿñeeⁿ na c'oona. ⁷ Ty'eñ'omna snom xcoo na m'aaⁿ Jesús. Tioona liaana naxeⁿyo', jndā jo' tjalloom juuyo'. ⁸ Jndye nn'aⁿ tyotsa'na liaana ts'om nato na wjaⁿ, ndo' nt'om tyotyje tso, tyotsa' joonā' ts'om nato'ñeeⁿ.

⁹ Ndo' nn'aⁿ na cwi'oojndyee ñequio nn'aⁿ na cwi'oontyjo, ñequi'cheⁿ tyola'xuaana, tyoluena:

—Matseit'maaⁿñena' tsaⁿm'aaⁿ. Matio'naaⁿñena' jom na macwjee'cañoom ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ta Ty'oqts'om. ¹⁰ Matio'naaⁿñena' jom na nntsā'ntjoom cha'xjeⁿ na ñesaⁿntjom welooya David tiyo. Matseit'maaⁿñena' Ty'oqts'om nandyē cañoom'luee.

¹¹ Tjaquiee' Jesús naquii' tsjoom Jerusalén. Tjaa' wats'om t'maⁿ. Ndo' quia jndā nty'iaaⁿaⁿ ndiocheⁿ naquii' wats'om quia jo' tjalcweeⁿeⁿ Betania ñ'eⁿ nn'aⁿ na canchoo'wendye ee na jndā tmaaⁿ.

Ñ'oomwi' tju' Jesús nacjoo' ts'oom higuera

(Mt. 21:18-19)

¹² Teincoo cwiicheⁿ xuee quia na m'aⁿna nato na jnaⁿna Betania, jndyo na ñe'jndo' Jesús.

¹³ Nty'iaaⁿtquiaaⁿ cwii' ts'oom higuera na niom tsoo'na'. Seicandyoo'ñē, tjacanty'iaaⁿaⁿ aa nljeii' tā na nlqueeⁿ. Sāā quia na tue'cañoom, cwe' tso ljeii' ee tjoqcheⁿ na nncue' tā.

¹⁴ Tsoom nnom ts'oom'ñeeⁿ:

—Tajom xuee nntsā'nnda' tā na nlquii' ts'aⁿ.

Ndyechēⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñē na luaa' ñ'oom tsoom.

Macwji' Jesús nn'aⁿ na wi'ndye naquii' wats'om t'maⁿ

(Mt. 21:12-17; Lc. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

¹⁵ Jndā na tquiennda'na Jerusalén, quia jo' cwiicheⁿ cwii' ndii' tjaquiee' Jesús naquii' wats'om t'maⁿ. Jo' jo' niom jndye nnom 'naⁿ ñ'eⁿ quioo' na cwindāā nn'aⁿ ndo' cwila'jnda nn'aⁿ na macaⁿna' jooona na cwila't'maaⁿndyena Ty'oqts'om. To' Jesús na tyocwjeeⁿeⁿ naⁿñeeⁿ ch'eⁿ. Tyotseicantqueeⁿ mei'sa 'naaⁿ nn'aⁿ na cwila'jndyoondye s'om, ñequio ntsulā 'naaⁿ nn'aⁿ na cwindāā cantu'. ¹⁶ Mei' tatinquiaaⁿ na nncwinom nn'aⁿ tach'eeⁿ' wats'om t'maⁿ na cwilei'chona 'naⁿ. ¹⁷ T'moqⁿ ndāā naⁿñeeⁿ, tsoom:

—Aa nchii mawaa ljeii 'naaⁿ Ty'oqts'om na matsona': "W'aya tseixmaⁿna' w'aa yuu cha'tso nn'aⁿ tsjoomnancue cwila'nei'na nnom Ty'oqts'om." Sāā 'o cwil'a'yo' juuna' cha'cwijom tsue'tsjo' yuu na cwicatoo'ndye naⁿcanty'ue.

¹⁸ Ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ na cwi't'moqⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, quia tyondyena na luaa' matso Jesús, tyol'ueendyena chiuu ya nl'ana na nla'cuee'na jom. Sāā nquiaana na nnt'uena jom ee na cha'tsondye nn'aⁿ jeeⁿ tjawee' n'om ñ'oom na tyo'moqⁿ ndāā. ¹⁹ Ndo' ticwii tmaaⁿ tyocalui' Jesús Jerusalén.

Tcaaⁿ ts'oom higuera

(Mt. 21:20-22)

²⁰ Teincoo cwiicheⁿ xuee tei'nomnnda'na x'ee ts'oom higuera'ñeeⁿ. Nty'iaana na jndā tcaaⁿñ'eⁿna' xjeⁿ quii' nch'ioo'na'. ²¹ Quia jo' tjañjoom' ts'om Pedro, tsoom nnom Jesús:

—Canty'ia' Maestro, ts'oom na tju'wi' ñ'oom nacjoo' jndā tcaaⁿñ'eⁿna'.

²² T'o Jesús, tsoom:

—C'om'yo' na cwilayu'ya n'om'yo' ñ'eⁿ Ty'oqts'om. ²³ Mayuu'cheⁿ nndye'yo' nntsjoq, mei'cwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na ñe'cwii waa na matseitiuu ndo' matseyoom'm naquii' ts'oom na nluui cha'xjeⁿ na matsoom, nntsoom nnom sjowaa': "Quicantya', cja', cju'ndyu' ts'om ndaaluee." Ndo' nluui cha'xjeⁿ na matsoom. ²⁴ Cwe' jo' matsjoq ndāā'yo', cha'tso na cwitaⁿ'yo' quia na cwilaneiⁿ'yo' nnom Ty'oqts'om, calayu'yo' na cwito'ñoom'yo' jooona', quia jo' nnto'ñoom'yo' na cwitaⁿ'yo'. ²⁵ Ndo' quia xcwe na matsei'neiⁿ' nnom Ty'oqts'om xeⁿ waa na mach'eena' 'u ñ'eⁿ x'ia', catseit'maⁿ ts'om' jom, cha mati Tsotye' na m'aaⁿ cañoom'luee, ndāā nntseit'maⁿ ts'oom 'u jnaⁿ na waa. ²⁶ Ee xeⁿ 'u tiñe'catseit'maⁿ ts'om' x'ia', mati Tsotye' na m'aaⁿ cañoom'luee xocatseit'maⁿ ts'oom 'u juu na matsei'tjoqndyu'.

Cantyja 'naaⁿ najndei'na matseixmaⁿ Jesús

(Mt. 21:23-27; Lc. 20:1-8)

²⁷ Quia jo' cwiicheⁿ ndii' tquiennda'na Jerusalén. Ndo' yocheⁿ na matseicaañe Jesús nomch'eⁿ wats'om t'maⁿ ty'entyjaa' ntyee na cwiluiitquiendye jom, ñequio nn'aⁿ na cwi't'moqⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye ndāā nn'aⁿ judíos.

²⁸ Ta'x'eena nnoom:

—¿Ñeeⁿ najndei' ñ'eⁿ na tjei' naⁿñeeⁿ wats'om? Ndo' ¿ñeeⁿ tquiaa na matsei'xmaⁿ juuna'?

²⁹ Tso Jesús ndāāna:

—Mati nncwax'a ja cwii ñ'oom ndaa'yo'. Cat'g'yo' nqo'ya quia jo' mati ja nntsjoq ndaa'yo' ñee' juu tquiaa najndei na matseixma'ya na s'aaya na ljo'.³⁰ Juu na tyotseits'oomñe Juan nn'a', ¿yuu jna' najndei na tyotseixmaa'? ¿Aa na m'aa' Ty'o'ots'om? oo ¿aa nn'a' jlue na ljo' cats'aa'? Cat'g'yo'.

³¹ Quia jo' t'o'na na tyola'nei' che'n'quieena, tyola'ñ'ee' ndyueena. Jluena:
—¿Chiuu l'uuyoo? Xe' n'l'uuya juu najndei na tyotseixmaa' jna'na' na m'aa' Ty'o'ots'om, quia jo' majo'to nntso Jesús ndaa'ya: “¿Chiuu na ticalayu'yo' ñ'oom na tyofnequiaa'?”³² Ndo' xe' n'l'uuya na jna'na' cwe' ee na nn'a' jlue na ljo' cats'aa', ¿chiuu nntjo'o'yoo?

Luaa' jla'tiuuna na nquiaana nn'a' na jndyendye. Ee cha'tsondye nn'a' cwila'yu' na mayuu'che' Juan cwiluiñe' profeta.³³ Jo' chii t'o'ona nnom Jesús, jluena:

—Aa já maxje' ticaliuuyâ.

Tsoom ndaana:

—Mati ja xocatsjoq ndaa'yo' ñee' tquiaa najndei na matseixma'ya na mats'aa ts'iaa'mei'.

12

Nn'a' na tyol'a cwenta l'oontjom

(Mt. 21:33-46; Lc. 20:9-19)

¹ Quia jo' t'o' Jesús na tyotseinei' ñ'oom tjañoom' ndaa' na ñee'. Tsoom:

—Tyom'aa' cwii ts'a'. Jnoom'm l'o'o' tauva nnom tyuaa'a'. S'aa' tiom ndioche' nnom ntjom'm. Mati s'aa' cwii peila na nnc'oocue ndaa' na jnda' ñdiindyena ta'ñee'. Na macanda s'aa' cwii tatsia'ndye yuu na nnts'aa' ts'a' cwenta ntjom'm.

—Ndo' teijnei' tyuaa'a' nt'omche' nn'a' na nl'a' ts'iaa', jnda' jo' tjayaa' cwiiche' ndyuaa.
² Quia na jnda' tquie ntjom, jñoom cwii mosoom'm yuu m'a' nn'a' na cwil'a' ts'iaa' tyuaa'a' na ññe'quia na ñee' ta' na tseixma' cwentaa'a'.³ Saa' joona yache' t'uena moso'ñee', cwaajndii tyotjaa'na juu. Jñoomna juu na mei'cwii tjaa ljo' tjañ'oom.⁴ Quia jo' jñoomnaa'a' cwiiche' mosoom'm. Juu tsa'ñee' jñoomna ljo'. Jla'quiee'ndyena xque' ndo' tyola'jnaa'na juu.⁵ Saa' ts'a' na 'naa' tyuaa' jñoomnaa'a' cwiiche' mosoom'm, tsa'ñee' jla'cuae'na jom. Ndo' malaa'ti' l'ana ñequio jndye nt'omche' mosoom'm na jñoom. Tjaa'na nt'om na ñee' ndo' nt'om jla'cwejena.

⁶ Ñecwii ts'a' cwii m'aa' na matseitoom na njñoom, nquii jnaa' jo', na jee' candya' ts'oom. Tsa'ñee' jñoom na macanda, ee luaa seitioom: “Matsona' na nla't'maa'ndyena ti'jndaaya.”

⁷ Saa' nquiee' nn'a' na cwil'a' ts'iaa' tyuaa'a', tyoluena ndaa' ntyeena: “Juu tsa'm'aa' n'ljo ntjomwaañe' l'o'o' ee jom jnda nquii ts'a' na 'naa' tyuaawaa. Chiuu ticala'cuag'a tsa'm'aa' cha jaa nljona' 'naa'ya.”⁸ Jo' chii t'uena tsa'ñee', jla'cuae'na jom. Ty'ecatquiee'na jom tquia nnom ntjom'ñee'.

⁹ Quia jo' tax'ee Jesús ndaana, tsoom:

—Nquii ts'a' na 'naa' tyuaa'ñee', ¿chiuu nnts'aa'? Maxje' nñoom, nntseicwje' na ñee' ndo' ññequiaa' tyuaa'a' ndaa' nt'omche' nn'a' na nl'a' ts'iaa'.

¹⁰ ¿Aa tyoola'na'yo' ljeii 'naa' Ty'o'ots'om na matsona':
Majuuto tsjo' na tixocwil'ue nquii luañe' na cwil'a' tsia'tsjo',
jnda' mawacatyee'na' nqui tsia'tsjo'?

¹¹ Nquii Ta Ty'o'ots'om seijsdaa'ñe' na ljo' ndo' jee' cwijaawee' n'o'o'ya na cwinty'iaaya na luaa' tuui.

¹² Ndo' nn'a' na tyondye ñ'oommei' tyoque'ndyena na nnt'uena Jesús, ee jla'no'na na cjoo joona seinei' ñ'oom tjañoom'waa'. Saa' nquiaana nn'a' na jndyendye, cwe' jo' 'ndyena jom, mana ty'ena.

¿Ñee' nnom ññequiana ts'iaa'ndaana?

(Mt. 22:15-22; Lc. 20:20-26)

¹³ Jnda'quia nn'a' fariseos jñoomna cwantindy n'ciaana ñequio nn'a' 'naa' Herodes na m'aa' Jesús. Na'ñee' nnc'omna cwenta ñ'oom na matseinei' cha nndaq nnt'uiina' jom cantya 'naa'na'.¹⁴ Jnda' na tquienua na m'aa', jluena nnoom:

—Maestro, nquiuuyâ na maxje' ñ'oom na mayuu' mateisei'ndo' ñecwii xje' mache' ñequio mei'nquia nn'a' ee titsei'oom'ndyu' ljo' waa na cwiluiindyena. Mayuu' ñ'oom na ma'mgo' cantya 'naa' natoo' Ty'o'ots'om. ¿Aa matsa'ntjomna' na nnti'o'o'ya ts'iaa'ndaaya nnom César, oo aa ticsa'ntjomna'? ¿Aa laxmaa'ya na cati'o'o'ya jo' oo aa ticalaxmaa'ya?

¹⁵ Ndo' sei'no' Jesús na cwe' cwilueyana. Tsoom ndaana:

—¿Chiuu na ñe'cat'ue'yo' ja? Quia'yo' cwii tsjo'ñee' denario na nnty'iaaya.

¹⁶ Tquiiana cwii denario ndo' jnda' na nty'iaa'a' tsoom ndaana:

—¿Ñee' 'ndyoo nnom luaa? Ndo' ¿ñee' xuee' teiljeii luaa?

Ndo' t'o'ona, jluena:

—Tsa^mmaⁿts'iaaⁿ t'maⁿ, César.

¹⁷Ndo' tsoom:

—Catiom'yo' ts'iaaⁿnda^ayo' nnom César yuu na tseixmaⁿna' cwentaaⁿaⁿ. Ndo' mati quia'yo' cwentaa' Ty'o^ots'om yuu na tseixmaⁿna' cwentaa' nqueⁿ.

Tjawee' n'omna n'oom na t'ooⁿ sa^a tiya nquiuna na ticat'uiina' jom.

Cwita'x'eena cantyja na nntando'nnda' nn'aⁿ

(Mt. 22:23-33; Lc. 20:27-40)

¹⁸Jnda' jo' tquoio nt'om nn'aⁿ saduceos na m'aaⁿ Jesús. Naⁿñeeⁿ ticala'yu'na na nnta'ndo'xco nn'aⁿ na jnda' tja. Ta'x'eena nnoom, jluena:

¹⁹—Maestro, waa ljeii na 'ndii Moisés lu^aya na matsona' xeⁿ tue' cwii tsaⁿs'a ndo' 'ndiina' scuu' na ñenquii, tjaa'naⁿ ndana, quia jo' tyjee ts'oo'ñeeⁿ cocoom ñ'eⁿ scuu' xioom. Nnc'om ntseinaaⁿ ñ'eⁿ yuscu'ñeeⁿ cha nntseinoomñe na tjaa ntseinda xioom t'om. ²⁰Tyom'aⁿ ntquiee' naⁿnom na ñenquii ts'aⁿ ntseinda. Juu tsaⁿtuqiee tocoom sa^a tyuaa' tuee^meⁿ, tjaa'naⁿ ndana ñ'eⁿ scoom'm. ²¹Quia jo' tsaⁿ na jnda' we tocoom ñ'eⁿ scuu' xioom sa^a mati jom tuee^meⁿ ndo' tjaa'naⁿ ndana ñ'eⁿ yuscu'ñeeⁿ. Mati tsaⁿ na jnda' ndyee tocoom ñ'eⁿ scuu' xioom ndo' majo'ti tjom. ²²Malaa'ti' cha'tso ntquiee'ndye naⁿnom'ñeeⁿ tuncona ñequio yuscu'ñeeⁿ ndo' majo'ti quia tjana, tjaa'naⁿ ndana ñ'eⁿñe. Ndo' na macand^a tue'to yuscu'ñeeⁿ. ²³Ñe'cata'x'aa^yâ njom', Ta, quia na nnta'ndo'xco cha'tso nn'aⁿ na jnda' tja, quia jo' ç'ñeeⁿ cwiindyee jooⁿa na nluui scuu' yuscu'ñeeⁿ? Ee jom ñet'oom scuu' cha'tso na ntquiee'ndye naⁿñeeⁿ.

²⁴Matso Jesús nda^ana:

—Aa nchii ñ'oomwaa' matseicanooⁿna' na tixcwe cwitjei'yo' cwenta, ee meiiⁿ na cwila'na^myo' ljeii 'naa^m Ty'o^ots'om sa^a ticala'no^myo' ljo' ma'moⁿna'. Meiⁿ cantyja 'naa^m najndeii na matseixmaaⁿ. ²⁵Ee quia na nnta'ndo'xco nn'aⁿ na jnda' tja taxoc'unconnda' meiⁿ naⁿnom, meiⁿ naⁿlcu ee nnc'omna cha'na ángeles na m'aⁿ cañoom'luee. ²⁶Sa^a cantyja 'naa^m ñ'oom na nnta'ndo'xco nn'aⁿ na jnda' tja, çaa chii jnda' ñeja'na^myo' libro na seiljeii Moisés yuu na matseinei'na' cantyja 'naa^m ts'oom nioom na nty'iaaⁿaⁿ? Jo' jo' xcwe naquii' ntsaachom na cwico ts'oom'ñeeⁿ, teic'uaa na matseineiⁿ Ty'o^ots'om nnoom, tso: "Ja cwiluiindy^o Ty'o^ots'om cwentaa' Abraham, Isaac ndo' Jacob." ²⁷Jo' chii caliu'yo' na cwita'ndo' naⁿñeeⁿ ee jom nchii cwiluiiñê Ty'o^ots'om cwentaa' l'oo. Jom cwiluiiñê Ty'o^ots'om cwentaa' nn'aⁿ na cwita'ndo'. Cwe' jo' ma'moⁿna' na 'o meiⁿchjoo ticala'no^myo'.

Ñ'oom na matsa'ntjom Ty'o^ots'om na t'maⁿti tseixma'na'

(Mt. 22:34-40)

²⁸Cwii ts'aⁿ na ma'moⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés tyjee'cañoom na m'aⁿ nn'aⁿ saduceos'ñeeⁿ. Tyondiñecheeⁿ cha'tso ñ'oom na tyola'nei'na ndo' tyoqueeⁿ cwenta na jeeⁿ xcwe ñ'oom t'q Jesús nda^ana. Tax'eeⁿ nnom Jesús, tsoom:

—Quii'ntaaⁿ cha'tso ñ'oom' Ty'o^ots'om na matsa'ntjomna', çcwa^an cwii jooⁿa na t'maⁿti tseixma'na'?

²⁹T'q Jesús, tsoom:

—Luaa matso ñ'oom na t'maⁿti: "Candy'e'yo', 'o nn'aⁿ Israel. Nquii Ta Ty'o^ots'om cwentaa^a, macand^a ñenqueⁿ cwiluiiñê na matsa'ntjoom. ³⁰C'oom' na candya' ts'om' Ta Ty'o^ots'om cwentaa' ñequio na xcwe'e'ya ts'om', ñequio cha'waa na jnda ntyji', ñequio cha'waa na jndo'ya ts'om', ndo' ñequio cha'waa najndu'." Luaa' ñ'oom na t'maⁿti na matsa'ntjomna'. ³¹Ndo' ñ'oom na jnda' we matseijomna' ñ'oom'ñeeⁿ. Luaa matsona': "C'oom' na wi' ts'om' nc'ia' cha'xeⁿ na jnda ntyji' ñequio nncu'. Tjaa'naⁿ cwiicheⁿ ñ'oom na t'maⁿti na matsa'ntjomna' cha'na ñ'oommeiⁿ."

³²Quia jo' t'q tsaⁿñeeⁿ na ma'moⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, tsoom:

—Maxjeⁿ ya, 'u Maestro. Luaa' ñ'oom na mayuu' matsu' na ñecwii Ty'o^ots'om. Tjaa'naⁿ cwiicheⁿ na matsa'ntjom, macand^a jom. ³³Ndo' na nnc'oom ts'aⁿ na candya' ts'oom Ty'o^ots'om ñequio na xcwe'e'ya ts'oom, ñequio cha'waa na jndo'ya ts'oom, ñequio cha'waa na jnda ntyjeeⁿ, ndo' ñequio cha'waa najneiⁿ, ndo' mati na nnc'oom na wi' ts'oom nc'iaaⁿaⁿ cha'xeⁿ jnda ntyjii nqueⁿ, cha'tso nmeiⁿ l'ueti nchiiti quioo' na nlco na mañequiaa ts'aⁿ nnom Ty'o^ots'om ñequio meiⁿnquia nt'omcheⁿ na cwiñe'quia nn'aⁿ na cwila't'maaⁿndyena jom.

³⁴Jnda' na nty'iaa' Jesús na jndo' ts'om tsaⁿñeeⁿ ñ'oom na t'q, tsoom nnom:

—Jnda' teindyoo' na ñnequiaandyu' na nntsa'ntjom Ty'o^ots'om 'u.

Jnda' jo' tjaa'naⁿ 'ñeeⁿ cwii jnda^a ts'om na nncwax'eti.

Cristo cwiluiiñê Jnda Ty'o^ots'om

(Mt. 22:41-46; Lc. 20:41-44)

³⁵Cwiicheⁿ ndii' na tyom'aa' Jesús naquii' wats'om t'maⁿ na tyo'mooⁿ nda^a nn'aⁿ, tsoom:

—Nquiee nn'aⁿ na cwit'moqⁿ ljeii na tqeⁿ Moisés cwiluena na nquii Cristo cwiluiñê tsjaaⁿ David na jndyowicantjoo'. ³⁶ Saa manquiti David cantyja na t'moⁿ Espiritu Santo nnoom tsoom na Cristo cwiluiñê Ta na matsa'ntjom jom. Tsoom:

Nquii Ta Ty'oqts'om tsoom nnom juu Ta na matsa'ntjom ja:

“Cajma^m ntyjaa'a ntyjaya yuu na matseit'maaⁿñena^l 'u

hasta xjeⁿ na jndá tsá'a nn'aⁿ na jndoo 'u na c'omna nacje 'naⁿ!”

³⁷ Cwe^l jo^l mawax'aaya ndaa^lyo^l ¿chuu waayuu na cwiluiñê Cristo tsjaaⁿ David na jndyowicantjoo' ee manquiti David tsoom na juu cwiluiñê Ta na matsa'ntjom jom?

Ndo^l jndyendye nn'aⁿ ñequio na neiiⁿ na tyondyena ñ'oom na seineiiⁿ.

Matseitia' Jesús nn'aⁿ na cwit'moqⁿ ljeii na tqeⁿ Moisés

(Mt. 23:1-36; Lc. 11:37-54; 20:45-47)

³⁸ Naquii^l ñ'oom na tyo'moqⁿ, tsoom:

—Cal'a'yo^l cwenta nn'aⁿ na cwit'moqⁿ ljeii na tqeⁿ Moisés ee joona jeeⁿ cjaawee^l n'omna na nnc'o'nomna na cweeⁿ na liaa jnda na tei'ncoo ndo^l na nntaⁿ nn'aⁿ lueena na nla't'maaⁿndye joona ñequio na jndoo'cheⁿ nn'aⁿ. ³⁹ Joona jeeⁿ ñe'cwindyuandyena ntsula nacañoomticheⁿ naquii^l lan'om ndo^l majo'ti cwil'ana quia na cwicwa'na na waa xuee. ⁴⁰ Mati cwitjeii^l na 'naaⁿ yolcu na jndá ljondye na tjá s'aa, ndo^l cha nntseicu'naⁿ na luaa^l la'xmaⁿna, jeeⁿ yo cwila'neiⁿ na nnom Ty'oqts'om. Jo^l t'maⁿti nnt'uiiweeⁿ joona.

Tsjó ñjeeⁿ na tqiaa yuscu na jñeeⁿñe

(Lc. 21:1-4)

⁴¹ Cwii xuee wacatyeeⁿ Jesús ndyeyu na meintyjee^l castom na cwituee^l nn'aⁿ s'om cwentaa^l wats'om t'maⁿ. Nty'iaa'cheeⁿ na cwitioom nn'aⁿ s'om ts'om castom ndo^l na jndye naⁿtya t'maaⁿ s'om cwitioomna. ⁴² Mati tyje'cañoom cwii yuscu na jndá ljoñe. Jeeⁿcheⁿ ndya^l jñeeⁿñê. Tjajoom'm we tsjó ñjeeⁿ chjoo s'om wee na mei'chjoo tit'maaⁿ. ⁴³ Chii t'maⁿ Jesús nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê. Tsoom ndáana:

—Na mayuu'cheⁿ nndye'yo^l nntsjoq, yuscum'aaⁿ ts'aⁿ na jndá tue^l saa^l ndo^l jeeⁿ jñeeⁿñê, sáa t'maaⁿti tjoom'm ts'om castom, nchiiti cha'tso nt'omcheⁿ. ⁴⁴ Ee cha'tsondye naⁿm'aⁿ tioomna s'om na cwe^l waljoo^l na cwilei'chona, sáa jom meiiⁿ na jeeⁿcheⁿ nty'iaa'ñê, tju'ñ'eeⁿ cha'waati na maleiñ'oom na nntseijnaaⁿ na nlcwaaⁿaⁿ.

13

Matso Jesús na nntyuii' wats'om t'maⁿ

(Mt. 24:1-2; Lc. 21:5-6)

¹ Xjeⁿ na jaacalui^l Jesús na waa wats'om t'maⁿ seineiⁿ cwii ts'aⁿ na matseijomñe ñ'eⁿñê, tso nnoom:

—Maestro, canty'ia^l, jeeⁿ tjacanjoom^l ts'iaaⁿ na tuii ñ'eⁿ ljo'meiⁿ ndo^l jeeⁿ nei'ncoo^l l'aameiⁿ.

² Tsoom nnom tsaⁿñeeⁿ:

—Mayuu^l na jeeⁿ nei'ncoo^l l'aa na manty'ia^l. Sáa queⁿl cwenta, ljo'meiⁿ xocaljoo'tyeⁿna^l nacjoo nc'iaana^l. Maxjeⁿ nntyuii'ñ'eⁿna^l.

'Naaⁿ na cwit'moqⁿnaⁿ na manndyoo^l na nntycwii

(Mt. 24:3-28; Lc. 21:7-24; 17:22-24)

³ Ty'ena ta na jndyu Olivos ndyeyu yuu na meintyjee^l wats'om t'maⁿ. Jo^l jo^l tjacjoo Jesús. Ndo^l Pedro ñ'eⁿ Jacobo, ñ'eⁿ Juan ñ'eⁿ Andrés ty'entyjaaⁿ na jom cha ndaa^l nla'neiⁿ na ñ'eⁿñê na ñenqueena. Ta'x'eena nnoom, jluea:

⁴ —Catsu^l ndaa^lyâ, ¿cwaanⁿ nncue'ntjyo na nluii nmeiⁿ? Ndo^l ¿cwaanⁿ 'naaⁿ m'moⁿnaⁿ na manndyoo^l nluii nmeiⁿ?

⁵ Quia jo^l to^l Jesús tyotseineiⁿ ndáana:

—Cal'a'yo^l cwenta na mei'cwii ts'aⁿ tinquii'nn'aⁿ 'o cantyja 'naaⁿ ñ'oommeiⁿ. ⁶ Ee nleitquioo'ndye nn'aⁿ cwii cwii ntyja na nla'cajndyundyena xueya ee nluena na joona cwiluiindyena Cristo. Ndo^l jndye nn'aⁿ ññe'quio'nn'aⁿ na ljo^l nl'ana.

⁷ 'Nnty'ia'yo^l na nndyocwje'cañoom ntiaⁿ ndo^l nleic'uaa ñ'oom na cwiluii ntiaⁿ cwicheⁿ ntyja, sáa tiñe'quiandyo^l na nlcatyundyoyo^l, ee maxjeⁿ jndei'naⁿ na nmeiⁿ nncwinomjndyee. Sáa tyoowe'ntjyo xjeⁿ na nntycwiiñ'eⁿ. ⁸ Nla'wendye nn'aⁿ cwii ndyuua nacjoo nn'aⁿ cwiicheⁿ ndyuua. Ndo^l cwii tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ t'maⁿ nntseifeñe nacjoo^l cwiicheⁿ tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ. Jndye joo nnts'eii ndo^l nnc'oom jndo^l t'maⁿ ndo^l t'maⁿ nntseif'eeⁿnaⁿ nn'aⁿ. Sáa cha'tso nawi'meiⁿ cwe^l we'yandyo la'xmaⁿna^l. Quia nntquioo nt'omcheⁿ nawiⁿ na jaa^lti.

⁹ 'Sáa 'o c'om'c'eendyo^l, ee m'aⁿ nn'aⁿ na ññe'quia cwenta 'o luee nn'aⁿ na cwiluitquandye naquii^l lan'om ndo^l joona nntsa'ntjomna na catjaa^l nn'aⁿ 'o naquii^l lan'om. Mati nl'a nn'aⁿ na jndei'naⁿ nncwintyje'jnaⁿyo^l jo ndaa^l gobiernom ñequio jo ndaa^l nt'omcheⁿ

nn'a na cwiṣa'ntjom n'e na laxma'yo' cantya 'na'ya. Ndo' na luaa' nntjom'yo', nñequiaana' na 'o nntjei'yuu'ndyo' ñ'oom naya 'na'ya ndaa' na'ñee'.¹⁰ Ee cwii tjoche' na nntsuu tsjoomnancue nñe'quia nn'a' ñ'oom cantya na macwji'n'maa'ñe Ty'oots'om nn'a' na cha'waa tsjoomnancue.¹¹ Ndo' quia na nnt'uena 'o na nñe'quiana cwenta 'o, tinc'om'yo' ñomtiuu cwaa' ñ'oom na nddu'yo' ndaa' na'man'iaa'. Ee xje'ñee' m'mo' Ty'oots'om cwaa' ñ'oom na nnt'g'yo'. Ee nchii nlanei'yo' ñ'oom na nquii'ncjo'yo' saq nquii Espiritu Santo nnts'aa' naquii' n'om'yo' ljo' ñ'oom na nddu'yo'.¹² Maxio ts'a' nñequiaa cwenta jom na cuee'le'. Ndo' majo'ti nnts'aa' ts'a' ñ'e' nntseinaa'. Ndo' nda nn'a' nla'wendyena nacjoo lotyena, londyeena, nl'ueendyena chiuu nncwje na'ñee'.¹³ Ndo' cha'tsondye nn'a' nla'jndooa 'o n'e na m'a'yo' cantya 'na'ya. Saq juu ts'a' na tye' cwiljoo'ñe ñ'e'ndyo hasta na macanda, tsa'ñee' nlu'i'n'maa'ñe.

¹⁴ 'Ñee' juu ts'a' na matsei'naa' ñ'oommeii', catsei'no' ljo' ñecatsona'. Juu profeta Daniel, seiljei' ñ'oom cantya 'naa' tsa' na jee'che' ndya' taa' na nntseyuii' cha'tso. Quia na nnty'ia'yo' na jnda' mameintyjee'le' naquii' wats'om t'ma' yuu na mei'chjoo ticatsa'ntjomna' na nnc'oom, quia jo' 'o na m'a'yo' ts'ondaa Judea catsaalei'nom'yo' quii' ntsjo'.¹⁵ Ndo' majuu xje'ñee', ts'a' na ljo' nacjoo' waa' yuu na su, ticandyocuee' na nncjaaque'le' na nncwjee'le' naa'na'. Catseyyuaa'na', calei'noom.¹⁶ Ndo' ts'a' na m'aa' jo jnda' na mach'ee ts'iaa' tyuaa', ticjaalcwewe'le' na nncjaacachoom lia'na'.¹⁷ Juu xje'ñee' jee' wi' nntjoom yolcu na ndeiindy'e ñequio joo yolcu na 'ndaandye nda'.¹⁸ Cata'yo' nnom Ty'oots'om na nchii xcwe ncuee na tei' na nlca'na' na calei'nom'yo' nawi'ñee'.¹⁹ Ee quia ljo'che' nñequio cwii nawi' na t'ma'tiche' na mei'jom ndii' tyootjoom nn'a' cantyati na tque' Ty'oots'om tsjoomnancue hasta je'. Ndo' xuee na cwiwjaatina' mei' tajom cwinluinnda' cwiiche' nawi' cha'na juuna'.²⁰ Xe' nchii nquii Ta Ty'oots'om tquee' na tijndyeti xuee nnc'oom nawi'ñee', mei'cwii ts'a' xocalui'n'maa'ñe cantya 'naa'na'. Saq n'e na wi' ts'oom joo nn'a' na jnda' tjeii'ñe cwentaa'na', jo' chii nnts'aa' na tijndyeti xuee nnc'oom nawi'ñee'.

²¹ 'Ndo' xe' quia ljo' nntso cwii ts'a' ndaa'yo': "Canty'ia'yo', ljoo m'aa' Cristo", oo nntso: "Canty'ia'yo', laa'ñe' m'aa'", ticalayu'yo'.²² Ee maxje' nluque'cañom profetas na tiyuu' ñ'oom cwiñequia ñequio nn'a' na nlue na joona cwiliindyena Cristo. Nl'ana jndye nnom 'naa' t'ma' ñequio ts'iaa' t'ma' na nncjaawee' n'om nn'a' hasta nquiee nn'a' na macwji' Ty'oots'om cwentaa'na' nñequio'nn'a' ts'iaa'ñee' joona xe' na nnda' nl'ana. Saq Ty'oots'om tixonquiaa' na nnda' nl'ana.²³ Cha'tso nmei' jnda' tsjoo ndaa'yo' cwii tjoche' na nluui cha cal'a'yo' cwenta.

Luaa nncuaa quia na nndyonnda' Jesús

(Mt. 24:29-35, 42-44; Lc. 21:25-36)

²⁴ 'Ncuae quia na jnda' teinom nawi' t'ma'ñee', quia jo' nleijaa'ñe ñe'quiom', ndo' taxocwixuee'ne chi'.²⁵ Nntquiaandye cancjoo. Ndo' cha'tso najnda' na matseixma' tsjo'luee nntyuii'.²⁶ Quia ljo'che' nnty'iaa' nn'a' ja na cwiliindy'o tsa' na jna' cañoom'luee na macwjacañoo'nda'a tsjoomnancue. Nndyoo naquii' nchquii ñequio najndei' na matseixma'ya ndo' ñequio na nei'ncoo' nacaxuee na matsei'maa'ñena' ja.²⁷ Nñoo'ya ángeles 'na'ya na c'oona cwii cwii ntyjaa' tsjoomnancue ndo' mati ndioche' cañoom'luee na nla'tjomna' nn'a' na jnda' tjeii'ndyo cwentaya.

²⁸ 'Cala'no'yo' 'naa' na ma'mo'na' ndaa'yo' cantya 'naa' ts'oom higuera. Quia na cwinty'ia'yo' na cwiñe' l'ona' ndo' cwicandei' tsc'o'ndaa' juuna', quia jo' cwila'no'yo' na jaawindyoo' ncueesua'.²⁹ Majo'ti quia na cwinty'ia'yo' na cwiluii cha'tso nmei' na jnda' tsjoo ndaa'yo', quia jo' cala'no'yo' na jnda' teitsioo' m'aa'na'. Mawaa mawaa xje' nncwjacañoo'nda'a'.³⁰ Candye'yo' nntsjo, mayuu'che' na xocwjeñ'e' nn'a' na m'a' je' hasta xje' na jnda' seicanda'ñena' cha'tso ñ'oommei'.³¹ Tsjo'luee ñ'e' tsjoomnancue nntycwiñ'e'na' saq ñ'oom 'na'ya maxje' nntseicanda'ñena'.

³² 'Saq mei'cwii ts'a' ticaljei' cwaa' xuee ndo' ñee' xje' na nluui cha'tso nmei'. Mei' ángeles na m'a' cañoom'luee ticaliuna, mei' ja na cwiliindy'o Jnda Ty'oots'om ticaljei'ya cwaa'. Macanda ñenquiche' Tsotyaya ntyjee'.

³³ 'Jo' chii c'om'c'eendyo' ndo' que'nyo' cwenta. Ndo' calanei'yo' nnom Ty'oots'om, ee ticaliu'yo' cwaa' nncue'ntyjo tiempo'ñee'.³⁴ Nmei' matseijomna' cha'na mach'ee cwii ts'a' na wjaa cwii ndyuaa na tquia. Cwii tjoche' na nnaa' wa'na', nnty'oom ts'iaa' mosoom'm, cwii cwii nnom ts'iaa' na cwii cwiindyena. Ndo' nntsa'ntjoom ts'a' na mach'ee cwenta 'ndyoots'a na ñe'quii'che' cats'aa cwenta.³⁵ Malaa'ti' matseijomna' 'o ee na ticaliu'yo' ñee' xje' na nncwjee' nquii na matsa'ntjom 'o. ¿Aa nncwjee'le' natmaa', oo aa nateijaa'? ¿Aa nncwjee'le' xcwe tsjom, oo aa na jaancoo'? Jo' chii c'om'c'eendyo'.³⁶ Ee ticaat-sona' na mats'ia' jo' nncwjee'le' ndo' nljeii' 'o cha'cwijom na cwinda'yo'.³⁷ Ñ'oom na jnda' tsjoo luua' ndaa'yo', juuna' matsjoo ndaa'yo' na cha'tsondyo', ñe'quii'che' c'om'c'eendyo'.

14

*Cwi'ma'na na nnt'uena Jesús**(Mt. 26:1-5; Lc. 22:1-2; Jn. 11:45-53)*

¹ We xuee cwii tjoo na nncuee' xuee pascua ñequio xuee na cwicwa' nn'a' ntyoo' na tjaa ndaaljo' tjaquiee'. Ndo' ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'a' na cwit'mqoo' ljeii na tque' Moisés, tyol'ueendyena chiuu n'ayoona na ññe'quoio'nn'a'na Jesús cha nnt'uena jom, ndo' na nla'cuee'na jom. ² Jla'ti'uuna, jluena ndaa ntyjeena:

–Saa ticat'uaaya jom xcwe ncuee' tints'aana' na nla'wendye nn'a' nacjooya.

*Tu'nquio María nche' nacjoo' Jesús**(Mt. 26:6-13; Jn. 12:1-8)*

³ Tyom'aa' Jesús tsjoom Betania, waa' Simón, ts'a' na ñechuu tycu lepra. Yoche' na meindyuaandyena nacañoom' mei'sa, tue'cañoom cwii yuscu na malei'ñ'oom cwii tsioo na tuui ñ'e' tsjo' canchii' na jndyu alabastro. Ñjom nche' na jndyu nardo na jee' cachi, ndo' jee' jndana'. Tyjee' yuu na ta'tye' tsioo'ñee', chii tu'nquioom nche'ñee' xque' Jesús. ⁴ Nt'om nn'a' na m'a' jo' jo' jla'líoo'ndyena nacjoo' yuscu'ñee'. Jluena ndaa ntyjeena:

–Jee' ndya' cwe'chi nche' 'naa'a' na seicatsoom. ⁵ Yati xe' teil'uana' ee nncwinom ndyee sia'nto denarios nncwji'na'. S'om'ñee' nlluui naya ndyee'ñee'.

Jnaa' luua' na tyola'wjeena yuscu'ñee'.

⁶ Saa tso Jesús:

–Ca'ndye'yo' tsa'm'aa'. ¿Chiuu na cwila'lioo'ndyo' ñ'e'ñê? Ee jee' tjacañjoom' nayawaa' na s'aa' ñ'e'ndyo. ⁷ Ee ja nchii ñequii'che' nnc'oo'ya ñ'e'ndyo'. Saa ndyee'ñee' ñequii'che' na m'a'na quii'ntaa'nyo' ndo' quia na ñe'cal'a'yo' naya joona, wanaa'. ⁸ Yuscum'aa' s'aa' cwanti na ndaa nnts'aa'. Jom tu'nquioom nche' nacjoya cwii tjooche' na nnt'iuu nn'a' ja. ⁹ Na mayuu'che' ndyeyo' nntsjo, mei'yuu'che' na ññe'quia nn'a' ñ'oom cha'waa tsjoomnancue na macwji'n'maa'ñe Ty'oqts'om nn'a', maxje' nla'nei'na cantyja 'naa' naya na s'aa yuscum'aa' cha ticatsuu ñ'oom cantyja 'naa'na'.

*Judas mañequiaa' cwenta Jesús luee ntyee**(Mt. 26:14-16; Lc. 22:3-6)*

¹⁰ Jnda' tuui na luua', quia jo' Judas Iscariote, cwindye nn'a' na canchoo'wendye, tjaa' na m'a' ntyee na cwiluiitquiendye na nntseijndaa'ñê ñequio joona na ññequiaa' cwenta Jesús lueena. ¹¹ Jnda' na jndye na'ñee' na ljo' nnts'aa' tquiaana' na jee' neii'na. T'ma'na na ññe'quiana s'om nnoom. Quia jo' Judas tyol'uee'ñetyee' chiuu ya nnts'aa' na ññequiaa' cwenta Jesús lueena.

*Seijndaa'ñe Jesús na nncuaa' Cena**(Mt. 26:17-29; Lc. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26)*

¹² Quia jo' xuee na cwiwitye' ncuee' na cwicwa' nn'a' judíos tyoo' na tjaa ndaaljo' tjaquiee', mañejuu xuee na cwila'cwjeena canma' nch'u, nn'a' na cwila'jomndye ñ'e' Jesús ta'x'ena nnoom, jluena:

–¿Yuu l'ue ts'om' na nntsaalajndaa'ndyô cantyja 'naa' xuee pascua, na nleif'oom' na nlqui' catsma' chjoo?

¹³ Ndo' ñjoom we nn'a' na cwila'jomndye ñ'e'ñê cwii l'aa. Tsoom ndaana:

–Catsa'quie'yo' quii' tsjoom. Jo' jo' nliu'yo' cwii tsa's'a na malei'ñ'oom cwii tsjoo ndaatioo. Catsaantjyo'yo' naxee'ee'. ¹⁴ Yuu na nncjaaque'ee' candu'yo' nnom ts'a' na waa': "Luua matso nque' na matsa'ntjoom jaa: ¿yuu waa cuarto na nlcwaa'a na nnt-seit'maa'ndyo xuee pascua ñequio nn'a' na cwila'jomndye ñ'e'ndyo?" ¹⁵ Juu tsa'ñee' m'mqoo' cwii cuarto t'ma' w'aa nandy teicantjoo'. Maniom canda! 'na na maca'na' na nncuaa xuee. Jo' calajndaa'ndyo' nantquie na nlcwaa'a ñ'e'ndyo'.

¹⁶ Ndo' t'ye we na'ñee'. Quia na tquiena tsjoom'ñee' jliuna cha'xje' na jnda' tsoom ndaana. Jo' jo' jla'jndaa'ndyena nantquie na nlcwaa'na na nla't'maa'ndyena xuee pascua.

¹⁷ Cwe' tmaa'ya, xje' na tyje'cañoom Jesús ñequio nn'a' canchoo'we na cwila'jomndye ñ'e'ñê. ¹⁸ Yoche' na meindyuaandyena nacañoom' mei'sa na cwicwa'na, tso Jesús ndaana:

–Mayuu'che' candye'yo' nntsjo, cwiindyoyo' 'o na macwa' ñ'e'ndyo ññequiaa' cwenta ja luee nn'a'.

¹⁹ Ñ'oomwaa' jee' ndya' seichjoo'na' n'omna. To'na cwii ndo' cwiindyena ta'x'ena nnoom, jluena:

–¿Aa ndya' nnts'aana' na ja?

²⁰ Quia jo' tsoom ndaana:

–Cwii 'o na canchoo'wendyo', cwii ts'a' na cwinchjeendyô tyoo' ñ'e'ñe ts'om xio jom ññequiaa' cwenta ja. ²¹ Ee na mayuu'che', ja na cwiluiindyô ts'a' na jna' cañoom'luee,

maxjeⁿ wjaañ'oomna' ja na nnc'iō cha'xjeⁿ na matso ljeii 'naaⁿ Ty'oōts'om. Saa jeeⁿ nty'iaa'ñe ts'aⁿ na mañequiaa cwenta ja, yaticheⁿ xeⁿ ticaluiiñe tsaⁿñeeⁿ.

²² Yocheⁿ na cwicwa'na, to'ñom Jesús tyoo', tquiaaⁿ na quianl'uaa' Ty'oōts'om. Jnda jo' tyjeeⁿ juuna', tquiaaⁿ ndaana. Tsoom:

—Cato'ñoom'yo', cwa'yo' tyoo'waa, ee cwiluiiñena' seii'a.

²³ Mati to'ñoom cwii waso na ñjom ndaa winom. Jnda na tquiaaⁿ na quianl'uaa' Ty'oōts'om, quia jo' tquiaaⁿ juuna' ndaana, cha'tsondyena tana. ²⁴ Ndo' tsoom ndaana:

—Ndaa winomwaa cwiluiiñena' nioom'a na nnquioo na nncwji'n'maa'ndyō jndyendye nn'aⁿ. Ñ'eⁿ juuna' maqua'tya'ya ñ'oom xco. ²⁵ Candye'yo' nntsjoō na mayuu'cheⁿ taxoc'uaanda'a winom hasta juu xuee na nnc'uaxco juuna' quia na nntsa'ntjom Ty'oōts'om.

Jesús matseicañeeⁿ na nncwji'ñe Pedro
(Mt. 26:30-35; Lc. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

²⁶ Ndo' jnda na tana luantsa, jlui'na jo' jo'. Ty'ena ta Olivos. ²⁷ Quia jo' tso Jesús ndaana: —Tsjom je' cha'tsondyo' 'o nntjei'ndyo' ñ'e'ndyo'. Ee ljeii 'naaⁿ Ty'oōts'om matsona': “Nntseicua'a ts'aⁿ na mach'ee cwenta canmaⁿ, ndo' canmaⁿ ntsmeiiⁿeⁿ nnt'oom'ndyeyo'.”

²⁸ Saa tso Jesús:

—Ndo' ja quia jnda na mawandō'xcō nncjo'jndyaā ts'ondaa Galilea, xeⁿ jnda nntsaan-tyjo'yo'.

²⁹ Quia jo' tso Pedro nnoom:

—Meii' cha'tsondye na m'aⁿ nntjeii'ndyena ñ'e'ndyu', saa ja tijoom cwji'ndyo' ñ'e'ndyu'.

³⁰ T'ō Jesús, tsoom nnom:

—Ñ'oom na mayuu' matsjoō njom', tsjom je' cwii tjoōcheⁿ na ndaa' we ndii' na matseix-uaa caxtijndyo, saa 'u xjeⁿñeeⁿ jnda ndyee ndii' jnda tjei'ndyu' ñ'e'ndyo'.

³¹ Saa Pedro yacheⁿ indeii' ñ'oom t'ōōⁿ:

—Meii' c'io' ñ'e'ndyu', saa tijoom cwji'ndyo' cantya 'naⁿ.

Ndo' cha'tso nci'aaⁿaⁿ majo'ti jluea.

Getsemani matseineiⁿ Jesús nnom Ty'oōts'om
(Mt. 26:36-46; Lc. 22:39-46)

³² Quia jo' tquiena cwii joo na jndyu Getsemani. Tsoom ndaana:

—Cwindyuaandyo' ñjaa'ñe yocheⁿ na jo luaa' na nntseina'ya nnom Ty'oōts'om.

³³ Jo' chii tjatyeen, tjañ'oom Pedro ñ'eⁿ Jacobo ñ'eⁿ Juan. Ndo' jna'na' na t'ma' matse-inda'na' ntyjeeⁿ ndo' jeeⁿ matseichjoo'na' ts'oom. ³⁴ Tsoom ndaa' naⁿñeeⁿ:

—Jeeⁿ matseichjoo'na' ts'ōōⁿ hasta jom ndyowe' ts'ōōⁿ. Caljoo'ndyo' ljoōñe. C'om'c'eendyo', nchii cwinda'yo'.

³⁵ Quia jo' tjatjatyee'cheⁿ, tjacwanquiom nomtyuaa. Tyocaaⁿ nnom Ty'oōts'om xeⁿ wanaaⁿ tintjoom nawi' na mei'ndoo'na' jom juu xjeⁿñeeⁿ. ³⁶ Tsoom:

—Tsootyaya, 'u cha'tso ndaa' nntsa'. Catseicandyaandyu' ja na ticwinōō'ya nawi'waa. Saa catta' cha'xjeⁿ na l'ue ts'om' nncu' nchii cha'xjeⁿ na l'ue ts'ōōⁿ ja.

³⁷ Quia jo' jndyolcwe' Jesús na m'aⁿ ndyee naⁿñeeⁿ. Ndo' ljeii' na cwindana. Tsoom nnom Pedro:

—Aa ndi' Simón, ¿aa wa'tsu'? ¿Aa maxjeⁿ tīcandaā nntsa' na ticatsu' mei' ñe'cwii hora?

³⁸ Ñequii'cheⁿ c'om'c'eendyo' na calanei'yo' nnom Ty'oōts'om cha ticjaachuuna' 'o quia na ñe'cats'aana' xjeⁿ 'o. Jeeⁿ m'aa'c'ee' ts'om ts'aⁿ na nnts'aa yuu na ya, saa nc'e na ts'aⁿ tseixmaⁿ, tileicanaa'ñe na nnts'aa na ljo'.

³⁹ Jnda jo' cwiicheⁿ ndii' tjannaaⁿaⁿ. Mañejooti ñ'oom seineiiⁿ nnom Ty'oōts'om. ⁴⁰ Quia na jndyolcwe'nnaaⁿaⁿ na m'aⁿna, majo'ti ljeii' na cwindana, ee jeeⁿ tye' waa na maleichuu tsa'ntjom joona. Ndo' mei' cwe' ticaliuna ljo' nluena nnoom. ⁴¹ Tjannaaⁿaⁿ na nntseineiⁿ nnom Ty'oōts'om ndo' quia tyjeeⁿeⁿ na jnda ndyee ndii' na m'aⁿna, tsoom ndaana:

—Cwa ndicwaⁿ cwinda'yo' na cwita'jndyee'yo'. Malei'tyeⁿ. Jnda tue'ntyjo xjeⁿ 'na'ya. Je' mannt'ue nn'aⁿ na wi'ndye ja na cwiluiindyō ts'aⁿ na jna' cañoom'luee. ⁴² Quicantya'yo'. Cjaaya. Luaa' mandyocwjee'cañoom juu ts'aⁿ na tjacatio cwenta ja luee nn'aⁿ.

T'uena Jesús
(Mt. 26:47-56; Lc. 22:47-53; Jn. 18:2-11)

⁴³ Ndicwaⁿ matseineiⁿ Jesús ndo' tyjee'cañoom Judas, cwii joo nn'aⁿ na canchoo'wendye. Ñ'eeⁿ cwii tmaaⁿ nn'aⁿ ñ'e'ñe na cwilei'cho ncjo espadas ñequio n'oom nch'io. Naⁿñeeⁿ nn'aⁿ naaⁿ ntyee na cwiluiitquiendye, ñequio nn'aⁿ na cwit'mōō' ljeii' na tqueⁿ Moisés ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye naquii' tsjoom. ⁴⁴ Ndo' Judas, ts'aⁿ na tquiaa cwenta jom luee naⁿñeeⁿ, jnda t'mōōⁿ 'naaⁿ ndaana chiuu nnts'aaⁿ. Tsoom:

—Juu ts'aⁿ na nnc'ua ntsma^{n!}, majom jo'. Tyeⁿ cat'ue'yo' jom ndo' tsaañ'om'yo' jom. Cal'a'yo' cwenta na ticalacanom'yo' jom.

⁴⁵ Ndo' quia tquie'cañomna Jesús, mantya seicandyoo'ñê, tsoom nnom Jesús:

—Xmaⁿndyu' Maestro.

Ndo' t'om ntsma^{n!} tsa^{n!}ñeeⁿ. ⁴⁶ Quia jo' jla'cjaa lueena Jesús. Tyeⁿ t'uena jom.

⁴⁷ Cwii ts'aⁿ na matseijomñê ñ'eⁿ Jesús na meintyjee' jo' tjei^{n!}eⁿ xjo espada 'naa^{n!}a'. Tioom juuna' mosoo' nquii tyee na cwiluiitquieñe. Jnoⁿ tsua'qui. ⁴⁸ Ndo' tso Jesús ndaãna:

—Jnda'jom tquio'cat'ue'yo' ja cha'cwijom tquio'yo' nacjoo' cwii tsaⁿcanch'ue na cho'yo' ncjo espadas ñ'eⁿ n'oom nch'io. ⁴⁹ 'Io ndii 'io ñet'oo'ya quii'ntaa^{n!}yo' na ñet'moo'ya ndaa'yo' naquii' wats'om t'ma^{n!} saa' t'icat'ue'yo' ja. Ñecuaa ee cwiluii na luaa' cha catse-icandaa'ñena' ljeii 'naa^{n!} Ty'oots'om na waa.

⁵⁰ Quia jo' cha'tsondye nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ Jesús, jlei^{n!}nomna, 'ndyena jom na ñenqueⁿ.

Cwii tsa^{n!}s'andyua na jleinom

⁵¹ Ndo' jo' jo' m'aaⁿ cwii tsa^{n!}s'andyua na tjantjooⁿ naxe^{n!} Jesús. Macandã chu'tyjoonê cwii sávana. Mati jom t'ue na^{n!}ñeeⁿ. ⁵² Saa' jom je' jluui'ñê naquii' sávana 'naa^{n!}a', ñeeⁿ juuna', jlei^{n!}noom na ñecasei'ñê.

*'Ooque^{n!}na Jesús luee na'man'iaaⁿ cwentaa nn'aⁿ judíos
(Mt. 26:57-68; Lc. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)*

⁵³ Quia jo' ty'eñ'omna Jesús jo' nnom nquii tyee na cwiluiitquieñe ndaa' ntyjentyeeñe. Jo' jo' tjomndye cha'tsondye ntyee na cwiluiitquieñe ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquieñe naquii' tsjoom ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés. ⁵⁴ Ndo' Pedro tquacheⁿ tquia' t'antjooⁿ. Macandã tuee'tyeeⁿ tach'ee^{n!} waa' tyee na cwiluiitquieñe. Jo' jo' tjacjom nacañoom nn'aⁿ na cwindye'ntjom wats'om t'maⁿ. Tyotseiwiñê 'ndyoo chom.

⁵⁵ Quia jo' ntyee na cwiluiitquieñe ñequio cha'tsondye na'man'iaaⁿ cwentaa nn'aⁿ judíos tyol'ueena nn'aⁿ na calue ñ'oom cantu nacjoo' Jesús cha ndaa' ñlejndaa' jnaa^{n!}aⁿ na cuee^{n!}eⁿ. Saa' tilecaliuna. ⁵⁶ Ee majndye nn'aⁿ ty'enquia ñ'oom na cwe' cantu saa' tñecwii ñ'oom tquiana jo' chii ticalui'yuu' ñ'oom'ñeeⁿ nacjoom'm. ⁵⁷ Jnda' jo' tei'cantya ja nt'omcheⁿ nn'aⁿ na tquia cwicheⁿ ñ'oom na tiyuu' nacjoom'm, jluena:

⁵⁸ —Jã jndyaayã na tso tsa^{n!}m'aa^{n!} na jom nntseytyee^{n!}eⁿ wats'om t'ma^{n!}waa na l'a nn'aⁿ, ndo' ñendyee xuee nnts'aaxcoom cwicheⁿ na nchii nn'aⁿ nl'a.

⁵⁹ Saa' meiiⁿ jluena ñ'oomwaa', maxjeⁿ t'icatjoom' ñ'oom.

⁶⁰ Quia jo' teintyjee' nquii tyee na cwiluiitquieñe xcwe quii' ntaa^{n!}na, tax'eeⁿ 'ndyoo Jesús, tsoom:

—¿Aa maxjeⁿ meiiⁿcwii ñ'oom tic'q'? ¿Chiuu waayuu cantya 'naa^{n!} ñ'oom na cwituee'na nacjo'?

⁶¹ Saa' Jesús ñemaa^{n!}cheeⁿ m'aaⁿ. Mei^{n!}cwii ñ'oom tic'ooⁿ. Quia jo' juu tyee na cwiluiitquieñe tax'eeñenaa^{n!}aⁿ, tsoom:

—¿Aa 'u cwiluiindy' Cristo, Jnda nquii Ty'oots'om na cwila't'maa^{n!}ndyô?

⁶² T'q Jesús, tsoom:

—Mayuu' na jo' ja. Ndo' nnty'ia'yo' ja na cwiluiindy' ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee na nncwa'catyaⁿ ntyjaa' Ty'oots'om ntyjaya na jom matseixma^{n!}ñ'eeⁿ cha'tso nnom najnda' na nndyocuaaya, na nnaaⁿ cañoom'luee ñequio nchquiu.

⁶³ Quia jo' juu tyee na cwiluiitquieñe jndii'ñê tsa'nnoom na lioom'm, tsoom:

—¿Aa cwimaca^{n!}tina' ñeeⁿ ññequio'tjei'yuu'ndyeti jnaa^{n!}aⁿ? ⁶⁴ 'O macwindye'yo' ñ'oom ntjeiⁿ na matseineiⁿ nacjoo' Ty'oots'om. ¿Chiuu cwilatuu'yo' ñ'e^{n!}ñê?

Ndo' cha'tsondyena ñ'e'cwii jla'jomndyena na waa jnaa^{n!}aⁿ ndo' tseixmaaⁿ na cuee^{n!}eⁿ.

⁶⁵ Cwantindyena to'na na tyojñomna ndaajna^{n!} jom. Jla'cata'na nnoom, tyotmeii^{n!}na nda' jom, jluena:

—Cjaawee' 'ndyo' 'ñeeⁿ tquiaa 'u.

Mati nn'aⁿ na cwil'a cwenta wats'om tyoñe'quiana nda' watmeii^{n!} nnoom.

Macwji'ñe Pedro cantya 'naa^{n!} Jesús

(Mt. 26:69-75; Lc. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-29)

⁶⁶ Yocheⁿ na m'aaⁿ Pedro jo' nacje, tach'eeⁿ w'aa'ñeeⁿ, tjantjoo' cwii yuscu jom na mandi'ntjom nnom tyee na cwiluiitquieñe. ⁶⁷ Quia na ljeiiⁿ Pedro na matseiwiñê 'ndyoo chom, quiee tyonty'iaa^{n!}aⁿ tsa^{n!}ñeeⁿ. Tsoom:

—'U mati ñeñ'e^{n!} ñ'eⁿ Jesús, ts'aⁿ tsjoom Nazaret.

⁶⁸ Saa' tjei'ñe Pedro, tsoom:

—Ja ticwajna^{n!}a' tsa^{n!}ñeeⁿ. Mei^{n!}chjoo ticaljeiia ñ'oom na matsuu' luua'.

Jnda jo' teiñooⁿ nacañoom nn'aⁿ, tjaaⁿ yuu waa 'ndyoots'atiom. Xjeⁿñeeⁿ mana seixuaa caxtijndyo. ⁶⁹ Ndo' majuu yuscu na mandintjom, cwiicheⁿ cwii ndii' nty'iaa'naaⁿ Pedro. Tqooⁿoⁿ na tsonnaaⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ jo' jo':

—Tsaⁿm'aaⁿ maxjeⁿ cwiindyee joona jom.

⁷⁰ Ndo' Pedro tjeiñennaⁿaⁿ. Ndo' tiyocheⁿ majluennda' nn'aⁿ na meintyjee' jo' jo' nnoom:

—Mayuu'cheⁿ cwiluiindyⁿ cwii joona. Ts'aⁿ Galilea 'u ee ljo'yu ñ'oom na matsei'neiⁿ cha'na cwila'neiⁿ joona.

⁷¹ Quia jo' tqooⁿoⁿ na tju' cheⁿnqueⁿ ñ'omwi' nacjoom'm, ndo' tsoom na ntyjiicheⁿ Ty'oots'om na mayom'm. Tsoom:

—Mei'chjoo ticwajnaⁿa ts'aⁿ na cwindu'yo' luaa'.

⁷² Ndo' mañoom' seixuaa caxtijndyo na jnda we ndii'. Quia jo' tjañjoom' ts'om Pedro ñ'oom na tso Jesús nnoom: “Cwii tjoqcheⁿ na nntseixuaa caxtijndyo we ndii', saa 'u je' jnda ndyee ndii' macwji'ndyⁿ cantyja 'na'ya.” Ndo' quia tjañjoom' ts'om ñ'oommeiⁿ, jeeⁿ ndya' tyoty'oom.

15

'Ooñ'omna Jesús na m'aa' Pilato

(Mt. 27:1-2, 11-14; Lc. 23:1-5; Jn. 18:28-38)

¹ Ndo' na jaawixuee ntyee na cwiluiitquiendye tjomndyena ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye naquii' tsjoom ñequio nn'aⁿ na cwi'tmqooⁿ ljeii na tqeeⁿ Moisés ñequio cha'tso na'man'iaaⁿ cwentaa nn'aⁿ judíos. Jla'jndaa'ndyena. Jnda jo' jla'tyeⁿ na Jesús, ty'eñ'omna jom. Ty'ecatioona cwenta jom l'o Pilato. ² Ndyeyu tax'ee Pilato nnoom, tso:

—¿Aa 'u cwiluiindyⁿ rey cwentaa nn'aⁿ judíos?

Ndo' t'qooⁿ:

—Majo'ndyo cha'xjeⁿ na matsu'.

³ Ndo' ntyee na cwiluiitquiendye jndye jnaaⁿaⁿ tquiana. ⁴ Quia jo' tax'eennda' Pilato nnoom, tso:

—¿Aa maxjeⁿ mei'cwii ñ'oom xoc'o'? Queⁿ cwenta na jndye jnaⁿ cwiluena nacjo'.

⁵ Saa tjaa na t'oti Jesús hasta tquiaana' na jeeⁿ tyom'aaⁿ ts'om Pilato.

Cwiwijndaa'tyeⁿ na nncue' Jesús

(Mt. 27:15-31; Lc. 23:13-25; Jn. 18:38-19:16)

⁶ Ndo' ticwii chu na cwiwee' xuee pascua waa costumbre na matseicandyaañe Pilato mei'cwi'ñee'cheⁿ praso na l'ue n'om nn'aⁿ. ⁷ Quia ljo'cheⁿ m'aaⁿ cwii ts'aⁿ na jndy Barrabás w'aancjo ñequio nt'omcheⁿ praso. Joona jla'wendyena nacjoo' gobiernom, ndo' jla'cwjeena nn'aⁿ. ⁸ Ty'entyjaa' cwii tmaaⁿ nn'aⁿ na m'aaⁿ Pilato. To'na na tyota'na na cats'aaⁿ cha'xjeⁿ quich'eeⁿ na nntseicandyaañe cwii ts'aⁿ. ⁹ Quia jo' tso Pilato ndaana:

—¿Aa l'ue n'om'yo' na catseicandyaandyⁿ juu rey cwenta 'o nn'aⁿ judíos?

¹⁰ Luua' tsoom ee jnda sei'ngooⁿoⁿ na joo ntyee na cwiluiitquiendye tag' n'omna Jesús, jo' na ty'ecatioona tsaⁿñeeⁿ l'ooⁿ. ¹¹ Ndo' joona tyola'jndo'na n'om nn'aⁿ na jndyendye na cata'na nnom Pilato na catseicandyaañe Barrabás, nchii Jesús. ¹² Quia jo' tax'eennda' Pilato ndaaⁿ nn'aⁿ na jndyendye, tsoom:

—Ndo' ¿ljo' l'ue n'om'yo' na cats'aaya ñ'eⁿ juu ts'aⁿ na cwindu'yo' na cwiluiiñe rey cwenta' 'o nn'aⁿ judíos?

¹³ Tacwaxua ndyueena, jlueña:

—Caty'iom' jom ts'oom'naaⁿ.

¹⁴ Tax'ee Pilato ndaana:

—¿Ljo' jeeⁿ tis'a s'aaⁿ nquiu'yo'?

Saa joona ñe'quii'cheⁿ najndeii tyola'xuaana, jlueña:

—Caty'iom' jom ts'oom'naaⁿ.

¹⁵ Quia jo' Pilato, cwe' ee na l'ue ts'oom na calue nn'aⁿ na ya ts'aⁿñe, jo' na seicandyaañe Barrabás. Ndo' sa'ntjoom na catjaa' sondaro Jesús ñ'eⁿ tja'tsei'. Jnda jo' tquiaaⁿ juu lueena na caty'ioomna juu ts'oom'naaⁿ.

¹⁶ Ndo' ty'eñ'om sondaroñeeⁿ Jesús naquii'cheⁿ wats'iaaⁿ cwentaa' gobiernom. Jo' jo' tjomndye cha'tso nc'iaana. ¹⁷ Jla'cweena cwii liaa colo catsioo' jom. Tyola'tyoondyena l'oo nioom, l'ana cwii tsei, tiomna juuna' xqueeⁿ. ¹⁸ Jnda jo' to'na, ndoo' na cwila't'maaⁿndyena jom, jlueña:

—Catseit'maaⁿñena' 'u na cwiluiindyⁿ rey cwentaa nn'aⁿ judíos.

¹⁹ Ndo' tyotmeiiⁿna ts'oom xqueeⁿ. Tyojñomna ndaajnaⁿ jom, tyota'na cantyena jo nnoom cha'cwijom cwila't'maaⁿndyena jom. ²⁰ Quia na jnda jla'jnaaⁿñ'eⁿna jom, quia jo'

tjeii'na liaa catsioo'. Jla'cweennda'na jom liaⁿaⁿ. Jnda' jo' ty'eñ'omna jom na nnty'ioomna jom ts'oom'naaⁿ.

Cwity'ioomna Jesús ts'oom'naaⁿ

(Mt. 27:32-44; Lc. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

²¹ Xcwe na cwi'oocalui'na naquii' tsjoom ndo' tjomndyena ts'aⁿ tsjoom Cirene na jndyu Simón na jna' jndaq. Jom tsoty'e Alejandro ñequio Rufo. L'a sondaro na jndei'na' cjaañ'oom ts'oom na ñoom Jesús.

²² Quia jo' ty'eñ'omna Jesús Gólgota. Ñ'oomwaa' ma'moⁿ'na' cwii ta na jndyuna' Tsei'xqueⁿ Ts'oo. ²³ Ndo' tqiiana winom na nnc'om na tjoom'na' ñequio mirra. Saa jom tico'ñoom juuna'. ²⁴ Jnda' chii ty'ioomna jom ts'oom'naaⁿ. Ndo' sondaro tyo'oona x'iaa, cha nnty'iaana cwaaⁿ liaⁿaⁿ nleijnoom' cwii cwii joona. Laa'ti' t'oomna liaⁿaⁿ.

²⁵ Jnda' tuee' cha'na ñjeeⁿ nacwitsjoom quia ty'ioomna jom ts'oom'naaⁿ. ²⁶ Ndo' jnaaⁿ'aⁿ na teiljeii luaa matsona': "Rey cwenta nn'aⁿ judíos." ²⁷ Mati ty'ioomna we naⁿ canty'ue nacjoo noom'naaⁿ. Cwii tsaⁿ'ñeeⁿ ntyjaaⁿ'aⁿ ntyjaya ndo' cwiicheⁿ tsaⁿ'ñeeⁿ ntyjatymaaⁿ. ²⁸ Ndo' na l'ana na ljo', seicandaaⁿ ñena' na matso ljeii 'naaⁿ Ty'oqots'om: "Seicañ'eⁿyuuna' jom quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na wi'ndye."

²⁹ Nn'aⁿ na tyowinom jo' jo', tyola'jnaaⁿ'na jom. Tyola'caandyena nqueⁿ'na, tyoluena: —'U je', na nntseyiui' wats'om t'maⁿ 'naaⁿ'yâ ndo' ñendyee xuee nntseiwe'ndda' juuna', ³⁰ cwji'n'maaⁿ'ndyu' cheⁿ'nncu'. Candyo'cue' na ñoom' ts'oom'naaⁿ'waa'.

³¹ Mati ntyee na cwiluitquiendye ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés malaa'ti' tyola'jnaaⁿ'na jom. Jluena:

—Jeeⁿ ya ñetjei'n'maaⁿ'ñe tsaⁿ'm'aaⁿ' nt'omcheⁿ nn'aⁿ saa tileicandaaⁿ nncwji'n'maaⁿ'ñe cheⁿ'nqueⁿ. ³² Jom na matsoom na cwiluiiñê Cristo ndo' Rey cwentaⁿ jaa nn'aⁿ Israel, cwa candyoceeⁿ na ñoom ts'oom'naaⁿ cha nnty'iaaya quia jo' nlayuuta ñ'eⁿ'ñê.

Ndo' mati we nn'aⁿ na ñoom noom'naaⁿ ñ'eⁿ'ñê tyola'jnaaⁿ'na jom.

Tquiaañe Jesús na tueeⁿ'eⁿ

(Mt. 27:45-56; Lc. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

³³ Quia na jnda' tuee' na quiajmeiⁿ', teijaaⁿ'ñe tsjoomnancue hasta na ndyee na matmaaⁿ. ³⁴ Juu xjeⁿ'ñeeⁿ jndeiⁿ seixuaa Jesús, tsoom:

—Eloi, Eloi, ¿lama sabactani? (Ñ'oommeiⁿ matsona': Ty'oqots'omya, Ty'oqots'omya, ¿chiuu na ma'ndii' ja?)

³⁵ Nt'om nn'aⁿ na meintyjee' nddyoo' nacañom'm, quia jndyena na seixuaⁿ, jluena:

—Aa ndye'yo', macwaaⁿ profeta Elías.

³⁶ Quia jo' jleinom cwii ts'aⁿ'ñeeⁿ, jndyoñ'oom cwii 'na' na ya maw'ana' ndaa. Nchjeeñê juuna' naquii' winom na ta. Tjaa'ñê juuna' nnom cwii ts'oom, chii ty'ioom juuna' 'ndyoo Jesús na cateii'ñe. Tsoom:

—Cwa je' nnty'iaaya aa nncwjee'cañoom Elías na nncwjii'ñe jom na ñoom ts'oom'naaⁿ.

³⁷ Jnda' na seixuaa Jesús jndeiⁿ mana tueeⁿ'eⁿ. ³⁸ Ndo' liaa na ntyjaty'io na matseicu'na' yuu na lju'ti naquii'cheⁿ wats'om t'maⁿ, jndii'tcona' hasta xjeⁿ nomtyuaacheⁿ. ³⁹ Juu capeitaⁿ na meintyjee' ndyeyu jo nnom Jesús, quia jñeeⁿ na seixuaa ndo' nty'iaaⁿ'aⁿ na luaa' tuii na tue' tsaⁿ'ñeeⁿ, quia jo' tsoom:

—Mayuu'cheⁿ tsaⁿ'm'aaⁿ' cwiluiiñê Jnda Ty'oqots'om.

⁴⁰ Mati jo' jo' meintyjee'tquia nt'om yolcu na jeeⁿ cwinty'iaa na ljo' tuii. Quii'ntaaⁿ joona m'aaⁿ María Magdalena ñequio Salomé ñequio cwiicheⁿ María, tsondyee José ñ'eⁿ Jacobo, tsaⁿ na titquieñeti. ⁴¹ Joo yolcum'aⁿ tyocañ'eeⁿ'na ñ'eⁿ Jesús quia ñeⁿ'oom ts'ondaa Galilea. Tyondye'ntjomna nnoom. Ndo' mati jo' jo' meintyjee' jndye nt'omcheⁿ yolcu na jnaⁿ Galilea na ñencwi' tquiowana Jerusalén ñ'eⁿ Jesús.

'Oocat'iuuna Jesús

(Mt. 27:57-61; Lc. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

⁴² Tmaaⁿ'ndye nn'aⁿ jo' jo'. Ndo' juu xjeⁿ'ñeeⁿ xuee na cwila'jndaa'ndye nn'aⁿ jndíos 'na' na nlcaⁿ'na' joona ee jnda' jnaⁿ'aⁿ xuee na nnta'jndyeena. ⁴³ Mati jo' jo' m'aaⁿ cwii ts'aⁿ tsjoom Arimatea na jndyu José. Jom t'maⁿ cwiluiiñê naquii' tmaaⁿ' naⁿman'iaa' cwentaⁿ nn'aⁿ judíos. Jeeⁿ meinom'm xuee na nnty'iaaⁿ'nnoom na matsaⁿ'ntjom Ty'oqots'om. Ndo' nc'e na jnda' jaamaaⁿ chii tjaaⁿ na m'aaⁿ Pilato. Ty'oomt'maaⁿ'ñê ts'oom tjacaaⁿ sei'ts'o 'naaⁿ Jesús nnom tsaⁿ'ñeeⁿ. ⁴⁴ Jeeⁿ seitsaⁿ'na' Pilato quia na jñeeⁿ na tyuaa' tue' Jesús. Ee ntyjeeⁿ yo cwiñom nn'aⁿ noom'naaⁿ ndo' cwiwjena. Jo' chii tqueeⁿ'ñê capeitaⁿ, tax'eeñê 'ndyoo tsaⁿ'ñeeⁿ aa maxjeⁿ jnda' tue' Jesús. ⁴⁵ Ndo' quia na jñeeⁿ ñ'oom 'ndyoo capeitaⁿ na mayuu' na ljo', quia jo' tquiaaⁿ ñ'oom'm na cjaañ'oom José sei'ts'o 'naaⁿ Jesús. ⁴⁶ Quia jo' tjtatseijnda José cwii sábara ya, jnda' jo' tjacatyjeeñê sei'ts'o 'naaⁿ Jesús, seityjooñê liaa'ñeeⁿ juu, ndo' tjacaty'ioom juu naquii' tsue'tsjo' na tuiiya. Jnda' chii seicuu'ñê 'ndyoo tsue'tsjo'

ñequio cwii tsjo' t'maⁿ. ⁴⁷ Ndo' María Magdalena ñequio María, tsondyee José, nty'iaana na tjacant'iuu'ñe Jesús.

16

Cantya na tando'xco Jesús

(Mt. 28:1-10; Lc. 24:1-12; Jn. 20:1-10)

¹ Jndā na tjacue ñe'quioom' juu xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ judíos, tja María Magdalena ñequio Salomé ñequio María, tsondyee Jacobo, ty'ela'jndana ncheⁿ cachi na nnc'oocaty'oomndyena sei'ts'o 'naaⁿ Jesús. ² Ndo' cwi'tsjoomya xuee najndyee smanaⁿ manlui'nom ñe'quioom', ty'ena yuu waa tsei'tsuuaⁿ Jesús. ³ Nato ñjomndyena ty-oluecheⁿ nquieena ndā ntyeena:

—¿Ñeeⁿ ya nnteijndei jaa na nnnquindyō tsjo' 'ndyoo tsei'tsuuaⁿ?

⁴ Saā quia na jndā tquiena jo', jleinty'iaana, jliuna cwa jndā teindyō tsjo'. Ndo' juuna' jeeⁿ t'maⁿna'. ⁵ Ndo' jndā na ty'eque'na quii' tsei'tsuuaⁿñeeⁿ, nty'iaana cha'cwijom cwii tsaⁿs'andyua wacatyeeⁿ ntyjaya. Cweⁿ cwii liaatco, liaa canchii'. Jeeⁿ ndyaⁿ niom tyuena. ⁶ Tso tsaⁿñeeⁿ ndāna:

—Tintyue'yo'. 'O cwil'ue'yo' Jesús na jnaⁿ Nazaret, jom na ty'ioom nn'aⁿ ts'oom'naaⁿ. Jndā tando'xcom na tueeⁿeⁿ. Tac'oomñê ñjaaⁿ. Canty'ia'yo' yuu na tqeⁿna jom. ⁷ Je' catsa'yo' na m'aaⁿ Pedro ñequio nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ Jesús. Calacandii'yo' jooona na nncjaajñeeⁿ Galilea, jndanquia nnc'oontyjoⁿa. Jo' jo' nleicwindyena ñ'eⁿñê cha'xjeⁿ jndā tsoom ndā'yo'.

⁸ Quia jo' jlui'na naquii' tsei'tsuuaⁿ. Jndei ty'elcwee'na ndo' cwiteindyena, ndoo' nquiana na tanchii' jooona. Ndo' cwe' na jeeⁿ tyuena, jo' na seitsaⁿna' jooona, meiⁿ ticaluena nnom mei'cwii ts'aⁿ chiuu tuii.

Teitquioo'ñe Jesús nnom María Magdalena

(Jn. 20:11-18)

⁹ Mañejuuti cwi'tsjoom xuee najndyee smanaⁿ quia na jndā tando'xco Jesús, najndyee teitquioo'ñê nnom María Magdalena, tsaⁿ na tjeii'eⁿ ntuiee' jndyeta naquii' ts'om. ¹⁰ Ndo' María'ñeeⁿ tjtseicañeeⁿ nquiee nn'aⁿ na tyocañ'eeⁿ ñ'eⁿ Jesús. Xjeⁿñeeⁿ jeeⁿ xcwe na m'aⁿna na chjoo' n'omna ndo' cwityueena. ¹¹ Saā quia jndyena na Jesús jndā mawa'ndo'xcom, ndo' juu yuscu'ñeeⁿ jndā nty'iaaⁿnnom jom, maxjeⁿ ticala'yu'na.

Teitquioo'ñe Jesús ndāq we nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê

(Lc. 24:13-35)

¹² Jndanquia teitquioo'ñe Jesús ndāq we nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê na cwi'oo nato jndāq, s'aana' na cwiicheⁿ ljo waaⁿ. ¹³ Ndo' ty'elcwee' naⁿñeeⁿ Jerusalén, ty'ela'candiina nc'iaana. Saā meiiⁿ ñ'omndyuee jooona, tjaa 'ñeeⁿ seiyu'.

Majñom Jesús nn'aⁿ na c'oonquiana ñ'oom'm

(Mt. 28:16-20; Lc. 24:36-49; Jn. 20:19-23)

¹⁴ Jndā jo' teitquioo'ñê ndāq canchoo'cwii nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê yocheⁿ na cwimeindyuaandyena nacañoom' mei'sa na cwicwa'na. Nc'e na tiñe'cala'yu'ya n'omna, jo' na seítiaaⁿna' jooona na quie' n'omna. Ee ticala'yu'na na jndā wando'xcom meiiⁿ na jla'candii nn'aⁿ na jndā nty'iaandāq jom. ¹⁵ Xjeⁿñeeⁿ tsoom ndāna:

—Catsa'yo' cha'waa tsjoomnancue, ññe'quia'yo' ñ'oom naya ndāq cha'tso nn'aⁿ na macwji'ñ'maaⁿñe Ty'oots'om jooona. ¹⁶ Juu ts'aⁿ na nntseyiu' ndo' nleits'oomñe, nlu'i'naaⁿñe. Saā juu ts'aⁿ na ticatseyiu', maxjeⁿ nnt'uiitye'na' juu cantya' jnaaⁿ.

¹⁷ Ndo' nn'aⁿ na cwila'yu' jndye ts'iaaⁿ t'maⁿ nl'ana. Ñequio xueya nntjeii'na jndyeta naquii' n'om nn'aⁿ, ndo' nla'nei'na nt'omcheⁿ nnom ñ'oom na tjachuii'. ¹⁸ Xeⁿ nnt'uena canduu ñequio lueena oo xeⁿ nncwena nasei wjee, tjaa'na' ljo' nntjoomna. Ndo' quia na nntioona lueena nacjoo nn'aⁿwii, nn'maaⁿ naⁿñeeⁿ.

Tjawa Jesús cañoom'luee

(Lc. 24:50-53)

¹⁹ Quia na jndā teinom na seineiⁿ Ta Jesús ndāq nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê, tjañ'oomna' jom cañoom'luee. Tjacjom ntyjaa' ts'o Ty'oots'om ntyjaya yuu na mat-seit'maaⁿñena' jom. ²⁰ Quia jo' jnaⁿ naⁿñeeⁿ ty'ena, tyoñe'quiiana ñ'oom naya ndāq nn'aⁿ mei'yuuⁿcheⁿ na ty'ena. Ndo' manquii' Ta Jesús tyoteijneiⁿ jooona. Tquiaaⁿ na tyocandāq tyol'ana ts'iaaⁿ t'maⁿ na tjei'yuu'ndyena' na mayuu' ñ'oom na tyoñe'quiiana. Amén.

N'oom naya cantyja 'naa' Jesucristo na seiljeii Lucas

Seijndaa'ñe Lucas na seiljei' n'oom naya

¹ Na m'aa' 'u Teófilo, na jee' ya ts'a'ndyu', matseiljeiya n'oommeii'. Majndye nn'a' jnda' jla'ljeii n'oom cantyja 'naa' Jesús chiuu waa na mayuu'che' na jnda' tuii quii'ntaa'yá. ² Jla'ljeina n'oom'ñee' cha'xje' n'oom na to'ñoo'yá na tquia nn'a' na nty'iaandaa' chiuu waa na tuii xje' na jna'che'na'. ³ Jaach'ee xuee mañjom ts'oo'ya cha'tso na tuii. Je' mach'eena' ts'oo' na mati ja nntseiljeitcuundyō n'oomwaa na nntsei'naa', ⁴ cha catsei'no' na mayuu' n'oom na jnda' t'moo' nn'a' njom'.

Seicandii ángel na nluuñe Juan

⁵ Ncuae quia tyom'aa' Herodes tsa'ma'ts'iaa' t'ma' ts'ondaa' Judea, tyom'aa' cwii tyeecwenta' nn'a' judíos na jndyu Zacarías. Jom tyocañ'ee' n'e' tmaa' ntyee na seicajndyuna' Abías. Scoom'm jndyu Elisabet, cwii ts'a' tsjaa' Aarón. ⁶ Wendyee joona, tyol'ana na maty'iomyana' jo nnom Ty'oots'om. Mei'cwii na cha'tso n'oom na matsa'ntjom Ta Ty'oots'om tícwi'nom'na, tyola'candana juuna'. ⁷ Saq' tjaa'na' ndana ee Elisabet tíc'oom jnaa'. Ndo' jee' jnda' tquiendyena.

⁸ Quia na tue'cañoomna' tmaa' ntyee na n'e' Zacarías na nndye'ntjomna jo nnom Ty'oots'om naquii' wats'om t'ma', ⁹ cha'xje' na waa n'oom ndaa' ntyee, tyo'oona x'iaa, 'ñee' nlejinoom' na nncjaaqueie' naquii' wats'om t'ma' cwentaa' Ty'oots'om. Zacarías teijnoom'm na nncjaaque' na nnts'aa' tsioom suu. Quia jo' tjaque'ee' ndo' t'oo' na matseicoom suu. ¹⁰ Yoche' na mach'ee' tsioom suu jndye nn'a' m'a' tach'ee' wats'om t'ma' na cwila'nei' nnom Ty'oots'om. ¹¹ Xje'ñee' teitquioo'ñe cwii ángel cwentaa' Ty'oots'om nnoom. Meintyjee' ángel'ñee' ntyjaa' tio ntyjaya yuu na cwigo suu. ¹² Seiñ'ee'na' Zacarías quia na nty'iaa'na' juu. Jee' seicaty'uena' jom. ¹³ Saq' tso ángel nnoom:

–Tinty'ue', Zacarías. Majnda' jndii Ty'oots'om n'oom na maca'. Ndo' scu' Elisabet nntseincue' yu'ndaa' nda'yo'. Ndo' nntseicajndyu' juu Juan. ¹⁴ Cantyja 'naa' juu nñequiaana' na jee' nei' ndo' nncjaawee' ts'om'. Mati jndye nn'a' nnc'omna na jee' neii'na na nluuñe. ¹⁵ Ee jom t'ma' nntseixmaa' jo nnom Ty'oots'om. Tixoc'om winom mei' nta na wjeeti. Ndo' cha'waa naquii' ts'oom nnc'oom Espíritu Santo meii' na ndi njoom ts'om tsiaa' tsoñee'. ¹⁶ Cantyja 'naa' jom jndyendye nn'a' tsjaa' Israel nlcwe' n'omna jo nnom Ta Ty'oots'om cwentana. ¹⁷ Jom nndyojñee' jo nnom Ta Jesucristo cwii tjooc'he' na nndyo. Ndo' nndi'ntjoom nnom ñequio najndei na ñejndi'ntjom Elias. Nnts'aa' na caljoya n'om nn'a' n'e' ndana cha nn'a' na cwila'quie' n'om, nnuioo' n'omna cantyja na jndo' n'om nn'a' na cwil'a yuu na maty'iomyana'. Luua' nnts'aa' cha nntseijndaa'ñeyana' naquii' n'om nn'a' na nnc'om cwentaa' Ta Ty'oots'om.

¹⁸ Quia jo' tso Zacarías nnom ángel:

–¿Chiuu nnts'aayyuuna' na luua' nluu? Ee ja luua jnda' tquiendyo' ndo' mati scuya jnda' tqueñe'.

¹⁹ T'o' ángel nnoom, tso:

–Ja jndyuya Gabriel na mandi'ntjo'ya nnom Ty'oots'om. Jom jñoom ja na catseicandiiya 'u n'oom nayameii'. ²⁰ Saq' que' cwenta, je' nnta' na matsei'nei' jnaa' na ticatseyiu' n'oom na matsjo' njom'. Ndo' nnaa'ndda' na nntseinei' juu xuee quia na nntseicandaa'ñena' n'oomwaa'.

²¹ Ndo' joo nn'a' na tyomeindoo' Zacarías, jee' tyom'aa' n'omna chiuu waa na jee' yo tjaque'ee' naquii' wats'om t'ma'. ²² Saq' quia na jluee'ee' taleicatseinei', jo' na jla'no'na na waa na tco'na' nty'iaa'na' naquii' wats'om. Cwe' tyots'oo' l'oo' ndaana. Ee jnda' ta' na matseinei'.

²³ Quia na jnda' jnda' xuee na mandi'ntjoom naquii' wats'om t'ma', tjalcwee'ee' wa'na'. ²⁴ Jnda'quia teitquioo' na jndeiñe scoom'm Elisabet. Tyom'aa'che' tsa'ñee' w'aana cwii 'om chi'. ²⁵ Quia jo' tso juu Elisabet: “Luua naya mach'ee Ta Ty'oots'om n'e'ndyo. Seijndaa'ñe na cantycwii na cwicalui' jnaa'ndyo jo ndaa' nn'a' na tjaa'na' jndaaya.”

Seicandii ángel na nluuñe Jesús

²⁶ Jo' jo' chi' na jnda' yom na teitquioo'ñe ángel Gabriel nnom Zacarías, ndo' majñoomnda' Ty'oots'om jom cwiiche' tsjoom na jndyu Nazaret, ts'ondaa' Galilea ²⁷ na m'aa' cwii yuscundyua na jndyu María, tsa'ñee' mawaa ñomcaa'na' ñequio cwii tsa's'a na jndyu José tsjaa' David. ²⁸ Jnda' tjaqueie' ángel yuu na m'aa', tso nnoom:

–Xma'ndyu', 'u na t'ma'ti naya na macanda'. Nquii Ty'oots'om m'aa'ñe n'e'ndyu'. Quii'ntaa' cha'tso ntyjelcu', 'u matio'naa'ñetyee'.

²⁹ Ndo' María quia na jñeeⁿ ñ'oommeiⁿ!, jeeⁿ seiñ'eeñ'ñena! jom ndo' jeeⁿ tyoom'aaⁿ ts'oom ljo' ma'moⁿ ñ'oommeiⁿ!. ³⁰ Quia jo' tso ángel nnoom:

—María, tinty'ue!. Ee 'u t'maⁿ naya jndá teijnom' na macanda' jo nnom Ty'oots'om.

³¹ Luua nluui, nndeindyⁿ ndo' nntseincui' cwii tyochjoo ndo' nntseicajndyu' juu Jesús. ³² Jom nluuit'maⁿñê. Nntseicajndyuna' jom Jnda nquii Ty'oots'om na m'aaⁿ nandyeticeⁿ. Ndo' ñnequiaⁿ na nluuiñe rey cha'xjeⁿ ñeseixmaⁿ David na tyotsá'ntjom. ³³ Maxjeⁿ nlotyeeⁿ na nntsá'ntjoom ntseindacantyjo Jacob, ndo' tijoom cantycwii cantyja na nntsá'ntjoom.

³⁴ Tso María nnom ángel:

—¿Chiuu nnts'aayuuⁿ na nluui na luua'? Ee tyoom'aaⁿya ñ'eⁿ tsaⁿ'sa.

³⁵ Quia jo' t'q ángel nnoom, tso:

—Juu Espíritu Santo nnts'aaⁿ cwii ts'iaaⁿ t'maⁿ ñ'eⁿndyu!. Ndo' juu na jndeiⁿ na matseixmaⁿ nquii Ty'oots'om na m'aaⁿ nandyeticeⁿ, nnc'oomna' ñ'eⁿndyu!. Ee jo' na nluuiñe yu'ndaa na lju' ts'om, ndo' nntseicajndyuna' juu Jnda nquii Ty'oots'om. ³⁶ Ndo' queⁿ cwenta, mati nomnn'aⁿ Elisabet meiiⁿ na jndá tquiñe majndeiiñê cwii tyochjoo. Je' chi' na jndá yom na jndeiñê. Ndo' jom ts'aⁿ na cwilue nn'aⁿ na tileic'oom jnda. ³⁷ Ee tjaa'naⁿ cwii nnom na xocandá nnts'aa Ty'oots'om.

³⁸ Ndo' tso María nnom ángel:

—Ja ts'aⁿ mandí'ntjomtyeⁿ nnom Ta Ty'oots'om. Cats'aana' ñ'eⁿndyo cha'xjeⁿ ñ'oom na jndá tsu'.

Quia jo' mana jlui' ángel na m'aaⁿ.

Wjaacando' María xjoom Elisabet

³⁹ Jnda jo' seijndaa'ñe María, seityuaaⁿ'aⁿ tjaaⁿ. Tjaaⁿ cwii tsjoom naquii' ntsjo ts'ondaa Judá. ⁴⁰ Tueⁿ'eⁿ waa' Zacarías. Tjaqueⁿ'eⁿ ndo' tquiaaⁿ na xmaⁿñe Elisabet. ⁴¹ Jnda na jndii Elisabet jndyee' María na tquiaaⁿ na xmaⁿñê, quia jo' seijndeiⁿ yu'ndaa ts'om tsiaⁿ'aⁿ. Ndo' xjeⁿ'ñeeⁿ tjaquiee' Espíritu Santo cha'waa naquii' ts'oom. ⁴² Ndo' jndeiⁿ seineiiⁿ, tsoom:

—Quii'ntaaⁿ cha'tsondye tjaajcuuya, 'u na matio'naaⁿ'ñeti Ty'oots'om. Ndo' matio'naaⁿñê yu'ndaa na njom ts'om tsiaⁿ'. ⁴³ Saa ja, ¿ñeeⁿ cwiliuindyjo na jnda'jom nncu' na cwiliuindyjo' tsondyee quii Ta na matsá'ntjom ja tyjee'cañoom' jndyocando' ja? ⁴⁴ Ee quia na jndiia na matsu' na xmaⁿndyo, quia jo' mantyjacheⁿ seijndeiⁿ yu'ndaa ts'om tsiaⁿ'aⁿ. ⁴⁵ Matio'naaⁿñe Ty'oots'om 'u. Ee matsei'yⁿ na nntseicandaaⁿ'ñena' ñ'oom na seicañeeⁿ 'u, na tso ángel njom'.

⁴⁶ Quia jo' tso María:

Ñequio na xcwee' ts'ooⁿ matseit'maaⁿ'ndyo Ta Ty'oots'om,

⁴⁷ ndo' neiⁿ' ts'ooⁿ'ya jom, ee cwiliuñê na macwji'n'maaⁿñê ja.

⁴⁸ Ee ty'oom na wi' ts'oom ñ'eⁿndyo, meiiⁿ ts'aⁿ na cwe' cwantindyo ja na mandí'ntjom'tyaⁿ nnoom.

Ndo' je' je', xuee na cwii wjaana', cha'tsondye nn'aⁿ tsjaaⁿ na wjaawicantyyoo' nluena na matio'naaⁿñê ja.

⁴⁹ Ee nqueⁿ na cha'tso najndeiⁿ matseixmaaⁿ, t'maⁿ naya jndá s'aaⁿ ñ'eⁿndyo.

Jom lju' cwiliuñê, ndo' maxjeⁿ jo' jo' xueⁿ'eⁿ.

⁵⁰ Cha'waa na ndyowana', m'aaⁿ na wi' ts'oom cha'tsoti nn'aⁿ na cwii wjaawicantyyoo' na cwila't'maaⁿ'ndye jom.

⁵¹ Ee cantyja na s'aaⁿ, t'moⁿ'na' chiuu waa najndeiⁿ na matseixmaaⁿ.

S'aaⁿ na t'oom'ndye nn'aⁿ na cwila't'maaⁿ'ndye che'nquiee cantyja na cwila'tiuu.

⁵² Tyotseit'maaⁿ'ñê nn'aⁿ na cwe' cwantindyo

ndo' tjeiiⁿ'eⁿ nn'aⁿ na waa najndá na m'aⁿ n'iaaⁿ.

⁵³ Teijneiⁿ nn'aⁿ na nquii na tjoondye jom.

Saa nn'aⁿ na nquii na tjaa ljo' cotseitjoona' joo, t'cateijneiⁿ naⁿ'ñeeⁿ.

⁵⁴ Tyoteijneiⁿ welooya, nn'aⁿ Israel na tyondye'ntjom nnoom,

cha ca'moⁿ'na' na mañjom ts'oom na nntseicandaaⁿ'ñê ñ'oom na tsoom ndaana na nnts'aaⁿ.

⁵⁵ Ee tsoom na tijoom cantycwii na wi' ts'oom cha'tsondye nn'aⁿ tsjaaⁿ Israel,

majuu Abraham ñequio nn'aⁿ na tuuindy tsjaaⁿ tsaⁿ'ñeeⁿ.

⁵⁶ Ndo' ljoo'ñe María cha'na ndyee chi' ñequio Elisabet. Jnda chii tjalcweeⁿ'eⁿ waⁿ'aⁿ.

Cantya na tuiñe Juan

⁵⁷ Tue'ntyjo xjeⁿ na nntseincuiⁿ Elisabet, quia jo' seincueⁿ cwii tyochjoo. ⁵⁸ Ndo' nn'aaⁿ'aⁿ ñequio nn'aⁿ na m'aⁿ nddyoo' jndyena na jeeⁿ wi' ts'om Ty'oots'om jom. Jo' chii t'omna na neiⁿ'na ñ'eⁿñê. ⁵⁹ Xuee na jnda ñeeⁿ na tuiñe yu'ndaa, tjomndyena na nla'candaaⁿ'ndyena costumbre na waa jo ndaana na cwil'ana ñ'eⁿ yo'ndaa na naⁿnom. Ndo' tyol'ana na nla'candaaⁿ'ndyena jom xuee' tsoyeeⁿ, Zacarías. ⁶⁰ Saa t'q tsoñeeⁿ, matso:

—Nchii jo', maxjeⁿ Juan nñoom.

⁶¹ Jluena nnoom:

—¿Chiuu na luua'? ndo' tjaa'na' cwii nn'a'yo' na luua' jndyu.

⁶² Quia jo' s'og lueena nnom tsotye yu'ndaa na cwitz'eenaa chiuu l'ue ts'oom na njndyu jnaa'. ⁶³ Ndo' jom tcaa' cwii tsom ndaana. Seiljei' nacjoo'na': "Juan xuee' yu'ndaam'aa'." Ndo' cha'tsondyena tjawee' n'omna. ⁶⁴ Mañejuu xje'ñee', jnaa' na matseinei' Zacarías, seit'maa'ñê Ty'oqots'om. ⁶⁵ Jee' ndyaa' tyueneii' cha'tsondye nn'a' na m'a' nndyoo' ñ'e'ndyena. T'om ñ'oom cha'waa' naquii' ntsjō ts'ondaa Judea cantyja na nmeii' tuii. ⁶⁶ Ndo' cha'tso nn'a' na tyondye ñ'oommei', jee' tyola'wena ñ'oom'ñee' naquii' n'omna. Jee' tyom'aa' n'omna, tyota'x'eenaa ndaa ntyjeena:

—¿Ljo'to cwiluiiñe yu'ndaam'aa'?

Ee jla'no'na na Ty'oqots'om m'aa' ts'ō nacjoo' yu'ndaa'ñee'.

Matseit'maa'ñe Zacarías Ty'oqots'om

⁶⁷ Ndo' Zacarías, tsotye yu'ndaa, too' quii' ts'oom m'aa' Espíritu Santo. Tyoñequiaa' ñ'oom na tquiaa Ty'oqots'om naquii' ts'oom. Tsoom:

⁶⁸ Catseit'maa'ñeena' nquii' Ta Ty'oqots'om cwentaa' jaa nn'a' Israel, ee jnda' jndyoteijnei' jaa nn'aa'a' ndo' tioml'uaa' jnaa'ya.

⁶⁹ Quii'ntaa' jaa jnda' tquee' nquii' na tjacantya cwiluii'ma'ñe na macwji'n'maa'ñe nn'a'. Cwiluiiñe tsjaa' David na jndyowicantyyoo' na ñejndi'ntjom nnoom.

⁷⁰ Teiyo tsoom na luua' nnts'aa' ñequio ñ'oom ndyuee profetas cwentaa'a' na lju' n'om.

⁷¹ Na nncwjii'ñê jaa luee nn'a' na jndoo jaa,

ndo' ñequio luee nn'a' na ticuee' n'om jaa.

⁷² Ndo' nnc'oom na wi' ts'oom welooya na ñet'om teiyo.

Macañjom ts'oom ñ'oom'ñee' na seijndaa'ñetyee' na lju' tseixma'na'.

⁷³ Juu ñ'oom'ñee' tsoom na nnts'aa' nnom welooya Abraham na ñet'oom teiyotiche'.

⁷⁴ Jo' na nntseicandyaañê jaa luee nn'a' na jndoo jaa cha ndyā'ntjoo'ya nnoom ñequio na ti'maa' n'og'ya.

⁷⁵ Ndo' cha'waati xuee na cwii m'aa'tyaāya, nnc'og'ya naquii' na jnda' tque'ljoom'm' jaa.

Ndyā'ntjoo'ya nnoom cantyja na maty'iomyana'.

⁷⁶ Ndo' 'u jndaaya, nluindyū' profeta cwentaa' nquii' Ty'oqots'om na m'aa' nandyetiche'.

Ee 'u nncja'jndyee' jo nnom Ta na nncwji'yuu'ndyu' cantyja 'naa'a' cha'cwijom ts'a' na matseijndaa'ñe nato,

cha mam'a'c'eendye nn'a' quia nncuee'cañoom.

⁷⁷ 'U nñequiaa' na nla'no' nn'a' na m'a' cwentaa'a' na macwilui'n'maa'ndyena nc'e na matseit'ma' ts'oom jnaa'na.

⁷⁸ Nc'e na tjacantya na wi' ts'om Ty'oqots'om jaa,

juu na nna' nandyetiche', njñoom juu na nntseixueeñe jo ndaa'ya.

⁷⁹ Juu nntseixueeñe ndaa' nn'a' na m'a' nacje 'naa' najoo'ñe na manchjena' joo na wi' na cwitz'oom.

Ndo' nncjaachom jaa nato na ya nnc'og'ya jo nnom Ty'oqots'om.

⁸⁰ Tjawijndei tyochjoo Juan. Tjawijndo' ts'oom cantyja najndei na matseixma' Ty'oqots'om. Ndo' quia na tue'ntyjo na tsa's'a jom, tyom'aa' jo ndo' yuu tjaa nn'a' c'oom hasta xje' na seica'mo'ñê ndaa' nn'a' Israel.

2

Cantya na tuiiñe Jesús

(Mt. 1:18-25)

¹ Joo ncuee'ñee' tque' Augusto César ñ'oom na nleiljeii ncuee cha'tso nn'a' na cha'tso ndyuaa na matsā'ntjoom. ² Luua' najndyee na teiljeii ncuee nn'a'. Maquialjo' tyom'aa' Cirenio gobiernom ndyuaa Siria. ³ Jo' chii cha'tsondye nn'a' tyo'oona tsjoomna na nleiljeii ncueena. ⁴ Jo' jna' José tsjoom Nazaret, ts'ondaa Galilea. Tjwaa' ts'ondaa Judea, tsjoom' David na jndyu Belén. Ee juu José cwiluiiñê tsjaa' David. ⁵ Tjaa' ñequio María, tsa' na waa ñomca ñ'e'ñê na nleiljeii ncueena. Ndo' juu majndeiñe, jnda' teinndyoo' na nntseincuii. ⁶ Ndo' joche' na m'a'na Belén, tue'ntyjo xuee na nntseincuii María. ⁷ Seincue' jnaa' na cwe' jndyee. Tyochjoo juu. Seityooñê liaa juu, chii tquee' juu ts'om 'na' na quicanjom na cwicwa' quioo'. Ee ticwanaa' l'aa yuu na cwe' cwiquieya nn'a'.

Teitquioo'ndye ángeles ndaa' nn'a'

⁸ Ndyoo' tsjoom Belén jo ndo' jnda', tyom'a' nn'a' na cwil'a cwenta quioo' njmei' natsjom. ⁹ Ñejomto teitquioo'ñe cwii ángel cwentaa' Ta Ty'oqots'om jo ndaana, ndo' juu nacaxuee na matseixmaa' seixueeñe'na' nacañoomna. Ndo' t'ma' waa na jla'catyuendyena. ¹⁰ Ndo' tso ángel ndaana:

—Tila'catyuendyo', mañequiaya ñ'oom na jee' ya ndaa'yo'. Juuna' nnts'aana' na jee' nei' cha'tsondye nn'a' tsjoomnancue. ¹¹ Ee tsjom je' naquii' tsjoom' David tuiñe cwii ts'a' na nncwji'n'maa'ñe 'o. Majuu Cristo na cwiluiñê na matsa'ntjoom. ¹² Luaa waa na nndaq nnta'jna'yo' jom. Nliu'yo' yu'ndaa'ñee' na chu'tyjoofê liaa ndo' njoom yuu cwicwa' quioo'.

¹³ Ndo' mats'ia jo' teitquioo' cwii tmaa'ñ' ángeles ñequio ángel'ñee'. Cwilcwii'na Ty'oqots'om. Cwiluena:

¹⁴ Catseit'maa'ñ'ena' nquii Ta Ty'oqots'om na m'aa' nandyetiche'.

Cats'aana' na tjaa ñomtiuu c'om nn'a' tsjoomnancue jo nnoom, ee jee' cjaawee' ts'oom joona.

¹⁵ Jnda jo' ty'elcwee' ángeles'ñee' cañoom'luee. Quia jo' nn'a' na cwil'a cwenta quioo' njmei'ñ' jluena ndaa' nc'iaana:

—Cjaaya Belén. Tsaacanty'iaaya chiuu waa na jnda tuii na luaa' ma'mo' Ta Ty'oqots'om ndaaya.

¹⁶ Ndo' jla'tyuua'na, ty'ena. Quia na tquiena, jliuna María ñequio José ñ'e' yu'ndaa na njoom yuu cwicwa' quioo'. ¹⁷ Jnda na nty'iaana na luaa', jla'canoo'na chiuu waa na jnda jndyena cantyja 'naa'ñ' yu'ndaa'ñee'. ¹⁸ Cha'tso nn'a' na jndye ñ'oom na jluena, s'aana' na jee' tjawee' n'om. ¹⁹ Ndo' María jee' tyoquee' cwenta cha'tso na tuii. Wjaawa, wjaacue na tyotseitoom. ²⁰ Quia na ty'elcwee' nn'a' na cwil'a cwenta quioo' njmei'ñ', tyola't'maa'ñ'ndyena Ty'oqots'om. Tyolcwii'na jom cantyja cha'tso na jnda jndyena ndo' na jnda nty'iaana cha'xje' na tso ángel ndaana.

Ty'equena yu'ndaa Jesús l'o Ty'oqots'om

²¹ Jnda jndaq' ñee' xuee na tuiñe yu'ndaa, quia jo' chii jla'candaq'ndyena costumbre na waa jo ndaana na cwil'a nn'a' judíos ñ'e' yo'ndaa na na'nom. Ndo' jla'cajndyuna jom Jesús. Ee luaa' jnda tque' ángel xue'e'ñ' cwii tjooche' na nndeiñe María jom.

²² Jnda teinom wen'aa' xuee na seincuii María, tue'ntyjo xje' na nntjei'ljuu'ndyena cha'xje' na matsa'ntjom ljeii na tque' Moisés. Quia jo' ty'ena Jerusalén, ty'eñ'omna Jesús na nlque'na juu l'o Ta Ty'oqots'om. ²³ Ee luaa tso ljeii 'naa'ñ'a': "Ticwii cwii tyochjoo na nluuiñejndyee, que' tsotyee'ñ', tsoñee'ñ' jom cwentaa' Ta Ty'oqots'om." ²⁴ Jo' chii ty'ena na ñ'e'quiana quioo' cwentaa' Ty'oqots'om. Quioo'ñee' nla'cwjee ntyee cha'xje' na t'ma'ñ' ljeii 'naa'ñ'a'. Tsona': ñnequiana cwii ljo xencoo oo we cantu' ndyua.

²⁵ Tyom'aa'ñ' cwii tsa's'a na jndyu Simeón tsjoom Jerusalén. Tsa'ñee'ñ' tyom'aa'ñ' cantyja na maty'iomiana' ndo' jee' xcwee' ts'oom ñ'e'ñ' Ty'oqots'om. Ñequio na ntyjaa' ts'oom tyomeinom'm na nnty'iaa'ñ'a' nquii na nntseinjoom' n'om nn'a' Israel. Ndo' tyom'aa'ñ' Espíritu Santo ñ'e'ñê. ²⁶ Jnda t'mo'ñ' Espíritu Santo nnoom na xocuee'ñ' cwitjooche' na nnty'iaa'ñ'a' nquii Cristo na tque' Ta Ty'oqots'om na nndyo. ²⁷ S'aa Espíritu Santo naquii' ts'oom na nncja'ñ' wats'om t'ma'. Ndo' maxje'ñee'ñ' nn'a' na nda yu'ndaa Jesús ty'eñ'omna juu jo' jo' na nluii ñ'e'ñê cha'xje' waa costumbre na matsa'ntjom ljeii na tque' Moisés. ²⁸ Quia jo' to'ñom Simeón yu'ndaa, tei'caljoom juu l'oo'. Tyolcwee'ñ' Ty'oqots'om. Tsoom: ²⁹ Ta, juu ñ'oom na jnda tsu' noq', jnda seicandaq'ñ'ena'.

Je' ja na cwiluiindyq' moso 'na'ñ', quiaa' na nnc'iqto' na mei'cwii ñomtiuu tic'oo'ya.

³⁰ Ee na jnda mamanty'ianoo'ñ' nquii na nncwji'n'maa'ñe nn'a'.

³¹ Majuu na jnda tque'ñ' jo ndaa' cha'tsondye nn'a'.

³² Juu cwiluiñe naxuee na m'mo'ñ' ñ'oom na mayuu' ndaa' nn'a' na nchii judíos.

Ndo' cha'tsondye nn'a'ñ' 'na'ñ', nn'a'ñ' Israel, nnts'aa'ñ' na nluuit'ma'ndyena cantyja 'naa'ñ'a'.

³³ José ñequio tsondyee Jesús jee'ñ' tjawee'ñ' n'omna cha'tso ñ'oom na seinei'ñ' Simeón cantyja 'naa'ñ' Jesús. ³⁴ Ndo' Simeón sei't'maa'ñê jona, toom nnom María, tsondyee Jesús:

—Que'ñ' cwenta, yu'ndaam'aa'ñ', maque'ñ' Ty'oqots'om jom na nt'om nn'a'ñ' Israel nntsu-ndyena nc'e' na ticala'yuna' ñ'e'ñê. Ndo' nt'om nn'a'ñ' Israel nluui'n'maa'ndyena nc'e' na nla'yuna' ñ'e'ñê. M'moq'ñ' chiuu waa na maty'iomiana' na cal'a nn'a'ñ'. Saq'ñ'ee'ñ' nn'a'ñ' nntio'ñ'oomna jom. ³⁵ Ndo' na luaa'ñ' n'ana, nntseicanoo'ñ' ñ'omtiuu 'naa'ñ'a'. Ndo'ñ' 'u je', quia na nty'ia' na ljo', nntsei'ndaa'ñ' ntyji' cha'cwijom na nncwicandi' espada'ñ' 'u.

³⁶ Ndo' jo' jo' tyom'aa'ñ' cwii yuscu na jndyu Ana, jom cwiluiñê ts'a' na tyoñequiaa'ñ'oom' Ty'oqots'om. Tsa'ñee'ñ' jnda Fanuel, tsa'ñ' na cwiluiñe tsjaa'ñ' na jndyowicantyjoo'ñ' Aser. Xje'ñ' na scundyua jom toocom, t'oom ñequio saa'ñ'a'ñ' ntquiee'ñ' chu, ³⁷ jnda chii ljoñê na tue' saa'ñ'a'. Ndo'ñ' jnda tqieñê, jnda ñequieen'aa'ñ' nchoo'ñ' ñequiee'ñ' choom'm. Ndo'ñ' ticaluee'ñ' naquii' wats'om t'ma'. Tyondi'ntjom nnom Ty'oqots'om naxuee ndo'ñ' natsjom. Tyotseicwejndo'ñê ndo' tyotseinei'ñ' nnom Ty'oqots'om. ³⁸ Majuu xje'ñee'ñ' na matseinei'ñ' Simeón, seicandyoo'ñê Ana nacañoomna. Tquiaa'ñ' na quian'uaa'ñ' Ty'oqots'om cantyja 'naa'ñ' yu'ndaa Jesús. Jnda chii tyotseinei'ñ' cantyja 'naa'ñ' juu ndaa' cha'tsondye nn'a'ñ' Jerusalén ñequio nn'a'ñ' nt'omche'ñ' njoom na cwimeindoo'ñ' na nndyaandye na cwilaxma'ñ' jna'.

Ty'elcwee'na tsjoom Nazaret

³⁹ José ñ'eⁿ María quia na jnda jla'candaag'ndyena cha'tsoti na matso ljeii na tqueⁿ Ty'oqots'om, ty'elcwee'na tsjoomna Nazaret, ts'ondaa Galilea. ⁴⁰ Tjawijndeii tyochjoo'ñeeⁿ, tjawitquioo' na wando' ts'oom ndo' candaag'ya tjawijndo' ts'oom. Ndo' t'maⁿ waa na matseixmaaⁿ naya 'naaⁿ Ty'oqots'om.

Ljoo'ñe tyochjoo Jesús wats'om t'maⁿ

⁴¹ Ticwii chu tyocaa José ñ'eⁿ María Jerusalén quia cwiwee' xuee pascua. ⁴² Ndo' quia na jndaag' canchoo'we chuu' Jesús, ty'ewana ñ'eⁿñê Jerusalén cha'xjeⁿ waa costum-bre na qui'oona xuee pascua'ñeeⁿ. ⁴³ Jnda teinom xuee, José ñequio tsondyee Jesús macwi'oocwee'na. Saa tiqueⁿna cwenta na ljoo'ñe tyochjoo Jesús Jerusalén. ⁴⁴ Jla'tiuuna na ñ'eeⁿ quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na macwi'oocwee' na ty'e xuee. Meiiⁿchaa' xuee tyocañjomndyena nato. Jnda chii to'na, tyol'ueena jom quii'ntaaⁿ nn'aaⁿ na ñequio nn'aⁿ na ta'jnaaⁿna. ⁴⁵ Saa na ticaluina jom, jo' chii ty'elcwee'nda'na Jerusalén, na cwil'ueena jom.

⁴⁶ Xuee na jnda ndyee, ndo' jliuna jom naquii' wats'om t'maⁿ. Wacatyeeⁿ quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na jndo' n'om na cwit'mooⁿ ñ'oom na tqueⁿ Moisés. Maqueeⁿ cwenta ñ'oom na cwila'neiⁿ na ñ'eeⁿ ndo' mawax'eeⁿ ndaana. ⁴⁷ Cha'tsondyena na tyondyena ñ'oom na tyotseineiⁿ, jeeⁿ tyojaawee' n'omna na cjee matsei'nooⁿo' ndo' majo'ndyo ñ'oom matseilcweeⁿeⁿ ndaana. ⁴⁸ Ndo' nn'aⁿ na nda jom quia na nty'iaana, jeeⁿ seiñ'eeⁿna' jooa. Tso tsoñeeⁿ nnoom:

—U jndaaya, ¿chiiu na luaa' sa'? Ja ñ'eⁿ tsotye' ñequio na chjoo' n'ooⁿyá cwil'uaayá 'u.

⁴⁹ Quia jo' tsoom ndaana:

—¿Chiiu waa na cwil'ue'yo' ja? ¿Aa ticaliu'yo' na tseixmaⁿya na c'ooⁿya naquii' waa' Tsotyá?

⁵⁰ Saa ticala'ngⁿna ñ'oom na seilcweeⁿeⁿ ndaana.

⁵¹ Quia jo' tjalcweeⁿeⁿ ñ'eⁿndyena tsjoom Nazaret. Ndo' tyom'aa'ñê na ndyaañê ndaana. Jeeⁿ tyocañjom ts'om tsoñeeⁿ cha'tso na tuii. ⁵² Jesús tjawijndo'ti ts'oom ndo' tjawijndeii-ityeeⁿ. Tjawee' ts'om Ty'oqots'om ñ'eⁿñê ndo' matí nn'aⁿ.

3*Juan mañequiaaⁿ ñ'oom ndaa nn'aⁿ yuu tjaa nn'aⁿ c'om*

(Mt. 3:1-12; Mr. 1:1-8; Jn. 1:19-28)

¹ Chu na jnda quin'oom na m'aaⁿ Tiberio César tsa'ma'ts'iaaⁿ t'maⁿ tsjoom Roma, quia jo' tyom'aaⁿ Poncio Pilato gobiernom ts'ondaa Judea. Ndo' Herodes tyom'aaⁿ gobiernom ts'ondaa Galilea. Tyjeeⁿ Felipe tyom'aaⁿ gobiernom ts'ondaa Iturea ñequio ts'ondaa Traconite. Lisaniás tyom'aaⁿ gobiernom ts'ondaa Abilinia. ² Ndo' Anás ñequio Caifás, jooa ntyee na tyoluiitquiendyena ndaa ntyee quia jo'. Ndo' Juan jnda Zacarías, xjeⁿñ'eeⁿ tyoquia Ty'oqots'om ñ'oom nnoom quia na m'aaⁿ yuu tjaa nn'aⁿ c'om. ³ Tyomanoom cha'waa ndyuaa na ndyoo' jndaa Jordán. Tyoñequiaaⁿ ñ'oom na calcwe' n'om nn'aⁿ jnaaⁿna cha nntsei'tmaⁿ ts'om Ty'oqots'om jooa, ndo' nleits'oomndyena. ⁴ Tuii na luaa' cha'xjeⁿ na matso ljeii libro na chuu ñ'oom 'ndyoo profeta Isaías. Matso ljeii'ñeeⁿ:

M'aaⁿ ts'aⁿ na matseineiⁿ ndaa nn'aⁿ yuu tjaa nn'aⁿ c'om. Matso tsa'ñeeⁿ:

“Cala'jndaa'ndyo' naquii' n'om'yo' cha'cwijom cwii nato na juu jo' nndyocwjee'cañoom nquii na nntsa'ntjom 'o.

Cata'ndyo'xcwe'yo' cha'cwijom cwilayo'yo' nato na nñoom.

⁵ Maxjeⁿ nntseicatoo'na' ticwii cwii cantmaⁿ

ndo' ticwii cwii sjo ñequio ta nleisuna'.

Nanto na canc'eeⁿ, nntseiliuuna',

ndo' nanto na cwajndii nntseyiona'.

⁶ Quia jo' nnty'iaa cha'tsondyee nn'aⁿ Nquii na maqueⁿ Ty'oqots'om na nncwji'n'maa'ñê joo.”

⁷ Jndyendye nn'aⁿ tyo'oontjaaa'na Juan na nntseits'oomñê jooa. Quia jo' tyotsoom ndaana:

—O tsjaaⁿ canduulja, ¿ñeeⁿ t'moⁿ ndaa'yo' na calei'nom'yo' na nndyocwjee'cañoom na nntseiw'ii Ty'oqots'om 'o? ⁸ C'om'yo' na ndyaandyo' cha m'moⁿna' na mayuu'cheⁿ cwilcwe' n'om'yo'. Ndo' ticala's'andyo' che'ncjo'yo' naquii' n'om'yo' na nddu'yo': “Jaa cwiluiindyó tsjaaⁿ Abraham.” Nndye'yo' nntsjoo, meiiⁿ cwe' ljo'meiiⁿ ndaa nntseicwaqueⁿ Ty'oqots'om na nluuiindyena' tsjaaⁿ Abraham, quia jo' n'ndiina' 'o. ⁹ O matseijomna' cha'cwijom n'oom na tis'a tã cwil'a. Ndo' manquiu'yo' n'oom na tical'a tã na ya, maxjeⁿ nnt'ua'na'. Ndo' xeⁿ jnda nntioom nn'aⁿ jooa' quii' chom. Maluaa' matseijomna' na nnts'aa Ty'oqots'om ñ'eⁿndyo' 'o xeⁿ tical'a'yo' yuu na ya.

¹⁰ Quia jo' ta'x'ee na'ñeeⁿ nnoom:

—¿Chiiu maca'na' na cal'aayá xeⁿ yuu' na ljo'?

11 T'ooⁿ ndaana, tsoom:

–Ts'aⁿ na maleiñ'oom we cotom, quiaa cwii nnom ts'aⁿ na tjaa na cuaa. Ndo' 'ñeeⁿ na waa nantquie, cats'aa naya ts'aⁿ na tjaa'naⁿ chiuu ya.

12 Mati nn'aⁿ na cwito'floom s'om cwentaa' gobiernom tqiiona nam'aaⁿ na nleits'oomndyena. Jluena nnoom:

–Ta, ¿chiuu maca'na' na cal'aayá?

13 T'ooⁿ ndaana:

–Tancwinom'yo' na cwitjei'yo' ts'iaa'ndaq nn'aⁿ. Cata'yo' tomti na matsona' na nntioomna.

14 Mati ta'x'lee sondaro nnoom:

–Ndo' já je', ¿chiuu maca'na' na cal'aayá?

T'ooⁿ ndaana:

–Talacaty'ue'yo' nn'aⁿ, ndo' talaco'yo' cantu joona cwe' cha na nndaq nntjei'yo' s'om n'aa'na. Caljoa n'om'yo' cwanti na cwitantjom'yo'.

15 Cha'tsondye nn'aⁿ jeeⁿ tyocantyyaa' n'omna na nncwjee' juu Cristo. Jo' chii tyom'aaⁿ n'omna cantyya 'naa' Juan, ¿aa nnts'aache'na' na jom cwiluiñê Cristo? 16 Jo' chii t'ooⁿ ndaq cha'tsondyena, tsoom:

–Ja mateits'ooⁿndyo 'o ñequio ndaatoo, saa mandyontyjo nqueⁿ na nntseits'oomñê 'o na ñequiaaⁿ Espíritu Santo naquii' n'om'yo'. Saa nt'omndyo' 'o nnts'aana' cha'cwijom nntseits'oomñê 'o ñequio chom ee na nnt'uiitye'na' 'o cantyya jna'yo'. Nqueⁿ t'ma'ti cwiluiñê nchiiti ja. Meiⁿ ticatseixma'ya na cwe' ja na nntseicana'na lcoom'm. 17 Jnda wjaawindyoo' na nntu'xe'ndyo'. Ee 'o la'xma'yo' cha'cwijom lqueeⁿ na ndicwa' cwajndii. Luaa ts'iaaⁿ cantyya 'naa' lqueeⁿ. Matseicueñe ts'aⁿ lqueeⁿ trigo, cha ya ya nllu'na'. Quia na jnda lju'ya lqueeⁿñeeⁿ, mana nntseiweeⁿ joona ts'om tsa'. Saa lqueeⁿ lue' ñ'eⁿ to' nñoom chom jo'. Maluaa' matseijomna' na mach'ee Ty'oots'om. Nn'aⁿ na ya cwil'a maco'ñoom joona saa nn'aⁿ na tis'a cwil'a, nntseicoom joona ñequio chom na tjoom canduu'.

18 Nmeiⁿ ñ'oom na tyotsejndo' Juan n'om nn'aⁿ ñequio jndye nt'omcheⁿ ñ'oom na tyotseicañeeⁿ joona ñ'oom naya. 19 Herodes, tsaⁿ na m'aaⁿ gobiernom ts'ondaa Galilea, jom cwe' m'aa'yaaⁿ ñ'eⁿ Herodías, scuu' tyjeeⁿ Felipe. Jo' na seitia' Juan jom na ticatsa'ntjomna' na ljo' mach'eeⁿ ndo' ñequio cha'tso natia na jnda ñes'aa tsa'ñeeⁿ. 20 Luaa seicwaljoo'tyeeⁿ nacjoo cha'tso natia na s'aaⁿ, na tjoom'm Juan w'aancjo.

Cantyya na teits'oomñê Jesús

(Mt. 3:13-17; Mr. 1:9-11)

21 Quia na jnda teits'oomndy jndye nn'aⁿ, mati teits'oomñê Jesús, xcwe na matseineiiⁿ nnom Ty'oots'om ndo' seicanaa'ñena' tsjo'luee. 22 Jndyocue Espíritu Santo nacjoom'm cha'cwijom catu'. Ndo' teic'uaa na seinei' Ty'oots'om cañoom'luee, matso:

–U cwiluiindyu' Jndaaya na candya' ts'ooⁿya. Jeeⁿ nei'nya 'u.

Tsjaaⁿ na tjawintyoo' na tuiñe Jesucristo

(Mt. 1:1-17)

23 Ndo' Jesús cha'na ntquiuu nchoo' qui choom'm quia na tooⁿgⁿ ts'iaaⁿ na jñom Ty'oots'om jom. Tyolue nn'aⁿ jnda José jom. Ndo' José jnda Eli, 24 Eli jnda Matat, Matat jnda Leví, Leví jnda Melqui, Melqui jnda Jana, Jana jnda José, 25 José jnda Matatías, Matatías jnda Amós, Amós jnda Nahum, Nahum jnda Esli, Esli jnda Nagai, 26 Nagai jnda Maat, Maat jnda Matatías, Matatías jnda Semei, Semei jnda José, José jnda Judá, 27 Judá jnda Joana, Joana jnda Resa, Resa jnda Zorobabel, Zorobabel jnda Salatiel, Salatiel jnda Neri, 28 Neri jnda Melqui, Melqui jnda Adi, Adi jnda Cosam, Cosam jnda Elmodam, Elmodam jnda Er, 29 Er jnda Josué, Josué jnda Eliezer, Eliezer jnda Jorim, Jorim jnda Matat, 30 Matat jnda Leví, Leví jnda Simeón, Simeón jnda Judá, Judá jnda José, José jnda Jonán, Jonán jnda Eliaquim, 31 Eliaquim jnda Melea, Melea jnda Mainán, Mainán jnda Matata, Matata jnda Natán, 32 Natán jnda David, David jnda Isaí, Isaí jnda Obed, Obed jnda Booz, Booz jnda Salmón, Salmón jnda Naasón, 33 Naasón jnda Aminadab, Aminadab jnda Aram, Aram jnda Esrom, Esrom jnda Fares, Fares jnda Judá, 34 Judá jnda Jacob, Jacob jnda Isaac, Isaac jnda Abraham, Abraham jnda Taré, Taré jnda Nacor, 35 Nacor jnda Serug, Serug jnda Ragau, Ragau jnda Peleg, Peleg jnda Heber, Heber jnda Sala, 36 Sala jnda Cainán, Cainán jnda Arfaxad, Arfaxad jnda Sem, Sem jnda Noé, Noé jnda Lamec, 37 Lamec jnda Matusalén, Matusalén jnda Enoc, Enoc jnda Jared, Jared jnda Mahalaleel, Mahalaleel jnda Cainán, 38 Cainán jnda Enós, Enós jnda Set, Set jnda Adán, Adán jnda Ty'oots'om.

4

Ñe'queⁿ tsa'jndii xjeⁿ Jesús

(Mt. 4:1-11; Mr. 1:12-13)

¹ Mawjaalcwe' Jesús ts'ondaa Galilea na jnaaⁿ jndaa Jordán. Ndo' cha'waañ'eⁿ naquii' ts'oom too' m'aaⁿ Espíritu Santo. Tjañ'oom Espíritu jom cwii joo yuu na tjaa nn'aⁿ c'oom. ² Jo' jo' wen'aaⁿ xuee tyol'uee'ñe tsaⁿjndii chiuu nnts'aaⁿ cha catseitjooñe Jesús. Cha'waati xueewaa' meir'chjoo ticwa' Jesús, jndá chii tyjee' na ñe'jnoom'm. ³ Quia jo' tso tsaⁿjndii nnoom:

—Xeⁿ mayuu' 'u cwiluiindy' Jnda Ty'oqots'om, cwa catsaⁿntjom' tsjo'waa' na catseicwaqueⁿna' tyoo'.

⁴ T'o Jesús nnom, tsoom:

—Ja xocats'aa na ljo' ee waa ljeii 'naaⁿ Ty'oqots'om na matsona': “Nchii cwe' cantyja 'naaⁿ nantquie na wando' ts'aⁿ, sã cantyja 'naaⁿ cha'tso ñ'oom na mañequiaa Ty'oqots'om.”

⁵ Jndá chii tjañ'oom tsaⁿjndii jom xqueⁿ cwii sjo nandye. Ndo' mantyjacheⁿ t'moⁿ nnoom cha'tsoti n'iaaⁿ nt'maⁿ na m'aⁿ nn'aⁿ tsjoomnancue. ⁶ Ndo' tso nnoom:

—L'o' 'u nntioq cwenta cha'tso najndanmeiⁿ na cwila'xmaⁿ na maⁿna'iaaⁿ nt'maⁿ ñequio cha'tso na cwiluiit'maⁿndyena. Ee l'ooya jndá ljona' ndo' ñeeⁿ juu na l'ue ts'oqⁿ ñequiaya joona' nnom. ⁷ Xeⁿ 'u nlco' xtye' na nntseit'maaⁿndyu' ja, quia jo' cha'tso joona' ma'naⁿ.

⁸ T'o Jesús nnom, tsoom:

—Quindyoo' nacañomya, 'u Satanás. Ja tijoom nntseit'maaⁿndyo' 'u ee waa ljeii 'naaⁿ Ty'oqots'om na matsona': “Macandá nquii Ta Ty'oqots'om cwenta' catseit'maaⁿndyu' ndo' macandá nnom jom nndi'ntjom'.”

⁹ Jndá jo' tjañ'oom tsaⁿjndii Jesús tsjoom Jerusalén ndo' tqeⁿ jom xqueⁿ tsiu' wats'om t'maⁿ. Tso nnoom:

—Xeⁿ 'u cwiluiindy' Jnda Ty'oqots'om, cwa cju'ndyu' jo nacje, ¹⁰ ee waa ljeii 'naaⁿaⁿ na matsona':

Nñequiaa Ty'oqots'om 'u luee ángeles cwentaaⁿaⁿ na cal'ana cwenta 'u.

¹¹ Ndo' nntyjee' lueena 'u cha tincjaañjom ljo' nc'e'.

¹² Sã t'o Jesús nnom, tsoom:

—Ja tijoom cats'aa cha'na mats'uaa' ee mati waa cwiicheⁿ ljeii 'naaⁿ Ty'oqots'om na matsona': “Tinsa' xjeⁿ Ta Ty'oqots'om cwenta'.”

¹³ Quia jndáa' cha'tso nnom na tyoch'ee tsaⁿjndii na nnts'aaⁿ xjeⁿ Jesús, ñeeⁿ juu hasta jndanquiacheⁿ nnty'iaaⁿaⁿ aa nddaa nnts'aaⁿ.

Mato' Jesús ts'iaaⁿ 'naaⁿaⁿ

(Mt. 4:12-17; Mr. 1:14-15)

¹⁴ Ndo' tjalcwe' Jesús ts'ondaa Galilea. Juu najndeiⁿ na matseixmaⁿ Espíritu Santo, candaq'ñ'eⁿ tyotseixmaaⁿ jo'. Ndo' t'om ñ'oom cantyja 'naaⁿaⁿ cha'waa ndyuuaa'ñeeⁿ. ¹⁵ Tyo'moqⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ naquii' lan'om 'naaⁿ nn'aⁿ judíos, ndo' cha'tso nn'aⁿ jeeⁿ tyola't'maaⁿndyena jom.

Tja Jesús tsjoom Nazaret

(Mt. 13:53-58; Mr. 6:1-6)

¹⁶ Tjaaⁿ Nazaret yuu na tjawijneiⁿ. Xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ, tjaaⁿ wats'om cha'xjeⁿ na quich'eeⁿ. Ndo' teicantyyaaⁿ na nntsei'naⁿaⁿ. ¹⁷ Quia jo' tquiana ljeii l'oqⁿ na seiljeii profeta Isaías, seicanooⁿqⁿ ljeii'ñeeⁿ ndo' tue'cañoom yuu na matsona':

¹⁸ Nquii Espíritu cwentaa' Ta Ty'oqots'om m'aaⁿñe ñ'eⁿndyo.

Ee nqueⁿ jndá tqeⁿñooⁿ ja na nñequiaya ñ'oom naya ndaaⁿ nn'aⁿ na nty'iaaⁿndye.

Ndo' jndá jñoom ja na jndyooⁿ na catseinjooⁿaⁿ nn'aⁿ na chjoo' n'om.

Ndo' catseicandiiya nn'aⁿ na matseicandyaandyo joona jnaaⁿna na waa.

Ndo' cats'aaya na nleitquioo nn'aⁿ na nchjaaⁿ.

Ndo' catseicandyaandyo nn'aⁿ na manchje nawi'.

¹⁹ Ndo' catseicandiiya cantyja 'naaⁿ tiempo na tqeⁿ Ty'oqots'om na nlui'n'maaⁿndye añmaaⁿ nn'aⁿ.

²⁰ Jndá jo' seilcwiiñe Jesús tsoom na chuu ljeii'ñeeⁿ ndo' seilcweeⁿen juuna' nnom ts'aⁿ na mand'ntjom. Jndá chii tjacwacatyeeⁿ. Ndo' cha'tso nn'aⁿ na too'ndye wats'om'ñeeⁿ jeeⁿ tyonty'iaana nnoom. ²¹ Quia jo' toqⁿoⁿ tyotseineiⁿ ndaaⁿ. Ndo' tsoom:

—Maxuee je' matseicandá'ñena' ljeiiwaa' yocheⁿ na cwindyeyo' na matsei'na'ya juuna'.

²² Cha'tso nn'aⁿ tyolue ñ'oom ya cantyja 'naaⁿaⁿ. Tjawee' n'omna na jeeⁿ cajnda ñ'oom na tyotseineiⁿ. Tyoluena:

—Cwa cwe' jnda José tsaⁿm'aaⁿ'.

²³ Tso Jesús ndaana:

—Je' je' nndu'yo' nqoⁿ ñ'oomwaañe na cwe' wjaañoom' na matsona': “U ts'aⁿ na mach'ee nasei, catsein'maⁿndyu' cheⁿnnacu'.” Ndo' cwaa'ti nndu'yo' nqoⁿ: “Ts'iaaⁿ na cwindyayá na ñesa' tsjoom Capernaum, mati catsa' joona' ñjaaⁿñe ndyuuaa tsjom'.”

²⁴ Quia jo' tsotyeeⁿcheⁿ ndaaⁿ:

—Mayuu'cheⁿ matsjoo ndaa'yo', tixocala'ljo nn'aⁿ cwii profeta na mañecwii ndyuaana ñ'eⁿñe na mañequiaa ñ'oom' Ty'oots'om. ²⁵ Ñ'oom na mayuu' matsjoo ndaa'yo', jndye yolcu na jnda ljondye tyom'aⁿ ndyuaa Israel joo ncuée na ñet'oom Elias. Ncuée'ñeeⁿ ndyee chu waljoo' xcwe tícua', ndo' teijndo' cha'waa ndyuaa'ñeeⁿ. ²⁶ Saq nchii na m'aaⁿ cwii joo na'lcu'ñeeⁿ jñom Ty'oots'om Elias, jñomyom juu na m'aaⁿ cwii yuscu na jnda ljoñe tsjoom Sarepta ndyuaa Sidón. ²⁷ Ndo' mati jndye nn'aⁿ na tyolei'cho ntycu lepra tyom'aⁿ ndyuaa Israel joo ncuée na tyom'aaⁿ profeta Eliseo. Saq mei'cwiindyena na'ñeeⁿ ticatsein'maaⁿ, macanda quii Naamán, ts'aⁿ ndyuaa Siria.

²⁸ Saq quia jndyena na luaa' tso Jesús, quia jo' cha'tso nn'aⁿ na too'ndye wats'om, jee'cheⁿ ndya' jla'wjeena. ²⁹ Jla'tyuaa'na, tjeii'na jom nnom tsjoom. Ty'eñ'omna jom xqueⁿ ta yuu waa tsjoomna cha nla'cwatyu'na jom. ³⁰ Saq jom jlui'ñe quii'ntaa'na, mana tjaa' yuu na wjaⁿ.

Tsa's'a na tseixma' na jndii naquii' ts'om

(Mr. 1:21-28)

³¹ Tjacue Jesús Capernaum, cwii tsjoom ts'ondaa Galilea. Jo' jo' tyo'mooⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ judíos xuee na cwita'jndyena. ³² Ndo' jeeⁿ tjawee' n'omna ñ'oom na tyotseineiⁿ, ee tyo'moⁿna' na waa najndeiⁿ na matseixmaaⁿ.

³³ Naquii' wats'om'ñeeⁿ tyom'aaⁿ cwii tsa's'a na m'aaⁿ jndyeta naquii' ts'om. Jndeiⁿ seixuaⁿ ñ'oom 'ndyoo jndyeta'ñeeⁿ. ³⁴ Tsoom:

—Ca'ndii' já 'u Jesús ts'aⁿ Nazaret. ¿Ljo' nntsa' ñ'eⁿndyô já? ¿Aa jndyo' na nntseyuui' já? Mawajna'na 'ñeeⁿ cwiluiindyu'. 'U cwiluiindyu' Jnda Ty'oots'om na lju' ts'om'.

³⁵ Seitia' Jesús juu, matsoom:

—Catseicheⁿ ndo' calui'yo' naquii' ts'om tsa'm'aaⁿ.

Ndo' jnda na seiquoo jndyeta juu quii'ntaa' nn'aⁿ, mana jlui' jndyeta ñ'eⁿ na jndii naquii' ts'om. Ndo' mei'cwii nata' tical'ana ñ'eⁿñe. ³⁶ Jeeⁿ tyue cha'tsondye nn'aⁿ na ljo' s'aa Jesús. Jluena ndaaⁿ nc'iaana:

—Ñ'oommei' cwit'mooⁿna' na cwiluiñe ts'aⁿ na maqueⁿ xjeⁿ. Ee waa najndeiⁿ na matseixmaaⁿ na matsa'ntjoom meii' jndyeta, meii' na jndii, cwicalui'.

³⁷ Tjanty'ee ñ'oom cantyja 'naa'ⁿ cha'waa ndiocheⁿ ndyuaa'ñeeⁿ.

Sein'ma' Jesús staxee' Simón Pedro

(Mt. 8:14-15; Mr. 1:29-31)

³⁸ Quia jo' teicantyyaaⁿ, jluee'eⁿ naquii' wats'om'ñeeⁿ. Tjaque'eⁿ waa' Simón. Ndo' Simón'ñeeⁿ jeeⁿ nioom matseicona' staxee'eⁿ. L'ana ty'oo nnom Jesús na catsein'maaⁿ juu. ³⁹ Jo' chii tjantyyaaⁿ tsa'ñeeⁿ, sa'ntjoom na ca'ndii tycu'ñeeⁿ juu. Ndo' mañoom' tco'yana' tsa'ñeeⁿ. Mana teicantyya, seiñ'oom'ñe na tcwa'na.

Sein'ma' Jesús jndye nn'aⁿ wii

(Mt. 8:16-17; Mr. 1:32-34)

⁴⁰ Quia na jnda tmaaⁿ na manndyoo' wjaacue ñe'quoom', cha'tsondye nn'aⁿ na m'aⁿ nn'aaⁿna na jndye nnom ntycu cwitjoom, tqüochona joo na m'aaⁿ Jesús. Tiom'l'ooⁿ nacjoo ticwii cwii joo na'ñeeⁿ, mana n'maaⁿ. ⁴¹ Mati jndyendye nn'aⁿ sa'ntjoom na calui' jndyeta naquii' n'om. Tyola'xuaa jndyeta'ñeeⁿ, tyolue:

—'U cwiluiindyu' Jnda nquii Ta Ty'oots'om.

Saq jom seitiaa'ⁿ jndyeta, tinqüiaaⁿ na nla'neiⁿ, ee manquiuna na jom cwiluiñe Cristo.

Mañequiaa Jesús ñ'oom naya ts'ondaa Galilea

(Mr. 1:35-39)

⁴² Quia jnda teincoo jluee'eⁿ quii' tsjoom. Tjaaⁿ yuu na wataaⁿ quii' jndaq. Ty'ecal'uee nn'aⁿ jom ndo' jliuna yuu m'aaⁿ. Ñe'cala'tsaaⁿndyena jom na wjaatyeeⁿ, cha tica'ñeeⁿ joona. ⁴³ Saq tsoom ndaana:

—Mati maca'na' na ññequiaya ñ'oom naya cantyja na matsa'ntjoom Ty'oots'om ndaaⁿ nn'aⁿ nt'omcheⁿ njoom. Ee maxjeⁿ jo' ts'iaaⁿ na jñoom ja.

⁴⁴ Ndo' tyojaanquiaaⁿ ñ'oom'ñeeⁿ naquii' lan'om ts'ondaa Galilea.

5

Jndye calcaa tjeii'na

(Mt. 4:18-22; Mr. 1:16-20)

¹ Cwii ndii' tyom'aaⁿ Jesús 'ndyoo ndaaluee chjoo na jndyu Genesaret. Jeeⁿ tyonch-jena' jom na jla'canto'ndye nn'aⁿ nacañom'm cha ndaaⁿ ndyena ñ'oom' Ty'oots'om. ² Nty'iaaⁿna' we w'aandaa 'ndyoo ndaaluee'ñeeⁿ. Saq nn'aⁿ na cwitjeii' calcaa jnda jlui'na jo' jo'. Macwitmaaⁿna nlquii' 'naa'na. ³ Quia jo' tjacuooⁿ ts'om cwii w'aandaa'ñeeⁿ. W'aandaa

'naaⁿ Simón jo'. Tcaaⁿ na cjaañ'oomti tsaⁿñeeⁿ juuna' chjoowi' cha n'ndiina' tyuaatcwii. Ndo' tjacjom. Tquiaaⁿ ñ'oom ndaaⁿ nn'aⁿ xjeⁿ na wacatyeeⁿcheⁿ ts'om w'aandaa. ⁴ Quia na jndā jndā seineiⁿ, tsoom nnom Simón:

—Catsaañ'om'yo' w'aandaawaa, wjaawjaatyaaⁿ yuu na njoomti. Ndo' catue'yo' nlqui' naⁿyo' na nntjei'yo' calcaa.

⁵ T'o Simón nnoom:

—Ta, meiiⁿchaa' tsjom ñel'aayā ts'iaaⁿ ndo' meiⁿcwii catscaa tīcatjeiⁿā. Saa cantyja ñ'oom ndyo' 'u nncju'ndda'a tsqui'.

⁶ Jndā na l'ana na ljo', jeeⁿ jndye calcaa ty'oomna' ts'om tsqui' 'naaⁿna hasta ñe'caty'ioo'na'. ⁷ Jo' chii s'oo lueena ndaaⁿ nt'omcheⁿ nc'iaana na ñjomndye cwiicheⁿ w'aandaa na quietei'jndeiⁿ naⁿñeeⁿ joona. Tquoio naⁿñeeⁿ. Ndo' jla'catoo'na we w'aandaa ñ'eⁿ calcaa, hasta ncuencie na c'u'na' joona'. ⁸ Quia jndā nty'iaa' Simón Pedro na luaa', tcoom'm xtyeeⁿ jo nnom Jesús. Tsoom:

—Ta, ticaty'iomyana' na nñ'eⁿ ñ'eⁿndyo, ee ja ts'aⁿjna'.

⁹ Ee jeeⁿ ndya' seicaty'uena' jom ñequio nt'omcheⁿ nc'iaaⁿaⁿ na ñ'eeⁿ ñ'eⁿñē cantyja 'naaⁿ calcaa na tjeiⁿ'na. ¹⁰ Majo'ti tjom Jacobo ñequio Juan, ntseinda Zebedeo. Joona mañecwii t'maⁿ ts'iaaⁿ cwil'ana ñequio Simón. Quia jo' tso Jesús nnom Simón:

—Tinty'ue', je' mamana'tona' na nn'aⁿ nntseitjom' na nla'jomndyena ñ'eⁿndyo, tachii cwe' calcaa.

¹¹ Jndā na tquiena tyuaatcwii ñ'eⁿ l'aandaa, mana 'ndyena ts'iaaⁿ 'naaⁿna. Ty'elajomndyena ñ'eⁿ Jesús.

Sein'maⁿ Jesús ts'aⁿ na chuu tycu lepra

(Mt. 8:1-4; Mr. 1:40-45)

¹² Quia na tyom'aaⁿ Jesús cwii tsjoom, tyjee'cañoom cwii tsaⁿs'a na cha'waañe chuu tycu lepra. Quia na nty'iaaⁿaⁿ Jesús, tjacwanquoom nomtyuaa, s'aaⁿ ty'oo, tsoom:

—Ta, ntyjii na 'u ndaaⁿ nntsein'maⁿ ja, xeⁿ l'ue ts'om'.

¹³ Quia jo' Jesús seintyjoⁿ ts'ooⁿ tyeⁿnquoom'm tsaⁿñeeⁿ. Tsoom nnom:

—Maxjeⁿ l'ue ts'ooⁿ na can'maⁿ'.

Ndo' mantyjacheⁿ n'maⁿ tsaⁿñeeⁿ. ¹⁴ Jndā chii tsoom nnom:

—Tintseineiⁿ nnom meiⁿcwii ts'aⁿ na luaa' tuii. Saa cja', catseica'moⁿndyu' nnom tyee ndo' quiaa' quioo' na nncue' cantyja na jndā n'maⁿ cha'xjeⁿ na sa'ntjom Moisés. Na nntsa' na luaa' nluu'yuu'na' ndaaⁿ nn'aⁿ na jndā n'maⁿ'.

¹⁵ Saa tjanty'eeⁿ ñ'oom cantyja 'naaⁿ Jesús. Ndo' jndyendye nn'aⁿ tyo'oontyjaⁿ na nndye ñ'oom na tyoñequiaaⁿ. Mati ñe'can'maaⁿna ntycu na wiina. ¹⁶ Saa jom teiñooⁿ, tjaaⁿ jo yuu na ñenqueⁿ. Jo' jo' tyotseineiⁿ nnom Ty'oqots'om.

Sein'maⁿ Jesús ts'aⁿ na ntjeiⁿ nc'ee

(Mt. 9:1-8; Mr. 2:1-12)

¹⁷ Cwii xuee'ñeeⁿ ma'moⁿ Jesús ndaaⁿ nn'aⁿ. Jo' jo' meindyuaandyent'om nn'aⁿ fariseos ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljei na tqueⁿ Moisés. Naⁿñeeⁿ jnaⁿna cha'tso njoom nch'u ts'ondaa Galilea ñequio Judea ndo' mati tsjoom Jerusalén. Ndo' juu najndeiⁿ na matseixmaⁿ Ty'oqots'om m'aaⁿna' ñ'eⁿ Jesús na matsein'maaⁿ nn'aⁿwii. ¹⁸ Mañejuu xjeⁿñeeⁿ tque'cañom nt'om naⁿnom na chona tsuee na ndii' ts'aⁿ na jndā teintjeiⁿ nc'ee na tei'caljoo tycutqueeⁿ. Tyol'uee'ndyena chiuu ya na nnc'ooñ'omna tsaⁿñeeⁿ naquii' w'aa na nlqueⁿna jom jo nnom Jesús. ¹⁹ Saa ticaluana chiuu ya nl'ana ee na jeeⁿ jndye nn'aⁿ. Jo' chii ty'ewana nacjoo' w'aa, tjoona nquioo, jla'c'oⁿna jom na njoom tsuee. Tqueⁿna jom quii'ntaaⁿ nn'aⁿ jo nnom Jesús. ²⁰ Quia na nty'iaa' Jesús na cwila'yuu'ya n'om naⁿñeeⁿ, tsoom:

—U re, matseit'maⁿ ts'ooⁿya jnaⁿ na matseixmaⁿ'.

²¹ Quia jo' nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljei na tqueⁿ Moisés ñequio nn'aⁿ fariseos to'na na tiya nquuina ñ'eⁿñē. Tyola'tiuna naquii' n'omna: "¿Ñeeⁿ cwiluiñe tsaⁿm'aaⁿ na ti'maaⁿ ts'oom na matseineiⁿ ñ'oom na wjaana' nacjoo' Ty'oqots'om?"

²² Sei'noⁿ Jesús ñ'omtiuⁿ 'naaⁿna. Tsoom ndaana:

—¿Chiuu na ticuaaya nquiu'yo' ñ'eⁿndyo? ²³ ¿Cwaaⁿ ñ'oom na tijndei'tina' na catsjooya? ¿Aa na nntsjoⁿ: "Matseit'maⁿ ts'ooⁿya cha'tso jnaⁿ'", oo aa na nntsjoⁿ: "Quicantya', cja'ca'?"

²⁴ Saa cha caliu'yo' na cwiluiindyⁿ tsaⁿ na jnaⁿ cañoom'luee ndo' na waa najndeiⁿ na matseixmaⁿya nnom tsjoomnancuewaa na catseit'maⁿ ts'ooⁿya jnaaⁿ nn'aⁿ, quia jo' tsoom nnom ts'aⁿ na ntjeiⁿ nc'ee:

—U re, matsjooya njom', quicantya', catseilcwiindyⁿ tsue' cja'to' wa'.

²⁵ Mañoom' teicantya' tsaⁿñeeⁿ na jndoo' cha'tso nn'aⁿ. Seilcwiñe tsuee 'naaⁿaⁿ na ñetuaaⁿ. Mana tjaaⁿ wa'aⁿ. Jeeⁿ matseit'maaⁿñē Ty'oqots'om. ²⁶ Ndo' tyueneiⁿ cha'tsondye nn'aⁿ. Tyola't'maaⁿndyena Ty'oqots'om. Jluena ñequio na tyueneiⁿ'na:

—Xuee je' nty'iaa ndaaya cwii na jee' t'maⁿ, na meiⁿjom tiquinty'iaaya.

Ma'maⁿ Jesús Leví
(Mt. 9:9-13; Mr. 2:13-17)

²⁷ Jndā tuui na luaa', jlui' Jesús jo' jo'. Ljeii' cwii tsa'nc'ñom s'om na jndyu Leví. Wacatyee' tsa'ñíee' w'aa yuu na cwi'oocatioom nn'a' s'om ts'iaa'ndaḡana cwentaa' gobiernom. Quia jo' tsoom nnom tsa'ñíee':

—Candyo'ntyjo' naxa'na.

²⁸ Mantya teicantya Leví, tjei'ñê cantya 'naa' ts'iaa'ñíee', chii tjatseijomñê ñ'e' Jesús.

²⁹ Ndo' seiñ'oom'ñê cwii nantquie t'ma' wa'na' cwentaa' Jesús. Seitjoom jndye nc'iaa'na' na ñequio ñeto'ñoom s'om ts'iaa'ndaḡa nn'a' cwentaa' gobiernom. Teindyuaandyena nacañoom' mei'sa ñ'e'ñê ndo' ñ'e' Jesús ñequio nt'omche' nn'a'. ³⁰ Ndo' nn'a' fariseos ñequio nn'a' na cwi't'moḡo' ljeii' na tqe' Moisés tyola'ncjoo'ndyena nacjoo nn'a' na cwila'jomndye ñ'e' Jesús. Jluena ndaḡa na'ñíee':

—¿Chiuu na cwicwa'yo' ndo' cwiwe'yo' ñequio nn'a' na cwito'ñoom s'om cwentaa' gobiernom, ndo' ñequio nn'a' na cwila'tjoḡndyena nnom Ty'oots'om?

³¹ T'o Jesús ndaḡana, tsoom:

—Nn'a' na tiwii tijḡndyena ts'a' na mach'ee nasei, saḡ nn'a' na wii tjoḡndyena jom.

³² Ja nchii jndyḡya na nncwa'ya nn'a' na cwila'jomndye cantya na maty'iomya'na'. Ja jndyḡya na nncwa'ya nn'a'jna' na calcwe' n'omna.

Cantya 'naa' na nntseicwejndo'ñe ts'a'
(Mt. 9:14-17; Mr. 2:18-22)

³³ Quia jo' tyoluena nnom Jesús:

—Nn'a' na cwila'jomndye ñ'e' Juan, jndye ndii' cwila'cwejndo'ndyena ndo' cwila'nei'na nnom Ty'oots'om. Ndo' majo'ti cwil'a nn'a' tmaa' fariseos. Saḡ joo nn'a' na cwila'jomndye ñ'e'ndyu' cwicwa'na ndo' cwiwena. ¿Chiuu na luaa' cwil'ana?

³⁴ T'oḡo' ndaḡana:

—¿Aa ndya' nndu'yo' ndaḡa nn'a' na tquiola'jomndyena na macoco ts'a' na cala'cwejndo'ndyena yoche' na ndicwa' m'aa' nquii tsa's'a na macoco quii'ntaa'na?

³⁵ Saḡ nncue'ntyjo xuee na nncwji'na' jom quii'ntaa'na, nncue'ñee' nla'cwejndo'ndyena.

³⁶ Mati seinei' ndaḡana ñ'oom na wjaañoom' cantya 'naa' ñ'oom xco na ma'moḡo' ndaḡana. Tsoom:

—Tjaa'na' ñíee' nntyjee cwii ta'na' liaa', liaa xco na nntseyo liaa ntsaa ñ'e' juuna'. Ee xe' luaa' nnts'aa ts'a', nntsei'naa'na' liaa'na' liaa xco'ñee' ndo' nchii macandā jo', mati tixocatseix'iaa'ñena' ñequio liaa ntsaa'ñee'. ³⁷ Mei' tjaa 'ñee' juu nntiom winom xco n'om ntja' teindyō. Ee xe' na ljo' nnts'aa ts'a', nnty'ioo'na' nla' winom xco'ñee', mana cwiwi'ndaa' winom ndo' mati ntja'ñíee'. ³⁸ Jo' chii maca'na' na nnc'oocue winom xco n'om ntja' xco cha mei' ntja' xco'ñee' ticwi'ndaa'na' ndo' mei' winom. ³⁹ Ee ts'a' na ma'uu winom tquie, mei'chjoo tica'na' ntyjii winomxco. Ee matsoom na joo winom tquie, jo' ca'na'ti.

6

Ty'ioo'ndyena xu'lquee' xuee na cwita'jndyee nn'a'
(Mt. 12:1-8; Mr. 2:23-28)

¹ Luua tuui cwii xuee na cwita'jndyee nn'a' judíos. Mawinom Jesús yuu na niom ntjom lquee' trigo. Ndo' nn'a' na cwila'jomndye ñ'e'ñê, ty'ioo'ndyena xu'lquee'. Ty'uee'ndyena joona' n'om lueena jndā chii tquiina. ² Quia jo' nt'om nn'a' tmaa' fariseos jluena:

—¿Chiuu na cwil'a'yo' cwii na ticatsa'ntjomna' xuee na cwita'jndyee nn'a'?

³ T'o Jesús, tsoom ndaḡana:

—O, ¿aa tyoola'na'yo' ñ'oom chiuu s'aa David quia na t'oom na ñ'e'jnoon'm, ndo' mati nn'a' na ñ'ee' ñ'e'ñê? ⁴ Tjaque'e' wats'om cwentaa' Ty'oots'om, tcaa' ntyoo' na jndā tqe' nn'a' jo nnom Ty'oots'om. Ndo' ntyoo'ñee' macandā ntyee wanaa' na nlcwa'na joona'. Saḡ tcwa' David joona' ndo' mati tquiaa' na tcwa' nn'a' na ñ'ee' ñ'e'ñê.

⁵ Quia jo' tsoom ndaḡana:

—Ja na cwiluiindyō tsa' na jna' cañoom'luee waa na jndō na nntsjoḡ ljo' cal'a nn'a' meii' xuee na cwita'jndyaaya.

Sein'ma' Jesús ts'a' na jndā tjateii ts'o'
(Mt. 12:9-14; Mr. 3:1-6)

⁶ Cwiiche' xuee na cwita'jndyee nn'a', tjaquiee' Jesús wats'om chjoo. Tyo'moḡo' ndaḡa nn'a'. Ndo' jo' jo' m'aa' cwii tsa's'a na jndā tjateii ts'o' ntyjaya. ⁷ Ndo' nn'a' na cwi't'moḡo' ljeii' na tqe' Moisés ñequio nn'a' fariseos, jee' tyoque'na cwenta xe' na nntsein'ma' Jesús ts'a'wii' xuee na cwita'jndyena, cha quia jo' nndaḡa ññ'e'quiana jnaa'na'. ⁸ Saḡ mantyjee' chiuu cwila'tiuuna, jo' chii tsoom nnom ts'a' na jndā tjateii ts'o':

—Quicantyja', cwintyje' quii'ntaa' nn'aⁿ.

Ndo' teicantyja tsa'ñeeⁿ, teintyjeeⁿ xcwe. ⁹ Jnda' jo' tso Jesús ndaana:

—Nncwax'a cwii ñ'oom ndaa'yo', xuee na cwita'jndyaaya, ¿aa wanaa' na cateijndei ts'aⁿ x'iaa'aⁿ na wi' matjom oo aa ticateijnei' juu? ¿Aa cwji'n'maa'ñe x'iaa'aⁿ cha ticue' oo aa ca'ñee' na cue'?

¹⁰ Jnda' chii nty'iaa'aⁿ ndaa' cha'tsondye nn'aⁿ, tsoom nnom ts'a'wii':

—Catseiliuu' ts'o'.

S'aa tsa'ñee' na ljo' ndo' tco'ya'ñ'e'na' ts'o'o'. ¹¹ Jnaa' jo' jee' jla'wjeena Jesús. Ndo' tyo'ma'na ñ'e' nci'iaana ljo' ndaa' nl'ana jom.

Macwji'ñe Jesús canchoo'we ts'a' n cwentaa'aⁿ

(Mt. 10:1-4; Mr. 3:13-19)

¹² Joo ncuue'ñeeⁿ tjawa Jesús cwii ta naquii' jnda' na nntseineii' nnom Ty'oots'om. Ndo' meii'nchaa' tsjom tyotseineii' nnom. ¹³ Quia na jnda' teixuee, tcwaa' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'e'ñe. Quii'ntaa'na tjeii'ñe canchoo'wendye nn'aⁿ na seicajoom joona apóstoles, nn'aⁿ na majñom Ty'oots'om ts'iaa' naa'. ¹⁴ Nmeii' ncuena: Simón, tsaⁿ na seicajoom Pedro, ñequio tyjee tsa'ñeeⁿ, Andrés, ñ'e' Jacobo ñequio Juan, ñ'e' Felipe ñequio Bartolomé, ¹⁵ ñ'e' Mateo ñequio Tomás, ñ'e' Jacobo jnda Alfeo, ndo' ñ'e' Simón na cwiluena cananista, ¹⁶ ñ'e' Judas jnda Jacobo ñequio Judas Iscariote, ts'aⁿ na tquiaa cwenta Jesús.

Ma'mo' Jesús ñ'oom ndaa' jndye nn'aⁿ

(Mt. 4:23-25)

¹⁷ Jndyocue Jesús ñequio cha'tso nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'e'ñe. Ty'emeintyje'na cwii su. Jo' jo' jnda' tquie'cañom nt'omche' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom na mañequiaa' ñequio jndyendye nn'aⁿ na jna' cha'waa Judea ñequio Jerusalén ñequio 'ndyoo ndaaluee na nndyoo' tsjom Tiro ñ'e' Sidón. Na'ñeeⁿ tquiona na nndyena ñ'oom na mañequiaa', ndo' na nntsein'maa' joona ntycu na cwitjoomna. ¹⁸ Mati sein'maa' nn'aⁿ na jee' cwajndii tyoleichuu jndyetia. ¹⁹ Cha'tsondye nn'aⁿ tyol'uee'ndyena chiuu ya cha nnda' ñ'e'quo'na jom, ee waa najnei' na nn'ma' ts'aⁿ xe' nnda' ñe'quiuu' jom. Jo' chii cha'tsondyena n'maa'na.

Nmeii' mañequiaana' na nei' ts'aⁿ

(Mt. 5:1-12)

²⁰ Quia jo' nty'iaa'aⁿ ndaa' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom na mañequiaa', tsoom ndaana: —'O nn'aⁿ na nty'iaandyo', mañequiaana' na nei'yo', ee cwilaxma'yo' cantyja na matsa'ntjom Ty'oots'om.

²¹ 'O nn'aⁿ na cwile'jndo'yo' je', mañequiaana' na nei'yo' ee quia ñe'quiaa Ty'oots'om cha'cwijom na jnda' tjacjo'yo'.

'O nn'aⁿ na cwityuee'yo' je', mañequiaana' na nei'yo' ee macwji' Ty'oots'om na chjoo' n'om'yo'.

²² Mañequiaana' na nei'yo' quia na cwila'jndoo nn'aⁿ 'o na cwilei'ntyjona 'o, na cwila'jnaa'na 'o, ndo' na cwil'ana na ticuee' n'omna 'o nc'e na m'a'yo' cantyja 'na' ja na cwiluindyoy ts'aⁿ na jna' cañoom'luee. ²³ Manmeii' tyota'wi' weloo na'ñeeⁿ profetas na tyoñequia ñ'oom' Ty'oots'om tandyo xuee. Jo' chii c'om'yo' na t'ma' n'om'yo' xuee na cwitjom'yo' nawi'mei'. Ee t'ma' naya 'na'yo' cwiwiwe cañoom'luee.

²⁴ Saa nnt'uiwi'na' 'o nn'aⁿ na cwiluui't'ma'ndyo' na quit'ma' n'om'yo' juu na tyandyo'. Ee cwe' cantyjat' je' na mañequiaana' na t'ma' n'om'yo' na jee' l'ue m'a'yo'.

²⁵ Nnt'uiwi'na' 'o nn'aⁿ na cwicwal'jacjo'yo' je'. Ee nncue'ntyjō xuee na nnc'om'yo' cha'cwijom na ñejndo'yo'.

Nnt'uiwi'na' 'o nn'aⁿ na jee' nei'yo' je'. Ee nncue'ntyjō xuee na nntyuee'yo' ndo' nla'xua'yo' na chjoo' n'om'yo'.

²⁶ Nnt'uiwi'na' 'o nn'aⁿ na je' jndye nn'aⁿ cwitjeii'yana 'o. Ee maluaa' ñel'a weloo na'ñeeⁿ. Tyoluena ñ'oom ya cantyja 'naa' joo profetas na cwe' tyonquio'nn'a' joona.

C'o'o'ya na wi' n'o'o'ya nn'aⁿ na jndoo jaa

(Mt. 5:38-48; 7:12)

²⁷ Saa matsjoo'ya ndaa' 'o nn'aⁿ na cwindyeyo' ñ'oom na mañequiaa: C'om'yo' na wi' n'om'yo' nn'aⁿ na jndoo 'o. Ndo' cal'a'yo' na ya nn'a'ndyo' ñ'e' nn'aⁿ na ticuee' n'om'yo'. ²⁸ Cata'yo' na catio'naa'ñe Ty'oots'om nn'aⁿ na cwituee' ñ'oom wi' nacjo'yo'. Ndo' calanei'yo' nnoom cantyja 'naa' nn'aⁿ na cwila'jnaa'na 'o. ²⁹ Ñee' na mmei'nda' ntsma', mati cwiche' ntyja quiaa' na mmei'nda'. Ndo' ñee' na nncwji' liaatco 'na', mati quiaa' cotom' na nncjaañ'oom. ³⁰ Mei'ñee'che' ts'aⁿ na maca' cwii 'na' njom', quiaa'. Ndo' xe' tjañ'oom ts'aⁿ 'na' ndo' tiñe'catseilcwee'na' juuna', tintseincjoo'ndyu' na calcwe'na'. ³¹ Cha'xe' na l'ue n'om'yo' na cal'a nn'aⁿ ñ'e'ndyo', majoti cal'a' 'o ñ'e'ndye joona.

³² Xēⁿ m'aⁿyo' na wi' n'om'yo' cwe' tomti nn'aⁿ na mati wi' n'om 'o, quia jo' ζyuu waa na yatiche' cwil'a'yo'? Ee nn'aⁿ na tyoola't'maaⁿndyena Ty'oqots'om m'aⁿna na wi' n'omna n'iaana na wi' n'om joona. ³³ Xēⁿ cwil'a'yo' na ya nn'aⁿndyo' cwe' tomti ñ'eⁿ nn'aⁿ na mati cwil'a' na ya nn'aⁿndyena ñ'eⁿndyo', ζyuu waa na jeeⁿ ya cwil'a'yo'? Ee mati nn'aⁿ na cwila'xmaⁿ jnaⁿ majo'ti cwil'ana. ³⁴ Ndo' xēⁿ cwitei'jndei'yo' 'naⁿ nn'aⁿ na nquiu'yo' na mati joo nntei'jndei' 'o, quia jo' ζyuu waa na yatiche' cwil'a'yo'? Ee mati nn'aⁿ na cwila'xmaⁿ jnaⁿ cwitei'jndeiina 'naⁿ ndaaⁿ n'iaana ee manquiuna na nnjoom jo'. ³⁵ Saaⁿ 'o je' c'om'yo' na wi' n'om'yo' nn'aⁿ na jndoo 'o. Cal'a'yo' na ya nn'aⁿndyo' ñequio cha'tsondye nn'aⁿ. Catei'jndei'yo' 'naⁿ na cwilei'ñ'om'yo' nn'aⁿ, meiiⁿ ticantjyaa' n'om'yo' na nla'lcwe'na. Quia jo' t'maⁿ naya nda'yo' cañoom'luee. Ndo' n'axmaⁿyo' ntseinda Ty'oqots'om na m'aaⁿ nandyetichēⁿ. Ee mati jom m'aaⁿ na wi' ts'oom meiiⁿ nn'aⁿ na l'q meiiⁿ mach'eeⁿ ya joona. Ndo' wi' ts'oom nn'aⁿ na wi'ndye. ³⁶ C'om'yo' na wi' n'om'yo' cha'tsondye nn'aⁿ cha'xjeⁿ nquii Tsotyē'yo' m'aaⁿ na wi' ts'oom cha'tsondye nn'aⁿ.

Tintu'xaaⁿya nn'aⁿ

(Mt. 7:1-5)

³⁷ Tintu'xeⁿyo' nn'aⁿ na cwe' xje'to 'o, cha meiⁿ tincu'xeⁿ Ty'oqots'om 'o. Tintio'yo' nn'aⁿ l'q nawi' cha tintioom 'o l'q nawi'. Cala't'maⁿ n'om'yo' nn'aⁿ cha mati nntseit'maⁿ ts'oom 'o. ³⁸ Quia'yo' na catei'jndeiina' nn'aⁿ, quia jo' mati nnto'ñoom'yo' na nntei'jndeiina' 'o. Ee Ty'oqots'om ñequiaaⁿ na nnto'ñoom'yo' cwii na candaⁿ tu'xe'na'. Jo' jo' matseijomna' cha'cwijom cwii 'naⁿ na teincwii'na', tyeⁿ ty'eucena' hasta twii' wantyjo. Ee cantyjati xjeⁿ na cwii'quia'yo' ndaaⁿ nn'aⁿ, majo'ti nntseilcwe' Ty'oqots'om na cwii nnjoom ndaa'yo'.

³⁹ Mati seineiⁿ Jesús ndaⁿna cwii ñ'oom na tjañoom', tsoom:

—ζAa ndaaⁿ nncjaañ'oom tsaⁿnchjaaⁿ cwiicheⁿ tyjenchjaaⁿa'? ζAa nchii wendyena nntiomna' ts'om tsue'tsjoom? ⁴⁰ Xocats'aana' na ts'aⁿ na matsei'naaⁿ cwiluuit'maⁿñetyeeⁿ, nchiiti ts'aⁿ na ma'moⁿ nnoom. Saaⁿ quia na jndaⁿ sei'naaⁿñ'eeⁿ cha'tso na t'moⁿ tsaⁿñ'eeⁿ nnoom, quialjo'cheⁿ nntseijomna' jom cha'na ts'aⁿ na t'moⁿ nnoom.

⁴¹ ζChiuu na jeeⁿ ndo' jndaⁿ na njom ts'omnnoom x'ia', saaⁿ tiqueⁿ cwenta ts'oom tscaa' na njom ts'omnjom' nncu'! ⁴² ζChiuu na jeeⁿ ñe'catseijndaa'ndyu' jnaaⁿ x'ia'? ζAa nntsu'yu' nnoom: “Cwa 'u nn'aⁿya, quiaa' na nncwiji'a ntquioo' jndaⁿ na njom ts'omnjom'”, saaⁿ manncu' tiqueⁿ cwenta ts'oom tscaa' na njom ts'omnjom'? 'U ts'aⁿ na mache' na matseicandaⁿndyu' cha canty'iaa nn'aⁿ, najndyee cwii' ts'oom tscaa' na njom ts'omnjom' nncu', quia jo' tqui'ya' na nncwiji' ntquioo' jndaⁿ ts'omnnoom x'ia'.

Taa' ts'oom ma'moⁿna' ljo' ts'oom juuna'

(Mt. 7:17-20; 12:34-35)

⁴³ Ticwii cwii ts'oom na ya xocats'aana' tã na tis'a. Ndo' ts'oom na tis'a meiⁿ xocats'aana' tã na ya. ⁴⁴ Ticwii cwii ts'oom, taaⁿna' ma'moⁿna' ljo' ts'oom juuna'. Ee tijoom nntseicjoo ts'aⁿ tã higo ts'oom nioom. Meiⁿ tijoom nntseicjoo ts'aⁿ tauva cwii ts'oq nioom. ⁴⁵ Maluua' matseijomna' nn'aⁿ cha'na n'oom ntjom. Juu ts'aⁿ na ya ts'aⁿñe, mach'eeⁿ yuu na ya, ee naquii' ts'oom cwinaⁿ na ya na matseitioom. Saaⁿ ts'aⁿ na wi'ñe, mach'eeⁿ yuu na tis'a, ee naquii' ts'oom cwinaⁿ nawi' na matseitioom. Ticwii cwii ts'aⁿ cantyjati na matseitiuu naquii' ts'om, maxje' jo' matseineiⁿ.

We nnom tsiaⁿtsjo'

(Mt. 7:24-27)

⁴⁶ ζChiuu na cwindu'yo' na Ta ja quia na cwi'maⁿyo' ja ndo' tiñe'calacanda'yo' ñ'oom na matsjoo ndaa'yo'? ⁴⁷ Ticwii cwii ts'aⁿ na macwjee'cañoom ja na mandii ñ'oom na matsjoo nmeiiⁿ, ndo' matseicandaⁿ joona', m'moⁿya ndaa'yo' chiuu matseijomna' tsaⁿñ'eeⁿ. ⁴⁸ Matseijomna' jom cha'cwijom cwii ts'aⁿ na jndo' ts'om na s'aa waa'. Tyoca'ñeeⁿ njoom, tyeⁿ tqueeⁿ tsiaⁿtsjo' cha jndeiⁿ w'aa. Quia na tyjee' jndaa, tcoona' tyuaatcwii, jndeiⁿ tyocjaacameii'ñena' ndaa w'aa'ñeeⁿ. Saaⁿ t'cats'eiina' ee na tyeⁿ tjaluiina' nacjoo' tsiaⁿtsjo'ñeeⁿ. ⁴⁹ Saaⁿ juu ts'aⁿ na cwe' mandii ñ'oom na matsjoo ndo' titseicandaⁿ joona', tsaⁿñ'eeⁿ matseijomna' cha'cwijom cwii ts'aⁿ na tijndo' ts'om na s'aa waa' na cwe' jna'tona' nomtyuaa. Tjaa'naⁿ nia'ljo' tuii. Quia na tyjee' jndaa ndo' jndeiⁿ tyocjaacameii'ñena' w'aa'ñeeⁿ, mantya tmei'na' juuna'. Ndo' t'maaⁿ tsuu cantyja 'naa'na'.

7

Sein'maⁿ Jesús mosoo' capeitaⁿ, ts'aⁿ romano

(Mt. 8:5-13)

¹ Jndaⁿ na seineiⁿ Jesús cha'tso ñ'oommeiⁿ na tyondye nn'aⁿ, quia jo' tjaaⁿ tsjoom Capernaum. ² Tsjoom'ñeeⁿ m'aaⁿ cwii capeitaⁿ na matsaⁿntjom cwii siaⁿnto sondaro. Ndo' m'aaⁿ cwii mosoom'm na jeeⁿ wi' ts'oom, mañe'cue' na nioom wii'. ³ Quia na jñeeⁿ ñ'oom

cantyja 'naa^m Jesús, jñoom nt'om nn'aⁿ na cwiluitquiendye ndaa nn'aⁿ judíos na c'oocal'ana ty'oo na candyoya Jesús na nntsein'maⁿ tsaⁿñeeⁿ mosoom'm.

⁴ Jndā tquiena na m'aaⁿ Jesús, ñequio ñ'oom ty'oo tyoluena nnoom:

–Ts'aⁿ na jñom jā, ya ts'aⁿñe, jo' chii maty'iomna' na catseñ'oom'ndyu' jom. ⁵ Ee jeeⁿ wi' ts'oom jaa nn'aⁿ tsjaaⁿ Israel, ndo' s'aaⁿ wats'om 'naaⁿyā.

⁶ Quia jo' tja Jesús ñ'eⁿ naⁿñeeⁿ. Quia ma'ooquiena waa' capeitaⁿ, jñom tsaⁿñeeⁿ nt'om nn'aⁿ na ya ñ'oom jom ñ'eⁿndye na c'oocaluena nnom Jesús:

–Ta, ndi' matso ts'aⁿ na wii' mosoo' ticatseixmaaⁿ na nncja'quie' naquii' wa'aⁿ, jo' chii tiñe'tseicachjuutyeeⁿ 'u. ⁷ Meiⁿ cwe' na ndyocatjomñe' 'u, ticatseixmaaⁿ. Ndo' ntyjeeⁿ na meiiⁿ cwe' ñ'oom na nntsu', nn'maⁿ mosoom'm. ⁸ Ee jom m'aaⁿ nacje 'naaⁿ ts'aⁿ na matsa'ntjom jom. Ndo' mati m'aⁿ sondaro nacje 'naaⁿa. Quia na nntsoom nnom cwii joona: “Luaa' cjaⁿ”, wjaa tsaⁿñeeⁿ. Ndo' quia na nntsoom nnom cwiicheⁿ: “Candyo' luaaⁿ”, ndyo. Mati quitsoom nnom cwii mosoom'm: “Catsa' luaaⁿ”, ndo' nnts'aⁿ.

⁹ Quia na jndii Jesús ñ'oomwaa', jeeⁿ tjawee' ts'oom cantyja 'naaⁿ tsaⁿñeeⁿ. Taqueeⁿ nty'iaaⁿ na ndaaⁿ nn'aⁿ na 'oontyjoⁿ naxeeⁿeⁿ, tsoom:

–Candy'e'yo' nntsjoⁿ, meiⁿ cwii ts'aⁿ tyooljeiya quii'ntaaⁿ jaa nn'aⁿ Israel, na t'maⁿ matseyu'ya ts'om cha'na tsaⁿm'aaⁿ.

¹⁰ Quia na jndā ty'elcwee' nn'aⁿ na jñom capeitaⁿ, jliuna na jndā n'maⁿ moso na wii'.

Seilcwinnda' Jesús ts'oo

¹¹ Jndā tuui na luaa', tja Jesús tsjoom na jndyu Naín. Ndo' jndye nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom na mañequiaaⁿ ty'ena ñ'eⁿñe ñequio jndye nt'omcheⁿ nn'aⁿ. ¹² Quia na jndā teindy-oonā 'ndyoots'a tatiom nnom tsjoom, jliuna na cwicalui' nn'aⁿ na 'oocaty'iuu ts'oo, tsaⁿs'a jnda cwii yuscu na jndā ljoñe. Tsaⁿs'aⁿñeeⁿ macandā ñenquii' tuiiñe. Jndye nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ ty'ela'jomndye ñ'eⁿ yuscu'ñeeⁿ. ¹³ Jndā na nty'iaa' Ta Jesús yuscu'ñeeⁿ tioo na jeeⁿ wi' ts'oom juu. Tsoom nnom:

–Tanty'ioo'.

¹⁴ Quia jo' tjantyjaaⁿaⁿ, tyeⁿnquioom'm yuu na njom ts'oo. Ndo' nn'aⁿ na cho juuna', ty'emei'ntyjee'na. Matsoom nnom ts'oo'ñeeⁿ:

–Aa ndi' sa, matsjoⁿ njom': Quicantyja'.

¹⁵ Ndo' teicantyja ts'aⁿ na jndā tue', tooⁿoⁿ na matseineiⁿ. Tquiaa Jesús jom l'o tsoñeeⁿ.

¹⁶ Jeeⁿ ndya' seicaty'uena' cha'tso nn'aⁿ. Tyola't'maaⁿndyena Ty'oogs'om, tyoluena:

–Jndā teitquioo'ñe cwii profeta quii'ntaaⁿya na t'maⁿ tseixmaaⁿ.

Ndo' mati tyoluena:

–Ty'oogs'om jndā tyjee'cañoom na mateijneiⁿ jaa na cwiluiindyⁿ cwentaaⁿaⁿ.

¹⁷ Ndo' tjanty'ee ñ'oom cantyja 'naaⁿ na luaa' s'aa Jesús cha'waa ts'ondaa Judea ñequio njoom na niom ndiocheⁿ jo' jo'.

Juan majñoom nn'aⁿ na m'aaⁿ Jesús

(Mt. 11:2-19)

¹⁸ Nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom na mañequiaa Juan, jla'candiina jom cha'tso ñ'oommeiⁿ. Quia jo' t'maaⁿ wendye naⁿñeeⁿ. ¹⁹ Jñoom joona na c'oota'x'ena 'ndyoo Jesús, ¿aa jom cwiluiñe nquii na nncwjee'cañoom tsjoomnancue oo aa nncwindoo'na cwiicheⁿ? ²⁰ Ndo' quia na jndā tquie'cañoom naⁿñeeⁿ Jesús, jluena nnoom:

–Juan tsaⁿ na matseits'oomñe nn'aⁿ, jom jñoom jā na m'aaⁿ na cata'x'aayā njom': “¿Aa 'u cwiluiindyⁿ nquii na nncwjee'cañoom tsjoomnancue, oo aa nncwindoo'á cwiicheⁿ?”

²¹ Juu xjeⁿñeeⁿ tyotsein'maⁿ Jesús jndye nn'aⁿ na wii ñequio ntycu na tcuu wjaana'. Mati tyotsein'maaⁿ nn'aⁿ na maleichuu jndyetia, ndo' s'aaⁿ na nty'iaa nn'aⁿ na nchjaaⁿ. ²² Jndā chii tsoom ndaaⁿ nn'aⁿ na jñom Juan:

–Catsa'yo', cala'candi'yo' Juan ljo' na jndā jndye'yo', ndo' na jndā nty'ia'ndaa'yo' jndye nn'aⁿ n'maaⁿ. Nn'aⁿ na nchjaaⁿ jnda teitquioo. Ndo' nn'aⁿ na ntjeiⁿ nc'ee', je' ya cwi'ooa'. Nn'aⁿ na cho tycu lepra, je' jndā n'maaⁿ. Nn'aⁿ na candaa, je' ya cwindye. Nn'aⁿ na jndā tja, jndā cwitando'ndā. Ndo' ndyeñeeⁿ jndā macwindye ñ'oom naya 'naaⁿ Ty'oogs'om. ²³ Ndo' mañequiaana' na neiⁿ! meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na ticwji'ñe cantyja 'na'ya.

²⁴ Jndā na ty'elcwee' nn'aⁿ na jñom Juan, to' Jesús na matseineiⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ nacañoom'm cantyja 'naaⁿ Juan. Matsoom:

–¿Chiuu waa saacanty'ia'yo' na sa'yo' ndyuaa na tja nn'aⁿ c'oom yuu na tyom'aaⁿ Juan? ¿Aa nty'ia'yo' jom cha'cwijom cwii tsmaaⁿ na maleiñ'oomñe jndye? Ntyjii nchii jo'. ²⁵ Quia jo' ¿chiuu waa na saacanty'ia'yo'? ¿Aa nty'ia'yo' jom na cweⁿ liaa na jeeⁿ jnda? Ntyjii nchii jo'. Queⁿyo' cwentā, nn'aⁿ na cwicwee' liaa na jnda, joona jeeⁿ l'ue m'aⁿna ndo' ya cwic'eeⁿna quii' lan'iaaⁿ nt'maⁿ. ²⁶ Quia jo' ¿chiuu waa na saacanty'ia'yo' na sa'yo'? ¿Aa nty'ia'yo' na cwiluiñe profeta? Mayuu' na jo' jom. Ndo' t'maⁿti matseixmaaⁿ, nchiiti meiⁿnquia profeta. ²⁷ Ee waa ljeii na matseineiⁿna' cantyja 'naaⁿa. Matsona':

Ja majñooññetyaya cwii moso 'na'ya na wjaajndyee cantyja na nncja' na wjaañ'oom ñ'oomya.

Jom nncwji'yuuññe cantyja 'na' cha nnc'omc'eendye nn'a' quia na nncue'cañoom'.

²⁸ Candye'yo' nntsjo, qui'ntaa' nn'a' na m'a' tsjoomnancue, tijoom ñet'oom cwii profeta na t'ma'ti cwiluiñe cha'na Juan. Saa meii' na ljo', ts'a' na cjeti mach'ee, juu t'ma'ti cwiluiñe yuu na matsa'ntjom Ty'oqts'om, nchiiti Juan.

²⁹ Cha'tso nn'a' na jndye ñ'oom na seinei' Juan mandin'ee' nn'a' na cwito'ñoom s'om ts'iaa'nda' nn'a' cwentaa' gobiernom, ñequio cha'tso nt'omche' nn'a', teits'oomndyena s'aa Juan ee jla'no'na na xcwe mach'ee Ty'oqts'om. ³⁰ Saa nn'a' fariseos ñequio nn'a' na cwit'moo' ljeii na tqe' Moisés, l'ana na ticwil'ue ñ'oom na seijndaa'ñe Ty'oqts'om na nlui'n'maa'ndyena, jo' chii tñquiandyena na nntseits'oomñe Juan joona. ³¹ Quia jo' tso Jesús nda'na:

—¿Ljo' nntseijoom'ndyo cantyja 'na'yo' ñequio cha'tso nt'omche' nc'iaa'yo' na m'a' je'? Ndo' ¿ñee' matseijomna' 'o? ³² Matseijomna' 'o cha'na yocanch'u na tileicatjoom' na cwinquio' na meindyuaandyé ts'om nataa. Cwila'xuaana ndaa' nc'iaana, cwiluena: “Cwitjoo'â tsmáa' na macoco ts'a' saa 'o tiñe'cala'jnom'yo'. Cwitaayâ som ts'oo saa mati tiñecatye'e'yo'.” ³³ Ee tyjee'cañoom Juan, ts'a' na ñeseits'oomñe nn'a', jom ticwaa'na' nantque na ya, mei' winom tic'om. Saa 'o cwindu'yo': “Tsa'jndii matseixmaa'.” ³⁴ Ndo' ja na cwiluiñdyo ts'a' na jna' cañoom'luée, jnda tyjacañoo'ya 'o. Ja matseijomndyo ñ'e' nn'a', macwa'a ndo' ma'ua. Saa 'o cwindu'yo' na ja cwiluiñdyo ts'a' na jee' cwa', jee' 'uu. Ndo' mati cwindu'yo' na ja matseix'iaa'ndyo ñ'e' nn'a' na cwito'ñoom s'om cwentaa' gobiernom ñequio nn'a' na cwila'tjoondye nnom Ty'oqts'om. ³⁵ Saa tints'aa ee cha'tso ljo' na mach'ee Ty'oqts'om cwit'moo'na' na jndq' ts'oom.

Tja Jesús waa' Simón, ts'a' fariseo

³⁶ Cwii ts'a' fariseo tquee'ñe Jesús wa'a'na na nlcwa'na. Ndo' tjaquiee' Jesús quii' waa' fariseo'ñee' ndo' tjacjom nacañom' mei'sa. ³⁷ Cwii yuscu tsjoom'ñee' na cwe' luaa' m'aa' ñ'e' na nom, quia na jñee' na wacatyee' Jesús nacañom' mei'sa waa' fariseo, jndyon'oom cwii tsioo na tuina' ñ'e' tsjo' canchii' na njom nche' cachi. ³⁸ Jndyomeintyjee'na nacañom' nc'ee Jesús. Tqoo'na na maty'oom ndo' cwiquiaa ndaannoom nacjoo' nc'ee Jesús. Ñequio sooxquee' tyowee'ñe nc'ee Jesús. Tyo'om nc'ee ndo' tyoñ'oomñe nche' cachi'ñee'. ³⁹ Ndo' juu ts'a' fariseo na tquee'ñe Jesús na catseijomñe ñ'e'ñe, nty'iaa'na' na luaa'. Quia jo' seitoom naquii' ts'oom: “Tsa'm'aa', xe' mayuu' cwiluiñe profeta, jnda sei'ngo'ñ'ñee' yuscum'aa'na' na manquiu'jom, ndo' ljo' mayaa'na'. Ee tsa'm'aa', ts'a' na cwe' luaa' m'aa' ñ'e' na nom.” ⁴⁰ Quia jo' tso Jesús nnom fariseo'ñee':

—Aa ndi', Simón, waa cwii na ñe'catsjo' njom'.

T'q Simón, tsoom:

—Ta, catsu' nndii.

⁴¹ Tso Jesús:

—Tyom'aa' cwii ts'a' na teijndei' s'om nn'a'. Ndo' t'om we nn'a' na tyocacho'jna' nnoom. Cwii tsa'ñee' tyocachujnaa' 'om sia'nto denarios. Ndo' cwiiche' tsa'ñee' tyocachujnaa' ñewen'aa' nchoo' qui denarios. ⁴² Ndo' na'ñee' ticandaa' nntioomna, saa meii' na ljo', wendyena seit'ma' ts'oom. Quia jo' ¿cwaa' cwii na wendye na'ñee' nnc'oom na jndati ntyjii ñ'e'ñe'?

⁴³ T'q Simón, matsoom:

—Matseitiuuya ts'a' na t'maa'ti chujna' nnoom, juu tsa'ñee' jndati ntyjii jom.

Quia jo' matso Jesús nnoom:

—Majo'ndyo macwji' cwentaa'.

⁴⁴ Jnda jo' taquee'na, nty'iaa'na' yuscu'ñee', matsoom nnom Simón:

—¿Aa manty'ia' yuscum'aa'na'? Ja jndyoqquia' wa', tñquiaa' ndaa na nntma' nc'a saa tsa'm'aa' je', jnda tmaa' nc'a ñequio ndaannoom. Ndo' jnda tyuee'ñe nc'a ñequio sooxquee'. ⁴⁵ 'U tic'ua' ntsmaa'na cha'na waa costumbre, saa tsa'm'aa' cantyji na jndyoquia' wa', tyoocjaameintyjee'na na ma'om nc'a. ⁴⁶ 'U ticwjaa'ndyu' seitye xquaa' saa tsa'm'aa' jnda ty'oomñe nche' cachi nc'a. ⁴⁷ Jo' chii matsjo' njom' cha'tso na matseijomñe jnda seit'ma' ts'oo', jo' na jee' jnda ntyjee'na. Saa juu ts'a' na m'aa' ts'om nquii na tit'ma' matseijomñe, meii' na matseit'ma' ts'oo' juu, maxje' ticuee' na jnda ntyjii ñ'e'ndyo.

⁴⁸ Jnda chii matsoom nnom yuscu'ñee':

—Jnda seit'ma' ts'oo'ya cha'tso jna'.

⁴⁹ Nn'a' na meindyuaandyé ñ'e'ñe nacañom' mei'sa, tq'na na cwiluena ndaa' nc'iaana:

—¿Ñee' cwiluiñe tsa'm'aa'na' na mati matseit'ma' ts'oom jnaa' nn'a'?

⁵⁰ Saa matsoom nnom yuscu'ñee':

–Nc'e na matsei'yu'ya ts'om' ñ'e'ndyo, jo' na jnda jlui'ya'. Cja' na mei'cwii ñomtiiu tanc'oom'.

8

Yolcu na tei'jndei Jesús

¹ Jnda jo' tja Jesús cha'tso njoom nt'ma' ñequio njoom nch'u na tyoñequiaa' ñ'oom. Tyotseicañee' nn'a' ñ'oom naya cantya na matsa'ntjom Ty'oots'om. Ndo' ñ'ee' nn'a' na canchoo'we ñ'e'ñê. ² Mati ty'e ñ'ee' yolcu na jnda sein'maa' na ñejleichuu jndyeta. Ndo' ñ'ee' nt'omche' yolcu na jnda sein'maa' cwii cwii nnom ntycu na ñetjoom. Cwii joona jndyu María Magdalena, tsa' na jnda tjei' Jesús ntquiee' na'jndii naquii' ts'om. ³ Ndo' ñ'e' Juana, jom scuu' Chuzá, ts'a' na mando' ts'iaa' 'naa' Herodes. Ndo' mati ñ'e' Susana, ñequio jndyendye nt'omche' yolcu. Tyocaljondyena s'om na tyotei'jndeiina Jesús 'na' na maca'na' jom ñ'e' nn'a' canchoo'we.

Ts'a' na tjacju' lquee' trigo

(Mt. 13:1-9; Mr. 4:1-9)

⁴ Tjomndye cwii tmaa' t'ma' nn'a' nacañoom' Jesús, na jna'na cwii cwii njoom. Tyot-seinei' ñ'oom na tjañoom' ndaana. ⁵ Matsoom:

–Tyom'aa' cwii ts'a' na tyoch'ee ts'iaa' jnda. Tjaa', tjacjoom'm lquee' trigo. Ndo' yoche' na tyojoom'm lquee'ñee', nt'om jo' tquiaa ts'om nato. Jooná ndyue nn'a' ndo' nt'om tcwa' cantsaa. ⁶ Ndo' nt'om lquee'ñee' tquiaana' yuu na jee' ljo'. Quia jnda t'oomna', mantya tjaaca'na' ee titeii' tyuaa. ⁷ Ndo' nt'om lquee'ñee' tquiaana' yuu na too' nda' l'oo nioom. Ñe'naa' ty'ewijndana', saá l'oo nioom'ñee' tco'na' joona'. ⁸ Ndo' nt'om tsjaa' lquee'ñee' tquiaana' yuu na ya ts'o. T'oomna' ndo' l'ana' cwii cwii sia'nto lquee' na cwiina'.

Jnda na toom ñ'oommei', seinei' na c'uaati, matsoom:

–Ñee' juu na niom lue' n'om lua'qui na nndii, candiia.

Luaa ts'iaa' ñ'oom tjañoom'

(Mt. 13:10-17; Mr. 4:10-12)

⁹ Ndo' nn'a' na cwila'jomndye ñ'e'ñê ta'x'eena nnoom chiuu ma'mo' ñ'oom tjañoom'waa'. ¹⁰ T'o Jesús matsoom:

–Ndaa' 'o mañequiaa Ty'oots'om na caliu'yo' ñ'oom wanty'iuu' cantya 'naa' na matsa'ntjoom. Saá ndaa' nt'omche' nn'a' matseina'ya ñ'oom na wjaañoom', cha meii' na cwinty'iaa ndaana saá tixoque'na cwenta ndo' meii' na cwindyena saá xocala'no'na.

Luaa ma'mo' ñ'oom cantya na tjacju' ts'a' lquee' trigo

(Mt. 13:18-23; Mr. 4:13-20)

¹¹ Luaa ma'mo' ñ'oom tjañoom'waa'. Lquee' trigo na tjacju' ts'a', ñ'oom' Ty'oots'om jo'. ¹² Lquee' na tquiaa ts'om nato, jo' jo' nn'a' na cwindye ñ'oom' Ty'oots'om. Mantya ndyo tsa'jndii, macwjee'e' ñ'oom'ñee' naquii' n'omna cha tila'yu'na, tilui'yana. ¹³ Lquee' na tquiaa yuu na jee' ljo', jo' jo' nn'a' na cwindye ñ'oom' Ty'oots'om. Cwila'yu'na cwantindyo xuee saá quia na mandyo cwii na maco'wi'na' joona, cwi'ndyena. ¹⁴ Ndo' lquee' na tquiaa yuu na too' nda' l'oo nioom, mati nn'a' na cwindye ñ'oom' Ty'oots'om. Saá joona, jee' m'a'na ñ'omtiiu chiuu na cwii 'oom'a'tina. Ñe'cuua 'naa'na, ndo' ñe'c'omna cantya na nei'ncó tsjoomnancue. Jo' chii tjaa'na' cwii nnom na cwiwitquioo' cantya 'naa'na na cwila'ñ'oom'ndyena ñ'oom' Ty'oots'om. ¹⁵ Ndo' tsjaa' na tquiaa yuu na ya ts'o, mant'omche' nn'a' na cwindye ñ'oom' Ty'oots'om. Ñequio na xcwee' n'omna cwila'wena ñ'oom na cwindyena naquii' n'omna. Tica'ndyenc'uaa'ndyena meii' nawi' cwiitjoomna. Cantya na cwil'ana cwiwitquioo' na cwina'ndyena yuu na matsona'.

Ñ'oom tjañoom' cantya 'naa' lámpara

(Mr. 4:21-25)

¹⁶ Seinei' Jesús cwiche' ñ'oom na tjañoom'. Tsoom ndaana:

–Tjaa'na' ñee' juu na nntseicw'aa lámpara jnda chii nntseicoom'm juuna' ñ'e' xuaa oo nncwjaa'ñê juuna' nacjee' jnduu. Maxje' nntseintya ts'a' juuna' cha na xuee nnty'iaa nn'a' na nnc'ooquie'. ¹⁷ Cha'tso na mats'aa je' na ticaliu cha'tsondye nn'a', manco'yo' n'acang'o'yo' joona' ndaana. Ndo' cwii cwii ñ'oom wjaañoom' na matseina'ya je' maxje' nncue'ntyjo na mei'quiayuche' nla'no' nn'a' juuna'. Maxje' nncuaa tyenquiona'.

¹⁸ Jo' chii que'ya'yo' cwenta joo ñ'oommeii' na matseina'ya ndaa'yo'. Ee juu ts'a' na mamaleiñ'oom nlo'ñomti saá ts'a' na tjaa ljo' coleiñ'oom, nlu'i'ñ'e' mandí'ñ'e' ljo' na matseitioom na niom naquii' l'oo'.

Tquie ntyjee Jesús ñ'e'n tsondyeena

(Mt. 12:46-50; Mr. 3:31-35)

¹⁹ Tsondyee Jesús ñequio ntyjeeⁿ tquie'cañomna, saꝥ tñcandaꝥ nnc'oontyjaa'na jom ee jeeⁿ jndye nn'aⁿ. ²⁰ Ndo' seicandii ts'aⁿ jom, tso:

—Ch'eⁿ m'aaⁿ tso'ndyo' ñequio nty'iu'. Ñe'cala'neiⁿna ñ'e'ndyu'.

²¹ T'ooⁿ tsoom:

—Joo nn'aⁿ na cwindye ñ'oom 'naaⁿ Ty'oogts'om ndo' cwila'candaꝥ juuna', naⁿñeeⁿ cwilui-indye tsondyoya ndo' ntyjoya.

Seiche Jesús jndye ñ'e'n nmoⁿ ndaaluee

(Mt. 8:23-27; Mr. 4:35-41)

²² Cwii xuee'ñeeⁿ tuꝥ Jesús ts'om cwii w'aandaa ñequio nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom'm. Tsoom ndaꝥna:

—Cjaaya xndyaa' ndaaluee.

Quia jo' jnaⁿna ts'ondaa Galilea, tꝥ'na na 'oowity'ioo'na juuna'. ²³ Yocheⁿ na cwiwi'ty'ioo'na, tsoo Jesús. Ndo' jndeiⁿ tioo jndye nnom ndaaluee'ñeeⁿ. Tiomna' ndaa ts'om w'aandaa. Waa na teincuu' na nnc'u'na' juuna'. ²⁴ Ndo' ty'entyjaa'na jom, jla'nlcwina jom, jluena:

—'U Maestro, manncwjaaya.

Jnda na lcweeⁿ, seitiaaⁿ'aⁿ jndye ñequio nmoⁿ ndo' jla'che'na'. S'aana' na wacheeⁿ nnom ndaaluee. ²⁵ Quia jo' tsoom ndaꝥna:

—¿Yuu waa na ma'moⁿ'na' na cwilayu'ya n'om'yo'?

Saa joona jla'catyuendyena ndo' tjaawee' n'omna. Tyoluena ndaaⁿ nc'iaana:

—¿Ñeeⁿ cwiluiñe tsaⁿ'm'aaⁿ na matsa'ntjoom meiiⁿ jndye, meiiⁿ ndaaluee ndo' cwila'candaꝥna' ñ'oom na matsoom?

Ts'aⁿ Gadara na ñjomndye na'jndii naquii' ts'om

(Mt. 8:28-34; Mr. 5:1-20)

²⁶ Jnda jo' jlui'na xndyaa' ndaaluee, ndyuaa tsjoom nn'aⁿ Gadara na waa ndyeyu ts'ondaa Galilea. ²⁷ Jnda na jlui' Jesús tyuaatcwii, jndyocatjomñe cwii ts'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ jom. Tsaⁿ'ñeeⁿ jnda s'aa xuee na matseixmaaⁿ na'jndii naquii' ts'om. Tacocweⁿ liaa ndo' tacoc'eeⁿ na waa w'aa. Mac'eⁿ yom yuu na cwijaacanty'iuu'ndye l'oo. ²⁸ Quia na nty'iaaⁿ'aⁿ Jesús, jndeiⁿ seixuaⁿ s'aa jndyedia. Tcoom'm xtyeeⁿ jo nc'ee Jesús. Jndeiⁿ seineiⁿ, tsoom:

—¿Ljo' nntsa' ñ'e'ndyo, 'u Jesús, Jnda Ty'oogts'om na m'aaⁿ nandyeticheⁿ? Mats'aaya ty'oo njom', na tilco'wi' ja.

²⁹ Tsoom ñ'oomwaa' ee jnda sa'ntjom Jesús na calui' jndyedia naquii' ts'om tsaⁿ'ñeeⁿ. Teijndye xuee maleiñ'oom jndyedia juu. Tyolatyeⁿ nn'aⁿ l'uaancjo l'ooⁿ ndo' nc'eeⁿ. Saꝥ tyoc'ioo'ñe joona' ndo' tyowjaañ'oom jndyedia'ñeeⁿ jom yuu na tjaa nn'aⁿ c'oom. ³⁰ Quia jo' tax'ee Jesús nnom, matsoom:

—¿Ljo' jndyu'?

T'ꝥ 'ñom, tso:

—Ja jndyuya Jndye Meiⁿ.

Luaa' tsoom ee jeeⁿ jndye na'jndii jnda tuꝥ naquii' ts'om. ³¹ Ndo' tyola'ty'oondye na'jndii'ñeeⁿ nnom Jesús na ticajñoom joona yuu na wi' nntjoomna. ³² Jo' jo' tyom'aⁿ cwii tmaaⁿ calcu quii' jndaꝥ na cwicwa'. Na'jndii'ñeeⁿ tyol'ana ty'oo nnoom na quiaaⁿ na nnc'ooquie'na naquii' n'om calcu'ñeeⁿ. Quia jo' tquiaaⁿ na wanaaⁿ. ³³ Ndo' jnda na jlui' jndyedia ñ'eⁿ na'jndii naquii' ts'om tsaⁿ'ñeeⁿ, ty'equie'na naquii' n'om calcu. Ndo' tmaaⁿ calcu'ñeeⁿ jlei'nomyo', tei'tyu'yo' yuu na nty'a 'ndyoo ndaaluee'ñeeⁿ, mana nchjeeñena' jooyo' quii' ndaa.

³⁴ Nn'aⁿ na cwitei'x'ee calcu'ñeeⁿ, jnda na nty'iaana na luaa' tuii, jlei'nomna, tyola'neiⁿ'na ñ'oomwaa' naquii' tsjoom ndo' jo jndaꝥ. ³⁵ Quia jo' ty'e nn'aⁿ, ty'ecanty'iaa ljo' tuii. Tquie'cañomna Jesús ndo' jliuna ts'aⁿ na jnda jlui' na'jndii naquii' ts'om, wacatyeeⁿ nacañoom' Jesús. Macweⁿ liaa ndo' jnda tco'yañ'e'na' jom. Ndo' na'ñeeⁿ, jeeⁿ tyuena. ³⁶ Joo nn'aⁿ na jndoo' chiuu tuii na n'maⁿ ts'aⁿ na ñeseixmaⁿ na'jndii, jla'neiⁿ'na ndaaⁿ nn'aⁿ na ty'ecanty'iaa. ³⁷ Ndo' cha'tso nn'aⁿ na m'aⁿ cha'waa ndyuaa Gadara, l'ana ty'oo nnom Jesús na calueeⁿ'eⁿ quii'ntaaⁿ, ee joona jeeⁿ nquiaana. Jo' chii tuꝥnnda' Jesús ts'om w'aandaa mana tjalcweeⁿ'eⁿ ts'ondaa Galilea. ³⁸ Juu ts'aⁿ na jnda jlui' na'jndii naquii' ts'om, tyoch'ee ty'oo nnom Jesús na quiaa tsaⁿ'ñeeⁿ ñ'oom' na ññ'eⁿ ñ'eⁿñe, saꝥ sa'ntjom Jesús na caljoo'ñe. ³⁹ Tsoom nnom:

—Cja'lcwe' na waa wa', catseineiⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ cwanti t'maⁿ naya jnda s'aa Ty'oogts'om ñ'e'ndyu'.

Ndo' tja tsaⁿ'ñeeⁿ, tyotseineiⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ cha'waa quii' tsjoom na t'maⁿ naya s'aa Jesús ñ'eⁿñe.

*Yuscuchjoo jnda Jairo**(Mt. 9:18-26; Mr. 5:21-43)*

⁴⁰ Teity'ionnda' Jesús ndaaluee. Quia na jlueeⁿeⁿ w'aandaa, jndyendye nn'aⁿ to'foomna jom ñequio na neiiⁿna, ee cha'tsondyena mamei'ndoo'na jom. ⁴¹ Tyjee'cañoom cwii ts'aⁿ na jndy Jairo. Jom cwiluiitquieñe naquii' wats'om 'naaⁿ nn'aⁿ judios. Tcoom'm xtyeeⁿ jo nc'lee Jesús, s'aaⁿ ty'oo na cjaa tsaⁿñeeⁿ waⁿaⁿ. ⁴² Ee m'aaⁿ jnaaⁿ na yuscu, na macandá juo. Cha'na canchoo'we chuu' yu'ñeeⁿ ndo' mañe'cue'. Yocheⁿ na njom Jesús nato na mawjaⁿ waa' tsaⁿñeeⁿ, s'aana' na jeeⁿ tyeeⁿ nacañom'm na jeeⁿ jndye nn'aⁿ.

⁴³ Ndo' quii'ntaaⁿna m'aaⁿ cwii yuscu na jnda canchoo'we chu wii' tycu na cwicaa nioom'. Jnda seicatsoom cha'tso 'naaⁿaⁿ ñequio nn'aⁿ na cwil'a nasei. Saq meiⁿcwiindyey joona t'icandaa nntsein'maⁿ jom. ⁴⁴ Tjatseicandyoo'ñe jo naxeⁿ Jesús ndo' tyenquioom'm 'ndyoo liaatco na cwee Jesús. Mañoom' t'jameintyjee' na cwicaa nioom'm.

⁴⁵ Quia jo' tax'e Jesús, tsoom:

—¿'Ñeeⁿ juu tyenquiuu' ja?

Cha'tsondye nn'aⁿ jlue ticaliu. Ndo' tso Pedro ñequio nc'iaaⁿaⁿ:

—Ta, jndyendye nn'aⁿ jnda seicanto'na' nacañom' hasta manchjena' 'u cwil'ana, ndo' mawaxe': “¿'Ñeeⁿ juu tyenquiuu' ja?”

⁴⁶ T'o Jesús, tsoom:

—M'aaⁿ 'ñeeⁿ juu na wii' tyenquiuu' ja. Ee ntyjiya na jnda teil'ue juu najndeiⁿ na matseixmaⁿya na n'maⁿ ts'aⁿ.

⁴⁷ Jnda na ljeii yuscu'ñeeⁿ na xocandaa nncwenty'iuu'ñe, ñequio na cwiteiñe jndy-ocoom'm xtyeeⁿ jo nnom Jesús. Ndo' ñequio na ndye cha'tsondye nn'aⁿ t'jei'yuu'ñe chiuu na tyenquioom'm liaa' Jesús ndo' na mañoom' n'maaⁿ. ⁴⁸ Quia jo' tso Jesús nnoom:

—'U jndaaya, nc'e na matsei'yuya' ts'om' ñ'eⁿndyo jo' na jnda n'maⁿ. Cja' na meiⁿncwii ñomtiu tanc'oom'.

⁴⁹ Ndicwaⁿ matseineiⁿ ndo' tyjee' ts'aⁿ na jna' waa' Jairo, ts'aⁿ na cwiluiitquieñe wats'om. Matso tsaⁿñeeⁿ:

—Tantseicachjuu'ti' Tam'aaⁿ ee jnda tue' nomjnda'.

⁵⁰ Jnda na jndii Jesús ñ'oomwaa', tsoom nnom Jairo:

—Tinty'ue', macandá na catseyiu' ñ'eⁿndyo, quia jo' nn'maⁿ nomjnda'.

⁵¹ Ndo' jnda na tueⁿeⁿ na waa w'aa, meiⁿcwii ts'aⁿ t'inguaaⁿ na nncjaaqueie' ñ'eⁿñe, macandá Pedro ñequio Juan ñequio Jacobo, ndo' tsotyeyuscuchjoo ñ'eⁿ tsondyee. ⁵² Cha'tso nn'aⁿ jndeiⁿ cwila'xuaana, cwityueena cantyja 'naaⁿ ts'oochjoo. Saq matso Jesús ndaana:

—Tantyyee'yo' ee tyooweeⁿeⁿ, cwe' watsom.

⁵³ Saq joona, cwe' tyoncona Jesús ee manquiuyana na jnda tue' tsaⁿñeeⁿ. ⁵⁴ Quia jo' t'ueeⁿ ts'o, seineiⁿ jndeiⁿ, tsoom:

—Yuscuchjoo, quicantya'.

⁵⁵ Mantya tando'nnda' ndo' mañoom' teicantya. Sa'ntjom Jesús na quiana na nlcwa' yuscuchjoo'ñeeⁿ. ⁵⁶ Nn'aⁿ na nda tsaⁿñeeⁿ t'omna na jeeⁿ t'maⁿ t'jawee' n'omna, saq Jesús sa'ntjom na ticaluena nnom meiⁿcwii ts'aⁿ chiuu tuii.

9

*Majñom Jesús nn'aⁿ canchoo'wendye**(Mt. 10:5-15; Mr. 6:7-13)*

¹ Quia jnda seitjom Jesús canchoo'we nn'aⁿ na cwilajomndye ñ'eⁿñe, tquiaaⁿ na cala'xmaⁿna najneiⁿ cha ndaaq nntjei'na na jndii, ndo' na ndaaq nla'n'maⁿna nn'aⁿ wii. ² Jñoom joona na c'oonquiana ñ'oom cantyja na matsa'ntjom Ty'oqots'om ndo' na nla'n'maⁿna nn'aⁿwii. ³ Tsoom ndaana:

—Meiⁿcwii tjaa ljo' catsaãⁿom'yo' na nleil'uee'ndyo' nato, meiⁿ ts'ooml'eii, meiⁿ 'naⁿ na cwicañjom s'om, meiⁿ nantquie, meiⁿ tsjo'ñjeeⁿ, mandá liaa na cwee'yo'. ⁴ Meiⁿnguia w'aa yuu na nntsquie'yo', jo' caljoo'ndyo'. Ndo' majo' nlui'yo' na nntsatsa'ti'yo'. ⁵ Meiⁿnguia tsjoom na tiñe'cato'ñoom nn'aⁿ 'o, quia na cwicalui'yo' tsjoom'ñeeⁿ, calaquia'yo' ts'ojndaa na chuu' nc'ee'yo'. Luua' nl'a'yo' cha calui'yuu' nacjoo naⁿñeeⁿ na t'icato'ñoomna ñ'oom' Ty'oqots'om.

⁶ Quia jo' jlui'na, ty'ena cha'tso njoom nch'u, tyoñe'quiana ñ'oom chiuu na nlui'n'maaⁿndye nn'aⁿ ndo' tyola'n'maⁿna nn'aⁿ wii.

*Tileicatsei'noⁿ Herodes cantyja 'naaⁿ Jesús**(Mt. 14:1-12; Mr. 6:14-29)*

⁷ Jndii Herodes, ts'aⁿ na m'aaⁿ gobiernom, cha'tso na tyoch'ee Jesús. T'maⁿ seiñ'eeⁿna' jom na tyolue nt'om nn'aⁿ na Juan jnda wando'nnda'. ⁸ Nt'om tyolue na Elias jnda

teitquioo'ñienna'. Ndo' nt'om tyolue na jnda' wando'nnda' cwii profeta na teiyo tyoñequia ñ'oom' Ty'oqots'om. ⁹ Saa tso Herodes:

—Nncō sa'ntjo' na cattyena xtyo' Juan. Quia jo' ğ'ñee' luaa' na teijndye ñ'oom mandii cattyja 'naa'?

Ndo' tyojoo' ts'oom na nnty'iaa'a' juu.

Tquiaa Jesús na tcwa' 'om mei' na'nom

(Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Jn. 6:1-14)

¹⁰ Jnda' na lcwee'nnda' nn'a' na canchoo'we ts'iaa' na ñhom Jesús joona, jla'candiina jom cha'tso na jnda' l'ana. Quia jo' tjachom joona, ty'ena cwii tyja jo jnda' nndyoo' tsjoom Betsaida. ¹¹ Quia na jliu nn'a' na ljo', ty'entyjona naxee'ne. To'ñoom joona ndo' tyotseineii' ndaana cattyja na matsa'ntjom Ty'oqots'om. Ndo' sein'maa' nn'a' wii.

¹² Jnda' na jaamaa', ty'entyjaa' nn'a' na canchoo'wendye jom. Jluena:

—Cajñom' nn'a' na c'oona njoom nch'u oo jo ranchoo nn'a' nmei'ndioche' na nl'ueena yuu nlquiena ndo' cha nliuna na nlcwa'na, ee ñjaa' tjaa chiuuya, tjaa ljo' quiom.

¹³ Saa matsoom ndaana:

—O quia'yo' na nlcwa'na.

T'oq na'ñee' nnoom, jluena:

—Macanda' ñe'om ta' tyoo' ñequio we catscaa cwileiñ'oq'ya. ğLjo'ti nntso luaa'? Macanda' xe' tsaalajndaayâ nantquie na nlcwa' cha'tsondye na'm'a'.

¹⁴ Ndo' na'ñee' na cwe' tomti na'nom, cha'na 'om mei'ndyena. Quia jo' tsoom ndaa' nn'a' canchoo'we:

—Candu'yo' ndaa' na'm'a' na cwindyuaandyena xje' nntmaa' na wen'aa' wen'aa' nchoo' qui na cwii cwii tmaa'.

¹⁵ Ndo' l'ana na ljo', teindyuaandy cha'tsondye nn'a'. ¹⁶ Jnda' jo' to'ñoom 'om ta' tyoo' ñequio we catscaa'ñee'. Jlundaañe' cañoom'luee, tquiaa' na quian'uaa' Ty'oqots'om. Jnda' chii tyjee' joona, tquiaa' ndaa' nn'a' na t'maa' na cwila'jomndye ñ'e'ñe' ts'iaa' na mach'ee' na cat'oom na'ñee' joona' ndaa' nn'a' na jndyendye. ¹⁷ Cha'tsondye na'ñee' tcwa' tjacjoona. Ndo' 'ndiiche'na' na ticandyue lcwa'na. Quia na jnda' jla'tjomna jo', too' canchoo'we tsquiee.

Macwji'yuu'ñe Pedro na Jesús cwiluiiñê Cristo

(Mt. 16:13-19; Mr. 8:27-29)

¹⁸ Cwii xuee'ñee' m'aa'ndyoo Jesús cwii ntyja na matseineii' nnom Ty'oqots'om. Mañ'ee' nn'a' na cwila'jomndye ñ'e'ñe'. Tax'ee' ndaana, matsoom:

—ğ'Ñee' juu cwilue nn'a' na cwiluiindyoo'?

¹⁹ Joona t'oqna nnoom:

—Nt'om nn'a' cwilue 'u Juan, ts'a' na tyotseits'oomñe nn'a'. Ndo' nt'omche' cwilue 'u Elías. Ndo' nt'omche' cwilue na 'u cwii profeta na tyoñequia ñ'oom' Ty'oqots'om tandyo xuee na jnda' wando'nnda'.

²⁰ Ndo' tsoom ndaana:

—Ndo' 'o je', ğ'ñee' juu cwindu'yo' na cwiluiindyoo'?

T'oq Pedro, tsoom:

—U cwiluiindyuu' nquii Cristo na jna' na m'aa' Ty'oqots'om.

Matseicandii Jesús na nncuee'ne

(Mt. 16:20-28; Mr. 8:30-9:1)

²¹ Quia jo' sa'ntjoomyee' na mei'cwii ts'a' ticaluena nnom na ljo'. ²² Matsoom: —Ja na cwiluiindyoo' ts'a' na jna' cañoom'luee maxje' teixma'ya na jndye nawi' catjo'. Nn'a' na cwiluitquiendye, ñequio ntyee na cwiluitquiendye, ñequio nn'a' na cwit'moo' ljeii na tqee' Moisés nnc'omna na ticuee' n'omna ja. Nla'cuae'na ja, saa xuee jnda' ndyee nncwa'ndq'xcq.

²³ Jnda'ncia tsoom ndaa' cha'tsondyena:

—Mei'cwi'ñee'che' ts'a' na l'ue ts'om na nncw'aa'ñe ja, cwji'ñe' cattyja na matseitiuu nque'. Caljoya ts'oom nawi' na matjoom ticwii xuee, ndo' candyontyjo' cattyja na mats'aa, meii' quio jo' cuee'ne. ²⁴ Ee mei'nquia ts'a' na mañequiaa'ñe na catjom ljo' na nntjom nc'e na m'aa' cattyja 'na'ya, tsa'ñee' nlu'i'n'maa'ñe. Saa mei'cwi'ñee'che' ts'a' na mal'uee'ñe che'nquii chiuu nlu'i'n'maa'ñe, majo'to jo' nntsuuñe. ²⁵ Quia jo' yuu waa je' na mateijndeina' ts'a' meii' cha'waa tsjoomnancue cuaana' na 'naa'a' xe' nntsuu aña'aa'a' ndo' matseityuii'ñe che'nque'. ²⁶ Ndo' mei'quia ts'a' na m'aa' na jnaa' cattyja 'na'ya ñequio ñ'oom naya 'na'ya, ja na cwiluiindyoo' ts'a' na jna' cañoom'luee nc'oq'ya na jnaa'a' tsa'ñee' quia nndyoqonda'a na matseit'maa'ña' ja, ñequio na matseit'maa'ña' Tsotya

ndo' ñequio ángeles na lju'ndye. ²⁷ Saa mayuu'cheⁿ, nndye'yo' nntsjoog, nt'om nn'aⁿ na m'aⁿ ñjaaⁿ xocwjena hasta xeⁿ jnda nty'iaandaana cantyja na matsa'ntjom Ty'oqots'om.

Seichuii'na' Jesús

(Mt. 17:1-8; Mr. 9:2-8)

²⁸ Jndaⁿ cha'na ñeeⁿ xueendyo na seineiⁿ ñ'oommeiⁿ, tjawaaⁿ cwii ta na nntseineiⁿ nnom Ty'oqots'om. Tjañ'oom Pedro ñequio Juan ñ'eⁿ Jacobo. ²⁹ Ndo' yocheⁿ na matseineiⁿ nnom Ty'oqots'om, seichuii'na' nnoom. Ndo' s'aanaⁿ na jee'cheⁿ ndya' canchii' liaⁿaⁿ, jnda'jom maco'na' lui'. ³⁰ Ndo' teitquioo'ndye we naⁿnom na cwila'neiⁿ ñ'eⁿñê, Moisés ñ'eⁿ Elías jo'. ³¹ Seixueeñaⁿ ndiocheⁿ nacañoomna, ndo' jla'neiⁿna ñ'eⁿñê cantyja na nla'cuee' nn'aⁿ jom quia na nncjaⁿ Jerusalén. ³² Ndo' Pedro, jeeⁿ seijaa'ñe tsa'ntsjom nacjoom'm ñequio nn'aⁿ na ñ'eeⁿ ñ'eⁿñê saa jndaⁿ l'ana na t'icandana. Jo' chii nty'iaana nacaxuee na matseixmaⁿ Jesús ndo' nty'iaa ndaana we naⁿnom'ñeeⁿ na teitquioo'ndye ñ'eⁿñê. ³³ Juu xjeⁿ na cwitoⁿ'ndye naⁿñeeⁿ ñ'eⁿ Jesús, tso Pedro nnoom:

—Ta, jeeⁿ ya na m'aa'yâ ñjaaⁿ. Cwa nl'aayâ ndyee xquie'ncwaⁿ, cwii cwenta' 'u, cwii cwentaa' Moisés ndo' cwii cwentaa' Elías.

Saa ticatsei'noⁿ Pedro ljo' na tsoom. ³⁴ Yocheⁿ na matseineiⁿ na ljo', jndyocue cwii nchquiu na seicatã'na' joona. Ndo' jeeⁿ nioom tyuena na tjaa'ñaⁿ joona naquii' nchquiu'ñeeⁿ. ³⁵ Ndo' teic'uaa jndyee' Ty'oqots'om naquii' nchquiu'ñeeⁿ, matsos:

—Luaaⁿñe Jndaaya na jeeⁿ candya' ts'ooⁿ'ya. Candye'yo' ñ'oom ñ'oom.

³⁶ Jnda na teicheⁿ na seineiⁿ Ty'oqots'om, jliuna ñenquii Jesús cwii m'aaⁿ. Ndo' xuee na cwityom'a'tina, mei'cwii ts'aⁿ t'icaluena nnom chiuu waa na nty'iaana.

Sein'ma' Jesús tyochjoo

(Mt. 17:14-21; Mr. 9:14-29)

³⁷ Cwiicheⁿ xuee quia na jnda tquiocuena sjo'ñeeⁿ, tjacatjomñe cwii tmaaⁿ t'maⁿ nn'aⁿ joona. ³⁸ Naquii' tmaaⁿ'ñeeⁿ seixuaa cwii ts'aⁿ, tso:

—Ta, matsaaya ty'oo njom' na canty'ia' ljo' matjom ti'jndaaya, ee ñenqueⁿ tuiiñê. ³⁹ Luaa matjom, mat'uii jndyetia jom, ndo' mach'ee na jndei matseixuaⁿ. Cwiteiñê ndo' cwicalui' chom' ñ'om. Nc'uaa' ma'ndii jom xeⁿ jnda seity'uiiñe jom. ⁴⁰ Ndo' jnda seity'oondyo ndaa nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿndyu' na catjei'na jndyetia saa t'icandaⁿ l'ana.

⁴¹ T'o Jesús, matsoom:

—O nn'aⁿ na tiñe'cala'yu'yo' ndo' quie' n'om'yo', hasta cwanti yo na maca'na' na c'ooⁿ'ya ñ'eⁿndyo' ndo' na matseiquii ts'ooⁿ'ya quiondyo'.

Jnda jo' tsoom nnom tsoty tyochjoo'ñeeⁿ:

—Candyo'ñ'oom' ti'jnda' ñjaaⁿ.

⁴² Ndo' yocheⁿ na mandyotseicandyoo'ñe tyochjoo, seiquioo tsa'ndii jom ndo' s'aa na jndei tyoteiñê. Saa seitia' Jesús tsa'ndii. Sein'maaⁿ tyochjoo jnda chii tquiaaⁿ juu nnom tsoty. ⁴³ Cha'tso nn'aⁿ na nty'iaa na luaa', jeeⁿ tjawee' n'omna cantyja na t'maⁿ najndei na matseixmaⁿ Ty'oqots'om.

Matseicandiinnda' Jesús na nncueeⁿ'eⁿ

(Mt. 17:22-23; Mr. 9:30-32)

Ndo' ncuee'ñeeⁿ jndyendye nn'aⁿ jeeⁿ tyojaawee' n'omna cha'tso na tyoch'ee Jesús. Ndo' seineiⁿ ndaa nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom na mañequiaaⁿ. ⁴⁴ Tsoom:

—Quiandyo' na cjo ñ'oommeiⁿ n'om lua'qui'yo'. Ja na cwiluiindyog ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee maxjeⁿ ñ'equiaa ts'aⁿ cwenta ja luee nn'aⁿ.

⁴⁵ Saa joona t'icala'noⁿ'na ñ'oommeiⁿ ee seicu'na na nliuna joona'. Ndo' nquiaana na nnta'x'eena ñ'om chiuu ma'moⁿ'na'.

¿Ñeeⁿ t'ma'ti cwiluiiñe?

(Mt. 18:1-5; Mr. 9:33-37)

⁴⁶ Joo nn'aⁿ canchoo'we tyola'ñ'eeⁿ ndyueena ñ'eeⁿ cwii joona nnc'oom na t'ma'ti nntseixmaⁿ. ⁴⁷ Jnda na sei'noⁿ Jesús chiuu waa na m'aaⁿ' n'omna, quia jo' to'ñoom cwii yucachjoo, tqueeⁿ juu nacañom'm. ⁴⁸ Tsoom ndaana:

—Mei'nquia ts'aⁿ na maco'ñom yucachjoom'aaⁿ nc'e xueya, ja maco'ñom tsaⁿ'ñeeⁿ, ndo' mei'nquia ts'aⁿ na maco'ñom ja, mati maco'ñom tsaⁿ'ñeeⁿ nquii na jñom ja. Nc'e na luaa', ts'aⁿ na cjeti cwiluiiñe quii'ntaaⁿ'yo', tsaⁿ'ñeeⁿ cwiluii't'ma'ñetyeeⁿ.

Nn'aⁿ na m'aⁿ cantyja 'na'ya

(Mr. 9:38-40)

⁴⁹ Quia jo' t'o Juan, tsoom:

—Ta, nty'iaayâ cwii ts'aⁿ na macwji' na'ndii naquii' n'om nn'aⁿ ñequio xue'. Ndo' l'uuyâ nnoom ticwanaaⁿ ee nchii ñ'eⁿ jaa matseijomñê.

⁵⁰ Saa Jesús tsoom nnom:

—Tindu'yo' na ticwanaa' ee juu ts'a' na tic'oom nacjooya, maxje' matseijomñê ñ'e'ndyo jaa.

Matseitia' Jesús Jacobo ñ'e' Juan

⁵¹ Quia na jndá jaawe'ntyjo xje' na nnc'o'ñom Ty'o'ots'om jom cañoom'luee, quia jo' ñe'cwii seijndaa'ñê na wja'ñ Jerusalén. ⁵² Ndo' jñomjñee' nn'a' na c'oo cwii tsjoom chjoo, tsjoom nn'a' samaritanos. Ty'e na'ñee' na nla'jndaa'ndyena cantyja na nncuee'cañoom ñe'quio nn'a' na ñ'e'e' ñ'e'ñê. ⁵³ Saa nn'a' tsjoom'ñee' tical'ue n'omna na njoo'ñê tsjoomna ee jla'no'na na Jerusalén wja'. ⁵⁴ Quia jo' we nn'a' na cwila'jomndye ñ'oom'm, Jacobo ñ'e' Juan, quia na nty'iaana na luua', jluena:

—Aa ndi' Ta, ¿aa nncwancue' na nl'aayâ cha'na s'aa Elías? Nntaa'yâ na quioo chom na nna' cañoom'luee nacjoo na'm'a'ñ cha nntseicwjeena' jooa.

⁵⁵ Saa jom taqueee', seitiaa'na' jooa, tsoom:

—'O ticala'no'nyo' ljo' cwii nnom cwilaxma'nyo'. ⁵⁶ Ee ja na cwiluiindyó ts'a' na jna' cañoom'luee tícandyó na nncwji'a' na cwita'ndo' nn'a'. Ja jndyó na nncwji'n'maa'ndyo jooa.

Mana ty'ety'etina cwiiche' tsjoom chjoo.

Nn'a' na ñe'calajomndyena ñ'e' Jesús

(Mt. 8:19-22)

⁵⁷ Yoche' na ñjomndyena nato, tso cwii ts'a' nnoom:

—Ta, ja nntseijomndyo ñ'e'ndyu' mei'yuu'che' na wja'.

⁵⁸ T'o Jesús nnom, tsoom:

—Candye majndaa' lue'l'aayo', ndo' cantsaa majndaa' cantquiaayo', saa ja na cwilui-indyo ts'a' na jna' cañoom'luee, mei' yuu na nncwajindyá, tijndaa'.

⁵⁹ Ndo' tsoom nnom cwiiche' ts'a':

—Candyotseijomndyu' ñ'e'ndyo.

Saa tso tsa'ñee' nnoom:

—Jee' sa 'u Ta, quiaa' na wanaa' na caty'iuindyaa' tsotyá, quia jo' yuu' je', nñ'a'ya ñ'e'ndyu'.

⁶⁰ Ndo' tso Jesús nnom tsa'ñee':

—Ca'ndii' nmei'. M'a' nt'om nn'a' na ticata'ndo' cantyja 'na'ya, la'xma'na cha'cwijom l'oo. Jooa caty'iuundyé ntyjeena. Saa 'u cja'quiaa' ñ'oom cantyja na matsa'ntjom Ty'o'ots'om ndaa' cha'tso nn'a'.

⁶¹ Tso cwiiche' ts'a' nnoom:

—Ta, nntseijomndyo ñ'e'ndyu', saa quiaa' ñ'om' na jocwa'jndyaa' nn'a' w'aya na majo.

⁶² T'o Jesús nnom, matsoom:

—Mei'cwi'ñee'che' ts'a' na mato' na matseijomñe ñ'e'ndyo, aa tixcwee' ts'om, ñenquii'che' ñjom ts'om cantyja na jndá 'ndii, matseijomna' tsa'ñee' cha'cwijom ts'a' na mat'uii' ts'oomsnda saa mawaque'xe', tsa'ñee' ticatsona' na nncjaaquiee'ñe cantyja na matsa'ntjom Ty'o'ots'om.

10

Majñom Jesús ndyeen'aa' nchoo' qui nchoo' we nn'a'

¹ Jndá teinom nmei', tjei'ñe Jesús nt'omche' nn'a', ndyeen'aa' nchoo' qui nchoo' wendyena. Jñoom we we, we wendyena na c'oojndyena ticwii tsjoom ndo' ticwii joo yuu na quia nncjaa nque'. ² Tsoom ndaana:

—Jndye nn'a' m'a' na tyoondye ñ'oom naya. Matseijomna' na'ñee' cha'cwijom lquee' na jndá tma'. Saa na'ntjom na nntyje lquee', mei'chjoo tijndye. Cwe' jo' cata'nyo' nnom Ta Ty'o'ots'om na cajñomtyee' nt'omche' na'ntjom na nntei'jndei' 'o na nntjei'yuu'ndyo' ñ'oom naya ndaa' na'ñee'.

³ Ndo' tsotyee'che' ndaana:

—Catsa'yo'. Que'nyo' cwentá, majñoo'ya 'o quii'ntaa' nn'a' na wi'ndye. Matseijomna' 'o cha'cwijom canna' na m'a' quii'ntaa' lobo. ⁴ Tintsaan'om'yo' 'na' na cwicañjom s'om, mei' chetsja', mei' lcoom. Ndo' nchii na nla'chjuundyó' na nlanei'yo' ñ'e' nn'a' nato. ⁵ Mei'nquia w'aa na nntsquie'yo', candu'jndyee'yo' ndaa' nn'a' w'aa'ñee': "Quiaa Ty'o'ots'om na ya m'a'nyo' ñ'e' ntyjee'yo'." ⁶ Ndo' nn'a' w'aa'ñee' xe' cwila'xma' na cato'ñoom naya'ñee', quia jo' caljona' quiondyena, saa xe' na ticala'xma'na na nnto'ñoomna juuna', quia jo' calcwe'nnda'na' ñ'e'ndyo'. ⁷ Ndo' w'aa' yuu na nntsquie'yo', jo' caljoo'ndyo'. Nchii cwe' cwii ndo' cwii w'aa' nnc'om'yo'. Cwa'yo' ndo' cwe'yo' nantquie na ñe'quiána ndaa'yo'. Ee tsa'ntjom maxje' tseixmaa' na co'ñoom na mawantjoom. ⁸ Mei'nquia tsjoom na nntsquie'yo' ndo' nnto'ñoomna 'o, cwa'yo' mei'nquia nantquie na ñe'quiána ndaa'yo'. ⁹ Calan'ma'nyo' nn'a'wii na m'a' jo' jo' ndo' candu'yo' ndaana: "'O nn'a', juu na

matsa'ntjom Ty'oqots'om nn'aⁿ, matseindyoo'ñena' jo ndaa'yo'." ¹⁰ Saa meini'nquia tsjoom na nntsquie'yo' na tiñe'cala'ljo nn'aⁿ 'o, calui'yo' ts'om nataa ndo' candu'yo': ¹¹ "Cwilaquiaayâ ts'o jndaa na niom tsjom'yo' na chuu' nc'aa'â. Nmeii' cwil'aayâ na cwit'moo'yâ na 'o tiñe'cato'ñoom'yo' ñ'oom' Ty'oqots'om. Saa cala'no'yo' juu na matsa'ntjoom nn'aⁿ matseicandyoo'ñena' na m'aⁿyo'."

¹² Quia jo' tsotyee'cheⁿ ndaana:

—Ndye'yo' nntsjoq quia na nncue'ntyjo xuee na nncu'xeⁿ Ty'oqots'om nn'aⁿ, nlco'wi'tina' nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ, nchiiti nn'aⁿ tsjoom Sodoma.

Njoom na m'aⁿ nn'aⁿ na tiñe'la'candq
(Mt. 11:20-24)

¹³ 'Wi' nntjom'yo' 'o nn'aⁿ tsjoom Corazín. Mati 'o nn'aⁿ tsjoom Betsaida, ee xeⁿ jo ndaa nn'aⁿ tsjoom Sidón ñ'eⁿ Tiro t'moo'ya juu najndei na matseixma'ya cha'xeⁿ t'moo'ya ndaa' 'o, tyuaa' jla'candaa'ndye na'ñeeⁿ na teindyuaandyena na tcwee'na liaa na taa ndo' tioonaa tsjaa' nqueⁿ na na cwit'moo'na na cwilcwe' n'omna. ¹⁴ Cwe' jo', xuee na nntu'xe'ndye nn'aⁿ, t'ma'ti nlco'wi'na' 'o nchiiti nn'aⁿ tsjoom Tiro ñ'eⁿ Sidón. ¹⁵ 'O nn'aⁿ tsjoom Capernaum, ¿aa ndya' cwilatuu'yo' na cañoom'lueecheⁿ nntseiwendyena' 'o, cwe' ee na jndye ts'iaa' s'aaya quii'ntaa'yo'? Maxjeⁿ nntiom Ty'oqots'om 'o yuu na njoomticheⁿ na maco'wi'na' nn'aⁿ.

¹⁶ Ts'la na mandii ñ'oom na cwiñe'quia'yo', mañ'oomya jo' mañeeⁿ. Saa 'ñeeⁿ na nts'oq 'o, maja mach'ee tsa'ñeeⁿ na nts'oq. Ndo' 'ñeeⁿ na nts'oq ja, nquii na jñom ja mach'ee tsa'ñeeⁿ na nts'oq.

Na lcwee' ndyeen'aa' nchoo' qui nchoo' we nn'aⁿ

¹⁷ Quia na jndâ tquiennda' ndyeen'aa' nchoo' qui nchoo' we na'ñeeⁿ na jñom Jesús, ñequeo na neii'na jluena:

—Ta, hasta na'jndii tuee'ndyecje ndaa'yâ ñequeo xue'.

¹⁸ Tso Jesús ndaana:

—Ntyjiya na jndâ tyuii' najndei na ñeseixma' Satanás. Ñejomto tiooñe cha'cwijom tioo chom tsuee. ¹⁹ Ja jndâ tquiaya najnda'yo', cha meii' candyue'yo' canduu ñ'eⁿ caljo, mei'chjoo tjaa ljo' nntjom'yo'. Ndo' nna'ndyo' ñequeo cha'tso najndei na matseixma' Satanás na m'aa' nacio'yo'. Mei'cwii nmei' xocal'a nata' 'o. ²⁰ Saa tinc'om'yo' na nei'yo' cwe' cantyja na cwiuee'ndyecje na'jndii ndaa'yo'. C'om'yo' na nei'yo' nc'e na jndâ teiljei ncue'yo' cañoom'luee.

Jesús ma'moo' na neii'eⁿ
(Mt. 11:25-27; 13:16-17)

²¹ Mañejuuti xje'ñeeⁿ, tioo na neii' Jesús nc'e Espíritu Santo. Toot'oq na matseineii' nnom Ty'oqots'om, tsoom:

—Matseit'maa'ndyo 'u Tsotyaya na cwiluiindy' na matsa'ntjom' cañoom'luee ñequeo nnom tsjoomnancue. Ee jndâ tany'iuu'ndyu' ñ'oommei' ndaa' nn'aⁿ na cwe' jndo'to n'om ñequeo nn'aⁿ na jeeⁿ t'ma' cwila'no'. Ndo' jndâ seicanoo' joona' ndaa' nn'aⁿ na cje cwil'a. Mayuu' Ta, ee luua' waa na tjawee' ts'om'.

²² Jndâ jo' seinei'nda' Jesús ndaa' nn'aⁿ na cwindye, tsoom:

—Nquii Tsotyaya Ty'oqots'om cha'tso nnom jndâ tiom l'ooya. Tjaa 'ñeeⁿ matsei'no' chiuu tseixma'ya na cwiluiindy' Jnaa', macandâ nqueⁿ ntyjeeⁿ. Mei' tjaa 'ñeeⁿ matsei'no' chiuu tseixma' Tsotyaya, macandâ ja na cwiluiindy' Jnaa' mantyjiya. Ndo' mati mei'cwi'ñee'cheⁿ ts'aⁿ na l'ue ts'oq na nntsei'no' chiuu tseixma' Tsotyaya, mañequia na nntsei'no'.

²³ Quia jo' taqueeⁿ, nty'iaa'f'a ndaa' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'e'ñe, tsoom ndaana na ñenquieena:

—Jeeⁿ neii' nn'aⁿ na cwinty'iaandaa' ts'iaa' na cwinty'ia'yo' na mats'aaya. ²⁴ Candye'yo' nntsjoq, jndye profetas ñequeo reyes na tyotsa'ntjom, jeeⁿ tyocantyyaa' n'omna na nnty'iaandaa'na ts'iaa'mei' na cwinty'ia' 'o na mats'aa ndo' na nndyena ñ'oom na cwindye' 'o na mañenquia, saa t'canty'iaana mei' t'candyena.

Naya na s'aa ts'a' samaritano

²⁵ Teintyjee' cwii ts'aⁿ na ma'mo' ljeii na tqueⁿ Moisés. Tax'ee nnom Jesús na cwe' ñe'canty'iaa' chiuu nnts'aaⁿ. Matso:

—Ta, ¿cwaⁿ na tseixma'ya na cats'aa cha na nndaya na ticantycwii na nncwa'ndo'a?

²⁶ T'o Jesús nnom, tsoom:

—¿Chiuu t'ma' ljeii na mawaa? ¿Chiuu matsei'no' na matsei'na' juuna'?

²⁷ T'o tsa'ñeeⁿ, matso:

—Ljeii'ñeeⁿ luaa matsa'ntjomna': "C'oom' na candya' ts'om'! Ta Ty'oqots'om cwenta' ñequio na xcwee'ya ts'om', ñequio cha'waa na jnda ntyji', ñequio cha'waa na jndu' ndo' ñequio cha'waa na jnd'o'ya ts'om'." Ndo' mati matsona': "C'oom' na wi' ts'om' x'ia' cha'xje" na jnda ntyji' ñequio nncu'."

²⁸ Quia jo' tso Jesús nnom:

—Majo'ndyo ñ'oom na t'o'. Catseicanda' nmeiⁿ, quia jo' nnda' na nncwando'.

²⁹ Saq tsaⁿñeeⁿ na ñe'cwji'yañe cheⁿnqueⁿ tax'eennaaⁿ 'a' ndyoo Jesús, tsoom:

—¿'Ñeeⁿ juu cwiluiiñe x'iaya?

³⁰ T'o Jesús, tsoom:

—Ndi', t'oom cwii tsaⁿs'a. Jnaaⁿ Jerusalén na wjaacueeⁿ tsjoom Jericó ndo' tioondye naⁿcanty'ue cjoom'm. Tjeii'na 'naaⁿ'a, jla'quiee'ndyena jom, 'ndyena jom na ma-jaaweeⁿ'eⁿ. ³¹ Ndo' seijomna' na wjaacue cwii tyee cwentaa nn'aⁿ judíos juu nato'ñeeⁿ. Ndo' quia na ljeii' juu ts'aⁿ na tqúiee'ñe, tjanquiaañe, chii teinoom'm. ³² Majo'ti s'aa cwii ts'aⁿ levita. Jnda na mawjaawiñoom'm jo' jo' ndo' ljeii' juu, majo'ti tjanquiaañe chii teinoom'm. ³³ Saq cwii ts'aⁿ ndyuaa Samaria na wjaa nato'ñeeⁿ, quia na tjawiñoom'm tsaⁿñeeⁿ ndo' na nty'iaaⁿ'aⁿ juu tío na jeeⁿ wi' ts'oom. ³⁴ Tjantjyaaⁿ'aⁿ juu. Tioom seitye ñ'eⁿ winom yuu na tqúiee'ñe, jnda chii seityeeⁿ liaa. Jnda jo' tei'caljoom juu quioo' na ñeljoom. Tjañ'oom juu w'aa na cwe' cwiquieya nn'aⁿ. Jo' jo' teix'eeⁿ juu. ³⁵ Cwiicheⁿ xuee quia na mawjaⁿ, tjeiiⁿ'eⁿ we tsjo'ñjeeⁿ s'om denarios, tqúiaaⁿ joona' nnom ts'aⁿ na waa' w'aa'ñeeⁿ. Tsoom nnom: "Cateix'ee' jom ndo' xeⁿ nlca'tina' s'om, quia nndyolcwa'g'a, ntseicandaⁿ'ndyo." ³⁶ Quia jo' tax'ee Jesús 'ndyoo tsaⁿ na matsei'naaⁿ ljeii' na tqúeⁿ Moisés, tsoom: "¿Chiuu matsei'tiuu', 'ñeeⁿ cwii na ndyeendye naⁿñeeⁿ cwiluiiñe x'iaa' ts'aⁿ na tioondye naⁿcanty'ue nacjoo'?"

³⁷ T'o tsaⁿñeeⁿ, matso:

—Juu ts'aⁿ na ty'oom na wi' ts'om ñ'eⁿñê cwiluiiñe x'iaaⁿ'aⁿ.

Ndo' tso Jesús nnom:

—Cja', ndo' majo'ti catsa'.

Tja Jesús na m'aaⁿ Marta ñ'eⁿ María

³⁸ Tjatjati Jesús ñequio nn'aⁿ na cwi'oo ñ'eⁿñê. Tqúiena cwii tsjoom chjoo. Ndo' cwii yuscú na jndyú Marta, seiljo joona waa'. ³⁹ M'aaⁿ tyjee tsaⁿñeeⁿ na jndyú María, juu tjacjoo cwii ntyjaa' Jesús na mandii ñ'oom na matseineiⁿ. ⁴⁰ Saq Marta, tileicalui'ñe na jeeⁿ matsein'oom'ñe. Tjantjyaaⁿ'aⁿ Jesús, tsoom nnom:

—Ta, ¿aa mando' na ñenco ma'ndii nomtyjō na catsei'n'ooⁿ'ndyo? Catsu' nnoom na cateijneiⁿ ja.

⁴¹ T'o Jesús, tsoom nnom:

—U leii, Marta, t'maⁿ matseiñ'eeⁿna' 'u na jndye ñ'omtiuu m'aaⁿ. ⁴² Saq ñecwii waa na macaⁿ'na', ndo' nomty'iu' María jnda tjeii'ñê cwii na yati cwentaaⁿ'aⁿ, na mañeeⁿ ñ'oom naya. Ndo' tjaa 'ñeeⁿ nncwji' na matseixmaaⁿ juuna'.

11

Ma'moⁿ Jesús chiuu nlanaaⁿ'ya nnom Ty'oqots'om

(Mt. 6:9-15; 7:7-11)

¹ Tyom'aaⁿ Jesús cwii joo na matseineiⁿ nnom Tsotyeeⁿ. Quia na jnda jnda seineiiⁿ, cwiindye joo nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê, tso nnoom:

—Ta, ca'moⁿ' ndaaⁿyâ chiuu nlanaaⁿ'yâ nnom Ty'oqots'om, cha'xje" na t'moⁿ Juan ndaaⁿ nn'aⁿ na tyola'jomndye ñ'eⁿñê.

² Tsoom ndaaⁿna:

—Quia na cwilaneiⁿ'yo' nnom Ty'oqots'om, candu'yo':

Tsotyaaⁿyâ na m'aaⁿ' cañoom'luee ñequi'cheⁿ catsei'tmaaⁿ'ñena' xue'.

Candyo cantyja na matsa'ntjom' naquii' n'ooⁿ'yâ.

Caluii cantyja na 'u l'ue ts'om' nnom tsjoomnancue cha'xje" na cwiluii cañoom'luee.

³ Quiaa' na nlcwaa'â ticwii xuee.

⁴ Ndo' catsei'tmaⁿ' ts'om' já jnaaⁿ'yâ,

ee mati cwila't'maⁿ' n'ooⁿ'yâ cha'tso nn'aⁿ na cwila'tjoondye ndaaⁿyâ.

Cateijndei' na tincjaachuñena' já na nl'aayâ yuu na ticatsa'ntjomna'.

Ndo' catseicandyaandyu' já l'o juu natia.

⁵ Mati tsoom ndaaⁿna:

—Cal'uuya xeⁿ cwiindyo' 'o ya ñ'oom ñequio cwii ts'aⁿ, ndo' xcwe tsjom nncja' na m'aaⁿ tsaⁿñeeⁿ na nntsu' nnoom: "Aa ndi', cateijndei'ya' ndyee taⁿ' tyoo' ja. ⁶ Ee je'ndyo tyjee' cwii ts'aⁿ na ya ñ'oom ja ñ'eⁿñe w'aya na cwe' mawinomyaaⁿ, tqúia quia wjaatyeeⁿ'cheⁿ. Ndo' ja tjaa'na' ljo' ya na nlcwaaⁿ'aⁿ." ⁷ Quia jo' naquii' w'aacheⁿ nnc'ooⁿ, nntsoom: "Jeeⁿ

sa 'u, tañe'quicantyja, ee jndā seicu'tyaⁿ 'ndyoots'a, ndo' jndā mawaya cjo'o' jnduu. Mati ntseindaaya jndā jndana. Jo' chii xondaā na nnteijndei na macoⁿ.⁸ Candye'yo' nntsjo, meiiⁿ na ts'aⁿ na ya ñ'oom 'u ñ'eⁿñe, xoquintyjaaⁿ na nnteijneiⁿ 'u. Cwe' ee na jndeiⁿ 'ndyo', jo' na nnguicantjyatom na ñequiaaⁿ cha'tso na macaⁿna' 'u. ⁹Jo' chii ja matsjo ndaa'yo': Cataⁿyo' nnom Ty'oots'om quia jo' ñequiaaⁿ. Cjo'o'ya n'om'yo' na cal'uee'ndyo' chiuu ya jo nnoom, quia jo' nliu'yo'. Macwe' na maⁿyo' ndo' nnaaⁿ cha'cwijom cwii 'ndyoots'a jo ndaa'yo'. ¹⁰Ee meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na waa na macaⁿ nnom Ty'oots'om, maxjeⁿ nlo'ñom. Ndo' ts'aⁿ na mal'ue, maxjeⁿ nljei. Ndo' ts'aⁿ na maⁿmaⁿ, maxjeⁿ nnaaⁿ jo nnom.

¹¹Aa ndya' m'aaⁿ cwiindyoy' 'o xeⁿ nlcaaⁿ jnda' tyoo' njom', çaa cwe' tsj' ñequiaa'yu' nnoom? Oo xeⁿ nlcaaⁿ catsca njom', çaa catsuu ñequiaaⁿ nnoom? ¹²Oo xeⁿ nlcaaⁿ tsei'caxti njom', çaa ñequiaa'yu' catsjo nnoom? ¹³Jo' chii xeⁿ na 'o na tia nn'aⁿndyo' nquiu'yo' na ñequia'yo' 'na' na ya ndaa nda'yo', majndeiiticheⁿ nquii Tsotyeyo' na m'aaⁿ cañoom'luee ñequiaaⁿ Espíritu Santo naquii' n'om nn'aⁿ na cwitaⁿ juu nnoom.

Cwilueyoona na Jesús tsaⁿjndiitquiee matseixmaaⁿ

(Mt. 12:22-30; Mr. 3:19-27)

¹⁴Tjei' Jesús tsaⁿjndii naquii' ts'om ts'aⁿ na tileicatseineiⁿ. Jndā na jlui' tsaⁿjndii, quia jo' tco'yana' tsaⁿñeeⁿ, ya seineiⁿ. Ndo' jeeⁿ tjawee' n'om nn'aⁿ. ¹⁵Saa cwantindye joona tyoluena:

–Tsaⁿm'aaⁿ macwjeeⁿeⁿ naⁿjndii naquii' n'om nn'aⁿ cwe' nc'e na matseixmaaⁿ najndeiⁿ tsaⁿjndiitquiee Beelzebú.

¹⁶Ndo' nt'omcheⁿ cwe' na ñe'cal'a xjeⁿ jom, tyotaⁿ cwii 'naaⁿ cha ca'moⁿna' na cañoom'luee cwinaⁿ najneiⁿ. ¹⁷Saa jom na mantyjeeⁿ ñ'omtiuu 'naaⁿna, tsoom ndaana:

–Xeⁿ cwiⁿtyoⁿndye nn'aⁿ ndyuaa yuu na matsaⁿntjom cwii gobiernom, maxjeⁿ nntyuii' cantyja na matsaⁿntjom. Ndo' nn'aⁿ na m'aⁿ cwii w'aa, xeⁿ tijoom' cwi'maⁿ, maxjeⁿ cwila'tyuii'ndye cheⁿnquieena. ¹⁸Mati Satanás xeⁿ matoⁿñe cheⁿnqueⁿ, quia jo' çchiuu nnts'aayuuna' na nljotyeeⁿ cantyja na matsaⁿntjom? Luaa' matsjooya ee 'o cwindu'yo' na ja macwjii'a naⁿjndii naquii' n'om nn'aⁿ nc'e Beelzebú. ¹⁹Ee xeⁿ mayuu na ja macwjii'a naⁿjndii ñequeo najndeiⁿ na matseixmaⁿ Beelzebú, quia jo' mati nc'iaa'yo', ñequeo najndeiⁿ jom cwiⁿtjeiⁿ'na naⁿjndii naquii' n'om nn'aⁿ. Saa nc'e na tiyuu' na ljo', jo' chii cantyja na cwil'a joona macwji'yuu'ñena' na tixcwe cwiⁿtjei'yo' cwenta. ²⁰Ee xeⁿ ja ñequeo najndeiⁿ na matseixmaⁿ Ty'oots'om macwjii'a naⁿjndii naquii' n'om nn'aⁿ, ma'moⁿna' na juu na matsaⁿntjom Ty'oots'om nn'aⁿ, jndā tyjee'cañoomna' 'o.

²¹'Manquiu'yo' ts'aⁿ na maleichuu l'o ts'iaaⁿ cwentaa' tia', waa najneiⁿ. Jo' na ya mach'eeⁿ cwenta waⁿaⁿ. Ndo' tjaaⁿnaⁿ ljo' nntjoom 'naaⁿaⁿ na niom. ²²Saa quia nncwjee'cañoom cwiicheⁿ ts'aⁿ na jndeiiti, nchiiti jom, quia jo' taxocanaⁿjneiⁿ ñ'e' tsaⁿñeeⁿ. Cha'tso l'o ts'iaaⁿ na quit'maⁿ ts'oom, nncwji' tsaⁿñeeⁿ ndo' nleil'uee'ñe 'naaⁿaⁿ na niom.

²³'Ñeeⁿ juu na tic'oomñe cantyja 'naⁿya, maxjeⁿ m'aaⁿ nacjoya. Ndo' ñeeⁿ juu na ticatseitjom nn'aⁿ ñ'eⁿndyo, matselcweeⁿeⁿ nn'aⁿ cha ticala'yu'na ñ'eⁿndyo.

Cwi'oolcwee' naⁿjndii naquii' ts'om ts'aⁿ

(Mt. 12:43-45)

²⁴'Cwii tsaⁿjndii quia na jndā tjei'na' jom naquii' ts'om cwii ts'aⁿ, cwe' manomtoom yuu na tjaa'naⁿ ndaa, mal'uee' yuu nncwajñeeⁿ. Ndo' na ticaljeiⁿ jo', seitioom: "Jonlcwāⁿnda'a naquii' ts'om ts'aⁿ yuu na jlui'a." ²⁵Quia na nncueⁿeⁿ jo' jo', nljeiⁿ na jndā taa ndo' jndā teijndaa'ya. ²⁶Jo' chii nncjaacachoom nt'omcheⁿ ntquiee' naⁿjndii na wi'ndyeti, nchiiti jom. Nnc'ooquieⁿ na naquii' ts'om tsaⁿñeeⁿ ndo' jo' jo' nnc'omna. Tsaⁿñeeⁿ manioomti ntjom na jndā we.

Nn'aⁿ na mayuu'cheⁿ na neiiⁿ

²⁷Xjeⁿ na matseineiⁿ Jesús ñ'oommeiⁿ, cwii yuscu quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na jndyendye, seiwe jndyee' ndo' tso nnoom:

–Matio'naaⁿñe Ty'oots'om ts'aⁿ na seincuii 'u ndo' seicatei' 'u.

²⁸Saa jom t'ooⁿ nnom, tsoom:

–Mat'maⁿti matio'naaⁿñe nn'aⁿ na cwindye ñ'oom'm ndo' cwila'candā joona'.

'Naaⁿ cantyja 'naaⁿ Jonás

(Mt. 12:38-42; Mr. 8:12)

²⁹Jndā tjawijndyeti nn'aⁿ na cañoom' Jesús, toⁿoⁿ na matsoom ndaana:

–Nn'aⁿ na m'aⁿ je', jeeⁿ ndya' tia nn'aⁿndye. Cwitaⁿna na caluii cwii 'naaⁿ na nnty'iaana na xocandā nnts'aa na cwe' ts'aⁿ, saa taxocaluii na cwitaⁿna, macandā nluui 'naaⁿ cha'xjeⁿ na tjom Jonás. ³⁰Ee juu Jonás tyotseixmaaⁿ 'naaⁿ jo ndaa nn'aⁿ tsjoom Ninive nc'e na jlui'n'maaⁿñe ts'om tsiaa' catsca t'maaⁿ xuee jndā ndyee na tioyo' jom. Maluaa' ja na cwiliindyoy' ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee ntseixmaⁿya 'naaⁿ jo ndaa nn'aⁿ na m'aⁿ je'. ³¹Xuee

quia na nncu'xeⁿ Ty'oogts'om nn'aⁿ, nncwando'nnda' yuscu na tyotsa'ntjom nn'aⁿ ndyuuaa jo ndo' na macalui' caxjuu ts'oom'naaⁿ. Ndo' ñeiquiaaⁿ jnaaⁿ nn'aⁿ na m'aaⁿ je', ee jeeⁿ ndya' tquia jnaaⁿ na ñe'cañeeⁿ ñ'oomjndo'ts'om na tyotseineiⁿ Salomón. Ndo' ljoon m'aaⁿya je' na t'ma'ti cwiluiindyó, nchiiti Salomón, saqⁿ tiñecandy'e'yo' ñ'oom na mañeiquia. ³² Xuee na nncu'xeⁿ Ty'oogts'om nn'aⁿ na jndaⁿ tja, nnta'ndo'nnda' nn'aⁿ tsjoom Nínive, mandíñ'eeⁿ nn'aⁿ na m'aaⁿ je' na quia nnc'ooowjee. Ndo' nnt'uiitye'na' jjoona nc'e na yati'l'a nn'aⁿ Nínive. Ee joo naⁿñeeⁿ lcwe' n'omna quia na tyoñeiquiaa Jonás ñ'oom' Ty'oogts'om ndaana. Ndo' 'o je', ja jndaⁿ tyjaⁿ quii'ntaa'yo' na cwiluiit'ma'ndyotyá, nchiiti Jonás, saqⁿ nchaa' l'uu ñe'calcwe' n'om'yo'.

Ts'omnom ts'aⁿ tseixma'na' cha'cwijom lámpara

(Mt. 5:15; 6:22-23)

³³ Tso Jesús:

—Tjaa'naⁿ ts'aⁿ na ntseicw'aa lámpara, jndaⁿ jo' nncwjaa'ñeyom juuna' yuu na wanty'iuu' oo nacjee' castom. Maxjeⁿ nntseinty'jaaⁿ juuna' yuu na ndye cha xuee nnc'ooquie' nn'aⁿ. ³⁴ La'xmaⁿ n'omnom ts'aⁿ cha'cwijom lámpara cwentaa' cha'waañe ts'aⁿ. Xeⁿ na ya n'omnjom' quia jo' cha'waandyu'ñ'eⁿ m'aaⁿ na xueeñe. Saqⁿ xeⁿ tis'a n'omnjom' quia jo' cha'waandyu'ñ'eⁿ m'aaⁿ na jaaⁿñe. ³⁵ Quia jo' catsa' cwentá na juu na cwiluiiñe naxuee cantyja 'naⁿ, tintseicwaque'na' jo' najaaⁿñe. ³⁶ Xeⁿ cha'tso cantyja 'naⁿ matseixmaⁿ naxuee ndo' tjaa yuu candii' najaaⁿ, quia jo' nntseijomna' cantyja 'naⁿ cha'cwijom lámpara na matseixueeñe chom ndaaⁿ nn'aⁿ.

Matseicanoo' Jesús jnaaⁿ nn'aⁿ fariseos

(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 20:45-47)

³⁷ Quia na jndaⁿ seineiⁿ Jesús, cwii ts'aⁿ fariseo tso nnoom na cjaⁿ, nlcwaaⁿna' waa'. Jndaⁿ tueⁿeⁿ, tjaqueⁿeⁿ quii' w'aa ndo' ty'ewindyuaandyena nacañoom' meiⁿsa. ³⁸ Juu fariseo'ñeeⁿ, jeeⁿ ticjaawee' ts'om quia nty'iaa' na ticandyuu' Jesús cwii tjoqcheⁿ na nlcwaaⁿna' cha'xjeⁿ costumbre cwil'a jjoona. ³⁹ Tso Ta Jesús nnom:

—'O nn'aⁿ fariseos, jeeⁿ cwilalju'yo' nacjoo watso ñ'eⁿ nquio saqⁿ n'omna' ndicwaaⁿ cwajndii. Maluaa' matseijomna' naquii' n'om'yo' ee too'cheⁿ m'aaⁿ ñomtiuu chiuu ndaaⁿ nnty'uee'yo' 'naⁿ ñeiquio nt'omcheⁿ natia na cwil'a'yo'. ⁴⁰ Ntjei'ndyo' 'o. Manquii'yo' na Ty'oogts'om seijndaa'ñe nacjoo' ts'aⁿ, mati seijndaa'ñe naquii' ts'om ts'aⁿ. ⁴¹ Cal'a'yo' naya ndyeñeeⁿ, quia jo' m'mo'na' na lju' cwiluiindyó' naquii' n'om'yo'.

⁴² Nnt'uiiwi'na' 'o nn'aⁿ fariseos, meiiⁿ jeeⁿ cwilacanda'yo' na cwiñe'quia'yo' diezmo cwentaa' Ty'oogts'om hasta meiiⁿ cwe' ñeiquio tsojñom ts'oomjndya ñeiquio tso na ja, ndo' cha'tso nt'omcheⁿ nnom tso na cwicwa'yo', saqⁿ tquia cwi'ndye'yo' na nl'a'yo' yuu na maty'iomjana' ñeiquio nc'iaa'yo'. Mati meiⁿchjoo ticajnda nquii'yo' Ty'oogts'om. Nmeiⁿ maca'na' na calacanda'yo' ndo' titaawii'ntyje'yo' na cwiñe'quia'yo' diezmo cwentaa' Ty'oogts'om.

⁴³ Nnt'uiiwi'na' 'o nn'aⁿ fariseos, ee 'o cwilayuunda'yo' ntsulaⁿ na cañoomticheⁿ naquii' lan'om. Ndo' jeeⁿ l'ue n'om'yo' na cala't'maaⁿndye nn'aⁿ 'o quia cwiwincwindyo' nataa cha canty'iaa nn'aⁿ.

⁴⁴ Nnt'uiiwi'na' 'o nn'aⁿ na cwit'mo'nyo' ljeii na tqueⁿ Moisés ñeiquio 'o nn'aⁿ fariseos na cwil'a'ya'yo' na jeeⁿ yann'a'ndyo' cwe' cha queⁿ nn'aⁿ cwentá. Cantyja 'naⁿ 'o jndye nn'aⁿ wjaachuuñena' na meiⁿchjoo ticaliuna na tis'a cwil'ana. Matseijomna' 'o cha'na ndei'luaa na jndaⁿ tsu. Meiiⁿ cwico' nn'aⁿ nacjoona' saqⁿ ticaliuna na ndei'luaa jo'."

⁴⁵ T'q cwiindy naⁿñeeⁿ na ma'mo' ljeii na tqueⁿ Moisés. Tso nnoom:

—Jeeⁿ 'u Ta, ñ'oom na matsul'luaa', mati matseijnaa'na' já.

⁴⁶ Quia jo' tsoom nnom ts'aⁿñeeⁿ:

—Mati 'o nn'aⁿ na cwit'mo'nyo' ljeii na tqueⁿ Moisés nnt'uiiwi'na' 'o na cwila'jnda'yo' na cala'candaⁿ nn'aⁿ ñ'oom na jeeⁿ jndeí'na' cha'cwijom na cwity'iom'yo' xuu nn'aⁿ saqⁿ ncjo'yo', nchaa' l'uu nntii' luee'yo'.

⁴⁷ Nnt'uiiwi'na' 'o ee cwil'a'xco'yo' ndei'luaa 'naaⁿ profetas na tyola'cwje welo'yo' tandyo xuee, cha canty'iaa nn'aⁿ na jeeⁿ cwila't'maa'ndyo' naⁿñeeⁿ. Ndo' manquieeti welo'yo' na ñe'om quia ljo' jla'cwjeena naⁿñeeⁿ. ⁴⁸ Ndo' na luaa' cwil'a'yo', cwilui'yuu' na cwilajomndyo' na luaa' l'ana. Ee jjoona jla'cwjeena naⁿñeeⁿ ndo' 'o je' cwil'a'xco'yo' ndei'luaa naⁿñeeⁿ.

⁴⁹ Jo' chii cantyja na jndo' ts'om Ty'oogts'om, jo' na tsoom: "Quii'ntaaⁿ nn'aⁿ njñooⁿya profetas ñeiquio apóstoles. Nt'omndye jjoona nla'cwjee nn'aⁿ, ndo' nt'omcheⁿ nlei'ntyjona."

⁵⁰ Jo' chii, nn'aⁿ na m'aⁿ je' nnts'aa Ty'oogts'om na chojnaⁿ na nioom cha'tso profetas na tyola'cwjee nn'aⁿ xjeⁿ na jna'cheⁿ tsjoomnancue. ⁵¹ Wjaac'oomna' na tioo nioom' Abel na seiquioo Caín hasta na macandaⁿ na tioo nioom' Zacarías, ts'aⁿ na jla'cúee' nn'aⁿ quii'ntaaⁿ tio t'maaⁿ ñeiquio ta wats'om. Nndye'yo' nntsjoq, maxjeⁿ nntioomndye nn'aⁿ na m'aⁿ je'.

⁵² Nnt'uiwi'na' 'o nn'a'na na cwi't'mqo'nyo' ljeii na tque' Moisés. Ee jndā jla'cu'yo' ñ'oom na mañequiaana' na wjaatsejndo'na' n'om nn'a'. Mancjo'ti'yo' ticjoo' n'om'yo' na nla'no'nyo' ñ'oom'ñee' mei' tiñe'quia'yo' na nnc'ooliu nn'a'na quee' n'om na ñecala'no'na juuna'.

⁵³ Jndā na seinei' Jesús ñ'oommei' ndaḡna, quia jo' nn'a'na na cwi't'mqo' ljeii na tque' Moisés ñequio nn'a'na fariseos, to'na na t'ma'nyola'ncjoo'ndyena ñ'e'ñê. To'na na tyola'lloo'na jom na jndye ñ'oom tyota'xeena nnoom. ⁵⁴ Tyoque'na cwenta xe' nntsoom cwii ñ'oom na ñequiaana' na nt'uiina' jom.

12

Ma'mo' Jesús na tinc'oo'ya na we waa cwilatiuuya

¹ Yoche' na luaa', jndye mei' nn'a'na tjatjomndye hasta tyotei'caljoondye ntyjeena na tyee' m'a'na. Togo'na na tyotseinei'ñee' ndaḡ nn'a'na na cwila'jomndye ñ'e'ñê. Matsoom:

– Cal'a'yo' cwenta ñ'oom na cwi't'mqo' fariseos, ee we waa cwila'tiuuna. Ndo' ñ'oom'ñee' wjaanty'eena' cha'na na cwiwicandi' ndaaljo' naquii' tsquee' tyoo'. ² Tjaa'na' cwii na cwe' wanty'iuu' waa na xocano'ndo' tjaa'na' mei'cwii na cwe' nty'iu na xocaliu nn'a'. ³ Cwe' nc'e' jo', cha'tso na ñejndu'yo' yuu najaa'ñe, maxje' nleitquoo' ñ'oom'ñee' yuu na xuee. Ndo' ñ'oom na jndā jlanei'yo' na ñemaa' ñemaa' naquii' l'aa na ta', maxje' nleic'uaana' ch'e'.

Ñee' juu laxmaa' na c'oo' na nquiaaya

(Mt. 10:28-31)

⁴ O nn'a'na na ya ñ'oom ja ñ'e'ndyo', nndye'yo' nntsjoḡ, tinc'om'yo' na nquia'yo' nn'a'na na cwila'cwjee nn'a'na ee tjaa' ljo' cwii ndaḡ nlatina ñ'e'ndyo'. ⁵ Ja m'mqo' ñee'na na nnc'om'yo' na nquia'yo'. C'om'yo' na nquia'yo' nquii' Ty'oqots'om. Ee jom waa najnei' na nncjoom'm' 'o naquii' b'io quia na jndā tjeii'e'na na cwi'tando'yo'. Mayuu' matsjoḡ ndaḡ'yo', jom c'om'yo' na nquia'yo'.

⁶ "Om cantsaa nch'u za' nchii ñewe tsjo'ñjee' cwileil'uandyeyo'? Saa meii' na ljo', mei'cwiindye joo'yo' tyootsuu' ts'om Ty'oqots'om. ⁷ Majndeitiiche' 'o. Hasta ticwii cwii soonque'yo', jndā tei'nchona'. Jo' chii tintyue'yo', ee 'o jndandyo'ti'yo' nchiiti cantsaa nch'u na jndyendye.

Catjei'yuu'ndyo cantyja 'naa' Jesucristo

(Mt. 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸ Nndye'yo' nntsjoḡ, mei'cwi'ñee'che' ts'a'na na macwji'yuu'ñe cantyja 'na'ya jo ndaḡ nn'a'na, mati ja na cwiluiindyō ts'a'na na jna'na cañoom'luee nncwji'yuu'ndyo na mawajna'na tsa'ñee' jo ndaḡ ángeles cwenta' Ty'oqots'om. ⁹ Saa juu ts'a'na na macwji'ñe cantyja 'na'ya jo ndaḡ nn'a'na, mati ja nntsjoḡ na ticwajna'na tsa'ñee' jo ndaḡ ángeles cwenta' Ty'oqots'om.

¹⁰ Mei'cwi'ñee'che' ts'a'na na matso cwii ñ'omntjei' nacio ja na cwiluiindyō ts'a'na na jna'na cañoom'luee, Ty'oqots'om ndaḡ nntseit'ma' ts'oom tsa'ñee'. Saa ts'a'na na nncju' ñ'omwii nacjoo' Espiritu Santo, taxocatseit'ma' ts'om Ty'oqots'om juu.

¹¹ Quia na nnc'oocho nn'a'na 'o jo ndaḡ nn'a'na na cwitu'xe' ñ'oom naquii' lan'om nch'u, oo jo ndaḡ na'ma'n'iaa', xje'ñee' tinc'om'yo' ñ'omtiu' cwaa' ñ'oom nla'lcwe'yo' ¹² ee xje'ñee' nquii' Espiritu Santo m'mqo' ndaḡ'yo' cwaa' ñ'oom nndu'yo'.

Maquiu'nn'a'na' ts'a'na na tyañe

¹³ Quia jo' cwii ts'a'na quii'ntaa' nn'a'na na jndyendye, tso:

– Ta, catsu' nnom ti'xiō na catō'na' ña'na na 'ndii tsotyayā, nlo'ñō'ya na tseixma'na' cwentaya.

¹⁴ T'o Jesús nnom, matsoom:

– U re, ja nchii cwiluiindyō na cu'xa'ya ñ'oom 'na'yo' oo na catō'na' 'na'nyo'.

¹⁵ Jndā jo' tsoom ndaḡ cha'tsondye nn'a'na:

– Za' jndo'yo'? Nmeii' quich'eena'. Que'ndyo' cwenta na tilaquee' n'om'yo' 'na'. Ee na wando' ts'a'na nchii mana'na' cwe' na jndye 'naa'na' niom.

¹⁶ Quia jo' mati seineii' cwii ñ'oom na cwe' tjañoom', tsoom:

– Tyom'aa' cwii tsa'tya na ya tyuaa'na'ndo' jee' na tyowe' ntjoom'm. ¹⁷ Tyotseitoom naquii' ts'oom, matsoom: “Chiuu chiuu nnts'aayo ee tjaa'na' yuu ya nntseiwāya 'na'na tue'.” ¹⁸ Seinei' che'nque', tsoom: “Ntyjii chiuu nnts'aa, nntseityui'a ndā' yuu na cwicañjom na cwiwe'ndo' nnts'aa nt'omche'na na nt'ma'ti. Jo' jo' nntseiwā cha'tso na tue' ñequio nt'omche'na'ya. ¹⁹ Ndo' nntsjoḡche'ncō noḡ: Je' je' yuu'a, jndye 'na'ya jndā seiwā na nlei'jndeii'na' jndye ndyu. Je' nncwajndya, nlcwaa'a'ndo' nnc'ua. Nnc'oo'na na nei'ncō ts'oo'.” ²⁰ Saa tso Ty'oqots'om nnoom: “Ntjei'ndyu' u. Tsjom je' nnc'io'ndo' cha'tso 'na'na jndā seiwe', ç'ñee' nljona' l'oḡ?” ²¹ Maluaa' nntjom ts'a'na na tomti ñjom ts'om na matseit'ue'naa'. Saa jo nnom Ty'oqots'om tseixma'na' na jñee'ñe.

*Mach'ee Ty'oqots'om cwenta ntseinaa**(Mt. 6:25-34)*²² Ndo' tso Jesús ndaa nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê:

—Cwe' jo' na matsjoo ndaa'yo', tanc'om'yo' na jeeⁿ jndye m'aaⁿ n'om'yo' cantyja 'naⁿ na maca'na' 'o tsjoomnancue, yuu nlui' na nlcwa'yo' ndo' na nlcwee'yo'. ²³ Ee t'maⁿti tseixmaⁿ na cwitando'yo' nchiiti nantquie na cwicwa'yo'. Ndo' cajndandyo'ti'yo' nchiiti lia'yo'. ²⁴ Queⁿyo' cwenta candyaa, tiquinomyo', meiⁿ tiquila'weyo' ntjom na cwiwe', meiⁿ l'aa yuu na nla'weyo' nantquie tjaa'naⁿ, ndo' meiⁿ nda' 'naa'yo' tjaa'naⁿ saa Ty'oqots'om mateix'eeⁿ jooyo'. 'O cajndandyo'ti ntyjeeⁿ, nchiiti cwe' candyaa. ²⁵ ¿Ñeeⁿ cwii 'o nndaⁿ nnts'aa na nleitcooñeti meiⁿ ñe'chjoowi', cwe' na jeeⁿ jndye matseitiuu? ²⁶ Quia jo' xeⁿ xondaⁿ nl'a'yo' meiⁿ ñechjoowi' luaa', cwe' ts'iaaⁿ na jeeⁿ jndye cwilatuu'yo' cantyja 'naaⁿ nt'omcheⁿ na majndeitiicheⁿ jo' xondaⁿ nl'a'yo'.

²⁷ 'Queⁿyo' cwenta chiuu waa na neiⁿncoo' ljaa' canchii'. Tiquil'ana' ts'iaaⁿ, meiⁿ tiquil'ana' canduu na nluuⁿ liaana'. Saa ndyee'yo' nntsjoⁿ, meiⁿ nquii rey Salomón, xcwe xjeⁿ na tjacantya na tyañê ticue'ntyjo na neiⁿncoo' liaⁿ'a cha'na neiⁿncoo' cwii ljaa' canchii'ñeeⁿ. ²⁸ Xeⁿ luua' waa na mach'ee Ty'oqots'om, na neiⁿncoo' ljaa' tsojndaⁿ, ndo' 'io cha nlcona', aa nchii majndeitiicheⁿ ntyjeeⁿ chiuu nlcwee' 'o liaa, 'o nn'aⁿ na ticalayu'ya n'om'yo' ñ'eⁿ jom. ²⁹ Nc'e jo' tanc'om'yo' na jaawa jaacue m'aaⁿ n'om'yo' na nlcwa'yo' ndo' na nncwe'yo'. Tanc'om'yo' na jeeⁿ chjoo' n'om'yo' cantyja 'naaⁿ nmeiⁿ. ³⁰ Ee ñenquii'cheⁿ nmeiⁿ cwil'uee nn'aⁿ cha'waa tsjoomnancue. Saa nquii Tsotye'yo', mantyjeeⁿ na tjoondyo' cha'tso nmeiⁿ. ³¹ Jo' chii 'o, cal'ue'yo' cantyja na matsa'ntjom Ty'oqots'om ndo' nto'ñoom'yo' cha'tso 'na'neiⁿ.

*Naya 'naaⁿ ts'aⁿ na waa cañoom'luee**(Mt. 6:19-21)*

³² 'O nn'aⁿ tmaaⁿ chjoo cwentaya, tila'catyuendyo', ee cjaawee' ntyjii Tsotye'yo' na nlxama'yo' cantyja na matsa'ntjoom. ³³ Candaⁿ'yo' 'na'yo' na niom ndo' cal'a'yo' naya ndyeñeeⁿ. Xeⁿ luua' nl'a'yo', cañoom'luee nlat'ue'yo' 'na'yo' yuu na xocandyue ee jo' jo' xocandaⁿ nncjaaquiee' tsaⁿcanch'ue meiⁿ candiu tixocala'nda'yo' joona'. ³⁴ Ee yuu na cwilawe'yo' naya 'na'yo', jo' jo' quit'maⁿ n'om'yo'.

*C'omc'eendyo*³⁵ Seineiⁿ Jesús chiuu nnts'aana' quia na nncwjee'nnaaⁿaⁿ. Tsoom:

—C'omc'eendyo' na cwime'i'ndo'yo' ja. C'om'yo' cha'na nn'aⁿ na m'aⁿ moso na ñequii'cheⁿ xuee chom lámpara 'naaⁿna. ³⁶ Cwime'i'ndoo'na patrom 'naaⁿna na nncwjeeⁿeⁿ na tjaaⁿ yuu toco ts'aⁿ. Quia na m'maaⁿ 'ndyoots'a, m'aⁿc'eendyena na nla'canaaⁿndyena. ³⁷ Matseineiⁿñe patrom mosoom'm quia na nncwje'cañoom na nljeiⁿ na ya cwenta cwil'ana. Mayuu'cheⁿ matsjoo ndaa'yo', nntseijndaⁿñê na nntseiñ'oom'ñê ljo' nlcwa'na. Ndo' nnts'aaⁿ na cwindyuaandyena nacañoom' meiⁿsa na nndi'ntjom ndaⁿna. ³⁸ Maxjeⁿ matio'naa'ñena' moso'ñeeⁿ xeⁿ nljeiⁿ na m'aⁿc'eendyena, meiⁿ aa nncwjeeⁿeⁿ xcwe tsjom oo jaancoo. ³⁹ Ndo' cala'no'yo' ñ'oomwaa, juu ts'aⁿ na cwiluiitquieñe naquii' w'aa, xeⁿ ntyjeeⁿ ljo' xjeⁿ nncwjee' tsaⁿcach'ue, quia jo' nnc'oomc'eeñê ndo' tixonquiaaⁿ na nnc'jaaquiee' tsaⁿñeeⁿ naquii' w'aa. ⁴⁰ Mati 'o c'omc'eendyo', ee ja na cwiluiindyⁿ ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee majuuto xjeⁿ na ticalatiuu'yo' na nncwja, majo'to xjeⁿñeeⁿ nncwja'cañooⁿ.

*Moso na matseicanda ñequio moso na ticatseicanda**(Mt. 24:45-51)*⁴¹ Quia jo' tso Pedro nnoom:

—Aa ndi' Ta, ¿aa cwe' ndaaⁿ já matsei'neiⁿ ñ'oom tjañoom'waa', oo aa mati ndaaⁿ cha'tsondye nn'aⁿ?

⁴² T'o Jesús, tsoom:

—¿Ñeeⁿ juu jo' matseitiuu' na cwiluiiñe moso tquiee na cjee matseinoⁿ ndo' na matseicanda? Tsaⁿñeeⁿ nnty'iom patrom ts'iaaⁿ na cando' tsaⁿñeeⁿ ntyje mosofe na ñequiaa nantquie na nlcwa' naⁿñeeⁿ quia cwiwee' xjeⁿ. ⁴³ Mañequiaana' na neiⁿ moso'ñeeⁿ quia na nncwje'cañoom patrom 'naaⁿaⁿ na nljeiⁿ na ya mach'eeⁿ. ⁴⁴ Mayuu'cheⁿ matsjoo ndaa'yo', l'o juu ñequiaa patrom cha'tso 'naaⁿaⁿ na niom na cateix'ee joona'. ⁴⁵ Saa xeⁿ mosotquiee'ñeeⁿ nntseitiom: "Tjoocheⁿ na nncwjee' patrom 'na'ya." Ndo' jo' na nntooⁿoⁿ na nncwjaaⁿaⁿ cha'tso ntyjemosoñê, naⁿnom ndo' naⁿlcu. Nlcwa'jndoo'ñê, nnc'om ndo' ñeeⁿ. ⁴⁶ Majuuto xuee na tic'oomc'eⁿ ndo' na taqueⁿtoom cwenta, nncwje'cañoom patrom 'naaⁿaⁿ, quia jo' cwajndii nnchoom'm. Jndaⁿ jo' nncju'na' jom yuu na m'aⁿ nn'aⁿ na ticala'yu' ñ'eⁿ Ty'oqots'om.

⁴⁷ Ee moso'ñeeⁿ mantyjeeⁿ ljo' l'ue ts'om patrom 'naaⁿaⁿ na cats'aaⁿ saa t'icatseijndaⁿñê, meiⁿ t'icatseicanaⁿ yuu na l'ue ts'om tsaⁿñeeⁿ, jo' chii jeeⁿ jndye nnchoom'm. ⁴⁸ Saa moso na

seitjooñe cwe' ticatsei'ngⁿ ljo' nnts'aa, meiiⁿ na nnchuu' sãã tijndye. Mei'cwi'ñee'cheⁿ ts'aⁿ na t'maⁿ ts'iaaⁿ maco'fiom, jndye nlca'na' na cats'aaⁿ. Ndo' ts'aⁿ na t'maⁿ xuu jndã ty'iom ts'aⁿ juu, majndyeti nnom ñnequiaaⁿ cwenta.

Matoⁿna' nn'aⁿ cantyja 'naaⁿ Jesús
(Mt. 10:34-36)

⁴⁹ Ja jndyoo na jndyocwjaa'ndyoo chom quii'ntaaⁿ nn'aⁿ tsjoomnancue. Ndo' toom cwe' na cwiluii naljo'. ⁵⁰ Waa cwii na jndei'na' na catjo'ya, na nnc'ioya. Ndo' jeeⁿ matsei'ndaa'na' ntjii hasta xuee na nntseicandãa'ñena' jo'. ⁵¹ Ticala'tiuu'yo' na jndyoo tsjoomnancue na caljooandye nn'aⁿ ñ'eⁿ nc'iaana. Ja jndyoo na jndyocwjaa'ndyoo tia' nn'aⁿ. ⁵² Ee je' xuee na cwii wjaatina', nn'aⁿ na ñe'cwii w'aa nntoⁿndyena, ndyeendye naⁿñeeⁿ nnc'omna nacjoo we, ndo' wendye naⁿñeeⁿ nnc'omna nacjoo ndyee. ⁵³ Maxjeⁿ nntoⁿndye nn'aⁿ. Tsotye ts'aⁿ wjaⁿ nacjoo' ti'jnaaⁿ, ndo' ti'jnaaⁿ wjaa nacjoom'm. Tsondyee ts'aⁿ wjaⁿ nacjoo' nomjnaaⁿ ndo' nomjnaaⁿ wjaa nacjoom'm. Ndo' wjaⁿ nacjoo' nomnntsaaⁿ ndo' nomnntsaaⁿ wjaa nacjoom'm.

Naa' na ma'moⁿna' cantyja na macwiluii
(Mt. 16:1-4; Mr. 8:11-13)

⁵⁴ Mati tso Jesús ndãã nn'aⁿ na jndyendye:
—Quia na cwinty'ia'yo' na cwicalui' nchquiu ntyja na majaacue ñe'quioom', mantyja quindu'yo' na manncua', ndo' mayuu' na ljo'. ⁵⁵ Ndo' quia na cwinty'ia'yo' na manaⁿ jndye ntyja na macalui' caxjuu tsoom'naaⁿ, quindu'yo': "Je' nleijmei'", ndo' mayuu' na ljo'. ⁵⁶ O nn'aⁿ na cwe' cwil'a'ya'yo' na jeeⁿ cwilacandãa'ndyoo' cwe' cha canty'iaa nn'aⁿ, jeeⁿ jndõ' n'om'yo' na cwiliu'yo' cantyja na cwichuii' nnom tsjoomnancue ñequio tsjo'luee. Sãã çchiuu na tilecala'no'yo' cantyja na mats'aaya quii'ntaaⁿyo' je'?

Caljooa n'oo'ya ñequio nn'aⁿ na jndoo jaa
(Mt. 5:25-26)

⁵⁷ Tsoticheⁿ Jesús ndããna:
—çchiuu na ticatjei'yo' cwenta yuu waa na maty'iomana? ⁵⁸ Quia na nlqueⁿ ts'aⁿ na quio matseintja'ndyu' ñ'oom nacjo', yocheⁿ na ñjomndyo' nato na tsa'yo' na nntjomndyo' wats'iaaⁿ, que'ndyu' na cwa'ny'a' jom, cha tints'aana' na nleiñ'oomtscoo'ñe' 'u ñ'eⁿ ñ'oom jo nnom jwe. Ndo' jwe'ñeeⁿ ñnequiaaⁿ cwenta 'u luee sondaro. Ndo' joona nntuee'na' 'u w'aancjo. ⁵⁹ Nndi' nntsjoõ, taxocalui' jo' jo' hasta na jndã tiom'nchaa'ndyu'.

13

Jeeⁿ t'maⁿ ñ'oom na calcwe' ts'om ts'aⁿ

¹ Maxjeⁿñeeⁿ tquie'cañom nn'aⁿ na jla'candiina Jesús na sa'ntjom Pilato na cwje nt'om nn'aⁿ galileos xcwe xjeⁿ na cwila'cwjeena quioo' na cwila't'maaⁿndyena Ty'oõts'om. Seitjoom'na' nioomna ñequio nioom quioo'ñeeⁿ. ² T'õ Jesús ndããna, matsoom:

—çAa cwila'tiuu'yo' na luaa' tjoomna ee na t'maⁿti jnaaⁿna waa, nchiiti cha'tso nt'omcheⁿ nc'iaana ndyuaa'ñeeⁿ? ³ Nndye'yo' nntsjoõ, mei'chjoo nchii jo'. Ee mati xeⁿ ticalcwe' n'om'yo', cha'tsondyo' nntsuundyoo' cha'xjeⁿ na tsuundye joona. ⁴ Ndo' joo quinn'oom nchoo' ndyee nn'aⁿ na tjã quia na tiao w'aandye nacjoona nndyoo' peila Siloé, çaa cwilatuu'yo' na naⁿñeeⁿ t'maⁿti tyola'tjooñdyena, nchiiti cha'tsondyee nn'aⁿ na tyom'aⁿ Jerusalón? ⁵ Nndye'yo' nntsjoõ, mei'chjoo nchii jo', ee mati meiiⁿ 'o xeⁿ ticalcwe' n'om'yo', cha'tsondyo' maluaaⁿ nntsuundyoo' cha'xjeⁿ na tsuundye joona.

Ts'oom higuera na tjaa'naⁿ tã coch'ee

⁶ Quia jo' seineiⁿ ñ'oomwaa na tjãoom' na ma'moⁿna' na maca'na' na calcwe' n'om nn'aⁿ. Matsoom:

—Tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ, tyomeintyjee' ts'oom higuera naquii' ntjoom'm. Ndo' tjacal'ueeⁿ tãã' ts'oom'ñeeⁿ sãã tjãã ljo' ljeii'. ⁷ Jo' chii tsoom nnom ts'aⁿ na mach'ee cwenta ntjoom'm: "Canty'ia', ts'oom higerawaañe, jndã ndyee chu na mandyoo'cal'ua' tãã'na' ndo' tjãã ljo' coljeiya. Cwa c'ua' juuna' ee cwe' ts'iaaⁿ matseityee'ñena' nomtyuaa." ⁸ Sãã t'õ tsaⁿñeeⁿ nnoom, tso: "Ta, ca'ndii'ya' juuna' meiiⁿ cwe' chu waa hasta na jndã ñããⁿ ndiocheⁿ x'eena' ndo' nntioõ' ts'o to'. ⁹ Xeⁿ nnts'aana' tã, ya. Ndo' xeⁿ tjãã'naⁿ, quia ljo'cheⁿ c'ua' juuna'."

Sein'maⁿ Jesús yuscu na tcom jndyew'ii naxeⁿ

¹⁰ Cwii xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ tyo'moⁿ Jesús naquii' wats'om chjoo. ¹¹ Jo' jo' tyom'aaⁿ cwii yuscu na jndã quinn'oom nchoo' ndyee chu na tei'caljoo jndyew'ii naxeⁿ. Jeeⁿ ntyjo tyo'jaacaⁿ ndo' mei'chjoo tileicwintyjeeⁿ eⁿ nayuu. ¹² Quia na nty'iaa' Jesús tsaⁿñeeⁿ, t'maaⁿ juu, tsoom nnom:

—U nomxjoo, je' jndã jndyaandyu' tycu na wi'.

¹³ Quia jo' tioom l'ooⁿ nacjoo', mantya jliuu naxeⁿl. Ndo' tyotseit'maaⁿñe Ty'oots'om.
¹⁴ Saa juu ts'aⁿ na cwiluitquieñe wats'om'ñeeⁿ, seiw'eeⁿ na sein'maⁿ Jesús tsaⁿñeeⁿ xuee na cwita'jndyeena. Tsoom ndaaⁿ nn'aⁿ:

—Yom xuee wanaaⁿ na cal'a'yo' ts'iaaⁿ. Joo ncueemeiⁿl quio'yo' na nn'maaⁿ'yo', nchii xuee na cwita'jndyaaya.

¹⁵ Ndo' t'o Jesús nnom, tsoom:

—'O nn'aⁿ na cwe' cwil'a'yo' na ndoo' na jeeⁿ cwilacandaaⁿndyo', ¿aa meiⁿcwindyo' 'o tiquila'canaⁿ'yo' quioo'jndyo oo snom njmeiⁿ'yo' yuu na macwa'yo' ndo' na nntsaala'c'u'yo' ndaa juuyo' xuee na cwita'jndyaaya? ¹⁶ Ee yuscum'aaⁿl, na cwiluiñe tsjaaⁿ 'naaⁿl Abraham na jnda quin'oom nchoo' ndyee chu na maco'wi' Satanás jom, ¿aa ticaty'iomna' na nndyaañe nawii'waa' xuee na cwita'jndyaaya?

¹⁷ Yocheⁿ na matseineiⁿ ñ'oommeiⁿl, tioo na jeeⁿ jnaaⁿ cha'tso nn'aⁿ na jndoo jom. Saa nn'aⁿ na jndyendye, s'aana' na jeeⁿ neiⁿna nc'e cha'tso ts'iaaⁿ na cajnda na tyoch'eeⁿ.

Cala'nooⁿ'a cantya 'naaⁿ lqueeⁿ ts'oom mostaza

(Mt. 13:31-32; Mr. 4:30-32)

¹⁸ Jnda chii tsotyeeⁿcheⁿ ndaana:

—Juu na matsa'ntjom Ty'oots'om, ¿ljo' ñ'eⁿ matseijomna' cantya 'naaⁿ'na'? ¹⁹ Juuna' matseijomna' cha'na lqueeⁿ ts'oom mostaza na jeeⁿ cajnda. Seic'oom ts'aⁿ juuna' naquii' ntjom'm. Tyuaa' tjawijndeina', tue'ntyjo na teit'maⁿ'na hasta tyol'a cantsaa cantquiaayo' naquii' l'ona'.

Cala'nooⁿ'a cantya 'naaⁿ ndaaljo'

(Mt. 13:33)

²⁰ Ndo' tsonnaaⁿ'a ndaana:

—¿ljo' cwiicheⁿ na nntseijooⁿ'a juu na matsa'ntjom Ty'oots'om? ²¹ Juuna' matseijomna' cha'na ndaaljo' na tjaa'ñe cwii yuscu naquii' ndyee tsua' xjeⁿ jndaⁿ tyoo'. Ndo' seican-deii'na' cha'waa tsqueeⁿ tyoo'ñeeⁿ.

'Ndyoots'a na cantuu

(Mt. 7:13-14, 21-23)

²² Quia jo' tjawinom Jesús njoom nt'maⁿ ndo' njoom nch'u na tyo'mooⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ yocheⁿ na tyocanjoom nato na wjaⁿ Jerusalén. ²³ Cwii ts'aⁿ tax'ee nnoom, tso:

—Ta, ¿aa tijndye nn'aⁿ na nlui'n'maaⁿndyee?

²⁴ T'ooⁿ, matsoom ndaana:

—'Ndyoots'a cantya na matsa'ntjom Ty'oots'om, cantuuna'. Calajnda'yo' na ntsaqui'e'yo' juuna'. Ee jndye nn'aⁿ na ñe'c'ooquie' jo' jo', saa xocandaaⁿ ñ'ana. ²⁵ Ee quia na jnda teicantya nquii' ts'aⁿ na waa' w'aa'ñeeⁿ na nntseicu'tyeeⁿ 'ndyoots'a, quia jo' 'o na m'aⁿ'yo' ch'eⁿ nnto'yo' na ncwaⁿ'yo'. Nndu'yo': "Ta, catseicanaaⁿndyu' na ntsaqui'a'á." Saa jom nnc'ooⁿ nndyue'yo', nntsoom: "Ticaljeii yuu nn'aⁿ 'o."²⁶ Quia jo' nnto'yo' na nndu'yo' nnoom: "Já tsuu, tyocwaa'á ñ'eⁿndyu' ndo' tyo'mooⁿ ndaayá xcwe naquii' tsjoomyá."

²⁷ Saa jom nnc'ooⁿ, nntsoom: "Jnda tsjoo ndaa'yo' na ticaljeii yuu nn'aⁿ 'o. Quindy'o'yo' ñ'jaaⁿ, 'o nn'aⁿ na cwil'a'yo' natia."²⁸ Jo' jo' nnc'om'yo' na nlaxua'yo' na matsei'ndaa'na' nquii'yo' ndo' nntei'nquie'yo' ndei'n'om'yo' na maquiina' 'o. Ee nnty'ia'yo' Abraham, Isaac, Jacob ndo' ñ'eeⁿ cha'tso profetas, na m'aⁿ na yuu na matsa'ntjom, saa 'o jnda 'ndiina' ch'eⁿ. ²⁹ Quia ljo' nlquie nn'aⁿ na nnaⁿ ndiocheⁿ tsjoomnancue. Ñequio na neiiⁿ naⁿñeeⁿ nncwindyuaandyena nacañoom' meiⁿsa yuu na matsa'ntjom Ty'oots'om na nlcwa'na.

³⁰ Queⁿ'yo' cwenta, m'aⁿ nn'aⁿ je' na cwilatuu'yo' na maju'cjena' joona. Saa ndanquia nntseiwendyena' joona. Ndo' m'aⁿ nn'aⁿ je' na cwila'tiuu nquie na t'maⁿ cwiluiindyee, saa nncue'ntyjo na nncju'cjena' joona.

Maty'ioo Jesús cantya 'naaⁿ nn'aⁿ Jerusalén

(Mt. 23:37-39)

³¹ Majuuti xuee'ñeeⁿ, tquie'cañom nt'om nn'aⁿ fariseos Jesús, jluenta nnoom:

—Calui' ñ'jaaⁿ, cja' cwiicheⁿ joo ee ñe'catseicuee' Herodes 'u.

³² Tsoom ndaana:

—Catsa'yo', candu'yo' nnom cajndye'ñeeⁿ: "Queⁿ cwenta, ja manncwjiit'ya na jndii naquii' n'om nn'aⁿ. Ndo' nntsein'ma'tyaya nn'aⁿwii 'io cha luaa'. Ndo' tajndye cwii tjoo na nntseicandaaⁿndyo ts'iaaⁿ na jndyooya."³³ Saa jndei'na' na je', 'io ndo' cha jojoty'a cantya 'naaⁿ ts'iaaⁿ na mats'aaya, ee ticatsona' na nchii Jerusalén na nncue' cwii profeta.

³⁴ 'O nn'aⁿ Jerusalén na cwilacwje'yo' profetas ndo' majñoom' ljo' nn'aⁿ na majñoⁿ'ya na m'aaⁿl. Jndye ndii' ñentya' ts'ooⁿ na nntseitjoⁿ'ya ntseinda' cha'xjeⁿ matseijom caxixquie ntseinaaⁿ nacjee' ntsqueeⁿ. Saa 'u cwaaⁿ tquiaandyu'. ³⁵ Queⁿ'yo' cwenta, Ty'oots'om ma'ñeeⁿ 'o. Taxoc'oom wats'om t'maⁿ 'na'yo'.

Quia jo' seineiiⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ, tsoom:
 –Ndye'yo' nntsjoⁿ na taxocanty'ia'yo' ja hasta na nncue'ntyjoⁿ xuee na nndu'yo':
 “Matio'naa'ñena' nqueⁿ na mañoom ñequio xuee' Ta Ty'oqts'om.”

14

Sein'ma' Jesús ts'aⁿ na ndii' tcoo'

¹ Cwii xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ, tjtseijomñe Jesús waa' ts'aⁿ na cwiluitquieñe cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ fariseos, na nlcwaaⁿ'aⁿ jo' jo'. Ndo' ñ'eeⁿ nn'aⁿ fariseos na tyoqueⁿ cwenta ljo' nnts'aaⁿ. ² Jo' jo' tjameintyjee' cwii ts'aⁿ na wii' jo' nnoom na ndii' tcoo'. ³ Ndo' tax'eeⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ na cwit'mogⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés ñequio nn'aⁿ fariseos, tsoom:

–¿Aa maty'iomyana' na nntsein'maⁿ ts'aⁿ tsaⁿ'wii' xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ, oo aa ticaty'iomna'?

⁴ Saa joona yacheⁿ jla'cheⁿna. Quia jo' to'ñoom ts'aⁿ'wii', sein'maaⁿ juu ndo' tsoom nnom:
 –Ya xeⁿ na wja'to' wa'.

⁵ Jndaⁿ jo' tsoom ndaaⁿ fariseos'ñeeⁿ:
 –¿Aa m'aaⁿ cwiindyoy' 'o na xocatseijeñe na nncwji' snom oo quio'jndyo tsmeiⁿ na tju'na' ts'om tsue'tsjoom, meiiⁿ na juu xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ?

⁶ Saa ticat'oqna' ñom.

Nn'aⁿ na 'oo yuu na macoco ts'aⁿ

⁷ Ndo' naⁿ'ñeeⁿ na tqueeⁿ ts'aⁿ fariseo na nlcwa' ñ'eⁿñê, tqueⁿ Jesús cwenta ljo' l'ana. Jla'yuu ndaana ntsula nacañoom'ticheⁿ nacañoom' meiiⁿsa. Jo' chii seineiiⁿ ñ'oom tjañoom' ndaana. ⁸ Tsoom:

–Quia na maqueeⁿ ts'aⁿ 'u na catseijomndyuy' na macoco jnaaⁿ, tincja'cajmaⁿ sula nacañoom'ticheⁿ. Ee xeⁿ nntseijomna' tqueeⁿñê cwiicheⁿ ts'aⁿ na t'maⁿ'ti cwiluiñe, nchiiti 'u, ⁹ quia jo' jom na tqueeⁿñê 'o, nncjaantyjaaⁿ'aⁿ 'u, nntsoom njom': “U quiaaⁿ na tsaⁿ'm'aaⁿ nncjom yuu na wacatyeeⁿ.” Quia jo' nlu'i'jnaaⁿ'ndyuy' na nncja'cajmaⁿ sula na macanda. ¹⁰ Jo' chii, quia na maqueeⁿñe ts'aⁿ 'u, cja'cajmaⁿ sula na we'yandyoy, cha quia na nncjaantyjaa' ts'aⁿ na tqueeⁿñe 'u, nntsoom njom': “U x'iaaya, cwinoom' nacañoomcheⁿ.” Quia jo' nntseit'maaⁿ'ñena' 'u jo ndaaⁿ cha'tso nn'aⁿ na meindyuaandye nacañoom' meiiⁿsa ñ'eⁿndyuy'. ¹¹ Ee meiⁿ'cwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na matseiwendyeñe cheⁿ'nquii, maxjeⁿ nntseiquio Ty'oqts'om juu. Ndo' meiⁿ'cwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na maju'ñecje, maxjeⁿ nntseiwendye Ty'oqts'om tsaⁿ'ñeeⁿ.

¹² Mati tso Jesús nnom ts'aⁿ na tqueeⁿñe jom:

–Quia na maqueeⁿ nn'aⁿ na cala'jomndyee na nlcwa'yo' na quiajmeiⁿ oo natmaaⁿ, tilqueⁿ nc'ia', meiⁿ nn'aⁿ'nncu', meiⁿ nn'aⁿ' na jndaⁿ teitquioqo', meiⁿ naⁿ'tya na m'aⁿ ndyoo'. ¿Ee aa nchii nncuee' xuee na majo'ti nl'a joona, cha nnjoom cha'xje' na sa' 'u? ¹³ Jo' chii quia na nnts'a' nantquie na t'maⁿ na nlcwa' nn'aⁿ, queⁿ ndyeñeeⁿ ñ'eⁿ nn'aⁿ na ticandaqⁿ luee, nc'ee', ndo' nn'aⁿ na tileic'ooca' ñequio nn'aⁿ na nchjaaⁿ. ¹⁴ Quia jo' nnc'oom' na neiⁿ' na luaa' nnts'a'. Ee joona xocandaqⁿ nl'ana na nnjoom ljo' na sa', saaⁿ 'u nnc'oñom' na nnjoom quia na nnta'ndo'nda' nn'aⁿ na ñel'a yuu na maty'iomyana'.

Nantquie t'maⁿ natmaaⁿ

¹⁵ Cwii ts'aⁿ na ñ'eⁿ meindyuaandyena nacañoom' meiiⁿsa, quia na jndii na luua', tso nnom Jesús:

–Ññequiaana' na neiⁿ' ts'aⁿ na nntseijomñe nantquie t'maⁿ yuu na matsa'ntjom Ty'oqts'om.

¹⁶ T'o Jesús cwii ñ'oom na tjañoom'. Ma'moⁿ'na' na nchii cha'tsondyee nn'aⁿ nnc'ooquieⁿndyee yuu na matsa'ntjom Ty'oqts'om. Tsoom:

–Tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ, jom jnoom'm cwii nantquie t'maⁿ ndo' tqueeⁿñê jndye nn'aⁿ. ¹⁷ Quia na tuee'ntyjo xjeⁿ na nlcwa'na natmaaⁿ jñoom mosoom'm na cjaacatso ndaaⁿ nn'aⁿ na maqueeⁿñê: “Aa ndye'yo', cjaaya, ee cha'tso jndaⁿ maya waa.” ¹⁸ Saaⁿ cha'tsondyee naⁿ'ñeeⁿ cwii cwii nnom jla'cajñoom'ndyena. Tsaⁿ najndyee tso: “Catsa' cwii naya'ñeeⁿ na catsu' nnom patrom 'na' na catseit'maⁿ ts'oom ja, ee jndaⁿ seijndaya cwii taⁿ' tyuaa ndo' macaⁿ'na' na jocandog'o'ja juuna.” ¹⁹ Ndo' tso cwiicheⁿ ts'aⁿ nnom moso: “Ja jndaⁿ seijndaya 'om ljo quioo'ndyoy na nl'a ts'iaaⁿ ndo' je' jocanty'ia aa ndyaa' ya nl'ayo'. Jo' chii catsa' cwii naya'ñeeⁿ na catsu' nnoom na catseit'maⁿ ts'oom ja.” ²⁰ Ndo' cwiicheⁿ tso: “Cwe' xcondyoy na tmaⁿ'co, jo' na xocandaqⁿ nncjo.” ²¹ Tjalcwe' moso tjtseicañeeⁿ patrom 'naaⁿ'aⁿ cha'tso ñ'oommeiⁿ. Ndo' seilioo'ñe patrom. Tsoom nnom mosoom'm: “Catseiyua', cja' jo ts'ua ndo' n'om nantaa naquii' tsjoom ndo' candyoy'chu' ndyeñeeⁿ ñequio nn'aⁿ na ticandaqⁿ luee, nc'ee', nn'aⁿ na ntjeiⁿ nc'ee' ñequio nn'aⁿ na nchjaaⁿ.” ²² Jndaⁿ chii seicandii moso'ñeeⁿ, tsoom: “Ta, jndaⁿ tuui cha'xje' na sa'ntjom' saaⁿ ndicwaⁿ wanaaⁿ'ti.” ²³ Quia jo' tso patrom nnoom: “Cja' jo n'om nato nt'maⁿ ñequio cha'tso nato cajneiⁿ. Catsa' na jndei'na' na

nñequio nn'aⁿ cha na nntoo' w'aya. ²⁴ Je' nndye'yo' nntsjoḡ na meiⁿcwiindyē nn'aⁿ na tquaaⁿndyojndyaa xocaljei chiuu waa nantquie t'maⁿ na mandḡo'a."

Jee' jndyaa' na wjaantyjo ts'aⁿ naxeⁿl Cristo

²⁵ T'maⁿ t'maaⁿ nn'aⁿ ty'e ñ'eⁿ Jesús. Quia jo' taqueeⁿ, tsoom ndaana:

²⁶ —Meiⁿcwiñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na nndyo ñ'eⁿndyo xeⁿ tic'oom na jndati ntyjeeⁿ ñ'eⁿndyo, nchiiti tsotyeeⁿ, tsoñeeⁿ, scoom'm, ntseinaaⁿ, ti'nquioom ñequio ndyencjoom, hasta cantyja na wando' nqueⁿ, tsaⁿñeeⁿ xocandaḡ nntseijomñê ñ'eⁿndyo. ²⁷ Ndo' meiⁿcwiñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na nndyontyjo cantyja na mats'aa, xeⁿ tic'oom na cwiljoaya ts'oom nawi' na matjoom cantyja 'naⁿya meiiⁿ cueeⁿleⁿ, tsaⁿñeeⁿ xocandaḡ nntseijomñê ñ'eⁿndyo. ²⁸ Xeⁿ cwiindyoy' 'o ñe'cats'aa w'aandyē, ḡaa nchii nncjaacjoojndyee, nntseitiuuya chiuuxjeⁿ nlca'na' cha ntjyii aa nleijndeiⁿ cwanti na maleiñ'oom hasta na nndaⁿ w'aañeeⁿ? ²⁹ Xeⁿ ticats'aaⁿ na ljo', jnda s'aaⁿ tsiaⁿtsjo' ndo' nljeiiⁿ na taticatquii nnts'aaⁿ, quia jo' cha'tso nn'aⁿ na nnty'iaa na ljo', nnto'na na nla'jnaaⁿna jom. ³⁰ Nluena: "Tsaⁿm'aaⁿl tḡoⁿqⁿ cwii ts'iaaⁿ saḡ cwe' ts'iaaⁿ taⁿ. Titseicandaḡñê." ³¹ Mati cwii rey na tseixmaⁿ qui meiiⁿ sondaro, ḡaa nts'aacheⁿna' na nncjaacatjoojñê cwiicheⁿ rey na nndyocats'aa tia' nacjoomⁿ na matseixmaⁿ ntquiuu meiⁿ sondaro? ḡAa chii nncjaacjoojñeeⁿ na nntseitiuuyaaⁿ, aa nndaḡ nnts'aaⁿ? ³² Ndo' xeⁿ nnty'iaaⁿna na tixocandaḡ nnts'aaⁿ, quia jo' nntseicwanoom ñ'oom ñequio ts'aⁿ 'naaⁿna na nntseyto'oñê na cwitsaaⁿ tia', cwii na ndicwaⁿ tquia ndyo tsaⁿñeeⁿ. ³³ Jo' chii meiⁿcwiñeeⁿcheⁿ 'o na ticaⁿndii cha'tso na matseixmaⁿ nquii, xocandaḡ nntseijomñê ñ'eⁿndyo.

Til'ue tsjaaⁿ xeⁿ na jnda jluil' na chjeⁿna'

(Mt. 5:13; Mr. 9:50)

³⁴ Jeeⁿ l'ue tsjaaⁿ, saḡ xeⁿ nlui' na chjeⁿna', ḡljo' ñ'eⁿ cwii nleichjeⁿnnda'na'³⁵ Taxocwil'uena', meiⁿ quio tyuaa, meiⁿ ñ'eⁿ to'. Cwe' quiityeeⁿquiee' nn'aⁿ joona'. Maluaa' matseijomna' 'o, m'aⁿyo' cha'cwijom tsjaaⁿ na til'ue xeⁿ tyootei'jndei'yo' nt'omcheⁿ nn'aⁿ. Ñeeⁿ juu na niom lue' n'om lua'qui na nndii, candiia.

15

Cantyja 'naaⁿ catsmaⁿ na tsuufñe

(Mt. 18:10-14)

¹ Cha'tsondyē nn'aⁿ na cwito'ñoom s'om cwentaa' gobiernom Roma ñequio nn'aⁿ na cwila'tjoḡndyē nnom Ty'oḡts'om cantyja na nquiu nn'aⁿ fariseos, jla'candyooⁿndyena nam'aaⁿ Jesús na ndyena ñ'oom na nntseineiⁿ. ² Nn'aⁿ fariseos ñequio nn'aⁿ na cwit'mḡoⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés tyotio'ñ'oomna jom. Jluena:

—Tsaⁿm'aaⁿ ya ñ'oom jom ñ'eⁿ nn'aⁿ na cwila'tjoḡndyē nnom Ty'oḡts'om ndo' macwaaⁿna' ñ'eⁿndyena.

³ Quia jo' seineiⁿ ñ'oom na tjañoom' ndaana, tsoom:

⁴ —Xeⁿ cwiindyoy' 'o m'aaⁿ cwii siaⁿnto canmaⁿ ntsmeiⁿ ndo' xeⁿ nntsufñe cwii jooyo', ḡaa nchii n'ndiiyaaⁿ ñequieen'aaⁿ nchoo' qui nchoo' ñjeeⁿ quioo'ñeeⁿ yuu na cwicwa'yo' ndo' nncjaacal'ueeⁿ juu catsmaⁿ na tsuufñe hasta xjeⁿ na nljeiiⁿcheⁿ? ⁵ Xeⁿ jnda ljeiiⁿ catsmaⁿñeeⁿ, nlei'caljoom juuyo' xtyoom'm ñequio na neiiⁿeⁿ. ⁶ Ndo' quia na nncueⁿleⁿ waⁿaⁿ, nntseijoom n'iaaⁿna' ñequio nn'aⁿ na m'aⁿ nndyoo' waⁿaⁿ. Nntsoom ndaana: "C'ḡoⁿya na neiiⁿya, ee catsmaⁿ tsaḡaⁿ na tsuufñe jnda ljeinnda'a juuyo'." ⁷ Luaa nntsjoḡ nndye'yo', maluaa' na t'maⁿti neiiⁿ Ty'oḡts'om na m'aaⁿ cañoom'luee cantyja 'naaⁿ cwii ts'aⁿjnaⁿ na cwilcwe' ts'om, nchiiti ñequieen'aaⁿ nchoo' nqui nchoo' ñjeeⁿ ts'aⁿ na mamach'ee yuu na maty'iomyana' na ticaⁿna' na nlcwe' ts'om.

Tsjo'ñjeeⁿ na tsuu

⁸ Oo cal'uu na m'aaⁿ cwii yuscu na maleiñ'oom qui xjeⁿ s'om xuee, ndo' xeⁿ nntsufñe cwii joona' naquii' w'aa, ḡaa nchii nntseicanaaⁿñê chom, ndo' ya ya nlcaañe, tcuttucuⁿ nl'ueeⁿ juuna' hasta xjeⁿ na nljeiiⁿcheⁿ? ⁹ Ndo' xeⁿ jnda ljeiiⁿ, nntseijoom n'iaaⁿna' ñequio nn'aⁿ na m'aⁿ nndyoo' waⁿaⁿ ndo' nntsoom ndaana: "C'ḡoⁿya na neiiⁿya, ee jnda ljeiya tsjo'ñjeeⁿ na tsuu." ¹⁰ Luaa nntsjoḡ nndye'yo', maluaa' jeeⁿ cwila'neiiⁿndye ángeles cwentaa' Ty'oḡts'om cantyja 'naaⁿ cwii ts'aⁿjnaⁿ na cwilcwe' ts'om.

Seit'maⁿ ts'om ts'aⁿ jnaaⁿ

¹¹ Seineiⁿticheⁿ Jesús, tsoom:

—Tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ, tyom'aⁿ we ntseinaaⁿ na naⁿnom. ¹² Juu tsaⁿchee tsoom nnom tsotyeeⁿ: "Ta, quiaa' 'naⁿ na tseixmaⁿya na nnc'oñḡoⁿ." Quia jo' tḡoⁿ tsotyeeⁿ 'naⁿ na niom, tquiaa nnoom. ¹³ Tyoowijndyē xuee na tuui na ljo', seijoom cha'tso 'naaⁿna', tjaaⁿ tquia cwiicheⁿ ndyuaa. Jo' jo' seicḡoⁿ cha'tso 'naaⁿna' cwe' luaa'. ¹⁴ Jnda na ndyueñ'eⁿ seicatsoom, seijomna' jndyo cwii jndo' t'maⁿ tyuaaⁿñeeⁿ. Jnaⁿna' na tco'wi'na' jom na tjaaⁿna' ljo'

cwii ya nleil'uee'ñê. ¹⁵ Quia jo' tjaa'n, tjaquiee'toom na nnts'aa'n ts'iaa'n moso 'naa'n cwii ts'a'n ndyuua'ñee'n. Jñom tsa'ñee'n jom na nnteix'ee'n calcu jo jndaa. ¹⁶ Jee'ñ c'waa'a'n meii'n cwe' nlcwa jndaa na cwicwa' calcu. Saa mei'cwii tjaa 'ñee'n tquiaa ljo' nlcwaa'a'n. ¹⁷ Quia jo' tjañjoom' ts'oom, seitoom: "Jndye moso m'a'n waa' tsoty'a, hasta ma'ndiina' nantquie na cwicwa'na. Ndo' ja ñjaa'n m'aa'ya, mañe'c'iogya na ñe'jndo'a. ¹⁸ Je' yuu' nluui'a ljo' nncjlcwa'nda'a m'aa'n tsotyaya, ndo' nnts'joo' nnoom: Ta, jnda' seiti'jndyoo' nnom Ty'oots'om ndo' njom' 'u. ¹⁹ Tacatseixma'ya na nnts'u' na jnda' ja. Catsa' cwe' cha'na cwii moso' ja." ²⁰ Quia jo' mana tjalcwee'le'n na m'aa'n tsotyee'n.

Tquia ndicwa'n wjaanoom, ljeii tsotyee'n jom. Tioo na jee' jnda ntyjii ñ'e'ñê. Jleinom, tjacatjomñe jom. Taxcwee'ñe ndo' t'uu ntsmaa'a'n. ²¹ Quia jo' tso jnaa' nnoom: "Ta, jnda seiti'jndyoo' nnom Ty'oots'om ndo' njom' 'u. Tacatseixma'ya na nnts'u' na jnda' ja." ²² Jnda tquiena na waa w'aa, tso tsotyee'n ndaa mosoo': "Cwa que'ndyo' quia'yo' liaa na yati, ndo' cala'cwe'yo' joona' jom. Ndo' catjaa'ndyo' tsei'x'tii ts'og'o' cala'ñjom'yo' lcoom jom. ²³ Ndo' mati tsaac'om'yo' quioo'jndyo' chjoo na t'meii'ñe. Calacue'yo' juuyo'. Nlcwaa'a'ndo' n'laaya xuee. ²⁴ Ee ti'jndaaya luaa, cha'cwijom jnda' tuee'le'n ndo' wando'nnaa'a'n, tsuufñe ndo' teijndaa'ñenna'a'n." Quia jo' to'na na tyola't'maa'ndyena.

²⁵ Saa jnaa' tsa'tquiee, tic'oomñe, jndaa tja. Quia na jnda tyjee' ndyowindyoo' na waa w'aana, jndii na cwi'tjo' ndo' cam'aa' nnoom. ²⁶ Tcwaan' cwii mosoona, tax'ee'n' ndyoo' ljo' cwiluii. ²⁷ T'o tsa'ñee'n nnoom: "Ti'ty'iu' jnda' tyjee'le'n jo' na seicuee' tsoty'e' quioo'jndyo' chjoo na t'meii'ñe ee ya tyjee'le'n, tiwee'le'n." ²⁸ Saa tsa'ñee'n seiw'ee'n, mei'n quii' w'aa ti'c'jaaque'le'n. Jo' chii jlui' tsotyee'n ndo' s'aa ty'oo nnoom na cjaaque'le'n. ²⁹ Saa jom t'og'o' nnom tsotyee'n, tsoom: "Que'n' cwent'a, teijndye ndyu mand'i'ntjo'ya njom' mei' tyootseique' ts'og'o'ya yuu na matsa'ntjom' ja. Saa mei'cwii ndii' tyooñequiaa' meii' cwe' canch'ioo ndyua na nntseicua'a na nnc'og'o'ya na nei'ya ñequio nc'iaya. ³⁰ Saa je' na tyjee' ti'jnda' luaa' na t'atseicog'o' 'na' ñequio lculjaa', jnda'jom quio'jndyo' chjoo na t'meii'ñe jnda' seicue' cwentaa'a'n." ³¹ Ndo' t'o tsotyee'n nnoom, tso: "U' jndaaya, maxje' m'aa'n ñe'ndyo' ndo' cha'tso 'na'ya 'u 'na'ni." ³² Saa maty'iomna' na cal'aaya xuee ndo' c'og'o'ya na nei'ya ee ti'ty'iu' luaa' cha'cwijom jnda' tuee'le'n ndo' wando'nnaa'a'n, jnda' tsuufñe saa teijndaa'ñenna'a'n."

16

Mosotquiee na seiti'joo'ñe

¹ Mati seinei'ñ Jesús ndaa' nn'a'n na cwila'jomndye ñ'e'ñê, tsoom:

—Tyom'aa' cwii tsa'tya ndo' t'oom cwii mosotquiee 'naa'a'n. Jla'candii nn'a'n jom na cwe' matseicatsuuto tsa'ñee'n 'naa'a'n. ² Quia jo' tquee'ñê juu, tsoom nnom: "¿Chiiu waayuu ñ'oom na mandii cantyja 'na'ni? Quiaa' cwent'a ts'iaa' na mache' ee ma'ndiina' 'u na m'aa'n' mosotquiee." ³ Quia jo' seitiuu mosotquiee naquii' ts'oom: "¿Chiiu nnts'aayo na cwii nncwantjo'? Ee patrom 'na'ya macwjee'le'n ja na m'aa'ya mosotquiee. Ee tijndo na nnts'aa ts'iaa' jndaa' ndo' jnaa'a' na cwe' ndaa' nn'a'n nlcaa'a' ljo' na maca'na' ja. ⁴ Mantyjii chiiu nnts'aa' cha nnto'ñoom nn'a'n ja l'aana xe' jnda' ndiina' ja na mosotquiee." ⁵ Quia jo' tquee'ñê cwii ndo' cwii nn'a'n na cho'jna' nnom patrom 'naa'a'n. Tax'ee'n nnom ts'a'n najndyee: "¿Cwanti t'maa' chujna' nnom patrom 'na'ya?" ⁶ T'o tsa'ñee'n nnoom, tso: "Ja chojna' cwii sia'nto ncjo seitye." Ndo' tsoom nnom: "Luaa co'ñom' tsoom na teiljeii cwanti chujna'." Que'ndyu', cajma'n', catseiljei'xco' na ñe'wen'aa'n nchoo' qui ncjo chujna'." ⁷ Jnda jo' tax'ee'n nnom cwiche'n, tsoom: "Ndo' 'u je', ¿cwanti chujna'?" T'o tsa'ñee'n nnoom: "Ja chojna' cwii sia'nto xuu lquee'n trigo." Quia jo' tsoom nnom: "Luaa co'ñom' tsoom na chuuna' cwanti chujna'." Catseiljei'xco' na ñe'ñequieen'aa'n xuu lquee'n trigo chujna'." ⁸ Ndo' tjawee' ts'om tsa'tya na luaa' s'aa moso tiaa'ñee'n, ee na jndq' ts'oom ts'iaa' na s'aa'. Ee nn'a'n na m'a'n cantyja 'naa'n' tsjoomnancuewaa, jndq'ti n'omna quii'ntaa' nc'iaana, nchiiti nn'a'n na la'xma' cantyja 'naa'n' naxuee.

⁹ 'Candyeyo' nts'joo, cwil'uee'ndyo' 'na'yo' na niom tsjoomnancue na quio nla'jndyeendyo' nn'a'n na nljoya ñ'oom ñ'endyo'. Quia jo' quia na nntycwii 'na'yo' jo', m'a'n' ñee'n nnto'ñoom 'o jo nandyey cañoom'luee.

¹⁰ Ts'a'n na ya matseicanda' ñ'oom na tit'ma'n, mati ntseicana'aa' ñ'oom na t'ma'n. Ndo' ts'a'n na titseicanda' meii' ñ'oom na tit'ma'n tseixma'na', majndeiitiche' ti'xotseicana'aa' ñ'oom na t'ma'n. ¹¹ Saa xe' 'o ticalacanda'yo' ñequio 'na'yo' na waa tsjoomnancuejna'waa, tjaa 'ñee'n juu ñequiaa' na nnto'ñoom'yo' 'na' na mayuu'che' na jnda matseixma'n. ¹² Ndo' xe' 'o ts'a' cwent'a cwil'a'yo' ñequio 'na' na nchii 'na'yo' joona', mei'n tjaa 'ñee'n juu na ñequiaa' naya luee'yo' na nla'xma'na' cwent'a'yo'.

¹³ Tjaa'naⁿ moso na ndaaⁿ nndi'ntjomⁿ nnom we patrom. Ee nnc'oom na ticuee' ts'oom cwii, ndo' cwiicheⁿ nncjaawee' ts'oom. Oo na nncjaañ'oomñê ñ'eⁿ cwii, saaⁿ cwiicheⁿ nntseijnaaⁿ aⁿ. 'O xocandaⁿ nndye'ntjom'yo' nnom Ty'oots'om ndo' mati ndaaⁿ s'om.

¹⁴ Nn'aⁿ fariseos na m'aⁿ jo' jo', tyondyena cha'tso ñ'oommeiⁿ na seineiⁿ Jesús. Ndo' tyola'jnaaⁿ na jom, ee jeeⁿ cwila'candya' n'omna s'om. ¹⁵ Saaⁿ tsoom ndaana:

—O cwiitjei'yandyo' cheⁿncjo'yo' jo ndaaⁿ nn'aⁿ saaⁿ Ty'oots'om wajna'naⁿ naquii' n'om'yo'. Cha'tso nnom na jeeⁿ neiⁿncoo' nquiu nn'aⁿ na cwila't'maaⁿndyena, Ty'oots'om jnoom'm nmeiⁿ.

Xocantycwii ñ'oom' Ty'oots'om

¹⁶ Tyola'neiⁿ nn'aⁿ ñ'oom' Ty'oots'om na tqeⁿ Moisés, ñequio ñ'oom ndyuee profetas hasta quia na tyjeⁿ Juan. Quia ljo'cheⁿ jna'na' na cwiwineiⁿ ñ'oom cantyja 'naaⁿ na matsa'ntjom Ty'oots'om nn'aⁿ. Ndo' je' je' jndⁿ tue'ntyjo xjeⁿ na ticwii cwii ts'aⁿ matseijndeiⁿ cha nndaⁿ nncjaaquiee'ñe cantyja 'naaⁿ aⁿ.

¹⁷ Tijndeitina' na nntsuu tsjo'luee ñequio tsjoomnancue, nchiiti na titseicandaⁿñaena' meiiⁿ ñe'cwii ljeii cachjoo na quio teiljeii ñ'oom' Ty'oots'om na matsa'ntjomna'.

Ticatsona' na nntyuii' ljeii cantyja na toco ts'aⁿ

(Mt. 19:1-12; Mr. 10:1-12)

¹⁸ Meiⁿñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na nntseyuii' ljeii 'naaⁿ ñ'eⁿ scuu' ndo' nncoco ñ'eⁿ cwiicheⁿ yuscu, tsaⁿñeeⁿ mach'eena' na cwe' m'aaⁿyaaⁿ ñ'eⁿ yuscuñeeⁿ. Ndo' mati meiⁿñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na nncoco ñ'eⁿ yuscu na jndⁿ tyuii' ljeii 'naaⁿ ñ'eⁿ saa', mati tsaⁿñeeⁿ mach'eena' na cwe' m'aaⁿyaaⁿ ñ'eⁿ yuscuñeeⁿ.

Tsaⁿtya ñequio tsaⁿñeeⁿ Lázaro

¹⁹ Tyom'aaⁿ cwii tsaⁿtya na ñequii'cheⁿ tyocweⁿ liaa na jeeⁿ ya ndo' jndana' na tuina' ñ'eⁿ tsaⁿ lino. Ndo' 'io ndii 'io tyocwaaⁿ aⁿ nantquie na yaticheⁿ. ²⁰ Jo 'ndyoots'a tiom waa' tsaⁿtyaⁿñeeⁿ tyowacatyeeⁿ cwii tsaⁿñeeⁿ na jndy Lázaro. Cha'waañê chom ntyje'. ²¹ Tyocantyyaa' ts'oom na nlcwaaⁿ aⁿ meiiⁿ cwe' na cajndaⁿ na cwiquiaaⁿ nacjee' meiⁿsa 'naaⁿ tsaⁿtya. Ndo' calue' tyonquicatyueendyeyo' ntyje' na chom. ²² Tue'ntyjo xuee na tue' tsaⁿñeeⁿ, ndo' ty'eñ'om ángeles añaⁿ paraíso na m'aaⁿ Abraham. Mati tue' tsaⁿtya ndo' tjacanty'iuuñê. ²³ Tyom'aaⁿñê yuu na ñjomndye l'oo. Jlundaañê, nty'iaa'tquiaaⁿ na m'aaⁿ Lázaro nacañoⁿom' Abraham. ²⁴ Quia jo' seixuaⁿ, tsoom: "Tsotyaya, Abraham, c'oom' na wi' ts'om' ja. Cajñom' Lázaro na canchjeeñê nomts'ooⁿ naquii' ndaatioo cha nntseicana'taⁿ tsaya. Ee jeeⁿ t'maⁿ wi' matjoⁿya naquii' chomwaa." ²⁵ Saaⁿ tso Abraham nnoom: "Jndaaya, cjaañjoom' ts'om' cha'tso na ya na ñeto'ñom' xjeⁿ na ñetando', ndo' Lázaro wi' ñetjoom. Saaⁿ je' je' jom l'oom mawajñeeⁿ ndo' 'u je', wi' matjom'. ²⁶ Ndo' nchii macandaⁿ cwe' jo'. Quii'ntaaⁿ jâ ñ'eⁿndyo' 'o waa cwii tsue'tsjoom na tjaa yuu cwintycwii na njoom, cha ñeeⁿ jâ na ñe'c'oo na m'aⁿ 'o, xocandaⁿ nncwinom. Ndo' meiⁿ nn'aⁿ nam'aⁿ yuu jo' xocandaⁿ nncwinom ntyjawaⁿ." ²⁷ Quia jo' matso tsaⁿtya: "Ta, mats'aa ty'oo njom', cwa cajñom' jom waa' tsotyja, ²⁸ ee jo' jo' m'aⁿ 'om ti'ntyjo. Cjaanquiaaⁿ ñ'oom ndaana cha ticandyochuuna' joona l'ooñe yuu na jeeⁿ wi'." ²⁹ Saaⁿ tso Abraham nnoom: "Joona macwilei'ñ'omna ñ'oom na tyoñequiaa Moisés ñequio profetas. Ñ'oommeiⁿ candyena." ³⁰ Saaⁿ jom tsoom nnom Abraham: "Tiyuu' ta, xeⁿ cwii joo nn'aⁿ na jndⁿ tjâ wjaa na m'aⁿna, maxjeⁿ nlcwe' n'omna." ³¹ Ndo' t'q Abraham nnoom: "Xeⁿ tiñe'candyena ñ'oom na tyoñequiaa Moisés ñequio profetas, mati xocandyena ñ'oom 'ndyoo cwii ts'aⁿ meiiⁿ na nncwando'ndda' na jndⁿ tue'."

17

Waa na teincuu' na nntseiquioo jna' ts'aⁿ

(Mt. 18:6-7, 21-22; Mr. 9:42)

¹ Tso Jesús ndaaⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom'm:

—Tijoom jaawintyjee'na na ñe'catseiquiaana' nn'aⁿ na cal'ana jnaⁿ, saaⁿ nnt'uiiwi'na' ts'aⁿ na jnaaⁿ juu nncjaachuuna' nn'aⁿ na mati n'ana jnaⁿ. ² Yati xeⁿ cwityeⁿ cwii tsjo'suu xtyo' tsaⁿñeeⁿ ndo' catuee' nn'aⁿ jom ts'om ndaaluee nchiiti na nntseiquioona' cwii joo nn'aⁿ na tyoojindaya cantyja na cwila'yu'. ³ Queⁿyo' cwenta cantyja 'na'yo'.

Xeⁿ cwii nn'aⁿ na matseyu' matseitjoñê njom', cwaⁿya' jom. Ndo' xeⁿ cwilcwe' ts'om, catseit'maⁿ ts'om' jom. ⁴ Ndo' meiiⁿ matseitjoñê njom' ntyuee' ndii' na cwii xuee, ndo' cwii cwii ndii' nncjaacatsoom njom': "Catseit'maⁿ ts'om' ja, cwilcwe' ts'ooⁿ", maxjeⁿ ñequii'cheⁿ catseit'maⁿ ts'om' jom.

Na matseyu'ya ts'om ts'aⁿ, t'maⁿ najndei matseixma'na'

⁵ Apóstoles jluena nnom Ta Jesús:

—Quiaa' na t'maⁿti nlayu'ya n'ooⁿya.

⁶ Tsoom ndaana:

—Meiⁿ na jeeⁿ cachjoo cwilayu'ya n'om'yo' cwe' cha'na cachjoo cwii ts'om lqueeⁿ mostaza, nndaq nndu'yo' nnom ts'oom sicomorowaa': "Catyendyu' ndo' co'na' 'u ts'om ndaaluee." Ndo' maxjeⁿ nntseicandana' n'omndyue'yo'.

Ts'aⁿ na mand'i'ntjom maca'na' na catseicanagⁿ

⁷ Cal'uu cwiindy^o 'o m'aaⁿ mosoo' na matseindyaa oo na mach'ee cwenta quioo' jo jndaq, ndo' quia jnda tyjee' tsaⁿñeeⁿ na jnaⁿ jndaq, zaⁿ mantya nntsu' nnom: "Cwinoom' luua, cajmaⁿ na nlcwa'?" ⁸ zaⁿ nchii najndyee nntsu' nnom?: "Cwa catseijndaa'ndyu' je', catseiñ'oom'ndyu' na nlcwaa'a. Xeⁿ jnda tcwaa'a ndo' jnda t'ua, quia ljo'cheⁿ nlcwa' ndo' nnc'ua'." ⁹ zaⁿ nnts'aacheⁿna' na nñequiaa' na quian'uaa' moso' nc'e na seicanagⁿ n'oom na sa'ntjom' jom? Matseitiu xocatsa' na ljo'. ¹⁰ Mati 'o, quia na jnda l'a'yo' cha'tso na matsa'ntjomna' na cal'a'yo', quia jo' candu'yo': "Jâ cwiliindyô moso na tjaa yuu l'uendye. Ee cwe' tomti na laxmaa'yâ na cal'aayâ jnda ñel'aayâ."

Sein'maⁿ Jesús qui ts'aⁿ na chuu tycu lepra

¹¹ Quia jo' tjatjati Jesús na mawjaⁿ Jerusalén, teinoom tyencoo' ts'ondaa Samaria ñequio ts'ondaa Galilea. ¹² Cha'na tjaqueⁿeⁿ cwii ts'oom chjoo, jlui'nom qui nn'aⁿ na cho tycu lepra, tqvia ty'emei'ntyjee'na. ¹³ Jndeiñ jla'xuaana, jlueña:

—'U Jesús na ma'mogⁿ n'oom' Ty'oqts'om ndaq nn'aⁿ, c'oom' na wi' ts'om' já.

¹⁴ Quia na nty'iaa' Jesús joona, tsoom ndaana:

—Catsala'ca'moⁿndyo' ndaq ntyee.

Ndo' yocheⁿ na cwi'oona, jluiña cwa jnda ljuu'ndyena tycuñeeⁿ. ¹⁵ Ndo' cwii tsaⁿñeeⁿ, quia na ljeiiⁿ na jnda n'maaⁿ, tjalcweweⁿeⁿ, c'uaa' ñiom na matsei'tmaa'ñe Ty'oqts'om. ¹⁶ Tcoom'm xtyeeⁿ jo nnom Jesús, tqviaaⁿ na quian'uaa'. Ts'aⁿ samaritano tsaⁿñeeⁿ. ¹⁷ Quia jo' tso Jesús:

—zaⁿ nchii quindyee nn'aⁿ na ljuu'ndye? Ndo' nt'omcheⁿ ñjeeⁿ je' zyuu m'aⁿ? ¹⁸ Macanda juu tsaⁿmaⁿ na nchii ts'aⁿ judío, jndyotsei'tmaa'ñe Ty'oqts'om.

¹⁹ Quia jo' tso Jesús nnom:

—Quicantyja', cja'to'. Nc'e na matsei'yua'ya ts'om' ñe'ndyo jnda n'maⁿ'.

Luua waa na nncwjee'cañoom na matsa'ntjom Ty'oqts'om

(Mt. 24:23-28, 36-41)

²⁰ Tyota'xee nn'aⁿ fariseos nnom Jesús cwaaⁿ nncwjee'cañoom juu na matsa'ntjom Ty'oqts'om. T'ogⁿ ndaana, tsoom:

—Xocala'noⁿyo' aa jnda tue'ntyjo juuna' cwe' cwii 'naaⁿ na nleitquioo'. ²¹ Tjaa ñeeⁿ nndaq nntso: "Luua' m'aaⁿ", oo "La'ñeeⁿ m'aaⁿ na matsa'ntjoom", ee jnda mamatsa'ntjom Ty'oqts'om naquii' n'om'yo'.

²² Tsoom ndaq nn'aⁿ na cwila'jomndye n'oom'm:

—Manncue'ntyjo xuee na nntseiqueeⁿna' n'om'yo' na ñe'canty'ia'nnda'yo' ja na cwiliindy^o nquii na jnaⁿ cañoom'luee, saq taxocanty'ia'yo' ja. ²³ Nluena ndaq'yo': "Luua' jom", oo "Luua." Saq tintsantyja'yo'. Meiⁿ tintsantyjo'yo'. ²⁴ Ee cha'xeⁿ na maco' tsueechom matseixueena' cwii ntjyaa' tsjo'luee xjeⁿ cwii'cheⁿ ntyjaa'na', maluaa' nntseijomna' quia na nndyoonnda'a na cwiliindy^o ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee. ²⁵ Saq najndyee maca'na' na t'maⁿ nawi' catjoⁿ ndo' mati cal'a nn'aⁿ na m'aⁿ je' na ticuee' n'omna ja. ²⁶ Cha'xeⁿ na tyol'a nn'aⁿ xjeⁿ na tyom'aaⁿ Noé, maluaa' nntseijomna' nl'a nn'aⁿ xjeⁿ na manndyoonnda'a na cwiliindy^o ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee. ²⁷ Ee quia ljo'cheⁿ tyocwa'na, tyowena. Tyo'uncona, tyoñequiana ndana na nnc'unco hasta xuee quia na tuq Noé ts'om w'aandaa. Quia jo' jna'na' na tua'nty'a, tjâ cha'tsondye naⁿñeeⁿ. ²⁸ Ndo' majo'ti tuui quia na tyom'aaⁿ Lot, tyocwa'na, tyowena. Tyola'jndana, tyondaana. Tyonomna ntjom, tyol'ana l'ua. ²⁹ Saq juu xuee na tjei' Ty'oqts'om Lot ts'jom Sodoma, tua' ndaaluaa' chom ñequio ljo' sufra na jna'na' tsjo'luee. Ndo' seicwjeena' cha'tso nn'aⁿ ts'oom' ñeeⁿ. ³⁰ Maluaa' nnts'aana' xuee na nleitquioo'ndyo ja na cwiliindy^o ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee.

³¹ Majuu xuee'ñeeⁿ, ts'aⁿ na m'aaⁿ ch'eⁿ, tintseicandya' ts'oom 'naaⁿaⁿ na nncjaaqueⁿeⁿ naquii w'aa na nncwjeeⁿeⁿ joona'. Ndo' majo'ti ts'aⁿ na m'aaⁿ jo jndaq tindyolcweeⁿeⁿ na nndyochoom 'naaⁿaⁿ. ³² Cjaañjoom' n'om'yo' cantyja 'naaⁿ scuu' Lot. ³³ Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na ñe'cwji'n'maaⁿñe che'nquii, majo'to jo' nntsuuñe. Saq mei'nquia ts'aⁿ na mañequiaaⁿ na catjom ljo' na nntjom, tsaⁿñeeⁿ nluin'maaⁿñe.

³⁴ Candye'yo' nntsjog, juu teijaaⁿñeeⁿ quia na nndyoonnda'a, we nn'aⁿ maⁿ c'joo' jnduu, cwii tsaⁿñeeⁿ wjaañ'oomna' jom na m'aaⁿya, ndo' cwii'cheⁿ ma'ndiina'. ³⁵ We yolcu ñe'naaⁿ cwiitua, cwii tsaⁿñeeⁿ wjaañ'oomna' jom na m'aaⁿya, ndo' cwii'cheⁿ ma'ndiina'. ³⁶ We nn'aⁿ m'aⁿ jo jndaq na cwil'a ts'iaaⁿ, cwii tsaⁿñeeⁿ wjaañ'oomna' jom na m'aaⁿya, ndo' cwii'cheⁿ ma'ndiina'.

³⁷ Quia jo' nn'a na cwila'jomndye ñ'eñê, ta'x'eena nnoom, jluena:
 —¿Yuu cwii jom jo', Ta?
 T'oo' ndyueena cwii ñ'oom na tjañoom' na ma'mo'na' na maxje' nntu'xe'ndye na'ñ'ee'.
 Tsoom:
 —Yuu na meindyuaa 'na' to', jo' jo' nntjomndye cant'ei'.

18

Yuscu na jnda ljoñe ndo' jwe

¹ Mati seinei' Jesús cwii'che' ñ'oom na tjañoom'. Ma'mo'na' na ñ'e'quii'che' cala'nei' nn'a' nnom Ty'oqots'om, tincwintquee'na. ² Tsoom nda'na:

—Tyom'aa' cwii jwe cwii tsoom. Juu tsa'ñ'ee' mei' Ty'oqots'om tinquia'a', mei' nn'a' tiquitsei't'maa'ñê. ³ Mati tyom'aa' cwii yuscu tsoom'ñee' na jnda ljoñe na tue' saa'. Juu yuscu'ñee' ñequii'che' na tyocaa na m'aa' jwe'ñee' na catseijndaa'ñe ñ'oom 'naa'a'. Tyot-soom nnom: “Cwañom' ja ñ'oom cantu na s'aa ts'a' nacjoya.” ⁴ Jndye xuee t'icatsein'oom'ñe jwe yuscu'ñee', saa jnda jo' seitiom naquii' tsoom: “Meii' na tinquiaya Ty'oqots'om ndo' mei' na t'icatsei't'maa'ndyo nn'a', ⁵ saa cwe' ee na jee' matseilioo' yuscum'aa' ja, nncwaañ'oto' jom cwitjooche' nntycwii na t'ma' ts'oqo' ñ'e'ñê.”

⁶ Tso Ta Jesús:

—Jwe'ñee' mei' na wi'ñe saa ¿aa cwique'yo' cwenta na tsoom na nncwaañom'toom yuscu'ñee'? ⁷ Majndeitiche' nquii' Ty'oqots'om, ¿aa nchii nncwaañom'm nn'a' na jnda tjeii'ñê cwentaa'a', na cwilcwii'na jom naxuee ndo' natsjom? Xocats'aa' na mayo t'icatsei'oom'ñê jooa. ⁸ Nndye'yo' nntsjoo, jom mantya nntsei'oom'ñê. Saa quia na nndyo'nda'a, ja na cwiluiindyo ts'a' na jna' cañoom'luee, ¿aa ndya' cwii nljei na m'a' nn'a' na cwila'yua' n'om ñ'e' Ty'oqots'om?

Ts'a' fariseo ndo' tsa'quiñom s'om

⁹ Mati seinei' Jesús ñ'oom tjañoom'waa ndaa' nn'a' na cwitjeii' che'nquiee cwenta na jee' ya cwil'a, saa m'a'na na ticuee' n'omna nt'omche' nn'a'. Tsoom:

¹⁰ —Tyom'aa' cwii ts'a' fariseo ndo' mati tyom'aa' cwii tsa'quiñom s'om cwentaa' gobiernom. We na'ñ'ee' mañejuu xje' ty'ena wats'om t'ma' na nla'nei'na nnom Ty'oqots'om. ¹¹ Juu fariseo teintyjee'ne, luaa waa ñ'oom na tsoom nnom Ty'oqots'om: “U Ta Ty'oqots'om, mañequiaya na quian'ua' na t'icatseixma'ya cha'na nt'omche' nn'a', cha'na nn'a' na canty'uendye, nn'a' na quil'a yuu na t'icaty'iomyana', nn'a' na cwe' m'a'ya ñ'e' nc'iaa, mati mei' nchii cha' tsa'm'aa'ni, tsa'quiñom s'om. ¹² Ja we ndii' matseicwejndo'ndyo na cwii sma'na, ndo' cha'tso na mawantjo' mañequiaya diezmo.” ¹³ Saa juu tsa'quiñom s'om, tquia t'jameintyjee'ne, mei' na nlu'ndañê tsjo'luee. Macandá tyomeii'ne'nda' tsei'jñaa' na tyotseinty'iaa'ñê, tsoom: “U Ty'oqots'om, c'oom' na wi' ts'om' ja ts'a'jna.” ¹⁴ Candye'yo' nntsjoo, tsa'quiñom s'om tjalcwee'ne' wa'a' na jnda sei't'ma' tso'om Ty'oqots'om jom, nchiiti cwii'che' tsa'ñ'ee'. Ee mei'cwi'ñee'che' ts'a' na matseiwendyeñe che'nquii, maxje' nntseiquioo Ty'oqots'om juu. Ndo' ts'a' na maju'cjeñe, maxje' nntsei't'maa'ñee' Ty'oqots'om tsa'ñ'ee'.

Matio'naa'ñe Jesús yocanch'u

(Mt. 19:13-15; Mr. 10:13-16)

¹⁵ Tquiocho nn'a' yocanch'u na m'aa' Jesús na nntioom l'oo' nacjooa. Ndo' quia na nty'iaa' nn'a' na cwila'jomndye ñ'e'ñê na luaa', jla'tia'na nn'a' na tquiocho yocanch'u'ñee'.

¹⁶ Quia jo' t'quee'ñe Jesús yocanch'u ndo' tsoom ndaa' nn'a':

—Ca'ndye'yo' na ñe'quio yocanch'u na m'aa'ya, tila'ntycwi'yo' jooa ee yuu na matsa'ntjom Ty'oqots'om, juuna' matseixma'na' cwentaa' nn'a' na ntyjaandye ja cha'na quil'a yosanch'um'a'. ¹⁷ Mayuu'che' matsjoo ndaa'yo', mei'cwi'ñee'che' ts'a' na t'icanty-jaa' tso'om na nntsa'ntjom Ty'oqots'om juu cha'na ntyjaa' tso'om cwii yucachjoo, tsa'ñ'ee' xocanda' nncjaaquiee'ñe jo' jo'.

Matseinei' tsa'tya ñ'e' Jesús

(Mt. 19:16-30; Mr. 10:17-31)

¹⁸ Cwii ts'a' judío na cwiluiitqueieñe tax'ee nnoom:

—U Ta na ma'moo' ñ'oom' Ty'oqots'om ndaa' nn'a' na ya ts'a'ndyu', ¿chiiuu ya nnts'aa' cha ndaya na t'icantycwii na nncwanda'q'a?

¹⁹ T'o Jesús nnom:

—Matsu' na ja ya ts'a'ndyo, macandá nquii' Ty'oqots'om cwiluiiñê na ljo'. ²⁰ U mantyji' ñ'oom na matsa'ntjom na matsona': “Tinc'oom'ya' ñ'e' cwii'che' ts'a'. Tintseicue' ts'a'. Tinch'uee' 'naa' ts'a'. Tintseinei' cantu nacjoo' ts'a'. Catsei't'maa'ndyu' tsoty'e' ñ'e' tso'ndyo'.”

²¹ Tso tsaⁿñeeⁿ nnoom:

—Cha'tso ñ'oommeiⁿ matseicandá xjeⁿ na cachjoondyo.

²² Quia na jndii Jesús na luaa', tsoom nnom:

—Cwii waa na cwii matsei'tjoo'. Cajndaá' cha'tso na maleichu' ndo' quiaa' ndaa ndyefeeⁿ. Quia jo' nnc'oom' na tyandyu' cañoom'luee. Jnda' jo' candyotseijomndyu' ñequiondyo.

²³ Saa quia na jndii tsaⁿñeeⁿ na luaa', seichjoo'na' ts'oom ee jeeⁿ tyañê. ²⁴ Quia na nty'iaa' Jesús na jeeⁿ chjoo' ts'oom, tso:

—Jeeⁿ ndya' jndei'na' na ññe'quiandy e naⁿtya na nntsá'ntjom Ty'oots'om joona.

²⁵ Tijndei'tina' na nncwicandii'ñe quioo' camello tsue' x'ee tsei'nchquia nchiiti na nnc-jaaquiee' cwii tsaⁿtya ntyja na matsá'ntjom Ty'oots'om.

²⁶ Ndo' nn'aⁿ na jndye ñ'oomwaa', tyolue:

—¿Quia jo' ñeeⁿ juu ndaaá nluu'n'maa'ñe?

²⁷ Tso Jesús ndaana:

—Yuu na xocandaá n'l'a nn'aⁿ, nquii Ty'oots'om ndaaá nnts'aaⁿ.

²⁸ Tso Pedro:

—Canty'ia', já jnda' ndyaáyá cha'tso 'naa'yá na cwilajomndyô ñ'eⁿndyu'.

²⁹ Tso Jesús ndaana:

—Mayuu'cheⁿ matsjoo ndaaá'yo', mei'cwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na ma'ndii waa' oo scuu', nty-je, tsoyte, tsondyee, oo ntseinda nc'e na matseijomñe canteija 'naaⁿ na matsá'ntjom Ty'oots'om, ³⁰ tsaⁿñeeⁿ jndyete nmeiⁿ nnc'o'ñoom tiempomeiiⁿ, ndo' xuee na cwii nddy-otina' nnc'oom na ticantycwii na wanoom'm.

Matseicandiinda' Jesús na nncueeⁿeⁿ

(Mt. 20:17-19; Mr. 10:32-34)

³¹ Quia jo' tjei'ndyo Jesús nn'aⁿ canchoo'wendye. Tsoom ndaana:

—Que'yo' cwenta, je' macwitsaawaaya Jerusalén. Jo' jo' nntseicandaá'ñena' cha'tso ñ'oom' Ty'oots'om na jla'ljeii profetas cantyja 'naⁿya na cwiliindyó ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee. ³² Ee ññe'quia nn'aⁿ cwenta ja luee nn'aⁿ gentiles, nla'jnaaⁿ na ja, cwajndii ñ'oom na nluena cjoya ndo' njñomna ndaajnaⁿ ja. ³³ Mati nntjaa'na ja, ndo' xe' jnda nla'cuee'na ja, saa xuee jnda ndyee nncwandó'xcó.

³⁴ Saa na'ñeeⁿ ticala'noⁿ na ljo' cwi'tmoqoⁿ ñ'oommeiⁿ ee tyootseicanqoⁿ Ty'oots'om joona' ndaana. Jo' chii tileicala'noⁿ na.

Matsein'ma' Jesús cwii tsa'nchjaaⁿ

(Mt. 20:29-34; Mr. 10:46-52)

³⁵ Luaa tuui. Quia na ty'ewindyona tsjoom Jericó, jo' wacatyeeⁿ cwii tsa'nchjaaⁿ 'ndyoo nato, macaaⁿ ljo' tjooñê ndaaá nn'aⁿ. ³⁶ Quia na jñeeⁿ na jndyendye nn'aⁿ cawi'nom, tax'eeⁿ ljo' cwiliui. ³⁷ Jluena nnoom:

—Jesús na jnaⁿ Nazaret jom luaa' mawinoom.

³⁸ Quia jo' seixuaⁿ, tsoom:

—Jesús, 'u na cwiliuiindyu' tsjaaⁿ 'naaⁿ David na jndyowicantyjoo', c'oom' na wi' ts'om' ja.

³⁹ Nn'aⁿ na 'oojndyee jla'tia'na jom, jluena catseicheeⁿ, saa jom yacheⁿ jndei seixuaⁿ:

—'U na cwiliuiindyu' tsjaaⁿ 'naaⁿ David na jndyowicantyjoo', c'oom' na wi' ts'om' ja.

⁴⁰ Quia jo' tjameintyjee' Jesús, sa'ntjoom na quioñ'omna tsaⁿñeeⁿ na m'aaⁿ. Quia tuee'cañoom tsaⁿñeeⁿ, tax'eeⁿ nnom, matsoom:

⁴¹ —¿Ljo' l'ue ts'om' na cats'aa ñ'eⁿndyu'?

T'q tsaⁿñeeⁿ nnoom:

—Jeeⁿ 'u Ta, l'ue ts'oqoⁿ na nleitquioya.

⁴² T'q Jesús nnom:

—Cwitquio'. Nc'e na matsei'yuyá ts'om' ñ'eⁿndyo, jo' na jnda' n'maⁿ.

⁴³ Mañoom' teitquioom'm. Tjantjooqoⁿ naxeⁿ Jesús, tyotseit'maaⁿñê Ty'oots'om. Ndo' mati nn'aⁿ na jndyendye, quia nty'iaana na luaa', tyola't'maaⁿndyena Ty'oots'om.

19

Jesús ñ'eⁿ Zaqueo

¹ Quia na jnda' tjaquiee' Jesús tsjoom Jericó, tjawinoom quii' tsjoom. ² Jo' jo' tyom'aaⁿ cwii tsaⁿtya na jndyu Zaqueo. Tsaⁿñeeⁿ cwiliitquieñê jo ndaaá nn'aⁿ na cwito'ñoom s'om cwentaa' gobiernom. ³ Tyoqueñê na nncwajnaⁿ aⁿ ñeeⁿ jo' na Jesús, saa tileicandaá ee jeeⁿ jndye nn'aⁿ ndo' na cat'aa'ñê. ⁴ Jo' chii jleinoom, tjañetyeeⁿ, tjawaaⁿ cwii ts'oom sicómoro na nnty'iaaⁿ aⁿ Jesús ee na jo' jo' nncwinom tsaⁿñeeⁿ. ⁵ Quia na tue'cañoom Jesús jo' jo', jlundaáñê, tsoom nnom:

—Zaqueo, catseityuaa!, candyo'cue' ee xuee je' maca'na' na caljoo'ndyo wa'.

⁶ Quia jo' seityuaa'a' n'ndyocuee'. Ñequio na neii'e'n seiljoom Jesús wa'na'. ⁷ Saq quia na nty'iaa nn'a' na luua', cha'tsondyena tyola'ncjoo'ndyena, jluea:

—Cwa jndaa' tjaque'e'n na nljoo'ñê waa' ts'a' na matseitjooñe nnom Ty'oogts'om.

⁸ Ndo' teintyjee' Zaqueo, tsoom nnom Jesús:

—Aa ndi', Ta, xcwe 'na'ya na niom manñequiaya ndaa' ndyeñee' ndo' xe' na x'uaya 'naa' ts'a', jea' manntseilcwa'a' ñequiee ndii' cha'xje' na tjeii'a.

⁹ Tso Jesús nnoom:

—Xuee je' juu na macwji'n'maa'ñe Ty'oogts'om nn'a', jnda tyjee'na' w'aawaa. Ee mati tsa'm'aa' cwiluiiñê ts'a' tsjaa' Abraham. ¹⁰ Ee ja na cwiluiindyó ts'a' na jna' cañoom'luee jndyocal'ua' ndo' jndyocwji'n'maa'ndyó nn'a' na cwitsuundyé añaan'.

'Ndi' ts'a' s'om luee mosoom'm

¹¹ Nn'a' na tyondye ñ'oommei' jla'tiuuna tyuaa' nleitquioo' cantyja na matsa'ntjom Ty'oogts'om, ee manndyoo' m'aa' Jesús tsjoom Jerusalén. Jo' chii, tsotyee' ñ'oom na tjañoom' ndaana. ¹² Tsoom:

—Tyom'aa' cwii ts'a' na t'ma' cwiluiiñe. Tjaa' tquia cwiiche' ndyuaa na nnc'oñoom ts'iaa' na nntseixmaa' rey, ndo' xe' jnda' ndyolcwee'e'n. ¹³ Cwii tjooche' na nncja', tquee'ñê qui nn'a' na cwindyentjomtye' nnoom. T'ma' s'om teijndeiyyaa' nnom cwii cwii tsa'ñee'. Tsoom ndaana: “Cal'ueendyo' chiuu nl'a'yo' ts'iaa' na nntantjom'yo' ñ'e'n joona' yoche' na ja nncwja.” ¹⁴ Saq nn'a' ndyuaa tsjom'm, jndoono jom. Jo' jñoomna nn'a' ndyuaa yuu na tjaa', ty'ecalue na'ñee': “Já tical'ue n'oo'nyá na tsa'm'aa'ñ' nluuiñê rey cwentaa'ya.” ¹⁵ Jnda na to'ñom tsa'ñee' n'iaa' na nnc'oom, jndyolcwee'e'n. Tquee'ñê nn'a' na tquiaa' s'om 'naa'a' ndaa'. Ee ñe'caljeii' cwanti jnda ta'ntjom cwii cwiindyé na'ñee'. ¹⁶ Tyjee' tsa' najndyee, tso nnoom: “Nmeii' s'om 'na', ta, qui ndii' cha'xje' na to'ñom jnda tantjō ñ'e' juuna'.” ¹⁷ Quia jo' tsoom nnom: “Ya sa', 'u mosoya, meii' cachjoo na to'ñom' saq seicanda'. Jo' chii je' maqua'ya 'u nnc'oom' ts'iaa', nntsa'ntjom' qui tsoom.” ¹⁸ Ndo' tyjee' tsa' na jnda we, tso nnoom: “Nmeii' s'om 'na', ta, 'om ndii' cha'xje' na to'ñom jnda tantjō'ya ñ'e' juuna'.” ¹⁹ Quia jo' majo'ti tsoom nnom: “Je' maqua'ya 'u nnc'oom' ts'iaa', nntsa'ntjom' 'om tsjom t'ma'.” ²⁰ Tyjee' cwiiche' ts'a', tso nnoom: “Luua s'om 'na', ta, na seiwa' naquii' payom. ²¹ Ee ja jee' nquiaya 'u na jee' jnda ñ'oom tseinei'. Ee 'u maco'ñom' yuu na nchii cwentá, ndo' quitsei'we' yuu na nchii 'u jnom'.” ²² Quia jo' tsoom nnom: “'U moso 'na'ya na tia matseitiuu', majuuti ñ'oom 'ndyo' nnts'aaya na nncu'xe'na' 'u. Xe' ntyji' na ja ts'a' na jee' jnda ñ'oom tseinei' ndo' na maco'ñom' yuu na nchii cwentaya ndo' na quitseiwaya yuu na nchii nnc'o jnoom'a, ²³ quia jo' çchiuu na tija'ca'ndii' s'om 'na'ya banco yuu na nncwantjomna' cha quia na nddyoñnda', nnc'oñom' s'om 'na'ya mandii'ee' ts'iaa'ndaana?” ²⁴ Ndo' tsoom ndaa' n'tomche' nn'a' na m'a' nacañom'm: “Catjei'yo' s'om 'na'ya l'oo' ndo' quia'yo' juuna' nnom tsa'm'aa' na tantjom qui ndii'.” ²⁵ T'oo na'ñee', jluea: “Ta, çchiuu ndo' mamaleiñ'oom qui ndii' na laa'ti?” ²⁶ Candye'yo' nntsjo, meii'cwi'ñee'che' ts'a' na maniom na maleichuu, nlo'ñomti. Saq ts'a' na tjaa'na na cuaa l'oo, nlu'ñ'e' cwanti na maleiñ'oom. ²⁷ Mati joo nn'a' na jndoo ja, na tical'ue n'om na nntsa'ntjō'ya joo, quiocho'yo' joona ñjaa'ñe ndo' ñequio na ndo'o'a catyje'yo' cantyo'na.

Tjaquiee' Jesús Jerusalén

(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Jn. 12:12-19)

²⁸ Jnda seinei' Jesús ñ'oomwaa', tjatjatye'e' na nncue'e'n Jerusalén. ²⁹ Ndo' quia na tjawiñoom'm tsjoom Betfage' ñequio tsjoom Betania ndyoo' yuu waa ta na jndyú Olivos, jñoom we nn'a' na cwila'jomndye ñ'e'ñê na c'oona l'aa. ³⁰ Tsoom ndaana:

—Catsa'yo' juu tsjoom chjoo na m'aa' ndyeyu jo ndaa'yo', ndo' cha'na nntsaquie'yo' jo', nliu'yo' cwii snom chjoo na ñjom. Juu quioo'ñee' meii'cwii ndii' tyoowa'ljoo ts'a'. Calacana'yo', nquiñ'om'yo' juuyo' ñjaa'. ³¹ Ndo' xe' m'aa' ñee' juu na nncwax'ee ndaa'yo' chiuu na cwilacana'yo' juuyo', luua candu'yo' nnom: “Nquii Ta na matsa'ntjom já tjooñê juuyo'.”

³² Quia jo' ty'ena l'aa na jñoom joona ndo' jliuna cha'xje' na tsoom. ³³ Yoche' na cwila'cana'na snom, jlue nn'a' na njmei' juuyo':

—çchiuu na cwilacana'yo' snomm'aa'?

³⁴ Quia jo' t'oo'na:

—Nquii Ta tjooñê juuyo'.

³⁵ Mana ty'eñ'omna snom'ñee' na m'aa' Jesús. Jnda tioona liaana naxe'yo', tei'caljoona jom. ³⁶ Yoche' na mawjaawinoom, tyotsa' nn'a' liaateincoo' naa'na ts'om nato. ³⁷ Quia na jnda 'oowindyoo'na tsjoom Jerusalén yuu na wjaacue nato ta na jndyú Olivos, cha'tsondye

nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom'm, tɔ'na na jndei tyola'xuaana. Tyola't'maaⁿndyena Ty'oots'om cantyja cha'tso ts'iaaⁿ t'maⁿ na nty'iaana na tyoch'ee Jesús. ³⁸ Jluena:

—Tsaⁿm'aaⁿ cwiluiñê Rey na matsa'ntjoom jaa. Macwje'cañoom ñequio xuee' nquii na tjacantya cwiluii t'maⁿñe. Jom catio'naaⁿñe Ty'oots'om na m'aaⁿ cañoom'luee. Cwiljoya ts'oom ñequio nn'aⁿ. Catseit'maaⁿñenaⁿ nqueⁿ na m'aaⁿ nandyeticheⁿ.

³⁹ Nt'om nn'aⁿ fariseos na ñ'eeⁿndye quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na jndyendye jluena:

—U na ma'mooⁿ ñ'oom' Ty'oots'om ndaaⁿ nn'aⁿ, catseitiaⁿ na m'aⁿ na cwila'jomndye ñ'om'.

⁴⁰ T'ooⁿ ndaana, tsoom:

—Candye'yo' nntsjo^o, xeⁿ na m'aⁿ nla'cheⁿna, quia jo' joo ljo' nla't'maaⁿndyena' ja.

⁴¹ Quia tueⁿeⁿ nnom tsjoom'ñeeⁿ, ndo' quia nty'iaaⁿ juunaⁿ, ty'ioom cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ jo' jo'. ⁴² Tyotseineiiⁿ cha'cwijom ndaaⁿ naⁿñeeⁿ, tsoom:

—Toom cwe' xuee je' cwe' cwila'noⁿ'yo' ljo' na maca'na' cha ndaaⁿ ljoya ts'om Ty'oots'om ñ'eⁿndyo'. Saa je' cwe' wanty'iuu' m'aa'na' jo ndaa'yo'. ⁴³ Ee nncue'ntyjo xuee na joo nn'aⁿ na jndoo 'o n'ana tiomtsjo' ndiocheⁿ nnom tsjom'yo' na nncwafoom'na' jooⁿ. Ndo' nnta'na 'o mei'nquia ntyja. ⁴⁴ Nla'tyuii'ñ'eⁿna 'o ndo' nla'cweena nda'yo'. Ndo' nla'tyuii'na nia'ljo' tsjom'yo'. Mei'cwii' tsjo' taxoca'ndyena nacjoo' x'iaa'na', cwe' nc'e na ticala'ñ'oom'ndyo' ja na jñom Ty'oots'om cha ndaaⁿ nlui'n'maaⁿndyo'.

Macwji' Jesús nn'aⁿ naquii' wats'om t'maⁿ

(Mt. 21:12-17; Mr. 11:15-19; Jn. 2:13-22)

⁴⁵ Jnda jo' tjaquiee' Jesús wats'om t'maⁿ, tɔoⁿ tjeii'eⁿ nn'aⁿ ch'eⁿ, joo nn'aⁿ na cwindaaⁿ ndo' nn'aⁿ na cwila'jnda jo' jo'. ⁴⁶ Tsoom ndaana:

—Waa ljeii 'naaⁿ Ty'oots'om na matsona': "W'aya cwiluiñena' w'aa yuu na cwila'neiⁿ nn'aⁿ nnom Ty'oots'om." Saa 'o cwil'a'yo' juuna' cha'cwijom tsue'tsjo' yuu na cwica-too'ndye na canty'ue.

⁴⁷ Ndo' ticwii xuee tyo'mooⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ naquii' wats'om t'maⁿ. Saa nn'aⁿ na cwiluitquiendye ndaaⁿ ntyee ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, ñequio nn'aⁿ na cwiluitquiendye naquii' tsjoom, tyol'uee'ndyena chiuu ya n'ana na nla'cuee'na jom.

⁴⁸ Saa mei'chjoo tilecaliuna chiuu ya n'ana ee cha'tsondye nn'aⁿ tyocantyyaa' n'om ñ'oom na tyotseineiiⁿ ndaana.

20

Najndei na matseixma' Jesús

(Mt. 21:23-27; Mr. 11:27-33)

¹ Tju'na' cwii xuee'ñeeⁿ na ma'moⁿ Jesús ndaaⁿ nn'aⁿ naquii' wats'om t'maⁿ. Mañequiaaⁿ ñ'oom naya na macwji'n'maaⁿñe Ty'oots'om nn'aⁿ, ndo' xje'ñeeⁿ tque'cañom ntyee na cwiluitquiendye ndaaⁿ ntyee ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, ñequio nn'aⁿ na cwiluitquiendye quii' tsjoom. ² Jlu naⁿñeeⁿ nnoom:

—Catsu' ndaaⁿyá, ¿yuu ty'om' najndu' na mache' nmeii'? Ndo' ¿ñeeⁿ tquiaa na matseixmaⁿ na luua'?

³ Quia jo' t'o Jesús ndaana:

—Mati ja mawax'a cwii ñ'oom ndaa'yo'. Cat'o'yo' nndii. ⁴ Na tyotseits'oomñe Juan nn'aⁿ, ¿yuu jnaⁿ najnei'? ¿Aa nam'aaⁿ Ty'oots'om oo aa cwe' ñ'om ndyuee nn'aⁿ?

⁵ Quia jo' tyola'nei' che'nquieena ñ'eⁿ n'iaana, tyoluena:

—Xeⁿ n'uuuya na m'aaⁿ Ty'oots'om jna'na', quia jo' nntsoom: "¿Chiuu na ticala'yuy'yo' ñ'e'ñê?" ⁶ Saa xeⁿ n'uuuya nam'aⁿ nn'aⁿ jna'na', nla'cwjee nn'aⁿ jaa ñ'e' ljo', ee cwilayu'yana na Juan cwiluiñê profeta.

⁷ Jo' chii t'oona nnoom:

—Já ticaliuuyá yuu jna'yuu najndei Juan na tyotseits'oomñe nn'aⁿ.

⁸ Quia jo' tso Jesús ndaana:

—Meiⁿ ja, xocatsjo^o ndaa'yo' ñeeⁿ mañequiaa najndo na mats'aa nmeii'.

Nn'aⁿ na tyol'a cwenta l'oontjom

(Mt. 21:33-44; Mr. 12:1-11)

⁹ Tɔoⁿ na tyotseineiiⁿ ñ'oom tjañoom'waa ndaaⁿ nn'aⁿ, tsoom:

—Tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ. Tcoom'm l'oo uva tyuaaⁿ'aⁿ. Jnda jo' teijndeiyyaaⁿ jooⁿ na n'la' ts'iaaⁿ jo' jo' ndo' jndye xuee tjaaⁿ cwiicheⁿ ntyja. ¹⁰ Quia na tue'ntyjo xjeⁿ na tque ntjom'ñeeⁿ, jñoom cwii mosoom'm na m'aⁿ naⁿñeeⁿ na ññe'quiana na tseixma' cwentaⁿ'aⁿ. Saa tyotjaaⁿ naⁿñeeⁿ juu, jñoomna juu na tjaa ljo' tjachuu. ¹¹ Jo' chii jñomnaaⁿ'aⁿ cwiicheⁿ mosoom'm. Mati tsaⁿñeeⁿ tyotjaaⁿ na ndo' tyolajnaaⁿ'aⁿ juu, jnda chii jñoomna juu na tjaa ljo' tjachuu. ¹² Jñomnaaⁿ'aⁿ cwiicheⁿ moso na jnda ndyee. Juu tsaⁿñeeⁿ jla'quiee'ndyena, jnda chii tjeii'na juu naquii' ntjom'ñeeⁿ.

¹³ Quia jo' tso ts'a'n na ntjoom' jo': "¿Chiuu chiuu nnts'aayo? Luaa nnts'aa, njñooⁿ nquii ti'jndaa na jeeⁿ candya' ts'ooⁿ. Nnts'aache'ndyo quia na nnty'iaana jom, nla't'maaⁿndyena jom." ¹⁴ Saa nn'a'n na cwil'a ts'iaaⁿ tyuaaⁿa'n, quia na nty'iaana na nquii jnaaⁿ jo', tyoluena ndaaⁿ nc'iaana: "Luaa' ts'a'n na cwiljo ntjom l'õ. Cwa nla'cuqa'a jom cha jaa nljo ntjom luuaya." ¹⁵ Jo' chii, tjeii'na jom nnom ntjom ndo' jla'cuee'na jom.

Tax'ee Jesús ndaaⁿ nn'a'n, tsoom:

—Nquii ts'a'n na ntjoom' jo', ¿ljo' nts'aaⁿ quio naⁿñeeⁿ? ¹⁶ Nñoom ndo' nntseicwjeⁿ joona. Ndo' nñe'quiaaⁿ ntjom 'naaⁿa'n ndaaⁿ nt'omcheⁿ nn'a'n.

Jnda na jndyena na seineiⁿ Jesús ñ'oommeiⁿ, jluena:

—Tijoom cwancuee' Ty'oots'om na calui na luua'.

¹⁷ Saa Jesús nquiee nty'iaaⁿa'n ndaana. Tjeiiⁿeⁿ cwii ñ'oom na seijoom'ñe che'nqueⁿ na tsjo' na ya jom. Tsoom:

—Quia jo' ¿ljo' ñe'ca'moⁿ ljeii 'naaⁿ Ty'oots'om na mawaa na matsona'?:

Majuu tsjo' na t'cwil'uee'ndye luañeⁿ na cwil'a tsiaⁿtsjo',

jnda mameiⁿntyjeeⁿna' nqui tsiaⁿtsjo'.

¹⁸ Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'a'n na tileicatseiⁿnoⁿ cantyja 'naⁿya, majuw'i'na' juu cha'cwijom ts'a'n na toomñe na tiooñe nacjoo' tsjo'. Saa ts'a'n na tiñe'cateseyu' ñ'e'ndyo, maxjeⁿ nlc'o'wi'na' jom. Nntseijomna' tsaⁿñeeⁿ cha'cwijom ts'a'n na tiao cwii tsjo' t'maⁿ nacjoo', na seitiuujndaana' juu.

Ñeeⁿ nnom ññe'quiaana ts'iaaⁿndaana

(Mt. 21:45-46; 22:15-22; Mr. 12:12-17)

¹⁹ Nquiee ntyee na cwiluiitquiendye ndaaⁿ ntyee ñequio nn'a'n na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, mañejuu xjeⁿñeeⁿ tyola'jndaana na nnt'uena Jesús, ee jla'noⁿna na nacjoo joona seineiiⁿ ñ'oom na tjañoom'waa'. Saa nquiaana nn'a'n na jndyendye, ²⁰ jo' chii jñoomna nn'a'n na ty'equⁿ cwenta ñ'oom na matseineiⁿ. Tyol'a naⁿñeeⁿ na ya nn'a'ndyena, cha nnty'iaana aa nntseineiⁿ ñ'oom na quio majuutina' nndaⁿ nla'quioona jom l'õ gobiernom na cu'xeⁿ tsaⁿñeeⁿ jom. ²¹ Joo naⁿñeeⁿ ta'x'ee nnoom:

—U Maestro na ma'mooⁿ ñ'oom' Ty'oots'om ndaaⁿ nn'a'n, nquiuuyá na ndyeyu matseineiⁿ ndo' ya ma'mooⁿ meiⁿ tyooche' na cwe' jndaa' ñeeⁿ neiⁿ. Ñe'quii'cheⁿ ñ'oom na mayuu' ma'mooⁿ cantyja 'naaⁿ natoo' Ty'oots'om. ²² Ndo' je' Ta, ñe'candyayá, ¿aa matsona' na ññe'quiaayá ts'iaaⁿndaayá nnom César, oo aa ticsaⁿntjomna'?

²³ Saa jom seiⁿnooⁿ cwe' na ñe'c'omna cwenta jom. Tsoom ndaana:

—¿Chiuu na ñe'cal'a'yo' na cat'uiina' ja? ²⁴ Cat'moⁿ'yo' cwii tsjo'ñjeeⁿ nooⁿ. ¿Ñeeⁿ ndyoonnom luua ndo' ñeeⁿ xuee' ljeiiwaa?

Jlue naⁿñeeⁿ:

—Nquii César, tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ t'maⁿ tsjoom Roma.

²⁵ Quia jo' tsoom ndaana:

—Catiom'yo' ts'iaaⁿnda'yo' nnom César yuu na tseixmaⁿna' cwentaaⁿa'n, ndo' quia'yo' cwentaa' Ty'oots'om yuu na tseixmaⁿna' cwentaa' nqueⁿ.

²⁶ Ticandaaⁿ nnc'omna jom ñ'eⁿ ñ'oom na matseineiⁿ. Yacheⁿ jla'cheⁿna na tjawee' n'omna ñ'oom na t'õoⁿ.

Cwita'x'eena cantyja na nnta'ndo'nda' nn'a'n

(Mt. 22:23-33; Mr. 12:18-27)

²⁷ Jnda jo' tquie'cañom nt'om nn'a'n saduceos nam'aaⁿ Jesús. Joona nn'a'n na cwilue na xocata'ndo'nda' nn'a'n. ²⁸ Ta'x'eena nnoom, jluena:

—U Maestro na ma'mooⁿ ñ'oom' Ty'oots'om ndaaⁿ nn'a'n, 'ndii Moisés ñ'oom luuayá na matsona' xeⁿ nncue' cwii tsaⁿs'a' ndo' nljoñe scoom'm na tjaa'na' ntseinda, quia jo' tyjee ts'oo'ñeeⁿ cocoom ñ'eⁿ scuu' xioom. Nnc'om ntseinaaⁿ ñ'eⁿ yuscu'ñeeⁿ cha nntseinoñe na tjaa ntseinda xioom t'om. ²⁹ Luaa tuii. Tyom'a'n ntquiee' naⁿnom ñenquii ts'a'n ntseinda. Juu tsaⁿtquiee tocoom ndo' tyuaa' tueeⁿeⁿ, tjaa ndana ñ'eⁿ scoom'm. ³⁰ Jnda chii tsaⁿ na jnda we tocoom ñ'eⁿ scuu' xioom, ndo' mati jom tueeⁿeⁿ, tjaa ntseinaaⁿ ñ'eⁿ yuscu'ñeeⁿ.

³¹ Quia jo' tsaⁿ na jnda ndyee tocoom ñ'eⁿ yuscu'ñeeⁿ. Ndo' majo'ti cha'tso ntquiee'ndyena cwii ndo' cwiindyena to'ñoomna jom na scuuna ndo' tjana. Meiⁿcwii ndana tjaa'na' ñ'eⁿñe. ³² Ndo' na cwiimacandá tue' yuscu'ñeeⁿ. ³³ Quia jo' quia na nnta'ndo'xco nn'a'n na jnda tja, ¿ñeeⁿ cwiindyee joona na saaⁿa'ne? Ee cha'tso ntquiee'ndye naⁿñeeⁿ scuuna jom.

³⁴ T'õ Jesús ndaana, tsoom:

—Nn'a'n tsjoomnancue cwi'unco ndo' cwiñe'quia nda na cwi'unco. ³⁵ Saa m'a'n nn'a'n na majnda majndaa'ya na la'xmaⁿ na nnta'ndo'xcona na jnda tja. Ndo' la'xmaⁿna na nnc'omna tiempo na nncuaxco tsjoomnancue. Naⁿñeeⁿ taxoc'uncona, meiⁿ naⁿnom, ndo' meiⁿ naⁿlcu. ³⁶ Meiⁿ taxocwjennnda'na ee nntseijomna' joona cha'na ángeles. Ndo' nc'e

na cwicandaana na nnta'ndo'xcona, jo' chii matseijomna' na cwita'ndo'na cha'na wando' nquii Ty'oqots'om. ³⁷ Saa cantyja 'naa' na nnta'ndo'xco nn'a' na jnda tja, maquiti Moisés t'moo' na ljo' ñequio ñ'oom na seiljei' cantyja 'naa' ts'oom nioom zarza. Naquii' ñ'oom'ñee' tsoom na Ta Ty'oqots'om cwiluiiñê Ty'oqots'om cwentaa' Abraham, Isaac, ndo' Jacob. ³⁸ Ee jom nchii cwiluiiñê Ty'oqots'om cwentaa' l'oo, jom cwentaa' nn'a' na cwita'ndo'. Jo' chii maxje' ma'mo'na' na cha'tso nn'a' cwita'ndo'na cantyja 'naa'na'.

³⁹ Cwantindye nn'a' na cwit'moo' ljeii na tque' Moisés t'oona nnoom, jluea:

—'U Maestro na ma'moo' ñ'oom' Ty'oqots'om ndaa' nn'a' majo'ndyo ñ'oom matsu'.

⁴⁰ Ndo' taticandaa' n'om nn'a' saduceos na cwii nnta'x'eetina nnoom.

¿Ñee' jnda cwiluiiñê Cristo?

(Mt. 22:41-46; Mr. 12:35-37)

⁴¹ Tso Jesús ndaa' cha'tso nn'a':

—¿Chiuu na cwilue nn'a' na Cristo cwiluiiñê tsjaa' David na jndyowicantyyoo'? ⁴² Ee naquii' libro na chuu Salmos, maquiti David tsoom:

Nquii Ta Ty'oqots'om tsoom nnom juu Ta na matsa'ntjom ja:

“Cajma' ntyjaa'a ntyjaya yuu na matseit'maa'ñena' 'u,

⁴³ hasta xje' na jnda tsja'a nn'a' na jndoo 'u na c'omna nacje 'na'.”

⁴⁴ Cwe' jo' mawax'aya ndaa'yo':

—¿Chiuu nnts'aayuna' na cwiluiiñê Cristo tsjaa' David na jndyowicantyyoo' ee manquiti David matsoom na juu cwiluiiñê Ta na matsa'ntjom jom?

Matseitia' Jesús nn'a' na cwit'moo' ljeii na tque' Moisés

(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54)

⁴⁵ Luua ñ'oom na tsoom ndaa' nn'a' na cwila'jomndye ñ'e'ñê, ñequio na ndye cha'tsondye nn'a':

⁴⁶ —Que'ndyo' cwenta na til'a'yo' cha'na cwil'a nn'a' na cwit'moo' ljeii na tque' Moisés, ee joona jee' nei'na na nnc'o'nomna na cwee'na liaa na jnda na tei'ncoo. Ndo' l'ue n'omna na nla't'maa'ndye nn'a' joona na quia na'ñee' na xma'ndyena ñequio na jndoo' jndye nn'a'. Mati na nncwindyuaandyena yuu na matseit'maa'ñetina' joona naquii' lan'om. Ndo' na nncwindyuaandyena yuu na yati cwiwiñ'oom' na waa xuee. ⁴⁷ Ndo' cwinty'uetye'nquiona 'naa' yolcu na jnda ljonnye na tja noom. Juu xje' na cwil'ana na ljo', jee' teincoo ñ'oom cwila'nei'na nnom Ty'oqots'om cha tino' na ljo' cwila'xma'na. T'ma'ti lco'wi'na' na'ñee' nnts'aa Ty'oqots'om.

21

Tsjo'ñjee' na tquiaa yuscu nnom Ty'oqots'om

(Mr. 12:41-44)

¹ M'aa' Jesús wats'om t'ma', ndo' jleinty'iaa'na' na'ntya na cwiñe'quia ofrendas cwentaa' Ty'oqots'om. Cwitoomna joona' ts'om castom. ² Mati nty'iaa'na' cwii yuscu na jnda ljoñe, na jee' jñee'ñe. Tsa'ñee' t'jajoom'm we tsjo'ñjee' na ticajndana' jo' jo'. ³ Tso Jesús:

—Mayuu'che' ndyeyo' nntsjo', yuscum'aa' na jnda ljoñe, ndo' jñee'ñê, saa' t'maa'ti tquiaa' cwentaa' Ty'oqots'om, nchiiti na tquia cha'tsondye nt'omche'. ⁴ Ee cha'tso na'm'a' cwe' na waljoo' tuee'na na cwiñe'quiana nnom Ty'oqots'om, saa' yuscum'aa' meii' na jñee'ñê, tju'ñ'ee' mandi cantyja na nlc'waa'na'.

Matso Jesús na nntyuii' wats'om t'ma'

(Mt. 24:1-2; Mr. 13:1-2)

⁵ Tyola'nei' nt'om nn'a' cantyja 'naa' wats'om t'ma' na jee' chjoomna' ñequio ljo' na nei'ncoo' ndo' ñequio 'na' na ya na cwiñe'quia nn'a'. ⁶ Tsoom:

—Cha'tso na cwinty'ia'yo' nmei', manncue'ntyjo xuee na nntyuii'ñ'e'na'. Taxocaljoo' cwii tsjo' nacjoo' x'iaa'na'.

'Naa' na nluii cwitjoo'che' na nntsuu

(Mt. 24:3-28; Mr. 13:3-23)

⁷ Quia jo' ta'x'eena nnoom:

—'U Maestro na ma'moo' ñ'oom' Ty'oqots'om ndaa' nn'a', ¿c'waa' nluii na luua'? Ndo' ¿c'waa' cwii 'naa' m'mo'na' na jnda teinndyoo' nluii nmei'?

⁸ Tsoom ndaana:

—Que'yo' cwenta cha tinquio'nn'a' nn'a' 'o. Ee jndye nn'a' nlquie'cañom na nlue na joona cwiluiindyena Cristo. Nluena: “Ja cwiluiindyjo Cristo”, ndo' nluena: “Je' jnda tue'ntyjo xje'.” Saa' 'o tilajomndyo' ñequio na'ñee'. ⁹ Mei' tila'catyundyjo' quia na cwindyeyo' na ndyocwje'cañoom ntia' ndo' cwila'wendye nn'a' nacjoo gobiernom

'naa'na. Ee jndei'na' na nmeiⁿl cwinomjndyee, saꝓ tyoowe'ntyjoꝓ xjeⁿ na nntsuu tsjoomnancue.

¹⁰ Ndo' tsotyeeⁿcheⁿ ndaꝓana:

—Nla'wendye nn'aⁿ cwii ndyuaa nacjoo nn'aⁿ cwiicheⁿ ndyuaa. Ndo' cwii tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ t'maⁿ nntseiweñe nacjoo' cwiicheⁿ tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ. ¹¹ Jndye joo jndeiⁿ nnts'eii ndo' nnc'oom jndo' nt'maⁿ ñequio ntycu na wjaatcuuñena'. Ndo' t'maⁿ nla'catyuendye nn'aⁿ na nnty'iaana jndye 'naa' t'maⁿ na nleitquoo' tsjo'luee.

¹² 'Saꝓ cwii tjoꝓcheⁿ na nluui cha'tso nmeiⁿl, nnt'ue nn'aⁿ 'o nawi' ndo' nlei'ntyjona 'o ndo' mati ñe'quiiana cwenta 'o ndaꝓ nn'aⁿ naquii' lan'om nch'u ndo' nntioomna 'o l'aancjo. Ndo' nnc'oochona 'o jo ndaꝓ nn'aⁿ na cwiſa'ntjom ñequio na maⁿn'iaaⁿ t'maⁿ, cwe' cantyja 'naaⁿ xueya. ¹³ Quia na nntjom'yo' nmeiⁿl nncju'naa'ñena' na nntjei'yuu'ndyo' cantyja 'na'ya. ¹⁴ Cala'jndaa'ndyo'ya'yo' na tinc'oom' n'om'yo' cwaaⁿ ñ'oom na nnt'g'yo' cha nncwaañoom'na' 'o, ¹⁵ ee xjeⁿñeeⁿ nncꝓ nncwjaa'ndyo' ñ'oom quii' ndyue'yo' ndo' ñequia na jndo' n'om'yo' hasta mei'cwiindyee joo nn'aⁿ na jndoo 'o xondaꝓ nluena na til'ue ñ'oom na nndu'yo' mei' na nluena na tiyuu'na'. ¹⁶ Mati lotye'yo', londyee'yo', ntyjee'yo', nn'aⁿyo', nn'aⁿ na ya ñ'oom 'o ñ'eⁿndye, ñe'quiiana cwenta 'o luee nn'aⁿ ndo' nt'omndyo' nla'cwjee naⁿñeeⁿ. ¹⁷ Cha'tsondyee nn'aⁿ nnc'omna na ticuee' n'omna 'o cwe' n'c' na m'aⁿsooy' cantyja 'naaⁿ xueya. ¹⁸ Saꝓ xoca'ndiya na nntsuundyoy'. Hasta mei' cwe' cwii soonqueⁿyo' xocatsuuna' ñ'eⁿndyo'. ¹⁹ Ndo' n'c'e na tica'ndyenc'uaa'ndyo' nnto'ñoom'yo' na ticantycwii na nntando'yo'.

Nntyuii' tsjoom Jerusalén

²⁰ 'Saꝓ quia na nnty'ia'yo' na cwitjaa'ndye sondaro tsei ndiocheⁿ Jerusalén, quia jo' cala'noⁿyo' na jnda' tue'ntyjo xjeⁿ na nntyuii' tsjoom'ñeeⁿ. ²¹ Quia ljo' nn'aⁿ na m'aⁿ ts'ondaa Judea, c'oolleinomna, c'oonna quii' ntsjo. Ndo' nn'aⁿ na m'aⁿ quii' tsjoom'ñeeⁿ calui'na jo' jo'. Ndo' nn'aⁿ na m'aⁿ jo jndaꝓ tinc'oolcwe'na tsjoom'ñeeⁿ. ²² Ee quia jo' ncuee na cwitioomndye nn'aⁿ cantyja na wi'ndyena cha nntseicandaꝓ'ñena' cha'tso ñ'oom' Ty'oots'om na jnda' teiljeii. ²³ Nty'iaandye yolcu na ndeiindyee joo ncuee'ñeeⁿ ñequio yolcu na 'ndaandyee nda. Ee nntquoo cwii nawi' t'maⁿ nacjoo nn'aⁿ tyuaawaa ndo' jeeⁿ t'maⁿ nawi' na nnt'uiina' joona. ²⁴ Nncwjena ñ'eⁿ xjo ndo' nt'om nnc'oocho nn'aⁿ prašo na ticwii cwii ndyuaa. Ndo' nn'aⁿ na nchii judíos nlco'na tsjoom Jerusalén jndye xuee, hasta nncuee' xjeⁿ na jnda' seijndaa'ñe Ty'oots'om na nncjaawintyjee' na cwiluii na ljo'.

Luaa nnts'aana' quia na nndyondaa' Jesús

(Mt. 24:29-35, 42-44; Mr. 13:24-37)

²⁵ 'T'maⁿ 'naaⁿ nleitquoo' nnty'iaa nn'aⁿ nnom ñe'quoom' ñ'eⁿ chi' ñ'eⁿ cancjuu. Ndo' nnom tsjoomnancue t'maⁿ nntsei'ndaa'na' n'om nn'aⁿ. Nntseiñ'eeⁿna' joona quia na nndyena na jeeⁿ c'uaa manquiuu' nmoⁿ ndaaluee, nntseicaty'uenaa' joona. ²⁶ Nnts'aana' na tajañdei' n'omna n'c'e na cwiicatyuena ñequio na m'aⁿnticheⁿ n'omna chiuu cwii wjaach'etina' nnom tsjoomnancue. Ee nntseicwachuu'ñena' cha'tso 'naⁿ najnda' na matseixmaⁿ tsjo'luee. ²⁷ Quia ljo'cheⁿ nnty'iaana ja na cwiluiindyoy' ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee na macwjacañooⁿnda'a tsjoomnancue. Nndyooꝓ naquii' nchquiu ñequio najñdei' na matseixmaⁿya ndo' ñequio na nei'ncoo' nacaxuee na cwiluii'tma'ndyoꝓ. ²⁸ Quia na jnda' jna'na' na cwiluii cha'tso nmeiⁿl, c'omt'maaⁿndyo' n'om'yo', c'om'c'eendyo' ee jnda' teindyoo' na nluin'maaⁿndyo'.

²⁹ Mati seineiiⁿ ñ'oom na tjañoom' ndaꝓana, tsoom:

—Cala'noⁿyo' cantyja 'naaⁿ t'soom higuera ndo' cha'tso nt'omcheⁿ n'oom. ³⁰ Quia cwinty'ia'yo' na jnda' macwicalui' tscoo'na', cwila'noⁿyo' na jnda' teindyoo' ncueesua'. ³¹ Mati quia na cwinty'ia'yo' na cwiluii cha'tso nmeiⁿl, cala'noⁿyo' na jnda' teindyoo' m'aaⁿna' na nnts'a'ntjom Ty'oots'om.

³² 'Candyeyo' nntsjoo, mayuu'cheⁿ na xocwjeñ'eⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ je' hasta xjeⁿ na jnda' seicandaꝓ'ñena' cha'tso ñ'oommeiⁿl. ³³ Tsjo'luee ñ'eⁿ tsjoomnancue nntycwiiñ'eⁿna' saꝓ juu ñ'oom 'na'ya tijoom cwinom'na' juuna'.

³⁴ 'Cal'andyoy' cwenta na tincjaachuna' 'o na ñoomñoom na nl'a'yo', oo na nnc'om'yo' na candye'yo', oo na nncuaa ñ'omtiuu 'na'yo' 'na' na maca'na' 'o. Cha tints'aana' na tic'omc'eendyo' ndo' majñdeiito nncwjee'cañoom xuee'ñeeⁿ 'o. ³⁵ Tintjom'yo' cha'cwijom na nntquoo cwii teinco' ee nnt'uiina' nn'aⁿ na m'aⁿ cha'waa nnom tsjoomnancue. ³⁶ Jo' chii c'om'c'eendyo' cha'waa xuee na m'aⁿyo'. Ndo' calaty'oondyo' nnom Ty'oots'om cha nnc'oom jñdei' n'om'yo' na nndaꝓ nna'ndyo' nawi' na quia nndyo, ndo' nndaꝓ nncwintyje'tyeⁿyo' jo nꝓꝓ na cwiluiindyoy' ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee.

³⁷ Naxuee tyo'mꝓ Jesús ndaꝓ nn'aⁿ naquii' wats'om t'maⁿ. Ndo' quia tmaaⁿ tyocalueeⁿeⁿ, tyocaⁿ ta na jndyu Olivos. ³⁸ Ndo' cha'tso nn'aⁿ cwitsjoom tyoquiiana wats'om t'maⁿ na nndyena ñ'oom na ñequiaaⁿ.

22

*Cwi'ma'na na nnt'uena Jesús**(Mt. 26:1-5, 14-16; Mr. 14:1-2, 10-11; Jn. 11:45-53)*

¹ Majnda jaawindyoo' nncuee' xuee pascua na cwicwa' nn'a'n judíos tyoo' na tjaa ndaaljo' tjaquiee'. ² Ndo' ntyee na cwiluitquiendye ndaa ntyee ñequio nn'a'n na cwit'moo' ljei na tque' Moisés, cwe' nty'iu tyol'ueendyena chiuu ya cha ndaa nla'cuae'na Jesús, ee nquiaana nn'a'n na neii' jom.

³ Xje'ñee' tuq Satanás naquii' ts'om Judas, tsa' na mati jndy Iscariote. Jom cwii joo nn'a'n na canchoo'wendye. ⁴ Tjaa' na m'a'n ntyee na cwiluitquiendye ndaa ntyee quii'ntaa' nn'a'n judíos, ñ'e' nn'a'n na cwijndoo' ts'iaa' na cwiluii wats'om. Tjatsejndaa'ñe' chiuu ya nnts'aa' na ñequiaa' cwenta Jesús lueena. ⁵ Ndo' na'ñee' jee' jla'neii'ndyena, tjoom' t'ma'na na ñe'quiaana s'om nnoom. ⁶ Mati jom seijomñe' na ljo'. Tyol'uee' cwaa' nncju'naa'ñena' na ñequiaa' cwenta Jesús lueena xje' na ticajndoo' nn'a'n.

*Seijndaa'ñe Jesús na cuaa Cena**(Mt. 26:17-29; Mr. 14:12-25; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26)*

⁷ Tue'ntyjo ncuue' na cwicwa' nn'a'n judíos tyoo' na tjaa ndaaljo' tjaquiee'. Ncuue'ñee' maca'na' na cala'cweena canma' cantyja 'naa' ncuue' pascua. ⁸ Ndo' jñom Jesús Pedro ñequio Juan, tsoom ndaa'na:

—Catsa'yo', nlajndaa'ndyo' yuu na nlcwaa'a cantyja 'naa' ncuue' pascua.

⁹ Ta'x'eeena nnoom:

—¿Yuu l'ue ts'om' na nlajndaa'ndyô?

¹⁰ T'oo' ndaa'na:

—Quia na jnda saaquie'yo' naquii' tsjoomwa'ñe', nntjomndyo' cwii tsa's'a na ñ'oom tsjoo na ñjom ndaa. Catsaantyjo'yo' naxee'e' hasta na nncue'e' w'aa yuu na nncjaaque'e'. ¹¹ Jo' jo' candu'yo' nnom ts'a'na waa' w'aa'ñee': “Nquii' ts'a' na ma'mo' ndaa'ya mawax'ee': ¿Yuu waa cuarto na nlcwaa'a' cwenta' xuee pascua ñequio nn'a'n na cwila'jomndye ñe'ndyo?” ¹² Quia jo' juu tsa'ñee' m'moo' ndaa'yo' cwii cuarto t'ma', w'aa nandy na maniomcandaa' 'na'. Jo' jo' calajndaa'ndyo'ya'yo'.

¹³ Ty'ena ndo' jliuna cha'xje' na tsoom. Ndo' jla'jndaa'ndyena na nlcwa'na, nntquiina catsma'.

¹⁴ Quia na jnda tmaa', tue'cañoom Jesús, tjacjom nacañoom' mei'sa ñequio canchoo'we nn'a'n na cwila'jomndye ñe'ñe'. ¹⁵ Tsoom ndaa'na:

—Jee' ntyjaa' ts'oo'ya na nlcwaa'a nantquie'pascuawaa ñe'ndyo' cwii tjooche' na nnc'io.

¹⁶ Ee candye'yo' nntsjoq, taxocwa'nnda'a juuna' hasta xje' na jnda seicandaa'ñena' yuu na matsa'ntjom Ty'oots'om.

¹⁷ Jnda jo' to'ñoom cwii waso, jnda chii tquiaa' na quianl'uaa' Ty'oots'om ndo' tsoom ndaa'na:

—Cato'ñoom'yo' wasowaa, calui' cjaana' cwii ndo' cwiindyoo', cwe'yo'. ¹⁸ Ee candye'yo' nntsjoq, je' na cwii wjaatina', taxoc'ua ndaawinom hasta quia nncue'ntyjo xje' na nnts'a'ntjom Ty'oots'om.

¹⁹ Ndo' to'ñoom tyoo', tquiaa' na quianl'uaa' Ty'oots'om, jnda chii tyjee' juuna', tquiaa' ndaa'na. Tsoom:

—Tyoo'waa cwiluii'ña' seii'a na mañequiaandyo na nnc'io. Luaa' nntsaa'l'a'yo' na cwicañjom n'om'yo' ja.

²⁰ Jnda na tcwa'na tyoo'ñee', majo'ti s'aa', to'ñoom waso. Tsoom:

—Juu ndaa winom na ñjom wasowaa tseixma'na' ñ'oom xco na maqua'tya' ñequio niroom'a na nnuquio cwenta'yo'.

²¹ Saa que'yo' cwenta, ñe'cwii mei'sa na cañom' meindyuaandyo ñequio ts'a'na mañequiaa cwenta ja. ²² Ndo' ja na cwiluiindyoo' ts'a'na jna' cañoom'luee, mayuu'che' manntjo' cha'xje' na jnda teijndaa' cantyja 'na'ya, saa nnt'uiwi'na' juu ts'a'na mañequiaa cwenta ja.

²³ Quia jo' to'na na tyota'x'eendyena ndaa'na, 'ñee' cwiindyee' jooa na nnts'aa na ljo'.

¿Ñee' cwiluiit'ma'ñeti?

²⁴ Mati jla'ñe'e' ndyueena 'ñee' cwiindyee' jooa na nnc'oom na t'ma'ñeti. ²⁵ Saa jom tsoom ndaa'na:

—Nn'a'n na m'a'n n'iaa' tsjoomnancuewaa ñequio nn'a'n na cwitsa'ntjom, cwinchjeena nn'a'n na cwindye'ntjom ndaa'na, saa cwila'cajndyoo'ñee' jooa nn'a'n na ya cwil'a. ²⁶ Saa quii'ntaa' 'o nchii luaa' nncuaa. Ee juu ts'a'na cwiluitquieñeti c'oom cha'na ts'a'na na cje tseixma'. Ndo' ts'a'na matsa'ntjom c'oom cha'na ts'a'na na mand'i'ntjom. ²⁷ Ee ¿ñee' cwiluiit'ma'ñeti, aa juu ts'a'na wacatyee' nacañoom' mei'sa, oo aa juu ts'a'na

mandi'ntjom jo' jo'? ¿Aa nchii maxjeⁿ juu ts'aⁿ na wacatyeeⁿ nacañoom' meiⁿsa? Saa queⁿyo' cwenta, ja m'aaⁿya quii'ntaaⁿyo' na mandi'ntjomⁿ.

²⁸ "O ñequii'cheⁿ ñ'eⁿyo' ñ'eⁿndyo cha'tsoti na maqueⁿna' xjeⁿ ja. ²⁹ Jo' chii cha'xjeⁿ na tqueⁿtyeⁿ Tsotyaya ñ'oom na ja nntsá'ntjomⁿ, mala'iti' maquaⁿ na 'o nntsá'ntjom'yo'. ³⁰ Yuu na nntsá'ntjom'ya, jo' ñ'equiaya na nlcwa'yo' ndo' nncwe'yo' ñ'eⁿndyo cañoom' meiⁿsa 'na'ya. Ndo' nncwindyuaandyo' ntio yuu na nntu'xeⁿyo' canchoo'we ntnaaⁿ nn'aⁿ Israel.

Matseicandii Jesús na nncwji'ñe Pedro
(Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Jn. 13:36-38)

³¹ Tso ta Jesús:

—'U Simón, queⁿ cwenta, jndá tcaⁿ Satanás ñ'oom na nntseitei'ncweeⁿe 'o cha'na matseiceñe ts'aⁿ lqueeⁿ trigo, ³² saa ja jndá ñes'aa xe'oo nnom Ty'oots'om cantyja 'naⁿ cha tinteitycwiina' na matsei'yu'ya' ts'om'. Ndo' yeⁿ jndá teo'ndyu'xcwe'nda', quiaa' ñ'oom t'maⁿ ts'om ndaaⁿ nn'aⁿ nmeiiⁿ na cwila'yu'.

³³ T'o Simón nnoom, matsó:

—Ta, m'aaⁿc'eendyo na nncjo w'aancjo ñ'eⁿndyu'. Ndo' tints'aa meiiⁿ na nnc'iq ñ'eⁿndyu'.

³⁴ Tso Jesús nnoom:

—Aa ndi', Pedro, njom' matsjoo, cwii tjoocheⁿ na nntseixuaa caxtijndyo je'je'cheⁿ, saa 'u xjeⁿñeeⁿ jndá ndyee ndii' macwji'ndyu' na ticwajna' ja.

Nntseicandaa'ñena' ljeii na mawaa

³⁵ Tso Jesús ndaana:

—Quia na jñooⁿya 'o na saanquia'yo' ñ'oom 'na'ya, tsjoo na tícatsañ'om'yo' tsjo'ñjeeⁿ, meiⁿ chetsja', meiⁿ lcoom, ¿aa waa na seitjoona' 'o?

Jluena nnoom:

—Meiⁿcwii tjaa'naⁿ.

³⁶ Tsotyeeⁿcheⁿ ndaana:

—Saa je', 'ñeeⁿ juu na maleiñ'oom 'naⁿ na cwicañjom s'om, cjaañ'oom juuna' ndo' mati chetsja'. Ndo' 'ñeeⁿ juu na tjaa'naⁿ xjo espada, cajndaa liaatco 'naaⁿ, chii c'oom xjoo'. ³⁷ Ee candye'yo' nntsjo, maxjeⁿ jndei'na' na catseicandaa'ñena' ljeii na mawaa cantyja 'na'ya na matsona': "Tjeii'na cwenta na ljo'yu wi'ñe cha'xjeⁿ nn'aⁿ na wi'ndye."

³⁸ Jluena nnoom:

—Ta, canty'ia', luua mawaa we xjo espadas.

T'ooⁿ ndaana, tsoom:

—Malei'tyeⁿ luua'.

Matseineiⁿ Jesús nnom Ty'oots'om

(Mt. 26:36; Mr. 14:32-42)

³⁹ Quia jo' jlueeⁿeⁿ w'aa yuu na tcwa'na, tjaaⁿ ta na jndyu Olivos yuu na maxjeⁿ quicaⁿ. Ndo' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom'm, mandi'ntyjona naxeeⁿeⁿ. ⁴⁰ Quia na tquiena jo' jo', tsoom ndaana:

—Calaneiⁿyo' nnom Ty'oots'om cha juu na ñequeⁿna' xjeⁿ 'o tincwantjomna' 'o.

⁴¹ Ndo' teiñooⁿ nacañoomna, tjaaⁿ cha'na tquia na nncju' ts'aⁿ cwii tsjo'. Tcoom'm xtyeeⁿ ndo' seineiiⁿ nnom Ty'oots'om. ⁴² Tsoom:

—Tsotyaya, xeⁿ 'u l'ue ts'om', catseicandyaandyu' ja nawi'waa. Saa ticaluii ljo' na l'ue ts'ooⁿ ja, caluii ljo' na l'ue ts'om' nncu'.

⁴³ Ndo' xjeⁿñeeⁿ tyje'cañoom cwii ángel nacañom'm na jnaⁿ cañoom'luee na tyoñequiaa na-jnei'. ⁴⁴ Yocheⁿ na tyotsei'ndaa'na' ts'oom, tyoqueⁿñetyeeⁿ na tyotseineiⁿ nnom Ty'oots'om ñequio cha'waa najnei'. Ndo' ndaatmeiiⁿeⁿ tyotseijomna' cha'na t'maⁿ ndaateiⁿ niom', ñecwii ndii' cwi'iuuna' xjeⁿ nomtyuaacheⁿ.

⁴⁵ Quia na jndá teicantyyaaⁿ na seineiiⁿ nnom Ty'oots'om, tjantyyaaⁿaⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñeⁿ ndo' ljeiiⁿ na cwindana. Ee tícanaⁿndyena na jeeⁿ chjoo' n'omna. ⁴⁶ Tsoom ndaana:

—¿Chiuu na cwinda'yo'? Quicantyya'yo', calaneiⁿyo' nnom Ty'oots'om cha juu na ñe'queⁿna' xjeⁿ 'o, tincjaachuuna' 'o.

T'uena Jesús

(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Jn. 18:2-11)

⁴⁷ Ndicwaⁿ matseineiⁿ Jesús ndo' tquie'cañom nn'aⁿ na jndyendye. Jo ndaaⁿ naⁿñeeⁿ wjaajndyee Judas, cwii joo nn'aⁿ na canchoo'we. Seicandyoo'ñe nacañoom' Jesús na nnc'om ntsmaⁿ. ⁴⁸ Tso Jesús nnoom:

—'U Judas, ja na cwiluiindyó ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee, ¿aa ma'tioo' cwenta ja luee nn'aⁿ ñequio na ma'ua' ntsmaaⁿa?

⁴⁹ Ndo' nn'aⁿ na ñ'eeⁿ ñ'eⁿñeⁿ, quia na nty'iaana chiuu wjaach'eena', jluena nnoom:

—Ta, ¿aa mañejom nntuag̃a' a xjo?

⁵⁰ Ndo' cwii jooa mañoom' seiçuiqueñe mosoo' tyee na cwiluiitquieñe. Tyjee tsua'qui tsa'ñeeⁿ ntyjaya. ⁵¹ Quia jo' tso Jesús ndaana:

—Maya, ca'ndye'yo'.

Ndo' tyenquioom'm tsua'qui tsa'ñeeⁿ, sein'maaⁿ juu. ⁵² Ndo' nn'aⁿ na tqúio nacjoom'm, joo ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ na cwijndoo' ts'iaaⁿ cwentaa' wats'om, ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye naquii' tsjoom, tsoom ndag̃a na'ñeeⁿ:

—Jnda'jom ñequio ncjo espadas ndo' ñ'eⁿ n'oom nch'io na tqúio'yo' nacjoya. Ndo' na tqúioc'om'yo' cwii tsa'canch'ue. ⁵³ 'Io ndii 'io tyom'aa'ya quii'ntaa'yo' naquii' wats'om t'maⁿ meiⁿ tícat'ue'yo' ja. Saa je' je' jnda tue'ntyjo na juu na jaa'ñe maque'na' xjeⁿ.

Macwji'ñe Pedro cantyja 'naa' Jesús

(Mt. 26:57-58, 69-75; Mr. 14:53-54, 66-72; Jn. 18:12-18, 25-27)

⁵⁴ Jnda na t'ue na'ñeeⁿ jom, ty'eñ'omna jom waa' tyee na cwiluiitquieñe. Ndo' Pedro tjan-tyjooⁿ tqúiacheⁿ tqúia. ⁵⁵ Jo' jo' jla'ntjoomndye nn'aⁿ chom tach'eⁿ, tyomeindyuaandyna ndiocheⁿ nacañoom' chom. Ndo' mati Pedro tjacjom quii'ntaa'na. ⁵⁶ Cwii yuscu na mandí'ntjom ljeii jom na wacatyeeⁿ 'ndyoo chom, jeeⁿ nquiee nty'iaa' nnoom ndo' tso:

—Mati tsa'm'aaⁿ ñeñ'eeⁿ ñ'eⁿ tsa'm'aaⁿ.

⁵⁷ Saa jom tjei'ñe, tsoom:

—Jeeⁿ 'u yuscu ticwajna'a tsa'm'aaⁿ.

⁵⁸ Tyoowiquiuu' ljeii cwiicheⁿ ts'aⁿ jom, tso nnoom:

—'U, maxjeⁿ cwiindyee jooa.

Saa t'ooⁿ:

—Nchii jo' ja.

⁵⁹ Jnda tjawiquiuu'ticheⁿ, cha'na cwii hora, cwiicheⁿ ts'aⁿ tyotseijndei' 'ndyoo, tso:

—Tsa'm'aaⁿ, mayuu'cheⁿ ñeñ'eeⁿ ñ'eⁿ tsa'm'aaⁿ ee ts'aⁿ ts'ondaa Galilea jom.

⁶⁰ T'ó Pedro nnom:

—Ja re, meiⁿchjoo ticaljeii ñ'oom na matsu'.

Ndicwaⁿ matseineiⁿ ñ'eⁿ tsa'ñeeⁿ ndo' seixuaa caxtijndyo. ⁶¹ Quia jo' taqueⁿ Ta Jesús ndyeyu jo ndo' na m'aaⁿ Pedro ndo' nty'iaa' nnoom. Ndo' mañoom' tjañjoom' ts'oom ñ'oom na jnda tso nnoom: “Cwii tjoocheⁿ na nntseixuaa caxtijndyo je'je'cheⁿ saa xjeⁿñeeⁿ 'u jnda ndyee ndii' macwji'ndyu' ñ'eⁿndyo.” ⁶² Quia jo' mana jlui' Pedro quii'ntaa' na'ñeeⁿ. Jee'cheⁿ ndya' tyoty'ioom na jnda ntyjeeⁿ.

Cwila'jnaa'na Jesús

(Mt. 26:67-68; Mr. 14:65)

⁶³ Nn'aⁿ na tyol'a cwenta Jesús, tyola'jnaa'na ndo' tyotjaa'na jom. ⁶⁴ Mati tyola'tye'na liaa nnoom, tyotmeii'na nda' nnoom ndo' tyoluena:

—Cjaawee' 'ndyo' 'ñeeⁿ juu macwja' 'u.

⁶⁵ Ndo' jndye ñ'oom ticuee' ts'om tyoluena nacjoom'm.

'Ooque'na Jesús luee nn'a' na cwiluiitquiendye

(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Jn. 18:19-24)

⁶⁶ Quia na jnda teixuee, tjomndye ntyee na cwiluiitquiendye ndag̃a ntyee ñequio nn'aⁿ na cwijndoo' ts'iaaⁿ wats'om t'maⁿ ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqúeⁿ Moisés. Ty'eñ'omna Jesús na m'aⁿ nn'aⁿ na cwiluiindyena n'iaaⁿ ndag̃a nn'aⁿ judíos. Jluu na'ñeeⁿ nnoom:

⁶⁷ —Catsu' ndag̃ayâ, ¿aa 'u cwiluiindyu' Cristo?

Jom t'ooⁿ ndaana:

—Meiiⁿ xeⁿ na nntsjoⁿ ndag̃a'yo', saa xocala'yu'yo'. ⁶⁸ Ndo' meiiⁿ xeⁿ na cwax'aya ndag̃a'yo', 'o xocat'ó'yo' 'ndyo, xocalacandyaandyo' ja. ⁶⁹ Saa je' xuee na cwii wjaana', ja na cwiluiindyó ts'aⁿ na jna' cañoom'luee nncjocajmaⁿ ntyjaa' Ty'oots'om ntyjaya yuu na matseit'maa'ñetina' ja. Jo' jo' nntseijomndyo ñ'eⁿñe cha'tso najndeiⁿ na matseixmaaⁿ.

⁷⁰ Cha'tsondyena ta'x'eena:

—Quia jo' ¿aa 'u cwiluiindyu' Jnda Ty'oots'om?

T'ooⁿ ndaana:

—Mancjo'ti'yo' jnda macwindu'yo'.

⁷¹ Quia jo' jluena:

—¿Ljo' cwii maca'tina' na nlui'yuu' nacjoom'm? Ee mancjootyaa jnda jndyaaya ñ'oom ñom.

¹ Quia jo' cha'tsondye nn'aⁿ na tjomndye jo' jo', tei'cantyjana, ty'eñ'omna Jesús na m'aaⁿ Pilato. ² To'na na tyoñequiana jnaaⁿaⁿ. Jluena:

—Tsa'm'aaⁿ! jndā jliuuā na matsei'naⁿaⁿ n'om nn'aⁿ ndyuaayā. Ee quitsoom na ticwanaaⁿ na ññe'quiaayā ts'iaaⁿndaayā nnom César. Ndo' manquiiyeeⁿ matsoom na cwiluiñē Cristo ndo' rey jom.

³ Quia jo' ta'x'ee Pilato nnoom, tso:

—¿Aa 'u cwiluiindyū' rey na catsā'ntjom nn'aⁿ judíos?

T'o Jesús nnom:

—Maxjeⁿ jo' ja, cha'xjeⁿ na matsū'.

⁴ Ndo' tso Pilato ndāā ntyee na cwiluiitquiendye ndāā ntyee ñequio nn'aⁿ na jndyendye:

—Ja meiⁿcwii jnaaⁿ! tsaⁿ's'am'aaⁿ! ticaljeiya.

⁵ Sāā naⁿñeeⁿ jla'jndeiⁿ! ndyueena, jluena:

—Ñ'oom na ma'mogⁿ matseijmeiⁿna' nn'aⁿ cha'waa ts'ondaⁿ Judea. Tyoch'eeⁿ na ljo' ts'ondaⁿ Galilea, ndo' mati ñjaaⁿ.

Ty'eñ'omna Jesús na m'aaⁿ Herodes

⁶ Jndā na jndii Pilato ñ'oom cantyja 'naaⁿ! Galilea, tax'eeⁿ:

—¿Aa ts'aⁿ ts'ondaⁿ Galilea tsaⁿ's'am'aaⁿ!?

⁷ Quia na ljeiijndaa'ñē na jna' Jesús ts'ondaⁿ Galilea yuu na matsa'ntjom Herodes, quia jo' seicwanoom Jesús na m'aaⁿ Herodes'ñeeⁿ na tsaⁿñeeⁿ cu'xeeⁿ Jesús. Ee tyjee' tsaⁿñeeⁿ Jerusalén quia jo'. ⁸ Ndo' jeeⁿ neiiⁿeⁿ quia na nty'iaaⁿaⁿ Jesús ee jaach'ee xuee na jeeⁿ ñe'cwaajnaⁿaⁿ juu ndo' na jndye ñ'oom jndā jñeeⁿ cantyja 'naaⁿ! Jo' jeeⁿ queeⁿ ts'oom na nnty'iaaⁿaⁿ na nnts'aa Jesús cwii ts'iaaⁿ na xocandaⁿ nnts'aa na cwe' cwii ts'aⁿ. ⁹ Ndo' jndye ñ'oom tyowax'eeⁿ, sāā meiⁿcwii ñ'oom tic'o Jesús. ¹⁰ Ndo' ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ na cwit'mogⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, mati ty'ena na m'aaⁿ. Tyoqueⁿya n'omna na tyoñequiana jnaaⁿ! Jesús. ¹¹ Ndo' mati Herodes ñequio sondaro 'naaⁿaⁿ, cwe' tyoncona Jesús ndo' tyola'jnaaⁿ na jom. Jla'cweena jom cwii liaa na jnda, jndā chii jla'cwanomnda'na jom na m'aaⁿ Pilato. ¹² Juu xuee'ñeeⁿ ljyooañē Pilato ñ'eⁿ Herodes, ee ñet'omntiaa'ndyena.

Cwiiwindaⁿ'tyeⁿ na cue' Jesús

(Mt. 27:15-26; Mr. 15:6-15; Jn. 18:39-19:16)

¹³ Quia jo' seitjom Pilato ntyee na cwiluiitquiendye ndāā ntyee ñequio nn'aⁿ na la'xmaⁿ n'iaaⁿ ñequio nn'aⁿ na jndyendye. ¹⁴ Tsoom ndāāna:

—O tquioñ'om'yo' tsaⁿ's'am'aaⁿ na cwindu'yo' matseijmeiⁿeⁿ nn'aⁿ judíos. Sāā queⁿ'yo' cwenta, jo ndāā cha'tsondyo' jndā tcaaⁿa ñ'oom nnoom, ndo' meiⁿcwii jnaaⁿaⁿ ticaljei na cha'tso ñ'oom na cwiqueⁿ'yo' nacjoom'm. ¹⁵ Meiⁿ Herodes ticaljeii jnaaⁿaⁿ, jo' na seicwanomnda' tsaⁿñeeⁿ jom na m'aaⁿya. Queⁿ'yo' cwenta, meiⁿcwii tyootseitjooñē na matsa'ntjomna' na cueeⁿeⁿ. ¹⁶ Jo' chii nnchuu'jñeeⁿ xeⁿ jndā nntseicandyaandyo jom.

¹⁷ Ndo' waa costumbre na jndei'na' na catseicandyaañē Pilato cwii prašo jo ndāā nn'aⁿ xcwe na waa xuee. ¹⁸ Sāā cha'tso nn'aⁿ na jndyendye, ñe'cwii ñ'oom jla'xuaana, jluena:

—Quindyoo' luaa' ñjaaⁿñē ndo' catseicandyaandyū' Barrabás.

¹⁹ Tsaⁿñeeⁿ tuee'na jom w'aancjo ee teijndaa' jnaaⁿaⁿ na seiweñē nacjoo' gobiernom. Ndo' seicueⁿeⁿ ts'aⁿ. ²⁰ Ndo' Pilato nc'e na ñe'catseicandyaañē Jesús, seiñeeⁿnaaⁿaⁿ ndāā nn'aⁿ. ²¹ Sāā joo naⁿñeeⁿ jndeiiti jla'xuaannda'na, jluena:

—Caty'iom' jom ts'oom'naaⁿ. Caty'iom' jom ts'oom'naaⁿ.

²² Tsoom ndāāna na jndā ndyee ndii':

—¿Ljo' jeeⁿcheⁿ tis'a s'aaⁿ? Meiⁿcwii jnaaⁿaⁿ ticaljeiya na matsa'ntjomna' na cueeⁿeⁿ. Jo' chii nnchuu' jñeeⁿ, xeⁿ jndā nntseicandyaandyo jom.

²³ Sāā naⁿñeeⁿ jndeiⁿ! ndyueena, jndeiⁿ tyola'xuaana, tyotaⁿna na cañoom ts'oom'naaⁿ. Ndo' ñ'oom'ñeeⁿ na tyoluena ñequio ntyee na cwiluiitquiendye ndāā ntyee jna'jndeiina'.

²⁴ Jo' chii Pilato tquiaañetoom ñ'oom na caluii cha'xjeⁿ na cwitaⁿa. ²⁵ Seicandyaañē ts'aⁿ na tyotaⁿna na m'aaⁿ w'aancjo, meiiⁿ na tyotseiweñē nacjoo' gobiernom ndo' seicuee' ts'aⁿ. Ndo' tquiaaⁿ Jesús lueena na cal'ana chiuu na l'ue n'omna.

Cwity'iomna Jesús ts'oom'naaⁿ

(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Jn. 19:17-27)

²⁶ Xjeⁿ na ty'eñ'om sondaro Jesús na nnty'iomna jom ts'oom'naaⁿ, t'uena cwii ts'aⁿ na jna' jndāā, ts'aⁿ ts'jom Cirene na jndy Simón. Jla'cachuuna jom ts'oom'naaⁿ tyojaantyooⁿ naxeⁿ! Jesús ñ'eⁿ juuna'.

²⁷ Ndo' cwii tmaaⁿ! t'maaⁿ nn'aⁿ ty'entyjo naxeⁿ! Jesús, ndii ñ'eeⁿ yolcu na jeeⁿ cwityuee ndo' cwila'xuaa na matsei'ndaa'na' n'om na cwinty'iaa na luaa' matjoom. ²⁸ Sāā taqueⁿ Jesús, tsoom:

—'O yolcu Jerusalén, tandyuee'yo' cantyja 'na' ja luaa, catyuee'yo' cantyja 'na' n'cjo'yo' ñ'e'nda'yo'.²⁹ Ee que'yo' cwenta, manncue'ntyjo xuee na n'luen'na: "Jee' teijnoom yolcu na tileic'om nda, na t'icandeiindy, mei' t'jaa yo'ndaa jla'cantei'." ³⁰ Ncuae'ñee' nnto' n'na' na n'luena ndaa ntsjo: "Catquiaandyo' nacjooyâ", ndo' n'luena ndaa nta: "Cala'cata'yo' jâ." ³¹ Ee xe' nmeii' macwil'a n'na' ñ'e'ndyo ja na t'jaa jna' tseixma'ya, cwanti na t'ma'ti nawi' nntjom na'ñee' na waa jnaa'na.

³² Ndo' mati ty'echna we n'na' na wi'ndye na nnty'ioomna n'om'naa'. ³³ Quia na tqiiena cwii joo na jndy Ta Tsei'xque' Ts'oo, ty'ioomna jom ts'oom'naa' jo' jo' ñequio na'ñee' na wi'ndye, cwii tsa'ñee' ntyjaa'a' ntyjaya ndo' cwiiche' tsa'ñee' ntyjaa'a' ntyjatymaa'ni. ³⁴ Tsoom:

—Tsotyaya, catseit'ma' ts'om' jooa, ee ticala'ng'na ljo' cwil'ana ñ'e'ndyo.

Ndo' tyo'oo sondaro x'iaa na nnty'iaana 'ñee' nleijnoom' cwii cwii lia'na'. ³⁵ Jo' jo' jndye n'na' na cwe' ty'ecanty'iaa na luaa'. Saa na'ma'n'iaa' jee' t'icuee' n'omna jom, tyoluena:

—Jee' ya tjei'n'maa'ñe' nt'omche' n'na', je' cwji'n'maa'ñe' che'nque' xe' mayuu' cwilui-ñe' nquii Cristo tsa' na tjeii'ñe' Ty'oqts'om na catsa'ntjom.

³⁶ Mati tyola'jnaa' sondaro Jesús. Ty'entyjaa'na na nñe'quiana winom na tã na nnc'om. ³⁷ Juena:

—Xe' u' cwiluiindy' Rey na catsa'ntjom' n'na' judíos, cwji'n'maa'ndy' che'nncu'.

³⁸ Ndo' jo' ndyeyu ts'om x'quee' ty'ioomna ljeii' ñ'oom griego, latye', ñ'e' hebreo. Matsona': "Luaañe Rey cwentaa n'na' judíos."

³⁹ Cwii joo na'ñee' na wi'ndye na ñoom ñ'e'ñe', seijnaa' jom. Tsom:

—¿Aa nchii Cristo cwiluiindy'? Cwa cwji'n'maa'ndy' che'nncu' ndo' mati jã.

⁴⁰ Saa t'õ cwiiche' tsa'ñee', seitiaa'a' x'iaa'na', tsoom:

—Cwa tinquia' Ty'oqts'om. Ndo' u' jnda' t'uuitye'na' na maxje' nnc'io'. ¿Aa ticando' mañejo'ti matjom' cha'xje' matjom jom? ⁴¹ Ndo' wendyo jaa nmeii' mayuu'che' maty'iomyana' na catjoo'ya na luaa ee cwitioo'ndyo cantyja na ñel'aaya. Saa juu Tam'aa' mei'cwii nawi' t'icats'aa'.

⁴² Quia jo' tsoom nnom Jesús:

—'U Ta, cjaañjoom' ts'om' ja quia na nndyo' na nntsã'ntjom'.

⁴³ Tso Jesús nnom tsa'ñee':

—Mayuu'che' matsjoo njom', xuee je' nnc'oom' ñ'e'ndyo jo paraiso yuu na m'aa' nquii Ty'oqts'om.

Tquiaañe Jesús na tuee'ne'

(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Jn. 19:28-30)

⁴⁴ Xje' na tuee' quiajmei', teijaa' cha'waa tsjoomnancue hasta na ndyee na mat-maa'. ⁴⁵ Ee na teijaa' ñe'quoom'. Ndo' juu liaa tco na ntyjatyo'io naquii' wats'om t'ma' ty'ioo'xcwena'. ⁴⁶ Quia jo' jndei seixuaa Jesús, tsoom:

—Tsotyaya, ma'ndiya cantyja na wando'a naquii' l'õ.

Jnda' tsoom na luaa', mana tuee'ne'.

⁴⁷ Quia na nty'iaa' tyo na matsã'ntjom sondaro chiuu waa na tuii, seit'maa'ñe' Ty'oqts'om, tsoom:

—Mayuu'che' tsa'm'aa' matseixmaa' ts'a' na lju' cwiluiñe'.

⁴⁸ Ndo' cha'tso n'na' na tjomndye na nty'iaa na ljo' tuii, quia ty'elcwee'na l'aana, tyotmeii'na nda' ndei'candyaana na cwit'moo'na na matsei'ndaa'na' nquiuana. ⁴⁹ Ndo' cha'tso n'na' na ta'jnaa'na Jesús ñequio yolcu na ty'entyjo naxee'ne' na jna' Galilea, tyonty'iaa tqiiana na luaa' tjom Jesús.

'Oocaty'iuuna Jesús

(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Jn. 19:38-42)

⁵⁰ Tyom'aa' cwii ts'a'na na jndy José na jna' tsjoom Arimatea ts'ondaa Judea. Tsa'ñee' cwii joo n'na' na m'aa' n'iaa' cwentaa n'na' judíos. Jom ya ts'a'ñe' ndo' mach'ee' na maty'iomyana'. ⁵¹ Mati tyomeinom'm juu na nntsã'ntjom Ty'oqts'om. T'icatseijomñe' ñ'oom na t'ma' nt'omche' n'iaa'na' na cue' Jesús. ⁵² Tjaa' na m'aa' Pilato ndo' tcaa' ts'oo Jesús. ⁵³ Jnda' chii tjacatyjeeñe' juu. Seityjooñe' liaa sãbana tsa' lino ndo' tjaa'ñe' juu naquii' tsue'tsjõ' na tuii. Jo' jo' mei'cwii tjaa'na' ñee' cojaaquee'. ⁵⁴ Juu xuee'ñee', maxuee na cwila'ndaa'ndye n'na' na nnta'jndyena xuee sãbado. Ndo' xje'ñee' majaawee'ya xje' cantyja 'naa'na'.

⁵⁵ Yolcu na tqiio ñ'e'ñe' na jna'na Galilea, ty'enty'iaana tsei'tsuua, tqe'na cwenta chiuu waa na tjacaty'iuu'ñe'. ⁵⁶ Jnda' jo' ty'elcwee'na Jerusalén, ty'ela'ndaa'ndyena nasei cachi ndo' nche'. Ndo' ta'jndyena juu xuee na cwita'jndyee n'na' cha'xje' matsã'ntjom ljeii naqui.

24

*Cantyja na tando'xco Jesús**(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Jn. 20:1-10)*

¹ Cwitsjoomya xuee najndyee smanaⁿ, ty'ena yuu waa tsei'tsuua. Ty'echona nasei cachi na jndā jla'jndaa'ndyena. ² Jndā na tqiiena jliuna na jndā teindyō tsjo' na ta' ndyoo tsue'tsjo'. ³ Quia na ty'equie'na jo' jo', taticaliuna sei'ts'o 'naaⁿ Ta Jesús. ⁴ Xcwe na matseñ'ee'ñena' jooa na cwicatyuena, ndo' teitquioo'ndye we nn'aⁿ nacañoom'na na jeeⁿ canchii', caxuee liaa. ⁵ Jeeⁿ ndya' tyuena, jla'ntyjanquioo'ndyena nqueⁿ na nomtyuaa. Jluu naⁿñeeⁿ ndāana:

—¿Chiuu quii'ntaaⁿ l'oo cwil'ue'yo' ts'aⁿ na wando'? ⁶ Tac'oomñê ñjaaⁿ, jndā wando'xcoom. Cjaañjoom' n'om'yo' ñ'oom na seineiiⁿ ndāa'yo' quia na ndi m'aaⁿ ts'ondaa Galilea. ⁷ Tsoom na nqueⁿ na cwiluiñê ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee, ññe'quia nn'aⁿ cwenta jom luee nn'aⁿjnaⁿ. Ndo' naⁿñeeⁿ nnty'ioomna jom ts'oom'naaⁿ. Sāā xuee jndā ndyee ncwando'xcoom.

⁸ Quia jo' tjañjoom' n'omna ñ'oom na tyotseineiiⁿ. ⁹ Jnaⁿna yuu na waa tsei'tsuua, ty'elcwee'na ndo' jla'candiina nn'aⁿ canchoo'cwii ñequio cha'tso nt'omcheⁿ nn'aⁿ chiuu waa na tuui. ¹⁰ María Magdalena, ñ'eⁿ Juana, ñ'eⁿ María tsondyee Jacobo, ñ'eeⁿ nt'omcheⁿ yolcu na ñ'eeⁿ ñ'eⁿndyena, jooa jla'candiina nn'aⁿ canchoo'cwii ñ'oom'ñeeⁿ. ¹¹ Sāā apóstoles ndoo' nquiuna cwe' ñ'omncō jo'. Ticala'yu'na.

¹² Sāā Pedro teicantyyaaⁿ, jleinoom, tjaaⁿ yuu waa tsei'tsuua. Quia na nty'iaaⁿ na naquii' tsei'tsuua, cwe' liaa canchii' ljeiiⁿ. Ndo' tjalcwe'nnaaⁿ aⁿ waⁿaⁿ, jaawa jaacue tyom'aaⁿ ts'oom cha'tso na jndā tuui.

*Ñjomndye we nn'aⁿ nato Emaús**(Mr. 16:12-13)*

¹³ Majuuti xuee'ñeeⁿ we nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ Jesús cwi'oona cwii tsjoom chjoo na jndyū Emaús na m'aaⁿ na' canchoo'cwii kilómetros na tqiiana' ñ'eⁿ Jerusalén. ¹⁴ Ndo' cheⁿnquieena cantyya cha'tso na nmeiiⁿ tuui. ¹⁵ Yocheⁿ na luua'jeeⁿ cwila'neiⁿna, manquiti Jesús tue'ntyjooⁿ jooa. Ñe'cwi tjaaⁿ ñ'eⁿndyena. ¹⁶ Sāā tícata'jnaaⁿ na jom ee s'aana' n'omndaana cha'cwijom na titquioona. ¹⁷ Tsoom ndāana:

—¿Ljo' ñ'oom jeeⁿ cwilaneii'yo' na tsa'yo' nato? Quia jo' ty'emeintyjee'na na chjoo' n'omna.

¹⁸ Ndo' cwiindye jooa na jndyū Cleofas t'ō nnoom, tso:

—¿Aa 'u cwii ts'aⁿ na cwe' tyje'ya Jerusalén, jo' chii ticaljei' chiuu waa na tuui wja mawena'?

¹⁹ Quia jo' t'ōōⁿ ndāana:

—¿Ljo' tuui?

Jooa t'ōōna nnoom:

—Aa, waa na tuui cantyya 'naaⁿ Jesús, ts'aⁿ tsjoom Nazaret na tyotseixmaⁿ profeta. T'maⁿ najneiⁿ ts'iaaⁿ na tyoch'eeⁿ ñequio ñ'oom na tyotseineiiⁿ jo ndāa cha'tso nn'aⁿ ndo' jo nnom Ty'oots'om. ²⁰ Sāā nquiee ntyee na cwiluitquiendye ndāa ntyee ñequio naⁿmaⁿñiaaⁿ cwentaayâ tqiiana cwenta jom na cat'uiitye'na' jom na cueeⁿeeⁿ, ndo' ty'ioom nn'aⁿ jom ts'oom'naaⁿ. ²¹ Ndo' já jeeⁿ ñentyjaaⁿ n'ōōⁿyâ na jom nluiñê nquii na nntseicandyaañe nn'aⁿ Israel. Ndo' waa cwiicheⁿ, je' jndā ndyee xuee na tuui na nmeiiⁿ. ²² Ndo' nchii macandā jo', mati joo yolcu na ñ'eeⁿ tmaaⁿ na laxmaa'yâ, tquiñ'omna ñ'oom na jeeⁿ seiñ'eeⁿna' já. Ee mateincooquuu' ty'ena yuu waa tsei'tsuuaⁿaⁿ. ²³ Sāā taticaliuna sei'ts'o 'naaⁿaⁿ. Tquiolcwee'na, tyoluena na mati tco'na' ángeles ndāana na jluu yo'ñeeⁿ ndāana na jom wanoom'm. ²⁴ Jo' chii ty'e nt'om nc'iaayâ yuu waa tsei'tsuua ndo' jliuna na mayuu' cha'xjeⁿ na jluu yolcu'ñeeⁿ. Sāā maxjeⁿ tícantyyaana nquii Jesús.

²⁵ Quia jo' tso Jesús ndāana:

—O nn'aⁿ na tileicala'ng'yo' maxjeⁿ tiqueⁿyo' cwenta ndo' ticjoo' n'om'yo' na nlayu'yo' cha'tso ñ'oom na tyolue profetas. ²⁶ Aa nchii maxjeⁿ matsona' na nquii Cristo catjoom cha'tso nawi'meiⁿ cwitjoocheⁿ na nntseit'maaⁿñena' jom.

²⁷ Quia jo' tyo'mooⁿ naquii' ljeii 'naaⁿ Ty'oots'om cha'tso ñ'oom na matseinei'na' cantyya 'naaⁿ nqueⁿ. Tōōⁿ ñequio ljeii na tqueⁿ Moisés ndo' t'cuu ty'oomna' hasta xjeⁿ ljeii na tqueⁿ cha'tso profetas.

²⁸ Quia na ty'ewindyooona tsjoom chjoo yuu na cwi'oona, quia jo' s'aaⁿ na ndoo' wjaatyee'cheⁿ. ²⁹ Sāā jooa l'ana na jndei'na' na caljoo'ñê ñ'eⁿndyena. Jluena:

—Caljoo'ndyū' ñ'eⁿndyō ee je' jndā tmaaⁿ ndo' manleincōōⁿ.

Jo' chii tjaqueⁿ naquii' w'aa na nljoo'ñê. ³⁰ Ndo' quia na tjacjom nacañoom' meiⁿsa ñ'eⁿndyena, to'ñoom tyoo', tqiaaⁿ na quian'uaa' Ty'oots'om cantyya 'naaⁿna', tyjeeⁿ ndo' tqiaaⁿ juuna' ndāana. ³¹ Ndo' xjeⁿñeeⁿ s'aana' jooa cha'cwijom ts'aⁿ na ya

teitquioo'ndda' ndo' ta'jnaa'na na manquii Jesús jo'. Saa jom mana tsuñê jo ndaana.
³² Tyoluena ndaa ntyjeena:

—Aa tiyuu' s'aana' jnda'jom teii' n'oo'ya yoche' na matseineii' ndaaya xje' na ñjomndyo nato quia na seicango' chiuu ma'mo' ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii.

³³ Ndo' mañejuu xje'ñee' teicantjanya, ty'elcwee'na Jerusalén. Jliuna nn'a' na canchoo'cwii ñe'naa' m'a' na'ñee' ñequio nt'omche' nc'iaana. ³⁴ Quia jo' jlue na'ñee' ndaana:

—Jee' sa, mayuu'che' jnda' mawando'xco Ta Jesús, ee jnda' teitquioo'ñê nnom Simón.

³⁵ Quia jo' jooa tyola'nei'na chiuu waa na tuii quia na m'a'na nato ndo' chiuu waa na ta'jnaa'na jom quia na tyjee' tyoo'.

Teitquioo'ñe Jesús ndaa nn'a' na cwila'jomndye ñ'e'ñê

(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Jn. 20:19-23)

³⁶ Yoche' na cwila'nei'na ñ'oommei', teitquioo' meintyjee' Jesús xcwe quii'ntaa'na. Tquiaa' na xma'ndyena. Tsoom:

—C'om'yo' na tjaañomtiuu quii' n'om'yo'.

³⁷ Saa jooa niom tyuena, ee jla'tiuuna na cwe' ncwaa'n'a' jo' cwinty'iaana. ³⁸ Ndo' tsoom ndaana:

—¿Chiuu na jee' matsei'ndaa'na' nquii'yo' ndo' na luua' m'aa' n'om'yo'? ³⁹ Canty'ia'yo' l'ogya ñ'e' nc'aya na manncoty' luua. Ndo' nquio'yo' ja, ee ncwaa' ts'a' tjaa'na' sei' cachuuna', mei' ndei' cha'na cwinty'ia'yo' na cho'ja.

⁴⁰ Jnda' tsoom na luua', t'moo' l'oo' ndo' nc'ee'. ⁴¹ Saa ndicwa' cwe' matseitsa'ntona' jooa na jee' nei'na, jee' cjaawee' n'omna, hasta tileicalayu'na na jom. Quia jo' tsoom ndaana:

—¿Aa cwilei'ñ'om'yo' na ya nlcwa' ts'a'yo'?

⁴² Jo' chii tquiana cwii ta' catscaa jneii' ñequio tscuu na ñjom tsiom'. ⁴³ To'ñoom ndo' tcwaa'n'a' ñequio na jndoo'na. ⁴⁴ Ndo' tsoom ndaana:

—Cha'tso ñ'oom na teiljeii cantyja 'na'ya naquii' ñ'oom na tqee' Moisés ñequio profetas, ndo' mati naquii' salmos, ñ'oom'ñee' tyo'moo'ya ndaa'yo' quia na ndicwa' m'aa'ya ñ'e'ndyo'. Jooa' wjaatseicandaa'ñena', ndo' je' macwiluii cha'xje' na tsjoo.

⁴⁵ Quia jo'che' tquiaa Jesús na nla'no'na ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeiina'. ⁴⁶ Tsoom ndaana:

—Ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii, matsona' na nquii na cwiluiiñe Cristo, jndei'na' na nntjoom nawi' t'ma', ndo' xuee na jnda' ndyee nncwando'xcoom na tuee'e'. ⁴⁷ Ñequio xuee' jom ññe'quia nn'a' ñ'oom na calcwe' n'om nn'a' jnaa'na cha na nntseit'ma' ts'om Ty'oots'om jooa. Ñ'oommeii' nna'na' Jerusalén, nncjaanty'eena' xje' cha'waa tsjoomnancue. ⁴⁸ Ndo' 'o la'xma'yo' na catjei'yuu'ndyo' ñ'oommeii'. ⁴⁹ Que'yo' cwenta, ja nñoo'ya nquii Espíritu Santo na jnda' tso Tsotyaya na ññequiaa' ndaa'yo'. Jo' chii, caljoo'ndyo' tsjoom Jerusalén hasta na nnto'ñoom'yo' juu na nna' nandy na ññequiaa najnda'yo'.

Tjawa Jesús cañoom'luee

(Mr. 16:19-20)

⁵⁰ Quia jo' jlui'na tsjoom'ñee'. Tjachom jooa nndyoo' tsjoom Betania. Seintyjoo' l'oo' nacjooa, tio'naa'ñê jooa. ⁵¹ Majuu xje' na matio'naa'ñê jooa to'na' jom ñ'e'ndyena. Tjañ'oomna' jom nandy cañoom'luee. ⁵² Ndo' jooa, quia jnda' jla't'maa'ndyena jom, ty'elcwee'na Jerusalén na jee'che' ndya' nei'na. ⁵³ Ñe'quii'che' tyom'a'na wats'om t'ma' na tyola't'maa'ndyena Ty'oots'om. Mantyjati luua'ndyo.

Ñ'oom cantyja 'naa' Jesucristo na seiljeii Juan

Juu na cwiluiiñe ñ'oom' Ty'oqots'om tuiñe na ts'a' jom

¹ Xjeⁿ na to' Ty'oqots'om na tqueeⁿ cha'tso, juu na cwiluiiñe ñ'oom'm maxjeⁿ m'aaⁿ ñ'eⁿñe. Ndo' cha'tso na cwiluiiñe mati juu candaa'ñ'eⁿ cwiluiiñe. ² Juu na cwiluiiñe ñ'oom' Ty'oqots'om m'aaⁿ ñ'eⁿñe xjeⁿ na jnaⁿjndyeecheⁿna'. ³ Cha'tso na maniom na tqueeⁿ Ty'oqots'om, ñ'eeⁿ quia tqueeⁿna joona'. Cwii cwii nnom na maniom, ñequii'cheⁿ na ñ'eeⁿ na tqueeⁿna jo'. ⁴ Tseixmaⁿ cheⁿnqueⁿ na ticantycwii na wanoom'm. Juu jo' na matseixmaaⁿ matseijomna' cha'cwijom chom na matseixueeñena' ndaaⁿna'. ⁵ Juu naxuee na matseixmaaⁿ, matseicanooⁿna' cha'tso na cwi'oo nacjoo' Ty'oqots'om. Saa cha'tso joo jo' ticandaaⁿ nlqueⁿna' xjeⁿ 'naa'na' jom.

⁶ Tyom'aaⁿ cwii tsaⁿs'a na jñom Ty'oqots'om na m'aⁿ nn'aⁿ judíos. Juan jndyu tsaⁿñeeⁿ. ⁷ Jñoom na ty'iom Ty'oqots'om ts'iaaⁿ jom na nncwiji'yuu'ñe cantyja 'naa' Cristo na cwiluiiñe naxueeñe, tyoch'eeⁿ na ljo' cha cha'tsondye nn'aⁿ ñ'eⁿ Cristo nla'yu'na. ⁸ Nchii nqueⁿ cwiluiiñe naxueeñe saaⁿ jñoom na nncwiji'yuu'ñe cantyja 'naa' juu na cwiluiiñe naxueeñe. ⁹ Cristo cwiluiiñe naxueeñe na mayuu'cheⁿ, tuiiñe tsjoomnancue. Jom mañequiaaⁿ naxuee nnom ticwii cwii ts'aⁿ.

¹⁰ Nquii na cwiluiiñe ñ'oom' Ty'oqots'om, tyom'aaⁿñe tsjoomnancue, saaⁿ meiiⁿ na jom tqueeⁿ juuna', maxjeⁿ ticala'noⁿ nn'aⁿ ñ'eeⁿ cwiluiiñe. ¹¹ Tyje'cañoom nn'aⁿ judíos na mañecwii ndyuana ñ'eⁿñe, saaⁿ tícato'ñoomna jom. ¹² Saaⁿ nt'omndye joona to'ñoomna jom, ndo' tyola'yu'na ñ'eⁿñe. Ndaaⁿ joona tquiaaⁿ na cwila'xmaⁿna ntseinda Ty'oqots'om. ¹³ Nchii cwiluiindyena ntseinaaⁿ cha'xjeⁿ na cwiluiindyena nda nn'aⁿ. Meiⁿ nchii cwiluiindyena ntseinaaⁿ ee na queeⁿya ts'om cwii ts'aⁿ. Tomti maqueⁿna' joona ntseinaaⁿ ee nqueⁿ l'ue ts'oom.

¹⁴ Nquii na cwiluiiñe ñ'oom' Ty'oqots'om tuiñe na ts'aⁿ, tyom'aaⁿñe quii'ntaaⁿna. Candaaⁿya m'aaⁿ na candya' ts'om nn'aⁿ, ndo' cwiluiiñe na mayuu'. Nty'iaandaaⁿyá quia seit'maaⁿñe Ty'oqots'om juu. Quia tuii na ljo' saaliuuyá na ñenquii cwiluiiñe Jnda Ty'oqots'om. ¹⁵ Juan'ñeeⁿ tyocwiji'yuu'ñe cantyja 'naa' juu quia seiweeⁿ jñeeⁿna' ndaaⁿna'. Tsoom:

—Nquii'yo' na jnda ñetsjoo na 'io cha nleitquioo'ñe cwii ts'aⁿ quii'ntaaⁿ'yo' na meiⁿchjoo tic'oom'na' ja ñ'eⁿñe, ee maxjeⁿ m'aaⁿ cwii tjoocheⁿ na nluindyoy. Manquii ts'aⁿ na mandyowindyoo' luua' jo'.

¹⁶ Jom candaaⁿñ'eⁿ naya matseixmaaⁿ. Cantyja 'naa' jo' matio'naaⁿñe Ty'oqots'om cha'tsondyo. Cwii nnom na jnda to'ñooⁿya na matio'naaⁿñe jaa, jnda mañoomcheⁿ na cwito'ñooⁿya. ¹⁷ L'o Moisés tquiaa Ty'oqots'om ljeii na matsa'ntjomna'. Saaⁿ cantyja 'naa' Jesucristo cwiliuuya na candya' ts'om Ty'oqots'om jaa ndo' na cwiluiiñe ñ'oom na mayuu'. ¹⁸ Tjaaⁿna' cwii ts'aⁿ na jnda nty'iaa' Ty'oqots'om. Macandá nquii Jnaaⁿ na ñecwiiñe, juu jnda t'moⁿ ndaaⁿya chiuu cwiluiiñe.

Ñ'oom na tjei'yuu'ñe Juan tsaⁿ na tyotseits'oomñe nn'aⁿ

(Mt. 3:11-12; Mr. 1:7-8; Lc. 3:15-17)

¹⁹ Nn'aⁿ judíos na cwiluiitquiendye Jerusalén jñoomna ntyee cwentaana na m'aaⁿ Juan ñequio nt'om levitas na cwindyentjom naquii' wats'om. Ty'ioomna ts'iaaⁿ ntyee'ñeeⁿ na cata'x'ee na ñ'eeⁿ nnom Juan 'ñeeⁿ cwiluiiñe. ²⁰ Jom ndyeyu tjei'yuu'ñe, tsoom:

—Ja nchii Cristo cwiluiindyoy.

²¹ Jo' chii ta'x'etina nnoom:

—¿Aa profeta Elías 'u?

Jom t'ooⁿ:

—Nchii jo' ja.

Ta'x'eennda'na nnoom:

—Quia jo', ¿aa cwiluiindyuy' profeta'ñeeⁿ na matso Moisés na ñequiaa ñ'oom' Ty'oqots'om ndaaⁿya?

Saa t'ooⁿ:

—Nchii jo' ja.

²² Jo' chii jluena nnoom:

—¿Quia jo' 'ñeeⁿ cwiluiindyuy'? Catsu' cha ya nnt'ooⁿyá ndaaⁿna' na jñoom já. ¿Chiuu matsu' cheⁿncu' cantyja 'naa' ts'iaaⁿ na matsei'xmaⁿ'?

²³ Luua ñ'oom na seilcweeⁿna' ndaaⁿ na ñ'eeⁿ. Matsoom:

—Ja mats'aa cha'xjeⁿ na tso profeta Isaías quia tsoom: “M'aaⁿ cwii ts'aⁿ na matseiwendyee' jo ndo' ndyuaa yuu tjaa nn'aⁿ c'oom. Calajndaa'ndyo' na nquii na tjacantyja na cwiluiit'maⁿñe nntsã'ntjom 'o.”

²⁴ Nn'aⁿ na la'xmaⁿ tmaaⁿ fariseos jñoomna naⁿñeeⁿ. ²⁵ Ndo' ta'x'eendyeti naⁿñeeⁿ nnoom. Jluena:

—Matsuⁿ na 'u meirⁿ nchii Cristo cwiluiindyu', meirⁿ Eliás, meirⁿ nquii profeta na tso Moisés na nñequiaa ñ'oom' Ty'oqots'om ndaąya, quia jo' çchiuu na matseits'oomndyu' nn'aⁿ?

²⁶ Ndo' t'jo Juan ndaąna. Tsoom:

—Ja matseits'oomndyo nn'aⁿ ñequio ndaatioo, saą quii'ntaaⁿyo' m'aaⁿ cwii ts'aⁿ na ticala'noⁿyo' cantyja 'naaⁿ. ²⁷ Majom na nnts'aaⁿ ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'oqots'om quia na jnda'ndiina' ja, ee maxjeⁿ m'aaⁿ cwii tjoqcheⁿ na nluindyo. Ja meirⁿ cwe' na nndi'ntjoⁿya nnoom til'uendyo.

²⁸ Luaa' tuui cwii joo na jndyu Betábara, jo ntyja na macalui' ñe'quiom' xndyaa' jndaa Jordán yuu na tyotseits'oomñe Juan nn'aⁿ.

Jesús cwiluiñe catsmaⁿ tsmeiⁿ Ty'oqots'om

²⁹ Xuee na jnda we na tuui na luaa', nty'iaa' Juan na ndyowindyoo' Jesús na m'aaⁿ. Matsoom ndaą já na m'aaⁿyá ñ'eⁿñê jo' jo':

—Queⁿyo' cwenta, luaa' ts'aⁿ na cwiluiñe catsmaⁿ tsmeiⁿ Ty'oqots'om na juu matseicanduu' jnaaⁿ nn'aⁿ. ³⁰ Mañejuu ts'aⁿ na jnda ñetsjooya ndaą'yo' cantyja 'naaⁿ na 'io cha nleitquoo'ñe cwii ts'aⁿ quii'ntaaⁿyo' na t'maⁿti cwiluiñe, nchiiti ja. Ee m'aaⁿ cwii tjoqcheⁿ na nluindyo. ³¹ Xjeⁿ na to'a na matseits'oomndyo nn'aⁿ ñequio ndaatioo, meirⁿ ticatsei'noⁿa na jom ts'iaaⁿ na nntseicanoom'm jnaaⁿ nn'aⁿ. Saą mats'aa ts'iaaⁿmeiiⁿ cha cateica'moⁿna' ndaą nn'aⁿ Israel na ljo' cwiluiñe.

³² Ndo' Juan tjei'yuu'ñetyeeⁿ ndaąyá. Matsoom:

—Nty'ianooⁿ na jna' Espíritu Santo cañoom'luee. Jndyocue cha'cwijom catu', ljoo'ñe ñ'eⁿñê. ³³ Xjeⁿñeeⁿ meirⁿ ticatsei'noⁿa 'ñeeⁿ juu na nluuiñe nquii na nntseicanduu' jnaaⁿ nn'aⁿ. Saą tjañjoom' ts'ooⁿ quia jñom Ty'oqots'om ja na catseits'oomndyo nn'aⁿ, tsoom nooⁿ: “Nnty'ia'njom' na nndyocue Espíritu nacjoo' cwii ts'aⁿ, ndo' nljoo'ñe ñ'eⁿñê. Juu tsaⁿñeeⁿ jnda ty'ioⁿya ts'iaaⁿ jom na nntseits'oomñe nn'aⁿ ñ'eⁿ Espíritu Santo.” ³⁴ Ndo' jnda nty'ianooⁿya na tuui na ljo' ñ'eⁿñê. Jo' chii macwiji'yuu'ndyo na jom cwiluiñe Jnda Ty'oqots'om.

Nn'aⁿ na t'ma'jndyee Jesús na cala'jomndyena ñ'eⁿñê

³⁵ Cwiicheⁿ xuee meintyjee'nnda' Juan ñequio wendyô já nn'aⁿ na cwila'jomndyô ñ'oom na mañequiaaⁿ. ³⁶ Ndo' quia nty'iaaⁿ Jesús na mawjaawinom jo' jo', matsoom ndaąyá:

—Canty'ia'yo', luaa' ts'aⁿ na cwiluiñe catsmaⁿ tsmeiⁿ Ty'oqots'om.

³⁷ Ndo' wendyô já na cwila'jomndyô ñ'oom na tyoñequiaaⁿ, quia na jndyaąyá ñ'oomwaa', saantyjooyá naxeⁿ Jesús. ³⁸ Taqueⁿ Jesús ndo' nty'iaaⁿ na cwitsaantyjooyá naxeⁿeⁿ. Tax'eeñe ndaąyá, tsoom:

—çAa waa na nl'a'yo' ja?

Ndo' l'uuyá nnoom:

—Rabí, çcwaⁿ w'aa nncja'meintyje' je'? Ñ'oom rabí matsona' ts'aⁿ na ma'moⁿ ñ'oom' Ty'oqots'om.

³⁹ Matsoom ndaąyá:

—Quio'yo' mana nnty'ia'yo'.

Quia jo' saayá ñ'eⁿñê w'aa na tjameintyjeeⁿeⁿ. Ndo' cha'na ñequiee na matmaaⁿ na sçiaąyá ñ'eⁿñê. Ljoo'ndyô ñ'eⁿñê hasta na jnda teincqoⁿ.

⁴⁰ Ja Juan ñequio Andrés, tyjee Simón Pedro, já jndyaąyá ñ'oom na tso Juan'ñeeⁿ, ndo' saantyjooyá naxeⁿ Jesús. ⁴¹ Juu Andrés'ñeeⁿ tjacal'ueeⁿ xioom Simón. Matsoom nnom:

—Jnda jliuyá juu na cwiluiñe Mesías. (Ñ'oomwaa' matsona' Cristo, nquii na tqueⁿ Ty'oqots'om na cwji'n'maaⁿñe nn'aⁿ.)

⁴² Quia jo' tjañ'oom Andrés xioom na m'aaⁿ Jesús. Nty'iaa' Jesús juu, ndo' matsoom:

—U re, Simón, jnda Jonás 'u. Je' nntseicajndyuya 'u Cefas. (Ñ'oomwaa' matsona' Pedro.)

Ma'maⁿ Jesús Felipe ñequio Natanael

⁴³ Cwiicheⁿ xuee seijndaa'ñe Jesús na nncjaⁿ ts'ondaa Galilea. Quia ljo'cheⁿ teincwiñe ñ'eⁿ Felipe. Matsoom nnom:

—Candyo'tseijomndyu' ñ'eⁿndyo ts'iaaⁿ na mats'aa.

⁴⁴ Juu Felipe'ñeeⁿ mañe'cwii tsjom'm ñequio Andrés ñ'eⁿ Pedro. Joona nn'aⁿ tsjoom Betsaida. ⁴⁵ Ndo' tjacal'ue Felipe Natanael. Matsoom nnom:

—Jnda' jliuuyâ nquii na cantyja 'naa' seiljeii Moisés nacjoo' libro na chuuna' ñ'oom' Ty'ogots'om na matsa'ntjomna'. Ndo' mati nt'omche' profetas tyola'ljeiina cantyja 'naa' tsa'm'aa'. Majuu Jesús jo', ts'a' tsjoom Nazaret, na cwilue nn'a' na jnda José juu.

⁴⁶Tso Natanael:

—Ndoo' ntyjii na cwe' Nazaret xocwitquioo'ñe cwii ts'a' na t'ma' nnteijnei' nn'a'.

T'ò Felipe nnoom, matso:

—Candyo' sa. Nnty'ia'ntjom' jom.

⁴⁷Nty'iaa' Jesús na ndycowje'cañoom Natanael jom. Matsoom:

—Canty'ia'yo' tsa'm'aa' tiqunquiu'nn'aa' nn'a'. Jom mayuu'che' cwiluiiñê ts'a' Israel.

⁴⁸Tax'eeñe Natanael nnoom:

—¿Chiuu ljei'yu' Ta na ljo' matseixma'ya?

T'ò Jesús, matsoom nnom:

—Cwii tjòche' na nncjaacwa' Felipe 'u, nty'iaya 'u quia m'aa' wa' x'ee ts'oom higuera 'na'.

⁴⁹Ndo' t'ò Natanael, matsoom:

—'U ts'a' na ma'mo' ñ'oom naya ndaa' nn'a', 'u maxje' cwiluiindy' Jnda Ty'ogots'om. 'U cwiluiindy' rey cwentaa' já nn'a' Israel.

⁵⁰T'ò Jesús:

—¿Aa cwe' nc'e na tsjògya na nty'iaya 'u x'ee ts'oom higuera 'na', aa cwe' jo' na matseyu' ñ'e'ndyo? Maxje' maniom na jndati la'xma'na' cantyja 'na'ya na quia wja'nty'ia'.

⁵¹Ndo' matsotye' nnom:

—Ñ'oom na mayuu'che' matsjògya ndaa'yo'. 'O nnty'ia'yo' na nnaa' cañoom'luee. Ndo' nnty'ia'yo' na nnuquocue ángeles na m'aa' ja na cwiluiindy' ts'a' na jnaa'ya na m'aa' Ty'ogots'om, ndo' na nnc'oowannda'na.

2

Toco ts'a' tsjoom Caná ts'ondaa Galilea

¹Xuee jnda ndyee na tuii na luaa' toco cwii ts'a' tsjoom Caná, ts'ondaa Galilea. Ndo' seijomñe tsondyee Jesús. ²Ndo' joo nn'a' na t'unco t'ma'na Jesús ñequio já nn'a' na cwila'jomndyô ñ'e'ñê na mati calajomndyô ñ'e'ndyena na cwi'uncona. ³Jnda na ntquie' winom, tsondyee Jesús tso nnoom:

—Ticwijnideii winom.

⁴T'ò Jesús nnom, matsoom:

—Na', ¿ljo' nntsa'ja? Tyoowe'ntyj' xje' na nnts'aa cwii nnom na tixocandaa' nluui na cwe' ts'a' nnts'aa.

⁵Matso tsoñee' ndaa' nn'a' na cwindye'ntjom jo' jo':

—Cal'a'yo' cha'tso na nntsa'ntjom 'o.

⁶Maniom ñ'oom na cwiqaa' jaa nn'a' judíos na cwinndyuu'a ñequio na cwitmaa'ya 'na'. W'aa yuu na toco tsa'ñee' meintyjee' yom ljo' t'ma' na tuiina' ñ'e' ljo', na quiw'uee'ndyena na cwila'candaa'ndyena costumbre'ñee'. Cwiwijnideii cwii cwii tsjoo'ñee' cha'na ñequiee hasta yom xjo lata ndaa. ⁷Seinei' Jesús ndaa' nn'a' na cwindye'ntjom jo' jo'. Matsoom:

—Calacato'yo' ljoomei' ñequio ndaatioo.

Ndo' jla'catoo' na'ñee' joo'na' hasta too' cwijomna'. ⁸Jnda jo' matsoom ndaana:

—Je' catjei'yo' chjoowi' juuna'. Catsaañ'om'yo' na m'aa' ts'a' na matsa'ntjom nn'a' na cwila'ñ'oom'ndye nantquie.

Jo' chii ty'eñ'omna juuna' na m'aa' tsa'ñee'. ⁹Ndo' juu ts'a' na matsa'ntjom na'ñee' t'uu chjoowi' ndaatioo na jnda seicwaque' Jesús na winom. Ticaljei' tsa'ñee' yuu jna'na' saa' nn'a' na cwindye'ntjom jo' jo' nquiuche'na yuu tjei'na juuna'. Quia jo' tcwa' tsa'ñee' ts'a' na macoco. ¹⁰Matsoom nnom:

—Ticwii cwii joo na ñetjo' na t'unco nn'a', najndyee tyoñe'quia nn'a' winom na yatiche' na nncwe nc'iaana. Ndo' quia na jnda mawjaacjoo na'ñee' na cwiwena, quia jo' cwiñe'quiiana winom na ticue'ntyjo' na yana'. Saa' 'u je', jnda seiljo' winom na yatiche' na quia je'che' neil'uena'.

¹¹M'aa' Jesús Caná ts'ondaa Galilea quia s'aajñee' ts'iaa' na tixocaluii na cwe' ts'a' nnts'aa. Ndo' na luaa' s'aa' t'mo' na t'ma' cwiluiiñê. Manc'e jo' na já nn'a' na cwila'jomndyô ñ'e'ñê, jna'na' na cwilayuu'â ñ'e'ñê.

¹²Jnda na tuii na luaa', quia jo' já nn'a' na cwindyaa' ñ'oom na mañequiaa', saayá Capernaum ñ'e'ñê, ñequio tsoñee' ñequio ntyjee'. Ndo' ljoo'ndyô jo' jo' cwantindyoo xuee.

Tjei' Jesús nn'a' quii' wats'om t'ma' Jerusalén
(Mt. 21:12-13; Mr. 11:15-18; Lc. 19:45-46)

¹³ Juu xjeⁿñeeⁿ jndā wjaawindyoo' nncuee' ncuuee' pascua quia jaa nn'aⁿ judíos cwilacwjaā canmaⁿ. Jo' chii saayā Jerusalén ñ'eⁿ Jesús. ¹⁴ Tach'eeⁿ wats'om t'maⁿ, jo' jo' ljeiiⁿ nn'aⁿ na cwindāā quioondyo ñ'eⁿ canmaⁿ ñ'eⁿ cantu'. Ndo' mati meindyuaandye nn'aⁿ na cwila'jndyoondye s'om 'naaⁿ nn'aⁿ na cwi'ooquie' wats'om. ¹⁵ Ndo' jndā na nty'iaaⁿaⁿ na luua', quia jo' s'aaⁿ l'uaa tsja'jneiⁿ, jndā chii jleintyjoōⁿ nañ'ñeeⁿ. Tjeiiⁿeⁿ cha'tsondye joona ch'eeⁿ tach'eeⁿ wats'om'ñeeⁿ. Mati canmaⁿ ñ'eⁿ quioondyo. Ndo' seicantquee' mei'sa na cwilei'cho nn'aⁿ na cwila'jndyoondye s'om jo' jo'. Seiquiaⁿ s'om 'naaⁿ nañ'ñeeⁿ. ¹⁶ Ndo' ndāā nn'aⁿ na cwindāā cantu' matsoom:

–Catjei'yo' quioo'm'aⁿ! ñjaaⁿñe. Tacal'a'yo' na waa' Tsotyaya na matseijomna' cha'na ts'ua.

¹⁷ Quia jo' jā nn'aⁿ na t'maaⁿ na cala'jomndyō ñ'eⁿñe ts'iaaⁿ na mach'eeⁿ tjañjoom' n'ooⁿyā ñ'oom na mawaa cjo' libro Salmos. Matsona': "Nla'cuee' nn'aⁿ ja jnaaⁿ na queeⁿ ts'ooⁿya na nleil'uee'ndyena waa' Ty'oōts'om cha'xjeⁿ na matsa'ntjomna'."

¹⁸ Ndo' ta'x'ee nn'aⁿ judíos nnoom, jlueña:

–¿Cwaaⁿ ts'iaaⁿ nntsa' na tixocaluii juuna' na cwe' ts'aⁿ nnts'aa na m'moⁿna' ndāyā na waa najndeii na matseixmaⁿ na nmeiiⁿ mache'?

¹⁹ T'o Jesús ndāāna, matsoom:

–Calatyui'yo' wats'omwaañe ndo' ñe'ndyee xuee nntseiwānda'a juuna'.

²⁰ Ndo' t'oo nn'aⁿ judíos'ñeeⁿ:

–Wen'aaⁿ nchoo' yom ntyu tjacaa na tuii wats'omwaañe, ndo' 'u je' ¿aa cwe' ñe'ndyee xuee nntseiwē' juuna'?

²¹ Sāā seijoom'ñe na juu seiiⁿeⁿ cwiluiiñena' wats'om. ²² Jo' chii jndā na tquiaa Ty'oōts'om na tando'xcoom jndā na tueeⁿeⁿ, jā nn'aⁿ na cwindyaayā ñ'oom na mañequiaaⁿ tjañjoom' n'ooⁿyā na ljo' tsoom. Ndo' jlayuu'á ñ'oom na seineiiⁿ ndo' mati ñ'oom' Ty'oōts'om na teiyu teiljeii.

Ntyjii Jesús chiuu waa naquii' ts'om ts'aⁿ

²³ Yocheⁿ na tyom'aaⁿ Jesús Jerusalén na tyowaa xuee Pascua quia jaa nn'aⁿ judíos cwila'wjaaya canmaⁿ, nn'aⁿ na m'aⁿ jo' jo' tyonty'iaana jndye nnom ts'iaaⁿ na tyoch'eeⁿ na tixocandāā nluui na cwe' ts'aⁿ nnts'aa. Jo' chii jndyendyena tyola'yu'na na cwiluiiñe Cristo. ²⁴ Sāā tñquiaañe ñ'eⁿndyena, ee ntyjeeⁿ chiuu n'omna. ²⁵ Meiⁿ ticaⁿna' na cwji'yuu'ñe ts'aⁿ nnoom cantyja ljo' la'xmaⁿ nn'aⁿ, ee maxjeⁿ mantyjeeⁿ chiuu n'omna.

3

Tyjee'cañoom Nicodemo Jesús

¹ Tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ na tyoluiitquieñe quii'ntaaⁿ nn'aⁿ judíos. Tsaⁿñeeⁿ tyotseijomñe ñ'oom na quit'maⁿ n'om nn'aⁿ tmaaⁿ fariseos. Jom jñoom Nicodemo. ² Jñoom na m'aaⁿ Jesús cwii teijjaⁿ. Matsoom nnom:

–Maestro, manquiuuā na 'u cwiluiindyū' ts'aⁿ na jñom Ty'oōts'om na ca'moⁿ ñ'oom naya 'naaⁿaⁿ ndāyā. Ee xocandāā nntsa' ts'iaaⁿmeiⁿ xeⁿ nchii Ty'oōts'om m'aaⁿ ñ'eⁿndyū'.

³ Jesús t'ooⁿ, matsoom nnom:

–Ñ'oom na mayuu'cheⁿ matsjoō njom', xeⁿ ticaluiixcoñe ts'aⁿ tixocandāā nntseijomñe cantyja na matsa'ntjom Ty'oōts'om.

⁴ Ndo' tax'eeñe Nicodemo nnoom, matso:

–¿Chiuu nnts'aa ts'aⁿ na nluuiñennaⁿaⁿ na jndā tquieñe? Ee tixocandāā nnc-jaaquiee'nnaaⁿaⁿ tsiatsjaaⁿ tsoñeeⁿ ndo' na nluuiñennaⁿaⁿ.

⁵ Jesús t'ooⁿ, matsoom nnom:

–Ñ'oom na mayuu'cheⁿ matsjooya njom'. Xeⁿ ticaluiiñe ts'aⁿ cantyja 'naaⁿ ndaatoo ndo' ñequio Espiritu, tixocandāā nncjaquiee'ñe cantyja na matsa'ntjom Ty'oōts'om. ⁶ N'ce na nn'aⁿ jaa, jo' chii mati ndaaya mann'aⁿ joona. Maluaa' matseijomna' ts'aⁿ na tuiiñe cantyja 'naaⁿ Espiritu Santo. Tseixmaⁿ tsaⁿñeeⁿ cantyja 'naaⁿ Ty'oōts'om. ⁷ Tintntseñ'eeⁿñena' ts'om' juu ñ'oom na matsjooya: "Maxjeⁿ jndeina' na caluiindyoxco'yo'." ⁸ Ndiⁿ na c'uaa cam'aaⁿ jndye, sāā tileicantyyū' yuu jnaⁿna', meiⁿ yuu wjaana'. Malaa'ti' matseijomna' na tileicala'ngⁿ nn'aⁿ chiuu waa na tuiiñe ts'aⁿ cantyja 'naaⁿ Espiritu.

⁹ T'o Nicodemo, tsonnaaⁿaⁿ:

–Maxjeⁿ ticatsei'ngⁿa.

¹⁰ Matso Jesús:

–Aa ljo', ndo' 'u t'maⁿ cwiluiindyū' na ma'moōⁿ ndāā nn'aⁿ Israel. Jo' chii ticatseitiuuya na tileicatsei'ngⁿ ñ'oommeiiⁿ. ¹¹ Ñ'oom na mayuu'cheⁿ matsjooya njom'. Matseinaⁿya cantyja na mantyjiiya, ndo' macwji'yuu'ndyo ljo' na jndā nty'ianooⁿ, sāā 'o tiñe'calayu'yo' ñ'oom'ñeeⁿ. ¹² Jndā mamatseinaⁿya ndāā nn'aⁿ cantyja 'naaⁿ na'na na niom tsjoomnancue

cha cala'nqoⁿyo', saq̄ tiñe'calayu'yo' ñ'oom'ñeeⁿ. Quia jo', ¿chiuu ya nnts'aa cha na nlayu'yo' ñ'oom na mañequia cautyja 'naaⁿ cañoom'luee?

¹³ 'Ee tjaa'na' ts'aⁿ na jndā tjawa cañoom'luee cha nndaq̄ nntseicandii nn'aⁿ chiuu maca'na' na cal'ana na nlco'xcwena' ntyjii Ty'oqots'om ñ'eⁿndyena. Macandā ja na cwiluiindyō ts'aⁿ na jnaaⁿya cañoom'luee ntyjiya. ¹⁴ Quia ñet'om nn'aⁿ judíos jo'ndyⁿndyaa yuu na tjaa nn'aⁿ c'om, quia jo' ty'iom Moisés cwii xjo na tuuina' cha'na catsuu jdo' cwii ts'oom. Maluaa' matseijomna' na nnty'ioom nn'aⁿ ja ts'oom'naaⁿ na cwiluiindyō ts'aⁿ na jnaaⁿya cañoom'luee. ¹⁵ Luua' nluui cha mei'cwi'ñee'cheⁿ ts'aⁿ na matseyu' ñ'eⁿndyō nntseixmaⁿ na ticantycwii na nncwando'.

Ty'oqots'om m'aa' na candya' ts'oom nn'aⁿ

¹⁶ 'Nc'e Ty'oqots'om t'maⁿ waa na m'aaⁿ na candya' ts'oom nn'aⁿ tsjoomnancue, jo' chii Ja na ñenncō na cwiluiindyō Jnaaⁿ tquiaaⁿ na tuiindyō cha ticwii cwii ts'aⁿ na nntseyu' ñ'eⁿndyō tixocatsuñe. M'aaⁿ na ticantycwii na wando'. ¹⁷ Ja na cwiluiindyō Jnda Ty'oqots'om nchii jñoom ja quii'ntaaⁿ nn'aⁿ cha na cat'uiiya jooa cautyja jnaaⁿna. Jom jñoom ja cha nndaq̄ nluu'na'ndyena.

¹⁸ 'Mei'cwi'ñee'cheⁿ ts'aⁿ na nntseyu' ñequio ja, ticat'uii Ty'oqots'om juu cautyja 'naaⁿ jnaaⁿ. Saq̄ mei'quia ts'aⁿ na tiñe'catseyu', je' mamat'uiina' juu cautyja jnaaⁿ, ee na tiñe'catseyu' ñ'eⁿndyō na macandā ja cwiluiindyō Jnaaⁿ. ¹⁹ Jnda mamat'uiina' nn'aⁿ na tyoolayu' ee ja na cwiluiindyō naxuee jnda tyajacanqōⁿya jooa, saq̄ neii'tina' na cwila'jomndyena cautyja 'naaⁿ na jōⁿñe, ee cwil'ana yuu na ticatsantjōmna'. ²⁰ Ee ticwii cwii ts'aⁿ na mach'ee natia, jeeⁿ jnoom'm ja na cwiluiindyō naxueeñe. Tsaⁿñeeⁿ tiñe'catseijomñe ñ'eⁿndyō ja, ee jeeⁿ nquiaⁿ na nntseicanqōⁿya natia na mach'eeⁿ. ²¹ Saq̄ juu ts'aⁿ na mach'ee yuu na maty'iomyana', tsaⁿñeeⁿ matseijomñe ñ'eⁿndyō ja na cwiluiindyō naxueeñe. Ndo' na ljo' cwiwitquioo'ya na cha'tso na mach'eeⁿ, mach'eeⁿ nc'e Ty'oqots'om m'aaⁿ ñ'eⁿñe.

Matseinei'ti Juan cautyja 'naaⁿ Jesús

²² Jnda jo' jlui' Jesús Jerusalén ndo' jā nn'aⁿ na t'maaⁿ na cala'jomndyō ñ'eⁿ ts'iaaⁿ na mach'eeⁿ, mati jlui'ñe ñ'eⁿñe. Tyoma'noqōⁿyā ñ'eⁿñe ts'ondaa Judea. Tyom'aa'yā jo' jo' cwantindyō xuee. Ndo' jndye nn'aⁿ tquie'cañom jom na nleits'oomndye. ²³ Mati Juan tyotseits'oomñe nn'aⁿ cwii joo na jndyu Enón, manndyoo' Salim, ee majndye ndaatoo m'aaⁿ jo'. Ndo' tyo'oo nn'aⁿ na tyotseits'oomñe jooa. ²⁴ Ee xjeⁿñeeⁿ tyooju' Herodes jom w'aañcjo.

²⁵ Quia jo' nt'om nn'aⁿ judíos na cwila'jomndye ñ'oom na mañequiaa jom, jla'ñ'eeⁿ ndyueña ñequio nc'iaana nn'aⁿ judíos na cwe' tquieya. Ee cwila'ntja'ndye na ñeeⁿ ñ'eⁿndyena cwaaⁿ cwii nnom na jndati tseixmaⁿ na cwiwits'oomndye nn'aⁿ. ¿Aa cautyja 'naaⁿ ñ'oom na mañequiaa Juan, oo, aa cautyja 'naaⁿ Jesús? ²⁶ Quia jo' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom na mañequiaa Juan ty'entyjaa'na jom. Jluena nnoom:

—'U ta na ma'mqōⁿ cautyja 'naaⁿ Ty'oqots'om ndaq̄yā, juu ts'aⁿ na tyocañ'eⁿ ñ'eⁿndyu' xndyaa' jndaa Jordán, nquii na tjei'yuu'ndyu' cautyja 'naaⁿ ndaq̄yā, cauty'ia', cwiwits'oomndye nn'aⁿ cautyja 'naaⁿna, ndo' cha'tsonde nn'aⁿ cwi'oontyō naxeeⁿe.

²⁷ Juan t'qōⁿ ndaq̄ana, matsoom:

—Tjaa na nndaq̄ nnts'aa ts'aⁿ xeⁿ nchii Ty'oqots'om matseijndaa'ñe ljo' nntseixmaⁿ ts'aⁿ.

²⁸ Mancjo'yo' nquii'yo' na ñetsjō cautyja 'naⁿya, ja nchii Cristo cwiluiindyō. Ty'oqots'om ty'ioom ts'iaaⁿ ja na catseijndō'a n'om nn'aⁿ na cala'jndaa'ndyena naquii' n'omna na cala'ljona Cristo. ²⁹ O cwila'noq̄'yo' ñ'oom na tjañoom' na juu tsaⁿ's na maco'ñom yuscu na macoco ñ'eⁿñe, masaa' yuscu'ñeeⁿ jom. Saq̄ juu ts'aⁿ na matseijomñe ñ'eⁿ tsaⁿ's'a'ñeeⁿ, nchii m'aaⁿ na lioo' na maco'ñom x'iaa' yuscu'ñeeⁿ. Nchii jo'. Cwiwioo na neiiⁿ na mandiiñe ñ'oom na matseinei' x'iaa'. Maluaa' matseijomna' na matseicandā'ñena' na nei'ya cautyja 'naaⁿ Jesús. ³⁰ Jo' chii jeeⁿ xcwe na jom cjaaluit'maⁿñetyeeⁿ saq̄ ja catseicjetina'.

Luua nquii na jna' cañoom'luee

³¹ Tsoti Juan:

—Nc'e tsa'm'aaⁿ jnaaⁿ cañoom'luee, t'maⁿti cwiluiñe, nchiiti cha'tsonde nn'aⁿ. Ja na cwe' ts'aⁿ ja, matseixmaⁿya cautyja 'naaⁿ tsjoomnancue ndo' matseinaⁿya cautyja 'naaⁿna'. Saq̄ nquii tsa'm'aaⁿ na jnaaⁿ cañoom'luee, cwiluiit'maⁿñetyeeⁿ na cha'tso. ³² Ndo' macwji'yuu'ñe cautyja na jnda nty'iaaⁿ ñequio na jnda jñeeⁿ, saq̄ tjaa'na' ñeeⁿ juu ñe'co'ñom ñ'oom na macwji'yuu'ñe. ³³ Juu ts'aⁿ na maco'ñom ñ'oom na macwji'yuu'ñe, matseijomñe tsaⁿñeeⁿ na Ty'oqots'om cwiluiñe na mayuu'. ³⁴ Ee nquii na jñom Ty'oqots'om jo ndaq̄ nn'aⁿ, ñ'oom'm matseineiⁿ, ee candā'ya mañequiaa' Espiritu na cwiluiñe naquii' ts'om. ³⁵ Nquii Ty'oqots'om na cwiluiñe Tsotyāya m'aaⁿ na candya' ts'oom Jnaaⁿ. Ndo' naquii' l'ō jnda tqeeⁿ cha'tsoti na maniom. ³⁶ Mei'cwi'ñee'cheⁿ ts'aⁿ na matseyu'

ñequio Jnda Ty'oqots'om, matseixmaⁿ na ticantycwii na wando' aŋmaaⁿ. Saa 'ñeeⁿ juu na ticatseiñ'oom'ñe na nntseyu' ñequio Jnaaⁿ, tsaⁿ'ñeeⁿ xocandaa' na nncwando' aŋmaaⁿ. Tyeⁿ waa na matseiw'ii Ty'oqots'om juu.

4

Jesús ñequio yuscu ts'ondaa Samaria

¹ Nn'aⁿ na cwiluiindy tmaaⁿ nn'aⁿ fariseos tyondyena na majndyendyeti nn'aⁿ teits'oomndye cantyja 'naaⁿ Jesús, nchiiti cantyja 'naaⁿ Juan. ² Saa na mayuu'cheⁿ nquii Jesús tícateits'oomñê nn'aⁿ. Macandá já nn'aⁿ na t'maaⁿ na cala'jomndyô ñ'eⁿñê, já l'aayâ ts'iaaⁿ'ñeeⁿ. ³ Jo' chii quia na jñeeⁿ na luua' cwilue fariseos'ñeeⁿ, jlueeⁿ'eⁿ ts'ondaa Judea ñ'eⁿndyô na nntsaayâ Galilea.

⁴ Ndo' na cwitsaayâ jo' jo' majndaa' na nncwinogⁿyâ ts'ondaa Samaria. ⁵ Jo' chii squiaayâ cwii tsjoom na jndyu Sicar ts'ondaa Samaria. Tsjoom'ñeeⁿ manndyoo' m'aa'na' yuu waa tyuaa na jndaa' José nnom tsotyeeⁿ Jacob. ⁶ Jo' jo' tyowaa tsui' na s'aa Jacob. Ndo' Jesús, na teijñaⁿ'aⁿ na jñoom nato, tjacjom nacañoom' tsui'ñeeⁿ. Ndo' jndá tuee' quiajmeiⁿ. ⁷ Xjeⁿ'ñeeⁿ tyje'cañoom cwii yuscu Samaria jo' jo' na nncwji' ndaatioo. Matsoom nnom:

–Quiaa' ndaatioo nnc'ua.

⁸ Ndo' já nn'aⁿ na t'maaⁿ na cala'jomndyô ñ'eⁿñê, xjeⁿ'ñeeⁿ jndá saayâ quii' tsjoom. Saalajndaayâ na nlcwaa'â ñ'eⁿñê.

⁹ Matso yuscu Samaria nnoom:

–¿Chiuu na macaⁿ' ndaatioo nqoⁿ, ee 'u cwiluiindyu' ts'aⁿ judío ndo' ja cwiluiindyó samaritana?

Luua' tso yuscu'ñeeⁿ nc'e nn'aⁿ judíos tiquila'tjoom'ndyena ñequio nn'aⁿ samaritanos. ¹⁰ T'q Jesús nnom, toom:

–Xeⁿ cwe' matsei'noⁿ' na jeeⁿ jnda tseixmaⁿ naya na ñe'cats'aa Ty'oqots'om 'u, ndo' xeⁿ matsei'noⁿ' 'ñeeⁿ cwiluiindyó na macaⁿ'a ndaatioo njom', nntseyi'oondu' nqoⁿ na cateijndeiya 'u, ndo' ja jndá tquiaya cwii na matseijomna' ndaatioo na ñnequiaana' na ticantycwii na wando'.

¹¹ Matso yuscu'ñeeⁿ nnoom:

–Ta, tjaa'naⁿ 'naⁿ c'oom' na nncwji' ndaatioo, ndo' tsui'waa, jeeⁿ njoomna'. Quia jo' zyuu nnc'oom'yu' ndaatioo'ñeeⁿ na nntseixmaⁿ'ya na ticantycwii na wando'a? ¹² ¿Aa nnts'aache'na' na mache' na 'u cwiluiit'ma'ndyu'ti' nchiiti weloo welooya Jacob? Ee jom tyo'om ndaa tsui'waa, mati ntseinaaⁿ ñequio quioo' ntsmeiiⁿ'eⁿ, ndo' tquiaaⁿ juuna' ndaaⁿ já.

¹³ T'q Jesús nnom, matsoom:

–Cha'tso nn'aⁿ na cwiwe ndaatioomeiiⁿ nndyo na ñe'cwennda'na. ¹⁴ Saa nn'aⁿ na cwiwena ndaa na mañequia tixocats'aana' na ñecwetina ee nnts'aana' naquii' n'omna cha'cwijom ndaa na cwilei'wqona' ts'om xo' na ticantquiee'na' na nnts'aana' na tijoom cantycwii na nnta'ndo'na.

¹⁵ Ndo' yuscu'ñeeⁿ matso:

–Jeeⁿ 'u Ta quiaa' ndaatioowaa' cha na tacandyo na ñe'c'uatya, meiⁿ tantseicachjuundyó na ñequii'cheⁿ na candyocwjii'a juuna'.

¹⁶ Matso Jesús nnom:

–Cja', cwaaⁿ sa', ndo' jndá jo' quio'yo' ñjaaⁿ.

¹⁷ T'q yuscu'ñeeⁿ nnoom:

–Ja tjaa'naⁿ s'aya.

Matso Jesús nnom:

–Majo'ndyo ñ'oom na matsui' na 'u tjaa'naⁿ sa'. ¹⁸ Ee jndá ñet'oom 'om sa' ndo' juu ts'aⁿ na m'aaⁿ ñ'eⁿndyu' je', nchii sa' jom. Cantyja na luua' waa, mayuu' ñ'oom tsu'.

¹⁹ Jndá na jndii yuscu'ñeeⁿ ñ'oomwaa', toom:

–Jeeⁿ 'u Ta, matsei'noⁿ'a na 'u cwiluiindyu' profeta. ²⁰ Weloo weloo já nn'aⁿ samaritanos tyola't'maaⁿ'ndyena Ty'oqots'om sjgwaa. Saa 'o nn'aⁿ judíos cwindu'yo' wats'om t'maⁿ'naⁿ'yo' Jerusalén jo' jo' cala't'maaⁿ'ndye nn'aⁿ jom.

²¹ Matso Jesús nnom yuscu'ñeeⁿ:

–'U yuscu, catseyu' ñ'oom na matsjoo njom' na manncue'ntyjo xjeⁿ na nla't'maaⁿ'ndye nn'aⁿ Tsotyaya mei'quiayuucheⁿ, nchii cwe' sjowaa oo Jerusalén. ²² 'O nn'aⁿ Samaria jeeⁿ cachjoo cwila'noⁿ'yo' cantyja 'naaⁿ Ty'oqots'om, ndo' cwe' cwila't'maaⁿ'ndyo'to'yo' jom. Saa já nn'aⁿ judíos cwila'noⁿ'yayâ 'ñeeⁿ cwila't'maaⁿ'ndyô. Ee cantyja 'naa'yâ jo' na macwji'n'maaⁿ'ñê nn'aⁿ. ²³ Saa manncue'ntyjo xjeⁿ, ndo' je' mamawe'ntyjo na joo nn'aⁿ na mayuu'cheⁿ na cwila't'maaⁿ'ndye Tsotyaya, maca'na' na cala't'maaⁿ'ndyena jom cantyja 'naaⁿ Espíritu na cwiluiiñê ndo' ñequio na mayoona. Ee l'ue ts'om Tsotyaya na luua' cala't'maaⁿ'ndye nn'aⁿ jom. ²⁴ Ty'oqots'om cwiluiiñê Espíritu. Jo' chii joo nn'aⁿ na

ñe'cala't'maa'ndye jom, maca'na' na c'omna nacje 'naa' Espiritu Santo, ndo' ñequio na mayoona.

²⁵ Matso yuscu'ñee' nnoom:

—Ja ntyjii na nncwje'cañoom Mesías, manque' na cwiluiñê Cristo. Jom quia na nncwjee'ee', nntseinchoom'm cha'tso ñ'oommei' nda'ya.

²⁶ Matso Jesús nnom:

—Mannco na matseina'ya ñ'e'ndyu' cwiluiindyô nque'.

²⁷ Majuu xje'ñee' já nn'a' na cwila'jomndyô ñ'e'ñê squie'caño'ya jooa. Ticjawee' n'oo'ya na matseineii' ñ'e' cwii yuscu, saa meii' na ljo' tjaa'na' na ta'x'aa'ya 'ndyoo yuscu'ñee': “¿Ljo' l'ue ts'om'?” oo na l'uuyâ nnom Ta Jesús: “¿Cwaa' ñ'oom matseinei' ñequio yuscum'aa'?” ²⁸ Ndo' 'ndii yuscu'ñee' tsjoo 'naa'a', tjalcwee'ee' tsjoom. Tjacatsoom ndaa nn'a' na m'a' jo' jo':

²⁹ —Quio'yo' na nntsacanty'ia'yo' cwii tsa'ns'a na jnda tso noo' cha'tso na tijo'ndyo na jnda ñes'aa. M'aa' ts'oo' na juu cwiluiñê Mesías.

³⁰ Ndo' jlui' na'ñee' tsjoomna, ty'ena yuu na m'aa'ya ñ'e' Jesús. ³¹ Yoche' na tyooquiena, já nn'a' na t'maa' na cala'jomndyô ñ'e'ñê l'uuyâ nnoom:

—U Maestro, cwa sa, cwa'.

³² Saa matsoom nda'ya:

—Ja mañ'o' cwii na nlcwaa'a na 'o ticali'yo'.

³³ Quia jo' já na cwindya'ya ñ'oom na mañequiaa' jlanaa' che'ncjooyâ ndaa n'iaayâ. L'uuyâ:

—¿Aa nnts'aache'na' na jndyoñ'oom cwii ts'a' na nlcwaa'a'?

³⁴ Saa matso Jesús nda'ya:

—Luaa waa na matseijomna' nantquie 'na'ya, na cats'aaya yuu na l'ue ts'om nque' na jñoom ja, hasta na jnda jnda' ts'iaa' na ty'oom ja. ³⁵ O waa ñ'oom tja'oom' na cwindu'yo' na ñequiee chi' cwii tjo' ndo' nntyjeendye nn'a'. Saa ja matsjo' nda'yo': Caleiti'iom ndaa'yo', ndo' canty'ia'yo' ndioche' na m'a' nn'a' cha'cwijom ntjom na jnda tma' na nncwantjom ts'a' cwentaa' Ty'o'ots'om. Matseijomna' jooa na jnda tue'ntyjo xje' na ntyjeefe' ts'a'. ³⁶ Juu ts'a' na matyjee ntjom na jnda tue' waa na mawantjoom ee matseijom nn'a' na nndaana na ticantycwii na cwita'ndo'na. Ndo' na luaa' waa, juu ts'a' na manom' ntjom ñecwixje' na ñequiaana' na neii'ee' cha'xje' juu ts'a' na matyjee ntjom. ³⁷ Ee juu ñ'oom na cwilue nn'a' na cwii ts'a' manom' saa cwiiche' ts'a' matyjeefe', ñ'oom na mayuu' jo'. ³⁸ Na majno'ya 'o naquii' ts'iaa' 'na'ya matseijomna' cha'cwijom na cwiatsacatyjeendyo' yuu na nchii ncjo'yo' jla'cato'yo' ts'iaa'. Nt'omche' nn'a' jnda jla'nchu'na na nncuaa' ts'iaa' 'naa' Ty'o'ots'om naquii' n'om nn'a' ndo' 'o jnda macwitsaquei'yo' ts'iaa'ñee'.

³⁹ Ndo' jndyendye nn'a' samaritanos tsjoom'ñee' tyola'yu'na ñ'e' Jesús, cwe' nc'e ñ'oom 'ndyoo yuscu'ñee' na tjei'yuu'ñe nda'na na matso: “Jnda t'moo' noo' cha'tso na tijo'ndyo na jnda ñes'aa.” ⁴⁰ Jnda na tyue'cañom nn'a' samaritanos'ñee' yuu na m'aa' Jesús, tyota'na nnoom na caljoo'ñê ñ'e'ndyena, ndo' ljoo'ñê tsjoomna we xuee. ⁴¹ Ndo' quia tyondyena ñ'oom na tyoñequiaa', jndyendyetina tyola'yu'na. ⁴² Ndo' tyoluena nnom yuscu'ñee':

—Je' tachii macandâ cwe' ñ'oom na tsu', jo' chii cwilayuu'â. Ee mancjo'ya'ya jnda jndya'ya ñ'oom ñ'om. Je' cwila'noo'â na jom mayuu'che' cwiluiñê Cristo na macwii'n'maa'ñê nn'a' tsjoomnancue.

Sein'ma' Jesús jnda ts'a' na cwiluiit'ma'ñe

⁴³ Ndo' quia na jnda teinom we xuee'ñee' jlui' Jesús jo' jo'. Saalcwaa'â ñ'e'ñê Galilea. ⁴⁴ Ee manquityee' tjei'yuu'ñe na ticala't'maa'ndye nn'a' cwii profeta na mañe'cwii ndyuaa'na' ñ'e'ndyena. ⁴⁵ Ndo' quia na squia'ya Galilea ñ'e'ñê nn'a' na m'a' jo' jo' jee' neii'na jom, jla'ljona jom. Ee mati jooa ty'ena Jerusalén quia tuee' ncuee Pascua, ndo' nty'iaana cha'tso 'naa' t'ma' na tyoch'ee' jo' jo'.

⁴⁶ Jnda jo' saanndaa'â ñ'e'ñê Caná ts'ondaa Galilea, yuu na seicwaquee' ndaa na s'aana' winom. Ndo' tsjoom Capernaum tyom'aa' cwii ts'a' na cwiluiit'ma'ñe cantyja 'naa' gobiernom. Tyochjoo, jnda tsa'ñee', m'aa' na wii'. ⁴⁷ Quia na jndii tsa'ñee' na jnda squia'ya Galilea ñ'e' Jesús na jnaa'ya Judea, tja tsa'ñee' na m'aa'ya. S'aa ty'oo nnoom na cja' waa', na catsein'maa' tyochjoo jnda, ee juu mañe'cue'. ⁴⁸ Ndo' matso Jesús nnom:

—O maxje' tixocala'yu'yo' na waa najndo' xe' ticanty'ia'nda'yo' na nnts'aa yuu na xocanda' na nluii na cwe' ts'a' nnts'aa.

⁴⁹ Nquii ts'a' na cwiluiit'ma'ñe ñ'e' gobiernom t'ô 'ndyoo Jesús. Tso:

—Jee' 'u Ta, maje'ndyo cja' w'aya, cwii tyoowe' t'l'jndaaya.

⁵⁰ Tso Jesús nnom tsa'ñee':

—Cja' ee maxje' nlc'o'yana' tyochjoo jnda'.

Ndo' juu tsa's'a'ñeeⁿ seiyoom'm ñ'oom na tso Jesús. Tjalcweeⁿeⁿ wa'n^an. ⁵¹ Ndo' yocheⁿ na mawjaaweⁿeⁿ Capernaum, tquiocatjomndye mosoom'm. Jla'candiina jom, jluna:

—Jnda wjaaco'yana' tyochjoo jnda'.

⁵² Tax'eeⁿ ndaaⁿ naⁿñeeⁿ ljo' xjeⁿ jnaⁿna' na tjaco'yana' jnaaⁿ. Ndo' t'ooⁿ naⁿñeeⁿ nnoom:

—Wjacheⁿ chjooti na teinom na quiajmeiⁿ 'ndii tycu na matseiconal' jom.

⁵³ Quia jo' tsotye tyochjoo'ñeeⁿ sei'nqooⁿgⁿ na mañejuu xjeⁿñeeⁿ tso Jesús nnoom na nlco'yana' tyochjoo jnaaⁿ. Ndo' seiyoom'm ñ'eⁿ Jesús, mati cha'tsondye nn'aⁿ wa'n^an.

⁵⁴ Luaa' ts'iaaⁿ na jnda we na s'laa Jesús na tueⁿeⁿ Galilea na jnaaⁿ Judea, na juu ts'iaaⁿñeeⁿ tixocaluui na cwe' meiⁿnquia ts'aⁿ nnts'aa.

5

Sein'maⁿ Jesús ts'aⁿ yuu waa peila

¹ Jnda na tuui nmeiⁿ, saayâ Jerusalén ñ'eⁿ Jesús ee tyowaa xuee na jaa nn'aⁿ judíos cwila't'maaⁿndyo. ² Nnom tsjoom Jerusalén tyowaa cwii 'ndyoots'a t'maⁿ na jla'cajndyuna 'Ndyoots'a Canmaⁿ. Manndyoo' juuna' tyowaa cwii peila t'maⁿ na ñequio ñ'oom hebreo jndyuna' Betesda. Ndiocheⁿ peila'ñeeⁿ niom 'om l'aa na cwe' wanaaⁿto. ³ Naquii' l'aa'ñeeⁿ tyomaⁿ cwii tmaaⁿ nn'aⁿwii, ñ'eⁿ nn'aⁿ na nchjaaⁿ, ñ'eⁿ nn'aⁿ na tileic'ooa', ñequio nn'aⁿ na jnda teintjeiⁿ luee, nc'ee'. Tyomeindooⁿ na na nleiwooⁿ ndaatoo na ñjom peila'ñeeⁿ. ⁴ Ee tquiacheⁿ tquia mandyocue cwii ángel na matseitsja ndaatoo'ñeeⁿ. Ndo' quia na jnda tuui na ljo', juu ts'aⁿ najndyee na nncuoⁿ jo' jo', nn'maⁿ meiⁿquia tycu na matjom. ⁵ Jo' jo' tyom'aaⁿ cwii tsa's'a na jnda ntquiuu nchoo' quii nchoo' ñeeⁿ chu na wii'. ⁶ Nty'iaa' Jesús juu na waa. Ndo' nc'e na ntyjeeⁿ na jnda teijndye xuee na matjom na luaa', matsoom nnom:

—¿Aa ñe'can'maⁿ?

⁷ Ndo' t'ooⁿ ts'aⁿ na wii' nnoom. Matso:

—Ta, tjaa 'ñeeⁿ nchjeeñe ja quii' ndaa quia na cwitsjana', ee yocheⁿ na matseijndo, cwii cheⁿ ts'aⁿ jnda teinom' ja.

⁸ Ndo' matso Jesús nnom:

—Quicantyja', catseilcwiindyⁿ tsue' ndo' cja'ca'.

⁹ Mañoom' tco'yana' tsaⁿñeeⁿ, n'maaⁿ. Jnda jo' seilcwiinñeⁿ tsuee 'naaⁿaⁿ, t'ooⁿgⁿ na tjacaⁿ. Ndo' xuee'ñeeⁿ xuee na jaa nn'aⁿ judíos cwita'jndyaaya. ¹⁰ Cwe' jo' nt'om nn'aⁿ judíos tyoluena nnom juu ts'aⁿ na jnda n'maⁿ:

—Je' xuee na cwita'jndyaaya. Ljeii na matsa'ntjomna' tinquiaana' na wanaaⁿ na nncja'ñ'oom' tsue'.

¹¹ T'ooⁿ tsaⁿñeeⁿ ndaana:

—Nquii ts'aⁿ na sein'maⁿ ja matso nooⁿ na catseilcwiindyⁿ tsuee 'naⁿya ndo' cjoñ'oⁿya juuna'.

¹² Ta'x'ee naⁿñeeⁿ nnoom, jluna:

—¿Ñeeⁿ juu tsaⁿñeeⁿ na matso njom' na catseilcwiindyⁿ tsue' ndo' cja'ca'?

¹³ Saa juu ts'aⁿ na jnda n'maⁿ ticaljeiiⁿ 'ñeeⁿ sein'maⁿ jom. Ee nc'e jndye nn'aⁿ tyom'aⁿ jo' jo', jo' chii teindyoo Jesús. ¹⁴ Jndaⁿquia ljeii Jesús tsaⁿñeeⁿ naquii' wats'om t'maⁿ 'naaⁿ nn'aⁿ judíos. Matsoom nnom:

—Je' queⁿ cwenta, jnda n'maⁿ, cja'meintye' na matsei'tjoondyu' nnom Ty'oots'om cha tintjom' cwii na cwajndiicheⁿ.

¹⁵ Ndo' tsa's'a'ñeeⁿ tjacatsoom ndaaⁿ nn'aⁿ judíos na nquii Jesús sein'maⁿ jom. ¹⁶ Cwe' nc'e jo' tyol'uee nn'aⁿ judíos'ñeeⁿ na cat'uiina' Jesús. Tyooⁿ n'omna na nla'cuee'na jom, ee tyoch'eeⁿ ts'iaaⁿmeiⁿ meiiⁿ xuee na cwita'jndyeena. ¹⁷ Saa Jesús t'ooⁿ ndaana, tsoom:

—Tsotyaya ñequii'cheⁿ mach'eeⁿ ts'iaaⁿ, ndo' mati ja.

¹⁸ Jnaaⁿ ñ'oomwaaⁿ nn'aⁿ judíos'ñeeⁿ tyooⁿti n'omna na nla'cuee'na jom. Ee cantyja na cwiitjeii'na cwenta nchii macanda na seitjooñeⁿ cantyja 'naaⁿ xuee na cwita'jndyeena, saa mati nquiuuna na seitjooñeⁿ na tsoom na Ty'oots'om cwiluiñeⁿ Tsotyeen, ee na laa'ti' mach'eeⁿ na ñe'cwii cwiluiñeⁿ ñ'e'ñe.

Waa najndei na matseixmaⁿ Jnda Ty'oots'om

¹⁹ Quia jo' matso Jesús ndaaⁿ naⁿñeeⁿ:

—Ñ'oom na mayuu'cheⁿ matseinaⁿya ndaaⁿyo'. Ja na cwiluiindyⁿ Jnda Ty'oots'om, ticalatiuu'yo' na ñequii' cantyja na l'ue ts'ooⁿ nnts'aa. Ja ñequii'cheⁿ cantyja na manty'ia na mach'ee Tsoty^a, jo' na mats'aa. Ee ja na cwiluiindyⁿ jnaaⁿ, ñequii'cheⁿ mats'aa cha'xjeⁿ na manty'ia na mach'eeⁿ. ²⁰ Ee Tsotyaya m'aaⁿ na candya' ts'oom ja na cwiluiindyⁿ jnaaⁿ. Ma'mooⁿ nooⁿ cha'tso na mach'eeⁿ. Ndo' m'moⁿtyeeⁿcheⁿ ts'iaaⁿ na t'maⁿti na cats'aa cha cats'aana' na cjaawe'ticheⁿ n'om'yo'. ²¹ Ee cha'xjeⁿ nquii Tsotyaya mañequiaaⁿ na cwitando' l'oo, mati ja na cwiluiindyⁿ jnaaⁿ meiⁿquia ts'aⁿ na l'ue ts'ooⁿ mañequia na tseixmaⁿ na ticantycwii na wando'. ²² Tsotyaya meiⁿcwii ts'aⁿ t'icuxeeⁿ. Saa l'oo ja na

cwiliindyö Jnaaⁿ jndaⁿ tquiaaⁿ cha'waati na nntu'xeⁿndye nn'aⁿ. ²³ Ee l'ue ts'oom na ñecwii xjeⁿ cala't'maaⁿndye nn'aⁿ ja na cwiliindyö Jnaaⁿ, cha'xjeⁿ cwila't'maaⁿndyena jom. Saaⁿ meiⁿcwiⁿñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na tiñe'catseitⁿmaaⁿñeⁿ ja na cwiliindyö Jnaaⁿ meiⁿ Tsotyaya ticatseitⁿmaaⁿñeⁿ tsaⁿñeeⁿ.

²⁴ Ñ'oom na mayuu'cheⁿ matsjooⁿ ndaaⁿ'yo'. Ñ'eeⁿ juu na mandii ñ'oom 'ndyoⁿ ndoⁿ matseyuⁿ ñequio nqueⁿ na jñoom ja, juu tsaⁿñeeⁿ matseixmaⁿ na ticantycwii na wandoⁿ, meiⁿ ticatu'xeⁿñeⁿ cantyja jnaaⁿ. Neseixmaⁿ na ts'ooⁿ juu saaⁿ jeⁿ matseixmaⁿ na ticantycwii na wandoⁿ. ²⁵ Ñ'oom na mayuu'cheⁿ matsjooⁿ ndaaⁿ'yo'. Nncueⁿntyjoⁿ xjeⁿ ndoⁿ jeⁿ maweⁿntyjonaⁿ quiaⁿ na ndyde nn'aⁿ na jndaⁿ tjā jndye ja na cwiliindyö Jnda Ty'oots'om. Ndoⁿ nn'aⁿ na cwila'yuuⁿ ñ'eⁿndyoⁿ ññequiaⁿ na nnta'ndoⁿ'na. ²⁶ Ee cha'xjeⁿ nquii Tsotyaya matseixmaaⁿ na wanoom'm cantyja 'naaⁿ nqueⁿ, malaa'tiⁿ jndaⁿ tquiaaⁿ nqoⁿ na cwiliindyö Jnaaⁿ, na matseixmaⁿya na wando'a cantyja 'naⁿ nncqo. ²⁷ Ndoⁿ jndaⁿ tquiaaⁿ najndeiⁿ na matseixmaaⁿ na ja nncu'xaⁿ nn'aⁿ cantyja jnaaⁿ'na, nc'e cwiliindyö ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee. ²⁸ Tacal'a'yoⁿ na jeeⁿ cwijaaweeⁿ n'om'yoⁿ na luuaⁿ ts'jooⁿ ee nncueⁿntyjoⁿ xjeⁿ na cha'tso l'oo na tooⁿndye ndei'luua, nndyena jndyena. ²⁹ Joo nn'aⁿ na jndaⁿ ñel'aⁿ na maty'iomyanaⁿ, nntando'xcona na ticantycwii na cwita'ndoⁿ'na. Saaⁿ joo nn'aⁿ na tyoolaxmaⁿ na maty'iomyanaⁿ, nntando'nndaⁿ'na na nnt'uiiteⁿ'na jooⁿ.

Waa najndeiⁿ na matseixmaⁿ Jesús

³⁰ Tjaa na nddaaⁿ nnts'aa cantyja na matseixmaⁿ nncqo. Cha'xjeⁿ na matseijndoⁿ Ty'oots'om ts'ooⁿ'ya, joⁿ na macu'xaⁿ. Ndoⁿ macu'xaⁿ'ya cha'xjeⁿ na maty'iomyanaⁿ. Ee nchiⁿ mal'uee'ndyo na nluui yuu na l'ue ts'ooⁿ nncqo. Mal'uee'ndyo na nnts'aa yuu na l'ue ts'om Tsotyā na jñom ja quii'ntaaⁿ'yo'. ³¹ Xeⁿ macwji'yuu'ndyo cantyja 'na'ya, ticajnda ñ'oom'ñeeⁿ. ³² Saaⁿ m'aaⁿ cwicheⁿ na macwji'yuu'ñeⁿ cantyja 'na'ya, majuu Juan. Ndoⁿ ntyjiyaya na juu ñ'oom'ñeeⁿ tseixmaⁿ'na na mayuu'. ³³ Mancjo'yoⁿ jñom'yoⁿ nn'aⁿ na m'aaⁿ ndoⁿ ñ'oom na tjei'yuu'ñeⁿ cantyja 'na'ya, ñ'oom na mayuu' juuna'. ³⁴ Saaⁿ ja ticantycwii ts'ooⁿ ñ'oom na cwitjei'yuu'ndye nn'aⁿ cantyja 'na'ya. Luuaⁿ matsjooⁿ cha nddaaⁿ nncwji'n'maaⁿndyo 'o. ³⁵ Juan'ñeeⁿ tyoseixmaaⁿ cha'cwijom lámpara na matseixueenaⁿ jo ndaaⁿ nn'aⁿ. Ndoⁿ 'o xjeⁿ na ñet'oom t'om'yoⁿ na neiⁿ'yoⁿ ee nquii'yoⁿ ñ'oom na tyoñequiaaⁿ cha'cwijom seixueeñaⁿ naquiiⁿ n'om'yoⁿ. ³⁶ Saaⁿ waa ñ'oom na macwji'yuu'ñaⁿ cantyja 'na'ya na t'maⁿ'ti cwiliuñenaⁿ, nchiiti ñ'oom na tjei'yuu'ñeⁿ Juan. Joo ts'iaaⁿ na tquiaa Tsotyaya na catseicandaⁿ'ndyo na mats'aa, jooⁿ cwitjei'yuu'ndyenaⁿ cantyja 'na'ya na nqueⁿ jñoom ja. ³⁷ Ndoⁿ nqueⁿ na jñoom ja quii'ntaaⁿ'yo' macwji'yuu'ñeⁿ cantyja 'na'ya naquiiⁿ ñ'oom'm. 'O meiⁿjom ndiiⁿ tyoondye'yoⁿ jñeeⁿ'yo', meiⁿ na nnty'ia'yoⁿ chiuu waaⁿ. ³⁸ Meiⁿ ñ'oom'm tic'oomnaⁿ naquiiⁿ n'om'yoⁿ, ee 'o tiñe'cala'yuu'yoⁿ ñequio ja na jñoom. ³⁹ Tcuu tcuu cwila'na'yoⁿ ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeiⁿ teiyo ee cwila'tiuu'yoⁿ cweⁿ na cwil'a'yoⁿ na ljoⁿ, joⁿ na ndda'yoⁿ na ticantycwii na cwitando'yoⁿ jo nnoom. Ndoⁿ jooⁿ cwitjei'yuu'ndyenaⁿ cantyja 'na'ya. ⁴⁰ Saaⁿ tiñe'cala'jomndyoⁿ cantyja 'na'ya cha nddaaⁿ nlxamaⁿ'yoⁿ na ticantycwii na cwitando'yoⁿ.

⁴¹ Ja ticantycwii ts'ooⁿ na nla't'maaⁿndye nn'aⁿ ja. ⁴² Ee matsei'noⁿ'a cantyja 'na'yoⁿ na juu na m'aaⁿ Ty'oots'om na candyaⁿ ts'oom nn'aⁿ, ticala'xmaⁿ'yoⁿ jo'. ⁴³ M'aa'ya quii'ntaaⁿ'yoⁿ ñequio xueeⁿ Tsotyaya, saaⁿ 'o ticala'ljo'yoⁿ ja. Saaⁿ xeⁿ cwicheⁿ ts'aⁿ nncwjeeⁿ ñequio xueeⁿ nquii, maxjeⁿ nla'ljo'yoⁿ juu. ⁴⁴ 'O cwil'ue'yoⁿ na nla't'maaⁿndye nc'ia'yoⁿ 'o, saaⁿ tical'ue'yoⁿ na ntseit'maaⁿñeⁿ nquii Ty'oots'om 'o. Ndoⁿ na luuaⁿ cwil'a'yoⁿ, tixocandaⁿ nla'yuu'yoⁿ ñ'eⁿndyo. ⁴⁵ Saaⁿ ticala'tiuu'yoⁿ na manncotyā nntsjoⁿ jna'yoⁿ nnom Tsotyā. M'aaⁿ cwicheⁿ na mañequiaa jna'yoⁿ, manquiiⁿ Moisés, tsaⁿ na jeeⁿ cwicantycwii n'om'yoⁿ. ⁴⁶ Xeⁿ cwila'yuu'yoⁿ ñequio Moisés, quia joⁿ mati nla'yuu'yoⁿ ñ'eⁿndyo, ee seiljeiⁿ cantyja 'na'ya. ⁴⁷ Saaⁿ xeⁿ 'o tiñe'cala'yuu'yoⁿ ñ'oom na seiljeiⁿ, quia joⁿ 'chiiu ya nla'yuu'yoⁿ na nla'yuu'yoⁿ ñ'oom na matseinaⁿ'?

6

Tquiaa Jesús na tcwa'om meiⁿ nn'aⁿ

(Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Lc. 9:10-17)

¹ Jndaⁿ teinom na nmeiiⁿ, teity'iooⁿ'ā ndaaluee Galilea ñ'eⁿ Jesús na mati jndyu juunaⁿ Tiberias. ² Ndoⁿ cwii tmaaⁿ nn'aⁿ na jndyendye ty'entyjona naxeeⁿ'eⁿ ee jnda nty'iaandaⁿ ts'iaaⁿ t'maⁿ na tyoch'eeⁿ na tyotsein'maaⁿ nn'aⁿwii. ³ Quia joⁿ já nn'aⁿ na t'maaⁿ na cala'jomndyoⁿ ts'iaaⁿ na mach'eeⁿ, saawaayā cwii sjo ñ'eⁿñe. Joⁿ joⁿ saawindyuaandyō. ⁴ Ndoⁿ quia ljoⁿ manndyooⁿ nncueeⁿ xuee pascua na jaa nn'aⁿ judíos cwilacwjaaya canmaⁿ. ⁵ Ndoⁿ Jesús jleity'iom nnoom, manty'iaaⁿ'na jndaⁿ manquioquie cwii tmaaⁿ nn'aⁿ na jndyendye. Quia joⁿ matsoom nnom Felipe:

—¿Yuu nla'jnda'ya nantquie cha nddaaⁿ nlcwa' cha'tsondye na'm'aⁿ'?

⁶ Luaa' matsoom cha nleitquioo' chiuu m'aa' ts'om Felipe. Ee nque' mantyjiiichee' ljo' nnts'aa'. ⁷ T'õ Felipe nnoom, matso:

—Mei' xe' we sia'nto s'om denarios na nlacatsuuya na nla'jndaaya ntyoo', saa maxje' xocwijndei' juuna' na nlcwa' cwii cwii joona mei' ñe'chjoowi'.

⁸ Cwii ncjõõndyõ nn'a' na cwindyaayâ ñ'oom na mañequiaa', tsa' na jndyu Andrés, tyjee Simón Pedro, matso nnoom Jesús:

⁹ —Ñjaa' m'aa' cwii tyochjoo na malei'oom 'om ta' tyoo' na tuiina' ñequio jndaatyoo' lquee' cebada ñ'e' we catsca chjoo na jnda jneii' saa ¿cwa' nnda' nmei' na jndyendye nn'a'?

¹⁰ T'õ Jesús, matsoom ndaayâ:

—Candu'yo' ndaa' nn'a' na cwindyuaandyena.

Ndo' jo' jo' jndye jnda nch'u niom. Quia jo' teindyuaandy'e nn'a', ndo' tuee' cha'na 'om mei'ndye na'nom. ¹¹ Quia jo' to'ñom Jesús ntyoo'ñee'. Tquiaa' na quian'uaa' Tsotyee' cantyja 'naa' joona'. Jnda' jo' tyoc'oom joona' ndaa' já nn'a' na t'maa' na cala'jomndyõ ñ'e'ñê. Ndo' já t'õõ'yâ joona' ndaa' nn'a' na meindyuaandy'e. Ndo' malaa'ti' s'aa' ñequio calcaa nch'u, cwanti na ñe'catquiina na cwii cwiindyena. ¹² Jnda' na tjacjoona, quia jo' ndaa' já na cwila'jomndyõ ñ'e'ñê toom:

—Cala'tjom'yo' nta' cajndaa' na 'ndiina' cha tints'aana' na cwe' nlei'ndaa'na'.

¹³ Ndo' jlatjõõ'yâ nta' ntyoo' na 'ndiina' na tcwa' na'ñee' na tuiina' ñ'e' jndaatyoo' cebada. Jla'catõõ'â canchoo'we tsquiee ñ'e' joona'. ¹⁴ Ndo' na'ñee', jnda' na nty'iaana ts'iaa'ñee' na s'aa' na ma'mõ'na' na waa najndeii' na cwiluiñê, tyoluena:

—Mayuu'che' tsa'ns'am'aa' cwiluiñê nguii profeta na mawaa ljeii na matsona' na nncwje'cañoom tsjoomnancue na ñequiaa' ñ'oom' Ty'õõts'om.

¹⁵ Ndo' sei'no' Jesús na mawaa xje' na nnguioc'om na'ñee' jom ndo' ñequio najndeii'na' na nlque'na jom na nluñê rey. Cwe' jo' cwiiche' cwii ndii' tjannaa'a' na ñenque' jo sjõ.

Tjaca Jesús nnom ndaaluee

(Mt. 14:22-27; Mr. 6:45-52)

¹⁶ Ndo' quia na tuee' na jnda tmaa', já nn'a' na t'maa' Jesús na cala'jomndyõ ñ'e'ñê, saacuaayâ, squiaayâ 'ndyoo ndaaluee. ¹⁷ Jo' jo' tuõõ'yâ cwii w'aandaa, na nncwty'ioõ'â ndaaluee na nntsquiaayâ Capernaum. Ndo' quia tuee' na teijaa', ticando' na nncwje'cañoom já. ¹⁸ Ndo' nc'e na jndeii' tío jndye tyotseiwena' ndaaluee'ñee'. ¹⁹ Jo' chii ñe'om oo yom kilometros jnda tjaca w'aandaa'ñee' na cwicantyaandyõ n'oom pala'. Xje'ñee' nty'iaayâ na mandyocaa Jesús nnom ndaaluee na matseicandyoo'ñê na m'aa'yâ. Jee' ndya' jla'catyuendyõ. ²⁰ Toom ndaayâ:

—Mannco luaañe, tilacatyuendyo'.

²¹ Jee' ndya' neii'yâ s'aana' na to'ñõõ'yâ jom ts'om w'aandaa. Ndo' mantyjache' tue'cañoom juuna' yuu na cwitsaayâ.

Cwil'uee nn'a' Jesús

²² Ndo' teincoo cwiiche' xuee, nn'a' na jndyendye na ljoo'ndye xndyaa' ndaaluee yuu na tquiaa Jesús na tcwa'na, tyoqee'na cwent'a na ñe'cwii w'aandaa chjoo ñetuaa. Tjajjoom' n'omna na t'icõõ'õ' juuna' ñequiondyõ já nn'a' na cwila'jomndyõ ts'iaa' na mach'ee'. ²³ Saa nt'omche' l'aandaa nch'u na jna' Tiberias, tquie'cañomna' yuu na tcwa' na'ñee' ntyoo'ñee' na jnda tquiaa Ta Jesús na quian'uaa' Tsotyee'. ²⁴ Quia jo' tuõ na'ñee' l'aandaa nch'u'ñee'. Ty'ena tquiena Capernaum na ty'ecal'ueena Jesús. Ee jla'no'na na tac'oomñê yuu na tquiaa' na tcwa'na, mei' já nn'a' na t'maa' na cala'jomndyõ ñ'e'ñê ts'iaa' na mach'ee'.

Jesús cwiluiñê tyoo' na cwita'ndo' nn'a'

²⁵ Ndo' quia na jnda jliuna Jesús cwiiche' xndyaa' ndaaluee, tyoluena nnoom:

—Maestro, ¿ljo' xje' jndyo' luaa'?

²⁶ T'õõ' ndaana, matsoom:

—Ñ'oom na mayuu'che' na matsjõõ ndaa'yo'. 'O cwil'ue'ya'yo' ja nchii nc'e na nty'ia'yo' ts'iaa' na s'aa na tixocandaa nts'aa cwe' mei'quia ts'a' saa cwe' nc'e na tcwa'yo' tyoo' na tquiiana' na tjacjo'yo'. ²⁷ 'O cwijoo' n'om'yo' na nlejndaa' nantquie, ndo' joona' na' na cwilei'ndaa'. Saa ticaty'iomna' na cwil'a'yo' na ljo'. Calajnda'yo' na nliu'yo' cwii na cha'cwijom nantquie na cantyja 'naa' juu jo' nla'xma'yo' na ticantycwii na cwitando'yo'. Ja na cwiluiindyõ ts'a' na jna' cañoom'luee ñequia juu na matseijomna' nantquie naquii' n'om'yo' ee Tsotyaya Ty'õõts'om ma'mõõ' na jnda tquee' ja ts'iaa'mei'.

²⁸ Quia jo' nt'omndyena jluena nnoom:

—¿ljo' maca'na' na cal'aayâ cha na nncjaawee' ntyjii Ty'õõts'om já'?

²⁹ T'õ Jesús ndaana, matsoom:

—Luu waa na l'ue ts'oom ñ'e'ndyo' na cala'y'u'yo' ñequio ja na jñoom.

³⁰ Jo' chii t'oona nnoom:

—¿Cwaaⁿ cwii nnom na nnts'a nnty'iaayâ na tixocaluii na cwe' ts'aⁿ nnts'aa cha m'moⁿ na ndaayâ na waa na cwiluiindy^u ndo' cha na nla'yuu'â ñ'eⁿndyu'? ³¹ Nquiee weloo welooya tyocwa'na maná quia tyom'aⁿ na ndyuua yuu na tjaa nn'aⁿ c'om, cha'xeⁿ na matso ljeii ñ'oom' Ty'oots'om na teiyo teiljeii: "Tquiaa Ty'oots'om tyoo' na jnaⁿ cañoom'luee na tcwa'na."

³² T'o Jesús ndaana, matsoom:

—Ñ'oom na mayuu'cheⁿ matsjoo ndaa'yo'. Juu maná na tquiaa Moisés nchii cwiluiiñena' tyoo' na jnaⁿ na m'aaⁿ Ty'oots'om. Saa nquii Tsotyaya mañequiaaⁿ juu na mayuu' na jnaⁿ na m'aaⁿ cañoom'luee na matseijomna' juu cha'na tyoo'. ³³ Juu na cwiluiiñe tyoo' na mañequiaa Ty'oots'om, cañoom'luee jnaⁿ jndyocue. Juu mañequiaa na la'xmaⁿ nn'aⁿ na ticantycwii na cwita'ndo'na.

³⁴ Quia jo' tyoluena nnoom:

—Jeeⁿ 'u Ta, ñenquii'cheⁿ quiaa' tyoo'meiⁿ ndaayâ.

³⁵ Ndo' t'o Jesús ndaana, matsoom:

—Ja cwiluiindy^o tyoo' na mañequiaya na la'xmaⁿ nn'aⁿ na ticantycwii na cwita'ndo'na. Ñeeⁿ juu ts'aⁿ na nntioñe l'oo, matseijomna' juu cha'cwijom ts'aⁿ na jnda' tjacjoo' na macwa'. Ndo' ñeeⁿ ts'aⁿ na matseyiu' ñ'eⁿndyo nguioo na teii' naquii' ts'om cha'na quia ma'uu ts'aⁿ ndaa. ³⁶ Saa cha'na ñ'oom na jnda' tsjooya ndaa'yo', meii' na jnda' nty'ia'ndaa'yo' ts'iaaⁿ na mats'aa, maxjeⁿ ticala'yuyoo'. ³⁷ Cha'tso nn'aⁿ na mañequiaa Tsotyaya l'oo, nntioondyena l'oo. Ndo' ñeeⁿ juu ts'aⁿ na nntioñe l'ooya tijoom nnts'aa na tico'ñoⁿ juu. ³⁸ Ee ja na jnaaⁿya cañoom'luee nchii na jndyoo^o na cats'aa ljo' na l'ue ts'ooⁿ. Saa jndyoo^o na cats'aaya yuu na l'ue ts'om nqueⁿ na jñoom ja. ³⁹ Ndo' Tsotyaya na jñoom ja luua waa na l'ue ts'oom na cats'aa, na cha'tsondye nn'aⁿ na jnda' tquiaaⁿ l'ooya, meii'cwiindy^e joona ticatsuuñe añaⁿna'. Ndo' xuee na macandâ ñequeia na nnta'ndo'xco cha'tsondye joona. ⁴⁰ Ee Tsotyaya l'ue ts'oom na cha'tsondye nn'aⁿ na cwinty'iaa ja na cwiluiindy^o jnaaⁿ na cwila'yuu' ñ'eⁿndyo nnto'ñoomna na ticantycwii na cwita'ndo'na. Ndo' xuee na macandâ ja ñequeia na nnta'ndo'xco joo nn'aⁿ na jnda' tja.

⁴¹ Jnda' na tso Jesús ñ'oomwaa', tyola'ncjoo'ndye nn'aⁿ judíos'ñeeⁿ ñ'oom na tsoom: "Ja cwiluiindy^o tyoo' na jnaaⁿya cañoom'luee."

⁴² Ee tyoluena:

—Jesús'm'aaⁿ! ¿aa nchii jnda José jom? Cwita'jnaaⁿa tsotyeen, tsoñeeⁿ. ¿Chiuu na tsoom na jnaaⁿ cañoom'luee, jndyocueeⁿ?

⁴³ T'o Jesús, matsoom ndaaⁿ naⁿñeeⁿ:

—Tala'ncjoo'ndyo' cantya 'naaⁿ ñ'oomwaa'. ⁴⁴ Ee tjaa'naⁿ cwii ts'aⁿ na nndaq nntioñe l'oo^o xeⁿ nchii Tsotyâ na jñoom ja nnts'aaⁿ na cats'aa tsaⁿñeeⁿ na ljo'. Ndo' xuee na macandâ ja nnts'aa na nncwando'xco tsaⁿñeeⁿ. ⁴⁵ Ee profetas, waa ñ'oom na jla'ljeina na matsona': "M'moⁿ Ty'oots'om ndaa' cha'tso nn'aⁿ." Luua ñe'catsona' na ticwii cwii ts'aⁿ na jnda' jndii ñ'oom na ma'moⁿ Ty'oots'om ndo' jnda' sei'noⁿ juuna', tsaⁿñeeⁿ nntioñe l'ooya.

⁴⁶ Ñ'oomwaa' tica'moⁿ na jnda' nty'iaa' ts'aⁿ Tsotyaya Ty'oots'om. Macandâ ja na jñoom quii'ntaa'yo', ja jnda' nty'ianoo^oya jom. ⁴⁷ Ñ'oom na mayuu'cheⁿ matsjoo ndaa'yo', ñeeⁿ juu na matseyiu' ñ'eⁿndyo juu matseixmaⁿ na ticantycwii na wando' añaⁿna'. ⁴⁸ Ja cwiluiindy^o tyoo' na mañequiaya na cwita'ndo' nn'aⁿ. ⁴⁹ Weloo weloo'yo' tcwa'na maná jo ndyuua yuu na tjaa nn'aⁿ c'om, ndo' tjana. ⁵⁰ Ja cwiluiindy^o tyoo' na jnaaⁿya cañoom'luee. Meii'cwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na nlcwa', tixocatsuuñe. ⁵¹ Ja na jnaaⁿya cañoom'luee cwiluiindy^o tyoo' na mañequiaya na cwita'ndo' nn'aⁿ. Meii'cwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na nlcwa' tyoo'waa mamatseixmaⁿ na ticantycwii na wando'. Ndo' juu tyoo' na mañequiaya cha na nnta'ndo'na jo nnom Ty'oots'om, seii'a cwiluiiñe jo'.

⁵² Ñ'oomwaa' s'aana' na jla'ncjoo'ndye nn'aⁿ judíos'ñeeⁿ ñequeo nc'iaana. Tyoluena:

—Manquiuuya na xocandâ ñequeiaa tsaⁿm'aaⁿ seii'eⁿ na nntquiaa.

⁵³ Quia jo' tsoticheⁿ Jesús ndaana:

—Ñ'oom na mayuu'cheⁿ matsjoo ndaa'yo', xeⁿ ticatquie'yo' seii' ja na cwiluiindy^o ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee ndo' na cwe'yo' nioom'a, ticala'xmaⁿyo' nn'aⁿ na tando' añaⁿna'. ⁵⁴ Nquii ts'aⁿ na jnda' tquii seii'a ndo' jnda' t'uu nioom'a tseixmaⁿ na ticantycwii na wando'. Ndo' xuee na macandâ nnts'aaya na nncwando'xcoom. ⁵⁵ Ee seii'a matseixmaⁿna' nantquie na tjacantya naya ndo' nioom'a matseixmaⁿna' juu na nnc'uu ts'aⁿ na tjacantya naya. ⁵⁶ Meii'cwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na maquii seii'a ndo' ma'uu nioom'a, tyeⁿ matseijoom'na' tsaⁿñeeⁿ ñ'eⁿndyo, ndo' tyeⁿ matseijoom'na' ja ñ'eⁿñe. ⁵⁷ Nquii Tsotyaya na jñoom ja quii'ntaa'yo', jom wanoom'm ndo' cantya 'naaⁿa' mati wando'a. Maluaa' matseijomna' ñ'eⁿ ts'aⁿ na maquii seii'a, nncwando' añaⁿna' cantya 'na'ya. ⁵⁸ Matseinaⁿya cantya 'naaⁿ nquii na cwiluiiñe tyoo' na jnaⁿ cañoom'luee. Tyoo'waa titseixmaⁿna' cha'na maná na

tcwa' weloo welo'yo' ndo' tjana. Saa ticatseijomna' cantyja 'na'ya cha'na maná'ñeeⁿ. Ee mei'cwi'ñee'cheⁿ ts'aⁿ na nlcwa' tyoo' na matseixma'ya, tijoom nncue', m'aaⁿ ndo' m'aaⁿ na wando'.

⁵⁹ Ñ'oommeiⁿ seineiⁿ Jesús yocheⁿ na tyo'mqoⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ quii' wats'om 'naaⁿ nn'aⁿ judíos tsjoom Capernaum.

Ñ'oom na ticantycwii na wando' añmaaⁿ ts'aⁿ.

⁶⁰ Majndye nn'aⁿ na tyola'jomndye ñ'oom na tyoñequiaaⁿ, quia jndyena ñ'oomwaa' jluenta:

—Jeeⁿ jndei'na' ñ'oom na matseineiⁿ, tixocandaaⁿ nla'jomndyo juuna'.

⁶¹ Ntyjii Jesús naquii' ts'oom na cwila'ncjoo'ndye naⁿñeeⁿ cantyja ñ'oom na seineiⁿ ndaaⁿ. Jo' chii tsoom ndaaⁿ:

—¿Aa cwila'lcwe' ñ'oommeiⁿ 'o? ⁶² Quia jo' c'oom'yaya n'om'yo' chiuu nnts'aana' 'o quia nnty'ia'ndaa'yo' ja na cwiluiindyⁿ ts'aⁿ na jna' cañoom'luee na nncjowaannda'a nandy^e yuu na ñet'ooⁿjndyaaⁿ. ⁶³ Macandá nquii Espíritu mañequiaaⁿ na cwita'ndo' nn'aⁿ jo nnom Ty'oqts'om. Nchii cantyja 'naaⁿ seiina na la'xma'na na ljo'. Ñ'oom na mañequiaaⁿ cwiluiñena' cantyja 'naaⁿ Espíritu ndo' nc'e juuna' jo' na wando' ts'aⁿ. ⁶⁴ Saa ndicwaaⁿ ñ'eeⁿndyo' na ticalayu'yo' ñ'e'ndyo.

Luaa' matsoom ndaaⁿ ee cantyjaⁿ na tjoⁿo' na mañequiaaⁿ ñ'oom, mantyjeeⁿ ñ'eeⁿ joo na ticala'yu' ñ'e'ñê, ndo' ñ'eeⁿ juu na ññequiaa cwenta jom. ⁶⁵ Matsotyee'cheⁿ:

—Cwe' nc'e jo' na jnda tsjoq ndaa'yo' macandá ndaaⁿ ntseijomñe ts'aⁿ ñ'e'ndyo quia mañequiaa Tsotyaya na calui na ljo'.

⁶⁶ Ndo' nc'e ñ'oomwaa', majndye nn'aⁿ na tyondyejndyena ñ'oom na tyoñequiaaⁿ, ty'elcwee'na. Taticala'jomndyetina ñ'e'ñê. ⁶⁷ Jo' na tax'eeñê ndaaⁿ já nn'aⁿ na canchoo'we na t'maaⁿ na cala'jomndyo ñ'e'ñê, matsoom:

—Ndo' 'o je' ¿aa mati nntoⁿndyo' ñ'e'ndyo?

⁶⁸ Simón Pedro t'qoⁿ, matsoom:

—Jeeⁿ 'u Ta, ticatsona' na nla'jomndyo ñ'eⁿ cwiicheⁿ ts'aⁿ, ee ñ'oom na matseineiⁿ mañequiaana' na ticantycwii na cwitandoo'á. ⁶⁹ Ndo' já jnda macwila'yuu'á ndo' jnda macwila'nqoⁿá na 'u cwiluiindyⁿ Cristo, Jnda Ty'oqts'om na wando'.

⁷⁰ T'o Jesús, matsoom ndaaⁿ:

—Ja tjeii'a 'o na canchoo'wendyo'. Ndo' cwii 'o m'aa'ñe cantyja 'naaⁿ tsa'ndii.

⁷¹ Luaa' matsoom na ma'mqoⁿ Judas Iscariote, jnda Simón. Ee tsa'ñeeⁿ ññequiaa cwenta jom. Mati juu cwii já na canchoo'wendyo'.

7

Tiñecala'yu' ntyjee Jesús ñ'e'ñê

¹ Jnda tuii na nmeiiⁿ tyoma'nqoⁿyá ts'ondaa Galilea ñ'eⁿ Jesús. Ee jnaaⁿ na tyoque'ndye nn'aⁿ na cwiluiitquiendye ndaaⁿ nn'aⁿ judíos na ñe'cala'cuee'na jom, jo' chii tiñe'cjaⁿ Judea.

² Ndo' jaawindyoo' na nncuee' ncuee na cwila't'maa'ndye nn'aⁿ judíos quia na quii'ana xe'nquie' ncwaⁿ na cwijaañjoom' n'omna chiuu ñet'om weloo weloona ndyu'ñee'cheⁿ.

³ Ndo' na manncuee' xuee'ñeeⁿ tyolue ntyjeeⁿ nnoom:

—Cwa sa, calui' ñjaaⁿñe. Cja' Judea cha nn'aⁿ na m'aⁿ la'ñeⁿ na cwila'jomndye ñ'oom na mañequiaaⁿ mati nnty'iaana ts'iaaⁿ na mache'. ⁴ Ee ts'aⁿ na matseicantyyaa' ts'om na cala'yu' nn'aⁿ ñ'e'ñê, ticatsona' na nljoo'ñe jo jndaaⁿ. Quiaandyu' na caliu cha'tso nn'aⁿ ts'iaaⁿ na mache'.

⁵ Nmeiiⁿ jluenta nnoom ee meiⁿ joona ticala'yu'na ñ'e'ñê. ⁶ Quia jo' matsoom ndaaⁿ:

—Tyooowe'ntyjo xjeⁿ na ca'mqoⁿya ndaaⁿ nn'aⁿ na cwiluiitquiendye na cwiluiindyⁿ quii na macwji'n'maa'ñe nn'aⁿ. Saaⁿ 'o mei'quia xjeⁿ na ñe'conom'yo', tjaa'naⁿ na teincuu'. ⁷ Joo nn'aⁿ tsjoomnancue tjndooona 'o. Saaⁿ cantyja 'naⁿ ja luaañe, ñequi'cheⁿ m'aⁿna na jndooona ja, cwe' nc'e na macwji'yuu'ndyo cantyja 'naaⁿ natia na cwil'ana. ⁸ Tsa'yo' na ñencjo'yo' xueewaa', ja tjoqcheⁿ na nncjo xuee. Ee tjoqcheⁿ na nntseica'moⁿndyo na cwiluiindyⁿ quii na macwji'n'maa'ñe nn'aⁿ.

⁹ Ndo' jnda na tsoom na luaa' ndaaⁿ, ljoo'ñetyeeⁿ we ndyee xuee Galilea.

Tja Jesús na tuee' xuee xe'nquie' ncwaⁿ

¹⁰ Ndo' jnda na ty'e ntyjeeⁿ na tuee' xuee, quia jo' mati jom tjantyyooⁿ, saaⁿ tñseica'moⁿñê ndaaⁿ nn'aⁿ. Tjaaⁿ cha'cwijom ts'aⁿ na tical'ue ts'om na caliu nn'aⁿ na m'aaⁿ. ¹¹ Ndo' nn'aⁿ judíos na ticuee' n'omna jom jeeⁿ tyol'ueena jom quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na tquo ncuee. Tyota'x'eena, tyoluena:

—¿Yuu m'aaⁿ tsa'ñeeⁿ?

¹² Ndo' t'ma' waa na ticatjoom' na jla'nei' nn'a' na jndyendye cantyja 'naa'a'. Ee cwantindye jona tyolue: "Ya ts'a'ñe tsa'm'aa'." Saa nt'omche' tyolue: "Tiyuu', ee manquiu'nn'aa' nn'a'."

¹³ Saa cwe' nc'e na nquiaana nn'a' judíos na cwiluitquiendye ndaana, jo' na ticala'nei'ndyeyuna cantyja 'naa'a'.

¹⁴ Jnda na tuee' xcwe ncuee, tjaque'e' naquii' wats'om t'ma' ndo' jo' jo' tyo'moo' ndaa nn'a'. ¹⁵ Saa tileicala'no' nn'a' judíos na cwiluitquiendye. Tyoluena:

—Nchaa' l'uu na tja tsa'm'aa' scwela. Quia jo' ¿chiiu na jee' ya matseitjoom'm ñ'oom?

¹⁶ T'o Jesús ndaana, matsoom:

—Nchii nncó matseijndaa'ndyo ñ'oom na ma'moo'ya. Nque' na jñoom ja seijndaa'ñe chiiu catsjooya. ¹⁷ Mei'cwi'ñee'che' ts'a' na ñe'cats'aa cantyja na matsa'ntjom Ty'oots'om, juu nntsei'no' aa Ty'oots'om seijndaa'ñe ñ'oom na ma'moo'ya, oo aa cwe' ñ'oom na seitiuu nncó na mañequiaya. ¹⁸ Mei'cwi'ñee'che' ts'a' na macwji' ñ'oom cantyja 'naa' nquii, matseijndei' tsa'ñee' na caluiit'ma'ñe ndaa nc'iaa'a'. Saa ts'a' na matseijndei' na catsei'tmaa'ñena' nquii na jñoom jom, tsa'ñee' cwiluiñe na mayom'm. Tiquinquiu'nn'aa'.

¹⁹ 'Moisés seiljei' ñ'oom na tque' Ty'oots'om ndaa'yo' na matsa'ntjomna'. Saa meii' na ljo', mei'cwi'ndyo' 'o tyoola'canda'ndyo' juuna'. Ee xe' cwila'canda'yo' juuna' roque'ndyo' na nlaque'yo' ja.

²⁰ Nn'a' na jndyendye t'oona nnoom, jluena:

—'U tsa'ndii matseixma'. ¿Ñee' ts'a' maque'ñe na nntseicuee' 'u?

²¹ T'o Jesús ndaana, matsoom:

—Xuee na cwita'jndyaaya sein'ma'ya ts'a' na leicjaca, ndo' s'aana' na tjoom' ticala'no'yo'. ²² Saa cala'no'yo' ñ'oom na nntsjoq. Tso Moisés na cala'yo' costumbre yonom nda'yo' na 'ndaandye. Ndo' cwila'canda'ndyo' ñ'oom'ñee' meii' xuee na cwita'jndyaaya. Saa nchii jom seicatoo'q' costumbre'ñee'. Nquiee weloo welooya jla'catoo'na juuna'. ²³ Nquii'yo' na mañequiiaa ljei na tquee' na wanaa' na cwil'a'yo' costumbre'ñee' meii' xuee na cwita'jndyaaya. Ndo' na luua' waa, chiiu na cwila'wjee'yo' ja nc'e na juu xuee na cwita'jndyaaya sein'ma'ya cwii ts'a' na wii'. ²⁴ Jo' chii tintjei'yo' cwenta na cwe' tomti cantyja na cwiwitquoo'. Catjei'yo' cwenta cantyja na maty'iomjana'.

Jesús ¿aa Cristo cwiluiñe?

²⁵ Quia jo' nt'om nn'a' Jerusalén tyota'x'eena ndaa nc'iaana:

—¿Aa nchii tsa's'am'aa' ts'a' na cwil'uee na'ma'n'iaa' na nla'cuae'na? ²⁶ Saa canty'ia'yo' ñequio na jndoo' jndye nn'a' matseinei', mei' tjaa ljo' coluena nnoom. ¿Aa nnts'aache'na' na cwila'tiuu na'ma'n'iaa' cwentaaya na tsa'm'aa' mayuu'che' cwiluiñe Cristo? ²⁷ Saa nque' quia nncwjee'e' tjaa 'ñee' juu nntsei'no' yuu jna'yom. Saa tsa'm'aa' manquiu-uyaaya yuu jnaa'.

²⁸ Jnda jndii Jesús na jluena ñ'oomwaa', seiwee' jñee'e'. Matsoom:

—Mach'eena' na cwita'jna'yo' ja ndo' manquiu'ya'yo' yuu ts'a' ja. Saa nchii na jndyoo cantyja 'na' nncó. Nque' na jñoom ja quii'ntaa'yo' cwiluiñe na mayom'm, saa jom ticala'na'yo'. ²⁹ Saa ja mawajna'a jom, ee jnaa'ya jo nnoom, ndo' manquiiyee' jñoom ja quii'ntaa'yo'.

³⁰ Cwe' nc'e na tsoom ñ'oomwaa', tyoque'ndye na'ma'n'iaa' na nnt'uena jom. Saa nc'e na tyoowe'ntyjo na ntyjii Ty'oots'om na nncwinoom nawi' t'ma', jo' chii mei'cwiindyena t'icat'uii jom. ³¹ Ndo' jndyendye nn'a' na tyom'a'na jo' jo', jla'yu'na ñ'e'ñe. Ndo' tyoluena ndaa nc'iaana:

—Quia nncwjee' nquii Cristo, ¿aa nnts'aache'na' jndyeti ts'iaa' nnts'aa' na tixocanda' na nluui na cwe' ts'a' nnts'aa nchiiti na mach'ee tsa'm'aa'?

Ty'ecat'uena Jesús

³² Nn'a' tmaa' fariseos tyondyena na nmeii' ñ'oom tyola'nei' nn'a' na jndyendye cantyja 'naa' Jesús. Jo' chii jla'jomndyena ñequio ntyee na cwiluitquiendye ndaa nc'iaana nn'a' judíos. Jñoomna nn'a' na cwil'a cwenta wats'om na c'oocat'ue na'ñee' jom. ³³ Matso Jesús ndaa nn'a' na jndyendye:

—Chjootindyo cwii m'aa'tya ñ'e'ndyo'. Ndo' ndanquia nncjolcwa'ndda'a na m'aa' nque' na jñoom ja na m'a'yo'. ³⁴ Quia ljo'che' nl'ue'yo' ja saa taxocaliu'yo' ja. Ndo' yuu na nnc'oo'ya, 'o xocanda' nntsquie'cañom'yo'.

³⁵ Quia jo' nt'om nn'aa'ya nn'a' judíos tyoluena ndaa nc'iaana:

—¿Yuu nncjaayuu tsa'm'aa' na xocanda' nliuuya jom? ¿Aa nnc'oomñe quii'ntaa' nc'iaaya nn'a' judíos na jnda' t'oom'ndye quii'ntaa' nn'a' griegos, cha ndaa m'moo' ndaana? ³⁶ ¿Ljo' ñe'catso ñ'oom na matseinei' luua' na nl'ua'ya jom saa xocaliuuya jom? Ndo' na matsoom yuu na wja' jaa xocanda' nntsquia'cañoo'ya jom.

Candaa na cwiñe'quiana' na cwita'ndo' nn'a"

³⁷ Xuee na cwintycwii ncuee cwil'ana na t'ma'ti xuee juuna na cwila't'maa'ndyena. Juu xuee'ñee" tjameintyjee' Jesús, seiwee" jñee"e". Tsoom:

–'Ñee" juu na matseiquee"na' ts'om na ñec'oomñe nacje 'naa" Ty'oqts'om, candyon-tyjo naxa"na, ndo' catseyu' ñ'e"ndyo. ³⁸ Nnts'aana' ñ'e" tsa"ñee" cha'xje" matso ñ'oom' Ty'oqts'om na jnda' teiljei. Juu ts'a" na matseyu' ñ'e"ndyo, nnaa" quii' ts'oom cha'cwijom candaa na cwiñe'quia na ticantycwii na wando' ts'a".

³⁹ Luaa' matsoom na ma'mqo" cantyja 'naa" Espíritu Santo na juu nnto'ñoom nn'a" na cwila'yu' ñ'e"ñê. Ee xje"ñee" tjoqche" na ñnequiaa Ty'oqts'om juu naquii' n'om nn'a", ee tyoowe'ntyjo xje" na nntseit'maa"ñê Jesús.

Tiñecwii na cwilue nn'a" cantyja 'naa" Jesús

⁴⁰ Ndo' quii'ntaa" nn'a" na jndyendye quia tyondyena ñ'oommei", tyoluena:

–Mayuu'che" tsa"s'am'aa" cwiluiñê nquii ts'a" na waa ñ'oom na nncwje'cañoom tsjoom-nancue na ñnequiaa ñ'oom' Ty'oqts'om ndaaya.

⁴¹ Ndo' jlue nt'omche":

–Tsa"m'aa" cwiluiñê Cristo.

Ndo' nt'om jlue:

–Chiuu sa 'o, juu Cristo ticatsona' na nnaa" Galilea. ⁴² Ee ñ'oom' Ty'oqts'om na teiljei matsona' na juu Cristo cwiluiñê tsjaa' David na jndyowicantyyoo'. Ndo' mati jom ts'a" tsjoom chjoo Belén yuu na jna" David.

⁴³ Ñ'oomwaa' to"na' nn'a" cantyja 'naa" Jesús. ⁴⁴ Ee cwantindye joona ñe'cat'uena jom, saq meir'cwii ts'a" t'icat'uii jom.

Na"ma"n'iaa" ticala'yu'na na Jesús cwiluiñê Cristo

⁴⁵ Quia jo' nquiee nn'a" na cwil'a cwenta wats'om ty'elcwee'na na m'a" ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'a" tmaa" fariseos. Tax'ee na ñ'ee" ndaa' nn'a na cwil'a cwenta wats'om:

–¿Chiuu na tñquio'ñ'om'yo' jom?

⁴⁶ T'oq na ñ'ee" na cwil'a cwenta wats'om, jluea:

–Mei"jom ndii' tyoondyaayâ na nntseinei" cwii ts'a" cha'na na matseinei" tsa"m'aa".

⁴⁷ Quia jo' fariseos'ñee" t'oqna ndaa' na ñ'ee", jluea:

–¿Aa cha' mati 'o manquiun'na'na"? ⁴⁸ Tjaa'na" cwii ts'a" na matseixma" n'iaa" oo cwii fariseo na matseyu' ñ'e"ñê. ⁴⁹ Saq na m'a" na cje cwil'a, ticala'no" na ljei na matsa'ntjom Ty'oqts'om. Joona la'xma"na na catsuundyena.

⁵⁰ T'o Nicodemo, tsa" na tyje'cañoom na m'aa" Jesús cwii teijaa". Jom macañ'ee" ñ'e" na ma"n'iaa"ñee". ⁵¹ Tsoom:

–Ñ'oom na matsa'ntjom Ty'oqts'om na teiljeina' na cwileiñ'oq"ya, manquiuyua na matsona' na ticaty'iomyana' na nntu'xaa"ya cwii ts'a" cwii tjoqche" na ndyaaya jnaa", ndo' na nliuuya ljo' s'aa.

⁵² T'oq na ñ'ee" nnoom, jluea:

–¿Aa maxje" mati 'u ts'a" na jna" Galilea? Tcuu tcuu catsei'na" ñ'oom' Ty'oqts'om na teiljei, quia jo' nljei' tjaa'na" cwii profeta na nna" Galilea.

Jnoq" na seitjooñe cwii yuscu

⁵³ Ndo' cwii ndo' cwiindyena ty'ena w'aana.

8

¹ Saq Jesús tjaa' ta na jndyu Olivos. ² Ndo' teincoo cwiiche" xuee, lcwee"e", tjaquiee'nnaa"na' wats'om t'ma". Ndo' jndyendye nn'a" tqie'cañomna jom. Quia na jnda' tjacjom, tyo'mqo" ndaana. ³ Ndo' juu xje"ñee" joo nn'a" na cwit'mqo" ljei na tqe" Moisés na matsa'ntjomna' ñequio nn'a" tmaa" fariseos tqioñ'omna cwii yuscu na m'aa". Yuscu'ñee" jliuna juu xcwe na matseitjooñe na m'aa" ñ'e" cwii tsa"s'a. Tquioque"na juu xcwe quii'ntaa"na. ⁴ Ndo' jluea nnoom Jesús:

–'U na ma'mqo" cantyja 'naa" Ty'oqts'om, jliuyâ yuscum'aa" xcwe na matseitjooñê ñ'e" cwii tsa"s'a. ⁵ Ndo' naquii' ljei na tqe" Moisés matsa'ntjomna' na catua'a ljo' cjooyolcu na cwil'a na luaa'. Saq 'u je', ¿chiuu matsu'?

⁶ Luaa' jluea nnoom cwe' ee cwil'uena na cat'uiina' jom. Saq jom je', seintquie'ñê, seiñjei" nomtyuaa ñequio nomts'oq". ⁷ Ndo' cwe' nc'e na tic'owintyjee'na na cwita'x'eena ñ'oomwaa' nnoom, teintyjee'yuiñê. Matsoom ndaana:

–'Ñee" cwiindyoy' 'o na tjaa jna" tseixma", juu cju'jndyee tsjo' nacjoo' yuscum'aa".

⁸ Jnda' jo' seintquie'ñeenna"na' nomtyuaa, seiñjeityee". ⁹ Saq quia jndye na ñ'ee" ñ'oomwaa', jna'na' na maco'tiana' nquiuena. Quia jo' to'na na cwii ndo' cwiindyena jluu'na

jo' jo'. Nn'a na tquiendye jlui'jndyeena, jnda jo' nn'a na cjeti m'a. Na macanda 'ndiina nquii Jesús ñequio yuscu'ñee na meintyjee' jo nnoom. ¹⁰ Jnda jo' teintyjee'yuu Jesús, ndo' cwe' nc'e mei'cwiindy na'ñee tac'oomndyena, macanda juu yuscu'ñee cwii m'aa', jo' chii tsoom nnoom:

—'U yuscu, ¿yuu m'a nn'a na tquiocalue jna'? ¿Aa mei'ncwii ts'a' ticatsejndaa'ñe jna'?

¹¹ T'o nnoom, matso:

—Mayuu' Ta, mei'cwii ts'a' tjaljo' s'aa.

Matso Jesús nnoom:

—Mei' ja ticats'aaya na cat'uiina' 'u. Cja'to', tantsa'nnda' jna'.

Jesús cwiluiñe naxuee quii'ntaa' nn'a'

¹² Ndo' seinei'nnda' Jesús ndaa' nn'a'. Matsoom:

—Ja cwiluiindy naxuee na mañequia naxuee jo ndaa' nn'a' tsjoomnancue. Mei'cwi'ñee'che' ts'a' na matseijomñe ñ'e'ndyo, nntseixma' naxuee na mañequia na ticantycwii na wando' ts'a'. Tijoom nntseixma' cantyja 'naa' najaa'.

¹³ Quia jo' nn'a' fariseos jlueña nnoom:

—'U macwji'yuu'ndyu' che'nncu' cantyja 'na'. Ndo' ñ'oom'ñee mei' tiyuu' jooña'.

¹⁴ T'o Jesús ndaana:

—Mei' na macwji'yuu'ndyo cantyja 'na'ya, saa ñ'oom na mayuu' juuna', nc'e ntyjiya yuu jna'ya, ndo' ntyjiya yuu joyo. Saa 'o ticaliu'yo' yuu jna'ya, mei' yuu na jo. ¹⁵ 'O cwilajndaa'ndyo' jnaa' nn'a' cantyjati na jndo' n'om nn'a' saa ja mei'cwii ts'a' ticat'uiya juu cantyja jnaa'. ¹⁶ Saa quia nncue'ntyjo xje' na nncu'xa', nncu'xa' cha'xje' na maty'iomyana'. Ee nchii m'aa'ya na ñenco na nnts'aa ts'iaa'ñee. Nquii Tsotyā na jñoom ja, m'aa'ñe ñ'e'ndyo. ¹⁷ Naquii' ñ'oom na sa'ntjom Ty'oqts'om na teiljeiina' na cwileiñ'om'yo', waa ñ'oom na matsona': "Quia na cwitjoom' ñ'oom na cweitjei'yuu'ndye we nn'a', maxje' cwicalui'yuu' ñ'oom'ñee'." ¹⁸ Jo' chii nc'e na luaa' matsona', ja cwiluiindy cwii ts'a' na macwji'yuu'ndyo cantyja 'na'ya, ndo' Tsotyāya cwiluiñe cwiiche' na jnda we.

¹⁹ Quia jo' tax'eena nnoom:

—¿Yuu m'aa' Tsotye'?

T'o Jesús matsoom:

—'O ticala'no'yo' cantyja 'na'ya mei' cantyja 'naa' Tsotyāya. Ee xe' cwila'no'yo' cantyja 'na'ya mati nla'no'yo' cantyja 'naa' jom.

²⁰ Ñ'oommei' seinei' Jesús yoche' na tyo'mqo' naquii' wats'om t'ma' 'naa' nn'a' judíos, yuu cwituee' nn'a' s'om cwentaa' Ty'oqts'om. Ndo' mei'cwii ts'a' t'icat'uii jom, ee tyoowe'ntyjo xje' na nntjoom nawi' t'ma'.

"Yuu na jo xondaq nntsquie'yo"

²¹ Cwiiche' cwii ndii' matso Jesús ndaana:

—Ja majo, ndo' 'o nl'ue'yo' ja, saa ndicwa' cho'nque'yo' jna' ndo' nncwje'yo'. Ndo' yuu na jo 'o xocandaq nntsquie'cañom'yo'.

²² Cwe' nc'e ñ'oomwaa', jlue nn'a' judíos:

—¿Aa nnts'aache'na' na nntseicue'ñe che'nque', na matsoom yuu na mawja' jaa xocandaq nntsquie'cañom'yo'?

²³ Jo' chii t'oo' ndaana, tsoom:

—'O ticalaxma'yo' cantyja 'naa' cañoom'luee saa ja tseixma'ya jo'. 'O laxma'yo' cantyja 'naa' tsjoomnancuewaañe, saa ja nchii jo' tseixma'ya. ²⁴ Cwe' nc'e ñ'oomwaa' jo' na tsjooya ndaa'yo' na ndicwa' cho'nque'yo' jna'yo' ndo' nncwje'yo'. Ee xe' ticalayu'yo' na ja cwiluiindy nquii na jñom Ty'oqts'om, quia jo' mei'chiuuche' ndicwa' cho'nque'yo' jna'yo' quia na nncwje'yo'.

²⁵ Quia jo' tax'eennda'na nnoom, jlueña:

—'U je', ¿'ñee' cwiluiindy'?

Matso Jesús ndaana:

—Majo' cha'xje' na jnda ñetsjoo ndaa'yo' xje' na to'a na mañequiaya ñ'oom naya. ²⁶ Nque' na jñoom ja cwiluiñe na mayom'm. Jndye ñ'oom tsoom noo' na catsjooya ndaa'yo'. Ndo' ñequii'che' matseiteincqo'a joo ñ'oom'ñee' ndaa' nn'a'. Saa jndye niom na ntyjee' ñ'e'ndyo' na maca'na' na cu'xa'ya.

²⁷ Saa na'ñee' ticala'no'na na ma'mqo' ndaana na Ty'oqts'om cwiluiñe Tsotyeen'. ²⁸ Quia jo' matsoom ndaana:

—Ja cwiluiindy nquii ts'a' na jna' cañoom'luee. Quia na jnda jla'we'yo' ja na nlacue'yo', quia ljo'che' nla'no'yo' na jo' cwiluiindy, ndo' nncjaantyjo' n'om'yo' na tjaa'na' cwii na mats'aa cantyja na matseixma' nncq. Cantyjati na t'mo' Tsotyā noo', ntyjati jo'ndyo na mats'aa. ²⁹ Ndo' Tsotyā na jñoom ja m'aa'ñe ñ'e'ndyo. Tica'ñee' ja na ñenco, ee ñequii'che' mats'aa yuu na cjawee' ntyjee' ñ'e'ndyo.

³⁰ Jndā na seinēiiⁿ ñ'oommeiⁿ, jndye nn'aⁿ jla'yu' ñ'eⁿñē.

Ñ'oom na mayuu' nntseicandyaañena' 'o

³¹ Ndo' matso Jesús ndāā nn'aⁿ judíos na jndā macwila'yu' ñ'eⁿñē:

—Xeⁿ cwiljoo'ndyo'tyeⁿyo' ñequio ñ'oom naya quia jo' mayuu'cheⁿ na cwiluiindy^o nn'aⁿ na cwilajomndyo' ñ'oom na mañequiaya. ³² Ndo' nla'ngⁿyo' cwaanⁿ ñ'oom tseixmaⁿ'na' ñ'oom na mayuu', ndo' juu ñ'oom na mayuu'ñeeⁿ nntseicandyaañena' 'o.

³³ Joo naⁿñeeⁿ t'ooⁿna nnoom, jluena:

—Jā cwiluiindyō tsjaaⁿ Abraham na jndyowicantyjoo'. Meiⁿjom ndii' tyoom'aaⁿyā moso ndāā nt'omcheⁿ nn'aⁿ. ¿Chiuu na matsu' na nnc'ooⁿcandyaⁿ'ndyō na m'aaⁿyā nacje 'naaⁿ cwiicheⁿ?

³⁴ T'ō Jesús ndāā naⁿñeeⁿ, matsoom:

—Ñ'oom na mayuu'cheⁿ matsjooya ndāā'yo'. Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na matseitjooñe nnoom Ty'oots'om m'aaⁿ xjeⁿ 'naaⁿ jnaⁿ. ³⁵ Ndo' ts'aⁿ na cwe' moso m'aaⁿ ndāā nnts'aana' na tixocaljoo'ñetyeⁿ na m'aaⁿ patrom 'naaⁿ, sãā nquii jnda patrom ñenquiiⁿcheⁿ m'aaⁿ. ³⁶ Ja na cwiluiindyō Jnda Ty'oots'om, ja nntseicandyaandyō 'o. Macwe' nc'e jo' nnc'om'yo' na candaā'ya na jndā jndyaandyō'. ³⁷ Mantyjiiya na 'o cwiluiindyō' tsjaaⁿ Abraham na jndyowicantyjoo', sãā cwiqueⁿndyo' na nlacue'yo' ja jnaaⁿ na tileicjō ñ'oom 'na'ya naquii' n'om'yo'. ³⁸ Ljo' na jndā ñenty'iaya na ñet'ooⁿya ñequio Tsotyā, jo' matseinaⁿ'ya ndāā'yo'. Sãā 'o je', cantyja na jndā ñejndye'yo' ñ'oom 'ndyoo tsotyē'yo', jo' cwil'a'yo'.

³⁹ T'ooⁿ naⁿñeeⁿ nnoom, jluena:

—Abraham cwiluiiñē tsotyāya.

Matso Jesús ndāāna:

—Xeⁿ 'o na mayuu'cheⁿ cwiluiindyō' ntseinda Abraham na jndyowicantyjoo', quia jo' nl'a'yo' cha'xjeⁿ s'aaⁿ. ⁴⁰ Sãā je' cwijoo' n'om'yo' na ñe'calacue'yo' ja na cwiluiindyō ts'aⁿ na matseinaⁿ'ya ñ'oom na mayuu' ndāā'yo'. Ndo' joo ñ'oom'ñeeⁿ ñequii'cheⁿ ñ'oom na jndiia 'ndyoo Ty'oots'om. Nquii Abraham t'cats'aaⁿ cha'na ñe'cal'a' o' ñ'eⁿndyo. ⁴¹ 'O cwil'a'yo' cha'xjeⁿ na mach'ee nquii tsotyē'yo'.

Jluena nnoom:

—Jā nchii na tuiindyō na tijndaa' tsotyāyā. Jā la'xmaaⁿyā na ñecwii tsotyāyā, nquii Ty'oots'om.

⁴² T'ō Jesús ndāāna, matsoom:

—Xeⁿ na mayuu'cheⁿ Ty'oots'om cwiluiiñē tsotyē'yo', quia jo' mati nnc'om'yo' na jnda nquii'yo' ja ee jnaaⁿ'ya na m'aaⁿ ndo' jndyōgya na m'aⁿ'yo'. Nchii jndyōo cantyja 'naⁿ nncō, nqueⁿ jñoom ja. ⁴³ ¿Chiuu na tileicala'ngⁿyo' ñ'oom na matseinaⁿ'? Maxjeⁿ cwitjom'yo' na nmeiiⁿ nc'e na tiñe'calañ'oom'ndyo' ja. ⁴⁴ 'O laxmaⁿ'yo' cantyja 'naaⁿ tsotyē'yo', juu tsaⁿ'jndii. Yuu na l'ue ts'om jom, jo' ñe'calacandaā'ndyo'. Jom cwiluiiñē na matseicwjeⁿ nn'aⁿ cantyjati xjeⁿ na tu' tsjoomnancue. Jom tjaa'naⁿ ñ'oom na mayuu' catseixmaaⁿ, ee tjaa'naⁿ ñ'oom na mayuu' naquii' ts'oom. Quia matseineiiⁿ cantu, matseineiiⁿ cantyjati na matseixmaaⁿ, cwe' nc'e tsaⁿ'cantu jom, ndo' cwiluiiñē tsotyē cha'tso ñ'oom na cantu. ⁴⁵ Sãā ja meiiⁿ na matseinaⁿ'ya ñ'oom na mayuu' maxjeⁿ tiñe'calayu'yo' ñ'eⁿndyo. ⁴⁶ Tjaa 'ñeeⁿ cwiindyō' 'o ndāā nncju' jnaⁿ nacjōya. Ñ'oom na matsjoo ndāā'yo' cwiluiiñena' ñ'oom na mayuu', quia jo' ¿chiuu na tiñe'calayu'yo' ñ'eⁿndyo? ⁴⁷ Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na m'aaⁿñe cantyja 'naaⁿ Ty'oots'om mandii ñ'oom 'ñom. Sãā cwe' nc'e na ticaluiindyō' cantyja 'naaⁿ'a', jo' chii tiñe'candyē'yo'.

Mam'aa' Jesús cwii tjoqcheⁿ na nnc'oom Abraham

⁴⁸ Quia jo' t'ooⁿ nn'aⁿ judíos nnoom. Jluena:

—Jeeⁿ xcwe cwil'uuyā na 'u cwiluiindyū' ts'aⁿ Samaria. Mati m'aaⁿ tsaⁿ'jndii quii' ts'om' jo' na matseintjeiⁿ'na' 'u.

⁴⁹ Jesús t'ooⁿ ndāāna. Matsoom:

—Ja tic'oom tsaⁿ'jndii quii' ts'ooⁿ. Ja Tsotyāya matseit'maaⁿndyo, sãā 'o cwilajnaⁿ'yo' ja. ⁵⁰ Sãā nchii mal'ueeⁿndyo na calat'maaⁿndyo' ja. M'aaⁿ cwiicheⁿ na mach'ee na nluuii'maaⁿndyo, ndo' manquii nncu'xeⁿ aa cwiluii na ljo'. ⁵¹ Ñ'oom na mayuu'cheⁿ na matsjoo ndāā'yo'. Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na matseiñ'oom'ñe ñ'oom 'na'ya, tijoom nntsuuñe.

⁵² T'ooⁿ nn'aⁿ judíos, jluena:

—Je' manquuijndaa'ndyo na matsei'xmaⁿ' tsaⁿ'jndii quii' ts'om'. Tue' Abraham, ndo' mati profetas. Sãā 'u matsu': "Xeeⁿ m'aaⁿ 'ñeeⁿ juu na matseiñ'oom'ñe ñ'oom 'naⁿ, tijoom cue'." ⁵³ Chaa l'uu na cwiluii'tmaⁿ'ndyū'ti, nchiiti weloo welooya Abraham tsaⁿ na teiyo tue' ndo' mati jndā tjā profetas. ¿Ñeeⁿ juu mache' cheⁿnncu' na cwiluiindyū'?

⁵⁴ T'ō Jesús, matsoom:

—Xeⁿ ñequii'cheⁿ na matseit'maaⁿndyoⁿ cheⁿnnco, maxjeⁿ cwe' ts'iaaⁿndyo. Juu Tsotyaya cwiluiñê na matseit'maaⁿñê ja, nqueⁿ na cwiluiñê Ty'oots'om na cwila't'maaⁿndyo'.⁵⁵ Meiⁿ ticata'jnaaⁿ'yo' jom. Ja mayuu¹ mawajnaⁿ'a jom, ndo' xeⁿ nntsjoⁿ na ticwajnaⁿ'a jom, quia jo' nnts'aa cheⁿnnco na cantundyo cha'xjeⁿ 'o. Saⁿ mayuu'cheⁿ mawajnaⁿ'a jom, ndo' matseicandaaⁿndyo ñ'oom'm. ⁵⁶ Tioo na neiⁿ' ts'om weloo'yo' Abraham tsaⁿ na ñet'oom teyo na sei'nqoⁿ'oⁿ na nncuee' xjeⁿ na nluuindyo na ts'aⁿ ja. Nty'iaaⁿ'a jo', ndo' tquiianaⁿ na jeeⁿ neiⁿ'eⁿ cantyja 'naaⁿ' na ljo'.

⁵⁷ Ndo' jlue nn'aⁿ judíos nnoom:

—Nchaa l'uu mayuu' na jndā nty'ia' Abraham ee 'u meiⁿ cwe' wen'aaⁿ nchoo' nqui chu' tyoowee'.

⁵⁸ T'o Jesús ndaaⁿ naⁿñeeⁿ, matsoom:

—Ñ'oom na mayuu'cheⁿ matsjoⁿ ndaaⁿ'yo', cwii tjoqcheⁿ na nluuiñê Abraham, saⁿ ja maxjeⁿ mam'aaⁿ'ya.

⁵⁹ Quia jo' jla'xcwiina ljo' na nñomna jom. Meiⁿ tiqueⁿna cwenta teiñqoⁿ xcwe quii'ntaaⁿna. Mana jlueeⁿ'eⁿ wats'om t'maⁿ 'naaⁿ'na.

9

Sein'maⁿ Jesús tsaⁿnchjaaⁿ'

¹ Jā nn'aⁿ na canchoo'we na t'maⁿ Jesús na calajomndyo ñ'eⁿñê tyoma'nqoⁿ'yā ñ'eⁿñê. Yocheⁿ na saawi'nqoⁿ'yā cwii joo, nty'iaayā cwii tsaⁿ'sa xjeⁿ na tuiiñê na nchjaaⁿ'. ² Ndo' tax'aayā nnoom, l'uuyā:

—'U Maestro, ¿ñeeⁿ juu seitjoqñê nnom Ty'oqots'om, jo' na tuiiñê tsaⁿ'm'aaⁿ' na nchjaaⁿ'aⁿ? ¿Aa nqueⁿ oo aa nn'aⁿ na nda jom?

³ T'o Jesús ndaaⁿyā, matsoom:

—Meiⁿ nchii jnaaⁿ' nqui na tuiiñê na nchjaaⁿ', meiⁿ nchii jnaaⁿ' nn'aⁿ na nda juu. Luaa' tjom cha cantyja 'naaⁿ' ca'moⁿ'na' na nqui Ty'oqots'om waa najndei na matseixmaaⁿ'. ⁴ Tseixmaⁿ'ya na cats'aaya ts'iaaⁿ' naaⁿ' nqueⁿ na jñoom ja yocheⁿ na ndicwaⁿ' wando'a. Ee quia nncue'ntyjo xjeⁿ na nncwjaaya, quia jo' xondaⁿ nl'aatyaaya ts'iaaⁿ' naaⁿ'aⁿ. ⁵ Yocheⁿ na m'aaⁿ'ya quii'ntaaⁿ' nn'aⁿ, cwiluiindyo chom na mañequiaa naxuee jo ndaana.

⁶ Jndā na tsoom na luaa', tjoom'm ndaaⁿnaⁿ' nomtyuaa. S'aaⁿ tsoo' ñequio juuna', jndā jo' ty'oomñê tsoo'ñeeⁿ lua'nnom tsaⁿnchjaaⁿ'. ⁷ Ndo' tsoom nnom:

—Cja' peila na jndyu Siloé, camaⁿ' n'omnjom'. Ñ'oom Siloé matsona' jñom ts'aⁿ' x'iaaⁿ'aⁿ.

Ndo' tja tsaⁿ'ñeeⁿ, tmaaⁿ nnoom. Ndo' quia jndyolcweeⁿ'eⁿ xuee manty'iaaⁿ'aⁿ. ⁸ Ndo' nn'aⁿ na nndyoo' m'aⁿ' yuu na mac'eeⁿ ñequio nn'aⁿ na ñenty'iaana jom na ñetcaⁿ' ljo' tjoqñê, ta'x'eena ndaaⁿ ntyeena:

—¿Aa nchii luaa' tsaⁿnchjaaⁿ' na tacatyeeⁿ na tcaⁿ' ljo' tjoqñê?

⁹ Nt'omndye joona jluena:

—Majom luaa'.

Saa nt'omcheⁿ jlue:

—Nchii jom, cwe' na jeeⁿ tseijomna'.

Saa nqueⁿ matsoom:

—Maja luaa.

¹⁰ Jo' na ta'x'eena nnoom, jluena:

—¿Chiuu tuiiyuu na ya teitquio' je'?

¹¹ T'oqoⁿ ndaana, tsoom:

—Juu ts'aⁿ na jndyu Jesús s'aaⁿ tsoo', ty'oomñê juuna' lua'nqoⁿ'. Jndā jo' matso na cjoya Siloé na cjocamaaⁿ nqoⁿ'. Ndo' tjo jo', tmaaⁿ nqoⁿ', ndo' je' xuee manty'iaaⁿ'.

¹² Quia jo' ta'x'eetina nnoom, jluena:

—¿Ndo' juu tsaⁿ'ñeeⁿ, yuu m'aaⁿ'?

T'oqoⁿ ndaana:

—Ticaljeiyya.

Fariseos ñe'caliuna chiuu tuii na n'maⁿ tsaⁿnchjaaⁿ'

¹³ Quia jo' ty'eñ'omna juu ts'aⁿ na ñet'oom na nchjaaⁿ' jo ndaaⁿ nn'aⁿ judíos na la'xmaⁿ' tmaaⁿ' fariseos. ¹⁴ Ee xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ quia s'aa Jesús tsoo' na s'aaⁿ na ya manty'iaa' tsaⁿ'ñeeⁿ. ¹⁵ Ndo' mati nn'aⁿ fariseos'ñeeⁿ tyota'x'eena nnoom. Tyoluena:

—¿Chiuu tuiiyuu na ya manty'ia'?

T'oqoⁿ ndaaⁿ naⁿñeeⁿ, tsoom:

—Juu tsaⁿ'ñeeⁿ ty'oomñê tsoo' lua'nqoⁿ', jndā chii tmaaⁿ'ya lua'nqoⁿ', ndo' je' ya manty'iaaⁿ'.

¹⁶ Saa nt'om fariseos'ñeeⁿ tyoluena:

—Tsaⁿ'am'aaⁿ' nchii m'aaⁿ' cantyja 'naaⁿ' Ty'oqots'om, ee ticatseit'maaⁿ'ñê xuee na cwita'jndyaaya.

Ndo' nt'om nci'aana jlue:

—Ts'aⁿ na tseixmaⁿ jnaⁿ tixocandaq nnts'aaⁿ cwii ts'iaaⁿ t'maⁿ cha'na luaa'.

Ndo' laa'ti' tícwjom ñ'oom na jla'neiⁿna. ¹⁷ Jo' chii ta'x'eennda'na nnom ts'aⁿ na ñet'oom na nchjaaⁿl. Jluena nnoom:

—Ndo' 'u je', çljo' matsu' cantyja 'naaⁿaⁿ na s'aaⁿ na ya manty'ia'?

T'ooⁿ, matsoom:

—Tsaⁿñeeⁿ cwiluiñê profeta.

¹⁸ Saaⁿ nn'aⁿ judíos'ñeeⁿ maxjeⁿ tiñe'cala'yⁿu'na na ñet'oom na nchjaaⁿaⁿ ndo' je' jnda ljoya manty'iaaⁿaⁿ. Jo' chii tqeeⁿndyena nn'aⁿ na nda jom. ¹⁹ Ndo' ta'x'eena ndaqⁿ naⁿñeeⁿ, jluena:

—Tsaⁿm'aaⁿl, çaa nda'yⁿo' jom? Chiuu cwindu'yⁿo', çaa mayuu' na tuiñê na nchjaaⁿaⁿ?

²⁰ Ndo' t'ooⁿ nn'aⁿ na nda jom. Jluena:

—Manquiuyâ na ndaayâ jom, ndo' manquiuyâ na tuiñê na nchjaaⁿaⁿ. ²¹ Saaⁿ cantyja chiuu tuiyuu na ya manty'iaaⁿaⁿ je', jo' ticaliuyâ. Meiⁿ ticaliuyâ 'ñeeⁿ s'aa na ya manty'iaaⁿaⁿ. Saaⁿ jnda tue'ntyjo choom'm. Jo' chii cata'x'ee'yⁿo' ñom chiuu waa. Manquiuyeeⁿ nntsoom chiuu tui.

²² Luaa' ñ'oom t'ooⁿ joo nn'aⁿ na nda jom, ee nquiaana nn'aⁿ na cwiluiitquiendye ndaqⁿ nn'aⁿna. Ee jnda jla'jomndyena xeⁿ na nncwji'yuu'ñe mei'cwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na Jesús cwiluiñê Cristo, tixonquiána na wanaaⁿ na nntseijomñe tsaⁿñeeⁿ xjeⁿ na cwitjomndye nn'aⁿ na nla't'maaⁿndyena Ty'oots'om. ²³ Cwe' na luaa' waa, jo' na jlue nn'aⁿ na nda jom: "Jnda tue'ntyjo ñoom'm. Cata'x'ee'yⁿo' ñom."

²⁴ Quia jo' jnda we ndii' tqeeⁿ nn'aⁿ judíos juu tsaⁿ na ñet'oom na nchjaaⁿl. Tyoluena nnoom:

—Ñequio na ndo' Ty'oots'om catseineiⁿ ñ'oom na mayuu'cheⁿ. Já cwila'noqⁿá na juu tsaⁿs'am'aaⁿl matseixmaaⁿ jnaⁿ.

²⁵ Ndo' t'ooⁿ ndaana, matsoom:

—Ticaljeiyya, aa jom ts'aⁿ na matseixmaⁿ jnaⁿ. Ñe'cwii waa na matsei'noⁿa, meiiⁿ na ñet'ooⁿ na nchjaⁿya, saaⁿ je' ya manty'iaa.

²⁶ Quia jo' ta'x'eennda'na nnoom. Jluena:

—çljo' s'aaⁿ 'u? çChiuu s'aayom na ya manty'ia'?

²⁷ T'ooⁿ ndaqⁿ naⁿñeeⁿ, matsoom:

—Majnda tsjooya ndaqⁿyⁿo', saaⁿ ticalañ'oom'ndyo'. Ndo' je' çchiuu na ñe'candy'e'ndda'yⁿo'? çAa mati 'o ñe'calajomndyo' ñ'oom na mañequiaaⁿ?

²⁸ Ndo' jla'jnaaⁿl naⁿñeeⁿ ts'aⁿ na ñet'oom na nchjaaⁿl. Jluena:

—'U cwiluiindyⁿo' ts'aⁿ na matseijomñe ñ'oom'm, saaⁿ já cwilajomndyô ñ'oom na tyoñequiaa Moisés. ²⁹ Já manquiuyayâ na seineiⁿ Ty'oots'om nnom Moisés, saaⁿ tsaⁿm'aaⁿl meiⁿ cwe' ticaliuyâ yuu jna'yom.

³⁰ T'ooⁿ tsaⁿñeeⁿ ndaana, matsoom:

—Jeeⁿcheⁿ ndya' çjaawee' ts'ooⁿ na luaa', na 'o ticaliu'yⁿo' yuu jna'yom, ndo' jnda tquiaaⁿ na ya manty'iaa. ³¹ Cha'tsondyo manquiuyaa na Ty'oots'om xocañeeⁿ ñ'oom ndyuee nn'aⁿ na laxmaⁿ jnaⁿ. Saaⁿ mei'cwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na matsei'maaⁿñe jom ndo' na mach'ee yuu na l'ue ts'oom, tsaⁿñeeⁿ ñeeⁿ ñ'oom 'ndyoo. ³² Cantyjati xuee na jnaⁿ tsjoomnancue, meiⁿjom ndii' tyoondye nn'aⁿ na ñet'oom cwii ts'aⁿ na s'aa na ya manty'iaa' cwii ts'aⁿ na tuiñe na nchjaaⁿl. ³³ Xeⁿ nchii Ty'oots'om m'aaⁿ ñ'eⁿ tsaⁿm'aaⁿl, tjaa na nndaqⁿ nnts'aaⁿ.

³⁴ T'ooⁿna nnoom, jluena:

—'U cha'tso na cha'tso cantyja na tuiindyⁿo' matsei'xmaⁿl jnaⁿ. Ndo' çaa matseijndu' na m'moⁿl ndaqⁿ já?

Quia jo' tjeiiⁿna jom wats'om chjoo 'naaⁿna yuu cwitjomndyena.

La'xma'na cha'na nn'aⁿ nchjaaⁿ jo nnom Ty'oots'om

³⁵ Jndii Jesús na tjeiiⁿna tsaⁿñeeⁿ quii'ntaaⁿna. Quia ljeiiⁿ juu, matsoom nnom:

—çAa matseyu' ñequio Jnda Ty'oots'om?

³⁶ T'ooⁿ tsaⁿñeeⁿ, matsoom:

—Jeeⁿ 'u Ta, çcwaanⁿ ts'aⁿ jom cha ya nntseyu'a ñ'eⁿñê?

³⁷ Matso Jesús nnoom:

—Majnda nty'ia' jom. Mannço na matseinaⁿya njom' cwiluiindyô nqueⁿ.

³⁸ Quia jo'cheⁿ matsoom:

—'U Ta, matseyu'a ñ'eⁿndyⁿo'.

Ndo' seit'maaⁿñê Jesús.

³⁹ Ndo' Jesús matsotyeⁿcheⁿ:

—Ja jndyoqⁿ tsjoomnancuewaañe na nntoⁿa nn'aⁿ. Nquiee nn'aⁿ na ndoo' nquiuna na cwila'noⁿna chiuu waa cantyja 'naaⁿl Ty'oots'om nnts'aa na nnc'omna cha'cwijom ts'aⁿ

na nchjaaⁿ. Ndo' joo nn'aⁿ na ndoo' nquiuna na m'aⁿna na nchjaaⁿna cantyja 'naaⁿ Ty'oots'om, joona nñequiua na candaaⁿya nla'noⁿna cantyja 'naaⁿaⁿ.

⁴⁰ Nndyoo' meintyjee' cwantindyee nn'aⁿ tmaaⁿ fariseos, ndo' jndyena na luaa' tso Jesús. Quia jo' ta'x'eena nnoom, jluena:

—¿Aa mati já mach'eena' na nchjaaⁿyá?

⁴¹ T'o Jesús ndaana, matsoom:

—Xeⁿ na je' laxmaⁿyo' cha'na nn'aⁿ na ticala'noⁿ cantyja 'naaⁿ Ty'oots'om quia jo' tjaa'na' jnaⁿ na cwilaxmaⁿyo'. Saaⁿ nc'e na cwindu'yo' na 'o laxmaⁿyo' nn'aⁿ na candaaⁿya cwila'noⁿ cantyja 'naaⁿ Ty'oots'om, jo' chii cwilaxmaⁿyo' na cho'nqueⁿyo' jnaⁿyo'.

10

N'oom na tjañoom' cantyja 'naaⁿ tiom canmaⁿ

¹ N'oom na mayuu'cheⁿ na matsjoo ndaaⁿyo', juu ts'aⁿ na nchii 'ndyoots'a tiom wjaaqueie' yuu na ñjomndye canmaⁿ, saaⁿ cwiicheⁿ joo wjaawaaⁿ juu tiom'ñeeⁿ na nncwincjeeⁿeⁿ juuna', tsaⁿñeeⁿ cwiluiiñê tsaⁿcanch'ue ndo' tsaⁿ na mawincje' tiom. ² Saaⁿ nquii ts'aⁿ na cwiluiiñê na mateix'ee canmaⁿ, xcwe 'ndyoots'a tiom nncjaaqueⁿeⁿ. ³ Ts'aⁿ na mach'ee cwentata 'ndyoots'a tiom'ñeeⁿ, matseicanaaⁿñe na nncwinoom. Ndo' joo canmaⁿñeeⁿ na mateix'eeⁿ cwita'jnaaⁿyo' jñeeⁿeⁿ. Macwjeeⁿeⁿ ncueeyo', wjaachom jooyo'. ⁴ Ndo' quia na jndaⁿ tjeiiⁿeⁿ cha'tso canmaⁿ na mach'eeⁿ cwentata, wjaajñeeⁿ jo ndaaⁿyo', oontyjojo' naxeⁿeⁿ ee cwita'jnaaⁿyo' jñeeⁿeⁿ. ⁵ Cwii ts'aⁿ na ticata'jnaaⁿyo' na nchii ty'oyo', xoc'oontyjojo' naxeⁿ, hasta nlei'nomyo' juu. Ee ticata'jnaaⁿyo' jndyee' cwiicheⁿ ts'aⁿ na nchii ty'oyo'.

⁶ Luaa' ñ'oom na cwe' tjañoom' na seineiⁿ Jesús ndaana. Saaⁿ ticala'noⁿna ljo' ñe'catsona'.

Jesús cwiluiiñê ts'aⁿ na candaaⁿya mateix'ee canmaⁿ

⁷ Ndo' seinei'ticheⁿ Jesús ndaaⁿ naⁿñeeⁿ. Tsoom:

—N'oom na mayuu'cheⁿ matsjoo ndaaⁿyo', ja cwiluiindyoo 'ndyoots'a tiom na cwi'ooquie' canmaⁿ. ⁸ Cha'tso nt'omcheⁿ nn'aⁿ na jndaⁿ tquiocalue na cwiluiindyee na nntei'x'ee canmaⁿ cwii tjoocheⁿ na jndyoo, joo naⁿñeeⁿ la'xmaⁿna na c'canty'ue ndo' nn'aⁿ na cwiwincje' tiom. Saaⁿ joo canmaⁿ na mayuu'cheⁿ cwiluiindyee cwentaya tñquiandyena cantyja 'naaⁿ naⁿñeeⁿ. ⁹ Ja 'ndyoots'a tiom cwiluiindyoo. Mei'cwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na nncjaaqueie' cantyja 'naⁿya, tsaⁿñeeⁿ nluin'maaⁿñê. Nntseijomna' jom cha'cwijom cwii catsmaⁿ na maljeiiyo' na nlcwa' na macalui'yo' tiom'ñeeⁿ ndo' na macwjee'ndda'yo'.

¹⁰ Tsaⁿcanch'ue ñequii'cheⁿ na macwjeeⁿeⁿ na nnc'ueeⁿ nntseicueⁿeⁿ ndo' na nntseinaⁿaⁿ. Ja jndyoo na nñequia na ticantycwii na cwita'ndo' nn'aⁿ, ndo' cha na candaaⁿya na nla'xmaⁿna juu jo'. ¹¹ Ja cwiluiindyoo ts'aⁿ na candaaⁿya mateix'ee canmaⁿ. Juu ts'aⁿ na candaaⁿya na mateix'ee canmaⁿ ntsmeiⁿ, mañequiaaⁿñe na cue' cwentaaⁿyo'. ¹² Saaⁿ juu tsaⁿntjom na nchii cwiluiiñê ty'oyo' ee cwe' mach'eeⁿ cwentata jooyo', noom'm na ndyocwjee'cañoom lobo. Quia jo' ma'ñeeⁿ canmaⁿñeeⁿ, maleinoom. Ndo' juu lobo'ñeeⁿ mantyjo ndo' mat'uii jooyo'. ¹³ Maleinom tsaⁿñeeⁿ ee cwe' tsaⁿntjom jom, jo' chii ticajnda ntyjeeⁿ canmaⁿñeeⁿ.

¹⁴⁻¹⁵ Ja cwiluiindyoo ts'aⁿ na candaaⁿya mateix'aya canmaⁿ. Ndo' cha'xjeⁿ wajnaaⁿ Tsotyá ja, mati ja mawajnaⁿa jom. Maluaa' matseijomna' na wajnaⁿa canmaⁿ ntsmagaⁿa, ndo' quioo' ntsmagaⁿa cwitajnaaⁿyo' ja. Ndo' mañequiaandyoo na c'io cwentaa canmaⁿ ntsmagaⁿa. ¹⁶ Mati mam'aⁿ nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwiluiindyena canmaⁿ ntsmagaⁿa na tic'omna tmaaⁿwaa. Mati joona cwiluiindyoo na c'ocachooⁿya, ndo' nncquiontyjona na nncwaⁿya joona. Ndo' nncuaa na ñe'cwii tmaaⁿ, ndo' ñe'cwii ts'aⁿ na nntei'ee joona.

¹⁷ 'Nquii Tsotyá jeeⁿ candya' ts'oom ja, ee mañequiaandyoo na c'io cwentaa nn'aⁿ na cwiluiindyee canmaⁿ ntsmagaⁿa cha nñequiaaⁿ na nncwando'ndda'a. ¹⁸ Tjaa'na' ñeeⁿ juu na nndaⁿ nntseicuee' ja na nchii ñ'oomya. Manncotyá mañequiaandyoo na ljo' catjoⁿ. Waa najndo na cwiluiindyoo na cats'aa na ljo', ndo' mati waa na jndo na nncwando'xcq. Luaa' ñ'oom na saⁿntjom Tsotyá ja na catseixmaⁿya.

¹⁹ Jnda na jndye nn'aⁿ judíos ñ'oommeiⁿ s'aana' na t'icatjoom'ndda' na jla'neiⁿna cantyja 'naaⁿaⁿ. ²⁰ Ee jndyendye joona jluena:

—Tsaⁿjndii matseixmaaⁿ, ndo' jndaⁿ teintjeiⁿñê. ¿Chiuu na cwindye'yo' ñ'oom na matseineiⁿ?

²¹ Saaⁿ nt'omndye joona jlue:

—Nchaa l'uu ñ'oommeiⁿ la'xmaⁿna' ñ'oom na nntseineiⁿ ts'aⁿ na m'aaⁿ nacje 'naaⁿ ts'aⁿjndii. ¿Aa nnts'aacheⁿna' cwii ts'aⁿ na m'aaⁿ nacje 'naaⁿ ts'aⁿjndii nndaⁿ nnts'aa na nnty'iaa' ts'aⁿ na nchjaaⁿ?

Tñquiandyee nn'aⁿ judíos cantyja 'naaⁿ Jesús

²² Tsjoom Jerusalén tuee' xuee quia cwila't'maa'ndye nn'a'n judíos na cwijaañjoom' n'omna xje' na tiouxconnda' weloo weloona cwenta wats'om t'ma' l'ō Ty'oots'om. ²³ Ndo' xcwe ncueesua' quia tuee' xuee'ñee'n. Jesús m'aa'n wats'om t'ma' 'naa'na. Manoom naquii' cwii'w'aa cwentaa' wats'om'ñee'n na cwe' wanaa' ndioche'n na s'aa Salomón. ²⁴ Quia jo' nn'a'n na cwiluiitquiendye ndaa' nn'a'n judíos tjaa'ndyena tsei Jesús. Ta'x'eena nnoom jluea:

—¿Cwanti yo na malechil' já na matseñ'ee'ndyu' já? Xe' na mayuu' cwiluiindy' Cristo, ntyjau catsu' ndaayá.

²⁵ Matso Jesús ndaana:

—Jnda' tsjoo na ljo' ndaa'yo', saa maxje' ticalayu'yo'. Majoo ts'iaa' na mats'aa ñequio najndei' na matseixma' Tsoya, joona' cwitjei'yuu'ndyena' cantyja 'na'ya. ²⁶ Saa 'o tiñe'calayu'yo' ñ'e'ndyo cwe' nc'e nchii cwiluiindy' canma' ntsmaa'a. ²⁷ Ee nn'a'n na cwiluiindy' canma' ntsmaa'a cwindyena jndyeya, ndo' ja mawajna'a joona, ndo' joona cwinquiontyjona naxa'a. ²⁸ Ja mañequia na ticantycwii na cwita'ndo'na, mei' tajom catsuundyena. Ndo' tjaa mei'cwii ts'a' na ndaa' nncwji' joona l'oo. ²⁹ Ee nquii Tsoya na tqiaa' joona l'oo, jom cwiluiit'ma'ñetyee' na cha'tso, ndo' mei'cwii tjaa 'ñee' juu ndaa' nncwji' joona l'oo'. ³⁰ Ja ñequio Tsoya ñe'cwii cwiluiindy' ñ'e'ñe'.

³¹ Jnda' na jndye nn'a'n judíos'ñee' na luaa' ñ'oom tso Jesús, jla'xcwiinnda'na ljo' na nntuee'na nacjoom'm. ³² Quia jo' tsoom ndaana:

—Majndye ts'iaa' na ya jnda' s'aya jo' ndaa'yo' ñequio najndei' na matseixma' Tsoyaya. ¿Cwaa' cwii juuna' na mach'eena' na ñe'cajñom'yo' ljo' ja?

³³ Ndo' t'oo judíos'ñee' nnoom, jluea:

—Nchii ñe'cajñoo'yá ljo' 'u cwe' cwii ts'iaa' na ya mache'. Nl'aayá na luaa' 'u ee matseijna' Ty'oots'om. Ee 'u cwe' ts'a' 'u, saa mache' na cwiluiindy' Ty'oots'om.

³⁴ Jesús t'oo' ndaana, tsoom:

—Naquii' ljeii ñ'oom' Ty'oots'om na cwileiñ'om'yo', manquiu'yo' na nquii Ty'oots'om matsoom: “Ndaa' 'o na cwiluiitquiendyo' jo ndaa' nn'a'n matsjoo' matseijomna' 'o cha'na nncó.”

³⁵ Matsotiche' Jesús:

—Tso Ty'oots'om ndaa' nn'a'n na cwiluiitquiendye ndaa' nn'a'n judíos na matseijomna' joona cha'na nque'. Ndo' manquiuuya na tixocats'aana' na cwe' cantu ñ'oom na tsoom. ³⁶ Jo' chii tixcwe na cwindu'yo' na matseijnaa'a jom nc'e na tsjoo na cwiluiindy' Jnaa'. Ee nque' ty'oom ts'iaa' ja, ndo' sa'ntjoom ja na candyoc'oo'ndyo quii'ntaa' 'o nn'a'n tsjoomnancue. ³⁷ Jo' chii xe' nchii ts'iaa' 'naa' Tsoya mats'aa, ticalayu'yo' ñ'e'ndyo. ³⁸ Saa nc'e na mats'aa ts'iaa' 'naa'a', jo' chii calayu'yo' cantyja 'naa' mañejoo ts'iaa'ñee' meii' na tiñe'calayu'yo' ñ'e'ndyo ja. Ee cantyja 'naa' joona' nliu'yo' ndo' nla'nqo'yo' na nquii Tsoya ñe'cwii cwiluiiñ ñ'e'ndyo, ndo' ja ñe'cwii cwiluiindy' ñ'e'ñe'.

³⁹ Quia jo' cwiiche' cwii ndii' jla'jndaa'ndyena na nnt'uena jom, saa t'icandaq' l'ana, tjaa'.

⁴⁰ Quia jo' tei'ty'ioonndaa'á jndaa Jordán ñ'e' Jesús yuu ñet'oomjndyee Juan na tyot-seits'oomñe' nn'a'. Ndo' majndye xuee' ñet'oo'yá jo' jo' ñ'e' Jesús. ⁴¹ Ndo' jndye nn'a'n tqie'cañom na m'aa'yá na ñe'candyena ñ'oom na tyoñequiaa'. Tyoluena ndaa' nc'iaana:

—Juan mei'cwii ts'iaa' tyooch'ee' na xocandaq' nluina' na cwe' ts'a' nnts'aa. Saa cha'tso ñ'oom na tyoñequiaa' cantyja 'naa' tsa'm'aa', ñequii'che' na mayuu' joona'.

⁴² Ndo' majndye nn'a'n tyola'yuu' ñ'e' Jesús jo' jo'.

11

Na tue' Lázaro

¹ Tyom'aa' cwii ts'a' wii' na jndyu Lázaro. Juu tsa'ñee' tyom'aa' tsjoom Betania ñequio María ñequio xjoom Marta. ² Majuu María, xjo Lázaro'ñee', tsa' na tu'nquio nche' nc'ee Jesús, ndo' ñequio sooxquee' tyuee'ñe' nc'ee. ³ Ndo' joo yolcu'ñee' jla'cwanomna ñ'oom na m'aa' Jesús. Jluena:

—'U Ta, juu ts'a' na jee' candya' ts'om', wee'e'.

⁴ Jnda' na jndii Jesús ñ'oomwaa', matsoom:

—Tycuwaa' nchii macandá na cwe' nntseicuee'na' jom. Matjoom na luaa' cha caluiit'maa'ñe Ty'oots'om cantyja 'naa'a'. Ndo' mati nntseit'maa'ñe ja na cwiluiindy' Jnaa'.

⁵ Jee' wi' ts'om Jesús Marta ñequio tyjee tsa'ñee' ñequio nquii Lázaro. ⁶ Jnda' na jñee' na wii' Lázaro'ñee', ljoo'ñetyee' we xuee' jo' jo' yuu na m'aa'. ⁷ Jnda' teinom we xuee'ñee', já nn'a' na t'maa' na calajomndyō ñ'e'ñe' ts'iaa' na mach'ee', matsoom ndaayá:

—Tsaanndaa'a Judea.

⁸ Jo' chii l'uuyá nnoom:

—'U ta na ma'moꝝⁿⁱ ñ'oom' Ty'oots'om ndaayâ, tyoowijndye xuee na jla'jndaa'ndye nn'aⁿ nnts'aa nñomna ljo' 'u, ndo' zaa jo' wja'nnda'?

⁹ T'o Jesús ndaayâ, matsoom:

—Ndicwaⁿ waa xjeⁿ na nnts'aatyâ ts'iaaⁿ cwii tjoocheⁿ na nnt'ue nn'aⁿ judíos ja. Ndo' na luaa' waa matseijomna' cha'cwijom na cwii xuee na candaq'ya canchoo'we horas na nnts'aa ts'aⁿ ts'iaaⁿ. Quia naxuee manom ts'aⁿ, xocwity'ueeⁿ, ee ya tquiom'm nc'e na manty'iaa' ñe'quiom' tsjoomnancuewaañe. ¹⁰ Saa tixocandaq nnts'aa ts'aⁿ ts'iaaⁿ natsjom. Xeⁿ nnts'aaⁿ na ljo' nncwity'ueeⁿ, ee tjaa'naⁿ naxuee c'oom ñ'eⁿñê.

¹¹ Jndaⁿ tsoom na luaa' ndaayâ, tsotyeeⁿcheⁿ:

—Juu ti'x'iaaya Lázaro watsom, saa jø na nntseilcwiya jom.

¹² Quia jo' t'ogyâ, l'uuyâ:

—Jeeⁿ 'u Ta, xeⁿ na cwe' watsom, maxjeⁿ nlco'yana' jom.

¹³ Seineiⁿ Jesús ñ'oomwaa' ee na m'aaⁿ ts'ooñe Lázaro, saa jâ jlatiuuyâ na ma'moꝝⁿ na watsoo tsaⁿñeeⁿ. ¹⁴ Quia jo' tsondyeoom ndaayâ:

—Jndaⁿ tue' Lázaro. ¹⁵ Ndo' nei'ya na tic'og'ya jo' jo' quia na tueeⁿeⁿ cha na nlayu'yo'. Je' cjaaya na m'aaⁿ.

¹⁶ Tomás, tsaⁿ na cwilacajndyuyâ catyeⁿnquiee, juu cwii jâ nn'aⁿ na canchoo'wendyô na t'maⁿ Jesús na calajomndyô ñ'eⁿñê, matso ti'ñeeⁿ ndaayâ:

—Mati cjaaya cha mañejom cwjaaya ñ'eⁿñê.

Tseixma' Jesús na cwita'ndo'nnda' nn'aⁿ na jndaⁿ tjâ

¹⁷ Quia jo' saayâ, squiaayâ Betania. Jndaⁿ na squiaayâ jo' jo' tyolue nn'aⁿ nnom Jesús na jndaⁿ ñequiee xuee na ndii' Lázaro tsei'tsuua. ¹⁸ Tsjoom'ñeeⁿ cha'na we kilómetros waljoo' xcwe na tquia m'aa'na' ñ'eⁿ Jerusalén. ¹⁹ Ndo' majndye nn'aⁿ judíos jndaⁿ tquie'cañom Marta ñequio María. Tquiola'jomndyena na cwiñe'quiaana na t'maⁿ n'om na ñ'ñeeⁿ na tue' Lázaro. ²⁰ Jndaⁿ na jndii Marta na jndaⁿ wjaawindyoo'â ñ'eⁿ Jesús, jlueeⁿeⁿ na jndyocatjomñê juu yuu na m'aa'yâ. Saa Maria ljoo'ñê na waa w'aa. ²¹ Matso Marta nnom Jesús:

—'U Ta, toom cwe' m'aaⁿ ñjaaⁿ, tícue' ñetyjo. ²² Saa meiiⁿ na jndaⁿ tueeⁿeⁿ ntyjiyaya na mei'cwi'ñeeⁿcheⁿ ñ'oom na nlcaⁿ nnom Ty'oots'om, nñequiaaⁿ.

²³ T'o Jesús, matsoom nnom:

—Ncwando'nnda' ti'ty'iu' meiiⁿ na jndaⁿ tueeⁿeⁿ.

²⁴ T'o Marta nnoom, matso:

—Ntyjiyaya na nncwando'nnda' ñetyjo xuee na macandaⁿ quia na nntseinlcwi Ty'oots'om nn'aⁿ na jndaⁿ tjâ.

²⁵ Matso Jesús nnom:

—Ja cwiluiindyø na mañequia na cwita'ndo'xco nn'aⁿ, ndo' ja mañequia na ticantycwii na mawando' ts'aⁿ. Ñ'eeⁿ juu na matseyiu' ñ'eⁿndyø, meiiⁿ na cue', maxjeⁿ nncwando'xco. ²⁶ Ndo' ticwii cwii ts'aⁿ na matseyiu' ñ'eⁿndyø, ticantycwii na nncwando', ndo' meiⁿ tijoom nntsuuñe. ¿Aa matseyiu' na ljo'?

²⁷ Matsoom nnom Jesús:

—Mayuu' Ta, matseyiu'a na 'u cwiluiindyø Cristo, Jnda Ty'oots'om. Ma'u jo' na tseixmaⁿ na nncwje'cañoom' tsjoomnancue.

Seichjoo'na' ts'om Jesús, ty'ioom

²⁸ Jndaⁿ na tso Marta na luaa', quia jo' tjaaⁿ, tjacwaaⁿ tyjeeⁿ María. Ñemaaⁿ matsoom nnom tsaⁿñeeⁿ:

—Jndaⁿ tyjee' nquii Maestro ndo' maqueeⁿñê 'u.

²⁹ Quia na jndii María na ljo', seityuaaⁿaⁿ, jndyocatjomñê Jesús yuu na m'aa'yâ. ³⁰ Ee xjeⁿñeeⁿ tyootsaaquiaa'â quii' tsjoom ñ'eⁿ Jesús. Ndi m'aa'yâ ñ'eⁿñê yuu na tjacatjomñe Marta jâ. ³¹ Ndo' joo nn'aⁿ judíos na cwila'jomndye ñ'eⁿ María na cwiñe'quia na t'maⁿ ts'oom, quia nty'iaana na seityuaaⁿaⁿ, teicantyyaaⁿ, jlueeⁿeⁿ quii' w'aa, ty'entyjona naxeeⁿeⁿ. Ee jla'tiuuna na wjaacaty'ioom yuu waa tsei'tsuua.

³² Quia na tueⁿeⁿ na m'aa'yâ ñ'eⁿ Jesús, tcoom'm xtyeeⁿ jo nc'ee. Matsoom nnom:

—Jeeⁿ 'u Ta, toom cwe' m'aaⁿ ñjaaⁿñe, quia jo' tícue' ñetyjo.

³³ Nty'iaa' Jesús na jeeⁿ maty'ioo María, ndo' jeeⁿ cwityuee nn'aⁿ judíos na tquiontyjo naxeeⁿeⁿ. Quia jo' jeeⁿ seichjoo'na' ts'om Jesús, ndo' sei'ndaa'na ntyjeeⁿ. ³⁴ Tax'eeⁿ ndaana, matsoom:

—¿Yuu cwijom ty'iu'yo' jom?

Jluena nnoom:

—Ta, candyo' canty'ia'.

³⁵ Ndo' Jesús ty'ioom. ³⁶ Quia jo' joo nn'aⁿ judíos jlue:

—Queⁿyo' cwenta na jeeⁿ wi' ts'oom ti'ts'oo.

³⁷ Saa cwantindyø joona jluena:

—Tsa^s'am'aaⁿ s'aaⁿ na ya nty'iaa' tsaⁿnchjaaⁿ. ¿Aa nchii mati nddaa nnts'aaⁿ na tîcue' Lázaro?

Tquiaa Jesús na ta'ndo'xco Lázaro

³⁸ Sei'ndaa'nnda'na' ntyjii Jesús. Saayâ ñ'eⁿñê yuu na waa tsue'tsjo' na tuui tsei'tsuaa juuna'. Cwita' tsjo' 'ndyoots'aa'na'. ³⁹ Tso Jesús ndaana:

—Quindyo'yo' tsjo'waa.

Juu Marta, xjo ts'oo, matsoom:

—Jeeⁿ 'u Ta, je' jnda teic'eeñê ee jnda jnda' ñequiee xuee na tueeⁿ'eⁿ.

⁴⁰ Matso Jesús nnom:

—¿Aa nchii jnda tsjo' njom', xeⁿ nntseyiu' nnty'ia'njom' na nntseit'maaⁿ'ñaena' Ty'oots'om?

⁴¹ Quia ljo'cheⁿ tei'ndyooⁿ tsjo' yuu na tjaa'ndyena ts'oo. Ndo' jlundañê, matsoom:

—Jeeⁿ quianl'ua' 'u Tsotyaya na mandí' ñ'oom 'ndyoya. ⁴² Ee mantyjiiya na ñequi'cheⁿ mandí' ñ'oom na matseinaⁿya njom'. Saa cwe' nc'e nn'aⁿ na jndyendye na m'a'na na cañomya jo' chii tsjooⁿ ñ'oomwaa' cha cala'yu'na na 'u jñom' ja.

⁴³ Ndo' quia na jnda tsoom na luua', seiweeⁿ jñeeⁿ'eⁿ, tsoom:

—Lázaro, calui'.

⁴⁴ Ndo' juu ts'oo Lázaro, jlueeⁿ'eⁿ na chu'tyjoⁿ liaa na tintmeiⁿ nc'eeⁿ ndo' l'ooⁿ. Ndo' ta' nnoom payom. Matso Jesús ndaaⁿ naⁿ'ñeeⁿ:

—Calacanoⁿ'yo' liaameiⁿ cha nddaa nncjaⁿ.

Jla'jndaa'ndye nn'aⁿ judíos na nnt'uena Jesús

(Mt. 26:1-5; Mr. 14:1-2; Lc. 22:1-2)

⁴⁵ Ndo' majndye nn'aⁿ judíos'ñeeⁿ quia na nty'iaana na luua' s'aa Jesús, jla'yu'na ñ'eⁿñê. ⁴⁶ Saa nt'omndye joona ty'entyjaa'na nn'aⁿ fariseos. Tyoluena chiuu nty'iaana na s'aa Jesús. ⁴⁷ Jo' chii tjomndye nquiee ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ fariseos ñequio nt'omcheⁿ nc'iaana na m'aⁿ n'iaaⁿ. Tyoluena ndaaⁿ nc'iaana:

—¿Chiuu n'aaⁿyoⁿ? Ee teijndye ts'iaaⁿ t'maⁿ mach'ee tsaⁿm'aaⁿ na tixocaluii na cwe' ts'aⁿ nnts'aa. ⁴⁸ Ndo' xeⁿ cwe' n'ndyaatoo na ncjaach'eetyeeⁿ na luua', quia jo' cha'tso nn'aⁿ nla'yu' ñ'eⁿñê. Xdo' na ljo' nquiee naⁿmaⁿ'iaaⁿ nn'aⁿ romanos nla'tyuiiⁿ na wats'om 'naaⁿ jaa nn'aⁿ judíos ñequio ndaandyuaa 'naaⁿya.

⁴⁹ Caifás jndyu cwiindye joo naⁿ'ñeeⁿ na luua' tso. Juu cwiluiitqueñê chu'ñeeⁿ ndaaⁿ ntyee cwentaa jaa nn'aⁿ judíos. Matsoom ndaaⁿ naⁿ'ñeeⁿ:

—'O mei'chjoo ticala'nqⁿ'yo'. ⁵⁰ Meiⁿ ticaliu'yo' na yati xeⁿ na cue' cwii tsaⁿ's'a cwentaa cha'tsondye nn'aⁿ ndyuaaya, cha tints'aa gobiernom na cwjaaya na cha'tsondyo.

⁵¹ Saa nchii cantya na jndo' ts'om nqueⁿ na luua' ñ'oom tjeiⁿ'eⁿ. Jom nc'e na cwiluiiñê tyee na cwiluiit'maⁿ'ñê ndaaⁿ jaa nn'aⁿ judíos chu'ñeeⁿ, jo' chii seijndo' Ty'oots'om ts'oom na nncue' Jesús cwentaa nn'aⁿ judíos. ⁵² Ndo' nchii macanda cwe' cantya 'naaⁿ nn'aⁿ judíos, mati nntjoom na ljo' cha cha'tsondye nn'aⁿ na mei'quiyauucheⁿ na m'aⁿ na quit'maⁿ n'om jom nntseitjom Ty'oots'om joona cantya 'naaⁿ'a. ⁵³ Jo' chii nc'e na luua' tso Caifás, cantyati xuee'ñeeⁿ jnaⁿ'na' na jla'jomndye naⁿmaⁿ'iaaⁿ'ñeeⁿ na nla'cueeⁿ na Jesús.

⁵⁴ Cwe' nc'e jo', ticonom xcweyaaⁿ quii'ntaaⁿ nn'aⁿ judíos. Jo' chii jluii'â ts'ondaa Judea ñ'eⁿñê, saayâ cwii tsjoom chjoo na jndyu Efraín. Tsjoom'ñeeⁿ candyoo' m'aaⁿ'na' ñequio ndyuaa na tjaa nn'aⁿ c'oom. T'ooⁿyâ ñ'eⁿñê jo' jo' cwantindyo xuee.

⁵⁵ Ndo' jnda jaawindyoo' na nncuee' xuee pascua na jaa nn'aⁿ judíos cwilacwjaaya canmaⁿ. Cwii tjoⁿcheⁿ na nncuee' xuee pascua'ñeeⁿ, jndyendye nn'aⁿ jlui'na njoomna, ty'ena Jerusalén cha nddaa nntjei'ljuu'ndyena cantya 'naaⁿ' ñ'oom na cwila't'maaⁿ'ndyo Ty'oots'om. ⁵⁶ Joo nn'aⁿ na ty'e xuee tyol'ueena Jesús. Yocheⁿ na tyom'aⁿna wats'om, tyoluena ndaaⁿ nc'iaana:

—¿Chiuu m'aaⁿ n'om'yo', aa nnts'aacheⁿ'na' na ticañoom ncuee'?

⁵⁷ Ntyee na cwiluiitquiendye ndaaⁿ jaa nn'aⁿ judíos ñequio nn'aⁿ tmaaⁿ fariseos tqeⁿ'na ñ'oom na jndei'na'. Saⁿ'ntjomna xeⁿ m'aaⁿ mei'cwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na ntyjii yuu m'aaⁿ Jesús, catseicandii tsaⁿ'ñeeⁿ joona, cha na nddaa nnt'uena jom.

12

Tu'nquio María ncheⁿ cjoo' nc'ee Jesús

(Mt. 26:6-13; Mr. 14:3-9)

¹ Yom xuee cwii tjoⁿ na nla'tyeⁿ nn'aⁿ judíos xuee pascua quia cwila'cwjeena canmaⁿ, ndo' squiaayâ tsjoom Betania ñ'eⁿ Jesús. Squiaayâ na m'aaⁿ Lázaro, tsaⁿ na tquiaaⁿ na wando' xco jnda na tue'. ² Tyola't'maaⁿ'ndyena Jesús jo' jo'. Jla'jndaa'ndyena cwii nantque na tcwaa'â. Marta tyondi'ntjoom ndaayâ ndo' juu Lázaro'ñeeⁿ tacatyeeⁿ ñ'eⁿndyô na meindyuaandyô nacañoom' mei'sa ñ'eⁿ Jesús. ³ Ndo' juu María maleiñ'oom cwii tsua' xjo

ncheⁿ na ñequii'cheⁿ nardo. Juuna' jeeⁿ jndana'. Tu'nquioom ncheⁿñeeⁿ nc'ee Jesús, jnda jo' tyowee'ñê nc'ee ñequio sooxqueeⁿ. Na s'aaⁿ na ljo' tju'na' jndye cachi cha'waa quii' w'aa. ⁴ Mañ'eⁿ Judas Iscariote, jnda Simón, juu mawaa xjeⁿ na ñequiaa cwenta Jesús. Tsaⁿñeeⁿ cwii já na t'maⁿ Jesús na calajomndyô ñ'eⁿñê. ⁵ Matso:

—Cwa nchii na teil'ua ncheⁿwaa' na cwii ndyee siaⁿnto s'om denario. Ñequio s'om'ñeeⁿ nndaⁿ nnteijndeiⁿ ts'aⁿ ndyeñeeⁿ!

⁶ Saa nchii tsoom na luua' nc'e na jeeⁿ wi' ts'oom ndyeñeeⁿ! saa ee na jeeⁿ canch'ueñe ndo' nc'e na jom maleiñ'oom tjaⁿche na ñjom s'om na cwileil'uee'ndyô na cha'tsondyô, ndo' xjeⁿto jom macwjeeⁿeⁿ s'om jo' jo'. ⁷ Saa matso Jesús:

—Ca'ndii' yuscum'aaⁿ na luua' mach'eeⁿ. Matseijndaa'ñê cantyja 'naaⁿ xuee na nnc-jaanty'iuu'ndyo. ⁸ Ee ndyeñeeⁿ ñequii'cheⁿ na m'aⁿna ñ'eⁿndyo', saa ja nchii ñequii'cheⁿ na nnc'ooⁿya ñ'eⁿndyo'.

Jla'jndaa'ndye ntyee na nla'cuee'na Lázaro

⁹ Jo' chii quia na jndye nn'aⁿ na jndyendye na jo' jo' m'aaⁿ Jesús, tqwie'cañomna na m'aaⁿyá. Ee nchii macandá nc'e na ñe'canty'iaana Jesús, saa mati ñe'canty'iaana Lázaro, ts'aⁿ na tue' na tquiaa Jesús na tando'xco. ¹⁰ Cwe' nc'e jo', ntyee na cwiluiitquiendye ndaaⁿ nn'aⁿ judíos, mati jla'jndaa'ndyena na nla'cuee'na Lázaro. ¹¹ Ee cwe' cantyja 'naaⁿ jom majndye nn'aⁿ judíos'ñeeⁿ toⁿndye cantyja 'naaⁿ ntyee, jla'yua'na ñ'eⁿ Jesús.

Jla't'maa'ndye nn'aⁿ Jesús quia squiaayá Jerusalén

(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Lc. 19:28-40)

¹² Teincoc cwiicheⁿ xuee nn'aⁿ na jndyendye na tquiu ncuee, jndyena na manndyoo' na nntsquiaayá Jerusalén ñ'eⁿ Jesús. ¹³ Jo' chii ty'echna njom, ty'ecatjomndyena já ñ'eⁿñê. Tyola'xuaana tyoluena:

—Caluiit'maⁿñe Ty'oots'om. Catio'naaⁿñê nquii ts'aⁿ na mandyo ñequio xuee' nquii na cwiluiñe Rey cwentaa jaa nn'aⁿ Israel.

¹⁴ Ndo' ljeii Jesús cwii snom chjoo. Tjaljoom juuyo'. Ndo' na ljo' s'aaⁿ seicandaa'ñena' ñ'oom' Ty'oots'om na teiyo teiljeii. ¹⁵ Matsona':

'O nn'aⁿ tsjoom Jerusalén, tila'catyuendyo'. Canty'ia'yo' macwjee'cañoom nqueⁿ na cwiluiñê Rey cwenta' 'o, na waljoom snom.

¹⁶ Já nn'aⁿ na t'maⁿ Jesús na cala'jomndyô ñ'eⁿñê tícala'nogoⁿá ñ'oommeiⁿ najndyee. Saa ndañquia quia na jnda seit'maaⁿñe Ty'oots'om jom, tjañjoom' n'ogoⁿyá na teiljeii ñ'oommeiⁿ cantyja 'naaⁿaⁿ, ndo' maxjeⁿ tuii na ljo'.

¹⁷ M'aⁿ cwii tmaaⁿ nn'aⁿ judíos quia t'maⁿ Jesús Lázaro na ñejndii' quii' tsei'tsuua. Jnda na tquiaaⁿ na wando'xco Lázaro'ñeeⁿ, quia jo' tyotjeii'yuu'ndye na'ñeeⁿ chiuu nty'iaana na tuii. ¹⁸ Macwe' juu ts'iaaⁿñeeⁿ na s'aa Jesús na tixocandaaⁿ lnuu na cwe' ts'aⁿ nnts'aa, jo' na ty'ecatjomndye nn'aⁿ na jndyendye jom quia jnda jndyena na ljo' s'aaⁿ. ¹⁹ Saa joo fariseos'ñeeⁿ tyoluena ndaaⁿ nc'iaana:

—¿Aa jndo'yo' je'? Maxjeⁿ tjaa na nndaⁿ nla'aya. Cha'tsondye nn'aⁿ cwilajomndye ñ'eⁿñê.

Nn'aⁿ na cwila'neiⁿ ñ'oom griego cwil'ueena Jesús

²⁰ Ndo' tyom'aⁿ cwantindye nn'aⁿ na cwila'neiⁿ ñ'oom griego quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na ty'e ncuee quia cwila'cwjee nn'aⁿ judíos canmaⁿ. ²¹ Tquie'cañom na'ñeeⁿ Felipe. Jom ts'aⁿ tsjom Betsaida, ts'ondaa Galilea. Nn'aⁿ griegos'ñeeⁿ ty'ecatana cwii naya'ñeeⁿ nnoom, jluna:

—Aa re sa, l'ue n'ooⁿyá na nlanaaⁿyá ñ'eⁿ Jesús.

²² Quia jo' tja Felipe, matsoom na ljo' nnom Andrés, ndo' wendye jooa ty'ecaluenta na ljo' nnom Jesús. ²³ Tso Jesús ndaana:

—Ja cwiluiindyo ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee. Jnda tue'ntyjo xjeⁿ na t'maⁿ nlco'wi'na' ja, ndo' cantyja 'naaⁿ jo' Ty'oots'om nntseit'maaⁿñê ja. ²⁴ Ñ'oom na mayuu'cheⁿ matsjooⁿya ndaaⁿyo', cwii lqueeⁿ na cwiquioo, xeⁿ ticjaaquiee'na' quii' ts'o yuu na nntseijomna' cha'cwijom na nncue'na', cwiljona' na ñenquiina'. Saa xeⁿ nnom' ts'aⁿ juuna' quii' ts'o yuu na matseijomna' na nncue'na', quia jo' majndye nncue' nnts'aana'. ²⁵ Ñ'eeⁿ juu na matseicandya' ts'om cantyja na matseijndaa'ñe nquii na nncwando', jnaaⁿ jo' nntsuuñe. Saa juu ts'aⁿ na mach'ee na jndoo' cantyja na wjaam'aaⁿ, nndaⁿ ts'aⁿñeeⁿ na ticantycwii na nncwanoom'm. ²⁶ Ñ'eeⁿ juu ts'aⁿ na ñe'candi'ntjom nogoⁿ, candyontyjoⁿ naxaⁿa. Ndo' yuu na nnc'ooⁿya majo' jo' nnc'oom ts'aⁿ na mand'i'ntjom nogoⁿ. Ndo' ñ'eeⁿ juu ts'aⁿ na nndi'ntjom nogoⁿ nntseit'maaⁿñe Tsotyaya tsaⁿñeeⁿ.

Matseineiⁿ Jesús na nla'cuee' nn'aⁿ jom

²⁷ 'Je' mamatsei'ndaa'na' ts'o'o, ndo' ¿chiiu nntsjo'o cantyja 'naa' jo'? ¿Aa nntsjo'o: "Tsoyaya, cwji'n'maa'ndyu' ja juu xje' na nntjo'ya nawi'waañe"? Saa xocatsjo'o na ljo' ee jnda jndyoo cha na nnc'io cwentaa nn'a". ²⁸ U Tsoyaya, quiaa' na catseit'maa'ñena' 'u.

Xje'ñee' teic'uaa jndyee' Tsoyee' cañoom'luee. T'o:

–Jnda tquia na matseit'maa'ñena' ja ndo' wjaatseit'maa'ñetina' ja.

²⁹ Nn'a' na jndyendye na meintyee' nacañoomyâ jo' jo', jndyena na ljo'. Jluena ndaa ntyjeena na seixuaa tsuee. Saa nt'om nn'a' jlue:

–Cwii ángel seinei' nnoom.

³⁰ Tso Jesús ndaana:

–Jndye'yo' na teic'uaa na seinei' cha cateijndeina' 'o, nchii cha cateijndeina' ja. ³¹ Ee jnda tue'ntyjo xje' na nncu'xe'na' nn'a' tsjoomnancue. Ndo' mati nntyui' na matseixma' tsa'jndii na matsa'ntjom quii' n'om nn'a'. ³² Ndo' quia na jnda jla'we nn'a' ja na nla'cuee'na ja, quia jo' nnts'aa na nntseitjomna' nn'a' cantyja 'na'ya.

³³ Ñ'oomwaa' matsoom cha ca'mo'na' cwaa' cwii nnom na nntjoom na nncuee'e'.

³⁴ T'o'o nn'a' na jndyendye, jluena:

–Majnda macwindyaya na matso ñ'oom na sa'ntjom Ty'oots'om na teiljeina' na juu Cristo xocantycwii na m'aa'ñe. Quia jo' ¿chiiu na matsu' na matsona' na nla'we nn'a' juu na cwiluiñe ts'a' na jna' cañoom'luee na nla'cuee'na juu? ¿Ñee' juu luua' na matsu' na cwiluiñe ts'a' na jna' cañoom'luee?

³⁵ Quia jo' matso Jesús ndaana:

–Ja na cwiluiindyó naxuee quii'ntaa' nn'a' ndicwa' m'aa'tyaya quii'ntaa'yo'. Jo' chii ñequi'che' c'om'yo' cantyja 'na'ya yoche' na cwii m'aa'tyaya ñe'ndyo', cha tincwinom' natia 'o. Ee ts'a' na m'aa'ñe nacje 'naa' natia, ticaljei' yuu wjaañ'oomna' juu. ³⁶ Yoche' na m'aa'ya na mañquia naxuee quii' n'om'yo', calayu'yo' ñequiondyo' ja na cwiluiindyó naxueeñe. Ee na nl'a'yo' na ljo' nlxama'yo' cantyja 'naa' Ty'oots'om na nque' cwiluiñe naxueeñe.

Jnda na seinei' Jesús ñ'oommei', tjaa' yuu na xocaliu na'ñee' jom.

Tiñe'calayu' nn'a' jndíos ñe' Jesús

³⁷ Meii' jndye ts'iaa' na tyoch'ee' jo ndaana na tixocaluii na cwe' ts'a' nnts'aa, saa tiñe'cala'yu'na ñe'ñe. ³⁸ Luua' tuii cha catseicandaa'ñena' ñ'oom na tyotseiljeii profeta Isaias, matso:

Ta, ¿Ñee' juu na matseyu' ñ'oom na cwiñe'quiaayâ?

Ndo' tsotyee' cwiiche' ñ'oom:

¿Ñee' juu na jnda t'mo' Ty'oots'om nnom najndei' na matseixmaa'?

³⁹ T'mo' Isaias chiiu waa na tileicandaa' nla'yu' nn'a' judíos, ee waa cwiiche' ñ'oom na matsoom:

⁴⁰ Cha'xje' tileicanty'iaa' ts'a' na nchjaa', maluaa' s'aa Ty'oots'om quii' n'omna, ndo' tquiaa' na jla'quie' n'omna jo nnoom.

Nmeii' tuii cha tixocaliuna chiiu l'ue ts'oom ñe'ndyena,

mei' na nla'ng'na quii' n'omna.

Ee xe' nnc'ooliuna chiiu l'ue ts'oom ndo' nla'ng'na, maxje' nlcwe' n'omna ndo' nncwji'n'maa'ñe joona.

⁴¹ Seinei' Isaias ñ'oommei' quia na tco'na' nnoom na seit'maa'ñe Ty'oots'om Jesús, ndo' seinei' cantyja 'naa' juu.

⁴² Saa meii' na luua' tso Isaias, majndyendye nn'a' na m'a' n'iaa' jo ndaa nn'a' judíos, tyola'yu'na ñe' Jesús. Saa jnaa' na nquiaana nn'a' tmaa' fariseos, jo' chii ticatjeiyuu'ndyena na ljo'. Ee xe' nl'ana na ljo' tixonquia fariseos'ñee' na wanaa' na nla'jomndyena xje' na cwi'oona wats'om. ⁴³ Ee joona neii'tina na calue nc'iaana na ya cwil'ana, nchiiti na ntyjaa' n'omna na catso Ty'oots'om na ya ntyjee' ñe'ndyena.

Ñ'oom na mañquia Jesús macu'xe'na' nn'a'

⁴⁴ Jndei' seinei' Jesús. Matsoom:

–Ñee' juu na matseyu' ñe'ndyó, nchii macandá ñequio ja matseyu' tsa'ñee'. Mati matseyu' ñequio nquii Tsoyá na jñom ja quii'ntaa'yo'. ⁴⁵ Ndo' ñee' juu na manty'iaa' ja, mati manty'iaa' tsa'ñee' nquii na jñom ja quii'ntaa'yo'. ⁴⁶ Ja na cwiluiindyó naxuee, jndyoo tsjoomnancue, cha meir'cwi'ñee'che' ts'a' na matseyu' ñe'ndyó nncwji'na' juu naquii' natia. ⁴⁷ Saa xe' cwe' na mandii ts'a' ñ'oom na mañquia, mei' ticatseinda' joona', nchii ja tseixma'ya na nncu'xa' tsa'ñee'. Ee nchii ty'iom Tsoyá ts'iaa' ja na nncu'xa'ya nn'a', ty'ioom ts'iaa' ja na cwji'n'maa'ndyó joona. ⁴⁸ Ñee' juu na ticuee' ts'om ja, mei' tico'ñom ñ'oom na mañquia, waa cwii na nncu'xe'na' tsa'ñee'. Ee xuee na macandá majooti ñ'oom na jnda seina'ya, joona' nntu'xe'na' jom. ⁴⁹ Ticalatiuu'yo' na cwe' na jndei'

'ndyo nncō ñ'oommei' na matseina'. Nquii Tsotyā na jñom ja, nque' sa'ntjoom na nmeii' catseina'ya ndo' na ca'mōō'ya joona' ndaa'yo'. ⁵⁰ Ndo' ntyjiia ñ'oom na matsa'ntjoom mañequiaana' na nntseixma' ts'a' na ticantycwii na wando'. Jo' chii matseina'ya cha'xje' ñ'oom na jnda' tsoom nōō'.

13

Tma' Jesús nc'ee' nn'a' na cwilajomndye ñ'e'ñê

¹ Cantyjati na jna'na' na t'ma' Jesús jā na cwilajomndyō ñ'e'ñê, t'mōō' na jee' candya' ts'oom jā. Ntyjee' na jnda' jaawe'ntyjo xje' na nluee'e' tsjoomnancuewaañe na nncjaal-cwe'nnaa'na' na m'aa' Tsotyee'. Jo' chii quia majaan'ntyjo xje' na nlatyaa' jaa nn'a' judíos xuee pascua quia cwilacwjaaya canma', t'mō'ntyee' na jee' t'ma' waa na candya' ts'oom jā.

² Cwicwaa'ā ñ'e' Jesús natmaa'. Xje'ñee' jnda' sejindo' tsa'jndii ts'om x'iaayā Judas Iscariote, jnda Simón, na quiaa tsa'ñee' cwenta jom. ³ Ndo' jom majndaa'ya ntyjee' na l'ōō' jnda' quiaa Tsotyee' na mei'cwii tintjoom na nchii ñ'oom' nquii. Mantyjee' na jnaa' na m'aa' Ty'ōots'om, ndo' na majo' wjaalcwee'e'. ⁴ Teicantyjaa' yoche' na cwicwaa'ā natmaa'. Tjeii'e' liaatco na cwe', to'ñoom cwii liaa na cwityuee' luayā, seityee' juuna' tsia'a'. ⁵ Jnda' jo' tioom ndaatoo ts'om 'na' na cwicandyuu'ā. Tōō'ō' na maaaa' nc'āā'ā na t'maa' na calajomndyō ñ'e'ñê, jnda' chii mawee'ñê nc'āā'ā ñequio liaa'ñee'.

⁶ Ndo' quia na tue'cañoom yuu na wacatyee' Simón Pedro, matso tsa'ñee' nnoom:

—Ta, ¿aa mma' nc'āya?

⁷ T'ōō' nnom, matsoom:

—Ts'iaa' na mats'aa tileicatsei'no' na maje'ndyo, saā ndaquiache' nntsei'no'.

⁸ Matso Pedro nnoom:

—Xoya na mma' nc'āya.

T'ō Jesús, matsoom nnom:

—Xe' ticamaa'ya nc'e' ticatseixma' cantyja 'na'ya.

⁹ Matso Simón Pedro nnoom:

—Xe' luua'waa Ta, nchii macandā nc'ā. Mati cama' l'ōōya ñequio xquaa'ya.

¹⁰ Matso Jesús nnom:

—Cwii ts'a' na jnda' jndaā', tica'na' na nntma'ñe na cha'waañe ee jnda' lju'ñe, mandā nc'ee maca'na' na nntma'. 'O laxma'yo' na lju' n'om'yo' saā ticha'tsondyo'.

¹¹ Ee ntyjee' ñee' juu ñequiaa cwenta jom luee ntyee. Macwe' jo' na matsoom: “Saā ticha'tsondyo' laxma'yo' na lju' n'om'yo'.”

¹² Quia na jnda' tmaa' nc'āā'ā, ndo' tcweenna'a'na' liaatco 'naa'na', jnda' jo' tjacjoonaa'na' nacañoom' mei'sa. Matsoom ndaayā:

—¿Aa cwila'no'yo' cantyja na s'aaya 'o? ¹³ 'O cwilacajndyuu'yo' ja Maestro ndo' na cwilui-indyo na matsa'ntjō'ya 'o. Ndo' maty'iomyana' na ljo' cwindu'yo', ee maxje' jo' ja. ¹⁴ Ndo' na jnda' tmaa'ya nc'ee'yo' na cwilui-indyo na matsa'ntjō'ya 'o ndo' na ma'mōō'ya ñ'oom naya 'naa' Ty'ōots'om ndaa'yo', mati 'o matsona' na nntue'ndyo'cje'yo' na nndye'ntjom'yo' ndaa'nc'iaa'yo'. ¹⁵ Ee jnda' s'aaya cwii nnom na ma'mō'na' ndaa'yo' cha mati cal'a'yo' ñequio nt'omche' cha'xje' jnda' s'aaya 'o. ¹⁶ Ñ'oom na mayuu'che' matsjōōya ndaa'yo', juu ts'a' na m'aa' moso ticaluii'tma'ñe cha'na nquii ts'a' na matsa'ntjom juu. Mati ts'a' na mawjaa ts'iaa' na jñom'na' juu, ticaluii'tma'ñeti cha'xje' nquii ts'a' na jñom juu. ¹⁷ Xe' cwila'no'yo' ñ'oommei' ndo' cwila'yo' na ljo', nntio'naa'ñe Ty'ōots'om 'o.

¹⁸ 'Nchii matsjōō ñ'oomwaa' cantyja 'na'yo' na cha'tsondyo'. Mantyjiiya chiuu n'om' 'o na jnda' tjeii'ndyo. Ee maxje' maca'na' na catseicandaā'ñena' ñ'oom' Ty'ōots'om na teiljeii. Matsona': “Manquii na macwa' ñ'e'ndyo malcwe' nacjōya.” ¹⁹ Je' matsjōōya ñ'oomwaa' ndaa'yo' cwii tjoche' na nluii na ljo', cha quia na nntseicandaā'ñena' nlayu'yo' na ja cwiluiindyō manquiti na jnda' tsjōō ndaa'yo'. ²⁰ Ñ'oom na mayuu'che' matsjōō ndaa'yo'. 'Ñee' juu na matseiljo ts'a' na majñōō'ya, ja matseiljo tsa'ñee'. Ndo' 'ñee' juu na matseiljo ja, matseiljo tsa'ñee' nque' na jñom ja.

Matso Jesús na ñequiaa Judas cwenta jom

(Mt. 26:20-25; Mr. 14:17-21; Lc. 22:21-23)

²¹ Jnda' na tso Jesús ñ'oomwaa', sei'ndaa'na' ntyjee', ndo' ndyeyu tjei'yuu'ñê ndaayā. Tsoom:

—Ñ'oom na mayuu'che' matsjōō ndaa'yo', cwiindyō' 'o ñequiaa cwenta ja.

²² Quia jo' jā nn'a' na cwilajomndyō ñ'e'ñê tyonty'iaa ntyjaayā ndaayā. Ee ticala'noō'ā 'ñee' cwiindyō jā na matsoom na luua' nnts'aa. ²³ Xje'ñee' ja Juan na jee' candya' ts'om Jesús, mawacatyā' nacañom'm na cwicwaa'ā. ²⁴ Ndo' Simón Pedro s'ōō' l'ōō' nōō' na cwax'ā

'ndyoo Jesús cwaaⁿ cwiindyô jâ na nñequiaa cwenta jom. ²⁵ Jo' chii seintjondyô jo ndo' jndya Jesús, tax'aya nnoom, tsjoo:

—Aa ndi' Ta, ¿ñeeⁿ cwii jâ na nnts'aa na ljo'?

²⁶ T'ooⁿ nooⁿ, tsoom:

—Majuu ts'aⁿ na nnom nñequiaa cwii taⁿ tyoo' xjeⁿ na jndâ seicanda'a juuna'.

Ndo' quia na jndâ seicanaⁿ a tyoo'ñeeⁿ tquiaaⁿ juuna' nnom Judas Iscariote, jnda Simón. ²⁷ Ndo' Judas, jndâ na to'ñoom taⁿ tyoo'ñeeⁿ, mana tuô Satanás quii' ts'o^m. Ndo' tso Jesús nnoom:

—Queⁿndyu' ts'iaaⁿ na nnts'a'.

²⁸ Saa meirⁿcwiindyô jâ na meindyuaandyô nacañoom' meirⁿsa ñ'eⁿñê ticala'nooⁿâ chiuu na luua' ñ'o^m tsoom. ²⁹ Ndo' ee na manquiuyâ na Judas maleiñ'o^m tja'che na ñjom s'om na cwiwil'uee'ndyô, jo' chii nt'omndyô jâ jla'tiuuyâ na ñe'catso Jesús nnoom na catseijnaaⁿ ljo'tindyô na maca'na' na nleil'uee'ndyô na waa xuee, oo quiaaⁿ cwantindyô ndâa ndyeeⁿ. ³⁰ Ndo' jndâ na tcwa' Judas tyoo'ñeeⁿ, mañoom' jlueeⁿeⁿ. Juu xjeⁿñeeⁿ jndâ teijaaⁿ.

Ñ'o^m xco na matsa'ntjomna'

³¹ Jndâ na jlui' Judas quii'ntaaⁿyâ, matso Jesús ndaayâ:

—Je' ja na cwiliindyô ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee, manntseit'maaⁿñena' ja. Ndo' cantyja 'naaⁿ ljo' na manntjôⁿya nntseit'maaⁿñena' Ty'oots'om. ³² Ndo' xeⁿ nntseit'maaⁿñena' jom cantyja na manntjôⁿ, quia jo' mati cantyja 'naaⁿ jo' nntseit'maaⁿñê ja na cwiliindyô ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee, ndo' tyuaa' nnts'aaⁿ na ljo'. ³³ 'O ntseindaaya na jeeⁿ wi' ts'ooⁿya, chjootindyô cwii m'aaⁿya ñ'eⁿndyô. Nl'ue'yo' ja, ndo' cha'xjeⁿ tsjooⁿya ndâa nc'iaa'yo' nn'aⁿ judíos, je' mati matsjoo ndâa' 'o: 'O xocandâa nntsquie'cañom'yo' yuu na nncjo. ³⁴ Cwii ñ'o^m xco na matsa'ntjomna' mañequiaa ndâa'yo', na c'om'yo' na wi' n'om'yo' nc'iaa'yo'. Cha'xjeⁿ na m'aaⁿya na candya' ts'ooⁿya 'o, malaa'ti' c'om' 'o na wi' n'om' nc'iaa'yo'. ³⁵ Na nl'a'yo' na ljo' nla'noⁿ cha'tsondye nn'aⁿ na 'o cwiliindyô nn'aⁿ na cwilajomndyô ñ'eⁿndyô, xeⁿ m'aⁿyo' na wi' n'om' nc'iaa'yo'.

Matso Jesús na nncwji'ñe Pedro

(Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Lc. 22:31-34)

³⁶ Tax'eeñe Simón Pedro nnoom. Matso:

—Ta, ¿yuu wja'yu'?

T'ô Jesús, matsoom nnom:

—Cantya na nntjôⁿ je' 'u xocandâa nntseijomndyu', saaⁿ mati 'u nncue'ntyjô nntjom' na ljo'.

³⁷ Matso Pedro nnoom:

—Ta, ¿chiuu na xocandâa nntseijomndyô je' ljo' na nntjom'? Tints'aa meiiⁿ quio jo' c'io.

³⁸ T'ô Jesús, matsoom nnom: 'U matsei'tiuu' na nñequiaandyu' na nnc'io' cantyja 'na'ya.

Ñ'o^m na mayuu'cheⁿ matsjoo njom', cwii tjoⁿcheⁿ na nntseixuaa caxtijndyô na jaawixuee, saaⁿ 'u jndâ ndyee ndii' macwji'ndyu' cantyja 'na'ya.

14

Jesús cwiluiñê nato

¹ Tiñe'quiandyô na nntseiñ'eeⁿñena' n'om'yo'. Cala'yu'yo' ñ'eⁿ Ty'oots'om ndo' mati cala'yu'yo' ñ'eⁿndyô ja. ² Naquii' waa' Tsotyaya jndye joo niom yuu na ya nnc'om nn'aⁿ. Xeⁿ nchii na luua' waa, jndâ tsjoo ndâa'yo'. Manncjo na nntseijndaa'ndyô jooⁿ na nleil'uee'ndyô. ³ Ndo' na jo na nntseijndaa'ndyô yuu na nnc'om'yo', nndyolcwa'nnda'a na nncjocho 'o yuu na m'aaⁿya, cha yuu na mac'a'ya, majo' nnc'om'yo'. ⁴ Ndo' 'o manquiuyâ yuu na majo' ndo' mati cwita'jnaⁿyo' nato.

⁵ Matso Tomás nnoom:

—'U Ta, ticaliuyâ yuu wja', jo' chii ¿chiuu ya na nla'nooⁿâ yuu waa nato'ñeeⁿ?

⁶ T'ô Jesús, matsoom nnom:

—Ja cwiliindyô nato, ndo' ñ'o^m na mayuu', ndo' na tijoom cwiintycwii na wando' ts'aⁿ. Ñequii'cheⁿ cantyja 'na' ja jo' na nndaⁿ nncuee' ts'aⁿ na m'aaⁿ Tsotyaya. ⁷ Xeⁿ na cwila'noⁿyo' ñeeⁿ cwiliindyô, quia jo' mati nla'noⁿyo' cantyja 'naaⁿ Tsotyaya. Na je' na cwii wjaatina' nc'e na cwita'jnaⁿyo' ja, mati cwita'jnaⁿyo' jom, ndo' jndâ nty'ia'ndaⁿyo' jom.

⁸ Matso Felipe nnoom:

—Ta, quiaa' na nnty'iaandaayâ Tsotye', quialjo'cheⁿ nljoya n'ooⁿya.

⁹ T'ô Jesús nnom:

—Chiuu sa 'u Felipe, jaach'ee xuee m'aaⁿya ñ'eⁿndyô, ¿aa maxjeⁿ ticwajnaⁿ ja? Ts'aⁿ na jndâ nty'iaa' ja, mati jndâ nty'iaaⁿ Tsotyaya. ¿Chiuu na matsu': "Quiaa' na nnty'iaandaayâ

Tsotye'?"¹⁰ ¿Aa ticatseyu' na ljo'yu cwiluiindyō ñequio Tsotyaya, ndo' jom ljo'yu cwiluiñê ñ'e'ndyo ja? Ñ'oom na matseina'ya ndaa'yo', nchii matseina'ya joona' cantyja 'naa' na jndo' ts'oo' nncō. Nquii Tsotyā na ñequii'che' m'aa'ñê ñ'e'ndyo, nque' mach'ee' ts'iaa' 'naa'a' cantyja 'na'ya. ¹¹ Cala'yu'yo' na ljo'yu cwiluiindyō ñequio Tsotyā, ndo' Tsotyaya ljo'yu cwiluiñê ñ'e'ndyo ja. Xe' tileicala'yu'yo' na ljo', saā quiandyo' na nla'yu'yo' ñ'e'ndyo cantyja 'naa' mañe'oo ts'iaa'mei' na mats'aa. ¹² Ñ'oom na mayuu'che' mats'oo ndaa'yo', 'ñee' juu ts'a' na matseyu' ñ'e'ndyo, mañe'oo ts'iaa' na mats'aa nnts'aa'. Hasta jndatich'e' ts'iaa' nnts'aa', nc'e na majo na m'aa' Tsotyaya. ¹³ Ndo' mei'cwi'ñee'che' ñ'oom na nnta'yo' nnom Tsotyā ñequio xueya, jo' jo' ññequia cha na catseit'maa'ñena' jom cantyja 'na' ja na cwiluiindyō Jnaa'. ¹⁴ Cha'tso na cwita'yo' ñequio xueya, jo' jo' nnts'aa.

Njñom Jesús Espíritu Santo

¹⁵ Xe' m'a'yo' na jnda nquiu'yo' ja, quia jo' cala'canda'yo' ñ'oom na matsa'ntjō'. ¹⁶ Ndo' ja nlcaa'a nnom Tsotyaya na ññequiaa' cwiiche' na nnteijndei' 'o, nquii Espíritu na cwiluiñê na mayuu' na ñequii'che' nnc'oomñe ñ'e'ndyo'. ¹⁷ Nn'a' na m'a' cantyja 'naa' ts'oomnancue xocandaā nnto'ñoomna jom, ee tyoonty'iaana jom, mei' ticata'jnaa' na jom. Saā 'o cwita'jna'yo' jom, ee m'aa'ñê naquii' n'om'yo', ndo' ñequii'che' nnc'oomñê ñ'e'ndyo'. ¹⁸ Tixoca'ndiya 'o na macanda, maxje' nncwjannda'a na m'a'yo'. ¹⁹ Mawaa xje' na nla'cuee' nn'a' ja, ndo' jnda jo' taxocanty'iaana ja. Saā ñ'e'ndyo' 'o ñequii'che' na nnc'oo'ya, ee nc'e na nncwando'xco, jo' chii mati 'o nlxama'yo' na ticantycwii na nntando'yo'. ²⁰ Quia na jnda tue'ntyjo xje'ñee' nla'no'yo' na m'aa'ya ñ'e' Tsotyā, ndo' 'o m'a'yo' ñ'e'ndyo, ndo' ja m'aa'ya ñ'e'ndyo'. ²¹ Ñee' juu na matseijo ñ'oom na matsa'ntjō' ndo' matseicanda' joona', tsa'ñee' jnda ntyjee' ja. Ndo' 'ñee' juu na jnda ntyjii ja, nquii Tsotyaya candya' ts'oom juu. Ndo' mati ja candya' ts'oo'ya juu, ndo' m'mo'yo'ya cantyja 'na'ya nnom.

²² Tsa' na jndyu Judas, saā nchii Judas Iscariote, matso:

—Ta, ¿chiuu na cwe' ndaa' jā m'mo' cantyja 'na' saā ndaa' nn'a' ts'oomnancue xocatsa' na ljo'?

²³ T'o Jesús nnom, matsoom:

—Ñee' juu na jnda ntyjii ja maxje' nntseñ'oom'ñe ñ'oom na maqua'. Nnc'oom Tsotyā na candya' ts'oom tsa'ñee', ndo' nntsquiacañoo'yā juu. Nnc'oo'yā ñ'e'ñe. ²⁴ Ñee' juu na ticajnda ntyjii ja, tsa'ñee' tiñe'catseicanaā' ñ'oom na mañequiaya. Ndo' ñ'oom na matseina' ndaa'yo' nchii ñ'oom 'ndyo nncōya. Matseixma'na' ñ'oom 'ndyoo Tsotyaya ee jom jñoom ja quii'ntaa'yo'.

²⁵ Ñ'oommei' matseina' ndaa'yo' yoche' na ndicwa' m'aa'ndyo ñ'e'ndyo'. ²⁶ Saā ja nlcaa'a nnom Tsotyaya na njñoom Espíritu Santo na nnteijndei' 'o. Juu m'mo'ti ñ'oom ndaa'yo' na maca'na' na nliu'yo'. Ndo' nnts'aa na nncjaañoom' n'om'yo' cha'tso ñ'oom na jnda ñets'oo ndaa'yo'.

²⁷ Ja tjaa'na' ñomtiuu tseixma'ya. Mañequiaya na cala'xma'yo' juuna' naquii' n'om'yo'. Juu na mañequia na cwicanda'yo' t'ma'ti tseixma'na', nchiiti juu na tjaa' ñomtiuu c'om nn'a' na mañequiaa ts'oomnancue. Tiñe'quiandyo' na nntseñ'ee'ñena' n'om'yo' ljo' cwii nntjom'yo' mei' tila'catyuendyo'. ²⁸ Jnda jndye'yo' na ts'oo ndaa'yo', majo, saā ndyondda'a na m'a'yo'. Xe' na mayuu' jnda nquiu'yo' ja, quia jo' ññequiaana' na nei'yo' mei' na ts'oo na majo ee na m'aa' Tsotyaya jo. Jom t'ma'ti cwiluiñê, nchiiti ja. ²⁹ Ndo' je' cwi'toche' na nliu' na ljo' mats'oo'ya ndaa'yo', cha quia na jnda tue'ntyjo juuna' quia jo' nla'yu'yo'.

³⁰ Tajndye cwimatseina'tyaya ñ'e'ndyo', ee mandyo nquii na cwiluiitquieñe quii' n'om nn'a' ts'oomnancuewaañe. Saā tjaa' mei'cwii na matseixma'ya na juu jo' nndaā nleil'uee'ñe na cat'uiina' ja. ³¹ Saā cha nnc'ooliu nn'a' ts'oomnancue na m'aa'ya na candya' ts'oo'ya Tsotyā, ndo' na matseicanda'ndyo cha'tso na matsa'ntjoom ja, mañequiaandyo' na nnc'io. Quicantyja'yo', cjaaya, calui'a ñjaa'ñe.

15

Jesús cwiluiñê ts'oo ntjom na mayuu'che'

¹ Ja cwiluiindyō ts'oo ntjom na mayuu' ndo' Tsotyaya cwiluiñê ts'a' na mateix'ee juuna'. ² Matyjee' mei'nquia l'o ts'oo'ñee' na tyool'ana' ta. Saā ticwii l'o ts'oo'ñee' na cwil'ana' ta, matyjee' nque'na' cha majndyeti ta cal'ana'. ³ Mati joo ñ'oom na ma'mo' ndaa'yo' maque'lju'na' n'om'yo' cha ya nl'a'yo' ts'iaa' 'na'ya. ⁴ Jo' chii caljoo'ndyo'tye'yo' cantyja 'na'ya, cha'xje' macwiljoo'ndyoty'ya ñ'e'ndyo'. Ee cha'xje' ts'o ts'oo xondaā nnts'aa che'nquina' ta xe' ticat'uiina' nquii ts'oo, majo'ti cantyja 'na'yo', mei' xocats'aana' na nncue' ta nl'a'yo' xe' ticaljoo'ndyo' cantyja 'na'ya.

⁵ Ja cwiluiindyō x'ee ts'ōō, ndo' 'o cwiluiindyō l'ō ts'ōō. 'Ñee' cwii 'o na tye' matseijomñe cantyja 'na'ya, ndo' na cwiljoo'ndyō ñ'e'ñe, tsa'ñee' jndye cha'cwijom tã nncue' cantyja 'naa'a'. Sãa xe' na nntō'ñe cantyja 'na'ya, tjaa'na' ljo' cwii nndaã nnts'aa. ⁶ 'Ñee' juu na ticaljoo'ñe cantyja 'na'ya, nntquie'na' juu cha'xje' cwitye'nquie' l'ō ts'ōō, ndo' jo' jo' cwicaa'na'. Jnda chii cwicañee' nn'a'n l'ōō'ñee', cwitoomna joo'na' quii' chom.

⁷ Xe' cwila'jomndyō'tye'yo' cantyja 'na'ya, mei' ticatsuu' n'om'yo' ñ'oom na mañequiaya, quia jo' cata'yo' nnom Ty'ōots'om cha'tso na l'ue n'om'yo', ndo' ñeiqui'aa'. ⁸ Luaa waa na matseit'maa'ñena' Tsotyaya, na cantyja 'na'yo' jndye tã nncue'. Ee laa'ti' m'mo'na' na mayuu'che' cwila'xma'yo' nn'a'n na cwila'jomndyō' ñequio ñ'oom na mañequia. ⁹ Cha'xje' juu Tsotyaya candya' ts'oom ja, mati ja candya' ts'ōō'ya 'o. Jo' chii caljoo'ndyō'tye'yo' cantyja na m'aa'ya na candya' ts'ōō'ya 'o. ¹⁰ Ja matseicandaã'ndyō ñ'oom na matsã'ntjom Tsotyã, ndo' cwiljoo'ndyō cantyja na candya' ts'oom ja. Ñequii'che' cala'canda'yo' ñ'oom na matsã'ntjō'ya 'o, ee na nl'a'yo' na ljo', nljoo'ndyō'tye'yo' cantyja na candya' ts'ōō'ya 'o.

¹¹ 'Ñoommeii' matseina'ya ndaa'yo' cha nla'xma'yo' na nei'yo' ñ'e'ndyō ndo' cha candaã'ya nnc'om'yo' na nei'yo'. Hasta quiaana' na waljoo'che' na nei'yo' na cwila'candaã'ndyō' yuu na matsã'ntjō'ya. ¹² Luaa waa ñ'oom na matsã'ntjō': C'om'yo' na wi' n'om'yo' nc'iaa'yo', cha'xje' m'aa'ya na candya' ts'ōō'ya 'o. ¹³ Tjaa'na' cwii na t'ma'nti na ma'lmo'na' na wi' ts'om ts'a'n nc'iaa' cha'na juu ts'a'n na ñeiquiaa'ne na cue' cwentaa nc'iaa'. ¹⁴ 'O cwiluiindyō' nc'iaa'ya xe' cwila'candaã'ndyō' na matsã'ntjō'ya 'o. ¹⁵ Je' tacatsjootyaya na 'o cwiluiindyō' moso. Ee ts'a'n na m'aa' moso ticaljeii' ljo' matseijndaa'ñe patrom 'naa'a'. Je' matsjoo'ya na 'o cwiluiindyō' nn'a' na ya ñ'oom ñ'e'ndyō ee jnda tquiaya na caliu'yo' cha'tso ñ'oom na jnda jndiia' ndyōo Tsotyaya. ¹⁶ 'O nchii tjeii'ndyō' na nla'xma'yo' cantyja 'na'ya, nncō tjeii'ndyō' 'o, ndo' jnda ty'ō'ya ts'iaa' 'o na catsa'yo' ndo' cal'a'yo' yuu na ñenquii'che' nntseit'maa'ñena' Ty'ōots'om. Ee na ljo' nl'a'yo' mei'quia ñ'oom na nta'yo' nnom Tsotyã ñequio xueya, jom ñeiqui'aa'. ¹⁷ Luaa ñ'oom na matsã'ntjō'ya 'o: C'om'yo' na wi' n'om'yo' nc'iaa'yo'.

Ticuee' n'om nn'a' Jesú

¹⁸ 'Quia ticuee' n'om nn'a'n tsjoomnancue 'o, cala'no'yo' na ja tyuaa'ti t'omna na ticuee' n'omna. ¹⁹ Xe' cwila'xma'yo' cantyja 'naa' tsjoomnancue, nn'a'n cwentaa'na' nnc'omna na neii'na 'o cha'xje' na neii'na nc'iaana, sãa nc'e jnda tjeii'a 'o quii'ntaa'na, jo' chii ticala'xma'yo' cantyja 'naa' tsjoomnancue, ndo' jo' na jndoo nn'a' 'o. ²⁰ Cjaañjoom' n'om'yo' ñ'oom na jnda ñetsjoo ndaa'yo', na juu ts'a'n na m'aa' moso ticaluii'tma'ñe cha'xje' nquii' ts'a' na matsã'ntjom jom. Nc'e na cwita'wi' nn'a' ja, mati nnta'wi'na 'o. Ndo' xe' cwila'candaã'ndyena ñ'oom na mañequiaya, quia jo' mati nla'candaã'ndyena ñ'oom na ñe'quia'yo'. ²¹ Cha'tso nmei'nl'ana 'o cwe' nc'e na la'xma'yo' cwentaya ee ticata'jnaa'na nque' na jñoom ja quii'ntaa'na.

²² Xe' nchii na jndyotseina'ya ndaãna, quia jo' tixocwijndaa' na la'xma'na jna'. Sãa je' tixocandaã nluena na ticaliuna na cwila'tjoo'ndyena nnoom. ²³ Ee 'ñee' juu na jndoo' ja, mati jndoo' tsa'ñee' nque' na cwiluiiñe Tsotyã. ²⁴ Tijoom ñes'aa cwiiche' ts'a'n ts'iaa' quii'ntaa' nn'a'n cha'xje' ts'iaa' na mats'aa. Xe' na nchii ts'iaa'mei' mats'aa, quia jo' tixocwijndaa' na cwila'tjoo'ndyena nnoom, sãa je' meii' na jnda ñenty'iaana ts'iaa' na mats'aa cantyjati xje' na tō'a, m'a'na na jndoona ja ndo' mati nque' na cwiluiiñe Tsotyã. ²⁵ Sãa luaa' waa cha catseicandaã'ñena' ñ'oom na teiljeii' naquii' ljeii' na cwilei'ñ'omna na matsã'ntjomna', na matsona': "Jndoona ja meii' tjaa'na' cwii nnom cantyja 'na'ya na matseijndaa'ñena' na nl'ana na ljo'."

²⁶ Ja nlcaa'na nnom Tsotyã na cajñoom Espiritu na cwiluiiñe na mayuu' naquii' n'om'yo'. Quia na jnda tyjee'n'e' nncwji'yuu'ñe cantyja 'na'ya. ²⁷ Ndo' mati 'o nntjei'yuu'ndyō' cantyja 'na'ya, ee m'a'yo' ñ'e'ndyō xje' na tō'jndyãã ts'iaa'mei'.

16

¹ Matso Jesús:

—Ñ'oommei' jnda seinã cantyja 'na'ya ndaa'yo' cha tintseiquiaana' 'o. ² Ee nntjeii' nn'a'n judíos 'o naquii' lan'om 'naa'na. Ndo' manncue'ntyjō xje' na mei'quiandyō ts'a'n na nntseicuee' cwii 'o nntseitiuutoom na mand'i'ntjoom nnom Ty'ōots'om na ljo' nnts'aa'. ³ Nmeii' nl'ana cwe' nc'e ticala'no'na cantyja 'naa' Tsotyã, mei' cantyja 'na' ja. ⁴ Sãa jnda tsjoo'ya ñ'oommei' ndaa'yo' cha quia na nncue'ntyjō xje'ñee' nncjaañjoom' n'om'yo' ñ'oom na jnda tsjoo ndaa'yo'.

Ts'iaa' na nnts'aa Espiritu Santo

⁵ Tícatsjoo ñ'oommeiⁿ ndaa'yo' quia na to'jndyaá ts'iaaⁿ na maleiñ'oⁿya nc'e m'aaⁿya ñ'eⁿndyo'. ⁶ Saa je' majolcwa'la na m'aaⁿ nqueⁿ na jñoom ja quii'ntaaⁿyo', ndo' meⁿcwii 'o tyooxaxe' nooⁿ yuu jo. ⁷ Saa ñ'oom na mayuu' matsjooⁿya ndaa'yo', maxjeⁿ nnteiⁿjndeiitina' 'o xeⁿ joⁿya. Ee xeⁿ ticjo, nqueⁿ na nnteiⁿjneiⁿ 'o ndo' na ññequiaaⁿ na t'maⁿ n'om'yo' taxocwjee'cañoom 'o. Ndo' na nncjo, njñooⁿya jom na nñoom na m'aⁿyo'. ⁸ Ee quia na jndá tyjee'cañoom, nnts'aaⁿ na nlco'tianaⁿ nquiu nn'aⁿ na la'xmaⁿ na jnaⁿ ndo' na cala'ñoⁿ na na c'omna cantyja na maty'iomianaⁿ ndo' na nncu'xeⁿ Ty'oots'om jooⁿa. ⁹ M'mooⁿ na la'xmaⁿ nn'aⁿ jnaⁿ cwe' nc'e na tiñe'cala'yuaⁿ ñ'eⁿndyo. ¹⁰ Ndo' m'mooⁿ chiuu waa na maty'iomianaⁿ na c'omna nc'e jo na m'aaⁿ Tsotyá ndo' taxocanty'iaatina ja. ¹¹ M'mooⁿ chiuu na nncu'xeⁿ Ty'oots'om nn'aⁿ ee na jndá tu'xeⁿñe nquii na cwiluiitquieñe tsjoomnancuewaañe.

¹² Ndo' niom jndye nt'omcheⁿ ñ'oom na macaⁿna' na catsjooⁿya ndaa'yo', saa tile-icala'ñoⁿyo' joo ñ'oom'ñeeⁿ je'. ¹³ Saa quia na nncwjee'cañoom juu Espiritu na cwiluiiñe na mayuu', juu nncjaa'moⁿ ndaa'yo' cha'tso ñ'oom na mayuu' ee nchii nntseineiⁿ cantyja 'naaⁿ nquii, nntseineiⁿ ticwii cwii ñ'oom na mandii na matseineiⁿ Ty'oots'om. Ndo' m'moⁿ ndaa'yo' 'naⁿ na quia nluui. ¹⁴ Juu nntsei'maaⁿñe ja, ee nnc'oñom cha'tso ñ'oom na ñe'catseicandiiya 'o, ndo' m'moⁿ jooⁿa ndaa'yo'. ¹⁵ Cha'tso na matseixmaⁿ cwentaa' Tsotyaya macwentaya jooⁿa. Cwe' nc'e jo' na tsjoo na nnc'oñom juu Espiritu cha'tso ñ'oom na ñe'catseicandiiya 'o ndo' m'moⁿ jooⁿa ndaa'yo'.

Juu na chjoo' n'om'yo' nntseicwaqueⁿna' na neiⁿyo'

¹⁶ Chjootindyo cwii ñ'aⁿtya ñ'eⁿndyo', ndo' jndá jo' taxocanty'ia'yo' ja. Ndo' ndanquia chjootindyo cwii nnty'ia'ti'yo' ja, cwe' nc'e nncjo na m'aaⁿ Tsotyá.

¹⁷ Jndá tsoom ñ'oommeiⁿ cwantindyô já nn'aⁿ na cwila'jomndyô ñ'eⁿñe ts'iaaⁿ na mach'eeⁿ l'uuyâ ndaaⁿ ntyjaayâ:

—¿Chiuu ñeca'moⁿ ñ'oomwaa' na matseineiⁿ ndaaⁿya, na chjootindyo cwii ñ'eⁿtyeeⁿ ñ'eⁿndyo, ndo' xeⁿ jndacheⁿ taxocanty'ia'ya jom, ndo' ndanquia jo' chjootindyo cwii nnty'iannda'a jom? Ndo' na tsoom cwe' nc'e na wjaⁿ na m'aaⁿ Tsotyeeⁿ.

¹⁸ L'uuyaaⁿ:

—Juu ñ'oomwaa' na chjootindyo na tsoom, ¿ljo' ñe'ca'moⁿna'? Ticala'ñoⁿâ ñ'oom na matseineiⁿ.

¹⁹ Ndo' sei'ñoⁿ Jesús na ñe'cata'x'eendyotyayâ ñ'oomwaa' nnoom. Quia jo' matsoom ndaaⁿ:

—¿Aa cwita'xe'yo' ndaaⁿ ntyjee'yo' cantyja ñ'oommeiⁿ na matsjoo na chjootindyo meiⁿ taxocanty'ia'yo' ja, ndo' ndanquiacheⁿ na chjootindyo quia jo' nnty'iannda'yo' ja?

²⁰ Ñ'oom na mayuu'cheⁿ matsjooⁿya ndaa'yo', joo nn'aⁿ na m'aⁿ cantyja 'naaⁿ tsjoomnancue, ñequio na neiⁿna nnty'iaana ljo' nntjoⁿ. 'Naⁿ na nntjoⁿ nnts'aana' na 'o nntyue'yo' na mateichjoo'na' n'om'yo', saa juu na chjoo' n'om'yo', xeⁿ jndacheⁿ nntseicwaqueⁿna' na nnc'oom'yo' na neiⁿyo'. ²¹ Manquiu'yo' cwii yuscu quia mandntseincuii, maquiina' juu, cwe' ee jndá tue'ntyjo xjeⁿ na nntseincuii. Saa quia na jndá tuiiñe yu'ndaa, cwitsuu' tsoom na tquiina' jom, ee m'aaⁿ na neiⁿna na jndá tuiiñe yu'ndaa. ²² Maluaa' matseijomna' 'o. Je' m'aⁿyo' na chjoo' n'om'yo', saa quia na nnty'iannda'a 'o, quia ljo'cheⁿ ññequiaana' na neiⁿyo'. Ndo' xjeⁿñeeⁿ meiⁿcwii ts'aⁿ xocandaaⁿ nncwji' na neiⁿyo'.

²³ Juu xuee'ñeeⁿ, taxocaⁿna' na nnta'xe'ti'yo' ñ'oom nooⁿ. Ñ'oom na mayuu'cheⁿ matsjoo ndaa'yo', cha'tso na ntaⁿyo' nnoom Tsotyaya cha catsei'tmaaⁿñena' ja, jo' ññequiaaⁿ na nda'yo'. ²⁴ Hasta xjeⁿje'cheⁿ tyooocaⁿna' na candu'yo' na catsei'tmaaⁿñena' ja joo ñ'oom na nntaⁿyo' nnoom. Saa je' cala'yo' na ljo' quia jo' nnto'ñoom'yo' ñ'oom na cwilatyo'oondyo', cha ññequiaana' na canda'ya na neiⁿyo'.

Jndá jna'ndyo ñequio na matseixmaⁿ tsjoomnancue

²⁵ Jndá seináⁿ ñ'oommeiⁿ ndaa'yo' na cwe' tjañoom'. Saa manncue'ntyjo xjeⁿ na taxocatseinaⁿ ndaa'yo' ñ'oom na cwe' wjaañoom', ee nntseinaⁿ ndaa'yo' ñ'oom na ndyeyu cantyja 'naaⁿ Tsotyá. ²⁶ Ndo' juu xjeⁿñeeⁿ, nntaⁿyo' nnoom ñequio xueya cha catsei'tmaaⁿñena' ja. Ndo' quia ljo'cheⁿ meiⁿ taxocaⁿna' na nntseity'oondyo nnoom jom na ññequiaaⁿ ñ'oom na cwitaⁿyo', ²⁷ ee manquiti Tsotyaya m'aaⁿ na candya' tsoom 'o, nc'e na jnda nquiu'yo' ja ndo' jndá macwilayu'yo' na jnaaⁿya na m'aaⁿ. ²⁸ Ja jnaaⁿya na m'aaⁿ, tyja'cañooⁿya tsjoomnancuewaa. Ndo' je' je' ma'ndiya juuna' na manncolcwa'la na m'aaⁿ.

²⁹ Quia jo' já nn'aⁿ na cwilajomndyô ñ'eⁿñe l'uuyâ:

—Je' ndyeyu matsei'neiⁿ, nchii cwe' ñ'oom na wjaañoom'. ³⁰ Je' macwila'ñoⁿâ na 'u cha'tso ntyji' meiⁿ ticaⁿna' na nnta'x'aatyayâ njom'. Jo' chii cwilayu'â na mayuu' na jnaⁿ na m'aaⁿ Ty'oots'om.

³¹ T'o Jesús ndaaⁿ, matsoom:

—Je' cwila'tiiu'yo' na cwilayu'yo'. ³² Saa manncue'ntyjo xje'n, ndo' je' cwiwe'ntyjona' na nnt'oom'ndyo'. Cwii ndo' cwiindy'o' nntsa'yo' na waa w'a'yo' ndo' n'ndye'yo' ja na ñenco. Saa tiñenco m'aa'ya, ee nquii Tsotyaya m'aa'ñe ñ'e'ndyo. ³³ Jnda' seina'ya ñ'oommei' ndaa'yo' cha cantyja na cwilajomndyo' ñ'e'ndyo mei'cwii ñomtiiu tanc'oom. Ñequii' nawi' nntjom'yo' na m'a'yo' tsjoomnancue, saa c'om't'maa'ndyo' n'om'yo', ee jnda' jna'ndyo ñequio juu na matseixma' tsjoomnancue.

17

Matejndei Ty'oqots'om nn'a' na cwila'jomndye ñ'e' Jesús

¹ Jnda' na seinei' Jesús ñ'oommei', jlundaañê cañoom'luee. Matsoom:

—Tsotyaya, jnda' tue'ntyjo na nluii cha'tso na teijndaa' cantyja 'na'ya. Je' catseit'maa'ndyu' ja na cwiliindy'o' Jnda', cha mati ja nntseit'maa'ndyo 'u. ² Ee 'u jnda' tque' na waa na jndo na matseixma'ya jo ndaa' cha'tso nn'a' tsjoomnancue na ticwii cwii ts'a' na mañequiaa' l'ooya na ñnequiaa' na tseixma' na ticantycwii na wando'. ³ Luaa waa na nntseixma' ts'a' na ticantycwii na wando' aña'aa', na catsei'noo'o' na ñennu'che' cwiliindy'u' Ty'oqots'om na mayuu' ndo' mati na ja Jesús cwiliindy'o' Cristo na jñom' ja quii'ntaa' nn'a' tsjoomnancue.

⁴ 'Ja jnda' seit'maa'ndyo 'u quii'ntaa' nn'a' tsjoomnancue. Ndo' majnda' ma-mañequiaandy'o na c'io cwentaa' nn'a', mañejuu ts'iaa'ñee' na tquiaa' noo' na cats'aa. ⁵ Ndo' je' je' 'u Tsotyaya, catseit'maa'ndyu' ja cha'xje' na cwiliit'ma'ndyu' yuu na m'aa', na juu jo' matseixma'ya ñ'e'ndyu' cwii tjoqche' na nncuaa' tsjoomnancue.

⁶ 'Ndaa' nn'a' na m'a' tsjoomnancue na tquiaa' joona l'oo, jnda' t'mqoo'ya chiuu cwiliindy'u'. Tyom'a'na cwentaa', ndo' tquiaa' na cwila'xma'na cwentaya. Joona cwila'wena ñ'oom naya 'na' ndo' cwila'candana juuna'. ⁷ Ndo' macwila'no'na na cha'tso na cwicandaa' mats'aa, ñennu' tquiaa' na matseixma'ya na ljo'. ⁸ Ee ñ'oomna na tsu'noo'ya, jnda' tquiaa' joona' ndaa'na. Ndo' joona jnda' to'ñoomna ñ'oom'ñee'. Cwila'no'na na mayuu'che' jnaa'ya na m'aa', ndo' cwila'yuu'na na 'u jñom' ja quii'ntaa' nn'a'.

⁹ 'Maca'na naya njom' cantyja 'naa'na, nchii cantyja 'naa' nn'a' tsjoomnancue. Ja maca'na na catejndei' joo na jnda' tquiaa' l'ooya, ee cwila'xma'na cwentaa'. ¹⁰ Cha'tsondye joona na la'xma'na cwentaya, mati la'xma'na cwentaa'. Ndo' joona na la'xma'na cwentaa', mati la'xma'na cwentaya, ndo' matseit'maa'ñena' ja cantyja 'naa'na.

¹¹ Je' taxoc'oo'tya' tsjoomnancue, saa joo na m'a'na' cwiljoo'ndyena juuna', ee ja jonlcwa'a na m'aa'na'. 'U Tsotyaya na lju' cwiliindy'u', catsa' cwentaa' na m'a'na' na jnda' tquiaa' l'oo ñequio juu najndei' na matseixma'na' cha nnts'aana' ñe'cwii nla'xma'na cha'xje' jaa ñe'cwii cwilaxmaa'ya. ¹² Yoche' na tyom'aa'ya naquii'ntaa' na m'a'na' na jnda' tquiaa' l'oo, tyots'aa cwentaa' joona ñequio najndei' na matseixma'na' nncu'. Ndo' mei'cwiindyena t'catsuñe, macandaa' tsuñe juu ts'a' na matseixma'na' catsuñe, cha na catseicandaa'ñena' ñ'om' na teiljei.

¹³ 'Saa je' na nncjolcwa'a na m'aa'na'. Ndo' matseina'ya ñ'oommei' yoche' na ndi m'aa'ya tsjoomnancuewaañe, cha juu na m'aa'ya na nei'ya, candaa' nla'xma'na juuna'. ¹⁴ Jnda' tquiaya ñ'oom naya 'naa' ndaa'na, saa nn'a' tsjoomnancue ticuee' n'om' joona ee ticala'xma'na cantyja 'naa' tsjoomnancue, cha'xje' ja mei' ticatseixma'ya cantyja 'naa'na'. ¹⁵ Nchii maca'na na cwji' joona tsjoomnancue, saa na cwañom' joona ljo' na ñe'cats'aa tsajndii ñ'e'ndyena. ¹⁶ Joona ticalaxma'na cantyja 'naa' tsjoomnancue cha'xje' ja mei' ticatseixma'ya cantyja 'naa'na'. ¹⁷ Que' joona na cwiliindyena na lju' n'omna nc'e ñ'oom na mayuu'. Juuna' cwiliñena' na mayuu'. ¹⁸ Cha'xje' na jñom' ja na jndyo tsjoomnancue, mati majño'ya joona na c'oocatjei'yuu'ndyena ndaa' nn'a' tsjoomnancue. ¹⁹ Ee nc'e joona maqua' che'nnc'o na lju' ts'oq'jo njom' cha mati nlque'lju'na' n'omna nc'e ñ'oom na mayuu'.

²⁰ 'Ndo' nchii macandaa' maca'na cantyja 'naa' joo na m'a'na'. Mati maca'na na catejndei' joo nn'a' na quia nla'yuu' ñ'e'ndyo nc'e ñ'oom na quia nntjei'yuu'ndyena ²¹ cha ñe'cwii nla'xma'na, cha'xje' 'u Tsotyaya ñe'cwii cwiliindy'u' ñ'e'ndyo, ndo' ja ñe'cwii cwiliindy'o' ñ'e'ndyu'. Ee na ljo' mati joona ndaa' nla'xma'na na ñe'cwii cwiliindyena ñequiandy'o jaa. Quia jo' nla'yuu' nn'a' tsjoomnancue na 'u jñom' ja. ²² Juu na tquiaa' na matseit'maa'ñena' ja, mati tquiaya jo' na cala'xma'na, cha na ñe'cwii cala'xma'na cha'xje' jaa ñe'cwii cwila'xmaa'ya. ²³ Ja m'aa'ya ñ'e'ndye joona, ndo' 'u m'aa'na' ñ'e'ndyo ja cha nnts'aana' na ñe'cwii cwila'xma'na. Ndo' na ljo' nla'no' nn'a' na 'u jñom' ja, ndo' na candya' ts'om' joona cha'xje' na candya' ts'om' ja.

²⁴ 'U Tsotyaya m'aa'na' na candya' ts'om' ja cwii tjoqche' na tque' tsjoomnancue. L'ue ts'oq' na na m'a'na' na jnda' tquiaa' l'ooya, c'omna yuu na m'aa'ya ñ'e'ndyu'. Ee quia ljo'che' ndaa' juu na matseit'maa'ñena' ja na tquiaa' na matseixma'ya. ²⁵ Tsotyaya

'u na cwiluiindyu' na maty'iomyana', nn'a na la'xma'na cantyja 'naa' tsjoomnancue ticala'no'na cantyja 'na', saq ja mawajna' 'a 'u ndo' na'm'a' cwila'no'na na 'u jñom' ja. ²⁶ Jnda t'moq'ya cantyja 'na' ndaana, ndo' m'moq'tyaya jo' ndaana. Luaa' nnts'aa cha juu na m'aa' na candya' ts'om' ja, mati nlxma'na juuna'. Ndo' mati nnc'oq'ya ñ'e'ndye joona.

18

'Ooñ'omna Jesús na praso

(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Lc. 22:47-53)

¹ Jnda na seinei' Jesús ñ'oommei' nnom Ty'oqts'om, mana jluee'ne' jo' jo' ñ'e'ndyô já na cwilajomndyô ñ'e'ñê. Tei'ty'iqo'â tsjo' Cedrón. Squiaayâ cwii joo yuu waa cwii ntjom, jo' jo' santyjooyâ na tjaque'ne'. ² Ndo' Judas, juu x'iaayâ na tquiaa cwenta jom, mati mantyjii jo' jo', ee majndye ndii' ñesaayâ jo' jo' ñ'e' Jesús. ³ Quia jo' Judas'ñee', to'ñoom cwii tmaa' sondaro ñ'e' nt'om nn'a' na cwindye'ntjom ndaa ntyee na cwiluiitquiendye, ndo' mañ'ee' nt'om nn'a' tmaa' fariseos. Tjachom na'ñee' jo' jo'. Ty'echona lioochom ndo' chom nlea ñ'e' l'q' ts'iaa' ntia'. ⁴ Ndo' Jesús, nc'e na mantyjee' cha'tso na mawaa xje' na nntjoom, tjacajomñê na'ñee'. Tax'ee' ndaana, matsoom:

—¿Ñee' juu cwil'ue'yo'?

⁵ T'oqna, jluena:

—Cwil'uaayâ Jesús na jna' Nazaret.

Matsoom:

—Maja luaa jo'.

Ndo' mati Judas na tquiaa cwenta jom, mañ'ee' ñequio na'ñee'. ⁶ Ndo' quia tso Jesús: “Maja luaa jo'”, seilcwe'ntyana' joona hasta xje' nomtyuaache' tquiaandyena. ⁷ Quia jo' tax'ee'ñenda' Jesús ndaana:

—¿Ñee' juu cwil'ue'yo'?

Ndo' joona t'oqnda'na nnoom:

—Jesús tsa' na jna' Nazaret.

⁸ T'o Jesús ndaana:

—Jnda tsjooya, maja luaa jo'. Jo' chii xe' ja cwil'ue'yo', ca'ndye'yo' na'm'a' na nnc'oona.

⁹ Luaa' tuui cha catseicandaq'ñena' ñ'oom na tsoom quia seinei' nnom Tsotjee'. Tsoom: “Nn'a' na jnda tquiaa' l'ooya, mei'cwiindyé joona titseicatsuyya.” ¹⁰ Quia jo' Simón Pedro tjei'ñoomñê xjo na malei'ñ'oom. Seiquiee'ñê ts'a' na jndyu Malco. Tyjee' tsua'qui tsa'ñee' ntyjaya. Juu tsa'ñee' mosoo' tyee na cwiluiitquiene'. ¹¹ Matso Jesús nnom Pedro:

—Cwja'ndyu'nnda' xjo' quii' tja'waa'na'. ¿Aa matseituu' na ticaty'iomyana' na catjo'ya nawil' t'ma' na seijndaa'ñe Tsotyaya na nntjo'?

Ty'eñ'omna Jesús na m'aa' tyee na cwiluiitquiene'

(Mt. 26:57-58; Mr. 14:53-54; Lc. 22:54)

¹² Quia jo' sondaro'ñee' ñequio capeita' na cwiluiitquiene' ndaana ñequio na'ñee' na cwindye'ntjom ndaa ntyee na cwiluiitquiendye ndaa nn'a' judíos, t'uena Jesús, jla'tye'na jom. ¹³ Ty'eñ'omjndyeena jom na m'aa' Anás, xee' tyee na jndyu Caifás na cwiluiitquiene' chu'ñee'. ¹⁴ Majuu Caifás'ñee' jnda seijnq'o' n'om nc'iaa'na' nn'a' judíos'ñee' na yatiche' na cwii ts'a' cue' cwentaa cha'tsondyé joona.

Macwji'ñe Pedro cantyja 'naa' Jesús

(Mt. 26:69-70; Mr. 14:66-68; Lc. 22:55-57)

¹⁵ Wendyô já, nquii Simón Pedro ñ'e' ja Juan saantyjooyâ nanque' na'ñee'. Juu tyee na cwiluiitquiene' mawajna'na' ja. Macwe' jo' tjoquia' tach'e' waa' tye'e'ñee' xje' na ty'eñ'omna Jesús jo' jo'. ¹⁶ Saq Pedro tjawintyjee'ne' ndyoots'a tatiom. Jo' chii ja na mawajnaa' tyee na cwiluiitquiene', jluii'a ch'e', seina' nnom yuscu na mach'ee cwenta 'ndyoots'a'ñee'. Ndo' juu tquiaa ñ'oom' na jndyoquiee' Pedro tach'e' w'aa. ¹⁷ Ndo' tax'ee yuscu'ñee' nnom Pedro:

—¿Aa nchii 'u cwii joona na matseijomñê ñ'oom na mañequiaa tsa'm'aa'?

T'o Pedro matsoom:

—Nchii jo' ja.

¹⁸ Ndo' nn'a' na cwindye'ntjom w'aa'ñee', ñequio nt'omche' nn'a' na cwil'a cwenta wats'om, jnda jla'cw'aana ñoom. Meintyjee'na na cwila'windyena, ee jee' tei'. Ndo' mati meintyjee' Pedro quii'ntaa'na, matseiwiñê ñ'e'ndyena.

Mawax'ee tyee na cwiluiitquiene' ñ'oom nnom Jesús

(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Lc. 22:66-71)

¹⁹ Ndo' nquii tyee na cwiluiitquieñe ndaa ntyee, tax'eeñe nnom Jesús 'ñeeñ já nn'a'n na cwilajomndyô ñ'e'ñê ts'iaa'n na mach'ee', ndo' mati chiuu waa ñ'oom na tyoñequiaa'n. ²⁰ T'o Jesús matsoom:

—Ñequii'che'ñ ñequio na jndoo' nn'a'n tyotseina'ya. Ndo' na tyo'moo'ya ndaa nn'a'n judíos naquii' lan'om 'naa'nna ñequio wats'om t'ma'n yuu na cwi'tjomndyena. Mei'cwii ñ'oom tyootseina' na cwe' ñe'we ndyee ts'a'n ndii. ²¹ Na mawaxe' nogo', ¿chiuu na ticwaxe' ndaa nn'a'n na jnda' ñejndyena ñ'oom na mañequiaya ljo' ñetsjoo'? Na'ñee' nquii'ndaa'ndyena ñ'oom na ñet'moo'ñ.

²² Ndo' quia na jnda' tso Jesús ñ'oomwaa', cwii na'ñee' na cwil'a cwenta wats'om na tyom'a'n jo' jo' tquiaa ts'a'ñee' nda' watmei'ñ jom. Tso ts'a'ñee' nnoom:

—¿Aa laa'ti' maw'o' ñdyoo nquii ts'a'n na cwiluiitquieñe ndaa ntyee cwentaaya?

²³ T'o Jesús, matsoom:

—Xe' tia ñ'oom na matsjoo, cwji'yuu'ndyu' cantyja 'naa'ñ ñ'omtia'ñee', saa xe' ñ'oom na maty'iomyana' matseina'ñ, tis'a na macwja' ja.

²⁴ Quia jo' seicwanom Anás Jesús na ndi chu'tye'ñê l'o Caifás, tyee na cwiluiitquieñe ndaa nn'a'n judíos.

Macwji'ñienda' Pedro cantyja 'naa'ñ Jesús

(Mt. 26:71-75; Mr. 14:69-72; Lc. 22:58-62)

²⁵ Yoche' na meintyee' Pedro ñdyoo chom na matseiwiiñê, ta'x'eena nnoom:

—Ndo' 'u je', ¿aa nchii macwii nquiee na'ñee' na cwilajomndyo' ñ'e'ñê?

Saa jom tjei'ñê, tsoom:

—Nchii jo' ja.

²⁶ Ndo' jo' jo' m'aa'n cwii ts'a'n na mach'ee ts'iaa'n 'naa'ñ tyee na cwiluiitquieñe ndaa ntyee. Juu ts'a'ñee' mann'aa'a'n ts'a'n na tyjee Pedro tsua'qui. Matso ts'a'ñee' nnom Pedro:

—¿Aa nchii nty'iaya 'u na ñ'e'ñê ñ'e'ñê yuu waa ntjom?

²⁷ Saa Pedro tjei'ñe'naa'a'n. Ndo' mañoom' seixuaa caxtijndyo.

Nn'a'n judíos tioona cwenta Jesús l'o Pilato

(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Lc. 23:1-5)

²⁸ Quia jo' ty'eñ'om nn'a'n judíos Jesús, jna'nna waa' Caifás, tqiiena w'aa yuu na mac'e'n gobiernom. Ndo' ndicwa'n cwi'sjoom xje'ñee'. Saa tic'ooquie' nn'a'n judíos naquii' wats'iaa'n 'naa'ñ gobiernom cha tints'aana' na tilju' laxma'nna, ee xe' na ljo' tixonquiaana' na wanaa'n na nla'jomndyena xuee na cwi'tquiana catsma'n chjoo. ²⁹ Jo' chii jlui' Pilato quii' w'aa'ñee' tjatseineii' ndaa nn'a'n. Tsoom:

—¿Ljo' ñ'oom cwique'nyo' nacjoo' ts'a's'am'aa'?

³⁰ Jooa t'oogna nnoom:

—Xe' nchii ts'a'n na tia ts'a'ñee' jom, xonquiooñ'oog'nyâ jom na m'aa'ñ.

³¹ Ndo' tso Pilato ndaa judíos'ñee'ñ:

—Ncjo'yo' catsaañ'om'yo' jom. Catu'xe'nyo' jom cantyja 'naa'ñ ljeii 'na'nyo' na waa.

T'oog na'ñee' nnoom:

—Tjaa'na'n najnda'ya na nlacuaa'â ts'a'n.

³² Luua' tuii cha catseicandaa'ñena' ñ'oom na seinei' Jesús na t'moo'ñ cwaa' cwii nnom na nntseicuee'na' jom. ³³ Ndo' tjaquiee'ndaa' Pilato quii' wats'iaa'n 'naa'ñ. Tax'eeñê nnom Jesús:

—¿Aa 'u cwiluiindyu' Rey cwentaa nn'a'n judíos?

³⁴ T'o Jesús, matsoom nnoom:

—¿Aa luua' matsu' ee na matsei'no'ñ che'nncu'? Oo, ¿aa m'a'n nt'omche'ñ nn'a'n na cwilue na ljo' cantyja 'na'ya njom'?

³⁵ T'o Pilato, matsoom:

—Ja nchii ts'a'n judío ja. Manquiee nn'a'n ndyua' ñequio nn'a'n na cwiluiitquiendye ndaa ntyee 'na'nyo', jooa tqiiana cwenta 'u l'oogya. ¿Ljo' sa'?

³⁶ T'o Jesús nnoom:

—Juu na cwiluiindyo' na catsa'ntjo'ny'a, nchii cantyja 'naa'ñ tsjoomnancuewaañe na matseixma'nna'. Ee xe'ñ cwiluiiñena' na ljo', quia jo' nn'a'n na cwila'jomndye ñ'e'ndyo' n'ana tia' cha na tiñequiaa ts'a'n cwenta ja luee nn'a'ya nn'a'n judíos, saa nchii cantyja 'naa'ñ tsjoomnancue tseixma'ny'a na catsa'ntjo'ñ.

³⁷ Ndo' tax'ee Pilato nnoom:

—Quia jo', ¿Aa cwiluiindyu' rey?

T'o Jesús, matsoom nnoom:

—Maxje' jo' cwiluiindyo. Macwe' jo' na tuiindyo' na jndyoo' tsjoomnancue, cha cwji'yuu'ndyo' ñ'oom na mayuu'. Ticwii cwii ts'a'n na matseijomñe' ñ'oom na mayuu'ñee', ts'a'ñee' mandii ñ'oom na mañequiaya.

³⁸ Tax'eeñe Pilato nnom Jesús:
—¿Ljo' jo' na cwiluiñena' na mayuu'?

Teijndaa'tye' na cue' Jesús
(Mt. 27:15-31; Mr. 15:6-20; Lc. 23:13-25)

Ndo' jndá na tso Pilato na luaa', jlui'nnaa'n'a' jo ndaa' nn'a'n judíos. Tsoom ndaana:
—Tjaa jna' tseixma' tsa'm'aa'n'. ³⁹ Saa' mawaa' costumbre quii'ntaa'yo' na catseican-
dyaandyo' cwii' praso na nntioo' juu luee'yo' xuee na cawitquie'yo' catsma' chjoo. Quia jo'
¿aa' l'ue n'om'yo' na nntseicandyaandyo' juu rey na matseixma' na catsa'ntjom 'o'?

⁴⁰ Ndo' jla'xuaana, jluena:
—Nchii tsa'm'aa'n'. Catseicandyaandyu' Barrabás.
Luaa' ñ'oom ta' na'ñee'n. Ndo' juu Barrabás'ñee'n, tsa'canch'ue jo'.

19

¹ Quia jo' sa'ntjom Pilato na catjaa' sondaro Jesús. ² Ndo' sondaro'ñee'n l'ana tsei nioom,
jndá chii' tioomna juuna' xque' Jesús, ndo' jla'cweena jom cwii' liaatco colo catsioo'. ³ Ndo'
ty'entyjaa' nt'om sondaro'ñee'n jom. Cwe' tyoncona, jluena:

—Caluit'ma'ndyu' 'u Rey na cwiluiindyu' na catsa'ntjom' nn'a'n judíos.

Ndo' tyotmeii'na nda' watmei' nnoom.

⁴ Jndá jo' jlui'nnda' Pilato jo ndaana. Matsoom:

—Canty'ia'yo', macwji'a' jom jo ndaa'yo' cha que'nyo' cwenta mei'cwii' jna' ticatseix-
maa'n'.

⁵ Xje'ñee'n jlui' Jesús jo ndaana na ñjom tsei nioom xquee'n, ndo' cwe' liaatco colo catsioo'.
Tso Pilato ndaana:

—Luaañe tsa's'am'aa'n'.

⁶ Ndo' ntyee na cwiluitquiendye ñequio nn'a'n na cwil'a cwenta wats'om, quia nty'iaana
Jesús, jla'xuaana:

—Caty'iom' jom ts'oom'naa'n. Caty'iom' jom ts'oom'naa'n.

T'q Pilato ndaana, matsoom:

—Ncjo'yo' cato'ñoom'yo' jom ndo' caty'iom'yo' jom ts'oom'naa' ee jndá ljeiya na mei'cwii'
jna' ticatseixmaa'n'.

⁷ T'qonnda' nn'a'n judíos nnoom, jluena:

—Mawaa' ljeii na cwileiñ'oo'ya, ndo' cantyja 'naa' juuna' matsa'ntjomna' na cue'e'n ee
na tsoom na Jnda Ty'oots'om cwiluiñê.

⁸ Jndá na jndii Pilato ñ'oommei', seicaty'uetina' jom. ⁹ Ndo' tjaquiee'nnaa'n'a' wats'iaa'n'
'naa'n'a'. Tax'eeñê 'ndyoo Jesús:

—¿'U yuu jna'yu'?

Saa' Jesús mei'cwii' ñ'oom tíc'oo'n.

¹⁰ Jo' chii' matso Pilato nnoom:

—¿Chiuu na tic'q' 'ndyoo? Ja waa na jndó na nntseicandyaandyo' 'u, oo na nnty'iq'ya 'u
ts'oom'naa'n'.

¹¹ T'q Jesús, matsoom:

—Xe' nchii Ty'oots'om tquiaa na jndu' tjaa mei'cwii' na nndaa' nntsa' ñ'e'ndyoo. Macwe'
jo' juu ts'a'n na tio ja l'q' mat'ma'ti jnaa'n' mawaa.

¹² Quia na jndii Pilato ñ'oomwaa', seijnei' na nntseicandyaañê Jesús. Saa' nn'a'n na
cwiluitquiendye ndaa' nn'a'n judíos jla'xuaana:

—Xe' nntseicandyaandyu' tsa'm'aa'n', tiñe'catseix'iaa'ndyu' ñequio César, tsa'ma'ts'iaa'n'
t'ma'n, ee mei'cwi'ñee'che' ts'a'n na ñe'caluiñe' rey cha'na tsa'm'aa'n', mawjaa' nacjoo' César.

¹³ Ndo' jndá na jndii Pilato ñ'oommei', tjeii'ne' Jesús jo ndaana. Tjacjom ntio 'naa'n'a'n
cwii' joo na jndyu' Nataa' Ljo' yuu quicu'xee' ñ'oom. Nequio ñ'oom na cwila'nei' nn'a'n
judíos jndyuna' Gabata. ¹⁴ Ndo' juu xuee'ñee'n, xuee na cwilajndaa'ndyoo jaa nn'a'n judíos
na nntquiagya catsma' chjoo. Tuui na luaa' cha'na quiajmei'n'. Quia jo' matso Pilato ndaa'
nn'a'n judíos'ñee'n:

—Canty'ia'yo', luaañe rey na tseixma' na nntsa'ntjom 'o.

¹⁵ Saa' na'ñee'n jla'xuaana:

—Catseicue' jom. Catseicue' jom. Caty'iom' jom ts'oom'naa'n.

Matso Pilato ndaana:

—Nquii' rey na nntsa'ntjom 'o, ¿aa' maxje' caty'iq'ya jom ts'oom'naa'n'?

Ntyee na cwiluitquiendye t'oo'na, jluena:

—Já tjaa'na' cwiche' rey na catsa'ntjom já, macandá nquii' César.

¹⁶ Quia jo'che' tquiaa Pilato Jesús ndaa' na'ñee'n na caty'ioomna jom ts'oom'naa'n. Ndo'
mana ty'eñ'omna jom.

*Ty'ioom sondaro Jesús ts'oom'naa'**(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Lc. 23:26-43)*

¹⁷ Quia jo' tjachuu Jesús ts'oom'naa' cwentaa'a' cwii joo na jndyuna' Tsei'xque' Ts'oo. Ñequio ñ'oom na cwila'nei' nn'a' judíos jndyuna' Gólgota. ¹⁸ Ndo' jo' jo' ty'ioomna jom ts'oom'naa'. Ndo' mati ty'ioomna cwiiche' we ts'a' noom'naa'. Cwii cwii ts'a' ñoom ts'oom'naa' na cwii ntyjaa'a', ndo' m'aa'ñê xcwe. ¹⁹ Ndo' sa'ntjom Pilato na teiljeii cwii ñ'oom na ty'iom sondaro xque' ts'oom'naa'. Ñ'oom'ñee' matsona': "Luaa Jesús, ts'a' Nazaret na cwiluiñe rey na matsa'ntjom nn'a' judíos." ²⁰ Jndy nn'a' judíos jla'naa'na ljeiwa'a', ee yuu na ty'ioomna Jesús ts'oom'naa' manndyoo' nnom tsjoom. Juu ñ'oom'ñee' teiljeiina' ñequio ñ'oom na cwila'nei' nn'a' judíos, nn'a' romanos, ndo' nn'a' griegos. ²¹ Quia jo' jla'nei' ntyee na cwiluiitquiendye cwentaa' nn'a' judíos nnom Pilato. Jluena: –Tintseiljei' na tsa'm'aa' cwiluiñe rey na nntsa'ntjoom já. Luaa catseiljei': "Tsa'm'aa' matsoom: Ja cwiluiindyó Rey na catsa'ntjo'ya nn'a' judíos."

²² T'ó Pilato ndaana, matsoom:

–Cantyja na jnda seiljeiya, mantyjati jo'ndyo.

²³ Jnda na ty'ioom sondaro Jesús ts'oom'naa', quia jo' ñequieendye joona to'ñoomna cwii cwii lia'a'. Mati to'ñoomna liaatco 'naa'a' na tuiina' na tjaa yuu ñjoom'na'. ²⁴ Jluena ndaa n'iaana:

–Ticajndii'ndyo juuna', x'iaa nncjaaya na nnty'iaaya 'ñee' cwii jaa nncwantjom juuna'.

Luaa' l'ana cha catseicanda'ñena' ñ'oom' Ty'oots'om na teiyo teiljeii nacjoo' libro Salmos. Matsona': "Tquiiana cwii cwii liaya ndaa n'iaana, ndo' ty'ena x'iaa na ta'ntjomna liaya." Nc'e na luaa' matso ljeii'ñee, jo' chii l'a sondaro na ljo'.

²⁵ Ndo' macañoom' ts'oom'naa' na ñoom Jesús meintyjee' tsoñee'. Mati jo' jo' m'aa' María tyjee tsoñee', scuu' Cleofas, ñequio María Magdalena. ²⁶ Jnda na nty'iaa' Jesús na jo' jo' meintyjee' tsoñee' na cañom ja na jee' candya' ts'oom, tsoom nnom:

–U na, tsa'm'aa' nntseixmaa' ti'jnda'.

²⁷ Jnda jo' matso Jesús noo':

–Luaa'ñe tso'ndyo'.

Ndo' majuu xje'ñee' to'ño'ya tsoñee'. Teix'aya juu cha'cwijom cwii ts'a' w'aya.

*Na tue' Jesús**(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Lc. 23:44-49)*

²⁸ Jnda tuii na luaa', ntyjii Jesús na jnda jnda' cha'tso cantyja 'naa'a'. Jo' chii cha na nntseicanda'ñena' cha'tso ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii, matsoom:

–Ñe'c'ua ndaa.

²⁹ Ndo' jo' jo' waa cwii xuaa na cwicañjom winom na ta. Quia jo' nchjeendye sondaro'ñee' cwii 'na' na ya maw'ana' winom'ñee'. Chii tioonaa juuna' nnom cwii ts'oom hisopo, jnda chii ty'ioomna juuna' 'ndyoo Jesús. ³⁰ Ndo' jnda na tjawe'na' ñom, matsoom:

–Jnda seicanda'ñena' cha'tso cantyja 'na'ya. Jnda chii seintyanquioñê xquee'.

Tioom cantyja na wanoom'm l'ó Ty'oots'om.

Seicjoñe cwii sondaro tsei'ntsquiee' Jesús

³¹ Xuee na cwila'tye' nn'a' judíos xuee pascua quia ty'ioomna Jesús ts'oom'naa'. Nn'a' na m'a' n'iaa' quii'ntaa' nn'a' judíos, tical'ue n'omna na ñoom ndyee na'ñee' noom'naa' xuee na cwita'jndyena. Ee juu xuee'ñee' jee' t'ma' xuee tseixma'na' quia cwila'cuae'na catsma' chjoo. Jo' chii ty'ecatana' nnom Pilato na catsa'ntjom na catom ndei'nc'ee' na'ñee' cha catseityuaa'na' na nncwjena, ndo' cha tyuaa' nntaa'ndyena na'ñee' noom'naa'. ³² Jo' chii sondaro'ñee' ty'ecatomma ndei'nc'ee' ts'a' najndyee, ndo' majo'ti l'ana cwiiche' tsa'ñee' na ty'ioomna jom ts'oom'naa' cwiiche' ntyjaa' Jesús. ³³ Saa quia na ty'entyjaa'na Jesús, jliuna na jnda tuee'e'. Tat'icatomma ndei'nc'ee'.

³⁴ Saa meii' na ljo' cwii sondaro'ñee' tjaa'ñe lantsa tsei'ntsquiee'e'. Mañoom' jlui' niom' ñequio ndaa. ³⁵ Ja nty'ia na ljo' tuii, ndo' macwji'yuu'ndyo. Cala'no'yo' na mayu'a ñ'oom matseina' cha mati ndaa' nla'y'u'yo'. ³⁶ Ee nmeii' tuii cha na catseicanda'ñena' ñ'oom' Ty'oots'om na teiyo teiljeiina' nacjoo' libro Salmos. Matsona': "Mei'cwii tseii'e' t'icatom." ³⁷ Ndo' mati waa cwiiche' ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeiina' na matsona': "Nnty'iaana nquii ts'a' na jla'cjoondyena tsei'ntsquiee'."

*Tjacanty'iuu'ñe Jesús**(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Lc. 23:50-56)*

³⁸ Jnda teinom nmei', José ts'a' na jna' Arimatea, tjacaa' nnom Pilato na ñnequiaa tsa'ñee' sei'ts'o 'naa' Jesús. José'ñee' matseijomñê ñ'oom na mañequiaa Jesús saa cwe' nty'iu ee nquia'a' nn'a' judíos. Pilato tquiiaa' ñ'oom'm. Jo' chii José tjaa', tjac'oom sei'ts'o 'naa' Jesús. ³⁹ Ñ'e' Nicodemo, tsa' na tja na m'aa' Jesús cwii teijaa'. Jom tjaa'ñ'oom cha'na

ntquiuu nchoo' nqui kilos ncheⁿ na tjom'na' mirra ñequio áloes na nnty'oomndyena juuna' sei'ts'o'naaⁿ Jesús. ⁴⁰ Quia jo' to'ñoomna ts'oo Jesús, ty'oomndyena ncheⁿ cachi'ñeeⁿ liaa na jndyuna' lino. Jnda' chii' jla'tyjoondyena liaa'ñeeⁿ jom. Ee luua' waa costumbre 'naa' nn'aⁿ judios na cwity'iuuna l'oo. ⁴¹ Yuu na ty'ioom nn'aⁿ Jesús ts'oom'naa' waa cwii ntjom. Naquii' ntjom'ñeeⁿ waa cwii tsei'tsuua xco, na mei'jom ndii' tyoojaanty'iuu'ñee ts'oo. ⁴² Ndo' n'c'e na mawaa xjeⁿ na nnc'ooquie' nn'aⁿ judios xuee sauro', jo' chii' jo' ty'ecatjaa'ndyena ts'oo Jesús. Ee tsei'tsuua'ñeeⁿ nndyoo' waana' yuu na ty'ioom nn'aⁿ Jesús ts'oom'naaⁿ.

20

Tquiaa Ty'oots'om na wando'xco Jesús

(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Lc. 24:1-12)

¹ Jaancoo xuee nei'nc'o', xuee najndyee sma'na, tyjee'cañoom María Magdalena tsei'tsuua'ñeeⁿ, ndicwa'jaa'cheⁿ. Nty'iaa'na' na jnda' teindy'o tsjo' na ñejñoom 'ndyoo juuna'. ² Quia jo' jleinoom, tjaa' yuu na m'aa' na jee' candya' ts'om Jesús ñ'eⁿ Simón Pedro. Matsoom ndaayâ:

—Jnda' tjei'na sei'ts'o'naa' Ta Jesús tsei'tsuua, mei' ticaliuyâ yuu tque'na juuna'.

³ Quia jo' ja ñequio Pedro saayâ, squiaayâ yuu waa tsei'tsuua. ⁴ Ñ'e'cwi saayâ, jleinoo'yâ, saq jndeiti jleinoo', nchiiti Pedro. Jo' chii' ja tuajndyayâ yuu waa tsei'tsuua. ⁵ Seintyanquiondyo, nty'iaya liaa na ñechu'tyjoonñee Jesús meindyuaana' naquii' tsei'tsuua, saq tícjoquia'a. ⁶ Ndo' quia na tuee'cañoom Simón Pedro jo' jo', na cwijndyontyjoon' naxa'na, jom tjaque'na hasta naquii'che' tsei'tsuua. Mati nty'iaa'na' joo liaa'ñeeⁿ na ñechu'tyjoonñee Jesús meindyuaana' jo' jo'. ⁷ Ndo' juu liaa na ñeta' xque' Jesús ljei'na na ticwacatyee'na' ñequio nt'omche'na liaa na ñechu'tyjoonñee. Wacatyee'na' na ñenquiina', chil'lcwiina'. ⁸ Quia jo' mati ja na matseijomndyoo ñ'eⁿ Jesús, tjoquia'a naquii'che' tsei'tsuua. Nty'iaya na ljo' waa, ndo' quia ljo'che' seiyu'a. Ee meii'na ja tuajndyaa' jo' jo', saq tícjoquia'a na mandíoom'. ⁹ Ee xje'ñeeⁿ ndicwa'na' tjoqche' nla'noo'na' ñ'oom' Ty'oots'om na teiljei'na matsona' maxje'na ñequiaa Ty'oots'om na nncwando'xco Jesús xe' jnda' tue'. ¹⁰ Quia jo' wendyô ja na cwilajomndyô ñ'e'ñee jluui'â tsei'tsuua. Saalcwaa'â na waa w'aayâ.

Teitquioo'ñee Jesús nnom María Magdalena

(Mr. 16:9-11)

¹¹ Saq María meintyjee'chee'na nacañoom' tsei'tsuua, maty'ioom. Yoche'na maty'ioom jo' jo', seintyanquionñee na nty'iaa'na' naquii'che' tsei'tsuua. ¹² Jo' jo' nty'iaa'na' we ángeles, jee' canchii' liaa cwee'na. Cwii tsa'ñeeⁿ wacatyee'na' jo yuu na ñet'oom xque'na Jesús, ndo' x'iaa'na' wacatyee'na' jo yuu ñet'om n'c'ee Jesús. ¹³ Ndo' ta'x'eena nnoom:

—¿Chiuu 'u ts'a'na maty'ioo'?

Tsoom ndaana:

—Jnda' ty'eñ'omna nque'na cwiluiñee na matsa'ntjoom ja, mei' ticaljei'ya yuu ty'eque'na jom.

¹⁴ Jnda' ncue na tsoom na luua', quia jo' teiquee'na, nty'iaa'na' na meintyjee' Jesús jo' jo', saq ticwajna'na' na nquii Jesús jo'. ¹⁵ Tso Jesús nnoom:

—U yuscu, ¿chiuu na jee' maty'ioo'/? ¿Ñee'na juu mal'ue'?

Ndoo' ntyjee'na' ts'a'na na mach'ee cwenta ntjom'ñee'na juu Jesús. Jo' chii matsoom nnoom:

—Aa ndi' ta, xe' 'u tjañ'oom' jom, catsu' noo'na' yuu tja'que'na jom, quia jo' nncjoc'ona' jom.

¹⁶ Quia jo' matso Jesús:

—María.

Jnda' na ñee'na na tjei' Jesús xue'e'na, quia jo' teiquee'na. T'oo'na ñequio ñ'oom na cwila'nei'na nn'a'na judios. Matsoom:

—Raboni.

Ñ'oom'ñee'na matsona' ts'a'na na ma'mo'na' ñ'oom' Ty'oots'om ndaa'na' nc'iaa'.

¹⁷ Matso Jesús nnoom:

—Tint'uii'tye'na ja, ee tyocjowaa na m'aa'na' Tsotyaya. Saq cja'na m'aa'na' ti'nc'iaya na cwitei-jndeiina ja, catseicandii'na majowaa na m'aa'na' Tsotyaya na mati cwiluiñee'na Tsotyeyo', na m'aa'na' Ty'oots'omya ndo' Ty'oots'om cwenta'yo'.

¹⁸ Quia jo' tja María Magdalena, tjatseicañee'na ja na cwilajomndyô ñ'eⁿ Jesús. Juu María t'moo'na' ndaayâ ñ'oom na jnda' sei'ne'na Jesús nnoom, ndo' na jnda' nty'iaa'na' juu.

Teitquioo'ñee Jesús ndaa'na' na cwila'jomndyee ñ'e'ñee

(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Lc. 24:36-49)

¹⁹ Ndo' mañejuu tmaa'na' xuee nei'nc'o'ñeeⁿ, ja nn'a'na' na t'ma'na' Jesús tjomndyô na ñe'naa'na'. Jla'cata'tyaa'yâ ndyueel'na n'c'e na nquiaayâ nc'iaaya nn'a'na' judios. Xje'ñee'na tyjee'cañoom na m'aa'yâ, teintyjee'na' xcwe quii'ntaa'yâ. Matsoom:

—C'oom'yo' na tjaa ñomtiuu.

²⁰ Ndo' jnda' toom na luaa', t'moo' l'oo' ñequio tsei'ntsquee''e' ndaayâ. Ndo' tquiaana' na jee' nei''yâ na nty'iaannndaa'â jom. ²¹ Ndo' toom ndaayâ:

—Quiaa Ty'oqots'om na tjaa ñomtiuu laxma''yo'. Cha'xje' jnda' jñoom ja ñequio ñ'oom naya 'naa''a' malaa'ti' majñoo''ya 'o.

²² Ndo' quia na jnda' toom na luaa', tjoom'm jndye ndaayâ. Tsoom:

—Cato'ñoom'yo' Espiritu Santo. ²³ Ñee' joo na cwilat'ma' n'om'yo' jnaa', mati Ty'oqots'om matseit'ma' ts'oom jnaa''na. Saa 'ñee' joo na ticalacandyaandyo' cantyja 'naa' jnaa'', maxje' tye' jnda' t'uui' jnaa''na joona.

Nty'iaa' Tomás na mawando'xco Jesús

²⁴ Xje' na jndyoyndyee Jesús, juu Tomás, cwii já na cwilajomndyô ts'iaa' na mach'ee' tic'oomñê, jom tsa' na cwil'uuyâ catye'nquiee. ²⁵ Jo' chii nt'omndyô já l'uuyâ nnom Tomás:

—Jnda' nty'iaayâ nquii Jesús.

Saa t'oo' ndaayâ:

—Ja xe' ticanty'ianoo' 'naa' yuu na tjaa clavos n'oml'oo'', ndo' na nncwjaa'ndyo nnomts'oo' yuu na jla'cjoondye clavos, ndo' xe' ticantquieendyo jnda'ts'oo' tsei'ntsquee''e' maxje' xocatseyiu'a na wando'xcoom.

²⁶ Jnda' ñee' xuee na tuii na luaa' quia jo' já nn'a' na t'ma' Jesús na calajomndyô ñ'e'ñê tyom'aa''nndaa'â w'aa'ñee'', ndo' quia ljo'che'' mati ñ'e'' Tomás. Ndo' tyjee'cañoom Jesús naquii' ntaa''yâ na ndi' tã' ndyueel'a. Tsonnaa''a' ndaayâ:

—C'om'yo' na tjaa ñomtiuu.

²⁷ Mañoom' matsoom nnom Tomás:

—Caty'iom' nnomts'ô' ts'om ts'oqoya, ndo' canty'ia' l'oqoya. Ndo' cwjaa'ndyu' jnda'ts'ô' tsei'ntsquieeya. Tantsa' na tiñe'catseyiu'.

²⁸ T'o Tomás nnoom, tso:

—Jee' 'u Ta, 'u cwiluiindy' Ty'oqots'omya ndo' nquii na matsã'ntjom ja.

²⁹ Matso Jesús nnoom:

—'U Tomás, cwe' na je' jnda' nty'ia'ñjom' ja, jo' na matsei'yu'. Matio'naa'ñe Ty'oqots'om nn'a'' na cwila'yu' ñ'e''ndyô meii' tyoonty'iaandaãna ja.

Jndaa' ts'iaa' na teiljeii librowaañe

³⁰ Já nn'a' na t'ma' Jesús na calajomndyô ñ'e'ñê jndoo'ndaayâ na jndye nt'omche'' ts'iaa'' s'aa' na tixocaluui na cwe' mei''quia ts'a'' nnts'aa. Joonã' ticwiljeii nacjoo' librowaa. ³¹ Saa nmeii' matseiljeiya cha na calayu'yo' na juu Jesús cwiluiñê Cristo, ndo' Jnda Ty'oqots'om. Matseiljeiya nmeii' cha cantyja na cwilayu'yo' ñ'e'ñê nnto'ñoom'yo' na ticantycwii na cwitando'yo'.

21

Teitquioo'ñe Jesús ndaa' ntquiee'ndyô já

¹ Jnda' tuii nmei'', Jesús seica'mo''ñenna''a' ndaa' já nn'a' na cwilajomndyô ñ'e'ñê. S'aa' na ljo' yoche'' na m'aa''yâ xndyaa' ndaaluee Tiberias. Luaa' waa na seica'mo''ñê ndaayâ. ² Ñe'naa'' m'aa'' Simón Pedro ñequio Tomás tsa'' na cwil'uuyâ catye'nquiee, ñequio Natanael na jna'' Canã ts'ondaa Galilea, ñequio wendyô já ntseinda Zebedeo ñequio nt'omche'' nc'iaayâ na t'ma' Jesús na cala'jomndyô ñ'e'ñê. ³ Tso Simón Pedro ndaayâ:

Jocwjii'a catscaa.

L'uuyâ nnoom:

—Cwitsaayâ ñ'e''ndyu'.

Quia jo' saayâ, tuoo'yâ ts'om w'aandaa. Saa juu tsjom'ñee'' mei''cwii catscaa títatjeii'â. ⁴ Ndo' jnda' wjaawixuee, quia jo' tyjee'cañoom Jesús já. Meintyjee''e'' ndyoo ndaaluee, saa ticala'noo''â na manque' jo'. ⁵ Quia jo' tax'eeñê ndaayâ:

—'O tyjano'', ¿aa jnda' tjei'yo' calcaa?

T'oqoyâ nnoom:

—Tjaa''na''.

⁶ Matsoom ndaayâ:

—Catie'yo' tsqui' 'na''yo' ntyjaa' w'aandaa ntyjaya, quia ljo'che'' nliu'yo' calcaa.

Ndo' tuag'â juuna' jo' jo', jnda' jo' tileicandaa nntjeii'â juuna' cwe' ee'jee''che'' ndya' jndye calcaa chuuna'. ⁷ Quia jo' ja na jee'' wi' ts'om Jesús, tsjoo'ya nnom Pedro:

—Juu Ta Jesús luaa'.

Quia jñee'' na ljo' tsjoo', tcwee'' liaa maseta, ee jnda' tjeii''e'' juuna' na mach'ee'' ts'iaa''. Jnda' jo' tju'ñê ts'om ndaaluee, mana tue''e'' tyuaatcwii. ⁸ Ndo' nt'omndyô já tqiointyjooyâ cha'na wen'aa'' nchoo' nquii nc'aa' ñ'e'' w'aandaa chjoo, chii squiaayâ tyuaatcwii. Ndo'

saantyjaandyô tsqui' na too' ñjom calcaa. ⁹ Quia na jndâ squiaayâ tyuaatcwii, nty'iaayâ ñoom na cwico, ndo' ljo catscaa ñ'e" tyoo' cjoo ñoom'ñee", cwineii"na'. ¹⁰ Matso Jesús ndaayâ:

—Quiocho'yo' nt'om calcaa na jndâ tjei'yo' je'.

¹¹ Quia jo' tuô Simón Pedro ts'om w'aandaa chjoo. Jndyoñ'oom tsqui' tyuaatcwii na too'na' ñjom calcaa nt'ma". Tue'ntyjo jooyoo' cwii sia"nto waljoo' wen'aa" nchoo' nqui nchoo' ndyeeyo'. Ndo' meii" na jee" ndya' jndye calcaa'ñee", saq t'icaty'ioo' tsqui'. ¹² Matso Jesús ndaayâ:

—Quio'yo' nlcwa'yo'.

Saa mei"cwiiindyô jâ na cwilajomndyô ñ'e"ñê, tic'oom na t'ma" ts'om na nncwax'ee nnoom, ç'Ñee" 'u? Ee manquiuuyaayâ na manqui Ta Jesús jo'. ¹³ Quia jo' seicandyoo'ñee Jesús nacañoomyâ. To'ñoom tyoo' ñ'e" catscaa. Tquiaa" joona' ndaayâ.

¹⁴ Cantyjati na tquiaa Ty'oots'om na tando'xcoom na tuee"e", luua' jndâ ndyee ndii' na seica'mo'ñê ndaayâ jâ na cwilajomndyô ñ'e"ñê ts'iaa" na mach'ee".

Ñ'oom na sq'ntjom Jesús Simón Pedro

¹⁵ Ndo' quia na jndâ tcwaa'â tax'ee Jesús 'ndyoo Simón Pedro. Tsoom:

—'U Simón jnda Jonás, çaa ja jndati ntyji' nchiiti ts'iaa"mei" na mache'?

T'oo", matsoom:

—Mayuu' Ta, ntyji' na 'u wi' ts'oo"ya.

Matso Jesús nnoom ñ'oom na wjaañoom':

—Quiaa' na nlcwa' canma" nch'u cwentaya.

¹⁶ Jndâ we ndii' tax'eennaa"an nnom Pedro:

—'U Simón, jnda Jonás, çaa mayuu' na jndati ntyji' ja?

T'o Pedro:

—Mayuu' Ta, ntyji' na wi' ts'oo"ya 'u.

Tsonnda' Jesús ñ'oom na wjaañoom':

—Cateixe' canma" cwentaya.

¹⁷ Na jndâ ndyee ndii' tax'eeñe nnom Pedro. Tsoom:

—'U Simón, jnda Jonás, çaa wi' ts'om' ja?

Seichjoo'na' ts'om Pedro na jndâ ndyee ndii' mawax'eeñe Jesús: "¿Aa wi' ts'om' ja?" Quia jo' t'oo", tsoom:

—Ta, cha'tso matsei'no". Ndo' manty'ia'nchaa'ndyu' na wi' ts'oo"ya 'u.

Matso Jesús nnoom:

—Cateixe' canma" cwentaya. ¹⁸ Ñ'oom na mayuu'che" matseicandiiya 'u. Quia ñet'oom' na xcwe ts'a'ndyu', seijndaa'ndyu' na nntsa' mei'ljo'che" na l'ue ts'om', ndo' tjaa 'ñee" juu na nntseitsaa"ñee 'u yuu na ñ'e'cja'. Saa quia na jndâ teinc'uaa'ndyu' nntseiluu' l'o' ndo' nntseitye" cwiche" ts'a" 'u na nncjaañ'oom 'u yuu na tiñe'cja'.

¹⁹ Luua' ñ'oom na tso Jesús na ma'moo" ljo' cwii nnom na nnts'aana' na nncue' Pedro, na cantyja 'naa" jo' nntseit'maa"ñena' Ty'oots'om. Quia na jndâ seineii" ñ'oommei", matsoom:

—'U candyo'ntyjo' naxa"na.

Ñ'oom na seinei' Jesús cantyja 'naa" Juan

²⁰ Teique" Pedro ndo' nty'iaa"na na jontyjo ja na candya' ts'om Jesús ja, ndo' maja na seintyjondyo jo ndo' jñaan quia na tcwaa'â teijaa"ñee" ñ'e"ñê juu xje" na tax'aya 'ñom: "Ta, ç'ñee" juu ts'a" na ñeequiaa cwenta 'u?" ²¹ Ndo' quia nty'iaa' Pedro na jontyjo, tax'eeñe 'ndyoo Jesús. Tsoom:

—Ta, ndo' tsa"m'aa" je', çljo' cwii nnom na nntjoom?

²² T'o Jesús nnoom:

—Xe" l'ue ts'oo" na ñec'oom hasta quia nndyoqonnda'a, çljo' mach'eena' 'u? 'U candyo'ntyjo' naxa"na.

²³ Quia jo' t'om ñ'oom quii'ntaa" nn'a" na cwila'yu' na tso Jesús na xoc'ioya. Saa nchii matsoom na xoc'io. Tomti tsoom: "Xe" l'ue ts'oo" na ñec'oom hasta quia nndyoqonnda'a, çljo' mach'eena' 'u, Pedro?"

²⁴ Maja luua jo'. Maja matseiljeiya ñ'oommei". Ndo' joo ñ'oom na macwji'yuu'ndyo, ñ'oom na mayuu' jo', nchii cwe' na maquiu'nn'a"ya.

²⁵ Ndo' jndye nt'omche" ts'iaa" maniom na s'aa Jesús. M'aa" ts'oo" xe" nleiljeii cwii ndo' cwii joona', mach'eena' ntyjii na xocwijndei' tsjoomnancue libros na nluui na nleiljeii joo jo'. Mantyjati luua'ndyo.

Ts'iaaⁿ na l'a Apóstoles

Ñoomtyeⁿ na ndyo Espíritu Santo

¹⁻² 'U ta Teófilo, tsoom na seljeindyaa na seicwanoⁿ na m'aaⁿ seicandiiya 'u cantyja cha'tso na tyoch'ee Jesús ndo' na tyo'mqooⁿ hasta xuee na tjawaaⁿ cañoom'luee. Cwii tjocheⁿ na nncjaawaaⁿ tjeii'nê apóstoles. Ndo' cantyja 'naaⁿ Espíritu Santo t'mqoⁿ ndaaⁿ naⁿñeeⁿ chiuu nl'ana. ³ Jndaⁿ na tueeⁿe, tando'nnaaⁿaⁿ, teitquiaoⁿ'nê ndaana ñequio jndye nnom na t'moⁿ'na' na wando'xoom. Wen'aaⁿ xuee tyom'aaⁿ na nty'iaana jom. Ndo' seineiiⁿ ndaana cantyja 'naaⁿ na matsaⁿ'ntjom Ty'oots'om.

⁴ Yocheⁿ na tyom'aaⁿ ñ'eⁿndyena saⁿ'ntjoom na ticalui'na tsjoom Jerusalén. Tsoom ndaana:

—Cwindo'yo' hasta xeⁿ jnda seicandaaⁿ'ñena' ñ'oom na tqeⁿ'tyeⁿ Tsotyaya na tsoom na ndyo Espíritu Santo cha'xeⁿ jnda ñejndye'yo' na tsjo ndaaⁿ'yo'. ⁵ Ee Juan tyotseits'oomñê nn'aⁿ ñequio ndaatoo, saⁿ 'o tajndye xuee ndo' njñom Ty'oots'om Espíritu Santo naquiiⁿ n'om'yo'. Luaaⁿ waa na nleits'oomndyo'.

Cantyja na tjawa Jesús cañoom'luee

⁶ Quia na tyom'aⁿ naⁿñeeⁿ ñ'eⁿ Jesús ta'x'eena nnoom, jluea:

—Ta, ¿aa je' na nntsa' na catsaⁿ'ntjomndyenda' nn'aⁿ Israel?

⁷ Tsoom ndaana:

—Tsotyaya waa najndeiⁿ na matseixmaaⁿ na matseijndaaⁿ'ñê cwaaⁿ xuee oo ljo' xjeⁿ ntyjeeⁿ na nluui cwii cwii nnom na matseijndaaⁿ'ñê. ⁸ Saⁿ quia na jnda jndyo Espíritu Santo naquiiⁿ n'om'yo', quia jo' nñequiaaⁿ na n'laxmaⁿ'yo' najndeiⁿ na cwiluiñê. Ndo' nntjei'yuu'ndyo' cantyja 'na' ja naquiiⁿ tsjoom Jerusalén, ñ'eⁿ cha'waa ts'ondaa Judea ñ'eⁿ ndyuaa Samaria, ndo' hasta cha'waa nnom tsjoomnancue.

⁹ Jndaⁿ na tsoom na luaaⁿ jndoo'cheⁿ na tjawaaⁿ. Ndo' jndyo cwii nchquiu, mana seicu'na' na cwinty'iaana jom. ¹⁰ Nquiee cwinty'iaana jo nandye tsjo'luee xjeⁿ na mawjaaⁿ, ndo' mats'iaa jo' teitquiaoⁿ'ndye we yonom nacañoomna na jeeⁿ canchiiⁿ liaa cwee'. ¹¹ Jue naⁿñeeⁿ ndaana:

—'O nn'aⁿ Galilea, ¿chiuu na jeeⁿ cwinty'ia'yo' jo nandye tsjo'luee? Jesús m'aaⁿ na jnaaⁿ jo ndaaⁿ'yo' xjeⁿ cañoom'lueecheⁿ tjaaⁿ. Ndo' cha'xeⁿ na tjawaaⁿ maluaaⁿ nddyonnaaⁿ'aⁿ.

Matías nntseinoomñê cantyja na 'ndiina' Judas

¹² Quia jo' ty'elcweeⁿ na Jerusalén na ñeⁿ'omna ta na jndyo Olivos. Juu ta'ñeeⁿ tquia m'aaⁿ'na' ñequio tsjoom Jerusalén cha'na tquia na wanaaⁿ na nntseicaañe ts'aⁿ judío xuee na cwitaⁿ'jndyeena. ¹³ Jndaⁿ na ty'equei'na quiiⁿ tsjoom, tquiena yuu waa w'aa. Ty'ewana cuarto nandye w'aa yuu cwic'ee'yana. Ndo' ñ'eⁿ Pedro ñequio Jacobo, Juan, Andrés, Felipe, Tomás, Bartolomé, Mateo, Jacobo jnda Alfeo, Simón ts'aⁿ na cwilue nn'aⁿ cananista ndo' ñ'eⁿ Judas tyjee Jacobo. ¹⁴ Cha'tsondyena ñecwii jla'jomndyena na 'io ndi 'io tyolaneiⁿ na nnom Ty'oots'om. Mati jla'jomndye nt'om yolcu, ndo' ñ'eⁿ ti'ntyjee Jesús ñ'eⁿ tsoñeeⁿ María.

¹⁵ Cwii xueeⁿ'ñeeⁿ teicantyja Pedro quiiⁿ'ntaaⁿ nn'aⁿ na cwila'yuu'. Joo naⁿñeeⁿ cha'na cwii siaⁿ'nto waljooⁿ ntquiuundyena. ¹⁶ Matsoom ndaana:

—'O nn'aⁿ'ya na tjawayu'yo', jndei'na' na seicandaaⁿ'ñena' ñ'oom na seljeii David cantyja 'naaⁿ Judas cha'xeⁿ tso Espíritu Santo nnoom cantyja 'naaⁿ Judas'ñeeⁿ tsaⁿ na tjaca'mqoⁿ Jesús ndaaⁿ nn'aⁿ na t'ue jom. ¹⁷ Judas'ñeeⁿ tyocañ'eeⁿ ñ'eⁿndyô já ndo' ñeseijomñê ts'iaaⁿ na cwilaxmaaⁿ'yá. ¹⁸ Ñequio s'om na tantjoom cantyja natia na s'aaⁿ, tioml'uuaaⁿ cwii taⁿ tyuaa. Jo' jo' tiooñê meintyjeeⁿ xqueeⁿ, t'ioo'ñexcweeⁿ. Jluu' cha'tso tsiaⁿ'aⁿ. ¹⁹ Ndo' cha'tso nn'aⁿ Jerusalén nquiuna na luaaⁿ s'aaⁿ. Quia jo' ñequio ñ'oom na cwila'neiⁿ na jla'cajndyuna tyuaaⁿ'ñeeⁿ Acéldama. Ñ'oomwaaⁿ matsonaⁿ Tyuaa Niom!. ²⁰ Ee waa ñ'oom nacjooⁿ libro Salmos na matsonaⁿ:

Caljo waⁿ'aⁿ na ñeⁿ'nquina'.

Tinc'om nn'aⁿ juuna'.

Mati matsonaⁿ:

Cwiicheⁿ ts'aⁿ coñom ts'iaaⁿ na ñeseixmaaⁿ.

²¹ 'Quia jo' cwii ts'aⁿ na maxjeⁿ ñ'eeⁿ ñ'eⁿndyô cha'waati xuee na tyocañ'aaⁿ'yá ñ'eⁿ nquii Ta Jesús na tjawa tjacueeⁿ tyomanoom naquiiⁿ njoom, ²² ts'aⁿ na maxjeⁿ ñ'eeⁿ ñ'eⁿndyô cantyjati xuee na teits'oomñê Jesús s'aa Juan hasta xuee quia na tjawaaⁿ. Macaⁿ'na' na nntseijomñê tsaⁿ'ñeeⁿ ñ'eⁿndyô na nntjei'yuu'ndyô na jnda tando'xco Jesús.

²³ Quia jo' tyot'mqooⁿ'na we ts'aⁿ, José ñequio Matías. Joséⁿ'ñeeⁿ mati cwila'cajndyuna jom Barsabás, ndo' xqueⁿ xueⁿ'eⁿ Justo. ²⁴⁻²⁵ Tyolaneiⁿ na nnom Ty'oots'om, tyoluena:

—U Ta na mawa'naⁿ naquii' n'om cha'tsondye nn'aⁿ, ca'moⁿ cwaan cwii na wendye na'm'aⁿ na nncwjii'ndyu' na nntseijomñe ñequio nn'aⁿ na ma'jñoom' ts'iaaⁿ 'naⁿ. Nntseinoomñe tsaⁿñeeⁿ ts'iaaⁿ na ñeseixmaⁿ Judas na jndā tjei'ñe, ndo' jndā tja yuu tseixmaⁿ na nncjaa cantyja 'naaⁿ jnaaⁿ.

²⁶ Quia jo' ty'ena x'iaa cha m'moⁿna' ñeeⁿ nleijnoom' ts'iaaⁿñeeⁿ. Ndo' teijnoom' Matías. Jo' chii ty'oorna' jom ts'iaaⁿ cha'xjeⁿ ts'iaaⁿ na m'aⁿ canchoo'cwii apóstoles.

2

Jndyo Espiritu Santo

¹ Quia na tuee' xuee Pentecostés, cha'tsondye nn'aⁿ na cwila'yu' ñe'cwii tmaaⁿ tjomndyena. ² Mats'ia jo' jnaⁿ na teic'uaa jo nandy cañoom'luee cha'cwijom quia na jndei mandyo jndye. Ndo' s'aana' na c'uaa cha'waa naquii' w'aa yuu na meindyuaandyena. ³ Teitquioo' nty'iaana nacjoo cha'tsondyena ntyjo cha'cwijom ntsaachom. ⁴ Ndo' cha'tsondyena t'omna na too' Espiritu Santo cha'waañ'eⁿ naquii' n'omna. Tquiaaⁿ na la'xmaⁿna cantyja najneiⁿ. Ndo' jna'na' na jla'neiⁿna nt'omcheⁿ nnom ñ'oom na nchii ñ'oom na maxjeⁿ cwila'neiⁿna.

⁵ Joo ncuee'ñeeⁿ m'aⁿya nn'aⁿ judíos naquii' tsjoom Jerusalén na jee' queeⁿ n'om ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'oots'om. Naⁿñeeⁿ jnaⁿna cha'waa nnom tsjoomnancue. ⁶ Quia na teic'uaa na luaa', quia jo' ty'ecanty'iaana. Meiⁿ leicala'noⁿna ee cha'tsondyena tyondyena na tyola'neiⁿ nañeeⁿ cwii cwii nnom ñ'oom na cwila'neiⁿ nquieena. ⁷ Jeeⁿ ndya' tyueneii'na, ndo' tyom'aaⁿ n'omna. Tyoluena ndā ntyjeena:

—Cha'tsondye na'm'aⁿ na cwila'neiⁿna ñequii'cheⁿ nn'aⁿ ts'ondaa Galilea joona, ⁸ quia jo' çchiuu waayuu na cwindyaaya na ya cwila'neiⁿna cwii cwii nnom ñ'oom na cwilanaaⁿya xjeⁿ na tquiwijndāya? ⁹ Ee jaa tiñe'cwii ndyuaa jnaaⁿya. Nt'omndyo jnaaⁿ ndyuaa Partia, nt'omndyo Media, Elam ñ'eⁿ Mesopotamia, ts'ondaa Judea ñ'eⁿ Capadocia, mati Ponto ñ'eⁿ ndyuaa Asia. ¹⁰ Ndo' nt'omndyo jaa jnaaⁿya ndyuaa Frigia ñ'eⁿ Panfilia, Egipto ñ'eⁿ nt'omcheⁿ l'ondaa África na manndyoo' Cirene. Ndo' nt'omndyo jnaaⁿya tsjoom Roma, na tuiindyō nn'aⁿ judíos ndo' mati ñ'eⁿ nn'aⁿ meiⁿ nchii tuiindyena nn'aⁿ tsjaaⁿ jaa, saā macwila't'maaⁿndyena Ty'oots'om cha'xjeⁿ na jaa nn'aⁿ judíos cwila't'maaⁿndyō jom. ¹¹ Ndo' nt'omndyo jaa jnaaⁿya Creta ñ'eⁿ Arabia. Saā cha'tsondyo cwindyaā na ya cwila'neiⁿ na'm'aaⁿ ñ'oomya. Cwiluena cantyja na jee' t'maⁿ mach'eⁿ Ty'oots'om.

¹² Cha'tsondye nañeeⁿ na jnaⁿ cwii cwii joo, jeeⁿ ndya' tyojaawee' n'omna ndo' seiñ'eeⁿna' joona. Tyoluena ndā n'iaana:

—¿Ljo' ñeca'moⁿna' na luaa' cwiluii'?

¹³ Saā nt'omcheⁿ cwe' tyonco, tyolue:

—Na'm'aⁿ jndā jndyena.

Ñ'oom na tso Pedro ndā n'aⁿ

¹⁴ Quia jo' Pedro teintyjeeⁿ ñequio canchoo'cwii apóstoles. Jndei seineiⁿ, tsoom ndā n'aⁿ:

—O nn'aⁿya ntyjañ'oⁿya nn'aⁿ judíos ñequiindyō' lo na tsjom'yo' ñjaaⁿ Jerusalén, queⁿyo' cwenta ndo' candye'yo' ñ'oom na nntsjoō. ¹⁵ Ee na'm'aⁿ nchii na candyena cha'xjeⁿ na cwila'tiuu'yo', ee je' quia tuee'cheⁿ na ñjeeⁿ na cwijsjoom. ¹⁶ Saā juu na cwindy'ia'yo' na cwiluii matseicandāñ'ena' ñ'oom na tyoñequiaa profeta Joel, tsoom:

¹⁷ Ncuee na macandā, matso Ty'oots'om,

ñjñooⁿya Espiritu na cwiluiindyō naquii' n'om jndye nn'aⁿ.

Nda'yo' na naⁿnom ñequio nda'yo' na naⁿlcu nla'neiⁿna ñ'oom na nntsjoō ndāna.

Naⁿnom na titquiendye waa na nlco'na' ndāna na nnty'iaana.

Ndo' naⁿnom na tquiendye ndaa nntsoona.

¹⁸ Ncuee'ñeeⁿ ñjñooⁿya Espiritu na cwiluiindyō naquii' n'om nn'aⁿ na cwindyentjom nooⁿ meiiⁿ naⁿnom ndo' meiiⁿ naⁿlcu.

Nñequia nañeeⁿ ñ'oom na nntsjoō ndāna.

¹⁹ Ndo' nnts'aaya na nleitquioo' jndye nnom 'naaⁿ jo nandy tsjo'luee na nla'catyendye nn'aⁿ quia na nnty'iaana.

Ndo' nnts'aaya 'naaⁿ na nleitquioo' jo nacje nnom tsjoomnancue, cha'na niom' ñequio chom ñequio ndioom.

²⁰ Ñe'quoom' nntseicwaqueⁿna' na jooⁿñe nnom,

ndo' chi' nntseicwaqueⁿna' cha'cwijom niom'.

Nmeiⁿ nluii cwii tjoocheⁿ na nncuee' xuee cantyja 'na' ja na cwiluiindyō na matsa'ntjoⁿ.

Juu xuee'ñeeⁿ t'ma'ticheⁿ matseixmaⁿna' na nleitquioo' najndei na matseixmaⁿya.

²¹ Saā cwii cwii ts'aⁿ na nncwji' xueya na cwiluiindyō na matsa'ntjoⁿ, juu tsaⁿñeeⁿ nluin'maaⁿñe."

Luaa' ñ'oom na tso Ty'ooṭs'om ñequio 'ndyoo Joel.

²² Tsoti Pedro:

—'O nn'aⁿya Israel, candyeya'yo' na nntsjoṭ cantyja 'naaⁿ Jesús tsaⁿ na jnaⁿ Nazaret. Tquioo' na nquii Ty'ooṭs'om ñjom jom ee jndye nnom ts'iaaⁿ t'maⁿ s'aaⁿ quii'ntaaⁿ'yo' na nchii na ndaaṅ nluui na cwe' ts'aⁿ nnts'aa, meiⁿ xocjaantyjoṭ' n'om nn'aⁿ chiuu tuiiyuu. Ndo' 'o manquii'yo' na ljo' ee cantyja najndei na matseixmaⁿ nquii Ty'ooṭs'om, jo' na tyoch'ee Jesús 'naaⁿ t'maⁿ quii'ntaaⁿ'yo'. ²³ Maxjeⁿ teiyo ntyjii Ty'ooṭs'om na nnc'oom Jesús luee'yo' ee seijndaa'ñê na tuui na ljo'. Jo' na tio'yo' Jesús luee nn'aⁿ romanos. 'O l'a'yo' na ty'ioomna jom ts'oom'naaⁿ na jlacuee'na jom. ²⁴ Saa Ty'ooṭs'om tquiaa na tando'xcoom na tueeⁿ'eⁿ. Seicandyaañê jom na ñet'omts'ooñê ee tijoom jndaa caljoo'ñê nacje 'naaⁿ na cwiwje nn'aⁿ. ²⁵ Seineiⁿ rey David na ndoo' matseineiⁿ nquii Jesús. Matsoom:

Manty'iaa Ty'ooṭs'om na ñequii'cheⁿ m'aaⁿñê jo nṅoⁿ'ya.

Nc'e na m'aaⁿñê ñ'eⁿndyo, jo' chii xocju'cjena' ja.

²⁶ Jo' na jeeⁿ neiⁿnc'o ts'ooⁿ'ya,

ndo' ñequio na neiⁿ'ya mataya.

Ndo' cwe' nc'e meindṅoⁿ'nty'iaandyo,

jo' na mach'eena' na mawajndyaya.

²⁷ Ee xonquiaa' na nljoo'ndyo tsei'tsuua

meiⁿ xonquiaa' na nnto'ndyo ee cwiluindyo na lju' ts'ooⁿ' na mandi'ntjoⁿ'ya njom'.

²⁸ 'U t'moⁿ' nṅoⁿ'ya nato cantyja na nncwando'xco ts'aⁿ.

Ndo' na nnc'ooⁿ'ya ñ'eⁿndyu' nnts'aana' na neiⁿ'tyaya.

Luaa' ñ'oom na seineiⁿ David.

²⁹ Tsoti Pedro:

—'O nn'aⁿya, ndyeyu nntsjoṭ ndyeyo' na tue' welooya David na ñet'oom teiyo. Ty'ecat'iuuna jom, ndo' tsei'tsuuaⁿ ndicwaⁿ waana' tsjoom ñjaaⁿ hasta xuee je'. ³⁰ Jom tyoluiñê profeta, ndo' ntyijyaaⁿ na tso Ty'ooṭs'om ñ'oomtyeⁿ nroom na nluuiñê Cristo quii'ntaaⁿ nn'aⁿ tsjaaⁿ 'naaⁿ na nndyowicantyjoṭ' ndo' juu tsaⁿ'ñeeⁿ nncjaacjoo ntio na ñetacatyeeⁿ. ³¹ Ndo' cha'cwijom na nnty'iaaⁿ nroom najndā tuina', jo' na tsoom na xocaljoo'ñê añaⁿ yuu na cwiljoo'ndye añaⁿ nn'aⁿ na jnda tja ndo' meiⁿ seiⁿ' xocatoo'. ³² Ñ'oommeiⁿ seineiⁿ cantyja 'naaⁿ Jesús. Ndo' cha'tsondyoⁿ cwiṭjei'yuu'ndyo na mayuu' na tquiaa Ty'ooṭs'om na tando'xco juu. ³³ Je' m'aaⁿ ntyjaaⁿ ts'o Ty'ooṭs'om ntyjaya yuu na matseit'maaⁿñena' jom. Jo' na jndā ñjom Tsotyeeⁿ Espíritu Santo naquii' n'om nn'aⁿ cha'xjeⁿ ñ'oomtyeⁿ na tqueⁿ ndo' na cwiluui cha'tso na cwinty'ia'yo' je' ndo' na cwindyeyo'. ³⁴ Ee nchii nquii David tja cañoom'luee. Jo' chii ma'moⁿ'na' cantyja 'naaⁿ Jesús seneiiⁿ. Ee tso David:

Seineiⁿ Ta Ty'ooṭs'om nnom Ta na matsaⁿ'ntjom ja.

Matsoom nnom:

“Cajmaⁿ jo ntyjaaⁿ ts'ooⁿ'ya ntyjaya

³⁵ hasta xjeⁿ na jndā tsa'a nn'aⁿ na jndoo 'u cjee' nc'e.”

³⁶ Tsoti Pedro:

—Quia jo' cha'tsondyo' 'o nn'aⁿ Israel cala'noⁿ'yo' na mayuu' na juu Jesús na ty'iom'yo' ts'oom'naaⁿ, tqueⁿ Ty'ooṭs'om na Ta jom na matsaⁿ'ntjom jaa ndo' na Cristo jom na macwji'n'maaⁿñê jaa.

³⁷ Ndo' quia jndye nn'aⁿ Israel na luaa', jeeⁿ sei'ndaa'na' nquiuna. Jluena nnom Pedro ñequio ndaaṅ nt'omcheⁿ apóstoles:

—'O nn'aaⁿ'ya, ¿chiuu macaⁿ'na' na cal'aayâ?

³⁸ Quia jo' t'o Pedro ndaana:

—Ticwiindyo' 'o calcwe' n'om'yo' ndo' cwits'oomndyo' ñequio xuee' Jesucristo, cha nnt-seit'maⁿ ts'om Ty'ooṭs'om jnaⁿ'yo'. Quia jo' nnto'ñoom'yo' Espíritu Santo naquii' n'om'yo'. ³⁹ Ee ñ'oomtyeⁿ waa' tseixmaⁿ'na' cwenta' 'o ñ'eⁿ nda'yo', ndo' cwentaa cha'tso nn'aⁿ na m'aⁿ na tquia, ndo' mati ticwii cwii ts'aⁿ na ma'maⁿ Ta Ty'ooṭs'om cwentaaya.

⁴⁰ Pedro jndye nt'omcheⁿ ñ'oom tyocwji'yuu'ñetyeeⁿ ndaana. Ndo' tyotseijndṅoⁿ'tyeeⁿ n'omna. Tsoom:

—Catjei'ndyo' cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ je' na quie' n'om cha nndaṅ nluui'n'maaⁿ'ndyo'.

⁴¹ Quia jo' nn'aⁿ na jla'yuu' ñ'oom na tsoom teits'oomndyena. Juu xuee'ñeeⁿ, cha'na ndyee meiⁿndyena jla'yuu'na. ⁴² Tyoqeeⁿndyena na tyondyena ñ'oom na tyot'mooⁿ apóstoles'ñeeⁿ. Tjoom' tyom'aⁿ na ñequio na ñ'eeⁿ. Tyotjomndyena na tyotyjena tyoo' na tyocañjom n'omna Jesús. Ndo' tyola'neiⁿ na nnom Ty'ooṭs'om.

Luaa tyom'aⁿ nn'aⁿ na tyola'yuu'ndyee

⁴³ Cha'tsondye nn'aⁿ tyotseitsaⁿ'na' joona ee na tyonty'iaana jndye ts'iaaⁿ t'maⁿ na tyol'a apóstoles na xocandaṅ nluui na cwe' na jndā nquieena meiⁿ xocjaantyjoṭ' n'om nn'aⁿ

'naa' na tuui. ⁴⁴ Cha'tsondye nn'a' na jnda jla'yu', ñe'cwii n'omna. Ndo' cha'tso 'na' na tyowil'uee'ndyena tjom na 'naa'na jooa'. ⁴⁵ Tyondaana ndyuaana ñequio nt'omche' 'naa'na na waa. Ndo' s'om na tyoto'ñoomna tyotg'na jooa', tyoñequiana ndaa nn'a' na tyotseitjooa' joo. ⁴⁶ 'Io ndi 'io tyotjomndyena wats'om t'ma'. Mati naquii' laana tyola'jomndyena na tyotyjena tyoo' na tyocañjom n'omna Jesús. Tyocwa'na ñequio na nei'na ndo' na xcwee' n'omna. ⁴⁷ Tyola't'maa'ndyena Ty'oqots'om ndo' cha'tsondye nt'omche' nn'a' tyotjeii'ya jooa. Ndo' 'io ndi 'io tyocwji'n'maa'ñetiche' Ty'oqots'om nn'a'. Jo' chii tjawit'ma'ti tmaa' nn'a' na macwji' Ty'oqots'om cwentaa'a'.

3

Tco'yana' cwii ts'a' na ntjei'nc'ee

¹ Cwii xuee Pedro ñ'e' Juan ljo'yu ty'ena wats'om t'ma' na ndyee na matmaa' xje' na cwi'oola'nei' nn'a' nnom Ty'oqots'om. ² Ndo' jo' jo' m'aa' cwii tsa's'a na tuiife na ntjei'nc'ee. Juu tsa'ñee' 'io ndi 'io tyo'ooñ'om nn'a' jom wats'om t'ma', tyoque'na jom 'ndyoots'a na jndyuna' Jee' Nei'ncoo' cha ndaa ncaa' ljo' na matseitjooa' jom ndaa nn'a' na cwi'ooquie' jo' jo'. ³ Quia na nty'iaa'a' Pedro ñ'e' Juan na macwii'ooquie'na naquii' wats'om'ñee' tcaa' s'om ndaana. ⁴ Ndo' nty'iaa' Pedro ñequio Juan jom. Tso Pedro nnoom: —Aa re sa, canty'ia' ndaayã.

⁵ Quia jo' nty'iaa'a' ndaana ee seitoom waa na ñequiana na nnc'o'ñoom. ⁶ Saã matso Pedro nnoom:

—Ja mei' s'om xuee mei' s'om caja' tjaa'na' na maleiñ'o'ya, saã cantyja na maleiñ'o'tya ñequiaya na nnc'o'ñom'. Ñequio xuee' Jesucristo, tsa' na jna' Nazaret, quicantya' ndo' cja'ca'.

⁷ Jnda chii t'uii Pedro ts'oo' ntyjaya seiwe tsa'ñee' jom. Mañoom! tco'yana' nda'nc'lee' ñequio candyo'nc'ee'. ⁸ Jo' na ñejomto teicantya'aa'. Teintyjee'e' ndo' togo'o' na tjaca'. Tjaque'na' naquii' wats'om t'ma' ñ'e'ndyena. Tyojaaca' ndo' tyowantya'aa' ndo' tyotseit'maa'ñe' Ty'oqots'om. ⁹ Ndo' cha'tsondye nn'a' na too'ndye naquii' wats'om tyoty'iaana na tyojaaca' ndo' tyotseit'maa'ñe' Ty'oqots'om. ¹⁰ Ee tajnaa'na na jom ts'a' na ñetacatyee' 'ndyoots'a wats'om t'ma'ñee' na jndyuna' Jee' Nei'ncoo'. Majom na tyocaa' ljo' na matseitjooa' jom ndaa nn'a'. Jo' na jee' tyotseitsa'na' jooa ndo' jee' tjawee' n'omna na jnda tco'yana'nc'ee'.

Ñ'oom na seinei' Pedro leiroo' wats'om t'ma'

¹¹ Wats'om'ñee' waa cwii leiroo'na' na jndyuna' Salomón. Jo' jo' tquiotyjaa' cha'tsondye nn'a' na cwiyueneii'na. Ee ts'a' na tco'yana'nc'ee' jo' jo' tiñe'ca'ñee' Pedro ñequio Juan. ¹² Quia na nty'iaa' Pedro na cha'tsondye nn'a' jnda jla'candyoo'ndyena, matsoom ndaana: —'O re nn'a'ya Israel, ¿chiiu na jee' matseitsa'na' 'o? ¿Chiiu na jee' cwinty'ia'yo' ndaayã na chacwijom cwila'tiuu'yo' na cwe' na jnda ncjoo'yã oo cwe' nc'e' na jee' cwila't'maa'ndyô Ty'oqots'om jo' na majaan' tsa'm'aa'ñe' Me'chjoo nchiijo'. ¹³ Ee nquii Ty'oqots'om na tyotseit'maa'ñe' welooya Abraham na ñet'oom teiyo, na tyotseit'maa'ñe' welooya Isaac, ndo' welooya Jacob, ndo' tyola't'maa'ndye nt'omche' welooya na jndy-owi'cantyjo', jom seit'maa'ñe' Jnaa' Jesús, na jla'quioo'yo' luee na'ma'n'iaa' cha cue'. Ndo' meii' Pilato ñe'catseicandyaañe' jom, saã títancue'yo'. Sa'yo' nacjoom'm meii' juu ñe'catseicandyaañe' jom. ¹⁴ 'O nchii ta'yo' na ndyaañe' nquii na cwiluiife na lju' ts'om ndo' na tyoch'ee' yuu na maty'ioomyana'. 'O ta'yo'yo' na ndyaañe' ts'a' na ñeseicwjee' nn'a'. ¹⁵ Jla'cue'yo' nque' na mañequiaa' na cwitando' nn'a'. Saã Ty'oqots'om tquiaa' na tando'xcoom na tuee'na' ndo' já cwi'tjei'yuu'ndyô na ljo'. ¹⁶ Nc'e' na cwilayu'ya cwii n'oo'yã ñ'e' xuee' Jesús, jo' na tquiaana' najnda nc'ee' tsa'm'aa'na' na cwinty'ia'yo' ndo' na cwita'jna'yo'. Ee nc'e' juu na cwilayu'yã n'oo'yã ñequio Jesús, jo' na cha'tsondyo' cwinty'ia'yo' na candaq' tco'yana' tsa'm'aa'ñe'.

¹⁷ 'Ndo' ntyjiiya, 'o nn'a'ya, na ticala'no'yo' ljo' l'a'yo' ñequio na'ma'n'iaa' 'na'yo' jla'cue'yo' Jesús. ¹⁸ Saã laa'ti' waa na seicandaq'ñe' Ty'oqots'om ñ'oom na seinei' ñequio ndyuee' profetas na maxje' nncue' Cristo tsa' na jñoom. ¹⁹ Jo' chii calcwe' n'om'yo' ndo' cata'ndyoxcwe'yo' nnom Ty'oqots'om cha nntseicanoom'm jna'yo' ndo' na ñequiaa' na ntseixcona' cantyja na cwitsaam'a'yo' joo nnoom. ²⁰ Ndo' na ljo' njñoomnaa'na' Jesucristo, tsa' na nncwji'n'maa'ñe' 'o, ee teiyo seijndaa'ñe' na luua' nnts'aa'. ²¹ Saã maca'na' na caljoo'ñe' Jesucristo cañoom'luee hasta quia na jnda seicandaq'ñe'na' cha'tso ñ'oom na seinei' ñequio ndyuee' profetas na tyoñequia ñ'oom'm tandyo xuee. ²² Ee tyotso Moisés ndaa welooya na ñet'om teiyo: “Nquii Ta Ty'oqots'om njñoom cwii nn'a'yo' na m'a'yo' na ñequiaa' ñ'oom'm cha'xje' na jñoom ja. Que'nyo' cwenta cha'tso ñ'oom na nntseinei' tsa'ñee' ndaa'yo'. ²³ Ee mei'cwi'ñee'che' ts'a' na tique' cwenta ñ'oom na nntso tsa'ñee' nncwji'ndyona' juu quii'ntaa' nn'a' Israel.”

²⁴ Tsoti Pedro:

—Cha'tsondye profetas cha'na Samuel ñequio nn'a'n na cwiñet'om jnda' na tue' tsa'n'ñee'n, tyoluena na nluui cha'xje'n na cwiluii je'. ²⁵ Ñequio ndyuee profetas tquiaa Ty'oqots'om ñ'oomtye'n ndo' 'o laxma'nyo' na nnda'yo' naya na cwit'moo' joo'na' ndo' cha'xje'n ñ'oom na seijndaa'ñetye'n Ty'oqots'om ndaa' welooya na ñet'om teiyo quia tsoom nnom welooya Abraham: "Quii'ntaa' nn'a'n tsjaa' 'na' na nncjaawi'canyjoo' nluuiñe' ts'a' na njñoo' quia na m'a'nyo'. Ndo' nc'e juu nntio'naa'ndyo cha'tsondye nn'a'n tsjoonancue." ²⁶ Jo' chii quia na s'aa Ty'oqots'om na ta'ndo'xco Jnaa' na tue', najndyee tio'naa'ñe' 'o na jñoom juu na m'a'nyo' cha tincwiindy'o' 'o nlcwe' n'om'yo' natia na cwil'a'yo'.

4

Pedro ñ'e'n Juan jo ndaa' na'ma'n'iaa'n

¹ Pedro ñ'e'n Juan xcwe na cwila'nei'na ndaa' nn'a'n, ndo' tqiue ntyee na m'a'na ñequio ts'a'n na matsa'ntjom nn'a'n na cwil'a cwentá wats'om t'ma'n. Mati nt'om nn'a'n judíos na laxma'na tmaa'ñ sadoceos tquiena. ² Jnda' teilioo na'ñee'n ee Pedro ñ'e'n Juan cwit'moo'na ndaa' nn'a'n na jnda' mawando'xco Jesús, jo' chii mati nn'a'n na jnda' tja' maxje'n ntando'xcona. ³ Quia jo' t'ue na'ñee'n joo'na. Ndo' cwe' nc'e na jnda' tmaa', jo' chii tiomya na'ñee'n joo'na wa'aancjo hasta quia nnei'ncoo cwiiche' xuee. ⁴ Saa' nn'a'n na tyondye ñ'oom' Ty'oqots'om na tyoñe'quiana, jndyendye na'ñee'n jla'yu'na. Ndo' cha'tsoñ'e'n nn'a'n na cwila'yu' tue'ntyjo cha'na 'om mei'ndyena na cwe' na'nom.

⁵ Teincoo cwiiche' xuee naquii' Jerusalén tjomndye nn'a'n na m'a'n n'iaa'n cwentaa' nn'a'n judíos ñequio nn'a'n na cwiluitquiendye, ñequio nn'a'n na cwit'moo' ljeii na tque'n Moisés. ⁶ Ñ'e'n Anás, tyee na cwiluitquiene, ñequio Caifás, ñ'e'n Juan ñequio Alejandro, ndo' ñ'ee'n cha'tsondye nt'omche' nn'a'n na nn'aa'na ntyee na cwiluitquiendye. ⁷ Tquee'ndyena Pedro ñ'e'n Juan ndo' tsá'na na'ñee'n quii'ntaa'na. Jluena:

—¿Ñee'n tquiaa na jnda'yo', ndo' ñ'ee'n ts'a'n xuee' cwilei'ñ'om'yo' na luua' cwil'a'yo'?

⁸ Ndo' Pedro too' quii' ts'oom m'aa' Espíritu Santo, matsoom ndaa'na:

—'O re nn'a'n na m'a'nyo' n'iaa'n ñequio 'o nn'a'n na cwiluitquiendyo' joo ndaa' jaa nn'a'n Israel, ⁹ na cwita'x'ee'yo' ndaa'yá cantya naya na tuii ñ'e'n ts'a'n na ñet'oom na ntjei'nc'ee, ¿aa ñe'candye'yo' chiuu tuiiyuu na jnda' tco'yana' jom? ¹⁰ Xe'n na ljo', quia jo' cha'tsondyo' 'o ñequio cha'tsondye nn'a'n Israel cala'no'nyo' chiuu waa. Nquii Jesucristo, ts'a'n na jna' Nazaret na ty'iom'yo' ts'oom'naa', tquiaa Ty'oqots'om na tando'xcoom jnda' na tuee'ne'. Ñequio xuee' jom jo' na jnda' n'ma' tsa's'am'aa'ñ na cwinty'ia'yo' na meintyjee'ne' jo ndaa'yo'. ¹¹ Juu Jesús cwiluine tsjo' na 'o na cwiluitquiendyo' jo ndaa'ya jnda' tqiue'yo'. Saa' jnda' tacatyee'tye' tsjo'ñee'n nquii tsia'ntsj'o' yuu na t'ma'ti matseixma'na' na cha'tso ljo'. ¹² Tjaa'na' ñ'ee'n cwiiche' na ndaa' nncwji'n'maa'ñe' nn'a'n macanda' nquii Jesús. Ee cha'waa nnom tsjoonancue tjaa'na' xuee' cwiiche' na tque' Ty'oqots'om na juu ndaa' nncwji'n'maa'ñe' jaa.

¹³ Jnda' na nty'iaa' na'ma'n'iaa'n na tinquiaa' Pedro ñ'e'n Juan, ndo' jla'no'na na tyoola'naa' na'ñee'n cha'xje'n na nquiuna, ee cwe' nn'a'n mei'quiandye joo'na, quia jo' jee'n tyotseitsa'na' joo'na, ndo' tjañ'oom' n'omna na tyocañ'ee'n na'ñee'n ñ'e'n Jesús. ¹⁴ Ndo' majndeiti quia na nty'iaana naca'oom na'ñee'n meintyjee' ts'a'n na jnda' tco'yana', jo' chii seicu'ñ'e'na' na nluena ñ'oom nacjoo na'ñee'n. ¹⁵ Quia jo' tjeii'yana na'ñee'n quii'ntaa'na. Jnda' chii tyola'nei' che'nquieena. ¹⁶ Tyoluena:

—¿Chiuu nl'aayoo' ñequio ti'm'a'ñ? Ee cha'tsondye nn'a'n tsjoom ñjaa' Jerusalén manquiyuana na jnda' l'a na'm'a'ñ cwii ts'iaa'n t'ma'na xocanda' nnts'aa na cwe' na jndei' nquii ts'a'n ndo' jaa xonda' nl'uuya na tiyuu' na ljo'. ¹⁷ Jo' chii yati cal'uuya ndaa' na'm'a'ñ ñequio na jndei'na' mei'cwii nnom ts'a'n tala'nei'tina ñ'oom cantyja 'naa'ñ Jesús, cha tant'omti ñ'oommei'ñ quii'ntaa' nn'a'n.

¹⁸ Quia jo' t'ma'na na'ñee'n. Sa'ntjomna na mei'cwii ñ'oom tala'nei'ti na'ñee'n, tant'moo'na ñequio xuee' Jesús. ¹⁹ Saa' Pedro ñequio Juan, jluena:

—Ncjo'yo' calatiuu'ya'yo' aa maty'iomna' jo nnom Ty'oqots'om na calacanda'yá ñ'oom na cwindu' 'o, nchii ñ'oom na matso jom. ²⁰ Ee já tjoom jnda' ca'ndya'yá na nlanaa'yá ljo' na ñenty'iaayá na tyoch'ee Jesús ndo' na tyondya'yá na tyotseineii'.

²¹ Saa' joo na'ma'n'iaa'n jndei'ti ñ'oom tyoluena ndaa' na'ñee'n. Jnda' chii jñoomna na'ñee'n, ee tileicaliuna chiuu ya nnta'wi'na na'ñee'n ee nquiana nn'a'n quii' tsjoom, ee cha'tsondye nn'a'n tyolat'maa'ndyena Ty'oqots'om cantyja na nty'iaana na tco'yana' ts'a'n na ñet'oom na ntjei'nc'ee. ²² Ee ts'a's'a'ñee'n, na jee' t'ma' ts'iaa'n s'aa Ty'oqots'om na tco'yana' jom, jnda' teinom wen'aa'n choom'm.

Nn'a'n na cwila'yu' ñe'cwii t'ma' jla'nei'na nnom Ty'oqots'om

²³ Pedro ñ'eⁿ Juan, jndā na jndyaandyena, ty'ena na m'aⁿ n'c'iaana. Jla'candiina naⁿ ñeeⁿ cha'tso ñ'oom na tyolue ntyee na cwiluitquiendye ñequio nn'aⁿ na cwiluitquiendye quii' tsjoom. ²⁴ Ndo' joo naⁿ ñeeⁿ, quia na jndyena ñ'oom'ñeeⁿ, ñe'cwii t'maⁿ jla'neiⁿ na nnom Ty'oqots'om, jluena:

—'U Ta Ty'oqots'om, macandā 'U na mayuu'cheⁿ na matsa'ntjom'. 'U tqueⁿ cañoom'luee ñequio tsjoomnancue, ñequio ndaaluee, ndo' ñequio cha'tso na niom. ²⁵ Ñequio Espíritu Santo seijndo' ts'om moso' David. Jo' na seiljeiⁿ ñ'oom na tsu'. Tsoom:

¿Chiuu na cwila'wjee nn'aⁿ na nchii judíos?

Ndo' ¿chiuu na cwila'tiuu nn'aⁿ judíos cwii na cwe' ts'iaaⁿ ndyo?

²⁶ Nn'aⁿ tsjoomnancue na cwiſa'ntjom jla'wendyena.

Ndo' nn'aⁿ na m'aⁿ n'iaaⁿ jla'jomndyena.

Ñe'cwii ty'ena nacjoo' nquii Ty'oqots'om, ñequio Cristo tsaⁿ na jñoom.

²⁷ Jlueti naⁿ ñeeⁿ nnom Ty'oqots'om:

—Mayuu' ñ'oom'ñeeⁿ na tso David ee Herodes ñequio Poncio Pilato jla'jomndyena naquii' tsjoomwaa ñequio nn'aⁿ judíos ñequio nn'aⁿ na nchii judíos. Ty'ena nacjoo' Jnda' na lju' tseixmaaⁿ ndo' na majndaa' ts'iaaⁿ na tqueⁿ jom. ²⁸ Tandyo xuee seijndaa'ndyu' ljo' nl'ana. Ndo' majo' jndā l'ana je'. ²⁹ Ndo' je' je' 'u Ta, queⁿ cwenta ñ'oom wi' na jndeina' na cwiluena ndaayā, ndo' cateijnde' jā na cwindya'ntjoo'yā njom' na calanaa'yā ñ'oom naya 'naⁿ ñequio na t'maⁿ n'oo'yā. ³⁰ Ndo' catseintjo' ts'o' nacjoo nn'aⁿ wii. Catsein'maⁿ joona. Catsa' 'naa' t'maⁿ ñequio 'naa' na xocjaantyjo' n'om nn'aⁿ chiuu tuiyuu. Nmeiⁿ catsa' ee cwilcwii'ā xuee' Jnda' Jesús na lju' tseixmaⁿ.

³¹ Jndā na jla'neiⁿ na nnom Ty'oqots'om tei'ncwii' w'aa yuu na cwiſjomndyena. Ndo' joona too' m'aaⁿ Espíritu Santo naquii' n'omna. Ndo' tyola'neiⁿ na ñ'oom' Ty'oqots'om ñequio na t'maⁿ n'omna.

Cha'tso 'na' tjom na 'naa'na joona'

³² Cha'tsondye nn'aⁿ na cwila'yu' tyom'aⁿ na ñe'cwii n'omna, ndo' ñe'cwii tyola'tiuuna. Mei'cwiindyee joona ticatso na joo 'na' na maleiñ'oom macandā juu 'naaⁿ jo', ee cha'tso 'na' na tyoleichona tyol'ana na tjom na 'naa'na joona'. ³³ Ndo' nquiee apóstoles tyot-jeii'yuu'ndyena ñequio najndeii na matseixmaaⁿ na jndā mawando'xco Ta Jesús. Ndo' t'maⁿ tio'naa'ñe Ty'oqots'om joona. ³⁴ Ndo' quii'ntaaⁿ cha'tso nn'aⁿ na cwila'yu' tjaa'naⁿ 'ñeeⁿ c'oom na matseitjoona' juu ee nn'aⁿ na niom ndyuaa ndo' niom l'aa tyondaana joona' ndo' cantyjati s'om na to'ñoomna na ndāana joona' tqiuoñ'omna. ³⁵ Tquiāna s'om'ñeeⁿ ndāa apóstoles. Ndo' naⁿ ñeeⁿ tyoñequiana joona' nnom ticwii cwii ts'aⁿ na matseitjoona' 'na' na maca'na' juu. ³⁶ Quii'ntaaⁿ na tyom'aaⁿ ts'aⁿ na jndyu José. Jom ts'aⁿ tsjaaⁿ Levi na jndyowicantyjo', tuiiñe tyuaaxe'ncwe Chipre. Apóstoles tqueⁿ na xueeⁿ Bernabé. Ñ'oomwaa' matsona' ts'aⁿ na mañequiaa na t'maⁿ ts'om x'iaa'. ³⁷ Jom waa tyuaaⁿ aⁿ. Jnaaⁿ juuna', jndā chii jndyoñ'oom s'om na to'ñoom, tquiaaⁿ s'om'ñeeⁿ ndāa apóstoles.

5

Seitjoñe Ananías ñ'eⁿ Safira

¹ Saā cwii tsaⁿ s'a na jndyu Ananías ñequio scoom'm Safira ndāana cwii tyuaana. ² Ananías'ñeeⁿ seitjoñ' cantyja na jnaaⁿ juuna', ndo' mati ntyjii scoom'm na ljo'. Jndyochom meiⁿ ndyee s'om'ñeeⁿ tquiaaⁿ joona' ndāa apóstoles. ³ Quia jo' matso Pedro nnoom:

—'U re Ananías, ¿chiuu na tquiaandyu' na seicattoo' Satanás naquii' ts'om' na tsu' cantu nnom Espíritu Santo na seitjoñ' s'om cantyja na jndāa' tyua'? ⁴ Yocheⁿ na tyoojndāa' juuna' tseixma'na' cwentla'. Ndo' mati meiiⁿ na jndā jndāa' juuna' wanaaⁿ na nnts'a' yuu na l'ue ts'om' ñequio s'om'ñeeⁿ. 'U je' ¿chiuu na luaa' seitiuu' naquii' ts'om'? Ee nchii ndāa nn'aⁿ sa' cantu, nnom nquii Ty'oqots'om waa jnaⁿ.

⁵ Jndā na jndii Ananías ñ'oommeiⁿ cwe' tíoñetoom na ts'oo jom. Quia jo' cha'tsondye nn'aⁿ na nquiuna na luaa' tuii, jeeⁿ ndya' niom tyuena. ⁶ Teicantya naⁿ nom na titquiendye. Jla'tyoondyena liaa jom. Jndā chii tjeii'na jom, mana ty'ecat'iuuna jom.

⁷ Jndā teinom cha'na ndyee hora na tuii na ljo' ndo' tyjee' scuu' Ananías. Mei'chjoo ticaljeiiⁿ aa waa ljo' tuii. ⁸ Quia jo' Pedro matsoom nnom tsaⁿ ñeeⁿ:

—Catsu' nqoⁿ, ¿aa mayuu' na laa'ti'ndyo ndāa'yo' tyuaa'yo'?

Ndo' matso tsaⁿ ñeeⁿ nnoom:

—Mayuu' na laa'ti'.

⁹ Matso Pedro nnoom:

—Chiuu na jla'tjom'yo' ñ'oom na tqiuo'nn'aⁿyo' Espíritu na cwiluiiñe Ty'oqots'om. Aa ndi', je' cwique nn'aⁿ na ty'ecat'iuu sa'. Mati 'u maje'ndyo nnc'ocat'iuuna 'u.

¹⁰ Mantyjache' cwe' tíoñetoom jo nc'ee Pedro, mana tueeⁿe. Quia na ty'equie' naⁿnom na titquiendye jliuna na jndā tueeⁿe. Mati tjeii'na jom, ty'ecat'iuuna jom nacañoom' saaⁿa. ¹¹ Quia jo', tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿa, jeeⁿ t'maⁿ seicaty'uena' ndo' mati nt'omcheⁿ nn'aⁿ na tyondye na luaa' tuii.

Ts'iaaⁿ t'maⁿ na tyol'a apóstoles

¹² Nn'aⁿ na cwiliindyena apóstoles jndye nnom 'naaⁿ l'ana ñequio ts'iaaⁿ t'maⁿ na xondaā nluui na cwe' najndei nquii ts'aⁿ. Ndo' cha'tsondye nn'aⁿ na jndā cwila'yu' tjoom' t'maⁿ na tyotjomndyena wats'om t'maⁿ na jndyu leiroo'na' Salomón. ¹³ Saaⁿ nt'omcheⁿ nn'aⁿ nquiaana na nla'jomndyena, meii' na ljo' tyotjeii'yana nn'aⁿ na cwila'yu'. ¹⁴ Ndo' tjawijnyendyetei nn'aⁿ na tyola'yu' ñequio Ta Jesús, naⁿnom ndo' na'lcu. ¹⁵ Tyotsa'na nn'aⁿwii ndyuee nantaa, cjoo' nduu ndo' cjoo' luee, cha quia na wjaawinom Pedro nquioo ncwaaⁿa nacjoo cwantindye joona cha nn'maaⁿna. ¹⁶ Mati nn'aⁿ na m'aⁿ njoom na nndyoo' Jerusalén tquiochona nn'aⁿwii ñ'eⁿ nn'aⁿ na tyoleichuu jndyetia. Ndo' cha'tsondye naⁿñeeⁿ n'maaⁿna.

Na'ma'n'iaaⁿ tyota'wi'na Pedro ñ'eⁿ Juan

¹⁷ Quia jo' tyee na cwiliitquieñe ñequio tmaaⁿ nn'aⁿ judíos na ñ'eeⁿ ñ'eⁿñê na jndyu saduceos, jlawendyena nacjoo apóstoles ee jeeⁿ lioona naⁿñeeⁿ. ¹⁸ Jo' chii t'uena naⁿñeeⁿ. Tioomna joo w'aancjo. ¹⁹ Saaⁿ teijaaⁿ tyjee' cwii ángel cwentaa' Ta Ty'oots'om. Seicanaaⁿñê ndyuee'la w'aancjo. Tjeiiⁿeⁿ naⁿñeeⁿ ch'eⁿ. ²⁰ Matsoom ndaāna:

—Catsa'yo' wats'om t'maⁿ. Calaneⁿyo' ndāā nn'aⁿ ñ'oomwaa' cantyja 'naaⁿ na nncwando' añmaaⁿ ts'aⁿ.

²¹ Jndā na jndyena ñ'oomwaa' ty'ena. Ndo' cwitsjoom ty'equie'na wats'om t'maⁿ. Tyot'moqⁿna ndāā nn'aⁿ.

Quia jo' tyee na cwiliitquieñe ñequio nn'aⁿ na ñ'eeⁿ ñ'eⁿñê, jndā na tjomndyena ñequio cha'tsondye nn'aⁿ na cwiliindyena na'ma'n'iaaⁿ ndāā nn'aⁿ Israel, sa'ntjomna na cjaacandyoo'ndye apóstoles na tioomna w'aancjo. ²² Saaⁿ quia na jndā tquie sondaro 'ndyoots'a w'aancjo jliuna na tac'om naⁿñeeⁿ jo' jo'. Jo' chii ty'elcwee'na. Ty'ela'candiina na tac'om naⁿñeeⁿ. ²³ Jluena:

—Quia na squiaayâ 'ndyoots'a w'aancjo tyeⁿ ta'na' ndo' m'aⁿ sondaro na cwil'a cwenta, saaⁿ quia na jla'canaaⁿndyô jo' jliuyâ tjaa'ñeeⁿ c'oom.

²⁴ Ndo' tyee na cwiliitquieñe ñequio ts'aⁿ na matsa'ntjom nn'aⁿ na cwil'a cwenta wats'om t'maⁿ ñequio nt'omcheⁿ ntyee na cwiliitquiendye, quia na jndyena na luaa', tyom'aaⁿ n'omna chiuu ya nluui cha nleicheⁿ ñ'oomwaa'. ²⁵ Ndo' mañejuu xjeⁿñeeⁿ tyjee'cañoom cwii ts'aⁿ, seicandii joona, matso:

—Nn'aⁿ na tiom'yo' w'aancjo, naquii' wats'om t'maⁿ meintyjee'na je'. Cwit'moqⁿna ndāā nn'aⁿ.

²⁶ Quia jo' ts'aⁿ na matsa'ntjom tjaaⁿ ñ'eⁿ nn'aⁿ 'naaⁿa. Ty'ecachona naⁿñeeⁿ saaⁿ nchii ñequio na jndei'na' ee nquiaana xeⁿ nn'aⁿ na cwindye ñ'oom'ñeeⁿ njñom ljo' joona. ²⁷ Ndo' quia na jndā tquiennda'na yuu cwitjomndye naⁿman'iaaⁿ, tquiana cwenta praso ndāā naⁿñeeⁿ. Ndo' tyee na cwiliitquieñe, seilcwii'ñê ndāā praso'ñeeⁿ. ²⁸ Matsoom:

—Mandyeyo' na tyol'uuyâ ndāā'yo' ñequio ñ'oom na jndei'na' na tant'mo'yo' ñ'oom cantyja 'naaⁿ Jesús. Saaⁿ 'o je' cha'waa naquii' Jerusalén jndā manquiu nn'aⁿ ñ'oom na cwit'moqⁿyo' ndāāna. Mati cwindu'yo' na jâ chogyâ jnaⁿ na tue' Jesús.

²⁹ Quia jo' Pedro ñequio nt'omcheⁿ apóstoles, t'oona, jluena:

—Jndei'tina' na calacandāyâ ñ'oom na matso Ty'oots'om nchiiti ñ'oom na cwilue nn'aⁿ.

³⁰ Manqueⁿ na tyola't'maaⁿndye welooya na ñet'om teiyo, tquiiaaⁿ na wando'xco Jesús na jla'cue'yo' na ty'iom'yo' nacjoo' ts'oom'naaⁿ. ³¹ Seit'maaⁿñê juu. Tqueeⁿ juu ntyjaa' ts'ooⁿ ntyjaya. Tqueeⁿ juu na cwiliit'maaⁿñê ndo' na macwji'na'maaⁿñê nn'aⁿ cha calcwe' n'om nn'aⁿ Israel ndo' na nntseit'maⁿ ts'om jnaaⁿna. ³² Jâ cwitjei'yuu'ndyô cantyja 'naaⁿ ñ'oommeiiⁿ, ndo' majo'ti mach'ee Espíritu Santo, nquii na mañequiaa Ty'oots'om naquii' n'om nn'aⁿ na cwila'candā ñ'oom na matsoom.

³³ Jndā na jndye na'ma'n'iaaⁿ ñ'oommeiⁿ jeeⁿ ndya' lioona hasta ñ'e'cala'cwjeena naⁿñeeⁿ. ³⁴ Saaⁿ teicantya jcwindye joona, ts'aⁿ na jndyu Gamaliel. Jom ts'aⁿ tmaaⁿ fariseos ndo' ma'moqⁿ chiuu matsa'ntjom ljeii na tqueⁿ Moisés, cha'tsondye nn'aⁿ ya ñ'oom nquiuana cantyja 'naaⁿa. Teintyjeeⁿeⁿ ndo' sa'ntjoom na calui'ya apóstoles ch'eⁿ chjoowi' taⁿndyo. ³⁵ Tsoom ndāā nc'iaaⁿa:

—O ntyjañōⁿ nn'aⁿ Israel, cal'a'yo' cwenta ljo' na cwilatuu'yo' na ñe'cal'a'yo' ñ'eⁿ naⁿnomm'aⁿ. ³⁶ Ee cjañjoom' n'om'yo' jaach'eeti xuee tyom'aaⁿ Teudas. Tyotsoom na jom ts'aⁿ na t'maⁿ cwiliuñe, ndo' cha'na ñequiee siaⁿnto naⁿnom jla'jomndyena ñ'eⁿñê. Saaⁿ jla'cuee' nn'aⁿ jom, ndo' cha'tsondye nn'aⁿ na jla'jomndye ñ'eⁿñê t'oom'ndyena. Mana ntycwii cantyja 'naaⁿa. ³⁷ Jndā teinom na ljo', xcwe na cwiwiljeiixco ncuee nn'aⁿ, mati

seis'añe Judas ts'aⁿ Galileo. Ndo' jndye nn'aⁿ jla'jomndyena ñ'eⁿñê. Saaⁿ mati jla'cuee' nn'aⁿ jom, ndo' cha'tsondye nn'aⁿ na tyola'jomndye ñ'eⁿñê majo'ti t'oom'ndyena. ³⁸Jo' chii matseijndog'a n'om'yo', ca'ndye'yo' ti'm'aⁿl. Cajndoo' nquieena, ee xeⁿ ñ'oommeiⁿl ñequio ts'iaaⁿmeiⁿl cwila'xmaⁿ'na' cwe' ts'iaaⁿ 'naaⁿ nn'aⁿ quia jo' nncjaandyue che'nquieena'. ³⁹Saaⁿ xeⁿ cwila'xmaⁿ'na' ts'iaaⁿ 'naaⁿl Ty'oqots'om, quia jo' tijoom candaaⁿ na nlatyui'yo' jona'. Nleitquioo'to na cwitsa'yo' nacjoo' Ty'oqots'om.

⁴⁰Ndo' jla'jomndye nc'iaaⁿ Gamaliel ñ'oom na tsoom ndaaⁿa. Jo' chii tqueeⁿnda'na apóstoles. Cwe' tyotjaa'na naⁿñeeⁿ. Ndo' ñequio na jndei'na' tyoluena na tant'mog^o'naⁿñeeⁿ ñ'oom ñequio xuee' Jesús. Jndaⁿ chii jñoomna naⁿñeeⁿ. ⁴¹Ndo' naⁿñeeⁿ je', jlui'na quii'ntaaⁿ naⁿmaⁿ'naaⁿ ñequio na neii'na na tqúiaa Ty'oqots'om na cwila'xmaⁿ'na na co'wi'na' jona nc'e na cwtije'i'yuu'ndyena ñ'oom ñequio xuee' Jesús. ⁴²Ndo' 'io ndi 'io tíc'oomentyjee'na na tyot'mog^o'na naquii' wats'om t'maⁿl ndo' mati l'aa nn'aⁿ. Tyot'mog^o'na ndo' tyola'nei'na ñ'oom cantyja 'naaⁿl Jesús na cwiluiñe Cristo.

6

Tjeii'ndyena ntquiee' nn'aⁿ na nndye'ntjom naquii' ntaaⁿ'na

¹Majoo ncuee'ñeeⁿ tjawijjndyendye nn'aⁿ na cwila'yui'. Saaⁿ we ndi'ndyena. Nt'omndyena nn'aⁿ judíos na cwila'neiⁿ griego ndo' nt'om nc'iaana cwila'neiⁿ hebreo. Ndo' naⁿñeeⁿ na cwila'neiⁿ'na griego to'na na jla'ncjoo'ndyena nacjoo' nn'aⁿ na cwilayu' na cwila'neiⁿ hebreo. Ee cha'tso yolcu na cwila'yui' na jndaⁿ tjā noom ticwii xuee cwito'ñoomna nantquie. Saaⁿ joo yolcu na cwila'neiⁿ griego tijndyeti cwito'ñoomna cha'xjeⁿ cwito'ñoom nc'iaana na cwila'neiⁿ hebreo. Jo' na to'na na jla'ncjoo'ndyena. ²Jo' chii canchoo'we apóstoles jla'tjomna cha'tso nn'aⁿ na cwila'yui'. Jluena ndaaⁿ naⁿñeeⁿ:

–Ticatsa'ntjomna' na n'ndyaayâ na cwiñe'quiaayâ ñ'oom' Ty'oqots'om na njndog^o'â cantyja 'naaⁿl nantquie. ³Jo' chii 'o nn'aaⁿya, catjeii'ndyo' ntquiee' tsaⁿ's'a quii'ntaaⁿ'yo' na waa ñ'oom ya cantyja 'naaⁿ'na, na too' m'aaⁿ Espiritu Santo naquii' n'omna, ndo' na jndo' n'omna. Jona nnt'iog^o'ya ts'iaaⁿ na njndoo'na cantyja 'naaⁿl nantquie na nnto'ñoom yolcu na jndaⁿ tjā noom. ⁴Saaⁿ jâ ñecwitco nlanaaⁿ'yâ nnom Ty'oqots'om ndo' na ñnequiaayâ ñ'oom'm ndaaⁿ nn'aⁿ.

⁵Ndo' cha'tso nn'aⁿ na cwila'yui' jla'jomndyena na ljo'. Jo' tjeii'ndyena Esteban, ts'aⁿ na matseyi'ya ts'om ndo' too' naquii' tsoom m'aaⁿ Espiritu Santo. Ndo' mati Felipe, Prócoro, Nicanor, Timón ñequio Parmenas. Mati tjeii'ndyena Nicolás, ts'aⁿ tsjoom Antioquia. Jom nchii ts'aⁿ judío saaⁿ jaach'ee xuee matseijomñê ñ'oom na cwila't'maaⁿ'ndye nn'aⁿ judíos. ⁶Jndaⁿ na tjeii'ndyena naⁿñeeⁿ chii tquiochona joo na m'aⁿ apóstoles. Ndo' jona jla'neiⁿ'na nnom Ty'oqots'om cantyja 'naaⁿ naⁿñeeⁿ. Jndaⁿ chii tiona lueena nacjoo naⁿñeeⁿ na cwito'ñoom ts'iaaⁿ.

⁷Ndo' ñ'oom' Ty'oqots'om jndyeti tjanty'eena'. Ndo' ty'ewijjndyendyeti nn'aⁿ na cwila'yui' naquii' Jerusalén hasta mati jndye ntyee cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ judíos tyola'yui'ya cwii n'om.

Cwita'wi'na Esteban

⁸Esteban t'maⁿ najndei Ty'oqots'om tyotseixmaaⁿ. Jndye 'naaⁿ s'aaⁿ quii'ntaaⁿ nn'aⁿ ñequio ts'iaaⁿ t'maⁿ na xocandaaⁿ nluii na cwe' najndei nquii ts'aⁿ. ⁹Tyowaa cwii wats'om cwentaa nn'aⁿ judíos na jndyu tmaaⁿ nn'aⁿ m'a'candyaa'ndye. Naⁿñeeⁿ jnaⁿna tsjoom Cirene ñequio tsjoom Alejandría ndo' ndyuaa Cilicia ñequio ndyuaa Asia. Nt'omndye naⁿñeeⁿ to'na tjawa ñ'oom na tyola'neiⁿ'na ñ'eⁿ Esteban. ¹⁰Saaⁿ tileicana'ndyena na nncwinom'na jom ñ'oom na matseineiⁿ ee jom matseineiⁿ ñequio na jndo'ya ts'oom nc'e matseixmaaⁿ Espiritu Santo. ¹¹Quia jo' cwe' nt'iu tyotsa'ntjomna nn'aⁿ na calue cantu nacjoo' Esteban, na jndaⁿ jndyena na tyotseineiⁿ ñ'oom tia nacjoo' Moisés ndo' nacjoo' Ty'oqots'om. ¹²Jndaⁿ na jlue naⁿñeeⁿ cantu jeeⁿ seijmei'na' nn'aⁿ quii' tsjoom ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ na cwt'mog^o'l jjeii na tqueⁿ Moisés. Ndo' ty'ena nacjoo' Esteban. T'uena jom. Ty'eñ'omna jom jo ndaaⁿ naⁿmaⁿ'naaⁿ. ¹³Ndo' tqueeⁿndyena nt'omcheⁿ nn'aⁿ na calue cantu nacjoom'm. Tyolue naⁿñeeⁿ:

–Tsaⁿ'sam'aaⁿl ñequii'che' matseineiⁿ ñ'oom tia nacjoo' wats'om t'maⁿ na matseixmaⁿ'na' cwentaa' Ty'oqots'om ndo' nacjoo' ljeii na tqueⁿ Moisés. ¹⁴Ee jndaⁿ jndyaayâ na tyotsoom na Jesús na jnaⁿ Nazaret nntseityuii' wats'omwaañe ndo' nntseichuii' costumbre na tqúiaa Moisés ndaaⁿya.

¹⁵Ndo' cha'tso naⁿmaⁿ'naaⁿ na meindyuaandy nty'iaana Esteban. Jliuna seichuii'na' nnoom, s'aana' cha'cwijom nnom ángel.

7

Ñ'oom na seilcwe' Esteban ndaaⁿ nn'aⁿ na t'ue jom

¹Quia jo' tyeel na cwiluiitquieñe tax'eeⁿ nnom Esteban, matsoom:

Moisés na ljo', teiñê na macaty'ueeⁿ. Meiⁿ tic'oomt'maaⁿñê ts'oom na nnty'iaaⁿaⁿ. ³³ Ndo' matsó Ty'oqts'om nnoom: "Cwji' lcom' na ñjom' ee yujo' yuu na meintyje' matseixma'na' tyuaa na lju' ee ñjaa' tyje'cañooⁿya. ³⁴ Ja jndá nty'iayaya na cwita'wi' nn'aⁿ ndyuua Egipto nn'a'ya nn'a' Israel ndo' jndá jndiia na cwticweena. Ndo' jndá jndyocuaⁿya na nntseicandyaandyó joona. Jo' chii majñooⁿya 'u na cja'lcwe' ndyuua Egipto."

³⁵ Tsoticheⁿ Esteban:

—Moisés'ñeeⁿ, ñel'a nn'aⁿ Israel na ticuee' n'omna jom. Jluena nnoom: "¿Ñeeⁿ tqueⁿ 'u na nntsa'ntjom' já ndo' na nncu'xeⁿ já?" Saa majuutoom ty'iom Ty'oqts'om ts'iaaⁿ jom na catsa'ntjoom joona ndo' cantya 'naaⁿ na ndyaandyena nawl' na tyom'a'na. Luaa' s'aa Ty'oqts'om xjeⁿ na teitquioo'ñe ángel nnoom naquii' tsa' ts'og nioom na cwico. ³⁶ Majuu Moisés'ñeeⁿ tjeiiⁿeⁿ welooya nn'aⁿ Israel na ñet'om ndyuua Egipto. Jndye 'naaⁿ t'ma' tyoch'eeⁿ ndyuua'ñeeⁿ na tjaa 'ñeeⁿ juu ndaaⁿ nnts'aa na cwe' na jndeiñ quui. Mati tyoch'eeⁿ ts'iaaⁿ t'ma' quia na tei'nomna Ndaalúee Wee ndo' quia na tyom'a'na ndyuua yuu tjaa nn'aⁿ c'oom wen'aaⁿ ntyu. ³⁷ Manqueⁿ na tsoom ndaaⁿ nn'aⁿ Israel: "Ty'oqts'om nlqueeⁿ cwii nn'aⁿyo' na ñnequiaa ñ'oom'm ndaaⁿyo' cha'xjeⁿ na tqueeⁿ ja." ³⁸ Majom na tyocañ'eeⁿ ñ'eⁿndyena quia na tyotjomndyena ndyuua yuu tjaa nn'aⁿ c'oom. Jo' jo' seineiⁿ ángel ñ'eⁿñê sjó Sinaí. Jndá chii jom seineiⁿ ndaaⁿ welooya nn'aⁿ Israel. Jom to'ñoom ñ'oom na mañequiaana' na tseixma' ts'aⁿ na wando' añaⁿ na jndyoteincoo' ñ'oom'ñeeⁿ ndaaⁿ jaa.

³⁹ Saa welooya tiñe'calacandana ñ'oom na tsoom ndaana. Tiñe'calañ'oom'ndyena jom ndo' l'ana na ñe'oolcwee'na ndyuua Egipto. ⁴⁰ Yocheⁿ na tyom'aaⁿ xqueⁿ sjó Sinaí jluena nnom Aarón: "Catsa' na' na nlat'maaⁿndyo na nnc'oojndyena' jo ndaaya na nntsaalcwaa'a Egipto ee ticaliuuya ljo' tjom Moisés ts'aⁿ na tjei' jaa jo' jo'." ⁴¹ Ndo' l'ana cwii 'na' cha'cwijom quioo'jndyo chjoo. Ndo' nnom juuna' tyola'cwjeena quioo' na tyola't'maaⁿndyena na l'ana xuee. Jeeⁿ neiiⁿ na ñequio juuna', ndo' cwe' 'na' na l'a nqueieena. ⁴² Jo' chii 'ndii Ty'oqts'om joona. 'Ndiitoom na calat'maaⁿndyeta meiiⁿ cwe' cancjuu na m'a' tsjo'luee. Ee naquii' libro na teijeiⁿ ñ'oom ndyuee profetas, matsona:

'O nn'aⁿ Israel, ¿aa nqooⁿya tyoñequia'yo' quioo' na tyolacwje'yo' wen'aaⁿ ntyu'ñeeⁿ na tyom'a'yo' ndyuua yuu tjaa nn'aⁿ c'oom?

⁴³ Nchii jo' l'a'yo' ee ñejleiñ'om'yo' w'aaliaa na ndii' juu na tyolat'maaⁿndyo' na jndyu Moloc.

Ndo' ñejleiñ'om'yo' caxjuu cwentaa' juu na tyolat'maaⁿndyo' na jndyu Renfán.

Ñequii'cheⁿ 'na' na ñel'a' ncjo'yo' ñejlat'maaⁿndyo'.

Jo' chii je' nncwji'a 'o ndyuua tsjom'yo', nnts'a'yo' hasta cwicheⁿ na ntyjaa' tsjoom Babilonia.

⁴⁴ Tsoti Esteban:

—Juu ndyuua yuu tjaa nn'aⁿ c'oom, toyleiñ'om welooya w'aaliaa yuu tyolawena ljo' lcaa' na chuu' ljeii na tqueⁿ Ty'oqts'om na matsa'ntjomna'. W'aaliaa'ñeeⁿ tuina' cha'xjeⁿ na sa'ntjom Ty'oqts'om Moisés na cats'aaⁿ juuna' cha'xjeⁿ na jndá t'mooⁿ nnom. ⁴⁵ Juuna' tquioñ'om ndacantyo welooya quia na jndyochuu Josué joona ndyuuaameii'ñe, ndyuua na seijndaa'ñe Ty'oqts'om na ndaana. Jo' chii tjeiiⁿeⁿ nn'aⁿ na ñet'om ndyuuaameii'ñe cha ljoo'ndye welooya juuna'. Ndo' ljooñe toyleiñ'omtina w'aaliaa'ñeeⁿ hasta quia na tyom'aaⁿ David. ⁴⁶ Tjawee' ts'om Ty'oqts'om ñ'eⁿ David. Ñe'cats'aaⁿ w'aa yuu na nnc'oom Ty'oqts'om na tyotseit'maaⁿñe weloom'm Jacob tsaⁿ na ñet'om teiyocheⁿ. ⁴⁷ Saa jnaa' Salomón juu s'aa w'aa'ñeeⁿ cwentaa' Ty'oqts'om. ⁴⁸ Saa nquii Ty'oqts'om na m'aaⁿ na ndyeticheⁿ, nchii cwe' naquii' l'aa na cwil'a nn'aⁿ mac'eeⁿ. Ee luaa' tyotso profeta. Seineiⁿ tsa'ñeeⁿ ñ'oom na seijnooⁿgⁿ ts'om. Matsoom:

⁴⁹ Cañoom'luee matseixma'na' ndio 'na'ya yuu na mawacaty'a na matsa'ntjoⁿya.

Ndo' tsjoomnancue matseixma'na' cwe' cha'na 'na' yuu na cwiquie' nc'a.

Nc'e na ljo', ¿cwaⁿ w'aa na nl'a'yo' cwentaya?

Ndo' ¿yuu waa cwii joo na ya na nncwajndyaya?

⁵⁰ ¿Aa nchii nncó s'aa cañoom'luee ñ'eⁿ tsjoomnancue?

⁵¹ Tsoti Esteban:

—'O maxjeⁿ quie' n'om'yo'. Matseijomna' 'o cha'na nn'aⁿ na tyoolat'maaⁿndye Ty'oqts'om ee tiñe'candy'e'yo' meiⁿ tiñe'calacandá'yo'. Ñequii' na cwitsa'yo' nacjoo' Espiritu Santo. Cha'na tyol'a welo'yo' na ñet'om teiyo majo'ti cwil'a' 'o. ⁵² Welo'yo' na ñet'om teiyo, ¿Aa tyom'aaⁿ 'ñeeⁿ na tyoñequiaa ñ'oom' Ty'oqts'om na tícata'wi'na juu? Maxjeⁿ tjaa'na'. Jla'cwjee welo'yo' nn'aⁿ na tyola'candii na ndyo nquii Cristo na cwiluiñe na maty'iomyana'. Ndo' 'o je' jndá tquia'yo' cwenta jom ndo' jndá jla'cue'yo' jom. ⁵³ Mancjo'to'yo' na to'ñoom'yo' ljeii na tqueⁿ Moisés na tquia ángeles. Saa ticalacandá'yo' juuna'.

Jla'cuee'na Esteban

⁵⁴ Jndā na jndye naⁿñeeⁿ ñ'oommeiⁿ jla'jmeiⁿndyena. Tyoteinquiena ndeiⁿ'omna na jeeⁿ loona Esteban. ⁵⁵ Saā jom na tooⁿ naquiiⁿ ts'oom m'aaⁿ Espíritu Santo, jlundaāñē nty'iaaⁿ'aⁿ cañoom'luee. Nty'iaaⁿ'aⁿ na neiⁿ'coo' caxuee yuu na m'aaⁿ nquii Ty'oqots'om ndo' nty'iaaⁿ'aⁿ Jesús na meintyjee' jo ntyjaa' Ty'oqots'om ntyjaya. ⁵⁶ Ndo' matsoom:

–Canty'ia'yo'. Manty'iaⁿ na jndā jnaaⁿ cañoom'luee, ndo' nquii Jesús na jna' jo' jo', meintyjee' ntyjaa' Ty'oqots'om ntyjaya.

⁵⁷ Quia jo' jndeiⁿ tyolaxuaana na jmeiⁿndyena. Jlacu'na lua'quina ndo' ñejom ty'enomna nacjoom'm. ⁵⁸ Ndo' jndeiⁿ ty'entquieena jom nnom tsjoom. Jndā chii nn'aⁿ na tyolue na waa jnaaⁿ'aⁿ tjeii'na liaa na teincoo na cwee'na. Tsā'na joona', ndo' cwii ts'aⁿ na titquieñe na jndyu Saulo jom s'aaⁿ cwenta joona'. Jndā chii tyotmeiiⁿ na ljo' Esteban. ⁵⁹ Ndo' yocheⁿ na cwtmeiiⁿ na ljo' jom, seineiiⁿ nnom Ty'oqots'om, matsoom:

–Ta Jesús, coñom' añmaⁿ 'na'ya.

⁶⁰ Jndā chii tcoom'm xtyeeⁿ. Jndeiⁿ seixuaⁿ, matsoom:

–Ta, tincwjaa'ndyu' cwenta jnaaⁿ na cwila'cuee'na ja.

Jndā tsoom na luaa' mana tueeⁿ'eⁿ.

8

¹ Ndo' tyom'aaⁿ Saulo jo' jo', seijomñē na jla'cuee' nn'aⁿ Esteban.

Tyoco'wi' Saulo nn'a' na laxmaⁿ cwentaa' Ty'oqots'om

Majuu xuee na jlacuee'na Esteban jna'na' cwajndii tyontyjo nn'aⁿ Jerusalén tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oqots'om cwentaaⁿ'aⁿ jo' jo'. Jo' chii cha'tsondyena tyot'oom'ndyena cha'waa ts'ondaa Judea ñequio ts'ondaa Samaria. Macandā nquiee apóstoles tícat'oom'ndyena. ² Nt'om naⁿomna na jeeⁿ xcwee' n'om ñ'eⁿ Ty'oqots'om ty'ecat'iuuna Esteban. Jeeⁿ tyotyueena na jnda nquiuna jom. ³ Ndo' Saulo cwajndii tyoco'weeⁿ'eⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oqots'om cwentaaⁿ'aⁿ. Tyojaaqueⁿ'eⁿ meiiⁿ quii' l'aa ndo' ñequio na jndei'na' tyocwjeeⁿ'eⁿ naⁿnom ndo' naⁿlcu. Tyocjaachom joona. Tyotioom joona w'aancjo.

Tyoñe'quia nn'a' ñ'oom naya ndyuaa Samaria

⁴ Saā naⁿñeeⁿ na t'oom'ndye tyoma'nomna. Meiⁿyuucheⁿ na tquiena tyola'neiⁿ na ñ'oom' Ty'oqots'om ndāā nn'aⁿ. ⁵ Cwii joona, ts'aⁿ na jndyu Felipe, tjacueeⁿ cwii tsjoom ts'ondaa Samaria. Tyotseineiiⁿ cantyja 'naaⁿ Cristo ndāā nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ. ⁶ Cha'tsondye nn'aⁿ jeeⁿ ya tqeⁿna cwenta ñ'oom na tyotseineiiⁿ ndo' nty'iaana 'naaⁿ t'maⁿ na tyoch'eeⁿ na xocandāā nnts'aa na cwe' najndeiⁿ nquii ts'aⁿ. ⁷ Jndye nn'aⁿ na toyleichuu jndyeta n'maaⁿ na s'aaⁿ. Quia na jlui' jndyeta'ñeeⁿ quii' n'omna jndeiⁿ jla'xuaana'. Ndo' jndye nn'aⁿ na ntjeiⁿ nc'ee' ndo' ntjeiⁿ luee tco'yana' joona s'aa Felipe. ⁸ Nc'eⁿ na ljo', jndye nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ tyom'aⁿ na na jeeⁿ neiiⁿna.

⁹ Jndā jaach'ee xuee m'aaⁿ cwii ts'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ na calua'ñe na jndyu Simón. Tyon-quiu'nn'aaⁿ nn'aⁿ ts'ondaa Samaria, na tyotsoom ndāāna na jom jeeⁿ t'maⁿ tseixmaaⁿ. ¹⁰ Cha'tsondye nn'aⁿ meiiⁿ nn'aⁿ na t'maⁿ cwiluiindy meiiⁿ nn'aⁿ na cje laxmaⁿ jeeⁿ tyoqueⁿna cwenta ñ'oom na tyotseineiiⁿ. Tyoluena:

–Simónm'aaⁿ, juu najndeiⁿ na matseixmaⁿ Ty'oqots'om, t'maⁿ matseixmaaⁿ jo'.

¹¹ Nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ tyoqueⁿna cwenta ñ'oom na tyotseineiiⁿ ee teiyo manquiu'nn'aaⁿ joona ñequio ts'iaaⁿ calua' na mach'eeⁿ. ¹² Saā quia na jndā jla'yu'na ñ'oom na tyotseineiiⁿ Felipe cantyja na matsā'ntjom Ty'oqots'om ndo' cantyja 'naaⁿ xuee' Jesucristo, quia jo' naⁿnom ndo' naⁿlcu teits'oomndyena. ¹³ Ndo' manquiiⁿ Simón seiyoom'm ndo' teits'oomñē. Ndo' ñequii'cheⁿ na ñ'eⁿñ'eeⁿ ñ'eⁿ Felipe. Jeeⁿ tyocjaawee' ts'oom 'naaⁿ t'maⁿ na tyoch'eeⁿ Felipe na xocandāā nnts'aa na cwe' najndeiⁿ nquii ts'aⁿ meiiⁿ xocjaantyjo' ts'om ts'aⁿ chiuu tuiiyuu.

¹⁴ Ndo' Jerusalén m'aⁿ apóstoles, jndā na jndyena na mati nn'aⁿ ts'ondaa Samaria macwila'yu'na ñ'oom' Ty'oqots'om, jo' chii jñoomna we x'iaana, Pedro ñ'eⁿ Juan, na c'oo naⁿñeeⁿ na m'aⁿ nn'aⁿ ndyuaa Samaria. ¹⁵ Ndo' jndā na tquie naⁿñeeⁿ jo' jo', tyola'neiⁿna nnom Ty'oqots'om. Taⁿna nnoom na quiaaⁿ Espíritu Santo naquii' n'om naⁿñeeⁿ. ¹⁶ Ee meiⁿcwiindy naⁿñeeⁿ tyooto'ñoomna Espíritu Santo, macandā na jndā teits'oomndyena ñequio xuee' Ta Jesús. ¹⁷ Quia jo' Pedro ñ'eⁿ Juan tioona lueena nacjoo naⁿñeeⁿ. Mana to'ñoomna Espíritu Santo naquii' n'omna.

¹⁸ Jndā na nty'iaa' Simón na joo nn'aⁿ na jñom Ty'oqots'om tioona lueena nacjoo naⁿñeeⁿ, to'ñoomna Espíritu Santo naquii' n'omna, quia jo' seiqueeⁿ'na' ts'oom na mati jom ñe'cats'aaⁿ na ljo'. Jo' chii tsoom ndāāna na s'om ññequiaaⁿ. ¹⁹ Matsoom:

–Quia'yo' na ntseixmaⁿ'ya najndeiⁿ na cwilaxmaⁿ'yo' cha mati ja meiⁿcwi'ñeeⁿ'cheⁿ ts'aⁿ na nntiqo' l'og nacjoo' maxjeⁿ nnc'o'ñom Espíritu Santo naquii' ts'om.

²⁰ Saā matso Pedro nnoom:

—S'om 'naⁿ! catsuuna' ñ'eⁿndyu', 'u matsei'tiuu' na cwe' ñequio s'om nncōñom' naya na mañequiaa Ty'oqts'om na cwicandaa nn'aⁿ na cwe'yu. ²¹ 'U ticatsona' na nntseijomndyu' ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'oqts'om na cwil'ayāy ee tiyuu' na xcwee' ts'om' jo nnoom. ²² Calcwe' ts'om' jnaⁿ! luaaⁿ, ndo' catseity'oondyu' nnom Ty'oqts'om nts'aacheⁿndyo ndya' nntseit'maⁿ ts'oom 'u na luaa' m'aaⁿ ts'om'. ²³ Ee manty'iaya juu jnaⁿ! matseijomna' cha'cwijom 'naⁿ ja na nnc'uu ts'aⁿ ndo' cha'cwijom l'uaancjo na chu'tye'ndyu'.

²⁴ Quia jo' tso Simón ndaḡana:

—Cataⁿyo' nnom Ty'oqts'om na meiⁿcwii ticatjoⁿya cha'na cwindu'yo'.

²⁵ Pedro ñ'eⁿ Juan jla'neiⁿ na ñ'oom' Ty'oqts'om ndo' tjei'yuu'ndyena cantyja 'naaⁿ Jesús. Jndaḡ chii jnaⁿ na tsjom'ñeeⁿ ndyuua Samaria na nnc'oolcwee'na Jerusalén. Jndye njoom nch'u tyo'oowi'nomna ndyuua'ñeeⁿ. Tyoñequiana ñ'oom naya ndaḡ nn'aⁿ.

Felipe ñequio ts'aⁿ ndyuua Etiopía

²⁶ Ndo' seineiⁿ ángel 'naaⁿ Ty'oqts'om nnom Felipe. Tso: “Cja' nato Jerusalén na wjaana' tsjom Gaza jo ntjya na macalui' caxjuu tsoom'naaⁿ.” Juu nato'ñeeⁿ mawinomna' ndyuua yuu tjaa nn'aⁿ c'oom. ²⁷ Quia jo' teicantyyaaⁿ tjaaⁿ. Ndo' nato'ñeeⁿ teincwiñē ñ'eⁿ ts'aⁿ na jnaⁿ ndyuua Etiopía. Tsaⁿñeeⁿ tsaⁿ's'a eunuco na mandintjom nnom Candace tsaⁿscu na matsaⁿntjom ndyuua Etiopía. Tyom'aaⁿ ts'iaaⁿ na tyotseiweeⁿ s'om naquii' wats'iaaⁿ 'naaⁿ tsaⁿscu'ñeeⁿ. Tjatsait'maaⁿñē Ty'oqts'om Jerusalén. ²⁸ Ndo' je' majaalcweeⁿeⁿ. Njoom ts'om tornom 'naaⁿaⁿ. Matsei'naⁿaⁿ tsom na chuu' ñ'oom' Ty'oqts'om na seiljeii Isaías. ²⁹ Ndo' tso Espiritu nnom Felipe:

—Catseicandyoo'ndyu' nacañoom' tornomwaa'. Catseijomndyu' ñ'eⁿ ts'aⁿ na maleiñ'oom juuna'.

³⁰ Quia jo' tjantyyaa' Felipe tsaⁿñeeⁿ. Jñeeⁿ na matsei'naaⁿ tsaⁿñeeⁿ ñ'oom' Ty'oqts'om na seiljeii Isaías. Tax'eeñē nnom, matsoom:

—¿Aa matsei'noⁿ ñ'oom na matsei'naⁿ?

³¹ Matso tsaⁿñeeⁿ nnoom:

—¿Chiuu nnts'aayo na nntsei'noⁿa ee tjaa 'ñeeⁿ juu m'moⁿ nooⁿ?

Ndo' tcaⁿ tsaⁿñeeⁿ na cjava Felipe tornom 'naaⁿaⁿ na nncwacatyeeⁿ na cañoom'm.

³² Luaa matso ñ'oom' Ty'oqts'om na matsei'naaⁿ tsaⁿñeeⁿ:

Quia na wjaañ'oom ts'aⁿ catsmaⁿ na nntseicueⁿeⁿ juuyo' meiⁿchjoo ticatseixuayaⁿo'.

Mati cha'na catsmaⁿ chjoo quia na matyjee ts'aⁿ som'm ñemaaⁿ 'ñom,

malaⁿ'ti' tjaa ljo' tso ts'aⁿ na cwiluiñē catsmaⁿ cwentaa' Ty'oqts'om meiiⁿ na wi' tyotjoom.

³³ Jla'jnaaⁿ nn'aⁿ jom meiⁿ tīcatu'xeⁿyana ñ'oom cantyja 'naaⁿaⁿ.

Ndo' ñeeⁿ juu nndaḡ nntseineiⁿ cantyja 'naaⁿ nn'aaⁿaⁿ na tjawicantyyoo', maxjeⁿ tjaa'naⁿ ee tyuaa' jla'cuee'na jom.

³⁴ Quia jo' tax'ee ts'aⁿ Etiopía nnom Felipe, matsoom:

—Cwii naya'ñeeⁿ, catsu'ya' nooⁿ, ts'aⁿ na tyoñequiaa ñ'oommeii'ñē ¿aa matseineiⁿ cantyja 'naaⁿ nqueⁿ oo aa cantyja 'naaⁿ cwiicheⁿ?

³⁵ Quia jo' Felipe toḡoⁿ na tyotseineiⁿ cantyja 'naaⁿ juu ñ'oom'ñeeⁿ na teiljeii naquii' ñ'oom' Ty'oqts'om na sei'naaⁿ tsaⁿñeeⁿ. Tyotseineiⁿ nnom tsaⁿñeeⁿ ñ'oom naya cantyja 'naaⁿ Jesús. ³⁶ Ndo' yocheⁿ na cwiloona nato, tquiena cwii joo yuu waa ndaatioo. Quia jo' matso ts'aⁿ Etiopía nnoom:

—Canty'ia', ñjaaⁿ waa ndaatioo. ¿Aa waa na nntseicu'na' na nnleits'oomndyo?

³⁷ Quia jo' matso Felipe nnoom:

—Xeⁿ matsei'yu' ñequio na xcwee' ts'om' nndaḡ nleits'oomndyu'.

T'o tsaⁿñeeⁿ matsoom:

—Matseyu'a na Jesucristo cwiluiñē Jnda Ty'oqts'om.

³⁸ Quia jo' ts'aⁿ Etiopía sa'ntjom na cjaameintyyee' tornom. Jndaḡ chii wendyena tquiocuena, ty'ecuona quii' ndaatioo, mana seits'oomñē Felipe jom. ³⁹ Jndaḡ na jlui'na quii' ndaatioo, nquii Espiritu na cwiluiñē Ty'oqts'om tjañ'oom Felipe. Ndo' ts'aⁿ Etiopía'ñeeⁿ taticantyyaa'tyeeⁿ Felipe, saḡ tjaaⁿ nato na mawjaⁿ ñequio na neiiⁿ ts'oom. ⁴⁰ Ndo' Felipe je', teitquoo'ñē tsjom Azoto, ndo' jndye njoom tyomanoom tyoñequiaaⁿ ñ'oom naya hasta tuee'naaⁿaⁿ tsjom Cesarea.

9

Lcwe' ts'om Saulo jnaaⁿaⁿ

(Hch. 22:6-16; 26:12-18)

¹ Ndo' Saulo ticando' nncjaameintyyeeⁿeⁿ na matseicaty'ueeⁿ nn'aⁿ na cwila'yu' ñequio Ta Jesús. Ndicwaⁿ macantyyaa'ñē na nntseicwjeⁿ joona. Jo' chii tjaaⁿ na m'aaⁿ tyee na cwiluitquieñē. ² Tcaaⁿ ljeii nnom juu na nncjaañ'oom tsjom Damasco na m'aⁿ nn'aⁿ judíos lan'om 'naaⁿna. Ljeii'ñeeⁿ tquaana' najneiⁿ na nncjaacwjaaⁿ naⁿnom ndo' na'lcu

nn'aⁿ na m'aⁿ nattoo! Jesús, na nncjaachom joona prašo Jerusalén. ³ Njoom nato na jnda jaawinoom'm tsjoom Damasco ndo' mats'ia jo' tioo cwii chom ndiocheⁿ nacañom'm na jnaⁿna' cañoom'luee. ⁴ Ndo' tiooñê nomtyuaa ndo' jñeeⁿ na seineiⁿ ts'aⁿ. Matso nnoom:

—Aa ndi!, Saulo, ¿chiiu na jeeⁿ mantyjō' ja?

⁵ Ndo' t'ōōⁿ:

—¿Ñeeⁿ 'u Ta?

Matso nnoom:

—Ja Jesús ts'aⁿ na mantyjō'.

⁶ Ndo' Saulo cwiteiñê na macaty'ueeⁿ. Matsoom:

—¿Chiiu l'ue ts'om' Ta na cats'aa?

Quia jo' matso Jesús nnoom:

—Quicantyja', cja'quie' quii' tsjoom. Jo' jo' nntso ts'aⁿ njom' ljo' maca'na' na nntsa'.

⁷ Ndo' naⁿnom na cwi'oo ñ'eⁿ Saulo, s'aana' na jeeⁿ tyuena ee jndyena na seineiⁿ ts'aⁿ saq titquioo'ñe. ⁸ Quia jo' teicantyja Saulo nomtyuaa. Sein'meiⁿ lua'nnoom saq tileicanty'iaaⁿ'a'. Jo' chii t'uena ts'ōōⁿ ty'eñ'omna jom tsjoom Damasco. ⁹ Jo' jo' tyom'aaⁿ cwii ndyee xuee na tileicanty'iaaⁿ'a', ndo' t'icwaaⁿ'a' meiⁿ na nnc'om ndaa tjaa'na'.

¹⁰ Tsjoom'ñeeⁿ tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ na matseyiu' na jndyu Ananías. Tsaⁿ'ñeeⁿ tco'na' nty'iaaⁿ'a' Ta Jesús. Seineiⁿ matso:

—Ananías.

T'ōōⁿ, matsoom:

—Luua ja Ta.

¹¹ Quia jo' matso Ta Jesús nnoom:

—Quicantyja' cja' nataa na jndyuna' na Ndyeyu tja. Waa' Judas cal'ue' ts'aⁿ na jndyu Saulo, ts'aⁿ na jnaⁿ tsjoom Tarso. Tsaⁿ'ñeeⁿ mamatseineiⁿ nōōⁿ. ¹² Ndo' jnda tco'na' nty'iaaⁿ'a' na 'u Ananías jnda jndyo'quie' na m'aaⁿ ndo' jndyo'catioo' l'ō' nacjoom'm cha nndaq nnty'iaa'nnaaⁿ'a'.

¹³ Jnda na jndii Ananías na luua', tsoom:

—Jndye ñ'oom jnda mandiiya, Ta, na cwila'neiⁿ nn'aⁿ cantyja 'naaⁿ tsaⁿ'm'aaⁿ cwanti nawi' mach'eeⁿ nn'aⁿ cwent' na m'aⁿ Jerusalén. ¹⁴ Ndo' je' ñjaaⁿ jnda tyjeeⁿ'e' ñequio ljeii na tquia ntyee na cwiluiitquiendye na mañequiaana' najneiⁿ cha na cha'tso nn'aⁿ na cwilcwii' xue' nncjaachom joona na chu'tyeⁿndyena na nntioom joona w'aancjo.

¹⁵ Saq matso Jesús nnoom:

—Cja' ee jnda tjeii'ndyo jom na nntseineiⁿ cantyja 'na'ya jo ndaaⁿ nn'aⁿ nt'omcheⁿ ndyuaa ñequio nn'aⁿ na cwiṣa'ntjom joona, ndo' mati ndaaⁿ nn'aⁿ Israel. ¹⁶ Ndo' nnts'aa na nncjaaljeii' na maxjeⁿ jndye nawi' maca'na' na nncwinoom cantyja na matseyyoom'm ñ'eⁿndyo.

¹⁷ Quia jo' tja Ananías w'aa na m'aaⁿ Saulo'ñeeⁿ. Jnda na tjaqueⁿ'eⁿ, tioom l'ōōⁿ nacjoo' tsaⁿ'ñeeⁿ. Matsoom:

—'U re nn'aⁿya Saulo, nquii Ta Jesús na teitquioo'ñê njom' nato na jndyo', jñoom ja na m'aaⁿ. L'ue ts'oom na nnty'ia'nnda' ndo' na too' nntseixmaⁿ Espiritu Santo naquii' ts'om'.

¹⁸ Mañoom' tquiaa cha'cwijom lua'tsja n'om nnom Saulo. Jndaq na nty'iaa'nnaaⁿ'a'. Quia jo' teicantyyaaⁿ, teits'oomñê. ¹⁹ Jnda chii tcwaaⁿ'a' ndo' tquiaannda'na' najneiⁿ. Ljoo'ñê cwantindyo xuee ñequio nn'aⁿ na cwilayu' tsjoom Damasco.

Saulo mañequiaaⁿ ñ'oom' Ty'ōōts'om Damasco

²⁰ Mantyja tōōⁿ'ōⁿ na tyoñequiaaⁿ ñ'oom quii' lan'om 'naaⁿ nn'aⁿ judíos na nquii Jesús cwiluiiñê Jnda Ty'ōōts'om. ²¹ Ndo' cha'tso nn'aⁿ na tyondye ñ'oom na tyoñequiaaⁿ seitsaⁿ'na' joona. Tyoluena:

—¿Aa nchii tsaⁿ'm'aaⁿ ts'aⁿ na tyoma'nom Jerusalén na tyoco'weeⁿ'eⁿ nn'aⁿ na cwilcwii' xuee' Jesús? Ndo' ¿aa nchii mati jnda jñoom ñjaaⁿ na nncjaachom nn'aⁿ na cwilayu' na chu'tyeⁿndye jo ndaaⁿ ntyee na cwiluiitquiendye?

²² Ndo' Saulo tjana'jndeiiⁿtyeeⁿ na tyoñequiaaⁿ ñ'oom' Ty'ōōts'om. Tyo'mōōⁿ na mayuu' na Jesús cwiluiiñê Cristo. Jo' na tjatseiñ'eeⁿ'ñena' nn'aⁿ judíos na m'aⁿ Damasco.

Jlui'n'maa'ñe Saulo luee nn'aⁿ judíos

²³ Jnda jaach'ee xuee na ma'mōōⁿ Saulo ndo' jnda chii tjoom' ñ'oom t'maⁿ nn'aⁿ judíos na nlacuee'na jom. ²⁴ Saq jñeeⁿ na ljo'. Ndo' naⁿ'ñeeⁿ naxuee ndo' natsjom tyondoona jom ndyuee'l' tatiom nnom tsjoomna na nlacuee'na jom. ²⁵ Saq nn'aⁿ na cwilayu' teijndeiiⁿna jom natsjom. Tuōōⁿ ts'om cwii tsquiee l'ōō. Jlac'ōⁿ'na jom mantana na waa na ndye 'ndyoo tatiom nnom tsjoom. Chii tjacueeⁿ cwiicheⁿ na ntjja, mana tjaaⁿ.

Saulo tyoñequiaaⁿ ñ'oom' Ty'ōōts'om tsjoom Jerusalén

²⁶ Quia na jndā tueⁿeⁿ Jerusalén ñe'catseijomñê ñ'eⁿ nn'aⁿ na cwilayu', sãã cha'tsondye naⁿñeeⁿ nquiaana jom ee tiñe'calayu'na na ts'aⁿ na matseyu' jom. ²⁷ Sãã tjañ'oom Bernabé jom na m'aⁿ apóstoles. Tso tsaⁿñeeⁿ ndãã naⁿñeeⁿ chiuu waa na nty'iaa' Saulo Ta Jesús na njoom nato, ndo' na seineiⁿ Ta Jesús nnoom ndo' chiuu waa na meiⁿchjoo tinquiaⁿaⁿ na tyoñequiaaⁿ ñ'oom ñequio xuee' Jesús Damasco. ²⁸ Ndo' ljoo'ñe Saulo Jerusalén na ñ'eeⁿ ñ'eⁿ naⁿñeeⁿ. ²⁹ Meiⁿchjoo ti'maaⁿ ts'oom na tyoñequiaaⁿ ñ'oom cantyja 'naaⁿ Ta Jesús. Tyotseineiⁿ ñ'eⁿ nn'aⁿ judíos na cwila'neiⁿ ñ'oom griego, sãã joona tyol'ueena chiuu ya nl'ana na nlcuee'na jom. ³⁰ Sãã jndā na jndye nn'aⁿ na cwilayu' na ljo', ty'eñ'omna jom Cesarea, ndo' jo' jo' jla'cwanomtina jom tsjoom Tarso.

³¹ Quia jo' ntmãaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oqots'om cwentaaⁿaⁿ na m'aⁿ cha'waa ts'ondaa Judea ñequio Galilea ñequio Samaria ya tyom'aⁿna. Tjaa na cwit'uiitina' joona l'a nn'aⁿ ndo' ty'enajndana. Tyom'aⁿna na nquiaana Ty'oqots'om ndo' ñequio na tyoteijndeiⁿ Espiritu Santo tjawijndyendytina.

Cantyja na n'maⁿ Eneas

³² Pedro tyomanoom tyoaaacanoom'm nn'aⁿ na cwilayu'. Mati tsjoom Lida tjacanoom'm nn'aⁿ na laxmaⁿ cwentaaⁿ Ty'oqots'om. ³³ Jo' jo' ljeiiⁿ cwii tsaⁿs'aⁿ na jndyu Eneas. Jndā ñeeⁿ chu na ljo tsaⁿñeeⁿ cjo' jnduu na wii' na ntjeiⁿ nc'ee. ³⁴ Matso Pedro nnom:

—'U re Eneas, Jesucristo matsein'maaⁿ 'u. Quicantyja'. Tsejndaa'ndyu'ya' jndu'.

Quia jo' mantyja teicantya tsaⁿñeeⁿ. Jndā na tco'yana' jom. ³⁵ Ndo' cha'tso nn'aⁿ tsjoom Lida ñequio ndyuua su Sarón tyonty'iaana tsaⁿñeeⁿ ndo' lcwe' n'omna, jlayu'na ñequio Ta Jesús.

Tando'nda' Dorcas na tueeⁿeⁿ

³⁶ Tsjoom Jope tyom'aaⁿ cwii tsaⁿs'cu na matseyu' na jndyu Tabita. Ñequio ñ'oom griego cwiluenta jom Dorcas. Tsaⁿñeeⁿ ñequii'cheⁿ na ya tyoch'eeⁿ ndo' tyoteijneiⁿ ndyeeñeeⁿ. ³⁷ Ncuaeⁿñeeⁿ teiweeⁿeⁿ ndo' tueeⁿeⁿ. Jndā tueeⁿeⁿ chii jlacandaa'na jom, ndo' tqueⁿna jom w'aa na ndā we teicantyyoo'. ³⁸ Tsjoom Jope'ñeeⁿ manndyoo' m'aa'na' ñequio tsjoom Lida. Ndo' nn'aⁿ na cwilayu' na m'aⁿ tsjoom Jope'ñeeⁿ jndyena na tsjoom Lida m'aaⁿ Pedro. Jo' chii jñoomna we tsaⁿs'aⁿ na c'oocataⁿna nnom Pedro na ntyjantya cjaⁿ na m'aⁿna.

³⁹ Ndo' tjañ'eⁿ Pedro ñ'eⁿndyena. Ndo' jndā na tueⁿeⁿ na m'aⁿ nn'aⁿ na meindoo' jom chii ty'eñ'omna jom w'aa na jndā we teicantyyoo'. Cha'tso yolcu na jndā ljondye na tja noom tjaa'ndyena tsei jom. Tyotyueena ndo' tyot'moqoⁿna nchuee ñequio cotom na tyoch'ee Dorcas xjeⁿ na ñetanoom'm. ⁴⁰ Sãã Pedro jñoom cha'tso na m'ñeeⁿ ch'eⁿ. Jndā chii tcoom'm xtyeeⁿ, seineiⁿ nnom Ty'oqots'om. Jndā jo' taqueeⁿ jo ndo' yuu m'aaⁿ ts'oo, nty'iaaⁿaⁿ juu. Matsoom:

—Tabita, quicantyja'.

Quia jo' tsaⁿñeeⁿ sein'meiⁿeⁿ lua'nnom. Nty'iaaⁿaⁿ Pedro, mana tacatyeeⁿ. ⁴¹ Ndo' Pedro t'ueeⁿ ts'o tsaⁿñeeⁿ seiweeⁿ juu. Jndā chii t'maaⁿ yolcu na jndā ljondye ñequio nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwilayu'. T'moⁿ Pedro yuscu'ñeeⁿ ndaãna na mawando'. ⁴² Cha'tso nn'aⁿ tsjoom Jope jndyena na luua' tuii, ndo' jndyendyena tyolayu'na ñequio Ta Jesús. ⁴³ Ndo' Pedro majndye xuee ljoo'ñê tsjoom'ñeeⁿ waa' ts'aⁿ na jndyu Simón ts'aⁿ na matseitqo'ñe ntjaⁿ.

10

Pedro ñequio Cornelio

¹ Tsjoom Cesarea tyom'aaⁿ cwii tsaⁿs'aⁿ na jndyu Cornelio. Tsaⁿñeeⁿ ts'aⁿ na matsaⁿntjom cwii tmaaⁿ sondaro na jndyuna' Italiano. ² Tsaⁿñeeⁿ jeeⁿ xcwee' ts'oom tyotseit'maaⁿñê Ty'oqots'om ñequio cha'tso nn'aⁿ waⁿaⁿ. M'aaⁿ na nquiaⁿaⁿ Ty'oqots'om. Mati jndye waa na tyoteijneiⁿ nn'aⁿ judíos na jñeeⁿndye. Ndo' ñequii'cheⁿ tyotseineiⁿ nnom Ty'oqots'om. ³ Cwii xuee cha'na na ndyee na matmaaⁿ tco'na' ángel cwentaa' Ty'oqots'om nnoom. Ndo'yaaⁿ na jndyoquiee' ángel'ñeeⁿ na m'aaⁿ. Matsoom nnoom:

—Aa ndi', Cornelio.

⁴ Ndo' jom cwe' nty'iaaⁿtoom ángel na jeeⁿ niom ty'ueeⁿ hasta seiqueeⁿñena' jom. Jndā chii matsoom:

—¿Ljo' nntsa' Ta?

T'o ángel nnoom matso:

—Mandii Ty'oqots'om na matsei'neiⁿ nnoom. Ndo' maqueeⁿ cwenta na mateijndeiⁿ ndyeeñeeⁿ ndo' macañjom ts'oom 'u. ⁵ Jo'chii cajñom' nn'aⁿ na c'oona tsjoom Jope na c'ooqueeⁿndyena Simón tsaⁿ na mati jndyu Pedro. ⁶ Tsaⁿñeeⁿ nntsoom ljo' catsa'. Jom cwe' mac'eⁿyaaⁿ waa' tcayoom'm Simón ts'aⁿ na matseitqo' ntjaⁿ. Nndyoo' 'ndyoo ndaaluee waa waa' tsaⁿñeeⁿ.

⁷ Ndo' Cornelio quia na jndā tja ángel na seineiⁿ ñ'eⁿñê tcwaaⁿ we mosoom'm ndo' cwii sondaro. Sondaro'ñeeⁿ matseit'maaⁿñê Ty'oqots'om ndo' mandí'ntjoom nnom Cornelio.

⁸ Cornelio tsoñ'eeⁿ ndaaⁿ naⁿñeeⁿ chiuu waa na tco'na na nty'iaaⁿaⁿ. Jndaⁿ chii ñoom naⁿñeeⁿ tsjoom Jope.

⁹ Ndo' cwiicheⁿ xuee manjomndye naⁿñeeⁿ nato. Cha'na manndyoo' quiajmeiⁿ 'oowindyona tsjoom Jope. Majuu xjeⁿñeeⁿ tjawa Pedro xqueⁿ w'aa yuu su na nnt-seineiiⁿ nnom Ty'oqots'om. ¹⁰ M'aaⁿ jo' jo' ndo' tyjeeⁿ na ñe'joom'm, saaⁿ yocheⁿ na cwila'ñ'oom'ndyena na nlcwaaⁿaⁿ waa na tco'na' nty'iaaⁿaⁿ. ¹¹ Nty'iaaⁿaⁿ na jnaaⁿ cañoom'luee. Jndyocue cwii 'naⁿ cha'cwijom cwii liaa tsca'ndyu' tmeiⁿ na chu'tyeⁿ ñequiee nquina'. Tioona' xjeⁿ yuu na m'aaⁿcheⁿ. ¹² Liaa'ñeeⁿ ñjom cha'tso nnom quioo' na cwi'ooca' ñequio quioo' na cwi'ootscooⁿndye ñequio cantsaa. ¹³ Ndo' jndii Pedro na teic'uaa, seineiⁿ, matso:

—Quicantyja' Pedro. Catseicue' quioo' na nlqui'.

¹⁴ Ndo' t'o Pedro, matsoom:

—Xoquiaⁿ Ta. Ee mei'jom tyooquiaⁿ cwii nnom na cwe' cwantindyo oo na tilju' tseixmaⁿ'na' jo njom' nncu'.

¹⁵ Teic'uaannda', matso nnoom:

—'Naⁿ na jndaⁿ tqeⁿ Ty'oqots'om na lju' tseixmaⁿ'na', 'u tintsu' na cwe' na cwantindyo juuna'.

¹⁶ Ndyee ndii' teic'uaa seineiⁿ. Jndaⁿ chii juu 'naⁿñeeⁿ tjalcwe'nnda'na' cañoom'luee.

¹⁷ Ndo' xcwe na m'aaⁿ ts'om Pedro ljo' ñe'ca'moⁿ 'naaⁿ na tco'na' nty'iaaⁿaⁿ, ndo' nn'aⁿ na ñom Cornelio jndaⁿ tquiena tsjoom'ñeeⁿ, na tax'eendyena yuu waa waa' Simón na cwe' mac'e'ya Pedro. ¹⁸ Jndaⁿ na tquiena 'ndyoots'a w'aa'ñeeⁿ, jluena:

—¿Aa ljoo m'aaⁿ Simón ts'aⁿ na mati jndyu Pedro?

¹⁹ Xjeⁿñeeⁿ ndicwaⁿ m'aaⁿ ts'om Pedro cantyja na tco'na' nty'iaaⁿaⁿ ndo' matso Espiritu Santo nnoom:

—Ndyee naⁿnom cwil'uee 'u. ²⁰ Jo' chii quicantyja', cja'cue'. Cja' ñ'e'ndyena. Tinc'oom' ñomtiuu' ee ja ñooⁿya joona.

²¹ Quia jo' Pedro tjacueeⁿ na m'a'na. Matsoom ndaana:

—Ja ts'aⁿ na cwil'ue'yo'. ¿Aa waa na nl'a'yo' ja?

²² Jluena nnoom:

—Jâ tquiogyâ ts'iaaⁿ 'naaⁿ ts'aⁿ na jndyu Cornelio, ts'aⁿ na matsa'ntjom cwii tmaaⁿ sondaro. Jom ts'aⁿ na mach'ee yuu na maty'iomyana' ndo' na matseit'maaⁿñê Ty'oqots'om. Cha'tsondye nn'aⁿ judíos ya ñ'oom cwilaneⁿ'na cantyja 'naaⁿaⁿ ndo' jnda nquiuna jom. Cwii ángel cwentaa' Ty'oqots'om tso nnoom na catseicañeeⁿ 'u na cja' wa'aⁿ ndo' na ñeeⁿ ñ'oom na nntseineiⁿ.

²³ Quia jo' seiñ'oom'ñe Pedro joona na caljoo'ndyena jo' jo'. Ndo' teincoo cwiicheⁿ xuee tjaaⁿ ñ'e'ndyena. Ndo' nt'om nn'aⁿ tsjoom Jope na cwilayu' ty'ena ñ'e'ñê.

²⁴ Cwiicheⁿ xuee tquiena tsjoom Cesarea. Mameindoo' Cornelio joona. Jndaⁿ seitjoom nn'aaⁿaⁿ ñequio nn'aⁿ na ya ñ'oom jom ñ'e'ndye. ²⁵ Jom jlui'noom naquii' wa'aⁿ quia na ljeiiⁿ na jnda tyjee'cañoom Pedro, tjacatjomñê juu. Tcoom'm xtyeeⁿ jo nnom na seit'maaⁿñê juu. ²⁶ Saaⁿ seiwe tsaⁿñeeⁿ jom. Matso nnoom:

—Quicantyja' sa, ee mats'aⁿ ja cha'na 'u.

²⁷ Ndo' yocheⁿ na cwila'neiⁿ'na 'ooquie'na naquii' w'aa. Jo' jo' ljeii Pedro cwa jndye nn'aⁿ jnda tjomndye. ²⁸ Quia jo' matsoom ndaana:

—'O nquiu'yo' juu ljeii na cwileiñ'ooⁿyâ matsona' na ticaty'iomyana' na cwii ts'aⁿ judío nncjaantyjaa' mei'nquia ts'aⁿ na nchii ts'aⁿ judío oo meiⁿ na nncjaaqueⁿ'eⁿ quii' waa'. Saa Ty'oqots'om jndaⁿ t'mooⁿ nqooⁿ na meiⁿcwii ts'aⁿ tantsjooⁿ na cwe' cwantindyo juu oo na tilju' tseixmaⁿ. ²⁹ Jo' chii jom na tqeⁿ'yo' ja tjaa na seitsaaⁿndyo, maxjeⁿ jndyoo. Saaⁿ je' ñecaljeiya chiuu na tqeⁿ'yo' ja.

³⁰ Ndo' t'o Cornelio matsoom:

—Xuee je' jndaⁿ ñequiee xuee maxjeⁿmeiiⁿ tyom'aaⁿya naquii' w'aya. Matseicwejnⁿdyo ndo' matseinaⁿya nnom Ty'oqots'om cha'na quil'a' 'o nn'aⁿ judíos na ticwii xuee na ndyee na matmaaⁿ. Juu xjeⁿñeeⁿ teitquioo'ñe cwii ts'aⁿ nqooⁿ na jeeⁿ caxuee liaa'. ³¹ Matso tsaⁿñeeⁿ nqooⁿ: "U re Cornelio, mandii Ty'oqots'om ñ'oom na matsei'neiⁿ nnoom ndo' macañjom ts'oom na mateijndeiⁿ nn'aⁿ ljo' na matseitjooⁿna' joona. ³² Jo' chii cajñom' nn'aⁿ na c'oonna tsjoom Jope na nnc'ooqueeⁿndyena Simón ts'aⁿ na mati jndyu Pedro. Jom cwe' mac'e'yaaⁿ waa' tcayoom'm Simón ts'aⁿ na matseicatooⁿ'ñe ntjaⁿ, ts'aⁿ na waa waa' 'ndyoo ndaaluee." ³³ Jo' chii mantyja ñooⁿ nn'aⁿ na c'ooⁿomna 'u. Ndo' 'u quian'ua' na jndyo'. Je' je' cha'tsondyô ljoo m'aaⁿyâ jo nnom Ty'oqots'om na nndyaayâ cha'tso na l'ue ts'oom na nnts' ndaayâ.

Ñoom na seineiⁿ Pedro waa' Cornelio

³⁴ Quia jo' t'o Pedro na matseineiⁿ, matsoom ndaana:

—Je' quia matsei'noⁿchaⁿya, na mayuu' Ty'oqots'om tiquich'eeⁿ na cwe' ñejndaaⁿ nn'aⁿ na candya' ts'oom. ³⁵ Ee meiⁿquia ndyuaa na m'aⁿ nn'aⁿ na cwila't'maaⁿndye jom ndo' na cwil'a yuu na maty'iomyana' maxjeⁿ macjaawee' ts'oom ñ'eⁿndyena. ³⁶ Tyofnequiaaⁿ ñ'oom'm ndaaⁿ já nn'aⁿ Israel. Tyotseicañeeⁿ já ñ'oom tsaⁿ na mañequiaana' na meiⁿcwii ñ'omtuiu tic'oom naquii' n'oqoⁿyâ nc'e Jesucristo tsaⁿ na cwiluiñe na matsaⁿ'ntjom cha'tsondye nn'aⁿ. ³⁷ O manquii'yo' ñ'oom cantyja 'naaⁿ' Jesús. Jndaⁿ teinom na tyotseineiⁿ Juan ñ'oom na nleits'oomndye nn'aⁿ, to' Jesús tyofnequiaaⁿ ñ'oom ndaaⁿ nn'aⁿ ts'ondaa Galilea ndo' t'oom'na' cha'waa ts'ondaa Judea. ³⁸ Cantyja 'naaⁿ' Jesús'ñeeⁿ na jnaⁿ Nazaret, tquiaa Ty'oqots'om na jom matseixmaaⁿ najndeii Espiritu Santo. Tyomanoom, tyoch'eeⁿ naya ndo' tyotsein'maaⁿ cha'tso nn'aⁿ na ñenchje tsaⁿ'jndii ee maxjeⁿ ñ'eⁿñ'eⁿ Ty'oqots'om ñ'eⁿñe. ³⁹ Já cwitjei'yuumdyô cantyja 'naaⁿ cha'tso na tyoch'eeⁿ ts'ondaa Judea, ndo' mati naquii' tsjoom Jerusalén. Jla'cuaeⁿ naⁿ'ñeeⁿ jom na ty'oomna jom cjo' ts'oom'naaⁿ, ⁴⁰ saa xuee jndaⁿ ndyee na tueeⁿeⁿ s'aa Ty'oqots'om na tando'xoom, ndo' na teitquioo'ñenmaaⁿ'aⁿ ndaaⁿ já. ⁴¹ Ticwitquioo'ñe ndaaⁿ cha'tsondye nn'aⁿ, macanda ndaaⁿ já. Ee jndaⁿ tjei'ñe Ty'oqots'om já na cwilaxmaaⁿyâ na catjei'yuumdyô cantyja 'naaⁿ' Jesús ndaaⁿ nn'aⁿ. Já tyocwaa'â ndo' tyowaayâ ñ'eⁿñe jndaⁿ na tando'xoom. ⁴² Saⁿ'ntjom Ty'oqots'om já na nñequiaayâ ñ'oom ndaaⁿ nn'aⁿ ndo' na catjei'yuumdyô na tqeeⁿ Jesús na cu'xeⁿ nn'aⁿ na ta'ndo' ñequio nn'aⁿ na jndaⁿ tja. ⁴³ Mati profetas tyola'neiⁿna cantyja 'naaⁿ' Jesús. Tyoluena na cha'tsondye nn'aⁿ na nlayu' ñ'eⁿñe maxjeⁿ nntseit'maⁿ ts'om Ty'oqots'om jnaaⁿna nc'e xuee' jom.

Nn'aⁿ na nchii judíos cwito'ñoomna Espiritu Santo

⁴⁴ Ndicwaⁿ matseineiⁿ Pedro ndaaⁿna ndo' to'ñoom naⁿ'ñeeⁿ Espiritu Santo naquii' n'om. ⁴⁵ Ndo' nn'aⁿ judíos na cwilayu' na ñ'eⁿñe Pedro jeeⁿ seiñ'eeⁿñena' joona na mati nn'aⁿ na nchii judíos to'ñoomna Espiritu Santo naquii' n'om. ⁴⁶ Ee nn'aⁿ judíos'ñeeⁿ jndyena na xuii' ñ'oom jla'neiⁿ naⁿ'ñeeⁿ na lcwii'na Ty'oqots'om. ⁴⁷ Jo' chii matso Pedro:

—Aa tiyuu' tjaa 'ñeeⁿ nntso na ticwits'oomndye naⁿ'm'aⁿ ee jndaⁿ to'ñoomna Espiritu Santo naquii' n'omna majo'ti cha'xjeⁿ to'ñooⁿ jaa jom naquii' n'oqoⁿya.

⁴⁸ Quia jo' seijndaa'ñe na cwits'oomndye naⁿ'ñeeⁿ ñequio xuee' Jesucristo. Jndaⁿ chii taⁿ naⁿ'ñeeⁿ nnoom na caljoo'ñe ñ'eⁿndyena cwantindyô xuee.

11

Tso Pedro chiuu s'aaⁿ

¹ Nquiee apóstoles ñequio nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwilayu' ts'ondaa Judea, jndyena na mati nn'aⁿ na nchii judíos jndaⁿ to'ñoomna ñ'oom' Ty'oqots'om. ² Saa jndaⁿ na tjalcwe' Pedro Jerusalén, nt'om nn'aⁿ judíos na cwilayu' jla'tia'na jom. ³ Tyoluena nnoom:

—¿Chiuu na tja' na m'aⁿ nn'aⁿ na nchii judíos ndo' chiuu na tcwa' ñ'eⁿndyena?

⁴ Quia jo' Pedro toqoⁿ'oⁿ na tcuu tcuu tsoom ndaaⁿna cha'tso na tuui. ⁵ Tsoom:

—Tyom'aaⁿya tsjoom Jope. Yocheⁿ na matseinaⁿya nnoom Ty'oqots'om waa na tco'na' noqoⁿya. Nty'iaya cwii 'naⁿ cha'cwijom cwii liaa tsca'ndyu' tmeiⁿ na chu'tyeⁿ ñequiee nquina'. Cañoom'luee jnaⁿ'na', tioonaa' xjeⁿ yuu na m'aa'ya. ⁶ Quia na nty'iayaya ljo' njom, jo' na ndoo'a na njom quioo' xiom' ñequio quioo' jndaⁿ ndo' quioo' na cwi'ootsoo'ndye ñequio cantsoo'. ⁷ Ndo' jndii na seineiⁿ Ty'oqots'om noqoⁿ, matsoom: “Quicantya' Pedro. Catseicue' quioo' nlqui'.” ⁸ Saa tsjoo: “Xoquiaⁿ Ta, ee ja tijoom ñetquiaaⁿ meiⁿ'nquia nnoom na cwe' cwantindyô oo na tilju' tseixma'na'.” ⁹ Na jndaⁿ we t'onnada' Ty'oqots'om na m'aaⁿ cañoom'luee, matsoom noqoⁿya: “Naⁿ na jndaⁿ tquaaⁿya na lju' tseixma'na' 'u tintsu' na cwa-jndiina'.” ¹⁰ Cwii ndyee ndii' seineiⁿ Ty'oqots'om. Jndaⁿ chii cha'waa juuna' tjalcwe'ndda'na' cañoom'luee. ¹¹ Majuu xjeⁿ'ñeeⁿ tyjeeⁿ ndyee ts'aⁿ w'aa yuu na tyom'aa'yaya. Jnaⁿ naⁿ'ñeeⁿ tsjoom Cesarea na jñom ts'aⁿ joona na quioal'ueena ja. ¹² Ndo' tso Espiritu noqoⁿ na cjo ñ'eⁿndyena na meiⁿcwii ñomtuiu tic'ooⁿ. Mati yom nn'aaⁿya nmeiiⁿ na cwilayu' ty'eñ'eeⁿna ñ'eⁿndyo. Cha'tsondyô saquiaaⁿ'â naquii' waa' tsaⁿ'ñeeⁿ. ¹³ Ndo' tso tsaⁿ'ñeeⁿ ndaaⁿyâ na nty'iaaⁿ'aⁿ cwii ángel na meintyjee' quii' waⁿ'aⁿ. Matso nnoom: “Cajñom' nn'aⁿ na c'oona Jope na nnc'ooc'omna Simón tsaⁿ na mati jndyu Pedro. ¹⁴ Jom nntsoom njom' chiuu waa na nntsa' cha nlu'i'naⁿndyu' nncu' ndo' mati cha'tso nn'aⁿ wa'.” ¹⁵ Ndo' quia jndaⁿ to'a na matseinaⁿya ndaaⁿna to'ñoomna Espiritu Santo naquii' n'omna cha'xjeⁿ na to'ñooⁿ jaa jom xuee'ñeeⁿcheⁿ. ¹⁶ Xjeⁿ'ñeeⁿ tjañjoom' ts'ooⁿ ñ'oom na seineiⁿ Ta Jesús na matsoom: “Juan tyotseits'oomñe nn'aⁿ ñequio ndaatoo saa 'o xuii' na nleits'oomndyo'. Ee njñom Ty'oqots'om Espiritu Santo naquii' n'om'yo'. Luaa' waa na nleits'oomndyo'.” ¹⁷ Quia jo' mañecwii xjeⁿ tquiaa Ty'oqots'om na to'ñoomna Espiritu Santo naquii' n'omna cha'xjeⁿ tquiaaⁿ na to'ñooⁿ jaa jom quia na jlayuu'a ñequio Ta Jesucristo. Quia jo' ¿ñeeⁿ cwiluiindyô ja na nntseitsaaⁿ'ndyo Ty'oqots'om?

¹⁸ Nn'aⁿ na cwilayu' tsjoom Jerusalén quia na jndyena ñ'oommei' jla'cheⁿna. Tyolat'maaⁿndyena Ty'oots'om. Tyoluena:

—Cwa mati nn'aⁿ na nchii judíos mañequiaa Ty'oots'om na ticantycwii na cwitando' añmaaⁿna quia cwilcwe' n'omna.

Tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿa' tsjoom Antioquía

¹⁹ Jndá na jla'cuee' nn'aⁿ Esteban jnaⁿna' na tyoco'wi'na' nn'aⁿ na cwilayu'. Jo' chii jndyendye naⁿñeeⁿ t'oom'ndyena, jleinomna. Nt'om ty'e hasta ndyuaa Fenicia ñequio ndyuaaxeⁿncwe Chipre ñequio tsjoom Antioquía. Jo' jo' tyola'neiⁿna ñ'oom' Ty'oots'om sqa ñequi'cheⁿ ndaa nc'iaana nn'aⁿ judíos, ²⁰ quii'ntaaⁿna ñ'ee'ndye nt'om nn'aⁿ na jnaⁿ ndyuaaxeⁿncwe Chipre ñequio nn'aⁿ na jnaⁿ tsjoom Cirene. Naⁿñeeⁿ jndá na tquiena tsjoom Antioquía, mati tyola'neiⁿna ñ'oom naya cantyja 'naaⁿ Ta Jesús ndaa nn'aⁿ na nchii judíos. ²¹ Tyoteijndei Ty'oots'om joona. Jo' chii jndye nn'aⁿ lcwe' n'om, jlayu' ñequio Ta Jesús.

²² Ndo' tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿa' na m'aⁿ Jerusalén, jndá na jndyena na ljo', jñoomna Bernabé tsjoom Antioquía. ²³ Jndá na tueⁿeⁿ nty'iaaⁿa' na t'maⁿ matio'naaⁿñe Ty'oots'om nn'aⁿ na jndá jlayu'. Quia jo' s'aana' na jeeⁿ neiiⁿeⁿ. Ndo' cha'tsondyena tyotseijnoⁿoⁿ n'omna na ñe'cwii cala'tiuuna na caljoo'ndyetyeⁿna cantyja 'naaⁿ Ta Jesús. ²⁴ Jeeⁿ ya ts'aⁿñe Bernabé, too' naquii ts'oom m'aaⁿ Espiritu Santo ndo' na matseyu'ya ts'oom. Jo' chii majndyendyeti nn'aⁿ tyolayu' ñequio Ta Jesús.

²⁵ Jndá jo' tjaaⁿ tsjoom Tarso na tjacal'ueeⁿ Saulo. ²⁶ Jndá na ljeiiⁿ tsaⁿñeeⁿ jndyoñ'oom juu Antioquía. Cha'waa cwii chu tyotjomndyena jo' jo' ñequio tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿa'. Jndye nn'aⁿ tyot'mooⁿna ndaa. Ndo' nn'aⁿ tsjoom Antioquíaⁿñeeⁿ, joona najndyee jla'cajndyuuna cristianos joo nn'aⁿ na cwilayu' ñequio Cristo.

²⁷ Ncuaeⁿñeeⁿ nt'om nn'aⁿ na tyoñe'quia ñ'oom' Ty'oots'om jlui'na Jerusalén, ty'ena Antioquía. ²⁸ Cwiindye joona, ts'aⁿ na jndyu Agabo, teicantycjaaⁿ ndo' nc'e na seijndo' Espiritu ts'oom tsoom na cwajndii nlejindo' cha'waa ndyuaaⁿñeeⁿ. Ndo' ñ'oom na tsoom seicandaqⁿñena' quia tyom'aaⁿ Claudio tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ t'maⁿ tsjoom Roma. ²⁹ Jo' chii nn'aⁿ na cwilayu' tsjoom Antioquía jla'jndaaⁿndyena na nl'ana naya tsjo'ñjeeⁿ nn'aⁿ na cwilayu' na m'aⁿ ndyuaa Judea nc'e na matseijjoona' naⁿñeeⁿ. Cwii cwii ts'aⁿ nnteijneiⁿ cantyjati na ndaa nnts'aaⁿ. ³⁰ Luua' tyol'ana. Ndo' tsjo'ñjeeⁿ na tyola'tjomna tquiana joona'l'q Bernabé ñ'eⁿ Saulo. Ty'echo naⁿñeeⁿ s'om'ñeeⁿ na m'aⁿ nn'aⁿ na cwiluiitquiendye quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na cwilayu' ts'qndaa Judea.

12

Tue' Jacobo ndo' na tyocanjom Pedro w'aancjo

¹ Ncuaeⁿñeeⁿ nquii rey Herodes, cwajndii tyoco'weeⁿeⁿ nt'om nn'aⁿ na cwilaxmaⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿa'. ² Saⁿntjoom na cue' Jacobo xio Juan ñ'eⁿ xjo espada. ³ Ndo' quia na nty'iaaⁿa' na tjawee' n'om nn'aⁿ judíos na tue' Jacobo mati t'ueeⁿ Pedro. Luua' tuii xcwe ncuee na cwicwa' nn'aⁿ judíos tyoo' na tjaa'na' ndaaljo' tjaquiee'. ⁴ Ndo' jndá na t'ueeⁿ Pedro tjoom'm tsaⁿñeeⁿ w'aancjo. Tquiaaⁿ cwenta tsaⁿñeeⁿ luee quin'oom nchoo' cwii sondaro na jom jom ndii' ñequiee ñequieendye naⁿñeeⁿ na cal'ana cwenta tsaⁿñeeⁿ. Ee seitiom xeⁿ jndá teinom ncuee pascua nncwjeeⁿeⁿ juu na nntu'xeⁿñe joo ndaa nn'aⁿ. ⁵ Jo' chii tyol'ana cwenta tsaⁿñeeⁿ naquii' w'aancjo, sqa tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿa' tic'oomeintyjeeⁿna na tyola'neiⁿna nnom Ty'oots'om na cateijneiⁿ tsaⁿñeeⁿ.

Ty'oots'om tjei'n'maaⁿñe Pedro

⁶ Ndo' Pedro, majuu tsjom'ñeeⁿ na nneiⁿncoo nncwji' Herodes jom jo ndaa nn'aⁿ, watsom quii'ntaaⁿ we sondaro na chu'tyeⁿñe we l'uaancjo. Ndo' nt'om sondaro m'aⁿ 'ndyoots'a na cwil'a cwenta. ⁷ Mats'ia jo' tyjee' cwii ángel cwentaa' Ta Ty'oots'om ndo' teixueeñe naquii' w'aancjo. Ángelⁿñeeⁿ tii' l'qoⁿ tseiⁿntsqiee' Pedro, seilcweeⁿ juu. Matsoom nnom:

—Maje' maje'ndyo quicantaja'.

Quia jo' mana tquiaa l'uaancjo na chu'tyeⁿ l'q Pedro. ⁸ Tso ángelⁿñeeⁿ nnoom:

—Cwe' lia' ndo' cañjom' lcom'.

Jndá s'aaⁿ na ljo' tso ángel nnoom:

—Cwe' liaatco 'naⁿ ndo' candyo'ntyjo' naxaⁿla.

⁹ Jluu' Pedro, tjantjooⁿ naxeⁿ ángel, sqa ticaljeiiⁿ aa mayuu'cheⁿ na jndyaañe s'aa ángel. Ndo' s'aana' ntyjeeⁿ na cwe' tsoom'm ndaa. ¹⁰ Teiⁿnomna yuu m'aaⁿ sondaro najndyee. Jndá chii yuu m'aaⁿ sondaro na jndá we. Mana tquiena 'ndyoots'a xjo yuu na nlui' ts'aⁿ na nncuqoⁿ nataa quii' tsjoom. 'Ndyoots'aⁿñeeⁿ jnaaⁿ cheⁿnquiiⁿa'. Jo' chii teiⁿnomna. Ty'ena cwii nataa, mana 'ndii ángel jom na ñe'nqueⁿ. ¹¹ Quia jo' seiⁿnoⁿyaaⁿ, matsoom:

—Cwa mayuu'cheⁿ na Ty'oots'om jñoom ángel 'naaⁿ na catseicandyaañe ja l'Q Herodes ñequio luee nn'aⁿ judíos cha'tso na cwiqueⁿ n'omna na nl'ana ñ'eⁿndyo.

¹² Jndā na ljeiyaaⁿ na mayuu' na jndyaañê, tjaaⁿ waa' María tsondyee Juan ts'aⁿ na mati jndyu Marcos. Ee jo' jo' jndye nn'aⁿ jndā tjomndye na cwila'neiⁿ nnom Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ. ¹³ Tjo' Pedro 'ndyoots'a w'aa'ñeeⁿ. Cwii yuscu na mand'iⁿtjom na jndyu Rode tjacanty'iaa' 'ñeeⁿ cacjo'. ¹⁴ Tajnaⁿaⁿ na jndyee' Pedro, jo' na tquiiana' na jeeⁿ neiiⁿeⁿ. Meiⁿ na nntseicanaaⁿñê 'ndyoots'a tîcatseicanaaⁿñê. Seityuaa'toom tjaaⁿ naquii' w'aa' tjatseicañeeⁿ nn'aⁿ cwa Pedro luaa' jndā tyjee', macjo' 'ndyoots'a.

¹⁵ Saa jluena nnoom:

—Jeeⁿcheⁿ ntjeiⁿ xqueⁿ.

Saa jom ñe'cwii ñ'oom matsoom na mayuu'cheⁿ na Pedro luaa'. Quia jo' jluena:

—Luua' ángel na mach'ee cwenta jom. Cwe' na mach'eeyana' ntyji' na jom.

¹⁶ Yocheⁿ na luua', tîcjaameiⁿntyjee' Pedro na macjoⁿñ'ooⁿ 'ndyoots'a hasta quia na jla-canaaⁿndyena. Ndo' quia nty'iaana jom jeeⁿ seicaty'ueeiiⁿna' jjoona. ¹⁷ Saa s'oo l'ooⁿ na calacheⁿna. Tsoom ndāana chiuu s'aa Ta Ty'oots'om na tjei' jom naquii' w'aancjo. Ndo' matsoom:

—Ñ'oomwaa' calacandii'yo' Jacobo ñequio nt'omcheⁿ nn'aaⁿya na cwilayu'.

Jndā jo' jlueeⁿeⁿ, tjaaⁿ cwiiⁿcheⁿ joo.

¹⁸ Jndā teixuee jeeⁿ ndyaa' tyolañ'eeⁿ ndyuee sondaro ee tîleicaliuna ljo' tuii ñequio Pedro. ¹⁹ Herodes tçuu tçuu tyol'ueeⁿ tsaⁿñeeⁿ saa tîcaljeiiⁿ juu, Jndā jo' chii tyowajndooñê sondaro ndo' saⁿtjoom na cwje naⁿñeeⁿ. Jndā jo' jlueeⁿeⁿ ndyuaa Judea. Tjaaⁿ Cesarea na nnc'oomñê jo' jo'.

Tue' Herodes

²⁰ Herodes jeeⁿ lioom'm nn'aⁿ tsjoom Tiro ñequio tsjoom Sidón. Jo' chii jooa jlajndaⁿndyena na nnc'oona na m'aaⁿ. Saa ty'ecal'ueendye jndyena ñ'oom nnom Blasto ts'aⁿ na wjaañoom'ñe nacañom'm. Tyol'ana ty'oo nnom tsaⁿñeeⁿ na cateijneiⁿ jooa na cantycwii tia'ñeeⁿ na lioo' Herodes ñ'eⁿndyena ee nantquie na macaⁿ'na' jooa cwinaⁿ'na' yuu na matsaⁿ'ntjom tsaⁿñeeⁿ. ²¹ Quia jo' tqueⁿ Herodes cwii xuee ndo' quia na tueⁿntyjo xuee'ñeeⁿ t'weeⁿ liaa na ya cantya na matsaⁿ'ntjoom ndo' tjawacatyeeⁿ sulā yuu na maxjeⁿ mawacatyeeⁿ quia na matseijndaaⁿñê ñ'oom. Jndā jo' tyoñequiaaⁿ ñ'oom ndāa nn'aⁿ. ²² Quia jo' jlat'maaⁿndye nn'aⁿ jom. Jlaxuaana, jluena:

—Luua' cwii ty'oots'om matseineiⁿ nchii cwe' ts'aⁿ.

²³ Ndo' ángel cwentaa' nquii Ty'oots'om mafoom' s'aa na teiwii' Herodes ee tîcatseit'maaⁿñê Ty'oots'om. Tueeⁿeⁿ na tcwa' canti jom.

²⁴ Saa ñ'oom' Ty'oots'om tjanⁿty'eetina', tjawijjndyenyeti nn'aⁿ tyolayu'.

²⁵ Ndo' Bernabé ñ'eⁿ Saulo, jndā na jndāa' ts'iaaⁿ na ty'ena Jerusalén, quia jo' ty'elcweeⁿna Antioquia. Ty'eñ'omna Juan ts'aⁿ na mati jndyu Marcos.

13

Bernabé ñ'eⁿ Saulo cwi'oonquiiana ñ'oom' Ty'oots'om

¹ Tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ tsjoom Antioquia, quii'ntaaⁿna tyom'aⁿ profetas ndo' ñ'leeⁿ nn'aⁿ na tyot'mooⁿ. Joo naⁿñeeⁿ Bernabé ñ'eⁿ Simón, tsaⁿ na cwiluena negro juu, ndo' Lucio ts'aⁿ tsjoom Cirene ñ'eⁿ Manaén ndo' Saulo. Ndo' juu Manaén ñecwii ty'ewijjndāna ñ'eⁿ Herodes tsaⁿ na tyotsaⁿ'ntjom ts'ondaa Galilea. ² Cwii xuee na cwilaⁿ't'maaⁿndye naⁿñeeⁿ Ty'oots'om, ndo' cwilacwe'jndoⁿndyena, juu xjeⁿñeeⁿ tso Espíritu Santo ndāana:

—Catjeii'ndyo'yo' Bernabé ñ'eⁿ Saulo na nnc'oona ts'iaaⁿ na t'ioⁿ'ya jooa.

³ Quia jo' jlacwe'jndoⁿndyetyina, ndo' tyola'neiⁿtina nnom Ty'oots'om. Jndā chii tioonaa lueena nacjoo naⁿñeeⁿ ndo' jñoomna joo na c'oo ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'oots'om.

Bernabé ñ'eⁿ Saulo cwiñe'quiiana ñ'oom Chipre

⁴ Jo' chii Bernabé ñ'eⁿ Saulo ty'ena yuu na jñom Espíritu Santo jooa. Ty'ecuenta tsjoom Seleucia. Jo' jo' jnaⁿ na ty'ena ñ'eⁿ w'aandaa na nlquiiana ndyuaaxeⁿncwe Chipre. ⁵ Ndo' jndā na tquiena tsjoom Salamina, quia jo' tyoñe'quiiana ñ'oom' Ty'oots'om naquii' lan'om 'naaⁿ nn'aⁿ judíos. Ndo' Juan, ts'aⁿ na mati jndyu Marcos, tyocañ'eeⁿ ñ'eⁿndyena na tyoteijneiⁿ jooa. ⁶ Teiⁿnomna cha'waa ndyuaaxeⁿncwe'ñeeⁿ. Tquiena hasta tsjoom Pafos. Jo' jo' jliuna cwii tsaⁿcalua', ts'aⁿ judío na tyoch'ee na profeta juu saa tiyuu' ñ'oom tyoñequiaa. Jndyu tsaⁿñeeⁿ Barjesús. ⁷ Tyocañ'eeⁿ tsaⁿñeeⁿ ñ'eⁿ tsaⁿ na tyotsaⁿ'ntjom na jndyu Sergio Paulo ts'aⁿ na jeeⁿ jndo' ts'om. Ndo' Sergio'ñeeⁿ tqueeⁿñê Bernabé ñ'eⁿ Saulo ee ñe'cañeeⁿ ñ'oom' Ty'oots'om. ⁸ Tsaⁿcalua'ñeeⁿ waa cwiiⁿcheⁿ xueⁿeⁿ na jñoom Elimas. Jom ñe'catseitsaaⁿñê naⁿñeeⁿ na tacala'neiⁿna nnom ts'aⁿ na matsaⁿ'ntjom ndo' seijneiⁿ na tintseiiⁿoom'ñe tsaⁿñeeⁿ ñ'oom na cwit'mooⁿ naⁿñeeⁿ, ee tical'ue ts'oom na nntseyu' juu.

⁹ Jo' chii Saulo na mati jndyu Pablo, cha'waañ'eñ' naquii' ts'oom too' Espiritu Santo, nquiee nty'iaa'n'a" tsa'calua'ñee". ¹⁰ Matsoom nnom tsa'ñee":

—'U ts'a'n na jee' t'ma'ñ' manquiu'nn'a" ndo' na jee' tia ts'a'ndyu', 'u jnda tsa'ñdii. 'U na jndoo' cha'tso nnom na ya, ¿Aa tixocja'meintye' na matsei'cu' na nnc'ooquie' nn'a" nato na yuu cantyja 'naa' Ty'oqots'om? ¹¹ Na nmeii' mache' m'aa' Ty'oqots'om nacojo'. Jo' chii nnc'oom' na nchja'ñ'. Ndo' cwantindyoo xuee taxocantye'ia' naxueeñe ñe'quoom'.

Ndo' mañoom' s'aana' cha'cwijom tioo nchquiu's'o nacueem' m' ndo' s'aana' ntyjee' najaa'ñe. Tyol'uee' ts'a'n na nnt'uii' ts'ooq' na wjaañ'oom jom ee na titquoom'm. ¹² Ndo' ts'a'n na matsa'ntjom, quia na nty'iaa'n'a" na luaa' tuui seiyoom'm ee jee' tjawee' ts'oom ñ'oom na cwit'mooq'na cantyja 'naa' Ta Ty'oqots'om.

Pablo ñ'eñ' Bernabé cwiñequiana ñ'oom' Ty'oqots'om tsjoom Antioquía ndyuuaa Pisidia

¹³ Quia jo' Pablo ñequio nn'a" na ñ'ee' ñ'eñ'ñê jlui'na tsjoom Pafos. Tuona w'aandaa. Ty'ena, tquiena tsjoom Perge ndyuuaa Panfilia. Jo' jo' 'ndii Juan joona, tjalcwee'eñ' Jerusalén. ¹⁴ Jnda jo' jlui'na Perge, ty'ety'etina. Tquiena tsjoom Antioquía ndyuuaa Pisidia. Ndo' xuee na cwita'jndyee nn'a" judíos ty'equeie'na naquii' wats'om 'naa' na'ñee' ndo' ty'emeindyuaandena. ¹⁵ Jnda jo' sei'naa' ts'a'ñ' ljeii na tque' Moisés ñequio ñ'oom na tyola'ljeii profetas, jnda chii nn'a" na cwiluitquiendye cantyja 'naa' wats'om'ñee' jlueña nnom Pablo ñ'eñ' Bernabé:

—'O nn'aa'ya xe' waa na ñe'calajndo'yo' n'ooq'ya, candu'yo' nndyaayá.

¹⁶ Jo' chii teicantya Pablo, seintyjaa' ts'ooq' na cala'che'na. Matsoom:

—'O nn'aa'ya tsjaa' Israel ñ'eñ' nt'omndyo' 'o na mati cwila't'maa'ndyo' Ty'oqots'om, candye'yo' ñ'oom na nntsjoq'. ¹⁷ Nquii Ty'oqots'om cwentaa jaa nn'a" Israel tjeii'ñê welooya na ñet'om teiyo cwentaa'a". S'aa' na teit'ma' tmaa' jooona yoche' na tyom'a'yana ndyuuaa Egipto, ndo' jndancuache' ñequio najnei' tañom'm joona, tjeii'eñ' joona ndyuuaa'ñee'. ¹⁸ Tyotseiquii' ts'oom ñ'eñ'ndyena cha'na wen'aa' ntyu quia tyom'naa' na nndyuuaa yuu tjaa nn'a" c'oom. ¹⁹ Jnda chii tquijaa' na jndaana ndyuuaa Canaán ee seityuee'eñ' ntquiee' nntmaa' nn'a" na ñet'om ndyuuaa'ñee' cha jo' jo' nnc'om joona. ²⁰ Jnda jo' tquee' na tyotsa'ntjom jwe joona cha'na cwii ñequiee sia'nto waljoo' wen'aa' nchoo' qui ntyu. Tyotsa'ntjom na'ñee' joona hasta na macandá cwii t'oom profeta Samuel. ²¹ Xje'ñee' tyota'na nnom Ty'oqots'om na ñnequiaa' cwii rey na nnts'a'ntjom joona. Ndo' ty'ioom ts'iaa'ñee' Saúl jnda Cis, tsjaa' 'naa' Benjamín, na tsa'ñee' sa'ntjom joona cwii wen'aa' ntyu. ²² Jnda jo' tjeii'eñ' tsa'ñee' ndo' ty'ioom ts'iaa'ñee' David. Tyotsoom cantyja 'naa' juu: "Juu David jnda Isai, nts'aa' cha'xe'ñ' cjaawee' ts'ooq'. Cha'tso na l'ue ts'ooq' nntseicanaa'." ²³ Nquii David'ñee', matsjaa' 'naa'a" Jesús, tsa' na macwji'n'maa'ñe nn'a" Israel cha'xe'ñ' ñ'oom na tso Ty'oqots'om na nnts'aa'. ²⁴ Cwii tjooche' na nnto' Jesús ts'iaa' na ty'ioom Ty'oqots'om jom tyom'aa' Juan, tyoñequiaa' ñ'oom ndaa' cha'tso nn'a" Israel. Tyotsoom ndaana na calcwe' n'omna ndo' cwits'omprofeta Moisés. ²⁵ Quia na jnda majaatseicanaa'ñe Juan ts'iaa' na tyotseixmaa', tsoom: "'O m'aa' n'om'yo' na ja ts'a' na nndyocwji'n'maa'ñe' 'o saa nchii jom ja. Jom manncwjee'eñ' ndo' t'ma' tseixmaa'. Ja mei' cwe' l'oom'm ticatseixmaa'ya na nntseicana'a'."

²⁶ Tsoti Pablo ndaana:

—'O nn'aa'ya, nt'omndyo jaa cwiluiindyoo tsjaa' 'naa' Abraham ndo' nt'omndyo' 'o nchii jo' saa' mati cwila't'maa'ndyo' Ty'oqots'om. Ndaa' jaa na cha'tsondyo seicwanom Ty'oqots'om ñ'oomwaa na ma'mo'na' ndaaya chiuu cal'aaya cha nlui'n'maa'ndyo. ²⁷ Nn'a" na m'a" Jerusalén ñequio nn'a" na cwiluitquiendye jo ndaana ticala'noq'na 'ñee' cwiluiñe Jesús. Ee meii' ticwii cwii xuee na cwita'jndyee'na cwila'naa'na ñ'oom na tyola'ljeii profetas saa ticala'noq'na na matseine'ñ' ñ'oom'ñee' cantyja 'naa' Jesús. Jo' na manquieetona tquiana jnaa'a" cha'xe'ñ' tso ñ'oom'ñee' na nntjoom. ²⁸ Mei'ñ' ticatseixmaa' na nncuee'eñ' ee mei'cwii jnaa'a" tjaa'na", saa tyota'na nnom Pilato na cuue'ne'. ²⁹ Jnda na jlacandaa'ndyeñ'e'na cha'tso ñ'oom cha'xe'ñ' na matso ljeii' 'naa' Ty'oqots'om na nntjom Jesús, tyjeendye nn'a" jom ts'oom'naa'. Chii ty'ecat'iuuna jom quii' tsei'tsuuaa. ³⁰ Saa s'aa Ty'oqots'om na tando'xcoom. Je' tac'oomñe' quii'ntaa' l'oo. ³¹ Ndo' nn'a" na tyocañ'ee' ñ'eñ'ñê na jna'na Galilea na ty'ewana Jerusalén jndye xuee tyonty'iaatina jom jnda na wando'xcoom. Je' majoona cwitjei'yuu'ndyena cantyja 'naa'a" ndaa' nn'a'.

³² Jo' chii cwiñequiaayá ñ'oom naya ndaa'yo' cantyja 'naa' ñ'oom na tso Ty'oqots'om ndaa' welooya na ñet'om teiyo na nnts'aa'. ³³ Ndo' je' ndaa' jaa nn'a" tsjaa' joona jnda seicandaa'ñe' ñ'oom'ñee' ee wando'xco Jesús jnda na tue'. Teiyo teiljeii' ñ'oom naquii' salmo jnda we na matsona': "'U cwiluiindyoo' ti'jndaaya ndo' xuee je' ma'mooq'ya ndaa' nn'a" na cwiluiindyoo' tsoty'e'." ³⁴ Jnda t'mo' Ty'oqots'om na nnts'aa' na nncwando'xco Jesús jnda na tue'e'eñ', mei'ñ' xocatqo' sei'ts'o' 'naa'a" cha'xe'ñ' matso salmo jnda we. Matsona': "Nntio'naa'ndyo' 'o cha'xe'ñ' ñ'om na tsjoq' nnom David na nnts'aa'." ³⁵ Mati teiljeii' ñ'oom

naquii' cwiicheⁿ salmo na ndoo' matseineiⁿ nquii Jesús. Matsona': "U xonquiaa' na nnto'ndyo ee na cwiluiindyoy ti'jnda' na lju' ts'oo'ya jo njom'." ³⁶ David, tsa' na seiljeii ñ'oom'ñeeⁿ ñejndi'ntjoom ndaaⁿ nn'aⁿ cha'xjeⁿ na l'ue ts'om Ty'oqots'om. Jndaⁿ chii tueeⁿñeⁿ. Ty'ecat'iuu nn'aⁿ jom yuu tjacant'iuu'ndye weloom'm na ñet'om teiyocheⁿ ndo' to'ñe. ³⁷ Saa Jesús t'icat'oo'ñe. S'aa Ty'oqots'om na tando'xoom. ³⁸ Jo' chii 'o nn'aa'ya, cala'no'yo' ñ'oom na cwiñequiaayâ ndaa'yo', ee cantyja 'naa' jom jo' na matsei'tma' ts'om Ty'oqots'om jna'yo'. ³⁹ Cantyja 'naa' ljeii na tqeⁿ Moisés xocalui'n'maa'ñe ts'aⁿ. Saa cantyja 'naa' Jesús mei'cwi'ñee'cheⁿ ts'aⁿ na nntseyu' ñ'e'ñe nlu'i'n'maa'ñe. ⁴⁰ Jo' chii queⁿ que'yo' cwenta cha tintjom'yo' cha'xjeⁿ matso ñ'oom na tyola'ljeii profetas. ⁴¹ Tyoluena: Que'yo' cwenta 'o nn'aⁿ na ticuee' n'om'yo' ñ'oom na mayuu'. Cateiscaty'uena' 'o. Ndo' na nntsuundyoy'.

Ee ncuee na cwitandoy' ja Ty'oqots'om nnts'aa ts'iaa' t'ma' na nntseicaty'uena' 'o, na xocala'yu'yo' ñ'e'ndyo meiiⁿ na nntso ts'aⁿ ndaa'yo' na cala'yo' na ljo'.

⁴² Jndaⁿ na seiinei' Pablo jlueeⁿ naquii' wats'om'ñeeⁿ ñequio nn'aⁿ na ñ'eeⁿ ñ'e'ñe. Ndo' nn'aⁿ na nchii judíos tyol'ana ty'oo ndaaⁿ na'ñeeⁿ na cala'nei'tina ñ'oom'ñeeⁿ ndaana cwiicheⁿ xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ judíos. ⁴³ Quia na jndaⁿ t'oom'ndye nn'aⁿ na tyotjomndye wats'om'ñeeⁿ jndye nn'aⁿ ty'elajomndyena ñ'e' Pablo ñ'eⁿ Bernabé. Ñ'eeⁿ nn'aⁿ judíos ndo' ñ'eeⁿ nn'aⁿ na nchii judíos saa ñequio na xcwee' n'omna cwila't'maa'ndyena Ty'oqots'om cha'xjeⁿ nn'aⁿ judíos. Pablo ñ'eⁿ Bernabé tyolajndo' na n'om na'ñeeⁿ na tyeⁿ c'omna na quit'ma' n'omna Ty'oqots'om ee jom matseixmaaⁿ naya.

⁴⁴ Quia na tue'ntyjonna' xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ judíos manndyo ndyundyey nn'aⁿ quii' tsjoom tjomndyena na ndyena ñ'oom' Ty'oqots'om. ⁴⁵ Saa nn'aⁿ judíos, quia na nty'iaana na jndyendye nn'aⁿ jnda tjomndye, tyola'taa' n'omna. Tyoluena na tiyuu' ñ'oom na tyotseineiⁿ Pablo ndo' tyoluena ñ'oom ntjeiⁿ nacjoom'm. ⁴⁶ Jo' chii Pablo ñ'eⁿ Bernabé tyolanei'na ñequio na t'ma'ya n'omna. Jluena:

—Matsa'ntjomna' na nleinei'jndyee ñ'oom' Ty'oqots'om ndaa' 'o nn'aⁿ judíos, saa tiñe'cato'ñoom'yo' juuna'. Cwil'a'yo' cha'cwijom ticalaxma'yo' na nnto'ñoom'yo' na ticantycwii na nntandoy'. Jo' chii je' ñnequiaayâ ñ'oom nayawaa ndaaⁿ nn'aⁿ na nchii judíos. ⁴⁷ Ee luua sa'ntjom Ta Ty'oqots'om já, tsoom:

Ja jnda tquaa'ya 'o na nlxma'yo' cha'cwijom chom na nntseixueeñena' ndaaⁿ nn'aⁿ na nchii judíos.

Hasta cha'waa nnom tsjoomnancue ñnequia'yo' ñ'oom ndaaⁿ nn'aⁿ cantyja na nlu'i'n'maa'ndyena.

⁴⁸ Quia na jndye nn'aⁿ na nchii judíos ñ'oomwaa' tquiaana' na jeeⁿ neiiⁿ n'omna. Tyolat'maa'ndyena ñ'oom' Ty'oqots'om. Ndo' jlayu' cha'tsondyey nn'aⁿ na maxjeⁿ ntyjii Ty'oqots'om na nnto'ñoomna na ticantycwii na nntando'na. ⁴⁹ Ndo' t'oom' ñ'oom' Ta Ty'oqots'om cha'waa ndyuua'ñeeⁿ. ⁵⁰ Saa nn'aⁿ judíos tyolajndo'na n'om na'lcu na t'ma' cwilaxma' ndo' na cwilacandaⁿ cantyja na cwi'oo wats'om' naa'na'. Mati tyolajndo'na n'om na'nom na cwiluiitquendyey tsjoom Antioquia'ñeeⁿ. Jo' na jla'jomndyey nn'aⁿ na tyota'wi'na Pablo ñ'eⁿ Bernabé hasta tjeii'na na'ñeeⁿ ndyuuaana. ⁵¹ Jo' chii Pablo ñ'eⁿ Bernabé jla'teincwii'na nc'ee'na chii tquiaa ts'o'jndaⁿ na chuu' na t'mo'na' na tis'a l'a nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ. Jndaⁿ chii ty'ena tsjoom Iconio. ⁵² Saa nn'aⁿ na cwilayu' na m'aⁿ tsjoom Antioquia'ñeeⁿ neii'na ndo' too' naquii' n'omna m'aa' Espíritu Santo.

14

Cwiñequiana ñ'oom' Ty'oqots'om tsjoom Iconio

¹ Ndo' Pablo ñ'eⁿ Bernabé majo'ti l'ana tsjoom Iconio. Ty'equie'na naquii' wats'om' naa' nn'aⁿ judíos. Tyoñequiana ñ'oom' Ty'oqots'om. Jeeⁿ ya tyola'nei'na. Jo' chii jndyendye nn'aⁿ judíos jlayu' ndo' mati nt'omcheⁿ nn'aⁿ na nchii judíos. ² Saa nn'aⁿ judíos na tyoolayu' tyola'ndaⁿ na n'om nn'aⁿ na nchii judíos. Tyol'ana na calancjoo'ndye na'ñeeⁿ nacjoo nn'aⁿ na cwilayu'. ³ Jo' chii Pablo ñ'eⁿ Bernabé majndyey xuee l'oo'ndyena tsjoom'ñeeⁿ. Ndo' ñequio na t'ma'ya n'omna tyoñequiana ñ'oom cantyja 'naa' naya na matseixma' Ty'oqots'om ee nquiana na ñ'e'ñ'eeⁿ ñ'e'ndyena. Ndo' jom t'moⁿ na mayuu' ñ'oom na tyoñequiana ee s'aa' na tyol'ana 'naa' t'ma' na xocandaⁿ nnts'aa na cwe' najndeiⁿ nquii ts'aⁿ mei' xocatei'no'ñ' ts'aⁿ chiuu tuiiyuu. ⁴ Saa nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ to'na' jooa. Ee nt'omndyena tyola'jomndyena ñequio nn'aⁿ judíos ndo' nt'omcheⁿ tyola'jomndyey ñequio apóstoles. ⁵ Quia jo' nn'aⁿ judíos ñequio nn'aⁿ na nchii jo' jla'jomndyena ñequio na'ma'n'iaa' tsjoomna na tyol'ueendyena chiuu nnta'wi'na na'ñeeⁿ ndo' na n'ñoomna ljo'. ⁶ Saa Pablo ñ'eⁿ Bernabé jndyena na ljo'. Jo' chii jleinomna. Ty'ena tsjoom Listra ñequio tsjoom Derbe, jo' jo' ndyuua Licaonia. Ndo' ty'ena ndyuua na mat'uiina' ñ'eⁿ ndyuua'ñeeⁿ. ⁷ Jo' jo' tyoñequiana ñ'oom naya 'naa' Ty'oqots'om.

Nn'a'n tsjoom Lистра cwijñomna ljo' Pablo

⁸ Tsjoom Lистра tyowacatyee'n cwii tsa'n's'a na tileicjaacaa ee maxje'n ntjei'n nc'ee'n tuiiñê. Mei'njom ndii' tyoojaaca'n. ⁹ Jndii tsa'n'ñee'n na seinei'n Pablo. Ndo' nquiee nty'iaa'n'a' juu, ee sei'nqoo'n'q'n na tseixma'n tsa'n'ñee'n na matseyu'ya ts'om na nlco'yana' juu. ¹⁰ Quia jo' jndei' seinei'n, matsoom:

—Quintya', cwintyje'.

Quia jo' mañoom' teintyjee', to' tjacaa. ¹¹ Ndo' nn'a'n ndyuua Licaonia, quia na nty'iaana na luua' s'aa Pablo, to'na tyola'xuaana ñequio ñ'oomna. Tyoluena:

—Cwa we nty'oq cha'na nn'a'n jnda' tquiecañomna jaa.

¹² Jo' chii jluena na Bernabé ty'oq Júpiter jom, ndo' Pablo je' jluena na jom ty'oq Mercurio ee jom mañequiaa'n ñ'oom ndaana. ¹³ Nnom tsjoom teintyjee' wats'om cwentaa' ty'oq Júpiter. Ndo' tyee cwentaa' Júpiter'ñee'n indyochochom quioo'ndyo na ta'njoom' l'uaaljaa' cantyo'yo' hasta 'ndyoots'atoom' tsjoom ee jom ñequio nn'a'n quii' tsjoom ñe'cala'cwjeena quioo'ñee'n na nla't'maa'ndyena Bernabé ñ'e'n Pablo. ¹⁴ Saa' apóstoles, quia na nty'iaana na luua' n'l'a nn'a'n, to'na tyojndii'ndyena liaana na matsei'ndaa'na' nquiu'na na luua' cwil'a na'ñee'n. Jndei' ty'e'quie'na quii'ntaa'n nn'a'n. ¹⁵ Tyolaxuaana tyoluena:

—Chiuu sa 'o nn'a'n na luua' ñe'cal'a'yo'. Mann'a'n jâ cha'na 'o. Tquioñ'oq'yâ ñ'oom naya na ndye'yo' cha ca'ndye'yo' nmei'n' na cwe' ts'iaa'ndyo. Calat'maa'ndyo' nquii Ty'oqts'om na wando' ee jom tquee'n cañoom'luee ñequio tsjoomnancue ñequio ndaaluee ndo' cha'tso nnom na cwilaxma'na'. ¹⁶ Ncuae na ñejndyowaana' ñe'ndiitoom na cal'a cha'tso nn'a'n mei'ljo'che' na l'ue n'omna. ¹⁷ Saa' tica'ñee'n na ticwji'yuu'ñê cantya' naa' nque', ee mach'ee'n naya cha'tsonde nn'a'n. Mañequiaa' ndaaluaa' na cwina'na' tsjo'luee. Ndo' mach'ee'n na cwiquie ntjom. Mach'ee'n na cwijaacjooya ñ'e'n nantquie na mañequiaa' ndo' mach'eena' na neii'ya.

¹⁸ Saa' meii' na jluena ñ'oommei'n' jee' nc'uaa' tjawitsaa'n na ñe'calacwjee nn'a'n quioo' jo ndaana na nlat'maa'ndye na'ñee'n joona.

¹⁹ Juu xje'ñee'n tquiecañom nn'a'n judíos na jna' tsjoom Antioquia ñequio Iconio. L'ana na ñe'cwii ñ'oom t'ma'na ñequio nn'a'n tsjoom Lистра. Jo' chii tyojñomna ljo' Pablo. Jnda' chii ty'e'ñ'omtscoo'ndyena jom nnom tsjoom ee jla'tiuuna na jnda' tuee'n'e'. ²⁰ Saa' nn'a'n na cwilayu' ty'e'cwintyjee'na ndioche' nacañom'm. Quia jo' teicantya'na, tjaquie'nnaa'n'a' quii' tsjoom. Ndo' teincoo cwii'che' xuee jluee'n'e' tjaa' ñ'e'n Bernabé tsjoom Derbe.

²¹ Tyoñequiana ñ'oom naya ndaa' nn'a'n tsjoom'ñee'n, ndo' jndye nn'a'n jlayu'. Jnda' chii ty'e'lcwee'nnda'na Lистра ñequio Iconio ñequio Antioquia. ²² Njoom'ñee'n tyoteijndeiitina nn'a'n na cwilayu' na c'omt'maa'ndyetyi na'ñee'n n'omna. Tyola'jndo'na n'om na'ñee'n na cwintyjee'tye'na na cwilayu'na. Ndo' tyoluena:

—Maxje'n cwilaxma'ya na jndye nawi' nntjoo'ya na cwitsaaquiaa'a cantya' naa'n' na matsa'ntjom Ty'oqts'om.

²³ Mati tjei'ndyena nn'a'n na nntioona ts'iaa'n na nluiitquiendye cwentaa' cwii cwii tmaa'n' nn'a'n na macwji' Ty'oqts'om cwentaa'n'a'. Tyola'nei'na nnoom Ty'oqts'om ndo' tyola'cwejndo'ndyena. Ndo' tiona na'ñee'n l'oq' ee na ñ'e'n jom jnda' jlayu'na.

Cwi'oocwee'nnda'na tsjoom Antioquia ndyuua Siria

²⁴ Jnda' jo' tei'nomna ndyuua Pisidia, tquiena ndyuua Panfilia. ²⁵ Jo' jo' tyoñequiana ñ'oom tsjoom Perge. Jnda' chii ty'ena tsjoom Atalia. ²⁶ Tsjoom'ñee'n tuona w'aandaa. Ty'e'lcwee'nnda'na tsjoom Antioquia yuu na jna'na jnda' na tiao nn'a'n joona l'oq' Ty'oqts'om ndo' je' jnda' jlacandana ts'iaa'ñee'n. ²⁷ Ndo' jnda' na tquiena Antioquia jla'tjomna nn'a'n tmaa'n' nn'a'n na macwji' Ty'oqts'om cwentaa'n'a'. Tyoluena ndaa' na'ñee'n cha'tso na tyoteijndei' Ty'oqts'om na tyol'ana ndo' na mati s'aa' na cwilayu' nn'a'n na nchii judíos. ²⁸ Jndye xuee ljoo'ndyena ñequio nn'a'n na cwilayu' jo' jo'.

15*Tjomndye nn'a'n na cwilayu' tsjoom Jerusalén*

¹ Xje'ñee'n nt'om nn'a'n jna'na ts'ondaa Judea, tquiocuenta Antioquia. Tyot'mqo'na ndaa nn'a'n na cwilayu' jo' jo'. Tyoluena na jndei'na' na cal'a na'ñee'n costumbre cha'xje' ñ'oom na sa'ntjom Moisés na cal'a nn'a'n judíos ñequio yo'ndaa na na'nom. Ee xe'n ticalacandana na'ñee'n jo', jluena na xocalui'n'maa'ndye na'ñee'n. ² Ndo' Pablo ñ'e'n Bernabé tyola'ñ'ee'n ndyueena ñ'e'n na'ñee'n na tqiue Antioquia. Tyoluena na tiyuu' na maca'na' na cal'a na'ñee'n costumbre'ñee'n. Jnda' chii teijndaa' na wendye joona ñequio nt'omche' nn'a'n na cwilayu' nnc'oona Jerusalén. Nnc'oontyaa'na nquie apóstoles ñequio nn'a'n na cwiluiitquiendye quii'ntaa'n tmaa'n' nn'a'n na macwji' Ty'oqts'om cwentaa'n'a' tsjoom'ñee'n. Jo ndaa' na'ñee'n nlejndaa' ñ'oomwaa'.

³ Quia jo' tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ tsjoom Antioquía ty'ioomna ts'iaaⁿ naⁿñeeⁿ. Jo' chii ty'ena. Teinomna ndyuua Fenicia ñequio Samaria. Tyolacandiana nn'aⁿ na cwilayu' jo' jo' na mati nn'aⁿ na nchii judíos macwilcwe' n'om, macwilayu'na. Ndo' quia na jndye naⁿñeeⁿ na ljo', cha'tsondyena tquaiana' na jeeⁿ neiiⁿna.

⁴ Quia tuee' Pablo ñ'e Bernabé Jerusalén, cha'waa tmaaⁿ nn'aⁿ na cwilayu' jo' jo' ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye quii'ntaaⁿna ñequio apóstoles to'fioomna naⁿñeeⁿ ñequio na neiiⁿna. Quia jo' naⁿñeeⁿ tyoluena cha'tso na jndá s'aa Ty'oots'om ñ'eⁿndyena. ⁵ Saa nt'om nn'aⁿ na cwilayu' na cwilaxmaⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ judíos na jndyu fariseos teicantyjana. Tyoluena:

—Jndeí'na' na cal'a naⁿñeeⁿ costumbre na cwil'aa jaa nn'aⁿ judíos ñequio yo'ndaa na naⁿnom ndo' cal'uuya ndaana na calacandaaⁿndyena cha'tso ljeii na tqueⁿ Moisés.

⁶ Ndo' apóstoles ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye tjomndyena na m'maⁿna ñ'oomwaa'. ⁷ Mayo tyol'ueeⁿndyena chiuu nl'ayoona na nlajndaaⁿndyena ñ'oom'ñeeⁿ. Jndá chii teicantyja Pedro. Tsoom ndaana:

—'O re nn'aⁿya na cwilayu'yo' manquiu'yo' na jaach'ee xuee tjeii'ñe Ty'oots'om ja quii'ntaaⁿyo' na ñ'equiaya ñ'oom naya chiuu na nlui'n'maaⁿndye nn'aⁿ na nchii judíos cha nlayu'na. ⁸ Ee nqueⁿ mantyjeeⁿ chiuu cwila'xmaⁿ nn'aⁿ naquii' n'om. Ndo' jndá t'mooⁿ na mati maco'ñoom nn'aⁿ na nchii judíos laxmaⁿ ee tquaiaⁿ Espíritu Santo na nnc'oomñe naquii' n'omna cha'xjeⁿ tquaiaⁿ juu na nnc'oomñe naquii' n'ogoⁿ jaa. ⁹ Meiⁿ tiquich'eeⁿ na we waa ñ'eⁿndye jooa ndo' ñ'eⁿndyo jaa ee seiljoom'm n'omna nc'e na cwilayu'ya n'omna ñ'eⁿñê. ¹⁰ Quia jo' je' je' çchiuu na ñ'e'cal'a'yo' xjeⁿ Ty'oots'om? 'O cwil'a'yo' na jndeí'na' na joo nn'aⁿ na cwilayu' na nchii judíos calacandana ñ'oom na matsa'ntjomna' jaa nn'aⁿ judíos na juuna' matseijomna' cwii xuu, ndo' xuu'ñeeⁿ meiⁿ welooya na ñet'om teiyo ticanaⁿndyena meiⁿ jaa. ¹¹ Saa tiyuu' na ljo' macaⁿna' ee cwilayu'na na macandá juu naya na matseixmaⁿ Ta Jesús na cwe' yu' jo' na cwilui'n'maaⁿndyo jaa ndo' mati jooa.

¹² Quia jo' cha'tsondye nn'aⁿ na tjomndye jla'che'na'. Tyoqueⁿ na cwenta ñ'oom na tyotseineiⁿ Bernabé ñequio Pablo cantyja 'naaⁿ ts'iaaⁿ t'maⁿ ñequio 'naaⁿ na tyol'ana quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na nchii judíos na xocandáa nluuina' na cwe' najndeii nquii ts'aⁿ. ¹³ Jndá na jla'neiⁿ naⁿñeeⁿ quia jo' t'o Jacobo, matsoom:

—'O re nn'aⁿya na cwilayu'yo' candye'yo' ñ'oom na nntsjoó. ¹⁴ Juu Simón Pedro jndá tsoom ndaaya chiuu waa na jna'ndyena' na tio'naaⁿñe Ty'oots'om nn'aⁿ na nchii judíos na macwji'ñe nn'aⁿ quii'ntaaⁿ naⁿñeeⁿ na nlaxmaⁿ tmaaⁿ cwentaaⁿaⁿ. ¹⁵ Juu ñ'oomwaa' ljo'yu tseixmaⁿna' ñequio ñ'oom na tyola'ljeii profetas. ¹⁶ Luaa matsona':

Quia na jndá tui cha'tso nmeiⁿ, nnc'ooⁿnda'a na wi' ts'ooⁿya tsjaaⁿ 'naaⁿ David na jndyowicantyyoo'.

Matseijndaaⁿndyo na cwii jooa nntsá'ntjom.

¹⁷ Luaa' matseijndaaⁿndyo cha mati nn'aⁿ na nchii judíos nl'ueena ja na cwiluiindyó na matsa'ntjoⁿya.

Cha'tsondye naⁿñeeⁿ na quia nlaxmaⁿ cwentaya nl'ueena ja.

¹⁸ Ñ'oom'ñeeⁿ tsotina':

Luaa' ñ'oom na teiyo t'moⁿ Ty'oots'om ndaaya ñequio ts'iaaⁿmeiiⁿ na mach'eeⁿ.

¹⁹ Tsoti Jacobo:

—Nc'e ñ'oom'ñeeⁿ, jo' chii matseitiuuya cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ na nchii judíos na cwilcwe' n'om na cwilayu', meiⁿ ticatsona' na nlacachuuya xuu jooa joo ñ'oom na matsa'ntjomna' jaa. ²⁰ Malei'tyeⁿ xeⁿ cwe' nlaljeiyya ñ'oom na nlacwanooⁿya na m'aⁿna na tacwa'na nantquie na jndá tsa' nn'aⁿ jo ndaaⁿna' na cwila't'maaⁿndyena na nchii Ty'oots'om. Ndo' tanc'omna na cwe' nnc'omyana ñ'eⁿ nc'iaana. Tantquiina sei quioo' na cwe' cwil'uoó cantylo'. Ndo' tantquiina niom'. ²¹ Ee teiyo maxjeⁿ cwit'mooⁿ nn'aⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés. Ndo' cha'tso njoom cwila'naaⁿ nn'aⁿ judíos ñ'oom'ñeeⁿ naquii' lan'om 'naaⁿna ticwii cwii xuee na cwita'ndyena.

Carta na tja na m'aⁿ nn'aⁿ na nchii judíos

²² Quia jo' apóstoles ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye ñequio cha'waa tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ tsjoom Jerusalén t'maⁿna na ya na nntjei'ndyena nn'aⁿ quii'ntaaⁿna na nnc'oo tsjoom Antioquía ñequio Pablo ñ'e Bernabé. Ty'ioomna ts'iaaⁿñeeⁿ Judas ts'aⁿ na jndá we xuee' Barsabás, ñequio Silas. Naⁿnomm'aⁿ cwiluiitquiendye quii'ntaaⁿna. ²³ Ndo' jla'cwanomna cwii carta ñequio naⁿñeeⁿ. Carta'ñeeⁿ matsona':

—Já apóstoles ñequiondyó já nn'aⁿ na cwiluiitquiendyó quii'ntaaⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ tsjoom Jerusalén, cwilacwanooⁿyá cartawaa na m'aⁿ 'o nn'aⁿ na nchii judíos na m'aⁿyo' tsjoom Antioquía ñequio ndyuua Siria ñ'e Cilicia. Cwil'uuyá na xmaⁿndyo' 'o nn'aaⁿya na cwilayu'yo'. ²⁴ Já jndá jndyaayá na ljo jnaⁿ nt'om nn'aⁿ na ty'e na m'aⁿyo' ndo' tyolan'eeⁿndyena 'o ñ'eⁿ ñ'oom na tyoluena. Tyola'ndaaⁿna n'om'yo' ñequio

ñ'oom'ñeeⁿ. Saaⁿ nchiiⁿ jâⁿ l'uuyâⁿ na caluena na ljo'. ²⁵ Jo' chiiⁿ jâⁿ tjomndyôⁿ ndo' ñe'cwiiⁿ jndaⁿ t'maa'yâⁿ na ya na nntjei'ndyôⁿ nt'om nn'aⁿ quii'ntaa'yâⁿ na nnc'oona na m'aⁿ'yo' ñequio Bernabé ñ'eⁿ Pablo, nquiee nn'aa'ya na jeeⁿ jnda nquiuuya. ²⁶ Ee naⁿ'm'aⁿ' ti'maaⁿ' n'omna meiⁿ cwjena na m'aⁿ'na cantya 'naaⁿ' Taya Jesucristo. ²⁷ Jo' chiiⁿ cwijñ'oo'yâⁿ Judas ñequio Silas na m'aⁿ'yo'. Joonâ nluê jndaa'ndyena ndaaⁿ'yo' ñ'oom na cwil'uuyâ. ²⁸ Ee nquii Espíritu Santo jnda t'mooⁿ ndaa'yâ na tilacachuutya'yâ xuu 'o, macandâ nmeiiⁿ laxmaⁿ'yo' na calacandaⁿ'yo'. ²⁹ Tacwaⁿ'yo' nantquie na jnda tsâⁿ nn'aⁿ jo ndaaⁿ 'na na cwe' nn'aⁿ l'a. Tantquieⁿ'yo' niom' meiiⁿ seii quioo' na cwe' cwi'uooⁿ cantyo'. Ndo' meiⁿ' tanc'omⁿ'yo' na cwe' nnc'omⁿ'yaⁿ'yo' ñ'eⁿ nn'aⁿ. Xeⁿ cwilacandaⁿ'yo' nmeiⁿ' quia jo' malei'tyeⁿ, ya cwil'aⁿ'yo'. Macandâ ñ'oommeiiⁿ cwil'uuyâ ndaaⁿ'yo'. Xmaⁿ'ndyo' na cha'tsondyo'."

³⁰ Quia jo' jlui' Judas ñ'eⁿ Silas. Ty'ena tsjoom Antioquia ñ'eⁿ Pablo ñ'eⁿ Bernabé. Quia na tquiena jo' jo' jla'tjomna nn'aⁿ na cwilayu' ndo' tquiana carta na cwileiñ'omna ndaaⁿ na ñ'eeⁿ. ³¹ Ndo' jnda na jla'naaⁿ na ñ'eeⁿ juuna' tquiana na neiiⁿ'na, ty'omt'maaⁿ'ndyena n'omna. ³² Ndo' Judas ñequio Silas, mati cwiluiindyena profetas. Jo' chii jndye ñ'oom tyola'neiⁿ'na ndaaⁿ na ñ'eeⁿ, tquiana na t'maⁿ' n'om na ñ'eeⁿ ndo' ty'enajndana na cwilayu'na. ³³ Judas ñ'eⁿ Silas tyom'aⁿ'na jo' jo' cwantindyo xuee. Xjeⁿ' na macwi'oolcweeⁿ'na Jerusalén yuu m'aⁿ'na na jñoom joonâ, nn'aⁿ na cwilayu' tsjoom Antioquia tioo joonâ l'o Ty'oqots'om na c'oona na tjaa ñomtiuu c'omna. ³⁴ Saaⁿ Silas seitiom na nljoo'ñetyeeⁿ jo' jo'. ³⁵ Mati Pablo ñ'eⁿ Bernabé ljoo'ndyena. Joonâ ñequio jndye nt'omcheⁿ' nn'aⁿ tyot'mooⁿ'na ndo' tyoñequiana ñ'oom naya 'naaⁿ' Ty'oqots'om ndaaⁿ nn'aⁿ.

Pablo na ndâ we ndii' wjaanquiaaⁿ ñ'oom' Ty'oqots'om

³⁶ Jnda na teinom cwanti xuee na ñet'omna jo' jo', tso Pablo nnom Bernabé:
—Cwa nntsaalcwaaⁿ'ndaa'a nntscanty'iaaya chiuu cwi'oom'aⁿ nn'aa'ya na cwilayu'
cwiⁿ cwiiⁿ tsjoom yuu na tyoñequiaaya ñ'oom 'naaⁿ' Ta Ty'oqots'om.

³⁷ Ndo' Bernabé l'ue ts'oom na nncjaañ'eⁿ Juan ñ'eⁿ'ndyena, ts'aⁿ na ndâ we xuee' Marcos. ³⁸ Saaⁿ Pablo tiljoia ts'oom na nncjaa ts'aⁿ'ñeeⁿ ee ñ'eeⁿ joonâ ndyuaa Panflia ts'iaaⁿ na ty'ena. ³⁹ Jo' chii Pablo ñequio Bernabé ticjaañ'oom' t'maⁿ'na hasta toⁿ'ndyena. Bernabé tjaañ'oom Marcos. Tuona ts'om w'aandaa. Ty'ena ndyuaaxeⁿ'ncwe Chipre. ⁴⁰ Saa Pablo, tjei'ñê Silas. Cwii tjoocheⁿ' na nnc'oona tioo nn'aⁿ na cwilayu' joonâ l'o Ty'oqots'om na catio'naaⁿ'ñê joonâ. Jnda chii ty'ena. ⁴¹ Tyowi'nomna ndyuaa Siria ñequio Cilicia. Tyotei'jndeiina na ty'enajndaⁿ ntmaaⁿ' nn'aⁿ na macwji' Ty'oqots'om cwentaaⁿ'a.

16

Pablo ñequio Silas ty'eñ'omna Timoteo

¹ Quia jo' Pablo ñ'eⁿ Silas tquiena tsjoom Derbe. Jnda chii ty'ena tsjoom Litra. Jo' jo' tajnaaⁿ'na cwii ts'aⁿ' na matseyu' na jndyu Timoteo. Jom jnda yuscu ts'aⁿ' judia na matseyu' sâaⁿ tsotoyeⁿ' nchii ts'aⁿ' judio juu. ² Nn'aⁿ na cwilayu' na m'aⁿ' tsjoom Litra ñ'eⁿ tsjoom Iconio tyotjei'yana Timoteo. ³ L'ue ts'om Pablo na nncjaañ'eⁿ Timoteo ñ'eⁿ'ñê. Jo' chii seijndaaⁿ'ñê na tuii ñ'eⁿ ts'aⁿ'ñeeⁿ cha'xjeⁿ' costumbre na cwil'aⁿ' nn'aⁿ judíos ñequio yo'ndaa na naⁿ'nom. S'aaⁿ na ljo' cha nn'aⁿ' judíos na m'aⁿ' ndyuaa na cwi'oona til'ana na tila'ñoom'ndyena ñ'oom na cwifnequiana ee nquii na ñ'eeⁿ na Timoteo nchii ts'aⁿ' judio tsotoyeⁿ'. ⁴ Pablo ñequio Silas ñ'eⁿ Timoteo tyomaⁿ'nomna. Ndo' ticwii cwii tsjoom yuu na tyoquiena tyolaⁿ'candiina nn'aⁿ na cwilaⁿ'yu' ñ'oom na jla'jndaa'ndye apóstoles ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye quii'ntaaⁿ' tmaaⁿ' nn'aⁿ na macwji' Ty'oqots'om cwentaaⁿ'a tsjoom Jerusalén. ⁵ Jo' chii cwii cwii tmaaⁿ' nn'aⁿ na macwji' Ty'oqots'om cwentaaⁿ'a tyo'oonajndana na cwilaⁿ'yu'ya n'omna ndo' 'io ndii 'io ty'ewijndyendyetina.

Tco'na' nnom Pablo cwii ts'aⁿ' ndyuaa Macedonia

⁶ Pablo ñequio nn'aⁿ na ñ'eeⁿ ñ'eⁿ'ñê, seicu' Espíritu Santo na nnc'oola'neiⁿ'na ñ'oom' Ty'oqots'om ndyuaa Asia. Jo' chii tei'nomna ndyuaa Frigia ñequio ndyuaa Galacia. ⁷ Quia na tquiena tyeⁿ'ncoo ndyuaa Misia jla'tiuuna na nnc'ooquieⁿ'na ndyuaa Bitinia sâaⁿ tinguiaa Espíritu Santo na nnc'oona jo'. ⁸ Jo' chii cwe' tei'nomna ndyuaa Misia. Ty'ecuenta hasta tquiena tsjoom Troas, nndyoo' 'ndyoo ndaaluae. ⁹ Jo' jo' waa na tco'na' nty'iaa' Pablo natsjom. Nty'iaaⁿ'aⁿ meintyjee' cwii ts'aⁿ's'a ts'aⁿ' ndyuaa Macedonia. S'aa ts'aⁿ'ñeeⁿ' ty'oo nnoom, tso: "Cwinoom' ntyjawaâ ndyuaa Macedonia. Candyotei'jndei' jâ." ¹⁰ Jnda na nty'iaa' Pablo na tco'na' nnoom, mantya jla'jndaa'ndyô na nncwit'iooⁿ'â ndaaluae nntsaayâ ndyuaa Macedonia. Ee jla'nooⁿ'â na majñom Ty'oqots'om jâ na nntsaanquiaayâ ñ'oom naya ndaaⁿ nn'aⁿ ndyuaa ñ'eeⁿ.

Tyjee' Pablo ñ'eⁿ Silas tsjoom Filipos

¹¹ Jo' chii tuoo'yâ ts'om w'aandaa tsjoom Troas. Saandyeyuuyâ squiaayâ ndyuaaxeⁿ'ncwe Samotracia. Teincoo cwicheⁿ' xuee saayâ squiaayâ tsjoom Neápolis. ¹² Jo' jluii'â ñ'eⁿ

w'aandaa, saayâ squiaayâ tsjoom Filipos. Tsjoom'ñee' m'aa'na' nacje 'naa' nn'a' romanos ndo' t'ma'ti matseixma'na' na cha'tso njoom cha'waa ndyuua Macedonia. Tsjoom Filipos'ñee' ljoo'ndyoyayâ cwantindyo xuee. ¹³ Xuee na cwita'jndyee nn'a' judíos jluii'â nnom tsjoom 'ndyoo jndaa. Ee jla'tiuuyâ aa nchii nliuuyâ yuu cwila'nei' nn'a' nnom Ty'oqots'om, nlajomndyô ñ'e'ndyena. Jo' jo' jliuuyâ nt'om yolcu. Saacwindyuuaandyô jlanâayâ ñ'oom' Ty'oqots'om ndâq na'ñee'. ¹⁴ Quii'ntaa' yolcu'ñee' ñ'e' ts'a' na jndyu Lidia. Jom ts'a' na jna' tsjoom Tiatira na majndâq liaa ya, liaa colo catsioo'. Jom ts'a' na matseit'maa'ñê Ty'oqots'om. S'aa Ta Ty'oqots'om naquii' ts'oom na ya tquee' cwenta ñ'oom na tyoñee' na seinei' Pablo. ¹⁵ Ndo' teits'oomñê ñ'e' nn'a' wa'na'. Jndâ chii seity'ooñê ndaayâ, tsoom:

—Xe' cwinty'ia'yo' na matseicandaya na matseyiu'a ñequio Ta Jesús cwa caljoo'ndyo' w'aya.

Ndo' s'aa' na caljoo'ndyô wa'na'.

Pablo ñ'e' Silas ñjomndyena w'aancjo tsjoom Filipos

¹⁶ Cwii xuee'ñee' saayâ yuu cwila'nei' nn'a' nnom Ty'oqots'om ndo' tjomndyô cwii yuscuchjoo na macjawee' 'ndyoo nc'e na m'aa' jndyetia naquii' ts'om. Tsa'ñee' m'aa'tyee' luee nn'a' na cwita'ntjom cantyja 'naa'na'. T'maa' s'om cwiquioo luee na'ñee' nc'e na macjawee' ñom. ¹⁷ Tqo'q' na tyojaantyjo' nanquaâ'ñâ ñ'e' Pablo. Tacwaxua ñom, tyotsoom:

—Na'nomm'a' cwindye'ntjomna nnom Ty'oqots'om na m'aa' nandyetice'na. Cwila'candiina 'o cantyja nato na cwicalui'n'maa'ndye nn'a'.

¹⁸ Jndye xuee tyoch'ee yuscuchjoo'ñee' na ljo'. Jo' chii seiloo'ñe Pablo, taquee' seineii' nnom jndyetia na m'aa' naquii' ts'om yuscuchjoo'ñee'. Tsoom:

—U jndyetia, ñequio xuee' Jesucristo matsa'ntjo'ya, calui' naquii' ts'om yuscuchjoom'aa'.

Ndo' mantjache' jlui' jndyetia'ñee'.

¹⁹ Ndo' nn'a' na cwita'ntjom cantyja 'naa' juu, quia na nty'iaana na jndâ jlui' jndyetia'ñee' naquii' ts'oom jla'no'na na jndâ tsuundyena s'om na cwiquioo lueena cantyja na macjawee' ñom. Jo' chii t'uena Pablo ñ'e' Silas. Ty'echona na'ñee' jo ndâq na'ma'n'iaa' naquii' ts'ua t'ma'. ²⁰ Quia na tquiena ndâq na'ma'n'iaa' jluea:

—Nn'a' judíos m'a', cwitjaa'ndyena tia' nn'a' tsjoomya. ²¹ Ee cwi't'mo'na ñ'oom na jaa na cwilaxmaa'ya nn'a' romanos, ticaty'iomna' na nnto'ñoo'ya mei' na nl'aaya chiuu na cwiluena.

²² Quia jo' jla'wendye nn'a' tsjoom'ñee' nacjoo' Pablo ñ'e' Silas ndo' na'ma'n'iaa' sa'ntjomna na calui' liaa na'ñee' ndo' cacho'na n'oomjnei'. ²³ Jndye tjaa'na na'ñee'. Jndâ chii tiomna joo w'aancjo. Jluena nnom ts'a' na mach'ee cwenta w'aancjo na ya ya cats'aa' cwenta joona. ²⁴ Ndo' tsa'ñee', jndâ na jñee' ñ'oomwaa' tjaa'ñê na'ñee' w'aancjo naquii'che' ndo' seityee' joona na tye' ñjoom' nc'ee'na ts'oom tscaa'.

²⁵ Ndo' Pablo ñ'e' Silas, cha'na xcwe tsjom to'na tyola'nei'na nnom Ty'oqots'om, tyotana luantsa, ndo' praso na too'ndye ñ'e'ndyena naquii' w'aancjo, tyondyeendye na'ñee'.

²⁶ Ndo' mats'ia' jo' jndei' s'eii, teincwii' tsia'tsjo' w'aancjo. Xje'ñee' cha'tso ndyueel'a w'aancjo'ñee' jnaa' che'nquieena' ndo' mati l'uaancjo na ñjoom cha'tso praso jna'na'.

²⁷ Ndo' juu ts'a' na mach'ee cwenta w'aancjo l'wee', nty'iaa'na na mei'naa' ndyueel'a w'aancjo. Jo' chii tjeii'ñê espada 'naa'na' na nntseicue'ñe che'nque' ee seitiom na jndâ jleinom praso. ²⁸ Saq Pablo jndei' seixua' nnom tsa'ñee' tsoom:

—Aa ndi' re, tintseicue'ndyu' ee cha'tsondyô ndi m'aa'yâ.

²⁹ Quia jo' tca' tsa'ñee' chom. Jndei' tjaque'na naquii' w'aancjo. Cwiteiñê na ty'uee'. Cwe' seiquiooñetoom jo nnom Pablo ñ'e' Silas. ³⁰ Jndâ chii tjeii'na' joona ch'e'. Matsoom ndaana:

—O ta, zljoo' maca'na' na cats'aaya cha nlui'n'maa'ndyo?

³¹ Jluena nnoom:

—Catseyu' ñequio Ta Jesucristo, quia jo' nlui'n'maa'ndyu' 'u ndo' mati nn'a' wa'.

³² Quia jo' tyola'nei'na ñ'oom' Ty'oqots'om nnom tsa'ñee' ñequio cha'tso nn'a' wa'na'.

³³ Juu xje'ñee' na ndicwa' jaa'che' njachom joona ndo' tmaa' yuu na tqeie'ndyena na cho'na. Jndâ chii teits'oomñê ndo' mati cha'tso nn'a' wa'na'. ³⁴ Jndâ jo' tjañ'oom Pablo ñequio Silas wa'na', tquiaa' na tcwa'na. Jom ndo' ñequio cha'tso nn'a' wa'na' nei'na na jndâ macwilayu'na ñequio Ty'oqots'om.

³⁵ Quia na jndâ teixuee, na'ma'n'iaa' jñoomna policia' na m'aa' tsa' na mach'ee cwenta w'aancjo na candyaañe Pablo ñ'e' Silas. ³⁶ Jo' chii ts'a' na mach'ee cwenta w'aancjo seicañee' Pablo, matsoom nnom:

—Na^mmaⁿiaaⁿ jndā jla'cwanomna ñ'oom na nndyaandyo'. Wanaaⁿ na nlu'yo'. Ncatsa'yo', meiⁿcwii ñomtiuu tac'om'yo'.

³⁷ Saa Pablo matsoom ndaa policia:

—Jā cwilaxmaa^{yā} cantyja 'naaⁿ tsjoom Roma. Saa meiiⁿ na ljo' tjaa'na jā na jndoo' cha'tso nn'aⁿ meiiⁿ na tyoowijndaa' aa waa na jla'tjoondyō. Jndā chii tiomna jā w'aancjo. Nmeiiⁿ l'ana jā meiiⁿ na mei'chjoo ticatsona' na n'ana na ljo' nn'aⁿ romanos. Ndo' je' zaa cwe' nt'iu nntjeii'na jā? Xoya na ljo'. Nquieena quiocatjeii'na jā.

³⁸ Quia jo' policia^{ñeeⁿ} ty'elacandiina na^mmaⁿiaaⁿñeeⁿ ñ'oommeiⁿ. Ndo' naⁿñeeⁿ quia jndyena na Pablo ñequio Silas cwilaxmaⁿna nn'aⁿ romanos, jeeⁿ tyuena. ³⁹ Jo' chii na^mmaⁿiaaⁿ ty'ecataⁿna ñ'oom t'maⁿ ts'om ndaaⁿ naⁿñeeⁿ. Jndā chii tjeii'na joo w'aancjo. Jla'tyoondyena na calui' naⁿñeeⁿ tsjoomna. ⁴⁰ Quia jo' jlui'na w'aancjo, ty'ena waa' Lidia. Jo' jo' tyola'neiⁿna ñequio nn'aⁿ na cwila'yu'. Tyoñe'quiiana na t'maⁿ n'om naⁿñeeⁿ. Jndā jo' jlui'na tsjoom Filipos^{ñeeⁿ}.

17

Jlajmeiⁿndye nn'aⁿ tsjoom Tesalónica

¹ Pablo ñ'eⁿ Silas ty'ena tei'nomna tsjoom Anfīpolis ñ'eⁿ tsjoom Apolonia. Jndā chii tquiena tsjoom Tesalónica yuu waa cwii wats'om 'naaⁿ nn'aⁿ judíos. ² Ndyee smaⁿna tyom'aⁿna tsjoom^{ñeeⁿ}. Ñequii' quia xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ judíos, Pablo s'aaⁿ cha'xje' quich'eeⁿ. Tjatseijomñē ñ'eⁿ naⁿñeeⁿ na cwitjomndyena wats'om 'naaⁿna. Tyotseineiⁿ ndaana. ³ T'moqoⁿ na juu ñ'oom' Ty'oqots'om na teiyo teiljeii matsona' na maxjeⁿ jndei'na' na cwajndii nntjom Cristo. Nnty'ioom nn'aⁿ jom ts'oom'naaⁿ, maxjeⁿ nncueeⁿeⁿ jndā chii nncwando'xcoom. Tsoti Pablo:

—Jndyocwji'yuu'ndyo cantyja 'naaⁿ Jesús ndaa'yo', jom cwiluiñē Cristo.

⁴ Quia jo' nt'om nn'aⁿ judíos^{ñeeⁿ} jla'yu'na, jla'jomndyena ñequio Pablo ñ'eⁿ Silas. Mati nn'aⁿ na nchii judíos na cwila't'maaⁿndye Ty'oqots'om jndyendyena jla'yu'na. Mati jndye yolcu na cwiluitquiendye jla'yu'na. ⁵ Saa joo nn'aⁿ judíos na tyoola'yu' jeeⁿ ndya' taa' n'omna nn'aⁿ na cwila'yu' ñ'oom na mañequiaa Pablo. Jo' chii jla'tjomna cwii tmaaⁿ nn'aⁿ na wi'ndye. Jndā chii jlajmeiⁿna nn'aⁿ tsjoomna. Ndo' ty'ena waa' ts'aⁿ na jndyu Jasón. Ty'equie'na w'aaⁿñeeⁿ ñequio na jndei'na' na cwil'ueena Pablo ñequio Silas ee ñ'e'catsaⁿna naⁿñeeⁿ jo ndaaⁿ nn'aⁿ tsjoomna. ⁶ Saa t'caliuna naⁿñeeⁿ, jo' chii ty'eñ'omna Jasón ñequio nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwila'yu'. Ñequio na jndei'na' ty'echona naⁿñeeⁿ jo ndaaⁿ na^mmaⁿiaaⁿ tsjoomna. Jndeiⁿ tyolaxuaana, jlueña:

—Joo naⁿnom na cwila'ñ'eeⁿndyena nn'aⁿ na cha'waa tsjoomnancue, mati ñjaaⁿ jndā tquiena. ⁷ Ndo' Jasónⁿaaⁿ jndā seiljoom joona waⁿaⁿ. Ndo' cha'tso na^mm'aⁿ cwil'ana na tjaa yuu'l'ue ñ'oom na maqueⁿ tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ t'maⁿ tsjoom Roma, ee cwiluena cwiicheⁿ ts'aⁿ m'aaⁿ na matsaⁿtjom na jndyu Jesús.

⁸ Ndo' na^mmaⁿiaaⁿ ñequio nn'aⁿ tsjoom^{ñeeⁿ}, quia jndyena ñ'oommeiⁿ jlajmeiⁿndyena. ⁹ Saa Jasón ñequio nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwila'yu', jndā na tiomna s'om, quia jo' jla'candyaandye naⁿñeeⁿ joona.

Pablo ñ'eⁿ Silas cwíñequiana ñ'oom' Ty'oqots'om tsjoom Berea

¹⁰ Jndā na teijaaⁿ xuee^{ñeeⁿ} nn'aⁿ na cwila'yu' mañoom' jñoomna Pablo ñ'eⁿ Silas na c'oo naⁿñeeⁿ tsjoom Berea. Quia na jndā tquiena tsjoom^{ñeeⁿ} ty'ena wats'om 'naaⁿ nn'aⁿ judíos. ¹¹ Nn'aⁿ judíos tsjoom Berea^{ñeeⁿ} ya nn'aⁿndyeta nchiiti nc'iaana na m'aⁿ tsjoom Tesalónica. Ñequio na xcwee' n'omna tyoqueⁿna cwenta ñ'oom na tyolue naⁿñeeⁿ. Ndo' 'io ndi 'io tyola'naaⁿna ñ'oom' Ty'oqots'om na teiyo teiljeii na tyol'ueena aa mayuu' ñ'oom na cwilue naⁿñeeⁿ ndaana. ¹² Jo' chii jndyendye nn'aⁿ judíos jla'yu'na. Mati nn'aⁿ na cwilaneⁿ ñ'oom griego, jndye yolcu na t'maⁿti cwiluitquiendye ndo' mati naⁿnom na cwilaneⁿ griego jndyendyena jla'yu'na. ¹³ Saa nn'aⁿ judíos na m'aⁿ Tesalónica jndyena na mañequiaa Pablo ñ'oom' Ty'oqots'om ndaaⁿ nn'aⁿ Berea. Jo' chii ty'ena tsjoom^{ñeeⁿ}, ty'ela'jmeiⁿna naⁿñeeⁿ. ¹⁴ Jo' chii nn'aⁿ na cwila'yu' jla'tyuaaⁿna jñoomna Pablo na cjaⁿ 'ndyoo ndaaluee. Saa Silas ñequio Timoteo ljoo'ndyena Berea^{ñeeⁿ}. ¹⁵ Nn'aⁿ na ty'ela'jomndye ñ'eⁿ Pablo ty'ecaⁿndyena jom tsjoom Atenas. Jndā chii ty'elcwee'na tsjoomna Berea. Ty'eñ'omna ñ'oom na seintyaañe Pablo ndaana na catseyuaa' Silas ñ'eⁿ Timoteo na nnc'oontyjoona naxeeⁿeⁿ. Tila'yoo'ndyena.

Pablo matseineiⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ tsjoom Atenas

¹⁶ Yocheⁿ na meindoo' Pablo joona tsjoom Atenas seilioo'ñē na nty'iaaⁿaⁿ na cha'waa quii' tsjoom^{ñeeⁿ} too' 'naⁿ na cwe' nn'aⁿ l'a. ¹⁷ Jo' chii tyotseineiⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ judíos naquii' wats'om 'naaⁿna ñequio ndaaⁿ nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwitjomndye jo' jo' na cwila't'maaⁿndye Ty'oqots'om. Mati 'io ndi 'io tyotseineiⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ ts'ua t'maⁿ. ¹⁸ Tyom'aⁿ nt'om

nn'aⁿ naquii' tsjoom ñeeⁿ na cwila'jomndye ñ'oom na cwit'mooⁿ nn'aⁿ epicúreos ndo' tyom'aⁿ nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwilajomndye ñ'oom na cwit'mooⁿ nn'aⁿ estoicos. To' naⁿ ñeeⁿ na cwila'neiⁿ na ñ'eⁿ Pablo. Nt'omndye joona jluenta:

—¿Ljo' ñ'oom matseineiⁿ tsaⁿm'aaⁿ na jeeⁿ jndye ñ'oom ntyjeeⁿ?

Ndo' nt'omndyena jluenta:

—Ndo' ntyjii matseineiⁿ cantyja 'naaⁿ nty'oots'om xcondye.

Luaa' jluenta ee tyotseineiⁿ Pablo ndaana cantyja 'naaⁿ Jesús ndo' cantyja na nncwando'xco ts'aⁿ xeⁿ jndá tue'. ¹⁹ Quia jo' ty'eñ'omna jom cwii joo na jndyu Areópago yuu cwitjomndye nn'aⁿ na cwil'oocandye ñ'oom. Jluena nnoom:

—Cwa catsu' ndaayâ chiuu waa ñ'oom xco na ma'mooⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ. ²⁰ Ee tijoom ñejndyaayâ ñ'oom na mañequiaa', jeeⁿ xuii' juuna'. Jo' chii ñe'caliuyyâ chiuu cwit'mooⁿ ñ'oommeiⁿ.

²¹ Ee nn'aⁿ tsjoom Atenas ñequio nn'aⁿ na jnaⁿ nt'omcheⁿ njoom na cwic'eeⁿya tsjoom'ñeeⁿ jeeⁿ ntyjaa' n'omna na ñe'candyena ndo' ñe'cala'neiⁿ na meiⁿnquia nnom ñ'oom na xcoti.

²² Quia jo' tjameintyjee' Pablo quii'ntaaⁿ nn'aⁿ yuu cwiwijndaa' ñ'oom. Tsoom:

—O re nn'aⁿ tsjoom Atenas, ndiocheⁿ na manty'iaya, jndá ljeiya na 'o jeeⁿ cwila't'maaⁿndyo'. ²³ Ee quia na tjotseicaandyo quii' tsjom'yo', jndye joo nty'iaya yuu cwila't'maaⁿndyo'. Jo' ljeiya cwii tio na chuna' ljeii: “Tiowaa' cwentaa' Ty'oots'om na ticata'jnaaⁿa.” Majuu Ty'oots'om na cwe' cwila't'maaⁿndyo'to'yo' meiⁿ ticata'jnaaⁿyo' jom, majom na matseinaⁿya ndaa'yo' cantyja 'naaⁿaⁿ.

²⁴ 'Jom s'aaⁿ tsjoomnancue ñequio cha'tso 'naⁿ na niom nnomna'. Cwiluiiñê na matsa'ntjoom cha'waa cañoom'luee ñequio tsjoomnancue. Jo' chii ticaⁿna' w'aa na n'aⁿ nn'aⁿ yuu na nnc'oomñê. ²⁵ Meiⁿ ticaⁿna' nn'aⁿ na nnteix'ee jom ee tjaaⁿna' ljo' na matse'tjooⁿna' jom. Ee nque' mañequiaa' na cha'tsondyo cwitandoo'a, cwitjaaya jndye ñequio cha'tsoti 'naⁿ na macaⁿna' jaa.

²⁶ Ñequio ñe'cwii ts'aⁿ s'aaⁿ tsjaaⁿ jaa nn'aⁿ tsjoomnancue meiⁿ na meinch'o ndyuaa na m'aaⁿya ee nqueⁿ s'aaⁿ na jndá t'oom'ndyo cha'waa nnom tsjoomnancue. Ndo' seijndaa'ñê cwaaⁿ xjeⁿ nncue'ntyjo na nnc'oom ts'aⁿ ndo' yuu na cwii cwii joo. ²⁷ Luaa' s'aaⁿ cha cha'tsondyo jaa cal'uaaya jom, cal'aanc'uaa'ndyo na calacandyoo'ndyo na nnta'jnaaⁿa jom, meiⁿ na mayuu' titquia m'aaⁿ ñequio cwii cwiindyo. ²⁸ Ee cantyja 'naaⁿ jom cwitandoo'a, cwima'nooⁿya ndo' cwic'aaⁿya cha'xjeⁿ tyolue nt'om nn'aⁿyo' na jndo' n'om. Tyoluena: “Jaa laxmaaⁿya nteinda Ty'oots'om.” ²⁹ Jo' chii nc'e na cwilaxmaaⁿya nteinda Ty'oots'om ticaty'iomna' na nljajoom'ndyo jom cwe' cwii 'naⁿ na tuina' ñequio s'om cajaⁿ, oo s'om xuee, oo ljo' na cwil'aⁿ nn'aⁿ cwe' cantyja na cwila'tiuu che'nquieena. ³⁰ Ncúee na jndá teinon, Ty'oots'om seiquii ts'oom ñequio nn'aⁿ cantyja na tjindo' n'omna, saá je' je' cha'tso nn'aⁿ meiⁿyuucheⁿ joo na m'aⁿ na matsa'ntjoom na calcwe' n'omna. ³¹ Ee jndá seijndaa'ñê xuee na nncu'xeeⁿ jaa nn'aⁿ tsjoomnancue cantyja na maty'iomnyana'. Jndá tqueeⁿ na nquii Jesús nncu'xeⁿ jaa. Ndo' jndá t'mooⁿ na mayuu' na nluui na ljo' ndaaⁿ cha'tso nn'aⁿ ee s'aaⁿ na tando'xco juu jndá na tue'.

³² Ndo' nn'aⁿ tsjoom Atenas quia jndyena na matseineiⁿ Pablo cantyja na nntando'xco nn'aⁿ na jndá tja, cwantindye joona cwe' tyoncona. Saá nt'omndye joona tyoluena:

—Io cha luaa' nndyaayayâ ñ'oomwaa'.

³³ Quia jo' jlui' Pablo quii'ntaaⁿna. ³⁴ Saá cwantindye nn'aⁿ jla'jomndyena ñequio Pablo ndo' jla'yuna, mandiiⁿeⁿ Dionisio. Jom ts'aⁿ na cwiluitquieñe Areópago yuu cwiwijndaa' ñ'oom. Mati yuscu na jndyu Dámaris ñequio nt'omcheⁿ nn'aⁿ jla'yuna.

18

Pablo mañequiaaⁿ ñ'oom' Ty'oots'om tsjoom Corinto

¹ Jndá tuui na nmeiiⁿ jlui' Pablo Atenas, tjaaⁿ tsjoom Corinto. ² Jo' jo' ljeiiⁿ cwii ts'aⁿ judío na jndyu Aquila. Tsaⁿñeeⁿ tuuiñê ndyuaa Ponto. Nmeiiⁿndyo ñejnaaⁿ ndyuaa Italia ñequio scoom'm Priscila. Saá jlui'na jo' jo' ee Claudio, tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ t'maⁿ tsjoom Roma na matsa'ntjom ndyuaa Italia tqeeⁿ ñ'oom na calui' cha'tso nn'aⁿ judíos tsjoom'ñeeⁿ. Jo' na tja Aquila ñequio scoom'm jlui'na jo' jo', ty'ena tsjoom Corinto. Tjacando' Pablo joona. ³ Ndo' na ñe'cwii ts'iaaⁿ 'naaⁿ na ñ'eⁿ Pablo na cwil'ana l'aaliaa, jo' chii ljoo'ñê ñ'eⁿndyena. Ñe'naaⁿ tyol'ana ts'iaaⁿñeeⁿ. ⁴ Ticwii cwii xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ judíos tyocaa Pablo wats'om 'naaⁿ naⁿñeeⁿ. Tyotseineiⁿ ndaana ñequio ndaaⁿ nn'aⁿ na nchii judíos ee na l'ue ts'oom na nla'yuna ñ'eⁿ Cristo.

⁵ Silas ñequio Timoteo jndá tqienua na m'aaⁿ Pablo na jnaⁿna ndyuaa Macedonia. Quia jo' Pablo, macandá ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'oots'om na tyoqueⁿñê. Tyocwiji'yuu'ñê ndaaⁿ nn'aⁿ judíos na Jesús cwiluiiñê Cristo tsaⁿ na meindoⁿna na nndyocwijiⁿmaaⁿñe joona. ⁶ Saá joona

ty'ena nacjoom'm, tyola'jmei'ndyena nnoom. Jo' chii seitei'ncwee'en lia'n'a'ndaana na ma'mog'o'n na nts'oog'o'n joona, je' nncja'n cwiiche'n ntyja. Matsoom ndaana:

—Je' meii'n na nntsuundy'o' saq jna'n' ncjo'yo' nchii jna'n ja. Na je' xuee na cwii wjaana' nncjo na m'a' nn'a' na nchii laxma'na nn'a' judíos.

⁷ Quia jo' jluee'n'e' quii' wats'om'ñee'n, tjaa'n waa' ts'a'n na jndyu Justo, tsa'n na mat-seit'maa'n'ñe Ty'oqts'om. Waa' tsa'n'ñee'n ñe'cwii t'uii' ñequio wats'om'ñee'n. ⁸ Tyom'aa'n cwii ts'a'n na jndyu Crispo na cwiluitquieñe cantyja 'naa'n' wats'om'ñee'n. Jom ñequio cha'tso nn'a' wa'n'a' jla'yu'na ñequio Ta Jesús. Ndo' jndye nt'omche'n nn'a' tsjoom Corinto, quia na jndyena ñ'oom na tyoñequiaa Pablo, jla'yu'na ndo' teits'oomndyena. ⁹ Pablo waa na tco'n'a' nnoom cwii teijaa'n. Jñee'n na seinei'n Ta Jesús. Matso nnoom:

—Tinty'ue'l. Tincjaameintyje' na matsei'nei'n' ñ'oom 'na'ya. Tintseiche'n'l. ¹⁰ Ee ja m'aa'ya ñ'e'ndyu' ndo' me'i'cwii ts'a'n tixocats'aa wi' ñ'e'ndyu'. Ee ja jndye nn'a' m'a' tsjoomwaañe quia nla'xma'n cwentaya.

¹¹ Jo' chii ljoo'ñe Pablo tsjoom Corinto cwii chu waljoo' xcwe na tyo'mog'o'n ñ'oom' Ty'oqts'om ndaa' na'ñee'n.

¹² Jnda' chii t'oom Galión gobiernom tsjoom Corinto na matsa'ntjoom cha'waa ndyuaa Acaya. Quia jo' nn'a' judíos na m'a' tsjoom'ñee'n ñe'cwii jla'jomndyena na jla'wendyena nacjoo' Pablo. Ty'eñ'omna jom wats'iaa'n. ¹³ Ty'enquiana jnaa'n'a' nnom gobiernom. Jluena:

—Tsa'm'aa'n matseijnog'o'n n'om nn'a' na xuii' calat'maa'ndyena Ty'oqts'om, tachii cha'xje'n na matso ljeii na tque'n Moisés.

¹⁴ Xje'n na manntseinei'n Pablo, seityuaa'ti Galión. Tso tsa'n'ñee'n ndaa' nn'a' judíos:

—O nn'a' judíos, xe'n waa ljo' mach'ee tsa'm'aa'n' oo xe'n t'ma'n jnaa'n'a' waa quia jo' maty'iomna' na nntseicachjuundy'o na nndii ñ'oom na cwindu'yo'. ¹⁵ Saq 'o cwe' jnaa'n' ñ'oom na mañequiaa tsa'm'aa'n' ndo' xuee' ts'a'n na maleiñ'oom, jo' cwilancjoo'ndyo', ndo' cwe' cantyja 'naa'n' ljeii na cwileiñ'om' 'o nn'a' judíos nchii ljeii cantyja 'naa'n' wats'iaa'n. Jo' chii cajndo'to' ncjo'yo', ee ja tiñe'cu'xa'ya ñ'oommei'n'l.

¹⁶ Ndo' tjeii'n'e' na'ñee'n naquii' wats'iaa'n. ¹⁷ Quia jo' cha'tso nn'a' na tyoolayu' na nchii judíos t'uena Sóstenes, ts'a'n na cwiluitquieñe wats'om 'naa'n' nn'a' judíos. Tyotjaa' na jom tach'e'n' wats'iaa'n. Saq Galión t'atseñ'oom'ñe na'ñee'n.

Tjalcwe' Pablo Antioquía, jnda' chii wjaanquíaa' ñ'oom' Ty'oqts'om na jnda' ndyee' ndii'

¹⁸ Pablo, jndyeti xuee tyoljoo'ñetyee'n Corinto. Jnda' jo' tsoom ndaa' nn'a' na cwila'yu' na mawja'n. Jnda' chii mana tjaa'n. Ndo' Priscila ñ'e'n Aquila ty'ena ñ'e'ñe. Tquiena tsjoom Cencrea. Jo' jo' teinqui' xquee'n na ma'mog'o'na' na matseicandaa'ñe ñ'oom na jnda' tsoom nnom Ty'oqts'om na nnts'aa'n. Jnda' jo' tuona w'aandaa na wjaana' ndyuaa Siria. ¹⁹ Tquiena tsjoom Éfeso. Priscila ñ'e'n Aquila ljoo'ndyena jo' jo'. Pablo tjaa'n wats'om 'naa'n' nn'a' judíos, tjaque'n'e' tyotseinei'n' ndaa' na'ñee'n. ²⁰ Ndo' na'ñee'n tyol'ana ty'o'o' nnoom na majndyeti xuee caljoo'ñe ñ'e'ndyena, saq ticwancue'n'e'. ²¹ Jnda' chii t'maa'n' joona na mawja'n. Tsoom ndaana:

—Jnde'i'na' na jo' Jerusalén na manndyoo' na nncuee' xuee saq xe'n Ty'oqts'om l'ue ts'oom ndyondaa'a na m'a'nyo'.

Jnda' jo' jluee'n'e' Éfeso ñ'e'n w'aandaa. ²² Ndo' quia na jnda' tue'n'e' tsjoom Cesarea, tjawaa'n Jerusalén yuu na tjanquíaa' na xma'ndye tmaa'n' nn'a' na macwji' Ty'oqts'om cwentaa'n'a'. Jnda' chii jluee'n'e' jo' tue'n'e' tsjoom Antioquía. ²³ Ndo' quia na jnda' teinom cwantindyo xuee na tyom'aa'n' tsjoom'ñee'n jluee'n'e' jo' jo'. Tcuu tcuu tyomanoom ndyuaa Galacia ñequio ndyuaa Frigia, ndo' ñ'oom na tyoñequiaa'n, tqúiaana' na ty'enajndati cha'tsondye nn'a' na cwila'yu'.

Apolos mañe'quiaa' ñ'oom' Ty'oqts'om tsjoom Éfeso

²⁴ Tsjoom Éfeso tuee' cwii ts'a'n judío na jndyu Apolos, ts'a'n tsjoom Alejandría. Jom ts'a'n na mawajnaa'ya ñ'oom' Ty'oqts'om na teiyo teiljeii, ndo' jee'n ya matseinei'n' cantyja 'naa'n'na'. ²⁵ Jnda' ñet'mog'o' nn'a' nnoom cantyja 'naa'n' natoo' nquii na nndyocwji'n'maa'ñe nn'a'. Jo' chii ñequio na ntyjaa' ts'oom tyotseinei'n' ndaa' nn'a'. Xcwe tyo'mog'o' cha'waa na ntyjiitjee'n cantyja 'naa'n' na nndyocwji'n'maa'ñe Jesús nn'a'n, saq cantyja 'naa'n' na nleits'oomndye nn'a'n, macandá ntyjee'n cantyja 'naa'n' ñ'oom na tyoñequia Juan. ²⁶ Tqog'o'n na tyotseinei'n' naquii' wats'om 'naa'n' nn'a' judíos. Mei'n'chjoo t'i'maa'n' ts'oom. Ndo' Priscila ñ'e'n Aquila, quia na jndyena ñ'oom na seinei'n', quia jo' ty'eñ'omna jom w'aana. T'mog'o'tina nnoom cantyja 'naa'n' natoo' Ty'oqts'om. ²⁷ Ndo' quia s'aana' ts'oom na ñe'cja'n' ndyuaa Acaya, quia jo' nn'a' na cwila'yu' tyoluena na ya. Tyola'ljeina ñ'oom na tjañ'oom na m'a' nn'a' na cwila'yu' ndyuaa'ñee'n na cala'ljo na'ñee'n jom. Na'ñee'n jnda' jla'yu'na nc'e' naya na matseixma'n Ty'oqts'om. Jo' chii quia na tuee' Apolos na m'a'na t'ma'n tyoteijndei' tsa'n'ñee'n

joona. ²⁸ Ndo' tyo'moqoⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ judíos chiuu waa na tixcwe cwila'yu'na. Ndo' na jeeⁿ jndā ñ'oom tyotseineiⁿ t'candaq nluena na tiyuu'. Ee ñequio ñ'oom' Ty'oqots'om na teiyo teil-jeei tyo'moqoⁿ ndaana na Jesús tseixmaⁿ Cristo tsaⁿ na meindoo'na na nndyocwji'n'maaⁿñe joona.

19

Pablo mañequiaaⁿ ñ'oom' Ty'oqots'om tsjoom Éfeso

¹ Yocheⁿ na m'aaⁿ Apolos tsjoom Corinto ndyuaa Acaya, Pablo tyomanoom njoom nch'u quii' ntsjo. Jndā chii tueⁿeⁿ tsjoom Éfeso yuu na ljeii' cwanti nn'aⁿ na jla'jomndye ñ'oom na tyoñequiaa Juan. ² Matsoom ndaaⁿ naⁿñeeⁿ:

—¿Aa tjaquiee' Espíritu Santo naquii' n'om'yo' quia na jlayu'yo'?

Jluena nnoom:

—Tjaa'naⁿ. Meiⁿchjoo tyoondyaayá aa m'aaⁿ Espíritu Santo.

³ Quia jo' matsoom ndaana:

—¿Cwaaⁿ ñ'oom t'moqoⁿ nn'aⁿ ndaaⁿ'yo' na teits'oomndyo'?

Jluena nnoom:

—Aa já cantyja 'naaⁿ ñ'oom na tyo'moqⁿ Juan, jo' na teits'oomndyo'.

⁴ Quia jo' tsoom ndaana:

—Juan tyotseits'oomñeⁿ nn'aⁿ quia na tyolcwe' n'omna. Ndo' tyotsoom ndaaⁿ naⁿñeeⁿ na cala'yu'na ñequio Jesús tsaⁿ na nndyontyjo naxeeⁿeⁿ. Juu tseixmaⁿ Cristo.

⁵ Ndo' jndā na jndyena ñ'oommeiⁿ quia jo' teits'oomndyena ñequio xuee' Ta Jesús.

⁶ Ndo' quia na jndā tio Pablo l'ooⁿ nacjoona quia jo' tjaquiee' Espíritu Santo naquii' n'omna. Mana to'na tyola'neiⁿna nt'omcheⁿ nnom ñ'oom na nchii ñ'oom na maxjeⁿ cwila'neiⁿna. Tyoñe'quiaana ñ'oom na t'moqⁿ Ty'oqots'om ndaana. ⁷ Naⁿnom'ñeeⁿ cha'na canchoo'wendyena.

⁸ Cha'na ndyee chi' tyom'aaⁿñe Pablo tsjoom Éfeso ndo' ñequii'cheⁿ tyocaⁿ wats'om 'naaⁿ nn'aⁿ judíos. Tyotseineiⁿ ndaaⁿ naⁿñeeⁿ ñequio na t'maⁿ ts'oom. Tyoqueⁿñeⁿ tyo'moqoⁿ ndaana cantyja na matsa'ntjom Ty'oqots'om na mal'uee'ñeⁿ na nla'yu'na. ⁹ Saqⁿ cwantndyena naⁿñeeⁿ tyola'quie' n'omna, tiñe'cala'yu'na. Ndo' quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na jndā tjomndye tyoluena ñ'oom ntjeiⁿ cantyja 'naaⁿ natoo' Ty'oqots'om. Quia jo' Pablo 'ñeeⁿ joona, tjachom nn'aⁿ na cwila'yu' w'aa scwela cwentaa' ts'aⁿ na jndyu Tirano. Jo' jo' ticwii xuee tyo'moqoⁿ ndaana. ¹⁰ We chu tyo'moqoⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ hasta cha'tsondye nn'aⁿ judíos ñequio nn'aⁿ na nchii judíos na calua'ndye tyoma'nomna, tyotjeiⁿna jndyetya naquii' n'om nn'aⁿ. ¹¹ S'aa Ty'oqots'om na tyoch'ee Pablo 'naaⁿ t'maⁿ na xocandaq nnts'aa na cwe' najndeiⁿ nquii' ts'aⁿ. ¹² Ee liaa ñequio payom 'naaⁿ nn'aⁿwii', jndā na ty'ioom nn'aⁿ joona' Pablo, n'maaⁿ naⁿwii'ñeeⁿ. Mati nn'aⁿ na m'aⁿ jndyetya naquii' n'om tjei'na' jndyetya'ñeeⁿ.

¹³ Nt'om nn'aⁿ judíos na calua'ndye tyoma'nomna, tyotjeiⁿna jndyetya naquii' n'om nn'aⁿ. Jndā chii jla'tiuuna na nntjeiⁿna jndyetya ñequio xuee' Ta Jesús. Jo' chii cwii cwiindyena tyoluena ndaaⁿ jndyetya:

—Matsa'ntjo'ya na calui'yo' ñequio xuee' Jesús, tsaⁿ na matseineiⁿ Pablo cantyja 'naaⁿ'.

¹⁴ Maljo' tyol'a cha'tso ntquiee' ntseinda cwii ts'aⁿ judío na jndyu Esceva. Tsaⁿñeeⁿ tyee na cwiluitquieñe. ¹⁵ Saqⁿ t'o jndyetya, matsoom ndaana:

—Jesús mawajnaⁿa, ndo' mati Pablo, saqⁿ 'o je' ¿'ñeeⁿ cwiluiindyoy'?

¹⁶ Ndo' juu tsaⁿs'a'ñeeⁿ na maleiñ'oom jndyetya, tju'ñe nacjoona. Jnaaⁿ joona. Cwajndii s'aaⁿ hasta 'ñeeⁿ joona na ñecantseiⁿndyena ndo' tqeieeⁿndyena. Jndeiⁿ jlu'na naquii' w'aa na jleiⁿnomna jom. ¹⁷ Ndo' cha'tso nn'aⁿ judíos ñequio nn'aⁿ na nchii judíos na tyom'aⁿ tsjoom Éfeso'ñeeⁿ jliuna na ljo' tuui. Jo' chii cha'tsondyena tyuena, ndo' tyola't'maaⁿndyena xuee' Ta Jesús.

¹⁸ Mati nn'aⁿ na jndā jla'yu' jndyendyena tqionquiaana jnaaⁿna, tjei'yuu'ndyena ljo' ñel'ana na ticatsa'ntjomna'. ¹⁹ Jndye nn'aⁿ na ñet'om na calua'ndye, tqiochona nom 'naaⁿna na quio cwil'ana ts'iaaⁿñeeⁿ. Jla'cona joona' jo ndaaⁿ cha'tso nn'aⁿ. Ndo' quia na tjei'na cwenta cwanti na jndā nom'ñeeⁿ jliuna na jndana' wen'aaⁿ nchoo' qui meiⁿ s'om xuee. ²⁰ Maxjeⁿ tjawit'maaⁿ ñ'oom 'naaⁿ' Ta Ty'oqots'om. Tjawiindyenyeti nn'aⁿ tyola'yu'.

²¹ Jndānquia seitiuu Pablo na nncjaawinoom ndyuaa Macedonia ñequio ndyuaa Acaya. Jndā chii nncjaⁿ tsjoom Jerusalén. Xeⁿ jndā tjaaⁿ Jerusalén maxjeⁿ jndei'na' na cjaⁿ tsjoom Roma. ²² Quia jo' we nn'aⁿ na cwitei'jndeiⁿ jom, juu Timoteo ñequio Erasto, jñoom joona, ty'eñetina ndyuaa Macedonia, saqⁿ nqueⁿ l'joo'ñetyeeⁿ ndyuaa Asia.

Jla'jmei'ndye nn'aⁿ tsjoom Éfeso

²³ Ncuae'ñeeⁿ jeeⁿ t'maⁿ ñ'oom s'aana' tsjoom Éfeso na tyotseineiⁿ Pablo cantyja 'naaⁿ' natoo' Ty'oqots'om. ²⁴ Ee jo' jo' tyom'aaⁿ cwii tsaⁿs'aⁿ na jndyu Demetrio na tyotseindoⁿ s'om.

Ñequio s'om xuee tyoch'eeⁿ na jlui'tsjaaⁿ wats'om cwentaa' ndyoo Diana. T'maaⁿ tantjoom ñequio nc'iaaⁿ'aⁿ na tyol'ana ts'iaaⁿ'ñeeⁿ. ²⁵ Seitjoom naⁿ'ñeeⁿ ñequio nt'omcheⁿ nn'aⁿ na majo' ts'iaaⁿ cwil'a. Matsoom ndaana:

—O re nn'aⁿya manquiu'yo' cantyja 'naaⁿ' ts'iaaⁿ'waa jeeⁿ ya cwitantjooⁿya. ²⁶ Saa cwindye'yo' ndo' cwinty'ia'yo' na manom Pablo. Matsoom ts'iaaⁿ na cwil'a nn'aⁿ ñequio lueena, tiyuu' na Ty'oots'om joona'. Ndo' nchii macandá nn'aⁿ tsjoom ñjaaⁿ Éfeso saa mantycwii ndyuaa Asia jnda s'aaⁿ na cwifñequiandye nn'aⁿ ñequio ñ'oomwaa' na matseineiⁿ. ²⁷ Jo' na jeeⁿ teincuu' ee ts'iaaⁿ na cwil'aaya jaach'eetona' na cwe' ts'iaaⁿ'ndyo. Ndo' mati wats'om t'maⁿ na ndii' Diana, ndyoo na nquiu cha'tso nn'aⁿ na t'maⁿ'ti ñ'oom tseixma', jaach'eetona' tjaa 'ñeeⁿ cwitjooñe wats'om'ñeeⁿ. Je' nn'aⁿ na m'aⁿ cha'waa ndyuaa Asia ñequio cha'waa tsjoomnancue cwila't'maaⁿ'ndyena juu saa cwe' ts'iaaⁿ na mach'ee Pablo nntycwii na jeeⁿ t'maⁿ ñ'oom juu nquiuana.

²⁸ Quia jndyena ñ'oommeiⁿ' jee'cheⁿ ndya' jla'wjeena. Jndei tyola'xuaana, tyoluena:

—Nquii Diana cwentaa jaa nn'aⁿ Éfeso, jeeⁿ t'maⁿ ñ'oom.

²⁹ Quia jo' cwe' seiñ'eeⁿ'tona' nn'aⁿ cha'waa naquii' tsjoom'ñeeⁿ. Mantya t'uena Gayo ñequio Aristarco, nn'aⁿ na ñ'eeⁿ ñ'eⁿ Pablo na jnaⁿ ndyuaa Macedonia. Ty'echona naⁿ'ñeeⁿ, ty'equie'na naquii' w'aa yuu cwitjomndye nn'aⁿ quia na waa jomta. ³⁰ Pablo ñ'e'cjaaqueⁿ'eⁿ w'aa'ñeeⁿ saa tñquia nn'aⁿ na cwila'yu' na nncjaⁿ. ³¹ Mati cwanti nn'aⁿ na m'aⁿ n'iaaⁿ ndaa nn'aⁿ ndyuaa Asia na ya ñ'oom ñ'eⁿ Pablo, jla'cwanomna ñ'oom na m'aaⁿ na tincjaaqueⁿ'eⁿ w'aa'ñeeⁿ. ³² Nn'aⁿ na jnda tjomndye naquii' w'aa'ñeeⁿ nchii na nndi' ljo' cwiluena, cwe' c'uaato m'aⁿ'na. Nt'omndye naⁿ'ñeeⁿ cwii ñ'oom cwila'xuaana, ndo' nt'omndyena cwicheⁿ ñ'oom cwila'xuaana. Ee majjyendyetina ticaliuna ljo ts'iaaⁿ na tjomndyena. ³³ Saa nn'aⁿ judíos l'ana na cjaatseineiⁿ cwii ts'aⁿ na jndyu Alejandro ndaa nn'aⁿ. Ee nt'om nn'aⁿ majnda jlueña nnoom ljo' ts'iaaⁿ na tjomndyena. Jo' chii seiweeⁿ ts'ooⁿ na cala'cheⁿ nn'aⁿ ee na ñ'e'catseineiⁿ ñ'oom ndaana ñ'oom na ncwaañoom'na' nn'aⁿ judíos. ³⁴ Saa quia na tqe'na cwenta na jom ts'aⁿ judío, cha'tsondyena jla'tjoom'na jndyena. Cha'na cwii we hora ñe'cwii tyola'xuaana, tyoluena:

—Jeeⁿ t'maⁿ ñ'oom tseixmaⁿ Diana cwentaa jaa nn'aⁿ Éfeso.

³⁵ Quia jo' tsa'tseiljeii tsjoom'ñeeⁿ, quia na jnda jnda s'aaⁿ na seicheeⁿ joona, tsoom:

—O nn'aⁿ Éfeso, nn'aⁿ cha'waa tsjoomnancue manquiuana na jaa nn'aⁿ tsjoomwaa teijnoomya na nntei'x'aaⁿ wats'oom' ndyoo Diana na nquiuuya na t'maⁿ'ti ñ'oom tseixmaⁿ. Mati cwitei'x'aaⁿ tsjo' na tuiina' cha'xjeⁿ nqueⁿ na jnaⁿ'na' cañoom'luee jndyocuenta' na m'aaⁿya. ³⁶ Meiⁿ tjaa 'ñeeⁿ nntso na tiyuu' na ljo'. Jo' chii cala'che'ndyo'. Tacal'a'yo' na ñoomñoom ljo' nl'a'yo'. ³⁷ Ee t'i'm'aⁿ' na tqiuo'cho'yo' ñjaaⁿ chaa' l'uu jnda nty'ueena 'na' na tseixmaⁿ ndyoo Diana na cwila't'maaⁿ'ndyo, meiⁿ tyooluena ñ'oom ntjeiⁿ nacjoom'm. ³⁸ Jo' chii Demetrio ñequio nn'aⁿ na ñ'e'cwii ts'iaaⁿ cwil'ana ñ'eⁿñê, xeeⁿ waa ñ'oom na ñ'e'queⁿ'na nacjoo' ts'aⁿ quia jo' c'oon na m'aaⁿ jwe. Ee na m'aaⁿ jom cwiwijndaa' ñ'oom na cwiqueⁿ nn'aⁿ nacjoo nc'iaana. ³⁹ Ndo' xeⁿ waa cwicheⁿ ñ'oom na l'ue n'om'yo' na nleijndaa', nleijndaa'na' quia na nncuaa jomta. ⁴⁰ Ee teincuu' na luua' cwil'a'yo' xuee je' ee ndaa nntso gobiernom na cwilawendyo nacjoom'm ee xeⁿ nncwax'eeⁿ ndaaⁿya tjaa'na' ljo' ñ'oom na nnt'ooⁿya nnoom.

⁴¹ Quia na jnda seineiⁿ ñ'oomwaa', tsoom na cat'oom'ndyena.

20

Tja Pablo ndyuaa Macedonia ñ'eⁿ ndyuaa Grecia

¹ Jnda na teicheⁿ tia' t'maⁿ'ñeeⁿ, Pablo tqeeⁿ'eⁿ nn'aⁿ na cwila'yu'. Tyotseineiⁿ ndaana ñ'oom na nñequiaana' na t'maⁿ n'omna. Ndo' t'maⁿ'ndye ntyjeena. Jnda chii jlueeⁿ'eⁿ tjaaⁿ ndyuaa Macedonia. ² Tyomanoom cha'waa ndyuaa'ñeeⁿ. Tyotseineiⁿ ndaa nn'aⁿ na cwila'yu' ñ'oom na tquaatina' na t'maⁿ n'omna. Jnda chii tjaaⁿ, tueⁿ'eⁿ ndyuaa Grecia. ³ Ndyee chi' t'oomñê jo' jo'. Jnda chii mancuooⁿ w'aandaa na wjaⁿ ndyuaa Siria, ndo' ljeiⁿ ñ'oom na cwindoo nn'aⁿ judíos jom. Jo' chii seitoom na nomtyuaa nncjaalcweeⁿ'eⁿ, nncwinomnaa'laⁿ ndyuaa Macedonia. ⁴ Tyom'aⁿ nt'om nn'aⁿ na tyocañ'eeⁿ ñ'eⁿñê. Tyocañ'eeⁿ Sópater ts'aⁿ tsjoom Berea. Mati ñ'eⁿ Aristarco ñequio Segundo, joona nn'aⁿ tsjoom Tesalónica. Ndo' tyoñ'eⁿ Gayo ts'aⁿ tsjoom Derbe. Tyoñ'eⁿ Timoteo. Mati Tíquico ñequio Trófito nn'aⁿ ndyuaa Asia tyocañ'eeⁿ'na ñ'eⁿ Pablo. ⁵ Joo naⁿ'ñeeⁿ ty'eñetina. Tquiena tsjoom Troas. Jo' jo' tyomei'ndoo'na Pablo ñ'eⁿ ja Lucas. ⁶ Já tyom'aaⁿ'yá tsjoom Filipos ncuee na cwicwa' nn'aⁿ judíos tyoo' na tjaa'na' ndaaljo' tjaquiee'. Quia na jnda teinom ncuee'ñeeⁿ tuogyá w'aandaa. Saayá squiacañoⁿ'yá naⁿ'ñeeⁿ tsjoom Troas xuee jnda 'om. Jo' jo' ljoⁿ'ndyô cwii ntquiee' xuee.

Tyotseineiⁿ Pablo ndaa nn'aⁿ na cwila'yu' tsjoom Troas

7 Xuee najndyee sma^{na}, nn^a na cwila'yu' tjomndyena na nl'ana xe^{nta}' tyoo' na nlcwa'na na cwicañjom n'omna Jesús. Ndo' tyotseineiⁿ Pablo ndaana. Na nneiⁿcoo cwiicheⁿ xuee mawjaⁿ, jo' chii tyotseineiⁿ tyotseineiⁿ ndaana hasta tuee' xcwe tsjom. 8 Jeeⁿ jndye ncjocandi na niom chom cuarto nandye yuu tyom'a^{na}. 9 Ndo' cwii tsa^s'a na titquieñe na jndyu Eutico wacatyeeⁿ mantana cuartoⁿñeeⁿ na jnda ndyee na teicantyjo^{na}'a'. Tyjee' na ñe'catsom ee teincoo ñ'oom tyoñequiaa Pablo. Jo' chii jnaⁿjndeei tsaⁿ'tsjom ñ'eⁿñe. Mana tíoñe xjeⁿ nomtyuaacheⁿ. Ty'ela'we nn^a jom, jnda tueeⁿ'eⁿ. 10 Quia jo' Pablo tjacueeⁿ. Tcoom'm xtyeeⁿ nacañoom' tsaⁿ'ñeeⁿ, taxcweñe juu. Matsoom ndaa nn^a na cwila'yu':

—C'om't'maaⁿndyo' n'om'yo'. Mawandoⁿnda' tsa^m'aaⁿ.

11 Jnda tsoom na ljo' tjawannaaⁿ'a naquii' w'aa. Tyoch'eeⁿ xe^{nta}' tyoo' tcwa'na na tyocañjom n'omna Jesús. Jnda chii tyotseineiⁿtyeeⁿ hasta na tjawixueecheⁿ. Jnda jo' mana tjaaⁿ. 12 Ndo' tsa^s'a'ñeeⁿ na titquieñe nchii cwe' cwantindyo tquiaana' na neiⁿ' nn^a na wandoⁿmaaⁿ'aⁿ.

Tjanty'iaa' Pablo nn^a tsjoom Troas ñ'eⁿ Mileto

13 Já saañetyaayá ñ'eⁿ w'aandaa hasta tsjoom Asón. Jnda t'maa'yá na jo' jo' nleincwindyô ñ'eⁿ Pablo ee jom nomtyuaa wjaⁿ. 14 Jnda na teincwindyô tsjoom Asón ñ'eⁿcwi saayá ñ'eⁿ w'aandaa. Squiaayá tsjoom Mitilene. 15 Jluu'á jo' jo' ndo' cwiicheⁿ xuee teiⁿoo^{yá} ndyuaxeⁿcwe na jndyu Quío. Cwiicheⁿ xuee squiaayá ndyuaxeⁿcwe Samos. Jnda chii saayá taⁿjndyaayá ndyuua Trogilio. Cwiicheⁿ xuee saatyayá squiaayá tsjoom Mileto. 16 Ee jnda seitiuu Pablo na ticjaameintyjeeⁿ'eⁿ tsjoom Éfeso ndyuua Asia ee ntyjeeⁿ xeⁿ nncwinoom jo' jo' nntseyooⁿ'a' jom ndo' matseyuaaⁿ'aⁿ cha xeⁿ na aa nndaq mam^{'aa}'a' Jerusalén ndo' nncuee' xuee Pentecostés.

Seineiⁿ Pablo ndaa nn^a na cwiluitquiendye wats'om tsjoom Éfeso

17 M'aa'yá tsjoom Miletoⁿñeeⁿ ndo' jñoom nn^a na nnc'ooqueeⁿndyena nn^a Éfeso na cwiluitquiendye naquii' tmaaⁿ' nn^a na cwila'yu' tsjoomⁿñeeⁿ. 18 Ndo' jnda na tque'cañom naⁿñeeⁿ, matsoom ndaana:

—'O manquiu'yo' chiiuu tyom^{'aa}'ya quiiⁿntaaⁿ'yo' cantyjati xuee na tyajjndyaaya ndyuua Asiawaa. 19 Tyondiⁿtjo^{'ya} nnom Ta Ty'oots'om ñequio na tyojuⁿndyocjaya. Ndo' tyot'iooya na jnda ntyjiya ndo' wi' tyotjo^{'ya} na tyondoq nn^a judíos ja. 20 Saaⁿ ticjomeintyjaa^{'a} na tyotseina^{'ya} ndaa^{'yo}' na tyotsjoq cha'tso ñ'oom na mateijndeina' 'o. Tyo^m'mooⁿ ndaa^{'yo}' quia na tyotjomndyo' ndo' mati naquii' l'a'yo'. 21 Cha'tsondyo' tyocwji^{'yuu}'ndyo ndaa^{'yo}' meiiⁿ nn^a judíos meiiⁿ nchii nn^a judíos. Tsjoq na calcwe' n'om'yo' nnom Ty'oots'om ndo' cala'yu'yo' ñequio Taya Jesucristo. 22 Ndo' je', majo Jerusalén ee luua' matsaⁿtjom Espiritu Santo ja, meiⁿ ticaljesu^{'ya} ljo' nntjo^{'ya} la'ñe'. 23 Macanda ntyjii ticwii cwii tsjom na mawinoo^{'ya} ma'moⁿ Espiritu Santo noqⁿ na maxjeⁿ nnta^{'wi}' nn^a ja la'ñe' ndo' nntuee^{'na} ja w'aancjo. 24 Saaⁿ tjaa na coch'eena' ja na ljo' catjoⁿ meiⁿ ticajnda ntyjii meiiⁿ xeⁿ na nlacuee^{'n} nn^a ja. Ñe^{'cwii} ntyjaa' ts'oo^{'ya} na ñequio na nei^{'ya} nntseicandaaⁿndyo ts'iaaⁿ na tquiaa Ta Jesús noqⁿ na nncwji^{'yuu}'ndyo ñ'oom naya cantyja na wi' ts'om Ty'oots'om nn^a. Ee jo' na macwji^{'n}maaⁿñeⁿ nn^a na cwila'yu'.

25 'Ndo' je' je' canty'ia'yo', cha'tsondyo' na tyoñequiaa ñ'oom ndaa^{'yo}' cantyja 'naaⁿ' na matsaⁿtjom Ty'oots'om, ntyjii na taxocanty'iaⁿnda^{'yo}' ja. 26 Jo' chii xuee je' macwji^{'yuu}'ndyo ndaa^{'yo}' na meiiⁿ na nntsuuñe cwii ts'aⁿ saq ja tatjaa^{'m} jnaⁿ cwii cachoo^{'ya} ndaa^{'yo}'. 27 Ee cha'tso ñ'oom na l'ue ts'om Ty'oots'om na catsjoq ndaa^{'yo}' jnda tsjoq. Mei^{'cwii} ñ'oom t'icat'iuu^{'ndyo} ndaa^{'yo}'. 28 Quia jo' cal'aⁿdyo^{'che}'ncjo^{'yo}' cwenta ndo' mati cha'tso nn^a na cwila'yu', ee jnda ty'iom Espiritu Santo ts'iaa^{'n} 'o na catei^{'x'e}'yo' tmaa^{'n} nn^a na macwji^{'n} Ty'oots'om cwenta^{'a} na tue' Jesús cwentaana. 29 Ee ntyjii quia na tac'oo^{'ndyo} ñ'eⁿndyo', nlquie nn^a naquii' ntaa^{'yo}' na nlaⁿndaa^{'n} n'om'yo' na cwilayu'yo' cha'na cwitjoom canmaⁿ. Ee quia na cwiquie lowo quiiⁿntaa^{'yo}' cwila^{'cw}jee lowo^{'ñee}' jooyo'. 30 Hasta quiiⁿntaa^{'n} ncjo^{'yo}' nnto' nt'om nc'iaa^{'yo}' nnt^{'m}oo^{'na} ndaa^{'yo}' saq taxcwe cha^{'xje}' ñ'oom na mayuu'. Laa^{'ti}' nnt^{'m}oo^{'na} cha nt'omndyo' no ñequio nc'iaa^{'yo}' na mati cwila'yu' nlajomndyo' ñ'eⁿndyena. 31 Jo' chii c'om^{'c}eendyo', ndo' cjaañjoom' n'om'yo' cwii ndyee chu naxuee ndo' natsjom ticjomeintyjaa^{'a} na tyoteijndeyaya 'o cha nntsaala^{'no}'ti^{'yo}' ñ'oom' Ty'oots'om. Nes^{'aa} na ljo' ñequio na tyot'iooya na jnda ntyjiya.

32 'Ndo' je' je' 'o nn^a'ya ma^{'ndiya} 'o ñequio l'o Ty'oots'om ñequio juu ñ'oom naya na matseixmaaⁿ. Cantyja 'naaⁿ' juuna' nntsaanajnda^{'yo}' ndo' tjom nnto^{'ñoom}'yo' naya na mañequiaaⁿ ndaa^{'n} cha'tsondye nn^a na cwiluiindye cwenta^{'a}'aⁿ. 33 Ja tyootseiquee^{'n} ts'oo^{'n} mei^{'n} s'om xuee, mei^{'n} s'om cajaⁿ, mei^{'n} liaa^{'n} ts'aⁿ. 34 'O nquiu'yo' nncq tyots'aa ts'iaa^{'n} ñequio l'oo na tyowantjo^{'n} 'na' na tyoca^{'na} ja ñequio nn^a na ñe^{'ñee}' ñ'eⁿndyo. 35 Cantyja

na tyots'aa ñequii'cheⁿ tyo'mooⁿya ndaa'yo' na ts'iaaⁿ cal'a'yo' cha ndaaⁿ nntei'jndei'yo' nn'aⁿ na matsei'tjoona'. Cjaañjoom' n'om'yo' ñ'oom na tyotseineiⁿ Ta Jesús. Tyotsoom: "Mat'maⁿti matio'naaⁿñena' ts'aⁿ na mañequiaa nchiiti ts'aⁿ na maco'ñom."

³⁶ Quia na jndā seineiⁿ Pablo ñ'oommeiⁿ, quia jo' tcoom'm xtyeeⁿ. Ndo' ñequio cha'tsondye naⁿñeeⁿ tyola'neiⁿna nnom Ty'oots'om. ³⁷ Cha'tsondyena tyotyueena, tyota'xcweendyena Pablo, ndo' tyot'uena ts'ooⁿ. ³⁸ Ee jeeⁿ joma nquiuna na tsoom ndaana na taxocanty'iaandna'na jom. Jndā chii ty'e'ca'ndyena jom yuu waa w'aandaa.

21

Tja Pablo Jerusalén

¹ Jndā toⁿndyō ñequio naⁿñeeⁿ, tuogyā w'aandaa, saandyeyuuyā, squiaayā ndyuaaxeⁿncwe Cos. Cwiicheⁿ xuee saatyayā hasta tsjoom Rodas. Jluui'ā jo' jo' saayā squiaayā tsjoom Pátara. ² Jo' jo' jliuuyā cwii w'aandaa na ncwit'iona' na wjaana' ndyuua Fenicia. Jo' chii tuogyā juuna', mana saayā. ³ Quia na jndā teitquioo' ndyuuaaxeⁿncwe Chipre, 'ndyaayā ndyuuaa'ñeeⁿ jo' ntjya tymaaⁿ. Saayā, squiaayā tsjoom Tiro ndyuua Siria. Jo' jo' jluui'ā w'aandaa ee tsjoom'ñeeⁿ tjameintyjee'na' na nlui' canchuu na ñjom ts'omna'. ⁴ Tyol'uaayā nn'aⁿ na cwila'yu' tsjoom'ñeeⁿ ndo' quia jliuuyā joona ljoo'ndyō ñ'e'ndyena cwii ntquiee' xuee. Joona jndā t'moⁿ Espíritu Santo ndaana ljo' nntjom Pablo, jo' chii tyoluena nnom na tincjaⁿ Jerusalén. ⁵ Jndā na teinom ntquiee' xuee na ljoo'ndyō tsjoom'ñeeⁿ, cha'tsondye nn'aⁿ na cwila'yu' ñequio lcuuna, ndana ty'e'ca'ndyena já nnom tsjoom. Squiaayā su ts'otei' ndyoo ndaaluee. Jo' jo' taa'ā cantyaayā jlanaa'yā nnom Ty'oots'om. ⁶ Jndā jo' t'ma'ndyō ntjyaayā ndo' tyota'xcweendyō. Jndā chii tuogyā ts'om w'aandaa. Ndo' naⁿñeeⁿ ty'elcwee'na l'aana.

⁷ Jluui'ā tsjoom Tiro'ñeeⁿ, saayā squiaayā tsjoom Tolemada. Jo' jo' jluui'ā w'aandaa. Saanquiaayā na xmaⁿndye nn'aⁿ na cwila'yu' tsjoom'ñeeⁿ ndo' ljoo'ndyō ñ'e'ndyena cwii xuee. ⁸ Teincoo cwiicheⁿ xuee jluui'ā tsjoom'ñeeⁿ, saayā squiaayā tsjoom Cesarea. Squiaayā waa' Felipe ts'aⁿ na quijaanquiaa ñ'oom naya cantyja 'naaⁿ Jesucristo. Jom cwii joo nn'aⁿ na ntquiee'ndye na tyoty'oom nn'aⁿ ts'iaaⁿ joona na nndye'ntjomna naquii' tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿa' Jerusalén. Jo' ljoo'ndyō na m'aaⁿ jom. ⁹ M'aⁿ ñequiee yolcu ntseinaaⁿ na tyooma'co. Joona tyoñequiana ñ'oom' Ty'oots'om. ¹⁰ Cwantindyō xuee na m'aa'yā jo' jo' ndo' tyjee' cwii ts'aⁿ na jndyū Agabo na jna' ts'ondaa Judea. Jom profeta. ¹¹ Na m'aaⁿ já tyjeeⁿe. Seityeeⁿ nc'eeⁿ l'ooⁿ ñequio 'na' na chu'tyeⁿ tsiaa' Pablo. Matsoom:

–Luua matso Espíritu Santo na nl'a nn'aⁿ judíos na m'aⁿ Jerusalén. Malaati' nla'tyeⁿ na ts'aⁿ na 'naaⁿ 'na'waa ndo' nntioona jom luee nn'aⁿ na nchii nn'aⁿ judíos.

¹² Quia na jndyaayā ñ'oommeiⁿ, já ndo' mati nn'aⁿ na cwila'yu' tsjoom Cesarea'ñeeⁿ tyola'ty'ondyō nnom Pablo na ticjaⁿ Jerusalén. ¹³ Saā matsoom:

–¿Chiuu na cwityuee'yo'? Na nmeiiⁿ cwil'a'yo' yacheⁿ ññe'quia'yo' na chjoo' ts'ooⁿya. Ee ja mañequiaandyo ljo'cheⁿ na ñe'cal'aⁿ nn'aⁿ Jerusalén ñ'e'ndyō. Meiiⁿ na nlatye'na ja oo meiiⁿ na nlacuee'na ja cantyja 'naaⁿ xuee' Ta Jesús maxjeⁿ ñe'cuuato.

¹⁴ Ticandaaⁿ nl'aayā nlalcwaa'ā jom na wjaⁿ Jerusalén. Jo' chii ndyaatogyā, ndo' l'uuyā:

–Cats'aa Ta Ty'oots'om yuu na l'ue ts'oom ñ'eⁿ Pablo.

¹⁵ Jndā jo' mana jla'jndaa'ndyō saawaayā Jerusalén. ¹⁶ Ndo' cwantindyē nn'aⁿ na cwila'yu' tsjoom Cesarea ty'eñ'eeⁿna ñ'e'ndyō. Squiaayā na m'aaⁿ Mnasón. Jom ts'aⁿ na jnaⁿ ndyuuaaxeⁿncwe Chipre ndo' jaach'ee xuee na matseyoom'm. Waa' jom ljoo'ndyō.

Pablo tjacanoom'm Jacobo

¹⁷ Quia na jndā squiaayā Jerusalén, nn'aⁿ na cwila'yu' to'ñoomna já ñequio na neiiⁿna. ¹⁸ Teincoo cwiicheⁿ xuee saayā ñ'eⁿ Pablo na m'aaⁿ Jacobo. Jo' jo' jndā tjomndye cha'tso nn'aⁿ na cwiluitquiendye quii'ntaaⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿa'. ¹⁹ Pablo tquaaaⁿ na xmaⁿndye naⁿñeeⁿ. Jndā chii tcuu tyotseineiⁿ cha'tso na tyotejindei Ty'oots'om jom ts'iaaⁿ na tyoch'eeⁿ quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na nchii judíos. ²⁰ Ndo' joona jndā na jndyena na tyotseineiⁿ tyola't'maaⁿndyena Ty'oots'om. Tyoluena nnom:

–Mayuu' re nn'aa'ya saā mantyi' cwanti meiⁿ nn'aⁿ judíos jndā jla'yu'na tsjoom ñjaaⁿ, ndo' cha'tsondyena cwiluena na jndei'na' na cateicandā ts'aⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés. ²¹ Saā jndā jndyena cantyja 'naⁿ na 'u xuii' ma'mooⁿ ndaaⁿ cha'tso nn'aⁿ judíos na cwic'eeⁿ nt'omcheⁿ njoom naquii' ntaaⁿ nn'aⁿ na nchii judíos. Jndā jndyena na matsul' na tacalan'oom'ndye naⁿñeeⁿ ñ'oom na tqueⁿ Moisés. Mati jndā jndyena na matseijndo' n'om naⁿñeeⁿ na tacal'ana costumbre na cwil'aaya ñequio yo'ndaa na naⁿnom, meiⁿ tacalacandaa'ndyena nt'omcheⁿ costumbre 'naaⁿ welooya na ñet'om teiyo. ²² Quia jo' ¿chiuu ya nl'aayogyā? Ee nn'aa'ya na cwila'yu' na m'aⁿ tsjoomwaa, maxjeⁿ nntjomndyena quia na jndā jndyena na mam'aa'ndyū'. ²³ Cwa sa luua catsa' cha'xjeⁿ na nl'uuyā njom'. Quii'ntaa'yā m'aⁿ ñequiee naⁿnom na jndei'na' na cala'candaa'ndyena cwii ñ'oomtyeⁿ na

jndā tqueⁿna nnom Ty'oots'om. ²⁴ Catseijomndyu' ñ'eⁿndyena, na nlqueⁿ lju'na' 'o nnom Ty'oots'om. Ndo' cation'l'ua' cantyja na macaⁿna' 'o na nlqueⁿlju'na' 'o. Quia na jndā t'ioo' ñ'oom 'naaⁿna quia jo' ya nnteinqui' nqueⁿna. Luaa' catsa' cha nla'noⁿ cha'tso nn'aⁿ na tiyuu' ñ'oom na jndā jndyena cantyja 'naⁿ. Nliuna na mati 'u matseicandāⁿndyu' ljeii na tqueⁿ Moisés. ²⁵ Sāq cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ na cwila'yuu' na nchii nn'aⁿ judíos, jndā jla'cwanqōⁿyā ljeii na m'aⁿna na tanc'oom' n'omna cantyja 'naaⁿ costumbre 'naaⁿ jā nn'aⁿ judíos. Macandā t'maaⁿyā na tacwa'na nantquie na jndā tsā' nn'aⁿ ndāq 'naⁿ na cwe' nn'aⁿ n'l'a. Tantquiina niom' meiⁿ seii quioo' na cwe' cwi'uqō cantyjo'. Ndo' tanc'omna na cwe' nnc'omyana ñ'eⁿ nc'iaana.

T'uena nawi' Pablo naquii' wats'om t'maⁿ

²⁶ Quia jo' Pablo seijomñē ñequio ñequiee naⁿnom'ñeeⁿ. Teincoo cwiicheⁿ xuee s'aaⁿ ts'iaaⁿ na tqueⁿ lju'na' joona jo nnom Ty'oots'om. Jndā chii tjaqueⁿleⁿ naquii' wats'om t'maⁿ. Tjatseicañeeⁿ ntyee cwaaⁿ xuee na nla'candāⁿndyena ñ'oom na waa ndāqna ndo' na ñnequiiana quioo' na nncwje cwentaa' Ty'oots'om.

²⁷ Quia na wjaacandāⁿ ntquiee' xuee'ñeeⁿ cantyja na nla'candāⁿndyena, nt'om nn'aⁿ judíos na jnaⁿ ndyuaa Asia nty'iaana Pablo naquii' wats'om t'maⁿ. Jo' chii tyola'jmeiⁿna cha'tso nn'aⁿ ndo' t'uena Pablo. ²⁸ Jeeⁿ jndei tyola'xuaana jluena:

—'O re nn'aaⁿya Israel catei'jndei'yo' jā ee luaa ts'aⁿ na ñetonom cha'tso njoom. Tyot-seineiiⁿ ñ'oom nacjoo cha'tsondyo ñequio nacjoo' ljeii na tqueⁿ Moisés, ndo' nacjoo' wats'om t'maⁿwaa. Ndo' nchii macandā luaa', mati jndā jndyochom nt'om nn'aⁿ na nchii judíos naquii' wats'om t'maⁿwaa. Jo' na jndā seits'iaaⁿñē juuna' na matseixmaⁿna' cwentaa' Ty'oots'om.

²⁹ Luaa' tyoluena ee cwe' na nty'iaana Pablo naquii' tsjoom ñequio ts'aⁿ na nchii judío na jndyu Tróximo, jom ts'aⁿ Éfeso, jo' chii jla'tiuuna na tjañ'oom Pablo tsaⁿñeeⁿ naquii' wats'om t'maⁿ.

³⁰ Quia jo' cha'tso nn'aⁿ quii' tsjoom jla'jmeiⁿndyena. Maje' maje'ndyo jla'tjomndyena. T'uena Pablo, ty'eñ'ndyescōⁿndyena jom, tjeii'na jom tach'eⁿ wats'om t'maⁿ. Jndā jo' ntija ntija jla'cu'na ndyuee'l'a juuna'. ³¹ Manla'cuee'na jom sāq majuu xjeⁿñeeⁿ tuee' ñ'oom na m'aaⁿ ts'aⁿ na cwiluiitquieñe ndāq sondaro na cha'tsondye nn'aⁿ quii' tsjoom Jerusalén cwila'jmeiⁿndyena. ³² Jo' chii tsaⁿñeeⁿ mantya tjachom sondaro ñequio capeitaⁿ na cwitsāⁿntjom cwii cwii siaⁿnto sondaro'ñeeⁿ. Jndei ty'ena yuu m'aⁿ nn'aⁿ na cwila'jmeiⁿndye. Quia na nty'iaa naⁿñeeⁿ ts'aⁿ na cwiluiitquieñe ñequio sondaro 'naaⁿaⁿ, quia jo' mañoom' ndyena na cwiitjaa'na Pablo. ³³ Ndo' ts'aⁿ na cwiluiitquieñe ndāq sondaro, quia na jndā tyee'cañoom, sāⁿntjom sondaro na cat'uena Pablo, cala'tyeⁿna tsaⁿñeeⁿ ñequio we l'uaancjo. Jndā chii tax'eeⁿ 'ñeeⁿ ts'aⁿ Pablo ndo' ljo' s'aa tsaⁿñeeⁿ. ³⁴ Sāq nn'aⁿ na cwila'jmeiⁿndye tiñe'cwii ñ'oom tyola'xuaana. Cwe' c'uaato ndyueena. Ndo' na luaa' tileicaljeiiⁿ ñ'oom na mayuu'. Yati sāⁿntjom sondaro na c'ooñ'omna Pablo w'aa yuu na cwic'eeⁿna. ³⁵ Quia na jndā tquiena tío' yuu na jaawa ts'aⁿ na wjaaquee' naquii' w'aa'ñeeⁿ jla'wena Pablo ee manchjena' jom na cwajndii cwil'aⁿ na jndyendye. ³⁶ Ee cha'tsondye naⁿñeeⁿ ty'entyjona. Tacwaxua ndyueena, tyoluena:

—Calacue'yo' jom.

Pablo macaaⁿ na nntseineiiⁿ ndāq nn'aⁿ

³⁷ Mann'ooñ'om sondaro Pablo naquii' w'aa ndo' tsoom nnom ts'aⁿ na cwiluiitquieñe ndāq sondaro:

—¿Aa wanaaⁿ na nntsjoō cwii ñ'oom njom'?

Matso tsaⁿñeeⁿ:

—¿Aa 'naⁿ ñ'oom griego? ³⁸ Quia jo' aa nchii ts'aⁿ egipto 'u na nmeiiⁿndyo ñeseiweñe nacjoo' gobiernom na seitjoom cwii ñequiee meiⁿ nn'aⁿ na tia nn'aⁿndye na tjachom joona ndyuaa yuu tjaa nn'aⁿ c'oom.

³⁹ Ndo' t'q Pablo nnom tyo na cwiluiitquieñe:

—Ja ts'aⁿ judío. Ja tuindyō tsjoom Tarso, tsjoom t'maⁿ na matsāⁿntjom ndyuaa Cilicia. Sāq mats'aaya ty'oo njom' quiaa' ñ'om' na nntseinaⁿ ndāq nn'aⁿ.

⁴⁰ Tquiaa tsaⁿñeeⁿ ñ'oom'm. Quia jo' teintyjee' Pablo cjo' ntioo' yuu na jaawa ts'aⁿ na wjaaquee' naquii' w'aa'ñeeⁿ. Seiweeⁿ ts'qōⁿ ndāq nn'aⁿ na waa na nntsoom. Quia jo' jla'cheⁿna, seineiiⁿ ndāqna ñequio ñ'oomna ñ'oom hebreo.

22

1 Matsoom:

—'O ta ñequio 'o re nn'aⁿya, candye'yo' nntseinaⁿya ndāq'yo' cantyja 'naⁿya.

² Quia na jndyena na seineiiⁿ ndāqna ñequio ñ'oomna ñ'oom hebreo, jla'cheⁿna, tyoqueⁿtina cwentā. ³ Matsoom ndāqna:

—Ja ts'a'n judío. Tuiindyō tsjoom Tarso ndyuaa Cilicia, sãã t̃jowijndōya tsjoom Jerusalénwaa na tyotsei'na'ya na tyo'mō' maestro Gamaliel nōō'. Jom t̃cuu tyo'mōō' ljeii na tq̃ue' Moisés na toyleiñ'om welooya na ñet'om teiyo. Ñequio na xcwee' ts'ōō'ya mand'iñtjō' nnom Ty'ōots'om majo'ti cha'xje' na xcwee' n'om' 'o na cwindye'ntjom'yo' nnom. ⁴Ja ñetco'wi'a nn'a' na m'a' natoo' Jesús, hasta s'a na t̃jã jooona. Tyowjaya na'nom ndo' na'lcu, tyotiōō'ya jooona w'aancjo. ⁵Nquii tyee na cwiluiitquieñe ñequio cha'tso nn'a' na cwiluiitquieñe ndãã'yo' manquiuna na to'ñō' carta lueena na nncjōñ'ō'ya na m'a' nn'aa'ya nn'a' judíos na m'a' tsjoom Damasco. Tjocachōōya nn'a' na cwila'yū' na m'a' tsjoom'ñee' na ññequiona w'aancjo ñjaa'ñe Jerusalén na nntioomna cantyja na cwila'yū'na ñ'e' Jesús.

Pablo matseinei' cantyja na nlcwe' ts'oom jnaa'na'
(Hch. 9:1-19; 26:12-18)

⁶Tsoti Pablo:

—Xcwe na wa'njōō' nato na jō Damasco na manndyoo' nncuaya, ndo' cha'na quiajmei' ñejomto t̃ioo chom ndioche' nacañomya. Jna'na' cañoom'luee ndo' jee' ndya' xueena'. ⁷Quia jō' t̃ioondyō nomtyuaa ndo' jndiyya na matseinei' ts'a' nōō', matso: “Aa ndi' Saulo, ¿chiuu na maco'wi' ja?” ⁸Ndo' t'ōya: “¿Ñee' 'u Ta?” Quia jō' tso nōō': “Ja Jesús ts'a' Nazaret na maco'wi'.” ⁹Ndo' nn'a' na ñ'ee' ñ'e'ndyō nty'iaana chom'ñee' ndo' tyuena, sãã t̃icandyena ñ'oom na seinei' ts'a' ñ'e'ndyō. ¹⁰Ndo' tsjōōya: “¿Chiuu nnts'aayo Ta?” Quia jō' matsoom nōō': “Quicantya', cja' quii' tsjoom Damasco. Jo' jō' nndi' cha'tso ts'iaa' na matsa'ntjō'ya na nnts'a'.” ¹¹Seinchjaa'na' ja na jee' ndya' xuee chom'ñee'. Jo' chii nn'a' na ñ'ee' ñ'e'ndyō cwe' ts'ōō' ty'et'uena chii tuaya Damasco.

¹²Jo' jō' m'aa' cwii ts'a' na jndyū Ananías. Jom ñequio na xcwee' ts'oom matseicanaã' ljeii na tq̃ue' Moisés. Ndo' cha'tso nn'a' judíos na m'a' tsjoom'ñee' tyotjeii' yana jom. ¹³Tue'ne' na m'aa'ya. Matsoom nōō': “'U re nn'a'ya Saulo canty'ia'nda'.” Ndo' majuu xje'ñee' teitquionnda'a, mana teitquioo'ñe nty'ia. ¹⁴Tsotyee' nōō': “Nquii Ty'ōots'om cwenta welooya na ñet'om teiyo majnda' seijndaa'ñe na 'u nljei' chiuu waa na l'ue ts'oom. 'U nnty'ia' nquii Jnaa' tsa' na t̃jã jna' tseixma', ndo' na nndi' ñ'oom na nntseinei' njom”. ¹⁵Ee nncwji'yuu'ndyū' cantyja 'naa'na' ndãã cha'tso nn'a'. Nntsū' ndããna cantyja na jndã nty'ia' jom ndo' na jndã jndi' ñ'oom na seinei' njom'. ¹⁶Quia jō' ¿ljo' meindo' je'? Quicantya' ndo' cwits'oomndyū'. Ca' nnom Ta Jesús na catseiljoom'm 'u jna' na matsei'xma'.”

Matseinei' Pablo na jñom Ty'ōots'om jom na m'a' nn'a' na nchii judíos

¹⁷Tsoti Pablo:

—Quia na jndã jndyōqlcwa'ã ñjaa'ñe Jerusalén waa na tco'na' nōō' naquii' wats'om t'ma' xcwe na matseina'ya nnom Ty'ōots'om. ¹⁸Nty'iaya Jesús. Matsoom nōō': “Catseityua' calui' quii' tsjoomwaa ee xocandye nn'a' ñ'oom na nncwji'yuu'ndyū' cantyja 'na'ya.” ¹⁹Quia jō' tsjōō nnom: “Nquieena, Ta, nquiuna na ja tyojoquiã'a naquii' cha'tso lan'om 'naa'na. Nquiuna na tyocwjaa'a nn'a' na cwila'yū' ñ'e'ndyū' ndo' tyotiōō'ya jooona w'aancjo. ²⁰Ndo' quia na jla'cuee' nn'a' Esteban, ts'a' na tyocwji'yuu'ñe cantyja 'na', ja ñ'a'ya. Seijomndyō na cal'ana na ljo' jom, ndo' tyots'aa cwenta liaa na ñ'ee' xje' na jla'cuee' na jom.” ²¹Sãã matso Ta Jesús nōō': “Cja', ee t̃quia majñōō'ya 'u na m'a' nn'a' na nchii judíos.”

Pablo m'aa' l'ō ts'a' na cwiluiitquieñe ndãã sondaro

²²Tyotque' nn'a' cwenta ñ'oom na tyotseinei' Pablo, sãã quia na tsoom ñ'oomwaa' taticandyetina. To'na tyolaxuaana. Tyoluena ndãã sondaro:

—Calacue'yo' tsa'm'aa' ee tacatseixmaa' na nncwanoom'm.

²³Jndei' tyola'xuaana. Tjeii'na liaana, tyola'caandyena jooa' na jee' ndya' lioona. Ndo' tyotju'ndyeendyena ts'ojndãã na ticuee' n'omna. ²⁴Jo' chii ts'a' na cwiluiitquieñe ndãã sondaro sã'ntjoom na c'ooñ'om na ñ'ee' Pablo naquii' w'aa yuu cwic'ee'na. Matsoom:

—Catja'yo' tsa'm'aa' cha nntsoom ljo' s'aa' ee ñe'caljeiyya chiuu na jee' jla'xuaa nn'a' nacjoom'm.

²⁵Quia jō' jla'tye'na jom na nntjaa'na jom. Sãã tsoom nnom capeita' na meintyjee' jō' jō': —¿Aa wanaa' na nntja'yo' ts'a' meii' na matseixmaa' ts'a' tsjoom Roma ndo' tyoowijn- daa' jnaa'na'?

²⁶Ndo' capeita'ñee' quia na jñee' ñ'oomwaa' tjaa' na m'aa' ts'a' na cwiluiitquieñe ndãã cha'tso sondaro. Matsoom nnom tsa'ñee':

—Catsa' cwenta na luaa' ñe'catsa' ñ'e' tsa'm'aa' ee tseixmaa' ts'a' tsjoom Roma.

²⁷Quia jō' ts'a' na cwiluiitquieñe ndãã sondaro tjaa' na m'aa' Pablo. Matsoom:

—Catsū' nōō' ¿aa ts'a' tsjoom Roma matsei'xma'?

Ndo' t'ōō' matsoom:

—Mayuu' na jo' ja.

²⁸ Quia jo' tso ts'a'n na cwiluiitquieñe ndaa sondaro:

—Ja t'maa'n' s'om tquiaya chii tseixma'ya ts'a'n tsjoom Roma.

Matso Pablo nnom:

—Saa ja cantyja na tuiindyō tseixma'ya jo'.

²⁹ Jo' chii sondaro na manntjaa' Pablo mana 'ndyena jom, tei'ndyona nacañom'm. Ndo' ts'a'n na cwiluiitquieñe ndaana quia na jñee'n na ts'a'n tsjoom Roma matseixma'n Pablo ty'uee'n ee nque'n sa'ntjoom na cwitye'nñe tsa'nñee'n.

Pablo m'aa' jo ndaa na'ma'n'iaa'n 'naa'n nn'a'n judíos

³⁰ Saa juu tsa'n na cwiluiitquieñe ndaa sondaro ñe'caljeii'n chiuu na cwique'n nn'a'n judíos ñ'oom nacjoo' Pablo. Jo' chii teincoo cwiiche'n xuee sa'ntjoom na catjomndye ntyee na cwiluiitquiendye ñequio cha'tso na'ma'n'iaa'n 'naa'n nn'a'n judíos. Jnda chii seicanaa'n'na l'uaancjo na chu'tye'nñe Pablo, tjañ'loom tsa'nñee'n jo ndaa na'ma'n'iaa'nñee'n.

23

¹ Pablo nty'iaa'n'na ndaa na'ma'n'iaa'n 'naa'n nn'a'n judíos. Matsoom ndaana:

—Ja ntyjii, 'o re nn'a'ya, cha'tso xuee na jnda jndyowana' ñequii'che'n mats'aaya cantyja na matsei'nq'nta na maty'iomna' jo nnom Ty'oqots'om.

² Quia jo' tyee na cwiluiitquieñe, tsa'n na jndy Ananías, sa'ntjoom nn'a'n na meintyjee' nacañoom' Pablo na catmeii'n'na nda' 'ndyoo tsa'nñee'n. ³ Ndo' jo' matso Pablo nnom tyee'ñee'n:

—Ty'oqots'om nlc'o'wee'n'e'u ee 'u ts'a'n na we waa mache'. 'U matsei'xma'n' na nncu'xe'n' ja cha'xje'n na matso ljeii na tque'n Moisés saa mats'u' na catjaa' nn'a'n ja meii'n ljeii'ñee'n matsona' na ticwanaa'n.

⁴ Ndo' nn'a'n na meintyjee' jo' jo' tyoluena nnom Pablo:

—¿Chiuu na matsei'nei'n' ñ'oom na matseijnaa'n'na' tyee na cwiluiitquieñe na mand'i'ntjom nnom Ty'oqots'om?

⁵ Matso Pablo:

“O re nn'a'ya, ticaljeiia na jom tyee na cwiluiitquieñe. Ee mayuu' ñ'oom' Ty'oqots'om na maxje'n waa na jnda teiljeiina' matsona' na tintseinei'n' ts'a'n ñ'oom na matseijnaa'n'na' ts'a'n na cwiluiitquieñe ndaa nn'a'n tsjom'm.”

⁶ Pablo ntyjee'n na we ndii' na'ma'n'iaa'n na matseinei'n' ndaa. Nt'omndye joona cwilaxma'na tmaa'n' nn'a'n judíos na jndy saduceos. Ndo' nt'omndye joona cwilaxma'na tmaa'n' fariseos. Jo' chii jndei seinei'n', tsoom:

—O re nn'a'ya ja tseixma'ya fariseo. Mati tsotyā majo' jom. Saa 'o cwitu'xe'n'yo' ja cwe' n'e'le na matseyu'a na nnta'ndo'xco nn'a'n na jnda tja.

⁷ Quia na jnda tsoom na nmeii'n', jla'ntja'ndye nn'a'n fariseos ñ'e'n saduceos. Taticatjoom' jla'nei'n'na. ⁸ Ee nn'a'n saduceos cwiluena xocatando'nnda' nn'a'n na jnda tja, meii' ángel meii' espíritu, tjaa'na'n. Saa nn'a'n fariseos cwilayu'na na m'a'n ángel, ndo' na m'aa'n espíritu ndo' na nntando'nnda' nn'a'n na jnda tja. ⁹ Quia jo' cha'tsondye nn'a'n na tjomndye tacwaxua ndyueena na tyolantja'ndyena. Ndo' nt'om nn'a'n na cwit'mqo'n' ljeii na tque'n Moisés na laxma'n' nn'a'n fariseos tei'cantyjana, jluena:

—Tsa'm'aa'n' tjaa jnaa'n'na coliuuyá. Ndo' xe'n mayuu' na seinei'n' cwii espíritu oo cwii ángel nnoom, quia jo' tantsaaya nacjoo' Ty'oqots'om.

¹⁰ Jee'n cwaajndii tyolantja'ndyena hasta ty'ue ts'a'n na cwiluiitquieñe ndaa sondaro. Nty'iaa'n'na maxje'n nla'cuee'na Pablo. Jo' chii sa'ntjoom na c'oocatjeii'ndye sondaro tsa'nñee'n naquii' luee nn'a'n na cwiluiitquiendye, c'ooñ'omnnda'na jom naquii' w'aa yuu cwic'ee'na.

¹¹ Quia na jnda tejjaa' teitquioo'ñe Ta Jesús nnom Pablo, matso nnoom:

—C'om't'maa'ndyu' ts'om', ee cha'na jnda tjei'yuu'ndyu' cantyja 'na'ya naquii' tsjoom Jerusalénwaa, malaa'ti' nncwji'yuu'ndyu' cantyja 'na'ya tsjoom Roma.

Cantyja na cwiiwjndaa' chiuu nla'cuee'na Pablo

¹² Teincoo cwiiche'n xuee nt'om nn'a'n judíos jla'jomndyena. Tque'tye'n'na cwii ñ'oom na w'ii nacjoona na tacwa'na tacwena ndaa hasta xe'n jnda jla'cuee'na Pablo. ¹³ Teinom wen'aa'n ts'a'n na tque'tye'n' ñ'oomwaa' cjo'. ¹⁴ Ty'e na'nñee'n na m'a'n ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'a'n na cwiluiitquiendye ndaa nn'a'n judíos. Jluena ndaa na'nñee'n:

—Já jnda tqua'tyaa'yá ñ'oom na w'ii nacjooyá na tacwaa'á hasta cue'ljndyee Pablo nl'aayá. ¹⁵ Ndo' je' je' 'o ñequio cha'tso na'ma'n'iaa'n 'naa'n jaa nn'a'n judíos, cata'yo' nnom ts'a'n na cwiluiitquieñe ndaa sondaro na 'io catseicwanoom tsa'nñee'n na m'a'n'yo'. Cal'a'yo' na ndoo' na tcuuti ñe'cata'x'eendyo' cantyja 'naa'n'na. Ndo' já m'aa'c'eendyo' na nlacuaq'á jom cwii tjoqche'n na nlquie'ñ'omna jom na m'a'n'yo'.

¹⁶ Saa tyochjoo jnda yuscu tyjee Pablo jndii na ljo' n'l'ana. Jo' chii tjaa' w'aa yuu cwic'ee' sonدارو. Tjaque'ne' seicañee' Pablo na ljo'. ¹⁷ Quia jo' Pablo t'maa' cwii capeita'. Matsoom nnom:

–Cjañ'oom'ya' tyochjoom'aa' na m'aa' ts'a' na cwiluitquieñe ndaa'yo' ee waa ñ'oom na nntsoom nnom tsa'ñ'ee'.

¹⁸ Quia jo' capeita'ñ'ee' tjañ'oom tyochjoo yuu na m'aa' nquii ts'a' na cwiluitquieñeti ndaana. Matsoom:

–Nquii praso Pablo t'maa' ja. Tcaa' na candyoñ'o' tyochjoom'aa' na m'aa', ee waa na nntsoom njom'.

¹⁹ Quia jo' ts'a' na cwiluitquieñe ndaana t'uee' ts'o tyochjoo, tjañ'oom juu yuu na ñ'e'wendyena. Tax'eeñe' nnom, matsoom:

–¿Cwaa' ñ'oom na ñ'e'catsu' noo'?

²⁰ Quia jo' matso tyochjoo'ñ'ee':

–Nn'a' judios jnda t'ma'na na nta'na njom' na 'io nntseicwanom' Pablo na m'a' na ma'n'iaa' 'naa'na. N'l'ana na ndoo' ñ'e'cata'x'eeti na ma'n'iaa' cantyja 'naa'na'. ²¹ Saa 'u tintseyu' na ljo' ee joona teinom wen'aa'ndyena na m'a'c'eendyena na nla'cuee'na jom. Jnda ta'wi'ndye che'nquieena na tacwa'na ndo' tacwena hasta xje' na nla'cuee'che'na jom. Je' macanda cwii meindoo'na xe' chiuu nntsu' 'u.

²² Ndo' ts'a' na cwiluitquieñe ndaa' sonدارو seicoom'm 'ndyoo tyochjoo'ñ'ee' na tintseinei' nnom me'cwii ts'a' na jnda seicandii jom ñ'oomwaa'. Jnda chii jñoom tyochjoo'ñ'ee'.

Cwilacwanomna Pablo na m'aa' gobiernom Félix

²³ Quia jo' ts'a' na cwiluitquieñe ndaa' sonدارو t'maa' we capeita'. Sa'ntjoom na cala'jndaa'ndyena we sia'nto sonدارو na cwi'ooca' nc'ee' ñequio ndyeen'aa' nchoo' qui sonدارو na ntyjondye catso ndo' we sia'nto sonدارو na cwileicho ncjo lantsa. Sa'ntjoom na ñjee' na teijaa' nlu' na'ñ'ee' na nnc'oona tsjoom Cesarea. ²⁴ Mati toom na calajndaa'ndyena quioo' na nncjaawa'ljoo Pablo, ndo' ya ya cal'ana cwenta jom cha mati ya nncue'ee' na m'aa' Félix ts'a' na m'aa' gobiernom. ²⁵ Ndo' seiljei' cwii carta na 'ooñ'omna na m'aa' tsa'ñ'ee'.

²⁶ Matsona': "Ja Claudio Lisias matseicwano' na xma'ndyu' 'u ta gobiernom Félix. ²⁷ Tsa's'am'aa' t'ue nn'a' judios jom ndo' mawaa na nla'cuee'na jom. Saa quia na jndiia na jom matseixmaa' ts'a' tsjoom Roma jo' na saayá ñ'e' sonدارو na'ya. Tjeii'ndyo jom luee na'ñ'ee'. ²⁸ Ee l'ue ts'oo' na nleijndaa'ya chiuu na cwique'na ñ'oom nacjoom'm. Jo' chii yati tjoñ'o' jom jo ndaa' na ma'n'iaa' 'naa' na'ñ'ee'. ²⁹ Ndo' ljeiya na cwe' cwique'ona ñ'oom nacjoom'm cantyja 'naa' ljeii na cwileiñ'om nquieena. Saa nchaa l'uu waa ljo' s'aa' na tseixmaa' na nncuee'ee' oo na nljoo'ñ'e' w'aancjo. ³⁰ Saa jndiia na cwindoo nn'a' jom. Jo' chii matseicwano'ya jom na m'aa'. Ndo' mati matsjoo ndaa' nn'a' na cwique' ñ'oom nacjoom'm na c'oona na m'aa' na cala'jndaa'ndyeyana ñ'oom'ñ'ee'. Cwe' la'ti' waa na matsjoo'."

³¹ Ndo' sonدارو'ñ'ee' jla'candana ñ'oom na sa'ntjom ts'a' na cwiluitquieñe ndaana. Ty'eñ'omna Pablo natsjom hasta na tquiena tsjoom Antipatris. ³² Teincoo cwiiche' xuee sonدارو na cwi'ooca' nc'ee' ty'elcwee'na w'aa yuu cwic'ee'na. Ndo' sonدارو na ntyjondye catso ty'eca'ndyena Pablo. ³³ Jnda na tquiena Cesarea, tquiena carta na ñ'omna nnom gobiernom ndo' tioona cwenta Pablo l'oo'. ³⁴ Quia sei'naa' gobiernom carta'ñ'ee', ta'x'ee' 'ndyoo Pablo cwaa' ts'ondaa' jna'. Ndo' ljeii' na jna' tsa'ñ'ee' ts'ondaa' Cilicia. ³⁵ Jo' chii matsoom nnom tsa'ñ'ee':

–Quiejndyee nn'a' na cwique' ñ'oom cjo' quia jo' nndiia ñ'oom 'ndyo' ndo' nleijndaa'ya.

Ndo' sa'ntjoom na cal'a sonدارو cwenta tsa'ñ'ee' naquii' wats'iaa' na jndo' Herodes na tuui.

24

Pablo matseinei' cantyja 'naa' nque' jo nnom Félix

¹ Xuee jnda 'om tjacue Ananías tsjoom Cesarea. Jom tyee na cwiluitquieñe. Mati nt'omche' nn'a' na cwiluitquieñe qui'ntaa' nn'a' judios tsjoom Jerusalén ty'ena ñ'e'ñ'e. Jnda na tquiena Cesarea ty'entyjaa'na gobiernom na ñ'e'quiana jnaa' Pablo. Mati Tértulo, ts'a' na 'naa'nti na nntseijoom' ñ'oom, tjañ'ee' ñ'e'ndyena. ² Quia jo' tquee'ñ'e gobiernom Pablo. Jnda chii to' Tértulo tyoñequiaa' jnaa' Pablo. Tsoom nnom gobiernom:

–Cwe' cantyja na jndo' ts'om' 'u ta Félix cwic'aa'yá na tjaa'na' ntia' qui'ntaa'yá. Ndo' t'ma' waa na matseijndaa'ndyu'ti' naquii' njoommeii'. ³ Jo' chii já cwila't'maa'ndyô' 'u. Ndo' ñequii'che' cwil'uuyá na quian'ua' cha'tso naya na mache'. ⁴ Saa tica'na' na jee'

jndye ñ'oom nla'cachjuuyá 'u. Maca^a cwii naya'ñeeⁿ njom' na catseit'ma' ts'om' na nndi' ljo' n'l'uuyá meiiⁿ na tiyo. ⁵ Já jnda' jliuuyá Pablom'aaⁿ jee'cheⁿ ndya' tia ljo' mach'eeⁿ. Tia' macwjaa'ñê já nn'aⁿ judíos cha'waa tsjoomnancue. Ndo' majuutyeeⁿ cwiluiiñê xqueⁿ ñ'oom quii'ntaaⁿ nmaaⁿ nn'aⁿ na cwila'yuu' ñ'eⁿ ts'aⁿ na jna' tsjoom Nazaret. ⁶ Ñe'cjaachom nn'aⁿ na nchii judíos naquii' wats'om t'ma' naa'yá. Ndo' na luaa' nnts'aaⁿ nntseits'iaa'ñê juuna'. Jo' chii já t'uaayá jom na ñe'catu'xaa'yá jom ñequio ljeii na tqeⁿ Moisés na cwileiñ'oo'yá. ⁷ Saa' tjacatii'ñe nquii Claudio Lisias, tsaⁿ na cwiluiitquieñe ndaa' sondaro. Ndo' ñequio na jnde'i'na' tjacwjii'ñê Pablom'aaⁿ luayá. ⁸ Tsoom na já nn'aⁿ na cwiquaa'yá ñ'oom nacjoo' tsaⁿ m'aaⁿ quiooyá na m'aaⁿ. Quia jo' 'u ndaa' nncwax'e' nnom tsaⁿ m'aaⁿ ndo' nljei' na mayuu' cha'tso ñ'oom na cwiquaa'yá nacjoom'm.

⁹ Ndo' mati nn'aⁿ judíos na ñ'eeⁿ na ñ'eⁿ Tértulo jla'jomndyena. Jluena na mayuu' na luaa' waa. ¹⁰ Quia jo' gobiernom s'oo' l'ooⁿ na catseineiⁿ Pablo. Jo' chii t'o' Pablo matsoom:

—Ntyjiyaya 'u ta na jndye ndyu macu'xeⁿ ndyuuaa njoomyá. Jo' chii t'ma'ya ts'oo'ya na nnc'oya 'ndyo'. ¹¹ Ja cwe' jnda'ti canchoo'we xuee na tjowa' Jerusalén na tjocateit'maaⁿ ndyo Ty'oots'om, ndo' 'u ta ndaa' nljei' na mayuu' na ljo'. ¹² Ja meic'cwii t'icatseintja'ndyo ñ'eⁿ nn'aⁿ meii' ticwjaa'ndyo tia' nn'aⁿ naquii' wats'om t'ma' meii' naquii' lan'om nch'u oo meii'quia joo naquii' tsjoom. ¹³ Jo' chii na'm'aⁿ xocalui'yuu' ñ'oom na cwiluena nacjoo'. ¹⁴ Saa' xonquiu'nn'a'ya 'u ta. Ja maxjeⁿ matseit'maaⁿ ndyo Ty'oots'om na tyola't'maa'ndye weloyna na ñet'om teiyo. M'aa'ya na matseijomndyo majuu nato xco na cwilue na'm'aⁿ na tachii jo'ndyo. Saa' tiyuu' na tachii jo'ndyo ee matseyu'a cha'tso ljeii na tqeⁿ Moisés ñequio cha'tso ñ'oom na tyola'ljeii profetas. ¹⁵ Ja ljo'waayu ntyjaa'ya ts'oo'ya cantyja 'naaⁿ Ty'oots'om cha'xeⁿ na ntyjaa'ya n'om na'm'aⁿ. Ntyjaa'ya ts'oo'ya na cha'tso nn'aⁿ na jnda' tjá nnta'ndo'ndda' meii' laxma'na nn'aⁿ na jnda' jliu'ya oo meii' nn'aⁿ na waa jnaaⁿ. ¹⁶ Jo' chii maqueⁿ ndyo na ñequii'cheⁿ nnc'oo'ya na tico'tiana' ntyjiyaya jo' nnom Ty'oots'om ndo' t'icatseit'joo'ndyo meii' nnom jom meii' jo ndaa' nn'aⁿ.

¹⁷ 'Je' jnda' s'aa xuee na tacoca ndyuuaa tsjomya Jerusalén. Jo' chii tjolcwa'a na ñe'quiaya cwentaa' Ty'oots'om ndo' mati na nnts'aaya naya nn'aⁿ ndyuuaaya. ¹⁸ Majo' mats'aaya naquii' wats'om t'ma'. Jnda' tqe'ñju'ndyo cha'xeⁿ costumbre na cwil'aayá nnom Ty'oots'om. Nchii na jeeⁿ jndye nn'aⁿ m'aⁿ ñ'eⁿ ndyo ndo' meii' nchii c'uaa ndyueena na cwila'tja'ndyena. Saa' jnda' na tqe'ñju'ndyo cwanti nn'aⁿ judíos na jna' ndyuuaa Asia jliuna ja jo' jo'. ¹⁹ Maty'iomna' na nquiee na'ñeeⁿ quiocaluena njom' xeⁿ na mayuu' waa ñ'oom na cwituee'na nacjoo'. ²⁰ Oo xeⁿ tinquio na'ñeeⁿ quia jo' calue na'm'aⁿ ljo' waa na tis'a jliuna na s'aaya quia na tyom'aa'ya jo ndaa' na'man'iaaⁿ cwentaa' já nn'aⁿ judíos. ²¹ Macandá cwii waa na c'uaa seiná'ya quii'ntaaⁿ na'ñeeⁿ. Tsjooya ndaana: “Meintyjaa'a jo ndaa'yo' xuee je' na cwitu'xe'nyo' ja cwe' nc'e na matseyu'a na nta'ndo'ndda' nn'aⁿ xeⁿ jnda' tjá.”

²² Ndo' Félix matseijitcuuñê chiuu waa ñ'oom cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndyena cantyja 'naaⁿ Cristo. Jo' chii t'icatseini'oom'ñê nn'aⁿ na tquionquia jnaaⁿ Pablo. Matsoom:

—Quia na nncwjeⁿ nquii Lisias, tsaⁿ na cwiluiitquieñe ndaa' sondaro, nncwax'atya' ñom cha nljeijndaa'ndyo ñ'oom na cwindu'yo'.

²³ Ndo' jo' sá'ntjom Félix capeitaⁿ na cal'ana cwentá Pablo na cwe' nnc'oomjna'yaaⁿ ndo' nchii na nla'cu'na na nncuioajndoo' nc'iaaⁿ aⁿ jom.

²⁴ Tyoowijndyeecheⁿ xuee matyjee'ndda' Félix ndi ñ'eⁿ scoom'm Drusila, ts'aⁿ judía. Tqueeⁿ ñê Pablo na nndyena nntseineiⁿ cantyja na nntseyiu' ts'aⁿ ñequio Jesucristo. ²⁵ Quia jo' Pablo tyotseineiⁿ na cats'aa' ts'aⁿ cantyja na maty'iomnyana' ndo' na tiñequiaañe ts'aⁿ na nnts'aaⁿ yuu na tis'a. Mati tyotseineiⁿ na maxjeⁿ nncuee' xuee na nncu'xeⁿ Ty'oots'om nn'aⁿ. Quia na jndii Félix ñ'oommeiⁿ, ty'ueeⁿ. Mana tsoom nnom Pablo:

—Cja'ndda' je'. Nnty'iaa cwaaⁿ na nncju'naa'ñena' ja, nlqueeⁿ ndyoonnda'a 'u.

²⁶ Mati macantyyaa' ts'om Félix na nntso Pablo nnoom aa xoquii'oom s'om cha nntseican-dyaañe tsaⁿ ñeeⁿ. Jo' chii jndye ndii' tyoqueeⁿ ñê Pablo na tyola'neiⁿ na. ²⁷ Jnda' teinom we chu na m'aaⁿ Pablo jo' jo' teijndyooñe gobiernom Félix, to'ñom Porcio Festo. Ndo' cwe' na jeeⁿ l'ue ts'om Félix na cala'tiuu nn'aⁿ judíos na jom ya ts'a'ñê, ñeeⁿ Pablo na ndicwaⁿ m'aaⁿ tsaⁿ ñeeⁿ na prašo.

25

Pablo matseineiⁿ jo nnom Festo

¹ Jnda'ti ndyee xuee na mam'aaⁿ Festo ts'iaaⁿ quia jo' jlueeⁿ eⁿ Cesarea tjaaⁿ Jerusalén. ² Ndo' ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye ndaa' nn'aⁿ judíos ty'enquiana jnaaⁿ Pablo nnom tsaⁿ ñeeⁿ. ³ Tyotaⁿ na na cats'aaⁿ cwii naya'ñeeⁿ na cjaacand-yoo'ñe Pablo. Taⁿ na na ljo' ee jnda' jla'tiuuna na nndoo'na tsaⁿ ñeeⁿ nato na nla'cuee'na juu. ⁴ Saa' Festo tinquiaaⁿ ñ'oom'm. Tsoom ndaana:

—Pablo maxjeⁿ m'aaⁿ prašo Cesarea ndo' ja tajndye cwii tjoo na nncjqlcwa'a jo' jo'.
 5 Jo' chii 'o nn'aⁿ na cwiluiitquiendyo' tsa'yo' Cesarea ñ'e'ndyo. Jo' jo' ññe'quia'yo' jnaaⁿ
 tsaⁿñeeⁿ xeⁿ waa ljo' s'aaⁿ.

6 Ñe'ñeeⁿ ñe'qui xuee ljoo'ñe Festo Jerusalén. Jndaⁿ chii tjalcweeⁿ Cesarea. Teincoo
 cwiicheⁿ xuee tjawacatyeeⁿ yuu na maxjeⁿ quiwacatyeeⁿ na m'aaⁿ gobiernom. Sa'ntjoom
 na quioñ'omna Pablo. 7 Quia na jndaⁿ tyjeeⁿ Pablo, mam'aⁿ nn'aⁿ judíos na tquiona Cesarea
 na jnaⁿ na Jerusalén. Ty'ela'candyoo'ndyena nacañom'm. Ndo' t'maⁿ jnaaⁿ tyol'ana
 saq ticalui'yuu' ñ'oom na cwiluena nacjoom'm. 8 Quia jo' tso Pablo na tiyuu' ñ'oom na
 cwiluena. Tsoom:

—Ja meⁿchjoo tjaa na cotseitjoondyo meⁿ na cjoo' ljeii na tqeⁿ Moisés na cwileiñ'ooⁿ ja
 nn'aⁿ judíos na cjoo' wats'om t'maⁿ, meⁿ nnom tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ t'maⁿ tsjoom Roma.

9 Saq Festo l'ue ts'oom na c'om nn'aⁿ judíos na ya ñ'oom ñ'e'ñe. Jo' chii tsoom nnom Pablo:

—¿Aa ñe'cja' Jerusalén na jo' jo' nleijndaa'ya ñ'oom 'naⁿ na nncu'xaⁿya 'u'?

10 Matso Pablo nnoom:

—Je' mameintyjaa'a jo njom' 'u ta yuu na maty'iomna' na nntu'xeⁿndyo ee 'u waa na
 matsei'xmaⁿ cantyja 'naaⁿ tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ t'maⁿ tsjoom Roma. Ee nn'aⁿ judíos tjaa na
 cotseitjoondyo ndaana ndo' mantyji'ya' na ljo'. 11 Ja ññequiaandyo na nnc'ioⁿ xeⁿ waa ljo'
 s'aa na maty'iomna' na c'io na nntioq'ya jna'ya. Saq tiyuu' ñ'oom na cwiqueⁿ na m'aⁿ
 nacjoya. Jo' chii ticwanaaⁿ na ññequiaa ts'aⁿ ja lueena. Ja macaⁿ na nquii tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ
 t'maⁿ tsjoom Roma nncu'xeⁿ ja.

12 Quia jo' seineiⁿ Festo ñequio naⁿtquie. Jndaⁿ chii tsoom nnom Pablo:

—Jndaⁿ tcaⁿ ñ'oom na tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ t'maⁿ tsjoom Roma nncu'xeⁿ 'u. Jo' chii maxjeⁿ wja'
 na m'aaⁿ jom.

Matseineiⁿ Festo cantyja 'naaⁿ Pablo nnom Agripa

13 Jndaⁿ teinom cwantindyo xuee ndo' tuee' Agripa tsjoom Cesarea ñequio tyjeeⁿ Berenice.
 Ty'enquiana na xmaⁿñe Festo. Agripaⁿñeeⁿ cwiluiiñe tsaⁿ na matsa'ntjom nn'aⁿ judíos.

14 Jndye xuee ljoo'ndyena jo' jo'. Jo' chii seineiⁿ Festo cantyja 'naaⁿ Pablo nnom Agripaⁿñeeⁿ.
 Matsoom:

—Ljoo m'aaⁿ cwii tsaⁿs'a na 'ndii Félix na prašo juu. 15 Quia na tjoya Jerusalén, teyee
 na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye ndaa nn'aⁿ judíos tyoñe'quiana
 jnaaⁿ na noq'ya. Tyotaⁿ na catsa'ntjoⁿya na cueeⁿeⁿ. 16 Saq tsjoo ndaana na tiquil'a
 nn'aⁿ romanos na cwe' nncue'to ts'aⁿ. Najndyee nntjomndye nn'aⁿ wats'iaaⁿ nluena
 ljo' s'aa ts'aⁿ. Ndo' mati nquii ts'aⁿ nntsoom ljo' s'aaⁿ. 17 Jo' chii quia na jndaⁿ tquie
 naⁿñeeⁿ ñjaaⁿ t'icatseyoo'ndyo. Teincoo cwiicheⁿ xuee mana tjowa'catya'ya yuu na maxjeⁿ
 quiwa'catya'ya na m'aaⁿya ts'iaaⁿ. Sa'ntjoⁿ na cjaacandyoo'ñe Pablo. 18 Seitiuuya aa
 nchii t'maⁿ jnaaⁿaⁿ. Saq quia na jlue naⁿñeeⁿ jnaaⁿaⁿ sei'noⁿaⁿ tiyuu' na waa ljo' s'aaⁿ.
 19 Macandá cwila'ncjoo'ndyena ñ'e'ñe cantyja ñ'oom na cwila't'maaⁿndyena ndo' cantyja
 'naaⁿ Jesús. Ee jndaⁿ tue' tsaⁿñeeⁿ saq Pablo matsoom na mawando'xco tsaⁿñeeⁿ. 20 Saq ja
 ticaljeii chiuu nnts'aayo na nntseijndaa'ndyo ñ'oom'ñeeⁿ. Jo' chii tax'aya 'ndyoo Pablo aa
 ya na wjaⁿ Jerusalén na jo' jo' nncu'xaⁿya jom cantyja 'naaⁿ ñ'oom'ñeeⁿ. 21 Saq jom tcaaⁿ
 na nquii Augusto, tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ t'maⁿ tsjoom Roma, nncu'xeⁿ jom. Jo' chii sa'ntjoⁿya na
 caljoo'ñe na prašo jom hasta xjeⁿ na nndaⁿ njñooⁿya jom na m'aaⁿ tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ t'maⁿñeeⁿ.

22 Quia jo' matso Agripa nnom Festo:

—Mati ja ñe'candiya na nntseineiⁿ.

Matso Festo nnoom:

—Iocheⁿ nndi' nntseineiⁿ.

23 Teincoo, quia ljo' Agripa ñequio Berenice tcwee'na liaa na jeeⁿ ndya'ya. Ty'ena na m'aaⁿ
 Festo. Ty'e'quie'na naquii' w'aa ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye ndaa sondaro ndo' ñequio
 nn'aⁿ na cwiluiitquiendye quii' tsjoom. Quia jo' sa'ntjom Festo na c'oo'omna Pablo. 24 Ndo'
 matso Festo:

—'U ta Agripa ñequio 'o na m'aⁿyo' ñjaaⁿ, macwinty'ia'yo' tsaⁿs'am'aaⁿ. Cha'tso
 nn'aⁿ judíos na m'aⁿ Jerusalén ndo' mati nn'aⁿ na m'aⁿ ñjaaⁿ Cesarea cwiqueⁿna ñ'oom
 nacjoom'm. Jndeiⁿ ndyueena cwiluena na tseixmaaⁿ na cueeⁿeⁿ. 25 Saq ja jndaⁿ ljeiya na
 tjaa ljo' mach'eeⁿ na tseixmaaⁿ na cueeⁿeⁿ. Ndo' jndaⁿ tcaaⁿ na nquii Augusto, tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ
 t'maⁿ tsjoom Roma, nncu'xeⁿ tsaⁿñeeⁿ jom. Jo' chii jndaⁿ seitiuuya na nntseicwanoⁿya
 jom na m'aaⁿ tsaⁿñeeⁿ. 26 Saq tjaa'naⁿ jnaaⁿaⁿ na majndaa' na nntseiljeiya na m'aaⁿ ta
 tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ t'maⁿñeeⁿ. Jo' na jndaⁿ jndyoñ'oⁿya jom jo ndaa'yo', ndo' majndeiiticheⁿ
 jo njom' 'u ta Agripa. L'ue ts'oq'ya na nncwaxe' nnoom. Aa nchii nleijndaa' jnaaⁿaⁿ
 na nntseiljeiya. 27 Ee ja matsjooⁿ cwe' ts'iaaⁿndyo na nntseicwanoⁿya cwii prašo ndo'
 ticatsjooⁿya chiuu waa jnaaⁿaⁿ.

26

Pablo ma'mooⁿ cantyja 'naaⁿaⁿ nnom Agripa

¹ Quia jo' matso Agripa nnom Pablo:

—Wanaaⁿ na catseineiⁿ! cantyja 'naⁿ!

Seintyja Pablo ts'oqⁿ. Tqoⁿqⁿ na tyotseineiⁿ cantyja 'naaⁿaⁿ. ² Matsoom:

—Mañequiaana' na neiⁿya, 'u rey Agripa, na nndi' ñ'oom ndyq nncq xuee je'. Nntsjooya cantyja na ntyjiya na meiⁿchjoo tiyuu' ñ'oom na cwiqueⁿ nn'aⁿ judíos nacjoya. ³ Ee 'u mantyiya' cha'tso costumbre na cwil'aa já nn'aⁿ judíos ñequio cha'tso ñ'oom na tileicatjoom' m'maaⁿyâ. Jo' chii mats'aa ty'oo njom' na c'oom' na t'maⁿ ts'om' na nndi' ñ'oom na nntsjoq.

Chiuu tyom'aa' Pablo cwii tqoqcheⁿ na nlcwe' ts'oom jnaaⁿaⁿ

⁴ Tsoti Pablo:

—Cha'tsondye nc'iaya nn'aⁿ judíos manquiuyana chiuu na ñet'oqⁿya quii'ntaaⁿ na xjeⁿ na cachjoondy ndyuaa tsjomya ndo' mati na ñet'oqⁿya tsjoom Jerusalén. ⁵ Toom cwe' nla'tiuuna na nntjei'yuu'ndyena na mats'aⁿ fariseo ja ee jndâ jaach'ee xuee manquiuna na ljo'. Manquiuna na mats'aa cha'na cwil'a nn'aⁿ fariseo'ñeeⁿ na cwila'candatina chiuu na t'maⁿ ljei na tqueⁿ Moisés. ⁶ Je' m'aaⁿya ljoo na nntu'xe'ndyq cwe' ee ntyjiyaya naquii' ts'oqⁿya na nnta'ndo'nnda' nn'aⁿ na jndâ tja. Ee luaa' ñ'oom na tso Ty'oqts'om ndâq welooyâ na ñet'om teiyo na nnts'aaⁿ. Ja ntyjaaⁿya ts'oqⁿya na nncue'ntyjo ñ'oom'ñeeⁿ. ⁷ Ndo' cha'tso na canchoo'we ntmaaⁿ nc'iaayâ nn'aⁿ Israel majo'ti ntyjaaⁿya n'omna na nnta'ndo'nnda' nn'aⁿ na jndâ tja. Jo' na tic'oomeintyjee'na na cwila't'maaⁿndyena Ty'oqts'om ñequio na xcwee' n'omna. Ndo' ja, nc'e na maluaa' ntyjaaⁿya ts'oqⁿya, 'u ta Agripa, jo' na jndâ tqueⁿ nt'om nc'iaya nn'aⁿ judíos ñ'oom nacjoya. ⁸ Ticatsona' na cwila'tiuu'yo' na tiyuu' na matseilcwinnda' Ty'oqts'om nn'aⁿ xeⁿ jndâ tja.

Ñtco'wi' Pablo nn'aⁿ na cwilayu'

⁹ Tsoti Pablo:

—Nncq tyotseitiuyya na maxjeⁿ jndei'na' na nlcqo'wi'a nn'aⁿ na cwila'yu' ñ'eⁿ Jesús tsaⁿ na jnaⁿ Nazaret. ¹⁰ Ndo' mayuu' na tcqo'wi'a nn'aⁿ naquii' tsjoom Jerusalén. Jndye nn'aⁿ na la'xmaⁿ cwentaa' Ty'oqts'om tqoqⁿya w'aancjo ñ'oom ndyuee ntyee na cwiliuitquiendye. Ndo' mati seijomndyq na tja na'ñeeⁿ. ¹¹ Jndye ndii' tyocq'wi'a nn'aⁿ cha'tso lan'om 'naaⁿ nn'aⁿ judíos. Tyol'uee'ndyq chiuu nnts'aa cha catjei'ndye nn'aⁿ cantyja na cwila'yu'. Mayuu'cheⁿ na seijmeiⁿna' ja hasta mati nt'omcheⁿ njoom na tquia tjo na tyocq'wi'a nn'aⁿ na cwila'yu'.

Matseinei'nnda' Pablo na nlcwe' ts'oom jnaaⁿaⁿ

(Hch. 9:1-19; 22:6-16)

¹² Tsoti Pablo:

—Majo' ts'iaaⁿ na tjo tsjoom Damasco ñequio ljei na tquia ntyee na cwiliuitquiendye na mañequiaana' na jndoya ee ty'ioomna ts'iaaⁿñeeⁿ ja. ¹³ 'U ta, wa'njoqⁿya nato, ndo' cha'na quiajmeiⁿ nty'iaya chom na jnaⁿna' cañoom'luee na xueetina' nchiiti ñe'quioom'. Seixueena' ndiocheⁿ yuu m'aaⁿya ñequio nn'aⁿ na ñ'eeⁿ ñ'e'ndyq. ¹⁴ Cha'tsondyô tquiaandyô nomtyuaa, ndo' jndiyya na seineiⁿ ts'aⁿ nqoⁿ ñequio ñ'oom hebreo. Matso: “Aa ndi' Saulo, çchiuu na maco'wi' ja? 'U maco'wi'ndyuu' che'nncu' cha'na matjom quioo'jndyo na mameiⁿ ntsio' nnom ts'oom tã na ñ'eⁿ matseityuaa' ts'aⁿ juuyo'.” ¹⁵ Quia jo' tsjoq: “ç'Ñeeⁿ 'u Ta?” Ndo' matsoom nqoⁿ: “Ja Jesús tsaⁿ na maco'wi'. ¹⁶ Saq quicantja', cwintyje', ee ja jndâ teitquoo'ndyq njom' na nnt'iqⁿ ts'iaaⁿ 'u na nndi'ntjom' nqoⁿ. Nncwji'yuu'ndyuu' ljo' na jndâ nty'ia' je' ndo' mati na quia nty'ia'ti' ja. ¹⁷ Nncwañqoⁿa 'u ljo' na ñe'call'a nn'aⁿ judíos ñequio nn'aⁿ na nchii judíos. Ee majñqoⁿya 'u na m'aⁿ nn'aⁿ na nchii judíos. ¹⁸ 'U nntei'jndei' na'ñeeⁿ na nla'ngⁿna cha tacal'ana yuu na tia ee jo' matseijomna' cha'cwijom mac'eⁿ ts'aⁿ yuu na jooⁿñe. Saq nl'ana yuu na l'ue ts'om Ty'oqts'om ee jo' matseijomna' cha'na mac'eⁿ ts'aⁿ yuu na xueeñe. Ndo' nnc'oomeintyjee'na na m'aaⁿ nacje 'naaⁿ Satanás, nnc'omna nacje 'naaⁿ Ty'oqts'om. Cantyja na nla'yu'na ñ'e'ndyq jo' na nntseit'maⁿ ts'oqⁿya jnaaⁿna ndo' maxjeⁿ matjom nndaana cha'xjeⁿ cwicandaa nt'omcheⁿ nn'aⁿ na jndâ lju' naquii' n'om.”

Pablo matseicanaqⁿ ñ'oom na tso Jesús nnoom

¹⁹ Tsoti Pablo:

—Jo' chii seicandaya, 'u rey Agripa, ñ'oom na tso Jesús quia na teitquoo'ñe nqoⁿ. ²⁰ Najndyee seinaaⁿya ndâq nn'aⁿ tsjoom Damasco. Tsjoq na calcwe' n'omna jnaaⁿna, c'oontyjonaxeⁿ Ty'oqts'om. Mati tsjoq na cal'ana yuu na maty'iomnyana' cha ca'mo'na' na mayuu' na jndâ lcwe' n'omna. Jndâ jo' majo'ti seinãⁿya ndâq nn'aⁿ Jerusalén ñequio cha'waa ts'ondaa Judea. Mati seinãⁿya ndâq nn'aⁿ na nchii judíos. ²¹ Cwe' jnaaⁿ na

tyotseina^{ya} ñ'oommei^l jo' na t'ue nn'aⁿ judíos ja naquii' wats'om t'maⁿ na nla'cuee'na ja. ²² Saa mateijndeiⁱ Ty'oots'om ja. Jo' chii hasta je' ndicwaⁿ mañequiaya ñ'oom ndaa cha'tso nn'aⁿ meiiⁿ nn'aⁿ na t'maⁿ cwiluiindy^e ndo' meiiⁿ nn'aⁿ na tjaa ljo' coluiindy^e. Ñ'oom na matseina^{ya} mei'chjoo tjaa na matseicwaljoo'a ntyjati cha'xjeⁿ ñ'oom na tyoñequiaa Moisés ñequio profetas na jluena chiuu waa na quia nluui. ²³ Naⁿñeeⁿ tyoluena na maxjeⁿ wi' nntjom Cristo, nquii na nncwji'n'maaⁿñe nn'aⁿ. Nncueeⁿeⁿ ndo' nncwando'xoom. Jom ts'oo najndyee na nncwando'xco na cha'tso nn'aⁿ na jndā tja. Cantya ja na nncwando'xoom m'moⁿna'ndaā jā nn'aⁿ judíos ndo' ndaaⁿ nt'omcheⁿ nn'aⁿ na nchii judíos na nquii Cristo, tsaⁿ na nncwji'n'maaⁿñe nn'aⁿ, jndā jndyo.

Pablo mal'uee'ñē chiuu nndaq nnts'aa' na nntseyu' Agripa

²⁴ Xcwe na matseineiⁿ Pablo ñ'oommeiiⁿ ndo' majndeiito t'o Festo. Jndeiⁱ seineiiⁿ matsoom:

—Xque^l 'u Pablo, matseintjeiⁿna', cwe' na jeeⁿ jndye seiⁿna', jo' na luaa' matjom^l.

²⁵ Saa tso Pablo:

—'U ta, ja tjaa'naⁿ na matsei'ndaa'na' xquaaⁿ. Matseitiuuyaya naquii' xquaaⁿ ndo' matseina^{ya} ñ'oom na mayuu'. ²⁶ Luaa m'aaⁿ Agripa, ts'aⁿ na matsa'ntjom. Jom t'uu ntyjeeⁿ ñ'oommei^l. Jo' chii ja ñequio na t'maⁿ ts'ooⁿ matseina^{ya} jo nnoom ee ntyjiiya na jom cha'tso ñ'oommei^l mantyjeeⁿ cantya na jndā tuii, ee nchii na tuii jo' na cwe' wanty'iuu'. ²⁷ 'U ta Agripa, ¿aa matsei'yu' ñ'oom na tyola'ljeii profetas? Ja ntyjii na matsei'yu' ñ'oom na tyolue naⁿñeeⁿ.

²⁸ Matso Agripa nnoom:

—'U cwaaⁿti matsei'tiuu' na cwe' chjoowi^l ñ'oom na jndā tsu' luaa', manntseyu'ya ja ñequio Cristo.

²⁹ Matso Pablo nnom:

—Meiiⁿ na jndye oo meiiⁿ na tijndye ñ'oom na jndā jndi' tsjoo ñequio cha'tsondy^e nn'aⁿ na cwindye na matseina^{ya}, toom cwe' na nnts'aa Ty'oots'om na nc'om'yo' cha'na m'aaⁿ ja cwe' na nchii na chu'tye'ndyo' cha'na chu'tye'ndyo' ja, saa na nlayu'yo' cha'xjeⁿ na matseyu'a.

³⁰ Jndā seineiⁿ Pablo ñ'oommei^l teintyjee' rey'ñeeⁿ ñequio gobiernom, ñ'eⁿ Berenice, ñequio cha'tso nn'aⁿ na meindyuaandy^e ñ'eⁿndyena. ³¹ Jlu'na ch'eⁿ. Tyola'neiⁿ ntyjeena ndaana. Jluena:

—Tjaa ljo' s'aa tsa'm'aaⁿ na tseixmaaⁿ na nncueeⁿeⁿ oo na nljoo'ñē w'aancjo.

³² Tso Agripa nnom Festo:

—Nndaā na nndyaañe tsa'm'aaⁿ xeⁿ nchii na tcaaⁿ na nncu'xeⁿ nquii tsa'maⁿ'ts'iaaⁿ t'maⁿ tsjoom Roma jom.

27

Pablo cwilacwanomna jom tsjoom Roma

¹ Jla'tiuuna na njñoomna Pablo ndyuua Italia. Jo' chii tioonaa cwenta jom ñequio nt'omcheⁿ praso l'o capeitaⁿ na jndyu Julio, ts'aⁿ na matsa'ntjom cwii tmaaⁿ sondaro na jndyuna' Augusto. Ndo' ja Lucas, tjoñ'aⁿ ñ'eⁿ Pablo. ² Saacuogyā w'aandaa. Ndo' tjañ'eⁿ Aristarco ñ'eⁿndyô. Jom ts'aⁿ tsjoom Tesalónica ndyuua Macedonia. Ndo' w'aandaa'ñeeⁿ jna'na' tsjoom Adramitio na wjaana' njoom na m'aⁿ 'ndyoo ndaaluee ndyuua Asia. Jndā tuogyā, mana saayā. ³ Cwiicheⁿ xuee squiaayā tsjoom Sidón. Ndo' Pablo, s'aa Julio na wi' ts'om jom. Tquiaa tsa'ñeeⁿ ñ'oomⁿ na nncjaacando'yaaⁿ nn'aⁿ na ya ñ'oom jom ñ'eⁿndye ndo' na nnteix'eeyana jom. ⁴ Jndā chii saacuogonndaatā w'aandaa. Jnaa'yā tsjoom Sidón. Saanquandyô nandyee' ndyuuaaxe'ncwe Chipre ee jo' jo' tijndeiiti maqui'caljoo jndye sta w'aandaa cantya na tsaayā. ⁵ Saawi'nooⁿyā ñ'eⁿ w'aandaa nacjee' ndyuua Cilicia ñequio ndyuua Panfilia. Squiaayā tsjoom Mira ndyuua Licia.

⁶ Jo' jo' ljeii capeitaⁿ w'aandaa na jna'na' tsjoom Alejandría na wjaana' ndyuua Italia. Tsoom na jo' cuogyā. Jo' chii tuogyā juuna'. ⁷ Jndye xuee nioom tyotsaayā. Nc'uaa' chii saacatsquiaayā ndyeyu yuu na waa tsjoom Gnido. Ndo' na taleicandaā nntsaandyeyuuyā na ndicwaⁿ maqui'caljoo jndye sta w'aandaa, jo' chii saanquandyô tei'noo'yā ndyuua Salmón, saawi'nooⁿyā nacjee' ndyuuaaxe'ncwe Creta. ⁸ Jeeⁿ ndyaa' nc'uaa' saawi'nooⁿyā nacañoom'wi' tyuaa'ñeeⁿ. Chii squiaayā cwii joo na nndyoo' tsjoom Lasea na jndyuna' Buenos Puertos yuu na tjaquiee'ndii'ñe ndaaluee.

⁹ Jndye xuee t'oo'yā nato ñ'eⁿ w'aandaa nc'e na tis'a m'aaⁿ jndye. Ndo' je' jndā tue'ntyjo ncuee na teincuu' na cwii nncjaati w'aandaa ee jndā macwitsaaquiaā ñ'ncueesua'. Jo' chii Pablo sei'jooⁿqⁿ n'om nn'aⁿ. ¹⁰ Matsoom:

—Luaa matsei'noⁿa 'o re, xeⁿ nntsaatyaaya nntjooⁿya natā', ndo' t'maⁿ nntsuundyô. Nchii macandā canchuu ñequio w'aandaa, saa mati ncjooya nncwjaaya.

¹¹ Saq capeitaⁿ seiyoombⁿ ñ'oom na tso ts'aⁿ na maleiñ'oom w'aandaa ñequio ts'aⁿ na 'naaⁿ juuna'. Ñ'oom na tso Pablo t'icatseiñ'oom'ñê. ¹² W'aandaa'ñeeⁿ meintyjee'na' yuu na maxjeⁿ cwi'ooomeintyjee' l'aandaa. Saq ticuee'cheⁿ na ya na jo' jo' nncwintyjee'na' naquii' ncueesua'. Ndo' majndyendyetina cwiluena na tsaaatsaaya^{yâ}. Jluena aa nchii nnts'aana' na nntsquiaçañoⁿyâ yuu na cwi'ooomeintyjee' l'aandaa tsjoom Fenice majuu ndyuaaxeⁿcwe Creta. Ee jo' jo' ya nljoo'ndyô ncueesua' ee tijndei mawinom jndye.

Jndei tiao jndye ts'om ndaaluee

¹³ Jndyo jndye tijndei tijndei. Tjantquiena' w'aandaa jo ntyja na cwitsaayâ. Jo' chii jla'tiuna na ya na nntsaa^{yâ}. Quia jo' xjo na majaacue quii' ndaaluee cha nncwintyjee'cheⁿ w'aandaa, jla'wena juuna'. Chii saayâ saawi'nooⁿyâ cañoom'wi' tyuaaxeⁿcwe Creta. ¹⁴ Tyoowijndye na saayâ ndo' tei'caljoo jndye t'maⁿ w'aandaa. Majuu ndyuaaxeⁿcwe Creta jna'na' jondo' cantya na cwicalui' cancjoo ntquiee'. ¹⁵ Jndye'ñeeⁿ tjomñe w'aandaa. Tyotsei'che'na' juuna'. Jo' chii 'ndyaatooyâ, cjaañ'oomto jndye juuna' yuu na ñe'cjaañ'oomna'. ¹⁶ Tei'nooⁿyâ cwii ndyuaaxeⁿcwe chjoo na jndyu Clada. Jo' jo' ticuee'cheⁿ na jee'cheⁿ jndei m'aaⁿ jndye. Tyolajndaayâ ndo' juu xuljoo na tsaacantya-jaandyô, nc'uaa' chii jndaâ tuagâ^â juuna' ts'om w'aandaa. ¹⁷ Jnda tuagâ^â xuljoo ts'om w'aandaa jla'tye'na w'aandaa ñequio l'uaa cha tintyuii'na'. Nquiaana xeⁿ nncjaac'oo' w'aandaa cwii joo na jndyuna' Sirte yuu na jndye tei' ñjom. Jo' chii to'ñoomna liaa ntmeiⁿ na macwjaa'ñena' jndye ee ñe'cala'xjeeⁿndyena na jndei mantquie jndye w'aandaa. Jnda jo' 'ndyetona tjantquie jndye juuna'. ¹⁸ Teincoo cwiicheⁿ xuee ndicwaⁿ jndei maqui'caljoo jndye w'aandaa. Jo' chii to'na tyotjei'na canchuu ts'omna'. Tyotuee'na joona' ts'om ndaaluee cha na nntseixjeeⁿñena' na jaa' w'aandaa. ¹⁹ Ndo' xuee jnda ndyee cha'tso l'oo ts'iaaⁿ cwentaa' w'aandaa ncjoo^{yâ} tyotjei'â joona' ñequio luagâ^{yâ}, tyotuaagâ^â joona' ts'om ndaaluee. ²⁰ Jndye xuee taticantya'iaayâ ñe'quioom' meⁿ cancjoo. Ndo' jeeⁿ ndya' jndei tyoqui'caljoo jndye t'maⁿ w'aandaa hasta tyolatiuuyâ tjaa chiuu jndye ya, maxjeⁿ nncwjaayâ.

²¹ Jnda jaach'ee xuee tacocwaa'â. Jo' chii teintyjee' Pablo quii'ntaaⁿ nn'aⁿ. Matsoom:

—O re, yati xeⁿ cwe' jndye'yo' ñ'oom na tsjoo xjeⁿ na m'aa'ya Creta na tinquiioya. Quia jo' xocatjoo'ya na nmeiⁿ!, ndo' meiiⁿ canchuu xocatsuuna'. ²² Saq je' matsjoo c'om't'maaⁿndyo' n'om'yo' ee meiⁿcwiindyô xocwjaaya macandâ nquii' w'aandaa nntsuna'. ²³ Ee ja matseixma'ya cwentaa' Ty'oots'om ndo' mand'i'ntjo'ya nnoom. Tsjom teincoo je' jñoom cwii ángel cwentaa'aⁿ na m'aa'ya. ²⁴ Matso ángel'ñeeⁿ nooⁿ: “Tinc'oom' 'u Pablo na nquia' ee maxjeⁿ nncue' na m'aa' tsa'ma'ts'iaa' t'ma' tsjoom Roma. Ndo' cantyja 'na' 'u cha'tso nn'a' na quio ñ'eⁿ!, Ty'oots'om nnts'aa na ticwjena.” ²⁵ Jo' chii 'o re c'om't'maaⁿndyo' n'om'yo' ee ja matseyu'a na nnts'aa Ty'oots'om cha'xjeⁿ na tso ángel nooⁿ. ²⁶ Saq nncjaaju'yuuna' jaa cwii ndyuaaxeⁿcwe.

²⁷ Teincoo cha'na quin'oom xuee na tyotsaayâ chii squiaayâ ndaaluee Adria. Lomañjaaⁿ majuu jndye w'aandaa na wjaana'. Cha'na xcwe tsjom ndo' jla'noⁿ nn'aⁿ na cwileiñ'om w'aandaa na manndyoo' nntsquiaayâ yuu m'aaⁿ tyuaa. ²⁸ Tuee'na 'na' na nnty'iaana cwanti njoom naquii' ndaatoo ndo' jliuna njoom cha'na ntquiuu nc'aa. Ty'ety'etina chii jliuna njoom cha'na quin'oom nc'aa. ²⁹ Nquiaana na nquii'joo w'aandaa ljo'. Jo' chii tuee'na ñequiee xjo quii' ndaaluee na ñjoomna' jo ts'aaⁿ w'aandaa na nl'ana' na nncjaaw-intyjee'cheⁿna'. Jnda jo' ñequio na chjoo' n'omna cwii tyomeindo'tina na nleixuee. ³⁰ Jnda jo' nn'aⁿ na cwileiñ'om w'aandaa jla'tiuna na nlei'nomna. Jo' chii ty'ena sta w'aandaa. Cwe' l'ayana na ndoo' cwituee'na ncjo naquii' ndaaluee na nl'ana' na nncjaameintyjee'cheⁿ w'aandaa. Saq tiyuu', ee xuljoo cwituee'na quii' ndaaluee na nlei'nomna. ³¹ Saq Pablo matsoom nnoom capeitaⁿ ñequio sondaro 'naaⁿ':

—Xeⁿ na'm'aⁿ ticaljoo'ndye ts'om w'aandaa quia jo' 'o xocandaa nlu'i'n'maa'ndyo' ñjaaⁿ.

³² Jo' chii tyjee sondaro ts'uaa na chu'tye' xuljoo. Mana 'ndyena na tjawjaana'.

³³ Quia na jaawindyoo' nleixuee seiñeⁿ Pablo ndaaⁿ nn'aⁿ na cwa'na. Matsoom:

—Je' jnda quin'oom xuee na m'aⁿyo' na chjoo' n'om'yo', tyoocwa'yo', ndo' tyoonda'yo'.

³⁴ Jo' chii mats'aa ty'oo ndaa'yo' na nlcwa'yo' cha nnc'omjndeiⁿ n'om'yo' ee meiⁿcwiindyô' xocwje'yo'. Cha'tsondyo' nlu'i'n'maa'ndyo'.

³⁵ Jnda tsoom na luua' to'ñoom tyoo'. Tquiaaⁿ na quian'l'uaa' Ty'oots'om jo ndaa' cha'tso naⁿñeeⁿ. Jnda jo' tyjeeⁿ juuna', toⁿoⁿ na macwaaⁿaⁿ. ³⁶ Ndo' na luua' s'aa' cha'tsondyena ty'omt'maaⁿndyena n'omna. Mati joona to'na tcwa'na. ³⁷ Na cha'tsondyô na m'aa'yâ ts'om w'aandaa, we siaⁿto waljoo' ndyeeen'aaⁿ nchoo' nqui nchoo' yomndyô. ³⁸ Jnda na tjacjoona na tcwa'na, quia jo' tyotioomna canchuu lqueeⁿ trigo ts'om ndaaluee cha nntseixjeeⁿñena' na jaa' w'aandaa.

Tjac'oo' w'aandaa ndo' na tei'ndaa'na'

³⁹ Quia na jndā teixuee, nn'aⁿ na cwilei'ñ'om w'aandaa tícata'naaⁿna ndyuaa'ñeeⁿ. Sāa jliuna cwii joo yuu na tjaquiee'ndii' na m'aaⁿ ndaaluee yuu ñequii' ts'otei'. Jla'tiuuna ya xeⁿ nndaā n'l'ana na nncjaaquiee' w'aandaa jo' jo'. ⁴⁰ Quia jo' ncjo na tuee'na ts'om ndaaluee na nncjaaawintyjee'cheⁿ w'aandaa, tyjena l'uaa na ñjooma'. 'Ndyena ncjo'ñeeⁿ ts'om ndaaluee. Ndo' jla'canaⁿ na n'oom pala' na jla'tyeⁿna ee joona' cwilei'uee'ndyena na wjaantquiēna' w'aandaa. Ndo' jla'ntyjana liaa jo sta w'aandaa na macwjaa'ñena' jndye cha wjaantquiēna' w'aandaa. Jndā chii tq' w'aandaa na wjaana' jo yuu tjaquiee'ndii' na m'aaⁿ ndaaluee. ⁴¹ Sāa squiaāyā cwii joo yuu cwiťjom we tsei' ndaa. Mana tjac'og' sta w'aandaa naquii' tei' yuu na cañjeii' m'aaⁿ ndaa. Mana taticandāā nntjeii'ndyena juuna'. Ndo' ts'aa'na' jna'na' na tjatyuii' s'aa nmoⁿ t'maⁿ. ⁴² Quia jo' jla'tiuu sondaro na nla'cwjeena prašo cha tinc'oota'ljoo' naⁿñeeⁿ na mana nlei'nomna. ⁴³ Sāa capeita' ñe'cwañom'm Pablo. Jo' chii tinquiaaⁿ na nla'cwjee sondaro prašo. Ndo' prašo na 'naaⁿ na nnta'ljoo' sa'ntjoom na joona najndyee catuee'ndyena ts'om ndaaluee, c'oota'ljoo'na cha nłquiēna tyuaatcwii. ⁴⁴ Ndo' nt'omche' c'ootyondyē cjo' lcaa' oo cjo' lcaa'ntaⁿ na tyuii' w'aandaa. Jo' na cha'tsondyō ya squiaāyā tyuaatcwii.

28

'Naa' na tyoch'ee Pablo na tyom'aa' ndyuaaxe'ncwe Malta

¹ Jndā na jlui'n'maa'ndyō naw'iñeeⁿ chii jliuuyā na Malta jndyū ndyuaaxe'ncwe yuu squiaāyā. ² Nn'aⁿ ndyuaa'ñeeⁿ l'ana na ya nn'a'ndyena ñ'e'ndyō. Jla'canaa'ndyena chom. Jluena na calawiindyō, ee jee' tei' ndo' jndā macwiwa'. ³ Pablo seixcweeⁿ cwii sāā' n'oom teincwe. Ndo' quia na tiom joona' naquii' chom jlui'nom cwii catsuu na maleinomyo' chom. Mana t'uiyo' ts'og' tyeⁿ. ⁴ Ndo' nn'a' ndyuaa'ñeeⁿ quia na nty'iaana na tiñe'ca'ndiyo' ts'og' tyola'nei' che'nquieena ndāā n'iaana. Jluena:

—Tsa'm'aaⁿ ğaa nchii maxjeⁿ ts'aⁿ na ñeseicwjee nn'a' jom? Ee meiiⁿ na jlui'n'maa'ñeⁿ ts'om ndaaluee sāā je' maxjeⁿ nntioom cantyja na tis'a ñes'aaⁿ nncueeⁿleⁿ.

⁵ Sāa Pablo seitei'ncweeⁿ ts'og'. Mana tiooñeyo' naquii' chom. Tjaa na teinoom'm. ⁶ Naⁿñeeⁿ tyomeindoo'na, jla'tiuuna na nncwjaa'ñena' tcoo' Pablo oo na mats'ia jo' cwe' nnguiooñetoom mana nncueeⁿleⁿ. Sāā jndā tjawiquiuu' na meindoo'na, cwinty'iaana na tjaa na teinoom'm, jo' chii cwiicheⁿ ljo jla'tiuuna. Jluena na jom cwii ty'oots'om.

⁷ Nndyoo' yuu tyolawindyō waa tyuaa cwentaa' ts'aⁿ na cwiluitquieeñeti tyuaaxe'ncwe'ñeeⁿ. Publio jndyū tsa'ñeeⁿ. Tsoom na caljoo'ndyoyāyā waⁿa. Quia jo' ljoo'ndyō jo' jo' cwii ndyee xuee. Seiñ'oom'ñeⁿ jā tquiaaⁿ na tcwaa'ā. ⁸ Ndo' seijomna' na wii' tsotyeeⁿ. Matseiconā joo ndo' mateii' ndaanom'. Tjantjyaa' Pablo tsaⁿñeeⁿ. Seineiⁿ nnom Ty'oots'om. Jndā chii tiom l'og' nacjoo' tsaⁿñeeⁿ, sein'maaⁿ juu. ⁹ Jndā tuui na luaa', nt'omche' nn'a'wii ndyuaaxe'ncwe'ñeeⁿ ty'entyjaa'na Pablo, ndo' n'maa'na. ¹⁰ Jndye naya l'a naⁿñeeⁿ jā. Ndo' quia na saacuog'ya w'aandaa na macwitsaayā, tquiāna cha'tso'na na nleil'uee'ndyō yocheⁿ na cwitsaayā.

Na tuee' Pablo tsjoom Roma

¹¹ Jndā teinom ndyee chi' na squiaāyā ndyuaaxe'ncwe'ñeeⁿ ndo' saacuog'ya w'aandaa'ñeeⁿ. Juuna' jna'na' tsjoom Alejandria, sāā tjameintyjee'yana' ndyuaaxe'ncwe'ñeeⁿ cha'waa ncueesua'. Juuna' ñoom 'ndyoonnom Cāstor ñequio Pólux. ¹² Saayā squiaāyā tsjoom Siracusa yuu na cwi'oomeintyjee' l'aandaa. Jo' jo' ljoo'ndyoyāyā cwii ndyee xuee. ¹³ Jluil'ā jo' jo'. Saasaatyāyā saawi'ng'ya cañoom'wi' ndyuaa hasta xjeⁿ na squiaāyā tsjoom Regio. Teincoo cwiicheⁿ xuee jndyō jndye na jna'na' jo' ndo' cantyja na macalui' caxjuu ts'oom'naa'. Tjantquie jndye'ñeeⁿ w'aandaa jo' cantyja na cwitsaayā. Ndo' xuee jndā we squiaāyā tsjoom Puteoli. Jo' jo' jlui'ā w'aandaa na macandā. ¹⁴ Tsjoom'ñeeⁿ jliuuyā l'om nn'aⁿ na cwila'yu'. Jluē naⁿñeeⁿ na caljoo'ndyō ñ'e'ndyena cwii ntquiee' xuee. Jo' na ljoo'ndyō. Jndā chii saayā tsjoom Roma. ¹⁵ Ndo' nn'aⁿ na cwila'yu' tsjoom Roma, quia na jndyena na mañjomndyō nato, quia jo' nt'omndye joona tquiocatjomndyena jā xjeⁿ tsjoom Foro de Apio ndo' nt'omndye joona tquiocatjomndye jā cwii joo na jndyū Tres Tabernas. Jndā na nty'iaa' Pablo naⁿñeeⁿ tquiaaⁿ na quian'uaa' Ty'oots'om ndo' ty'oomt'maa'ñeⁿ ts'oom. ¹⁶ Quia na jndā squiaāyā tsjoom Roma, capeita' tquiaaⁿ cwenta prašo l'og' ts'aⁿ na cwiluitquieeñe cantyja 'naaⁿ sondaro. Sāā Pablo tquiāna na wandyo' nnc'oom ñequio cwii sondaro na nnts'aa cwenta jom.

Pablo mañequiaa' ñ'oom' Ty'oots'om tsjoom Roma

¹⁷ Jndā ndyee xuee na squiaāyā, tqueeⁿ Pablo nn'aⁿ na cwiluitquiendye naquii' lan'om cwentaa nn'aⁿ judíos tsjoom'ñeeⁿ. Quia na jndā tjomndyena seineiⁿ ndāāna. Matsoom:

—O nn'a'ya mei'chjoo tjaa ljo' s'aaya nacjoo n'iaaya nn'aⁿ judíos, meiⁿ nacjoo' costum-bre 'naaⁿ welooya na ñet'om teiyo. Sāā meiiⁿ na ljo' t'uena ja na prašo tsjoom Jerusalén. Tioona ja luee nn'aⁿ romanos. ¹⁸ Ndo' naⁿñeeⁿ ta'na na catsjoo nncō chiuu waa. Jndā

jndyena ñ'oom'ñeeñ ñe'cala'candyaandyena ja ee jla'nqñ'na tjaa ljo' s'aa na tseixmañ na c'iq. ¹⁹ Saa tical'ue n'om nn'añ judíos na ljo'. Jo' na jndei'na' s'aa ty'oo na nquii tsa'ma'ts'iaañ t'mañ tsjoomwaañe nncu'xeeñ ja. Saa ja nchii na maquañya ñ'oom nacjoo nn'añ ndyuua tsjomya na jndyoo ñjaañ. ²⁰ Tqueeñ'ndyo 'o na nnty'iaya 'o ndo' na nntseinañya ñ'e'ndyo'. Ee cantyja 'naañ na matseyu'a na jndā jndyo nqueñ na ntyjaa' n'qññ jaa nn'añ judíos na nncwji'n'maaññe jaa, jo' na chu'tyeñ'ndyo ñequio l'uaancjomeiññe.

²¹ Quia jo' jluna nnoom:

—Jā mei'cwii carta tyocwjee' na m'aa'yā na nna'na' ts'ondaa Judea na matseinei'na' cantyja 'nañ. Ndo' mati nc'iaaya nn'añ judíos na cwiquie ñjaañ tjaa'nañ ñ'oom cotuee'na nacjo'. ²² Saa ñe'candyaayaayā chiuu waa na matsei'nqññ cantyja 'naañ ñ'oom xco na cwilayu'yo' ee manquiuyā na cha'tso nn'añ cwiluena na tis'a ñ'oom'ñeeñ.

²³ Jo' chii jla'jndaa'ndyena cwaañ cwii xuee na nntjomndyennanda'na. Quia na tue'ntyjo xuee'ñeeñ jndyendye nn'añ tjomndye yuu mac'eñ Pablo. Cwitsjoom tqñ'qñ tyotseineiññ ndaana hasta xjeñ na tmaa'cheñ. Tyotseineiññ cantyja na matsa'ntjom Ty'oqts'om. L'ue ts'oom na nla'nqñ'na cantyja 'naañ Jesús. Jo' chii tjac'oomna' na seineiññ cantyja 'naañ ljeiñ na tqueñ Moisés ndo' cantyja 'naañ ñ'oom na tyola'ljeiñ profetas. ²⁴ Nt'om nañ'ñeeñ jla'yu'na ñ'oom na seineiññ, ndo' nt'om nañ'ñeeñ t'cala'yu'na. ²⁵ Ticatjoom' jla'tiuuna ñ'oom na jndyena. Jo' chii t'oom'ndyena. Saa tsojndyee Pablo cwii ñ'oom ndaana. Matsoom:

—Mayuu' ñ'oom na seijndo' Espíritu Santo ts'om profeta Isaías. Juu ñ'oom'ñeeñ seineiññ ndaā welooya na ñe't'om teiyo. ²⁶ Matsoom:

Cja' na m'añ na'm'añ. Catsu' ndaana:

Luaa matseicandii Ty'oqts'om 'o:

'O mayuu' nndye'yo' sãã xocala'nqñ'yo'.

Ndo' mayuu' na nnty'ia'ndaā'yo' sãã xoqueñ'yo' cwenta.

²⁷ Ee jndā teiquie' n'om'yo'.

Jndā s'aana' ñ'e'ndyo' cha'cwijom na candaa'yo'.

Ndo' jndā s'aana' cha'cwijom na nchjaa'yo'.

Jeeñ cachjoo cwila'nqñ'yo' cantyja 'naañ Ty'oqts'om.

Jo' na matseijomna' 'o na ndoo' nchjaa'yo' ndo' na candaa'yo'.

Jo' chii xolcwe' n'om'yo' ndo' na luaa' waa xocatseit'mañ ts'qññya jna'yo'.

²⁸ Tsoti Pablo:

—Saa cala'nqñ'yo' cantyja 'naañ ñ'oom naya 'naañ Ty'oqts'om na macwji'n'maaññe nn'añ. Na je' xuee na cwii wjaana', nncjaa ñ'oomwaa na m'añ nn'añ na nchii judíos. Joona nndyena juuna'.

²⁹ Jndā na tso Pablo ñ'oomwaa' mana t'oom'ndye nn'añ judíos. Jndye ñ'oom cwityola'neiñ che'nquieena ndaā nc'iaana.

³⁰ Candaā' we chu ljoo'ñe Pablo cwii w'aa na cwe' tyotiom'l'uaa' na tyom'aa'yaañ. Ndo' neiññ ts'oom cha'tso nn'añ na tyo'oocajndoo' jom. ³¹ Tyoñequiaa' ñ'oom cantyja 'naañ na matsa'ntjom Ty'oqts'om ndo' tyo'mqññ cantyja 'naañ Ta Jesucristo. T'mañ waa na tju'naaññena' na tyotseineiññ. Mei'cwii tjaa' ñeeñ seitsaaññe jom.

Carta na seicwanom Pablo na m'aⁿ nn'aⁿ Roma

Xmaⁿndye nn'aⁿ na cwilaⁿyu' tsjoom Roma

¹ Ja Pablo cwiluiindyō apóstol cwentaa' Jesucristo. Jom ty'ioom ts'iaaⁿ ja na matseixmaⁿya ts'aⁿ na majñom Ty'oots'om jo ndaḡ nn'aⁿ na ñeiquiaya ñ'oom naya 'naaⁿ'aⁿ cautyja na macwji'n'maaⁿñē joona.

² Matseicwanom Ty'oots'om ñ'oom na macwji'n'maaⁿñē nn'aⁿ. Tandyo xuee t'moḡⁿ na ljo' nnts'aaⁿ ñequio ñ'omndyuee profetas. Jla'ljeina ñ'oom'ñeeⁿ na lju' la'xmaⁿ'na'. ³ Juu ñ'oom naya'ñeeⁿ mat'uiina' cautyja 'naaⁿ' Jnaaⁿ, nquii Ta Jesucristo. Cautyja na ts'aⁿ jom, tuiñē tsjaaⁿ 'naaⁿ' rey David na jndyowicautyjoo'. ⁴ Jndaⁿ chii t'moḡⁿ Espíritu Santo na Jnda Ty'oots'om juu ndo' waa najndei. Teitquioo' naljo' ee jndaⁿ na tue' tando'xco quii'ntaaⁿ l'oo'. ⁵ Ndo' cautyja 'naaⁿ' jom macandaya naya na matseixmaⁿ Ty'oots'om na majñom ja ts'iaaⁿ 'naaⁿ'aⁿ jo ndaḡ nn'aⁿ cha'waa tsjoomnancue. Ee l'ue ts'oom na mei'quaiyuucheⁿ caliu nn'aⁿ na t'maⁿ waa na jndaⁿ s'aaⁿ, cha cala'yu'ya n'omna ndo' cala'candana jo nnoom. ⁶ Mati mañ'oomna' 'o, ee maqueeⁿñē 'o na cala'xmaⁿ'yo' cautyja 'naaⁿ' Jesucristo.

⁷ Matseicwanoⁿ cartawaa na m'aⁿ cha'tsondyo' 'o na candya' ts'om Ty'oots'om na m'aⁿ'yo' Roma, na maqueeⁿñē na cwiluiindyō cwentaaⁿ'aⁿ. Nquii Tsotyaaⁿ Ty'oots'om ñequio Ta Jesucristo quiana na tjaa ñomtiuu c'om'yo' jo ndaḡna ñequio naya na laxmaⁿ'na.

Ñe'cjaacando' Pablo nn'aⁿ na cwilaⁿyu' Roma

⁸ Najndyee nc'e Jesucristo, mañequiaya na quianl'uaa' Ty'oots'omya cautyja 'naⁿ'yo'. Ee mei'yuuucheⁿ na mawaya, ya ñ'oom cwila'neiⁿ nn'aⁿ cautyja na cwila'yu'ya ñ'om'yo' ñ'eⁿñē. ⁹ Manoom'm na mayu'a na ticjomeintyjaa'a na macaⁿ'a nnoom na catejineiⁿ 'o. M'aaⁿya na xcwee' ts'ooⁿya na mand'iñtjoⁿ'ya nnoom. Ndo' ñequii'cheⁿ matseinaⁿ'ya ndaḡ nn'aⁿ ñ'oom naya cautyja 'naaⁿ' Jnaaⁿ Jesucristo. ¹⁰ Ñequii'cheⁿ na macaⁿ'a nnom Ty'oots'om cha xeⁿ na jom l'ue ts'oom nncue'ntyjo na ndaḡ nncjocandoo' 'o. ¹¹ Ee ntyjaa'ya ts'ooⁿya na nncua'cañooⁿya na nnteijndeiya 'o ñequio ñ'oom' Ty'oots'om cha nntsana'jnda'yo' cautyja 'naaⁿ'aⁿ. ¹² Luaa' l'ue ts'ooⁿ cha juu na cwila'yu'ya n'om'yo' ñ'eⁿñē ñequio juu na matseyu'ya ts'ooⁿya tjoom' nnteijndeina' 'o ndo' nnteijndeina' ja.

¹³ 'O nn'aⁿya na cwila'yu'yo' ñ'eⁿ Ty'oots'om, l'ue ts'ooⁿ na caliu'yo' na jndye ndii' tyotseijndaa'ndyo na nncua'cañooⁿya 'o, saḡ ñeseicu'na' ja. Luaa' waa na ñetqueⁿ ts'ooⁿ, cha cautyja 'naaⁿ' ts'iaaⁿ na nnts'aaya majndyeti nn'aⁿ nntioondye l'ooⁿ, ndo' mati 'o nntsaa'la'ngⁿ'ti'yo' cautyja 'naaⁿ'aⁿ cha'xjeⁿ quiluui quii'ntaaⁿ nt'omcheⁿ nn'aⁿ na nchii judíos. ¹⁴ Ee matseijomna' ja cha'cwijom cwii ts'aⁿ na t'maⁿ chujnaⁿ, tseixmaⁿya na ljo' ndaḡ nn'aⁿ na cwila'neiⁿ ñ'oom griego, ndo' mati ndaḡ mei'quia nn'aⁿ na tjachuii' ñ'oom na cwila'neiⁿ. Oo ndaḡ nn'aⁿ na jndo' n'om cautyja 'naaⁿ' ljeii, ndo' mati ndaḡ nn'aⁿ na ticata'jnaaⁿ ljeii. ¹⁵ Jo' chii jeeⁿ queeⁿ ts'ooⁿya na mati ñeiquiaya ñ'oom na macwji'n'maaⁿñē Ty'oots'om nn'aⁿ ndaḡ 'o quia na nncuaya na m'aⁿ'yo' Roma.

Waa najndei ñ'oom naya

¹⁶ Tijnaaⁿ'a cautyja 'naaⁿ' ñ'oom naya 'naaⁿ' Ty'oots'om, ee juuna' cwiluiñena' najneiⁿ na macwji'n'maaⁿñē mei'cwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na matseyu' ñ'oom naya'ñeeⁿ. Najndyee mach'eeⁿ na ljo' ñequio nn'aⁿ judíos ndo' mati ñequio mei'quia nn'aⁿ. ¹⁷ Juu ñ'oom naya'ñeeⁿ matseicandiina' chiuu mach'ee Ty'oots'om na maqueeⁿ jaa na tjaa jnaⁿ laxmaaⁿya jo nnoom nc'e na cwila'yu'ya n'ooⁿya ñ'eⁿ Jesucristo. Ee waa ñ'oom'm na teiljei na matsona' na ljo': "Nquii ts'aⁿ na maqueeⁿ Ty'oots'om na tjaa jnaⁿ tseixmaⁿ, catseyu'ya ts'om tsaⁿ'ñeeⁿ ñ'eⁿñē."

Cha'tsondye nn'aⁿ jnda jla'tjoondyena

¹⁸ Ee xjeⁿ cañoom'lueecheⁿ matseicanooⁿ Ty'oots'om na matseiw'eeⁿ nacjoo nn'aⁿ na cwil'a cha'tso nnom na cwajndii ñequio natia. Na nmeii' cwil'ana, cwila'lcwe'na nt'om nn'aⁿ na ñe'caliu ñ'oom na mayuu' cautyja 'naaⁿ'aⁿ. ¹⁹ Ee naquii' n'omna maxjeⁿ manquiyana ñ'oom na mayuu' cautyja 'naaⁿ' Ty'oots'om ee manquiiyeeⁿ jnda' t'moḡⁿ chiuu matseixmaaⁿ ndaḡna. ²⁰ Ee ljo' na titquioo' na matseixmaⁿ Ty'oots'om ndaḡ nncwajnaaⁿ ts'aⁿ jo' quia na manty'iaa' cha'tso na s'aaⁿ. Ee xjeⁿ na tuiicheⁿ tsjoomnancue cwitquioo'ya na jom cwiluiñē Ty'oots'om ndo' cha'waa xuee waa na jneiⁿ. Jo' chii nn'aⁿ natia ljo' cwil'a xocandaa nluena na tjaa'naⁿ jnaⁿ cachona, mei' xocandaa nta'ñoom'ndyena. ²¹ Ee meiiⁿ na cwila'ngⁿ'na cautyja 'naaⁿ' Ty'oots'om saḡ maxjeⁿ tícala't'maaⁿ'ndyena jom cha'xjeⁿ na macaⁿ'na'. Meiⁿ na quianl'uaaⁿ'aⁿ tiñe'nquiana. Ndo' joo ñ'oom na tyom'aaⁿ n'omna cautyja 'naaⁿ' chiuu cwiluiñē jeeⁿ cwe' ts'iaaⁿ'ndyo joona'. Jo' chii s'aana' ntjeiⁿ naquii' n'omna, ndo' na ljo' cwiljo na jaaⁿñe naquii' n'omna. ²² Meiiⁿ na cwiluena na

la'xmaⁿna nn^an na jeeⁿ jndoⁿ n'om, saā cwinooⁿ na cweⁿ ntjeiⁿndyetonā. ²³ Ndyena na cwilaⁿt'maaⁿndyena Ty'oqotsⁿom na ticantycwii na wandoⁿ na m'aaⁿ yuu na jeeⁿ neiⁿncooⁿ. Toⁿyoona na cwilaⁿt'maaⁿndyena ndyueendaā nn^an na cwintycwii na taⁿ'ndoⁿ, ñequio cantsaa ñequio quiooⁿ na cwiⁿ'ooocaⁿ ñequio quiooⁿ na tjaaⁿ'naⁿ n'c'eeⁿ.

²⁴ Joⁿ' chiiⁿ ndiito Ty'oqotsⁿom na calⁿ'atona meiⁿ'quia na ntjeiⁿ na ñeⁿ'calⁿ'ana na cwajndii na queeⁿ n'om seiina na cantyaⁿ 'naaⁿ' joonaⁿ ñelⁿ'ana cwii na jeeⁿ jnaaⁿ' ñequio ntyjeena. ²⁵ Ticalaⁿ'yuⁿna ñ'oom na mayuuⁿ cantyaⁿ 'naaⁿ' Ty'oqotsⁿom. Yacheⁿ jlaⁿ'yuⁿna ñ'oom na cweⁿ' cantu. Ee tyolaⁿt'maaⁿndyena 'naⁿ na s'aaⁿ nchii nqueⁿ na s'aaⁿ chaⁿ'tso nnom. Ndoⁿ' matsonaⁿ na ñequiiⁿ'cheⁿ calaⁿ't'maaⁿndye nn^an jom chaⁿ'waati xuee. Calⁿ'a chaⁿ'tsondye nn^an naljoⁿ'.

²⁶ Macweⁿ n'c'e joⁿ' chiiⁿ ndiito Ty'oqotsⁿom joona na calⁿ'ana ljoⁿ' na machⁿ'eenaⁿ nquiuna na ñeⁿ'calⁿ'ana. Hasta yolcu tquiandyē ndāā ntyjelcu ndoⁿ' nchii ljoⁿ' teincoondyena. ²⁷ Ndoⁿ' mati naⁿ'nom nchii macandā cweⁿ' ñequio yolcu tyomⁿ'ana. Seijmeiⁿ'tinaⁿ joona na queeⁿ n'omna nc'iaana. Tyomⁿ'ana na meiⁿ' ñ'eⁿ ntyjenomna, ndoⁿ' nchii ljoⁿ' teincoondyena, cwii na jnaaⁿ'ticheⁿ. Ndoⁿ' na ljoⁿ' l'ana, tyotaⁿ'wiⁿ'ndye cheⁿ'nquieena, tiomndyena ñequio seiina na ntjeiⁿ ljoⁿ' ñelⁿ'ana.

²⁸ Ndoⁿ' n'c'e na l'ayana na tsuuⁿ n'omna Ty'oqotsⁿom, joⁿ' chii mati ndiitoom na calⁿ'atona meiⁿ'ljoⁿ'cheⁿ natia na ñeⁿ'calⁿ'ana. ²⁹ M'aⁿna na cwilⁿ'ana chaⁿ'tso nnom na ticatyⁿ'iomyanaⁿ. Chaⁿ'na ts'aⁿ na cweⁿ' m'aaⁿ'ya ñ'eⁿ x'iaaⁿ, oo ts'aⁿ na ntjeiⁿ ljoⁿ' machⁿ'ee ñ'eⁿ x'iaaⁿ oo ts'aⁿ na matseiqueeⁿ ts'om 'naaⁿ' x'iaaⁿ, ts'aⁿ na ticatseiⁿ'oomⁿñe yuu na matyⁿ'iomyanaⁿ, ts'aⁿ na taāⁿ' ts'om x'iaaⁿ, ts'aⁿ na matseicwjee nn^an, ts'aⁿ na matseintjaⁿ'ñe ñequio x'iaaⁿ, ts'aⁿ na manquiuⁿ'nn'aⁿ x'iaaⁿ, ts'aⁿ na matseiⁿ'ndaaⁿ ts'om x'iaaⁿ, ts'aⁿ na cweⁿ' matseineiⁿ'to chiuu waa ñ'oom na mandii cantyaⁿ 'naaⁿ' x'iaaⁿ, ³⁰ ts'aⁿ na mationⁿ'oom x'iaaⁿ, ts'aⁿ na ticueeⁿ ts'om Ty'oqotsⁿom, ts'aⁿ na wiⁿ'ñe ñequio x'iaaⁿ, ts'aⁿ na s'añe scuñe, ts'aⁿ na matseiwendyēñe cheⁿ'nquii, ts'aⁿ na matseiⁿ'ndaaⁿñexco natia, ts'aⁿ na ticatseiⁿ'maaⁿ'ñe nn^an na nda juu, ³¹ ts'aⁿ na tiñequiaaⁿñe na ntseiⁿ'noⁿ' yuu na ya oo yuu na tia, ts'aⁿ na meiⁿ' na ñ'oom 'ndyoo saā xocatseicanda, ts'aⁿ na ticajnda ntyjii ljoⁿ' cwitjoom nc'iaaⁿ, ts'aⁿ na tixocatseiⁿ'maⁿ' ts'om x'iaaⁿ, ts'aⁿ na tic'oom na wiⁿ' ts'om nn^an, ³² joona manquiuⁿ'ndaaⁿndyena na jnda seijndaaⁿ'ñe Ty'oqotsⁿom na nntsuundyē nn^an na nmeiiⁿ' cwil'a, saā meiⁿ' na ljoⁿ', wjaanaⁿ na 'oolⁿ'ana na ljoⁿ', ndoⁿ' yacheⁿ na nquiuna quia na cwintyⁿ'iaana na majoⁿ'ti cwil'a nt'omcheⁿ nn^an.

2

Xcwe macuⁿ'xeⁿ Ty'oqotsⁿom nn^an

¹ Cantyaⁿ 'naaⁿ' ñ'oommeiⁿ', catseiⁿ'noⁿ' na tjaaⁿ'naⁿ yuu cowañoomⁿ'naⁿ 'u, nts'oonaⁿ' ñeeⁿ cwiliindyⁿ'u, macoⁿ'wiⁿ'ndyⁿ'u cheⁿ'nncuⁿ' quia na jeeⁿ matsⁿ'u na nt'omcheⁿ nn^an jeeⁿ tiannⁿ'andyē ndoⁿ' majoⁿ'to ljoⁿ' na cwilⁿ'ana macheⁿ' 'u. ² Ee manquiuⁿ'yaaⁿ quia na nt'uiityeⁿ Ty'oqotsⁿom nn^an na cwilⁿ'ana na nmeiiⁿ', nncuⁿ'xeeⁿ joona cantyⁿ'jati na mayuuⁿ na l'ana. ³ 'U na matseitiuuⁿ na catsⁿ'aaⁿ na catⁿ'uiinaⁿ nn^an na cwilⁿ'ana na nmeiiⁿ', ¿aa ndyaⁿ' matseitiuuⁿ na tixocatⁿ'uiinaⁿ 'u ndoⁿ' ljoⁿ'waayu macheⁿ' chaⁿ'xjeⁿ' naⁿ'ñeeⁿ? ⁴ Cwa ndyaⁿ' candaāⁿ ts'omⁿ' na ntsoⁿ' na cajnda ntyjeeⁿ ñ'eⁿndyⁿ'u. Jom na jeeⁿ t'maⁿ' ts'oom ñ'eⁿndyⁿ'u, ndoⁿ' waljooⁿ'cheⁿ na wiⁿ' ts'oom 'u. ¿Aa ticatseiⁿ'noⁿ' na luaaⁿ' machⁿ'eeⁿ cha cjaaⁿ'oomnaⁿ 'u na calcweⁿ' ts'omⁿ' jnaⁿ'? ⁵ Saā 'u nchii joⁿ' ñeⁿ'catsaⁿ', 'u maxjeⁿ' quieⁿ' ts'omⁿ', tiñeⁿ'calcweⁿ' ts'omⁿ'. Matyⁿ'iomnaⁿ' cantyaⁿ 'naⁿ' na matseiⁿ'ueⁿ'yaⁿ na catⁿ'uiinaⁿ' 'u. Ee nncueⁿ'ntyjⁿ'o xuee na nncuⁿ'xeⁿ' Ty'oqotsⁿom chaⁿ'tso nn^an cantyaⁿ 'naaⁿ' na matyⁿ'iomyanaⁿ. ⁶ Maquialjoⁿ'cheⁿ manquiiⁿ'yeeⁿ ñeⁿquiaaⁿ' na ticwii cwii ts'aⁿ' nncwiantjom cantyⁿ'jati na jnda ñesⁿ'aa. ⁷ Ndaā joo nn^an na cwijooⁿ' n'om na cwilⁿ'a yuu na matyⁿ'iomyanaⁿ na cantyaⁿ 'naaⁿ' joⁿ' cwilⁿ'uee na nlⁿ'a yuu na matseiⁿ'maaⁿ'ñenaⁿ jom, ñeⁿquiaaⁿ' na nlⁿ'axmaⁿ'na na ticantycwii na cwitaⁿ'ndoⁿ' añmaaⁿ'na. ⁸ Saā t'maⁿ' waa na nntseiⁿ'weeⁿ nn^an na ticatueeⁿ'ndyecje nnoom, na cwiⁿ'oo nacjooⁿ' ñ'oom na mayuuⁿ' cantyaⁿ 'naaⁿ'aⁿ, na cwilⁿ'a chaⁿ'tso nnom natia. ⁹ Jeeⁿ t'maⁿ' nawiⁿ' nntseiⁿ'noⁿ' nacjooⁿ' chaⁿ'tsondye nn^an na cwilⁿ'a natia ndoⁿ' t'maⁿ' nntseiⁿ'ndaaⁿ'naⁿ nquiuna. Najndyee nntjoom nn^an judíos na ljoⁿ', ndoⁿ' majoⁿ'ti nntjoom nn^an na nchii judíos. ¹⁰ Saā chaⁿ'tso nn^an na cwilⁿ'a yuu na ya, tjoomⁿ' nntseiⁿ'maaⁿ'ñe Ty'oqotsⁿom joona, nntsⁿ'aaⁿ na nluiiⁿ'maⁿ'ndyena ndoⁿ' ñeⁿquiaaⁿ' na meiⁿ'cwii ñomtiuu ticⁿ'omna jo nnoom. Najndyee nntsⁿ'aaⁿ na ljoⁿ' ñequio nn^an judíos, ndoⁿ' mati nn^an na nchii judíos.

¹¹ Ee Ty'oqotsⁿom nchii na nncjaañⁿ'oomⁿ'ñe ñ'eⁿ cwii ts'aⁿ, saā cwiicheⁿ'tineiiⁿ'e. ¹² Chaⁿ'tso nn^an na nchii judíos na la'xmaⁿ' jnaⁿ na tyoondyē chiuu matsaⁿ'ntjom ljeii na tqueⁿ' Moisés, maxjeⁿ nntsuundyena n'c'e na jnda jlaⁿ'tjoondyena cantyaⁿ 'naaⁿ'naⁿ meiⁿ' tyoondyena juunaⁿ. Ndoⁿ' chaⁿ'tso nn^an judíos na m'aⁿ nacjeⁿ 'naaⁿ' ljeiiⁿ'ñeeⁿ na la'xmaⁿ' jnaⁿ, majuⁿ'unaⁿ nnt'uiityeⁿ'naⁿ joona. ¹³ Ee cantyaⁿ 'naaⁿ' Ty'oqotsⁿom, nchii nn^an na cweⁿ' cwindyē chiuu matsaⁿ'ntjom ljeiiⁿ'ñeeⁿ maqueeⁿ joona na tjaaⁿ jnaⁿ la'xmaⁿ'na, macandā nn^an na cwilⁿ'a chiuu na matsaⁿ'ntjomnaⁿ. ¹⁴ Saā nn^an na nchii judíos na ticuaaⁿ ljeii lueena na

matsa'ntjomna' na tqeⁿ Moisés, saq cwil'ana cha'xjeⁿ na ma'moⁿ'na' ndo' na ljo' nqueena laxma'na' cha'cwijom ljeii na maqueⁿ'na' xjeⁿ joona. ¹⁵ Ee cantya na cwil'a naⁿ'ñeeⁿ cwit'mooⁿ'na na juu ljeiiⁿ'ñeeⁿ teiljeiina' naquii' n'omna ee juu na m'aaⁿ' n'omna ma'moⁿ'na' na ljo'. Juu jo' macwji'yuu'ñena' na manquiuna quia cwil'ana yuu na ya, ndo' yuu na tia. ¹⁶ Ee maxjeⁿ nleitquioo' na ljo' juu xuee na nncu'xeⁿ Ty'oots'om cha'tso na cwe' wanty'iuu' tyol'ana. Maty'ioom ts'iaaⁿ Jesucristo na cu'xeeⁿ nn'aⁿ cantya na jla'tjoondyena cha'xjeⁿ ma'moⁿ' ñ'oom naya na mañequiaya ndaqⁿ nn'aⁿ.

Nn'aⁿ judíos ndo' ljeii na tqeⁿ Moisés

¹⁷ 'U je' na cwiluiindyⁿ' ts'aⁿ judío. 'U quit'maⁿ ts'om' ljeii na tqeⁿ Moisés, ndo' macwji's'andyu' cheⁿncu' na tseixmaⁿ' cwentaa' Ty'oots'om. ¹⁸ Jndaa'ya ntyji' chiuu l'ue ts'oom. Ndo' ma'moⁿ' ljeiiⁿ'ñeeⁿ njom' cwaaⁿ na yati nncwji'ndyu'. ¹⁹ Jndaa'ya ntyji' na nddaq nntsa' na nncja'chuundyⁿ' nn'aⁿ na laxmaⁿ na nchjaaⁿ, ndo' na cwiluiindyⁿ' chom na matseixueeñena' ndaqⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ cantya 'naaⁿ' na jaaⁿ'ñe. ²⁰ 'U matseitiuu' na jeeⁿ 'naⁿ' na m'moⁿ' ndaqⁿ nn'aⁿ na tijndo' n'om cantya 'naaⁿ' Ty'oots'om ndo' na cwiluiindyⁿ' cha'cwijom maestro' 'naaⁿ' nn'aⁿ na tijndye nquiu cantya 'naaⁿ' ee ñequio ljeii na matsa'ntjomna' na maleiñ'oom', waa ñ'oom na matsona' chiuu na nluii ndo' tseixmaⁿ'na' ñ'oom na mayuu'. ²¹ 'U na ma'mooⁿ' ndaqⁿ nt'omcheⁿ, ¿chiuu na tiñe'ca'moⁿ' njom' nncu'? Xeⁿ ma'mooⁿ' na tinch'uee ts'aⁿ, ¿chiuu na mach'uee'? ²² Xeⁿ ma'mooⁿ' na tinc'oomya ts'aⁿ ñ'eⁿ cwüicheⁿ ts'aⁿ, quia jo' ¿chiuu na majo' mache'? 'U na jndo' 'na na cwe' nn'aⁿ l'a, quia jo' ¿chiuu na mach'uee' 'na na cwiñequia nn'aⁿ ndaqⁿ joona'? ²³ Matseis'andyu' na maleiñ'oom' ljeii na tqeiaa Ty'oots'om nnom Moisés, saq quia matsei'tjoondyu' jo nnom juuna', ¿aa nchii maju'cje' Ty'oots'om? ²⁴ Ndo' na luua', jeeⁿ xcwe ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii na matsona': "Nn'aⁿ na nchii judíos cwiluiindyena cwitio'ñ'oomna Ty'oots'om nc'e natia na cwil'a' lo nn'aⁿ judíos."

²⁵ 'Naaⁿ na cwiluii ntjaaⁿ yo'ndaa naⁿnom nda nn'aⁿ judíos jnda tseixma'na' xeⁿ matseicanda' ljeii na tqeiaa Ty'oots'om nnom Moisés. Saq xeⁿ matsei'tjoondyu' nnom ljeiiⁿ'ñeeⁿ maty'iomna' cantya 'naⁿ cha'cwijom na ficaluii 'naaⁿ'ñeeⁿ 'u. ²⁶ Ndo' ts'aⁿ na quich'ee cha'xjeⁿ matsa'ntjom ljeiiⁿ'ñeeⁿ meiiⁿ tyooluii 'naaⁿ'ñeeⁿ juu, naljo' mach'ee tsaⁿ'ñeeⁿ matseijndaa'ñena' cantya 'naaⁿ'na' na cha'cwijom jnda tuui 'naaⁿ'ñeeⁿ juu meiiⁿ ficaluii. ²⁷ Juu ts'aⁿ na tyooluii 'naaⁿ'ñeeⁿ, saq mach'ee chiuu t'maⁿ ljeii na tqeⁿ Moisés, ññequiaa jnaⁿ' 'u ts'aⁿ judío ee meiiⁿ na waa ljeiiⁿ'ñeeⁿ l'o', saq tyootseicanda' juuna' ndo' 'u ts'aⁿ na jnda tuui 'naaⁿ' tjaaⁿ. ²⁸ Ee nchii cwe' tsjaaⁿ na tuuiñe ts'aⁿ, jo' na cwiluiiñe judío, meiiⁿ nchii cwe' 'naaⁿ na cwil'ana ndana na naⁿnom. ²⁹ Cwiwitquioo' na cwiluiiñe ts'aⁿ cwii judío quia na m'aaⁿ na xcwee' ts'om jo nnom Ty'oots'om. Juu 'naaⁿ na cwiluii tjaaⁿ' ts'aⁿ matseicandaqⁿ'ñena' quia quii Espiritu Santo maqueⁿ xcoom naquii' ts'om ts'aⁿ. Ts'aⁿ na luua' matseixmaⁿ, mal'ueeⁿ yuu na nncjaawee' ntyjiⁿ Ty'oots'om ñ'eⁿñê, tints'aa meiiⁿ nn'aⁿ ticjaawee' nquiu na ñ'eⁿñê.

3

¹ Quia jo' ¿aa waa yuu matejndeitina' ts'aⁿ nc'e cwiluiiñê ts'aⁿ judío oo aa jndati cwiluiiñê nc'e na tuui 'naaⁿ tjaaⁿ'na? ² Mayuu' na ljo'. Ndo' jndye nnom niom na cwit'mooⁿ'na' na ljo'. Najndyee nc'e na tqeiaa Ty'oots'om ñ'oom'm ndaqⁿana. ³ Saq je' je', xeⁿ na nt'omndye naⁿ'ñeeⁿ ticala'yua' n'omna, ¿aa jo' chii mati jom taxotseicanagⁿ ñ'oom'ñom? ⁴ Majndaa'ya na nchii ljo' ee jom mach'eeⁿ cantya na maty'iomyana' meiiⁿ na cha'tso nn'aⁿ cwiluiindyena na cantundyena. Ee ñ'oom'm na teilejii matsona':

Ñequio ñ'om'ndyo' nleitquioo' na cwiluiindyⁿ' na maty'iomyana'.

Meiⁿ xoca'moⁿ'na' na matsei'tjoondyu' quia cwilue nn'aⁿ na tixcwe mache'.

⁵ Saq xeⁿ joo na ticaty'iomyana' na cwil'aaya cwit'mooⁿ'na' na Ty'oots'om cwiluiiñê na maty'iomyana', ¿chiuu nl'uuyoyaa? ¿Aa nnts'aacheⁿ'na' na tixcwe ljo' mach'eeⁿ quia na matseijndaa'ñê na nntioqⁿ'ya jnaa'ya? Matseinchu'a ñ'oommeiiⁿ cha'xjeⁿ na cwila'nchu' nn'aⁿ ñ'oom. ⁶ Saq meiⁿ'chjoo nchii ljo', ee xeⁿ Ty'oots'om tixcwe ljo' mach'eeⁿ quia jo' ¿chiuu nnts'aayom na nncu'xeeⁿ nn'aⁿ tsjoomnancue?

⁷ Saq xeⁿ juu na cantu na matseixma'ya matseit'maaⁿ'ñena' Ty'oots'om na cwiluiiñê na mayom'm, quia jo' ¿chiuu na macu'xeⁿ'na' ja na cwiluiindyⁿ' ts'aⁿ jnaⁿ? ⁸ Xeⁿ na luua' waa quia jo' chiuu tical'aayaaya natia cha cantya 'naaⁿ' jo' cats'aana' yuu na ya, cha'xjeⁿ cantu na cwila'neiⁿ nt'om nn'aⁿ na cwilue na ljo' cwil'uuyá. Maxjeⁿ maty'iomyana' na cat'uiityeⁿ Ty'oots'om naⁿ'ñeeⁿ na nmeiiⁿ' cwiluena.

Tjaa' ñeeⁿ c'oom na tyootseitjoõñe

⁹ Quia jo' jaa nn'aⁿ judíos, ¿aa waa cwii nnom na mach'eeⁿ'na' na yati cantya 'naaⁿ'ya jo nnom Ty'oots'om, nchiiti nn'aⁿ na nchii judíos? Meiⁿ'chjoo nchii jo', ee jnda macwil'uuya na cha'tso nn'aⁿ m'aⁿna nacje 'naaⁿ' jnaⁿ, meiiⁿ nn'aⁿ judíos, ndo' meiiⁿ nn'aⁿ na nchii judíos. ¹⁰ Cha'xjeⁿ ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii na matsona':

Meiⁿcwii tjaa ¹¹ñeeⁿ juu c'oom na mach'ee na maty'iomyana'.

¹¹ Meiⁿcwii tjaa ¹¹ñeeⁿ c'oom na matsei'nqⁿ cantyja 'naaⁿ Ty'oqts'om.

Tjaa 'neeⁿ juu na mal'ue jom.

¹² Cha'tsondyena jnda macwila'jomndyena nato na tis'a.

Tjaa yuu nndaq na nleil'uee'ñeⁿ joona.

Meiⁿcwiindyee joona tic'oom na mach'ee yuu na ya, meiⁿcwii, meiⁿcwii.

¹³ Cantyja na cwila'neiⁿ na ñ'oom cwajndii, matseijomna' joona cha'cwijom cwii tsei'tsuua na ticatá' na maju'na' jndye c'ee.

Jeeⁿ yqo' ndyueena ñ'eⁿ cantu.

Ñ'oom wiⁿ na cwila'neiⁿ na matseijomna' cha'cwijom ndaa ndyuee canduu na wjeena'.

¹⁴ Ñequii'cheⁿ cwila'neiⁿ na ñ'oom ntjeiⁿ nacjoo nc'iaana.

Ñ'oom na cwila'ndaa'na' naⁿñeeⁿ.

¹⁵ Cwii ñ'oom na tit'maⁿ saq nla'cuee'na x'iaana.

¹⁶ Meiⁿyucheⁿ na cwiquiena, cwila'ndaa'na' n'om nn'aⁿ,

ndo' cwe' nc'e jnaaⁿ joona maco'wi'na' naⁿñeeⁿ.

¹⁷ Ndo' ticaliuna chiuu waa na nnc'oom ts'aⁿ na tjaa tia' ñ'eⁿ nn'aⁿ.

¹⁸ Meiⁿ cwe' tic'oomⁿ n'omna na nnc'omna na nquiaana Ty'oqts'om.

¹⁹ Jaa manguiyuua na tquiaa Ty'oqts'om ljeii na matsa'ntjomna' na tqueⁿ Moisés ndaq jaa nn'aⁿ judíos. S'aaⁿ na ljo' cha catseicheⁿ na meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na m'aaⁿ nacje 'naaⁿ ljeii'ñeeⁿ na ñe'catso na tjaa jnaaⁿ. Ee cantyja 'naaⁿ juuna' matseijndaa'ñeⁿ na cha'tsondye nn'aⁿ la'xmaⁿ na jnaⁿ. ²⁰ Ee nchii nlqueⁿ na' ts'aⁿ na tjaa jnaaⁿ jo nnom Ty'oqts'om nc'e na mach'ee yuu na matsa'ntjom ljeii'ñeeⁿ. Ee juuna' ts'iaaⁿ na' tomti na matseijndaa'ñena' na cwiluiindyö nn'aⁿ jnaⁿ jo nnoom.

Nlui'n'maa'ñe ts'aⁿ nc'e na matseyi'ya ts'om

²¹ Saq je' jnda t'moⁿ Ty'oqts'om chiuu ya yuu na tseixmaⁿ ts'aⁿ na tjaa jnaaⁿ jo nnoom, taxocwil'ue meiiⁿ na ñe'tseicandaⁿ ts'aⁿ ljeii na tquiaaⁿ nnom Moisés ñequio nt'om ñ'oom na tandyo xuee jla'ljeii profetas, cwit'moqⁿ na' na ljo'. ²² Je' tomti matsa' Ty'oqts'om nn'aⁿ na meiⁿcwii jnaⁿ tacola'xmaⁿ na, quia na cwila'yuya n'omna ñ'eⁿ Jesucristo. Meiⁿ tyooch'eeⁿ na cwe' ñejndaa' nn'aⁿ na matseiñ'oom'ñeⁿ. ²³ Ee cha'tsondyeñ'eⁿ nn'aⁿ tjom la'xmaⁿ na jnaⁿ, ndo' meiⁿcwii ticuaa cantyja 'naaⁿ na nliquiena jo nnom Ty'oqts'om na nncwji'n'maa'ñe añaⁿ na. ²⁴ Saq nc'e naya na matseixmaaⁿ na cwe'yu cwicandaaya, jo' chii maqueeⁿ nn'aⁿ na tjaa jnaⁿ laxmaⁿ na jo nnoom. Mach'eeⁿ na ljo' nc'e tiom'ua Jesucristo jnaaⁿ cha'tsondye nn'aⁿ. ²⁵ Tqueⁿ Ty'oqts'om jom na cueeⁿ eⁿ cwentaa jnaaⁿ jaa cha meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na matseyi'ya ts'om ñ'eⁿñeⁿ matseicanduu'na' jnaaⁿ tsaⁿñeeⁿ. Laa'ti sei jndaa'ñe Ty'oqts'om cha ca'moⁿ na' na mach'eeⁿ yuu na maty'iomyana'. Ee teiyoticheⁿ cwii tjoqcheⁿ na nncue'ntyjo xjeⁿ na nncue' Cristo, nc'e na m'aaⁿ niomcheeⁿ, ticwjaa'ñe cwentaa jnaaⁿ nn'aⁿ. ²⁶ Maluaa' ma'moⁿ na' je', na Ty'oqts'om xcwe mach'eeⁿ quia na mañequiaaⁿ na caliu nn'aⁿ na matsaqⁿ joona na tjaa jnaⁿ la'xmaⁿ na jo nnoom, nc'e na cwila'yuya n'omna ñequio Jesús.

²⁷ ¿Yuu waa je' na nndaq nntseis'añe che'nquii ts'aⁿ? Tquia jnda tque'na' jo'. ¿Chiuu na ljo'? ¿Aa ee cwila'candaⁿ ndyo ljo' na matsa'ntjom ljeii na tqueⁿ Moisés? Meiⁿchjoo nchii jo', tomti ee na cwila'yuya cwii n'ooⁿ ya ñequio Jesucristo. ²⁸ Quia jo' cwiwitquioo'ndyeyu na maqueⁿ Ty'oqts'om ts'aⁿ na tjaa jnaⁿ tseixmaⁿ jo nnoom nc'e na matseyi'ya ts'om, meiⁿ ticwjaa'ñe cwentaa matseicandaⁿ chiuu t'maⁿ ljeii'ñeeⁿ oo aa tyootseicandaⁿ juuna'. ²⁹ Ndo' Ty'oqts'om je', ¿aa ñequiicheⁿ m'aaⁿñeⁿ cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ judíos? ¿Aa nchii mati ñequio nn'aⁿ na nchii judíos? Mayuu' na ljo'. ³⁰ Ee ñecwii Ty'oqts'om m'aaⁿ na juu matsa' nn'aⁿ na tjaa jnaⁿ cwii cola'xmaⁿ ee na cwila'yuya n'omna ñ'eⁿ Jesucristo. Ticwjaa'ñe cwentaa aa jnda tuui 'naaⁿ tjaaⁿ ts'aⁿ oo aa tyooluii. ³¹ Quia jo', ¿aa nc'e na cwila'yuya n'ooⁿ ya ñ'eⁿ Jesucristo jo' chii mach'eeⁿ na tjaa yuu cwil'ue ljeii na tqueⁿ Moisés? Meiⁿchjoo nchii jo', ee mañequio na cwila'yuya cwii n'ooⁿ ya ñ'eⁿ Jesucristo cwitjei'yuu'ndyo na l'ue ljeii'ñeeⁿ.

4

Ñ'oom cantyja 'naaⁿ Abraham

¹ Ndo' na luua' waa, ¿cwaaⁿ cwii nnom na jndaq tue'ntyjo s'aa weloo welooya Abraham cantyja 'naaⁿ ñ'oomwaa'? ² Ee xeⁿ mayuu' tqueⁿ Ty'oqts'om jom na tjaa jnaⁿ cwicatseixmaaⁿ cwe' ee cwii nnom na s'aaⁿ, nndaq nntseis'añe che'nqueⁿ, saq nchii cantyja 'naaⁿ Ty'oqts'om na nluu na ljo'. ³ Ee ¿ljo' matso ljeii 'naaⁿ Ty'oqts'om cantyja 'naaⁿ? Matsona': "Tyotseyi'ya ts'om Abraham ñequio Ty'oqts'om, ndo' na s'aaⁿ naljo', Ty'oqts'om tqueⁿ jom na tjaa jnaⁿ cwicatseixmaaⁿ." ⁴ Quia na mach'ee ts'aⁿ ts'iaaⁿ, s'om na nnjoml'uañe, nchii cwe' na macanaaⁿ jo', macoñoom ee jnda tantjoom. ⁵ Saq nchii cantyja ljo' na mach'ee ts'aⁿ, jo' chii maqueⁿ Ty'oqts'om juu na cwiluiñe na tjaa jnaⁿ tseixmaⁿ. Maqueeⁿ

nn'aⁿjnaⁿ na tjaa jnaⁿ cwicalaxmaⁿna nc'e na cwilayu'ya n'omna ñ'eⁿ Cristo. ⁶Nquii David, seineiiⁿ cantyja 'naaⁿ ñ'oom'ñeeⁿ. Tsoom na t'maⁿ mañequiaanaⁿ na neiⁿ cwii ts'aⁿjnaⁿ quia maqueⁿ Ty'oqots'om jom na tjaa jnaⁿ tseixmaaⁿ, meiⁿ ticwjaa'ñê cwenta cantyja na mach'ee. ⁷Tsoom:

Jeeⁿ neiⁿ nn'aⁿ na cha'tso jnaaⁿna jndã seit'maⁿ ts'om Ty'oqots'om, ndo' jndã seicanoom'm joona'.

⁸Jeeⁿ neiⁿ ts'aⁿ na tajom catso Ty'oqots'om na chujnaⁿti nnoom.

⁹Quia jo' juu na luaa' matsona' nnc'om ts'aⁿ na neiⁿleⁿ çaa cwe' tomti ncjoõ nn'aⁿ judíos cwicandaaya jo' oo aa mati nt'omcheⁿ nn'aⁿ? Ee jndã l'uuya quia na seiyu'ya ts'om Abraham ñ'eⁿ Ty'oqots'om, xjeⁿñeeⁿ tqueⁿ jom na tjaa jnaⁿ tseixmaaⁿ. ¹⁰¿Ljo' xjeⁿ tqueⁿ Ty'oqots'om jom na ljo'? ¿Aa quia jndã na s'aañe cheⁿnqueⁿ 'naaⁿ na seicatooⁿoⁿ na cwil'aa jaa nn'aⁿ judíos ndaaya na naⁿnom, oo aa xjeⁿ na tyooch'eeⁿ na ljo'? Tuui na ljo' xjeⁿ na tyooch'eeⁿ 'naaⁿñeeⁿ. ¹¹Jndañquia chii saⁿntjom Ty'oqots'om jom na cats'aañe cheⁿnqueⁿ 'naaⁿ tjaaⁿaⁿ. Juu 'naaⁿñeeⁿ ma'moⁿna' na jndã tqueⁿ Ty'oqots'om jom na tjaa jnaⁿ tseixmaaⁿ jo' nnom nc'e na matseyu'ya ts'oom ñ'eⁿñe. Quia ljo'cheⁿ tso Ty'oqots'om nnoom na nntseixmaaⁿ tsotyè cha'tsondyè nn'aⁿ na cwilayu' ñ'eⁿñe meiⁿ ticaluii 'naaⁿ joona. Ndo' nc'e na cwila'yuy'ya n'omna ñ'eⁿñe, jo' na maqueⁿ joona na ticala'xmaⁿna jnaⁿ. ¹²Mayuu' cwiluiñe Abraham tsotyè nn'aⁿ na jndã tuui 'naaⁿ ntjaaⁿna, saã nchii macandã cwiluiñe na ljo' ndaaⁿ nn'aⁿ na jndã tuui 'naaⁿ ntjaaⁿ xeⁿ nchii mati ndaaⁿ nn'aⁿ na majo'ti cwila'yuy'ya n'omna ñ'eⁿ Ty'oqots'om cha'xjeⁿ na s'aaⁿ cwitjoõcheⁿ na s'aaⁿ 'naaⁿ nqueⁿ.

Seicandã'ñe Ty'oqots'om ñ'oom'm nnom Abraham nc'e na tyotseyu'ya ts'om ñ'eⁿñê

¹³Ee nnom Abraham ñequio tsjaaⁿ 'naaⁿaⁿ na jndyowicantjoo' tso Ty'oqots'om ñ'oom na nnts'aaⁿ na ndaana tsjoomnancue. Nchii cwe' nc'e na seicandã'ñe Abraham ljeii na matsã'ntjomna', jo' na tso Ty'oqots'om na nnts'aaⁿ na ljo', saã nc'e seiyu'ya ts'om ñ'eⁿñe, jo' na tqueⁿ jom na tjaa jnaⁿ tseixmaaⁿ. ¹⁴Ee xeⁿ na mayuu' na joo nn'aⁿ na cwila'candã ljeii na tquiaa Ty'oqots'om nnom Moisés ndaana tsjoomnancue, quia jo' cwe' ts'iaaⁿndyo na cwila'yuy'ya n'omna, ndo' mati juu ñ'oom na tsoom nnom Abraham na nnts'aaⁿ jndã tyuui'na'. ¹⁵Ee ljeii na tquiaa Ty'oqots'om nnom Moisés, matseijndaa'ñena' na nnt'ueeⁿ nn'aⁿ. Macandã xeⁿ ticuaa ljeii'ñeeⁿ ndaãna, quia jo' xocatsona' na cwila'tjoondyena nnomna'.

¹⁶Jo' chii ñ'oom na tju' Ty'oqots'om nacjoom'm na nnts'aaⁿ ñequio Abraham waana' jo ndaaⁿ nn'aⁿ tsjaaⁿ 'naaⁿaⁿ na jndyowicantjoo'. Ñ'oom na tsoom na nnts'aaⁿ na ljo', cwiluiñena' cwii naya na cwe'yju jnaaⁿaⁿ ee na seiyu'ya ts'oom ñ'eⁿñe. Jo' chii ñ'oom'ñeeⁿ nchii macandã cwentaa nn'aⁿ na cwi'oontyjo chiuu matsã'ntjom ljeii, xeⁿ nchii mati cwentaa cha'tsondyè nn'aⁿ na cwila'yuy'ya n'omna cha'xjeⁿ na tyotseyu' cwii ts'om jom. Luaa' waa na maqueⁿna' Abraham na cwiluiñe tsotyãaya na cha'tsondyo ¹⁷jo nnom Ty'oqots'om na ñ'eⁿ seiyoom'm. Mañejuuti na mañequiaa na cwitando'xco l'oo, ndo' mach'ee na cuaa 'naⁿ na tijoom ñetuaa. Luaa' matseicandã'ñena' cha'xjeⁿ matso ñ'oom'm na teiljeii na matsona': "Ja maquiaⁿya 'u na cwiluiindyu' tsotyè cha'tsondyè nn'aⁿ."

¹⁸Ndo' meiⁿ na tjaa'naⁿ cwii nnom na m'moⁿna' na juu ñ'oom na tso Ty'oqots'om nnom Abraham na nnts'aaⁿ nntseicandã'ñena', saã tyotseyu'yoome' ndo' tyocantjaa' ts'oom na nluii cha'xjeⁿ na tso nnoom. Ndo' na ljo' tue'ntyjo na cwiluiñe tsotyè jndyendye nn'aⁿ cha'xjeⁿ ñ'oom na tso Ty'oqots'om nnoom: "Maluaa' nncue'ntyjo na jndye nncjaawicantjoo' tsjaaⁿ 'naⁿ.'" ¹⁹Meiⁿ na manndyoo' nndãã' cwii sianto chuu' Abraham, ndo' ntyjeeⁿ na manndyoo' na nncwjena ñequio scoom'm Sara ndo' jeeⁿ jndã tquiendyena na nnc'oomya ndana, saã maxjeⁿ ticantycwii na tyotseyu'ya cwii ts'oom ñ'eⁿ Ty'oqots'om. ²⁰Ticats'aana' na we waa nnc'oom' ts'om Abraham meiⁿ na ñ'eeⁿ na ntyjaa' ts'oom ñ'oom na tso Ty'oqots'om na nnts'aa. Yacheⁿ tyotseyu'ya ts'oom ndo' tyocantjaa' ts'oom juu ndo' tyotseit'maaⁿñê juu, ²¹ee majndaa'ya ntyjeeⁿ na Ty'oqots'om waa najndeiⁿ na nntseicandã'ñe ñ'oom'ndyoo. ²²Ndo' nc'e na tyotseyu'ya ts'oom, jo' chii tqueⁿ Ty'oqots'om jom na cwiluiñe na tjaa jnaⁿ cwicatseixmaaⁿ.

²³Ndo' juu ñ'oom na teiljeii na tqueⁿ Ty'oqots'om juu na tjaa jnaⁿ cwicatseixmaⁿ nc'e na tyotseyu'ya ts'om, nchii macandã waana' cantyja 'naaⁿ Abraham. ²⁴Mati teiljeiina' cwentaa jaa. Ee na cwila'yuy'ya n'ooⁿya ñ'eⁿ Ty'oqots'om, jo' chii mati jaa maw'ana' na tjaa jnaⁿ cwicola'xmaa'ya, ee na cwila'yuu'a ñ'eⁿ nqueⁿ na s'aaⁿ na tando'xco Jesús jndã na tue', nquii na cwiluiñe na matsã'ntjom jaa, ²⁵manquiti tsaⁿ na tquia nn'aⁿ cwentaa na cue' cwentaa' jnaaⁿya ndo' na tquiaaⁿ na tando'xco cha nncwjiⁿnaaⁿñe jaa.

5

Tjaa jnaⁿ cwicola'xmaa'ya

¹Jo' chii nc'e na jndã tqueⁿna' na cwiluiindyo nn'aⁿ na tjaa jnaⁿ cwicolaxmaaⁿya nc'e na cwila'yuy'ya n'ooⁿya ñ'eⁿ Ty'oqots'om, jndã ljoya ts'om Ty'oqots'om ñ'eⁿndyo nc'e nquii

Jesucristo na cwiluiiñe na matsa'ntjom jaa. ² Macantyja 'naa' jom, jo' na macwjaañena' jaa naquii' nayawaañe na matseixma' Ty'oqots'om na cwicalui'n'maa'ndye nn'a', na cwila'yuy'a n'om ñ'e'ñe. Ndo' tye' m'aa'ya naquii' ñ'oomwaa' ndo' mañequiaana' na jee' nei'ya, ee ntyjaa'ya n'oo'ya na nla'jomndyo na matseit'maa'ñena' Ty'oqots'om. ³ Ndo' nchii macandá jo', mati mañequiaana' na nei'ya naquii' nawi' na cwtijoo'ya. Ee nquiuuya na joo nawl'ñee' 'oon'omna' jaa na c'oo'ya na t'ma' n'oo'. ⁴ Ndo' juu na m'aa'ya na t'ma' n'oo'ya mach'eena' na cwina'ndyo quia cwiwinoo'ya nawi', ndo' juu na cwina'ndyo mañequiaana' na tye' cwicantyyaa' n'oo'ya Ty'oqots'om. ⁵ Ndo' juu na cwicantyyaa'ya n'oo'ya Ty'oqots'om, tacats'aana' nquiuuya na cwe' ts'iaa'ndyo jo', ee jndá seicattoo' Ty'oqots'om naquii' n'oo'ya ñequio juu na candya' ts'oom jaa ee jndá tquiaa' Espiritu Santo naquii' n'oo'ya.

⁶ Juu xje' na ñet'oo'ya na tjaa chiuyya na nla'aaya na nntjei'n'maa'ndyo che'ncjoo, majuu to xje'ñee' tquiaañe Cristo na cue'e' cwentaa' jaa nn'a' na tia nn'a'ndyo. ⁷ Jee' jndei'na' na ñequiaañe ts'a' na cue' cwentaa' x'iaa' meii' cwiluiiñe tsa'ñee' ts'a' na mach'ee na maty'omyana'. Saa' nndaq' nnts'aana' na m'aa' cwii' ts'a' na nljoya ts'om na cue' cwentaa' cwii' ts'a' na mayuu'che' ya ts'a'ñe. ⁸ Saa' Ty'oqots'om ma'moo' na candya' ts'oom jaa, ee xje' na ndicwa' cwiluiindyoo' nn'a' jna' jñoom Cristo na cue' cwentaa'ya. ⁹ Je' je' na jndá tue' Cristo, jndá tqee'na' jaa na tjaa jna' cwicola'xmaa'ya jo' nnom Ty'oqots'om, jo' chii cantyya 'naa' Cristo, majndaa'ya na taxocat'uiina' jaa quia na nncu'xe' Ty'oqots'om nn'a' xuee na macandá. ¹⁰ Ee xje' juu xje' na ñet'oo' nndiaa'ndyo ñ'e' Ty'oqots'om tqee'na' jaa na cwiljoya ts'oom ñ'e'ndyo nc'e na tue' jnaa', majndeitiche' je' na nlu'i'n'maa'ndyo nc'e na wanoom'm. ¹¹ Ndo' nchii macandá jo', xje' nchii mati mañequiaana' na jee' nei'ya na matseijoom'na' jaa ñ'e' Ty'oqots'om nc'e Taya Jesucristo jo' na cwiljoya ts'om Ty'oqots'om ñ'e'ndyo.

Xuii' cantyya 'naa' Adán ñequio Cristo

¹² Luaa' waa' cantyya 'naa' ñ'oomwaa'. Jnaa' cwii' ts'a', jo' na jndyoquiee' jna' tsjoom-nancue ndo' jnaa' jna'ñee' jo' na cwiwje' nn'a' ndo' na cwiwje' nn'a', luaa' ty'oomna' cha'tsondye nn'a' ee cha'tsondyena laxma'na jna'. ¹³ Cwtijooche' na nncuaa' ljeii' na matsa'ntjomna', maxje' cwila'tjoondye nn'a' jo' nnom Ty'oqots'om, saa' t'icatsoom na waa' jnaa' ts'a' quia na tjaa'na' ljeii' na maque'na' xje'. ¹⁴ Saa' meii' na ljo', xje' na t'oomche' Adán hasta xje' na t'oom Moisés, maxje' tyowje' nn'a' na tyola'tjoondyena meii' na nchii tyola'tjoondyena nnom cwii' ñ'oom na jndá sa'ntjom Ty'oqots'om, cha'xje' s'aa' Adán, juu na cwiluiiñe cwii' na matseijomna' nquii' na quia ndyo.

¹⁵ Juu na seitjooñe Adán, mei'chjoo' tiseijomna' ñequio juu naya na mañequiaa' Ty'oqots'om na cwito'ñoo'ya. Ee cwe' na seitjooñe cwii' ts'a', jo' na cwiwje' nn'a', saa' juu naya na cwe'y'u na mañequiaa' Ty'oqots'om na cwito'noo' cantyya 'naa' ñecwii' ts'a', majuu Jesucristo, juuna' jndati tseixma'na' ndo' mañ'omna' jndyendye nn'a'. ¹⁶ Juu na seitjooñe Adán, mei'chjoo' t'icatseijomna' ñequio na macwji'n'maa'ñe Ty'oqots'om aña'aa'ya. Ee cantyya 'naa' jnaa' ñecwii' ts'a' mat'uii'ye'na' cha'tsondye nn'a'. Saa' cantyya 'naa' juu na macwji'n'maa'ñe Ty'oqots'om nn'a', cwe'y'u matsaa'na' nn'a' na cwiliindyena na tjaa' jna' la'xma'na jo' nnom meii' na jndye nnom jndá jla'tjoondyena. ¹⁷ Ee xje' cantyya na seitjooñe Adán, teijndaa' na maxje' nncwje' cha'tso' nn'a', majndeitiche' naya na matseixma' Ty'oqots'om na cwe'y'u, maque'na' nn'a' na cwilaljo' Jesucristo na tjaa' jna' cwila'xma'na jo' nnom Ty'oqots'om. Cantyya 'naa' juu jndyendye nn'a' nluixcondyena.

¹⁸ Ee cha'xje' juu na seitjooñe Adán seijndaa'ñena' na mat'uiina' cha'tsondye nn'a', maluaa' cantyya 'naa' juu na seicanda'ñe Jesucristo, maque'na' jndye nn'a' na cwiluiindyena nn'a' na tjaa' jna' la'xma'. ¹⁹ Ne'ca'mo'na' cwe' nc'e na t'iseicandá Adán jo' nnom Ty'oqots'om jo' na s'aana' na cha'tsondye nn'a' la'xma'na jna', maluaa' matseijomna' cantyya 'naa' Cristo seicanaa' jo' nnom Ty'oqots'om, jo' na jndyendye nn'a' maque' Ty'oqots'om na tjaa' jna' cwicola'xma'na jo' nnom.

²⁰ Saa' quia na teitquioo' ljeii' na tqee' Moisés seicanto'tina' jnaa' nn'a', ndo' jndá na tjawijndyeti jnaa' nn'a', Ty'oqots'om seicwaljoo'tyee' na ya ts'a'ñe ñequio nn'a'. ²¹ Ndo' cha'xje' juu jna' waa' najndei' na tseixma'na' na cwe' nn'a', malaati' juu naya na matseixma' Ty'oqots'om na maque'na' jaa na tjaa' jna' la'xmaa'ya waatiche' najndei' na matseixma'na' na ñequiaana' na ticantycwii' na cwtandoo'a' nc'e nquii' Jesucristo na cwiluiiñe na matsa'ntjoom jaa.

6

L'oo' jaa' cantyya 'naa' jna' saa' cwtandoo'a' nc'e Cristo

¹ ¿Quia jo' ¿chiuu' n'luuyoo' cantyya 'naa' ñ'oommei'na'? ¿Aa' tsal'aatyaa'ya jna' cha' na nnto'ñoo'tyaa' naya na matseixmaa'? ² Tijoom jndaa'. Ee juu ts'a' na jndá tue' xocandá nntsá'ntjomti' natia jom. Ndo' jaa' nn'a' na cwila'yuu'a' ñ'e' Cristo cwiliindyoo' l'oo' jo'

nnom jnaⁿ. Jo' chii ζchiiu nluuiyuu na nl'aatyaaya natia? ³ ζAa ticala'noⁿ'yo' quia na teits'oomndyo, tjaa'ñena' jaa cantyja na tue' Cristo Jesús? ⁴ Ee quia na teits'oomndyo tjoom' tjacanty'iuu'ndyo ñequio Cristo jo' na tqueⁿ'na' na l'oo jaa, cha na nnts'aana' na la'xmaaⁿ'ya nn'aⁿ na cwita'ndo'xco cha'xjeⁿ na tando'xco Cristo cantyja 'naaⁿ' juu na t'maⁿ' najndeii na matseixmaⁿ Tsotyaaya Ty'oqots'om.

⁵ Ndo' xeⁿ seitjoom'na' jaa ñ'eⁿ'ñê cantyja na tueeⁿ'eⁿ, mati matseitjoom'na' jaa ñ'eⁿ'ñê cantyja na tando'xoom. ⁶ Manquiuuya juu na ñejla'xmaaⁿ'ya na tyol'aaya jnaⁿ, ty'ioomna' jo' ts'oom'naaⁿ ñ'eⁿ Cristo, cha juu na mach'eeⁿ'a' na cwila'tjoondyo nnom Ty'oqots'om, catyuii' najndeii na matseixmaⁿ'na' na nndyaandyo na cwindya'ntjooⁿ'ya nnom jnaⁿ cha'xjeⁿ mand'i'ntjomtyeⁿ cwii ts'aⁿ nnom ts'aⁿ na seijnda jom. ⁷ Ee ts'aⁿ na jnda tue' jnda jndyaañê na maqueⁿ' jnaⁿ xjeⁿ jom. ⁸ Ndo' nc'e na cwila'jomndyo ñ'eⁿ Cristo na tueeⁿ'eⁿ, mati cwila'yuu'a na nntandoo'a ñ'eⁿ'ñê. ⁹ Ee manquiuuya na Cristo cwii ndii' na jnda tando'xoom na tueeⁿ'eⁿ, tacuaa cwii xuee na nncue'nnaaⁿ'na ee juu na mach'ee na cwiwje nn'aⁿ tatjaa'na' ljo' cwiya nndaq nnts'aana' ñ'eⁿ'ñê. ¹⁰ Quia na tue' Cristo, ñejom ndii' tueeⁿ'eⁿ cwentaa jnaaⁿ nn'aⁿ, meiⁿ' taca'na' na cue'nnaaⁿ'aⁿ. Ndo' je' na wanoom'm, wanoom'm cwentaa' Ty'oqots'om. ¹¹ Jo' chii mati 'o, c'oom'ya n'om'yo' na mayuu'cheⁿ na jnda tjá'yo' cantyja 'naaⁿ' jnaⁿ, ndo' na tando'yo' cantyja 'naaⁿ' Ty'oqots'om ee na matseitjoom'na' 'o ñequio Cristo Jesús na cwiluiñê na matsa'ntjoom jaa.

¹² Jo' chii tañequiandyo' na nnaⁿ'ndeii jnaⁿ na nnts'a'ntjomna' seii'yo' na cwiwje, na nlqueⁿ'na' xjeⁿ 'o na nla'candaⁿ'ndyo' chiiu l'ue ts'omna'. ¹³ Meiⁿ tintio'yo' seii'yo' l'o jnaⁿ, na nleil'uena' cha'na l'ots'iaaⁿ na ñ'eⁿ nluui yuu na ticaty'iomjanya'. Je' je' quiandyo' che'ncjo'yo' l'o Ty'oqots'om cha'xjeⁿ nn'aⁿ na tando'xco na tja, ndo' catio'yo' seii'yo' l'ooⁿ na nleil'uena' cha'na l'ots'iaaⁿ na ñ'eⁿ nluui yuu na maty'iomjanya'. ¹⁴ Ee ticatsona' na nlqueⁿ' jnaⁿ xjeⁿ 'o, ee nchii m'aⁿ'yo' nacje 'naaⁿ' ljeii na tqueⁿ Moisés, 'o m'aⁿ'yo' nacje 'naaⁿ' naya na matseixmaⁿ Ty'oqots'om.

Matseijomna' jaa cha'cwijom ts'aⁿ na teijndañê

¹⁵ Quia jo' ζchiiu nncuaa? ζAa nc'e na tic'ooⁿ'ya xjeⁿ 'naaⁿ' ljeii'ñeeⁿ, jo' chii nla'tjoondyotyaⁿ nnom Ty'oqots'om? ζAa nl'aa na ljo' nc'e na cwicandaaya naya na matseixmaaⁿ? Jeeⁿ tic'oom'na' jo'. ¹⁶ 'O manquiuunda'ndyo' quia mañequiaañê ts'aⁿ na nndi'ntjomtyeⁿ nnom cwiicheⁿ na nntseicanaqⁿ ljo' na matsa'ntjom, cwiluiñê tsaⁿ'ñeeⁿ ts'aⁿ na tyeⁿ mand'i'ntjom nnom patrom 'naaⁿ' ndo' jndeina' na catseicanaqⁿ ljo' na matsa'ntjom tsaⁿ'ñeeⁿ. Jo' chii xeⁿ mand'i'ntjom ts'aⁿ nnom jnaⁿ, wjaan'omna' juu na nntsuuñê, oo aa nntseicanaqⁿ nnom Ty'oqots'om, na cantyja 'naaⁿ' jo' nnc'oom cha'xjeⁿ na ma'moⁿ'na'. ¹⁷ Saq jeeⁿ ndya' quianl'uaa' Ty'oqots'om, na 'o meiiⁿ na tyeⁿ ñejndye'ntjom'yo' nnom jnaⁿ, saq je' ñequio na xcwee'ya n'om'yo' cwila'ñ'oom'ndyo' ñ'oom na t'mooⁿ' nn'aⁿ ndaa'yo' cantyja 'naaⁿ'aⁿ. ¹⁸ Ndo' je' na jnda seicandyaañê 'o nnom jnaⁿ, jo' chii cwilui- indyo' nn'aⁿ na cwindye'ntjomtyeⁿ cantyja na maty'iomjanya'. ¹⁹ Matseinaⁿ ñ'oommeiⁿ ndaa'yo' cha'xjeⁿ ñ'oom na cwila'neiⁿ nn'aⁿ nc'e 'o ticala'noⁿ'ya'yo' joona'. Quia jo' cha'xjeⁿ na jnda tquia'ñ'eⁿ'yo' seii'yo' na ñejndye'ntjom'tyeⁿ'yo' nnom jnaⁿ ñequio ndaq cha'tso nnom natia, ndo' na ñel'a'yo' yuu na matso ljeii na matsa'ntjomna' na tal'a'yo', maluaa' je' quiandyo'ñ'eⁿ'yo' na nndye'ntjom'yo' cha'xjeⁿ na maty'iomjanya' na cantyja 'naaⁿ' jo' xcwe nc'om'yo' jo nnom Ty'oqots'om.

²⁰ Xjeⁿ na ñejndye'ntjom'tyeⁿ'yo' nnom jnaⁿ, tic'oom' n'om'yo' na nl'a'yo' yuu na ya. ²¹ Ndo' na luua' tyol'a'yo', ζyuu waa na teijndeina' 'o? Je' cantyja na nmeiiⁿ ñel'a'yo', yacheⁿ mach'eeⁿ'a' jnaaⁿ'yo', ee joona' 'oochona' 'o na nntsuundyoy'. ²² Saq je' je' jnda jndyaandyo' na ñejndye'ntjom'tyeⁿ'yo' nnom jnaⁿ, ndo' jnda saaqueiee'ndyo' na cwindye'ntjom'tyeⁿ'yo' nnom Ty'oqots'om, ndo' cantyja 'naaⁿ' jo' waa naya 'naⁿ'yo' na maqueⁿ'lju'na' 'o jo nnoom, ndo' na nnto'ñ'oom'yo' na ticantycwii na nntando'yo'. ²³ Ee nquii jnaⁿ matioml'uana' jaa na cwiwjaaya, saq naya na cwicandaaya nnom Ty'oqots'om mañequiaana' na ticantycwii na cwita'ndq'a nc'e Jesucristo na cwiluiñê na matsa'ntjoom jaa.

7

Matseijomna' jaa cha'cwijom ts'aⁿ na jnda toco

¹ 'O nn'aⁿ'ya na cwila'yuu'yo' ñ'eⁿ Cristo, manquiu'yo' chiiu waa na matsa'ntjom ljeii na tquiaa Ty'oqots'om nnom Moisés, na juu ljeii'ñeeⁿ taxoque'tina' xjeⁿ ts'aⁿ na jnda tue'. ² Ee matseijomna' cha'xjeⁿ cwii yuscu na jnda toco, matseityeⁿ ljeii jom ñequio saaⁿ'a' yocheⁿ na wando'. Saq xeⁿ nncue' quia jo' cwindyaañê l'o ljeii 'naaⁿ'na. ³ Jo' chii xeⁿ ndicwaⁿ wando' saaⁿ'a' ndo' nnc'ooⁿ' 'ndyoo cwiicheⁿ' tsaⁿ's'a quia jo' matsona' na jom yuscu na cwe' m'aⁿ'ya ñ'eⁿ tsaⁿ's'a'ñeeⁿ. Saq xeⁿ na jnda tue' saaⁿ'a' quia jo' wanaaⁿ na nncoconnaaⁿ'aⁿ ndo' xocatsona' na cwe' m'aⁿ'yaaⁿ ñ'eⁿ tsaⁿ'ñeeⁿ.

⁴ Jo' chii 'o nn'a'nya na cwila'yu'yo', mati 'o cwiluiindyoy' l'oo cantyja 'naa' ljeii na matsa'ntjomna' na tqe' Moisés nc'e ts'oom'naa' ty'loom nn'a' Cristo, cha na nndaq nla'xma'yo' cwentaa' cwiiche', manque' na wando'xcoom jnda' na tuee'le'. Maluaa' waa cha nndaq nleil'uee'ñe' 'o. ⁵ Ee quia na ñet'oo'ya xje' 'naa' na teincoondyo na nn'a' jna' jaa, ljeii'ñee' tyotseilcwii'ñena' nda'ya na cwil'aaya cha'tso nnom natia na quee' ts'om seii'a, jo' na tjachuuna' jaa na nntsuundyoy. ⁶ Saa je' je' jnda' tja'ya cantyja 'naa' ljeii na ñetque'na' xje' jaa, jo' chii je' mam'a'candyaandyoy na ndya'ntjoo'ya nnom Ty'oots'om nc'e cwaitandoo'xcoo'ya na m'aa'ya nacje 'naa' Espíritu, tachii cantyja 'naa' ñ'oom tqiiee na ñesa'ntjom.

Jna' ñe'que'na' xje' 'naa'na' ja

⁷ Quia jo' çhiuu nl'uuyoo'ya je' cantyja 'naa' ljeii na tqe' Moisés, aa jna' matseixma'na'? Mei'chjoo nchii jo' ee xe' nchii juuna', xocatsei'no'na na ticatsa'ntjomna' na matseiquee' ts'oo' 'naa' cwiiche' ts'a'na hasta quia ljei'ya na tso ljeii'ñee': "Tintseiquee' ts'om' 'naa' x'ia'". ⁸ Saa juu ljeii'ñee' teil'uee'ñe' jna' na s'aana' na tyotseiquee'na' ts'oo' jndye nnom natia. Ee yuu na ticuaa ljeii'ñee' m'aa' ts'oo'ñe' jna'. ⁹ Tyowaa xje' na ticaljeii chiuu matsa'ntjom ljeii na tqe' Moisés, xje'ñee' ticatsei'ndaa'na' ntyji'ya na ñeseitjoo'ndyo nnomna', saa quia na sei'no'na chiuu matsa'ntjomna', quia jo' ljei'ya na wando' jna', na wjaañ'oomna' ja na nntsuundyoy. ¹⁰ Ndo' juu ljeii'ñee' na ts'iaa'na' na ñeiquiaana' na ndaya na ticantycwii na wando'a, teijndaa'yuu na nntsuundyoy cantyja 'naa'na'. ¹¹ Ee juu jna' teil'uee'ñena' ljeii'ñee' na tquii'nn'a'na' ja ndo' tqe'na' na nntsuundyoy.

¹² Jo' chii nquii ljeii'ñee' lju' cwiluii'ñena' cantyja 'naa'na', ndo' ñ'oom na matsa'ntjom cwiluii'ñena' na lju', mati xcwe ndo' jee' yana'. ¹³ Quia jo' çaa ñe'catsona' na ljeii na cwiluii'ñe na yana' tjañ'oomna' ja na nntsuundyoy? Mei'chjoo nchii ljo'. Juu jna' na waana' quii' ts'oo', seijndaa'ñena' na nntsuundyoy ndo' t'mo' jndaa'ñena' na jna' jo', juu jo' teil'uee'ñena' cwii na jee' ya ndo' laa'ti waa na juu ñ'oom na matsa'ntjomna' t'mo'na' na jee' tia tseixma'na'.

¹⁴ Manquiuyu na tqiiaa Espíritu ljeii na matsa'ntjomna'. Saa nc'e na ts'a'na ja matseijomna' cantyja 'na'ya na cwiluiindyoy ts'a'na na seijnda jna', na tye' mand'ntjoo'ya nnomna'. ¹⁵ Tileicatsei'no'na chiuu na matjoo'ya na tileicats'aaya ljo' na ñe'cats'aa, yache' mats'aayoo'ya majo'to ljo' na jee' jndoya. ¹⁶ Saa quia na mats'aa yuu na tiñe'cats'aa, matsei'no'na na jee' ya juu ljeii na matsa'ntjomna'. ¹⁷ Ndo' na ljo', ma'mo'na' na nchii nncq mats'aa. Juu jna' na m'aa' naquii' ts'oo' mach'eena' na ljo'. ¹⁸ Ndo' ntyji'ya nc'e na ts'a'na ja, tjaa'na' cwii na matseixma'ya na nts'aa yuu na ya. L'ue ts'oo' na nnts'aa yuu na ya saa leicandaq nnts'aa. ¹⁹ Juu na ya na ñe'cats'aa, ticats'aa jo', ñeiqui'che' natia na tiñe'cats'aa, juu jo' mats'aa. ²⁰ Quia jo' xe' juu na tiñe'cats'aa mats'aa, nchii manncq'ya mats'aa jo'. Juu jna' na m'aa' quii' ts'oo', juuna' mach'eena' na ljo'.

²¹ Jo' chii luaa waa na maljei'ya cantyja 'na'ya. Quia na matseijndo na nnts'aa yuu na ya na l'ue ts'oo', yache' maljei'ya na m'aa' natia naquii' ts'oo'. ²² Ee nncq jee' nei'nncq' ntyji' ljeii 'naa' Ty'oots'om na tqiiaa' nnom Moisés, ²³ saa maqua' cwenta naquii' seii'a m'aa' cwii na matseiwene' nacjoo' juu na m'aa' ts'oo' na ma'mo'na' na cats'aa, majuu jna' na matsa'ntjomna' seii'a, na malei'oomna' ja p'aso.

²⁴ Jee' ndya' nty'iaa'ndyo. Ç'Ñee' nndaq nntseicandyaañe' ja ñequio seii'a na wjaañ'oomna' ja na nntsuundyoy? ²⁵ Jee' ndya' quian'uaa' Ty'oots'om na macanda' jom nndaq nncwji'n'maa'ñe' ja nc'e Taya Jesucristo. 'Je' je' matsei'no'na na tseixma'ya na cju'ndyo cja' jo nnom ljeii 'naa' Ty'oots'om na matsa'ntjomna'. Saa cantyja 'naa' na ts'a'na jna' ja ndicwa' m'aa'ya nacje 'naa' jna'.

8

C'oo'ya cha'xje' matsa'ntjom Espíritu cwiluii'ñe Ty'oots'om

¹ Jo' chii jaa nn'a'na na cwilajomndyo ñequio Jesucristo, ticat'uii Ty'oots'om jaa cantyja 'naa' jnaa'ya. Luaa' waa nc'e na cwil'aaya yuu na l'ue ts'om Espíritu Santo, nchii yuu na l'ue n'oo' ncjoo'. ² Ee juu ljeii na matsa'ntjomna' cantyja 'naa' Espíritu na mañequiaa na wando'a jo nnom Ty'oots'om nc'e na matseijomndyo ñequio Cristo Jesús, ljeii'ñee' jnda' seicandyaañena' ja jo nnom ljeii na ma'mo'na' na matseixma'ya jna' na cantyja 'naa' jo' nntsuundyoy. ³ Ee ljeii na tqe' Moisés, ticandaq nlque'na' na tjaa jna' laxmaa'ya ee tjaa'na' najndei' na matseixma'na' cha nla'canda'ya juuna' ee la'xmaa'ya nn'a'na na cwila'tjoo'ndye. Saa yuu na ticandaq nnts'aa juuna', nquii Ty'oots'om jnda' s'aa'. Ee jñoom jnaa' na ts'a'na cha'na jaa nmeii', na juu nncue' cwentaa' jnaa'ya. Ndo' na ljo' seijndaa'ñe' na cwintycwii najndei' na matseixma' jna' na c'oo'ya nacje 'naa'na'. ⁴ Luaa' s'aa' cha nndaq nla'canda'ya ljo' na matsa'ntjom ljeii'ñee'. Ee jaa tac'ootya'ya cantyja 'naa' natia na cwila'quee' n'oo'ya. Jaa cwitsaam'aa'ya nacje 'naa' na l'ue ts'om Espíritu Santo.

⁵ Nn'a na cwiñe'quiandy na cwil'a yuu na l'ue ts'om seii macandā tomti jo' cwijoo' n'omna. Sāā nn'a na cwil'a ljo' na l'ue ts'om Espiritu Santo macandā cwijoo' n'omna ljo' na l'ue ts'om Ty'oqots'om. ⁶ Quia na macandā tomti nnc'oom' ts'om ts'a" cantyja 'naa" ljo' na l'ue ts'om seii"e", wjaañ'omna' jom na nntsuuñê. Sāā quia na nnc'oom' ts'om ts'a" ljo' na l'ue ts'om Espiritu Santo wjaañ'omna' jom na ticantycwii na nncwanoom'm ndo' tjaa ljo' chjoo' ts'oom. ⁷ Sāā nn'a na cwiñequiandy cantyja 'naa" jna", m'a"wjena nacjoo' Ty'oqots'om, ee tiñe'catuee'ndyecjena jo nnom ljeii na matsa'ntjomna', mei' xondāā n'ana. ⁸ Jo' chii nn'a na 'oom'a" cantyja 'naa" jna", xocandāā n'ana yuu na cjaawee' ntyjii Ty'oqots'om.

⁹ Sāā 'o tac'om'yo' cantyja 'naa" na teincoondyo' na nn'a", 'o tsaam'a"yo' nacje 'naa" Espiritu na cwiluiñe Ty'oqots'om, xe" na mayuu'che" Espiritu na cwiluiñe m'aa"ñe naquii' n'om'yo'. Ts'a" na ticatseixma" Espiritu na cwiluiñe Cristo tyooluiñe cwentaa"na". ¹⁰ Ndo' xe" Cristo wanoom'm naquii' n'om'yo' meii" na mayuu' seii'yo' m'a"l'oondyena' nc'e jna", nquii espiritu na la'xma"yo' m'aa" na wando' ee jndā seicandyaañe Ty'oqots'om 'o cantyja 'naa" jna"yo'. ¹¹ Ndo' xe" Ty'oqots'om na tquiaa" na tando'xco Cristo m'aa" Espiritu na cwiluiñe naquii' n'om'yo', majom nñequiaa" na nnta'ndo'nnda' seii'yo' ñequio mañejuuti Espiritu na cwiluiñe m'aa"ñe naquii' n'om'yo'.

¹² Jo' chii 'o nn'a"ya na cwila'yu'yo', waa cwii na jee" matsona' na cal'aaya, sāā nchii n'aya yuu na l'ue n'oo" ncjoo. ¹³ Ee xe" na cwiñequiandy' joo na teincoondyo' ñequio seii'yo' nntsuundy'ol, sāā xe" ñequio Espiritu Santo cwil'a'yo' na joo na teincoondyo' ñequio seii'yo' cwjena', quia jo' nluu'n'maa"ndyo'.

¹⁴ Cha'tsondye nn'a" na 'oontyjo ljo' na ma'mo" Espiritu na cwiluiñe Ty'oqots'om, na"ñee" cwiluiindyena nteinaa". ¹⁵ 'O nchii to'loom'yo' cwii espiritu na nnts'aayuuana' nquuu'yo' na ndicwa" la'xma"yo' moso ndāā joo na l'ue n'om seii'yo', na jo' jo' cwiiche" cwiindii' nnc'om'yo' na nquia'yo' na nnt'yii Ty'oqots'om 'o. 'O jndā to'loom'yo' Espiritu Santo na macjwaa'ñe 'o na cwiluiindy'ol nteinaa". Jom mach'ee" na cwil'uuya: "Ta Tsotyāya." ¹⁶ Manquiiti Espiritu Santo macwiji'yuu'ñe nnom espiritu na laxmaa"ya na matsoom na cwiluiindy'ol nteinda Ty'oqots'om. ¹⁷ Ndo' na cwiluiindy'ol nteinaa", mati la'xmaa"ya na nndaaya cha'tso na jndā seijndaa'ñe na nnda' nn'a" na cwiluiindy'ol nteinaa", mañejuuti na nnda' Cristo, mati jo' nndaaya xe" cwilajomndyo nawi' na tjtjoom cha ndanquia nla'jomndyo na cwiluii'tma"ñe.

¹⁸ Ee ntyjiyaya na nawi' na tsatjoo"ya je', mei"chjoo xocatseijomna' ñequio na nnt-seit'maa"ñena' jaa xuee na macandā. ¹⁹ Cha'tso na tque" Ty'oqots'om ñequio na ntyjaa' n'omna mei"ndoo'nty'iaandy xuee quia na m'moo" 'ñee" joo cwiluiindy'ol nntseinaa". ²⁰ Ee cha'tso na tque" Ty'oqots'om tei'ndaa'na' sāā nchii tjoomna' na luua' ee na l'ue n'om nquieena', tjoomna' na ljo' ee luua' l'ue ts'oom. Sāā maxje" ntyjaa'ya n'omna' na nncue'ntyjo cwii xuee na nlc'o'yannda'na', ²¹ na nncue'ntyjo xje" na nndaandy'ol jona' na tye" m'a"na' nacje 'naa" na cwiwi'ndaa'na' ndo' cwiwjena', cha nla'jomndye jona' ñequio juu na cwindyaandy'ol nteinaa", cwii na jee" ndya' jnda tseixma"na'. ²² Manquiuyya na cha'tso na tque" Ty'oqots'om hasta xje" je'che" jee" cwiitweena' nawi' cwiitjoom jona' cha'xje" maquina' yuscu na matseincuii'. ²³ Ndo' nchii macandā joo na tquee" cwiitjoomna' na wi', mati jaa na jndā to'ñoo"ya Espiritu Santo, cwii na cwe' tyuaa'ya na xe" jndā nnto'ñoo"ñ'āā" na jndā seijndaa'ñe na nndaaya, jaa t'ma" wi' cwiitjoo"ya yoche" na cwime'i'ndoo'a na nncwjaa'ñe Ty'oqots'om jaa na cwiluiindy'ol nteinaa", cha na ndāā nndaandy'ol seii'a. ²⁴ Nc'e na luua' waa na cwiicantyyaa' n'oo"ya, jo' chii na cwilui'n'maa"ndyo, sāā quia jndā nty'iaa' ts'a" cwii na macantyyaa' ts'oom, tacatsona' na ntyjaa'ti ts'oom ee cwii na mamantyyaa' ts'a", ticatsona' na ntyjaa'ti ts'oom. ²⁵ Sāā xe" ljo' na mei'ndoo'a na nnty'iaaya ndicwa" tyoonty'iaaya jo', maca"na' na c'o'nt'maa"ndyo n'oo"ya yoche" na mei'ndoo'a juuna'.

²⁶ Maluaa' mach'ee Espiritu, mateijnei' jaa yuu na tixcwe cwil'uuya. Ee jaa ti'naa"ya nlanāā"ya nnom Ty'oqots'om cha'xje" na maca"na', jo' chii manquiiti Espiritu Santo matseity'ooñe nnom Ty'oqots'om ñequio na cwicom ts'oom cwentaa'ya ñequio ñ'oom na tileicatso ts'a". ²⁷ Ndo' Ty'oqots'om tcuu mal'uee" chiuu waa naquii' ts'om ts'a", jo' chii ntyjee" ñ'oom na matseity'ooñe Espiritu nnoom cwentaa' nn'a" na cwiluiindy'ol cwentaa"na", ee juu matseity'ooñe cha'xje" na l'ue ts'oom.

Nndaq nna"ñe ts'a" nc'e Jesucristo

²⁸ Ee manquiuyya nn'a" na jnda nquiu Ty'oqots'om, cha'tso nnom na cwiwi'nomna cwiitei'jndeiina' jona, nquiee nn'a" na maquee"ñe cha'xje" na l'ue ts'om nque". ²⁹ Ty'oqots'om ntyjee" cwa" nn'a" nla'xma" cwentaa"na" cwiitjooche" na nluuindyena.

Ndo' teiyo tquee' na catseijomna' joona cha'xje' na Jnaa' Jesucristo cha na juu nlu-
itquieñe quii'ntaa' cha'tsondye ntseinaa'.³⁰ Ndo' nn'a' na tquee' na cwiluiindy e-
wenta'na, maquee'nñê joona. Ndo' joo nn'a' na maquee'nñê, maquee' joona na tjaa jna'
cwicola'xma'na, ndo' na tjaa jna' cwicola'xma'na, nñequiaa' na nluui'ma'ndyena ñ'e'nñê.

³¹ Quia jo' ¿ljo' cwii' ya nlu'uyaa cantyja 'naa'ñ' ñ'oommei'?' Xe' Ty'oqots'om m'aa' cantyja
'naa'ya, ¿ñee' nleichuu xje' 'naa'ñ' jaa? ³² Ee Ty'oqots'om ticwañom'm Jnaa', tquiaa' na
tue' juu cwentaaya. Ndo' na luua' s'aa', ma'mo'na' na mati nñequiaa' na nnto'ñ'oo'ya
cha'tso nnom na maca'na' jaa cha'xje' mañequiaa' na tseixma' Jnaa'. ³³ ¿Ñee' juu ndaa'
nncju' jna' cjoon'na' na macwji' Ty'oqots'om cwenta'na'?' Tjaa 'ñee' juu ee manquiiyee'
jndā tquee' jaa na tjaa jna' cwicola'xmaa'ya jo nnoom. ³⁴ Ndo' na ljo' ¿ñee' joo nntuee'
jna' nacjoona? ¿Aa nnts'aa Cristo? Xocats'aa' ee nque' tquiaañ na tuee'le' cwentaaya
ndo' tando'xcoom jndā na tuee'le'. Je' wacatyee' ntyjaa' tso Ty'oqots'om ntyjaya na
maca'ñ' ñ'oom 'naa'ya nnoom. ³⁵ ¿Aa waa cwii' nnoom nawi' na ndaa' nnts'aana' na
nntseitsaa'ñena' na Cristo m'aa' na candya' ts'oom jaa? Nawí na cwitjoo'ya, ¿aa ndaa'
nnts'aana' oo na cwintyjo nn'a' jaa nc'e na m'aa'ya cantyja 'naa'na', ndo' na matseitjoo'na'
na nlcwaa'a, oo na matseitjoo'na' liaaya? Oo, ¿cwii' nnoom na jee' teincuu' na cwitjoo'ya oo
na cwila'ndaa'ndye nn'a' na nla'cwjeena jaa? Maxje' tjaa'na' mei'cwii' nnoom na ndaa'
nntseitsaa'ñena' na m'aa' Cristo na candya' ts'oom jaa. ³⁶ Ee ñ'oom na teiljeii' naquii' libro
Salmos, matsona':

Nc'e na cwiluiindyō nn'a' cwenta', jo' chii' meincha' xuee na ñe'cala'cwjee nn'a' jā.

Cwil'ana ñ'e'ndyō cha'na cwitjoom canma' na jndā teijnadaa' na nncwje.

³⁷ Saa' meii' na luua' waa cantyja 'naa'ñ' cha'tso nmei', waljoo'che' na tsaanandyō nmei',
nc'e Cristo m'aa' na candya' ts'oom jaa. ³⁸ Ee ntyjiya tjaa mei'cwii' na ndaa' nnto'na' jaa
na m'aa' Ty'oqots'om na candya' ts'oom jaa. Cantyja na cwiwjaā, cantyja na cwitandoo'a,
mei' ángeles, mei' ljo' na t'ma' waa najndā, mei' nn'a' na t'ma' n'iaa' la'xma', mei' ljo'che' na
matseicaty'uenā jaa na maje', ndo' mei' ljo' na wjaach'eena' jaa 'io cha, ³⁹ mei' ljo' na
m'aa' nandy, mei' ljo' na niom yuu na njoomti ts'om ndaaluee, mei' ljo' na s'aa Ty'oqots'om.
Mei'cwii' na cha'tso nmei', xocandā nnto'na' jaa na t'mo' na m'aa' na candya' ts'oom
jaa nc'e Cristo Jesús na cwiluiñe na catsā'ntjoom jaa.

9

Tjeii'ñe Ty'oqots'om nn'a' Israel na nla'xma'na cwenta'na'

¹ Ja Pablo, nc'e na matseyu'a ñ'e' Jesucristo, matseina'ya ñ'oom na mayuu', nchii' cwe'
cantu. Juu na m'aa'ñ' ts'oo', ma'mo' Espiritu Santo na mayuu' jo'. ² Ee t'ma' waa na
matseichjoo'na' ts'oo' ndo' matseindaa'na ntyjiya cantyja 'naa'ñ' nn'a'ya na n'aa' judíos na
ti'ñe'calayu' ñ'e' Cristo, ³ ee cwiljoya ts'oo' meii' na catom'na' ja ñ'e' Cristo, ndo' meii'
nncju'wi'na' añmaa'ya xe' na cantyja 'naa'ñ' jo' nnteijndeina' nn'a'ya na mañe'cwii' tsjaa'
cwiluiindyō ñ'e'ndyena. ⁴ Joona cwiluiindyena tsjaa' 'naa'ñ' nquii' Israel na jndyow-
icantyyoo'. Tjaa'ñe Ty'oqots'om joona na ntseinaa'. Juu na tseixmaa' na caxueñe tyom'aa'
quii'ntaa'na quia na tyocañ'ee' ñ'e'ndyena. Tquiaa' ljeii' nnoom Moisés na matsā'ntjomna'
chiiu nnc'omna. Seijnada'ñe chiiu l'ue ts'oom na nla't'maa'ndyena jom naquii' wats'om,
ndo' jndye nnoom nt'omche' ñ'oom tsoom ndaāna na nnts'aa'. ⁵ Cwiluiindyena ndacantyyo
welooya ndo' cantyja 'naa'ñ' tsjaa' 'naa'ñ' joona tuiñe Cristo na ts'a' jom, na cha'tso na cha'tso
cantyja 'naa'ñ' cwiluiñe Ty'oqots'om. Ñequii'che' na cala't'maa'ndye nn'a' jom. Amén.

⁶ Ndo' mei' nchii' ñ'oom na tso Ty'oqots'om ndaa' nn'a' Israel na nnts'aa',
ticatseicandā'ñena'. Luua' waa ee nn'a' na jndyowicantyyoo' tsjaa' 'naa'ñ' Israel,
ticha'tsondyena na mayuu'che' cwiluiindyena nn'a'ñ' Israel. ⁷ Ee ticha'tsondye
ntseindacantyyo Abraham mayuu'che' na cwiluiindyena ntseinaa', ee tso Ty'oqots'om
nnoom: "Ntseindacantyyo ti'jnda' Isaac, joona nncwjaā'ñena' na nluindyena tsjaa' 'na'ñ'."

⁸ Ñ'oommei'ñ' cwiñe'quiana' na caliuuya na nchii' cwe' cantyja 'naa'ñ' tsjaa' na cwiluiindy
nn'a', jo' na macwjaā'ñena' na cwiluiindyena ntseinda Ty'oqots'om. Tomti cwiluiindyena
ntseinaa' nc'e ñ'oom na tsoom ndaa' nn'a' Israel na nnts'aa'. ⁹ Ee tso Ty'oqots'om nnoom
Abraham chiiu na nnts'aa', luua' matsona': "Tiepmomeii' nndyoo'nda'na m'aa'yo', ndo'
nquii' scu' Sara nneñ'oom cwii' tyochjoo'nda'yo'."

¹⁰ Ndo' nchii' macandā luua' waa na ma'mo'na' chiiu na maque' Ty'oqots'om nn'a' na
ntseinaa'. Ee we ntseinda Rebeca ñe'cwii' tsoyena majuu Isaac na cwiluiñe welooya.
¹¹⁻¹³ Ee cwitjoo'che' na nluindyey caty'e'nquiee'ñee', mei' na l'ana na tis'a oo ljo' na ya,
ndo' tso Ty'oqots'om nnoom Rebeca: "Juu tsa' na nluiiñe'ndyee' nndi'ntjoom nnoom tyjee'ñ'."
Ñ'oomwaa' matseiljoyuna' ñequio ñ'oom'm na teiljeii' na matsona': "T'oo'ya na wi' ts'oo'ya
Jacob ndo' s'aaya na ticuee' ts'oo'ya Esaú." Luua' ma'mo'na' na Ty'oqots'om wanaa' na
nncwji'ñe' nn'a' na nluindyey cwenta'na' cha'xje' nque' na l'ue ts'oom, joo nn'a' na

macwaa na nluindyena cwentaaⁿa. Meiⁿ ticwjaaⁿñê cwenta ljo' cwii nnom na cwil'ana. ¹⁴ Ndo' na luaa' waa, ¿chiiu ya nl'uu? ¿Aa ticwixcwe ljo' mach'ee Ty'oqts'om? Jeeⁿ tic'oom'na'. ¹⁵ Ee tsoom nnom Moisés: “Ñeeⁿ juu na matseitiuuya na nnteiindeiya maxjeⁿ nnteiindeiya tsaⁿñeeⁿ, ndo' ñeeⁿ juu na matseitiuuya na nnc'ooⁿya na wi' ts'oqⁿya maxjeⁿ jo' nnts'aaya.” ¹⁶ Jo' chii Ty'oqts'om nchii macwjeeⁿe ts'aⁿ na nntseixmaⁿ cwentaaⁿa cwe' ee na l'ue ts'om nquii, oo cwe' nc'e na jeeⁿ matseijndeiⁿ ts'aⁿ na nncjaawee' ts'oom ñ'eⁿñe. Jom macwjeeⁿe ts'aⁿ na nluuñe cwentaaⁿa ee na wi' ts'oom juu. ¹⁷ Ee naquii' ñ'oom'm na teiljeii matsona' chiiu tsoom nnom rey ndyuaa Egipto. Tsoom: “Ja tquiaya na cwiluiindy' rey, cha cantyja 'na' nleitquioo' na jndoya ndo' cha nn'aⁿ na cha'waa tsjoomnancue caliuna chiiu t'maⁿ tseixmaⁿ xueya.” ¹⁸ Ndo' na luaa' waa, ñeeⁿ juu na l'ue ts'oom na nnc'oom na wi' ts'oom maxjeⁿ jo' nnts'aaⁿ, ndo' ñeeⁿ juu na nnts'aaⁿ na nntseiquie' ts'om, maxjeⁿ jo' nluui. ¹⁹ Nndaⁿ nnts'aana' na m'aaⁿ ts'aⁿ na nntso noqⁿ: “Xeⁿ na luaa' waa quia jo' ¿chiiu na matseincjoo'ñe Ty'oqts'om ljo' cwil'a nn'aⁿ? Ee tjaa'na' ts'aⁿ nndaⁿ nncjaa nacjoo' ljo' na l'ue ts'oom.” ²⁰ 'U na cwe' ts'aⁿ 'u, ¿ljo' ts'iaaⁿ na ñe'catseincjoo'ndyu' nacjoo' Ty'oqts'om? ¿Aa maty'iomna' na xuua na tuii ñ'eⁿ ts'ocachu nntsona' nnom ts'aⁿ na s'aa juuna: “¿Chiiu ts'iaaⁿ na luaa' sa' ja?” ²¹ Ee ts'aⁿ na mach'ee ts'iaaⁿ ñ'eⁿ ts'ocachu, nqueⁿ ntyjeeⁿ ljo' ts'iaaⁿ na ñe'cats'aaⁿ ñ'eⁿ joona'. Mañ'eⁿ ts'o'ñeeⁿ nnts'aaⁿ cwii xuua na yaticheⁿ oo cwii na cwe' cwantindyo.

²² Ndo' nquii Ty'oqts'om ¿ljo' mach'eena' xeⁿ seijndaaⁿñê na m'mooⁿ na matseiw'eeⁿ nn'aⁿ na cwila'tjoondyena nnoom, ndo' nnts'aaⁿ na nleitquioo' juu najndeiⁿ na cwiluiñê? Jndyocaa xuee na tintycwii na mach'eeⁿ na wjaanioomñe ñequio nn'aⁿ na la'xmaⁿ na nnt'ueeⁿ joona nc'e na ticalcwe' n'omna jnaaⁿna, na la'xmaⁿ na nntsuundyena. ²³ S'aaⁿ na luaa' cha cantyja 'naaⁿ jaa nleitquioo' na juu na cwiluii'tmaⁿñê, jeeⁿ t'maⁿ tseixmaⁿna', jaa na cwi'tjoocheⁿ na ncuua cha'tso, ty'oom na wi' ts'oom na seijndaaⁿñê na nla'jomndyo na matseit'maaⁿñena' jom. ²⁴ Ty'oqts'om tqueeⁿñê jaa na la'xmaaⁿ cwentaaⁿa. Nt'omndyo jaa tjeii'ñê quii'ntaaⁿ nn'aⁿ judíos ndo' nt'om tjeii'ñê quii'ntaaⁿ nn'aⁿ gentiles. ²⁵ Cha'xjeⁿ na matsa' ñ'oom naquii' libro na seiljeii Oseas:

Nn'aⁿ na nchii laxmaⁿ nn'aⁿya,
je' nnts'joo ndaⁿna na mann'aⁿya joona.

Ndo' nn'aⁿ na ñet'om na tjaa' ñeeⁿ wi' ts'om joo, je' la'xmaⁿna nn'aⁿ na wi' ts'oqⁿya joona.

²⁶ Matsoticheⁿ ljeii'ñeeⁿ:

“O na nchii cwiluiindyo' nn'aⁿ tmaaⁿ cwentaya”,

naⁿñeeⁿ nntseicajndyu'na' na cwiluiindyena ntseinda Ty'oqts'om na wando'.

²⁷ Mati seineiⁿ Isaías cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ Israel, tsoom: “Nn'aⁿ na wjaawicantycjoo' nn'aⁿ Israel, meiiⁿ na nleijndyendyena cha'na jndye tei' ndyoo ndaaluee, saⁿ cwe' cwantindye joona nlui'n'maaⁿndyena.” ²⁸ Ndo' tjatsoticheⁿna': “Ta Ty'oqts'om maxjeⁿ nntseicandaⁿñê ñ'om ñ'om ñequio nn'aⁿ tsjoomnancue, na nncu'xeeⁿ joona cha'xjeⁿ na matsona' ndo' jndeiⁿ m'aaⁿ na nnts'aaⁿ na ljo'.”

²⁹ Cha'xjeⁿ na jnda tso Isaías:

Nquii Ty'oqts'om na matsa'ntjoom cañoom'luee,

xeⁿ nchii ñeeⁿ cwantindyo tsjaaⁿ jaa nn'aⁿ judíos,

maxjeⁿ jnda ljoo'ndyo cha'xjeⁿ tjoom nn'aⁿ tsjoom Sodoma ñ'eⁿ Gomorra.

Luaa mañ'oomna' nn'aⁿ judíos cantyja 'naaⁿ ñ'oom naya

³⁰ ¿Chiiu nl'uuyooⁿ je' cantyja 'naaⁿ ñ'oommeiⁿ? Joo nn'aⁿ na nchii judíos cwiluiindyena tque' Ty'oqts'om joona na tjaa jna' cwicola'xmaⁿna, nc'e na cwila'yu'ya n'omna ñ'eⁿñe. Ndo' majootona na nchii ñel'ueena na nlui'n'maaⁿndyena. ³¹ Ndo' nn'aⁿ Israel je', na tyoqueⁿndyena na nla'candaⁿndyena chiiu t'maⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés cha queⁿna' joona na tjaa jna' la'xmaⁿna, tícandaⁿ nla'candaⁿna juuna'. ³² ¿Ndo' chiiu na luaa' tjoomna? Luaa' tjoomna ee tyocantycjaa'ya n'omna na nlui'n'maaⁿndyena nc'e na tyola'candaⁿndyena ljo' na matsa'ntjom ljeii na tqueⁿ Moisés, ee nchii tyola'yu'ya n'omna ñ'eⁿ Ty'oqts'om. Ndo' nc'e naljo', jo' chii matseijoom'na' cantyja 'naaⁿna na jnda tei'ty'uiina “Tsjö' na cwiwi'ty'uii nn'aⁿ” ³³ ee waa ñ'oom cantyja 'naaⁿa naquii' ñ'oom' Ty'oqts'om na teiljeii na matsona': Ja maquiaⁿya tsaⁿ na nluuñe tsjo' na nquiee nn'aⁿ tsjoom Sión nncwity'uiina cantyja 'naaⁿa,

jom nluuñe tsjo'tya na cantyja 'naaⁿa nntseiquiaana' nn'aⁿ,

saⁿ ts'aⁿ na nntseyiu' ñ'eⁿñe, xocats'aana' ntyjeeⁿ ndoo' cwe' ts'iaaⁿndyo na matseyoom'm.

10

¹ O nn'aⁿya na cwila'yu'yo', macaⁿa nnom Ty'oqts'om na nlui'n'maaⁿndye nn'aⁿ Israel ndo' ntyjaa'ya ts'oqⁿya na nluii na ljo'. ² Ee macwji'yuu'ndyo cantyja 'naaⁿna na cwijoo' n'omna na nluuñe'ñe Ty'oqts'om cantyja 'naaⁿna. Saⁿ ticwixcwe na cwindye'ntjomna

nnoom cha'xje" na l'ue ts'oom. ³ Ee tícala'ng"na chiuu waa na maquee" nn'a" na tjaa jna" cwicola'xma" jo nnoom. Jooná cwil'uee'ndye che'nquieena chiuu ya na nlque"na' jooná na ljo'. Tícatuee'ndyecjena cha'xje" na seijndaa'ñe na maquee" nn'a" na tjaa jna" laxma" jo nnoom. ⁴ Ee juu ljeii na tqúiaa Ty'óots'om nnom Moisés, cwintycwii najndeií na matseixma"na' quia na matseyu' ts'a" ñequio Cristo. Jo' chii ts'a" na matseyu' ñ'e'ñe, maque"na' ts'a"ñee" na tjaa jna" cwicatseixmaa".

⁵ Ee cantyja 'naa" na nlque"na' ts'a" na tjaa jna" cwicatseixma" jo nnom ljeii na matsa'ntjomna', luáa seiljeii Moisés: "Juu ts'a" na matseicandá ñ'oom na matsa'ntjomna', maxje" c'oom nacje 'naa"na'." ⁶ Saá juu ñ'oom cantyja 'naa" na nlque"na' ts'a" na tjaa jna" cwicatseixma" nc'e na matseyu'ya ts'om ñ'e'ñe, luáa matsona': "Tinc'oom' ts'om': ¿Ñee" nncjaawa cañoom'luee na juu nndyoñ'oom Cristo? ⁷ Oo meí" tintsu': 'Ñee" nncjaacue yuu na m'a" añmaa" l'oo" cha na nndyoñ'oomlcwe' jom. ⁸ ¿Ljo' matso ñ'oomwaa'? : 'Matsona': "Juu ñ'oom' Ty'óots'om candyoo' nacañom' waana', mati naquii' ndyo' ndo' naquii' ts'om'." Majuu ñ'oomwaa" na cwíñe' quiaayá na c'oom ts'a" na matseyu'ya ts'om ñ'e" Cristo. ⁹ Xe" na macwji'yuu'ndyu' na Jesús cwiluiñe na matsa'ntjoom 'u, ndo' ñequio na xcwee' l'oom' matseyu' na tqúiaa Ty'óots'om na tando'xcoom jnda na tuee"e", quia jo' nluí'n'maa'ndyu'. ¹⁰ Ee quia ñequio cha'waa ts'om ts'a" matseyoom'm ñ'e" Ty'óots'om, jo' na maque"na' jom na tjaa jna" cwicatseixmaa". Ndo' ñequio ñom macwji'yuu'ñe na cwilui'n'maa'ñe nc'e Jesucristo.

¹¹ Ee ñ'oom' Ty'óots'om na teiljeii matsona': "Xocats'aana' na cwe' ts'iaa'ndyo na seiyu' ts'a" ñ'e" Ty'óots'om." ¹² Ee jo nnoom meii" nn'a" judíos, oo meii" nt'omche" nn'a", jom ñecwii xje" ntyjee" ñ'e'ndye jooná. Ee manquii' na cwiluiñe na matsa'ntjom, cwiluiñe na matsa'ntjoom cha'tso nn'a". Ndo' ndaa' cha'tsondye nn'a" na cwilcwii'na xue"e", candaq'ya mañequiaa" na maca'na' jooná. ¹³ Cha'xje" tso ñ'oom' Ty'óots'om na teiljeii: "Nluí'n'maa'ñe meí'cwí'ñee'che" ts'a" na malcwii' xuee' nquii na cwiluiñe na matsa'ntjom jaa." ¹⁴ Saá ¿chiuu nl'ayoona na nlcwii'na jom na cwji'n'maa'ñe jooná xe" na tyoola'yu'na ñ'e'ñe? ¿Ndo' chiuu nl'ayoona na nla'yu'na ñ'e'ñe xe" tyoondyena cantyja 'naa"na"? Ndo' ¿chiuu nl'ayoona na nndyena cantyja 'naa"na" xe" tjaa 'ñee" nñequiaa' ñ'oom'm ndaana? ¹⁵ Ndo' ¿chiuu nluuiyuu na nnc'oonquia nn'a" ñ'oom'm ndaa' nt'omche" xe" na tjaa 'ñee" majñom na'ñee"? Cha'xje" matso ñ'oom'm na teiljeii: "Jee" nei'ncoo' quia cwiquie'cañom nn'a" na cwíñequia ñ'oom naya."

¹⁶ Saá ticha'tsondye nn'a" na cwindye ñ'oom' Ty'óots'om cwilañ'oom'ndyena juuna'. Ma'mo'na' na ljo' ee tso Isaías: "Jee" 'u Ta, tijndye nn'a" cwila'yu' ñ'oom na cwíñequiaayá." ¹⁷ Jo' chii cwe' nc'e na mandii ts'a" ñ'oom cantyja 'naa" Cristo, jo' na mawee'na' na matseyu'ya ts'om ñ'e" Ty'óots'om.

¹⁸ Saá mawax'a: ¿Aa nnts'aache"na' na tyoondye nn'a" Israel ñ'oom' Ty'óots'om? Maxje" jnda jndyena juuna', ee luáa matso ñ'oom'm na teiljeii: Jnda teinei" ñ'oom' Ty'óots'om meí'yuuche" na m'a" nn'a" tsjoomnancue, ee tcuu tcuu cwii cwii ndyuua jnda tja ñ'oom'm.

¹⁹ Mawax'atya: ¿Aa ndya' nnts'aache"na' na nn'a" Israel tícala'ng"na na luáa' nnts'aa Ty'óots'om? Maxje" jla'ng"na ee Moisés najndyee tsoom ñ'oom' ndyoo Ty'óots'om: Ja nnts'aaya na nla'xueena quia na nntseí'ñ'oom'ndyo nn'a" na nchii tsjaa" jooná.

Ndo' nnts'aa na nla'líoo'ndyena cwe' jnaa" nc'e nn'a" na tícata'jnaa"na cantyja 'na'ya.

²⁰ Tícatseiwee ts'om Isaías quia na tsoom ñ'oom' ndyoo Ty'óots'om:

Nn'a" na tícal'uee ja jooná jliuna ja.

Ndo' ndaa' nn'a" na tícata'x'e ja, seica'mo'ndyo ndaana.

²¹ Saá cantyja 'naa" nn'a" Israel seinei" Isaías ñ'oom' ndyoo Ty'óots'om: "Tyoocjomeintyjaa'a na matseiliuuya l'ooya ndaa'yo' na ñe'catejindeiya 'o. Saá 'o jee" quie' n'om'yo' ndo' cwila'wendyo' nacjoya."

11

Nn'a' Israel na cwicalui'n'maa'ndye

¹ Ñ'oomwaa ñe'cwax'a, ¿aa jnda tye'nquie' Ty'óots'om nn'aa"na' nn'a" Israel? Tyooc'ee" na ljo', ee mati ja luáa'ñe cwii jooná. Tuiindyó na jndyowicantyjoo' tsjaa" 'naa" Abraham ñ'e" jndacantjoom Benjamín. ² Xocats'aana' na cwii ndii' s'aa Ty'óots'om na jnda ntyjee" nn'a" Israel ndo' je' tal'uendyena ntyjee". ¿Aa ticaliu'yo' ñ'oom'm na teiljeii na seinei" Elías xje" na matseinei" nnom Ty'óots'om na mañequiaa" jnaa" nc'iaa"na' nn'a" Israel? Tsoom: ³ "Jee" 'u Ta, jnda jla'cwjeena nc'iaaya profetas ndo' jnda jla'tyuii'na ndio yuu na ñe'jal'tmaa'ndye nn'a" 'u. Je' ñencó cwima'ndiina', ndo' mati ñe'cala'cuee'na ja." ⁴ Saá t'ó Ty'óots'om nnoom, tso: "Tiñencu' cwima'ndiina', ee m'a" ntquiee' meí" nn'a" na jnda tjeii'ndyo cwentaya na tyoota' cantye jo nnom ty'oo Baal." ⁵ Ndo' majo'ti je', nc'e naya na

matseixmaⁿ Ty'oqots'om, ma'ndiina' cwii tmaaⁿ chjoo na macwjii'ñê cwentaaⁿaⁿ. ⁶ Ndo' xeⁿ cantyja 'naaⁿ naya na matseixmaⁿ Ty'oqots'om, jo' na cwicalui'n'maaⁿndyena, quia jo' nchii cwiluii na ljo' nc'e chiuu na cwil'a nquieena. Ee xeⁿ naljo', juu naya na matseixmaaⁿ na cwe' yu, tixocateixmaⁿna' naya.

⁷ Luua waa ñ'oomwaa'. Majandyetyi nn'aⁿ Israel tícato'ñoomna naya na matseixmaⁿ Ty'oqots'om na tyol'ueena, macandá nt'omndye joona na tjeii'ñê Ty'oqots'om to'ñoomna jo'. Saa nt'omndye joona s'aana' na quie' n'omna. ⁸ Tjaa chiuu xuii' cha'na matso Isaías: “Na Ty'oqots'om tquiaaⁿ na tjoomna, s'aana' cha'na ts'aⁿ na ñê'catsoo cha meiiⁿ na niom n'om ndaana saa titquioona, ndo' meiiⁿ na niom lua'quina saa ticandyena ndo' luua' cwiitjoomna hasta xjeⁿ je'cheⁿ.” ⁹ Mati seineiⁿ David cantyja 'naaⁿna, tsoom:

Majoo nantquie na cwicwa'na catseicwaqueⁿna' tei'nc^o na nntseyuu'na' joona, ndo' mañequio joona' cwi'ty'uiina cha na catioomndyena natia na cwil'ana.

¹⁰ Cats'aana' ñ'eⁿndyena cha'cwijom nn'aⁿ na 'oowinchjaaⁿ na tileicanty'iaa.

Cats'aana' na ñequii'cheⁿ catseijomna' joona cha'cwijom ts'aⁿ na jaa' xuu' na jnda'jom ntyjo wjaa.

Waa chiuu ya na nlui'n'maaⁿndye nn'aⁿ na nchii judíos

¹¹ Quia jo' çchiuu waa na cala'noqⁿa na luua' waa? ¿Aa ñê'catsona' na ticjaañjoom' l'a nn'aⁿ judíos, jo' cha wjaachuuna' joona na nntsuundyena? Jeeⁿ nchii jo'. Nc'e na jla'tjoondyena na ticala'yu'na ñ'eⁿ Ty'oqots'om, jo' chii tju'naaⁿñeyuuna' na nlui'n'maaⁿndye nt'omcheⁿ nn'aⁿ na tachii judíos. Tuii na luua' cha mati catseiqueeⁿna' n'omna na nla'xmaⁿna cha'na nn'aⁿ na cwiliindyey cwentaa' Ty'oqots'om. ¹² Xeⁿ juu na jla'tjoondyey nn'aⁿ judíos mañequiaana' na nlui'n'maaⁿndye nn'aⁿ tsjoomnancue ndo' juu na ticjaañjoom' na l'ana seijndaa'ñena' na waa naya 'naaⁿ nn'aⁿ na nchii tsjaaⁿ joona, quia jo' juu xjeⁿ na nnc'ooquieⁿnda'na cantyja 'naaⁿ Ty'oqots'om, cwanti t'maⁿti naya nntseixmaⁿna'.

¹³ Nc'e na maty'iom Ty'oqots'om ts'iaaⁿ ja jo ndaaⁿ nn'aⁿ tsjaaⁿ na cwiliindyey, macwjii'a cwentá na jeeⁿ jnda tseixmaⁿ juuna'. ¹⁴ Queeⁿ ts'ooⁿya na cats'aana' na ticjaaⁿwee' n'om nn'aⁿya na ñe'cwii tsjaaⁿ quio tuiindyey na macandá 'o cwicalui'n'maaⁿndyey ndo' catseiqueeⁿna' n'omna na mati joona cwji'n'maaⁿñe Ty'oqots'om. ¹⁵ Ee xeⁿ cantyja 'naaⁿ na 'ndiina' nn'aⁿ judíos, tju'naaⁿñena' na joo nn'aⁿ tsjoomnancue nljooaandyena jo nnom Ty'oqots'om, c'oom' n'om'lyo' chiuu nnts'aana' quia na jnda tju'na' na cwiliindyeynda'na cwentaaⁿaⁿ. Na nluii na luua', nntseijomna' cantyja 'naaⁿna cha'cwijom ts'aⁿ na wando'xco na jnda tue'. ¹⁶ Ee xeⁿ juu tsqueeⁿtyoo' na cwineiiⁿjndyey cwiliñena' na lju'na', ma'mqⁿna' na mati cha'waa tsqueeⁿñeeⁿ lju'na'. Ndo' mati nch'ioo' ts'oom, xeⁿ maqueⁿ lju'na' joona', mati chatso l'o ts'oom jnda tqueⁿlju'na'. ¹⁷ Saa xeⁿ nt'om l'o ts'oom olivo xiom', jnda jndii'na' ndo' 'u je' na matseijomna' 'u cha'na ts'oom olivo jndaq, jnda ñjoom'ndyey quii'ntaa' l'o ts'oom olivo xiom', ndo' na ljo' macwjaa'ñena' 'u cantyja 'naaⁿ nch'ioo' ts'oom'ñeeⁿ ndo' ndaa' juuna' mañequiaana' na wjaanajndu'. ¹⁸ Saa tinc'oom' ts'om' na 'u cwiliit'ma'ndyey'ti' nchiiⁿ l'o nquii' ts'oom. Ee xeⁿ na nnts'aana' na ljo' ntyji', cjaañjoom' ts'om' na nchii 'u cwiliindyey' nch'ioo' ts'oom na mañequiaa' na jnda l'ona', nch'ioo'na' cwiñequia na jnda l'ona'.

¹⁹ Nnts'aacheⁿna' na nnts'u': “Mayuu' na ljo', saa nc'e na jndii' l'o ts'oom olivo'ñeeⁿ, jo' chii ñjoom'ndyey ja.” ²⁰ Mayuu' na ljo'. Jndii'ñena' joona nc'e na ticala'yu'ya n'omna, ndo' 'u tyeⁿ mei'ntyje' na matseyu'ya ts'om'. Jo' chii tintseis'andyey ndo' tintseiscundyey, yati c'oom' na nquia'. ²¹ Ee xeⁿ tícateit'maⁿ ts'om Ty'oqots'om l'o nquii' ts'oom'ñeeⁿ, majndeiticheⁿ cwe' 'u. ²² Canty'ia' chiuu t'maⁿ ts'om Ty'oqots'om ndo' mati jeeⁿ ñecwii ñ'oom jom. Cantyja na ñecwii ñ'oom jom, jo' na sequiaana' na'ñeeⁿ. Saa ñequiondyey 'u yats'aⁿñê. Queⁿndyey na nnts'a' yuu na l'ue ts'oom ee xeⁿ tjaa jo' mati 'u nntseijooona'. ²³ Mati nn'aⁿ judíos na tiñe'cala'yu' ñ'eⁿ Jesucristo, xeⁿ nncueⁿntyjo na nla'yu'na ñ'eⁿñê, nndaq nnts'aa Ty'oqots'om na nntseicañjoom'nnaaⁿaⁿ joona, ee waa na jneiⁿ na nndaq nntseicañjoom'nnaaⁿaⁿ joona. ²⁴ Ee 'u na nchii ts'aⁿ judío cwiliindyey, xeⁿ na matseijomna' 'u cha'na ts'oom olivo jndaq, saa jnda ñjoom'ndyey' ts'oom olivo xiom', meiiⁿ na tiquiluii na ljo', majndeiticheⁿ cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ judíos, tijndeit'na' na ñjoom'ndyeynda'na manquiti ts'oom olivo xiom' na la'xmaⁿna.

Na cwii macandá nlui'n'maaⁿndye nn'aⁿ Israel

²⁵ 'O nn'aⁿya na cwila'yu'yo', l'ue ts'ooⁿya na caliu'yo' ñ'oomwaa na wanty'iuu' waana', cha tints'aana' ndoo' nquii'yo' na jee' jndo' n'om'yo'. Nt'om nn'aⁿ judíos cwila'quie' n'omna cantyja 'naaⁿ Jesucristo hasta xjeⁿ na nntseicandaq'ñena' lojoo nn'aⁿ na cwila'yu' ñ'eⁿ jom na nchii cwiliindyeyna tsjaaⁿ nn'aⁿ judíos. ²⁶ Quia na jnda tuii nmeiⁿ, cha'tsondyey nn'aⁿ judíos nlui'n'maaⁿndyena cha'xjeⁿ na matso ñ'oom' Ty'oqots'om na seiljeii Isaías: Naquii' tsjoom Sión nna' tsaⁿ na nntseicandyaañe nn'aⁿ

ndo' nn'a' na jndyowicantjoo' tsjaa' 'naa' Jacob nnquindyō natia na la'xma'na.

²⁷ Quia na nntseicanduu'a jnaa'na quia jo'

nntseicandaa'ñena' ñ'oom na t'ma'tyaq'ya ñ'e'ndyena.

²⁸ Nc'e ñ'oom naya na macwji'n'maa'ñe Ty'ootts'om nn'a', jo' na m'a'ntiaa'ndye nn'a' judíos ñ'e'ñê, ndo' na luaa' s'aana', tju'naa'ñena' na cwitsaaquiee'ndyo' 'o. Saa ndicwaa' m'aa' na wi' ts'oom joona na tjeii'ñê weloona na nluindyē cwentaa'a'. ²⁹ Ee quia na jndā tquiaa Ty'ootts'om cwii nnom na macandaa' ts'a' ndo' na maquee'ñê juu na nntseixma' cwentaa'a' taxocatseichuee'e' jo'. ³⁰ Ee cha'xje' na ñet'om'yo' na ñeja'quie' n'om'yo' nnom Ty'ootts'om, je' mañ'oom na wi' ts'oom 'o, saa je' je' nn'a' judíos cwila'quie' n'omna nnoom. ³¹ Maluaa' matseijomna' cantyja 'naa'na. Je' cwila'quie' n'omna cha ndanquia nnc'oom Ty'ootts'om na wi' ts'oom joona, cha'xje' je' m'aa' na wi' ts'oom 'o. ³² Ee s'aa Ty'ootts'om na cha'tsondyō la'xmaa'ya na tyoola'candaa'ndyō jo nnoom, cha na cha'tsondyō nnc'oom na wi' ts'oom.

³³ Joo na maque'na' Ty'ootts'om na tyañe, jee' jnda laxma'na', jee' jndō' ts'oom, cha'tso matsei'ngō'gō'. Tjaa 'ñee' nntseinchu'tcuuñe chiuu matseijndaa'ñê, tjaa 'ñee' nndaa' nntsei'ngō' ljo' na mach'ee'. ³⁴ Cha'na teiljeii ñ'oom na tso Isaías: “¿Ñee' cwii jaa nmeii'ñe nndaa' nntseingō' chiuu m'aa' ts'om nque' na matsa'ntjoom? ¿Aa m'aa' 'ñee' juu na jee'che' jndō' ts'om cha na nndaa' nntseijndō' ts'oom? ³⁵ ¿Ñee' teijndeijndyee jom cha je' maca'na' na catseilcwee'e' jo' nnom juu?” ³⁶ Ee cha'tsoñ'e' niom nc'e jom, ndo' tseixma'ñ'ee' jo'. Jo' chii macandā jom caluiit'ma'ñê cha'waati xuee. Amén.

12

Maque' lju'na' ts'a' jo nnom Ty'ootts'om

¹ Macwe' jo' 'o nn'a'ya na cwila'yu'yo', nc'e na m'aa' Ty'ootts'om na jee' wi' ts'oom jaa, maca'na ndaa'yo' yoche' na cwitsaam'a'ti'yo' na ñeiquiandyō'ñ'e'nyo' na nla'xma'nyo' cha'cwijom quioo' na cwila'cwjee nn'a' judíos, cwii nnom na lju', na cjaawee' ts'oom. Na nla'yo' na ljo' jee' xcwe nla't'maa'ndyo' jom. ² Tanc'om'yo' na mati 'o cwil'a'yo' ljo' na cwinty'ia'yo' na cwila' nn'a' tsjoomnancue, cala'chui'yo' cantyja na cwila'tiuu'yo' cha na luaa' ntseixcona' cha'tso cantyja na cwitsaam'a'nyo'. Ee na nla'yo' naljo' nncue'ntyjo na nla'no'nyo' chiuu waa na l'ue ts'om Ty'ootts'om ñ'e'ndyo', na juu jo' tjacantya naya tseixma', ndo' cjaawee' ts'oom ndo' candaa' tseixma'na'.

³ Nc'e ts'iaa' na jndā tquiaa Ty'ootts'om na matseixma'ya, jo' na matsjōgya ndaa'yo', mei'cwiindyō' 'o tincwinom' na nnc'oom' ts'om cantyja 'naa' nquii cha'xje' na matsona' na nncwjeii'e' cwenta chiuu matseixmaa'. Cwii ndo' cwiindyō' cwji'ya cwenta cwanti na jndā tquiaa Ty'ootts'om nnom na matseixma' na matseyu'ya ts'om ñ'e'ñê. ⁴ Ts'a' ñecwiiñê saa jndye tjaacañjoom'ñe, ndo' cwii cwii joo na tjacañjoom'ñe tiljo'yu ts'iaa'na' ñ'e'nc'iaana'. ⁵ Maluaa' waa na matseijomna' jaa nn'a' na cwila'yuu'a, meii' na jndyendyō saa matseijoom'na' cantyja 'naa'ya na ñe'cwii sei' cwiliuindyō cantyja 'naa' Cristo. Ndo' ts'iaa' na mañequiaa Ty'ootts'om na cal'aaya cwentaa'a' njachuii'na' na cwii cwiindyō.

⁶ Ts'iaa' na mañequiaa Ty'ootts'om na cal'aaya, tiñecwi' xje' joona'. Nque' matseijndaa'ñê cwaa' ts'iaa' nntseixma' cwii cwiindyō. Saa maca'na' na calacandaa'ndyō cwii cwii nnom ts'iaa' na mañequiaa'. Xe' na jndā tquiaa' na 'naa' ts'a' na nndaa' nntseiteincoo' ñ'oom'm ndaa' nn'a', cwa catseicandaa'ñe tsa'ñee' juuna'. ⁷ Ndo' xe' mañequiaa' na macandaa' ts'a' na candi'ntjom quii'ntaa' nn'a' na cwila'yu', cats'aa ts'iaa'ñee' ñequio na xcwee' ts'om. Ndo' juu ts'a' na macandaa' na ma'mō' ndaa' nc'iaa', que'ñe ts'iaa'ñee'. ⁸ Ts'a' na macandaa' na mañequiaa na t'ma' n'om nn'a', ts'iaa'ñee' cats'aa. Ndo' juu ts'a' na niom s'om l'ō tintseintycwii' na nnteijndei nc'iaa' 'na' na matseijōogna' joona. Ts'a' na 'naa' na nluitquieñe cats'aa naljo' ñequio na mach'eeñe cwenta. Ndo' ts'a' na mateijndei nn'a' na nty'iaandye cats'aa naljo' ñequio na neii'.

Ñ'oomei' laxmaa'ya na calacandaa'ndyō

⁹ C'om'yo' na wi' n'om'yo' nc'iaa'yo' ñequio na mayo'che'nyo', nchii cwe' cwil'a'ya'yo'. Catseiquee'na' n'om'yo' cha'tso yuu na ya, saa yuu na tia c'om'yo' na jndoo'yo'. ¹⁰ C'om'yo' na jnda nquii'yo' nc'iaa'yo' cha'xje' ñe'nquii ts'a' nntseinda 'o, ñequii'che' cal'a'yo' na joona t'ma'ti caluiindyē, ñecuaa meii' 'o tjaa 'ñee' catseit'maa'ñe.

¹¹ Tila'nchquee'ndyō' ts'iaa' 'naa' Ty'ootts'om na la'xma'nyo'. Cjoo' n'om'yo' na cwindye'ntjom'yo' nnom Jesucristo.

¹² C'om'yo' na nei'yo' cha'tso na matseijndaa'ñe Ty'ootts'om na ñeiquiaa' na nnda'yo'. Quia maju'wi'na' 'o, c'om't'maa'ndyō' n'om'yo'. Ndo' ñequii'che' calanei'nyo' nnoom.

¹³ Quia matseijōogna' 'na' nn'a' na maquee' cwentaa'a', quia'yo' cantyja na cwilei'om'yo' na nnteijndeiina' na'ñee'. Catei'x'ee'yo' nn'a' na cwila'yu' na cwe' cwiquieya na m'a'nyo'.

¹⁴ Quia matseitaq̄ ts'om ts'a' 'o, nchii mati nlcwe' 'o ñ'oom wi' cjoo' tsa'ñ'ēe'. 'O cata'nyo' na Ty'oots'om catio'naa'ñē juu.

¹⁵ Quia cwinty'ia'yo' na nei' n'c'iaa'yo' na cwila'yu', mati 'o c'om'yo' na nei'nyo' ñ'e'ndyena. Saq̄ quia cwitjoomna na matseichjoo'na' n'omna, mati 'o c'om'yo' na chjoo' n'om'yo' ñ'e'ndyena.

¹⁶ Tjoom' c'om'yo' ñ'e' n'c'iaa'yo'. Tinc'om'yo' na s'andyo' ndo' lcundyo'. Catsa'ñ'oomndyo' ñequio nn'a' na nty'iaandyē, tints'aana' nqui'yo' na cwe' 'o jndo'ti n'om'yo'.

¹⁷ Natia na nnts'aa ts'a' 'o, til'a'yo' na nnjoom. Ñequi'che' cala'jnda'yo' na cha'tso na cwil'a'yo' nla'xma'nyo' na ya nn'a'ndyo' jo ndaq̄ cha'tso nn'a'. ¹⁸ 'O tacala'ntja'ndyo' ñequio nn'a'. 'O cha'tso na ndaq̄ nl'a'yo' ñequi'che' cal'a'yo' yuu na ya cha tincju'naa'ñēna' na nl'uee'ndye nn'a' tia' ñ'e'ndyo'. ¹⁹ 'O nn'a'ya na jee' wi' ts'oo'ya, til'a'yo' na canjoom. Quiandyo' na nquii Ty'oots'om nnts'aa' na nnjoom, xe' naljo' l'ue ts'oom. Ee waa ñ'oom'm na teiljei' na matsona': "Matso Ty'oots'om: Nncō nnts'aa na nnjoom. Ja nnts'aa na nntioomndye nn'a' na cwila'tjoo'ndye nqō'." ²⁰ Ndo' mati waa cwiiche' ñ'oom na teiljei' na matsona': "Juu ts'a' na jndo' 'u, xe' na ñejnoom'm, quiaa' na nlcwaa'na'. Xe' na ñec'om ndaa, quiaa' ndaa na nnc'om ee na nnts'a' na luua', nnts'aana' na jnaa'na' chiuu waa na mach'ee' ñ'e'ndyu'." ²¹ Tiñe'quiaandyu' na joo na ticatsa'ntjomna' nna'ndyena' ñ'e'ndyu'. Catsa' yuu na ya cha cana'ndyu' nacjoo' joo na ticatsa'ntjomna'.

13

Calan'oo'ndyo ñ'oom ntyuee na'ma'n'iaa'

¹ Cwii cwindyo' 'o cju'ñecje ndaq̄ na'ma'n'iaa', ee nn'a' na m'a' n'iaa', Ty'oots'om maquee' jona ts'iaa'ñēe'. Tjaa'na' cwii ts'a' na m'aa' ts'iaa' na nchii jom tqūee' juu. ² Quia jo' ñēe' juu na wjaa nacjoo na'ma'n'iaa', mawjaa ts'a'ñēe' nacjoo' na seijndaa'ñē nquii Ty'oots'om. Ndo' maxje' nnt'uiina' jom na nntioomñē na ljo' mach'ee'. ³ Jo' chii ts'a' na mach'ee yuu na tia m'aa' na nquia'na' na'ma'n'iaa'. Saq̄ ts'a' na mach'ee yuu na cwiatsa'ntjom n'iaa', ya m'aa', tyoocaty'uee' na'ñēe'. Jo' chii catsa' yuu na cwiatsa'ntjomna 'u, quia ljo'che' taxoc'oom' ts'om' aa nla'wjeena 'u. Maxje' nnc'omna na nei'na 'u. ⁴ Ee na'ma'n'iaa' la'xma'na na cwindyē'ntjomna nnom Ty'oots'om cha catei'jndeina 'u. Saq̄ xe' mache' na til'uee ljei' na cwilein'omna, quia jo' c'oom' na nquia' jona, ee ticwe' ts'iaa'ndyo' na la'xma'na sayo ee cwiluiindyena na cwindyē'ntjomna nnom Ty'oots'om na cwita'wi'na nn'a' na cwil'a yuu na tia. ⁵ Quia jo' we ndii' maca'na' na cala'canda'yo' jo ndaq̄ na'ma'n'iaa'. Najndyee nc'e na tical'ue n'om'yo' na cat'uii ljei' na cwilei'ñ'omna 'o. Ndo' na jnda' we nc'e na nquii'yo' naquii' n'om'yo' na matsona' na cal'a'yo' na ljo'. ⁶ Macwe' jo' na cwitiom'yo' ts'iaa'ndaq̄'yo', ee nn'a' na m'a' n'iaa', ñequio ts'iaa'mei'ñ' cwita'ntjomna cha nl'ana ts'iaa' na maque' Ty'oots'om jona. ⁷ Nnom cwii cwii ts'a' na waa na matseixma' na nntseit'maa'ndyu' juu, catsa' naljo' ñ'e'ñē. Quia maca'na' na nntiom'yo' ndaq̄ na'ma'n'iaa', catiom'yo', cha'na ts'iaa' nnom tyuaa. Cala'canda'yo' nnom ljei' na cwique' na'ma'n'iaa', ndo' cala't'maa'ndyo' cha'tsondyē jona na matsona' na cala't'maa'ndyo'. ⁸ Mei'ncwii ts'a'na' tincho'jna'nyo' nnom. C'om'yo' na wi' n'om'yo' n'c'iaa'yo' ee juuna' matseijomna' cha'cwijom na cho'jna'nyo'. Juu ts'a' na m'aa' na wi' ts'om x'iaa', matseicañāq̄ chiuu t'ma' ljei' na matsa'ntjomna' na tqūe' Moisés, ⁹ ee ljei'ñēe' matsa'ntjomna': "Tinc'om'ya' ñequio cwiiche' ts'a', tintseicue' ts'a', tinch'uee' naa' ts'a', tintseiquee' ts'om' naa' ts'a'." Ee cha'tso ñ'oommei'ñ' ñequio nt'omche' na sa'ntjom ljei' na tqūe' Moisés, cwila'x'iaa'ndye jona' ñequio ñ'oomwaa na matsona': "C'oom' na jnda ntyji' tyjets'a'ndyu' cha'xje' na wi' ts'omndyu' che'ncu'." ¹⁰ Ee quia na m'aa' ts'a' na jnda ntyjii tyjets'a'ñē, xocats'aa na wi'ñē ñ'e' tsa'ñēe'. Ee ts'a' na jnda ntyjii ntyjenn'a'ñē, matseicandāñ'ee' ljei' na tqūiaa Ty'oots'om nnom Moisés.

¹¹ Calan'oo'nyo' naljo' ndo' c'oom' n'om'yo' cantyja 'naa'ñ' tiempo na m'aa'ya je'. Matseijomna' cantyja 'na'nyo' cha'cwijom na cwinda'yo'. Jo' chii calcwi'yo' ee je' mandyoo'ti m'aa'na' na nlui'n'maa'ndyo, nchiiti quia jlayuu'jndyāq̄ ñ'oom'm. ¹² Juu na cwit-saam'aa'ya matseijomna' cha'cwijom natsjom, juuna' wjaawinomna'. Wjaawindyoo'ti xuee quia na nlui'n'maa'ndyo. Jo' chii ca'ndyāq̄ na cwilajomndyo ts'iaa' na laxma'na' cantyja 'naa'ñ' najaa'. Cal'uee'ndyo l'ō ts'iaa' ya na laxma'na' cantyja 'naa'ñ' nax-uee. ¹³ C'oo'ya cha'xje' na maca'na' na cats'aa ts'a' quia naxuee. Nchii c'oo'ya na cwicwa'jndoo'ndyo mei'ñ' nchii na cwicandyaaya. Nchii c'oo'ñ' ñequio nn'a' na cwe' na luua'ndyo ñequio nt'omche' nnom natia la'xma'. Tac'oo'ya na cwila'ntja'ndyo ñequio nn'a' mei'ñ' tala'taq̄ n'oo'ya jona. ¹⁴ Saq̄ 'o wandyo' cal'a'yo', 'o cwee'yo' Jesucristo cha'xje' macwee ts'a'ñ' liaa. Tañe'quiandyo' na joo na nei'nco nquii nn'a' na matseixma' tsjomnancue nlcque'na' xje' naa'na' 'o.

14

Tintio'ñ'oom' cwii nn'a' na matseyiu'

¹ Cato'ñoom'yo' meii' ts'a' na ticuee' na matseyiu'ya ts'om, saq nchii na nnto'yo' na nla'ñ'ee'ndyue'yo' ñ'e'ñê. ² Cal'uu, m'a' nn'a' nquii na wanaa' na nlcwa' ts'a' cha'tso nnom 'na', saq m'a' nt'omche' na ticuee' na cwilayu'ya n'om ñ'e' Ty'oqots'om, joona cwe' tso cwicwa'na. ³ Luaa maca'na': juu ts'a' na ntyji na mei'quia nantquie wanaa' na nlcwa', tints'aa na ticuee' ts'om ts'a' na cwe' jndaa' ljo' macwa'. Ndo' mati 'u ts'a' na cwe' jndaa' ljo' macwa' tincwjaa'ndyu' cwenta cwe' na cha'tso nnom macwa' x'ia', ee maco'ñom Ty'oqots'om jom. ⁴ Ñee' cwiluiindyu' na matsei'ncjoo'ndyu' ljo' mach'ee cwiiche' x'ia' na matseyiu'? Ee nquii na matsa'ntjom jom nntso na aa xcwe aa tixcwe mach'ee'. Nljoñeya tsa'ñee' ee waa najndei na matseixma' Jesús na matsa'ntjom jom.

⁵ M'a' nn'a' na cwiijeil'na cwenta na waa cwii xuee na t'ma'ti tseixma'na' ndo' m'a' nt'omche' nn'a' na cwila'tiuu na mei'nquia xuee ñecwii xje'. Saq cwii cwii ts'a' c'oom'tye' ts'om cantyja 'naa' ñ'oom'waa'. ⁶ Ts'a' na maque' na t'ma'ti cwii xuee, mach'ee' na ljo' ee na matseit'maa'ñê Nquii na matsa'ntjom jom. Ndo' ts'a' na mach'ee' na ñe'cwii xje' tseixma'na', mach'ee' na ljo' ee na matseit'maa'ñê Nquii na matsa'ntjom jom. Ndo' ts'a' na macwa' cha'tso nnom nantquie, macwaa'a' joona' ee na matseit'maa'ñê Nquii na matsa'ntjom jom, ndo' mañequiaa' na quianl'uaa' Ty'oqots'om. Mati ts'a' na cwe' jndaa' nantquie na macwa' mach'ee' na ljo' ee na matseit'maa'ñê Ty'oqots'om ndo' mañequiaa' na quianl'uaa'. ⁷ Ee tjaa' ñee'jaa c'oom na wando' cwe' ee na l'ue ts'om nquii, ndo' tjaa' ñee'jaa c'oom na nncue' ee na l'ue ts'om nquii. ⁸ Cantyja na tandoo'a, tandoo'a cwe' ee Jesucristo, ndo' cantyja na cwiwjaaya, ncwjaaya cantyja 'naa' jom. Jo' chii aa na tandoo'a oo aa na nncwjaaya, maxje' m'aa'ya cantyja 'naa' jom. ⁹ Manc'e jo' na tuee'e' ndo' tando'xoom cha na nntseixmaa' na matsa'ntjom jaa cha que'na' jom na cwiluiñê na matsa'ntjom nn'a' na jnda' tjaa' ndo' cwentaa' nn'a' na ta'ndo'.

¹⁰ Saq 'u je', çchiiu na xje'to 'u ñe'cu'xe' cwii nn'a' na matseyiu' oo chiiu na m'aa' na ticuee' ts'om' jom? Ee cha'tsondyo nncwinoo' jo nnom Cristo na nncu'xee' jaa. ¹¹ Ee mawaa ñ'oom' Ty'oqots'om na teiljei na matsona':

Ja wando'a, matso nquii Ty'oqots'om,

nc'e naljo' jo' chii cha'tsondye nn'a' nnta'na cantyena jo nnoo'ya,

ndo' nla't'maa'ndyena Ty'oqots'om ñequio na jndoo' cha'tsondye nn'a'.

¹² Luaa waa cantyja 'naa' ñ'oom'ñee', cwii cwiindyo ñeñequiaaya cwenta nnoom cantyja 'naa'ya.

Tintsa' na nntseilcwe'na' x'ia' na matseyiu'

¹³ Jo' chii tacatsona' na nntio'ñ'oo'ya cwii ndo' cwii nc'iaaya. 'O cala'jnda'yo' na til'a'yo' cwii nnom na jnaa' jo' nntseicwachuu'ñena' juu ndo' nnts'aana' na nntseitjooñe. ¹⁴ Nc'e na matseixma'ya ts'a' na matseyiu'a' ñ'e' Jesucristo, jo' chii me'aa'tye' ts'oo' na tjaa'na' cwii nnom 'na' na tilju' matseixma'na'. Saq xe' na m'aa' ts'a' na matseitiuu na niom 'na' na tilju', cantyja 'naa' nquii tsa'ñee' mach'eena' na tilju'na'. ¹⁵ Ee xe' cwe' cantyja 'naa' ljo' na macwa' matsei'ndaa'na' ntyjii cwii nn'a' na matseyiu' ndo' na luaa' mache', tic'oom' na jnda ntyji' jom. Jo' chii tantsa' cwii na ya ntyji' macwa' nntsei'ndaa'na' cwii nn'a' na tue' Cristo cwentaa'a'. ¹⁶ Tiñe'quia'yo' na nncju'naa'ñena' na nlanei' nn'a' ñ'oom' na tijo'ndyo nacjo'yo' ljo' na 'o nquii'yo' na ya. ¹⁷ Ee juu na matsa'ntjom Ty'oqots'om, nchii tomti waana' na nlei'ndaa' ljo' na wanaa' na nntquiaaya oo na nncwjaaya. Matsa'ntjom jaa cha cantyja 'naa' Espiritu Santo ndaa' n'l'aaya yuu na maty'iomyana'. Ndo' mati na nnc'oo'ya na neii'ya ndo' na mei'cwii ñomtiuu tic'oo'ya jo nnoom. ¹⁸ Ts'a' na luaa' mand'i'ntjom nnom Cristo, cwijaawee' ntyjii Ty'oqots'om ñ'e'ñê, ndo' mati neii' nn'a' jom.

¹⁹ Cwe' nc'e jo' tsantyyoo'ya mei'nquia nnom na ndaa' n'l'aaya na tical'uaa' ndia' ñequio nn'a'ya na cwila'yu'a'. Ee na n'l'aaya na ljo' nntei'ndeiindyoo' ntyjaq na nntsana'ndaaya na cwila'yu'u'a'. ²⁰ Jo' chii tintseyiu' ts'iaa' 'naa' Ty'oqots'om na cwe' jndaa' cwii nnom nantquie na macwa'. Mayuu' cha'tso nnom nantquie lju' la'xma'na', saq tia matseixma' xe' cantyja 'naa' cwii nnom na macwa' matsei'ndaa'na' ntyjii cwii x'ia' na matseyiu'ya ts'oom ñ'e' Ty'oqots'om. ²¹ Yati na tinlqui' sei', tinc'ua' winom ndo' tints'a' cwii nnom na cantyja 'naa' jo' nntseilcwe'tya'na' cwii x'ia' na matseyiu', oo na nntseiquioona' jom na nnts'aa' jna' oo na nnts'aana' na titye' matseyiu'ya ts'oom ñ'e' Ty'oqots'om. ²² Juu na matseyiu' cantyja 'naa' ñ'oommei', matsa'ntjomna' na c'oom'tye' cantyja 'naa'na' jo nnom Ty'oqots'om. Ee jee' neii' ts'a' na m'aa' ts'om na xcwe mach'ee' cantyja 'naa' ñ'oommei' na tjaa' meii'cwii na maco'tia'na' ntyjii. ²³ Saq ts'a' na tijndaa'ya ntyjii aa mayuu' na ya na nlcwa' ts'a' cwii nnom nantquie ndo' xe' nlcwaa'a' jo', nnts'aayuuna' jnaa'a' waa, ee cha'tso ljo' na mach'ee' ts'a' ndo' ticaljeiiyaa' aa mayuu' na ya jo', maxje' jna' jo' mach'eena'.

15

Cal'aaya cha'tso na cateijndeindy ntyjaa

¹ Jaa na tyeⁿ la'xmaaⁿya na cwila'yuya n'ooⁿya ñ'eⁿ Ty'oqots'om cantyja 'naaⁿ ñ'oommeiⁿ, joo nn'aⁿ na tityeⁿ cwila'yuya na cantyja 'naaⁿ jo', laxmaaⁿya na cachooya na cateijndeii joona, nchii macandā cwijndoo'a cantyja 'naaⁿ ncjooya. ² Cwii cwiindyō cal'aaya yuu na nncjaawee' n'om nc'iaaya, cha nnteijndeiiina' joona, ndo' cha na nnc'oonajdana na cwila'yuya n'omna ñ'eⁿ Ty'oqots'om. ³ Ee meiⁿ nquii Cristo tīcats'aaⁿ yuu na cjaawee' ntyjeeⁿ. Jom tjoom cha'xjeⁿ waa ljeii naquii' libro Salmos na matsona': "Ñ'oomwi' na tyotuee' nn'a najo', mati ty'oomna' ja." ⁴ Ee cha'tso ñ'oom' Ty'oqots'om na teiljeii tandyo xuee, teiljeiina' cha ca'mōⁿna' ndāya chiuu na c'ooⁿya jo nnoom. Teiljeiina' cha cantyja 'naaⁿ joona' nndaā nntsaantyooya cantyja 'naaⁿa na ñecwii n'ooⁿya ndo' na nnc'ooⁿt'maaⁿndyo n'ooⁿya na nntyjaa' n'ooⁿya na nluii cha'tso chiuu t'maⁿ ljeii'ñeeⁿ. ⁵ Nquii Ty'oqots'om na mañequiaaⁿ ndāya na cwicantyyaa' n'ooⁿya jom, cateijneiⁿ 'o na ya c'om'yo' ñequio nc'iaa'yo' cha'xjeⁿ na l'ue ts'om Cristo Jesús, ⁶ cha na cha'tsondyo'ñ'eⁿyo' ñequio ñecwii jndyee'yo' na nla't'maaⁿndyo' Ty'oqots'om Tsotyē nquii Ta Jesucristo.

Cwindye nt'omche' nn'aⁿ ñ'oom naya

⁷ Jo' chii cato'ñoom'yo' nc'iaa'yo' cha'xjeⁿ Cristo maco'ñoom 'o, cha na nluiit'maⁿñe Ty'oqots'om. ⁸ Luaa matsjoo ndāa'yo', Cristo jñoom na jndyondi'ntjoom ndāa nn'aⁿ judíos cha na nntseicandāā'ñē ñ'oom na tso Ty'oqots'om ndāa welooya na nnts'aaⁿ ndo' mati cha m'mōⁿna' na mayom'm. ⁹ Mati jndyo Cristo cha nn'aⁿ na nchii judíos nndaā nla't'maaⁿndyena Ty'oqots'om na m'aaⁿ na wi' ts'oom joona. Ee matso ñ'oom'm na teiljeii: Maxjeⁿ nntseit'maaⁿndyo 'u quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na nchii judíos.

Nntaya luantsa na nntseit'maaⁿñena' 'u.

¹⁰ Ndo' cwiicheⁿ ñ'oom na teiljeii matsona':

'O nn'aⁿ na nchii judíos, c'om'yo' na neiⁿyo' ñequio nn'aⁿ na maqueⁿ Ty'oqots'om na cwiluiindyē cwentaⁿa.

¹¹ Mati mawaa cwiicheⁿ ñ'oom na teiljeii na matsona':

Cha'tsondyo' 'o nn'aⁿ na nchii judíos cwiluiindyo',

cala't'maaⁿndyo' Ta Ty'oqots'om.

¹² Ndo' mati teiljeii ñ'oom na tso Isaías:

Nch'ioo' Isaí nndei' ts'oom'ndaa,

jom nntseiwena' na nntsaⁿntjoom nn'aⁿ na nchii judíos cwiluiindyē.

Joona nla'cantyyaa' n'omna jom.

¹³ Nquii Ty'oqots'om mañequiaaⁿ na cwicantyyaa' n'ooⁿya. Macaⁿa na ñequiaaⁿ na nla'xmaⁿñ'eⁿyo' na neiⁿyo' jo nnoom, ndo' na nnc'om'yo' na tjañomtiuu m'aⁿyo' n'eⁿ na cwilayuyō' ñ'eⁿñē, cha cantyja 'naaⁿ Espíritu Santo nntseicwaljoo'tina' na laxmaⁿyo' na cwicantyyaa' n'om'yo' jom.

¹⁴ Cantyja 'naⁿ 'o nn'aⁿya na cwila'yuyō', matsei'noⁿa na cwila'xmaⁿyo' cha'tso nnom na nnteijndeiiina' nc'iaa'yo'. Ndo' mati cwila'noⁿ'ya'yo' cantyja 'naaⁿ ñ'oom na cwilayuyō', hasta mati nndaā nnt'moⁿ'yo' joona' ndāā nc'iaa'yo'. ¹⁵ Saaⁿ ti'maaⁿ ts'ooⁿya na matseiljeiia cartawaa na m'aⁿ 'o nn'aⁿya na cwila'yuyō' cha tintsuu' n'om'yo' joona'. Mats'aa naljo' n'eⁿ cha'cwijom cwii xuu na maju'na' nacjoaya na cats'aaya. Mats'aa na ljo' ee naya na mañequiaa Ty'oqots'om na matseixmaⁿ. ¹⁶ Ndo' naljo', majo' na tqeeⁿ ja na mand'i'ntjoⁿya nnom Jesucristo quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na nchii judíos. Mañequiaa ñ'oom naya 'naaⁿa na macwji'n'maaⁿñē nn'aⁿ na cwila'ljo Jesucristo naquii' n'om, cha ñequiaa joona nnom Ty'oqots'om cha'xjeⁿ mañequiaa ts'aⁿ cwii ofrenda na nnc'o'ñoom, ee nquii Espíritu Santo jnda tqeⁿ ljoom'm joona.

¹⁷ N'eⁿ na matseyu'a ñ'eⁿ Cristo Jesús, mañequiaana' na neiⁿya na laa'ti' waa na mand'i'ntjoⁿya nnom Ty'oqots'om. ¹⁸ Ticats'aana' ntyjii na nncwjii'a cwenta cwanti ya ts'iaaⁿ na nla' nt'omcheⁿ, macandā ntyjiia na Ty'oqots'om ñeteil'uee'ñē ja na nncwantjoⁿya nn'aⁿ na nchii judíos cwentaⁿa, cha nla'candāā'ndyena jo nnoom. Ñetantjoⁿya joona ñequio ñ'ooⁿndyo'a, ndo' ñequio ljo' na ñenty'iaana chiuu waa na tyom'aaⁿya quii'ntaaⁿa. ¹⁹ Ndo' na luaa' waa, jnda seicandāā'ndyo na mañequia ñ'oom naya na macwji'n'maaⁿñe Cristo nn'aⁿ, tyots'aa na ljo' Jerusalén ñequio cha'tso ntyja hasta tue'ñoomna' ndyuaa Ilírico. ²⁰ Luaa' waa na tyotsejndo na tyoñequiaa ñ'oom ndāa nn'aⁿ cantyja 'naaⁿ na cwilui'n'maaⁿndyena, tyots'aa ts'iaaⁿ yuu na tijoom ñejndye nn'aⁿ ñ'oom cantyja 'naaⁿ Cristo, cha nchii ts'iaaⁿ na jnda to' nt'omcheⁿ nntseicañjoⁿa. ²¹ Ee waa ñ'oom 'ndyoo Isaías na teiljeii cantyja 'naaⁿ Cristo, tsoom:

Nn'aⁿ na tijoom ñenty'iaa jom ndyena cantyja 'naaⁿa.

Ndo' joo nn'aⁿ na tijoom ñejndye cantyja 'naaⁿa, nla'noⁿ'na.

Ñe'cjaa Pablo Roma

²² Nc'e ts'iaa'meiñ, jndye xuee tyotseicu'na' ja na nncuaçaño'ya 'o na m'a'yo' Roma. ²³ Saa je' tica'na' na ñequi'che' nñ'añ ñjaañ. Ndo' nc'e na majndye ndyu matseiquee'na' ts'oo'ya na ñe'cjocandoo'a 'o, ²⁴ jo' chii na matseitiuuya na nncwinoo'ya na m'a'yo' quia na nncjoya ndyuua España, ndo' xe' jnda tquiaana' na ne'ya na mam'aa'tjoo'ya cwantindyo xuee, quia jo' mancjo'ti'yo' nnteijndei'yo' na nncjo'ncjotyá. ²⁵ Saa jondyaaya Jerusalén, ee jon'o'ya cwii na nnteijndeiina' nn'a'ya nn'a' judíos na cwila'yu' na m'a' jo' jo'. ²⁶ Ee nn'aa'ya na m'a' ndyuua Macedonia ñequio Acaya jnda jla'tjomna tsjo'ñjee' na nla'cwanomna na mateijndeiina' nn'aa'ya na cwila'yu' na jee' ñjee'ndye na m'a' Jerusalén. ²⁷ Ee jla'tiuuna na nla'naya'ñee' nn'a' jndíos na cwilayu', ndo' maty'iomna' na ljo' cal'ana ee cha'cwijom na cho'jna'na ndaa' na'ñee', ee cwicandaana na cwicalui'n'maa'ndyena nc'e nn'a' judíos. Jo' chii matsona' na cateijndeiina' na'ñee' 'na' na maca'na'. ²⁸ Ndo' quia na jnda seicandaa'ndyo ts'iaa'meiñ, ndo' xe' jnda ljo tsjo'ñjee'ñee' lueena, quia ljo' nncwinoo'ya na m'a'yo' na jo' ndyuua España. ²⁹ Ee ntyjiyaya quia na nncuaya na m'a'yo', jee' ya nntio'naa'ñe Cristo 'o na ñnequiaa ñ'oom'm ndaa'yo'.

³⁰ 'O nn'a' na cwila'yu'yo', nc'e Taya Jesucristo ndo' cantyja 'naa' na mañequiaa Espiritu Santo na wi' n'oo'ya nc'iaaya, maca'na' na calajomndyo' ñ'e'ndyo' na nlnaa'ya nnom Ty'oots'om cantyja 'na'ya. ³¹ Cata'yo' nnoom na nlu'i'n'maa'ndyo' luee joo nn'a' na m'a' ts'ondaa' Judea na tiñe'cala'yu'. Ndo' mati joo nn'a' cwentaa'a' na m'a' Jerusalén nncjaawee' n'omna na nnto'ñoomna naya na jōñ'o' cwentaana. ³² Cha xe' na Ty'oots'om l'ue ts'om nncue'caño'ya 'o ñequio na ne'ya, ndo' na nnty'iaa' 'o nnts'aana' jndaa'jom na nncwajndyaya. ³³ Nquii Ty'oots'om na mañequiaa na tjaa'na' ñomtiuu cwic'oo'ya jo nnoom, c'oomñe ñ'e'ndyo' na cha'tsondyo'. Amén.

16*Mañequiaa Pablo na xma'ndye nn'a'*

¹ Cal'a'yo' cwii naya'ñee' na cateijndei'yo' nomnn'aa'ya Febe. Jom mandi'ntjoom quii'ntaa' tmaa' nn'a' na macwji' Ty'oots'om cwentaa'a' tsjoom Cencrea. ² Cato'ñoom'yo' jom ñequio xuee' Nquii na cwiluiñe na matsa'ntjom jaa cha'xje' na maca'na' na cal'aa jaa nn'a' na cwilayu'ya n'oo'ya ñ'e' Ty'oots'om. Ndo' cateijndei'yo' jom ñequio mei'nquia nnoom na maca'na'. Ee jom jndye nn'a' jnda ñeteijnei', ndo' mati ja.

³ Quia'yo' na xma'ñe Priscila ñ'e' ti'Aquila. Joonaa cwila'jomndyena ts'iaa' 'naa' Cristo Jesús ñ'e'ndyo'. ⁴ Ee seiteincuu'ñena' cantyja na m'a'na, cwe' cha calui'n'maa'ndyo' ja. Jo' chii cha'tso ntmaa' nn'a' na macwji' Ty'oots'om cwentaa'a' na nchii judíos cwíñequia na quianl'uaa' Ty'oots'om cantyja 'naa'na, ndo' mati ja. ⁵ Mati quia'yo' na xma'ndye tmaa' nn'a' na macwji' Ty'oots'om cwentaa'a' na cwitjomndye w'aana. Xma'ñe Epeneto, tsa' na jee' jnda ntyjiyaya. Jom ts'a' najndyee na seiyu' ñ'e' Cristo ndyuua Acaya. ⁶ Candu'yo' xma'ñe María. Jom jee' jndye ts'iaa' na s'aa' quii'ntaa'yo'. ⁷ Candu'yo' na xma'ndye nn'a' na ñecwii tsjaa' ñ'e'ndyo' juu Andrónico ñ'e' Junias. Maljoyu ñet'oo'ya w'aancjo ñ'e'ndyena. Jnda nquiu apóstoles joonaa. Joonaa tyuaa'ti' jla'yu'na ñ'e' Cristo, nchiiti ja.

⁸ Candu'yo' nnom ti'x'iaaya Amplias xma'ñe. Ee na jnda ntyjee' Ta Jesús, mati na jee' wi' ts'oo'ya jom. ⁹ Ndo' xma'ñe Urbano. Jom matseijomñe ts'iaa' 'naa' Cristo ñ'e'ndyo'. Ndo' mati xma'ñe Estaquus, jom jee' wi' ts'oo'ya. ¹⁰ Candu'yo' na xma'ñe Apeles. Cantyja na mach'ee' jnda teitquoo' na matseiyu'ya ts'oom ñ'e' Cristo. Ndo' mati xma'ndye nn'aa' Aristóbulo. ¹¹ Xma'ñe Herodión tsa' na mañe'cwii tsjaa' jã ñ'e'ñe. Ndo' xma'ndye nn'aa' Narciso na m'a'na cantyja 'naa' Jesucristo. ¹² Xma'ñe nomnn'aa'ya Trifena ñ'e' Trifosa na cwil'ana ts'iaa' 'naa' Ta Jesucristo. Ndo' xma'ñe nomnn'a'ya Pérsida, jom jee' jnda ntyjiyaya. Jee' maque'ñe na mach'ee' ts'iaa' 'naa' Ta Jesús. ¹³ Xma'ñe Rufo. Jom jee' t'ma' matseixmaa' cantyja 'naa' Ta Jesucristo. Ndo' mati xma'ñe tsoñee'. Juu jnda ntyjiyaya cha'cwijom ntyjii na tsondyo' nncq. ¹⁴ Mati cal'a'yo' cwii naya'ñee' na candu'yo' na xma'ñe Asíncrito, Flongente, Hermas, Patrobas, Hermes ñequio nn'a' na cwila'yu' na m'a' ñ'e'ndyena. ¹⁵ Candu'yo' na xma'ñe Filólogo, Julia, Nereo, ñequio nomtyjee', ñequio Olimpás, ñequio cha'tso nn'a' na macwji' Ty'oots'om cwentaa'a' na m'a' ñ'e'ndyena.

¹⁶ Quia'yo' na xma'ndyo' ntyjee'yo' ñequio na xcwee' n'om'yo' na cwita'yo' luee'yo'. Ticwii tmaa' nn'a' na macwji' Ty'oots'om cwentaa'a' ñ'e' Cristo ndyuuaameiñ cwila'cwanomna na xma'ndyo'.

¹⁷ 'O nn'a'ya na cwila'yu'yo', mats'aa' ty'oo ndaa'yo' na que'ndyo' cwenta cantyja 'naa' joo nn'a' na cwil'a na cwit'omndye nn'a' tmaa' 'o, na cwil'ana na cwila'tjoo'ndye nc'iaa'yo' jo nnom Ty'oots'om. Ee ñ'oom na cwit'moo' na'ñee' tixcwe m'a'na' ñ'e' ñ'oom na jnda t'moo'yã ndaa'yo'. Catjei'ndyo' cantyja 'naa' na'ñee', ¹⁸ ee ticala'xma'na nn'a' na

cwindye'ntjom nnom nquii Ta Jesucristo. Naⁿñeeⁿ ticatuee'ndyecjena cantyja 'naaⁿaⁿ. Macanda na cwijndoo'na ljo' na macaⁿna' nquieena. Cwila'neiⁿna ñ'oom ca'naaⁿ na jeeⁿ neiⁿncoo' joona, saa joo ñ'oom'ñeeⁿ cwinquo'nn'aⁿna' joo nn'aⁿ na ticuee' na cwila'noⁿ.¹⁹ Saa jnda t'om ñ'oom cantyja 'naⁿyo' na 'o cwitue'ndyo'cje'yo' nnom ñ'oom na xcwe. Jo' na mañequiaana' na jeeⁿ neiⁿya. Ndo' l'ue ts'ooⁿ na c'om'c'eendyo' na nl'a'yo' ljo' na majo'ndyo', nchii nl'a'yo'yo' yuu na tis'a. ²⁰ Nquii Ty'oqots'om na mañequiaaⁿ na meiⁿcwii ñomtiau tic'ooⁿya jo nnoom, mawaa xjeⁿ na nnts'aaⁿ na nntseicachquiaaⁿena' Satanás nacjee' nc'ee'yo'. Juu naya na tseixmaⁿ Jesucristo, c'omna' ñ'eⁿndyo'.

²¹ Timoteo na ñ'eⁿ cwil'aayâ ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'oqots'om, matseicwanoom na xmaⁿndyo'. Mati Lucio, Jasón, ndo' Sosípater, nn'aⁿ na mañecwii tsjaaⁿ ja ñ'eⁿndye cwilacwanomna na xmaⁿndyo'.

²² Maja Tercio matseicwanoⁿ na xmaⁿndyo' ñequio xuee' Ta Jesús. Cartawaañe matseil-jeiya na matseicwanom Pablo na m'aⁿyo'.

²³ Matseicwanom Gayo na xmaⁿndyo'. Ja Pablo m'aaⁿya waⁿaⁿ na mateix'eeⁿ ja. Ndo' mañjaaⁿ cwitjomndye nn'aⁿ na cwila'yu'. Ndo' mati Erasto matseicwanoom na xmaⁿndyo'. Jom tsaⁿcoñom s'om tsjoomwaa. Mati juu nn'aⁿya Cuarto matseicwanoom na xmaⁿndyo'.

²⁴ Ty'oqots'om quiaaⁿ na c'oom naya na matseixmaⁿ Ta Jesucristo ñ'eⁿ cha'tsondyo' 'o. Amén.

Pablo malcwii'naaⁿaⁿ Ty'oqots'om

²⁵ Ndo' je', cwila't'maaⁿndyo Ty'oqots'om. Jom waa najneiⁿ na nnts'aaⁿ na nnc'om'jnda'ti'yo' cantyja 'naaⁿ ñ'oom naya na mañequiaya na cwilui'n'maaⁿndye nn'aⁿ ndo' nc'e ñ'oom na ma'mooⁿya cantyja 'naaⁿ Jesucristo. Ndo' na luuaⁿ waa, matseijomna' ñequio juu na cwe' wanty'iuu' tyom'aaⁿna' xjeⁿ cwitjoocheⁿ na ncuua tsjoomnancue. ²⁶ Saa je' je' cwiwitquiao' xcweyana' ndaaⁿ nn'aⁿ ee ñ'oom' Ty'oqots'om na teiljeii na tyola'neiⁿ profetas na tyondye'ntjom nnoom, cantyjati xjeⁿ na tyotsaⁿntjom Nqueⁿ na ticantycwii na m'aaⁿ. Juu ñ'oom waanty'iuu'ñeeⁿ jnda seicanooⁿ cha nn'aⁿ meiⁿnquia ndyuaa ndaaⁿ nla'yu'na ndo' nla'candana jo nnoom.

²⁷ Nnom nquii Ty'oqots'om na ñecwiiñê, na tjacantyja na jndo' ts'oom, ñecwiitco caluiit'maⁿñê nc'e Jesucristo. Amén.

Carta najndyee na seicwanom Pablo na m'aⁿ nn'aⁿ tsjoom Corinto

Xma'ndye nn'a na cwila'yu' tsjoom Corinto

¹ Maja Pablo, cwiluiindyō apóstol cwentaa' Jesucristo na mañequiaya ñ'oom naya 'naa'ⁿa ndaaⁿ nn'aⁿ nc'e na l'ue ts'om Ty'oqots'om. Nquii nn'aa'ya Sóstenes matseijomñê ñ'e'ndyō na matseiljeiya cartawaañe. ² Matseicwanō'ya juuna' ndaa' 'o nn'aⁿ na cwiluiindyō' tmaaⁿ na macwji' Ty'oqots'om cwentaa'ⁿa na m'aⁿ'yo' tsjoom Corinto, 'o na maque'ñōōⁿ cwentaa'ⁿa nc'e Cristo Jesús, na jndā tquee'ñê na calajomndyō' ñ'e'ñê, ndo' mati ñ'e' nn'aⁿ mei'quaiyuucheⁿ na cwilcwii'na xuee' Ta Jesucristo, na cwiluiñê na matsa'ntjom jooona ndo' mati jaa. ³ Nquii Tsotyaaya Ty'oqots'om ñequio Ta Jesucristo catio'naa'ndyena 'o. Quiana na mei'cwii ñomtiuu tic'om'yo' jo ndaaⁿ.

Matio'naa'ñe Ty'oqots'om nn'a' nc'e Cristo

⁴ Ñequii'cheⁿ mañequia na quianl'uaa' Ty'oqots'om cantya 'na'yo' ee naya na matseixmaaⁿ na mañequiaaⁿ na cwito'ñoom'yo' cantya 'naaⁿ Jesucristo. ⁵ Ndo' nc'e na matseijoom'na' 'o ñ'e'ñe, mañequiaa Ty'oqots'om na la'xma'yo' cha'tso nnom na matejñdeina' 'o jo nnoom, cha'tso na cwicandaaⁿ na cwila'teincō'yo' ñ'oom'm ndaaⁿ nn'aⁿ ndo' ñequio na cwila'no'ya'yo' cantya 'naa'ⁿa. ⁶ Ndo' na luua', juu ñ'oom cantya 'naaⁿ Cristo teitquioo' na mayuu' juuna' cantya 'na'yo'. ⁷ Ndo' na ljo', titseijooⁿa 'o mei'cwii nnom na mañequiaa Ty'oqots'om cha cwicandaaⁿ cwil'a'yo' ts'iaaⁿ 'naa'ⁿa yochē na cwimei'ndo'yo' na nncuee' xuee quia na nncwjee'nnda' Ta Jesucristo. ⁸ Nquii Ty'oqots'om wjaañequiaaⁿ najnda'yo' na cwindye'ntjom'tye'yo' nnoom. Ndo' wjaach'eeⁿ na ljo' hasta na nncue'ntyjō xuee na nncwjee'nnda' Jesucristo na nntu'xe'ndye nn'a'. Quia jo' nleitquioo' na tatjaa'naⁿ jna' cwicwila'xma'yo'. ⁹ Ty'oqots'om ñequii'cheⁿ matseicañaⁿ ñ'oom na jndā tjom'm na cjom'm, ndo' manquiiyeeⁿ jndā tquee'ñê 'o na calajomndyō' ñequio Jnaaⁿ Jesucristo na cwiluiñe na matsa'ntjom jaa.

Nn'a' tsjoom Corinto na cwila'yu' titjoom' m'a'na

¹⁰ 'O nn'a'ya na cwila'yu'yo' ñequio Jesucristo na cwiluiñê na matsa'ntjom jaa, ñequio najnde na cwiluiñê matseijomndyō ndaa'yo' na c'om'yo' na tjom' m'a'yo' ñequio nc'iaa'yo' na cwila'yu', tanc'om'yo' na mei'tōⁿ ñ'e'ndyena. C'om'yo' na ñecwiixjeⁿ nquii'yo' ñ'e'ndyena. ¹¹ Luua' matsjōō ndaa'yo' 'o nn'a'ya ee joo nn'a' waa' Cloé jndā jluena noo'ya na m'a'ntiaa'ndyō' ñequio ntjee'yo' na cwila'yu'. ¹² Luua waa na ñe'catsjōō cantya 'naaⁿ ñ'oomwaa', ñ'e'e'ndyō' 'o na cwindu'yo': "Ja matseijomndyō cantya 'naaⁿ Pablo"; nt'omndyō' 'o: "Ja ñ'eⁿ Apolos"; ndo' nt'omndyō': "Ja ñ'eⁿ Pedro"; ndo' nt'omndyō': "Ja ñ'eⁿ Cristo". ¹³ ¿Aa nts'aache'na' na mato'ñe Cristo? Ndo' ja Pablo, ¿aa ty'oom nn'aⁿ ja ts'oom'naa' cwentalo'yo' Oo, ¿aa ñequio xueeya teits'oomndyō'? ¹⁴ Quianl'uaa' Ty'oqots'om na macandā Crispo ñ'e' Gayo na seits'oomndyō, tjaa'na' nt'omndyō' 'o na seits'oomndyō, ¹⁵ cha tjaa 'ñeeⁿ ndaaⁿ nntso na ñequio xueeya seits'oomndyō jom. ¹⁶ Ndo' je' mac-jaañjoom' ts'ōō' na mati seits'oomndyō Estéfanos ñequio nn'aⁿ wa'na'. Mei' tileicjaañjoom'ti ts'ōō' aa m'aⁿ nt'omndyō' 'o na seits'oomndyō. ¹⁷ Ee nchii ty'iom Cristo ts'iaaⁿ ja na catsaits'oomndyō nn'aⁿ. Jñoom ja na catsaicandiiya nn'aⁿ na macwji'n'maa'ñê añmaa'na, mei' nchii nts'aaya ts'iaa'ñeeⁿ ñequio ñ'oom na jndō' n'om nn'aⁿ, ee xeⁿ naljo', juu ñ'oom cantya 'naaⁿ na ty'oom nn'aⁿ jom ts'oom'naa', tjaa'naⁿ najñdeii na matseixma'na'.

Cristo cwiluiñê najñdeii Ty'oqots'om ñequio na jndō' ts'om

¹⁸ Ndaaⁿ nn'aⁿ na cwito'otsuundye añmaaⁿ, juu ñ'oom na ty'oom nn'aⁿ Cristo ts'oom'naaⁿ, nquiana ticajndana', saā jo ndaaⁿ jaa na matsaacalui'n'maa'ndyō, tseixma'na' ñ'oom najñdeii cantya 'naaⁿ Ty'oqots'om. ¹⁹ Cha'xjeⁿ matseicandii ñ'oom'm na teiljeii: Nn'aⁿ na jeeⁿ jndye nquii, nnts'aa na catyuii' na jndō' n'omna, ndo' juu na jeeⁿ cwila'no'na, nnts'aa na cwe' ts'iaa'ndyō juu jo'.

²⁰ Nc'e luua' tso ljeii'ñeeⁿ, ¿yuu l'ueñe ts'aⁿ na jeeⁿ jndō' ts'om ndo' mati ts'aⁿ na jndye matse'naaⁿ ndo' ñequio ts'aⁿ na jeeⁿ ya matseijoom' ñ'oom? Ee jndā tque' Ty'oqots'om cha'tso na jndō' n'om nn'aⁿ, cwe' ts'iaa'ndyō jooona'. ²¹ Nc'e na jndō' ts'om Ty'oqots'om, sei'noo'ōⁿ na nquiee nn'aⁿ tsjomnancue tixocata'jnaaⁿ na jom cantya 'naaⁿ na jndō' n'omna, jo' chii majaawee' ts'oom na nncwji'n'maa'ñê añmaaⁿ nn'aⁿ cwe' cantya 'naaⁿ ñ'oom'm na cwilñequia nn'aⁿ, mei' cwitjeii'na cwenta na juuna' ñ'oom na ticajnda tseixma'na'.

²² Nn'aⁿ judíos cwita'na na nnty'iaandaana cwii ts'iaaⁿ t'maⁿ na tixocaluiina' na cwe' najñdeii nquii ts'aⁿ cha nla'yu'na. Saā nn'aⁿ na nchii judíos, jooona cwil'uee'ndyena ñ'oom

na nntsejindo'tina' n'omna cha na nla'yu'na, ²³ saꝓ jâ cwiñequiaayâ ñ'oom na ty'loom nn'a'n Cristo ts'oom'naa'n. Ñ'oom'ñee'n tia nquiu nn'a'n judíos ndo' nn'a'n na nchii judíos cwitjeii'na cwenta na jee'n cje tseixma'na'. ²⁴ Ndo' cantyja 'naa' nn'a'n na ma'ma' Ty'oqots'om, meii' nn'a'n judíos oo meii' nn'a'n nt'omche'n tsjaa'n, macwji'n'maa'ñê nn'a'n, ndo' na cwiluiñe na jndo' ts'oom. ²⁵ Ee juu na ndoo' nquiu nn'a'n na tseixma'na' na tixcwe mach'ee Ty'oqots'om jndo'ti ts'oom na luaa' mach'ee'n, nchiiti juu na jndo' n'om nn'a'n, ndo' juu na cwitjeii'na cwenta na tijnei' na tqiaaa' na luaa' tjom Cristo, juu jo' ma'mo'na' na jndeiityee'n, nchiiti cha'tso najnda na la'xma' nn'a'n. ²⁶ O nn'a'ny'a na cwila'yu'yo', que'nyo' cwenta na ma'ma' Ty'oqots'om 'o meii' tijndyendyo' cwitjeii' nn'a'n cwenta na la'xma'nyo' nn'a'n na jndo' n'om, tijndyendyo' cwiluiindy'o' nn'a'n na t'ma' cwiluiindy'e, tijndyendyo' tuiindy'o' nda nn'a'n na tyandy'e. ²⁷ Ee macwji'ñe Ty'oqots'om nn'a'n cwentaa'na' na tijndo' n'om cha catesjmaa'na' nn'a'n na ndoo' nquiana na jndo' n'om nquieena. Ndo' macwji'ñê cwentaa'na' nn'a'n na tit'ma' cwiluiindy'e cha catesjmaa'na' nn'a'n na waa na jnda la'xma'. ²⁸ Quii'ntaa' nn'a'n tsjoomnancue macwji'ñê nn'a'n cwentaa'na' na cje la'xma', macwji'ñê nn'a'n na ticuee' n'om nt'omche' nn'a'n, nn'a'n na cwitjeii' nt'omche' cwenta na tjaa yuu l'uendye. Nmeii' mach'ee' cha' m'mo'na' na joo nn'a'n na nquiu na t'ma' la'xma' ticjaaquiee' cantyja 'naa'na. ²⁹ Cha'tso nmeii' mach'ee' cha mei'cwii' ts'a'n tincwji's'añe tincwji'scuñe che'nquii jo nnoom. ³⁰ Manquityee'n jnda s'aa'n na tjoom' cwiluiindy'o' cantyja 'naa' Cristo Jesús, ndo' cantyja 'naa'nyo' cwicanda'yo' na jndo' n'om'yo', ndo' na m'a'nyo' na tjaa jna' cwila'xma'nyo', ndo' na maque'ñoo' 'o na lju' n'om'yo' jo nnoom, ndo' na cwilui'n'maa'ndyo'. ³¹ Cha'xje' na matseicandii ñ'oom'm na teiljeii: "Xe' na m'aa' ts'a'n na ñe'catseis'aañe che'nquii, cwji's'aa' Ty'oqots'om cantyja na mach'ee ñ'e'ñê."

2

Cristo jñoom ts'oom'naa'

¹ Saꝓ 'o nn'a'ny'a na cwila'yu'yo', quia tuacañoo'ny'a 'o na ñnequiaya ñ'oom na mayuu' na ticaliu nn'a'n cantyja 'naa' Ty'oqots'om, nchii seina'ny'a ndaa'yo' ñ'oom na jndo' n'om nn'a'n meii' nchii ñ'oom na jee'n ca'naa' na cwila'nei' nn'a'n na jndye ñ'oom nquiu. ² Xje'ñee'n tye'nyo'aa' ts'oqo' na ñe'cwii ñ'oom na ñnequiaya ndaa'yo', ndo' cantyja 'naa' nquii Jesucristo, saꝓ ñequii'che' cantyja 'naa' na ty'loom nn'a'n jom ts'oom'naa'. ³ Ñet'oqo'ny'a quii'ntaa'nyo' na tijndo, tyoteindy'o na tyocat'ua' na aa nncjaacañoom' ts'iaa' na nnts'aa. ⁴ Saꝓ quia tyoñequiaya ñ'oom' Ty'oqots'om ndaa'yo', nchii seina'ny'a na cwila'nei' nn'a'n na jee'n jndo' n'om, tqiuoo' na nquii Espíritu ñequio najndei na matseixmaa' teil'uee'ñê ñ'oom'ñee'. ⁵ Luaa' tuii cha juu na cwila'yu'ya n'om'yo' c'oomna' cantyja 'naa' najndei na matseixma' Ty'oqots'om, nchii cwe' n'ce' juu na jndo' n'om nn'a'n.

Nc'e Espíritu Santo, cwijaantyjoq' n'om nn'a' cantyja 'naa' Ty'oqots'om

⁶ Saꝓ jo ndaa' nn'a'n na quee'n n'om na cwila'yu'ya n'om, cwilanaa'yâ ñ'oom na jndo n'oo'nyâ, saꝓ juuna' titseijomna' cha'na juu na jndo' n'om nn'a'n tsjoomnancue, meii' nchii cha'na ñ'oom na jndo' n'om nn'a'n na la'xma' n'iaa', na juu jo' wjaantycwii cantyja 'naa'na. ⁷ Ee já cwilanaa'yâ ñ'oom na jndo' ts'om Ty'oqots'om. Teiyotiche' wanty'iuu' tyom'aa' ñ'oom'ñee' ee tyoowe'ntyjo xje' na ntyjee' na caliu nn'a'n juuna'. Ee cwitjoqee' na nlquee' tsjoomnancue saꝓ jnda seijndaa'ñê na nnto'ñoo'ny'a na nlui'n'maa'ndyo. ⁸ Nquiee nn'a'n na cwiluiindy'e n'iaa' tsjoomnancue ticala'no'na cantyja 'naa' na luaa' seijndaa'ñe Ty'oqots'om. Ee xe' jla'no'na na Jesús cwiluiñê nquii na matsa'ntjom yuu na tjacantya na jee' nei'ncoo', quia jo' tixocaty'ioomna jom ts'oom'naa'. ⁹ Na'ñee'n tjoomna cha'xje' na matseinei' ñ'oom' Ty'oqots'om na teiljeii. Matsona':

Joo nn'a'n na jnda nquiu Ty'oqots'om,

jnda seijndaa'ñê jndye nnom cwentana na tjacantya na ya na mei'jom tyoonty'iaa nn'a'n. Mei'nyoondyena cantyja 'naa' joo jo', majndeiitiche' na nnc'oom' n'omna chiuu la'xma'na'.

¹⁰ Nquii Espíritu Santo t'moo' ñ'oommeii' ndaaya, ee jom mal'uetcuuiñê cha'tso, hasta ñ'oom na t'ma'ti na matsei'no' nquii Ty'oqots'om.

¹¹ Cantyja 'naa' ts'a'n, ¿ñee'n nntsei'no' chiuu m'aa'nyo' ts'om cwiiche' ts'a'? Macanda nquii ntyjii. Maluaa' waa cantyja 'naa' Ty'oqots'om, macanda nquii Espíritu na cwiluiñê ntyjii chiuu m'aa'nyo' ts'oom. ¹² Jaa tyooto'ñoo'ny'a juu na m'aa'nyo' n'om nn'a'n na tyoola'xma'na cantyja 'naa' Ty'oqots'om. Jaa cwito'ñoo'ny'a Espíritu na mañequiaa' cha ndaa' nla'noo'na cha'tso na cwe'yo' na mañequiaa' na cwicandaaya. ¹³ Quia cwilanaa'yâ cantyja 'naa' ñ'oommeii', cwiwil'uee'ndyo' ñ'oom na ma'mo'nyo' Espíritu ndaayâ, nque' na cwiluiñê Ty'oqots'om, nchii ñequio ñ'oom na cwit'moo'nyo' nn'a'n cantyja na jndo' n'om nquiee. Ndo' na luaa', cwiwil'uee'ndyo' ñ'oom na matseijndaa'ñe Espíritu na cwit'moo'nyâ ndaa' nn'a'n na la'xma'na jom.

¹⁴ Saa ts'aⁿ na ticaluiiñe cwentaa' Ty'oqots'om titseiñ'oom'ñe ñ'oom na matseijndaa'ñe Espiritu na cwiluiiñe ee ndoo' ntyijii tsa'ñeeⁿ na cwe' ñ'oom na til'ue jona'. Ee mandá ts'aⁿ na matseixmaⁿ cantyja 'naaⁿ Espiritu, juu ndaaⁿ nntsei'noⁿ. ¹⁵ Saa ts'aⁿ na matseixmaⁿ Espiritu ndaaⁿ nntsei'noⁿ ñ'oommeiⁿ, meiⁿ tjaa 'ñeeⁿ ts'aⁿ na wanaaⁿ na nntso na tixcwe mach'eeⁿ. ¹⁶ Ee ñ'oom' Ty'oqots'om na teiljeii matsona': "¿Ñeeⁿ ts'aⁿ jndá sei'noⁿ chiuu na m'aaⁿ ts'om Nquii na cwiluiiñe na matsa'ntjom jaa? ¿Ñeeⁿ ts'aⁿ ndaaⁿ nntseijndó' ts'oom?" Saa jaa laxmaaⁿya juu na m'aaⁿ ts'om Cristo.

3

Cwiluiindyó nn'aⁿ na cwila'x'iaa'ndye ñ'eⁿ Ty'oqots'om

¹ Cantyja 'naaⁿya, 'o nn'aⁿya na cwila'yuyoyo', ticandaaⁿ nntseinaⁿya ñ'oom cantyja 'naaⁿ Cristo ndaaⁿyo' cha'xjeⁿ na ma'moⁿ ts'aⁿ juuna' ndaaⁿ nn'aⁿ na la'xmaⁿ Espiritu. Tca'naⁿ na nntseinaⁿya juuna' ndaaⁿyo' na cha'cwijom cwiluiindyoyo' cantyja 'naaⁿ tsjoomnancue, cha'cwijom ndaaⁿ yonch'uu. ² Ee yo'ndaa tileicandaaⁿ nntquiina sei'. Jona macandá ndaatsuu' tsondyeena cwiwena. Maluaa' matseijomna' cantyja 'naaⁿ 'o. 'O tileicala'noⁿyo' ñ'oom' Ty'oqots'om na jndei'tina', ee tyooquiee n'om'yo' cantyja 'naaⁿaⁿ. Ndo' meiⁿ je' tileicala'noⁿyo' ñ'oom'm na jndei'tina'. ³ 'O ndicwaⁿ la'xmaⁿyo' cantyja 'naaⁿ tsjoomnancue. Ee na cwila'taa' n'om'yo' nc'iaa'yo' ndo' cwila'ntja'ndyo' ñ'eⁿndyena, ma'moⁿna' na tjaa na matseichuii'na' 'o ñequio nn'aⁿ na la'xmaⁿ cantyja 'naaⁿna'. ⁴ Ee quia cwiindyoyo' 'o nntso: "Ja matseijomndyo' cantyja 'naaⁿ Pablo", ndo' cwiicheⁿ nntso: "Ja matseijomndyo' cantyja 'naaⁿ Apolos", ma'moⁿna' na la'xmaⁿyo' cha'xjeⁿ nn'aⁿ tsjoomnancue.

⁵ Ja Pablo ¿ñeeⁿ cwiluiindyoyo? Ndo' ¿ñeeⁿ cwiluiiñe Apolos? Ñequii'cheⁿ cwiluiindyoyo' nn'aⁿ na cwindya'ntjooⁿyá nnom Jesucristo na cantyja 'naaⁿyá jla'yuyoyo' ñ'eⁿñe. Cwii cwiindyó ñel'aayá ts'iaaⁿ na tquiaaⁿ ndaaⁿyá. ⁶ Ts'iaaⁿ na s'aa matseijomna' cha'cwijom ts'aⁿ na manom'. Ndo' ts'iaaⁿ na s'aa Apolos matseijomna' cha'cwijom ts'aⁿ na matseicandaa' ntjom. Saa nquii Ty'oqots'om mach'eeⁿ na tjaanajndei' ts'iaaⁿñeeⁿ. ⁷ Ndo' na luua', meiⁿ juu ts'aⁿ na manom' tit'maⁿ cwiluiiñe, meiⁿ ts'aⁿ na matseicandaa'. Nquii Ty'oqots'om t'maⁿ cwiluiiñe ee jom mach'eeⁿ na wjaanajndei' ts'iaaⁿñeeⁿ. ⁸ Juu ts'aⁿ na manom' ñequio ts'aⁿ na matseicandaa', ñe'cwii xjeⁿ cwiluiindyena. Ndo' nquii Ty'oqots'om nntioml'uaaⁿ ts'aⁿ canty-jati na jndá ñejndi'ntjom nnoom. ⁹ Ee já cwe' cwila'xmaaⁿyá nn'aⁿ na cwilajomndyo' ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'oqots'om, ndo' 'o la'xmaⁿyo' tyuaaⁿaⁿ, la'xmaⁿyo' cha'cwijom w'aa na mach'eeⁿ. ¹⁰ Cantyja 'naaⁿna', ja cwiluiindyoyo' cha'cwijom luañetquiee na seijndaa'ñe Ty'oqots'om na maquaⁿ tsia'tsjo' ndo' cwiicheⁿ ts'aⁿ matseicandaa'ñe w'aa nacjo' juuna'. Saa cwii cwii ts'aⁿ queⁿñe cwenta cantyja 'naaⁿ ts'iaaⁿ na mach'ee. ¹¹ Ee tjaa 'ñeeⁿ ts'aⁿ na ndaaⁿ nlque'ndyo cwiicheⁿ ts'iaaⁿtsjo' ñequio tsia'tsjo' na waa, na juu jo' tseixmaⁿna' Jesucristo. ¹² Saa tiñe'cwii nnom 'naⁿ na cwileil'uee'ndye nn'aⁿ na cwil'a ts'iaaⁿ nacjo' tsia'tsjo'ñeeⁿ. Ee ts'aⁿ na xcwee'ya ts'om na mand'i'ntjom nnom Ty'oqots'om, matseijomna' ts'iaaⁿ na mach'eeⁿ cha'cwijom cwii w'aa na cwiluiiña' ñ'eⁿ s'om cajaan, oo ñ'eⁿ s'om xuee, oo ñ'eⁿ ljo' na jeeⁿ jnda. Saa ts'aⁿ na tixcwee' ts'om na mand'i'ntjom nnom Ty'oqots'om, matseijomna' ts'iaaⁿ na mach'eeⁿ cha'cwijom cwii w'aa na cwiluiiña' ñ'eⁿ n'oom, oo ñ'eⁿ neiiⁿjndá, oo ñ'eⁿ n'oomljooto'. ¹³ Juu xuee quia na nncu'xeⁿ Ty'oqots'om nn'aⁿ, nleitquio'ya chiuu tseixmaⁿ ts'iaaⁿ na tyoch'ee cwii cwii ts'aⁿ. Juu xuee'ñeeⁿ t'maⁿ chom nncuaa, jo' jo' m'moⁿna' chiuu tseixmaⁿ ts'iaaⁿ na tyoch'ee cwii cwii ts'aⁿ. ¹⁴ Jo' chii xeⁿ tilco ts'iaaⁿ na tyoch'ee ts'aⁿ, waa naya na nlo'ñoom cantyja 'naaⁿ ts'iaaⁿ na jndá ñes'aa'. ¹⁵ Saa xeⁿ nlco ts'iaaⁿñeeⁿ, nntsuuñe cantyja 'naaⁿ juuna'. Nqueⁿ nlu'i'n'maa'ñe, saa cwe' ñetomti jo'. Ndo' na luua' nntjom nntseijomna' cantyja 'naaⁿaⁿ cha'cwijom na nc'uaa' chii jluii'ñe naquii' chom.

¹⁶ ¿Aa ticaliu'yo' na 'o cwiluiindyoyo' waa' Ty'oqots'om ndo' na m'aaⁿ Espiritu Santo naquii' n'om'yo'? ¹⁷ Xeⁿ na m'aaⁿ ñeeⁿ juu na nntseityuii' waa' Ty'oqots'om, nntseityueeⁿ tsa'ñeeⁿ ee lju' cwiluiiñe juuna', ndo' manco'yo' cwiluiindyoyo' waa'ñeeⁿ.

¹⁸ Meiⁿcwiindyoyo' 'o tinquii'nn'aⁿñe cheⁿnquii cantyja 'naaⁿ ñ'oomwaa'. Xeⁿ m'aaⁿ ñeeⁿ ts'aⁿ quii'ntaaⁿyo' na matseitiuu na jndó' ts'om cha'xjeⁿ nquiee nn'aⁿ tsjoomanancue cwtijei'na cwenta, c'oom juu cha'na ts'aⁿ na mei'chjoo tijndó' ts'om, cha mayuu'cheⁿ nntseixmaaⁿ ts'aⁿ na jndó' ts'om. ¹⁹ Ee juu na cwtijei' nn'aⁿ tsjoomnancue cwenta na jndó' n'omna, Ty'oqots'om macwjeeⁿ cwenta na ntjeiⁿ jo'. Ee waa ñ'oom'm na teiljeiina' na matsona': "Nnt'uii Ty'oqots'om nn'aⁿ ñequio mañeejuu na jndó' n'omna". ²⁰ Ndo' waa cwiicheⁿ ñ'oom'm na teiljeii na matsona': "Nqueⁿ na cwiluiiñe na catsa'ntjoom jaa mantyjeeⁿ joo ñomtiuu 'naaⁿ nn'aⁿ na jeeⁿ jndó' n'om, cwe' ts'iaaⁿndyo jona!". ²¹ Nc'e na ljo', tintjei's'andyo' na majndaa' ts'aⁿ na cwilajomndyo' ñ'eⁿñe. Ee cha'tso na matseijndaa'ñe Ty'oqots'om la'xmaⁿna' cwenta'yo'. ²² Meiⁿ nncó Pablo, oo nquii Apolos, oo nquii Pedro, cha'tsondyó cwiluiindyoyo' na cwindya'ntjooⁿyá ndaaⁿyo'. Ee cha'tso na s'aa Ty'oqots'om m'aaⁿna' cwentaaⁿya. Cantyja na cwiitandó'a tsjoomnancuewaañe matseixmaⁿna' naya

'naa''ya ee na cwito'ñoo''ya na cwitandoo'a ñ'e''ñê. Mati cantyja na cwiwjaaya matseixma'na' naya 'naa''ya, nc'e cantyja 'naa'' jo' cwitsaaquiaa'a cañoom'luee. Cha'tso na cwiwinqoo''ya je' ñequio na quia wjaawe'cañoomna' cwila'xma'na' na nnteijndeiina' jaa. 23 Ndo' 'o m'a''nyo' cwentaa' Cristo ndo' jom cwiluiñê cwentaa' Ty'oqots'om.

4

Ts'iaa'' na maty'iom Jesucristo apóstoles

¹ Jo' chii catjei'yo' cwenta cantyja 'naa''yâ na cwiluiindyô nn'a'' na cwindye'ntjom nnom Cristo, ndo' na cwit'moo''yâ ndaa' nn'a'' ñ'oom' Ty'oqots'om na wanty'iuu' tyom'a'na'. ² Juu ts'a'' na waa cwii ts'iaa'' na matseixma'', maca'na' na cwitquioo' cantyja 'naa''a'' na cwiluiñê ts'a'' na matseicanda'. ³ Saa cantyja 'na''ya, ticwjaa'ndyô cwenta chiuu waa na 'o cwitjei'yo' cwenta cantyja 'naa'' ts'iaa'' na matseixma''ya oo chiuu nquiu nt'omche''. Mei'' ticu'xa'' che''nncoc cantyja 'na''ya. ⁴ Juu na m'aa'' ts'oq' tica'mo''na' aa waa na matseitjoondyô, saa meii'' na ljo' tica'mo''na' na tjaa jna''ya. Nquii Ty'oqots'om nncu'xee'' ja. ⁵ Nc'e na luua', cwitjooche'' na nncwjee'nnda' Ta Jesús, tintjei'yo' cwenta cantyja 'naa'' nn'a'' na cwindye'ntjom ndaa'yo'. Ee xje''ñee'' nnts'aa'' na nleitquioo'ya 'na' na cwe' wanty'iuu' cwil'a'' nn'a'' ñequio joo' 'na' na cwila'jndaa'ndyena naquii' n'omna. Quia jo' ñequiaa Ty'oqots'om nnom cwii cwii ts'a'' cha'xje'' na matsona'.

⁶ 'O nn'a''ya na cwila'yuu'yo', matseina''ya ñ'oommei'' ndaa'yo' cantyja 'na''ya ñ'e'' Apolos cha nnteijndeiina' 'o, ndo' cha cantyja 'naa''yâ nntsaa'la'ng'yo' na tincwinom'yo' ñ'oom na teiljeii, ndo' cha meii'cwii ts'a'' tincwji'saa'' cwii ts'a'' na mañequiaa ñ'oom' Ty'oqots'om cha nnts'aana' na ticwentyjo 'naa'' cwiiche''. ⁷ Ee çchiuu waa cantyja 'na'' na mach'eena' ntyji' na jndandyu'ti' nchiiti cwiiche''? Ndo' çcwa'' cwii nnom na matseixma'' na nchii nquii Ty'oqots'om mañequiaa'' na matseixma'' jo'? Ndo' xe' cwe' jnda' naya'ñee'', çchiuu na matseis'andyu' na cha'cwijom tiyuu' na jnda' juuna'?

⁸ Mach'eena' na nquiu'yo' na la'xma''yo' nn'a'' na tyandye. Cha'cwijom tjaa meii'cwii na maca''tina' 'o. Cha'cwijom na cwiluiindyô' nn'a'' na cwitsa'ntjom, meii'' na ticañ'aa''yâ. Toom cwe' na mayuu' cwiluiindyô' nn'a'' na cwitsa'ntjom cha mati já nla'jomndyô jo' ñ'e''ndyô'. ⁹ Mach'eena' ntyjii na maque' Ty'oqots'om já apóstoles na wanty'iaa'ndyotyaayâ na cha'tsondye nn'a''. Matseijomna' cantyja 'naa''yâ cha'cwijom nn'a'' na jnda' teijndaa' na nncwje na jndoo'che'' nn'a'' ndo' nnty'iaa' ángeles. ¹⁰ Cwitjeii' nn'a'' cwenta na já na cwiñequiaayâ ñ'oom cantyja 'naa'' Cristo la'xmaa''yâ nn'a'' na ntjei''ndye saa 'o cwitjei' che''ncjo'yo' cwenta na la'xma''yo' na jee' jndô' n'om'yo' cantyja 'naa''a''. Cwitjei'yo' cwenta na tileicjaanjoom' cwil'aayâ saa 'o jee' cwijaanjoom' cwil'a'yo'. Cwila't'maa''ndye nn'a'' 'o saa já ticuee' n'omna. ¹¹ Hasta xje'' je', waa xje'' na matseitjoona' na nntquiaayâ ndo' na nncwaa'yâ ñequio liaa na nlcwaa'á. Jndye ndii' cwicacho'á, ndo' meii' tjaa'na' w'aaya. ¹² Cwiwijnjyaa'yâ na cwil'aayâ ts'iaa''. Quia cwitioo nn'a'' ñ'oomwi' cjooyâ, cwitaa''yâ na catio'naa''ñe Ty'oqots'om joona. Quia cwileintyjo'na já, cwila'quii n'oo''yâ. ¹³ Quia cwila'nei'' nn'a'' ñ'om taa' ts'om nacjooyâ, cwila'joom'na já cha'cwijom to' na niom nnom tsjoomnancue saa cwit'ooyâ ñequio ñ'oom ya. Hasta xje'' je' cwil'a'' nn'a'' na cwila'xmaa''yâ cwii na jee'' ts'iaa''.

¹⁴ Nchii cwe' matseiljeiya ñ'oommei'' cha catseijnaa''na 'o saa cha na nntseijndô'na' n'om'yo' nc'e na cwiluiindyô' nteindaaya na jee'' wi' ts'oq''ya 'o. ¹⁵ Ee meii'' na aa m'a'' qui meii'' nn'a'' na cwit'moo''na cantyja 'naa'' Cristo ndaa'yo', saa tijndye lotye'yo' m'a''. Cantyja 'naa'' na cwila'yuu'ya n'om'yo' ñ'e'' Ty'oqots'om, ja cwiluiindyô tsoty'e'yo' nc'e ñ'oom naya na macwji'n'maa''ñê nn'a''. ¹⁶ Jo' chii matseijndô'a n'om'yo', cal'a'yo' cha'xje'' na quits'aaya.

¹⁷ Jo' chii majñoo''ya Timoteo na m'a''yo', cwiluiñê jndaaya na jee'' matseicaña'' ndo' na jnda ntyji'ya jom, jom nnts'aa'' na nncjaañjoom' n'om'yo' chiuu waa na jom'aa'' na matseixma''ya cwentaa' Cristo Jesús cha'xje'' na ma'moo'' ndaa' nn'a'' cwii cwii tmaa'' nn'a'' na macwjee''e'' cwentaa''a''. ¹⁸ Ñ'e''ndyô' 'o na cwilas'andyô' che''ncjo'yo' na cwindu'yo' na tixocjonty'iannda'a 'o. ¹⁹ Saa tyuaa' nncjocandoo'a 'o xe'' l'ue ts'om Ta Jesús, ndo' quia ljo'che'' nljeiya chiuu n'om na ñ'ee'' na luua' cwil'ana, nljeiya chiuu tseixma'' ñ'oom na cwila's'andyena. ²⁰ Ee juu na ma'mo''na' na matseixma'' ts'a'' na matsa'ntjom Ty'oqots'om jom, xocwitquioo' jo' cwe' nc'e ñ'oom na matseinei'' ts'a'', nleitquioo' jo' cantyja 'naa'' na aa matseixmaa'' najndei na cwiluiñê Ty'oqots'om. ²¹ Çchiuu nl'ue n'om'yo' na cats'aa'? ÇAa nncjocandoo'a 'o na nntsetia'a 'o, oo aa nnc'oq''ya na wi' ts'oq''ya 'o, ñequio na jee'' jnda ntyji'ya 'o?

5

Catjei'yo' ts'a'' na m'aa''ya ñ'e'' cwiiche'' yuscu

1 Waa ñ'oom na cwiindyoy' 'o mañ'oom tsondyee t'ma' ndo' na ljo' meñ' nn'a' na tyoola't'maa'ndye Ty'oots'om tiquil'ana na luua'. 2 Ndo' 'o cwtijej' che'ncjo'yo' cwenta na jee' cwila'candaq'ndyo' meñ' tatiato nquiu'yo' na luua' waa. Matsona' na catjei'yo' tsa'ñ'ee' quii'ntaa'yo' na luua' mach'ee'. 3 Meii' na tic'og'ndyo' ñ'e'ndyo', saq cautyja 'naa'ñ' espíritu 'na'ya m'aa'ya ñ'e'ndyo', ñequio xuee' Ta Jesucristo jnda' tu'xa'ya ts'a' na luua' mach'ee. 4 Quia cwitjomndyo' na nla't'maa'ndyo' Ty'oots'om ja nnc'og'ya ñ'e'ndyo' cwe' cautyja 'naa'ñ' espíritu 'na'ya ndo' mati ñequio juu najndei' na matseixma' Ta Jesús nnc'oomna' ñ'e'ndyo'. 5 Ndo' na luua', la'xma'yo' na catio'yo' tsa'ñ'ee' l'o Satanás cha cwi'ndaa' seii'e' saq nlu'i'n'maa'ñ'e' espíritu 'naa'ñ' quia na nncwjee'nnda' Ta Jesús.

6 Tixcwe na cwtijej'yo' cwenta na jee' cwila'candaq'ndyo' jo nnom Ty'oots'om ndo' na cwiljoya n'om'yo' na luua' waa quii'ntaa'yo'. ¿Aa ticaliu'yo' na meii' ñechjoowi' ndaaljo' matseicandei'na' cha'waa tsquee'tyoo'? 7 Jo' chii catjei'ndyo' cautyja 'naa'ñ' cha'tsoñ'e' na la'xma'na' ndaaljo' tqwie na matsei'ndaa'na' 'o cha nntseijomna' 'o tyoo' na tuiina' ñ'e' tsquee'tyoo' xco na tjaa ndaaljo' tjaquiee' na cwicwa' nn'a' judios xuee Pascua, na juu tyoo'ñ'ee' cwiliindyoy'. Ee Cristo cwiluiñ'ê Catsma' chjoo cwentaaya cautyja 'naa'ñ' xuee Pascua 'naa'ya. Jla'cuee' nn'a'ñ' jom ndo' tuee'ñ'e' cwentaaya. 8 Jo' chii matsona' na calajomndyo' xuee Pascua ñequio na xcwee' n'og'ya ndo' na mayuu'a, na joo jo' la'xma'na' cha'cwijom tyoo' na tjaa ndaaljo' tjaquiee'. Nchii nlajomndyo' xuee Pascua'ñ'ee' ñequio ndaaljo' tqwie na tseixma'na' na quie' n'og'ya ndo' natia na cwil'aaya.

9 Ñequio cwiiche' carta'ñ'ee' tsjoo'ya na tilajomndyo' ñequio nn'a' na cwe' m'a'ya ñequio nt'omche' nn'a'. 10 Saa ñ'e'ñ'ee' carta'ñ'ee' nchii ñ'e'catsjoo'ya na catjei'ndyo'ñ'e'yo' ñequio nn'a'ñ' tsjomnancue na cwe' m'a'ya ñequio nn'a' oo na m'a'na na cwila'quee' n'omna' 'naa'ñ' cwiiche' ts'a', oo na jee' ya cwinquio'nn'a'na nciaana cha ndaaq' ntjei'na' 'naa' na'ñ'ee' oo ñ'e'ñ' joo nn'a' na cwila't'maa'ndye 'na' na cwe' nn'a'ñ' l'a. Ee xe' tilajomndyo' ñequio nn'a' na laxma' nmei'ñ', nlc'a'na' na calui'yo' tsjomnancue. 11 Ñ'oom na l'ue ts'og' na cala'no'yo' cautyja 'naa'ñ' carta'ñ'ee', ts'a'na' na matso na matseyi' ñ'e'ñ' Jesucristo, meñ'chjoo tilajomndyo' ñ'e'ñ'ê xe' m'aa'ya'na' ñ'e'ñ' ts'a' na cwe' luua'ndyo', oo quee' ts'oom 'naa'ñ' cwiiche' ts'a', oo matseit'maa'ñ'ê 'na'na' na cwe' nn'a'ñ' l'a, oo cantuñ'ê, oo tsa' candii jom, oo mach'uee'. Mei' na nlcwa' ñequio ts'a' na matseixma' nmei'ñ' til'a'yo'. 12 Titseixma'ya na nncu'xa'ya nn'a'na' na tyoola'yu'. Ncjo'yo' la'xma'yo' na nntu'xe'yo' nn'a' na m'a'ñ' quii'ntaa'yo'. 13 Nquii Ty'oots'om nncu'xee' nn'a'na' na tyoola'yu'. Quia jo' catjei'yo' ts'a'ñ' jna'ñ'ee' quii'ntaa'yo'.

6

Ticaty'omyana' na nluqaq'ya ñ'oom cjo' nc'iaaya

1 Quia cwiindyoy' 'o waa ñ'oom na malein'oomna' juu ñequio cwiiche' x'iaa' na matseyi'y, ¿chiiu na cwique'nyoy' ñ'oom tsa'ñ'ee' jo nnom jwe na nchii ts'a' na matseyi'y? Cwa nchii ncjo'yo' na cwila'yuyoy' ñ'e' Ty'oots'om nla'jndaa'ndyo' ñ'oom'ñ'ee'. 2 ¿Aa ticaliu'yo' na joo nn'a'na' na cwiliindyey cwenta' Ty'oots'om nntu'xe'na' nn'a'ñ' tsjomnancue? Ndo' nc'e' na nntu'xe'nyoy' nn'a'ñ' tsjomnancue, ¿chiiu na tileicandaq' nntu'xe'nyoy' ñ'oommei'ñ' na cwe' cwantindyoy' joo'na'? 3 ¿Aa ticaliu'yo' na nntu'xa'ya ángeles? Ndo' nc'e' na ljo', majndeiitiche' nndaq' nla'jndaa'ndyo' ñ'oom na mat'uiina' jaa yuu na ticjaañ'joom' na cwil'aaya je'. 4 Jo' chii xe' niom ñ'oom na maleichuuna' 'o ñequio nn'a'nyoy' na cwilayu', caty'iom'yo' ts'iaa'ñ'ee' nn'a'ñ' quii'ntaa'nyoy' na tit'ma' la'xma' na catu'xe'na' ñ'oom 'na'nyoy'. 5 Matsjoo na luua' cha catseijnaa'na' o'. ¿Aa nnts'aache'na' na tjaa'na' meñ'ñ'ecwii' ts'a'ñ' quii'ntaa'nyoy' na jndo' ts'om na nntseijndaa'ñ'ê ñ'oom na maleichuuna' 'o'? 6 ¿Aa maxje' maty'omyana' na cwique'nyoy' ñ'oom cjo' cwii' nn'a'nyoy' na mati matseyi'y? Jo' chii cwitjomndyo' jo ndaaq' nn'a'na' na cwitu'xe'ñ' ñ'oom, meii' na joo'na nchii nn'a'na' na cwila'yoy'.

7 Juu na cwila'ntja'ndyo' ñequio nc'iaa'yo' na cwila'yoy' ma'mo'na' na t'ma' waa na cwila'tjoondyo'. Yati caljoya n'om'yo' nawil' na cwil'ana' 'o, meii' na cwinty'ueena' 'na'nyoy'. 8 Saa 'o xuii' na cwila'yoy', mancjoondyo' cwita'wi'yoy' nn'a'nyoy' na cwila'yoy' hasta cwinty'uee'yo' 'naa'na'. 9 ¿Aa ticaliu'yo' na joo nn'a'na' na cwiiñ'equiandyey cautyja 'naa'ñ' natia ticalaxma'na cautyja na matsa'ntjom Ty'oots'om? Tiñ'e' quio'nn'a'ndyo' che'ncjo'yo' cautyja 'naa'ñ' ñ'oomwaañ'e. Nn'a'na' na cwe' cwitjomndyeyana ñ'e'ñ' nn'a'na' na tyoo'uncona, tixocala'xma'na cautyja na matsa'ntjom Ty'oots'om, meñ' nn'a'na' na cwila't'maa'ndye 'na'na' na cwe' nn'a'ñ' l'a, meñ' nn'a'na' na cwe' m'a'ya ñ'e'ñ' nn'a', meñ' na'nom na cwe' ñ'e'ñ' ntyjenom m'a', 10 meñ' nn'a'na' na cwinty'uee, meñ' nn'a'na' na quee' n'om 'naa'ñ' cwiiche' ts'a', meñ' na'candyee, meñ' nn'a'na' na cwitioñ'oom nn'a', meñ' nn'a'na' na cwinquio'nn'a' ts'a'na' cha ndaaq' ntjei'na' 'naa'ñ'. 11 Ñ'ee'ndyo' 'o na ñe'jla'xma'nyoy' nmei'ñ' cwitjooche' na nla'yuyoy', saq je' jnda' tma'ndyo', jnda' tque'ndyo' Ty'oots'om 'o, jnda' tquee' 'o na tjaa' jna' la'xma'nyoy' ñequio xuee' Ta Jesucristo ndo' cautyja 'naa'ñ' nquii' Espíritu na cwiliñ'ee' Ty'oots'om cwentaaya.

Maqueⁿlju Ty'oqots'om seiⁱ ts'aⁿ

¹² Waa ñ'oom na cwilue nn'aⁿ: “Wanaaⁿ na nnts'aa meiⁿljo'cheⁿ na l'ue ts'oqⁿ”. Mayuuⁱ na ljo', saq ticha'tso mateijndeiinaⁿ ts'aⁿ. Ñ'oom na mayuuⁱ wanaaⁿ na nnts'aa yuu na l'ue ts'oqⁿ saq ticatsonaⁿ na cwii na mats'aa nlqueⁿna' xjeⁿ 'naaⁿna' ja. ¹³ Mati cwilue nn'aⁿ: “Juu nantquie tseixmaⁿna' cwentaa' tsiaa' ts'aⁿ, ndo' tsiaa' ts'aⁿ tseixmaⁿna' cwentaa nantquie.” Ñ'oom na mayuuⁱ jo', saq we nnom nmeiⁿ nnts'aa Ty'oqots'om na nndyuenaⁱ. Saq nchii tqeeⁿ seiⁱ ts'aⁿ na cwe' luaa' nnc'oom ñ'eⁿ cwiicheⁿ ts'aⁿ, tqeeⁿ seiⁱa na laxmaⁿna' cwentaa' nqueⁿ na matsaⁿntjoom, ndo' jom m'aaⁿ cwentaa' seiⁱa. ¹⁴ Ndo' cha'xjeⁿ na tqiaaⁿ na wando'xco Jesús mati ñequiaaⁿ na nntandoo'xcogya nc'e najndeiⁱ na cwiluiiñe.

¹⁵ ¿Aa ticaliu'yo' na juu seiⁱyo' laxmaⁿna' cwii taⁿ seiⁱ Cristo? ¿Aa maty'iomnaⁱ na nntseitjooⁿa juuna' ñ'eⁿ cwii yuscu na cwe' luaa' m'aaⁿ ñ'eⁿ nn'aⁿ? Meiⁿchjoo ticaty'iomnaⁱ ¹⁶ ¿Aa ticala'ng'yo' quia na matseitjoom'ñe ts'aⁿ ñequio sculjaa', ñe'cwii seiⁱ laxmaⁿna? Ee ñ'oom Ty'oqots'om na teiljeiⁱ matsonaⁱ: “Wendye jooa, ñe'cwii seiⁱ la'xmaⁿna.” ¹⁷ Ndo' na luua' waa, quia na matseijomñe ts'aⁿ ñequio Ta Jesús, ñe'cwii cwiluiiñe tsaⁿñeeⁿ ñ'eⁿñe.

¹⁸ Cha'cwijom na jdeiⁱ maleinom ts'aⁿ cha na ticat'uii cwii na teincuu' jom, maluaa' cal'a'yo' na tic'om'ya'yo' ñ'eⁿ ts'aⁿ na cwe' luaa'. Ee nt'omcheⁿ jnaⁿ na mach'ee ts'aⁿ ticat'uiina' seiⁱeⁿ, saq ts'aⁿ na matseitjoom'ñe ñ'eⁿ cwiicheⁿ ts'aⁿ na cwe' luaa', matseicw'aa'ñe jnaⁿ seiⁱeⁿ. ¹⁹ ¿Aa ticaliu'yo' na cwiluiiñe seiⁱyo' wats'om cwentaa' Espiritu Santo na m'aaⁿ quiiⁿ n'om'yo' na jnda tqiaa Ty'oqots'om na c'oom ñ'eⁿndyo'? Jo' chii ticalaxmaⁿyo' na ñeiquiandyo' na nla' seiⁱyo' yuu na queeⁿ n'ommaⁿ. ²⁰ Ee jnda seiⁱnda Ty'oqots'om 'o ñequio cwii na jeeⁿcheⁿ ndya' jnda. Jo' chii laxmaⁿyo' na cala't'maaⁿndyo' jom ñequio seiⁱyo' ñequio espíritu 'naⁿyo' ee na we ndiiⁿ jooa' la'xmaⁿna' cwentaaⁿaⁿ.

7*Ñ'oom cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ na jnda t'unco*

¹ Ndo' je' maw'o ñ'oom na cwita'x'e'yo' noqⁿ nacjoo' carta na jla'cwanom'yo'. Ñecuaa meiⁿ ticoco tsaⁿs'a, ² saq jnaaⁿ na jeeⁿ cwe' luaa' cwic'eeⁿ nn'aⁿ ñ'eⁿ nc'iaana, jo' chii yati cwii cwii tsaⁿs'a cocoom ndo' mati cwii cwii tsaⁿscu c'oom saaⁿaⁿ. ³ Nquii tsaⁿs'a waa cwii nnom na matseixmaaⁿ na nnts'aaⁿ ñ'eⁿ scoom'm ndo' mati tsaⁿscu waa cwii nnom na matseixmaaⁿ na nnts'aaⁿ ñ'eⁿ saaⁿaⁿ. Wendyena quiandy^e ntyjeena ndaaⁿ na cala'candaqⁿndyena na ñe'oomwaa'. ⁴ Tsaⁿscu titseixmaaⁿ na nntseitjoo'ñe nnom saaⁿaⁿ ee saaⁿaⁿ tseixmaⁿ cwentaa' jom, meiⁿ tsaⁿs'a titseixmaaⁿ na nntseitjoo'ñe nnom scoom'm ee scoom'm tseixmaⁿ cwentaa' jom. ⁵ Cwe' jo' tintseitjoo'ñe ts'aⁿ nnom saaⁿaⁿ, nnom scoom'm saq ñequii'cheⁿ wanaaⁿ na nla'ljondyo' xeⁿ waa ñ'oom na jnda t'maⁿyo' na ñe'calaneiⁿyo' nnom Ty'oqots'om. Saq nchii na jndye xuee, tints'aana' na tileicala'quii n'om'yo' ndo' na ljo' nnts'aa Satanás na nla'tjoondyo'.

⁶ Luua' waa na matsjoo cantyja 'naaⁿ ñ'oomwaa', saq tintjei'yo' cwentaa' na tseixmaⁿna' ñ'oom na matsaⁿntjomna'. ⁷ Cantyja 'naaⁿyo' toom cwe' cha'tso na nom laxmaⁿna cha'na ja, saq tiñe'cwii xjeⁿ na mañequiaa Ty'oqots'om na laxmaaⁿya. Ee ñ'eeⁿ nn'aⁿ waa cwii nnom na la'xmaⁿ, ndo' nt'omcheⁿ cwiicheⁿ ljo' la'xmaⁿ.

⁸ Ndaq joo na nom na tyoo'unco ndo' mati joo yolcu na jnda ljondye, matsjoo na yati caljoo'ndyena na ñenqueieena cha'na m'aaⁿ ja luaañe. ⁹ Saq xeⁿ tileicwiquii n'omma na m'aaⁿ ñenqueieena, ñecuaa, c'uncona, ee yati na m'aaⁿ ts'aⁿ na we caⁿ, nchiiti na cwe' matseiqueeⁿ ts'oom na ñe'c'oom ñ'eⁿ ts'aⁿ.

¹⁰ Saq ndaaⁿ 'o na jnda t'ma'co'yo', luua waa ñ'oom na matsaⁿntjomna', nchii cwe' ñ'oom 'ndyo ja, ñ'oom 'ndyoo nquii Ta Jesús jo': juu scuu' ts'aⁿ ticat'o'ñe ñequio saaⁿaⁿ. ¹¹ Saq xeⁿ ma'ñeeⁿ saaⁿaⁿ, ticwanaaⁿ na ncoconaaⁿaⁿ, matsonaⁱ na caljoo'aandyennda'na. Ndo' mati juu saaⁿaⁿ, tintseityuuiⁿ ljeiⁱ 'naaⁿna.

¹² Ndaq nt'omndyo' 'o na jnda t'unco'yo', luua matsjoo nnc'o, nchii matsaⁿntjom Ta Jesús na caluii na ljo', xeⁿ na m'aaⁿ ts'aⁿ na matseyiu' saq scoom'm tyootseyiu' ndo' tsaⁿñeeⁿ cwiljoo' ts'om na m'aaⁿ ñ'eⁿñe, tintoⁿñe ñequio scoom'm. ¹³ Ndo' cwii yuscu na matseyiu', xeⁿ saaⁿaⁿ tyootseyiu', saq cwiljoo' ts'om na cwiljoo'ñe ñ'eⁿñe, tintseyiueeⁿ ljeiⁱ na tocoom ñ'eⁿñe. ¹⁴ Ee maqueⁿndyoo Ty'oqots'om saa' yuscu na tyootseyiu' nc'e na cwiluiiñe saa' yuscu na matseyiu'. Ndo' mati maqueⁿñoqⁿ scuu' ts'aⁿ na tyootseyiu' nc'e saaⁿaⁿ tseixmaⁿ ts'aⁿ na matseyiu'. Ee xeⁿ nchii na luua' waa, quia jo' nda jooa nla'xmaⁿ cha'na nda nn'aⁿ na tyoola'yu', saq na mayuuⁱ maqueⁿna' nda jooa cantyja 'naaⁿ tmaaⁿ cwentaa' Ty'oqots'om. ¹⁵ Saq xeⁿ juu ts'aⁿ na tyootseyiu' ñe'catseyiueeⁿ ljeiⁱ na tocoom ñ'eⁿ saaⁿaⁿ oo scoom'm, quia jo' ñecuaato na ca'ñeeⁿ. Quia na luua' waa maxjeⁿ til'aaya na jdei'na' na caljoo'ñe ts'aⁿ. Ee Ty'oqots'om l'ue ts'oom na ticachogya tia' ñequio nn'aⁿ w'aaya. ¹⁶ Ee çhiuu ntyji'yu' 'u ts'aⁿscu na matseyiu' na jnda t'ma'co' na xocatseyiu' sa' ñ'eⁿ Ty'oqots'om cantyja

'na^m? Ndo' mati 'u tsa^m's'a na matsei'y'u' na jnda tma'co', ¿chiuu ntyji'y'u' na xocatseyu' scu' cantyja 'na^m?

Tilajndaqya na nlachuii'a na tyolaxmaa^mya

¹⁷ Ticwii cwiindy'o' 'o, caljoya ts'om chiuu waa na jnda tquiaa Ty'oots'om na matseixma^m quia na t'maaⁿ juu. Luaa' waa ñ'oom na mañequiaaya ndaa nn'aⁿ cha'tso ntmaaⁿ nn'aⁿ na macwjee^m'eⁿ cwentaaⁿ'aⁿ. ¹⁸ Quia na t'maaⁿ 'u, ¿aa jnda tuui 'naaⁿ sei' cha'xjeⁿ cwil'a nn'aⁿ judíos yonom ndana? Tintseichui' na luaa' waa. Ndo' xeⁿ aa tyooluii 'naaⁿ sei' quia na t'maaⁿ 'u, tacaⁿ'na' na caluii na ljo'. ¹⁹ Ee ticateijndeina' ts'aⁿ xeⁿ na tuui 'naa^m'ñeeⁿ tjaa^m'aⁿ meiiⁿ xeⁿ ticaluina'. Ñ'oom na jndati na catseicanda ts'aⁿ ñ'oom na matsa'ntjom Ty'oots'om. ²⁰ Jo' chii meiⁿquia cwii nnom na matseixma^m ts'aⁿ quia na t'maⁿ Ty'oots'om jom, jo' jo' caljoya ts'oom. ²¹ ¿Aa cwiluiindy'u' ts'aⁿ na mandi'ntjomtyeⁿ quia na t'maaⁿ 'u? Tinc'oom' ts'om' na ljo', sãã xeⁿ nncju'naa^m'ñena' na ndyaandyu', cwa catsa' na ljo'. ²² Ee ts'aⁿ na m'aaⁿ na mandi'ntjomtyeⁿ quia na t'maⁿ Ty'oots'om jom na catseyoom^m ñ'eⁿ Ta Jesús, je' cwiluiiñe ts'aⁿ na jnda seicandyaa'ñê. Ndo' maljoyu cantyja 'naa^m ts'aⁿ na m'aaⁿ xjeⁿ 'naa^m quia na t'maⁿ Cristo jom, je' cwiluiiñê ts'aⁿ na mandi'ntjomtyeⁿ nnoom. ²³ Juu ñequio na seijnda Ty'oots'om 'o, jeeⁿ ndya' jnda jo'. Jo' chii tiñequiandyo' na laxma^m'yo' nn'aⁿ na cwindye'ntjomtyeⁿ ndaa nn'aⁿ. ²⁴ Quia jo' 'o nn'a^mya, cwii cwiindy'o' caljoya ts'om chiuu waa na tyotseixma^m xjeⁿ na t'maⁿ Ty'oots'om juu.

Nn'aⁿ na tyoonc'unco ndo' yolcu na jnda ljonnye

²⁵ Ñ'oom na cwita'x'ee'yo' nogg cantyja 'naaⁿ yolcu na tyoo'unco, tjaa'naⁿ ñ'oom na matsa'ntjom Ta Jesús ja cantyja 'naa^m ñ'oomwaa'. Sãã nc'e na matseixma^mya ts'aⁿ na wi' ts'oom, ntyjii na ndaa nla'ñ'oom'ndyo' ñ'oom na matsjoo cantyja 'naa^m ñ'oomwaa'. ²⁶ Cwe' nc'e jndye nnom quich'eena' tiempomeiiⁿ, jo' chii macwjii'a cwenta na yatiche' caljoo'ñe ts'aⁿ cha'xjeⁿ na jnda teijnoom'm. ²⁷ Xeⁿ m'aaⁿ scu', tintseityuii' ljeii na tma'co' jom. Sãã xeⁿ tjaa'naⁿ scu', tical'ue' ts'aⁿ na nluuñe scu'. ²⁸ Sãã xeⁿ aa mma'co', tjaa'naⁿ jna^m naljo'. Ndo' mati cwii yuscundyu, tjaa jnaa^m xeⁿ ncoco. Ee jndye nnom nawi' quich'eena' na nntjoom nn'aⁿ na nnc'unco ndo' ñe'cateijndeiya 'o na tincwinom'yo' jona'.

²⁹ 'O nn'a^mya na cwila'y'u'yo', luaa waa na ñe'catsjoo^ya: Jnda teitsjoo' xuee na nncw-jee'nnda' Cristo. Nc'e na ljo' joo nn'aⁿ na jnda t'unco, c'omna cha'cwijom tjaa'naⁿ lcuuna, tjaa'naⁿ s'aana. ³⁰ Joo nn'aⁿ na m'aⁿ na chjoo' n'om, c'omna cha'xjeⁿ quia waa xuee. Ndo' joo nn'aⁿ na m'aⁿ ncuee, c'omna cha'cwijom m'aⁿ na chjoo' n'omna. Ndo' nn'aⁿ na cwilajnda 'na' c'omna cha'cwijom nchii 'naaⁿ na jo'. ³¹ Ndo' joo nn'aⁿ na cwiwil'uee'ndye 'na' na cwila'xmaⁿ cantyja 'naa^m tsjoomnancuewaañe, matsona' na c'omna cha'cwijom na ticajnda nquiuna ljo' la'xmaⁿ'na', ee juu na matseixma^m tsjoomnancuewaañe mawjaanty-cwiina'.

³² Til'ue ts'ooⁿ na jndye ñomtiuu nc'om'yo', ee ts'aⁿ na tjaa'naⁿ scuu', m'aaⁿ ts'oom chiuu nnc'oom jo nnom Ta Jesús, na nncjaawee' ts'oom ñ'eⁿñe, ³³ sãã ts'aⁿ na m'aaⁿ scuu', m'aaⁿ ts'oom cantyja 'naaⁿ 'na' na macaⁿ'na' cha neii^m scoom'm ñ'eⁿñê. ³⁴ Ndo' na luaa' waa, tiñecwii m'aaⁿ ts'oom. Ñecwii xjeⁿ mat'uiina' cantyja 'naa^m yuscu na tjaa'naⁿ saa' ñequio yuscu ndyua na tyoococ. Jona m'aaⁿ n'omna cantyja 'naa^m ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ta Jesús, na ñequiandyeñ'eⁿ na la't'maa^mndyena jom cantyja 'naaⁿ seiina ñequio espíritu 'naaⁿna. Sãã yuscu na jnda mam'aa' saa', m'aaⁿ ts'oom cantyja 'naaⁿ 'na' na macaⁿ'na' ndo' ñequio chiuu na nnc'oom cha nncjaawee' ntyjii saa^m'aⁿ ñ'eⁿñê.

³⁵ Nchii matsjoo ñ'oommeiⁿ ndaa'yo' ee tical'ue ts'ooⁿ na nnc'unco'yo' sãã cha na nnteijndeina' 'o ndo' cha na xcwee' n'om'yo' na nndye'ntjom'yo' nnom Ta Jesús.

³⁶ Ñ'oom na jndu'yo' na m'aaⁿ cwiindy'o' 'o na m'aaⁿ nomjnda na jnda jaawinom'na' na ndyuañe ndo' 'u na tsotyeⁿ jnda mamatseitiuu' na ya xeⁿ nncocotoom, maxjeⁿ ya na nluui na ljo'. Ee nchii jnaⁿ na nntsa' na ljo'. ³⁷ Sãã xeⁿ m'aaⁿ cwii ts'aⁿ na jnda seijndaa'ñe naquii' ts'om na xonquiaa na nncoco nomjnda, ee na manty'iaa' na tica'na', ya cats'aa na ljo'. ³⁸ Quia jo' ya mach'ee ts'aⁿ na maw'o ñomcaa' jnda, sãã yati mach'ee juu ts'aⁿ na matseiljo nomjnda.

³⁹ Yuscu na m'aaⁿ saa', mat'uiityeⁿ'na' juu ñ'eⁿñê yocheⁿ na wando' tsa^m'ñeeⁿ. Sãã xeⁿ nncue' tsa^m'ñeeⁿ, wanaaⁿ na ncoconnaaⁿ'aⁿ ñ'eⁿ meiⁿ'quia ts'aⁿ na l'ue ts'oom, macanda ñequii'cheⁿ ñ'eⁿ ts'aⁿ na matseyu'. ⁴⁰ Sãã matseitiuu yati mach'eeⁿ xeⁿ na nljoo'ñê na ñenqueⁿ. Luaa' m'aaⁿ ts'ooⁿ cantyja 'naa^m ñ'oomwaa' ndo' mantyjii na matseixma^mya Espiritu na cwiluiiñe Ty'oots'om.

8

Nantquie na cwila't'maaⁿ'ndye nn'aⁿ 'na' na cwe' nn'aⁿ n'l'a

¹ Je' nnc'oya ñ'oom na cwita'xe'yo' cantyja 'naa' seii quioo' na cwila'cwjee nn'a' na cwila't'maa'ndyena 'na' na cwe' nn'a' l'a. Ñ'oom na mayuu' na cha'tsondyo cwiliindyoo nn'a' na jndo' n'oo'ya cantyja 'naa' ñ'oomwaa', ndo' juu jo' wjan'oomna' jaa na c'oo'ya na s'andyo, lcundyoo. Saa juu na m'aa'ya na jnda nquiuuya nn'a', matejndeina' na tsaanajndaaya na cwila'yuu'a. ² Ts'a' na matseitiuu na jndye waa na jndo' ts'om, tyoot-sei'no' cha'xje' na maca'na' na caljei. ³ Saa nquii ts'a' na jnda ntyjii ñequio Ty'oqts'om, mawajna'a' tsa'ñee'.

⁴ Cantyja 'naa' aa wanaa' na nntquie'yo' seii quioo' na cwiwil'uee'ndye nn'a' na cwila't'maa'ndye 'na' na cwe' nn'a' l'a, cwila'ngo'a na mei'cwii tjaa ljo' la'xma' joo'na' ee maxje' macandā nque' m'aa'. ⁵ Ee cañoom'luee ñequio ts'oomnancue jndye nnom na maniom na cwila't'maa'ndye nn'a' na cwiluena na t'ma' ñ'oom la'xma', saa joo'na' nchii nquii Ty'oqts'om cwiliindyena'. Ndo' na mayuu' na jndye 'na' maniom na cwilue nn'a' "Ta" ndaana', ndo' cwiutee'ndyecjena cantyja 'naa' joo'na'. ⁶ Saa cantyja 'naa' jaa nmei'ñe'cwii Ty'oqts'om m'aa', ndo' jom cwiliuñe' Tsotyaa. Cantyja 'naa' jom cha'tso na maniom, jom tqee' jo', ndo' n'e' jom, jo' na m'aa'ya. Ndo' mati ñe'cwii m'aa' na cwiliuñe' na matsa'ntjom jaa, nquii Jesucristo. Cha'tsoti na maniom, cwim'a'na' n'e' nque', mandii ñ'aa' jaa.

⁷ Saa ticha'tsondye nn'a' cwila'no'na na ljo' ee jnda ljei'na' na cwila't'maa'ndyena cwii na cwe' nn'a' l'a, ndo' quia cwicwa'na nantquie'ñee', cwi'tjei'na cwenta na cwila't'maa'ndyena juuna'. Ndo' n'e' na tyoowijndo' n'omna cantyja 'naa' ñ'oommei', jo' chii juu na m'aa' n'omna tseixma'na' cwii na jnda t'aa'na' na cwa'jndii. ⁸ Ee nchii cwe' aa macwa' ts'a' nantquie'ñee', oo, aa ticwaa'a' joo'na', jo' na macjaawee' ntyjii Ty'oqts'om jom. Mei' nchii na jee' ya nn'a'ndyotyaa' x'e' cwicwaa'a' joo'na', oo nchii nn'a' na tiann'a'ndyotyaa' x'e' ticwaa'a' joo'na'. ⁹ Saa cal'andyo' cwenta na juu luua' na wanaa' na c'om'yo', tiseixma'na' cwii na nnts'aana' na nntsetjoo'ñe' cwii nn'a'yo' na cachjoo matseyiu'. ¹⁰ Ee x'e' 'u na ntyji' chiuu wanaa' na nnts'a', mawacatyee' cwii joo yuu na cwila't'maa'ndye nn'a' cwii na cwe' nn'a' l'a, ndo' cwii ts'a' na titye' na matseyiu' nty'iaa'na' 'u jo', nnda' nnts'aana' na mache' na luua', nnc'omt'maa'ñe' ts'oom na mati lcwaa'a'na' na cwila't'maa'ndye nn'a' ty'oo'ñee'. ¹¹ Ndo' na luua', juu na matsei'no' na wanaa' na ljo' mache', nntsei'nda'na' juu nn'a' na titye' matseyiu', na mati tue' Cristo cwentaa'a'. ¹² Quia laa'ti' cwil'a'yo' ñequio joo nn'a'yo' na tit'ma' cwilayu'ya n'om, cwila'tjoondyo' ndaana' na cwila'ñ'ee'ndyo' n'omna. Ndo' mati cwilaxma'yo' jna' jo nnom Cristo. ¹³ Jo' chii x'e' cantyja 'naa' na macwa'a' cwii nnom nantquie' na cwiwil'uee'ndye nn'a' na cwila't'maa'ndye cwii na cwe' nn'a' l'a, x'e' jnaa' jo' matseitjoo'ñe' cwii nn'a'ya na matseyiu', quia jo' tajom cwinlcwaa'nda'a' juuna' cha tintseilcwe'tya'na juu nn'a'ya.

9

Ts'a' na cwiliuñe' apóstol, waa najndei' na matseixmaa'

¹ Joo na wanaa' na l'a apóstoles, mati ja tseixma' jo' ndo' chiuu waa na laxma'na, mati jo' matseixma'ya. Jnda nty'ianoo'ya Jesús na cwiliuñe' na matsa'ntjoom jaa, ndo' 'o cwiliuindyoo' cwentaa'a' n'e' ts'iaa' 'naa'na' na tyots'aa'ya quii'ntaa'yo'. ² Nnda' nnts'aana' na nt'omche' nn'a' cwi'tjei'na cwenta na ficaluindyoo' apóstol, saa jo ndaa' 'o matsona' na cwiliuindyoo' na ljo' ee juu na cwila'y'u'yo' ma'mo'na' na ljo'.

³ Ndaa' joo nn'a' na cwilue na nchii cwiliuindyoo' apóstol, luua waa ñ'oom na matseilcwa'a ndaana. ⁴ Waa na matseixma'ya na wanaa' na nnc'o'ño' na maca'na' na nlcwaa'a' ndo' na nlcwaa'a', ⁵ ndo' mati wanaa' na nnc'jaa'ñ'e' cwii yuscu na matseyiu' quia jonquiaya ñ'oom naya cha'xje' cwil'a' nt'omche' n'apóstoles, ñequio ntyjee nquii Ta Jesús ndo' mati Pedro. ⁶ Ndo' ¿aa m'aa' n'om'yo' na cwe' macandā nquii Bernabé ñ'e'ndyo' ja na ticatsona' na nteixe'yo' jâ? ⁷ Ee ¿ñee' sondaro na cwe' nquii matseicatsuu 'na' na maca'na' juu na macaa'ndia'? Ndo' ¿ñee' ts'a' na manom' cwii ntjom l'oo' uva na tiquii taa'na'? Ndo' ¿ñee' ts'a' na mateix'e' canma' na tic'uu ndaatsuyoo'? ⁸ Mei' ticala'tiuu'yo' na cwe' tomti ñ'oom na m'aa' n'om nn'a' na macwji'a'. Ee ljei' na tquiaa' Ty'oqts'om nnom Moisés, majo'ti matsa'ntjomna'. ⁹ Ee naquii' libro'ñee' teiljei: "Tintjaa'ndyo' bosa ndyuee quioo'ndyo yoche' na cwil'a'yo' ts'iaa'." Saa meii' na ljo' teiljei, nchii macandā ma'mo'na' na cwe' cantyja 'naa' quioo'ndyo ñjom ts'om Ty'oqts'om. ¹⁰ N'e' na m'aa' ts'oom cantyja 'naa'ya, jo' chii teiljei ñ'oomwaa'. Naya 'naa'ya na teiljeiina', ee juu ts'a' na matseindyaa' tyuaa' ñequio juu ts'a' na macwja' l'quee', cwil'ana' ts'iaa'mei' na ntyjaa' n'omna na nlei'uee'ndyena na cwiwe'. ¹¹ Jo' chii n'e' na jnda jnoo'ñ'á tsjaa' cantyja 'naa' Espíritu naquii' ntaa'yo', ticwinom'na' na ñequia'yo' na cwitaa'ya' ndaayo' chjoowi' 'na'yo' cha'cwijom cwii na

jndā tue! ¹² Nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ndaaⁿyo' cwil'ana na catejndei'yo' joona. Ndo' majndeiiticheⁿ jā wanaaⁿ na catejndei'yo'.

Meiiⁿ na wanaaⁿ na ntaaⁿyā na cal'a'yo' na ljo', saaⁿ meijomⁿ ndii' tyool'uuyā. Ee cwila'quiiⁿ n'ooⁿyā naquiiⁿ na cwitjooⁿyā cha ticatseitsaaⁿfiēnaⁿ na ya tsandy'e'yo' ñ'oom' Ty'oots'om. ¹³ 'O manquiu'yo' nquiee ntyee cwentaaⁿ nn'aⁿ judíos na cwindye'ntjom naquii' wats'om t'maⁿ cwiitquiina seii quioo' na cwila'cwiēena na cwiñequiaⁿ nn'aⁿ na cwila't'maaⁿndyena Ty'oots'om. Wanaaⁿ na cwitquiina sei'ñeeⁿ ee jo' jo' waa tio t'maⁿ yuu cwindye'ntjomna nnoom. ¹⁴ Ndo' cha'xjeⁿ cwicandaaⁿ nañ'eeⁿ 'naⁿ na cwiwil'uee'ndyena, maluaa' saⁿntjom Ta Jesús na joo nn'aⁿ na cwiñ'e'quia ñ'oom naya 'naaⁿ'aⁿ nnto'ñoomna ljo' na macaⁿ'na' jooⁿ na cwiñ'e'quiā na cwiñ'e'quiā. ¹⁵ Saaⁿ meijomⁿ ndii' tyooaⁿ'aⁿ na nñequia'yo' ljo' na macaⁿ'na' ja, meiiⁿ nchii matseiljeiya ñ'oomwaañe cha nteijndei'yo' ja. Ee yati ntyjii meiiⁿ na aa n'c'io na tintsuu nayawaañe na cantya 'naaⁿ' jo' matseis'andyo.

¹⁶ Saaⁿ tyooocwiji's'andyo na mañequiāya ñ'oom naya 'naaⁿ' Ty'oots'om ndaaⁿyo' ee ts'iaaⁿñ'eeⁿ matseixmaⁿya. Ndo' jeeⁿ nty'iaa'ndyo xeeⁿ ticatseicandaaⁿ jnaaⁿ. ¹⁷ Jo' chii xeeⁿ mañequiāya ñ'oom n'c'e na l'ue ts'ooⁿ nncō, matsona' na nncwantjoⁿ, saaⁿ xeeⁿ mats'aa na ljo' n'c'e na maty'ioom ts'iaaⁿñ'eeⁿ ja, quia jo' cwe' matseicandaaⁿndyo ts'iaaⁿ na ty'ioom ja. ¹⁸ Quia jo' juu na mawantjoⁿ, na m'aaⁿya na nei'ya na mañequia ñ'oom na macwji'n'maaⁿñe Ty'oots'om nn'aⁿ na meijomⁿ na chojna'yo' n'ooⁿ, na nchii nncwantjoⁿya 'naⁿ na macaⁿ'na' ja na mañequiāya ñ'oom naya 'naaⁿ' Ty'oots'om.

¹⁹ Ja meiiⁿ nchii cwiliindyō moso na mand'i'ntjomtyeⁿ nnom patrom 'naaⁿ', saa jndā tqueⁿndyo cheⁿnncō na matseixmaⁿya na ljo' ndaaⁿ cha'tso nn'aⁿ. Mats'aa na ljo' cha majndyēti nn'aⁿ nncwantjoⁿ cwentaaⁿ Cristo. ²⁰ Quia na m'aaⁿya quii'ntaaⁿ nn'aⁿ judíos, mats'aa cha'na cwii joona na m'aⁿ'na nacje 'naaⁿ' ljeii na tquiaa Moisés cha nncwantjoⁿya joona cwentaaⁿ Cristo, meiiⁿ tic'ooⁿya nacje 'naaⁿ'na'. ²¹ Ndo' jo ndaaⁿ nn'aⁿ na tic'omna nacje 'naaⁿ' ljeii na tqueⁿ Moisés, mats'aa cha'na cwii nquieena cha nncwantjoⁿya joona, meiiⁿ na mayuu' m'aaⁿya nacje 'naaⁿ' ljeii 'naaⁿ' nquii Ty'oots'om n'c'e na m'aaⁿya nacje 'naaⁿ' Cristo. ²² Quia na m'aaⁿya ñ'eⁿ nn'aⁿ na cachjoo na cwila'yuy'ya n'om, mati mats'aa na cachjoo matseyuy'ya ts'ooⁿ cha mati nncwantjoⁿya joona. Ndaaⁿ cha'tso nn'aⁿ mats'aa na matseixmaⁿya cha'xjeⁿ joona cha nt'omndye joona nlui'n'maaⁿndyena. ²³ Mats'aa cha'tso nmeiⁿ' n'c'e ñ'oom naya na cantya 'naaⁿ' jo' cwiliu'ndyēna n'aaⁿndyēna nn'aⁿ cha mati nntseijomndyo ñequio naya na cwito'ñoom nn'aⁿ cantya 'naaⁿ'na'.

²⁴ 'O manquiu'jndaa'ndyo' quia cwitjomndye nn'aⁿ na nleinom, cha'tsondyena cwileinomna, saaⁿ macandā juu ts'aⁿ na nncuee'jndyee nla't'maaⁿndyēna nn'aⁿ juu. Quia jo' cala'jnda'yo' cha'xjeⁿ matseijndeiⁿ tsaⁿñ'eeⁿ. Cjoo'yaya n'om'yo' na cwindye'ntjom'yo' nnom Ty'oots'om cha mati nntseit'maaⁿñ'eⁿ 'o. ²⁵ Saaⁿ cjaañ'oom' n'om'yo' cantya 'naaⁿ' joo nn'aⁿ na cwileinom, jndye nnom na cwila'ljondyena, ee cwicantyaⁿ n'omna na nnta'ntjomna, meiiⁿ juu 'naⁿ na cwita'ntjomna tyuaa' cwiwi'ndaa'na'. Jo' chii mati jaa cjoo'yaya n'ooⁿya na cwindya'ntjooⁿtyaaⁿ nnom Ty'oots'om n'c'e juu na nnto'ñooⁿya na nñequiaaⁿ ndaaⁿya tijoom cwi'ndaa'na'. ²⁶ Cantya 'naⁿ' ja luua tyoots'aa cha'na mach'ee ts'aⁿ na cwe' maleinomto na tjndaa' yuu wjaayuu. Cantya na mand'i'ntjoⁿya nnoom, meiiⁿ tyoots'aa cha' cwil'aⁿ nn'aⁿ na cwe' cwituee'to nnda' naquii' jndye. ²⁷ Nchii nmeiiⁿ mats'aa. Ja ñequio na jndei'na' maju'cja seii'a na catseicandana' na mats'a'ntjoⁿya juuna, cha cwii na jndā t'mooⁿya ndaaⁿ nt'omcheⁿ ticwji'ndyōna' ja na ticwil'ueendyo naquii' ts'iaaⁿ 'naaⁿ' Cristo.

10

Ticala't'maaⁿndyo meiquia na cwe' nn'aⁿ l'a

¹ 'O nn'aⁿya na cwila'yuy'yo', l'ue ts'ooⁿ na cala'nq'yo' quia jlui' welooya nn'aⁿ judíos Egipto, cha'tsondyena tyotseintjo Ty'oots'om n'cwaⁿ' nchquiiⁿ nacjoona ndo' cha'tsondyena teinomna Ndaaluee Wee. ² Ndo' na luua', cha'tsondyena teits'oomndyena na seitjoom'na' joona ñ'eⁿ Moisés quia na tyotseintjona' nchquii'ñ'eeⁿ cjoona ndo' na teinomna ndaaluee'ñ'eeⁿ. ³ Ndo' mati cha'tsondyena tyocwa'na manā na tquiaa Ty'oots'om na jnaⁿ'na' cañoom'luee, ⁴ ndo' cha'tsondyena tyowena ndaatioo na tyocalui'na' quii' tsjo' na ñ'eⁿ ñ'eⁿ'na' ñ'eⁿndyena. Nquii Cristo cwiliuñ'e tsjo'ñ'eeⁿ. ⁵ Saaⁿ meiiⁿ na luua' tyom'aⁿna, maxjeⁿ majndyendyetina ticjaawee' ntyjii Ty'oots'om ñ'eⁿndyena ee tical'ana yuu na l'ue ts'oom. Macwe' jo' jndyendyena tjana ndyuaa yuu tja nn'aⁿ c'oom.

⁶ Cha'tso nmeiⁿ' na tyotjoomna laxmaⁿ'na' cwii na ma'moⁿ'na' ndaaⁿya na tila'queeⁿ n'ooⁿya cwii cwii nnom natia cha'xjeⁿ tyola'queeⁿ n'omna. ⁷ Jo' chii tila't'maaⁿndyo' cwii na cwe' nn'aⁿ l'a cha'xjeⁿ ñ'eⁿl'a nt'omndye joona ee tso ñ'oom na teiljeii: "Ty'ewindyuaandyē nn'aⁿ na nlcwa' ndo' na nncwe, jndā jo' teicantyaⁿ na l'ana cha'xjeⁿ nn'aⁿ na tic'om nacje 'naaⁿ' Ty'oots'om." ⁸ Meiiⁿ tanc'ooⁿya na cwe' luua'ndyo ñ'eⁿ nt'omcheⁿ nn'aⁿ cha'xjeⁿ na tyol'a joona ee jnaaⁿ' jo' na s'aa Ty'oots'om na ñecwii xuee tja ntquiuu

nchoo' ndyee mei⁹ndyena. ⁹ Mei⁹ tacal'aaya xjeⁿ Cristo cha'xjeⁿ ñel'a nt'omndye joona, ee jo' na tquii canduu joona ndo' tjana. ¹⁰ Mei⁹ tilancjoo'ndyo' nnom Ty'oqots'om cha'xjeⁿ ñel'a nt'omndye joona, ndo' jnaaⁿ jo' na jñoom ángel na jndyotseicwjee joona.

¹¹ Cha'tso nmeiⁿ na tyotjoom weloo welooya, laxma'na' cwii na ma'moⁿndyeyuna' ndaaya, ndo' teiljei joona' quii' ñ'oom' Ty'oqots'om cwii na matsejndo'na' n'ooⁿya chiuu maca'na' na c'ooⁿya ncueemeiⁿ na macanda. ¹² Jo' chii ts'aⁿ na matseitiuu na meintyjee'tyeⁿ cantyja 'naaⁿ Ty'oqots'om, cats'aañe cwenta na ticju'cjena' juu. ¹³ Ee joo na cwiwinom'yo' na maque'na' xjeⁿ 'o cha cala'tjoondyo' nnom Ty'oqots'om, ticachuui'na' ñequio na cwiitjoom nt'omcheⁿ nn'aⁿ. Saa jom cwiluiñê na mayoom'm, meiⁿ tijoom quiaaⁿ na juu na maque'na' xjeⁿ 'o nncwinom'na' juuna' na xocandaq nna'ndyo' ndo' mati ñnequiaaⁿ na ya nluui'ndyo' naquii' juuna'. ¹⁴ Jo' chii 'o nn'aⁿya na jeeⁿ wi' ts'ooⁿya, cantyja 'naaⁿ na nla't'maaⁿndyo' 'na' na cwe' nn'aⁿ cwil'a, c'om'yo' cha'na ts'aⁿ na jndei maleinom na nquiaⁿ na nnt'uii nawi' jom. ¹⁵ Matsjoo na ljo' ndaa'yo' ee ntyijiya na 'o cwila'noⁿyo'. Jo' chii que'ya'yo' cwenta ñ'oom na matsjoo. ¹⁶ Ee cwiñequiaaya na quian'uaa' Ty'oqots'om xjeⁿ na cwito'ñoⁿya waso, juu jo' ma'moⁿna' na cwilajomndyo cantyja 'naaⁿ nioom' Cristo. Ndo' quia cwityjaaya tyoo' ma'moⁿna' na cwilajomndyo cantyja 'naaⁿ seiⁿe. ¹⁷ Ee meiⁿ na jndyendyo saa ñe'cwii tyoo' cwicwaa'a ndo' nc'e na ljo' ñe'cwii sei' cwiluiindyoo.

¹⁸ Cala'noⁿyo' cantyja 'naaⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ Israel. Nn'aⁿ na cwiitqiina sei quioo' na cwiitioona nacjoo' tio wats'om t'maⁿ, xjeⁿñeeⁿ cwilajomndyena cantyja 'naaⁿ quioo' na cwila'cweena. ¹⁹ Ndo' na matsjoo na luaa', tila'tiuu'yo' na ñe'catsjoo na juu 'na'ñeeⁿ na cwila't'maaⁿndye nn'aⁿ waa najndei na matseixmaⁿna' meiⁿ nchii na ñe'catsjoo na juu sei' na cwiñequia na'ñeeⁿ nnom juuna' jndati matseixmaⁿna' ñequio meiⁿquia sei'. ²⁰ Ñ'oom na matsjoo cantyja 'naaⁿ ñ'oomwaa', joo nn'aⁿ na tic'omna cantyja 'naaⁿ Ty'oqots'om, quia cwila'cjweena quioo', nchii nnom jom cwiñequiana sei'ñeeⁿ, ndaa na jndii cwiñequiana joona'. ²¹ Ee ticatsona' na nncwe'yo' na njom waso na cwiwe nn'aⁿ na cwila'jomndye ñequio Cristo, ndo' mati nncwe'yo' cwii na matseixmaⁿna' cantyja 'naaⁿ na jndii. Meiⁿ ticatsona' na nlcwa'yo' na cwila'jomndyo' ñequio Cristo, ndo' mati nlcwa'yo' cwii na matseixmaⁿna' cantyja 'naaⁿ na jndii.

²² ¿Aa ñe'cal'aaya na jaa jndaqyaaya nchiiti jom ndo' jom jeeⁿ xueeⁿ jaa?

Ts'aⁿ na matseyiu' cats'aa' cha'tso ñequio na wi' ts'oom tyjenn'a'ñê

²³ Waa ñ'oom na cwilue nn'aⁿ: “Wanaaⁿ na nnts'aa ts'aⁿ meiⁿquia na ñe'cats'aa.” Ñ'oom na mayuu' jo', saa ticha'tso matejindeina' jom. Mayuu' wanaaⁿ na nnts'aa ts'aⁿ ljo' na l'ue ts'oom, saa ticha'tso matejindeina' na nncjaanajneiⁿ jo nnom Ty'oqots'om. ²⁴ Ee nchii ñequi'cheⁿ nc'oom' ts'om ts'aⁿ cantyja 'naaⁿ nqueⁿ. C'oom' ts'oom cantyja 'naaⁿ nt'omcheⁿ nc'iaaⁿ na cwila'yu', cwaaⁿ cwii na nnts'aaⁿ na nntejindeina' joona na nnc'oonajdana cantyja na cwila'yu'na.

²⁵ Wanaaⁿ na nntque'yo' cha'tso nnom sei' na cwileil'ua. Meiⁿ tinta'xe'yo' ¿aa cwiwil'uee'ndye nn'aⁿ sei'ñeeⁿ xjeⁿ na cwila't'maaⁿndyena cwii na cwe' nn'aⁿ cwil'a? Ee na nliu'yo' na ljo' ndaaq nnts'aana' na nntsei'ndaa'na' nquiu'yo'. ²⁶ Ee naquii' Salmos matsona': “Tsjoomnancue ñequio 'na' na matseixmaⁿna', cha'tso jo' 'naaⁿ nquii Ta Ty'oqots'om.”

²⁷ Cwii ts'aⁿ na nchii ts'aⁿ na matseyiu', xeⁿ maqueeⁿñê cwii 'o wa'na' na nlcwa' ñe'ñê, wanaaⁿ na nncja' xeⁿ aa l'ue ts'om'. Cwa' meiⁿquia na mañequiaa tsaⁿñeeⁿ. Saa cha tintsei'ndaa'na' ntyji' tincwaxe' aa ts'iaaⁿ sei'ñeeⁿ na cwila't'maaⁿndye nn'aⁿ cwii na cwe' nn'aⁿ l'a. ²⁸ Saa xeⁿ nntso cwii ts'aⁿ njom': “Sei'waañe jnda' tacatyee'na' cwentaa' cwii na cwe' nn'aⁿ l'a”, jo' chii 'u jse' tlnqui' juuna'. Ee meiⁿ na xocatei'ndaa'na' 'u xeⁿ na nlqui' juuna' saa nntsei'ndaa'na' ts'om ts'aⁿ na t'moⁿ njom' ee m'aaⁿ ts'oom na ticatsona' na nlqui' juuna'. ²⁹ Matseina' cantyja 'naaⁿ juu na m'aaⁿ ts'om tsaⁿñeeⁿ na seicandii 'u, nchii cantyja 'naaⁿ na m'aaⁿ ts'om nncu'.

Saa ndaaq nnts'aana' na nncwax'ee cwiindyoo' 'o: “¿Chiuu na matsona' na ja cateiljondyoyoo cwe' chiuu na m'aaⁿ ts'om cwiicheⁿ?” ³⁰ Ee xeⁿ mañequiaaya na quian'uaa' Ty'oqots'om cantyja 'naaⁿ juu na macwa'a, quia jo' ¿yuu waa na nncju'naa'ñena' na nntso ts'aⁿ na tixcwe mats'aa?” ³¹ Quia jo' na cwicwa'yo' ñequio na cwiwe'yo', ñequio meiⁿquia na cwil'a'yo', na cha'tso na cha'tso ñequi'cheⁿ cats'aana' na caluii't'ma'ñeti Ty'oqots'om cantyja 'naaⁿ jo'. ³² Til'a'yo' cwii nnom na cantyja 'naaⁿ jo' nntseilcwe'na' ts'aⁿ cantyja 'naaⁿ Ta Jesús, meiⁿ na ts'aⁿ judío, meiⁿ nn'aⁿ na nchii judíos, ndo' meiⁿ joo nn'aⁿ na laxmaⁿ tmaaⁿ cwentaa' Ty'oqots'om. ³³ Malaa'ti' waa na quits'aaya, ee matsejndo' na cha'tso cantyja 'na'ya nncjaawee' n'om nn'aⁿ. Nchii mal'ueendyo na joo na mats'aa na cwe' ja catejindeina', saa catejindeina' na majndyeti nn'aⁿ nlu'i'n'maaⁿndyena.

11

¹ Jo' chii cw'aa'ndyo' ja cantyja na mats'aaya ee ja jom'aa'ya cha'xjeⁿ na tyoch'ee Cristo.

Luaa c'om yolcu quia cwiťjomndye nn'a"

² Matseit'maa'ndyoo 'o na ñequii'che' cwijaañjoom' n'om'yo' ja ndo' cwilawe'yo' ñ'oom na jnda tquaa'ya ndaa'yo' ³ Saa l'ue ts'oo' na nla'no'nyo' na tseixma' Cristo xque' cwii cwii tsa's'a ndo' juu tsa's'a tseixmaa' xque' scoom'm cha'xje' nquii Ty'ootts'om tseixmaa' xque' Cristo. ⁴ Jo' chii xe' mation tsa's'a 'na' xque' quia matseinei' nnoom oo quia mañequiaa ñ'oom'm, matseijnaa' tsa'ñee' Cristo na cwiluiñe xquee'. ⁵ Saa xuii' canytya 'naa' cwii yuscu, xe' ticatá' xque' quia na matseinei' nnom Ty'ootts'om oo quia na mañequiaa ñ'oom'm matseijnaa' 'a' saa' 'a'. Xe' na ljo' mach'ee' matseijomna' canytya 'naa' 'a' cha'cwijom na jnda teinqui' caseii xquee'. ⁶ Ndo' xe' tical'ue ts'om yuscu na ñjom 'na' xquee', quia jo' cateinqui' xquee'. Saa nc'e na jee' t'ma' matseijnaa' 'na' jom na nno' soxquee' oo na nnteinqui' caseii, quia jo' cañjom 'na' xquee'. ⁷ Saa tsa's'a je', ticaty'iomna' na ñjom 'na' xquee' ee jluui'ñe Ty'ootts'om ndo' tquee' na canytya 'naa' juu na caluii'tmaa'ñe saa wandyyo' canytya 'naa' tsa'ncu ee tsa's'a matseit'maa'ñena' canytya 'naa' 'a'. ⁸ Ee quia na s'aa Ty'ootts'om tsa's'a, nchii teill'ue'ñe tsa'scu na tuii na ljo', teill'ue'ñe tsa's'a na s'aa' tsa'scu. ⁹ Mei' nchii na s'aa' tsa's'a cha cateijndeina' tsa'scu, s'aa' tsa'scu cha cateijndeina' tsa's'a. ¹⁰ Manc'e na luaa' waa ndo' nc'e na cwique' ángeles cwenta, jo' chii matsona' na cañjom 'na' xque' yuscu cha m'mo'na' na maju'ñecjee' nnom saa' 'a'. ¹¹ Saa canytya 'naa' ja n'na' na cwila'yu', waa naya 'naa' tsa's'a nc'e tsa'scu, ndo' mati waa naya 'naa' tsa'scu nc'e tsa's'a. ¹² Ee meii' na mayuu' najndyee s'aa Ty'ootts'om tsa'scu ee tsa's'a, saa mati na mayuu' na m'aa' tsa's'a ee tsa'scu, ndo' cha'tsoñ'e cwina' na m'aa' Ty'ootts'om. ¹³ C'oom'ya n'om'yo', ¿a ndya' maty'iomyana' na ticañjom 'na' xque' yuscu na nntseinei' nnom Ty'ootts'om? ¹⁴ Mati ma'mo'yana' ndaa'ya na matseijnaa' 'na' tsa's'a quia na teincoo sooxquee', ¹⁵ saa matseit'maa'ñena' yuscu quia na cwiwiteincoo soxquee', ee joona' tseixma'na' cwii na matseicu'na' xquee'. ¹⁶ Saa xe' m'aa' ts'a' na ticjaawee' ts'om ñ'oomwaa', maca'na' na catsei'nogo' na mei' já mei' nn'a' cwii cwii tmaa' na macwji' Ty'ootts'om cwenta' 'a', tjaa'na' cwi'che' nnom na cwil'aaya.

Tixcwe cwil'ana quia cwicwa'na Cena na tque' Jesucristo

¹⁷ Ñ'oom na matseijeitya ndaa'yo' leicandaa' nntsjo' na ya cwil'a'yo' ee mach'eena' quia cwiťjomndyoo' juu na cwil'a'yo' matseilcwe'na' 'o nchii na mateijndeina' 'o. ¹⁸ Ee najndyee jnda mandiiya quia cwiťjomndyoo' na nla't'maa'ndyoo' Ty'ootts'om, titjoom' m'a'nyo', ndo' m'aa' ts'oo' na ljo'. ¹⁹ Ee maxje' nleitquioo'yuu na titjoom' m'a'nyo' cha m'mo'na' ñee' joo quii'ntaa'nyo' m'a'na na xcwee' n'omna jo nnom Ty'ootts'om. ²⁰ Ndo' nc'e na titjoom' m'a'nyo', jo' chii juu na cwicwa'yo', tiyuu' na tseixma'na' nquii Cena na seijndaa'ñe Ta Jesús. ²¹ Ee quia cwicwa'yo' cwii cwiindyoo' matseiyuaa'ti na nlcwa' na jndyoo'ñoom, mei' tinquiaa' na nntseijomñe cwiiche' x'iaa'na' na matseyiu', ndo' na ljo' nt'om joona ma'ndiina' na ñe'jndo' ndo' nt'om jnda jndyee. ²² ¿Chiuu 'o? ¿Aa maxje' tjaa'na' l'a'yo' yuu na nleñ'oom' na nlcwa'yo' ndo' na nncwe'yo'? ¿Aa maxje' ticuee' n'om'yo' nc'iaa'yo' na mati cwiluiindyee tmaa' cwenta' Ty'ootts'om? Ee na laa'ti' na cwil'a'yo' cwila'jna'nyo' joo nc'iaa'yo' na wanty'iaa' m'a'. ¿Aa cwila'tiuu'yo' na jee' xcwe na cwil'a'yo'? Leicandaa' nntsjo' na ljo'.

Canytya na seijndaa'ñe Jesucristo na cuaa Cena

(Mt. 26:26-29; Mr. 14:22-25; Lc. 22:14-20)

²³ Ee nnom Ta Jesús to'ño'ya ñ'oom na t'moo'nyaa ndaa'yo', na mañejuu teijaa' na sei'quioo Judas jom luee nn'a', to'ñoom tyoo' ²⁴ ndo' jnda na tquiaa' na quian'uaa' Ty'ootts'om canytya 'naa'na', tyjee' juuna'. Tsoom: "Cato'ñoom'yo' tyoo'waa, cwa'yo' juuna'. Sei'a cwiluiñena'. Mañequiaandyo na nnc'io' cha nncwaañom'na' 'o. Ñequii'che' na luaa' nntsal'a'yo' cha cat'mo'nyo' na cwicañjom n'om'yo' ja." ²⁵ Ndo' mati jnda na tcwa'na, to'ñoom waso, tsoom: "Juu wasowaañe tseixma'na' ñ'oomxco na maqua'ya ñequio niroom'a. Cwii cwii ndii' na cwiwe'yo' juuna', cjaañjoom'tye' n'om'yo' ja." ²⁶ Jo' chii ticwii cwii ndii' na cwicwa'yo' tyoo'waa ndo' na cwiwe'yo' na ñjom wasowaa, cwitsat-jei'yuu'ndyoo' ndaa' nn'a' canytya na tue' Ta Jesús, hasta quia na nndyonaa' 'a'.

Nchii cwe' nntseijomñeto ts'a' quia cwicwa' nn'a' Cena

²⁷ Jo' chii mei' quia ts'a' na macwaa' 'a' tyoo'waa oo ma'om na ñjom wasowaa na tic'oom'ya ts'oom na jnda tseixma'na', waa jnaa' 'a' nacjoo' sei' ndo' niroom' Ta Jesús. ²⁸ Nc'e na ljo', matsona' na cwii cwii ts'a' cwiťjooche' na nlcwaa' 'a' tyoo'ñee' ndo' na nnc'om na ñjom waso'ñee', c'oom'ya ts'oom na aa' tjaa'na' cwii nnom canytya 'naa' 'a' na matseicu'na' na nntseijomñe juu jo'. ²⁹ Ee ts'a' na cwe' macwa'to ndo' cwe' ma'uuto mei' ticwjaa'ñe cwenta na la'xma'na' sei' Ta Jesús, juu na macwaa' 'a' ndo' ma'om, matseijndaa'ñena' na waa jnaa' 'a' canytya 'naa'na'. ³⁰ Macwe' jnaa' na nmeii' cwil'a'yo', jo' chii majndyendyoo' 'o wii'yo' ndo' tijnda'yo', hasta nt'om nc'iaa'yo' jnda tja. ³¹ Saa

xeⁿ ñequii'cheⁿ na cwiquaaⁿyaaya cwenta aa cwil'aaya yuu na maty'iomyaana', quia jo' tixoca'na' na nnts'aa Ta Jesús xjeⁿ jaa, ³² ee quia mañequiaa Ta Jesús jaa, luaa' mach'eeⁿ cha ntsaala'nogⁿa ndo' cha tica'na' na nnt'ueeⁿ jaa cha'xjeⁿ nnt'ueeⁿ nn'a' na la'xmaⁿ cantyja 'naaⁿ tsjoomnancue.

³³ Jo' chii 'o nn'a'ya na cwila'yuyoyo', quia cwiitjomndyo' na nlayomndyo' na nlcwa'yo' ndo' nncwe'yo' na cwicañjom n'om'yo' na tue' Ta Jesús, cwindo'yo' cwii ndo' cwii 'iaa'yo'. ³⁴ Ndo' xeⁿ m'aaⁿ cwiindyo' 'o na ñe'jndo' cwa'jñeeⁿ na waa wa'aⁿ cha' tica'na' na nnt'uii Ty'oqots'om jom na matseijomñê quia cwilajomndyo' Cena. Nt'omcheⁿ ñ'oom na cwita'x'ee'yo' nqoⁿ, cuajndyaa na m'a'nyo' quia jo' nntseijndaa'ndyo jooa'.

12

Jndye nnom ts'iaaⁿ mañequiaa Espiritu Santo

¹ 'O nn'a'ya na cwila'yuyoyo', l'ue ts'oqⁿ na caliu'yo' chiuu mach'ee Espiritu Santo na cwicandaaya cwii cwii nnom na l'ue ts'oom cha nndaqⁿ nndya'ntjoqⁿya nnom Ty'oqots'om.

² 'O manquii'jndaa'ndyo' cwiitjogcheⁿ na cwila'yuyoyo', tyojaachuuna' 'o cha'cwijom na nchjaa'nyo' na cwe' tyola't'maa'ndyo'to'yo' joo na cwe' nn'a' ñel'a na xondaqⁿ nla'nei'na'. ³ Jo' chii matsjoqⁿ ndaa'yo', ts'aⁿ na matseixmaⁿ Espiritu Santo, xocatso na cju'wi'na' Jesús. Ndo' mati xocatso ts'aⁿ na cwiluiñê Jesús na matsa'ntjoom juu xeⁿ nchii m'aaⁿ tsa'ñeeⁿ nacje 'naaⁿ Espiritu Santo.

⁴ Nquii Espiritu Santo jndye nnom mañequiaaⁿ na cwicandaaya cha cwicandaqⁿ cwil'aaya ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'oqots'om. Saa manquiiyeeⁿ mañequiaaⁿ na cwilaxmaa'ya joo jo'. ⁵ Jndye nnom niom na cwindya'ntjoqⁿya nnom Ta Jesús, saa manquiiiti Espiritu matseijndaa'ñê cha'tso jooa'. ⁶ Jndye nnom maniom na tjachuii' na cwiwil'ue cha cwicandaqⁿ cwil'aaya ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'oqots'om. Saa nqueⁿ ñe'cwii cwiluiñê na mateijnei' cwii cwiindyo' na cwil'aaya jooa'. ⁷ Nnom cwii cwiindyo' mañequiaa Ty'oqots'om cwii nnom na ma'mo'na' na laxmaa'ya Espiritu cha nntei'jndeiina' nnc'iaaya na cwila'yuyoyo'. ⁸ Ñ'eeⁿ nn'a' na mañequiaaⁿ na cwiñe' quia ñ'oom Ty'oqots'om ñequio na jndq'ya n'om. Ndo' ñ'eeⁿ nt'omndye jooa manquiiiti Espiritu mañequiaaⁿ na nndaqⁿ nla'nei'na ñ'oom cha nla'no' nn'a' chiuu l'ue ts'om Ty'oqots'om na nnc'omna. ⁹ Ñ'eeⁿndye jooa na cantyja 'naaⁿ Espiritu Santo la'xma'na na cwila'yuyoyo' n'omna, ndo' nt'omndye jooa cwicandaana na nla'n'ma'na nn'a'wii. ¹⁰ Nt'omndye jooa cwicandaana na nndaqⁿ n'ana ts'iaaⁿ t'ma'na na ticaluiina' cantyja 'naaⁿ najndeiñ nquii ts'a'. Ndo' nt'om jooa cwicandaana na jee' ya cwiñequiana ñ'oom na ma'mo' Ty'oqots'om ndaana. Nt'om jooa cantyja 'naaⁿ Espiritu mañequiaa Ty'oqots'om na nndaqⁿ ntjeii'na cwenta quia tiyuu' cwii ñ'oom na cwiñequiana nn'a' ndo' quia na mayuu' juuna'. Nt'om cwicandaqⁿ cwila'nei' nt'omcheⁿ nnom ñ'oom ndo' wandyoqⁿ nn'a' na mañequiaaⁿ na cwicandaqⁿ cwila'teincoo'na chiuu ma'mo' ñ'oom ñ'eeⁿ. ¹¹ Espiritu Santo ñecwii cwiluiñê. Manquiiyeeⁿ mañequiaaⁿ cwii cwii nnom ts'iaa'meiⁿ ndaaⁿ nn'a' cantyjati na l'ue ts'oom.

Luaa matseijomna' na tjat'uii'ndyo ñ'eⁿ Cristo

¹² Matseijomna' cantyja 'naaⁿ Cristo cha'cwijom ts'aⁿ na majndye tjat'uii' ndo' meiiⁿ jndyena' saa ñecwii ts'aⁿ tseixmaⁿ. ¹³ Ee cha'tsondyo meiiⁿ nn'a' judios jaa, meiiⁿ cwilui-indyo nn'a' na cwila'nei' ñ'oom griego, oo meiiⁿ nn'a' na cwindya'ntjoqⁿtyaaⁿya ndaaⁿ patrom 'naa'ya, oo meiiⁿ nn'a' na m'aa'ya xjeⁿ 'naaⁿ ncjoq, cwii na jnda teits'oomndyo cwiluiindyo ñecwii seii' Cristo nc'e ñecwii cwiluiñê Espiritu, ndo' cha'tsondyo jnda to'ñoo'ya jom.

¹⁴ Ee seii' ts'aⁿ nchii ñe'cwii nnom tseixmaⁿ, jndye nnom tjacañjoom'ñê. ¹⁵ Xeⁿ cwe' nntso x'ee ts'aⁿ: "Nc'e na titseixma'ya ts'o ts'aⁿ jo' chii ticatseixma'ya cantyja 'naaⁿ seii' ts'aⁿ." ¹⁶ Ndo' mati xeⁿ nntso tsua'qui ts'aⁿ: "Nc'e na nchii cwiluiindyo ts'omnnon ts'aⁿ, jo' chii ticat'uiindyo cantyja 'naaⁿ seii' ts'aⁿ." Meiiⁿ na luaa' nntso tsua'qui ts'aⁿ, saa tiyuu' na ljo'. Maxjeⁿ t'uii'na' ts'aⁿ. ¹⁷ Ee xeⁿ cha'waañe ts'aⁿ ñequii'cheⁿ n'omnnoom cwiluiñê, ¿chiuu nnts'aayom na nñeeⁿ? Ndo' mati xeⁿ cha'waañe ts'aⁿ ñequii'cheⁿ lua'queeⁿ, ¿chiuu nnts'aayom na nncwjaaⁿ jndye? ¹⁸ Saa Ty'oqots'om jnda seinchoom'm ticwii cwii nnom nmeiⁿ naquii' seii' ts'aⁿ cha'xjeⁿ na l'ue ts'oom. ¹⁹ Xeⁿ cha'waañe ts'aⁿ ñe'cwii nnom cwiluiñê, meiiⁿchjoo ticandaqⁿñe seii' ts'aⁿ. ²⁰ Saa meiiⁿ na jndye nnom na tqueⁿ Ty'oqots'om na tjacat'uiiñe ts'aⁿ, maxjeⁿ ñ'eⁿ joo jo' candaqⁿ cwiluiñê seii' ts'aⁿ.

²¹ Ts'omnnon ts'aⁿ tijoom nndaqⁿ nntsona' nnom ts'o ts'aⁿ: "Ja tjaa yuu l'uee'ndyo 'u.'" Meiiⁿ xqueⁿ ts'aⁿ tijoom nndaqⁿ nntsona' ndaaⁿ nc'ee ts'aⁿ: "Ja tjaa yuu l'uee'ndyo 'o.'" ²² Saa jeeⁿ wandyo' waa cantyja 'naaⁿ ñ'oomwaa'. Ee mañ'eeⁿ yuu na ñ'oom'ñe ts'aⁿ na cwiitjeii'a cwenta na ndoo' nquiiyua na meii' tica'na' jooa'. Saa jeeⁿ l'uena'. ²³ Ndo' cwii cwii nnom seii'a na nquiiyua na tit'ma' la'xma'na', cwil'aatyaaⁿ cwenta jooa', ndo' cwii cwii nnom seii'a na tia nquiiyua na nleitquioo'na' ndaaⁿ nn'a', cwita'nty'iuu'ndyotyaaⁿ jooa' ²⁴ saa

joo na tjacañjoom'ndyo yuu na titia nquiuyu na nnty'iaa nn'aⁿ joona' meii' tica'na' na nla'cuu'ndyo. Jo' chii cwiwitquiuo' na Ty'oqts'om seicañjoom'm cha'waandyoñ'aaⁿ, ndo' joo na cwila'cuu'ndyo, joona' t'ma'ti mañequiaaⁿ na cwila'xma'na'. ²⁵ Luua' waa na s'aaⁿ na tjacañjoom'ñe ts'aⁿ cha ticatsetiiuu ts'aⁿ na ya nnc'oomñe meii' ticañ'eⁿ cwii joona'. Ee tqueeⁿ nmeiⁿ cha catei'jndeiindyena' cwii cwii nnom seii'a na tjachuii'na'. ²⁶ Manc'e jo' chii quia wi' mach'eena' cwii joo na tjacañjoom'ñe ts'aⁿ, wi' mach'eena' cha'waañe. Ndo' quia ya cwii joona', cha'waañe yaaⁿaⁿ.

²⁷ O cwiluiindyoy' seii' Cristo, ee cwii cwiindyoy' matseixmaⁿ cwii cwii na tjacañjoom'ñe na matseicandaa'ñena' seii'eⁿ. ²⁸ Maluaa' matseijomna' na jnda seijndaa'ñe Ty'oqts'om quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na cwiluiindyena seii' Cristo. Najndyee tqueⁿ apóstoles, nda we nn'aⁿ na cwi't'mooⁿ ñ'oom na jnda t'mooⁿ ndaana, jnda ndyee nn'aⁿ na cwi't'mooⁿ ñ'oom naya 'naa'ⁿaⁿ, mati nn'aⁿ na nndaq nla' 'naaⁿ t'ma' na xocandaa' nluuina' cwe' najndei nquii ts'aⁿ, nda jo' nn'aⁿ na nndaq nla'n'ma'na nn'aⁿwii, nda jo' nquiee na cwila'jndaa'ndye ñ'oom, nda jo' joo nn'aⁿ na mats'ia jo' nndaq nla'nei'na nt'omcheⁿ nnom ñ'oom na tjachuii'. ²⁹ Ticha'tsondye cwiluiindyey apóstoles, meii' nchii cha'tsondye cwiluiindyey profetas. Ticha'tsondye laxmaⁿ nn'aⁿ na cwi't'mooⁿ chiuu ma'moⁿ ñ'oom'm. Meii' nchii cha'tsondye cwil'a ts'iaaⁿ t'ma' na tixocandaa' nluuina' cwe' cantyja 'naaⁿ najndei na matseixmaⁿ nquii ts'aⁿ. ³⁰ Meii' ticha'tsondye nndaq nla'n'ma'na nn'aⁿwii. Mati ticha'tsondye nndaq nla'nei' ñ'oom na tjachuii' ñequio ñ'oom na macwixjeⁿ cwila'nei', meii' nchii cha'tsondye nndaq nla'teincoo' ljo' cwi't'mooⁿ ñ'oom'ñeeⁿ. ³¹ Jo' chii jo nnom Ty'oqts'om que'ndyo' na nla'xma'yo' nt'om ts'iaa'meiⁿ na t'ma'tiche' la'xma'na'. Ndo' je' ñeca'mooⁿya ndaa'yo' cwii nnom na mañequiaaⁿ quii' n'ooⁿya na cwiluii't'ma'ñeti juuna', nchiiti cha'tso nmeiⁿ.

13

C'oo'ya na wi' n'oo' nc'iaaya

¹ Xeⁿ nndaq nntseinaⁿya nt'omcheⁿ nnom ñ'oom na cwila'nei' nn'aⁿ, meii' ñ'oom na cwila'nei' ángeles, saq tic'ooⁿ na wi' ts'ooⁿya nn'aⁿ, matseijomna' cantyja 'na'ya cha'cwijom na c'uaa tsom' na cwi'tjo' oo cha'cwijom ncjo cañjeeⁿ na cantseiiⁿ jndyena'. ² Ndo' xeⁿ nndaq nntseinaⁿ ñ'oom na ma'moⁿ Ty'oqts'om nnoⁿndo' matsei'noⁿa cha'tso na wanty'iuu' na matseijndaa'ñe na mandii'eeⁿ cha'tso na matsei'noⁿa, hasta nndaq nquindyoo ntsjo nc'e na matseyi'ya ts'ooⁿ, saq xeⁿ tic'ooⁿya nawii' ts'ooⁿya nn'aⁿ, meii' chjoo t'jayuu' l'uendyo. ³ Ndo' xeⁿ cha'tso na maleiñ'oⁿ mañequia ndaa ndyeeⁿ ndo' meii' mañequiandyo na nla'cuee' nn'aⁿ ja ñequio chom, saq xeⁿ tic'ooⁿ na wi' ts'ooⁿ nn'aⁿ, tjaa yuu l'uendyo.

⁴ Juu ts'aⁿ na jnda ntyjii nn'aⁿ, tication ts'om ñ'eⁿ na ñeeⁿ, mal'ueeⁿ chiuu nntejinei' nn'aⁿ, titaa' ts'oom, titseis'añe titseiscuñe cantyja 'naa'ⁿaⁿ, ⁵ tintjei'ñe ñ'eⁿ nc'iaa', nchii ñequi'cheⁿ na m'aaⁿ ts'om cantyja 'naaⁿ nquii, nchii ntyja ntyja matseiw'ii. ⁶ Juu na cwil'a nn'aⁿ na cwila'tjoondyena, tineii'eⁿ, saq quia na majo'ndyo cwil'a nn'aⁿ, m'aaⁿ na neii'eⁿ. ⁷ Ts'aⁿ na jnda ntyjii x'iaa' matseiquii ts'oom cha'tso na matjoom, ñequio na macantyyaa' ts'oom ndo' ñequio na tication ts'oom cantyja 'naa' joona'.

⁸ Juu na m'aaⁿ ts'aⁿ na wi' ts'om x'iaa' t'joom cantycwiina'. Nncue'ntyjo xjeⁿ na tixocala'nei' nn'aⁿ ñ'oom cantyja 'naa' 'na' na quia nluu, meii' xocala'nei'na ñ'oom na tjachuii', meii' xoca'na' ñ'oom na jndo' n'om nn'aⁿ. ⁹ Ee ticandaa'ñeⁿ cwila'nqooⁿñe ndo' mati quia nla'nqooⁿñe ayá ñ'oom'm na cwiñequiaayá, ¹⁰ saq quia nncwjee' juu na candaq'ñeⁿ quia jo' n'ndiina' nmeiⁿ na ticandaa' la'xmaⁿ. ¹¹ Quia ñet'ooⁿ na tyochjoo ja, tyotseina'ya, tyotsetiiuyu ndo' ñet'oom' ts'ooⁿ cha'xjeⁿ cwii yucachjoo, saq quia na tue'ntyjo chuu'a 'ndi na ñet'ooⁿya cha'na joona. ¹² Ndo' maluaa' waa na matseijomna' cantyja 'naa'yá, je' juu na cwila'nqooⁿñe cantyja 'naa' Ty'oqts'om, matseijomna' juuna' cha'cwijom na manty'iaa' ts'aⁿ nnon ts'ojñom na jnda teitsa nnomna'. Saq juu na candaq'ñeⁿ quia na jnda tyjee'cañoom juuna' quia jo' candaq'ñeⁿ nntsei'noⁿa. Je' cwe' xe'ntaⁿ xe'ntaⁿ matsei'noⁿa saq quia ljo'cheⁿ nntsei'noⁿtcuundyoy cha'xjeⁿ nquii Ty'oqts'om candaq'ñeⁿ mawajna'aⁿ ja.

¹³ Niom ndyee nnom na waa ndo' waana': na matseyi'ya ts'om ts'aⁿ ñ'eⁿ Ty'oqts'om, na macantyyaa' ts'om ts'aⁿ ñ'eⁿ jom ndo' na m'aaⁿ na jee' candya' ts'oom jaa, saq t'ma'ti naquii' ntaaⁿ ndyee nmeiiⁿ, juu na m'aaⁿ na candya' ts'oom nn'aⁿ.

14

Nn'aⁿ na nndaq nla'nei' ñ'oom na tjachuii'

¹ Jo' chii cjoo' n'om'yo' na c'om'yo' na jnda nqui'yo' nn'aⁿ ndo' mati cantyyaa' n'om'yo' na nquii Espíritu Santo ñequiaaⁿ na nnda'yo' na nndaq nla'yo' ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'oqts'om, majndeiiticheⁿ na nndaq ñequia'yo' ñ'oom'm. ² Ee ts'aⁿ na matseinei' meii'nquia nt'omcheⁿ nnom ñ'oom cwe' tomti nnom Ty'oqts'om matseinei', nchii ndaaⁿ nn'aⁿ nc'e tjaa 'ñeeⁿ juu na matsei'noⁿ ñ'oom'ñeeⁿ. Cantyja 'naaⁿ Espíritu Santo matseinei' ñ'oom na wanty'iuu'

m'aa'na', sãã tjaã ñëe' juu nntsei'no' ñ'oom'ñëe'. ³ Sãã ts'a' na mañëquiaa ñ'oom' Ty'oqts'om, 'oonajnda nc'iaa'a' na cwilayu' nc'e ts'iaa' na mach'ee' ndo' cantyja 'naa' na ljo' cwiñ'omt'maa'ndyena n'omna, ñ'oom'ñëe' matseijnoom'na' joona. ⁴ Juu ts'a' na nndaã nntseinei' cwiiche' nnom ñ'oom na tjachuii', jaawjindeii che'nque' cantyja 'naa' Espiritu Santo sãã juu ts'a' na matseinei' ñ'oom na ma'mo' nquii Ty'oqts'om nnom, ts'iaa'ñëe' mach'ena' na 'oonajnda nn'a' tmaa' cwentaa'na'. ⁵ Ya ntyjii xe' cha'tsondyo' ya nlanei'yo' nt'omche' nnom ñ'oom na tjachuii' sãã nei'tyaya na nñe'quia'yo' ñ'oom na ma'mo' Ty'oqts'om ndaa'yo' ee juuna' xcweti, nchiiti juu na matseinei' ts'a' mei'nquia nnom ñ'oom na tjachuii'. Macandã xe' na matseiteincoo' ts'a' ñ'oom'ñëe' cha joo nn'a' tmaa' na macwji' Ty'oqts'om cwentaa'na' nnc'oonajndana nc'e Espiritu Santo. ⁶ Jo' chii 'o nn'a'ya na cwilayu'yo', mei'chjoo xocateijndeiina' 'o na nncjocandoo'a 'o xe' na matseina' cwe' ñ'oom na tjachuii', sãã xe' na nntseina'ya ñ'oom na jnda t'mo' Ty'oqts'om noq'ya, oo cwii ñ'oom na matsei'ño'a cantyja 'naa' ñ'oom'm, oo cwii ñ'oom cantyja 'naa' ñ'oom' na na quit luuii, oo cwii ñ'oom na m'moq' ndaa'yo', nmei' mayuu nntseijndeiina' 'o. ⁷ Na' na cwiitjo' cha'na tsmaa' ñëquio arpa, xe' nchii tjachuii' jndyena', xotsei'ño' ts'a' cwaa' cwii joona' macjo' ts'a'. ⁸ Ndo' sondaro na matiom jndye ntu, xe' tijndaa' c'uaa jndye mach'ee', tixocala'ceendye nc'iaa'a' na nl'ana ndia'. ⁹ Maluaa' matseijomna' cantyja 'naa'yo', xe' ñ'oom na cwilane'yo' tijndaa' joona' na cwinye n'ta', çchiuuya na nla'no' na ljo' na cwindu'yo? Nntseijomna' cantyja 'naa'yo' cha'cwijom ts'a' cwe' matseixuaato quii' jndye. ¹⁰ Nnts'aache'na' jndye nnom na tjachuii' na cwila'nei' nn'a' tsjoommancue, ndo' cwii cwii joona' majndaa' ljo' ma'mo'na'. ¹¹ Sãã xe' titsei'no'a ljo' ma'mo' ñ'oom na matseinei' ts'a' cwii ñ'oom'ñëe', nntseijomna' ja cha'cwijom ts'a' cwiiche' ndyuaa ndo' maljo'yu ntyjee' ñ'e'ja. ¹² Jo' chii nc'e na cwila'quee' n'om'yo' na nñëquiaa Espiritu Santo na nlxama'yo' ts'iaa' ñaa'a', cjo'ya n'om'yo' na jndye nnom ts'iaa' ñaa'a' na nla'xma'yo' na nñëquiaana' na nnc'oonajndann'a' tmaa' cwentaa' Ty'oqts'om.

¹³ Jo' chii ts'a' na matseinei' ñ'oom na tjachuii', ca' nnom Ty'oqts'om na nndaã nntseiteincoom'm juuna'. ¹⁴ Ee xe' matseina' nnom Ty'oqts'om ñëquio cwii nnom ñ'oom na tjachuii' na nchii ñ'oomya, na mayuu' matseina'ya ñëquio espiritu 'na'ya sãã tic'oom' ts'oq' cantyja na mats'aa. ¹⁵ Quia jo' çchiuu maca'na' na cats'aa? Matsona' na catseina'ya cantyja 'naa' espiritu 'na'ya ndo' mati ñëquio na nla'no'ya nn'a' na matseina'. Maca'na' na cataya ñëquio espiritu 'na'ya ndo' mati ñëquio na cwila'no'ya nn'a' ljo' na mataya. ¹⁶ Xe' quia na matseinei' ñ'oom na tjachuii' matseit'maa'ndyu' Ty'oqts'om, 'u mañëquiaa' na quianl'uaa'a' ñëquio na xcwee'ya ts'om', sãã ts'a' na ticatsei'no' ñ'oom na matseinei' ñ'oom, çchiuu nnts'aayuu na nntso Amën? ee cha ntyjii ñ'oom na matseinei'. ¹⁷ Nnts'aache'na' na 'u xcwe mañëquiaa' na quianl'uaa' Ty'oqts'om sãã ticateijndeiina' tsa'ñëe' na nncjaana-jnei' na matseijoom'm. ¹⁸ Mañëquia na quianl'uaa' Ty'oqts'om na majndyeti ñ'oom na cwichuii' matseina'ya, nchiiti 'o, ¹⁹ sãã quia na m'aa'ya quii'ntaa' nn'a' tmaa' na macwji Ty'oqts'om cwentaa'a', yaati ntyjii na cwe' ñe'om ñ'oom nntseina' na ya nla'no' nn'a', nchiiti quii meii' ñ'oom ñëquio ñ'oom na tjachuii'.

²⁰ 'O nn'a'ya na cwilayu'yo', cantyja 'naa' natia, cala'xma'yo' cha'na yonch'u sãã cantyja 'naa' na m'aa' n'om'yo' ñ'oomwaa', cala'xma'yo' cha'na nn'a' na jnda tqiiee n'om. ²¹ Ee naquii' ñ'oom' Ty'oqts'om na teiljeii matsona': "Ñëquio ñ'oom na cwichuii' na cwila'nei' nn'a' nt'omche' ndyuaa nntseina'ya ndaa' nn'a' tyuaawaa sãã meii' na luua' tixocala'ñ'oom'ndyena chiuu matsjoq', luua' matso nque' na tseixmaa' na catsa'ntjoom. ²² Quia na nndaã nntseinei' ts'a' ñ'oom na tjachuii' ñëquio ñ'oom na maxje' matseinei', juu jo' tseixma'na' ñaa' jo ndaa' nn'a' na tyoola'yu'. Sãã juu na nndaã nntseinei' ts'a' ñ'oom na jnda t'mo' Ty'oqts'om nnom tseixma'na' ñaa' jo ndaa' nn'a' na cwila'yo', nchii cwentaa' nn'a' na tyoola'yu'. ²³ Ee quia cwiitjomndyo' na laxma'yo' tmaa' na macwji' Ty'oqts'om cwentaa'a', ndo' xe' cha'tsondyo' cwilane'yo' ñ'oom na tjachuii', ndo' jo' jo' nncjaquiee' cwii ts'a' na quia mandiiche' ñ'oom' Ty'oqts'om oo ts'a' na tyootseyiu' jom, nntseitiuutoom na 'o jnda teintje'ndyo'. ²⁴ Sãã xe' cha'tsondyo' cwilane'yo' ñ'oom na ma'mo' Ty'oqts'om ndaa'yo' ndo' xe' juu xje'ñëe' nncjaquiee' cwii ts'a' na tyootseyiu' oo ts'a' na quia mandiiche' ñ'oom' Ty'oqts'om, nlco'tiana' ntyjee' na waa jnaa'a' ndo' nnc'oom' ts'oom cantyja 'naa'a' nc'e ñ'oom na cwilane'yo'. ²⁵ Ndo' na ljo' nleitquioo' cha'tso na wanty'iuu' na m'aa' ts'oom. Quia jo' lcoom'm xytee' na nntseit'maa'ñë Ty'oqts'om ndo' nntsei'no'q' na mayuu'che' m'aa' Ty'oqts'om quii'ntaa'yo'.

Cha'tso candaa'ya caluui xje' na cwiitjomndyena

²⁶ Quia jo' 'o nn'a'ya na cwila'yu'yo' quia cwiitjomndyo' na cwila't'maa'ndyo' Ty'oqts'om, nt'omndyo' 'o cata'yo' salmos, nt'omndyo' 'o cat'mo'yo' ñ'oom na jnda t'mo' Ty'oqts'om ndaa'yo', nt'omndyo' 'o ndaa' nlanei'yo' nt'omche' nnom ñ'oom na tjachuii' ñëquio ñ'oom na maxje' cwilane'yo', ndo' nt'omche' nc'iaa'yo' cala'teincoo'na

chiiu cwi't'moqⁿ n'oom'ñeeⁿ. Saa cha'tso na cwila'yo' caluina' na catejndeiina' na nnc'oonajnda' nn'a' na cwila'yu'. ²⁷ Quia na m'aⁿ nn'aⁿ na cwila'neiⁿ ñ'oom na tjachuii', ñequii'cheⁿ ñe'we oo ndyeendyena na nla'neiⁿna. Cwii ndo' cwiindyena nla'neiⁿna ndo' mati ñ'eⁿ ts'aⁿ na nntseiteincoo' ñ'oom'ñeeⁿ. ²⁸ Ndo' xeⁿ quii'ntaaⁿ nn'aⁿ tmaaⁿ cwentaa' Ty'oqots'om tjaa'naⁿ ts'aⁿ na nddaq nntseiteincoo' ñ'oom'ñeeⁿ, yati na tintseineiⁿ ñ'oom na tjachuii' ndaq nn'aⁿ na cwila'yu'. Cwe' naquii' ts'om nquii' catseineiⁿ ñequio Ty'oqots'om. ²⁹ Ndo' cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ na cwila'neiⁿ ñ'oom na ma'moⁿ Ty'oqots'om naquii' n'om, cala'neiⁿ meiiⁿ we oo ndyeendye joona ndo' nt'om nc'iaana queⁿ cwenta aa xcwe n'oom'ñeeⁿ. ³⁰ Saa xeⁿ waa na m'moⁿ Ty'oqots'om nnom cwiicheⁿ ts'aⁿ na wacatyeeⁿ jo' jo', quia jo' juu ts'aⁿ na mañequiaa ñ'oom quiaaⁿ na wanaaⁿ na nntseineiⁿ tsaⁿñeeⁿ. ³¹ Ndo' na luua' cwii ndo' cwii ts'aⁿ nddaq nntseineiⁿ ñ'oom na ma'moⁿ Ty'oqots'om naquii' ts'om cha nnc'ooliu nn'aⁿ na cwila'yu' ndo' nnc'oola'ngⁿtina. ³² Juu ts'iaaⁿ na mañequiaa ts'aⁿ ñ'oom na ma'moⁿ Ty'oqots'om naquii' ts'om, matsona' na joo nn'aⁿ na cwifnequiaa ñ'oom c'omna xjeⁿ 'naaⁿ x'iaana na tjom cwifnequiaa ñ'oom. ³³ Ee Ty'oqots'om nchii cañ'eeⁿ cwiluiñê, jom cwiluiñê na tjoom' m'aⁿ nn'aⁿ ñequio nc'iaana.

Cha'xjeⁿ cwiwijndaa' quii'ntaaⁿ cha'tso ntmaaⁿ nn'aⁿ na macwjeeⁿeⁿ cwentaaⁿaⁿ, ³⁴ quia na cwi'tjomndye nn'aⁿ na nla't'maaⁿndyena Ty'oqots'om, matsona' na joo yolcu ñema'cheeⁿndyo c'omna ee ticwanaaⁿ na nla'neiⁿna xjeⁿñeeⁿ. Macaⁿna' na c'omna nacje 'naaⁿs'aana cha'xjeⁿ na matsa'ntjom ljeii 'naaⁿ Ty'oqots'om. ³⁵ Xeⁿ waa ñ'oom na ñe'caliuna, quiejndyeena w'aana, quia jo' cata'x'ena ñ'oom'ñeeⁿ ndaq s'aana. Ee tixcwe na mawax'ee yuscu cwii ñ'oom quia cwi'tjomndye nn'aⁿ na cwila't'maaⁿndyena Ty'oqots'om.

³⁶ C'oomⁿ n'om'yo' na nchii quii'ntaaⁿ 'o jna'jndyee ñ'oom' Ty'oqots'om, meiⁿ nchii macandã ñencjo'yo' na jnda to'ñoom'yo' juuna'. ³⁷ Xeⁿ m'aaⁿ ñeeⁿ cwiindyoy' 'o na matseitiuu na cwiluiñê ts'aⁿ na mañequiaa ñ'oom' Ty'oqots'om oo na waa cwii nnom ts'iaaⁿ na mañequiaa Espíritu na matseixmaⁿ, catsei'noqⁿ na ñ'oom'waa' na matseiljeiya, ñ'oom na matsa'ntjom Ta Jesús juuna'. ³⁸ Saa xeⁿ titseiñ'oom'ñe ñ'oom'waa', tila'ñ'oom'ndyo' jom.

³⁹ Jo' chii 'o nn'aⁿya na cwila'yu', cala'queeⁿ n'om'yo' na nddaq ñnequia'yo' ñ'oom' Ty'oqots'om. Meiⁿ ticala'cu'yo' nn'aⁿ na cwila'neiⁿ nt'omcheⁿ nnom ñ'oom na tjachuii'. ⁴⁰ Saa cha'tso cantyja na cwi'tjomndyo', caluina' cha'xjeⁿ na matsona' ndo' ñequio na xcweya m'aaⁿna'.

15

Cristo jnda mawando'xcoom

¹ Ndo' je' je' 'o nn'aⁿya na cwila'yu'yo', matseilcwii'ndyondnda'a joo ñ'oom naya na jnda ñe't'moqⁿya ndaa'yo'. Ñ'oom'ñeeⁿ jla'yu'yo' ndo' hasta xjeⁿ je'cheⁿ ndicwaⁿ tyeⁿ m'aⁿyo' cantyja 'naaⁿ juuna'. ² Nc'e juu ñ'oom naya'ñeeⁿ cwilui'n'maaⁿndye añaⁿyo' xeⁿ cwiljoo'ndyo'tyeⁿyo' cantyja 'naaⁿ ñ'oom na tyoñequiaya ndaa'yo', meiⁿ ticwe' ts'iaaⁿndyo na jla'yu'yo'. ³ Tyo'moqⁿ ndaa'yo' ñ'oom na to'ñoⁿya na t'maⁿti tseixmaⁿna, na tue' Cristo cwentaa' jnaaⁿya cha'xje' cwi't'moqⁿ ñ'oom' Ty'oqots'om na teiljeii, ⁴ ndo' na ty'iuu nn'aⁿ jom, saa xuee na jnda ndyee tquiaa Ty'oqots'om na tando'xcoom cha'xjeⁿ na matso ñ'oom'm na teiljeii, ⁵ ndo' teitquioo'ñê nnom Pedro nda jo' ndaq cha'tso apóstoles. ⁶ Jnda jo', teinoom' 'om siaⁿnto nn'aⁿ na cwila'yu', ñejom teitquioo'ñê ndaana na majndyendyeti naⁿñeeⁿ ndicwaⁿ cwita'ndo'na je' saa nt'om jnda tja. ⁷ Jnda jo' teitquioo'ñê nnom Jacobo ndo' jnda jo' teitquioo'ñê ndaa' cha'tsondey apóstoles. ⁸ Ndo' na macandã mati teitquioo'ñê noqⁿ ja. Matseijomna' cantyja 'naⁿya cha'cwijom cwii yu'ndaa na jnda teinom'na' xjeⁿ na nluuiñe. ⁹ Ee cha'tso nt'omcheⁿ apóstoles, t'maⁿti cwiluiindyena nchiiti ja, meiⁿ ticatseixmaⁿya na nntseicajndyu'na' ja cwii apóstol ee tyoco'wi'a tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oqots'om cwentaaⁿaⁿ. ¹⁰ Saa na matseixmaⁿya apóstol je', matseixmaⁿya jo' nc'e naya na matseixmaⁿ Ty'oqots'om, meiⁿ ticwe' ts'iaaⁿndyo juuna', ee seijndotyaya naquii' ts'iaaⁿ 'naaⁿa', nchiiti nt'omcheⁿ apóstoles, meiⁿ nchii cwiluii ts'iaaⁿñeeⁿ cwe' cantyja 'naⁿ nnc'o, saa cwiluii juuna' nc'e naya'ñeeⁿ na matseixmaaⁿ. ¹¹ Quia jo' tints'aa aa ja oo aa joona. Ñ'oom'waa' ñ'oom na cwifnequiaa, ndo' juuna' ñ'oom na jnda jla'yu'yo'.

Nnta'ndo'xco nn'a' na jnda tja

¹² Cwifnequiaayã ñ'oom na tando'xcoom jnda na tueeⁿeⁿ, quia jo' çchiiu na ñ'eeⁿndyo' 'o na cwindu'yo' na taxocata'ndo'xco nn'aⁿ na jnda tja? ¹³ Ee xeⁿ tiyuu' na nnta'ndo'xco nn'aⁿ na jnda tja, quia jo' meiⁿ nquii Cristo ticwando'xcoom. ¹⁴ Ee xeⁿ ticwando'xcoom quia jo' juu ñ'oom na cwifnequiaayã cwe' ts'iaaⁿndyo juuna' ndo' mati juu na cwila'yu'ya n'om'yo' cwe' ts'iaaⁿndyo. ¹⁵ Ee xeⁿ na mayuu' na ljo', quia jo' matseijndaa'ñena' cantyja 'naaⁿyã na cwil'ayã na cantuñe Ty'oqots'om ee jnda macwil'uuyã na tquiaaⁿ na tando'xcoo Cristo saa xeⁿ xocata'ndo'xco nn'aⁿ na jnda tja meiⁿ xocats'aana' na mayuu' na tando'xcoom. ¹⁶ Ee joo nn'aⁿ na jnda tja, xeⁿ xocata'ndo'xcona, quia jo' meiⁿ nquii Cristo ticwando'xcoom,

17 ndo' xeⁿ ticwando'xcoom cwe' ts'iaaⁿndyo juu na cwilayu'ya n'om'yo' ñ'eⁿñê. Ndicwaⁿ cho' nqueⁿ'yo' jnaⁿ'yo'. 18 Ee xeⁿ luaa' waa mati nn'aⁿ na ñe'la'yu' ñ'eⁿñê na jnda tja, jnda tsuundye. 19 Ee juu na cwicantyjaa' n'ooⁿya Cristo xeⁿ macandã xjeⁿ na cwitandoo'a je' mawañoom'na' jaa, wanty'iaa'ndyotyãaya na cha'tsondye nn'aⁿ.

20 Saa ñ'oom na mayuu'cheⁿ na tquiaa Ty'oots'om na wando'xco Cristo. Matseijomna' cantyja 'naaⁿ'aⁿ cha'cwijom ntjom na cwiwe' jndyee ee quii'ntaa' l'oo jom ts'aⁿ najndyee na tando'xco. 21 Cantyja 'naaⁿ' cwii ts'aⁿ, jnaⁿ'na' na cwiwje nn'aⁿ tsjoomnancue. Mati cantyja 'naaⁿ' cwii ts'aⁿ jnaⁿ'na' na cwita'ndo'xco nn'aⁿ. 22 Ndo' cha'xjeⁿ cantyja 'naaⁿ' Adán cha'tsondye nn'aⁿ cwiwje, mati cantyja 'naaⁿ' Cristo, cha'tsondye nn'aⁿ nnta'ndo'xcona. 23 Saa majndaa' na nluii na ljo': najndyee tando'xco Cristo, ndã jo' quia na nncwjee'nnaaⁿ'aⁿ, nnta'ndo'xco nquiee nn'aⁿ na cwiluiindyee cwentaaⁿ'aⁿ. 24 Quia jnda seityuii' Cristo cha'tsoñ'eⁿ na cwila'xmaⁿ na cwiqweⁿ xjeⁿ, ñequio cha'tso na cwitsantjom, quia jo' nntycwii cha'tsoñ'eⁿ. Ndã jo' nquii na cwiluiiñê na matsa'ntjoom, ñe'quiaaⁿ cwentã jo' l'oo Tsotyeen' Ta Ty'oots'om. 25 Ee tseixmaaⁿ na nntsa'ntjoom hasta xjeⁿ na jnda tju'cje Tsotyeen' nacjee' nc'eeⁿ cha'tso na cwi'oo nacjoom'm. 26 Juu na macandã na nntseityueeⁿ'eⁿ na matseiwene nacjoom'm, juu na mach'ee na cwiwje nn'aⁿ. 27 Ee jnda tju'cje Ty'oots'om cha'tso nacjee' nc'ee Cristo, jo' chii quia na matsona' naljo', cwiwitquioo'ya na tic'oomna' nquii Ty'oots'om. Ee jom cha'tso jnda tqueeⁿ nacje 'naaⁿ' Cristo. 28 Nquii Cristo cwiluiiñê Jnda Ty'oots'om. Quia jnda s'aaⁿ na cha'tso na niom cwitue'ndyecye jo' nnoom, quialjo' manquityeeⁿ nncju'ñecjeeⁿ nnom Ty'oots'om cha nntseixmaⁿ na tjacantyja na t'maⁿ cwiluiiñê jo ndãã cha'tsoñ'eⁿ.

29 M'aⁿ nn'aⁿ na cwiwits'oomndye cwentaa nn'aⁿ na jnda tja. Saa xeⁿ na mayuu' tjaa'naⁿ na cwita'ndo'xco nn'aⁿ na jnda tja, quia jo' ðljo' ts'iaaⁿ na cwiwits'oomndyena cwentaa l'oo? 30 Ndo' xeⁿ ticata'ndo'xco nn'aⁿ na jnda tja çchiuu na jã cha'tso xjeⁿ m'aa'yaⁿ na teincuu' waa na cwitjoo'ya? 31 Ee 'io ndi 'io m'aa'ya na teincuu' na ñe'catseicuee'na' ja. Ndo' na ljo', ñ'oom na mayuu' jo' cha'xjeⁿ mati na mayuu' na mañequiaana' na nei'ya na cwiluiindyoo' nn'aⁿ na cwila'yu' ñequio Jesucristo na nqueⁿ cwiluiiñê na matsa'ntjoom jaa. 32 Tsjoom Éfeso seijndoya cwii ts'ooⁿ ñequio quioo' wje saa meii' na ljo' çyuu waa na mawantjoⁿ? Ee xeⁿ na mayuu' na ticata'ndo'xco nn'aⁿ na jnda tja yati cal'aaya cha'xjeⁿ cwilue nn'aⁿ: "Cwa cwaa'a ndo' cwaaya ee 'iocha luaa' nncwjaaya."

33 Tiñe'quiandyo' na ñe'nquiu'nn'aⁿ'aⁿ' o. Waa ñ'oom na matso ts'aⁿ: "Joo nn'aⁿ na tis'a la'xmaⁿ cwila'ndaa'na ts'iaaⁿ na ya na cwiluii." 34 C'oom'nnda' n'om'yo' cha'xjeⁿ na matsona' na cal'a'yo'. Tsacwi'ntyje'yo' na cwil'a'yo' jnaⁿ ee m'aⁿ nt'omndyo' 'o na ticalaxmaⁿ'yo' cantyja 'naaⁿ' Ty'oots'om. Matsjoo na ljo' cha calui'jnaaⁿ'ndyo'.

Nmeii' nla'xmaⁿ seii nn'aⁿ na nnta'ndo'xco

35 Nnts'aache'na' m'aaⁿ cwii ts'aⁿ na nncwax'eeⁿ: "çChiuu nluiiyuu na nnta'ndo'xco nn'aⁿ na jnda tja? çChiuu mmaⁿ' sei' na nla'xmaⁿ'na?" 36 Tijndo' ts'om ts'aⁿ na luaa' nncwax'ee, ee tsjaaⁿ na nnom' ts'aⁿ cha'cwijom nncue'na' cha nncwando' ntjom'ndaa. 37 Quia na wjaacanom' ts'aⁿ, nchii ts'oomtsjoo wjaacanoom'm, nna' wjaacanoom'm oo tsjaaⁿ lqueeⁿ trigo oo cwiiⁿ nnom tsjaaⁿ. 38 Jnda na jnom' ts'aⁿ tsjaaⁿ'ñeeⁿ, nquii Ty'oots'om mañequiaaⁿ çchiuu mmaⁿ'na' cha'xjeⁿ na l'ue ts'oom. Cwii cwii nnom tsjaaⁿ mañequiaaⁿ na nntseixmaⁿ juuna' cha'xjeⁿ na maca'na'. 39 Cha'tso sei' tiñecwii xjeⁿ la'xmaⁿ'na'. Nn'aⁿ la'xmaⁿ'na cwii nnom sei', quioo' wandyo' seiiyo' ndo' cantsaa ñequio calcaa cwiiⁿ nnom sei' la'xmaⁿ'yo'. 40 Mati m'aⁿ cancjuu tsjo'luee ndo' m'aⁿ nt'om nnom na cwita'ndo' na tqueⁿ Ty'oots'om nnom tsjoomnancue, ndo' joo na m'aⁿ tsjo'luee cwichuii' na nei'ncoo' jona' ñequio juu na nei'ncoo' joo na m'aⁿ nnom tsjoomnancue. 41 Juu na caxueeñe ñe'quioom' cwichuii'na' ñequio na xuee chi' ñequio juu na caxueendye cancjuu, ndo' joo cancjuu cwichuii' na xueena' ñequio nt'omcheⁿ cancjuu.

42 Maluaa' waa na matseijomna' na cwichuii' na nla'xmaa'ya quia na nntando'xcooya. Sei'ts'o na wjaanty'iuu'ñe ts'aⁿ tseixmaⁿ'na' cwii na ntg' saa quia na nncwando'xcona', nntseixmaⁿ'na' cwii na tijoom cwii cue'. 43 Juu ts'oo na nncjanty'iuu' tseixmaⁿ'na' cwii na tal'ue saa jeeⁿ nei'ncoo' tseixmaⁿ'na' quia na nncwando'xcoom. Quia na wjaanty'iuu'ñe ts'oo, meii'cwii tjaa na ndãã nnts'aaⁿ, saa quia na nncwando'xcoom jeeⁿ t'maⁿ najnei'. 44 Quia na wjaanty'iuu' sei'ts'o 'naaⁿ' ts'aⁿ tseixmaⁿ'na' cantyja 'naaⁿ' tyuaa, saa quia na nncwando'xcona' tseixmaⁿ'na' cantyja 'naaⁿ' Espiritu Santo.

45 Maluaa' waa na ma'moⁿ ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii, matsona': "Adán ts'aⁿ najndyee, tuiiñe ñ'eⁿ ts'o ndo' s'aaⁿ na tando'", saa nquii Adán na macandã cwiluiiñe Espiritu, jom mañequiaaⁿ na cwita'ndo' nn'aⁿ. 46 Nchii juu cantyja 'naaⁿ' Espiritu tyowaajndyee, tyowaajndyee cantyja 'naaⁿ' tyuaa, jnda jo' chii tuua cantyja 'naaⁿ' Espiritu. 47 Juu ts'aⁿ na t'oomjndyee s'aa Ty'oots'om juu ñ'eⁿ ts'o, tyotseixmaaⁿ cantyja 'naaⁿ' tyuaa. Saa nquii ts'aⁿ na jnda we cwiluiiñê na matsa'ntjoom, tseixmaaⁿ cantyja 'naaⁿ' cañoom'luee. 48 Sei'la

nmeii' la'xma'na' cha'na ts'a'na na tuiiñejndyee ñequio ts'o. Saa seii'a na n'laxmaa'ya quia na nntandoo'xcogya n'laxmaa'ya cha'na seii' nque' na m'aa' cañoom'luee.

⁴⁹ Cha'xje' tyowaa Adán na s'aa Ty'oots'om maluaa' cwimaa'na. Mati xje' na nntandoo'xcogya mmaa'a cha'xje' waa Cristo na m'aa' cañoom'luee.

⁵⁰ 'O nn'a'ya, ñe'catsjogya ndaa'yo' sei' ñequio ndei' leicandaa' nntseijomna' joona' yuu na matsa'ntjom Ty'oots'om mei' na'na na cwiwi'ndaa' loxandaa' nntseijomna' joona' ñequio joo na ticantycwii na m'a'. ⁵¹ Saa l'ue ts'oo' na nla'no'nyo' cwii ñ'oom na wanty'iuu' m'a'na'. Ticha'tsondyo nncwjaaya saa cha'tsondyo nntseichuiina'. ⁵² Jee' cjee na nluui na ljo' cha'na cwii ndii' na nntseitsjā ts'a'na lua'nnom, xje' na nleic'uaa ndu na macandā. Ee maxje' nleic'uaa ndu ndo' nnta'ndo'xco nn'a'na na jndā tja na tajom cwjennā'na. Ndo' nntseichuii'na' jaa. ⁵³ Ee jaa seii'a nmeii' na teincoondyo na wjaawi'ndaa'na' nlcwee'na' cwii na tijoom cwi'ndaa'. Jaa seii'a na nncue'na' nlcwaa'a cwii na tijoom ncue', m'aa' ndo' m'aa'na'. ⁵⁴ Ee juu na laxmaa'ya na cwiwi'ndaa'na', quia na jndā tcweena' juu na tijoom cwi'ndaa' ndo' juu seii'a na jaawe'na' quia na jndā tcweena' na tijoom cue', xje' ñee' nntseicandaa'ñena' ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii na matsona': "Jndā seityuui' Ty'oots'om najndeii na mach'ee na cwijje nn'a'. ⁵⁵ 'U na mache' na cwijje nn'a', ¿je' je' yuu waa na cwii ndaa' ntsa' ñ'e'ndyo? Mei'chjoo tjaa yuu cwii cuaa na n'cwantjom'." ⁵⁶ Juu jna' na laxmaa'ya waa najndeii na matseixma'na', jo' chii cwijjaaya. Ndo' juu ljeii na tqee' Moisés waa najndeii na matseixma'na' na mañequiaana' na cat'uii jna' jaa. ⁵⁷ Saa jndye na quian'uaa' Ty'oots'om na mañequiaa' na cwina'ndyo nc'e nquii Ta Jesucristo na matsa'ntjom jaa.

⁵⁸ Nc'e na luua', 'o nn'a'ya na jee' wi' ts'oo'ya, caljoo'ndyo'tye'nyo' ñequio Ty'oots'om, ñecwiitco titsawintyje'yo' na cwindye'ntjom'yo' nnom Ta Jesús ee manquiu'jndaa'ndyo' na jee' ticwe' ts'iaa'ndyo juu ts'iaa' nats'a' nnoom.

16

Cwila'tjomna s'om na n'lana naya nc'iaana na m'a' Jerusalén

¹ Cantyja 'naa' ñ'oom na nla'tjom'yo' s'om na n'l'a'yo' naya nn'a'na cwentaa' Ty'oots'om na wi' m'a'na Jerusalén, luua matseijndo'a n'om'yo'. Cal'a'yo' cha'xje' na tsjoo na cal'a n'tmaa' nn'a'na na macwji' Ty'oots'om cwentaa'na' ndyuaa Galacia. ² Ticwii xueenei'nc'o' cwii cwiindy'o' 'o calat'ue'yo' cwanti na ñe'quia'yo' cantyja na cwi'antjom'yo'. Quia jo' quia na nncuaya quii'ntaa'yo' nchii s'om quia nlat'ue'che'nyo'. ³ Ndo' catjeii'ndyo' cwii oo we x'iaa'yo' na cwila'no'nyo' na joona ya na nnc'ooñ'omna s'om'ñee' Jerusalén. Quia jo' quia na nncua' na m'a'yo', nntseiljeiya cwii tson na nnc'ooñ'omna. ⁴ Ndo' xe' na maca'na' na nncjo' jo' jo', quia jo' nnc'oona ñ'e'ndyo.

Ñe'cjaacando' Pablo nn'a' na cwila'yu' Corinto

⁵ Nncjo na m'a'nyo' xe' jndā tjowinoo' ts'o'ondaa' Macedonia ee maxje' matseijndaa'ndyo na jo' joidyaa. Jndā jo' nncuacañoo'ya 'o. ⁶ Nndaā nnts'aana' na nljoo'ndyo ñ'e'ndyo' meii' ñe'cwantindyo xuee oo cha'waa ncueetei'. Quia jo' 'o nndaā nntsalacwanom'yo' ja nato quia na nncjo xe' yuu cwijyoo. ⁷ Ee ticaljoo ts'oo' na cwe' cjee cjee m'aa'na' nncwinoo' na m'a'yo'. Ntyjaa'ya cwii ts'oo' na majndye xuee nndaā nljoo'ndyo ñ'e'ndyo', xe' Ty'oots'om l'ue ts'oom. ⁸ Saa jndā seijndaa'ndyo na nljoo'ndyotya ñjaa' tsjoom Efeso hasta na jndā teinom xuee Pentecostés. ⁹ Ee jee' t'ma' maju'naa'ñena' na mats'aa ts'iaa' naa' Ta Jesús ndo' jee' ticwe' ts'iaa'ndyo meii' jndye nn'a' m'a'na na jndoo ja.

¹⁰ Nndaā nnts'aana' na nncuee'cañoom Timoteo 'o. Xe' na ljo', cala'lui'yo' jom cha nljeii'na' na ya nnc'oomñe' ñ'e'ndyo'. Ee mati jom mañejuu ts'iaa' naa' Ta Jesucristo mach'ee' cha'xje' ja. ¹¹ Jo' chii mei'cwiindy'o' 'o tinc'om'yo' na tila'ñ'oom'ndyo' jom. Ñequio na xcwee' n'om'yo' catejndeii'yo' jom cha quia nluee'ñe' qui'ntaa'nyo' quia jo' nndyolcwee'ñe' ñequio na neii'ne'. Mei'ndo'a jom ñequio nt'omche' nn'a'na na cwila'yu'.

¹² Tyoca'na nnom nquii'naa'ya Apolos na catejioñe' ñequio nn'aa'ya na cwila'yu' na cwi'oocajndo'na 'o. Saa na maje'ndyo ticats'aana' ts'oom na ñe'cja'. Majo' nncuee'cañoom 'o quia na ñe'quiaana' na wanaa'.

Xma'ndyo' na cha'tsondyo'

¹³ Que' que'nyo' cwentā chiuu cwii tsam'a'ti'yo'. C'om'tye'nyo' na cwila'yu'ya n'om'yo' ñ'e' Ty'oots'om. Catsanajndā'yo' cantyja na cwila'yu'yo' ñ'e'ñe' cha'na nn'a'na na 'ooquiendye na ñe'cwii waa na cwil'a'. ¹⁴ Cha'tso na cwil'a'yo', cat'mo'nyo' na wi' n'om' nc'iaa'yo'.

¹⁵ 'O nn'a'ya, manquiu'yo' na cha'waa ts'o'ondaa' Acaya, juu Estéfanos ñequio nn'a'na wa'na' jla'yu'jndyeena ñ'e' Ty'oots'om. Joona cwijoo' n'omna na cwindye'ntjomna ndaa' nn'a'na na cwila'yu' ñ'e'ñe' jo' jo'. ¹⁶ Macwe' jo' maca'na' na catue'ndyo'cje'yo' ndaa' nn'a'na na la'xma'

cha'na jooa. Ndo' malaa'ti' cal'a'yo' ñequio cha'tso nn'aⁿ na cwilajomndye ñ'eⁿndyena na cweitejndei ts'iaaⁿ 'naaⁿl' Ty'oqts'om. ¹⁷ Jeeⁿ neiⁿya na jnda tyjee'cañoom Estéfanos ja, ñequio Fortunato ñequio Acaico. Cha'cwijom manty'iaaya ncjo'yo' na manty'iaaya jooa, ee jnda jla'noomndyena cantyja 'naⁿya cwii na leicandaq n'l'a'yo' na tic'oomndyo'. ¹⁸ Na jnda tquiena na m'aaⁿya, ñ'oom na jla'candiina ja tquiaana' na t'maⁿ ts'oqⁿ, majo'ti nnts'aana' ñ'eⁿndyo' 'o quia na nlquiennnda'na na m'aⁿ'yo'. Nn'aⁿ na cwindye'ntjomna cha'na jooa matsona' na nla't'maaⁿndye nn'aⁿ joo naⁿñeeⁿ.

¹⁹ Ntmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oqts'om cwentaaⁿaⁿ na m'aⁿ ts'oqndaa Asiawaa cwila'cwanomna na xmaⁿndyo'. Majuu nn'aaⁿya Aquila ñequio scoom'm Priscila cwiluena na xmaⁿndyo' ndo' majo'ti cwilue nn'aⁿ tmaaⁿl' na cwi'tjomndye w'aana ñequio xuee' nqueⁿ na cwiluiiñê na matsa'ntjoom jaa. ²⁰ Cha'tsondye nn'aⁿ na cwila'yu' ñjaaⁿñe cwila'cwanomna na xmaⁿndyo'. Nc'e na cwiluiindyoy' ntseinda Ty'oqts'om, quia cwi'tjomndyo' ñ'eⁿ nc'iaa'yo' na tjoom' cwila'yu'yo' ñ'eⁿndyena, cataⁿ'yo' lueena na cwiñe'quia'yo' na xmaⁿndyena.

²¹ Nncq Pablo na matseiljei xueya na matsjooya na xmaⁿndyo'.

²² Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na ticajnda ntyjii nquii Ta Jesucristo, quiaa Ty'oqts'om na quioo ñ'oomwi' nacjoo' tsaⁿñeeⁿ. Quiaaⁿ na matyuaa' cwjee'nnda' nquii Ta Jesucristo.

²³ Nquii Ta Jesucristo quiaaⁿ na c'oom naya na matseixmaaⁿ ñ'eⁿndyo'. ²⁴ Mañequiaana' na jeeⁿ jnda ntyjiya 'o nc'e jom. Mantyjati luua'ndyo. Amén.

Carta na jnda we cwentaa nn'aⁿ tsjoom Corinto

Xmaⁿdye nn'aⁿ na cwilaⁿyu' tsjoom Corinto

¹ Mannco Pablo, cwiliindyō apóstol, ts'aⁿ na maty'iom Jesucristo ts'iaaⁿ. Matseicwangoⁿya cartawaa ñequio Timoteo na m'aⁿ o' tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ na m'aⁿyo' tsjoom Corinto ndo' mati ndaaⁿ cha'tsondye nn'aⁿ na cwilayu' ñ'eⁿñeⁿ na m'aⁿ ts'ondaa Acaya. ² Nquii Tsotyaaⁿ Ty'oots'om ñequio Jesucristo na cwiliindyō na matsaⁿntjom jaa, quiana na nntoⁿñoom'yo' naya na laxmaⁿna ñequio na tjaañomtiu c'om'yo' jo ndaana.

Matseijoom' Ty'oots'om jaa na wi' na cwitjooⁿya

³ Cwilaⁿt'maaⁿndyō Ty'oots'om na m'aaⁿ na wi' ts'oom jaa ndo' na matseijoom'm jaa. Jom cwiliindyō Tsoty Jesucristo na matsaⁿntjom jaa. ⁴ Manquityeeⁿ mañequiaaⁿ na cwiñ'omt'maaⁿndyō n'ooⁿyâ nawi' na cwiwinoⁿyâ. Luaa' mach'eeⁿ cha' nlaⁿxmaaⁿyâ na ndaaⁿ ñequiaayâ na t'maⁿ n'om nn'aⁿ na cwiwinom nawi'. ⁵ Ee na matcuuti na cwilajomndyō ñequio Cristo nawi' na teinoom, juu nawi'ñeeⁿ matseijndaaⁿñena' na t'maⁿti mañequiaaⁿ na cwiñ'omt'maaⁿndyō n'ooⁿyâ. ⁶ Ndo' n'eⁿ na ljo', quia matseijaaⁿñena' nawi' na cwiwinoⁿyâ, luaa' waa cha nntseijoom'na' 'o ndo' na nluin'maaⁿndyo' ee quia matseijoom' Ty'oots'om jâ, mach'eeⁿ na ljo' cha mati nntseijoom'na' 'o nawi' na cwiwinom'yo' ndo' na nluin'maaⁿndyo' ndo' n'eⁿ jo' ñequio na t'maⁿ n'om'yo' ndaaⁿ nlaⁿquii n'om'yo' na cwitjom'yo' nawi' cha'xjeⁿ cwiwinoⁿyâ. ⁷ Ee tyeⁿ waa na cwicantjyaa' n'ooⁿyâ jo nnom Ty'oots'om cantyja 'naⁿyo', ee manquiyaaⁿ quia maleichuuiⁿna' 'o cha'xjeⁿ na cwitjooⁿyâ, mati mañequiaaⁿ na cwiñ'omt'maaⁿndyo' n'om'yo' cha'xjeⁿ na mañequiaaⁿ na cwiñ'omt'maaⁿndyō n'ooⁿyâ.

⁸ 'O nn'aⁿya na cwilaⁿyu'yo', l'ue n'ooⁿyâ na caliu'yo' cantyja 'naaⁿ nawi' na tyotseijaaⁿñena' nacjooyâ xjeⁿ na tyom'aaⁿyâ ndyuaa Asia. S'aana' na jeeⁿ jaa' juuna' hasta na ntycwii na m'aaⁿ n'ooⁿyâ na nluin'maaⁿndyō naquii' nawi'ñeeⁿ, ndo' na ljo' jlaⁿtiuuayâ maxjeⁿ nntseicwjetona' jâ. ⁹ S'aana' nquiiuuyâ na matseijomna' jâ cha'na nn'aⁿ na jnda teijndaa' na mañejom na cwje. Tuui na ljo' cha ca'moⁿyana' ndaaⁿ na ñequiicheⁿ c'ooⁿyâ na quit'maⁿ n'ooⁿyâ Ty'oots'om na mañequiaaⁿ na cwiwando'xco nn'aⁿ na jnda tja, meiⁿ tanc'ooⁿyâ na ntyjaa' n'ooⁿyâ chiuu cwilaxmaaⁿ nncjooyâ. ¹⁰ Jnda seicandyaañê jâ nawi' t'maⁿñeeⁿ. Ndo' ndicwaⁿ matseicandyaañê jâ. Jo' chii jom ntyjaaⁿtyeⁿ n'ooⁿyâ na mati xuee na wjaatina' nntseicandyaañetyeeⁿ jâ, ¹¹ xeⁿ 'o cwiteijndei'yo' jâ na cwilanei'yo' nnoom cantyja 'naaⁿyâ. Ee quia majndye nn'aⁿ cwitjeiiⁿ na ncueyâ jo nnoom, nnts'aana' na majndyendyeti nn'aⁿ ñequiana na quianl'uaaⁿaⁿ na matio'naaⁿñê jâ.

Waa na seitsaaⁿñena' na t'cjaa Pablo Corinto

¹² Waa cwii nnom na mañequiaana' na neii'yâ cantyja 'naaⁿ juuna' na juu na m'aaⁿya n'ooⁿyâ matsona' na cwitsaam'aaⁿyâ quii'ntaaⁿ nn'aⁿ cha'xjeⁿ macaⁿna' na c'oom ts'aⁿ na jnda tqeeⁿ Ty'oots'om na cwiliindyō cwentaaⁿaⁿ na lju' ts'om ndo' mat'maⁿticheⁿ cwilaxmaaⁿyâ na ljo' jo ndaaⁿ 'yo' n'eⁿ juu naya na matseixmaaⁿ, nchii cwe' na jndo' n'ooⁿ ncjooⁿyâ. ¹³ Naquii' joo cartas na cwilaⁿcwanooⁿyâ na m'aⁿyo' tomti cwit'mooⁿ joona' cha'xjeⁿ ñ'oom na cwiwiljeii nacjoona', ndo' cha'xjeⁿ na cwilaⁿnaⁿyo' ndo' na cwilaⁿnoⁿyo' ljo' cwilaⁿcandii joona'. Ntyjaaⁿya cwii ts'ooⁿya na nncueⁿntyjo na candaⁿ nlaⁿnoⁿya'yo' cantyja 'naaⁿyâ, ¹⁴ cha meiⁿ na cwe' cwiwandyō cwilaⁿnoⁿyo' cantyja 'naaⁿyâ je', saa juu xuee quia na nncwjeeⁿnda' Ta Jesús na cwilaⁿt'maaⁿndyo, 'o ndaaⁿ nlaⁿt'maaⁿndyo' jom cantyja 'naaⁿyâ cha'xjeⁿ jâ nlaⁿt'maaⁿndyō jom cantyja 'naaⁿyo'.

¹⁵ N'eⁿ na luaa' waa na ntyjaaⁿya cwii ts'ooⁿya cantyja 'naaⁿyo', seitiuuya na wendii' nncwinoⁿ na m'aⁿyo' na nty'iaaⁿ 'o cha we ndii' ñequiaana' na neiⁿyo' na nty'iaⁿyo' ja, ¹⁶ ee seitiuuya na nty'iaaⁿ 'o na mawinoⁿya na majo ts'ondaa Macedonia, ndo' na nty'iannda'a 'o quia na nndyolcwaⁿa na nnaaⁿya jo' jo', ndo' na ljo' 'o ndaaⁿ nntseijndei'yo' ja na jojotyâ na nncuaⁿ ndyuaa Judea. ¹⁷ Ndo' na luaa' seijndaaⁿndyo, ¿aa mach'eena' nquii'yo' na cwe' na s'aato na seijndaaⁿndyo na luaa'? ¿Aa cwiteij'yo' cwenta na mats'aa cha'na mach'ee ts'aⁿ na m'aaⁿ cantyja 'naaⁿ tsjoomnancue quia matsjoo "majoⁿndyo" cwii ñ'oom saa ndanquia cwiwitquoo' na ma'moⁿna' na "nchii jo", ndo' xeⁿ matsjoo na nchii jo' cwii ñ'oom, saa ndanquia ma'moⁿna' na majoⁿndyo juuna'? ¹⁸ Saa macwji'yuu'ñe Ty'oots'om na nchii laⁿxmaaⁿyâ nn'aⁿ na mañejuu xje' cwil'uuayâ ndaaⁿyo' na waa na la'ayâ saa tical'aayâ. ¹⁹ Juu Silvano ñ'eⁿ Timoteo ñ'eeⁿna ñ'eⁿndyo na tyoñequiaayâ ñ'oom naya ndaaⁿyo' cantyja 'naaⁿ Jesucristo Jnda Ty'oots'om. Ñ'oom'ñeeⁿ nchii we ndii' tseixmaⁿna', na waa xjeⁿ na majoⁿndyo ndo' waa xjeⁿ na nchii joⁿndyo juuna'. Cantyja 'naaⁿ jom, ñequiicheⁿ tseixmaⁿ ñ'oom'ñeeⁿ ñ'oom na mayuu'. ²⁰ Ee cantyja 'naaⁿ jom, cha'tso ñ'oom

na tso Ty'ootts'om na nnts'aaⁿ, laxmaⁿ joonaⁿ na majo'ndyo nc'e Cristo. Ndoⁿ na ljoⁿ, quia cwila't'maaⁿndyo Ty'ootts'om, cwil'uuya Amén cantyja 'naaⁿ Cristo Jesús. ²¹ Ee ñequii'cheⁿ mañequiaa Ty'ootts'om na 'o ndoⁿ já cwiljoo'ndyotyaaⁿya cantyja 'naaⁿ Cristo ndoⁿ jnda tqueeⁿ na cwiluiindyó na ljuⁿ n'ooⁿya. ²² Ndoⁿ cha m'moⁿ'naⁿ na cwiluiindyó cwentaⁿ'aⁿ, jnda tquiaaⁿ Espíritu Santo quiiⁿ n'ooⁿya, cwii na matseicandiinaⁿ na nnto'ñooⁿya cha'tso na matseijndaaⁿñê.

²³ Macaⁿ'a nnom Ty'ootts'om na cwji'yuu'ñê cantyja 'naⁿya na matseinaⁿya ñ'oom na mayuu'. Tíjjo tsjom'yoⁿ quia na seijndaa'ndyo na ncjoⁿ joⁿ ee na wiⁿ ts'ooⁿya 'o ee xeⁿ tjo na m'aⁿ'yoⁿ jndei'na na nntseitiaⁿ 'a 'o. ²⁴ Ee nchii ñe'quaaⁿyá xjeⁿ 'o cantyja na cwila'yuu'yoⁿ ee 'o xcwete waa na cwila'yuu'ya n'om'yoⁿ ñ'eⁿ Ty'ootts'om. Saaⁿ nc'e na ñe'cateijndeiyaⁿ 'o na c'om'yoⁿ na neiiⁿ'ti n'om'yoⁿ.

2

¹ Joⁿ chii seijndaa'ndyo na maxjeⁿ tíjjo na m'aⁿ'yoⁿ, tints'aa na nntseichjoo'naⁿ n'om'yoⁿ. ² Ee xeⁿ cantyja 'naaⁿ na ljoⁿ, nnts'aa na nntseichjoo'naⁿ n'om'yoⁿ ndoⁿ na ljoⁿ ntjom'yoⁿ, ¿ñeeⁿ ñequeiaa na neí'ya? Macandá 'o ee xeⁿ na maxjeⁿ tjoⁿ jeⁿ jnda s'aa cwii nnom na seichjoo'naⁿ n'om'yoⁿ. ³ Cweⁿ joⁿ na seiljeiya ñ'oom'ñeeⁿ na seicwanoⁿya na m'aⁿ'yoⁿ ee tiñe'cjonty'ia 'o na n'l'a'yoⁿ na chjooⁿ ts'ooⁿ ee matsonaⁿ na 'o ñequeia'yoⁿ na neí'ya. ⁴ Ee sei'ndaa'naⁿ ntyjiiya quia seiljeiya cartaⁿ'ñeeⁿ, s'aanaⁿ na jeeⁿ jnda ntyjiiya hasta ty'iooya. Nchii seiljeiya juunaⁿ na catseichjoo'naⁿ n'om'yoⁿ saaⁿ cha cala'nq'yoⁿ na juu na jeeⁿ wiⁿ ts'ooⁿya 'o jeeⁿ t'maⁿ tseixmaⁿ'naⁿ.

Cala't'maⁿ n'omna ts'aⁿ na seijooñê

⁵ Saaⁿ xeⁿ m'aaⁿ ts'aⁿ na s'aa na chjooⁿ n'om nn'aⁿ, nchii cweⁿ tomti ja na tquiaaⁿ na chjooⁿ ts'ooⁿ, s'aaⁿ na ljoⁿ ñ'eⁿ cha'tsondyoⁿ 'o, meiⁿ nchii cweⁿ na mawinoⁿ'a na matsjoⁿ na ljoⁿ. ⁶ Saaⁿ jeⁿ malei'tyeⁿ jnda tuui chiuu na majndyendyo'ti'yoⁿ jla'jndaa'ndyoⁿ na catioom cantyja na seijooñê. ⁷ Jeⁿ macaⁿ'naⁿ na cala't'maⁿ n'om'yoⁿ jom ndoⁿ quia'yoⁿ na t'maⁿ ts'oom, tints'aanaⁿ na juu na m'aaⁿ na chjooⁿ ts'oom na seijooñê nncjan'oomnaⁿ jom na tacantyyaaⁿ ts'oom Ty'ootts'om. ⁸ Joⁿ chii macaⁿ'a ndaaⁿ'yoⁿ na cat'moⁿ'yoⁿ na jnda nquii'yoⁿ jom. ⁹ Seiljeiya cartaⁿ'ñeeⁿ na seicwanoⁿya na m'aⁿ'yoⁿ cha nleitquiooⁿ aa nla'canda'yoⁿ ñ'oom na maquaⁿ'ya ndaaⁿ'yoⁿ. ¹⁰ Ee meiⁿ'cwi'ñeeⁿ'cheⁿ ts'aⁿ na cwila't'maⁿ n'om'yoⁿ mati ja matseit'maⁿ ts'ooⁿ ts'aⁿ'ñeeⁿ, ndoⁿ mei'nquiaⁿ 'ñeeⁿ na jnda seit'maⁿ ts'ooⁿ, jo nnom Cristo mats'aa na ljoⁿ na cateijndeiinaⁿ 'o, ¹¹ cha tincwantjom Satanás jaa ee manquiuuyaaya chiuu mayaaⁿ'aⁿ.

Waa na seitsaaⁿ'ñenaⁿ Pabto tsjoom Troas

¹² Quia na tjoⁿ tsjoom Troas na ñequeiaa ñ'oom cantyja 'naaⁿ Cristo ndaaⁿ nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ, t'maⁿ tju'naaⁿ'ñenaⁿ na nndi'ntjoⁿya nnoom joⁿ joⁿ, ¹³ saaⁿ meiiⁿ na ljoⁿ tileiquiaanaⁿ na ya ntyjii ee tíc'oomñe tí'nn'aaⁿ'ya Tito. Nc'e na ljoⁿ, tsjooya ndaaⁿ na ñeeⁿ majoya, jluiⁿ'a na m'aⁿ'na, jndyoondyeyuya ñ'jaaⁿ ts'ondaa Macedonia.

Cwicandaq cwitantjoⁿya nc'e na m'aaⁿ'ya nacje 'naaⁿ Cristo

¹⁴ Matseit'maaⁿndyo Ty'ootts'om na jeeⁿ quianl'uaaⁿ'aⁿ. Ee nc'e na m'aaⁿ'yá nacje 'naaⁿ Cristo, joⁿ na mei'yuuⁿ'cheⁿ na cwitsaayá, ñequii'cheⁿ nqueⁿ wjaachom já na cwicandaq na nna'ndyô mei'ljo'cheⁿ na cwitjoⁿ'yá. Joⁿ chii ñequii'cheⁿ mawil'uee'ñê já na 'oondye nn'aⁿ ñ'oom naya 'naaⁿ'aⁿ. Juu ts'iaaⁿ'meiiⁿ matseijomnaⁿ juunaⁿ cha'cwijom na maju'naⁿ jndye cachi ndaana. ¹⁵ Ee jaa nn'aⁿ na cwilayuu'a ñ'eⁿ Cristo matseijomnaⁿ cha'cwijom tsioom suu na mañequiaaⁿ nnom Ty'ootts'om na cwit'oom'naⁿ quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na cwicalui'n'maaⁿ'ndye ndoⁿ mati nn'aⁿ na 'ootsuundyena. ¹⁶ Jo ndaaⁿ nn'aⁿ na 'ootsuundyé laxmaaⁿ'ya cha'cwijom cwii jndye na matseicwjeenaⁿ joona saaⁿ jo ndaaⁿ nn'aⁿ na cwilui'n'maaⁿ'ndye laxmaaⁿ'ya cha'cwijom cwii jndye na mañequiaanaⁿ na cwita'ndoⁿ añmaaⁿ'na. Meiⁿ tjaaⁿ 'ñeeⁿ c'oom na cweⁿ cantyja 'naaⁿ nquii na nleinaaⁿ' na nnts'aa ts'iaaⁿ'meiⁿ'. ¹⁷ Ee m'aⁿ nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ñ'oom Ty'ootts'om cweⁿ cha ndaaⁿ nnta'ntjomna cantyja 'naaⁿ'naⁿ. Saaⁿ já na cwiluiindyô apóstoles, ñequio na xcweeⁿ'ya n'ooⁿ'yá cwiñe'quiaayá ñ'oom'm ndoⁿ cwiluiindyô nn'aⁿ na cwindyé'ntjomtyeⁿ nnom Cristo.

3

Ñoom na tijoom cachuiiⁿ na matseijndaaⁿ'ñe Ty'ootts'om

¹ Quia cwil'uuyá na luaaⁿ, ¿aa m'aaⁿ n'om'yoⁿ na cwitog'nddaⁿ'á na cwila't'maaⁿ'ndyo che'ncjooyá cantyja 'naaⁿ ts'iaaⁿ na cwil'aayá? Oo ¿aa cwila'tiuu'yoⁿ na macaⁿ'naⁿ na nntsaf'ooⁿ'yá cartas na cwilue nt'omcheⁿ nn'aⁿ na jeeⁿ candaqⁿ ts'iaaⁿ na cwil'aayá? Oo ¿aa nntaaⁿ'yá na quia'yoⁿ carta na nndu'yoⁿ na jeeⁿ candaqⁿ ts'iaaⁿ cwil'aayá? Nt'omcheⁿ nn'aⁿ luaaⁿ cwil'ana. ² Saaⁿ manco'ti'yoⁿ cwiluiindyó cha'cwijom cwii tsom na teiljeinaⁿ

naquii' n'oo'nyâ na ma'mo'na' ndaa nn'a' na cwijaacañjoom' ts'iaa' 'naa' Ty'oots'om na cwiluii quii'ntaa'yo'. Nc'e cantyja 'naa' juuna' ndaa nljei ts'a' chiuu waa ts'iaa' na tyots'aa quii'ntaa'yo' ndo' ndaa nndii na jla'ljo'yo' Jesucristo. ³ Cwiwitquioo'ya na 'o laxma'yo' cwii carta na nquii Cristo seiljei' cantyja 'naa' ts'iaa' na jnda macwil'aayâ quii'ntaa'yo', na nchii teiljei juuna' ñequio ndaantom, saa ñequio Espiritu Santo, mei' nchii nacjoo' lcaa'ljo' saa teiljeina' naquii' n'om'yo'.

⁴ Manquiuuyaayâ na luua' waa ee cwicantyjaa' n'oo'nyâ Ty'oots'om nc'e Cristo. ⁵ Mei' nchii ncjoo'yâ waa cwii nnom na laxmaa'yâ na ndaa nl'uuyâ na jee' cwijaacañjoom' ts'iaa' 'naa'a' na cwil'aayâ, nquii Ty'oots'om mañequiaa' na cwijaacañjoom' cwil'aayâ juuna'. ⁶ Nque' jnda ty'oom ts'iaa' jâ na cwicandaa' cwindya'ntjoo'nyâ cantyja 'naa' ñ'oom na tijoom cachuii' na mañequiaana' na nlui'n'maa'ndye nn'a'. Juu ñ'oom'ñee' waa najndeiina' na matseijndaa'ñena' na cwita'ndo'xco aña'aa' nn'a' nc'e Espiritu Santo. Nchii maque'na' xje' nn'a' cha'xje' mach'ee ljeii naquii. Ee ljeii'ñee' matseijndaa'ñena' na cwje nn'a'.

⁷ Juu ljeii na tqe' Moisés, teiljeina' cjoo' lcaa' ljo'. Ñeseixma'na' na caxueena' hasta tyoch'ena' na caxuee nnom Moisés, mei' leicandaa' nty'iaa' nn'a' Israel nnoom ndo' juu na caxuee nnoom che'ndyoche' t'janduu'na'. Juu ljeii'ñee' na seijndaa'ñena' na cwijwe nn'a', tyjee'na' ñequio na caxuee na cwiluiiñe Ty'oots'om, ⁸ nc'e na luua' tyotseixma' juu na caxuee'ñee', cwanti t'ma'ti tseixma' ñ'oom na tijoom cachuii' na cwito'ñoo'nyâ na matseijndaa'ñe Espiritu Santo. ⁹ Ee xe' juu ñ'oom na seijndaa'ñena' na nnt'uiiye'na' nn'a' tyotseixma'na' na caxuee na cwiluiiñe Ty'oots'om, quia jo' juu ñ'oom na maquee' jaa na tjaa jna' jlxmaa'ya, t'ma'ti na caxuee na tseixma'na', nchiiti ñ'oom na tqee'ñee'. ¹⁰ Mei' t'ma' na caxuee tyotseixma' ljeii na tqe' Moisés, saa juu ñ'oom na maque' Ty'oots'om jaa na tjaa jna' laxmaa'ya, t'ma'tiche' nacaxuee na tseixma'na'. ¹¹ Jo' chii xe' juu ñ'oom'ñee' na ticwiyoo' meii' t'ma' tyotseixma'na' na caxuee na cwiluiiñe Ty'oots'om, saa je' juu ñ'oom na cwiljotyee' t'ma'tiche' na caxuee na cwiluiiñe tseixma'na'.

¹² Nc'e juu ñ'oomxcowaa' mañequiaana' na cwicantyjaa' n'oo'nyâ, jo' jo' na cwilanaa'nyâ juuna' ndaa nn'a' ñequio na t'ma'nyâ n'oo'nyâ. ¹³ Mei' tiquil'aayâ na tyoch'ee Moisés na tyotseicataa'ñ'aa' nnoom ñequio liaa cha juu na caxuee nnoom na ñeya tjantycwiina', titquoo' juuna' ndaa nn'a' Israel. ¹⁴ Saa na'ñee' ticala'ng'na na luua' tyoch'ee' ee xje' je'che' quia cwila'naa'na ñ'oom tquee'ñee' na tquiaa' Moisés ndaana waa cwii na cha'cwijom liaa na matseicu'na' na nla'ng'na na juu jo' macandâ maquindyona' quia na matseyu' ts'a' ñequio Cristo. ¹⁵ Ee xje' je'che', quia na cwila'naa'na ñ'oom na tyoñequiaa' Moisés, ticala'ng'na juuna'. Matseijomna' cha'cwijom na ta' na nla'ng'na juuna'. ¹⁶ Saa quia cwilwe' ts'om ts'a' jnaa' na nntioñe l'o nquii na cwiluiiñe na matsa'ntjom, matseicanaa'ñena' na nntsei'ng' ñ'oom'ñee'. ¹⁷ Ee manquii na cwiluiiñe na matsa'ntjom jaa, manquityee' cwiluiiñe Espiritu, ndo' mei'quiyuuche' na m'aa' Espiritu na cwiluiiñe, jo' cwindyaandye nn'a'. ¹⁸ Jo' chii cha'tsondyo' jaa nc'e na ticata' ndaayâ ñequio cwii liaa, matseijomna' jaa cha'cwijom ts'oj'nom na majuna' na caxuee na cwiluiiñe Jesús na matsa'ntjom jaa, ndo' 'io ndi 'io matseijomtina' jaa cha'na nque' na jaawijndyeti matsei'maa'ñena' jom na juu jo' cwina'na' cantyja 'naa' nque' na matsa'ntjom jaa, na cwiluiiñe Espiritu.

4

Macandâ Jesucristo cwiluiiñe na matsa'ntjom

¹ Jo' chii nc'e na m'aa' Ty'oots'om na wi' ts'oom jâ na mañequiaa' na cwilaxmaa'nyâ ts'iaa'mei' na jee' cajndana', tica'ndyaanc'uaa'ndyô na cwil'aayâ juuna'. ² Ndo' mei'quia na jee' jnaa' na cwila' nn'a' na cwe' nty'iu, jnda tjei'ndyô cantyja 'naa'na'. Mei' tjaa'na' cwii nnom na cwil'aayâ cha nñequiu'nn'a'na' nn'a'. Mei' tiquilachuii'â ljo' na ma'mo' ñ'oom' Ty'oots'om. Ñequii'che' cwilanaa'nyâ ñ'oom na mayuu' ndo' nc'e na ljo' cwiñe'quiandyoñ'aa'yâ jo nnoom mei'ljo'che' na m'aa' n'om nn'a' cantyja 'naa'nyâ. ³ Ee juu ñ'oom naya na cwiñe'quiaayâ, xe' tseixma'na' cha'cwijom cwii 'na' na matseicu'na' ndaana, macandâ ndaa nn'a' na 'ootsuundyee tseixma'na' na ljo'. ⁴ Ee nn'a' tsjoomnancue, cwe' nc'e na tyoola'yu'na, jo' chii juu na cwiluiiñe Ty'oots'om cwentaana matseicoom'm na nla'ng'na, jo' na tileique'na cwenta na juu ñ'oom naya cantyja 'naa' Cristo na jee' cajnda tseixma'na' na jom jluii'ñe nquii Ty'oots'om. ⁵ Quia cwiñequiaayâ ñ'oom, nchii cwilanaa'nyâ chiuu laxmaa' ncjoo'yâ, saa cwilanaa'nyâ na Jesucristo cwiluiiñe na catsa'ntjom ndo' na luua', jâ cwiluiindyô na cwindya'ntjoo'nyâ ndaa'yo' nc'e na jnda nquiuuyâ Jesús. ⁶ Ee nquii Ty'oots'om na sa'ntjom na cwixueeñe yuu na jaa'ñe, manquityee' jnda s'aa' na seixueeñena' naquii' n'oo'nyâ, cha cantyja 'naa' juu na caxuee'ñee' ndaa' nnta'jnaa'â na t'ma' cwiluiiñe nc'e mañejuu na xuee'ñee' matseixueeñena' nnom Jesucristo.

Jaa laxmaa'ya cha'cwijom ncuua' ts'ocachu

⁷ Juu nayawaane na jeeⁿ jndana', la'xmaaⁿyâ juuna' naquii' seii'â na joo seii'â matseijomna' cha'cwijom ncuua ts'ocachu. Luaa' waa cha nleitquioo'ya na cwicandaa cwil'aaⁿyâ ts'iaaⁿmeiiⁿ nc'e Ty'oqots'om mañequiaaⁿ na jndaayâ, meiiⁿ nchii ncjooⁿyâ waa na cwila'xmaaⁿyâ. ⁸ Jo' chii meiiⁿ na jndye nnom na ñe'catseic'ogo'na' jâ, saq cwina'ndyô, meiiⁿ niom na ñe'canchjena' jâ, saq ndicwaⁿ m'aaⁿyâ na quit'maⁿ n'ogoⁿyâ Ty'oqots'om. ⁹ Jndye nn'aⁿ cwintyo jâ saq tyoo'ndii Ty'oqots'om jâ. Cwitmeiiⁿndyena jâ nnom tyuaa, saq ndicwaⁿ m'aaⁿtyaayâ. ¹⁰ Meiⁿyuucheⁿ na cwitsaayâ, ñequio seii'â nmeiiⁿ cwitjooⁿyâ na ñe'catseicwjeena' jâ cha'xjeⁿ seicuee'na' Ta Jesús. Luaa' waa cha mati m'moⁿ'na' na la'xmaaⁿyâ juu na wando'xcoom. ¹¹ Ee yocheⁿ na cwitandoo'â, 'io ndi 'io ñe'catseicwjeena' jâ nc'e na m'aaⁿyâ cantyja 'naaⁿ' Jesú, cha mati cantyja 'naaⁿyâ ñequio seii'â nleitquioo' na la'xmaaⁿyâ juu na wando'xcoom. ¹² Quia jo' meiiⁿ wi' cwitjooⁿyâ na ñe'catseicwjeena' jâ saq cantyja 'naaⁿ' jo', 'o la'xmaⁿ'yo' na cwitandoyo' ñ'eⁿ Ty'oqots'om.

¹³ Naquii' ñ'oom' Ty'oqots'om na teiljei matsona': "Matseiyu'a ñ'eⁿ Ty'oqots'om, jo' chii macwji'yuu'ndyo cantyja 'naaⁿ'." Mati jâ cwilayu'ya n'ogoⁿyâ ñ'eⁿñeⁿ ndo' cwilanaaⁿyâ cantyja 'naaⁿ' jo'. ¹⁴ Ee manquiuuyaayâ na nquii Ty'oqots'om na tquiaaⁿ na tando'xco Jesús jnda na tue', nnts'aa na nntandoo'xcooyâ ñ'eⁿñeⁿ, ndo' ñecwii tmaaⁿ nncjachom 'o ñ'eⁿndyo jâ yuu na m'aaⁿ. ¹⁵ Cha'tso nawi'meiiⁿ na cwiwinooⁿyâ ts'iaaⁿ'na' na cateijndeina' 'o, cha na majndye nn'aⁿ nnto'ñoomna naya na matseixmaⁿ Ty'oqots'om, ndo' na ljo' jndye joona nñequiana na quian'l'uaaⁿ'aⁿ cha catseit'maaⁿ'ñena' jom.

¹⁶ Jo' chii tica'ndyenc'uaa'ndyô ee meiiⁿ na jaaju'cjena' seii'â saq 'io ndi 'io cwiwiteiiⁿxco naquii' n'ogoⁿyâ. ¹⁷ Ee joo nawi' na cwitjooⁿyâ je' ñequio seii'â, cwe' chjootindyo joona', tyocheⁿ cwiwinooⁿyâ joona' ndo' cantyja 'naaⁿ' jo' cwicandaaya cwii na tintycwii na matseit'maaⁿ'ñena' jaa na juu jo' t'maⁿ'ti ndo' jndati tseixmaⁿ'na', nchiiti cha'tso nmeiiⁿ. ¹⁸ Ee tiqitjaa'ndyô cwenta na wi' na tqiuoo' na cwitjooⁿyâ. Cwiquaaⁿyâ cwenta joo 'na' na tileicanty'iaaya, ee joo na cwinty'iaayâ, ticaljoty'eⁿ'na', saq joo na titquioo' m'aaⁿ ndo' m'aaⁿ.

5

Nnto'ñooⁿ'ya seii'a na xco

¹ Seii'a nmeiiⁿ la'xmaⁿ'na' cha'cwijom cwii w'aa na cwe' cwantindyo chu waana'. Ndo' manquiuuya xe' nntyuui' juuna' jnda seijndaa'ñe Ty'oqots'om w'aa na xcona' jo cañoom'luee na ticantycwii na waana', na nchii nn'aⁿ l'a juuna'. ² Ee mayuu' yocheⁿ na cwitandoo'â ñequio seii'a nmeiiⁿñe, cwila'ncjoo'ndyo ee queeⁿ n'ogoⁿ'ya na nnc'ogoⁿ'ya w'aaxco na waana' cañoom'luee, ³ ee na nla'xmaaⁿ'ya juuna', nntseijomna' jaa cha'cwijom ts'aⁿ na cwee liaa', nchii cha'na ts'aⁿ na ñecaseñe'. ⁴ Seii'a nmeiiⁿ na laxmaⁿ'na' cha'cwijom w'aa yuu na cwic'aaⁿ'ya, jaawi'ndaa'na', jo' cwilancjoo'ndyo ndo' matsei'ndaa'na' nquiuuya ee nchii cwe' na ñeca'ndyaaya seii'a na n'ndiina' jaa cha'cwijom ñecants'eⁿndyo, saq nc'e na ñe'cwaq'a seii'a na xcona', cha juu na laxmaaⁿ'ya na cwiwi'ndaa' ndo' na 'oowje cwitsuun'eⁿ'na' nc'e na laxmaaⁿ'ya na ticantycwii na cwitandoo'â. ⁵ Nquii Ty'oqots'om jnda seijndaa'ñe na nluui na luux', ndo' cha na m'moⁿ'na' na nntseicandaa'ñe juuna', jnda tquiaaⁿ Espiritu Santo naquii' n'ogoⁿ'ya, cwii na ma'moⁿ'na' na cwiljoty'eⁿ ñ'oom na jnda tsoom.

⁶ Jo' chii cwiñ'omt'maaⁿ'ndyo n'ogoⁿ'ya na yocheⁿ na ndicwaⁿ tandoo'â ñequio seii'a nmeiiⁿ, tyooto'ñooⁿ'ya w'aaya, ñecatsona' na tic'ogoⁿ'ya ñequio nqueⁿ na cwiluiñeⁿ na matsa'ntjoom jaa. ⁷ Ee cwitsam'aaⁿ'tyaaya nc'e na cwila'yuy'a cwii n'ogoⁿ'ya ñ'eⁿñe, nchii nc'e na cwinty'iaandaaya jom. ⁸ Saa m'aaⁿ'ya na quit'maⁿ n'ogoⁿ'ya Ta Jesús ndo' nl'ueyaya n'ogoⁿ'ya na tacatandoo'tyaaya ñequio seii'a nmeiiⁿ cha nndaq nntandoo'â yuu na m'aaⁿ. ⁹ Jo' chii cha'tso na cha'tso na cwil'aaya, cwijoo' n'ogoⁿ'ya na ñequi'cheⁿ'ca'laaya yuu na cwi-jaaweel'ntjeee', meiiⁿ na cwitsam'aaⁿ'tyaaya ñ'eⁿ seii'a nmeiiⁿ, oo meiiⁿ na jnda 'ndyaaya juuna'. ¹⁰ Ee cha'tsondyo nncwinty'jaa'â jo nnom Cristo na nncu'xeeⁿ'jaa, cha cwii cwiindyo nnto'ñooⁿ'ya cantyjati na jnda ñe'aa xjeⁿ na ñe't'ogoⁿ'ya ñequio seii'a, aa na maty'iomyana' ndo' aa na tia.

Cwiljoya ts'om Ty'oqots'om ñ'eⁿndyo nc'e Cristo

¹¹ Nc'e na nntu'xeⁿndye nn'aⁿ, jo' chii cwijoo' n'ogoⁿ'yâ na quiandye nn'aⁿ cantyja 'naaⁿ'aⁿ. Nquii Ty'oqots'om ntyijijndaa'ñe chiuu n'ogoⁿ'yâ ndo' ntyjaa' n'ogoⁿ'yâ na mati 'o. ¹² Tinc'oom' n'om'yo' na ñe'calat'maaⁿ'ndyo che'ncjooⁿyâ ndaa'yo'. Jâ cwe' cwiñequiaayâ na wanaaⁿ na c'om'yo' na jnda nquii'yo' jâ, cha nndaq nla'lcwe'yo' ñ'oom ndaaⁿ nn'aⁿ na cwilas'andye cantyja chiuu na cwiwitquioo', nchii cantyja chiuu tseixmaⁿ ts'aⁿ naquii' ts'om. ¹³ Ee meiiⁿ cwilue nn'aⁿ na jnda teintjei'ndyô, luaa' laxmaaⁿ'yâ nc'e Ty'oqots'om, ndo' xeⁿ laxmaaⁿ'yâ ts'aⁿ na yaa', luaa' waa cha' cateijndeina' 'o. ¹⁴ Juu na m'aaⁿ Cristo na candya' ts'oom jâ cwiluiñena' cwii na matsa'ntjomna' ee nquiuuyaayâ na tueeⁿ'eⁿ cwentaa cha'tsondye nn'aⁿ, jo' chii cha'tsondyo cwiluiindyo l'oo. ¹⁵ Tueeⁿ'eⁿ cwentaa cha'tsondye nn'aⁿ cha joo nn'aⁿ na cwitandona' tic'omtina cantyja na l'ue n'om nquieena, saq catando'na cantyja

'naaⁿ nqueⁿ na tuee^meⁿ ndo' tando'xcoom cwentaana. ¹⁶Jo' chii je' tacotjeii'â cwenta chiuu tseixmaⁿ ts'aⁿ cha'xjeⁿ nn'aⁿ tsjoomnancue cweitjeii'na cwenta chiuu tseixmaⁿ cwii x'iaana. Tyowaa cwii tiempo maluaa' tyotjeii'â cwenta chiuu tseixmaⁿ Cristo saã je' tacol'aayâ na ljo'. ¹⁷Jo' chii ts'aⁿ na matseitjoom'na' juu ñequio Cristo, cwiluiiñe ts'aⁿ na jndã tuiiñe xco. Cha'tso na tijo'ndyo na ñeseixmaaⁿ jndã teinom, cha'tso cantyja 'naaⁿaⁿ laxmaⁿ xcona'.

¹⁸Nquii Ty'oqts'om mach'eeⁿ ts'iaaⁿmeiⁿ, majom maqueeⁿ jaa na cwiljoya ts'oom ñ'eⁿndyo n'eⁿ Cristo ndo' maty'ioom ts'iaaⁿ jaa na quiandye nn'aⁿ na caljoya ts'oom ñ'eⁿndyena. ¹⁹Luaa matsona': Cwiljoya ts'om Ty'oqts'om ñ'eⁿ nn'aⁿ n'eⁿ Cristo, meiⁿ ticwjaa'ñe cwenta na la'xmaⁿna jnaⁿ, ndo' ty'ioom ts'iaaⁿ ndaayâ na ñequeiaayâ ñ'oom ndaaⁿ nn'aⁿ na cwiljoya ts'oom ñ'eⁿndyena. ²⁰Je' cwiluiindyô nn'aⁿ na cwila'candii 'o ñ'oom na matseicwanom Cristo na m'aⁿyo'. Maty'iomna' na nquii Ty'oqts'om matseytooniê ndaa'yo' ñequio ñ'omndyuaayâ. Jo' chii ñequio xuee' Cristo cwila'ty'oondyo ndaa'yo' na caljoya n'om'yo' ñ'eⁿ Ty'oqts'om. ²¹Cristo meiⁿcwii jna' t'icatseixmaaⁿ, saã n'eⁿ na candya' ts'om Ty'oqts'om jaa, jo' na s'laa na matseixmaaⁿ jna' cha jaa na matseitjoom'na' ñ'eⁿñe ndaaⁿ nla'xmaaⁿya cantyja na maty'iomnyana' cha'xjeⁿ na maca'na'.

6

¹N'eⁿ na cwiluiindyô nn'aⁿ na cwil'a ts'iaaⁿ ñ'eⁿ Ty'oqts'om, cwil'aayâ ty'oo ndaa'yo' na til'a'yo' na ticato'ñoom'yo' naya na matseixmaaⁿ. ²Ee naquii' ñ'oom' Ty'oqts'om na teiljeii matsoom:

Jndiia ñ'oom na tsu' nqoⁿ juu xjeⁿ na tjawee' ts'oqⁿ ñ'eⁿndyu'.

Teijndeiya 'u juu xuee na seijndaa'ndyo na nncwji'n'maa'ndyo 'u.

Cala'nqⁿyo' ñ'oomwaa' na tso Ty'oqts'om. Je' cwiwee' xjeⁿ na ñecateijneiⁿ 'o. Je' xcwe xjeⁿ na jeeⁿ ñe'cwji'n'maa'ñe 'o.

³Meiⁿcwii tiquil'aayaayâ cha catseilcwe'na' ts'om ts'aⁿ, tints'aana' na tia ñ'oom cwiwineiⁿ cantyja 'naaⁿ ts'iaaⁿ na cwil'aayâ. ⁴Na cha'tso na cwil'aayâ cwijoo'ya n'oqⁿyâ na m'mqⁿna' na cwiluiindyô nn'aⁿ na cwindye'ntjomtyeⁿ nnom Ty'oqts'om, na jndye nnom nawi' na cwiwinqoⁿyâ, m'aa'yâ na t'ma'ya n'oqⁿyâ, ñequio na matseitjoona' na ñeii'uee'ndyo ndo' cantyja 'naaⁿ cwii cwii nnom najnde'i'na' na mat'uiina'jâ, ⁵cwitjoqⁿyâ na cwiachoo'â cwil'a nn'aⁿ, ndo' na cwitioomna jâ l'aancjo. Quia waa tacwaxua ndyueena cjooyâ. Ndo' mati m'aa'yâ na jndei'na' na cwil'aayâ ts'iaaⁿ cha'na mei'quiandyo ts'aⁿ na m'aaⁿ moso. Ndo' na macwji'na' tsa'ntsjom ndaayâ ndo' mati cwitjoqⁿyâ na matseitjoona' ljo' nntquiaayâ, ⁶mati cwit'mqoⁿyâ na cwiluiindyô nn'aⁿ na cwindye'ntjomtyeⁿ nnom Ty'oqts'om cantyja 'naaⁿ na lju' na cwitsaam'aa'yâ ndo' mati na cwila'nqⁿâ ñ'oom na mayuu' ndo' na m'aa'yâ na nioom' n'oqⁿyâ ñequio nn'aⁿ, ndo' na ya nn'a'ndyo quio joona, ma'mo'na' na ljo' n'eⁿ m'aaⁿ Espiritu Santo ñ'eⁿndyo, ndo' cantyja 'naaⁿ na xcwee'ya n'oqⁿyâ na wi' n'oqⁿyâ nn'aⁿ, ⁷ma'mo'na' na ljo' n'eⁿ xcwee' n'oqⁿya na cwiñequeiaayâ ñ'oom na mayuu', cwiluii na ljo' ñequio najndei'na' na matseixmaaⁿ Ty'oqts'om. Ntyjaya ndo' ntyjatymaⁿ cwiwil'uee'ndyo l'ots'iaaⁿ na maty'iomnyana'. ⁸Quia waa cwila't'maa'ndye nn'aⁿ jâ, quia waa ticuee' n'omna jâ. Quia waa cwiluena na ya nn'a'ndyo, ndo' quia waa cwiluena na tia nn'a'ndyo. Quia waa cwiluena na cantundyô meiⁿ ñ'oom na mayuu' cwilanaqⁿyâ. ⁹Waa xjeⁿ na cwil'a nn'aⁿ ñ'eⁿndyo cha'cwijom la'xmaaⁿya nn'aⁿ na tjaa 'ñeeⁿ cwajnaaⁿ meiⁿ jndye nn'aⁿ m'aⁿ na cwita'jnaaⁿna jâ. Waa xjeⁿ teincuu' m'aa'ya na ñe'cala'cwjeena jâ saã ndicwaⁿ cwitandoo'a, cwiachoo'â saã tyoowjaayâ. ¹⁰Meiⁿ na maniom na matseichjoo'na' n'oqⁿyâ saã m'aa'yâ na neii'ya. Meiⁿ na jeeⁿndyo saã cantyja 'naa'yâ maquee'na' jndye nn'aⁿ na tyandyena jo nnom Ty'oqts'om. Meiⁿ na mei'chjoo' tjaa na cwilei'ñ'oqⁿyâ, saã cha'tsoñ'eⁿ la'xma'na' cwentaayâ.

¹¹'O nn'a'ya na cwila'yuyoy' na m'a'nyo' tsjoom Corinto, tyoonquiq'nn'aa'yâ 'o, ndyeyu cwilanaqⁿyâ ndaa'yo'. Tyoola'cuu'â ndaa'yo' chiuu m'aaⁿ n'oqⁿyâ ñ'eⁿndyo'. ¹²Meiⁿcwii tyooch'eena' na wandii' n'oqⁿyâ ñ'eⁿndyo'. Saã xeⁿ laxmaⁿyo' na wandii' n'om'yo' ñ'eⁿndyo quia jo' nco'yo' waa chiuu cantyja 'na'yo'. ¹³Cha'xjeⁿ nquii tqiue ts'aⁿ matseineiⁿ ndaaⁿ ntseinda, mats'aa ty'oo ndaa'yo', c'om'yo' na jnda nquii'yo' ja cha'xjeⁿ jnda ntyjiia 'o.

Cwiluiindyô wa'ts'om 'naaⁿ Ty'oqts'om na wando'

¹⁴Tilax'iaa'ndyo' ñequio nn'aⁿ na tyoolayu', ee xeⁿ luaa' cwil'a'yo' tixotseiljoyuna' 'o ñ'eⁿndyena. Ee nn'aⁿ na cwil'a yuu na maty'iomnyana' xondaq nlayomndyena ñequio juu na matseixmaⁿ natia. Meiⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñequio na cwiluiiñe naxuee xondaq nla'x'iaa'ndye ñequio na tseixmaⁿ najaaⁿ. ¹⁵Ee xotseitjoom'na' Cristo ñequio Satanás. Ndo' mati ts'aⁿ na matseyiu', xondaq nntseitjoom'na' jom ñequio cwii ts'aⁿ na tyootseyiu'. ¹⁶Nn'aⁿ na cwiluiindyô waa' Ty'oqts'om, ¿aa ndaaq nlejom ñ'oom joona ñequio nn'aⁿ na cwila't'maa'ndye 'na' na nchii jom cwiluiindyena'? Ee 'o cwiluiindyô' wats'om 'naaⁿ Ty'oqts'om na wando', cha'xjeⁿ tsoom:

Ja nnc'oqoⁿ naquii^l n'omna, ndo^l nncongoqoⁿya quii'ntaaⁿna.

Ja nntseixmaⁿya Ty'oqots'om cwentaana, ndo^l jooona nluindyena tmaaⁿl cwentaya.

¹⁷ Ndo^l na luua^l waa, mati waa cwiicheⁿ ñ'oom'm na teiljeii na matso nqueⁿ na cwiluiiñê na matsaⁿntjoom jaa. Matsoom:

'O je^l, calui^lyo^l quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na tia nn'aⁿndye.

Catjei^lndyo^l cantyja ljo^l laxmaⁿ naⁿñeeⁿ.

Meiⁿ tant^lue^lyo^l 'naⁿ na tilju^l tseixmaⁿ.

Xeⁿ nmeiⁿ nla^lnda^lyo^l quia jo^l nloñqⁿya 'o.

¹⁸ Ndo^l nntseixmaⁿya Tsotye^lyo^l.

Ndo^l mati 'o nla^lxmaⁿyo^l ntseindaaya na naⁿnom ndo^l naⁿlcu.

Nmeiiⁿ ñ'oom na tso nqueⁿ na matseixmaaⁿ na catsaⁿntjoom jaa na tjacantyja na cwiluiiñê najneiⁿ.

7

¹ 'O nn'aⁿya na jeeⁿ wi^l ts'oqoⁿya, nc'e na la^lxmaaⁿya ñ'oommeiⁿ na jnda^l tso Ty'oqots'om na nnts'aaⁿ, jo^l chii macaⁿna' na cala^llju^lndyo cantyja 'naaⁿ cha'tso na matseicw'aaⁿñena^l sei^la ñequio n'oqoⁿya. Ndo^l ñequio na nquiaaya na nc'oom na ticjawee^l ntyjeeⁿ ñ'eⁿndyo, canda^ll quiandyoñ^laaⁿ cha'tso na l'ue ts'oom.

Neiiⁿ Pablo na joo nn'aⁿ Corinto tioo^l n'omna ñ'eⁿñê

² Cwa quiandyo^l na nntseitjoom'nnda^lna^l jâ ñ'eⁿndyo^l. Jâ meiⁿjom ndii^l tyool'aayâ nawi^lndyô ñ'eⁿndyo^l. Meiⁿ tyoola^ltjoqondyô nnom meiⁿcwiindyô 'o, meiⁿ na nñeⁿquiqoⁿnn'aaⁿyâ 'o. ³ Saa nchii luua^l matsjoo^l na matseia^la 'o ee jnda^l ñetsjoo^l na m'aⁿyo^l naquii^l ts'oqoⁿya meiiⁿ na nntandoo^lâ oo meiiⁿ na nncwjaayâ ñ'eⁿndyo^l. ⁴ T'maⁿ waa na t'maⁿ ts'oqoⁿya 'o ndo^l jeeⁿ neiⁿya 'o. Quii'ntaaⁿ cha'tso nawi^l na cwiwinqoⁿyâ tileicantycwii na m'aaⁿya na neiⁿya.

⁵ Ee cantyjati na squiaayâ ts'oqonda Macedonia, tileiquiaana^l na nnta^ljndyaayâ ee lomañjaaⁿ jndye nnom na tyoco^lwi^lna^l jâ, tyolawendye nn'aⁿ nacjooyâ ndo^l macaty^luaya. ⁶ Saa nquii Ty'oqots'om na mañequiaaⁿ na t'maⁿ n'om nn'aⁿ na m'aⁿ na chjoo^l n'om, man-quii^ltyeeⁿ tquiaaⁿ na t'maⁿ n'oqoⁿyâ na tyjee^lcañoom Tito jâ, ⁷ ee nchii macanda^l cwe^l na tyje^lcañoom jâ, saa mati nc'e na tquia^lyo^l na neiⁿeⁿ na tyom^laaⁿ ñ'eⁿndyo^l. Ee seicañeeⁿ na jeeⁿ ñeⁿcanty^lia^lyo^l ja, ndo^l na tia nquiu^lyo^l ljo^l na tuui quii^l ntaaⁿyo^l. Mati tsoom na tyojoo^l n'om^lyo^l na nla^lcanda^lyo^l ñ'oom na seijndo^la n'om^lyo^l. Ndo^l quia na jndiiaⁿ na ljo^l, t'maⁿti tiao na neiⁿya.

⁸ Ee meiiⁿ na juu carta^lñeeⁿ seichjoo^lna^l n'om^lyo^l, saa tico^ltiana^l ntyjii na ljo^l s'aa ee jnda^l ljeiya na cwe^l chjootindyô s'aana^l na tco^ltiana^l nquiu^lyo^l, ⁹ saa je^l neiⁿya na seicwanoⁿya juuna^l meiⁿ nchii na seichjoo^lna^l n'om^lyo^l na tquiaana^l na neiⁿya, tquiaana^l na neiⁿya na 'o tiao^l n'om^lyo^l, na jo^l jo^l tjawee^l ntyjii Ty'oqots'om. Ndo^l na luua^l tquiioo^lya na nchii s'aaya cwii nnom na seilcwe^ltya^lna^l 'o. ¹⁰ Ee quia na mañequiaa Ty'oqots'om na matseichjoo^lna^l ts'om ts'aⁿ cwii na ticatsaⁿntjomna^l na mach^lee, luua^l mach^leeⁿ cha nlcwe^l ts'om ts'aⁿ, cha nnda^l nncwji^ln'maaⁿñê juu. Ndo^l na luua^l mach^leeⁿ meiⁿ xocatso tsaⁿñeeⁿ na cwe^l ts'iaaⁿndyo na lcwe^l ts'om. Saa nn'aⁿ na tyoola^lyu^l meiiⁿ jnaⁿ na laxmaⁿna mach^leena^l na chjoo^l n'omna, maxjeⁿ tiñe^lcalcwe^l n'omna. Ndo^l cwe^l jnaaⁿ jo^l cwiitsuundye añaⁿna. ¹¹ Queⁿyo^l cwenta juu na tyom^laⁿyo^l na chjoo^l n'om^lyo^l teil^luee^lñe Ty'oqots'om. Juuna^l s'aana^l na tqueⁿndyo^l na jla^ljndaa^lndyo^l. S'aana^l na jla^lliao^lndyo^l na luua^l s'aa tsaⁿñeeⁿ ndo^l t'om^lyo^l na nquia^lyo^l xeⁿ chiuu nnts'aa Ty'oqots'om ñ'eⁿndyo^l. Mati s'aana^l na ñeⁿcanty^lia^lyo^l ja ndo^l tqueⁿtyeⁿyo^l na cjameintyjeeⁿ nati na s'aaⁿ.

¹² Quia jo^l nchii cwe^l tomti cantyja 'naaⁿ joo ts'aⁿ na seitjooñe, jo^l na seiljeiya carta^lñeeⁿ, meiiⁿ nchii cwe^l cantyja 'naaⁿ tsotyeⁿ na jlui^ljnaaⁿñe, saa seiljeiya juuna^l cha^l jo nnom Ty'oqots'om nntseica^lmo^lyana^l na 'o jnda nquiu^lyo^l ja. ¹³ Ndo^l na maljeiya na ljo^l, tquiaana^l na ty'oⁿt'maaⁿndyo ts'oqoⁿ.

Majndeitiicheⁿ quia na ljeiya na jla^lñ'oom^lndyo^l Tito ts'iaaⁿ na tjaaⁿ na m'aⁿyo^l. Ndo^l na teijndeii^l jom mati tquiaana^l na neiⁿya nc'e s'aana^l ntyjeeⁿ cha^lcwijom na m'aaⁿ waⁿaⁿ. ¹⁴ Meiⁿ ticalui^ljnaaⁿndyo quia na tjei^ls'aya 'o nnoom, na tsjooya na ntyjiyaya na 'o nla^lcanda^lndyo^l ñ'oom na nntsoom, ndo^l cha^lxjeⁿ jlui^lyuu^l cha'tso ñ'oom na jnda tjei^lyuu^lndyo ndaa^lyo^l, mati cha'tso ñ'oom na jnda l'uuyâ nnoom cantyja 'naⁿyo^l, jnda^l jlui^lyuu^lna^l. ¹⁵ Ndo^l nc'e na luua^l, jndati ntyjeeⁿ 'o na majaañjoom^l ts'oom na tyola^lcanda^lndyo^l ñ'oom na tsoom ndaa^lyo^l, na ñequio na tyotueⁿndyo^lcje^lyo^l ndo^l na cwi^lcatyue^l neiⁿyo^l. ¹⁶ Jeeⁿ ndyaa^l neiⁿya na canda^lya nnda^l nnc'oⁿt'maaⁿndyo ts'oqoⁿya ñ'eⁿndyo^l.

8

S'om na nnteijndeina' nc'iaana na cwilayu'

¹ Ndo' je' 'o nn'aa'yâ na cwila'yu'yo', l'ue n'oo'yâ na caliu'yo' cantyja 'naa' naya na mach'ee Ty'oqots'om ñequio ntmaa' nn'a' na macwjee'le' cwentaa'a' na m'a'na ts'oogdaa Macedonia. ² Ee jooa meii' n' jndye nnom nawi' na jaa'na' na cwiwinomna, m'a'na na neii'na, ndo' meii' na jee' n' nty'iaandyena saã ndoo' ntyjii ts'a' na tyandyena na tinc'uaa' tquiana s'om na nnteijndeina nn'a' na matseitjoona'. ³ Macwji'yuu'ndyo cantyja 'naa'na ee tquiana ñequio na xcwee' n'omna, ndo' mei' titomndyo tquiana ee maxje' l'jo' l'ue n'omna. ⁴ Jndye ty'oo tyol'ana ndaayâ na nnta'ncueeyâ na nla'jomndyena na nnteijndeina nn'aa'ya na cwila'yu' Jerusalén. ⁵ Mei' nchii l'ana cha'xje' na jla'tiuuyâ, ee tquiandyejndyeena naquii' l'o Ta Jesús na caluii ñ'e'ndyena yuu na maca'na', nda' jo' l'luena ndaayâ na cal'uuyâ chiuu l'ue ts'om Ty'oqots'om na cal'ana. ⁶ Nc'e na luua' waa, l'aayâ ty'oo nnom Tito na catseicandaa'ñê ts'iaa' nayawaañe na to'jñee' quii'ntaa'nyo' na cwila'tjom'yo' s'om'ñee'. ⁷ Ee 'o jndye nnom cwiwitquioo' na 'o ma'na'ti'yo' nchiiti nt'omche' nn'a' na cwila'yu': 'O t'ma'ti waa na cwila'yu'ya n'om'yo' ñ'e' Ty'oqots'om. 'O jndyendo' ya cwiit'mo'yo' ñ'oom'm ndaa' nt'omche'. 'O xcweti cwila'no'nyo' cantyja 'naa'a'. 'O quee'ti n'om'yo' na cwindye'ntjom'yo' nnoom. 'O jnda nquiu'yo' ñ'e'ndyô. Nc'e na nmei' la'xma'nyo', jo' chii matsona' na mati nncwinom'yo' nt'omche' nn'a' na cwilayu' na t'maa'nti ñequia'yo' na nnteijndeina' nc'iaa'yo' na cwila'yu'.

⁸ Na matsjoo ñ'oomwaa', nchii na matsa'ntjora'yo' 'o chiuu cal'a'yo'. Saã ñequii'che' l'ue ts'oo' na caliu'yo' na nt'omche' nn'a' quee' n'omna na cwil'ana na l'jo'. Ndo' na nla'jomndyo' m'mo'yana' na xcwee' n'om'yo' na jnda nquiu'yo' na ñ'ee'. ⁹ Ee macwila'no'nyo' cantyja 'naa' juu naya na matseixma' Ta Jesucristo. Ee meii' ñet'oom na tjacantya na tyañe cañoom'luee, saã nc'e na jee' candya' ts'oom 'o s'aañe che'nque' na nty'iaa'ñe'ee'. Ndo' na l'jo' s'aa' maquee' 'o na cwiluiindy' na tyandy' jo nnom Ty'oqots'om.

¹⁰ Matsjoo ndaa'yo' chiuu waa na m'aa' ts'oo' cantyja 'naa' ñ'oomwaa' cha cateijn-deiina' 'o. Ee 'o machu'che' jla'tiuuy'yo' na ñe'cateijndeiy'yo' nn'a' Jerusalén ndo' xje'ñee' jla'cato'yo' na nla'tjom'yo' s'om. ¹¹ Jo' chii cjoo' n'om'yo' na nla'candaa'ndyo' ñ'oomwaa', ee tyom'a'nyo' na quee' n'om'yo' na ñequia'yo' s'om na nnteijndeina' nn'a' na cwila'yu' jo' jo', cha'xje' na s'aana' naquii' n'om'yo' quia jo', jo' quia'yo' cantyjati na cwileiñ'om'yo'. ¹² Ee xe' na mayuu' na l'ue ts'om ts'a' na ñequiaa' cwentaa' Ty'oqots'om, jom maco'ñoom na maleiñ'oom ts'a', nchii macaa' na ticuaa l'o ts'a'.

¹³ Mei' nchii matsjoo na cateijndeiy'yo' nt'omche' nn'a' cha na catseitjoona' na cwilei'uee'ndyo'. ¹⁴ Maty'iomna' na tjoom' cateijndeii nn'a' nc'iaana na cwila'yu'. Je' 'o na majndaa'ti m'a'nyo' maxje' nndaã nnteijndeiy'yo' nn'a' Jerusalén 'na' na matseitjoona' jooa, cha cwiiche' ndii' quia na ndaa' nliu jooa mati nndaã nnteijndeina yuu na matseitjoona' 'o, ndo' na luua' nl'a'yo', ñe'cwii xje' nnteijndeina' 'o ñ'e'ndye jooa, ¹⁵ cha'xje' matso ñ'oom' Ty'oqots'om na teiljeii: "Ts'a' na majndye maná tyocañe', títseicwaljoo'na', ndo' mati juu ts'a' na tijndye tyocañe', títcatseitjoona' jom."

Tito ñequio nn'a' na cwiteijndeii jom

¹⁶ Mañequiaya na quian'uaa' Ty'oqots'om cantyja 'naa' nn'aa'ya Tito. Ee cha'xje' na m'aa' ts'oo' chiuu nnteijndeitya' 'o, maluaa' m'aa' ts'oom cantyja 'na'nyo'. ¹⁷ Ee neii'ena quia tsjogya nnoom na cjaacant'yiaa'nnaa'a' 'o. Ndo' nc'e na quee' ts'oom na ñe'cateijnei' 'o, jo' chii mawjaacando'nnaa'a' 'o ee mati jom l'ue ts'oom na l'jo'.

¹⁸ Ñ'e' Tito cwijñoo'yâ cwiiche' nn'aa'ya na matseyu'. Quii'ntaa' ntmaa' nn'a' na macwji' Ty'oqots'om cwentaa'a' waa ñ'oom na jee' ya mañequiaa' tsa'ñee' ñ'oom naya 'naa' Ty'oqots'om. ¹⁹ Ndo' nchii macandâ na luua' waa. Joo ntmaa' nn'a' na macwji' Ty'oqots'om cwentaa'a' ndyuuaameii'ñe, jnda ty'ioomna ts'iaa' jom, na nncjaañ'ee' ñ'e'ndyô quia nntsaayâ Jerusalén na nntsaaca'ndyaayâ s'om na cwil'a'yo' naya na ñ'ee', na cantyja 'naa' jo' matseit'maa'ñena' Ty'oqots'om ndo' m'mo'na' na ñe'cateijndeiiya na ñ'ee'. ²⁰ We ndyeendyô ñecwi nntsaayâ Jerusalén cha tjaa' ñee' nntseitiuu na tis'a cwil'aayâ ñ'e' s'om'ñee'. ²¹ Ee nchii macandâ jo nnom Ty'oqots'om cwique'ndyô na nl'aayâ yuu na maty'iomnyana', saã mati jo ndaa' nn'a'.

²² Ñequiondye jooa cwila'cwanoo'yâ cwiiche' nn'aa'ya na jndye nnom na mach'ee' ma'mo'na' ndaayâ na jee' quee' ts'oom ts'iaa' 'naa' Ty'oqots'om ndo' je' majndeitiiche' na luua' ee cantyja 'na'nyo' mañ'oom t'maa'ñê ts'oom. ²³ Xe' m'aa' ts'a' na mawax'ee' ñee' cwiluiñe Tito, candu'yo' na cwiluiñe x'iaya. Matseijomñê ñ'e'ndyô na cwindye'ntjoo'yâ ndaa'yo'. Ndo' xe' cwita'x'ee' nn'a' cantyja 'naa' nt'omche' na m'a' candu'yo' na ntmaa' nn'a' na macwji' Ty'oqots'om cwentaa'a' cwijñoomna na m'a' ts'iaa' 'naa'a' ndo' matseit'maa'ñena' Cristo cantyja 'naa'na. ²⁴ Jo' chii cat'mo'ndyeyu'yo' na mayuu'che' jnda

nquiu'yo' naⁿm'aⁿ cha caliu ticwii cwii tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oqots'om cwentaaⁿaⁿ. Ee na nl'a'yo' na ljo', cha'tsondey nn'aⁿ na cwila'yu' nliuna na ticantundyô na cwiiteji'â ñ'oom na jeeⁿ ya cwila'candaaⁿndyo'.

9

Nla'tjomna s'om na nl'ana naya nc'iaana na cwila'yu'

¹ Cautyja 'naaⁿ na nla'tjom'yo' s'om na nl'a'yo' naya nn'aⁿ na macwji' Ty'oqots'om cwentaaⁿaⁿ, meiⁿ tacaⁿna' na nntseiljeityaya ñ'oommeiⁿ. ² Ntyjiyaya na queeⁿ n'om'yo' na nntei'jnde'yo'. Jnda ñetjii's'aya 'o ndaa nn'aⁿ ñjaaⁿ ts'ondaa Macedonia na 'o na m'aⁿ'yo' ts'ondaa Acaya, machu' jla'jndaa'ndyo' na nntei'jnde'yo'. Ndo' majndye nn'aⁿ ts'ondaa Macedonia mati ñe'catei'jnde'ina nc'e 'o jeeⁿ queeⁿ n'om'yo' ñ'oom'ñeeⁿ. ³ Saa meiiⁿ na luua', majñooⁿya na m'aⁿ'yo' na nnc'oona na m'aⁿ'yo' cha ticats'aana' na tiyuu' ñ'oom ya na jnda tsjooya cautyja 'naⁿ'yo', cha na c'omc'eendyo' cha'xjeⁿ na jnda tsjoô ndaana. ⁴ Ee quia na nntsquiaaya na m'aⁿ'yo' ñequio nn'aⁿ Macedonia na nnc'oo ñ'e'ndyo, ndo' xeⁿ nleitquioⁿ na tic'omc'eendyo' ñequio s'om'ñeeⁿ, jeeⁿ t'maⁿ nlu'i'jnaaⁿndyo, ndo' mati 'o. ⁵ Nc'e na ljo' matsona' na caⁿ'a ndaa nn'aaⁿya nmeiiⁿ na nnc'oojndyeena na m'aⁿ'yo' na nla'candaaⁿndyo' s'ommeiⁿ na jnda jndu'yo' na ñequia'yo'. Ndo' na luua', joo s'ommeiⁿ cwiñequia'yo' jooⁿa' ñequio na xcwee' n'om'yo', nchii cwe' na jndei' ndyuuaayâ.

⁶ Saa cjaañjoom'ya n'om'yo' ñ'oomwaa na cwe' tjañoom! Juu ts'aⁿ na tijndye tsjaaⁿ manom', tit'maⁿ nntseive. Saa ts'aⁿ na mata tsjaaⁿ manom', majndyeti nntseive. ⁷ Quia jo' cwii cwiindyo' 'o catseitiuu cwanti na ñequiaa na nntei'jndei' ts'iaaⁿwaa'. Nchii ñequiaa ñequio najnde'na' oo na tixcwee' ts'om, ee cjaawee' ntyjii Ty'oqots'om nn'aⁿ na cwiñequia 'naⁿ na waa luee ñequio na jnda nquiuuna jom. ⁸ Ee jom candaaⁿya ndaa ñequiaa' cha'tso na macaⁿna' 'o hasta waljoo'cheⁿ na nleil'uee'ndyo', ndo' mati ndaa nntei'jnde'yo' nt'omcheⁿ. ⁹ Cha'xjeⁿ ñ'oom' Ty'oqots'om na teiljeii na matsona':

Ty'oqots'om ñequio na xcwee' ts'oom mateix'eeⁿ nn'aⁿ na nty'iaandye,

Cha'tso na maty'iom'yaⁿ na matseixmaaⁿ, m'aaⁿ ndo' m'aaⁿna'.

¹⁰ Jo' chii nquii Ty'oqots'om na mañequiaaⁿ tsjaaⁿ na nnom' ts'aⁿ, ndo' na cwiwe' ntjom cha niom na lcwa' ts'aⁿ, ñequiaaⁿ na nleil'uee'ndyo' ndo' nlei'jndyena' cha ndaa nntei'jnde'yo' nt'omcheⁿ nn'aⁿ na macaⁿna' jooⁿa. ¹¹ Ndo' na luua', nlei'jndye 'naⁿ'yo' cha ñequio na xcwee' n'om'yo' ndaa nntei'jnde'yo' nt'omcheⁿ nn'aⁿ. Ndo' quia na nntsañ'ooⁿyâ tsjo'ñjeeⁿ na cwiñequia'yo' nnts'aana' na joo nn'aⁿ na matseijjoona' ñequiana na quian'uaa' Ty'oqots'om. ¹² Ndo' na ljo' nl'a'yo', nchii macandâ na matseijndaa'ñena' ljo' na macaⁿna' na'ñeeⁿ, mati nla't'maaⁿndyena Ty'oqots'om na nluena na quian'uaaⁿaⁿ cautyja 'naⁿ'yo'. ¹³ Jooⁿa nla't'maaⁿndyena Ty'oqots'om ee juu na cwiitejnde'yo' jooⁿa m'moⁿna' ndaana na cwila-candaaⁿndyo' chiuu cwiit'mooⁿ ñ'oom naya 'naaⁿ Cristo. Ndo' mati nla't'maaⁿndyena jom na jeeⁿ xcwee' n'om'yo' na cwiitejnde'yo' jooⁿa ndo' mati nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwila'yu'. ¹⁴ Ndo' nc'e na ljo', nnts'aana' na nla'neiⁿna nnom Ty'oqots'om na catio'naaⁿñê 'o. Nnc'omna na jnda nquiuuna 'o nc'e cautyja 'naaⁿ'juu naya na matseixmaaⁿ, jo' na cwila'yo' naya jooⁿa. ¹⁵ Quial'uaa' Ty'oqots'om ee jnda tquiaaⁿ cwii na jeeⁿ cajnda na cwicandaaya na tjaa'naⁿ ñ'oom na ndaa nlanaaⁿya na nleixcwe na m'moⁿna' na ljo'.

10

Nc'e cwiluiñe Pablo apóstol, waa najndei na matseixmaaⁿ

¹ Ja Pablo, nc'e Cristo m'aaⁿ na candya' ts'oom jaa ndo' t'maⁿ ts'oom ñ'e'ndyo waa na mats'aa ty'oo ndaa'yo'. Ee waa ñ'oom quia na m'aaⁿya ñ'e'ndyo', jeeⁿ nioom' ts'ooⁿ saa quia na tquia m'aaⁿya ñ'e'ndyo', jeeⁿ s'andyo. ² Macaⁿ'a cwii naya'ñeeⁿ ndaa'yo' quia na jnda tuannda'a na m'aⁿ'yo', nt'omndyo' 'o na cwindu'yo' na mats'aa cha'xje' cwil'a nn'aⁿ na tyoola'yu', til'a'yo' na nlca'na' na nntseijndei' 'ndyo nacjo'yo'. Ee quia na jnda mam'aa' quii'ntaaⁿ'yo' nliu'yo' na ti'maaⁿ ts'ooⁿ na nntseijndei' 'ndyo nacjoo na'ñeeⁿ. ³ Ee meiiⁿ na laxmaaⁿyâ cha'xjeⁿ nt'omcheⁿ nn'aⁿ saa tiquila'jndaayâ cha'xjeⁿ cwil'a jooⁿa na cwila'jndana na cala'jomndye nn'aⁿ ñequio ñ'oom na cwiñequiana. ⁴ Ee l'o ts'iaaⁿ na cwiwil'uee'ndyo' cha cathyui' ts'iaaⁿtyeⁿ na matseijndaa'ñe tsaⁿjndii tila'xmaaⁿna' cha'xjeⁿ joo na cwiwil'uee'ndye nt'omcheⁿ nn'aⁿ. Juu najndei na cwiluiñe Ty'oqots'om, tseixmaⁿna' l'o ts'iaaⁿ 'naaⁿyâ na nntseiyui'na' najndei na matseixmaⁿ tsaⁿjndii. ⁵ Ñequio najndei na matseixmaⁿ Ty'oqots'om cwila'tyuii'â cha'tso ñ'oom na jndo' n'om nn'aⁿ na cwi'oo nacjoom'm. Ndo' mati mei'quia na matseit'maaⁿñe cheⁿnquii ts'aⁿ, na juu jo' matseitsaaⁿñena' na nntsei'noⁿ ts'aⁿ cautyja 'naaⁿ'aⁿ. Cha'tso cautyja na matseitiuu ts'aⁿ, mats'aa na cju'cjena' juu jo' cautyja 'naaⁿ Cristo, cha catseicandaa'ñe ts'aⁿ jo nnoom. ⁶ Ndo' quia na jnda macwila'candaaⁿndyo'ñ'e'yo', m'aⁿc'aayâ na nnta'wii'a mei'quia nn'aⁿ na cwila'wendye nacjooyâ.

⁷O macandã cwe'l ljo' na cwiwitquioo', jo' cwiitjei'yo' cwenta. Mei'ñee'che' 'o na macwji' cwenta na m'aa'ñe cautyja 'naa' Cristo, matsona' na cwij'ya tsa'ñee' cwenta na mati jã majo' la'xmaa'yã. ⁸Mei' ticats'aana' na tia ntyjii na matseijndei' 'ndyo naquii' ts'iaa' na matseixma'ya na ty'iom Ty'oqots'om ja. Ee tquiaa' na matseixma'ya na ljo' cha nntei-jndeiina' na nntsanajndã'yo' cautyja 'naa'a', nchii cha nlco'wi'na' lo. ⁹Mei' ticatsona' na cwiindyo' 'o nnc'oom' ts'om na matseiljeiya cartamei' cwe' cha catseicaty'uena' juu. ¹⁰Waa ñ'oom na cwilue nt'om nc'iaa'yo' na matseiteincuu'ndyo ndo' na jee' jndã ñ'oom cho carta 'na'ya. Mati cwiluena quia mawã na m'a'yo' quia jo' cwiwitquioo' na ja ts'a' na mei' cwe' ti'naa'to mei' ti'na'ya na nntseichu'a ñ'oom. ¹¹Nquii ts'a' na luua' m'aa' ts'om, catsei'noo' quia na jndã mam'a'tjoo'a mati mañe'cwii xje' nnts'aa cha'xje' ñ'oom na teiljei cjoor' cartawaañe.

¹²Tquie nn'a' quii'ntaa'yo' na jee' nei'ncoo' ñ'oom cwila'nei'na ndã'yo' cautyja 'naa' chiuu cwila'xma' nquieena. Jã xocal'aayã na ljo'. Laxma'na nn'a' na cwe' cwil'ato quia na cwiitjei' che'nquieena cwenta cautyja 'naa'na ñequio chiuu cwil'oom'a' nt'omche' nc'iaana. ¹³Sãã tixocwinoo'ã na nla't'maa'ndyo che'ncjooyã cautyja 'naa' ts'iaa' na laxmaa'yã. Jã ñequi'che' nlanã'yã cautyjati na matseijndaa'ñe Ty'oqots'om ee jom tquiaa' na squia'cañooyã 'o na m'a'yo' tsjoom Corinto. ¹⁴Jo' chii quia cwil'uuyã na Ty'oqots'om ty'ioom ts'iaa' jã na cala'candiã' 'o cautyja 'naa' Cristo, tyoowinoo'ã meii' na wanaa' na nla't'maa'ndyo che'ncjooyã. Ee majã squia'cañooyã jndã'yã 'o ñequio ñ'oom naya'ñee'. ¹⁵Mei' tixocal'uuyã na cwentaa jã ts'iaa' na jndã mach'ee cwiiche'. Jã wandyo' cwil'aayã. Cwicautyjaa' n'oo'yã na juu na cwilayu'ya n'om'yo' ñ'e' Ty'oqots'om, nleit'ma'tina' cha' cautyja 'naa' jo' nncjaawit'ma'ti ts'iaa' 'naa'a' na cwil'aayã quii'ntaa'yo', sãã na nluii naljo' cha'xje' na matseijndaa'ñe. ¹⁶Quia jo' ndãã nntsã'oo'yã ñ'oom naya 'naa'a' ndãã nn'a' na tquiati m'a'na ñequio tsjom'yo' yuu na tyoondyena juuna'. Ee naljo' nntseitsaa'ñena' na l'uuyã na ts'iaa' na mach'ee cwiiche' ts'a' tseixma'na' ts'iaa' na l'aa jã.

¹⁷Jo' chii ts'a' na ñe'catseit'maa'ñe che'nquii, catseit'maa'ñe cautyja na mach'ee Ty'oqots'om ñ'e'ñe. ¹⁸Ee nchii matseit'maa'ñena' ts'a' quia na matseijndei' che'nquii na jee' cwijaacanjoom' cautyja 'naa'. Matseit'maa'ñena' juu quia na macjaawee' ntyjii Ty'oqots'om ñ'e'ñe.

11

M'a' nn'a' na tiyuu' na cwiluiindyena apóstoles

¹Toom cwe' na nnc'omt'maa'ndyo' n'om'yo' ñ'e'ndyo na nntseina' cha'xje' ts'a' na cwe' matseinei'to. Cwa, cal'a'yo' na ljo'. ²Ee m'aa'ya na xuaya 'o cha'xje' nquii Ty'oqots'om m'aa' na xuee' 'o. Ee seijndaa'ndyo ñomca 'na'yo' ñequio nquii Cristo. Ndo' ñe'catiogyã 'o l'oo' na nla'xma'nyo' cha'cwijom cwii yuscundyua na tyoom'aa' ñ'e' tsa'sa'. ³Eva tquii'nn'a' catsuu jom cautyja na jndõ' ts'omyo'. Mati macat'uã na joo ñomtiiu 'na'yo' nnquii'nn'a'na' lo, nnts'aana' na nla'tquioo'ndyo' ñequio na xcwe c'oom ts'a' na canda'ya ts'om Cristo. ⁴Ee 'o cwiljoya n'om'yo' ñ'e' nn'a' na cwe' cwiquieya na m'a'nyo' na cwila'nei'na ndã'yo' cautyja 'naa' cwiiche' Jesús, tanchii nquii Jesús na tyoñequiaayã ñ'oom' ndã'yo'. Ndo' wandyo' espirtu na cwito'ñoom'yo', tanchii nquii Espíritu Santo na to'ñoom'yo'. Ñ'oom na cwinequia na'ñee' cautyja chiuu na nlui'n'maa'ñe aña'na' ts'a', wandyo' juuna' ñequio ñ'oom na tyoñequiaayã ndã'yo'. ⁵Na'ñee' na cwiquei'cañom 'o na cwiluena na joona cwiluiindyena apóstoles na tjacautyja, sãã mei'chjoo ticats'aana' ntyjii na cjeti matseixma'ya ñ'e'ndye joona. ⁶Ee meii' na aa ti'na'ya na ya nntseinchu'a ñ'oom cha'xje' joona, sãã xcweya ñ'oom mantyjiiya cautyja 'naa' Jesucristo ndo' juu jo' jndã t'moo'ndyeyuuyã ndã'yo' cautyjati cha'tso na tyol'aayã.

⁷Ticwantjo'ya na tyoñequiaayã ñ'oom naya 'naa' Ty'oqots'om ndã'yo', ndo' nc'e na ljo' jãa mach'eena' ndoo' nquii'yo' na jee' seitjoondyo ndã'yo' na tju'ndyocjã cha nluu'i'tma'ndyo' 'o? ⁸Nt'omche' nntmaa' nn'a' na macwji' Ty'oqots'om cwentaa'a' tquiaana s'om na tca'na' ja. S'om'ñee' teil'uee'ndyo cha ndãã ndi'ntjo'ya ndã'yo'. ⁹Xje' na ñe'too'ya quii'ntaa'yo' ndo' na ñeseitjoona' ja, tãcju'a xuu nacjo'yo'. Ee nn'a' na cwila'yu' na m'aa' Macedonia tquiecanomna ja, tquiaana s'om na seitjoona' ja. Na cha'tsoñ'e' seijndo na tãcãoo xuu nacjo'yo', ndo' ñecwitco na nnts'aa na ljo'. ¹⁰Cha'xje' ñ'oom na mayuu' cautyja 'naa' Cristo m'aa'na' ñ'e'ndyo, jo' chii mei'cwii ts'a' ts'ondaa Acaya xonndãã nnts'aa na nntseitsaa'ñe na macwji's'andyo' na nei'ya na mats'aa naljo'. ¹¹Ndo' na luua' matsjoo, jãã nla'tiuuto'yo' na tiwi' ts'oo'ya 'o? Mantyjii'che' Ty'oqots'om na wi' ts'oo'ya 'o.

¹²Sãã xuee na cwijwaatina' jots'aa cha'xje' jndã ñes'aa cha nntseitsaa'ñena' na nntjei's'andye che'nquiee na'ñee' na cwiluena na ljo'yu cwil'ana ts'iaa' 'naa' Ty'oqots'om cha'xje' na cwil'aayã. ¹³Ee na'm'a' nchaal'uuyuu' na apóstoles joona, la'xma'na nn'a'

na cwe' cwinquo'nn'a^n. Joonaa cwe' cwil'ayana na cwiliuindyena nn'a^n na cwindyentjom nnom Cristo. ¹⁴ Mei^n ticsat'aana' na jee^n m'aa^n n'om'yo' na nmei^n cwil'ana ee mati Satanás mach'eeyaa^n na cwiluiifê cwii ángel na caxueefê. ¹⁵ Nc'e na luaa' ts'oom, mati nn'a^n na cwindye'ntjom nnoom, cwe' cwil'ayana na m'a'na cantyja na maty'iomayana', sãã na macandã nnt'uiitye'na' joona cantyjati na jndã ñel'ana.

Nc'e na cwiluiifê Pablo apóstol, jndye nawi' teinoom

¹⁶ Matsjoonnda'a tila'tiuu'yo' na ja ntjei'ndyo, sãã xe^n na ljo' cwil'a'yo', quiandyo' na nntseina' cha'na ts'a^n na ntjei'ñe cha nncju'naa'ñena' na nncwji's'andyo cantyja 'na'ya. ¹⁷ Ñ'oom na matsjoo, nchii ñ'oom na sã'ntjom Ta Jesús na catsjoo'ya. Cwe' na matsjoo nncjo ee mat'uiina' cantyja na macwji's'andyo. ¹⁸ Nc'e jndye nn'a^n m'a^n na cwitjei's'andye cha'na cwil'a nn'a^n tsjoonncue, mati ja nncwji's'andyo cantyja 'na'ya. ¹⁹ Ndo'o nquiu'yo' na jee^n jndo' n'om'yo' ee na cwindye'yo' ñ'oom na cwiñequia na'ntjei'm'a^n. ²⁰ Ee cwiljo'ya n'om'yo' quia cwil'a na'ñee^n na cwindye'ntjom'tye'nyo' ndaãna, quia cwitjei'na 'na'nyo', ndo' quia cwitmei'na nda'watmei' ndaa'yo'. ²¹ Meii^n na jee^n jnaa'a na nntsjo'o na ljo', sãã tileic'o'g' t'maa'ndyô n'oo'ya na nl'aayã cha'xe^n cwil'a na'ñee^n.

Meii^n na matseina'ya cha'na ts'a^n na jndã teintjei'ñe, sãã yuu na wanaa^n na cwila't'maa'ndye na'ñee^n, mati wanaa^n na ljo' nnts'aa ja. ²² Joonaa, ¿aa cwiluiindyena nn'a^n hebreos? Mati ja majo' cwiluiindyô. ¿Aa nn'a^n na jndyowicantyjoo' tsjaa^n Israel joona? Mati majo' ja. ¿aa tsjaa^n Abraham na jndyowicantyjoo' joona? Majo' ja. ²³ Joonaa, ¿aa cwiluiindyena nn'a^n na cwindye'ntjom nnom Cristo? Ntyjii na matseina' cha'na ts'a^n na ntjei'ñe, sãã ja t'ma'tti ts'iaa'ñee^n mats'aa, nchiiti joona. Majndyeti ndii' jla'sei' nn'a^n ja jnaa^n na mañequiaya ñ'oom' Ty'oqots'om. Jndyeti ndii' tuee' nn'a^n ja w'aancjo nc'e na mandi'ntjo'ya nnom Cristo. Ndo' jndye ndii' waa na teincuu' na nntseicuee'na' ja. ²⁴ Om ndii' tyola'sei' nn'a^n judíos ja na cwii cwii ndii' na l'ana na ljo', ntquiunchoo'nqui waljoo' ñjeii' ndii' tioona 'na' ja. ²⁵ Ndyee ndii' tyotjaa' nn'a^n romanos ja ñ'e^n n'oom'l'eii. Cwii ndii' tyotmei' nn'a^n ljo' ja. Ndo' ndyee ndii' seijomna' na tyuui' w'aandaa xje^n na wa'ñjoo'ya ts'om ndaaluee. Cwii ndii' tyowantyo' nnom ndaaluee mei'chaa' xuee ndo' mei'chaa' tsjom. ²⁶ Na jndye joo manoo'ya ts'iaa^n 'naa^n Ty'oqots'om, jndye ndii' maco'wi'na' ja na cwicwjee' jndaa. Ndo' mati teincuu' quia na matjomndyo na'canty'ue. Quia waa nquiee nn'a'ya nn'a^n judíos cwil'ana na teincuu' m'aa'ya, ndo' quia waa majo'ti cwil'a nn'a^n na nchii judíos. Quiju'na' na waa na teincuu' cjoya naquii' njoom, ndo' mati jo ndo' jndaa. Quia waa teincuu' m'aa'na' na mawity'io'ya ndaaluee, ndo' mati quii'ntaa' nn'a^n na cwe' cwil'aya na cwila'yu'. ²⁷ Quia waa na matseicwe'jndyaa'ndyoñ'a' naquii' ts'iaa^n 'naa^n Ty'oqots'om. Quia waa maquii'na' ja ndo' macwji'na' tsa'tsjom nno'o. Majndye ndii' m'aa'ya na tileicaljeiya ljo' na nlquiã'ya ndo' na jaa' m'aa'na' na ñe'ua ndaa. Ndo' jndye ndii' mawejndo'a. Quia waa tei' m'aa'ya na matseitjoona' liaa na nlwaya.

²⁸ Ndo' wandyo' nmei^n, 'io ndii' 'io jaawa jaacue na m'aa' m'aa' ts'oo'g' cantyja 'naa^n cwii cwii tmaa' nn'a^n na macwji' Ty'oqots'om cwentaa'a^n. ²⁹ Ee quia na m'aa' ts'a^n na tijndeii' ts'oom cantyja na matseyoom'm mati mach'eena' na tijndo cantyja na matseyu'a. Quia na cwinajndeii' jna' ñ'e^n cwii nn'a'ya na matseyu', matjo' na jnaa'a ndo' matseilio'ndyo. ³⁰ Xe^n maca'na' na nntseit'maa'ndyo che'nncjo, nntseina'ya cantyja 'naa^n joo na cwit'moo'na' na ticwi'na'ya. ³¹ Nquii Ty'oqots'om na cwiluiifê Tsotye Ta Jesucristo cwentaa'ya, mantyjee^n na matseina'ya ñ'oom na mayuu'. ³² Quia ñet'oo'ya tsjom Damasco, nquii Aretas tyom'aa^n gobiernom. Jom ty'ioom ts'iaa^n cwii ts'a^n Damasco na sã'ntjom na cat'ue sondaro ja xje^n na jocaluii'a 'ndyoots'a nnom tsjoom'ñee^n. ³³ Sãã jla'c'o'g' nn'a^n ja cwii mantana tatsia^n nnom tsjom na wa'njoo'ya cwii tsquieel'oo. Ndo' laa'ti' jlu'i'n'maa'ndyo naquii' l'jo tsa'ma'ns'iaa'ñee^n.

12

'Naa' na tco'na' nnom Pablo

¹ Tjaa'na' naya 'naa' ts'a^n na macwji's'añe che'nquii, sãã nntseina'tya cantyja 'naa^n joo na tco'na' nno'o ñ'e^n joo ñ'oom na t'mo'g' Ta Jesucristo nno'o. ² Wajna'a cwii ts'a^n na matseyu' ñ'e^n Cristo. Jndaa' canchoo'ñequiee chu na tjañ'oom Ty'oqots'om tsa'ñee^n cañoom'luee na jndã ndyee. Aa ndiñ'e^n seii'ee^n oo aa ticañ'e^n, jo' ticaljei, Ty'oqots'om ntyjii. ³ Ntyjiiya na tja tsa'ñee^n jo' jo', ¿aa ndiñ'e^n seii'ee^n oo aa ticañ'e^n? jo' ticaljei, Ty'oqots'om ntyjii, ⁴ sãã tjañ'oomna' tsa'ñee^n paraíso yuu na m'aa^n nquii Ty'oqots'om. Jo' jo' jndii tsa'ñee^n ñ'oom na cwe' wanty'iuu' m'aa'na' na ticwanaa' na nntseincoo' ts'a^n joona'. ⁵ Nndaã nntseit'maa'ndyo cantyja 'naa^n cwii ts'a^n cha'na tsa'ñee^n, sãã cantyja 'na'ya tixotseit'maa'ndyo, macandãã nntseit'maa'ndyo cantyja 'naa^n joo na cwit'moo'na' na ticwi'na'ya. ⁶ Meii^n xe^n na nntseit'maa'ndyo cantyja 'na'ya, tixocats'aana' na tseixma'ya cha'xe^n ts'a^n na mei^n cwe' tijndo'to ts'oom ee ñ'oom na mayuu' matseina', sãã tixocats'aa na

ljo', cha titseiteiuu ts'a'n na t'ma' cwiluiindyō, nchiiti cantyja na cwindyena na matseina' oo na mats'aa.

⁷ Joo nmei' na tco'na' nōō' na jee' t'ma' la'xma'na', cha nntseicu'na' na nntseis'andyō na cwii nnom na nty'ia, nc'e jo' jna'na' na tyoquina' ja cha'cwijom ndii' tsoom quii' sei' ts'a'n, luaa' s'aa Satanás cha co'wi'na' ja. ⁸ Ndyee ndii' tcaa'na nnom Ta Jesús na cwjee'na' juu nawi'ñee'. ⁹ Sāā nque' tsoom nōō': "Juu naya na matseixma'ya, macwiiwijndeiina' cantyjati na maca'na' 'u, ee t'ma'nti cwiwitquioo' juu najndō quia na mateijndeiya ts'a'n yuu na tileicandāā nnts'aa'." Luaa' tsoom. Jo' chii m'aa'ya na nei'ya ndo' matseit'maa'ndyō meii' na nquiu nn'a'n na cje mats'aa, cha juu najndei' na cwiluiñe Cristo nleitquioo' na m'aa'na' ñ'e'ndyō. ¹⁰ Jo' chii m'aa'ya na nei'ya meii' na cje mats'aa, meii' cwila'jnaa' nn'a'n ja, meii' na matseitjoona' na nleil'uee'ndyō, meii' cwintyjo nn'a'n ja, ñequio joo na wi' na mawinōō'ya nc'e na cwiluiindyō cwentaa' Cristo. Ee quia na majucjena' ja, sāā cantyja 'naa'na' m'aa'ya najndō.

M'aa' ts'om Pablo cantyja 'naa' nn'a'n Corinto na cwila'yu'

¹¹ Na nmeii' matseina'ya, maty'iomna' cantyja 'na'ya na tseixma'ya ts'a'n na tijndō'to ts'om sāā 'o cwil'a'yo' najndei'na' na catsjooya na ljo'. Ee matsona' na 'o ya ñ'oom nntjei'yuu'ndyō' cantyja 'na'ya. Ee meii' ja tit'ma' cwiluiindyō sāā tjaa'na' cwii nnom na tit'ma' tseixma'ya ñequio joo apóstoles na cwindu'yo' na jee' t'ma' cwiluiindyē. ¹² Quia na tyom'aa'ya quii'ntaa'yo', tyom'aa' niomcha'ya xje' na tei'uee'ñe Ty'oots'om ja na tyoch'ee' 'naa' ñequio ts'iaa' t'ma' na tixocaluina' cantyja najndei' nquii' ts'a'n, niom ts'iaa' na tuu na tqiaana' na tyojaawee' n'om'yo' ndo' cha'tso nmei' tyot'mōō'ndyeyuna' na cwiluiindyō apóstol quii'ntaa'yo'.

¹³ Cantyja 'na'nyo' ñequio nt'omche ntmāa' nn'a'n na macwji' Ty'oots'om cwentaa'na', ñecwii xje' mats'aaya ñ'e'ndyō' cha'xje' ñequio joona. Macandā tica'na' na catei'xe'yo' ja. Calat'ma' n'om'yo' ja na mach'eena' nquiu'yo' na cantyja 'naa' jo' seitjoondyō ndāā'yo'.

¹⁴ Je' matseijndaa'ndyō na nndā ndyee ndii' na majōcandō'nda'a 'o. Mei' xoca'na na nntei'xe'yo' ja ee nchii mal'uaya 'na'nyo', mal'uaya na 'o ncwantiyo'ya ee matsona' na nquiee tqiue nn'a'n nla'catsuundyena cwentaa ndana, nchii ndana nntei'ee joona. ¹⁵ Ndo' ñequio na xcwee'ya ts'ōō' hasta meii' na nntseicatsuu'ya cha'tso na matseixma'ya, mati meii' cha'waa cantyja 'na'ya cha na nntei'ndeina' aña'aa'yo'. Ndo' nnts'aa naljo' meii' 'o ticajnda nquiu'yo' ja sāā ja t'ma' wi'ts'ōō'ya 'o.

¹⁶ Tīcatioō xuu 'o na catei'xe'yo' ja, sāā nt'omndyō' 'o cwi'tjei'yo' cwenta na ta'ntjo'ya 'o ñequio cwii na tqiui'nn'a'na' 'o cha'cwijom tyuu'ndyō' ñ'e' cwii tei'co'. ¹⁷ ¿Aa nnts'aache'na' cwi'tjei'yo' cwenta na tqiui'nn'a'ya 'o ñequio cwii nn'a'ya na jñōō'ya na m'a'nyo'? ¹⁸ Tcaa'na nnom Tito na cjacanty'iaa'na' 'o ndo' jñōō'ya cwi'che' nn'a'ya na matseyu' ñ'e'ñe. ¿Aa nnts'aache'na' na tqiui'nn'a' Tito 'o? ¿Aa tīyuu' na wendyō ñecwii xje' m'aa' n'ōō'yā?

¹⁹ Nndaā nnts'aana' na cwila'tiuu'yo' cwe' na jee' cwila'cajñoom'ndyō ndāā'yo' sāā tīyuu' naljo'. Cantyja 'naa' ñ'oomwaa', wandyo' waana', ee ntjii Ty'oots'om ñ'oom na cwilanaā'yā ndāā'yo' ndo' na cwila'xmaa'yā cwentaa' Cristo. Jo' chii 'o nn'a'ya na jee' wi' ts'ōō'ya, cwil'aayā na ljo' cha nntei'ndeina' 'o na nntsana'jnda'yo'. ²⁰ Ee macaty'ua xē' na nncuacañōō'nda'a 'o nndaā nnts'aana' na xocaljeiya 'o cha'xje' na ntyjaa' ts'ōō', meii' 'o xocalu'yo' ja cha'xje' na ntyjaa' n'om'yo'. Nqaiya na nljeiya na cwila'ntja'ndyō', na cwila'tāā' n'om'yo' nc'iaa'yo', cwilawjee'yo' joona, cwi'tjei'ya'ndyō' che'ncjo'yo', ndo' cwilanei'yo' cantu nacjoona, na cwitio'ñ'oom'yo' joona, na cwi'tjei's'andyō', cwi'tjei'lcundyō' che'ncjo'yo' ndo' na tixcwe m'a'nyo' cha'xje' matsona' na c'om'yo'. ²¹ Matseicat'yue'na' ja quia na ncuacañōō'nda'a 'o, nquii Ty'oots'omya nnts'aa' na nlu'i'jnaa'ndyō quii'ntaa'yo' ndo' na nntseity'ioona' ja cantyja 'naa' jndyendyō' 'o na jaach'ee xuee cwila'tjoondyō' nnoom meii' tyoolcwe' n'om'yo' jna'nyo', na tilju' tsaam'a'nyo' jo nnoom, na ndicwa' cwim'a'nyo' ñequio nn'a' ndo' na cwila'quee' n'om'yo' chiuu tseixma' tsjoomnancue.

13

Ñ'oom na macandā na matseijndo' Pablo n'omna

¹ Je' jnda ndyee ndii' na majōcandō'a 'o. Ñ'oom' Ty'oots'om na tei'jei' matsona' quia na m'a' we ndyee nn'a'n na manquiu'ndaa'ndyē cwii nnom na matsei'tjoōñe ts'a'n, maxje' nnt'uiitye'na' ts'a'ñee'. ² Quia na ñet'ōō'ya ñ'e'ndyō' na jnda we tsjōya na xoc'ōō'ya na t'ma' ts'ōō'ya ñequio nn'a'n na ndicwa' cwila'tjoondyē. Je' cwi'tjōōche' na nncuagnda'a na m'a'nyo', mañejuu ñ'oom'ñee' matsjōō tixoc'ōō' na t'ma' ts'ōō' ñequio na'ñee', ³ ee 'o cwil'ue'yo' cwii na ma'mō'na' quia matseina'ya ndāā'yo', matseinei' nquii Cristo. Ee quii'ntaa'nyo' nchii cwiluiñe na tijnei' na nnt'ueii' 'o. Nque' waa najnei'

quii'ntaa'yo'. ⁴ Ñ'oom na mayuu' na ty'ioom nn'a'n jom ts'oom'naa' cha'cwijom ts'a'n na tijndei matseixma'n, saꝓ wanoom'm nc'e najndei na cwiluiñe Ty'oqots'om, ndo' mati já na cwilajomndyô cantyja na tijndei ñeseixmaa'n, cha nc'e jo', mati nntandoo'â ñ'e'ñê nc'e najndei na matseixma' Ty'oqots'om cha nnteijndeiina' 'o.

⁵ Catjei' che'ncjo'yo' cwenta aa xcwee' n'om'yo' jo nnom Ty'oqots'om, cha nleitquioo' ¿aa cwila'yu'ya n'om'yo' ñ'e'ñê? Que'ya'yo' cwenta cantyja 'naa'yo'. Xe' leique'yo' cwenta na m'aa' Jesucristo quii' n'om'yo' quia jo' ¿aa chii ma'mo'na' na cwiluiindyoy' nn'a'n na cwe' cwila'yu'to? ⁶ Saꝓ ntjyaa'ya cwii ts'oq'ya na nla'nq'yo' na já nchii cwila'xmaa'yâ nn'a'n na cwe' cwila'yu'to. ⁷ Cwitaayâ nnom Ty'oqots'om na til'a'yo' 'na' natia, nchii cwil'uuyâ naljo' cha nleitquioo' na já jlui'yaayâ jo', cwil'uuyâ cha nl'a'yo' 'na' na maty'iomyana'. Tints'aa meii' 'o cwitjei'yo' cwenta na tixcwe cwil'aayâ. ⁸ Ee xocandaꝓ nntsaayâ nacjoo' ñ'oom na cwiluiñena' na mayuu'. Ñequii'che' cwilajomndyô cantyja 'naa' juuna'. ⁹ M'aa'yâ na neii'yâ quia na laxmaa'yâ na tijndaayâ cha na m'mo'na' na 'o laxma'yo' na jnda'yo' cantyja 'naa' Cristo. Ñecwitco cwitaayâ na nlaxma'yo' na candaꝓ'ndyo' jo nnom Ty'oqots'om. ¹⁰ Waa najndei na matseixma' Cristo na juu jo' mañequiaa' na matseixma'ya cha cateijndeiina' 'o na nntsanajnda'yo' cantyja 'naa'a'n, nchii cha na catseyuii'na' na cwiluiindyoy' cwenta'a'n. Matseiljeiya cartawaañe na nnto'ñoom'yo' cha quia na jnda tuaya quii'ntaa'yo', meii' tica'na' na nleil'uee'ndyoy' najndei na matseixma'ya na cat'uiina' 'o.

Matseit'maa'ñe Pablo Ty'oqots'om

¹¹ Ñ'oom na macanda, 'o nn'a'ya, c'om'yo' na nei'yo'. Calajnda'yo' na nla'xma'yo' na candaꝓ'ndyo' jo nnom Ty'oqots'om. Quia'yo' na t'ma' n'om nc'iaa'yo'. C'om'yo' na ya nn'a'ndyo' ñequio' jooa na tjaa'na' tia' cachoy' ñ'e'ndyena. Quia jo' nquii Ty'oqots'om na m'aa' na candya' ts'oom jaa ndo' na mañequiaa' na tjaa ñomtiuu c'oq'ya jo nnoom, nnc'oomñê ñ'e'ndyo'. ¹² Cwii cwii x'iaa'yo' na matseyu' cata'yo' ts'oq' na cwíñequia'yo' na xma'ñê nc'e na jnda nquii'yo' jom. ¹³ Cha'tsondye nn'a'n na m'a' ñjaa' na la'xma' cwenta' Ty'oqots'om cwila'cwanomna na xma'ndyo' 'o.

¹⁴ Juu naya na matseixma' Ta Jesucristo, ñequio' juu na m'aa' Ty'oqots'om na candya' ts'oom jaa, ñequio' nquii' Espíritu Santo na m'aa' naquii' n'oq'ya, ñequii'che' cala'xma'yo' cha'tso nmei'. Amén.

Carta na seicwanom Pablo na m'aⁿ nn'aⁿ ndyuua Galacia

Xmaⁿndye nn'aⁿ na cwilaⁿyu' ndyuua Galacia

¹ Ja Pablo cwiluiindyó apóstol na cjonquia ñ'oom naya 'naaⁿ'na ndaa nn'aⁿ. Nchii nn'aⁿ ty'ioom ts'iaaⁿmeiiⁿñe ja. Nquii Jesucristo ñequio tsotyeeⁿ Ta Ty'oqots'om tquiana na matseixmaⁿya juuna'. Jom tquiaaⁿ na tando'xco juu jndá na tue'. ² Ja ñequio cha'tsondye nn'aⁿ na m'aⁿ ñ'eⁿndyo cwilaljeiyya tsomwaañe na cwila'cwanooⁿya juuna' na m'aⁿ'o nntmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oqots'om cwentaaⁿ'a na m'aⁿ'yo' ndyuua Galacia. ³ Nquii Tsotyaaⁿ Ty'oqots'om ñequio Ta Jesucristo quiana na nnto'ñoom'yo' naya na la'xmaⁿna ñequio na meiⁿcwii ñomtiuu tic'om'yo' joo ndaaⁿ. ⁴ Nqueⁿ tquiaañe cheⁿnqueⁿ na cueeⁿ'eⁿ cwentaaⁿ jnaaⁿya cha'xjeⁿ na seijndaaⁿñe nquii Tsotyaaⁿ Ty'oqots'om cha nndyaandyó natia na tseixmaⁿ tsjoomnancuewaañe. ⁵ Ñequiiⁿ'cheⁿ catseit'maaⁿ'ñena' Ty'oqots'om. Amén.

Tjaaⁿ'na' cwícheⁿ ñ'oom na cantyya 'naaⁿ'jo' ndaaⁿ nluí'n'maaⁿ'ñe ts'aⁿ

⁶ Matsei'ndaaⁿ'na ntyjiiya na cwitjei'ndyo' cantyya 'naaⁿ' Ty'oqots'om na jom tqueeⁿ'ñe 'o ee Cristo m'aaⁿ na jeeⁿ candya' ts'oom 'o ndo' je' yacheⁿ cwila'jomndyo' cwícheⁿ ñ'oom na cantyya 'naaⁿ' juuna' ntyjaa' n'om'yo' na nluí'n'maaⁿ'ndyo'. ⁷ Saaⁿ nchii na mayuu' na waa cwícheⁿ ñ'oom na cantyya 'naaⁿ' jo' nluí'n'maaⁿ'ñe ts'aⁿ. Cwe' na m'aⁿ nn'aⁿ na cwila'ñ'eⁿ'ndyena 'o ndo' ñe'cala'chuii'na ñ'oom na nluí'n'maaⁿ'ñe ts'aⁿ cantyya 'naaⁿ' Cristo. ⁸ Ee meiiⁿ xeⁿ cwii já nmeiiⁿ ññequiaayá ñ'oom na tjachuii'na' cantyya na nluí'n'maaⁿ'ñe ts'aⁿ, oo meiiⁿ cwii ángel na nnaaⁿ cañoom'luee, cju'wi' Ty'oqots'om tsaⁿ'ñeeⁿ. ⁹ Jndá ñetsjooⁿ ndo' je' matsjooⁿ nnda'a: Xeⁿ ññequiaaⁿ ts'aⁿ ñ'oom ndaaⁿ'yo' cantyya na nluí'n'maaⁿ'ñe ts'aⁿ na tjachuii'na' ñequio ñ'oom na jndá to'ñoom'yo', cju'wi' Ty'oqots'om tsaⁿ'ñeeⁿ.

¹⁰ Quia matsjooⁿ ñ'oomwaa' zaⁿ matsjooⁿ naljo' ee l'ue ts'ooⁿ na calue nn'aⁿ na jeeⁿ cwijaacanjoom' na mats'aa oo na nquii Ty'oqots'om nntsoom na ljo' cantyya 'na'ya? Ee xeⁿ ndicwaⁿ matseijndó na cjawee' n'om nn'aⁿ ñ'eⁿndyo, tixotseixmaⁿya ts'aⁿ na mand'iⁿtjom nnom Cristo.

Ty'iom Ty'oqots'om ts'iaaⁿ Pablo

¹¹ O nn'aⁿya na cwila'yu'yo' ñ'eⁿ Cristo, cala'ng'nyo' na juu ñ'oom na mañequia cantyya na nluí'n'maaⁿ'ñe ts'aⁿ, nchii nn'aⁿ jla'jndaa'ndye juuna'. ¹² Ee nchii nnom cwii ts'aⁿ to'ñooⁿ'ya juuna' meiiⁿ nchii cwe' cwii ts'aⁿ t'mooⁿ juuna' nooⁿ, manquiti Jesucristo t'mooⁿ juuna' nooⁿ'ya.

¹³ Ee jndá ñejndye'yo' chiuu ts'ooⁿ'ya xjeⁿ na tyotseijomndyo ñequio ñ'oom na laxmaaⁿ já nn'aⁿ judíos, na tyoco'wi'a nn'aⁿ na laxmaⁿ tmaaⁿ' cwentaaⁿ Ty'oqots'om. Tyooceⁿ'ya ts'ooⁿ'na nntseityuui'a tmaaⁿ'ñeeⁿ. ¹⁴ Naquii' ñ'oom'ñeeⁿ, tyowingⁿ'a jndye ntyjanoⁿ na ljoyu tquendyo, ee tyooⁿ'ti ts'ooⁿ' na nntseicandaaⁿ'ndyo ñ'oom tquie na jla'jndaa'ndye weloo welooⁿ. ¹⁵ Saaⁿ cwitjoocheⁿ na nluíindyó, nc'e naya na matseixmaⁿ Ty'oqots'om tjeiiⁿ'ñe ja. Ndo' quia na tuee' na ntyjeeⁿ na jndá tue'ntyjo xjeⁿ, ¹⁶ seijndaaⁿ'ñe na ljeiyya chiuu cwiluiñe jnaaⁿ cha nntseinaⁿ'ya ñ'oom ndaaⁿ nn'aⁿ na nchii judíos chiuu ya na nluí'n'maaⁿ'ndyena. Ndo' quia tuui na ljo', tícwax'aⁿ nnom meiⁿ'cwii ts'aⁿ cha na caljeiyya cwaaⁿ ñ'oom na ññequiyya. ¹⁷ Meiⁿ tícjo Jerusalén na nty'ia apóstoles na teijndye xuee jñom Cristo joona ñequio ñ'oom naya 'naaⁿ'na cwitjoocheⁿ na tjaaⁿ'ñe ja ts'iaaⁿ'ñeeⁿ. Tjojndyaaⁿ ndyuua Arabia, ndo' jndá jo' tuandaa' Damasco.

¹⁸ Tjacaⁿ cwii ndyee chu ndo' tjo Jerusalén. Quia jo' tajnaⁿ'a Pedro. Tyom'aaⁿya ñ'eⁿ'ñe cwii quin'oom xuee. ¹⁹ Saaⁿ tícanty'iaya nt'omcheⁿ naⁿ'ñeeⁿ na jñom Cristo ñequioñ'oom naya 'naaⁿ'na, ñenquii Jacobo, tyjee nquii Ta Jesús, nty'iaya. ²⁰ Jo nnom Ty'oqots'om, juu ñ'oom na matseiljeiyya luua', ñ'oom na mayuu' juuna'.

²¹ Jndánquia tjo ts'ondaa Siria ñequio ndyuua Cilicia. ²² Saaⁿ nntmaaⁿ' nn'aⁿ na macwji' Cristo cwentaaⁿ'a na m'aⁿ'na ts'ondaa Judea, tícata'jnaaⁿ'na ja. ²³ Ñenquiiⁿ'cheⁿ tyowic'uaa ñ'oom na tyondyena: "Juu tsaⁿ'ñeeⁿ na tyotseijneiⁿ na tyoleintyjoⁿ' já, je' nqueⁿ mañequiaaⁿ ñ'oom na jaach'ee xuee na ñe'catseityueeⁿ'e." ²⁴ Ndo' tyola't'maaⁿ'ndyena Ty'oqots'om cantyya 'na'ya.

2

Tjacanty'iaa' Pablo nt'omcheⁿ apóstoles

¹ Jndá na tjacaⁿ cwii canchoo'ñequiee chu, tjoñnda'a Jerusalén ñequio Bernabé. Mati tja Tito ñ'eⁿndyo. ² Tjo jo' ee jndá t'mooⁿ Ty'oqots'om nooⁿ' na l'ue ts'oom na cjo. Jo'

jlanaa^ayá na ñencjo^ochaa^ayá ñequio nn'a^a na cwiluiitquiendye cantyja 'naa^a ts'iaa^a 'naa^a na. Tcuu tcuu t'moo^oya ndaana ñ'oom na mañequiaya ndaa nn'a^a na chii judíos cha ndaa nluⁱn'maa^andyena. S'aa na ljo' ee tical'ue ts'oo^o na juu ts'iaa^a na jnda ñes'aa ñequio ts'iaa^a na quia nnts'aa, nleitquioo' na cwe' ts'iaa^andyo joona'. ³ Saa juu Tito na tyom'aa^a ñ'e^andyo, meii^a na nchii ts'a^a judío jom, tjaa'na^a ñ'oom jlue na^añee^a na jndeⁱ'na' na caluii ñ'e^añe cha'na cwil'aa ja nn'a^a judíos ñequio ndaayá na na^anom. ⁴ T'uiina^a ñ'oomñee^a n'c'e yuu na m'aa^ayá ty'equeⁱ nn'a^a na cwil'a cheⁿnqueena na cwiluiindyena nn'a^a na cwila'yul'. Saa joona cwe' ty'eque^a na cwenta naya na la'xmaa^aya na m'a^a candyaandyo jo nnom ljeii na matsa^antjomna' n'c'e cwila'jomndyo ñequio Cristo Jesús. Ee l'ue n'omna na cwiiche^a ndii' candya^antjoo^otyaa^aya nnom ljeii'ñee^a. ⁵ Saa mei^a chjoowi' t'icatue^andyocjaayá ndaa na^añee^a ee til'ue n'oo^oyá na nncuii' juu ñ'oom na xcweti ma'mo^o'na' cantyja 'naa^a na nluⁱn'maa^añe ts'a^a.

⁶ Saa joo na^añee^a na cwijndoo'na ts'iaa^a 'naa^a Ty'oots'om Jerusalén, tjaa'na^a ñ'oom na jla'cwaljoo'tina na quiaaya ndaa nn'a^a. Mei^a tjaa na coch'eenal' ja ljo' cwiluiindyena, ee nchii cantyja na cwiwitquioo' macwji' Ty'oots'om cwenta chiuu tseixma^a ts'a^a. ⁷ Ee jla'no^o'na na nquii Ty'oots'om jnda ty'ioom ts'iaa^a ja na mañequiaya ñ'oom naya 'naa^a na ndaa nn'a^a na nchii judíos, cha'xje^a jnda ty'ioom ts'iaa^añee^a Pedro na mañequiaa^a juuna' ndaa nn'a^a judíos. ⁸ Ee manquii^a Ty'oots'om na jñoom Pedro na quiaa ñ'oom naya ndaa nn'a^a judíos, mati jñoom ja na quiaaya ñ'oomñee^a ndaa nn'a^a na nchii judíos. ⁹ N'c'e na ljo' nquii Jacobo, Pedro ndo' Juan, na cwiluiitquiendye, jla'no^o'na na jnda ty'iom Ty'oots'om ts'iaa^añee^a ja, ndo' ñequio na neii^ana cwii cwiindyó tyot'uaa^a ntyjaaya luu^aaya, joona ndo' já ñequio Bernabé. Na l'ana na ljo' t'moo^o'na na cwila'jomndyena na l'aayá ts'iaa^a quii'ntaa^a nn'a^a na nchii judíos yoche^a na cwil'a joona ts'iaa^a quii'ntaa^a judíos. ¹⁰ Ñe'cwii waa na ta^a'na na cal'aayá, na cjañjoom' n'oo^oyá nn'a^a na cwila'yul' tsjoom Jerusalén na nty'iaandye, ndo' jo' maque^a ts'oo^o'na mats'aa na ljo'.

Tsjoom Antioquia tixcwe s'aa Pedro

¹¹ Saa quia tja Pedro tsjoom Antioquia, nnoom tsjoo na tixcwe mach'ee^a, ee 'na' na s'aa^a tca^a'na' na candi'tiaa^a'na. ¹² Ee xje^a na tyooquie nt'om nn'a^a judíos na jñom Jacobo, tyocwa' Pedro ñequio nn'a^a na cwila'yul' na nchii judíos. Saa jnda na tquie na^añee^a, too^o'o^o'na na macwji'ñe ee nquia^a'na nn'a^a na cwilue jndeⁱ'na' na caluii nacjoo' tjaa^a ts'a^a cha'xje^a cwil'ana ndana na na^anom. ¹³ Ndo' na luua' s'aa^a, mati nt'omche^a nn'a^a judíos na cwila'yul', jla'jomndyena ñ'e^a Pedro na ts'a^a na we waa na s'aa^a, hasta mati Bernabé seijomñe na tuii na luua'. ¹⁴ Ndo' quia na tquiaa^a cwenta na juu na cwil'ana tixcwe m'aa^a'na' cha'xje^a ma'mo^o' ñ'oom na mayuu' cantyja 'naa^a na nluⁱn'maa^añe ts'a^a, jo ndaa cha'tsondye nn'a^a na cwila'yul' tsjoo nnom Pedro: "U je' na ts'a^a judío 'u, saa ljooñe mache' cha'cwijom nchii jo' 'u. Nn'a^a na nchii judíos cwiluiindyena, ¿chiuu na ñe'catsa' na c'omna cha'xje^a cwil'a nn'a^a judíos?"

Ñequi'che^a cantyja na cwila'yul'ya n'om nn'a^a nluⁱn'maa^andyena

¹⁵ U ndo' ja tuiindyó nn'a^a judíos, nchii nn'a^a na cwila'tjoondye quii'ntaa^a nn'a^a na nchii judíos cwiluiindyé. ¹⁶ Saa meii^a na luua', manquiuu jndaa^andyo na tjaa'na^a ts'a^a na nlque^a'na' jom na tjaa jna^a cotseixmaa^a n'c'e na matseicaña^a ñ'oom na matsa^antjomna' na tque^a Moisés, ñequi'che^a n'c'e na matseyul' ñ'e^a Cristo, jo' na nluⁱn'maa^añe. Ee cha na nlque^a'na' ts'a^a na m'aa^a cwentaa' Ty'oots'om, maca^a'na' na catseyul'ya ts'om, ee tjaa meii^a cwii ts'a^a na nlque^a'na' jom na tjaa jna^a cotseixmaa^a n'c'e na matseicaña^a chiuu t'ma^a ljeii na matsa^antjomna' na tque^a Moisés.

¹⁷ Jo' chii, xe^a yoche^a na cwijoo' n'oo^o na nlque^a'na' jaa na cwiluiindyó nn'a^a na tjaa jna^a la'xma^a n'c'e na cwilayuu'a ñ'e^a Cristo, cwiwitquioo' na manncjoo^otyaa^a cwiluiindyó nn'a^a na waa jnaa^a, ¿aa ñe'ca'mo^o'na' na la'xmaa^aya nn'a^a jna^a n'c'e jom? Tijoom jnda. ¹⁸ Ee xe^a waa cwii na matsetyuii'a ndo' ndanquia mats'aa xco juuna', mati matseijndaa'ñena' na mayuu' waa jna^aya. ¹⁹ Ja cantyja 'naa^a ljeii na matsa^antjomna', matseijomna' cantyja 'na^aya cha'cwijom ts'oo, mañejuu ljeii'ñee^a na tque^a'na' ts'oo ja cha ndaa^a nncwando^o'a jo nnom Ty'oots'om. ²⁰ Ñe'naa^a jnda ty'ioomna' ja ts'oom'naa^a ñequio Cristo. Manc'e jo' maty'iomna' cantyja 'na^aya nchii ja cwiluiindyó na wando^o'a, nquii Cristo wanoom'm naquii' ts'oo^o'. Ndo' na wando^o'a na ts'a^a ja, wando^o'a ee na matseyul'ya ts'oo^o ñequio Jnda Ty'oots'om na m'aa^a na candya' ts'oom ja ndo' na tquiaa^añe nche^anque^a na tuee^a'na' cwentaaya. ²¹ Tiquits'aa na til'ue naya na matseixma^a Ty'oots'om ee xe^a nnda^a nlque^a'na' ts'a^a na tjaa jna^a tseixma^a ee matseicaña^a chiuu t'ma^a ljeii'ñee^a quia jo' cwe' ts'iaa^andyo na tue' Cristo.

3

Ty'oots'om maquee^a ts'a^a na tjaa jna^a tseixma^a jo nnoom

1 'O nn'a'n na cwila'yuyoyo' na m'a'nyo' ndyuaa Galacia, jee' ndya' ntjei' ljo' cwil'a'yo'. ¿Ñee' tju' tycu calua' cjo'yo' na tilacanda'ndyo' ñ'oom na tseixma'na' na mayuu'? Ee ñ'oom na tyoñequiaayâ ndaa'yo' s'aana' ndoo' nquii'yo' na nty'ia'ndaa'yo' na ñoom Jesucristo ts'oom'naa'. 2 Candu'yo' ndii. ¿Aa to'ñoom'yo' Espíritu Santo nc'e na jla'canda'ndyo' chiuu matsa'ntjom ljeii na tqe' Moisés, oo aa nc'e na jla'yuyoyo' n'om'yo' ñ'oom na tyondye'yo'? 3 ¿Aa maxje' ntjei' nque'nyo'? ¿Aa nnda' nts'aana' na cwila'tiuu'yo' na cwe' najnda' ncjo'yo' na nnda' nla'canda'ndyo' jo' nnom Ty'oqots'om yuu na jla'cato'jndyee'yo' ñ'e'n Espíritu? 4 ¿Aa cwe' ts'iaa'ndyo' cwii cwii nnom nawi' na teinom'yo'? Toom cwe' waa na teijnde'ina' 'o. 5 Quia mañequiaa Ty'oqots'om na cwito'ñoom'yo' Espíritu ndo' mach'ee' ts'iaa' quii'ntaa'nyo' na tixocalu'ina' nc'e na jndei' nquii' ts'a', nchii mach'ee' na ljo' ee na cwila'canda'ndyo' chiuu matsa'ntjom ljeii na tqe' Moisés, sã' nc'e na cwila'yuyoyo' ñ'oom na jnda' macwindye'yo'.

6 Maluaa' matseijomna' cantyja 'naa' Abraham. Tyotseiyu'ya ts'oom ñ'e' Ty'oqots'om, ndo' nc'e jo' tqe' jom na tjaa jna' cwicotseixmaa'. 7 Jo' chii cala'no'nyo' na cha'tsondye' nn'a' na cwila'yuyoyo' n'om ñ'e' Ty'oqots'om, maquee' joona na cwiliindyena' tsjaa' 'naa' Abraham na jndyowicantyyoo'. 8 Ñ'oom'm na teiyo teiljei, tyuaa' t'mo'na' na nlquee' nn'a' na nchii judíos joona na tjaa jna' la'xma'na' nc'e na cwila'yuyoyo' n'omna' ñ'e'ñê. Luua ñ'oomya na seicañee' juu: "Nndio'naa'ndyo' nn'a' cwii cwii ndyuaa' nc'e 'u." 9 Quia jo' ljo'yuyoyo' mato'naa'ñê nn'a' na cwila'yuyoyo' n'om ñ'e'ñê cha'xje' seiyu' Abraham ñ'e'ñê.

10 Nn'a' na cwilacantyyaa' n'om na nlui'n'maa'ndyena' nc'e na quit'ma' n'omna' ljeii na tqe' Moisés m'a'na' nacje' 'naa' ñ'oom na maco'wi'na' joona. Ee waa ñ'oom' Ty'oqots'om na teiljei na matsona': "Cha'tsondye' nn'a' na tyoola'canda'ñ'e' ñ'oom na jnda' teiljei naquii' ljeii na tqe' Moisés, m'a'na' nacje' 'naa' ñ'oom na maco'wi'na' ts'a'na'." 11 Cwiwitquio'ya na tjaa 'ñee' maque'na' juu na tjaa jna' cwicotseixma' nc'e mach'ee' chiuu maca' ljeii na tqe' Moisés, ee ñ'oom' Ty'oqots'om na teiljei matsona': "Ts'a' na tjaa jna' cwicotseixma' jo' nnom Ty'oqots'om, maca'na' na catseyuyoyo' ts'om ñ'e'ñê." 12 Sã' ljeii na tqe' Moisés tica'mo'na' na maca'na' na catseyuyoyo' ts'om ts'a' ñ'e' Ty'oqots'om, ee matsona': "Ts'a' na matseicanda' ljeii 'naa' Moisés, c'oom na cje'naa'na'."

13 Seicandyaañe Cristo jaa juu ñ'oomwi' na seijndaa'ñe ljeii na tqe' Moisés na nnt'uiwi'na' nn'a', ee t'uiwi'na' jom cwentaa'ya nc'e ñ'oom' Ty'oqots'om na teiljei na matsona': "Mei'quia' ts'a' na cwila'ntyja' nn'a' cwii ts'oom, m'aa' tsa'ñee' nacje' 'naa' ñ'oomwi'." 14 Luua' matsona' cha' joo nn'a' na ticaluiindyene' nn'a' judíos, cantyja 'naa' Cristo Jesús nnda' nla'xma'na' juu ñ'oom na tio'naa'ñe Ty'oqots'om Abraham, ndo' naljo', nc'e na cwila'yuyoyo' n'omna' ñ'e' Ty'oqots'om nnda' nnto'ñoomna' Espíritu Santo na tsoom na ñequeiaa'.

Ljeii na matsa'ntjomna' ndo' ñ'oom na tso Ty'oqots'om na nnts'aa'

15 'O nn'a'ya na cwila'yuyoyo', mantseina'ya ñ'oom ndaa'yo' cantyja 'naa' na matseijndaa'ñe cwii ts'a' ñ'oomtye' ñ'e' x'iaa'na'. Quia na jnda' s'aa' xue'e'n cjo' tso'ñee', ticwanaa' na nntso' cwiche' ts'a' na ticaluii' chiuu tso' tso'ñee' oo na nntseicwaljo'ti' ts'a' ñ'oom na tso' juuna'. 16 Ndo' nnom Abraham tso' Ty'oqots'om chiuu nts'aa' cantyja 'naa' jnda' tsa'ñee'. Ñ'oom' Ty'oqots'om na teiljei tic'oomna' ntseinaa', na cha'cwijom jndye' nn'a' ee matsona': "Cantya 'naa' jnda' nncu'", ndo' naljo', ma'mo'na' ñecwii ts'a', manquii' Cristo. 17 Luua' waa na ñe'catsjoo' ndaa'yo'. Ty'oqots'om seijndaa'ñe cwii ñ'oom na xocachuui'na' ñequio' Abraham. Tjaca' ñequiee' sianto waljoo' ntquiiu' nchoo' nqui' ndyuu' ndo' tyjee'cañoom ljeii na matsa'ntjomna' na tquiaa' Moisés. Sã' juuna' tixocanda' nntseiyui'na' najndei' na matseixma' ñ'oom na tso Ty'oqots'om nnom Abraham na nnts'aa'. 18 Sã' xe' ñequii'che' nc'e na matseicanda'ñe ts'a' chiuu matsa'ntjom ljeii na tqe' Moisés cha' nloñom na jnda' tso Ty'oqots'om na ñequeiaa' quia' jo' tixocatsona' na to'ñom ts'a' juuna' nc'e ñ'oom na tsoom na ñequeiaa' sã' ñ'oom na mayuu' cwe' yu' tquiaa' ñ'oom'ñee' nnom Abraham. 19 Quia jo' juu ljeii na tqe' Moisés ¿yuu' l'uen'a'? Ts'iaa'na' nc'e jndye' nnom na cwila'tjoondye' nn'a', jo' chii jnda'ñe chii tquiaa' Ty'oqots'om juuna'. Teijndaa' na nncuaana' hasta xje' na tyjee' Nquii' na cwiluiñe' tsjaa' 'naa' Abraham, nque' na tso Ty'oqots'om nnom chiuu nnts'aa'. Ljeii'ñee' tyoñequia' ángeles juuna', ndo' nquii' Moisés ts'iaa'na' na tyotseixmaa' ts'a' na tyom'aa' xcwe' quii'ntaa' nn'a' ñequeio' jo' nnom Ty'oqots'om. 20 Quia na ñecwii ts'a', tica'na' ts'a' na nnc'oom xcwe' ee nquii' Ty'oqots'om ñequii' cwiñê.

Luua' ts'iaa' ljeii na matsa'ntjomna'

21 Ndo' na luua', ¿aa' ñe'catsona' na juu ljeii na matsa'ntjomna' m'aa'na' nacjoo' ñ'oom na jnda' tso Ty'oqots'om na nnts'aa'? Jee' tic'oom'na' ee xe' waa cwii ljeii na nnda' nlque'na' ts'a' na tjaa jna' cwicatseixma' nc'e na matseicanda'ñe juuna', quia' jo' juu na tjaa jna' catseixma' ts'a', nntseixmaa' juuna' ee na matseicañaa' ljo' matsa'ntjomna'. 22 Sã' juu

ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii matseijndaa'ñena' na cha'tsondye nn'a' m'a'tye'na nacje 'naa' jna'. Luaa' waa cha cha'tsondye nn'a' na cwila'y'u' ñ'e'ñê ndaa' nnto'ñoomna ñ'oom na jnda toom na nnts'aa' nc'e na cwila'y'u'ya n'omna ñ'e' Jesucristo. ²³ Cwii tjo'che' na teitquioo' na cala'y'u'ya n'oo'ya, tye' tyom'aa'ya nacje 'naa' ljeii na matsa'ntjomna'. Majuu xje'ñee' tyom'aa'ya na cawicantyyaa' n'oo'ya na nleitquioo' na nlui'n'maa'ndyo nc'e na cwila'y'u'ya n'oo'ya ñ'e' Jesucristo. ²⁴ Jo' chii juu ljeii'ñee' ts'iaa'na' na nnts'aana' cwenta jaa cha'cwijom na laxmaa'ya yonch'u na m'mo'na' ndaa'ya hasta xje' na nndyo Cristo, cha nc'e na cwila'y'u'ya n'oo'ya ñ'e'ñê nnts'aana' na tjaa jna' la'xmaa'ya jo nnom Ty'oots'om. ²⁵ Saa' je' na tyjee' na cwila'y'u'ya n'oo'ya ñ'e' Ty'oots'om, tic'o'tyaa' nacje 'naa' ljeii'ñee' na tyoch'ena' ndyenta jaa. ²⁶ Je' cha'tsondyo' cwiluiindyo' ntseinda Ty'oots'om nc'e na cwila'y'u'ya n'om'yo' ñ'e' Cristo Jesús. ²⁷ Ee cha'tsondyo' 'o na jnda teits'oomndyo' cantyya 'naa'a', cwiw'aa'ndyo' cantyya na matseixmaa' cha'xje' na cwee'ts'a' liaa. ²⁸ Nc'e na ljo', je' nchii cwe' judío matseixmaa', mei' nchii cwe'ts'a' na tuiiñe' cwii'che' nnom tsjaa'. Je' mei' nchii tseixmaa' ts'a' na seinda cwii patrom, mei'nchii tseixmaa' ts'a' na m'aa' xje' 'naa' nquii, mei' nchii tseixmaa' ts'a's'a oo tsa'scu' u. 'O ñe'cwii cwilaxma'yo' nc'e na cwila'jomndyo' ñe'quio Cristo Jesús. ²⁹ Ndo' nc'e na cwiluiindyo' cwenta' Cristo, quia jo' mati cwiluiindyo' tsjaa' Abraham na jndyowicantyyoo' ndo' maxje' nnda'yo' naya na jnda tso Ty'oots'om na nnts'aa'.

4

¹ Luaa waa na ñe'catsjo'ya cantyya 'naa' ñ'oomwaa': Cwii tyochjoo meii' na matsona' na nlo'ñom 'naa' tsotye na jnda tue', ndo' na luaa' tseixmaa', tjaa'na' na cwichuii' juu ñe'quio cwii moso na seijnda tsotye, meii' cha'tso 'naa' tsotye' la'xma'na' 'naa'a'. ² M'a' nn'a' na cwiw'ee' juu, ndo' na cwijndoo'na ts'iaa' 'naa'a' hasta nncue'ntyjo chu na jnda seijndaa'ñe' tsotye'. ³ Mati maluaa' matseijomna' jaa nn'a' na cwila'yuu'a. Ee cwii tjo'che' na jndyaa'ya ñ'oom na catseyu' ts'a' ñe'quio Cristo, tyom'aa'ya nacje 'naa' cha'tso nnom na quit'ma' n'om nn'a' na cantyya 'naa' joona' ntyjaa'ya n'omna na nlui'n'maa'ndyena. ⁴ Saa' quia na tue'tyjo xje' na ntyjii Ty'oots'om, jñoom Jnaa'. Tuiiñe' jnda cwii yuscu. Tyom'aa' nacjee 'naa' ljeii na matsa'ntjomna'. ⁵ Jñoom na nntseicandyaañe' jaa na tyom'aa'ya nacje 'naa' ljeii'ñee', cha ndaa' nnto'ñom Ty'oots'om jaa na nncwjaa'ñe' na cwiluiindyo' ntseinaa'. ⁶ Ndo' cha na m'mo'ndyeyuna' na cwiluiindyo' ntseinaa' jñoom Espíritu na tseixmaa' Jnaa' naquii' n'om'yo' ndo' nque' mañequiaa' na cwindu'yo': "Tsotyaya Ty'oots'om." ⁷ Jo' na cwiluiindyu' jnaa', nchii cwe'ts'a' na mand'i'ntjomtye' nnom patrom. Ndo' nc'e na cwiluiindyu' jnaa', juu na ñe'quiaa' na ndaa' Cristo, mati 'u nnda'.

M'aa' ts'om Pablo cantyya 'naa' nn'a' na cwila'y'u'

⁸ Jach'ee xuee quia na tyoota'jna'yo' Ty'oots'om, tyondye'ntjom'tye'yo' ndaa' nty'oon'om na tyolue nn'a' na jee' t'ma' ñ'oom la'xma', meii' tiyuu' na la'xma'na' nque'. ⁹ Saa' je' na cwila'jna'yo' Ty'oots'om, oo yati na nl'uuya na mawajna'a' 'o, ¿chiiu waayu na cwilcwe'ndda'yo' na ntyjaa' n'om'yo' na nlui'n'maa'ndyo' cantyya 'naa' 'na' na tijdana' ndo' til'uena', na nndye'ntjom'tye'ndda'yo' ndaana'? ¹⁰ 'O ndicwa' na cwiw'ee'yo' cwenta na niom ncuue na t'mati laxmaa'na', ndo' mati cantyya 'naa' chi'ndaa' ñe'quio nt'om ncuue na cwiw'ee' nn'a' cwenta na jee' t'ma' la'xma'na', ndo' mati na cwiw'ee' ndyuu. ¹¹ Ndo' na nmeii' cwil'a'yo', jee' matseicaty'uena' ja na cwe' ts'iaa'ndyo ts'iaa' na tyots'aaya quii'ntaa'yo'.

¹² 'O nn'a'ya na cwila'y'u'yo' ñ'e' Cristo, maca'na ndaa'yo' na calcwe'yo' na ntyjaa' n'om'yo' ñ'oommeii' cha'xje' m'aa' candyaandyo cantyya 'naa' joona'. Meii' na mayuu' tyoota'wi'yo' ja saa matseijomna' na ljo' cwil'a'yo'. ¹³ Manquiujndaa'ndyo' quia tjonquiajndyaa' ñ'oom Ty'oots'om ndaa'yo', t'oo'ya na wii'a. ¹⁴ Ndo' juu tycu'ñee' na tjo'ya, cwajndii tyoch'ena' ja, saa meii' na ljo', t'ical'a'yo' na tyaa'yo' ja. 'O to'ñoom'yo' ja na cha'cwijom cwiluiindyo' cwii ángel, cha'cwijom nquii Cristo Jesús ja. ¹⁵ Quia jo' ¿chiiu tuii na je' taneii'yo' ja cha'xje' quialjo'? Ee macwii'yuu'ndyoo' cantyya 'na'yo' chiiu tyom'aa' n'om'yo', hasta meii' na n'omndaa'yo' nntjei'yo' na nntiom'yo' n'om'oo'. ¹⁶ ¿Aa mach'eyuuna' nquii'yo' na jndoya 'o nc'e matseina'ya ñ'oom na mayuu' ndaa'yo'?

¹⁷ Joo na m'a'ni' na cwiñequiana ñ'oom ndaa'yo', jee' quee' n'omna na nla'jomndyo' ñ'e'ndyena, saa tixcwe ee l'ue n'omna na nto'ndyo' ñ'e'ndyô cha ñe'quieena nla'ñ'oom'ndyo' joona. ¹⁸ Ee ya na cwila'neii'ndye na ñ'ee' 'o, xe' xcwee' n'omna ñ'e'ndyo'. Ndo' majndeeitiche' quia na ticañ'a'ya ñ'e'ndyo'. ¹⁹ 'O nntseindaaya cwii'che' cwiindii' na maquiina' ja cantyya 'na'yo' cha'xje' na maquiina' cwii yuscu na matseincuii, maljo' na nntjo' hasta xje' na nntseiluui'na' Cristo naquii' n'om'yo'. ²⁰ Toom cwe' na ñ'a'ya ñ'e'ndyo' je' cha' nncju'naa'ñena' na ñomquia'ti nntseina' ndaa'yo', ee ñ'oom na mayuu'che' matseii'ñe'na' ja cantyya 'na'yo'.

Ñ'oom cantyja 'naa' Agar ñequio Sara

²¹ 'O na l'ue n'om'yo' na ñe'c'om'yo' na cje 'naa' ljeii na tqueⁿ Moisés, candu'yo' nooⁿ: ¿Aa tyoondye'yo' chiuu matso juuna'? ²² Matso ljeii'ñeeⁿ na t'om we ntseinda Abraham. Cwii tsaⁿ'ñeeⁿ tuiñe jnda tsaⁿ'scu na tyondi'ntjomtyeⁿ ndaana, ndo' cwicheⁿ tuiñe jnda scuu' nqueⁿ, Sara'ñeeⁿ tiseixmaaⁿ ts'aⁿ na m'aaⁿ candyaañe. ²³ Jnaaⁿ na seincuii yuscu na tyondi'ntjomtyeⁿ ndaana, tuiñe cha'xjeⁿ cwiluiindy meñ'quia yo'ndaa, saq jnaaⁿ na tuiñe jnda scuu' nqueⁿ, tuiñe nc'e ñ'oom na jnda tso Ty'oots'om na nnts'aaⁿ. ²⁴ Ñ'oomwaaⁿ tseixmaⁿ'na' ñ'oom tjañoom'. Ee we yolcu'ñeeⁿ la'xmaⁿ'na we ñ'oom na maxjeⁿ ntseicandaaⁿ'ñena'. Cwii ñ'oom'ñeeⁿ ma'moⁿ'na' Sjo Sinaí, ndo' nn'aⁿ na m'aⁿ nacje'naaⁿ ñ'oom'ñeeⁿ cwiluiindyena nn'aⁿ na cwindye'ntjomtyeⁿ. ²⁵ Juu ñ'oom Agar ma'moⁿ'na' sjo Sinaí na m'aaⁿ'na' ndyuaa Arabia, na juu sjo'ñeeⁿ matseijomna' cha'na Jerusalén na waa je', ee nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ cwindye'ntjomtyeⁿ na nnom ljeii na tqueⁿ Moisés. ²⁶ Saq juu tmaaⁿ nn'aⁿ Jerusalén na waa jo nandye na la'xmaaⁿ'ya, m'aaⁿ candyaañena', ticandi'ntjomna' nnom ljeii na tqueⁿ Moisés. ²⁷ Ee mawaa ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeina' na tyoñequiaa Isaias teiyo. Matsona':

'U yuscu na titsjaa'ndyu' na tjaa'na' ntseinda',
jndei catseixua' na neiⁿ,
'u na ticaljei' chiuu nluquina' ts'aⁿ na nntseincuii,
jndei catseixua' na manco' na neiⁿ,
ee jndyendyeti ntseinda yuscu na tyootseincuii
nchiiti cha'tsondye tyjelcoom.

²⁸ 'O nn'aⁿ'ya na cwila'y'u'yo', la'xmaaⁿ'ya cha'na Isaac, ee mati jaa cwiluiindyō ntseinda Ty'oots'om na tsoom nnom Abraham na n'om. ²⁹ Saq cha'xjeⁿ juu jnda Abraham na tuiñe cha'xjeⁿ meñ'quia ts'aⁿ, tyoco'weeⁿ'eⁿ Isaac na tuiñe nc'e Espirito Santo, maluaa' waa je'. ³⁰ Saq ñ'oom na tso Ty'oots'om nnom Abraham na teiljei, luaa matsona': "Caleintyo' tsaⁿ'scu na mandí'ntjomtyeⁿ njom' ñequio jnaaⁿ, ee ticwanaaⁿ na nnc'o'ñoom 'na' na waa, jnda scu' nncu' nnc'o'ñoom." ³¹ Jo' chii 'o nn'aⁿ'ya, tila'xmaaⁿ'ya ntseinda yuscu na ñejndi'ntjomtyeⁿ. Laxmaaⁿ'ya ntseinda yuscu na m'aaⁿ candyaañe.

5

Cwintyje'tye'yo' naquii' na jnda seicandyañe Cristo 'o

¹ Jnda tquiaa Cristo na cwiluiindyō nn'aⁿ na m'aⁿ candyandyē jo nnom ljeii na matsa'ntjomna'. Caljoo'ndyo'tye'yo' cantyja 'naaⁿ' na laxmaⁿ'yo' naljo', tantue'ndyo'cje'nnda'yo' nacje 'naaⁿ' ñ'oom na nleichuuna' 'o na cwindye'ntjom'tye'yo' nnomna'.

² Candye'yo' ñ'oom na matsjooya, xeⁿ cwíñequiandyo' na nluii 'naaⁿ ntjaaⁿ'yo' cha'xjeⁿ cwil'a nn'aⁿ judíos yo'ndaa ndana na naⁿ'nom, mach'eena' cantyja 'naⁿ'yo' na meñ'chjoo ticajndañe Cristo. ³ Cwiicheⁿ cwii ndii' matsjoonnda'a meñ'quiaa tsaⁿ'sa na ññequiaa na nluii 'naaⁿ'ñeeⁿ tjaaⁿ jndei'na' na catseindaaⁿ'ñeeⁿ ljo' na matsa'ntjom ljeii na tqueⁿ Moisés. ⁴ 'O na cwila'tiuu'yo' na tjaa jnaⁿ cwicola'xmaⁿ'yo' jo nnom Ty'oots'om nc'e na cwila'candaa'ndyo' chiuu t'maⁿ ljeii'ñeeⁿ jnda seitquiqo'na' 'o cantyja 'naaⁿ' Cristo. Ndo' jnda tōⁿ'na' 'o ñequio na m'aaⁿ Ty'oots'om na candya' ts'oom 'o. ⁵ Ee m'aaⁿ'ya na cwicantyyaa' n'ooⁿ'ya na maqueⁿ'na' jaa na tjaa jnaⁿ cwicola'xmaaⁿ'ya nc'e nquii Espirito ndo' cantyja 'naaⁿ' na cwila'y'u'ya n'ooⁿ'ya. ⁶ Ndo' quia na m'aaⁿ'ya cantyja 'naaⁿ' Cristo Jesús, meñ' cwii ticajnda tseixmaⁿ'na' na aa tuii 'naaⁿ ntjaaⁿ'ya oo aa tyooluii. Ñe'cwii waa na jnda tseixmaⁿ'na', na cwila'y'u'ya n'ooⁿ'ya ñ'eⁿ'ñeⁿ ndo' cantyja 'naaⁿ' juu jo' m'aaⁿ'ya na wi' n'ooⁿ'ya nn'aⁿ.

⁷ 'O ya ñeñla'jomndyo' cantyja 'naaⁿ' Ty'oots'om. ¿Ñeeⁿ seitsaaⁿ'ñe 'o na ticala'canda'yo' jo nnom ñ'oom na mayuu'? ⁸ Nchii Ty'oots'om s'aaⁿ naljo' ee jom maqueeⁿ'ñe 'o. ⁹ Tintsuu' n'om'yo' ñ'oom na matsona': "Chjoowi' ndaaljo' matseicandei'ñ'eⁿ'na' cha'waa tsqueeⁿ'tyoo'." ¹⁰ Cantyja 'naⁿ' 'o, jo nnom nquii na cwiluiñe na matsa'ntjom, quit'maⁿ ts'ooⁿ' na tixocala'tiuu'yo' na waa cwicheⁿ chiuu ya cha nla'xmaⁿ'yo' na tjaa jnaⁿ'yo' jo nnom Ty'oots'om. Ee nqueⁿ nncu'xeeⁿ ts'aⁿ na matseif'eeⁿ'ñe 'o cantyja 'naaⁿ' ñ'oomwaa', tjacwenta 'ñeeⁿ cwiluiñe tsaⁿ'ñeeⁿ.

¹¹ 'O nn'aⁿ'ya, cantyja 'naⁿ' ja luaña, xeⁿ ndicwaⁿ mañequiaa ñ'oom na macaⁿ'na' na caluii 'naaⁿ tjaaⁿ ts'aⁿ, xocantyo' nn'aⁿ judíos ja. Ee xeⁿ mañequiaa ñ'oom'ñeeⁿ, quia jo' tixocala'líoo'ndyena ñequio ñ'oom na ty'loom nn'aⁿ Jesús ts'oom'naa'. ¹² Toom cwe' joo nn'aⁿ na cwila'ñ'eeⁿ'ndyena 'o ñequio ñ'oomwaaⁿ nntyjeñ'eⁿ'na yuu na naⁿ'nom joona.

¹³ Ee 'o nn'aⁿ'ya tqueeⁿ'ñe Ty'oots'om na cala'xmaⁿ'yo' nn'aⁿ na jnda jndyaandyo'. Saq nchii na nleil'uee'ndyo' naya'ñeeⁿ na nla'jomndyo' ñequio na nei'ncoo' na ntyjii seii' ts'aⁿ. 'O c'om'yo' na nnteijndeindyō' ntyjee'yo' nc'e na m'aⁿ'yo' na wi' n'om'yo' joona. ¹⁴ Ee ljeii

na tqeⁿ Moisés ñequio ñ'oomwaa matseicandaa'ñena: "C'oom' na wi' ts'om' tyje ts'a'ndy' cha'xjeⁿ na jnda ntyji' nncu'." ¹⁵ Ee xeⁿ cwityeⁿ nquiendy' cheⁿncjo'yo', cal'andyo' cwenta na nchii nla'tyui'yo' ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'oqots'om quii'ntaa'yo'.

Natia na matseiquee'na' ts'om ts'a'

¹⁶ Luaa matsjoo ndaa'yo': C'om'yo' nacje 'naaⁿ Espíritu quia jo' tixola'canda'yo' chiuu queeⁿ ts'om seii'yo'. ¹⁷ Ee ljo' na queeⁿ ts'om seii' ts'aⁿ m'aa'na' nacjoo' Espíritu, ndo' Espíritu wjaam'aa' nacjoo' na queeⁿ ts'om seii' ts'aⁿ. Ndo' we ndii' nmeiⁿ m'aⁿ ndiaa'ndye. Nc'e na luaa' waa, tixocandaa' nla'wje'yo' ljo' na l'ue n'om'yo'. ¹⁸ Saa quia cwíñe'quiandyo' na wjaa'moⁿ Espíritu ndaa'yo' chiuu waa na cal'a'yo', quia jo' cwíndyaandyo' cantyja 'naaⁿ ljeii na tqeⁿ Moisés.

¹⁹ Cwiwitquioo'ya ljo' na cwil'a nn'aⁿ na teincoondye: m'aⁿ na cwe' luaa'ndyo ñequio nn'aⁿ, tilju' ljo' m'aaⁿ n'omna, wi'ndyena ñequio nn'aⁿ, ²⁰ cwila't'maa'ndyena 'naⁿ na jnda l'a nn'aⁿ, ndo' cwil'ana ts'iaaⁿ calua', m'aⁿ na jndooona nc'iaana, xueena nn'aⁿ. Cwii ñ'oom tit'ma'na', saa cwilawjeyayana, cwil'ana na cha'tso nn'aⁿ tixcwe m'aⁿ, manda nqueieena xcwe cwil'ana. Ñequi'cheⁿ na m'aaⁿ n'omna cantyja 'naaⁿ nqueieena, ²¹ cwila'taa' n'omna nc'iaana, cwila'cwjeena nn'aⁿ, cwicandyena, cwicwa'caxii'ndyena, ndo' niom nt'omcheⁿ na matseijomna' nmeiⁿ na cwil'ana. Matseijndo'a n'om'yo' cha'xjeⁿ jnda ñetsjoo ndaa'yo', nn'aⁿ na cwila'jomndye naquii' natiaameiⁿ, tixocala'jomndyena cantyja na matsa'ntjom Ty'oqots'om.

Nmeiⁿ cwiwitquioo' mach'ee Espíritu Santo

²² Saa luua waa ts'iaaⁿ Espíritu: mach'eeⁿ na m'aa'ya na wi' n'oo'ya nn'aⁿ, m'aa'ya na neii'ya, m'aa'ya na tjaa ñomtiu c'oo'ya jo nnom Ty'oqots'om, m'aa'ya na nioom'cheⁿ n'oo'ya quia tixcwe ljo' cwil'a nn'aⁿ ñ'e'ndyo, m'aa'ya na ya nn'a'ndyo ñequio nn'aⁿ, mach'eeⁿ na cwiteijndeyiia nn'aⁿ, cwila'candaa'ndyo ñ'oom ntyuaaya, ²³ mach'eeⁿ na cje cwil'aaya jo ndaa' nn'aⁿ, ndo' na cwique'ndyo cheⁿncjoo'ya xjeⁿ joo na l'ue ts'om seii' na cal'aaya. Quia cwil'aaya nmeiⁿ juu ljeii na matsa'ntjomna' xocat'uiina' jaa. ²⁴ Joo nn'aⁿ na cwiluindyena cwentaa' Cristo, nnom ts'oom'naa' jnda ty'ioomna cha'tso na queeⁿ ts'om seiiina ñequio na tijo'ndyo na l'ue ts'omna'. ²⁵ Quia jo' cha'xjeⁿ na cwitandoo'a cantyja 'naaⁿ Espíritu, mati matsona' na ñequiaaya na ca'mooⁿ ndaaya chiuu waa na tsam'aa'tyaaya.

²⁶ Ticatsona' na nla's'andyo nla'scundyo na nla'aaya na nla'lioo'a nn'aⁿ, meiⁿ na nnc'oo'ya na taq' n'oo'ya nt'omcheⁿ nc'iaaya.

6

Cateijndeyiindo ntyjaq na cwila'yu'

¹ 'O nn'aⁿ na cwila'yu'yo', xeⁿ m'aaⁿ cwii nn'a'nyo' na jnda tju'cje jnaⁿ juu, 'o na cwitsam'a'nyo' cantyja 'naaⁿ Espíritu, laxma'nyo' na cateijndeyi'yo' jom na c'oomnaa'aⁿ nacje 'naaⁿ Cristo, saa cal'a'yo' naljo' ñequio na cwitue'ndyo'cje'yo'. Ndo' ticwiindy' 'o cal'andyo' cwenta cantyja 'na'nyo', tints'aana' na mati nncju'cje jnaⁿ 'o. ² Cwii ndo' cwiindy' cateijndeyi'yo' nn'a'nyo' na cwila'yu' meiⁿ quia na cwitjoomna, ee na nla'yo' naljo' nla'canda'yo' ljeii na matsa'ntjomna'.

³ Ee xeⁿ na m'aaⁿ ts'om ts'aⁿ na t'maⁿ cwiluiiñe meiiⁿ ticatseixmaaⁿ na ljo', manquii'nn'a'ñe che'nqueⁿ. ⁴ Cwii cwiindy' 'o que'ñe che'nquii cwenta aa mach'ee cha'xjeⁿ na matsona', ee xeⁿ matseicandaa'ñe quia jo' nndaq nnc'oom na neiiⁿ cantyja 'naaⁿ, nchii ee macwji' cwenta na xcweti mach'ee, nchiiti cwíicheⁿ, ⁵ ee cwii cwiindy' chooya xuu 'naa'ya.

⁶ Joo nn'aⁿ na cwíndye ñ'oom' Ty'oqots'om na cwit'mooⁿ nn'aⁿ ndaana, matsona' ñnequiana 'naⁿ na maca'na' na'ñeeⁿ.

⁷ Tiñe'quiandyo' na nquii'nn'a'na' 'o, tjaa 'ñeeⁿ juu na ndaa' ntioñ'oom Ty'oqots'om, ee mei'ljo'cheⁿ na nnom' ts'aⁿ, majo' jo' nncue'. ⁸ Ee ts'aⁿ na ñnequiaa'ñe'ñe' cantyja na l'ue ts'om seii', majuu jo' nnts'aana' cha'cwijom cwíwe' ntjom, nntsejndaa'na jom ndo' nncueⁿ. Saa xeⁿ mach'eeⁿ yuu na cjawee' ts'om Espíritu, ñnequiaaⁿ na nnlo'ñom ts'a'ñeeⁿ na ticantycwii na wando' añaⁿ. ⁹ Jo' chii tilanchquee'ndyo na nla'aya yuu naya ee xeⁿ ti'ndyaanc'uaa'ndyo, nncue'ntyjo xjeⁿ na nnto'ñoo'ya na ticantycwii na cwitandoo'a. ¹⁰ Ndo' nc'e na ljo', cwii cwii ndii' na mañequiaana' na ndaaq nntei'jndeyiia nn'aⁿ, cal'aaya na ljo', majndeitiicheⁿ joo nn'aⁿ na cwila'yu'ya n'om.

Ñ'oom na cwimacandá na ma'moⁿ tsomwaa

¹¹ Que'yo' cwenta na t'maⁿ ljeii matsa'a. ¹² Joo na'ñeeⁿ na cwila'jndana na quiandyo' na caluii 'naaⁿ ntjaa'nyo' cwil'ana na luua' ee l'ue n'omna na ljoyaandy' nn'aⁿ judíos ñ'e'ndyena saa xeⁿ nla'jomndyena cantyja 'naaⁿ ts'oom'naa' na tue' Cristo, nntyjo na'ñeeⁿ joona. ¹³ Ee meiiⁿ joo nn'aⁿ na cwila'jndana na caluii 'naaⁿ seii'yo' ticalacandana chiuu

t'maⁿ ljeii'ñeeⁿ. Saḡ cwijoo' n'omna na quiandyo' na caluii naljo' cha nndaḡ nla's'andye na jnda tantjomna 'o. ¹⁴ Saḡ cautyja 'na^{ny}a, tijoombwji's'andyo. Mandḡ macwji's'aya cautyja 'naaⁿ juu na tue' nquii Ta Jesucristo nacjoo' ts'oom'naaⁿ, ee cautyja 'naaⁿ ts'oom'naaⁿ, juu na matseixmaⁿ tsjoomnancue, maqueⁿna' ts'oo cautyja 'na^{ny}a ndo' mati cwiluiindyḡ ts'oo cautyja 'naaⁿ juuna'. ¹⁵ Ee quia na macwjaa'ñena' ts'aⁿ cautyja 'naaⁿ Cristo Jesús, ticajnda meiiⁿ na aa jnda tuii 'naaⁿ seiiⁿeⁿ oo aa tjaa'naⁿ. Juu na tuiiñexco ts'aⁿ, juu jo' cajnda. ¹⁶ Cha'tsondye nn'aⁿ na cwilajomndyena ñ'oomwaa', quiaa Ty'ḡḡts'om na meiⁿcwii ñomtiuu tic'omna jo nnoombwjiñequio juu na m'aaⁿ na candya' ts'oom joona.

¹⁷ Na xuee je' na wjaa wjaatina', meiⁿcwii ts'aⁿ tintseintjaaⁿ ja cautyja 'naaⁿ ñ'oommeiⁿ. Ee cantsaaⁿ na choya cwit'mḡḡna' na cwiluiindyḡ ts'aⁿ na mandi'ntjomtyeⁿ nnom Ta Jesús.

¹⁸ 'O nn'a^{ny}a na cwila'yuyoyo' ñequio Jesucristo na cwiluiiñê na matsḡ'ntjoom jaa, macaⁿ'a na catio'naaⁿñê cha'tsondyo' 'o. Amén.

Carta na seicwanom Pablo na m'a'n nn'a'n tsjoom Éfeso

¹ Ja Pablo, ee na l'ue ts'om Ty'oqots'om, cwiluiindyō apóstol, ñ'oomwaa' ma'mo'na' ts'a'n na majñom Cristo Jesús ts'iaa' naa'a'n. Matseicwanō'ya cartawaa na m'a'nyo' tsjoom Éfeso na la'xma'yo' cwentaa' Ty'oqots'om ndo' na cwila'yu'yo' ñ'e'n Cristo Jesús. ² Nquii Tsotyaa'ya Ty'oqots'om na cwila't'maa'ndyō ñequiso Jesucristo na cwiluiñē na matsa'ntjoom jaa, quiana na nnto'ñoom'yo' juu naya na laxma'na ñequiso juu na tjañomtiuu c'oom ts'a'n jo ndaana.

Matio'naa'ñe Cristo jaa

³ Cwila't'maa'ndyō nquii Ty'oqots'om na cwiluiñē tsotyē Jesucristo na matseixmaa' na matsa'ntjoom jaa. Nc'e na matseitjoom'na' jaa ñequiso Cristo, jo' xje' cañoom'lueeche' nc'e Espiritu Santo matio'naa'ñē jaa ñequiso cwii cwii nnom na matseixmaa' na m'aa' cañoom'luee. ⁴ Cwitjooche' na tqee' Ty'oqots'om tsjoomnancue, jnda tjeii'ñē jaa na nntseitjoom'na' jaa ñequiso Cristo. Luaa' s'aa' cha nlque'na' jaa na lju'ndyō jo nnoom, ndo' na tjaa jna' cwicolaxmaa'ya jo nnoom. ⁵ Ee na wi' ts'oom jaa jo' chii xje' na jndyeeche' tjeii'ñē jaa na nluindyō ntseinaa' nc'e Jesucristo, ee luaa' tqee' ee na ljo' l'ue ts'oom na nluui. ⁶ Tuui na ljo' cha' cantyja 'naa' jo' nntseit'maa'ñena' juu naya na matseixmaa', na cwe' yu tquiaa' na la'xmaa'ya nc'e nquii Jnaa' na jee' candya' ts'oom. ⁷ Cantyja 'naa' juu na jee' wi' ts'oom jaa, jo' na macwji'n'maa'ñē jaa ee na tue' Jnaa', na matseit'ma' ts'oom jnaa'ya. ⁸ Candaq'ya ma'mo' Ty'oqots'om na wi' ts'oom jaa na matseijnōo'om n'oo'ya ndo' mañequiaa' na cwila'noo'a. ⁹ Ndo' jnda t'moo' ndaaya juu na l'ue ts'oom na wanty'iuu' tyom'aa'na', majuu cantyjati na jna' cha'tso na seijndaa'ñē na nncjaacandaq'na'. ¹⁰ Juu ñ'oom wanty'iuu'ñee' ma'mo'na' na quia nncue'ntyjo xje' nntseicandaq'ñēñ'e'na', matseijndaa'ñē na cha'tso na m'a' cañoom'luee ñequiso nnom tsjoomnancue nc'om joo jo' nacje 'naa' Cristo.

¹¹ Nc'e na jnda seitjoom'na' jaa ñ'e'n Cristo, teiyo tjeii'ñe Ty'oqots'om jaa cha na nc'oomna' jaa na nndaaya cha'na na nndaa' jom, ndo' na nncuaa na ljo' matseiljo'yuna' ñequiso na jnda seijndaa'ñē na nnts'aa' ndo' cwiluiina' cha'xje' na cjaawee' ts'oom. ¹² Luaa' waa na mach'ee' cha jâ nn'a'n judíos na ñentyjaa'jndyee n'oo'ya Cristo, catseit'maa'ñena' Ty'oqots'om cantyja 'naa'ya. ¹³ Ndo' mati 'o nn'a' na nchii judíos quia na jndyeyo' ñ'oom na mayuu' cantyja 'naa' Cristo, majuu ñ'oomxco naya na macwji'n'maa'ñena' 'o, jla'yu'yo' ñ'e'ñē, jo' na jñoom sayo 'o ñequiso Espiritu Santo na tsoom na nnto'ñoom'yo'. ¹⁴ Manquii Espiritu Santo na tjamei'ntyjee' nnom ñ'oom na cwiljotyē na maxje' nnto'ñoo'ya ljo' na ñequiaa Ty'oqots'om ndaaya quia na jnda seicandyaañēñ'e'na' na nla'xma' cwentaa'na', cha na catseit'maa'ñena' jom na jee' t'ma' cwiluiñē.

Quiaa Ty'oqots'om na jndō' n'om nn'a'n na cwila'yu'

¹⁵ Cantyja 'naa' nmei' mati ja quia na mandiiya na cwila'yu'ya n'om'yo' ñequiso Ta Jesús ndo' na m'a'nyo' na wi' n'om'yo' cha'tso nn'a' na lju' n'om, ¹⁶ tyoocjomei'ntyjaa' na mañequiaaya na quianl'uaa'na' cantyja 'na'yo' quia na matseina'ya nnoom. ¹⁷ Ty'oqots'om caxuee cwiluiñē, nque' na cwiluiñē Tsotyē Jesucristo na matsa'ntjoom jaa, maca'na nnom na cantyja 'naa' Espiritu quiaa' na nla'no'yo' ñ'oom na ma'moo' ndaaya ndo' yati ntsata'jna'yo' jom. ¹⁸ Mati catseicanaa'ñē naquii' nque'nyo' cha na nndaq' nla'no'yo' ljo' tseixma' ñ'oom na cwicantyyaa' n'om'yo' na cantyja 'naa' juuna' maquee'ñē 'o, ndo' juu na mañequiaa' na cwicandaa' nn'a' na laxma' cwentaa'na', jee' cajdana' ndo' jee' t'ma' tseixma'na', ¹⁹ ndo' mati quiaa' na caliuuya na jee'che' ndya' t'ma' waa na jnei'. Ñequiso juu najndei na matseixmaa' nndaq' nnteijnei' jaa nn'a' na cwila'yuu'a ñ'e'ñē. Ndo' cantyja 'naa' juu najnei' luaa', ²⁰ s'aa' na tando'xco Cristo na tue', ndo' s'aa' na tjacjoo ntyjaa' ts'oo' ntyjaya la'ñe' cañoom'luee, ²¹ tqee' juu na t'ma'ti cwiluiñē nchiiti cha'tso na cwiluiitquendye ndo' mati jo ndaq' cha'tso na cwitsa'ntjom na m'a' cañoom'luee ñequiso cha'tso na waa najnda. Juu cwiluiit'ma'ñeti jo ndaq' cha'tso na m'a' je' ndo' mati 'io cha. ²² Mati s'aa' na cha'tso nnom c'om nacje 'naa' juu ndo' s'aa' na juu cwiluiñē xque' ñ'oom jo nnom tmaa' nn'a' na macwji' Ty'oqots'om cwentaa'na', ²³ ee tmaa' nn'a' na macwji' Ty'oqots'om cwentaa'na' cwiluiñēna' sei' Cristo ndo' matseicandaq'ñēñ'e'na' jom nc'e juu tmaa'ñee' ndo' cha'tso na niom, candaq' laxma'na' nc'e Cristo.

2

Cwilui'n'maa'ndyō nc'e na jee' wi' ts'om Ty'oqots'om jaa

¹ Mañejuu xjeⁿ na tquiaa Ty'oqots'om na ta'ndo' xco Cristo tquiaaⁿ na 'o tando'yo' meiiⁿ na jo nnoom tyola'xmaⁿ'yo' l'oo nc'e natia ñequio jnaⁿ na ñeja'xmaⁿ'yo', ² mati 'o ñet'om'yo' naquii' natiameiⁿ, ñesantyo'yo' ndo' ñel'a'yo' ljo' na cwil'a nn'aⁿ tsjoomnancuewaa, cha'xjeⁿ na l'ue ts'om juu espíritu na waa najndeii na m'aaⁿ naquii' jndye na maleichuu xjeⁿ 'naaⁿ'na' nn'aⁿ na tiñe'cal'a chiuu na l'ue ts'om Ty'oqots'om. ³ Mati tiempo na jnda teinom ñeja'ljomndyo naquii' cha'tso natiameiⁿ, ñel'aaya ljo' na queeⁿ n'om sei'l'a ndo' ñeja'candaaⁿndyo ñ'omtiuuⁿ 'naaⁿ'ya. Ndo' na ljo' ñel'aaya, juu na matseiw'iityeⁿ Ty'oqots'om nn'aⁿ laxmaaⁿ'ya na cat'uiina' jaa cha'xjeⁿ na nnt'uiina' nt'omcheⁿ. ⁴ Saa jee'cheⁿ ndya' wi' ts'om Ty'oqots'om jaa. T'maⁿ waa na candya' ts'oom ñ'eⁿndyo, ⁵ ee xjeⁿ na ñet'ooⁿ'ya na l'oo nc'e jnaaⁿ'ya, xjeⁿ'ñeeⁿ tquiaaⁿ na tando'xcooya quia na tquiaaⁿ na tando'xco Cristo. Ndo' na ljo', nc'e naya na matseixmaaⁿ, jo' na cwiluii'n'maaⁿndyo'. ⁶ Ndo' na tyolaxmaaⁿ'ya l'oo tquiaaⁿ na tando'xcooya ñequio Cristo Jesús, ndo' s'aaⁿ na cwimei'ndyuaandyo ñ'eⁿ'ñe cañoom'luee. ⁷ Luaa' s'aaⁿ cha xuee na cwiwjaana' m'moⁿ'na' na juu na m'aaⁿ na jnda ntyjeeⁿ jaa, jeeⁿ cajnda tseixmaⁿ'na' ñequio juu naya na matseixmaaⁿ nc'e Cristo Jesús. ⁸ Nc'e naya 'naaⁿ' Ty'oqots'om na cwe' yu, jo' chii cwicaluii'n'maaⁿndyo' ee na cwila'yuy'a' n'om'yo' ñ'eⁿ'ñe. Meiⁿ nchii laxmaⁿ'yo' na ljo' nc'e cwii na jnda l'a' ncjo'yo', laxmaⁿ'yo' naljo' nc'e mach'eeⁿ na cwicanda'yo' juuna'. ⁹ Nchii cwe' waa na jnda s'aa ts'aⁿ jo' na cwilui'n'maaⁿ'ñe, cha nntseicu'na' na nntseis'añe cheⁿ'nqueⁿ. ¹⁰ Ee cwiluiindyo ts'iaaⁿ na mach'ee Ty'oqots'om. Jnda tqueeⁿxcoom jaa cantyja 'naaⁿ' Cristo Jesús cha na cal'aaya cha'tso nnoom na maty'iomiana' na ndyu'ñeeⁿ'cheⁿ seijndaa'ñe na cal'aaya.

Cwiljyaandyo ñ'eⁿ Ty'oqots'om nc'e na tue' Cristo

¹¹ Jo' chii cñañoom' n'om'yo' chiuu ñeja'xmaⁿ'yo' cwiitjoocheⁿ na cwila'yuy'yo'. 'O nchii tsjaaⁿ judío 'o ndo' nc'e naljo' joona na cwil'ana 'naaⁿ' ntjaaⁿ yo'ndaa ndana na naⁿnom, cwiluena na 'o tila'xmaⁿ'yo' cwentaa' Ty'oqots'om nc'e na tquii'l'a'yo' naljo'. ¹² Tiempo'ñeeⁿ nchii cantyja 'naaⁿ' Cristo ñet'om'yo', ñet'om'ndyo'yo' cantyja 'naaⁿ' nn'aⁿ Israel, ee watoⁿ' tyom'aⁿ'yo' cantyja 'naaⁿ' ñ'oomtyeⁿ na seijndaa'ñe Ty'oqots'om ñequiondye joona, ndo' mati ñ'oom na tsoom ndaana na nnts'aaⁿ. Xjeⁿ'ñeeⁿ'cheⁿ meiⁿ ticantyyaa' n'om'yo' jom, meiⁿ na nnc'om'yo' cantyja 'naaⁿ'na'. ¹³ Saa je' je' tjoom' m'aⁿ'yo' ñ'eⁿ Cristo Jesús. Jo' chii 'o na ñet'om'ndyo'yo' ñ'eⁿ Ty'oqots'om jnda seicandyoo'ñena' 'o cantyja 'naaⁿ'aⁿ nc'e na tquiaañe Cristo na tueeⁿ'eⁿ cwentaa'yo'. ¹⁴ Ee Cristo cwiluiiñe na cwiljya n'ooⁿ já nn'aⁿ judíos ñequio 'o na nchii jo' cwiluiindyo'. Jom s'aaⁿ na ñecwii tmaaⁿ' laxmaaⁿ'ya na ñet'ooⁿ'ya na we tmaaⁿ' jaa, ee seityueeⁿ'eⁿ juu na ñet'ooⁿ' na wjeendyo ntyjaaⁿ cwii na cha'cwijom tatiom na ñetoⁿ'na' jaa. ¹⁵ Ñ'oom na tqueⁿ Moisés jndye nnoom tyoqueⁿ'na' xjeⁿ nn'aⁿ. Saa cantyja na tue' Cristo seintycwiina' najndeii na tyotseixmaⁿ ñ'oom'ñeeⁿ. S'aaⁿ na ntycwii jo' cha we ntmaaⁿ'ndyo nncwil'uee'ñe na nnts'aaⁿ cwii tmaaⁿ' xco na tjoom' m'aaⁿ'ya cantyja 'naaⁿ'aⁿ. Laa'ti' waa na seintycwii na ticuee' n'om nn'aⁿ cwii cwii tmaaⁿ' nc'iaana. ¹⁶ Nc'e na tue' Cristo nacjoo' ts'oom'naa' jo' na seintycwiiñ'eeⁿ na m'aⁿ'ntiaa'ndye we ntmaaⁿ' nn'aⁿ, s'aaⁿ na ñecwii tmaaⁿ' joona, ljoyaandyena ñ'eⁿ Ty'oqots'om.

¹⁷ Jndyo Cristo na jndyonquiaaⁿ ñ'oom xco na mach'eena' na cwintycwii tia' quii'ntaaⁿ' 'o nn'aⁿ na tquia ñet'om'yo' cantyja 'naaⁿ' Ty'oqots'om, ndo' mati quii'ntaaⁿ já nn'aⁿ judíos na candyoo'ti ñet'ooⁿ'yâ cantyja 'naaⁿ'aⁿ. ¹⁸ Nc'e cantyja 'naaⁿ' Cristo jo' na meiiⁿ we ntmaaⁿ' jaa, wanaaⁿ na nntsacuiqaa' na m'aaⁿ Ty'oqots'om, cwiluii na ljo' nc'e Espíritu Santo. ¹⁹ Jo' chii 'o nn'aⁿ gentiles tacola'xmaⁿ'yo' nn'aⁿ na cwe' cwiquieya cwii tyuaa na nchii jo' tuiindyo'. Xeⁿ nchii je' je' mañecwii xjeⁿ cwiluiindyo' ñequio tmaaⁿ' na cwiluiiñe cwentaa' Ty'oqots'om, cwiluiindyo' nn'aⁿ na ñecwii w'aa 'o, ndo' ñequii' ñeeⁿ ntseinda 'o. ²⁰ 'O cwiluiindyo' cha'cwijom w'aa na jna'na' nacjoo' ts'iaⁿ'tsjo', na tacatyeeⁿ nacjoo' ñ'oom na tyoñequia apóstoles ñequio profetas. Manquiti Jesucristo cwiluiiñe tsjo' nqui w'aa'ñeeⁿ. ²¹ Cristo cwiluiiñe tsiaⁿ'tsjo'ñeeⁿ. Nacjoo' juuna' cha'waa w'aa'ñeeⁿ cwijom wjaacandaa'na' hasta na ncue'ntyjo na nluuñena' cwii wats'om na lju' cwentaa' Ta Ty'oqots'om. ²² Jo' chii cha'tsondyo' 'o na seitjoom'na' ñ'eⁿ Cristo matseitjonna' 'o ñ'eⁿ nc'iaa'yo' na cwiluiindyo' cwii w'aa yuu na nnc'oomñe Ty'oqots'om nc'e Espíritu Santo.

3

To'ñom Pablo ts'iaaⁿ na nnts'aaⁿ

¹ Jnaaⁿ' ñ'oommeiⁿ', jo' na ja Pablo m'aaⁿ'ya praso cantyja 'naaⁿ' Cristo Jesús cha cateijn-deiina' 'o nn'aⁿ gentiles, ² Nc'e na jeeⁿ yañe Ty'oqots'om, matsona' na manquiu'yo' na tquiaaⁿ ts'iaaⁿ'waa na cats'aaya juuna' naquii'ntaaⁿ'yo' cha na cateijn-deiina' 'o. ³ Ee t'mooⁿ nqooⁿ'ya ñ'oom na jeeⁿ wanty'iuu' ñetuaa chiuu jnda seijndaa'ñe, ndo' tquiaaⁿ na catsei'noⁿ'a juuna'. Chjoowi' ñ'oom'ñeeⁿ jnda seiljeiya na matseicwanoⁿ'ya na m'aⁿ'yo'. ⁴ Quia nla'na'yo' juuna' quia jo' nla'noⁿ'yo' na matsei'noⁿ'a ñ'oom na wanty'iuu' ñetuaa cantyja 'naaⁿ' Cristo. ⁵ Juu na jeeⁿ wanty'iuu' ñetuaa tñquiaa Ty'oqots'om na nliu nn'aⁿ na ñet'om teiyo juuna', cha'xjeⁿ

je' ñequio Espiritu Santo jndá t'mogⁿ ndáa apóstoles na lju' n'om ñequio profetas. ⁶ Luua waa ñ'oom na wanty'liuu' ñetuanaa': Nn'aⁿ na nchii judíos jooa, juu na nnts'aa Ty'oots'om na nndaa nn'aⁿ judíos, mati nnto'ñoomna. Matseitjoom'na' jooa ñequio seii' Cristo, mati mañ'oomna' jooa naquii' ñ'oom na tso Ty'oots'om na nnts'aa' cantyja 'naaⁿ! Cristo Jesús.

⁷ Macantya 'naaⁿ ñ'oomwaa' jo' na s'aa Ty'oots'om na jndaya na mañequiaya juuna' ndáa nn'aⁿ, ndo' tqúiaa' najndei na matseixmaa' na ñ'eⁿ mats'aaya tsiaaⁿ waa'. ⁸ Quii'ntaaⁿ cha'tsondye nn'aⁿ cwentaa' Ty'oots'om na tit'maⁿ cwiluiindy, cantyja 'naaⁿya, ja tit'maⁿndyoty, nchiiti jooa. Saá meiiⁿ na ljo', nqoⁿ ja tqúiaaⁿ ts'iaaⁿ na cateicandíiya nn'aⁿ na nchii judíos na cha'tso na matseixmaⁿ Cristo jeeⁿ cajndana' meiⁿ xocandáa nntsei'noⁿ ts'aⁿ. ⁹ Ndo' ty'ioom ts'iaaⁿ ja na cats'aaya na c'ooliu nn'aⁿ chiuu nncwji'n'maaⁿñê 'o nn'aⁿ na nchii tuliindy' judíos. Quia na jnaⁿjndyeecheⁿna' na s'aa Ty'oots'om cha'tsoti na maniom seijndaa'ñê na luua' nncuaa, saá hasta quia je'cheⁿ matseicanqoⁿ na ljo', ¹⁰ cha cantyja 'naaⁿ juu tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿ aⁿ cha'tsondye na cwiluitquiendye na m'aⁿ cañoom'luee ñequio cha'tso na cwiśantjom jo' jo', caliuna na jndye nnom na jndo' ts'om Ty'oots'om. ¹¹ Ty'oots'om s'aaⁿ cha'tso nmeiⁿ cha'xeⁿ nqueⁿ jndá seijndaa'ñê na ticantycwii na l'ue ts'oom na nncuaa, ndo' seicandaa'ñena' naljo' ee Taya Jesucristo. ¹² Ndo' nc'e na cwila'yu'ya n'ooⁿ ñ'eⁿ Jesucristo ndo' cwicantyyaa' n'ooⁿya jom, jo' na matseicanaaⁿñena' na cwila'candyoo'ndyo na m'aaⁿ Ty'oots'om. ¹³ Jo' chii macaⁿ a ndaaⁿyo' na tintsei'ndaa'na' nquii'yo' nawi' na matjoⁿya cantyja 'naⁿyo' ee na ljo', matseit'maaⁿñena' 'o.

Cristo candya' ts'oom jaa

¹⁴ Macwe' jo' na maco'a xtyaya jo nnom Tsoty Taya Jesucristo, ¹⁵ na cantyja 'naaⁿ jom cha'tso yo na m'aⁿ cañoom'luee ñequio yo na m'aⁿ tsjoomnancue, cwilcwii'na xueⁿ eⁿ na cwiluiiñê Tsotyena. ¹⁶ Nquii Tsotyagaaya waa na jeeⁿ cajnda na tjaa ljo' cwii macaⁿna' na matseixmaaⁿ. Macaⁿ a na cantyja 'naaⁿ jooa', naquii' n'om'yo' nñequiaaⁿ na nnaⁿndyo' ndo' nla'xmaⁿyo' najndei na cwiluiiñê nc'e Espiritu, ¹⁷ cha nndaa nnc'oomñe Cristo naquii' n'om'yo' nc'e na cwila'yu'ya n'om'yo' ñ'eⁿñê cha caljotyeⁿ na m'aⁿyo' naquii' na m'aaⁿ Ty'oots'om na wi' ts'om 'o, cha'xeⁿ njoom ty'e nch'ioo' ts'oom. ¹⁸ Mati macaⁿ a nnom Ty'oots'om na cala'noⁿya'yo' ñequio cha'tsondye nn'aⁿ na cwila'yu' cwanti na t'maⁿ na m'aaⁿ Cristo na wi' ts'oom nn'aⁿ, ndo' na tco, ndo' na njoom, ndo' na ndye. ¹⁹ Juu na m'aaⁿ Cristo na wi' ts'oom 'o luua, macaⁿ a na cala'noⁿyo' na waljoo'cheⁿ na t'maⁿna', ndo' na luua' nla'noⁿyo' jo' na nnc'om'yo' na chawaañ'eⁿ naquii' n'om'yo' m'aaⁿñe Ty'oots'om.

²⁰ Catseit'maaⁿñena' Ty'oots'om na jom jndyeti nndaa nnts'aaⁿ nchii cwe' cha'xeⁿ cwitaaⁿ jaa meiⁿ nchii cwe' cha na cwila'tiuutyagaaya ndo' na mateijneiⁿ jaa nc'e najndei na matseixmaaⁿ m'aaⁿ naquii' n'ooⁿya. ²¹ Jom catseit'maaⁿñena' naquii' tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿ aⁿ nc'e Cristo Jesús cha'tso ndyu ndo' cha'waati xuee na cwii wjaatina'. Amén.

4

Tjoom' m'aⁿyo' nc'e Espiritu Santo

¹ Ja m'aaⁿya w'aancjo jnaaⁿ na cwiluiindy' ts'aⁿ na m'aaⁿñe cantyja 'naaⁿ! Jesucristo, mats'aaya ty'oo ndaaⁿyo' na c'om'yo' quii'ntaaⁿ nn'aⁿ cha'xeⁿ na macaⁿna' na c'om nn'aⁿ na maqueeⁿñe Ty'oots'om cwentaaⁿ aⁿ ee mancjo'yo' jo'. ² C'om'yo' na nioom' n'om'yo' ndo' yann'aⁿndyo', c'om'yo' na t'maⁿ n'om'yo', canaⁿndyo' ñ'eⁿ nc'iaa'yo' ñequio na wi' n'om'ntyjee'yo'. ³ Ñequio na mateijndei Espiritu Santo 'o, calajnda'yo' na ñecwii n'om'yo' ñequio nn'aⁿ na cwila'yu' nc'e na matseitjoom'na' 'o na ya m'aⁿyo' ñequiondye jooa. ⁴ 'O nc'e Cristo ñecwii sei' cwiluiindy' ndo' ñecwii Espiritu Santo na m'aaⁿñe naquii' n'om'yo', cha'xeⁿ jndá tqeeⁿñe Ty'oots'om 'o na ñecwii waa na cwicantyyaa' n'om'yo', ⁵ m'aaⁿ ñecwiiñe Jesucristo na cwiluiiñê na matsaⁿntjom, ndo' ñecwii na cwila'yu'ya n'ooⁿya ñ'eⁿñê, ndo' ñe'cwii na cwileits'oomndye nn'aⁿ cantyja 'naaⁿ aⁿ, ⁶ ndo' m'aaⁿ ñecwii Ty'oots'om na nqueⁿ cwiluiiñe Tsotyagaaya na cha'tsondyo, jom cha'tso matsaⁿntjom ndo' mach'eeⁿ ts'iaaⁿ 'naaⁿ aⁿ naquii' n'ooⁿya ndo' m'aaⁿñê jo' jo'.

⁷ Cwii cwiindy' cantyjati na jnda jndaa' nnom Cristo na 'naaⁿ ts'iaaⁿ na matseixmaⁿ, cantyjati jo' naya na maco'ñom. ⁸ Nc'e na luua' jo' matso ñ'oom' Ty'oots'om na teiljei: Quia na tjawaaⁿ cañoom'luee jndá na tando'xcoom na tueeⁿeⁿ, tjachom cha'tso joo na ñet'om nacjoom'm, ndo' ndaa nn'aⁿ tqúiaaⁿ cwii cwii nnom na 'naaⁿna.

⁹ ¿Ljo' ñe'ca'moⁿna' na matsona' na tjawaaⁿ? Matsona' naljo' ee najndyee jndyocueeⁿ nnom tsjoomnancuewaañe. ¹⁰ Jom na jndyocueeⁿ majuutyeeⁿ tjawannaⁿ aⁿ cañoom'luee cha na cha'tsoti na niom, candaa' ma'moⁿna' na m'aaⁿñê. ¹¹ Ndo' manquiiyeeⁿ tqúiaaⁿ na nt'om nn'aⁿ cwiluiindy apóstoles. Nt'om cwiluiindy nn'aⁿ na cwi'tmoqoⁿ ñ'oom cantyja

'naaⁿaⁿ cha cala'yu' nn'aⁿ. Nt'om cwiliindy na cwiñe'quia ñ'oom xco na ya cantyja na nluin'naaⁿñe ts'aⁿ, ndo' nt'om cwiliindy na cwitei'xee ntnaaⁿ nn'aⁿ na macwiji' Ty'oqots'om cwentaaⁿaⁿ ndo' nt'omcheⁿ cwito'ñoom na 'naaⁿ na cwit'mooⁿ ndaaⁿ nc'iaa. ¹² Luaa' s'aa Cristo, jo' na ya tei'naaⁿ nn'aⁿ na cwila'xmaⁿ cwentaaⁿaⁿ na nl'ana ts'iaaⁿ na maca'na' cha na nncjaawijndyeendye nn'aⁿ na nnc'om cantyja 'naaⁿaⁿ, ¹³ hasta xjeⁿ na nnc'e'ntyjo na cha'tsondyo tjoom' nnc'oqⁿya na cwila'yu'ya n'oqⁿya ñ'e'ñe ndo' na candaaⁿya na cwita'jnaaⁿa nquii Jnda Ty'oqots'om. Ndo' na ljo' n'lxmaaⁿya nn'aⁿ na jnda tquiee n'om na candaaⁿ nntseijomna' jaa cantyja 'naaⁿ Cristo. ¹⁴ Quia jo' taxocatseijomnda'na' jaa cha'na yocanch'u na tiyo yo cwila'chuii' chiuu waa na m'aaⁿ n'om. Meiⁿ taxonquiandyo na nleichuuna' jaa cantyja 'naaⁿ ñ'oom xco na cwe' cantu na cwiñe'quia nn'aⁿ na jeeⁿ jndo' n'om na joo ñ'oom'ñeeⁿ cwi'oochoondyena' nn'aⁿ nato na tixcwe. ¹⁵ Quia jo' nc'e na wi' n'oqⁿya nn'aⁿ, calanaaⁿya ñ'oom na mayuu', matsona' na catsanajndaaya cantyja 'naaⁿ cha'tso nnom chiuu waa na m'aaⁿya nc'e na matseijoom'na' jaa ñ'eⁿ Cristo na cwiliñeⁿ xqueⁿ tmaaⁿ jaa na laxmaaⁿya seiⁿeⁿ. ¹⁶ Ndo' cantyja 'naaⁿ Cristo, jaa na cwiliindy seiⁿeⁿ, matseijomna' cha'na tjacañjoom'ñe seiⁿ ts'aⁿ, ndo' juu jo' quia ya t'uii'na' ñequio cwii nnom na tjacañjoom'ñe ts'aⁿ, quia jo' tjoom' m'aaⁿna', ndo' nc'e jo' ya wjanajndeiⁿ juuna'. Ndo' jaa na cwiliindy seiⁿeⁿ, nntsawijndaaya na wi' n'oqⁿya nn'aⁿ.

Cwiliindyoxcoo na cwila'yuu'a ñ'eⁿ Cristo

¹⁷ Jo' chii nc'e nquii Ta Jesús matsa'ntjoom jaa, luaa ñ'oom na matsjoo ndaaⁿyo'. Tsacwi'ntyje'yo' na matseijomna' 'o cha'na nn'aⁿ na tyootioondye l'o Ty'oqots'om. Ee joona m'aⁿna ñomtiuu 'naaⁿna na cwe' ts'iaaⁿndyo joona'. ¹⁸ Ee juu na cwila'noⁿna matseijomna' cha'cwijom na jaa'ñe. Ee juu na wando' Ty'oqots'om ticuaana' ñ'e'ndyena ee ticala'noⁿna cantyja 'naaⁿaⁿ nc'e na quie' n'omna. ¹⁹ Jnda s'aana' na tajnaa'tona natia na cwil'ana, cwiñequiandyena nnom ljo' na queeⁿ ts'om seiina cha ñequio na neiⁿna ndaaⁿ nl'añ'eⁿna cha'tso nnom ljo' na ticaty'iomyana'. ²⁰ Saa 'o nchii luaa' waa ñ'oom na tyot'mooⁿ nn'aⁿ cantyja 'naaⁿ Cristo ndaaⁿyo', ²¹ xeⁿ na mayuu' jndye'ya'yo' ñ'oom'm ndo' jla'noⁿyo' na ñ'oom na mayu'cheⁿ juuna', ²² quia jo' cantyja 'naaⁿ chiuu waa na ñet'om'jndye'yo', catjei'ndyo' cantyja 'naaⁿ natia na ñeseiqueeⁿ ts'om sei'yo' ee juu jo' tseixma'na' cwii na jnda tei'ndaa'ñ'eⁿ na joo natia'ñeeⁿ cwinquio'nn'aⁿna' ts'aⁿ. ²³ Maca'na' na cala'xco'yo' cantyja 'naaⁿ espíritu 'na'yo' ñequio na m'aaⁿ n'om'yo', ²⁴ ndo' na c'omxcondyo' cha'cwijom ts'aⁿ na macwee liaa xco na juu jo' cwiliñena' cantyja na l'ue ts'om Ty'oqots'om na cwiwitquioo' jo' quia na mach'ee ts'aⁿ na maty'iomyana' ndo' lju' wjaam'aaⁿ.

²⁵ Jo' chii tacalane'yo' cantu, cwii ndo' cwiindy'o' catseineiⁿ ñ'oom na mayuu' ñ'eⁿ nc'iaa' ee cha'tsondyo cwiliindy'o' cwii nnom ljo' na tjacañjoom'ñe seiⁿ Cristo.

²⁶ Quia matsei'wii' x'ia', tintseijooⁿdyu'ti' nnom na jndaa'jom nntseicamaaⁿndyu' na tincja'cwaⁿya' jom. ²⁷ Tiñenquia'yo' mei'cwii nnom na tsa'jndii ndaaⁿ nnts'aaⁿ xjeⁿ 'o.

²⁸ Ñeeⁿ 'o na ñex'uee, je' tanch'ueeti, je' cats'aayaaⁿ ts'iaaⁿ na yati cha nncuaa ljo' na ndaaⁿ nnteijneiⁿ nt'omcheⁿ na matseijomna' joona.

²⁹ Mei'cwii ñ'oomntjei' talaneiⁿyo', macanda calanei'yo' ñ'oom naya na nnteijndeiina' ts'aⁿ na nncjaawijndeiityeeⁿ, ndo' nn'aⁿ na nndye ñ'oom'ñeeⁿ nntio'naa'ñena' joona. ³⁰ Ndo' til'a'yo' cwii nnom na nntseichjoo'na' ts'om Espiritu Santo na cwiliñe Ty'oqots'om, nquii na ñequio juu ty'oom sayo 'o, cha jndaa' ñeeⁿ 'o xuee quia na nlnui'n'naaⁿndyeñ'eⁿ nn'aⁿ.

³¹ Ca'ndye'yo' cha'tso nnom na cwil'na na matsei'ndaa'na' n'om'yo', cha'na nntsei'wii' ts'aⁿ x'iaaⁿaⁿ, nntseiloo'ñe ts'aⁿ ñ'eⁿ x'iaaⁿaⁿ, c'uaa c'uaati 'ñom na matseijmeiⁿñe nnom x'iaaⁿaⁿ, maju' ts'aⁿ ñ'oom wi' nacjoo' x'iaaⁿaⁿ, ñequio chatso nnom ljo' na tis'a. ³² Cal'a'yo' na ya nn'aⁿndyo' ñ'eⁿ nc'iaa'yo', c'oom na wi' n'om'yo' joona, cala't'maⁿ n'om'yo' nc'iaa'yo' cha'xjeⁿ mati matsei'maⁿ ts'om Ty'oqots'om 'o nc'e Cristo.

5

Luaa maca'na' na c'om nteinda Ty'oqots'om

¹ Nc'e na cwiliindy'o' nteinda Ty'oqots'om na m'aaⁿ na jeeⁿ candya' ts'oom 'o, jo' na maca'aⁿ na calui'ndyo' cha'xjeⁿ nqueⁿ. ² C'om'yo' na jnda nquii'yo' mei'quia nn'aⁿ cha'xjeⁿ Cristo ty'oom na candya' ts'oom jaa, ndo' tquiaañe na tueeⁿeⁿ cwentaaⁿya. Ndo' na ljo' s'aaⁿ s'aana' ntyjii Ty'oqots'om ñ'eⁿñe cha'cwijom catsmaⁿ na cwila'cuee' nn'aⁿ judios cha nntseit'maⁿ ts'oom joona jnaaⁿna. Manc'e jo' chii tioo na jeeⁿ tjawee' ntyjii Ty'oqots'om ñ'eⁿñe cha'cwijom cwii jndye cachi.

³ Saa quii'ntaaⁿ 'o na cwiliindy'o' nn'aⁿ cwentaa' Ty'oqots'om ticatsona' meiⁿ cwe' na nlaneiⁿyo' ñ'oom cantyja 'naaⁿ na cwe' nnc'oomya ts'aⁿ ñ'eⁿ x'iaa' ndo' cha'tso nnom ñ'oomtia, oo aa queeⁿ ts'om ts'aⁿ na ñe'cwityañe. ⁴ Ticaty'iomna' na nlaneiⁿyo' mei'quia nnom ñ'oom ntjeiⁿ oo ñ'oom wi', oo ñ'omjnaaⁿ na cwila'neiⁿ nn'aⁿ. Nchii jo' na nl'a'yo'.

'O cjaañjoom' n'om'yo' cwii cwii nnom na cantyja 'naa' joo jo' nñe'quia'yo' na quianl'uaa' Ty'oqts'om. ⁵Ee manquii'yo' na juu ts'a'n na cwe' nnc'oomya ñequio x'iaa' oo na nntseiquee'n ts'om na ñe'cwityañe, jo' jo' matseijomna' cha'na quia na matseit'maa'ñe ts'a'n cwii na cwe' nn'a'n n'l'a, ndo' na ljo' nntseicu'na' na nncjaaquiee' tsa'ñee' cantyja na matsa'ntjom Cristo ñ'e'n Ty'oqts'om. ⁶Mei'cwii ts'a'n tinquio'nn'a'nyo' na nndu'yo' ñ'oom ntjei' nnom, ee macwe' jnaa' jo' juu na t'ma' nntseiw'i'i Ty'oqts'om nnt'uiina' nn'a' na tilañ'oom'ndyena chiuu na matseicañee' jooa. ⁷'O til'a'yo' cha'xje' na cwil'ana.

⁸Ee 'o jndā ñe'om'yo' cantyja 'naa' na jaa'ñe sãã je' na jndā seitjoom'na' 'o ñequio Ta Jesucristo, c'om'yo' cantyja 'naa' naxueeñe, ⁹ee juu naxueeñe quia na matseixueeñena' naquii' ts'om ts'a'n, mach'eena' na yats'a'ñe, xcwe mach'ee' ndo' mayom'm ñ'oom na nntseinei'. ¹⁰Cala'jnda'yo' na nntsaw'i'na'nyo' na n'l'a'yo' cha'tso yuu na macjaawee' ntyjii Ta Jesu' ñ'e'ndyo'. ¹¹Ticala'jomndyo' ñequio ljo' na tjaa yuu l'ue na cwil'a nn'a' na m'a'n cantyja 'naa' na jaa'ñe. 'O cala'cano'nyo' na tixcwe ljo' cwil'ana. ¹²Ee mach'eena' na jnaa' ts'a'n na nntseinei' ljo' na cwe' nty'iu cwil'a na'ñee', ¹³sãã quia na jndā seican'oo' naxueeñe cha'tso ljo' na cwe' nty'iu cwiluii, quia jo' cwiwtiquoo'ya. Ee juu naxuee matseican'oo'na' cha'tsoñ'e' ljo' na wanty'iuu' niom. ¹⁴Cantyja 'naa' luua', luua matsona': Calcwi' 'u na watsu',

quicantyja' na wa' qui'ntaa' l'oo

cha na ñequiaa Cristo na xuee nnc'oom'.

¹⁵Cantyja 'naa' nmei' cal'andyo' cwenta cantyja chiuu waa na tsam'a'nyo'. Tinc'om'yo' na cwe' tjndo'to n'om'yo', 'o c'om'yo' na jndo'ya n'om'yo'. ¹⁶Jo' chii que'ndyo' na n'l'a'yo' yuu na maty'iomyana'. Mei' tila'catsuu'yo' xuee 'na'yo' na cwe' chutindyo, ee cwii cwii xuee jaawiw'iti. ¹⁷Til'a'yo' cwii nnom na cwe' n'l'a'to'yo', cala'ng'ny'a'yo' ljo' l'ue ts'om Ta Ty'oqts'om na n'l'a'yo'. ¹⁸Tinc'om'yo' na candye'yo', ee na luua' n'l'a'yo' wjaachuna' 'o na nntsuundy'o', 'o c'om'yo' na too'ndyo' ñ'e' Espiritu Santo. ¹⁹Cala'na'yo' ñ'oom na cho salmos na nndye'yo' ñ'e' nc'iaa'yo' ndo' cata'yo' cha'tso nnom na ya nnta ts'a'n na cwila't'maa'ndyo' Ta Ty'oqts'om ñequio na xcwee'ya n'om'. ²⁰Ñequi'che' quia'yo' na quianl'uaa' Tsotyāya Ty'oqts'om cantyja cha'tsoti na matio'ñaa'ñe 'o ñequio xuee' Taya Jesucristo.

Ñ'oom cantyja 'naa' nn'a' na t'unco.

²¹Catue'ndyo' cje'yo' ndāã nc'iaa'yo' na cwila'yu' nc'e na t'ma'ñe Ty'oqts'om nquii'yo'.

²²'O yolcu na m'a' s'aa'yo' cal'a'yo' ljo' na l'ue n'omna cha'cwijom cwindye'ntjom'yo' nnom nquii Ta Jesucristo. ²³Ee tsa's'a cwiluiñe xque' scoom'm, cha'xje' Cristo cwilui-ñe xque' tmaa' nn'a' na macwji' Ty'oqts'om cwentaa'na' ndo' na macwji'na' tmaa'ñee', ee cwiluiñena' seii'e', ²⁴ndo' cha'xje' t'maa' nn'a' na cwila'yu' maju'ñecje nnom Cristo, maluaa' maca'na' na joo yolcu na jndā t'unco catuee'ndyecjena ndāã s'aana.

²⁵Na'nom na m'a' lcuu c'omna na jnda nquiuna joo cha'xje' Cristo ty'oom na candya' ts'oom tmaa' nn'a' na macwji' Ty'oqts'om cwentaa'na' ndo' na tquiaañe na tuee'ñe cwentaa'na. ²⁶Luua' s'aa' cha na nntseixma' tmaa'ñee' cwentaa' Ty'oqts'om ndo' tque'njoom'm juuna' quia na teits'oomndyena ndo' ñequio na tyondyena ñ'oom'm, ²⁷cha ñequiaa che'nque' tmaa'ñee' nnom na nei'ncoo' cacuee tseixma'na', na tjaa yuu na cwajndii cantyja 'naa'na' mei' tjaa'na' na cantseii'na' mei' tjaa cwiiche' na nljei' na ticuaaya cantyja 'naa'na', na ñequi'che' tseixma'na' cwentaa' Ty'oqts'om ndo' candāã ñ'e' matseixma'na' cwentaa'na'. ²⁸Maluaa' waa na matsona' na c'oom tsa's'a na wi' ts'oom scoom'm cha'xje' jnda ntjyee' seii'e'. Ee ts'a'na na wi' ts'om scuu' ma'mo' na jnda ntyjiñe che'nquii. ²⁹Ee tjaa ñee' quich'ee na jndoo'ñe che'nquii. Macwaa'na' nantquie cha nnc'oom na yaa'na'. Ndo' cha'xje' Cristo mach'ee' cwenta jaa tmaa' nn'a' na macwji' Ty'oqts'om cwentaa'na', maluaa' matseijomna' na cateix'ee ts'a' scoom'm. ³⁰Ee jaa tmaa' nn'a' na macwji' Ty'oqts'om cwentaa'na', cwiluiindy'o seii' Cristo na cha'waañe. Ndo' cwii cwiindy'o matseijomna' cwii nnom na matseicajoom'na' jom. ³¹'Jo' chii tsa's'a n'ñee' tsotyee' tsoñee' cha na nntseitjoom'na' jom ñ'e' scoom'm ndo' wendyena nla'xma'na ñecwii ts'a'." ³²Jee' t'ma' matseixma' ñ'oomwaa' na jee' wanty'iuu' waana'. Sãã ja matseijom'ndyo' ñ'oommei' cantyja 'naa' Cristo ñequio tmaa' nn'a' na macwji' Ty'oqts'om cwentaa'na'. ³³Sãã ñ'oom na macanda, cwii ndo' cwiindy'o 'o c'oom na jnda ntyjii scuu' cha'xje' na jnda ntyjiñe che'nquii ndo' mati 'o na'lcu cala'l'uee'ndyo' s'aa'yo'.

6

Luua maca'na' na c'om nda nn'a' na cwila'yu'

¹'O yonch'u, nc'e na cwila'yu'yo' ñequio Jesucristo, laxma'nyo' na c'om'yo' na ndyaandyo' jo ndāã nn'a' na nda o' ee maty'iomyana' na n'l'a'yo' naljo'. ²Ee ljeii najndyee

na matsa'ntjomna' chuuna' ñ'oom na tso Ty'oots'om na nnts'aa". Matsona': "Cat-seit'maa'ndyu' tsoty'e' ñ'e' tso'ndyo' ³ cha na nnc'oom' na nei' ndo' tco xueechu' nnom tsjoomnancuewaa." ⁴ Ndo' 'o je', na m'a'nda'yo' til'a'yo' cwii nnom na nla'líoo'ndyena, 'o cala'quie'yo' jooa ñequio ñ'oom na matseijndo'na' n'omna chiuu nnc'omna ndo' cat'mo'nyo' ndaana na candya' ts'om Ta Jesucristo jooa.

Ñ'oom cantyja 'naa' nn'a' na teil'uandye na cwindye'ntjomtye"

⁵ 'O nn'a' na teijndandyo', c'om'yo' na ndyaandyo' ndaa patrom 'na'nyo', catue'ndyo'c'je'yo' ndaana ndo' ñequio na nquia'yo cala't'maa'ndyo' jooa ñequio na xcwee' n'om'yo' cha'xje' nquiu'yo' na cwindye'ntjom'yo' nnom nquii Cristo. ⁶ Nchii cwe' quia na jndoo'na jo' na cwique'ndyo' ts'iaa' na cwil'a'yo'. 'O cal'a'yo' na ljo' ee na manquiu'yo' na nnom nquii Cristo m'a'tye'nyo' moso, ndo' ñequio na xcwee' n'om'yo' cwil'a'yo' yuu na l'ue ts'om Ty'oots'om. ⁷ Ts'iaa' na nl'a'yo', cal'a'yo' juuna' ñequio na tinc'uaa' n'om'yo', cha'xje' nnom nquii Ta Jesucristo na cwindye'ntjom'yo', nchii cwe' ndaa nn'a'.

⁸ Ee manquiu'yo' na cwii cwii ts'a', aa m'aa'tyee' moso oo aa m'aa' xje' 'naa' nque', saa Ta Jesús ñeiquiaa' na nnc'o'fíom cantyjati na ya na ñes'aa. ⁹ Ndo' 'o je' patrom, majo'ti cal'a'yo' ñequio nn'a' na m'a'tye' moso 'na'nyo' mei' nchii na nndu'yo' cwii ñ'oom na ntseicaty'uena' jooa. Ee cjañjoom' n'om'yo' na 'o ñ'e'ndye jooa cañoom'luee m'aa' Ta Jesús na matsa'ntjom jaa. Ndo' jo nnom jom ñecwii xje' cwila'xmaa'ya.

L'o ts'iaa'mei' cwil'uee'ndyo

¹⁰ 'O nn'a'ya, Ta Jesús tjacantya najndei na matseixmaa". Cantyja 'naa' jo' c'oom' jndei' n'om'yo' nc'e matseijoom'na' 'o ñ'e'ñê. ¹¹ Cwil'uee'ndyo' cha'tso nnom l'o ts'iaa' ndia' na jnda tquiaa Ty'oots'om ndaa'yo', cha na ndaa' nna'ndyo' nacjo' cha'tso nnom na manquiu'nn'a' tsa'jndii 'o. ¹² Ee nchii cwe' ñequio nn'a' na la'xma' seii ñequio ndei' cwil'aaya tia'. Jaa m'aa'ya nacjo najnda na wi'ndye na titquioo' na m'a' jo ndo' ljo'luee, joo na waa najnda na cwique' xje', na cwitsa'ntjom, ndo' nt'omche' na cwitsa'ntjom tsjoomnancue jaa'waañe. ¹³ Jo' chii cwil'uee'ndyo' cha'tsoñ'e' l'o ts'iaa' cwentaa ndia' na mañequiaa Ty'oots'om cha quia na nncue'ntyjo xuee na wi' nntjom'yo' ndaa' nna'ndyo' ndo' na jnda jndaa jna'ndyo' tia', ndicwa' mei'ntyje'tye'nyo'. ¹⁴ Cwintyje'tye'nyo' cwentaa'na' na cwil'uee'ndyo' ñ'oom'm cha'xje' sondaro matseityee' xcwee'ñ'e' ñequio tja', cal'a'yo' na maty'iomyana' ee juuna' nncwafíoom'na' 'o cha'xje' cotom xjo wafíoom'na' sondaro. ¹⁵ Cha'xje' m'aa'c'eeñe sondaro na mañjoom l'oom'na na wja' tia', mati 'o ñequii'che' c'om'c'eendyo' na nntsangquia'yo' ñ'oom na ya na mañequiaana' na cwiljoa ntyjii Ty'oots'om ñ'e' nn'a'. ¹⁶ Tsa'jndii majoom'm ndo' nacjo'yo' na too' chom. Cha'xje' tja' tmei' mawañoom'na' sondaro na tinc'oom ndo' jom, maluaa' cwil'uee'ndyo' juu na cwilayulya n'om'yo' cha nlandu'yo' ndo' na maju' tsa'jndii nacjo'yo'. ¹⁷ Juu na macwji'n'maa'ñe Ty'oots'om nn'a' cwil'uee'ndyo' juuna' na nncwafíoom'na' 'o cha'xje' tja'xque' xjo' mawañoom'na' xque' sondaro ndo' mati cwil'uee'ndyo' ñ'oom'm cha'xje' xjo espada na mañequiaa Espíritu Santo ndaa'yo'. ¹⁸ Tintsacwintyje'yo' na cwilanei'nyo' nnom Ty'oots'om cha'xje' na mañequiaa Espíritu Santo naquii' n'om'yo', ñequii'che' cala'ty'oondyo' ndo' cata'nyo' nnoom, tincwintque'nyo', ñequii'che' na c'om'c'eendyo' na calanei'nyo' nnoom cantyja 'naa' nn'a' na m'a' cwentaa'na'. ¹⁹ Mati calanei'nyo' nnom Ty'oots'om cantyja 'na'ya na cateijnei' ja ñ'oom na nntseina'ya ndaa' nn'a' mei' tint-seicaty'uena' ja na ñeiquiaa na caliu nn'a' chiuu waa ñ'oom na jee' wanty'iuu' waa na nlu'n'maa'ñe ts'a'. ²⁰ Jnda ty'íoom ts'iaa' ja na mañequiaa ñ'oom naya 'naa'na', ndo' cwe' jnaa' jo' na m'aa'ya w'aancjo, calanei'nyo' nnoom na c'o'nt'maa'ndyo' ts'oo'ya na nntseina'ya juuna' ndaa' nn'a' cha'xje' matsona' na cats'aa.

Ñ'oom na jaantycwii na matseijeei Pablo cartawañe

²¹ Ti'nn'a'ya Tíquico, tsa' na jee' jnda ntyjiiya, jom jee' xcwee' ts'oom ts'iaa' 'naa' Ta Jesús, jom ntseicañe' 'o chiuu waa na m'aa'ya cha caliu'yo' ljo' mats'aaya. ²² Cwe' jo' na majñoo'ya jom na m'a'nyo' na catseicañe' 'o chiuu waa na m'aa'ya ñjaa' cha na ñeiquiaana' na t'ma' n'om'yo'.

²³ 'O nn'a'ya na cwila'yulyo', nquii Ty'oots'om na cwiluiñê Tsotyaaya ñequio Jesucristo na cwiluiñê na matsa'ntjom jaa, quiana na nnda'yo' na mei'cwii ñomtiuu tic'om'yo' jo ndaana ndo' na cato'ñoom'yo' na m'a'na na wi' n'omna 'o ee cwila'yulya n'om'yo' ñ'e'ndyena, ²⁴ juu naya na matseixma' Ty'oots'om, quiaa' juuna' ndaa' cha'tsondye nn'a' na ticala'chuii' na m'a' na jnda nquii Taya Jesucristo.

Carta na seicwanom Pablo na m'aⁿ nn'aⁿ Filipos

Xmaⁿndye nn'aⁿ na cwilaⁿyu' tsjoom Filipos

¹ Maja Pablo ñequio Timoteo cwiluiindyô nn'aⁿ na cwindye'ntjomtyeⁿ nnom Jesucristo, cwilaljeiyyâ cartawaañe, cwilacwanooⁿyâ juuna' na m'aⁿ 'o na cwilaⁿyu'yo' tsjoom Filipos na cwilaⁿjomndyo' ñ'eⁿ Cristo Jesús, ñequiondyo' 'o na cwijndoⁿ'yo' ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'oots'om ñequio 'o na cwindye'ntjomⁿ'yo' ndaaⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿ'aⁿ.
² Nquii Tsotyaaⁿ Ty'oots'om ñequio Ta Jesucristo quiana na candaⁿ'ya nntoⁿ'foomⁿ'yo' naya na laⁿxmaⁿ'na ñequio juu na tjaa ñomtiuu c'oom ts'aⁿ jo ndaana.

Macaⁿ Pablo cwentaa nn'aⁿ na cwilaⁿyu'

³ Cwii cwii ndii' na macjaañjoom' ts'ooⁿ'ya 'o, nnom Ty'oots'omya, mañequiaya na quianⁿ'uaaⁿ'aⁿ cantyja 'naⁿ'yo'.
⁴ Quia na matseinaⁿ'ya nnoom, ñequio na neiⁿ'ya macaⁿ'na na cateijneiⁿ 'o na cha'tsondyo'.
⁵ Ee cantyjati xuee najndyee hasta xjeⁿ je'cheⁿ, ñecwii cwilaⁿjomndyo' naquii' ts'iaaⁿ na cwiñequiaayâ ñ'oom naya 'naaⁿ Ty'oots'om.
⁶ Ee ntyjiyyaya na juu ts'iaaⁿ nayawaañe na to' Ty'oots'om naquii' n'omⁿ'yo', ñe'cwii tco nnts'aaⁿ na nncjaacandaaⁿ'ñ'eⁿ'na' hasta xjeⁿ na nncwjee'nnda' Jesucristo.
⁷ Maxjeⁿ maty'iomyana' na luaa' m'aaⁿ ts'ooⁿ'ya cantyja 'naaⁿ cha'tsondyo' ee na jeeⁿ jnda ntyjiyya 'o na cwilaⁿjomndyo' ñ'eⁿndyo' naya na matseixmaⁿ Ty'oots'om, meiiⁿ na m'aaⁿ'ya w'aancjo oo meiiⁿ na meiⁿ'ntyjaa'a jo ndaaⁿ na maⁿ'n'iaaⁿ na mawañooⁿ'a ñ'oom naya 'naaⁿ'aⁿ oo na mañequiaya ñ'oom ndaaⁿ nn'aⁿ cantyja na macwji'n'maaⁿ'ñe nn'aⁿ.
⁸ Ee mantyjijndaa'ñe Ty'oots'om na jeeⁿ jnda ntyjiyya 'o nc'e juu na m'aaⁿ Jesucristo na jeeⁿ candya' ts'oom 'o cha'xjeⁿ na jeeⁿ wi' ts'om yuscu jnaaⁿ na 'ndaañe.
⁹ Macaⁿ'a nnom Ty'oots'om na nnc'om'ti'yo' na jnda nquii'yo' nc'iaaⁿ'yo', ñequio na jndo'ti n'omⁿ'yo' ndo' na nlaⁿ'noⁿ'ti'yo' cha'tso,
¹⁰ cha ndaaⁿ nntjei'yo' cwentaaⁿ cwii nnom na xcweti tseixmaⁿ'na. Ee na ljo' ndaaⁿ nnc'om lju'ndyo' na cwitsam'aⁿ'ti'yo' quii'ntaaⁿ nn'aⁿ, meiⁿ ticalaxmaⁿ'yo' nn'aⁿ na cwilaⁿtjoondye jo nnom Cristo xuee quia na nncwjee'nnaaⁿ'aⁿ,
¹¹ ndo' na luaa', nleil'uee'ñe Jesucristo joo na jnda jla'jomndyo' ñ'eⁿ'ñe na nntseijomna' joona' cha'cwijom cwii ntjom na cwiwe' na cantyja 'naaⁿ joona' nntseit'maaⁿ'ñena' Ty'oots'om.

Yocheⁿ na wa'ndo'a nndi'tjoⁿ'ya nnom Cristo

¹² 'O nn'aⁿ'ya na cwilaⁿyu'yo', l'ue ts'ooⁿ na calaⁿ'noⁿ'yo' na joo nawi'meiⁿ na matjoⁿ'ya, mayuu'cheⁿ cwiteijndeina' na 'oonndye nn'aⁿ ñ'oom naya na macwji'n'maaⁿ'ñe Ty'oots'om nn'aⁿ.
¹³ Ee cha'tso nn'aⁿ na m'aⁿ wats'iaaⁿ ñequio nt'omcheⁿ nn'aⁿ, manquiiyana na m'aaⁿ'ya w'aancjo nc'e na majontyjoⁿya cantyja 'naaⁿ Cristo.
¹⁴ Ndo' majndyeti nn'aⁿ na cwilaⁿyu' na cwinty'iaana na m'aaⁿ'ya p̄aso, cwin'omt'maaⁿ'ndyena n'omna na ti'maaⁿ n'omna cwilaneiⁿ'na ñ'oom Ty'oots'om ñequio na cwicantyyaa' n'omna Ta Jesús.

¹⁵ Ñ'oom na mayuu' na cwantindyee joona cwilaneiⁿ'na ñ'oom'ñeeⁿ na taaⁿ n'omna ja ndo' ñequio na ñe'cwinomⁿ'na ja, saaⁿ nt'omcheⁿ ñequio na xcwee' n'om cwil'ana ts'iaaⁿ'ñeeⁿ.
¹⁶ Saaⁿ nt'omndyena cwiñequiana ñ'oom'ñeeⁿ na ñequii'cheⁿ m'aaⁿ n'omna cantyja 'naaⁿ'n'quieena, tixcwee' n'omna ee cwilaⁿtiuuna na cwil'ana na ljo', cha nncjheetina' ja na m'aaⁿ'ya p̄aso,
¹⁷ saaⁿ nt'omndyena cwiñequiana ñ'oom'm ee na jnda nquiuna ja. Ee cwilaⁿ'noⁿ'yana na ty'iom Ty'oots'om tis'aaⁿ ja na nncwintyaa'a jo ndaaⁿ na maⁿ'n'iaaⁿ tsjoomwaañe. S'aaⁿ na ljo' ee l'ue ts'oom na nncwji'yuu'ndyo' ñ'oom naya 'naaⁿ'aⁿ ndaana.
¹⁸ Saaⁿ meiiⁿ na luaa' waa tjaa na coch'eena' ja, ee meiiⁿ na xcwee' n'omna oo na aa tixcwee' n'omna na cwiñequiana ñ'oom cantyja 'naaⁿ Cristo, m'aaⁿ'ya na neiⁿ'ya na ljo'.

Ndo' nnc'ooⁿ'tyaya na neiⁿ'ya, w'ee ntyjiyya na cha'tso nmeiiⁿ nntseijndaa'ñena' na ndyaandyo' w'aancjo nc'e na cilaneⁿ'yo' nnom Ty'oots'om cantyja 'naⁿ'ya ndo' na mateijndeiⁿ nquii Espiritu na cwiluiñe Jesucristo ja.
²⁰ Ee ntyjaaⁿ'ya cwii ts'ooⁿ na tixon-quiaa Ty'oots'om na nnts'aa cwii na cantyja 'naaⁿ' jo' nlui'jnaaⁿ'ndyo, xeⁿ nchii ñequio na t'maaⁿ'ya ts'ooⁿ ndaaⁿ nntseinaⁿ ndaaⁿ cha'tsondye nn'aⁿ ndo' na maje' ndo' 'iocha luaa' nleitquioⁿ cantyja 'naⁿ'ya na tjacantyya na t'maⁿ cwiluiñe Cristo, meiiⁿ na nncwando'tya oo meiiⁿ na nntseicuee'tona' ja.
²¹ Ee cantyja 'naⁿ'ya, meiiⁿ xeⁿ nncwando'a, maxjeⁿ nnom Cristo nndi'ntjoⁿ'ya, ndo' xeⁿ nla'cuae'na ja, majo' t'maⁿ'ti naya 'naⁿ'ya.
²² Saaⁿ xeⁿ na aa nncwando'tya ndaaⁿ nnts'aatyâ ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ta Jesús, jo' chii ticaljeiⁿ cwaaⁿ cwii na we joo nmeiⁿ' na nncwji'ndyo.
²³ Ee quii'ntaaⁿ we nmeiⁿ', jeeⁿ jndei'na' cwaaⁿ cwii na nncwji'ndyo nayati, ee xeⁿ nnc'io nncjo na m'aaⁿ Cristo, na juu jo' jndati tseixmaⁿ'na' cantyja 'naⁿ'ya,
²⁴ saaⁿ cantyja 'naaⁿ cwiicheⁿ luaa' macaⁿ'na' na nncwando'tya cha cateijndeiⁿ'na 'o.
²⁵ Ndo' na mantyjiiyya na ljo', matsei'noⁿ'a na nnc'ooⁿ'tya cantyja 'naⁿ'yo' cha nntseijndeiⁿ'na 'o na nntsatsati'yo' cantyja 'naaⁿ Cristo ndo' na t'maⁿ'ti nñequiaana' na

neiⁿyo' na cwilayu'ya n'om'yo' ñ'eⁿ jom. ²⁶Jo' chii na nnc'ooⁿnda'a quii'ntaaⁿyo' cha juu na neiⁿyo' na cwiluindyoy' cwentaa' Jesucristo, nleit'maⁿtina'.

²⁷Luaa queⁿyo' cwenta: juu cantyja na cwitsam'aⁿyo', cjoo' n'om'yo' na matseijomna' juuna' ñequio ñ'oom naya cantyja 'naaⁿ Cristo, quia jo' meiiⁿ na nncjo nnty'ia 'o oo meiiⁿ na aa ti'cjo, ndaaⁿ ndiiaa ñ'oom na cwiljoo'ndoy'tyeⁿyo' na ñe'cwii n'om'yo' na cwila'jnda'yo' na cha'tsondyo' cantyja 'naaⁿ ñ'oom na cwila'yuu'a na la'xmaaⁿya n'e juu ñ'oom na macwji'n'maaⁿñe Ty'oots'om nn'aⁿ, ²⁸na meiⁿcwii tintseicaty'uena' 'o ljo' na nl'a nn'aⁿ na jndoono 'o. Na nl'a'yo' na ljo', nntseixma'na' cwii 'naaⁿ ndaaⁿ jona na nntsuundyena, saaⁿ cantyja 'naⁿyo' tseixma'na' cwii 'naaⁿ na ñnequiaa Ty'oots'om na nlui'n'maaⁿndyo'. ²⁹Ee nchii ñequii'cheⁿ cwicanda'yo' na cwila'yuu'yo' ñ'eⁿ Cristo, saaⁿ mati na lco'wi'na' 'o cantyja 'naaⁿa'. ³⁰O ndo' mati ja mañe'cwii waa na cwila'jnda'ya. 'O jnda nty'ia'nda'yo' chiuu waa na seijndoya ndo' je' macwindye'yo' na ndicwaⁿ matseijndo.

2

T'maⁿ tjuñecje Cristo mati t'maⁿ matseit'maaⁿñe Ty'oots'om jom

¹Jo' chii xeⁿ mañequiaana' na t'maⁿ n'om'yo' na la'xmaⁿyo' cwentaa' Cristo, xeⁿ mañequiaana' na t'maⁿ n'om'yo' na m'aaⁿ na candya' ts'oom 'o, xeⁿ m'aaⁿ Espiritu quii' n'om'yo', ndo' xeⁿ m'aⁿyo' na wi' n'om'yo' nt'omcheⁿ, ²quia jo' quia'yo' na canda'ya na neiⁿya na cha'tsondyo' c'om'yo' na ñe'cwii ñ'oom 'o, na ñe'cwii c'om'yo' na jnda nquii'yo' ntyje'yo', na ñe'cwii na m'aaⁿ n'om'yo' ndo' ñe'cwii ts'jaaⁿ cwil'a'yo'. ³Meiⁿcwii til'a'yo' na watoⁿ m'aⁿyo' meiⁿ nchii na cwilas'andyo' cwilalcundyo'. Ñequii'cheⁿ cal'a'yo' na cwitue'ndyo'cje'yo'. Cwii cwiindyoy' cwji' cwentaa' na t'maⁿti cwiluiñe x'iaa' nchiiti nquii. ⁴Meiⁿcwiindyoy' 'o tinc'oom' ts'om na ñe'tomti chiuu waa na wjaawinom nquii. Mati c'oom' n'om'yo' chiuu nnteijndeina' nc'iaa'yo'.

⁵Cwii cwiindyoy' ñe'cwii c'oom' n'om'yo' cha'xjeⁿ tyom'aaⁿ ts'om Cristo Jesús, ⁶ee jom: Meiiⁿ na ñe'cwii ts'oom ñ'eⁿ Ty'oots'om,

saaⁿ ticatseijneiⁿ na ñecwii xjeⁿ cwiluiñe ñ'eⁿñe Jom.

⁷Tjei'ndyooñe cheⁿnqueⁿ cantyja na matseixmaaⁿ, ndo' t'oom cha'na cwii moso, tuiiñe cha'xjeⁿ jaa nn'aⁿ.

⁸Ndo' na t'oomñe cha'na jaa nmeiiⁿ, tjucjeñe cheⁿnqueⁿ,

ndo' na seicanda'ñe, jo' na tueeⁿeⁿ, cwii na seijnaaⁿna' na tueeⁿeⁿ cjoo' ts'oom'naaⁿ.

⁹Ndo' nc'e na ljo', jo' chii t'maⁿ matseit'maaⁿñe Ty'oots'om jom.

Ndo' mati tqueⁿ na jndati tseixmaⁿ xueⁿeⁿ, nchiiti xuee' meiⁿquia ts'aⁿ,

¹⁰cha cantyja 'naaⁿ xuee' Jesús

cha'tso joo na m'aⁿ cañoom'luee cata'na cantyena,

ndo' mati joo na m'aⁿ tsjoomnancue ñequio cha'tso joo na m'aⁿ tsjoom l'oo,

¹¹ndo' cha'tsondyena catjei'yuu'ndyena na cwiluiñe Jesucristo na catsaⁿntjoom na cantyja 'naaⁿ jo' nntseit'maaⁿñena' Tsotyaaⁿ Ty'oots'om.

Laxmaaⁿya cha'cwijom chom na cwiwixuee ndaaⁿ nn'aⁿ tsjoomnancue

¹²Jo' chii 'o nn'aⁿya na jee' jnda ntyjiiya, quia ñet'ooⁿya ñ'eⁿndyo', jla'canda'ndyo' chiuu ñetsjooya ndaaⁿyo', majndeiticheⁿ je' na tic'ooⁿndyo' ñ'eⁿndyo' cala'canda'yo'. Cantyja na cwitsam'aⁿyo' ñequio na xcwee' n'om'yo' cat'moⁿyo' na cwiluiindyoy' nn'aⁿ na macwji'n'maaⁿñe Ty'oots'om, ¹³ee manquityeeⁿ mach'eeⁿ na l'ue n'om'yo' na nl'a'yo' yuu na ya ndo' mateijneiⁿ 'o na nla'canda'yo' yuu na l'ue ts'oom.

¹⁴Cha'tso na cwil'a'yo', tila'ncjoo'ndyo' meiⁿ ticalañ'eeⁿ ndyue'yo' ñequio nc'iaa'yo' na cwila'yuu' ¹⁵cha tjaa 'ñeeⁿ juu nljeii na nntso waa na cwila'tjoondyo'. Cala'xmaⁿyo' nntseinda Ty'oots'om na lju' m'aⁿyo' quii'ntaaⁿ nn'aⁿ natia laxmaⁿ na quie' n'om'. Jo ndaaⁿ naⁿñeeⁿ cala'xmaⁿyo' cha'cwijom cancjoo na cwiwixuee jo nnom tsjoomnancuee na jaañe, ¹⁶yoch'eⁿ na cwitsañ'om'yo' ñ'oom naya jo ndaaⁿ nn'aⁿ na mañequiaana' na cwita'ndo' añaⁿna. Ndo' na ljo' quia na nncwjeeⁿnda' Cristo, ndaaⁿ nnc'ooⁿ na neiⁿya cantyja 'naⁿyo', na matseinoⁿyana' na ticwe' ts'iaaⁿndyo' ñes'aaya ts'iaaⁿ quii'ntaaⁿyo'. ¹⁷Ndo' meiiⁿ xeⁿ na aa nntseicuee'na' ja cha'cwijom quioo' na cwila'cuee' nn'aⁿ na cwila't'maaⁿndyena Ty'oots'om cha na nntseicanda'ñena' na cwiiñequia'yo' nnoom nc'e na cwilayu'ya n'om'yo' ñ'eⁿñe maxjeⁿ m'aaⁿya na neiⁿya ndo' matseineiiⁿndyo' ñequio cha'tsondyo'. ¹⁸Mati c'om'yo' na neiⁿyo' ndo' calajomndyo' ñ'eⁿndyo' na m'aaⁿya na neiⁿya.

Cantyja 'naaⁿ Timoteo ñequio Epafrodito

¹⁹Macantyjaa' ts'ooⁿya jo nnom Ta Jesús na tyuaa' njñoⁿya Timoteo na m'aⁿyo' cha quia na nndyolcweeⁿeⁿ ndiiaa chiuu waa na m'aⁿyo'. ²⁰Ee ñenqueⁿ m'aaⁿ ts'oom

cantyja 'naⁿ'yo' cha'xjeⁿ ja luaa na jaawa jaacue na m'aaⁿ ts'ooⁿ chiuu ya nnteiⁿndeiina' 'o, ²¹ ee cha'tso nt'omcheⁿ nn'aⁿ macandā m'aaⁿ n'omna cantyja 'naaⁿ na cwila'jndaa'ndye nquieena nchii chiuu waa na l'ue ts'om Jesucristo. ²² Saa 'o nquiu'ya'yo' chiuu wjaam'aaⁿ Timoteo ndo' chiuu waa na tyondl'ntjoom n'eⁿndyo, teijneiⁿ ja cha'cwijom mach'ee jnda ts'aⁿ ñequio tsotyē. ²³ Jo' chii tyuaa'ti na nljeiya chiuu nntseiⁿjndaa'ñena' ñ'oom na maleiñ'oom ja, quia jo' njñooⁿ yom na m'aⁿ'yo', ²⁴ saa mati quit'maⁿ ts'ooⁿ Nquii na matsa'ntjom ja na tyuaa' nncjō candoo'a 'o.

²⁵ Saa maquaⁿ cwenta na macaⁿ'na' na catseicwano'lcwā'a ti'nn'aaⁿ ya Epafrodito, jom na matseijomñē ts'iaaⁿ na mats'aa ndo' tseimaaⁿ sondaro cwentaa' Ta Jesús, jom na jñom'yo' na m'aaⁿ ya na cwiteijndei'yo' ja 'naⁿ na macaⁿ'na' ja. ²⁶ Jeeⁿ l'ue ts'oom na nnty'iaa'nnaaⁿ 'aⁿ cha'tsondyo' 'o ee matsei'ndaa'na' ntyjeeⁿ na jnda jndye'yo' na ñeteiweeⁿ'eⁿ. ²⁷ Ee ñ'oom na mayuu' naljo' tjoom hasta mawaa xjeⁿ na ntseicuee'na' jom saa ty'oom Ty'oots'om na wi' ts'om'om, ndo' nchii macandā jom, mati ja, titseicwaljoo'tina' na chjoo' ts'ooⁿ. ²⁸ Jo' chii matyuaa'ti majñooⁿ ya jom na m'aⁿ'yo' cha na ñequiaana' na neiⁿ'yo' na nnty'ia'ndaa'yo' jom ndo' cha tic'ooⁿ ya na chjoo' ts'ooⁿ. ²⁹ Ñequio na neiⁿ'yo' cato'ñoom'nnda'yo' jom cha'na cwii ts'aⁿ na matseijomñē ñ'eⁿ Ta Jesús ndo' ñequii'cheⁿ cala't'maa'ndyo' nn'aⁿ na laxmaⁿ cha'na jom. ³⁰ Ee mawaa mawaaxjeⁿ na nntseicuee'na' jom na mandl'ntjoom nnom Cristo. Tju'teincuu'ñena' jom na mateijneiⁿ ja ts'iaaⁿ na leicandāa' n'l'a' ncjō'yo'.

3

Cwii na mayuu'cheⁿ na jndana'

¹ Ndo' je' je' 'o nn'aⁿ ya na cwila'yuu'yo', quiaana' na neiⁿ'yo' na cwiluiindyō' cwentaa' Ta Jesús. Ticjomeintyaa'a na nntsjoonnda'a ñ'oom na jnda seiⁿljeiya ndaa'yo' ndo' mateiⁿjndeiina' 'o. ² Cal'andyō' cwenta cantyja 'naaⁿ na m'aⁿ'na' na cha'cwijom calue' jooⁿ na nati na cwil'ana na cwityjena seii' ts'aⁿ, ³ ee jaa laxmaaⁿ ya nn'aⁿ na mayuu'cheⁿ tuii 'naaⁿ, jaa na cwila't'maa'ndyō Ty'oots'om nc'e Espirito Santo, na m'aaⁿ ya na neiⁿ'ya na laxmaaⁿ ya cantyja 'naaⁿ Cristo Jesús meiⁿ ticantyyaa' n'ooⁿ ya 'naaⁿ na tuii sei' ts'aⁿ. ⁴ Cantyja 'na' ja luua, wanaaⁿ na nntseicantyyaa' ts'ooⁿ cha'na ts'iaa'waa'. Xeⁿ aa m'aaⁿ ts'aⁿ na matseitiuu wanaaⁿ na matseicantyyaa' ts'om ts'iaa'meiⁿ, majndeiiticheⁿ ja, ⁵ jnda ñeeⁿ xuee na tuiindyō tuii 'naaⁿ tjaaⁿ ya. Ts'aⁿ tsjaaⁿ nn'aⁿ Israel ja, tmaaⁿ cwentaa' Benjamín, ts'aⁿ hebreo ja ndo' tsotyā tsondyō mann'aⁿ hebreos jooⁿ. Cantyja 'naaⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, ts'aⁿ tmaaⁿ fariseo ja. ⁶ Cantyja na tyoojoo' ts'ooⁿ naquii' ñ'oom cwilein'om nn'aⁿ judíos, tyontyjoⁿ ya tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaa'aⁿ. Cantyja 'naaⁿ na matseicandāa'ñē ts'aⁿ jo nnom ljeii na tqueⁿ Moisés, tjaa 'ñeeⁿ juu na nddaa' m'moⁿ na tyootseicandāa'ndyō jo nnom juuna'. ⁷ Saa cha'tso nmeiⁿ na jandy xuee tjeii'a cwenta na tjacantyya na jnda laxma'na', je' nc'e na m'aaⁿ ya cantyja 'naaⁿ Cristo macwjii'a cwenta na cwe' ts'iaa'ndyō laxma'na', ⁸ ndo' nchii macandā luua', tjaa'na' cwiiⁿ na jnda ntyjiya quia na macwjii'a cwenta na tjacantyya naya tseixma'na' na cwiluiindyō cwentaa' Cristo Jesús na cwiluiñē na matsa'ntjom ja. Nc'e jom, cha'tso na ñetjii'a cwenta na jnda laxma'na', je' macwjaa'ndyō cwenta na laxma'na' cha'cwijom to' cha nddaa' nntseixmaⁿ ya cwentaa'aⁿ, ⁹ ndo' na nleitquioo' na matseitjoom'na' ja cantyja 'naa'aⁿ. Nchii mal'uaya na matseixmaⁿ ya ts'aⁿ na tjaa jnaaⁿ nc'e matseicandāa'ndyō ljeii na tqueⁿ Moisés saa nc'e na matseyu'ya ts'ooⁿ ñ'eⁿ Cristo. ¹⁰ Ñe'catseiljeii'ndyō cantyja 'naaⁿ Cristo ndo' na nntseixmaⁿ ya juu najndeiⁿ na matseixmaⁿ Ty'oots'om na s'aa na tando'xoom, ndo' na nntseijomndyō ñequio joo nawi' na teinoom ndo' na nntseixmaⁿ ya cha'xjeⁿ na seixmaaⁿ xjeⁿ na tueeⁿ'eⁿ, ¹¹ ee na ntyjaa' ts'ooⁿ na ñ'aⁿ quia na nnta'ndo'xco nn'aⁿ na jnda tja.

Cala'jndaqya cha nmtantjoo'ya

¹² Nchii ñe'catsjoo na jnda mamatseixmaⁿ ya cha'tso nmeiⁿ meiⁿ nchii na candāa' matseixmaⁿ ya saa matseijndyō ts'ooⁿ na macantyyaa' ts'ooⁿ na ntseixmaⁿ ya jooⁿ nc'e nquii Cristo tjei'ñeeⁿ ja. ¹³ O nn'aⁿ ya na cwila'yuu'yo', nchii matsjooya na mamatseixmaⁿ ya juuna', saa luua mats'aa, cwitsuuyaya ts'ooⁿ ljo' ñeseixmaⁿ ya jaach'ee xuee ndo' matseijndoyaya na nncua'ntyjoⁿ ya juu na waa jo nnooⁿ, ¹⁴ cha nncua'cañooⁿ ya yuu na jnda t'moⁿ Ty'oots'om nnoⁿ ndo' na nnto'ñooⁿ ya naya na ñequiaa nqueⁿ na ma'maaⁿ jaa cantyja 'naaⁿ Cristo Jesús.

¹⁵ Cha'tsondyō jaa na laxmaaⁿ ya na candāa' cwila'yuu'ya n'ooⁿ ya matsona' na laa'ti c'oom' n'ooⁿ ya. Ndo' xeⁿ waa cwiicheⁿ nnom na m'aaⁿ n'om'yo' cantyja 'naaⁿ ñ'oomwaa', nntseijndō Ty'oots'om n'om'yo' cantyja 'naaⁿ'na'. ¹⁶ Saa ñ'oom na mayuu'cheⁿ, macaⁿ'na' na tjoom' c'ooⁿ ya cantyja 'naaⁿ ñ'oom na jnda to'ñooⁿ ya.

¹⁷ O nn'aⁿ ya na cwila'yuu'yo', cala'ljeii'ndyō cha'xjeⁿ na mats'aa. Ndo' mati queⁿ'yo' cwenta cwaaⁿ nc'iaa'yo' na cwila'ljeii'ndye cha'xjeⁿ na cwil'aayā, caluii'ndyō' jooⁿ. ¹⁸ Jndye ndii' jnda ñetsjooya ndaa'yo', ndo' ñequio na mat'iooya matsjoonnda'a, jndye

nn'aⁿ m'aⁿ na jndoo ñ'oom cantyja 'naaⁿ na tue' Cristo nacjoo' ts'oom'naaⁿ, ¹⁹ sãã na macandã maxjeⁿ nntsuundyena. Ñequii'cheⁿ cwila't'maaⁿndyena juu na l'ue n'om seiina. Matsona' na c'omna na jnaaⁿna cantyja 'naaⁿna' sãã juu na matsona' na c'omna na jnaaⁿna, cwtijei's'andyena cantyja 'naaⁿna'. ²⁰ Sãã jaa nmeiiⁿ la'xmaaⁿya cantyja 'naaⁿ cañoom'luee, juu jo' tseixmaⁿ'na' tsjoomya, ndo' cwimeiⁿndo'nty'iaandyo na jo' jo' nnaⁿ nquii na macwji'n'maaⁿñe jaa, juu Jesucristo. ²¹ Jom nntseichueeⁿeⁿ seiia' na jeeⁿ cje tseixmaⁿ'na' na nntseijomna' jooⁿa' cha'na seiⁿeⁿ na xocwi'ndaa' na matseixmaaⁿ jndã na wando'xoom. Nnts'aaⁿ na ljo' nc'e najndeiⁿ na tseixmaaⁿ na nlqueeⁿ xjeⁿ cha'tso na niom.

4

C'ooⁿ na neiⁿya na m'aaⁿya ñ'eⁿ Ta Jesús

¹ Jo' chii 'o nn'aⁿya na cwila'yu'yo' na jeeⁿ wi' ts'ooⁿya, ndo' na jeeⁿ ñe'canty'iaya, 'o na jeeⁿ jnda ntyjiia, jeeⁿ neiⁿya cantyja 'naⁿyo', na cwiluiindyo' cwii na tantjoⁿya, tyeⁿ caljooⁿndyo' cantyja 'naaⁿ Ta Jesús.

² Macaⁿa nnom Evodia ndo' mati nnom Síntique, nc'e na cwiluiindyena ntyjelcuna na cwila'yu' ñ'eⁿ Ta Jesús, caljooⁿandyena ñ'eⁿ ntyjeena. ³ Ndo' 'u ti'x'iaaya na tjoom' ñel'aaya ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'oots'om, macaⁿ'na na catejindei' yolcum'aⁿ, ee tyolajomndyena ñ'eⁿndyo na tjoom' tyoñequiaaya ñ'oom na macwji'n'maaⁿñe nn'aⁿ, mandiiⁿeⁿ Clemente ñequio nt'omndye jooⁿa na ñel'ana ts'iaaⁿ ñ'eⁿndyo na jndã teiljeiⁿ ncueena naquii' libro na chuuna' ncuee nn'aⁿ na laxmaⁿ' na ticantycwii na cwita'ndo'.

⁴ Ñequii'cheⁿ c'om'yo' na neiⁿyo' na laxmaⁿ'yo' cwentaa' Ta Jesús. Matsjooⁿnda'a: C'om'yo' na neiⁿyo'. ⁵ Cal'a'yo' na cha'tsondye nn'aⁿ nnta'jnaaⁿ'na na 'o la'xmaⁿ'yo' nn'aⁿ na yann'aⁿndyo'. Jndã teindyoo' na nncwjeeⁿnda' Ta Jesús.

⁶ Mei'ljo'cheⁿ na cwiwinom'yo', tiñequiandyo' na nntseiñ'eeⁿñena' 'o. Quia na cwilanei'yo' nnom Ty'oots'om, cha'tso jo' cata'yo' nnoom ndo' ñequio na quian'uaaⁿ'aⁿ. ⁷ Na nl'a'yo' na ljo' nñequiaaⁿ na tjaa ñomtiuu c'om'yo' jo nnoom na juu jo' t'mati tseixmaⁿ'na' nchiiti na nndãã nntsei'ñoⁿ' ts'aⁿ, ndo' juuna' nnts'aana' cwenta n'om'yo' ñequio joo ñomtiuu na m'aⁿ'yo' ee na matseitjoom'na' 'o ñ'eⁿ Cristo Jesús.

C'oom' n'om'yo' cha'tso na ya la'xmaⁿ'na'

⁸ Ñ'oom na macandã 'o nn'aⁿya na cwila'yu'yo', c'oom'ya n'om'yo' cha'tso na cwiluiñ'ena' na mayuu', cha'tso na matseit'maaⁿñena' cwiicheⁿ ts'aⁿ, cha'tso na maty'iomyana', cha'tso na lju' tseixmaⁿ'na', cha'tso na cjaaweeⁿ nquii nn'aⁿ, cha'tso na waa ñ'oom ya cantyja 'naaⁿ'na'. Mei'nquia na ya laxmaⁿ'na' ndo' na matseixmaⁿ'na' na nntseiwendyena' ts'aⁿ, cha'tso nmeiⁿ' c'oom'ya n'om'yo' cantyja 'naaⁿ'na'.

⁹ Cha'tso na jndã ñe't'mooⁿya ndãã'yo' ñequio joo na jndã ñenty'ia'yo' na ñes'aa, na jndã ñejndye'yo' na ñeseinaⁿ, ñequii'cheⁿ jo' cal'a'yo', quia jo' nquii Ty'oots'om na mach'eeⁿ na cwiljoya ts'oom ñ'eⁿndyo jaa, nc'oomñe ñ'eⁿndyo'.

Nn'aⁿ na tyolayu' tsjoom Filipos tyotejndeina Pablo

¹⁰ Mañequiaa Ta Jesús na neiⁿya na cwijaañjoom'nda' n'om'yo' ja. Nchii na matsjoo na jndã tsuu' n'om'yo' ja, cwe' na tjuu'naaⁿñena' na nntejndeiti'yo' ja. ¹¹ Nchii matsjoo na luaa' ee na matseitjooⁿa' ja nc'e jndã ljeii'na' na cwiljoya ts'ooⁿ aa maleiñ'oⁿya oo aa tjaa'naⁿ. ¹² Ee jndã ljeii'na' chiuu waa na m'aaⁿya ee quitjoⁿya na matseitjooⁿa' ja, ndo' quia waa maya na maleiñ'oⁿ. Jndã sei'noⁿyaya na c'ooⁿya na neiⁿya mei'nquia na matjoⁿ, meiiⁿ na aa tcwaa'a, meiiⁿ ticwa'a, meiiⁿ na ma'ndiina' l'oo, oo meiiⁿ na matseitjooⁿa'. ¹³ Cha'tso cwicandãã mats'aa nc'e najndeiⁿ nquii Cristo. ¹⁴ Sãã jeeⁿ xcwe' l'a'yo' na teijndeiy'o' cantyja na matseitjooⁿa' ja.

¹⁵ Quia na jlui'a ts'ondaⁿ Macedonia na to'a na mañequia ñ'oom naya na macwji'n'maaⁿñe Ty'oots'om nn'aⁿ, macandã 'o tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿ'aⁿ na m'aⁿ'yo' Filipos jla'cwanom'yo' tsjo'ñjeeⁿ na teijndeiy'o' ja na jndu'yo' na quian'uaa' Ty'oots'om na teijndeiⁿ ñ'oom'ñeeⁿ 'o. ¹⁶ Ndo' mati quia tyom'aaⁿya Tesalónica nchii cwe' ñejom ndii' jla'cwanom'yo' tsjo'ñjeeⁿ na teijndeiy'o' ja 'naⁿ na matseitjooⁿa' ja. ¹⁷ Sãã nchii cwe' ñequii'cheⁿ na m'aaⁿ ts'ooⁿ cantyja 'naaⁿ s'om na maco'ñoⁿ. Ja l'ue ts'ooⁿ nlejindyeti naya 'naⁿ'yo' na cwileiwe jo nnom Ty'oots'om. ¹⁸ Jndã to'ñoⁿya cha'tso na jla'cwanom'yo' hasta waljoo'cheⁿ jndye to'ñoⁿya. Cantyja 'naaⁿ joo s'om na jla'cwanom'yo' ñequio l'o Epafrodito, jeeⁿ tinc'uaa' l'a'yo'. Juu jo' matseijomna' cha'cwijom jndyee' tsioom suu na jeeⁿ cachi ntyjii Ty'oots'om, ¹⁹ Ndo' nquii Ty'oots'omya nc'e Cristo Jesús nñequiaaⁿ cha'tsoti na macaⁿ'na' 'o cantyja na matseixmaaⁿ na tjeacantya na tyañe. ²⁰ Ñequii'cheⁿ caluii'tmaⁿñe Ty'oots'om na nqueⁿ Tsotyaaⁿ. Caluii na ljo'.

Xmaⁿndyo' na cha'tsondyo'

²¹ Cautyja 'na'ya candu'yo' na xma'ndye cha'tso nn'a' na cwila'xma'na tmaa' cwentaa' Ty'oqts'om nc'e m'a'na cantyja 'naa' Jesucristo. Joo nn'a' na cwila'yu' na m'a' ljoone ñ'e'ndyo cwila'cwanomna na xma'ndyo'. ²² Mati cha'tsondye nn'a' na la'xma'na tmaa' cwentaa' Ty'oqts'om cwila'cwanomna na xma'ndyo', majndeiitiche' nn'a' na cwindye'ntjomna nnom tsa'mats'iaa't'ma' tsjoom Roma.

²³ Juu naya na matseixma' Ta Jesucristo cwentaaya, c'oomna' ñ'e' cha'tsondyo' 'o.

Carta na seicwanom Pablo na m'aⁿ nn'aⁿ tsjoom Colosas

Nn'aⁿ na cwila'yu' Colosas to'ñoom carta

¹⁻² Ja Pablo cwiluiindyō apóstol na majñom Jesucristo na jonquia ñ'oom naya 'naaⁿaⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ, matseixmaⁿya ts'iaaⁿmeiiⁿ ee na l'ue ts'om Ty'oots'om. Wendyō ñequio ti'nn'aⁿya Timoteo cwilaljeiiyâ cartawaa na m'aⁿyo' tsjoom Colosas na cwila'yu'yo' ñequio Cristo ndo' na cwiluiindyō' cwentaa' Ty'oots'om. Cwitaⁿyaⁿ na quiaa Tsotyaaⁿya Ty'oots'om naya na matseixmaaⁿ ndaaⁿyo' ñequio na meiⁿcwii ñomtiuⁿ tic'om'yo' jo nnoom.

Macaⁿ Pablo na catio'naaⁿñe Ty'oots'om nn'aⁿ na cwila'yu'

³ Quia cwilanaaⁿyaⁿ nnom Ta Ty'oots'om, ñequiiⁿcheⁿ cwiñeⁿquiaayâ na quianl'uaaⁿaⁿ cantyaⁿ 'naⁿyo'. Jom cwiluiñê Tsotyee nquii Ta Jesucristo cwentaaⁿya. ⁴ Ee jnda macwindyaaⁿyaⁿ na mati 'o cwiluiindyō' nn'aⁿ na cwila'yu'ya n'om'yo' ñ'eⁿ Jesucristo, ndo' na jnda nquiu'yo' cha'tsondye nn'aⁿ na cwiluiindyē cwentaa' Ty'oots'om. ⁵ Juu na m'aⁿyo' na wi' n'om' ntyjee'yo' mat'uiina' juu na cwicantyyaa' n'om'yo' na cwileiwenal' cañoom'luee. Quia tyondye'yo' ñ'oom na mayuu' na macwji'n'maaⁿñe Ty'oots'om nn'aⁿ, jo' tquiaana' na cwicantyyaa' n'om'yo'. ⁶ Ñ'oomwaa' na tquia nn'aⁿ ndaaⁿyo' wjaanty'eena' cha'waa tsjoomnancue ndo' matejñdeina' nn'aⁿ. Ljo'yu mach'eena' cha'na s'aana' quii' n'om'yo' xjeⁿ na jndye'yo' na tyola'neiⁿ nn'aⁿ cantya na candya' ts'om Ty'oots'om nn'aⁿ ndo' jla'noⁿyo' na mayuu'cheⁿ na ljo' tseixmaaⁿ. ⁷ Juu Epafras tyo'mqoⁿ ñ'oom nayawaañe ndaaⁿyo'. Tjom cwindyā'ntjooⁿyaⁿ nnom Cristo ñ'eⁿñê, ndo' jeeⁿ jnda nquiuuyâ jom. Mati jeeⁿ xcwee' ts'oom na mand'iⁿtjoom ndaaⁿyo'. ⁸ Nqueⁿ seicañeeⁿ jâ cantya 'naⁿyo' ndo' cantya na mañequiaa Espiritu Santo na wi' n'om'yo' nn'aⁿ na cwila'yu'.

⁹ Manc'e jo', xjeⁿ na jndyayâ cantya 'naⁿyo', ñecwii tco cwilanaaⁿyaⁿ nnom Ty'oots'om cwentā'yo'. Cwitaⁿyaⁿ nnoom na m'mqoⁿ ndaaⁿyo' chiuu l'ue ts'oom ñ'eⁿndyo' ndo' na nñequiaaⁿ na jndō' n'om'yo' ndo' na nla'noⁿyo' ljo' l'ue ts'om Espiritu Santo. ¹⁰ Ndo' naljo' nndaⁿ nnc'om'yo' cha'xjeⁿ matsona' na c'om nn'aⁿ na laxma'na' cwentaa' Ta Jesús, na ñequiiⁿcheⁿ cwil'a'yo' yuu na cjaawee' ntyjeeⁿ, na cha'tso nnom ts'iaaⁿ na ya nleitquioo' cantya 'naⁿyo' na cha'cwijom cwiwe' ntjom, na nncjaachuñetina' 'o na yati nnta'jnaⁿyo' Ty'oots'om. ¹¹ Jom tjacantya cwiluiñê najneiⁿ. Cwitaⁿyaⁿ na cantya 'naaⁿ jo' nñequiaaⁿ na jnda'yo' cha ñequio na t'maⁿ n'om'yo' ndo' na neiⁿ n'om'yo' nndaⁿ nna'ndyo' cha'tso nnom nawi' na cwiwinom'yo'. ¹² Ndo' mati na nñequiaa'yo' na quianl'uaa' Tsotyaaⁿya Ty'oots'om. Ee na jnda tqueeⁿ na la'xmaaⁿya na nnto'ñooⁿya cha'tso nnom na cwito'ñoom nn'aⁿ na macjeeⁿeⁿ cwentaaⁿaⁿ na cwila'jomndyena cantya na cwiluiñê na matsa'ntjoom yuu na jeeⁿ cacuee. ¹³ Ndo' seicandyañê jaa na ñet'ooⁿya nacje 'naaⁿ najaaⁿñe. Ndo' jnda tjaa'ñê jaa nacje 'naaⁿ na matsa'ntjom Jnaaⁿ, nquii na jeeⁿ candya' ts'oom, ¹⁴ cantya na tue' juu, jo' cwilui'n'maaⁿndyo, na matseit'maⁿ ts'oom jnaaⁿya.

Ljoyaandyē nn'aⁿ ñequio Ty'oots'om nc'e na tue' Cristo

¹⁵ Tixocandaⁿ nnty'iaa' ts'aⁿ Ty'oots'om saⁿ na nty'iaa nn'aⁿ Jnaaⁿ jla'noⁿna chiuu cwiluiñê. Juu m'aaⁿ najndyee cwitjoocheⁿ na jl'ana cha'tso na niom. ¹⁶ Ñequio Cristo s'aa Ty'oots'om cha'tsoti na m'aⁿ cañoom'luee ñequio tsjoomnancue. Nt'om ya cwinty'iaandaⁿyaⁿ ndo' ñ'eeⁿ nt'om na tileicantyyaⁿya, cha'na cantya na cwijsa'ntjom ángeles, ndo' cha'na joo na cwiluiitquiendye na nchii nn'aⁿ joo. Ñ'eⁿ Cristo s'aaⁿ cha'tsoñ'eⁿ, cha catseit'maaⁿñeⁿna' juu cantya 'naaⁿ cha'tso nmeiⁿ. ¹⁷ M'aaⁿ Cristo cwitjoocheⁿ na ncuua cha'tso nmeiⁿ ndo' cantya 'naaⁿ jom teinchu' cha'tso na seijndaa'ñê. ¹⁸ Nqueⁿ cwiluiñê xqueⁿ tmaaⁿ jaa nn'aⁿ na cwila'yuu'a ndo' cwiluiindyō seiⁿeⁿ. Cwitandōo'a nc'e jom, nqueⁿ na tquiaa jndyee Ty'oots'om na tando'xcoom quii'ntaaⁿ l'oo. Cantya 'naaⁿ cha'tso nmeiⁿ maqueⁿna' jom na tjacantya na cwiluiit'maⁿñê na cha'tso na cha'tso. ¹⁹ Ty'oots'om l'ueya ts'oom na catseixmaⁿ Cristo cha'tsoti na matseixmaaⁿ. ²⁰ Ndo' mati nc'e Cristo l'ue ts'oom na nnc'omyaandyē ñ'eⁿñê cha'tsoti na m'aⁿ, meiⁿ jaa nn'aⁿ tsjoomnancue, ndo' mati joo na m'aⁿ cañoom'luee nc'e na tue' Cristo nnom ts'oom'naaⁿ.

²¹ Na ñeindyowana', meiⁿtoⁿ ñet'om'yo' cantya 'naaⁿ Ty'oots'om, ndo' wjee'yo' jom xjeⁿ naquii' n'om'yo'cheⁿ nc'e natia na ñe'l'a'yo', saⁿ je' jnda tqueeⁿ 'o na cwiljōya ts'oom ñ'eⁿndyo', ²² nc'e na wi' na teinom Cristo na tueeⁿeⁿ cantya na ts'aⁿ jom. S'aaⁿ naljo' cha nndaⁿ m'mqoⁿ 'o nnom Tsotyeeⁿ na cwiluiindyō' cwentaaⁿaⁿ na meiⁿcwii tacwajndi- indyo' ndo' tatjaa'na' jnaⁿyo'. ²³ Saⁿ cantya 'naⁿyo' maca'na' na caljoo'ndyo'tyeⁿyo' na cwila'yu'ya n'om'yo' ñ'eⁿñê cha'cwijom na njoom na wjaa nch'ioo' ts'oom. Tintjei'ndyo' na ntjāa' n'om'yo' ñ'oom naya na jnda jndye'yo' na mañequiaana' na cwilui'n'maaⁿndyo'. Juu

ñ'oom'ñeeⁿ cwit'omna' cha'waa tsjoomnancue ndo' ja Pablo majuuna' mañequiaya ndaaⁿ nn'aⁿ.

Mandi'ntjom Pablo ndaaⁿ nn'aⁿ na macwji'n'maa'ñe Ty'oots'om

²⁴ Waa nawil' na mawinogⁿya cwentay'yo', saa neiⁿya na ljo' matjoⁿ ee cantyja 'naaⁿ jo', ñequio seii'a matseicandaⁿñena' juu nawil' na teinom Cristo cwentaa nn'aⁿ tmaaⁿ 'naaⁿaⁿ, na juu jo' seiiⁿeⁿ tseixmaⁿna'. ²⁵ Ee nc'e ts'iaaⁿ na jnda ty'iom Ty'oots'om ja, jo' na cwiluiindyog ts'aⁿ na mandl'ntjom ndaaⁿ nn'aⁿ na macwjeeⁿeⁿ cwentaaⁿaⁿ. Cantyja 'naaⁿ ts'iaaⁿñeeⁿ seijndaa'ñe na mañequiaya ñ'oom naya 'naaⁿaⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ meiⁿquiayuucheⁿ, ndo' mati mateijndeiina' 'o. ²⁶ Jndye ndyu na jnda teinom, ñet'oomnty'iu juu ñ'oom naya'ñeeⁿ saaⁿ je' ma'mogⁿ Ty'oots'om juuna' ndaaⁿ nn'aⁿ cwentaaⁿaⁿ. ²⁷ Ee tjaawee' ts'oom na matseicañeeⁿ nn'aⁿ cwentaaⁿaⁿ na juu na jeeⁿ cajnda na tseixmaⁿaⁿ. Cantyja 'naaⁿ na matseit'maaⁿñena' jom, mati m'aaⁿ jo' cwentaaⁿ 'o. Juu ñ'oom wanty'iuu'ñeeⁿ, luaa ma'mogⁿna': Cristo m'aaⁿñe naquii n'om'yo', na juu jo' mañequiaana' na cwicantytjaaⁿ n'om'yo' na nla'jomndyo' na nluuit'maⁿñe.

²⁸ Já cwilacandiiaⁿ cantyja 'naaⁿ Cristo. Cwilajndogⁿâ n'om nn'aⁿ ndo' mati ñequio ñ'oom na xcweti cwit'mogⁿyâ ndaaⁿ cha'tso nn'aⁿ cha cantyja 'naaⁿ Cristo nnc'omna na candaⁿndyena jo nnom Ty'oots'om. ²⁹ Ee na luua' waa ts'iaaⁿ na to'ñoⁿ, matseijndoya na mats'aa juuna' ñequio najndei na mañequiaa Cristo na matseixmaⁿya.

2

¹ L'ue ts'ogⁿ na caliu'yo' na jeeⁿ t'maⁿ waa na matseijndoya cantyja 'naⁿyo', 'o ndo' mati nn'aⁿ na cwila'yu' na m'aⁿna tsjom Laodicea, ndo' mati cha'tsondye nn'aⁿ na ticata'jnaaⁿ ja, ² matseijndog cha nnc'om t'maaⁿndye n'om, ndo' cha tjomⁿ nc'om na wi' n'om nc'iaa na cwila'yu', ndo' na jndyeti na cwi'oola'nogⁿ cantyja 'naaⁿ ñ'oom wanty'iuu' na matseicandii Ty'oots'om na juuna' maquiiⁿti Cristo cwiluiiñena'. ³ Ee cantyja 'naaⁿ jom m'aⁿ nty'iu cha'tso na jndo' ts'om Ty'oots'om na jeeⁿ jnda laxmaⁿna' ñequio joo na mantyiicheⁿ. ⁴ Matsjogⁿ ñ'oomwaa' ndaaⁿyo' cha tiñe'quiandyo' na ñe'quiu'nn'aⁿna' 'o cwii ñ'oom na nla'neiⁿ nn'aⁿ ndaaⁿyo' na nncjaachuuñena' 'o. ⁵ Ee meiiⁿ na tic'ogⁿya quii'ntaaⁿyo', saaⁿ naquii' ts'ogⁿya cha'cwijom na ñ'aⁿya ñ'eⁿndyo' na jeeⁿ neiⁿya na maquaⁿ cwentaaⁿ na jeeⁿ xcwe cwil'a'yo' ndo' na cwila'yu'ya n'om'yo' ñ'eⁿ Ty'oots'om.

⁶ 'O jnda jla'ljo'yo' Cristo Jesús naquii' n'om'yo' na cwiluiiñe na matsa'ntjomⁿ 'o. Jo' chii ñequii'cheⁿ c'om'yo' na cwila'jomndyo' ñ'eⁿñe. ⁷ C'om'tyeⁿyo' cantyja 'naaⁿaⁿ cha'xeⁿ tyeⁿ m'aⁿ nch'ioo' ts'oom quii' tyuaa. Ndo' catsana'jnda'yo' cantyja na cwila'yu'yo' ñ'eⁿñe. Cal'a'yo' cha'xeⁿ ñ'oom na t'mogⁿ ts'aⁿ ndaaⁿyo'. Ndo' ñequii'cheⁿ quia'yo' na jeeⁿ quian'uaa' Ty'oots'om cha'tso nnom na matio'naaⁿñe 'o.

Nmeii' la'xmaa'ya nc'e na cwitandogⁿxcogⁿya ñ'eⁿ Cristo

⁸ Cal'andyo' cwentaaⁿ na tiñequiandyo' na nla'jomndyo' ñequio nn'aⁿ na cwinquio'nn'aⁿ nt'omcheⁿ ñequio ñ'oom na m'aaⁿ n'omna, ñ'oom na matseii'eeⁿñena' nn'aⁿ ee nchii cantyja 'naaⁿ Cristo cwila'jomndyena, macandaⁿ cwi'oola'jomndye chiuu na nquiu nquiee ndo' ñequio natia najnda na cwitsa'ntjomⁿ tsjoomnancuewaañe.

⁹ Ee cha'tso na cwiluiiñe Ty'oots'om candaⁿñ'eⁿ tseixmaⁿ Cristo na tuiiñe na ts'aⁿ jom. ¹⁰ Cantyja 'naaⁿ jom maqueⁿna' 'o na candaⁿndyo' jo nnom Ty'oots'om ee cwila'jomndyo' ñ'eⁿ Cristo na cwiluiiñe na catsa'ntjomⁿ cha'tsondyeñ'eⁿ na nchii nn'aⁿ cwiluiindy na waa najnda na cwitsa'ntjom. ¹¹ Ndo' mati 'o jnda tuii ñ'eⁿndyo' cwii na matseijonna' cha'cwijom na cwil'aⁿ nn'aⁿ judíos ñ'eⁿ yonom'ndaa ndana. Saaⁿ juu na s'aa Cristo ñ'eⁿndyo', nchii cwe' cjoo' seii' ts'aⁿ tuiina', jom macwji'n'maaⁿñe 'o cantyja 'naaⁿ jnaⁿ na laxmaⁿyo' na teincoondyo' na nn'aⁿjnaⁿ 'o. Luua' ts'iaaⁿ na mach'ee Cristo. ¹² Quia na teits'oomndyo', tjacant'iuu'ndyo' ñequio Cristo. Ndo' mati cwitandogⁿxco'yo' ñ'eⁿñe nc'e cwila'yu'yo' na waa najndei na matseixmaⁿ Ty'oots'om na tquiaaⁿ na tando'xco juu. ¹³ Ncuae na jnda teinom, ñe'jla'xmaⁿyo' l'oo nc'e jnaⁿyo' ndo' nc'e na tyooluii ñ'eⁿndyo' cha'na cwil'aⁿ nn'aⁿ judíos yonom'ndaa ndana. Saaⁿ je' je' mañequiaa Ty'oots'om na tjomⁿ cwitando'yo' ñequio Cristo na jnda seii'maⁿ ts'oom jnaⁿyo'. ¹⁴ Juu na tyowaa na cho'jnaaⁿya nnom ljeii na matsa'ntjomna', na tyoqueⁿna' xjeⁿ 'naaⁿna' jaa, seicanduu' Ty'oots'om. S'aaⁿ na mawinom ts'oom ee na ty'oom juuna' ts'oom'naaⁿ. ¹⁵ Cwe' nc'e na tue' Cristo cjoo' ts'oom'naaⁿ, jo' tju'cje Ty'oots'om cha'tsondye joo na waa najnda na m'aⁿ jo nandye ndo' jlui'jnaaⁿndye joo jo ndaaⁿ cha'tso na s'aaⁿ. Tjachuu Cristo joona nawil' ee na jnda tantjom.

Cal'uaqya naya na niom cañoom'luee

¹⁶ Nc'e na luua' s'aa Cristo, tiñequiandyo' na nntso cwii ts'aⁿ na tixcwe cwil'a'yo' cantyja 'naaⁿ na cwicwa'yo' oo na cwiwe'yo' oo ñ'oom cantyja 'naaⁿ cwii xuee na cwilue nn'aⁿ na jeeⁿ t'maⁿ tseixmaⁿ oo quia na m'aaⁿ chi'ndaa oo xuee na cwita'jndyena. ¹⁷ Ee ñ'oommeiⁿ cwe' ncwaaⁿ juu na quia nndyo na manquii Cristo cwiluiiñe na candaⁿ.

¹⁸ Tiñe'quiandyo' na nntjeii' na'm'a' naya 'na'nyo' na jee' ndana' na cwe' cwil'ayana na jee' nioom' n'omna ndo' na cwila't'maa'ndyena ángeles. Jooná cwitii'ndyena cantyja 'naa' ñ'oom na tyoonty'iaana na cantyja 'naa' jo' cwila's'andyena nc'e ñ'oom na m'aa' n'om nqueena. ¹⁹ Joo na'm'a' n'om cwitjeii'ndyena cantyja 'naa' Cristo na cwiluiiñe' xque' tmaa' nn'a' na cwiluiindeye seii'e. Nc'e na mateix'ee' tmaa' nn'a' cwentaa'a'ni, 'oonajndana ndo' macwjaa'ñena' jooa cantyja 'naa'a' cha'xje' tja't'uii cwii nnom na tjacañjoom'ñe sei'ts'o' 'naa'ya cha'xje' na seijjndaa'ñe Ty'oots'om.

²⁰ 'O jndá tja'yo' ñequio Cristo, jo' chii je' tic'om'yo' nacje 'naa' ñ'oom na maque'na' xje' nn'a' na la'xma'na cantyja 'naa' tsjoomnancue. Quia jo' çchiuu na ndicwa' cwil'a'yo' cha'na nn'a' tsjoomnancue, na cwilañ'oom'ndyo' ñ'oom na maque'na' xje' nn'a'?' ²¹ Cha'na ñ'oom na cwiluena: "Tiñe'quiu' luua'. 'Na'waa' ticwanaa' na n'qui' mei' tileiñ'oom'". ²² Cha'tso ñ'oommei' na cwique' jooa xje' nn'a', mat'uiina' 'na' na cwintycwii na mawil'uee'ñe ts'a', ñequi'che' la'xma'na' ñ'oom na cwique' nn'a' na matsá'ntjomna' ñequio ñ'oom na cwit'moo' na'ñee' ndaa' nn'a'. ²³ Na mayuu' mach'eena' ndoo' ntyjii ts'a' na jndo' ts'om ts'a' na luua' ñ'oom tseinei' ee cwit'moo'na' na jee' matsei'tmaa'ñe ndo' jee' maque' xje' seii', saá ñ'oom'ñee' mei'chjoo ticatejndeina' juu na wjaa nacjoo joo na cwique'na' xje' juu na matsei'tjooñe nnom Ty'oots'om.

3

¹ Quia jo' nc'e na jndá macwitando'xco'yo' ñ'e' Cristo, cal'ue'ya'yo' na nnto'ñoom'yo' 'na' na niom cañoom'luee yuu na wacatyee' ntyjaa' ts'o' Ty'oots'om ntyjaya. ² C'oom' n'om'yo' cantyja 'naa' cwii cwii nnom na matseixma' cañoom'luee, nchii 'na' na matseixma' tsjoomnancue. ³ Ee laxma'yo' l'oo ndo' juu na cwita'ndo'yo' je', wanty'iuu' m'aa'na' ñ'e' Cristo nc'e m'aa' ñ'e' Ty'oots'om. ⁴ Je' cwitando'yo' jo nnom Ty'oots'om nc'e wando' Cristo. Quia nleitquoo'né, mati 'o nleitquoo'ndyo' ñ'e'ñe' ndo' n'ajomndyo' na n'uii't'ma'ñe.

Catjei'ndyo' ñequio cha'tso natia na ñe'jla'jomndyo'

⁵ Jo' chii cha'tso nmei' na cwique' n'om'yo' cha'xje' cwique' n'om nn'a' na tyoolayu', que'yo' cwenta na l'oo laxma'na', cha'na na nc'oomya ts'a' ñ'e' cwiiche' ts'a' na nchii saa'na', nchii scoom'm, mei' talajomndyo' ts'iaa' na tilju' laxma', mei' tañequiandyo' ñequio joo na quee' n'om seii'yo', mei' tala'jomndyo' ñequio joo natia na l'ue' n'om'yo', mei' tila'quee' n'om'yo' 'naa' cwiiche' ts'a', na juu jo' ljo'yu jnaa' ts'a' cha'xje' na matsei'tmaa'ñe cwii na n'la' nn'a'. ⁶ Ee cwe' jnaa' nmei', juu na jee' cwajjndii matseiw'ii Ty'oots'om nnt'uiina' nn'a' na cwilaquei' n'omna. ⁷ 'O ndyu na teinom tyolaxma'yo' natiamei', ⁸ saá je' je' tsacwintyje'yo' na cwil'a'yo' nmei'. Talawjee'yo' nn'a', talaquee' n'om'yo' nt'omche', talatá' n'om'yo' nn'a', tala'jana'yo' jooa, talane'i'yo' ñ'oomwi'. ⁹ Talane'i'yo' cantu ndaa' nc'iaa'yo' ee jndá tyuui' juu na tyolaxma'yo' na cjee' xuee na cwila'yu'yo' ñ'e' Jesucristo ñequio cwii cwii nnom na ñel'ajndyee'yo'. ¹⁰ Jndá seichuii'xco'na' o' cantyja na tsam'a'yo', cwii na laxma'yo' nc'e na tuiindy'xco'yo', cha n'uii'ndyo' Ty'oots'om, nque' na s'aa'jaa, cha na ya ndo' candaá' nla'noo'na' cantyja 'naa'na'. ¹¹ Je' ticwjaa'ñe cwenta ljo' cwiluiindy' nn'a', aa griego oo aa judío, aa jndá tuui oo aa tyooluui ñ'e'ñe cha'xje' cwil'a' nn'a' judíos ñ'e' yonom'nda' ndana, aa ts'a' na cwe' ñetyjee'ya oo ts'a'jndaa' juu, aa moso na m'aa'tye' oo aa ts'a' m'aa' xje' 'naa'. Ñ'oom na macwjaa'ñe cwenta na nqui' Cristo tjacantya na t'ma' cwiluiiñe' ndo' na m'aa' naquii' n'og'ya.

¹² Jee' candya' ts'om Ty'oots'om 'o ndo' jndá tjeii'e' 'o na cwiluiindyo' nn'aa'na'. Jo' chii c'om'yo' na wi' n'om'yo' nn'a' ndo' na ya nn'a'ndyo' ñequio cha'tsondyena. C'om'c'je'yo' ndaa' nn'a', c'om'yo' na cwentandyo' ñequio cha'tso nn'a', c'om'yo' na m'aa' nioomche' n'om'yo'. ¹³ C'om't'maa'ndyo' n'om'yo' ñequio nc'iaa'yo'. Ndo' cala't'ma' n'om'yo' jooa quia cwila'tjoo'ndyena ndaa'yo'. Cal'a'yo' ñ'e'ndyena cha'xje' s'aa' Cristo na seit'ma' ts'oom 'o. ¹⁴ Ndo' cha'tso na cha'tso, c'om'yo' na candaá'ya m'a'nyo' na wi' n'om'yo' nc'iaa'yo', ee juu jo' matseijoom'na' cha'tso ndo' candaá' tseixma'na'. ¹⁵ Nc'e Cristo cwiljoya ts'om Ty'oots'om ñ'e'ndyo'. Quiandyo' na juu jo' nntsa'ntjomna' 'o ee cantyja 'naa'na' t'maa' 'o na n'axma'yo' ñecwii ts'a' cwiluiindyo'. Ndo' quia'yo' na quian'l'uaa'na'.

¹⁶ Cats'aana' na candaá'ya c'oom ñ'oom' Cristo naquii' n'om'yo', na cwit'mo'nyo' ndo' cwilajndo'yo' n'om nc'iaa'yo' na cwila'yu', na cwita'yo' salmos, luantsa ñequio nt'omche' na cwila't'maa'ndyo'jom, ndo' naquii' n'om'yo' na quian'l'uaa' Ty'oots'om. ¹⁷ Ndo' mei'nquia na cwil'a'yo' oo na cwilane'i'yo', cal'a'yo' cha'tso jo' ñequio xuee' Ta Jesús na cwiñequia'yo' na quian'l'uaa' Tsotya'ya Ty'oots'om nc'e'jom.

Nmei' matsona' na cal'a'ya

¹⁸ 'O yolcu na m'a' s'aa'yo', cala'candaá'ndyo' ndaana, ee maxje' luua' matsona' na cal'a' yolcu na cwila'yu' ñequio Ta Jesús. ¹⁹ 'O na'nom na m'a' l'uu'yo', c'om'yo' na wi' n'om'yo'

joona. Tal'a'yo' na cwe' cwila'tia'to'yo' joona. ²⁰ 'O nda nn'a'n, cala'candaag'ndyo' ñ'oom na cwitsa'ntjom tyendyee'yo' 'o. Ee jee' ya ntyjii Ta Jesús na cwil'a'yo' na ljo'. ²¹ 'O na'nnom na m'a'n nda'yo', tal'a'yo' ljo' na nlawjeena ñ'e'ndyo' ee xe' naljo' n'ndyena na ñe'cal'ana yuu na ncjaawee' nquiu'yo' ñ'e'ndyena. ²² 'O na m'a'ntye'yo' moso ndaa' patrom 'na'yo', cala'candaag'ndyo' ñ'e'ndyo' ndaana. Nchii cwe' quia na cwique'na cwenta ljo' na cwil'a'yo' cha nnjaawee' n'omna ñ'e'ndyo', ñequii'che' candye'ntjom'yo' ndaana na xcwee' n'om'yo' nc'e na nquia'yo' Nque' na matsa'ntjoom 'o. ²³ Cha'tsoti na cwil'a'yo', caluiina' ñequio na xcwee'ya n'om'yo', cha'cwijom nnom nquii Ta Jesús cwindye'ntjom'yo', nchii cwe' ndaa' nn'a'n. ²⁴ Ee manquiu'ya'yo' na ñnequiaa Ta Jesús na nnto'ñoom'yo' cwii na jee' nda na nda'yo'. Ee 'o nnom Cristo cwindye'ntjom'yo', jom cwiluiiñe' patrom na tjacantya na matsa'ntjoom 'o. ²⁵ Saa' ts'a'n na matsei'tjooñe, nntioml'uaa' juu ñequio mañejuuti natia na mach'ee tsa'ñee'n. Ee jom xocjaañ'oomñe ñ'e' cwii ts'a'n saa' cwii'che' ticuee' ts'oom.

4

¹ 'O patrom na m'a'n moso 'na'yo' na cwindye'ntjomtye'na ndaa'yo', cal'a'yo' ñ'e'ndyena ljo' na maty'iom'ya' ee manquiu'ya'yo' cañoom'luee m'aa' cwii na cwiluiiñe' na matsa'ntjom 'o na ñnequia'yo' cwenta nnom.

Nmeii' ñ'oom na matseijndo' Pablo n'oo'ya

² Ticwintque'yo' na ñequii'che' cwilane'yo' nnom Ty'oqots'om. C'oom'ya n'om'yo' na cwil'a'yo' na ljo'. Ndo' ñequii'che' quia'yo' na quianl'uaa'a'n. ³ Mati calane'yo' nnom cantya 'naa'yá' cha' nncju'naa'ñena' na ñnequiaayá' ñ'oom'm na cwe' wanty'iu m'aa'na' na cantya 'naa' juuna' m'aa'ya w'aancjo. ⁴ Cata'yo' nnom na xcwe ñnequia'yo' ñ'oom'ñee' cha'xe' na matsona'.

⁵ Quia na m'a'nyo' quii'ntaa' nn'a'n na tyoola'yu', c'om'yo' na jnd'o'ya n'om'yo'. Ticwii cwii ndii' na maju'naa'ñena' na nlane'yo' ndaana cantya 'naa' Cristo, cal'a'yo' na ljo'. ⁶ Ñ'oom na cwilane'yo', ñequii'che' cats'aana' na cjawee' nquiu nn'a'n, cha ya nla'no'yo' c'waa' ñ'oom nnt'o'yo' ndaana.

Matseicwanom Pablo na xma'ndye nn'a'

⁷ Nquii ti'nn'aa'ya Tíquico na jee' wi' ts'oq'ya, nntseicañee' 'o cantya 'na'ya. Jee' xcwee' ts'oom na mateijnei' ja na mand'i'ntjoom nnom Ta Jesús. ⁸ Macwe' jo' majñoo'ya jom na m'a'nyo' na nntsoom ndaa'yo' chiuu waa na jom'aa'ya ndo' na ñnequiaa' na jnda'yo' naquii' na cwilayu'yo'. ⁹ Mati ñequio jom mawjaa Onésimo, cwii ncjo'yo' na jee' wi' ts'oq'ya jom na jee' xcwee' ts'oom ñ'e' Ty'oqots'om. Wendye joona nluena ndaa'yo' cha'tso na cwiluii ljooñe.

¹⁰ Matseicwanom Aristarco na xma'ndyo'. M'aa'ñe' w'aancjo ñ'e'ndyo. Mati Marcos tyee Bernabé matseicwanom na xma'ndyo'. Jnda' jndye'yo' ñ'oom xe' na aa nncue'cañoom 'o cato'ñoom'yo' jom na xcwee' n'om'yo'. ¹¹ Juu Jesús tsa' na jnda' we xuee' Justo, matsoom na xma'ndyo'. Quii'ntaa' nn'a'n judíos na cwila'yu' manda ndyeendye joona cwifnequiana na l'ma' ts'oq' na cwifnequiaayá' ñ'oom na quiandye nn'a'n na nntsa'ntjom Ty'oqots'om joona. ¹² Juu Epafras, cwii ncjo'yo', matseicwanom na xma'ndyo'. Cwiluiiñe' ts'a'n na mand'i'ntjom nnom Cristo Jesús. Ñequii'che' matseinei' nnom Ty'oqots'om cantya 'na'yo' na nncwintye'tye'yo' jo nnom ndo' ñequio na xcwee' n'om'yo' na nl'a'yo' yuu na l'ue ts'om. ¹³ Macwji'yuu'ndyo' cantya 'naa'a' na jee' majoo' ts'oom, ñequii'che' matseinei' nnom Ty'oqots'om cantya 'na'yo', 'o ndo' mati nn'a'n tsjoom Laodicea ñequio tsjoom Hierápolis. ¹⁴ Nquii Lucas, tyonasei, matseicwanom na xma'ndyo'. Jee' nda ntyjiya ñ'e'ñe. Ndo' mati tso Demas xma'ndyo'.

¹⁵ Candu'yo' na xma'ndye nn'a'n na cwila'yu' na m'a' Laodicea. Mati xma'ñe Ninfas ñequio tmaa' nn'a'n na macwji' Ty'oqots'om cwentaa'a'na na cwitjomndye wa'a'n. ¹⁶ Quia na jnda' jla'na'yo' cartawaañe, cala'cwanom'yo' juuna' na m'a' tmaa' nn'a'n na macwji' Ty'oqots'om cwentaa'a'na na m'a' Laodicea cha na nla'naa'na juuna', ndo' mati 'o cala'na'yo' carta na matseicwanom'ya na m'a'n joona. ¹⁷ Ndo' candu'yo' nnom Arquipo na matsjoq' que'ñe na nntseicanda'ñe' ts'iaa' na jnda' ty'iom Ta Jesús jom.

¹⁸ Mannco Pablo ñequio ts'oq'ya matseiljeiya na xma'ndyo'. Cjaañjoom' n'om'yo' na m'aa'ya prašo. Quiaa Ty'oqots'om na nto'noom'yo' naya na matseixmaa'. Amén.

Carta najndyee na seicwanom Pablo na m'aⁿ nn'aⁿ Tesalónica

Matseiljeii Pablo cwii carta ñequio nc'iaaⁿaⁿ

¹ Ja Pablo matseiljeiya cartawañañe, ñequio Silvano ñ^en Timoteo, matseicwanoⁿya juunaⁿ ndaaⁿ 'o tmaaⁿ nn'aⁿ na macwjiⁿ Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ na m'aⁿyoⁿ tsjoom Tesalónica, 'o na cwila'xmaⁿyoⁿ cwentaaⁿ Tsotyaaⁿ Ty'oots'om ndoⁿ mati Ta Jesucristo. Quiana na nnto'ñoom'yoⁿ naya na cwila'xmaⁿna ndoⁿ na nnda'yoⁿ na tjaa ñomtiuu c'om'yoⁿ jo ndaaⁿ.

Nn'aⁿ Tesalónica la'xmaⁿna na cwila'yuyⁿya n'omna

² Ñenquii'cheⁿ na cwiñe'quiaayâ na quianl'uaaⁿ Ty'oots'om cantyja 'naⁿyoⁿ na cha'tsondyoⁿ. Cwijaañjoomⁿ n'ogⁿyâ 'o quia na cwilanaaⁿyâ nnoom. ³ Tyootsuuⁿ n'ogⁿyâ 'o jo nnom nquii Tsotyaaⁿ na jeeⁿ xcweeⁿ n'om'yoⁿ na cwila'yuyⁿya n'om'yoⁿ. Joⁿ chii jndye ts'iaaⁿ na ya cwileitquooⁿ na cwil'a'yoⁿ. Ndoⁿ jeeⁿ cwiqueⁿya n'om'yoⁿ na cwiite'jnde'i'yoⁿ nc'iaa'yoⁿ nc'e na wiⁿ n'om'yoⁿ joona. Ndoⁿ t'ica'ndye'nc'uaaⁿndyoⁿ na wiⁿ na cwi'tjom'yoⁿ nc'e na ntyjaaⁿ n'om'yoⁿ Ta Jesucristo. ⁴ 'O nn'aaⁿya, Ty'oots'om m'aaⁿ na candyaⁿ ts'oⁿom 'o, ndoⁿ manquiuuayâ na jnda tjeii'ñê 'o cwentaaⁿaⁿ. ⁵ Ee quia tyoñequiaayâ ñ'oom ndaaⁿyoⁿ na macwji'n'maaⁿñê Ty'oots'om nn'aⁿ, nchii cweⁿ tomti teil'uenaⁿ nc'e ñ'oom na tyolanaaⁿyâ saaⁿ nc'e najndeii na matseixmaⁿ Espiritu Santo ndoⁿ na tquaanaⁿ na jla'ng'yoⁿ na juu ñ'oom'ñeeⁿ ñ'oom na mayuuⁿ joⁿ. Ndoⁿ ñequio na tyol'uaayâ chiuu na nntei'jndeii'naⁿ 'o.

⁶ Joⁿ chii mati 'o macwitsantyjo'yoⁿ cha'xjeⁿ na cwil'aayâ. Ndoⁿ maluaaⁿ, macwitsantyjo'yoⁿ naxeⁿ nquii Ta Jesucristo. Nc'e joⁿ na tquaa Espiritu Santo na jeeⁿ neiⁿyoⁿ meiiⁿ wiⁿ ñel'a nn'aⁿ tsjom'yoⁿ jnda na to'ñoom'yoⁿ ñ'oom naya na tyoñequiaayâ ndaaⁿyoⁿ. ⁷ Ndoⁿ na luuaⁿ, tyolaxmaⁿyoⁿ cwii na ma'moⁿnaⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ ts'ondaa Macedonia ñequio Acaya chiuu na nnc'oom'aⁿna. ⁸ Ee na m'aⁿ 'o jnaⁿnaⁿ na tjanty'ee ñ'oom naya 'naaⁿ Ta Jesucristo. Ndoⁿ jeⁿ tachii macandâ ndyuuaⁿyoⁿ Macedonia ñequio Acaya saaⁿ mati jndye joo jnda manquiuu nn'aⁿ na cwila'yuyⁿya n'om'yoⁿ ñequio Ty'oots'om. Joⁿ chii meiⁿ taca'tinaⁿ na nl'uuyâ ñ'oom cantyja 'naⁿyoⁿ ndaaⁿ naⁿñeeⁿ. ⁹ Ee manquieeti naⁿñeeⁿ cwila'neiⁿna chiuu waa na sacajndoo'â 'o ndoⁿ na ya to'ñoom'yoⁿ jâ. Mati cwila'neiⁿna chiuu waa na jnda 'ndye'yoⁿ na tyola't'maaⁿndyoⁿ 'naⁿ na cweⁿ nn'aⁿ nl'a, ndoⁿ jeⁿ naxeⁿ Ty'oots'om macwitsantyjo'yoⁿ. Jeⁿ jnda macwindye'ntjom'yoⁿ nnom nqueⁿ na wanoom'm, na macandâ jom cwiluiñê Ty'oots'om. ¹⁰ Mati cwila'neiⁿ naⁿñeeⁿ na cwime'i'ndo'yoⁿ na nncwjee'nndaⁿ Jesús, Jnda Ty'oots'om na nnaaⁿ cañoom'luee, nquii na tquaaⁿ na wando'xco jnda na tueⁿ, nquii na macwji'n'maaⁿñe jaa na wiⁿ na jeeⁿ cwajndii na quia nncwjee'cañoom.

2

Ts'iaaⁿ na s'aa Pablo Tesalónica

¹ 'O nn'aaⁿya na cwila'yuyⁿyoⁿ, mancjo'ti'yoⁿ nquiu'yoⁿ na ticweⁿ ts'iaaⁿndyoⁿ na sacajndoo'â 'o. ² 'O manquiu'ya'yoⁿ na jeeⁿ t'maⁿ jla'jnaaⁿ nn'aⁿ tsjoom Filipos jâ ndoⁿ jla'seiⁿna jâ, saaⁿ meiiⁿ na luuaⁿ, xcwe xjeⁿ na tjooⁿyâ nawi'waaⁿ, tquaa Ty'oots'om na t'maⁿ n'ogⁿyâ na tquaayâ ñ'oom ndaaⁿyoⁿ cantyja na macwji'n'maaⁿñê añmaaⁿ nn'aⁿ. ³ Ee ñ'oom na cwiñequiaayâ cwiluiñenaⁿ ñ'oom na mayuuⁿ, nchii ñ'oom na tijndaa'ya nquiuuyâ, ndoⁿ nchii cweⁿ na ñe'cala'tjaaⁿyâ nn'aⁿ, meiⁿ nchii na cwinquio'nn'aaⁿyâ nn'aⁿ. ⁴ Wandyoⁿ waa cantyja 'naaⁿyâ, ee tjaweeⁿ ntyjii Ty'oots'om ñ'eⁿndyô ndoⁿ ty'oom ts'iaaⁿ jâ na nñequiaayâ ñ'oom na macwji'n'maaⁿñê añmaaⁿ nn'aⁿ. Nchii cwil'aayâ ts'iaaⁿñeeⁿ cha na nncjaaweeⁿ n'om nn'aⁿ ñ'eⁿndyô, saa cha nqueⁿ nncjaaweeⁿ ts'oⁿom, ee jom lñeeⁿ cwenta chiuu n'ogⁿyâ. ⁵ 'O manquiu'ya'yoⁿ na tjoom ñe'jla'ca'naaⁿndyô ndaaⁿyoⁿ, meiⁿ nchii tqui'nn'aaⁿyâ 'o na nntjei'â tsjo'ñjeeⁿ luee'yoⁿ. Ty'oots'om noom'm na ljoⁿ. ⁶ Meiiⁿjom ndiiⁿ tyool'uaayâ na nla't'maaⁿndye nn'aⁿ jâ, meiⁿ ndaaⁿ 'o meiⁿ ndaaⁿ nt'omcheⁿ. ⁷ Jâ tyojndoo'â 'o ñequio na jnda nquiuuyâ ñ'eⁿndyoⁿ cha'xjeⁿ cwii yusca na jeeⁿ wiⁿ ts'om ntseinda, ya cwenta mach'ee joona. ⁸ T'maⁿ waa na jeeⁿ wiⁿ n'ogⁿyâ 'o, nchii tomti neiⁿyâ na tyoñequiaayâ ñ'oom naya 'naaⁿ Ty'oots'om ndaaⁿyoⁿ saaⁿ mati chiuu waa na tyom'aaⁿyâ quii'ntaaⁿyoⁿ. Luuaⁿ waa nc'e na jeeⁿ jnda nquiuuyâ 'o. ⁹ 'O nn'aⁿya na cwila'yuyⁿyoⁿ tyootsuuⁿ n'om'yoⁿ chiuu na tyola'jndaayayâ na nnta'ntjooⁿyâ na tcaⁿnaⁿ jâ. Naxuee natsjom tyol'aayâ ts'iaaⁿ cha t'icatooⁿyâ xuu nacjo'yoⁿ na nntei'xe'yoⁿ jâ yocheⁿ na tyoñequiaayâ ñ'oom naya 'naaⁿ Ty'oots'om ndaaⁿyoⁿ.

¹⁰ 'O nn'aaⁿya na cwila'yuyⁿyoⁿ, manquiu'yoⁿ ndoⁿ mati mantyjii Ty'oots'om chiuu ñet'ogⁿyâ quii'ntaaⁿyoⁿ. Tyola'candaⁿndyô jo nnoom na tyol'aayâ yuu na maty'iomyanaⁿ

ndo' mei'ncwii ts'a'n xondaã ntso na jla'tjoondyô ndaa'yo'. ¹¹ 'O manquiu'yo' chiuu waa na ñet'oo'yâ quii'ntaa'yo' na tyom'aa'yâ cha'cwijom mach'ee ts'a'n ñequio ntseinda, ¹² tyolanaã'yâ ñ'oom ndaa'yo' na tyoñequiaana' na t'ma' n'om'yo', tyola'jndoo'â n'om'yo' na c'om'yo' cha'xje' na matsona' na c'om nn'a' na maquee'ñe Ty'oqots'om na calajomndyena cantyja na matsa'ntjoom ndo' ñequio na matseit'maa'ñena' jom.

¹³ Quia tyondye'yo' ñ'oom naya 'naa' Ty'oqots'om na tyoñequiaayâ ndaa'yo' mana to'ñoom'yo' juuna'. Jo' na cwiñe'quiaayâ na quianl'uaa'na' cantyja 'na'yo'. Ee jla'no'yo' na ñ'oom' Ty'oqots'om juuna' nchii ñ'oom na cwe' cwila'tiuu nn'a'. Ndo' mayuu' na jo' juuna'. Jo' chii cwiwitquoo' ts'iaa' na mach'ee' naquii' n'om' 'o na cwila'yu'yo' ñ'e'ñê. ¹⁴ 'O nn'aa'ya, ljo'waayu ñetjom'yo' cha'xje' ñetjoom ntnaa' nn'a' na macwji' Ty'oqots'om cwentaa'na' ndyuuaa Judea. Ee nquiee nn'a' tsjom'yo' ñeta'wi'na 'o cha'xje' tuui ndyuuaa Judea, tyota'wi' nn'a' judíos n'iaana na cwilayu' ñequio Cristo Jesús. ¹⁵ Nn'a' judíos'ñee' jla'cuee'na Ta Jesús, cha'xje' weloona tyola'cwjeyu profetas ndo' mati jleintjyo nn'a' judíos já. Tiquil'ana yuu na cjaawee' ntyjee' ñ'e'ndyena, ndo' m'a'na nacjoo cha'tsondye nn'a', ¹⁶ ee quia na ñe'calanaã'yâ ñequio nn'a' na tachii judíos cha mati ndaa' nncwji'n'maa'ñe Ty'oqots'om joona, tiñe'quiandyena na nl'aayâ na ljo', ndo' na cwil'ana na luua', cwila'cwaljoo'tina jnaa'na jo nnoom. Saa je' juu na jee' cwajndii na matseiw'ee' nn'a' mama t'uiina' joona.

Ñe'cjaacando'nnda' Pablo nn'a' Tesalónica

¹⁷ 'O nn'aa'ya, cantyjati xuee na tjei'na' já quii'ntaa'yo', meii' taconty'iaayâ 'o saa ñequi'che' cwijaañjoom' n'oo'yâ 'o chiuu cwitsam'a'nti'yo'. Jo' chii jee' cwicantyjaa' n'oo'yâ na nntsaacajndoo'nda'â 'o. ¹⁸ Jee' ñe'catsaayâ na m'a'yo', majndeitiche' ja Pablo jndye ndii' s'aana' na ñe'c'joo saa seitsaa'ñe Satanás na nl'aayâ na ljo'. ¹⁹ ¿Ljo' jo' na nñequiaana' na cwicantyjaa' n'oo'yâ jo nnom Ty'oqots'om, ndo' na nñequiaana' na neii'yâ oo na nntantjoo'yâ jo nnoom? ¿Aa nchii ma'lo jo'? Ee ma'lo cwiluiindyoo' cha'tso nmei' na ntseit'maa'ñena' ja jo nnom Ta Jesucristo quia na nndyonnaa'na'. ²⁰ Nc'e 'o, jo' matseit'maa'ñena' já ndo' mañequiaana' na neii'yâ.

3

¹ Quia tileicatseiquiti ts'oo' na tjaa ñ'oom cantyja 'na'yo' seijndaa'ndyoo na nljoo'ndyoo na ñe'nnc'oo' sjoom Atenas. ² Jo' chii jñoo'yâ juu nn'aa'ya Timoteo na m'a'yo', jom cwiluiñê mosoo' Ty'oqots'om. Matseijomñê ñ'e'ndyô na cwiñe'quiaayâ ñ'oom naya 'naa' Cristo. Tjacanoom'm' 'o na nñequiaana' na t'ma' n'om'yo' ndo' na nnc'oo'jndeei' n'om'yo' cantyja na jnda'jla'yu'yo'. ³ Ee na l'ue n'oo'yâ na mei'ncwiindyoo' 'o tintseilcwe'na' ts'om cwe' nc'e na wi' na cwi'tjom'yo'. Ee manquiu'yo' na maxje' mañequiaa Ty'oqots'om na catjoo'ya nawi'mei'. ⁴ Ee quia tyom'aa'yâ ñ'e'ndyoo' t'moo'yâ ndaa'yo' na maxje' nncwinoo'ya nawi' ndo' jnda macwiluii naljo' cha'xje' na manquiu'yo'. ⁵ Nc'e na tileicwiqiti ts'oo' ee chii jñoo'ya Timoteo na ncjacwax'ee' aa ndicwaa' cwila'yu'ya n'om'yo' ñ'e' Ty'oqots'om jo nquiaa' xe' na aa jnda' s'aa tsa'jndii na jla'tjoondyoo' ndo' jo' nnts'aana' na cwe' ts'iaa'ndyoo ts'iaa' na ñe'l'aayâ quii'ntaa'yo'.

⁶ Saa je' jnda jndyolcwee'ne' na ñet'oom Tesalónica ndo' jee' ya ñ'oom jndyoo'oom na cwilayu'ya n'om'yo' ñ'e' Ty'oqots'om ndo' na jnda nquiu'yo' já. Tsoom na ñequi'che' cwijaañjoom' n'om'yo' já ñequio na jnda nquiu'yo' ndo' jee' quee' n'om'yo' na nnty'ia'yo' já cha'xje' ñe'canty'iaayâ 'o. ⁷ Jo' chii 'o nn'aa'ya, quii'ntaa' cha'tso na matseijaa'ñena' nacjoo'yâ ñequio nawi' na cwiwinoo'yâ t'ma' waa na mañequiaana' na t'ma' n'oo'yâ na cwiljoo'ndyoo'tye'nyo' na cwila'yu'ya n'om'yo' ñ'e' Ty'oqots'om. ⁸ Ndo' na cwindyaa'yâ na cwiljoo'ndyoo'tye'nyo' cantyja 'naa' Ta Jesús, mach'ee'na' cantyja 'naa'yâ cha'cwijom na cwiluiindyoo'xcooyâ. ⁹ Meii' ncjoo'yâ tileicwiñdaayâ na cwiñe'quiaayâ na quianl'uaa' Ty'oqots'om cantyja 'na'yo'. Quianl'uaa'na' na waljoo'che' na neii'yâ jo nnoom cantyja 'na'yo'. ¹⁰ Naxuee natsjom cwiataa'yâ nnom Ty'oqots'om na nñequiaana' na nnty'iaandaayâ 'o na nla'candaã'ndyoo'tyaa'yâ yuu na cwimatseitjoo'na' na cwila'yu'ya n'om'yo' ñ'e'ñê.

¹¹ Cwitaayâ na nquii Tsotyaaya Ty'oqots'om ñequio Ta Jesucristo catejindeiina já cha ndaa' nntsaacajndoo'nda'â 'o. ¹² Mati cwitaayâ na catejindei Ta Ty'oqots'om na nncjaaqiandyoo' na m'a'yo' na wi' n'om'yo' cwii cwii ntyjee'yo'. Ndo' catseicwaljoo'tina' na wi' n'om'yo' cha'tso nt'omche' nn'a' cha'xje' m'aa' já na wi' n'oo'yâ 'o. ¹³ Quiaa' na nleijndeei' n'om'yo' cha nla'xma'nyo' na lju' n'om'yo' na candaã'ndyoo' jo nnom Tsotyaaya Ty'oqots'om quia na nncwjee'nnda' Ta Jesús ñequio cha'tsondye nn'a' cwentaa'na'.

4

Nmeii' cal'aaya cha nncjaawee' ts'om Ty'oqots'om

¹ Ndo! je! 'o nn'aa'ya ñequio xuee! Ta Jesús cwitaa'yâ ndaa'yo! ndo! cwitsa'ntjoo'yâ 'o na c'om'yo! cha'xje' na jnda t'moo'yâ na cal'a'yo! cha nncjaawee! ts'om Ty'oots'om ñ'e'ndyo!.

² Ndo! manquiu'ya'yo! ñ'oom'ñee" na tquaa'tyaa'yâ ndaa'yo! ñequio najndei na matseixma" Ta Jesús. ³ Ee luua waa na l'ue ts'om Ty'oots'om ñ'e'ndyo! na calaxma'nyo! na lju' n'om'yo! cantyja 'naa'a" mei" tanc'om'ya'yo! ñequio nn'a" na cwe! luua!, ⁴ ticwiindyo! 'o nn'aa'ya, cala'ng'nyo! na l'ue ts'om Ty'oots'om na c'om'yo! na yandyo! ñequio lcuu'yo!, ndo! na cala't'maa'ndyo! jooa, ⁵ nchii nnc'oom tsa's'a ñequio scoom'm na ncwinom'na! ljo! mach'ee" na tia na matseitoom ñ'e'ñe cha'xje" cwil'a nn'a" na tic'om nacje 'naa" Ty'oots'om. ⁶ Mei"cwii tsa's'a tintseitjooñe nnom x'iaa" na nnc'oomya ñ'e" scuu! tsa"ñee" mei" tinquiu'nn'a" cantyja 'naa" ñ'oommei" ee jee" t'ma" na wi' nntseiouoo Ta Jesús nacjoo' ts'a" na mach'ee cha'tso nmei" cha'xje" na jnda ñe'la'candiya' 'o. ⁷ Ee nchii na tquee"ñe Ty'oots'om jaa na nlajomndyo cantyja 'naa" natia, saq jom l'ue ts'oom na c'oo'ya na lju' n'oo'ya jo nnoom. ⁸ Cwe! jo! xe" m'aa" ts'a" na ticuee! ts'om ñ'oommei" na cwit'moo'yâ ndaa'yo!, catsei'no" tsa"ñee" na nchii cwe! ñ'oom na tquee" nn'a" mach'ee na til'ue. Juu mach'ee na til'ue ñ'oom na tquee" nquii Ty'oots'om, na jom tquiaa" Espiritu Santo naquii' n'oo'yâ.

⁹ Cantyja 'naa" na c'om'yo! na wi' n'om ntyjee'yo! na cwila'yu!, taca'na! na cwinntseiljeiya ñ'oom'ñee" ee manquiti Ty'oots'om ma'moo" ndaa'yo! na c'om'yo! na wi' n'om'yo! jooa. ¹⁰ Ee 'o wi' n'om'yo! nn'a" na cwila'yu! na m'a" ts'ondaa Macedonia. Saq cwitaa'yâ ndaa'yo! na c'om'yo! na mat'ma'ti na wi' n'om'yo! jooa. ¹¹ Cala'jnda'yo! na tjoom! ñ'oom nnc'om'yo! ñ'e" nc'iaa'yo!. Tacatii'ndyo! ñ'oom 'naa"na na ticatseixma'na' na nla'jomndyo!. Cjoo' n'om'yo! na cal'a'yo! ts'iaa" 'na'nyo! cha'xje" ñ'oom na jnda tquaa'tyaa'yâ ndaa'yo!, ¹² ee na nl'a'yo! na ljo!, nn'a" na tyoola'yu! nla't'maa'ndyena 'o mei" xotseitjooa! 'na" na nleil'uee'ndyo!.

Cantyja na ndyonnda' Ta Jesucristo

¹³ Ndo! je! 'o nn'a'ya, tacal'ue n'oo'yâ na mati ticala'ng'nyo! chiuu nnts'aana! ñequio nn'a" na jnda tjâ mei" tanc'om'yo! na chjoo' n'om'yo! cha'xje" nt'omche" nn'a" na tintyjaa' n'om Ty'oots'om. ¹⁴ Ndo! cha'xje" cwila'yuu'a na tue! Jesús ndo! na tando'xcoom, maluaa! cwila'yuu'a na cantyja 'naa" jom ñe'quiaa Ty'oots'om na joo nn'a" na jnda tjâ na ñe'la'yu! ñ'e'ñe nnta'ndo'xcona.

¹⁵ Jo! chii cwil'uuyâ ndaa'yo! ñ'oom na t'mo" nquii na cwiluiñe na catsa'ntjom jaa na ndicwa" cwitandoo'a hasta xje" na ndyonnaa'a", xocwinqoo'a nn'a" na jnda tjâ. ¹⁶ Ee manquiti Jesús nnaa" ca'oom'luee, jndei! ñ'oom na nnts'a'ntjoom, ndo! ndyocuee", xje"ñee" nleic'uaa jndyee' ángel na cwiluiitquieñe ndo! mati ndu 'naa" Ty'oots'om. Quia jo' joo nn'a" na jnda tjâ na ñe'la'yu! ñ'e" Jesús, jooa najndyee nnta'ndo'xcona. ¹⁷ Jnda jo' jaa na ndicwa" cwitandoo'a xje"ñee" ñe'naa" nncjaachuuna! jaa ñ'e'ndyena quii' nchquiu na nntjomndyo ñequio Ta Jesús quii' jndye ndo! nnc'oo'tyaa'ya ñ'e'ñe. ¹⁸ Jo! chii ñequio ñ'oommei" quia'yo! na t'ma" n'om nn'a'nyo! na cwila'yu!.

5

¹ 'O nn'aa'ya, cantyja 'naa" cwaa" xuee oo cwaa" xje" na ndyonnda' Ta Jesús, mei" tica'na! na nntseiljeiya. ² Ee manquiu'ya'yo! nncue'ntyjo xuee na ndyonnda' Ta Jesús xje" na tic'om c'ee nn'a" na nlui na ljo!. Matseijomna' cha'na quia na macwjee' tsa'nch'ue. ³ Xcwe xje" quia cwilue nn'a": "Je! tjaa'na" tia, tjaa'na" na teincuu!", majuu xje"ñee" ñejomto nquioo nawi! t'ma" nacjooa cha'xje" quia na mana'na! na maquiiina! yuscu na manntseincuii, mei" tjaa'na" na cwii nndaq ndyaandyee nn'a" juu nawi'ñee". ⁴ Saq 'o nn'a'ya, ticalaxma'nyo! cantyja 'naa" na jaa'ñe, jo' chii juu xuee na nncwjee'ndda! Ta Jesús xocateijomna' juuna' cantyja 'na'nyo! cha'na quia na nncwjee' tsa'nch'ue waa' ts'a". ⁵ Jaa la'xmaa'ya cantyja 'naa" naxuee. Tila'xmaa'ya cantyja 'naa" natsjom oo cantyja 'naa" najaa'ñe. ⁶ Jo! chii maty'iomna' na c'oo'ya na wando' n'oo'ya ndo! que'ndyoche'ncjoo'ya xje" cantyja 'naa'ya jo nnom Ty'oots'om. Ee ticatsona' na c'oo'ya cha'cwijom na cwindaa'ya cha'na nt'omche" nn'a" na tyoola'yu!. ⁷ Ee nn'a" na cwinda, natsjom cwindana, ndo! nn'a" na cwicandyee, natsjom cwindyeeena, ⁸ saq nc'e na cwilaxmaa'ya cantyja 'naa" naxuee, cwa que'ndyoche'ncjoo' xje", cha'waati xuee c'oo'ya cha'na ts'a" na candaq' xque". Matsona' na cata'ñoom'ndyo che'ncjoo'ya ñequio na cwilayu'ya n'oo'ya ñ'e" Ty'oots'om ndo! ñequio juu na m'aa'ya na wi' n'oo'ya nn'a" ñequio juu na ntjyaa' n'oo' na nncwji'n'maa'ñe Ty'oots'om añmaa'ya cha'xje" mawañoom! tja'xque'xjo xque" sondaro. ⁹ Ee nchii seijn-daa'ñe Ty'oots'om na nnt'uittee" jaa naquii' nawi! t'ma". Saq tquee" jaa na nnda'ya na nlui'n'maa'ndyo nc'e nquii Ta Jesucristo. ¹⁰ Jom tuee"e" cwenta'ya cha' tjoom! na nntandoo'a ñ'e'ñe quia na ndyonnaa'a", mei" na ndicwa" tandoo'a ndo! mei" na aa'jnda

tjaaya. ¹¹ Jo' chii cwii ndo' cwiindyoy' quia'yo' na t'ma' n'om ntyjee'yo' na nc'oonajndana cha'xje' na cwil'a'yo'.

N'oom na matsejndo' Pablo n'omna

¹² 'O nn'a'ya, cwitaa'yâ na cala'tmaa'ndyo' nn'a' na cwil'a ts'iaa' 'naa' Ty'oots'om quii'ntaa'yo' na cwiindyoo'na ts'iaa' 'naa'a' ndo' na cwila'jndo'na n'om'yo'.

¹³ Maty'iomna' na cala't'maa'ndyo' na'ñee' ñequio na jnda nquiu'yo' joona, ee joona jee' cwila'jndana naquii' ts'iaa'waa'. C'om'yo' na tjoom' ñ'oom ñequio nc'iaa'yo' na tjaa ndia' cacho'yo' ñ'e'ndyena.

¹⁴ Ndo' cwila'jndei' ndyuaayâ ndaa'yo' 'o nn'a'ya, na cala'tia'yo' nn'a'yo' na tiñe'cal'a ts'iaa'. Quia'yo' na t'ma' n'om nn'a' na leic'om t'maa'ndye n'om. Catejndei'yo' nn'a' na tijndana na tila'yu'ya n'omna. C'om' nioomche' n'om'yo' ñequio cha'tsondye nn'a'.

¹⁵ Xe' tis'a cwil'a nn'a' 'o, cal'andyo' cwenta na tinl'a'yo' wi' joona. 'O xuii' cal'a'yo', 'o ñequii'che' cal'a'yo' yuu na ya ñ'e' nn'a', meii' mancjo'ti'yo' oo meii' ñ'e' meiquia ts'a'.

¹⁶ Ñequii'che' c'om'yo' na nei'nco n'om'yo'. ¹⁷ Tintsawi'ntyje'yo' na cwilane'yo' nnom Ty'oots'om. ¹⁸ Cha'tso na mach'eena' ñequiondyo' quia'yo' na quianl'uaa' Ty'oots'om ee luua' l'ue ts'oom ñ'e'ndyo' 'o na cwila'yu'yo' ñ'e' Cristo Jesús. ¹⁹ Tila'tsaa'ndyo' ts'iaa' na mach'ee Espíritu Santo quii'ntaa'yo'. ²⁰ Joo ñ'oom na cwiñequia nn'a' na ma'mo' Ty'oots'om ndaana, til'a'yo' na ticuee' n'om'yo' ñ'oom'ñee'. ²¹ Cha'tso ñ'oommei' catjei'yo' cwenta aa xcwe joona', ndo' ñ'oom na cwiwitquioo' na xcwe, caljoo'ndyo'tye'yo' ñequio joona'. ²² Calat'quiqo'ndyo' ñequio cha'tso nnom natia.

²³ Manquii' Ty'oots'om, nque' na mañequiaa' na tjaa ñomtiuu m'aa' ts'a' jo nnoom, jom que'ñoo' 'o na canda'ndyo'. Cwañom'm cha'waa espíritu 'na'yo', ñequio añmaa'yo' ndo' seii'yo' cha caljoo' joona' na mei'cwii jna' tilaxma'na' hasta xje' na nncwjee'nnda' Jesucristo na cwiluiñe' na matsa'ntjoom jaa. ²⁴ Nquii Ty'oots'om na macwaa' 'o cwiluiñe' na mayom'm, maxje' nntseicana' cha'tso nmei' cantyja 'na'yo'.

Cwiñequiana na xma'ndye nn'a'

²⁵ 'O nn'aa'ya ñequii'che' calanei'yo' cantyja 'naa'yâ nnom Ty'oots'om.

²⁶ Quia'yo' na xma'ndye cha'tso nn'aa'ya na m'a' ñ'e'ndyo' na cwita'yo' lueena.

²⁷ Ñequio na jndei' ts'iaa' na matseixma'ya na tquiaa Ta Jesucristo matiogy xuuwaañe nacjo'yo' na cala'na'yo' cartawaa na nndye cha'tsondye nn'aa'ya na cwila'yu'.

²⁸ Nquii Ta Jesucristo cwentaaya quiaa' na nla'xma'yo' naya na matseixmaa'.

Carta na jndā we na seicwanom Pablo na m'aⁿ nn'aⁿ Tesalónica

Mañequiaa Pablo na xmaⁿndyena

¹ Ñ'eⁿ Silvano ndo' ñ'eⁿ Timoteo, ja Pablo matseiljeiya cartawaañe na matseicwanomⁿya juuna' na m'aⁿ 'o tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ tsjoom Tesalónica, na cwilaⁿxmaⁿyo' cwentaa' Tsotyaaⁿya Ty'oots'om ndo' Jesucristo na cwiluiiñe na matsaⁿntjoom jaa. ² Nquii Tsotyaaⁿya Ty'oots'om ñequio Jesucristo, quiana na candaⁿyo' ntoⁿfloomⁿyo' naya na laⁿxmaⁿna ñequio na meiⁿcwii ñomtiuu tincⁿomⁿyo' jo ndaⁿna.

Quia na nddyonnda' Cristo nntuⁿxenⁿdye nn'aⁿ

³ 'O nn'aⁿya, ñequiiⁿcheⁿ macaⁿna' na ñequiaayā na quianⁿluaa' Ty'oots'om cantyja 'naⁿyo', ndo' maty'iomyana' na cwilaⁿayā na ljo' ee wjaawixcweti na cwilaⁿyuⁿya n'omⁿyo' ñ'eⁿñe ndo' nc'e cwii ndo' cwiindyoy' wi'ti n'omⁿyo' ntyjeeⁿyo'. ⁴ Hasta quiiⁿntaaⁿ ntmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ cwilanaⁿayā cantyja 'naⁿyo'. Cwitjeiⁿs'aaⁿyo' 'o na m'aⁿ nioomⁿcheⁿ n'omⁿyo' meiiⁿ na jndye nnom nawi' na cwiwinomⁿyo' ndo' na cwintyjo nn'aⁿ 'o saⁿ cwitⁿmoⁿyo' na cwilaⁿyuⁿya n'omⁿyo' ñ'eⁿ Ty'oots'om. ⁵ Nc'e na luaa' cwitⁿal'yo', maⁿmoⁿna' na jeeⁿ xcwe macwji' Ty'oots'om cwentaa' cantyja 'naⁿyo'. Ee matsaⁿqⁿaⁿ 'o na laⁿxmaⁿyo' na nntsaquieeⁿndyoy' yuu na matsaⁿntjoom. Nc'e na ljo', je' cwiwinomⁿyo' nawi'.

⁶ Ty'oots'om mach'eeⁿ na maty'iomyana' na joo nn'aⁿ na cwitaⁿwi' 'o je', nlc'oⁿweeⁿeeⁿ joona. ⁷ Ndo' mati 'o na wi' na cwitjomⁿyo' ñequiaaⁿ na nntaⁿjndyaayā ñ'eⁿndyoy' majuu xuee quia na nleitquiooⁿñeⁿnda' Ta Jesús. Ee mats'ia jo' na nnaaⁿ cañoomⁿluee nndyocueeⁿ. Nleitquiooⁿñeⁿ naquii' nntsaachom ñequio ángeles cwentaaⁿaⁿ na jeeⁿ jndā. ⁸ Nñoom na nnt'ueeⁿ nn'aⁿ na ticalaⁿxmaⁿna cwentaa' Ty'oots'om meiⁿ ticalⁿañ'oomⁿndyena ñ'oom na tsixmaⁿ Ta Jesús na macwjiⁿn'maaⁿñeⁿ añmaaⁿ nn'aⁿ. ⁹ Naⁿñeeⁿ tixocantycwii na nnt'uiiⁿmaⁿñeⁿ joona. Ndo' tquia nncwjiⁿndyona' joona ñequio yuu na nnc'oom Jesucristo na nluuiⁿmaⁿñeⁿ ndo' ñequio najndeii na matseixmaaⁿ. ¹⁰ Nluui na ljo' juu xuee quia na nñoom na nlaⁿt'maaⁿndye nn'aⁿ 'naaⁿaⁿ jom, na chaⁿtsondye nn'aⁿ na cwilaⁿyuⁿna ñ'eⁿñe nncjaaweeⁿ n'omna, mati ñ'eⁿ 'o na jndā macwilaⁿyuⁿyo' ñ'oom na tyoñequiaayā cantyja 'naaⁿaⁿ.

¹¹ Jo' chii ñequiiⁿcheⁿ cwilanaⁿayā nnom Ty'oots'om cantyja 'naⁿyo'. Cwitaⁿayā nnom nqueⁿ na jndā tqueeⁿ 'o na calaⁿxmaⁿyo' cwentaaⁿaⁿ na ñequiiⁿcheⁿ nncjaaweeⁿ ts'oom ñ'eⁿndyoy'. Mati cwitaⁿayā na ñequiaaⁿ cantyja najneⁿ naquii' n'omⁿyo' cha nndaⁿ nlaⁿcandaⁿndyoy' chaⁿtso ñ'oom na ya na cwiqueⁿ n'omⁿyo', ndo' na nntseicandaⁿñena' chaⁿtso ts'iaaⁿ na ya na cwilⁿal'yo' nc'e na cwilaⁿyuⁿya n'omⁿyo' ñ'eⁿñe. ¹² Nc'e na luaa', nntseitⁿmaaⁿñena' xuee' Ta Jesús cantyja 'naⁿyo', ndo' mati nntseitⁿmaaⁿñeⁿ 'o nc'e naya na matseixmaⁿ nquii Ty'oots'om na cwilaⁿt'maaⁿndyoy' ndo' cantyja 'naaⁿ Ta Jesucristo.

2

Nleitquiooⁿñe ts'aⁿ na wiⁿñeti

¹ 'O nn'aaⁿya, cantyja 'naaⁿ na nncwjeeⁿnda' Ta Jesucristo cwentaaⁿya ndo' na nntjomⁿndyoy' yuu na m'aaⁿ, cwitaⁿayā ndaⁿyo' ² na tilachuiⁿyo' chiuu m'aaⁿ n'omⁿyo' ñ'oomwaa' meiⁿ tiñequiandyoy' cantyja cwii nnom na quia nluui nntseicaty'ueⁿaⁿ 'o oo cwii ñ'oom na mañequiaa ts'aⁿ cantyja 'naaⁿ jo' oo cwii carta na waa ñ'oom na já jlaⁿcwanooⁿayā juuna' na matsona' na jndā tueⁿntyjyoy' xjeⁿ na nncwjeeⁿeⁿ. ³ Meiⁿcwii tiñeⁿquiandyoy' na nncwjiⁿnn'aⁿ ñ'oomwaa' 'o ee cwitjoocheⁿ na nncueⁿntyjyoy' xueeⁿñeeⁿ maxjeⁿ nlaⁿwendye nn'aⁿ nacjoo' Ty'oots'om ndo' nleitquiooⁿñe juu tsaⁿs'a na jeeⁿ t'aa', majndaa' na nntsuuñe nnts'aa Ty'oots'om. ⁴ Jom nncjaⁿ nacjoo chaⁿtso na laⁿxmaⁿ cwentaa' Ty'oots'om ñequio chaⁿtso nnom na cwilaⁿt'maaⁿndye nn'aⁿ. Jo' chii ncjaaqueⁿeⁿ naquii' wats'om t'maⁿ 'naaⁿ Ty'oots'om. Nncwjeeⁿeⁿ ñ'oom na jom cwiluiiñe nquii Ty'oots'om ndo' calaⁿt'maaⁿndye nn'aⁿ jom.

⁵ ¿Aa ticjaañjoomⁿ n'omⁿyo' na jndā tsjooⁿya ñ'oommeiⁿ ndaⁿyo' quia na ñetⁿooⁿya ñ'eⁿndyoy'? ⁶ Ndo' macwilaⁿnoⁿyaⁿyo' ñeeⁿ na matseitsaaⁿñeya tsaⁿñeeⁿ cha na ticwitquiooⁿñe cwitjoocheⁿ na nncueⁿntyjyoy' xjeⁿ na ntyjii Ty'oots'om. ⁷ Ee juu ts'iaaⁿ natia na wantyⁿliuu' m'aⁿna' je' mach'eeⁿaⁿ quiiⁿntaaⁿ nn'aⁿ, na majeⁿndyoy' macanda macaⁿna' na nleindyoy' nqueⁿ na matseitsaaⁿñeⁿ na nnc'oom tsaⁿñeeⁿ. ⁸ Quia ljoⁿcheⁿ nleitquiooⁿñe juu tsaⁿñeeⁿ na waljooⁿcheⁿ na tia ts'aⁿñe. Ndo' nquii Ta Jesús quia na nncwjeeⁿeⁿ ñequio najndeii na neiⁿncoo' nacaxuee na cwiluiiñe, nntseicueeⁿeⁿ tsaⁿñeeⁿ ñequio jndye ñom. ⁹ Juu tsaⁿñeeⁿ na wiⁿñeti nñoom ñequio najndeii na matseixmaⁿ Satanás. Nnquiiⁿnn'aaⁿ

nn'aⁿ ñequio ts'iaaⁿ na nnts'aaⁿ ndo' ñequio jndye nnom 'naaⁿ na meiⁿjom tiquinty'iaa nn'aⁿ. ¹⁰ Nntseineiⁿ cha'tso nnom ñ'oom na wi' na ñequiu'nn'aaⁿ nn'aⁿ na jnda₂ teijndaa' na nntsuundy. Ee joona tñquiandyena na nñquioo na jnda nquiuna ñ'oom na mayuu' na nncwji'n'maa'ñena' joona. ¹¹ Nc'e na luaa', 'ndii Ty'oqots'om na cwe' ñ'oom cantu ññe'quiu'nn'aⁿna' joona ndo' nla'y'u'na ñ'oom na tiyuu', ¹² s'aaⁿ na luaa' cha nnt'uiityeⁿna' cha'tsondye nn'aⁿ jnaaⁿ na ti'cato'ñoomna ñ'oom na mayuu' ee neiⁿ'tina na nl'ana natia.

Tjeii'ñe Ty'oqots'om 'o na nlui'n'maa'ndyo'

¹³ 'O nn'aaⁿya na jeeⁿ candya' ts'om Ta Jesús, jeeⁿ maty'iomyana' na ñequi'cheⁿ ñequiaayâ na quial'uaa' Ty'oqots'om cantyja 'naⁿyo' ee cwiitjoocheⁿ na nncuaa tsjoomnancue tjeii'ñeⁿ 'o na nlui'n'maa'ndyo'. Ndo' tqueⁿñooⁿ 'o cantyja 'naaⁿaⁿ nc'e Espíritu, ndo' teil'uee'ñeⁿ ñ'oom na mayuu' na jnda macwila'y'u'yo'. ¹⁴ Ee ñequio juu ñ'oom naya na tyoñequiaayâ ndaa'y'o', jo' na tcwaaⁿ 'o cha nndaq nla'jomndyo' cantyja na cwiluiit'maⁿñe Jesucristo na cwiluiñe na matsa'ntjoom jaa.

¹⁵ Jo' chii 'o nn'aⁿya, caljoo'ndyo'tyeⁿyo' ñequio ñ'oom na ñet'mooⁿyâ ndaa'y'o' ñequio carta na jla'cwanooⁿyâ na m'aⁿyo', tintsuu' n'om'yo' joona'. ¹⁶ Nquii Jesucristo na cwiluiñe na matsa'ntjoom jaa ndo' nquii Tsotyaaⁿ Ty'oqots'om na jom nc'e naya na matseixmaaⁿ m'aaⁿ na jeeⁿ wi' ts'oom jaa mañequiaaⁿ na ticantycwii na m'aaⁿya na t'maⁿ n'ooⁿya ñequio na cwicantyyaa'y'a n'ooⁿya jom, ¹⁷ quiaaⁿ na nla'xmaⁿyo' na t'maⁿ n'om'yo' ndo' na nnc'om' jnda'y'o' cantyja 'naaⁿaⁿ cha cha'tso na cwilaneⁿyo' ñequio na cwil'a'yo' nla'xmaⁿ joona' na ya.

3

Cjaañjoom' n'om'yo' já jo nnom Ty'oqots'om

¹ 'O nn'aⁿya, ñ'oom na macanda, calaneⁿyo' nnom Ty'oqots'om cantyja 'naaⁿyâ na tyuaa' nt'om ñ'oom cantyja 'naaⁿ Ta Jesús cha'tso joo, ndo' nnts'aana' na jnda nquiu nn'aⁿ juuna' cha'xjeⁿ na tuui ñ'eⁿndyo' 'o. ² Ndo' mati cataⁿyo' na nndyaandyô ljo' na ñe'cal'a nn'aⁿ na tia nn'aⁿndye ñ'eⁿndyô na quie' n'omna ee ticha'tso nn'aⁿ cwilayu'ya n'omna ñ'eⁿ Ty'oqots'om. ³ Saa cwiluiñe na mayom'm ndo' ñequiaaⁿ na nntsaanajnda'y'o' cantyja 'naaⁿaⁿ ndo' na nncwaañoom'm 'o ljo' ñe'cats'aa nquii tsaⁿjndii 'o. ⁴ Já cwicantyyaa' n'ooⁿyâ Ty'oqots'om cantyja 'naⁿyo' ee 'o cwila'canda'y'o' ñ'oom na ñet'mooⁿyâ ndaa'y'o'. Ndo' nquiuuyâ na ntsal'a'ti'yo' cha'xjeⁿ na cwitsa'ntjooⁿyâ 'o. ⁵ Nqueⁿ na cwiluiñe na matsa'ntjoom, catejineiⁿ 'o na nnc'om'yo' na wi' n'om'yo' nn'aⁿ cha'xjeⁿ m'aaⁿ na candya' ts'oom joona, ndo' na nnc'om'nioomcheⁿ n'om'yo' nawi' na cwiwinom'yo' cha'xjeⁿ tyom'aaⁿ jom quia na teinoom nawi' t'maⁿ.

Queⁿndyo na cal'aaya ts'iaaⁿ 'naaⁿya

⁶ 'O nn'aⁿya, ñequio xuee' Ta Jesucristo cwitsa'ntjooⁿyâ na catjei'ndyo' ñequio ts'aⁿ na matseyu' na tiñe'cats'aa ts'iaaⁿ meiⁿ tiñe'tseijomñe ñequio ñ'oom na ñet'mooⁿyâ ndaa'y'o'. ⁷ Saa 'o manquiu'yo' na matsona' na cal'a'yo' cha'na ñel'aayâ. Ee quia na ñet'ooⁿyâ quii'ntaaⁿyo', meiⁿjom ndii' t'icanty'ia'yo' na t'ical'aayâ ts'iaaⁿ. ⁸ Ee já t'icato'ñooⁿyâ naya luee'yo' na cwe'yu. Ñetqueⁿndyô na ñel'aayâ ts'iaaⁿ, ñetantjooⁿyâ 'na' na ñetcaⁿna' já. Naxuee natsjom ñe'jla'jndaayâ cha ticatuaq'á xuu nacjoo' meiⁿcwiindyo' 'o na nnteix'ee já. ⁹ Meiiⁿ na maty'iomna' na cataaⁿyâ ndaa'y'o' ljo' na ñetcaⁿna' já saa t'ical'aayâ na ljo'. Ee ntyjaa' n'ooⁿyâ na cal'oondyo' cha'xjeⁿ na cwil'aayâ. ¹⁰ Ee quia ñet'ooⁿyâ quii'ntaaⁿyo' tquiãⁿtyaaⁿyâ ñ'oom ndaa'y'o' juu ts'aⁿ na tiñe'cats'aa ts'iaaⁿ, meiⁿ ticatsona' na nlcwaaⁿaⁿ. ¹¹ Saa cwindyaayâ na ñ'eeⁿ nt'omndyo' 'o na tiquil'a'yo' ts'iaaⁿ, cwe' cwiqueⁿndyo' na cwiitii'ndyo' ljo' mach'eena' nt'omcheⁿ ntyjee'yo'. ¹² Ndaaⁿ nn'aⁿ na nmeiiⁿ m'aⁿ, nc'e najndeiⁿ na matseixmaⁿ Ta Jesucristo, cwitsa'ntjooⁿyâ ndo' cwijñoom' ntyuaayâ 'o na cal'a'yo' ts'iaaⁿ na nntantjom'yo' 'naⁿ na macaⁿna' 'o.

¹³ Ndo' 'o, nn'aaⁿya, ticwintqueⁿyo' yuu na maty'iomyana'. ¹⁴ Queⁿyo' cwenta 'ñeeⁿ juu ts'aⁿ na tiñe'catseicandaⁿ ñ'oom na cwil'uuyâ ndaa'y'o' nacjoo' cartawaañe. Ticala'quii'ndyo' ñ'eⁿ tsaⁿñeeⁿ cha nlco'tiana' ntyjeeⁿ. ¹⁵ Saa tinc'om ndiaa'ndyo' ñ'eⁿñeⁿ, 'o cala'jndo'yo' ts'oom cha'xjeⁿ cwii ts'aⁿ na matseyu'.

Ñ'oom na macanda

¹⁶ Nqueⁿ na matsa'ntjoom na tseixmaaⁿ na tjaa ñomtiuu c'oom ts'aⁿ jo nnoom quiaaⁿ na 'o tjaa ñomtiuu c'om'yo' na cha'waa xjeⁿ ñequio cha'tso na cwiwinom'yo'.

¹⁷ Ja Pablo, nncô matseiljeiya xueya nacjoo' cartawaañe cha'xjeⁿ quitaⁿaa cha'tso carta 'naⁿya. ¹⁸ Juu naya na matseixmaⁿ Jesucristo, c'oomna' ñequio cha'tsondyo'. Amén.

Carta najndyee na seicwanom Pablo na m'aaⁿ Timoteo

Matseiljei Pablo carta cwentaa' Timoteo

¹ Nncō Pablo cwiluiindyō apōstol cwentaa' Jesucristo. Nquii Ty'oots'om na cwiluiñê na macwji'n'maaⁿñê jaa sa'ntjoom na matseixmaⁿya na ljo' ñequio Ta Jesucristo na cantyja 'naaⁿ jom m'aaⁿya na cwicantyyaa' n'ooⁿya. ² Matseiljeiya cartawaañe na matseicwanoⁿya na m'aaⁿ 'u Timoteo, na cwiluiindyū' jndaaya nc'e na matseyiⁿya ts'om' ñ'eⁿ Ty'oots'om. Ntyjaa' ts'ooⁿ nquii Tsotyaaⁿya Ty'oots'om ñequio Cristo Jesús na cwiluiñê na matsa'ntjoom jaa na ñequiana na nncō'ñom' naya na la'xmaⁿna ñequio na m'aⁿna nawi' n'omna nn'aⁿ ndo' na meiⁿcwii ñomtiuu tinc'oom' jo ndaana.

Cats'aañe Timoteo cwentaa' ñ'oom na tiyuu'

³ Cha'xjeⁿ na tsjooⁿya njom' quia na jluii'a Macedonia na caljoo'ndyū' Éfeso na catsa'ntjom' nt'omcheⁿ nn'aⁿ na ticat'mqōⁿna ñ'oom na tiyuu', ⁴ tilqueⁿ cwentaa' ñ'oom na cwe' cuento laxmaⁿna' ñequio ñ'oom cantyja 'naaⁿ weloo nn'aⁿ na ñet'om teiyo ee ñ'oommeiⁿ cwil'ana' na cwe' cwila'ñ'eeⁿ ndyuee nn'aⁿ meiⁿ ticateijndeina' ts'aⁿ na nntseyiⁿya ts'om' ñ'eⁿ Ty'oots'om.

⁵ Ts'iaaⁿ ñ'oom'ñeeⁿ na sa'ntjōⁿya na c'ooⁿya na wi' n'ooⁿya cwii ndo' cwii nn'aⁿ ñequio na lju' n'ooⁿya na m'aaⁿya n'ooⁿya ñequio na xcwee' n'ooⁿya na cwila'yu'ya n'ooⁿya ñ'eⁿ Ty'oots'om. ⁶ Ñ'eeⁿ nn'aⁿ jnaaⁿ ñ'oom'ñeeⁿ na jnda' tju'tya'na' joona cantyja 'naaⁿ ñ'oom na mayuu', ñ'oom na cwe' ts'iaaⁿndyō cwila'jomndyena. ⁷ Ñe'calaxmaⁿna nn'aⁿ na cwit'mqōⁿ ljeii 'naaⁿ Ty'oots'om na matsa'ntjomna' meiiⁿ ticala'noⁿna ljo' tseicandii ñ'oom na cwila'neiⁿna cantyja 'naaⁿna', meiⁿ ljo' na ma'mqōⁿ ñ'oom na cwifñequiana ñequio na t'maⁿya n'omna.

⁸ Manquiuuya na jeeⁿ l'ue ljeii na tqueⁿ Moisés xeⁿ mawil'uee'ñe ts'aⁿ juuna' cha'xjeⁿ na seijndaa'ñe Ty'oots'om. ⁹ Macaⁿna' na cjaanjoom' n'ooⁿya na nchii teijndaa' ljeii na qui cwentaa' nn'aⁿ na cwil'a na maty'iomyana'. Teijndaa' juuna' cwentaa' nn'aⁿ na quie' n'om, cwentaa' nn'aⁿ na ticatuee'ndyecje, cwentaa' nn'aⁿ na tia cwil'a, nn'aⁿ na laxmaⁿ jnaⁿ, cwentaa' nn'aⁿ na ticala't'maaⁿndyē Ty'oots'om oowwiicheⁿ nnom na matseit'maaⁿñe ts'aⁿ, teijndaa' juuna' cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ na cwila'cwjee tye ndyeena ndo' mati cwentaa' cha'tsondye nn'aⁿ na cwila'cwjee nn'aⁿ, ¹⁰ cwentaa' nn'aⁿ na cwe' m'aⁿya ñequio nn'aⁿ, cwentaa' nn'om na m'aⁿ ñequio tyjenom, cwentaa' nn'aⁿ na cwila'jnda ntyje nn'aⁿndyena, cwentaa' nn'aⁿ na cwilaneⁿi' cantu, cwentaa' nn'aⁿ na tye' cwiqueⁿ ñ'oom na nlacandā sāā tiquil'a, ljeii'ñeeⁿ m'aⁿna' na mat'uiina' meiⁿquia na wjaana' nacjoo' ñ'oom na xcwe' na cwit'mqōⁿ nn'aⁿ. ¹¹ Juu ñ'oom xcwewaa' ñecwii xjeⁿ matseicandiina' ñequio ñ'oom na jeeⁿ jnda'na' cantyja na cwilui'n'maaⁿndyē nn'aⁿ. Nquii Ty'oots'om na tjacantyya na t'maⁿ cwiluiñê maty'ioom ts'iaaⁿ ja na mañequiaya ñ'oom'ñeeⁿ ndāā nn'aⁿ.

Quian'uaa' Ty'oots'om t'maⁿ wi' ts'oom Pablo

¹² Mañequiaya na quian'uaa' Ta Jesucristo cwentaaⁿya na mañequiiaaⁿ najndeiⁿ ts'ooⁿ na maqueeⁿ cwentaa' na cwiluiindyō ts'aⁿ na matseicandā na macwjaa'ñê ja naquii' ts'iaaⁿ 'naaⁿaⁿ. ¹³ Jaach'ee xuee tyotseinaⁿya ñ'oom ntjeiⁿ nacjoom'm, ñetco'wi'a' nn'aⁿ na cwila'yu' ñ'eⁿñê, ndo' tyotseijnaaⁿa' jom. Sāā ty'oom Ty'oots'om na wi' ts'oom ñ'eⁿndyō, ee xjeⁿñeeⁿ meiⁿ tyootseyiⁿya meiⁿ ticaljeii na tixcwe tyots'aa. ¹⁴ Juu naya na matseixmaⁿ Jesucristo, tquiaaⁿ na candāⁿya matseixmaⁿya juuna' ndo' t'mqōⁿ na jeeⁿ wi' ts'oom ja ndo' jndaya na matseyiⁿya ts'ooⁿ ñ'eⁿñê, joona' na cwila'xmaaⁿya nc'e na cwila'jomndyō ñ'eⁿñê.

¹⁵ Ñ'oomwaa ñ'oom na mayuu' juuna', ndo' matsona' na cha'tsondye nn'aⁿ cala'yu'na juuna': jndyō Cristo Jesús tsjoomnancue cha nncwji'n'maaⁿñê nn'aⁿ jnaⁿ, quii'ntaa' joona ja cwiluiindyō ts'aⁿ na t'maⁿti ñeseitjōondyō nnoom. ¹⁶ Luaa waa na ty'oom Ty'oots'om na wi' ts'oom ñ'eⁿndyō cha cantyja 'naⁿya m'mqōⁿ Jesucristo na m'aaⁿ na niroom'cheⁿ ts'oom. Ndo' cantyja 'naaⁿya waa na ma'moⁿna' chiuu nc'om nn'aⁿ na nla'yu' ñ'eⁿñê cha nnto'ñoomna na ticantycwii na cwita'ndo' añmaaⁿna. ¹⁷ Nc'e na luaa', cha'waati xuee cala't'maaⁿndyō nqueⁿ na ticantycwii na cwiluiñê na matsa'ntjoom, nqueⁿ na wanoom'm ndo' na wanoom'm, nqueⁿ na leicandāā nty'iaa ts'aⁿ jom, na macandā nqueⁿ cwiluiñê Ty'oots'om ndo' na jndō' ts'oom.

¹⁸ 'U jndaaya Timoteo, luaa ñ'oom na matsa'ntjōⁿya 'u. Ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'oots'om matseijomna' cha'cwijom tia'. C'oom' na ti'maaⁿ ts'om' na matseijndu' naquii' ts'iaaⁿ 'naaⁿaⁿ. Catsa' na ljo' na matseyiⁿya ts'om' ñ'eⁿñê ndo' ñequio na tico'tiana' ntyji' nc'e na matseicandā' cha'xjeⁿ ñ'oom na ñejlue nn'aⁿ na cwila'yu' cantyja 'naⁿ quia na jla'neiⁿna

ñ'oom na t'moⁿ Ty'oqots'om naquii' n'omna. ¹⁹ Ñ'eeⁿ nn'aⁿ na tila'ñ'oomndye na maco'tiana' nquiuna, ndo' nc'e na ljo', juu na cwila'yu'ya n'omna ñ'eⁿ Ty'oqots'om, jnda tyuii'na'. ²⁰ Luaa' tseixmaⁿ Himeneo ñequio Alejandro. Jo' chii jnda tiqoya jooa l'o Satanás, cha cala'noⁿ na na tantjei'na ñ'oom ntjei' nacjoo' Ty'oqots'om.

2

Ma'moⁿna' chiuu calanaaⁿya nnom Ty'oqots'om

¹ Najndyee matseijndo'a ts'om' na maty'iomna' na cataa'ya nnom Ty'oqots'om 'naⁿ na maca'na' jaa, ndo' calanaaⁿya nnoom cwentaa cha'tsondye nn'aⁿ. Quiaaya na quian'uaaⁿaⁿ cantyja 'naa'na. ² Laxmaa'ya na cataa'ya nnoom cantyja 'naaⁿ cha'tsondye nn'aⁿ na cwiluiindy gobiernom, ñequio joo nn'aⁿ na laxmaⁿ na ma'maⁿna'iaaⁿ cha nndaⁿ nnc'ogⁿya na ya m'aa'ya, tjaa'naⁿ ndia', na xcwee' n'ogⁿya ñ'eⁿ Ty'oqots'om ndo' tjaa'naⁿ ñ'oom tia cwila'neiⁿ nn'aⁿ cantyja 'naa'ya. ³ Maty'iomna' na luaa' cal'aaya. Ndo' nquii Ty'oqots'om na macwji'n'maaⁿñê jaa cjaawee' ts'oom na ljo', ⁴ ee l'ue ts'oom na cha'tsondye nn'aⁿ nluin'maaⁿndye ndo' na nnta'jnaaⁿna ñ'oom na mayuu'. ⁵ Ñecwii Ty'oqots'om m'aaⁿ ndo' ñe'cwii m'aaⁿ na matseiljoyaⁿñe jom ñ'eⁿ nn'aⁿ, manquii Jesucristo na ts'aⁿ jom. ⁶ Ee tquiaaⁿñê na tueeⁿeⁿ cha ntioom na cho'jnaⁿ cha'tsondye nn'aⁿ cha nndaⁿ nluin'maaⁿndyena, teitquioo' na jo' quia na tue'ntyjo xje'. ⁷ Nc'e na luaa', ty'ioom ts'iaaⁿ ja na cwiluiindyⁿ ts'aⁿ na mañequiaaⁿ ñ'oom cantyja 'naaⁿaⁿ ndo' ts'aⁿ na majñoom ts'iaaⁿ 'naaⁿaⁿ, na ca'mogⁿya ndaaⁿ nn'aⁿ na nchii judíos ñ'oom na xcweti na cala'yu'ya n'omna, ñ'oom na mayuu' matseingⁿ, nchii cwe' cantu.

⁸ Mei'yuuⁿcheⁿ joo na cwitjomndye nn'aⁿ l'ue ts'ogⁿ cala'neiⁿ na nnom Ty'oqots'om na nlawena lueena ñequio na xcwee' n'omna. Tic'omna na wjeena nc'iaana, meiⁿ ticañjom n'omna ñ'oom na nquiuna ñequio nc'iaana. ⁹ Ndo' mati yolcu l'ue ts'ogⁿ na cwee'na liaa na cwe' na ya xjeⁿ na nchii jee'cheⁿ tycwi' nchii liaa jnda. Cal'ana xjeⁿ cha'tso cantyja 'naa'na. Ticwinom'na' na nla'chjoomndyena soonqueⁿna, meiⁿ ticwinom'na' na nla'chjoomndyena ñ'eⁿ 'na' na cwiluiina' ñequio s'om cajaⁿ oo ñequio ta' perla na jeeⁿ jnda. ¹⁰ Saaⁿ yolcu na cwifequiaandye na nntsaj'ntjom Ty'oqots'om jooa, cal'ana cha'tso nnom ts'iaaⁿ na ya, ee macandaⁿ cantyja 'naaⁿ joo jo' ntyjii Ty'oqots'om cha'cwijom matseichjoomñaⁿ jooa. ¹¹ Matsona' na candyecheⁿ yolcu ñ'oom na cwit'mogⁿ nn'aⁿ ndo' na catuee'ndyecjena: ¹² ee tyooñequiaaⁿ na nnt'mogⁿ yolcu quia na cwitjomndye nn'aⁿ meiⁿ na nlqueⁿna xjeⁿ tsaⁿs'a. L'ue ts'ogⁿ na cwe' candyecheⁿna. ¹³ Ee najndyee s'aa Ty'oqots'om Adán, jnda chii s'aaⁿ Eva, ¹⁴ ndo' nchii Adán tquiu'nn'aⁿna', tquiu'nn'aⁿna' yuscu'ñeeⁿ, ndo' jnda na tquiu'nn'aⁿna' juu, jo' seijndaa'ñaⁿ na waa jnaaⁿaⁿ. ¹⁵ Saaⁿ nluin'maaⁿndye yolcu xeⁿ cwila'candaⁿndye na mañequiaa Ty'oqots'om na c'om ndana ndo' m'aⁿna na cwila'yu'ya n'omna ñ'eⁿñê, ñequio na m'aⁿna na jnda nquiuna nt'omcheⁿ ndo' na 'oom'aⁿna na lju' n'omna.

3

Nmeiiⁿ cal'a nn'aⁿ na cwijndoo' ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'oqots'om

¹ Luaa ñ'oom na mayuu': xeⁿ m'aaⁿ ts'aⁿ na macantyyaa' ts'oom na nluitquieñê jo nnom tmaaⁿ na macwji' Ty'oqots'om cwentaaⁿaⁿ, jeeⁿ xcwe na macantyyaa' ts'oom. ² Jo' chii ts'aⁿ na jnda ty'oomna' na cwiluitquieñê quii' ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'oqots'om, matsaj'ntjomna' na tjaa'naⁿ ñ'oom cjoom'm. Ñecwii scoom'm m'aaⁿ. Ts'aⁿ na xcwe matseitiuu jom. Ts'aⁿ na maqueⁿñe cwentaa ndo' na cwiluiiñê ts'aⁿ na jnda nquii nn'aⁿ. Matsona' na ñequii'Cheⁿ m'aaⁿc'eeñê na nnteix'eeⁿ nn'aⁿ na cwe' cwiquieya waⁿaⁿ, ndo' 'naⁿaⁿ na m'mogⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ, ³ ticatsona' na tsa'candii jom, meiⁿ na nl'ueeⁿ ndia'. Maca'na' ts'aⁿ na yats'aⁿñe jom, ts'aⁿ na xiom'ñe ñequio nn'aⁿ, na tintseiqueeⁿ ts'oom s'om. ⁴ Maty'iomna' na ya maqueeⁿ xjeⁿ nn'aⁿ waⁿaⁿ, mati cwila'candaⁿndye ntseinⁿaaⁿ nnoom, ndo' cwila't'maaⁿndyena jom, ⁵ ee xeⁿ ti'naⁿaⁿ na nlqueeⁿxjeⁿ nn'aⁿ waⁿaⁿ, tixocandaⁿ nnteix'eeⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oqots'om cwentaaⁿaⁿ. ⁶ Nc'e na ljo', ts'aⁿ na nluitquieñê jo ndaaⁿ nn'aⁿ tmaaⁿ cwentaa' Ty'oqots'om ticatsona' na jom ts'aⁿ na nmeii'ndyo tioñe l'o Ty'oqots'om, tints'aana' na nnc'oom' ts'oom na jeeⁿ t'maⁿ cwiluiiñê, ndo' na ljo' ntseijndaa'ñaⁿ cantyja 'naaⁿaⁿ na waa jnaaⁿaⁿ cha'xjeⁿ jnaⁿ na t'uiina' tsaⁿjndii. ⁷ Mati maca'na' na waa ñ'oom ya cantyja 'naaⁿaⁿ quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na tyoola'yu', cha ticalui'jnaaⁿñê ndo' na ncjaañ'oom tsaⁿjndii jom xjeⁿ 'naaⁿ'.

Nn'aⁿ na cwindye'ntjom, nmeiiⁿ matsona' calaxma'na

⁸ Mati cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ na cwindye'ntjom quii' tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oqots'om cwentaaⁿaⁿ, matsona' na macandaⁿ ñ'oom ya nquii nn'aⁿ cantyja 'naa'na, ndo' cwila'candaⁿndyena ñ'om ndyueena. Tinc'omna na nn'aⁿ candyee jooa, meiⁿ tinc'omna na queeⁿ n'omna s'om na nchii jndyaa' 'naa'na. ⁹ Maty'iomna' cantyja 'naa'na na

cwiljoo'ndyetye'na ñequio ñ'oom na xcwe na cwila'yuu'a cantyja 'naa' Cristo na mei'cwii ñomtiuu cantyja 'naa'na'. ¹⁰ Najndyee maca'na' na nlque' nn'a' cwentaa cwila'canda'ndye na'ñee' ndo' xe' teitquioo' na ya cwil'ana, quia jo' ya nndye'ntjomna nnom tmaa' nn'a' na macwji' Ty'oqots'om cwentaa'a'. ¹¹ Mati matsona' lcuu na'ñee' cuaa ñ'oom ya cantyja 'naa'na, nchii la'xma'na nn'a' na cwila'tjom cantu, xcwe cantyja 'naa'na ndo' cwila'canda'ndyena cantyja 'naa' cha'tso. ¹² Matsona' na cwii tsa's'a na mand'i'ntjom, ñecwii scoom'm ndo' ya maquee' xje' ntseinaa' ñequio cha'tsondye nn'a' wa'na'. ¹³ Nn'a' na cwindy'e'ntjom naquii' tmaa' nn'a' na macwji' Ty'oqots'om cwentaa'a', xe' na ya cwil'ana ts'iaa'ñee' quia jo' nnguioo na jnda nquiu na'ñee' joona. Ndo' mati ñnequiaana' na ti'maa' n'omna na nntjei'yuu'ndyena na cwila'yuu'ya n'omna ñequio Cristo Jesús.

Ñ'oom na mayuu' na ticala'no' nn'a' na cwilayuu'a

¹⁴ Ntyjaa' ts'oq' na tyuaa' nncjocandoo'a 'u, jo' chii matseiljeiya ñ'oommeiji' ¹⁵ cha xe' na nntseitsaa'ñena' na nncjo, quia jo' mantyi'jndaa'ndyu' chiuu matsa'ntjomna' na nnc'oom' quii'ntaa' nn'a' na cwila'yuu' na la'xma'na tmaa' cwentaa' Ty'oqots'om na wando', na juu jo' cwiluiñena' tax'ee w'aa ñ'oom na mayuu'. ¹⁶ Ñ'oom na mayuu', juu ñ'oom wanty'iuu' m'aa'na' cantyja 'naa' na cwila't'maa'ndyo, jee' t'ma' tseixma'na', matsona': Teitquioo'ñe Cristo tsjoomnancue na ts'a' jom, cantyja 'naa' Espíritu teijndaa' na tjaa jna' tseixmaa', nty'iaa ángeles jom. Ndaa' nn'a' jndye njoomnancue tyoñequia nn'a' ñ'oom cantyja 'naa'a', nn'a' cha'waa tsjoomnancue tyola'yuu'na ñ'e'ñê, cañoom'luee to'ñom Ty'oqots'om jom.

4

Nn'a' na cwi'tjei'ndye cantyja 'naa' ñ'oom na cwila'yuu'a

¹ Ma'mo'jndaa'ñe Espíritu Santo na ncuee na macanda' nt'om nn'a' nntjei'ndye cantyja na matseyuu'ya ts'om ts'a' ñ'e' Cristo, na nla'jomndyena ñequio jndye espíritu na cwinquio'nn'a', ndo' ñ'e' ñ'oom na cwila'cwanom na'jndii. ² Nn'a' na tixcwe 'oom'a' na cantundyena nl'ana na luua'. Nc'e natia na cwil'ana, juu na m'aa' n'omna leica'mo'na' nda'ana na tixcwe 'oom'a'na. ³ Cwilue na'ñee' na ticwanaa' na ncoco ts'a', ndo' na niom nantquie na cwi'tsa'ntjomna na ticwanaa' na nlcwa' ts'a', meii' na mañequiaa Ty'oqots'om joona' na jaa nn'a' na cwila'yuu'a cwiwil'uee'ndyo joona' ndo' cwiñe'quiaaya na quian'l'uaa'a', ndo' mati nn'a' na cwila'jnaa' ñ'oom na mayuu'. ⁴ Ee cha'tso na tquee', ya laxma' joona', mei' ticatsona' na c'oq'ya na ticuee' n'oq'ya joona' na ñnequiaaya na quian'l'uaa'a' cantyja 'naa'na', ⁵ ee cantyja 'naa' ñ'oom'm ñequio na cwilana'ya nnoom, jo' na maque'nju'na' joona'.

Ts'a' na xcwe mand'i'ntjom nnom Jesucristo

⁶ Xe' na m'mo' ñ'oommei' ndaa' nn'a' na cwila'yuu', nntseixma' cwii mosoo' Jesucristo na canda' wjaawjindu' cantyja 'naa' ñ'oom na cwila'yuu'a ñequio ñ'oom na xcweti m'aa' na matseijomndyu'.

⁷ Tintseñ'oom'ndyu' ñ'oom na tiyuu'na' na cwe' ts'iaa'ndyo na ticjaawee' ts'om Ty'oqots'om. Que'ya ts'om' na matseit'maa'ndyu' jom. ⁸ Waa na mateijndeiina' ts'a' quia na matseits'eiiñê na maleinoom. Saa' t'ma'ti mateijndeiina' jom quia na matseijne' na matseit'maa'ñê Ty'oqots'om. Ee quia na cwila't'maa'ndyo jom jndye mateijndeiina' jaa cha'waa xuee na m'aa'ya tsjoomnancue ndo' mati na nnc'oq'ya na ticantycwii na cwi'tandoo'a. ⁹ Ñ'oommei' jee' xcwe cwi't'moo'na', jo' chii cha'tsondye nn'a' maca'na' na cato'ñoona joona'. ¹⁰ Ee jaa nn'a' na cwila'yuu'a cwila'jnda'ya ts'iaa' 'naa' Ty'oqots'om ndo' cwiñe'quiandyo na wi' cwi'tjoo'ya ee na m'aa'ya na ntyjaa'tye' n'oq'ya ñ'e' nque' na wanoom'm. Cha'tsondye nn'a' nnda' nlu'i'n'maa'ndye cantyja 'naa'a' ndo' majndei- itiche' cwilui'n'maa'ndye joo nn'a' na cwila'yuu' ñ'e'ñê.

¹¹ Ca'mo' ñ'oommei' ndaa' nn'a'. Catsa'ntjom' na cala'canda'ndyena joona'. ¹² Tiñequiaandyu' na ticuee' n'oom nn'a' 'u cwe' ee na titquiendyu'. Cantyja na matseinei', catseixma' cwii na m'mo'na' ndaa' nn'a' na cwila'yuu' chiuu na nnc'oom'a'na, ndo' mati cantyja chiuu na wjaam'aa'ndyu' ndaa' nn'a', ndo' cantyja na m'aa' na wi' ts'om' joona, ndo' cantyja na matseyuu'ya ts'om' ñ'e' Ty'oqots'om, ndo' cantyja na lju' nquiu nn'a' cantyja 'na'. ¹³ Cwi'tjoo'che' na nncuacanoo'ya na m'aa', que'ndyu' na catsei'na' ñ'oom' Ty'oqots'om na jnda teiljei' ndaa' nn'a'. Cwil'uee'ndyu' juuna' cha ñnequiaana' na t'ma' n'omna ndo' ca'mo' juuna' nda'ana. ¹⁴ Joo najndei' na tseixma' Ty'oqots'om na tquiaa' na matseixma' cha nnda' nndi'ntjom' nnoom ya ya cwil'uee'ndyu' joona'. Ee jnda' joona'

quia tíoō nn'aⁿ na cwiluiitquiendye lueena nacjo' ndo' jla'neiⁿna ñ'oom cantyja 'naⁿ na t'moⁿ Ty'oōts'om naquiiⁿ n'omna.

¹⁵ Ñequio na xcwee' ts'om' queⁿndyu' naquii' ñ'oommeiⁿ, cha jo ndaā cha'tsondye nn'aⁿ nleitquioo' na xcweti wjaam'aaⁿ.

¹⁶ Cats'aandyu' cwenta cantyja 'naⁿ ndo' cantyja ñ'oom na ma'mqōōⁿ. Ticwinchqueⁿ na mache' ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'oōts'om. Ee xeⁿ luaa' nlqueⁿndyu' nchii macandā nncu' nlui'n'maaⁿndyu' mati nn'aⁿ na cwindye ñ'oom na mañequiaaⁿ.

5

Nmeiiⁿ cats'aa ts'aⁿ na mand'iⁿtjom quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na cwila'yū'

¹ Cwii ts'aⁿ na jndā tquieñe, tintseitiaⁿ jom. Catseijndo' ts'oom cha'cwijom na cwiluiñe tsotye'. Ndo' nn'aⁿ na cje m'aⁿ, catsa' ñ'eⁿndyena cha'cwijom na cwiluiindyena nt'iu' nncu'.

² Ndaā yolcu na jndā tquiendye, catseineiⁿ ñ'eⁿndyena na cha'na tso'ndyo'. Ndo' ñ'eⁿ yolcu na cje m'aⁿ, catsa' na cha'na nt'iu' nncu' saā ñequio na meiⁿcwii tjaa'naⁿ na matseitiuⁿ ñ'eⁿndyena.

³ Cal'uee'ndyu' chiuu nntei'jndei'yo' yolcu na jndā ljondye na mayuu'cheⁿ tjaa' ñeeⁿ na nndaā nntei'x'ee joona. ⁴ Ee cwii yuscu na jndā ljoñe xeⁿ m'aⁿ ntseinaaⁿ oo ntseinda-cantyjoom macaⁿna' najndyee cala'noⁿ na ñeeⁿ na jndei'na' na joona catei'x'eena jom ee cha'cwijom chojnaⁿ na nnoom na seiqueeⁿ joona. Jeeⁿ xcwe na nl'ana na ljo' ndo' cjaawee' ntyjii Ty'oōts'om. ⁵ Juu yuscu na jndā ljoñe na tue' saa' ndo' na mayuu' tjaa'naⁿ nn'aaⁿ na nntei'x'ee jom, m'aaⁿ tsaⁿ ñeeⁿ na macandā nquii Ty'oōts'om na macantyjaa' ts'oom. Jo' chii naxuee ndo' natsjom macaaⁿ nnom. ⁶ Saā yuscu na jndā ljoñe na mach'ee cantyja na neiⁿncō tsjoomnancuee, meiiⁿ na ndi wanoom'm, saā jo nnom Ty'oōts'om matseijomna' jom cha'cwijom ts'oo. ⁷ Ñ'oommeiⁿ catsa'ntjom' nn'aⁿ na cwila'yū' na cala'candāa'ndyena joona' cha xocuaa ñ'oom na tis'a cwil'ana. ⁸ Ee ts'aⁿ na tic'oom' ts'om cantyja 'naaⁿ nn'aaⁿ na tjawitquioō', majndeiiticheⁿ nn'aaⁿ nquii, tsaⁿ ñeeⁿ macwjiñe na matseiyu'ya ts'oom ñ'eⁿ Ty'oōts'om ndo' na ljo' mach'eeⁿ wi'ñetyeeⁿ nchiiti ts'aⁿ na tyootseyiu'.

⁹ Quia cwiwiljeii ncuee yolcu na jndā ljondye, macandā cala'ljei'yo' xuee' yuscu na jndā jndaā' ndyeeⁿaa' chuu' ndo' na macandā ñ'eⁿ saa' ñeⁿoom. ¹⁰ Macaⁿna' na waa ñ'oomya cantyja 'naaⁿ aⁿ, na ya seiqueeⁿ ntseinaaⁿ, tyotseijoom nn'aⁿ na cwe' tyoquieya waⁿaⁿ, mati tyoju'ñe cjeeⁿ na tyondi'ntjom ndaā nn'aⁿ na cwila'yū'ya n'om, ndo' tyoteijneiⁿ nn'aⁿ na wi' cwiwinom, ñequii'cheⁿ tyojuo'ya ts'oom na ñes'aaⁿ cha'tso nnom naya.

¹¹ Saā yolcu na jndā ljondye na titquiendye, tintseiljei' ncueena, ee quia na wjaachuuna' joona na neiⁿncō nquiuna na ñec'omnnda'na na we ca'na quia jo' ñe'c'unconnda'na. Ndo' jo' nntjeii'ndyena na macandā Cristo cwicantyjaa' n'omna. ¹² Ndo' na luaa', matseijndaa'ñena' na cwila'tjoondyena na tyoola'candāna na macandā Cristo m'aⁿna na quit'maⁿ n'omna. ¹³ Ndo' mati cwe' w'aa ndo' w'aa nc'iaana cwi'oona, ndo' na ljo', cwila'nchqueeⁿndyena. Ndo' nchii macandā jo', mati cantundyena, cwiti'i'ndyena ljo' cwiitjom nt'omcheⁿ nn'aⁿ, cwila'neiⁿ na ñ'oom na ticatsona' na lnuena. ¹⁴ Nc'eⁿ na luaa' waa, jo' na l'ue ts'ooⁿ na yolcu na jndā ljondye na cje m'aⁿna, c'unconnda'na, c'om ndana, catei'x'eena w'aana meiⁿ tinquiana na wanaaⁿ na nla'neiⁿ nn'aⁿ ñ'oom wi' nacjoo nn'aⁿ na cwila'yū'. ¹⁵ Ee ñ'eⁿ yolcu na jndā ljondye na jndā tjei'ndyena cantyja 'naaⁿ Cristo na cwilajomndyena cantyja ñaaⁿ Satanás.

¹⁶ Cwii tsaⁿscu na matseyiu', xeⁿ quii'ntaaⁿ nn'aaⁿ na jndā teitquioō' m'aⁿ yolcu na jndā ljondye, macaⁿna' na catei'x'eeⁿ yolcu'ñeeⁿ cha tica'na' na joo nn'aⁿ tmaaⁿ cwentaa' Ty'oōts'om catei'x'eena yolcu'ñeeⁿ.

¹⁷ Nn'aⁿ na cwiluiitquiendye na ya cwilei'choondyena tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oōts'om cwentaaⁿ matsona' na candaā' cala't'maaⁿndye nn'aⁿ joona. Majndeiiticheⁿ nquieena na laxmaⁿna na cwifnequiana ñ'oom' Ty'oōts'om ndo' na cwit'mqōō'na juuna'. ¹⁸ Ee waa ñ'oom' Ty'oōts'om na teiljei' na matsona': "Tincwjaa'ndyu' bosa 'ndyoo quioo'jndyo na mach'ee ts'iaaⁿ." Ndo' mati waa cwiicheⁿ ñ'oom na matsona': "Naⁿntjom laxmaⁿna na nnto'ñoomna na cwitantjomna."

¹⁹ Quia na waa ñ'oom nacjoo' cwii ts'aⁿ na cwiluiitquieñe ndaā nn'aⁿ na cwila'yū', tintseñ'oom'ndyu' ñ'oom'ñeeⁿ xeⁿ tjaa'na' we oo ndyee ts'aⁿ na nncwji'yuu'ñe juuna'.

²⁰ Saā nn'aⁿ na cwiluiitquiendye quii' ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'oōts'om, xeⁿ cwila'tjoondyena meiⁿ ñe'ca'ndyena na ljo' cwil'ana, catseitiaⁿ joona jo ndaā nn'aⁿ na cwila'yū' cha' catseicat'y'uenā joona.

²¹ Jo nnom Ty'oōts'om ñequio Ta Jesucristo, ndo' jo ndaā ángeles na cwiluiindyene cwentaa' Ty'oōts'om, catseicandaā'ndyu' ñ'oommeiⁿ, meiⁿ tintsā' na wja'ñ'oomndyu' ñ'eⁿ cwii ts'aⁿ saā cwiicheⁿ tineiⁿ. ²² Tintseicjeendyu' na nndio' l'o' cjoo' cwii ts'aⁿ na nluiitquieñe ts'iaaⁿ

'naaⁿ Ty'oqots'om, cha xeⁿ waa na matseitjooñê tixocats'aana' na nnt'uii jnaaⁿaⁿ 'u. 'U cwji'ndyu' cantyja 'naaⁿ cha'tso nnom natia.

²³ Quia na wi' tsia', nchii ñequiicheⁿ ndaatioo ma'ua'. Mati c'ua' chjoowi' winom.

²⁴ Nt'om nn'aⁿ mañoom' cwiwitquioo' na cwila'tjooñdye cwii tjoocheⁿ na nnt'uiina' joona saq nt'omcheⁿ nn'aⁿ ndanquia cwiwitquioo' naljo' laxmaⁿna. ²⁵ Ndo' maljo'yu waa cantyja 'naaⁿ ts'aⁿ na mach'ee yuu naya, mañoom' cwiwitquioo' na ya mach'eeⁿ, ndo' ts'iaaⁿ ya na cwil'a nn'aⁿ meiiⁿ titquioo'na', saq ndanquia nleitquioo'na'.

6

¹ Cha'tsondye nn'aⁿ na cwindye'ntjomtyeⁿ ndaa patrom, matsona' na cala't'maaⁿndyena patrom 'naaⁿna ñequio na xcwee' n'omna cha tincju'naa'ñena' na ñoomñoom ñ'oom nlaneiⁿ nn'aⁿ nacjoo' Ty'oqots'om ndo' mati nacjoo' ñ'oom na cwit'mooⁿya. ² Ndo' quia la'xmaⁿ patrom 'naaⁿna nn'aⁿ na cwila'yu', jeeⁿ matsona' na cala't'maaⁿndyena na ñ'eeⁿ ee na nn'aaⁿndyena nc'e na cwila'yu'na. Maty'iomna' na yati candye'ntjomna ndaa na ñ'eeⁿ. Ee ts'iaaⁿ 'naaⁿ na ñ'eeⁿ cwil'ana ndo' cwiluiindyena na nn'aaⁿndyena na wi' n'om ntyjeendyena nc'e tjom na cwila'yu'na. Ca'moⁿ ndo' quiaa' ñ'oommeiⁿ ndaa nn'aⁿ.

Caljoya n'ooⁿya cantyjati na mañequiaa Ty'oqots'om

³ Xeⁿ m'aaⁿ cwii ts'aⁿ na ñomquiati ñ'oom na ma'mooⁿ na juu ñ'oomñ'eeⁿ titseijomna' ñequio ñ'oom na xcweti cantyja 'naaⁿ Ta Jesucristo na ticateijndeina' na wjaaqueñe ts'aⁿ cantyja 'naaⁿaⁿ, ⁴jom matseis'aañê saq meiiⁿchjoo ticatei'nogⁿoⁿ, cwe' jndyeto matseineiⁿ cantyja 'naaⁿ ñ'oom na nquii nn'aⁿ judíos ndo' matseintja'ñê ñ'eⁿ nn'aⁿ cantyja 'naaⁿ n'oomñ'eeⁿ. Jo' na cwinaⁿna' na cwila'taa' n'om nn'aⁿ nc'iaana, ndo' m'aⁿna na jndoondye ntyjeena, cwila'jnaaⁿndyena, ndo' tiya m'aaⁿ n'omna cantyja 'naaⁿ nc'iaana, ⁵ jo' chii tileicantycwii na cwila'ntja'ndye nn'aⁿ na tajo'ndyo cwicwila'tiuna, na taticata'jnaaⁿna ñ'oom na mayuu'. Cwila'tiuyuona na ñ'oom 'naaⁿ Ty'oqots'om na matseyiu' ts'aⁿ cwiluiñena' cwii nnom na nleityaⁿ ts'aⁿ. ⁶ Ñ'oom na mayuu' na ts'aⁿ na matseyiu' ñequio Ty'oqots'om, cantyja 'naaⁿ jo' matseixmaⁿ cwii na jndati nchiiti na nleityaⁿ ts'aⁿ tsjoomnancue. Saq maca'na' na caljoya ts'oom ñequio cha'tso na jnda jnaaⁿaⁿ nnom Ty'oqots'om. ⁷ Ee tjaa'na' ljo' tquiqchooya tuiindyⁿ tsjoomnancue ndo' tjaa'na' ljo' ya nntsaachoo, ⁸ xeⁿ niom na cwicwaa'a ndo' niom liaaya, maty'iomna' ñequio nmeiⁿ caljoya n'ooⁿya. ⁹ Ee nn'aⁿ na ñ'e'cwityandye, mat'uiina' joona cha'cwijom cwii teinco', na jndye nnom na ntjeiⁿ na matsei'ndaa'na' joona na matiomna' joona na nnt'uiiwi'na' na nntsuundyena. ¹⁰ Ee juu na matseicandya' ts'om ts'aⁿ s'om, tseixmaⁿna' x'ee cha'tso nnom natia. Ndo' m'aⁿ nn'aⁿ nc'e na queeⁿ n'omna s'om jnda maju'taa'ñena' joona cantyja na cwila'yu'ya cwii n'omna ñ'eⁿ Ty'oqots'om ndo' jndye nnom nawi' jnda mamanchjena' joona.

Ts'aⁿ na matseyiu' luaa maca'na' na que'ya ts'om

¹¹ Saq 'u je' na cwiluiindyⁿ cwentaa' Ty'oqots'om, cwji'ndyu' cantyja 'naaⁿ nmeiiⁿ. Cja'ntyjo' cantyja 'naaⁿ cha'tso na maty'iomna'. Quiaandyu'ñ'eⁿ cantyja 'naaⁿ Ty'oqots'om, na nntseyiu'ya' ts'om' ñ'eⁿñê, na c'oom' na wi' ts'om' nn'aⁿ, meiiⁿ wi' matjom' saq ti'ndiinc'uaa'ndyu', c'oom niom'cheⁿ ts'om' ñequio nn'aⁿ. ¹² Catseijndu' cha nla'yu' nn'aⁿ. Tyeⁿcaljoo'ndyu' cantyja na mañequiaa Ty'oqots'om na matseixmaⁿ na ticantycwii na wando' añaⁿ naⁿ ee macwe' jo' tqueeⁿñê 'u, ndo' na tjei'yuu'ndyu' cantyja 'naaⁿ na matseyiu'ya' ts'om' ndaa jndyendye nn'aⁿ. ¹³ Jesucristo ya ñ'oom tjei'yuu'ñê jo nnom Poncio Pilato. Jo' chii jo nnoom ñequio jo nnom Ty'oqots'om na mañequiaa na cwita'ndo' cha'tso, luaa ñ'oom na matsa'ntjoⁿya 'u Timoteo, ¹⁴ na catseicanda' ñ'oom na maquaⁿya njom', tintseichui' joona' cha tica'na' na ndi'tia'. Catseicanda' joona' hasta xjeⁿ na nncwjee'nda' Jesucristo. ¹⁵ Quia na ntyjii Ty'oqots'om na jnda tue'ntyjo xjeⁿ, nnts'aaⁿ na nntseicandaa'ñena' na luaa' ee macanda nqueⁿ cwiluiñê na tjacantyja na matsa'ntjoom. Jom tseixmaaⁿ Rey ndaa cha'tsondye nn'aⁿ na tjacantyja na cwitsa'ntjom, jom cwiluiñê na matsa'ntjoom cha'tsondye nn'aⁿ na cwitsa'ntjom. ¹⁶ Mandá nqueⁿ m'aaⁿ ndo' m'aaⁿ na tijoom cueeⁿe. M'aaⁿ yuu caxuee yuu na leicandaa nntseindyoo'ñe ts'aⁿ. Tjaa 'ñeeⁿ juu na jnda nty'iaa' jom meiiⁿ xondaⁿ nty'iaa' ts'aⁿ jom. Tseixmaaⁿ na ñequiicheⁿ catseit'maa'ñena' jom ndo' najndei na matsa'ntjoom. Amén. ¹⁷ Nn'aⁿ na tyandye, catsa'ntjom' na ticatjei's'andyena meiiⁿ tilacantyyaa' n'omna juu na tyandyena, ee tjindaⁿ aa nlyotye'na' lueena. Cantyyaa' n'omna nquii Ty'oqots'om na jeeⁿ candaⁿ mañequiaa' cha'tso 'na' na nntseijndeiina' jaa. ¹⁸ Catsa'ntjom' joona na cal'ana naya nn'aⁿ, jo' na nncuaa na tyandyena na majndye nnom na ya cwil'ana, na tic'omna na ntycwiina, 'naⁿ na niom lueena, catei'jndeiina nn'aⁿ. ¹⁹ Ee na nla'ana na ljo', nla'wena cwii nnom na tyandyena, na juuna' matseijomna' x'ee ñ'oom na nnc'ona' ñ'eⁿndyena 'io cha, ndo' na nla'xmaⁿna na ticantycwii na cwita'ndo'na.

Ñ'oom na macandq na maco'ñom Timoteo

²⁰U Timoteo, cateixe' ñ'oom naya 'naa' Ty'qots'om na jnda to'ñom'. Tintseiñ'oom'ndyu' ñ'oom na cwilue nn'a' na cwe' cwila'ñ'ee'to ndyuee, na tileicwijndaa'. Mei' tintseiñ'oom'ndyu' ñ'oom na wjaana' nacjoo' ñ'oom na mayuu' na cwilue nn'a' na tjacantyja na yana' meii' na tiyuu' juuna' ²¹ ee ñ'ee' nn'a' na nmeii' laxma' ndo' na ljo', jnda tju'taa'ñena' jooona na cwilayu'ya n'omna.

Quiaa Ty'qots'om na nnco'ñom' naya na matseixmaa'.

Carta na jnda we na seicwanom Pablo na m'aaⁿ Timoteo

Pablo matseicwanoom ñ'oom na m'aaⁿ Timoteo

¹ Ja Pablo cwiluiindyó apóstol 'naaⁿ Jesucristo, Ty'oots'om ty'iroom tsiaaⁿ waañe ja nc'e na l'ue ts'oom, cha'xjeⁿ ñ'oom na jnda tsoom na mañequiaaⁿ na cwita'ndo' añaⁿ nn'aⁿ na cwilajomndyena ñ'eⁿ Cristo Jesús. ² Matseiljeiya cartawaañe na matseicwanóⁿ ya juuna' na m'aaⁿ 'u jndaaya Timoteo na jeeⁿ wi' ts'ooⁿ ya. L'ue ts'ooⁿ na nquii Tsotyaaⁿ Ty'oots'om ndo' Ta Jesucristo cwentaaⁿ nntio'naaⁿ ndyena 'u ñequio naya na la'xmaⁿ na, ñequio na wi' n'omna 'u tjaañomtiuu c'oom' jo ndaana.

Cwji'yuu'ñe Timoteo cantya 'naaⁿ Cristo

³ Naxuee ndo' natsjom quia na matseinaⁿ ya nnom Ty'oots'om, ñequii'cheⁿ quijaañjoom' ts'ooⁿ ya 'u. Mandi'ntjom' nnoom ñequio na mei'cwii titia ntyjii cha'xjeⁿ tyol'a nn'aⁿ tsjaaⁿ na tuiindyó. ⁴ Ñequii'cheⁿ macjaañjoom' ts'ooⁿ ya na tiomna' ndaa n'om njom' quia na toⁿ ndyó ndo' jeeⁿ ñ'e'canti'iannda'a 'u cha ññequiaana' na nei'ya. ⁵ Macjaañjoom' ts'ooⁿ na jeeⁿ xcwe matsei'yu'ya' ts'om' ñ'eⁿ Ty'oots'om. Najndyee tyotseyiu' tso'ndyó' tsaⁿ tquiee Loida mati nquii tso'ndyó' Eunice ndo' mantyjii jndaⁿ ndyó na mati 'u.

⁶ Quia na tióo l'ooⁿ ya nacjo', jnda' juu najndei na matseixmaⁿ Ty'oots'om cha nndaⁿ nndi'ntjom' nnoom. Cwil'uee'ndyuu' juu naya'ñeeⁿ. ⁷ Nchii Ty'oots'om mañequiaaⁿ na m'aaⁿ ya na nquiaaya. Jom mañequiaaⁿ na laxmaaⁿ ya najndei na matseixmaaⁿ ñequio na c'ooⁿ ya na wi' n'ooⁿ ya nn'aⁿ ndo' mati na que'ndyó che'ncjóo xjeⁿ cantya 'naaⁿ ya. ⁸ Ja wa'njóo' w'aancjo, saⁿ tinc'oom' na jnaⁿ na nncwji'yuu'ndyuu' cantya 'naaⁿ nqueⁿ na cwiluiñe na matsa'ntjom jaa, meiⁿ tinc'oom' na jnaⁿ cantya 'naaⁿ ya. Ñequio najndei na mañequiaaⁿ Ty'oots'om, catseijomndyuu' nawi' na cwiwingoⁿ ya nc'e juu ñ'oom na cwiñequiaaya na macwji'n'maaⁿ ñeⁿ nn'aⁿ. ⁹ Jnda tjei'n'maaⁿ ñeⁿ jaa ndo' maqueeⁿ ñeⁿ jaa na calaxmaaⁿ ya nn'aⁿ na maqueⁿ ñooⁿ cwentaaⁿ a' nchii cwe' nc'e cwii nnom na jnda ñel'aaya, saⁿ nc'e na luua' jnda seijndaaⁿ ñeⁿ ndo' na m'aaⁿ na wi' ts'oom jaa nc'e cwilajomndyó ñ'eⁿ Cristo Jesús ee cwii tjoocheⁿ na ncuua tsjoomnancue, m'aaⁿ na candya' ts'oom jaa. ¹⁰ Je' ma'mogⁿ na candya' ts'oom jaa na jnda jndyó nquii na macwji'n'maaⁿ ñeⁿ jaa, Jesucristo. Jom seityueeⁿ na jndei na matseixmaⁿ juu na mach'ee na cwiwje nn'aⁿ. Cantya 'naaⁿ juu ñ'oom naya na cwiñequiaaya cwito'ñoom nn'aⁿ na ticantycwii na cwita'ndo' na.

¹¹ Ty'oots'om ty'iroom ts'iaaⁿ ja na ññequiaaya ñ'oom naya 'naaⁿ aⁿ ndo' na cwiluiindyó ts'aⁿ na majñoom ts'iaaⁿ 'naaⁿ aⁿ na ca'mogⁿ ya juuna' ndaaⁿ nn'aⁿ na nchii judíos. ¹² Nc'e na luua' jo' chii mawingoⁿ ya nawi'meiⁿ, saⁿ tic'ooⁿ na jnaaⁿ a' na ljo' ee mawajnaⁿ a' nqueⁿ na ntyjaa' ts'ooⁿ ndo' ntyjii jndaⁿ ndyó na waa najndei na matseixmaaⁿ na mach'eeⁿ cwentaaⁿ juu na m'aaⁿ ya na quit'maⁿ ts'ooⁿ ya jom hasta xuee quia na nncu'xeeⁿ nn'aⁿ.

¹³ Ñ'oom na xcweti na jnda jndi' na tyoñequiaaya njom', queⁿ juuna' jo njom' cwii na ma'moⁿ na' chiuu na ncjaam'aaⁿ na matsei'yu'ya' ts'om' ndo' na c'oom' na wi' ts'om' nn'aⁿ nc'e na cwilajomndyó ñ'eⁿ Cristo Jesús. ¹⁴ M'aaⁿ Espiritu Santo quii' n'ooⁿ ya, ñequio na mateijñeⁿ jaa catsa' cwentaaⁿ ñ'oom na jeeⁿ xcwe na mañequiaaⁿ Ty'oots'om luuaya.

¹⁵ Cha'xjeⁿ na jnda jndi' cha'tsondye nn'aⁿ ndyuaa Asia jnda 'ndyena ja. Quii'ntaaⁿ joona ñ'eⁿ Figelo ñequio Hermógenes. ¹⁶ C'oom Ty'oots'om nawi' ts'oom nn'aⁿ Onesiforo ee jndye ndii' teijneiⁿ ja ndo' meiⁿ tic'oom na jnaaⁿ a' na m'aaⁿ ya praso. ¹⁷ Ee quia na tyjeeⁿ eⁿ ñjaaⁿ Roma tyoqueⁿ ñeⁿ na tyol'ueeⁿ ja hasta xjeⁿ na nljeii'cheⁿ ja. ¹⁸ Xuee quia na nncu'xeⁿ Ty'oots'om nn'aⁿ quiaaⁿ na nnc'oom na wi' ts'oom juu. 'U ntyji' na jeeⁿ t'maⁿ teijneiⁿ já tsjoom Éfeso.

2

Sondaro 'naaⁿ Jesucristo na ya mand'i'ntjom nnoom

¹ Quia jo' 'u jndaaya, c'oom'jndei' ts'om' cantya 'naaⁿ naya na laxmaaⁿ ya nc'e na cwilajomndyó ñ'eⁿ Cristo Jesús. ² 'U jnda ñejndi' ñ'oom na tyoñequiaaya ndaaⁿ jndyendye nn'aⁿ, ñ'oom'ñeeⁿ caty'iom' ts'iaaⁿ nn'aⁿ na cwicantytjaa' n'om Ty'oots'om na nnt'mogⁿ na joona' ndaaⁿ nt'omcheⁿ nn'aⁿ.

³ 'U cwiluiindyuu' sondaro 'naaⁿ Jesucristo. Jo' chii catseiquii ts'om' nawi' na mawi'noom' ee na mand'i'ntjom nnoom. ⁴ Tixocatii'ñe cwii sondaro ts'iaaⁿ na tseixmaⁿ tsjoomnancue, ee l'ue ts'oom na nquii ts'aⁿ na matsa'ntjom jom c'oom na ya ntyjii ñ'eñe. ⁵ Ndo' maljoyu cantya 'naaⁿ cwii ts'aⁿ na maleinom na ñecwantjom, tixocwantjom xeⁿ ticatseicañaⁿ ñ'oom na cwiqueⁿ na nnoom. ⁶ Ndo' mati ts'aⁿ na mach'ee ts'iaaⁿ jndaⁿ ñaaⁿ tseixmaaⁿ na jom

nleil'uee'ñe jñeeⁿ na cwiwe' ntjoom'm. ⁷ Yaya c'oom' ts'om' cantyja 'naa'^m ndyee nnom ñ'oommei'^m na matsjoo quia jo' nquii Ty'oqts'om ñeiquiaaⁿ na nntsei'ng'^m joona'.

⁸ Cjaañjoom' ts'om' cantyja 'naa'^m Jesucristo. Tuiiñê tsjaaⁿ rey David na jndyowicantyyoo', tando'xcoom jndâ na tuee'^meⁿ. Luaa' ñ'oom na mañequia ndaaⁿ nn'aⁿ na cantyja 'naa'^m juuna' macwji'n'maa'ñe Ty'oqts'om nn'aⁿ. ⁹ Nc'e na mañequiaya ñ'oom nayawaañe jo' na wi' matjoo', ndo' jnaa'^m jo' na chu'tye'ndyoo ñ'eⁿ l'uaancjo cha'xjeⁿ cwii ts'aⁿ na t'ma' jnaa'^m, saaⁿ ñ'oom naya 'naa'^m Ty'oqts'om xocandaaⁿ nla'tyeⁿ nn'aⁿ juuna'. ¹⁰ Jo' chii matseiquii ts'ooⁿ cha'tso na matjooⁿ cha nnteijndeiina' nn'aⁿ na macwji' Ty'oqts'om cwentaa'^maⁿ cha mati nnto'ñoomna na macwji'n'maa'ñe joona nc'e Cristo Jesús, juu jo' na jeeⁿ jdana' ndo' na ticantycwii na matseixma' ts'aⁿ juuna'.

¹¹ Ñ'oomwaa jeeⁿ mayuu' juuna':

Xeⁿ la'xmaa'ya l'oo cantyja 'naa'^m Jesucristo mati nntandoo'a ñequioñê,

¹² xeⁿ cwila'jomndyoo nawi' na tjoom, mati nla'jomndyoo cantyja na matsa'ntjoom, saaⁿ xeⁿ cwtije'i'ndyoo cantyja 'naa'^maⁿ, mati nncwji'ñê cantyja 'naa'^mya.

¹³ Meiⁿ xeⁿ jaa tila'candaaya saaⁿ jom ñequii'cheⁿ na matseicañaⁿ, ee tixocandaaⁿ nncwji'ñe che'nqueⁿ cantyja na matseixmaaⁿ.

Ts'aⁿ na cjaawee' ts'om Ty'oqts'om juu

¹⁴ Catseilcwii'ndyoo ñ'oommei'^m ndaaⁿ nn'aⁿ. Ñequio na ndo' Ty'oqts'om catsa'ntjom' na tacala'ntja'ndyena na cwe' cantyja 'naa'^m ñ'oom na niom naquii' ntaa'^myo' ee tjaaⁿ ñ'eeⁿ mateijndeiina', ndo' yacheⁿ matseif'ee'^mñena' nn'aⁿ na cwindye. ¹⁵ Catseijnduu' naquii' ts'iaa'ⁿ na mache' cha nncjaawee' ntyjii Ty'oqts'om ñ'e'ndyoo, quia jo' xocats'aana' na tia ntyji' ee cwiluiindyoo mosoom'm na xcwe mandi'ntjom nnoom. Catsei'ng'^m chiuu ma'moⁿ ñ'oom na mayuu' ndo' xcwe ca'moⁿ juuna'. ¹⁶ Tintseijomndyoo ñ'oom na cwe' ts'iaa'^mndyoo na cwila'neiⁿ nn'aⁿ na jndâ tja, ndo' na laa'ti' ñ'oom na cwiñequiana, matseiyuii'na' na cwila'yuya' n'om nt'omcheⁿ nn'aⁿ. ¹⁹ Saaⁿ jndâ tqe'ntyeⁿ Ty'oqts'om ñ'oom na matseijomna' cha'na tsia'^mtsjo', na teiljeiina': "Mawajnaa'^mya Ty'oqts'om cha'tsondyee nn'aⁿ na cwilui-indye cwentaa'^maⁿ", ndo' mati waa cwiicheⁿ ñ'oom'm na matsona': "Cha'tsondyee nn'aⁿ na cwilcwii'na xuee' Ty'oqts'om, catjeii'ndyena cantyja 'naa'^m natia."

²⁰ Waa' cwii tsa'ntya, jndye nnom 'na' niom na cwiwil'ue. Nt'om joona' tuii ñequio s'om cajaan' ndo' s'om xuee, saaⁿ nt'om tuiina' ñ'eⁿ n'oom oo ts'ocachu. Nt'om joona' cwiwil'uena' ts'iaa'ⁿ na ya saaⁿ nt'om joona' cwiwil'uena' ts'iaa'ⁿ na cwe' cwantindyoo. ²¹ Cha na ndaaⁿ nleil'uee'ñe Ty'oqts'om jaa cwii ts'iaa'ⁿ na jnda, maca'na' na calaxmaa'ya na lju' n'oo'ya, na cwtije'i'ndyoo cantyja 'naa'^m natia, quia jo' ndaaⁿ nleil'uee'ñe jaa cwii ts'iaa'ⁿ na ya juuna'.

²² Tica'ndiindyoo na wjaañ'oomna' 'u ñ'eⁿ natia na cwila'queeⁿ n'om nn'aⁿ na cje m'aⁿ. Catseijomndyoo ñequio nn'aⁿ na 'oom'aⁿ cantyja na maty'iomyana', ñequio nn'aⁿ na cwila'yuya' n'om ñ'eⁿ Ty'oqts'om, ñequio nn'aⁿ na m'aⁿ na wi' n'om ntjeye, ñequio nn'aⁿ na ya m'aⁿ ñ'eⁿ nt'omcheⁿ tjaa'na' ndia' cachona. ²³ Tintseijomndyoo ñequio ñ'oom na cwe' cwila'ñ'ee'^mto ndyuee nn'aⁿ na tjaa ljo' mateijndeiina' ee ntyji'ya' na cwe' jnaa'^m jo' na cwila'ntja'ndye nn'aⁿ. ²⁴ Ee ts'aⁿ na mandi'ntjom nnom Ty'oqts'om, ticatsona' na nntii'ñe ndia'. Jom matsona' na c'oom na ya ts'a'ñe ñequio cha'tsondyee nn'aⁿ, ndo' tseixmaaⁿ ts'aⁿ na 'naa'^m m'moⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ, tintseitioom na ndioomndye nn'aⁿ na cwila'tjooⁿndye nnoom. ²⁵ Nn'aⁿ na cwila'wendye nacjoom'm maca'na' na m'moⁿ ndaaⁿ ñequio na nioom' ts'oom na ntyjaa' ts'oom na nnts'aa Ty'oqts'om na nlcwe' n'omna ndo' na nla'ng'^mna ñ'oom na mayuu', ²⁶ cha nntseijndoo'na' n'omna ndo' na nndyaandyena cantyja 'naa'^m juu teinco' na seijndaa'ñe tsa'ndii na maleichom joona praso na cwil'ana yuu na l'ue ts'oom.

3

Luaa nnc'om nn'aⁿ ncuee na macandâ

¹ Catsei'ng'^m na ncuee na macandâ wi'ti nntjoom nn'aⁿ. ² Ee quia ljo'cheⁿ nnc'om nn'aⁿ na cwila'nei'^mndye che'nqueieena. Neii'na s'om. Cwila't'maa'^mndye che'nqueieena. Cwila's'andyena, cwila'lcundyena. Cwit'mooⁿna na ticuee' n'omna nquii Ty'oqts'om. Xola'candana ñ'oom na cwilue lotyena, londyeena. L'ona cwe' na wi' n'om na ñ'eeⁿ joona. Xocala't'maa'^mndyena ñ'oom na cwila'yui' nn'aⁿ ñequio Ty'oqts'om. ³ Tixoc'omna na wi' n'omna nc'iaana, l'ona meiiⁿ wi' cwtijoom na ñ'eeⁿ. Cwila'tjomna cantu, tixoque'ndye che'nqueieena xjeⁿ cantyja 'naa'^mna. Jeeⁿ wi'ndyena ñequio nn'aⁿ, macwi'oonaa nacjoo' cha'tso na la'xmaⁿ na ya. ⁴ Cwil'uena yuu na nlc'o'wi'na' nc'iaana nc'e cwe' l'oljo na ya m'aⁿna ñ'eⁿ na ñ'eeⁿ. M'aⁿna na ti'maa'ⁿ n'omna. Cwtijeii'yandye che'nqueieena.

Cwil'ueena yuu na tomti na nñequiaana' na neiiⁿ nqueena nchii yuu na l'ue ts'om Ty'oots'om. ⁵ Cwil'ana na ndoo' jeeⁿ cwila't'maaⁿndyena saq cantyja na cwil'ana macwji'na' na waa najndeiⁿ ñ'oom na cwila'jomndyena.

Tintseiⁿquii'ndyu' ñequioo nn'aⁿ na nmeiiⁿ cwil'a. ⁶ Naⁿñeeⁿ laxmaⁿ na nn'aⁿ na cwiquie l'aa nn'aⁿ, ndo' cwinquioo'nn'aⁿna yolcu na jeeⁿ cwila'tjoⁿndye, na joona m'aⁿna xjeⁿ 'naaⁿ na queeⁿ n'omna, ⁷ ñe'quii'cheⁿ ñe'candye yolcu'ñeeⁿ mei'nquia ñ'oom na cwit'mooⁿ nn'aⁿ saq tileicala'ngⁿna cwaaⁿ ñ'oom na mayuu'. ⁸ Ndo' cha'xjeⁿ naⁿcalua' Janes ñequio Jambres jla'wendyena nacjoo' Moisés, mati naⁿm'aⁿ cwilawendyena nacjoo' ñ'oom na mayuu', la'xmaⁿ na nn'aⁿ na ntjeiⁿ nqueⁿ, ndo' joona cantyja na matseyu'ya ts'om ts'aⁿ ñ'eⁿ Ty'oots'om, macwji'ndyona' joona. ⁹ Saq nn'aⁿ na nmeiiⁿ cwinquioo'nn'aⁿ xocwiyo na luua' cwil'ana ee cha'xjeⁿ jla'ngⁿ nn'aⁿ na joo we naⁿñeeⁿ na tyola'wendyena nacjoo' Moisés tyom'aⁿ na na ntjeiⁿ nqueⁿna, mati cha'tso nn'aⁿ nnc'ooliu na majo'ti laxmaⁿ naⁿm'aⁿ.

Ñ'oom na macandá na maque'tyeⁿ Pablo nnom Timoteo

¹⁰ Saq mawajnaⁿya' chiuu tseixmaⁿ ñ'oom na ma'mooⁿ, ntyji' chiuu waa ts'iaaⁿ na teijnoomya, ñequio na matseyu'ya cwii ts'ooⁿya, ndo' na m'aaⁿ niroomcheⁿ ts'ooⁿ, ntyji' chiuu waa na jnda ntyjiya Ty'oots'om, ndo' na wi'ts'ooⁿya nn'aⁿ, ndo' mati na tica'ndiinc'uaa'ndyo, ¹¹ mantyi' na tyontyjo nn'aⁿ ja ndo' nawi' na tyowingooⁿ. Mantyi' chiuu tjoⁿ tsjoom Antioquia, Iconio ndo' Listra, ta'wi' nn'aⁿ ja jo' jo'. Saq seicandyaⁿ ñee Ty'oots'om ja cantyja 'naaⁿ cha'tso nmeiⁿ. ¹² Ee ñ'oom na mayuu' na cha'tsondye nn'aⁿ na ñe'jomna na xcwee' n'omna cantyja 'naaⁿ Cristo Jesús, maxjeⁿ wi' ncwinomna. ¹³ Ee nn'aⁿ na wi'ndye ndo' nn'aⁿ na cwinquioo'nn'aⁿ, yacheⁿ cwajndiiti ñequio'nn'aⁿndye ntyjeena.

¹⁴ Saq 'u je' c'om'tyeⁿ cantyja 'naaⁿ cha'tso na jnda sei'naⁿ ndo' na matsei'ngⁿ na mayuuna', ee mawajnaⁿya' ñeeⁿ joona na t'mooⁿna juuna' njom'. ¹⁵ Ee xjeⁿ na cachjoondyu'cheⁿ tajnaⁿ ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeiina' tandyo xuee. Juuna' matsei-jndo'na' ts'om' ndo' mañequiaana' na nlui'n'maaⁿndyu' nc'e na matsei'yu'ya ts'om' ñequio Cristo Jesús. ¹⁶ Cha'tso ljeii' 'naaⁿ Ty'oots'om teiljeiina' jndye ñ'oom' nqueⁿ ndo' ts'iaaⁿ'na' na ma'mooⁿ'na' nnom ts'aⁿ, ndo' na nntseitia'na' ts'aⁿ quia tixcwe wjaam'aaⁿ, ndo' na nlco'xcwena' ts'aⁿ, mati na m'mooⁿ'na' nnom ts'aⁿ na c'oom cantyja na matyi'omyana', ¹⁷ cha ts'aⁿ na cwiluiiñe cwentaa' Ty'oots'om candaⁿya m'aaⁿ c'eeñe na nnts'aaⁿ cwii cwii nnom ts'iaaⁿ na ya.

4

¹ Jo nnom nquii Ty'oots'om ñequio nnom Jesucristo na nncwjee'cañoom na cwiluiiñe rey na nncu'xeeⁿ nn'aⁿ na nndita'ndo' ndo' nn'aⁿ na jnda tja, mat'ioⁿya ts'iaaⁿmeiiⁿ 'u, ² na catseineiⁿ ñ'oom naya 'naaⁿ Ty'oots'om ndaaⁿ nn'aⁿ. C'omc'eendyu' na nnts'a' ts'iaaⁿwaa' meiiⁿ naaⁿ ticanaaⁿndyu', cwil'uee'ndyu' juuna' cha nñe'quiandye nn'aⁿ, cha nntseitia'na' ts'aⁿ na tixcwe m'aaⁿ, ndo' na nñequiaana' na t'maⁿ ts'om ts'aⁿ ndo' na m'mooⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ ñequio na niroom'cheⁿ ts'om'. ³ Ee nncue'ntyjo xjeⁿ na taxola'ñ'oom'ndye nn'aⁿ ñ'oom na xcweti ma'mooⁿ'na' saq ñ'oom na ñe'candye nqueena nl'uee nquiiana nn'aⁿ na nt'mooⁿ ñ'oom'ñeeⁿ ndaana. ⁴ Tañe'candyena ñ'oom na mayuu', cwe' ñ'oom na cwila'jndaa'ndye che'nqueena jo' ñe'candyena. ⁵ Saq 'u je', tintseiñ'eeⁿñena' 'u, caljaya ts'om' meiiⁿ wi' na matjom', cjoⁿ ts'om na mañequiaa' ñ'oom naya na cantyja 'naaⁿ jo' cwilui'n'maaⁿndye nn'aⁿ. Catseicandaⁿ'ndyu' ts'iaaⁿ na matseixmaⁿ.

⁶ Mawjaawindyoo' xjeⁿ na nla'cuee' nn'aⁿ ja, cha'cwijom cwila'cuee'na quioo' na cwila't'maaⁿndyena Ty'oots'om, mawaa mawaa xjeⁿ na nnc'io. ⁷ Ja jnda ñesejndoyaya naquii' ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'oots'om. Jnda seicandaⁿ'ndyo cantyja na maca'na' na cats'aaya. Ticatseitjooⁿya na matseyu'ya cwii ts'ooⁿya ñ'eⁿñe. ⁸ Je' macanda cwimeⁿ'ndo' na nco'ñoⁿya juu na nntseit'maaⁿñena' ja nc'e na matseijomndyo cantyja 'naaⁿ na matyi'omyana' na nquii Ta Jesús ñequiaaⁿ juuna' nooⁿya, jom cwiluiiñe jwe na xcwe macu'xeeⁿ, meiⁿ nchii macanda nennco ñequiaaⁿ na nndaya juu naya'ñeeⁿ saq mati ñequiaaⁿ jo' ndaaⁿ cha'tso nn'aⁿ na cwimeⁿ'ndoo'na na nncwjee' nnaaⁿaⁿ.

Matseicandii Pablo Timoteo cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ na cwita'jnaaⁿ'na

⁹ Catseijndu' na cjee nncwje'cañoom' ja, ¹⁰ ee Demas jnda ñeeⁿ ja, tjaaⁿ Tesalónica, neiiⁿ'tyeⁿ 'naⁿ na tseixmaⁿ tsjoomnancue. Crescente tjaaⁿ ndaandyuaa Galacia ndo' Tito tjaaⁿ ndaandyuaa Dalmacia. ¹¹ Macanda Lucas ndicwaⁿ m'aaⁿ ñ'eⁿndyo. Quia nndyo' cando'ñ'oom' Marcos ee t'maⁿ nndaⁿ nnteijneiⁿ ja ts'iaaⁿ na waa. ¹² Ndo' Tiquico jñoⁿya jom tsjoom Efeso. ¹³ Quia na nndyo' cando'ñ'oom' liaatco 'naⁿya na ndiya waa' Carpo tsjoom Troas. Mati cando'chu' libro 'naⁿya majndeiticheⁿ nom 'naⁿya na chu'lcwiina'.

¹⁴ Alejandro, tsaⁿ na macwja' ncjo jeeⁿ t'maⁿ nawi' s'aaⁿ ja. Saq nquii Ta Ty'oots'om nnts'aaⁿ na nnjoom na ljo' s'aaⁿ. ¹⁵ Mati 'u re, cats'aandyu' cwenta ñ'eⁿñe ee matseijneiⁿ na wjaⁿ nacjoo' ñ'oom naya na cwit'mooⁿya. ¹⁶ Najndyee na tjomeintyjaⁿ ja jo ndaaⁿ

naⁿman'iaaⁿ ñjaaⁿ na ntseinchu'a ñ'oom na waa nacjoya, tjaa 'ñeeⁿ na seijomñe ñ'eⁿndyo. Cha'tsondyena 'ndyena ja. Ntyjaa' ts'ooⁿ na ticwjaa'ñe Ty'oots'om jnaaⁿna na luaa' l'ana. ¹⁷ Saa teijndei Ta Jesús ja, tquiaaⁿ najndo cha na jo ndaa cha'tsondye nn'aⁿ na tyoola'yul jnda tquiaya ñ'oom cantyja 'naaⁿ na macwji'n'maa'ñe Ty'oots'om añaⁿ nn'aⁿ. Laa'ti' waa na seicandyaañe Ta Jesús ja nawi' na mawaa xjeⁿna nnt'uiityeⁿna' ja, ¹⁸ ndo' nntseicandyaañetyeeⁿ ja cha'tso nnom nawi' ndo' nnts'aaⁿ cwenta ja na nntseijomndyo cantyja 'naaⁿ na matsa'ntjoom cañoom'luee. Ñecwii tco caluiit'ma'ñe. Amén.

Mañequiaaⁿ na xma'ndye nn'aⁿ

¹⁹ Xma'ñe nomnn'aaⁿya Prisca ñequio saaⁿaⁿ Aquila, mati nn'aⁿ waa' Onesíforo. ²⁰ Ljoo'ñe Erasto Corinto, ndo' 'ndiya Trófimo tsjoom Miletó na weeⁿeⁿ. ²¹ Xeeⁿ nndaa nntsa' candyo cwii tjocheⁿ na nntsaquiaa'a ncueeteiⁿ. Juu Eubulo, Pudente, Lino, ñequio Claudia ñequio cha'tsondye nn'aⁿ na cwilayu' ñjaaⁿ cwila'cwanomna na xma'ndyu'.

²² Ta Jesucristo c'oomñe ñ'eⁿndyu'. Ndo' Ty'oots'om catio'naa'ñe cha'tsondyo' 'o. Mantyjati luaa'.

Carta na seicwanom Pablo na m'aaⁿ Tito

Xmañe Tito

¹ Ja Pablo cwiluiindyosoo Ty'oqots'om, ndo' mati apóstol' naaⁿ Jesucristo cha joo nn'aⁿ na jnda tjeiñ'ñe na cwila'yuy'a n'om nnta'jnaaⁿ na ñ'oom na mayuu' na wjaañ'oomna' ts'aⁿ na nntseijomñe ñ'eⁿ Ty'oqots'om, ² na cantyja 'naaⁿ jo' cwicantyyaa' n'ooⁿya na nndaaya na ticantycwii na cweitandoo'a. Nquii Ty'oqots'om na tijoom ñeiquiu'nn'aaⁿ tqueⁿtyeeⁿ ñ'oom'm na nlxamaaⁿya na ljo' cweitjoocheⁿ na nluii tsjoomnancue. ³ Ndo' quia tue'ntyjo xjeⁿ, t'mooⁿ ñ'oom naya 'naaⁿaⁿ, cwiluii naljo' cantyja 'naaⁿ ñ'oom na mañequia n'c'e nquii Ty'oqots'om na macwji'n'maaⁿñe jaa sa'ntjoom na cats'aa ts'iaaⁿwaa'. ⁴ Matseiljeiya cartawaañe na matseicwanoⁿya na m'aaⁿ 'u Tito, cwiluiindyu' jndaaya na mayuu'cheⁿ n'c'e mañejuu na cwila'yuy'a n'ooⁿya, na ntyjaa' ts'ooⁿya nquii Tsotyaaⁿ Ty'oqots'om ñeiquio Jesucristo na macwji'n'maaⁿñe jaa, candaqⁿya ñeiquiana na nnc'o'ñom' naya na la'xmaⁿna.

Ts'iaaⁿ na nnts'aa Tito ndyuaaxeⁿcwe Creta

⁵ Quia na 'ndiya 'u ndyuaaxencwe Creta, s'aa naljo' na nntseijndaa'ndyu' ts'iaaⁿ na ticwityuaa'a na nntseijndaa'ndyo na quia nncjacandaq' jo', ndo' na nleijndaa' nn'aⁿ na nluiitquiendye ndaqⁿ nn'aⁿ cwii cwii tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oqots'om cwentaaⁿaⁿ. ⁶ Macaⁿna' na cwii ts'aⁿ na nluiitquieñe quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na cwila'yuu' c'oom na tjaa'naⁿ ñ'oom c'oom'm, na ñ'e'cwii scoom'm, ndo' cwila'yuu' ntseinaaⁿ na tjaa'naⁿ ñ'oom cantyja 'naaⁿna na ti'ya 'loom'aⁿna oo na tiñe'la'ndana nnom tsotyena. ⁷ Ee ts'aⁿ na matseixmaⁿ na cando' ts'iaaⁿ quii'ntaaⁿ nn'aⁿ tmaaⁿ na macwji' Ty'oqots'om cwentaaⁿaⁿ, ts'iaaⁿmeiⁿ chuu xqueeⁿ. Jo' chii matsona' na jeeⁿ xcwe c'oom jo ndaqⁿ nn'aⁿ. Ticatsona' na ts'aⁿ na jeeⁿ s'añe, jmeiⁿñe, nchii tsaⁿ'uu, nchii tsaⁿ'mal'ue tia', nchii queeⁿ ts'om s'om na nchii jndyaa' 'naaⁿ. ⁸ Matsona' na catseixmaⁿ ts'aⁿ na matseiñ'oom'ñe nn'aⁿ na cwifnequia ñ'oom' Ty'oqots'om na cwe' cwiquireya waa', ts'aⁿ na neiiⁿ cha'tso na ya laxmaⁿ, na tseixmaⁿ na jndo' ts'om, na wjaam'aaⁿ cantyja 'naaⁿ na maty'iomyana', na xcwee' ts'om jo nnom Ty'oqots'om ndo' na maqueⁿñe cheⁿnquii xjeⁿ. ⁹ Macaⁿna na caljoo'ñetyeeⁿ cantyja 'naaⁿ ñ'oom na mayuu' na jnda t'mooⁿ nn'aⁿ nnoom, cha mati ndaqⁿ nntseijnooⁿoⁿ n'om n'tomcheⁿ nn'aⁿ ñeiquio ñ'oom na jeeⁿ xcwe ndo' na ñeiquiandyee nn'aⁿ na cwii'oo naciooⁿ ñ'oom' Ty'oqots'om.

¹⁰ Ee jndye nn'aⁿ m'aⁿ na tiñe'catueeⁿndyecje, majndeitiicheⁿ quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na cwilue najndeina' na caluii 'naaⁿ ntjaaⁿ na nom, jndye ñ'oom na cwe' cwila'nei'tona' na cwinquoⁿnn'aⁿna' nn'aⁿ. ¹¹ Macaⁿna' na catseicheⁿ jooⁿ ee cwila'ndaaⁿ na n'om nn'aⁿ hasta cha'waañ'eⁿ na cwii w'aa nn'aⁿ. Ee cweit'mooⁿna ñ'oom na mei'chjoo ticaty'iomyana' cwe' ee na ñe'cata'ntjomna.

¹² Cwii nquiee nn'aⁿ ndyuaa xeⁿcwe Creta na tyoñequiaa ñ'oom tioñ'oom nn'aⁿ ndyuaaⁿaⁿ, tsoom: "Nn'aⁿ ndyuaa Creta, cwe' nn'aⁿ cantundyee, tia nn'aⁿndyee, cwe' ñecwa'to, ntqueeⁿna." ¹³ Ndo' ñ'oom na tsoom cantyja 'naaⁿ na ñeeⁿ, mayuu' jo'. Jo' chii jndeiⁿ ñ'oom catsu' ndaqⁿna, cha xcwe nnc'omna cantyja na cwila'yuy'a n'omna. ¹⁴ Ndo' mati cha tila'ñ'oom'ndyee na ñeeⁿ cuento na cwe' cwila'ndaa'ndyee cheⁿnquiee nn'aⁿ judíos, meiⁿ ñ'oom na cwiqueⁿ nn'aⁿ na ticuee' n'om ñ'oom na mayuu'.

¹⁵ Nn'aⁿ na laxmaⁿ na lju' n'om, cha'tso na m'aaⁿ n'omna laxmaⁿna' na lju'. Saq joo na m'aaⁿ quii' nqueⁿ nn'aⁿ na tyoolayu' ñeiquio joo na m'aaⁿ n'omna, tilju' laxmaⁿ jo'. ¹⁶ Ee meiⁿ na cwiluena na cwita'jnaaⁿna Ty'oqots'om, saq joo na cwil'ana cweit'mooⁿna' na tiyuu'. Laxmaⁿna nn'aⁿ na tiann'a'ndyee, nn'aⁿ na cwilawendyee nacjoo' Ty'oqots'om, meiⁿcwii leicandaqⁿ nl'ana yuu na ya.

2

Ñ'oom na xcweya m'aaⁿna'

¹ Saq 'u je', ñ'oom na mañequiaa', ñeiquii'cheⁿ catseijomna' ñeiquio ñ'oom na jeeⁿ xcwe na cweit'mooⁿyaⁿ cantyja 'naaⁿ Ty'oqots'om. ² Naⁿnom na tquiendyee, ca'moⁿ ndaqⁿna na c'omna na xcwe cwil'ana, c'omna na macanda ñ'oom ya nquii nn'aⁿ cantyja 'naaⁿna, nn'aⁿ na xcwe m'aⁿ na cwila'yuy'a n'om, m'aⁿna na jnda nquiuuna n'ciaana na cwila'yuy', ndo' na cwila'quii n'omna nawi' na cwiwinomna. ³ Ndaq yolcu na tquiendyee, catsu' na cal'ana yuu na matsei'maaⁿñeⁿ Ty'oqots'om. Tala'neiⁿna cantu nacjoo ntyjelcuna, meiⁿ nchii na cwicandyena. Calaxmaⁿna cwii na ma'moⁿna' ndaqⁿ n'omcheⁿ, ⁴ cat'mooⁿna ndaqⁿ ntyjelcuna na titquiendyee na c'om na wi' n'om s'aa ñ'eⁿnda, ⁵ ndo' cal'a cheⁿnquieena xjeⁿ cantyja 'naaⁿna, na lju' m'aⁿna jo nnom Ty'oqots'om, ya cwitei'x'eena l'aana, ya nn'aⁿndyena ñeiquio cha'tso, na cwila'candaqⁿndyena jo ndaqⁿ s'aana, cha cantyja 'naaⁿna tala'neiⁿ nn'aⁿ ñ'oomwi' nacjoo' ñ'oom' Ty'oqots'om.

⁶ Ndaa naⁿnom na titquiendye catsu' na cal'a cheⁿnquieena xjeⁿ cantyja 'naaⁿna, ⁷ ndo' 'u cha'tso cantyja 'naⁿl, catseixmaⁿ cwii na ma'moⁿna' ndaana chiuu na c'omna ee na xcwe na wja'm'aaⁿ. Catsa' naljo' ñequio na xcwee' ts'om', ⁸ xcwe catseineiⁿ cha xonquiaana' na nlue nn'aⁿ na tiyuu' ñ'oom na matsei'neiⁿ. Ee naljo' nn'aⁿ na ñe'c'oo nacjooya nntseijnaaⁿ'na' jooana, xocandaq nliuna ñ'oomwi' na nluena nacjooya.

⁹ Ndaa nn'aⁿ na cwindye'ntjomtyeⁿ, catsu' na catuee'ndyecjena ndaa patrom 'naaⁿna. Cala'candana na nncjaawee' nquiu patrom 'naaⁿna jooana meiⁿ nchii nnc'oot'ooona ljo' cwilue naⁿñeeⁿ. ¹⁰ Meiⁿ tinty'ueena, cat'mooⁿna na cwila'candaana ndaa naⁿñeeⁿ, cha cantyja 'naaⁿna nleitquioo' na jeeⁿ neiⁿ'ncoo' tseixmaⁿ ñ'oom naya 'naaⁿl nquii Ty'oots'om na macwji'n'maaⁿñê jaa.

¹¹ Ee juu naya na matseixmaⁿ Ty'oots'om na cantyja 'naaⁿl jo' cwicalui'n'maaⁿndye nn'aⁿ cwiwitquioo'na' ndaa cha'tso nn'aⁿ, ¹² juu naya'ñeeⁿ ma'moⁿna' ndaaya na catjei'ndyo cantyja 'naaⁿ cha'tso natia laxmaⁿ, ñequio cha'tso na queeⁿ n'om seii'a, na quaⁿ cheⁿncjoⁿ xjeⁿ cha nnc'ooⁿya quii'ntaaⁿ nn'aⁿ cwii na nncjaawee' ntyjii Ty'oots'om, ¹³ yoche na cwimei'ndooⁿ'a na nntseicandaq'ñena' ñ'oom na jndaⁿ tsoom na nnts'aaⁿ na nncwjee'nnda' Ty'oots'om Jesucristo nquii na tjacantya t'maⁿ cwiluiñe na macwji'n'maaⁿñê jaa. ¹⁴ Nqueⁿ tquiaaⁿñe cheⁿnqueⁿ na tueeⁿ'eⁿ cwentaaya cha na nncwji'n'maaⁿñê jaa quii' cha'tso nnom natia, ndo' cha na candaq'ñeⁿ nntseiljoom'm naquii' n'ooⁿya, na nlqueeⁿ jaa na cwilax-maaⁿya cwentaⁿ'aⁿ, na queeⁿ n'ooⁿya na nl'aaya yuu na ya.

¹⁵ Ñ'oommeiⁿ ca'mooⁿ ndaa nn'aⁿ. Ñequio jooana' catseijndo' n'omna, ndo' quia na macaⁿ'na' na catseitia' jooana, catsa' na ljo' ñequio najndeii na matseixmaⁿ. Tifequiaa' na nnts'aa ts'aⁿ na ticuee' ts'oom 'u.

3

Nmeii' cal'aaya

¹ Catseilcwii'ndyu' ndaana na catuee'ndyecjena nnom gobiernom ñequio nt'omcheⁿ naⁿman'iaaⁿ, calacandaq'ndyena ndo' c'omc'eendyena na nl'ana yuu naya. ² Meiⁿ'cwiindyena tala'neiⁿ'na ñ'oomwi' nacjoo' x'iaana. Calaxmaⁿ na nn'aⁿ na tjatia' cachona ñequio nt'omcheⁿ, ya nn'aⁿndyena ñequio cha'tso. Cat'mooⁿna na niroom' n'omna ñequio cha'tsondye nn'aⁿ.

³ Ee xuee na ñejndyowana' mati jaa ñet'ooⁿya na ntjeiⁿ ljo' ñel'aaya, na quie' n'ooⁿya jo nnom Ty'oots'om. Tyolaxmaaⁿya nn'aⁿ na jndaⁿ tsuundy. Tyondya'ntjoⁿ'tyaaⁿ ndaa cha'tso nnom na queeⁿ n'om seii'a ñequio na jeeⁿ neincⁿ nquiuuya. Tyolajomndyo ñequio natia. Tyolataq' n'ooⁿya, jndoo nn'aⁿ jaa ndo' jndooⁿya jooana. ⁴ Saa nquii Ty'oots'om na macwji'n'maaⁿñê jaa, t'mooⁿ na jeeⁿ ya mach'eeⁿ ndo' na candya' ts'oom nn'aⁿ, ⁵ tjei'n'maaⁿñê jaa, nchii n'eⁿ na ñel'aaya yuu na maty'iomyana', saa n'eⁿ na wi' ts'oom jaa. Tjei'n'maaⁿñê jaa na seiljoom'm jaa na tuiindyoxcjoⁿ cha cantyja 'naaⁿl Espiritu n'laxmaaⁿya nn'aⁿ na cwita'ndo' xco. ⁶ Cantyja 'naaⁿl Jesucristo na macwji'n'maaⁿñê jaa, candaq'ya jndaⁿ tquiaa Ty'oots'om Espiritu Santo quii' n'ooⁿya, ⁷ cha na nndaq' nnto'ñooⁿya juu na ntyjaaⁿya n'ooⁿya na ticantycwii na cwitandooⁿ'a n'eⁿ na jndaⁿ jndyaandyo jnaaⁿya n'eⁿ naya na matseixmaaⁿ.

⁸ Ñ'oomwaa' ñ'oom na mayuu' juuna', tintseitsaaⁿndyu' na matseineiⁿ jooana' ndaa nn'aⁿ na cwila'yu'. Cjoo' n'omna na nl'ana cha'xjeⁿ na maty'iomyana' ee jeeⁿ ya na nluii naljo' ndo' cwitei'jndeina' cha'tsondye nn'aⁿ. ⁹ Saa cwji'ndyu' cantyja 'naaⁿl ñ'oom na cwila'ñ'eeⁿ ndyuee nn'aⁿ, ñ'oom na cwilaneiⁿ'na cantyja 'naaⁿl nn'aⁿ na ñet'om teiyo, ñ'oom na cañ'eeⁿ cantyja 'naaⁿl ljeii na tqeeⁿ Moisés na cantyja 'naaⁿl jo' cwila'ntja'ndyena, ee nmeiⁿ jeeⁿ cwe' ts'iaaⁿndyo, ticateijndeina' nn'aⁿ.

¹⁰ Xeⁿ na m'aaⁿl ñeeⁿ juu quii' ntaaⁿ'yo' na mach'ee na cwitoⁿ'ndye nn'aⁿ tmaaⁿl na macwji' Ty'oots'om cwentaⁿ'aⁿ, cwaⁿl tsaⁿñeeⁿ cwii oo we ndii', saa xeⁿ titseiiⁿ'oom'ñê 'u, tañequiaa' na nntseijomñê quia cwitjomndyo', ¹¹ ee macaⁿ'na' na catsei'ngⁿ' na tixcwe m'aaⁿl tsaⁿñeeⁿ jo nnom Ty'oots'om ndo' tseixmaaⁿ jnaⁿ, ndo' juuna' matseijndaa'ñena' na nnt'uiina' jom.

Nmeii' cats'aa Tito

¹² Quia na njñooⁿya Artemas oo Tíquico na m'aaⁿl, queⁿndyu' na nncja'ndo' ja tsjoom Nicópolis, ee jndaⁿ seijndaa'ndyo na nnc'ooⁿya jo' jo' ncuee na teiⁿ. ¹³ Ndo' cateijndeii' Apolos ñ'eⁿ ti'Zenas, tsaⁿ na matsei'ngⁿ' ljeii na tqeeⁿ Moisés. Catsa' cwanti na nndaq' nnts'a' na nnteijndeii' jooana na nnc'oonquiana ñ'oom' Ty'oots'om, cha meiⁿ'cwii ticatseijooⁿ'na' jooana. ¹⁴ Mati catsu' ndaa nn'aⁿna na cwila'yu' na queⁿndyena na cal'ana cha'tso nnom na maty'iomyana' cha nndaq' nnteijndeina' nn'aⁿ na matseijooⁿ'na' joo. Cal'ana na ljo' cha n'laxmaⁿ na nn'aⁿ na ya nn'aⁿndye.

Xma'ndyo' Ty'oots'om catio'naa'ñe 'o

¹⁵ Cha'tsondye nn'aⁿ na m'aⁿ ñ'eⁿndyō cwiluena na xmaⁿndyu'. Mati 'u catsu' na xmaⁿndye nn'aⁿ na wi' n'om jaa na tjoom' cwila'yū'ya n'ōō'ya. Ty'qots'om catio'naaⁿñê cha'tsondyo'. Amén.

Carta na seicwanom Pablo na m'aaⁿ Filemón

Pablo matseiljeiⁿ carta cwentaaⁿ Filemón

¹ Ja Pablo na m'aaⁿya w'aancjo nc'e Cristo Jesús, ñequio ti'nn'aⁿya Timoteo matseiljeiya cartawaa na matseicwanomⁿ na m'aaⁿ Filemón, 'u na matseijomndyu' ts'iaaⁿ 'naaⁿ n'queⁿ.
² Xmaⁿndye nn'aⁿ na cwi'tjomndye wa', mati xmaⁿñe nomnn'aaⁿya Apia ñequio Arquipo na mati matseijomñe na cwilajndaⁿya naquii' ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'oqots'om. ³ Nquii Tsotyaaⁿya Ty'oqots'om ñequio Ta Jesucristo quiana na candaⁿya nnto'ñoom'yo' naya na la'xmaⁿ na ndo' mati na meiⁿ cwii ñomtiuⁿ tic'om'yo' jo ndaⁿana.

Matseiyu'ya ts'om Filemón ndo' wi' ts'oom nc'iaaⁿaⁿ

⁴ Ñequii'cheⁿ mañequiaya na quial'uaa' Ty'oqots'omya na mañjom ts'ooⁿya 'u na matseinaⁿya nnoom. ⁵ Ee jndaⁿ jndiiaⁿ na jeeⁿ jnda ntyji' Ta Jesús ndo' matseiyu'ya ts'om' ñ'eⁿñe ndo' na wi' ts'om' cha'tsondeⁿ nn'aⁿ na jnda tque'lju' Ty'oqots'om n'om. ⁶ Macaⁿ'a nnom Ty'oqots'om na cha'xjeⁿ matseijomndyu' na cwila'yu'ya cwii n'ooⁿya, na nncue'ntyjo xjeⁿ na candaⁿ nntseingⁿ cha'tso na matio'naaⁿñe Ty'oqots'om jaa nc'e Cristo Jesús. ⁷ U'nn'aⁿya, juu na m'aaⁿ na jnda ntyji' nn'aⁿ mañequiaana' na neiⁿya ndo' quian'ua' na cantya 'naaⁿ juuna', nn'aⁿ na cwilayu', cwii'omt'maaⁿndye n'om.

Pablo macaaⁿ naya cantya 'naaⁿ Onésimo

⁸ Nc'e na cwiluiindyⁿ apóstol 'naaⁿ Cristo ja, jo' chii wanaaⁿ na nntsjoⁿ yuu na ntyjii na maty'iomyaⁿ na catsa', ⁹ saⁿ xcweti ntyjii na nlcaaⁿ'a cwii ñ'omwi' ts'om nc'e na wi' n'ooⁿ ntyjaⁿ. Ee manncotquiaⁿ Pablo je' m'aaⁿya praso nc'e na tseixmaⁿya cwentaa' Cristo Jesús, ¹⁰ macaⁿ'a cwii naya'ñeeⁿ cantya 'naaⁿ juu ti'jndaⁿya Onésimo, na tuiñexcoom ñjaaⁿñe yuu na m'aaⁿya w'aancjo.

¹¹ Ñet'oomna' ndoo' ntyji' na til'ueñe, saⁿ je' jnda cwiluiñe cantya 'naaⁿ ndo' mati ja. ¹² Matseilcwa'la jom na m'aaⁿ. Je' coñom'nnda' jom cha'cwijom ntyji' na nnc'o'ñom' nnc'o. ¹³ Ja ya ntyjii xeⁿ na ljoⁿñe ñjaaⁿñe ñ'eⁿndyo cha nndi'ntjoom noⁿ yocheⁿ na m'aaⁿya praso nc'e na mañequiaya ñ'oom naya 'naaⁿ Ty'oqots'om. ¹⁴ Saⁿ tiñe'cats'aa na ljo' na nchii ñ'om'ndyo', ee juu naya na nntsa' ja nntsa' juuna' nc'e na l'ue ts'om', nchii cwe' na jndei'ndyo. ¹⁵ Nndaⁿ nnts'aana' na tquiaa Ty'oqots'om na jleinoom 'u cwantindyⁿ xuee cha quia na nlo'ñom'nnda' jom, tajom cwii catⁿndyo' ñ'eⁿñe. ¹⁶ Ee je' tachii maco'ñom' cwe' cwii moso na ndi'ntjomtyeⁿ njom'. Jom cwiluiñe cwii nn'aaⁿya na wi' n'ooⁿya. Mayuu' ja jnda ntyjiiaⁿ ñ'eⁿñe ndo' majndeiiticheⁿ 'u je' nnc'oom' na wi' ts'om' jom, cwii ndii' nc'e na ts'aⁿ jom cha'na jaa ndo' jndaⁿ we nc'e na cwiluiñe cwii nn'aaⁿya na m'aaⁿñe cwentaa' Ta Jesucristo.

¹⁷ Jo' chii xeⁿ ntyji' na tjoom' cwilayu'ua, co'ñom' jom cha'xjeⁿ ntyji' maco'ñom' ja. ¹⁸ Ndo' xeⁿ waa cwii nataⁿ na s'aaⁿ, oo xeⁿ chujnaaⁿ njom', cwjaa'ndyu' na nnc'o chojnaⁿ. ¹⁹ Maja Pablo, matseiljeiya xueeya, ja nndioⁿ, meiⁿ na ticatsjoⁿya njom' na chujnaⁿ noⁿ na cwiluiindyⁿ cwentaa' Ty'oqots'om. ²⁰ Jo' chii 'u re nn'aⁿya na matseiyu', tints' na tiñe'quiaa' naya na macaⁿ'a. Nc'e na cwiluiindyⁿ tjom na cwilayu'a ñequio Cristo, quiaa' na t'maⁿ ts'ooⁿ.

²¹ Matseiljeiya cartawaa na matseicwanomⁿya na m'aaⁿ ee ntyjiiaⁿya na nntseicandaⁿ ñ'oom na macaⁿ'a, ndo' na t'ma'ticheⁿ nntsa' nchii cwe' tomti na macaⁿ'a. ²² Ndo' cwiicheⁿ na macaⁿ'a njom', catseijndaa'ndyu' cwii cuarto wa' yuu na nnc'ooⁿya, ee ntyjaa' ts'ooⁿya na nncucañooⁿnnda'a 'o nc'e na cwilane'nyo' nnom Ty'oqots'om cantya 'naⁿya.

Xmaⁿñe Filemón

²³ Matseicwanom Epafraⁿ na xmaⁿndyu'. M'aaⁿ praso ñjaaⁿñe ñ'eⁿndyo nc'e na laxmaaⁿya cwentaa' Cristo Jesús. ²⁴ Mati Marcos, Aristarco, Demas ñequio Lucas, nn'aaⁿya na cwila'jomndye ñ'eⁿndyo ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'oqots'om.

²⁵ Quiaa Ta Jesucristo na candaⁿ nnto'ñoom'yo' naya na matseixmaaⁿ.

Carta na to'ñoom nn'aⁿ hebreos

Tquiaa Ty'oqots'om ñ'oom'm nnom Jnaaⁿ na quiaa juuna' ndaaya

¹ Ncuee na ñeindyowa jndye ndii' ndo' jndye nnom ñ'oom teil'uee'ñe Ty'oqots'om na tyotseineiⁿ ndaaⁿ weloo welooaya ñequio ñ'oom ndyuee profetas na tyola'neiⁿ na chiuu na quia nluui. ² Saaⁿ je' ncuee na macanda, jndaⁿ mamatseineiⁿ ndaaya ñequio ñ'oom 'ndyoo Jnaaⁿ. Cha'tsoti na niom, ñ'eⁿ juu quia tqueeⁿ joona', ndo' seijndaa'ñe na cha'tso joo jo' calaxmaⁿ na' cwentaa' juu. ³ Ty'oqots'om t'maⁿ cwiluiiñe, ndo' juu na neiⁿncoo' na caxuee na cwiluiiñe, maljo' cwiluiiñe Jnaaⁿ. Cha'xjeⁿ na matseixmaⁿ Ty'oqots'om, maluaa' t'maⁿ matseixmaⁿ Jnaaⁿ. Manquityeeⁿ t'maⁿ ñ'oom matseixmaaⁿ, jo' na waa waati tsjoomnancue ñequio cha'tso na niom cañoom'luee. Cantyja na tueeⁿ teijndaa' na matseilju' Ty'oqots'om cha'tso jnaaⁿya. Jndaⁿ na teinon na tueeⁿ quia jo' tjawacatyeeⁿ ntyjaa' ts'o Ty'oqots'om ntyjaya cañoom'luee.

T'maⁿti cwiluiiñe Jnda Ty'oqots'om nchiiti ángeles

⁴ Nquii Jnda Ty'oqots'om t'maⁿti ñ'oom tseixmaaⁿ nchiiti ángeles, ee jndaⁿ tqueeⁿ na' jom na t'maⁿti ts'iaaⁿ tseixmaaⁿ, nchiiti joona. ⁵ Ee tjoom ñetsu Ty'oqots'om nnom cwii ángel:

'U cwiluiindyu' Jndaaya;

je' majndaa' na cwiluiindyuⁿ tsotyel'.

Meiⁿ cwii ndii' tiquitso Ty'oqots'om cantyja 'naaⁿ cwii ángel:

Ja nntseixmaⁿya tsotyeeⁿ

ndo' juu nntseixmaⁿ jndaaya.

⁶ Ndo' quia na t'moⁿ Ty'oqots'om Jnaaⁿ na ñequiicheⁿ tuiiñe ndaaⁿ nn'aⁿ tsjoomnancue, tsoom: Cha'tsondye ángeles 'naaⁿ Ty'oqots'om cala't'maaⁿndyena juu.

⁷ Saaⁿ luua ñ'oom tso Ty'oqots'om cantyja 'naaⁿ ángeles:

Mats'aa na cjeendyena cha'na jndye.

Joona cwindye'ntjomna ngoⁿ ndo' matseijomna' joona cha'na ntsaachom.

⁸ Nmeiiⁿ tsoom cantyja 'naaⁿ ángeles, saaⁿ nnom Jnaaⁿ tsoom:

'U Ty'oqots'om, juu cantyja na matsaⁿntjom',

m'aaⁿ ndo' m'aaⁿna'

juu jo' m'aaⁿna' cantyja na maty'iomyana'.

⁹ 'U neiⁿ na cwil'a nn'aⁿ yuu na ya, ndo' jeeⁿ jndo' natia na cwil'ana, Nc'e na ljo', nquii Ty'oqots'om na matseit'maaⁿndyuu', jndaⁿ tjeiⁿeⁿ 'U, ndo' mañequiaaⁿ na neiⁿti'cheⁿ 'u, nchiiti nc'ia'.

¹⁰ Mati matso Ty'oqots'om:

'U Ta, quia na jnaⁿjndyeecheⁿ cha'tso, 'U tqueeⁿ tsjoomanancue;

manncu'ti' tqueeⁿ ljo'luee.

¹¹ Cha'tso nmeiⁿ nntsuuna',

saaⁿ 'u m'aaⁿ ndo' m'aaⁿndyuu'.

Nleindyu joona' cha'na liaa.

¹² Nntseilcwiindyuu' joona' cha'xjeⁿ mach'ee ts'aⁿ ñ'eⁿ cwii liaa,

nntseijndyoondyuu' joona' cha'xjeⁿ ts'aⁿ nntseijndyooñe liaⁿaⁿ.

Saaⁿ 'u ñecwiixjeⁿ:

ticantycwii xuee chu'.

¹³ Saaⁿ meiⁿjom ndii' tyootso Ty'oqots'om nnom cwii ángel:

Cajmaⁿ ñjaaⁿñe jo ntyjaa' ts'oⁿ ntyjaya

hasta xjeⁿ na nntsá'a nn'aⁿ, ndo' cha'xjeⁿ na maty'iomyana' tyot'uiina' nn'aⁿ na waa jnaⁿ tyolaxmaⁿ

¹⁴ Ee cha'tso ángeles cwiluiindyena na cwindye'ntjomna nnom Ty'oqots'om na majñoom

joona na cateijndeina nn'aⁿ na cwicandaa na nluu'n'maaⁿndyee añaⁿna.

2

Na macwji'n'maaⁿñe Ty'oqots'om nn'aⁿ, jeeⁿ t'maⁿ tseixmaⁿna'

¹ Nc'e na jeeⁿ t'maⁿ cwiluiiñe Cristo, jo' chii macaⁿna' na jaa nn'aⁿ na cwila'yuu'a ñ'eⁿ Ty'oqots'om quaⁿtyaacheⁿ cwenta ñ'oom na cwindyaaya, tints'aana' na n'ndyaaya joona'.

² Ljeii na matsaⁿntjomna' na tquiaa Ty'oqots'om tandyo xuee ñequio luee ángeles, tyeⁿ tyo-queⁿna' xjeⁿ nn'aⁿ, ndo' cha'xjeⁿ na maty'iomyana' tyot'uiina' nn'aⁿ na waa jnaⁿ tyolaxmaⁿ ndo' tyola'tjoondyena nnom juuna'. ³ Nc'e na luua' waa, ¿chiuu nl'aa na nndyaandyo xeⁿ tila'ñ'oⁿndyoo juu na macwji'n'maaⁿñe Ty'oqots'om nn'aⁿ na jeeⁿ jnda tseixmaⁿ juuna'? Juu jo' tyotseicandii jndyee nquii Ta Jesús cantyja 'naaⁿna', ndo' nn'aⁿ na tyondye na seineiiⁿ, tyot'moⁿna juuna' ndaaya. ⁴ Ndo' mati tjei'yuu'ñe Ty'oqots'om cantyja 'naaⁿ ñ'oom'ñeeⁿ

na s'aaⁿ 'naaⁿ quii'ntaaⁿ nn'aⁿ, ñequio nt'omcheⁿ nnom na jeeⁿ tyojaaweeⁿ n'omna, ñequio ts'iaaⁿ na tixocaluinaⁿ cantyja 'naaⁿ najndeii nquii ts'aⁿ, ñequio cwii nnom ts'iaaⁿ na cwicandaana na mach'ee Espiritu Santo cha'xjeⁿ na l'ue ts'oom.

Tuiñe Jesucristo na matseixmaaⁿ cha'na jaa nmeiⁿ

⁵ Juu tsjoomnancue na quia ncuua na cwilanaⁿya cantyja 'naaⁿna, nchii tju'cje Ty'oqts'om juunaⁿ nacje 'naaⁿ ángeles. ⁶ Ee waa ñ'oom naquiiⁿ libro Salmos na seineiⁿ David nnom Ty'oqts'om. Tsoom:

¿Ljo'to cwiliindyen na jeeⁿ m'aaⁿ ts'om' jooa?

Ndo' ¿ljo' cwiliindyena na mache' cwenta jooa?

⁷ Cwe' cwantindyo xuee tqeⁿ jooa na ticue'ntyjo na t'maⁿ cwiliindyena ñequio ángeles.

Saa matseiwendyeⁿ jooa na matsei't'maaⁿndyu' jooa,

⁸ cha'tsoti na tqeⁿ, tju'cje' jooa' nacje 'naaⁿ ts'aⁿ.

Ndo' na tju'jeeⁿ cha'tsoti tjaa'na na 'ñeeⁿ na quia nnc'omnaⁿ nacje 'naaⁿ ts'aⁿ. Saa meiⁿ na luuaⁿ tsoom, tyoonty'iaaya cha'tsoti na m'aⁿna' nacjee 'naaⁿ ts'aⁿ. ⁹ Saa cwinty'iaaya Jesús, na cwe' cwantindyo xuee na tqeⁿ Ty'oqts'om na ticuee'ntyjo na t'maⁿ cwiliuñe cha'na ángeles, je' candaaⁿya matseit'maaⁿñenaⁿ jom nc'e na teinoom nawiⁿ na tueeⁿeⁿ, cha cantyja 'naaⁿ naya na matseixmaⁿ Ty'oqts'om, tueeⁿeⁿ cwentaa cha'tsondye nn'aⁿ.

¹⁰ Cha'tsoti na m'aⁿ, m'aⁿ nc'e na tqeⁿ Ty'oqts'om ndo' laxmaⁿ cwentaaⁿaⁿ. Jom l'ue ts'oom na cha'tsondye nn'aⁿ na cwiliindyena ntseinaⁿ, cala'jomndyena na matseit'maaⁿñenaⁿ jom. Nc'e na ljo', seijndaa'ñe na tquiinaⁿ Jesús cha nntseixmaⁿ na candaaⁿñe, nquii na macwji'n'maaⁿñe nn'aⁿ. ¹¹ Ee jaa nn'aⁿ na la'xmaaⁿya na lju' n'ooⁿya ñecwii Tsotyaaⁿya ñequio nquii na maqueⁿ jaa na lju' n'ooⁿya. Nc'e na ljo' tijnaaⁿ Jnda Ty'oqts'om na nntseicajoom jaa ntyjee nqueⁿ. ¹² Ee naquiiⁿ libro Salmos teiljeii ñ'oom na tsoom:

'U Tsotyaaⁿ, nntseinaⁿya cantyja 'naⁿ ndaaⁿ cha'tso ndyentyjo na cwila'yu' ñ'eⁿndyo.

Ñequio luantsa nntseit'maaⁿndyo 'u ñ'eⁿndye jooa yuu na cwitjomndyena.

¹³ Ndo' waa cwiicheⁿ ñ'oom na teiljeii na tsoom:

Ñequii'cheⁿ nntseicantyyaa'tyeⁿ ts'ooⁿya Ty'oqts'om.

Ndo' mati waa cwiicheⁿ ñ'oom na tsoom:

Luua ja ñequio ntseindaaya na jnda tquiaa Ty'oqts'om l'oo.

¹⁴ Ndo' cha'xjeⁿ ntseinda we ts'aⁿ laxmaⁿna mañecwii seiⁿ ñequio niom' mati tyotseixmaⁿ Jesús seiⁿ ñequio niom' cha'xjeⁿ laxmaⁿ nn'aⁿ cha cantsyja na nncueeⁿeⁿ ndaaⁿ nntseityueeⁿeⁿ najndeii na mach'ee na cwiwje nn'aⁿ, manquii tsaⁿjndii jo'. ¹⁵ Ndo' na luuaⁿ, jnda seicandyaañe cha'tsondye nn'aⁿ na cha'waa xuee chuuna na la'xmaⁿna cha'cwijom moso na mandiantjomtyeⁿ na m'aⁿna na nquiaana na nncwjena. ¹⁶ Ee ñ'oom na mayuu' tachii cwe' ángeles na jndyoteijneiⁿ, saa jndyoteijneiⁿ nn'aⁿ tsjaaⁿ Abraham na jndyoteincool'. ¹⁷ Ndo' cha na nluui na ljo', tcaⁿna' na ñecwii xjeⁿ tseixmaaⁿ ñequio ntyjeeⁿ, cha jo nnom Ty'oqts'om nntseixmaaⁿ cwii tyee na tjacantyja na t'maⁿ cwiliuñe, na matseicanaaⁿ ndo' na m'aaⁿ na wi' ts'oom nc'iaaⁿaⁿ cha ndaaⁿ nntseit'maⁿ ts'om Ty'oqts'om nn'aⁿ jnaⁿ na laxmaⁿna nc'e na tueeⁿeⁿ cwentaana. ¹⁸ Ee cha'xjeⁿ na tjoom nawiⁿ ndo' tyocantyyaa'ñenaⁿ na catseitjooñe, jo' chii je' ndaaⁿ nnteijneiⁿ nn'aⁿ na maqueⁿna' xjeⁿ jooa na nla'tjooñdyena.

3

Jesús t'maⁿti cwiliuñe, nchiiti Moisés

¹ Jo' chii, 'o nn'aⁿya na jnda tjei'ndyo Ty'oqts'om 'o, na jnda tqeueⁿñe 'o na la'xmaⁿyo' nn'aaⁿaⁿ, c'oom'ya n'om'yo' cantyja 'naaⁿ Cristo Jesús, na cwiliuñe apóstol ndo' mati tyee na tjacantyja cantyja 'naaⁿyo' na cwila'yu'yo' ñ'eⁿñe. ² Tyotseicanaaⁿ nnom Ty'oqts'om na ty'iom ts'iaaⁿ jom cha'xjeⁿ tyotseicandaⁿ Moisés quii' waa' Ty'oqts'om. ³ Saa Jesús t'maⁿti tseixmaaⁿ na nluuit'maⁿñe nchiiti Moisés cha'xjeⁿ ts'aⁿ na mach'ee w'aa cwiliuit'maⁿñetyeⁿ nchiiti w'aa na s'aaⁿ. ⁴ Cwii cwii w'aa majndaa' ts'aⁿ na s'aa juunaⁿ, saa cha'tso na niom, Ty'oqts'om s'aa joo jo'. ⁵ Tyotseixmaⁿ Moisés moso quii' waa' Ty'oqts'om. Tyotseicanaaⁿ ts'iaaⁿ na ty'iom jom. Ts'iaaⁿ na tyoch'eeⁿ tyocwiji'yuu'ñe ndaaⁿ na'ñeeⁿ ñ'oom na secandii jom. ⁶ Saa Cristo na cwiliuñe jnda Ty'oqts'om, matseicanaaⁿ quii' waa' Ty'oqts'om. Jaa laxmaaⁿya w'aa'ñeeⁿ xeⁿ tica'ndyaaⁿ nc'uaa'ndyooⁿ na m'aaⁿya na jom quit'maⁿ n'ooⁿ ndo' na cwicantyyaa'tyeⁿ n'ooⁿya jom.

Waa na nnta'jndyee nn'aⁿ cwentaa' Ty'oqts'om

⁷ Jo' chii cha'xjeⁿ matso Espiritu Santo naquiiⁿ ñ'oom' Ty'oqts'om na teiljeii:

Xuee je', xeⁿ cwindyeyo' ñ'oom na matseineiⁿ Ty'oqts'om,

⁸ tala'quie' n'om'yo' cha'xjeⁿ ñel'a nn'aⁿyo' nn'aⁿ Israel,

na tyola'wendyena nacjoo! Ty'oots'om ndo! tyoqueⁿna xjeⁿ jom quia na tyom^ana ndyuua yuu tjaa nn^a c'om.

⁹ Jo! jo! weloo welo'yo! tyoqueⁿna xjeⁿ 'naa'na ja meiiⁿ wenn^ana ndyu tyonty'iaana ts'iaaⁿ t'maⁿ na tyots'aaya quii'ntaaⁿna,

¹⁰ macwe! jo! seiw'iya naⁿñeeⁿ.

Ndo! tsjoo^a:

"Naⁿm^añⁿ ñenquii'cheⁿ cwila'tjoondyena nooⁿ."

Ticantyjaa! n'omna ja.

Meiⁿ tiñe'cala'noⁿna' chiuu waa na l'ue ts'ooⁿ na c'omna."

¹¹ Ndo! tiqo ñ'oom wi' cjoona nc'e na jeeⁿ seiw'iya joona

na tijoom nnc'ooquiee'ndyena yuu na seijndaa'ndyo na nnta'jndyeena.

¹² Jo! chii 'o nn^aya, cal'andyo' cwenta na tjaa meiⁿ cwiindyo' 'o na nntseixmaⁿ jnaⁿ na ticatseyiu' ñ'eⁿ nquii Ty'oots'om na wando'. ¹³ 'O je! 'io ndi 'io quia'yo' na t'maⁿ n'om nc'iaa'yo' yocheⁿ na ndicwaⁿ wanaaⁿ na matseineiⁿ ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii cantyja 'naaⁿna', cha tjaa ñeeⁿ juu quii'ntaa'yo' na ññequiu'nn^a jnaⁿ juu na mati nntseiquie' ts'om. ¹⁴ Ee cha ndaaⁿ naxmaa'ya cwentaa' Cristo, maca'na' na caljoo'ndyotyaaⁿya cantyja 'naaⁿa' cha'xjeⁿ quia na too'a na cwicantyjaa' n'ooⁿya jom hasta na macandã.

¹⁵ Cha'xjeⁿ ñ'oom na matsona':

Xeⁿ xuee je' cwindye'yo' ñ'oom na matseineiⁿ Ty'oots'om,

talaquie' n'om'yo' cha'xje' l'a nn^a Israel quia tyola'wendyena nacjoom'm.

¹⁶ ¿Cwaaⁿ nn^a na tyola'wendye jndã na jndyena jndyee' Ty'oots'om? Manquieeti nn^a na tjei' Moisés ndyuua Egipto. ¹⁷ Mawax'atya, ¿ñee naⁿñeeⁿ na tyotseiw'eeⁿ joona wenn^ana ndyu? Ñequio joo na tyolaxmaⁿ jnaⁿ na tja ndyuua yuu tjaa nn^a c'om. ¹⁸ Ndo! ¿ñeeⁿ naⁿñeeⁿ na tso Ty'oots'om ñ'oomtyeⁿ na w'iina' na tijoom xuee nnc'ooquiee'ndye yuu na ññequiaaⁿ na nnta'jndyeena? Tsoom na ljo' ndaaⁿ joo nn^a na ticalacandã'ndye. ¹⁹ Ndo! na luaa' waa, ma'moⁿtyeⁿnquiona' ndaaⁿya nc'e na ticala'yu' naⁿñeeⁿ, jo' na seicu'na' na nnc'ooquie'na ndyuuaⁿñeeⁿ.

4

Waa na nta'jndyee nn^a cwentaa' Ty'oots'om

¹ Jo! chii ndicwaⁿ waa ñ'oom na tso Ty'oots'om na wanaaⁿ na nntsaaquiaa'a na nnta'jndyaaⁿ na m'aaⁿ. Jo! chii cal'aaya cwenta na tintseicu'na' na nt'omndyo' 'o taxocandãⁿ nlanjomndyo' cantyja 'naaⁿ jo'. ² Ee je! macwindyaaⁿ ñ'oom naya 'naaⁿ Ty'oots'om cha'na joo nn^a Israel. Saaⁿ tjaa'naⁿ na teijndeiⁿ ñ'oom'ñeeⁿ joona, ee ticala'yu'ya n'omna quia tyondyena juuna'. ³ Saaⁿ jaa na cwila'yuu'a nntsaaquiaa'a yuu na nnta'jndyaaⁿya cha'xjeⁿ jndã tso Ty'oots'om:

Xjeⁿ na w'iya joona tsjoo

na tijoom ñequia na nnc'ooquiee'ndyena yuu na tsjoo na nnta'jndyeena.

Waa cwii taⁿ ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii na matseinei'na' cantyja 'naaⁿ xuee na jndã ntquiee':

Xjeⁿ na tqueueⁿ tsjoomnancue tjacandãⁿ ts'iaaⁿ na s'aaⁿ.

⁴ Saaⁿ waa cwiiⁿ taⁿ ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii cantyja 'naaⁿ xuee na jndã ntquiee'. Matsona':

Xuee jndã yom tjacandãⁿ cha'tso ts'iaaⁿ na s'aa Ty'oots'om.

Xuee jndã ntquiee' taca'na' na nnts'aatyeeⁿ ts'iaaⁿ, tajñeeⁿ.

⁵ Ndo! mati waa cwiiⁿ ñ'oom'm na teiljeii na ma'moⁿna' cantyja 'naaⁿ juu ñ'oom'ñeeⁿ. Matsona':

Tijoom xuee ññequia na nnc'ooquie'na ndyuua yuu na mats'aa naya na nnta'jndyeena cantyja 'na'ya.

⁶ Ndicwaⁿ wanaaⁿ na nt'om nn^a nnc'ooquiee'ndyena yuu na nnta'jndyeena ee nn^a na tyondye jndyee ñ'oom na macwji'n'maa'ñee Ty'oots'om nn^a tic'ooquiee'ndyena jo' jo' nc'e na tyola'tjoondyena. ⁷ Nc'e naljo' ma'moⁿxco Ty'oots'om cwiiⁿ xuee na matseica-jndyuna' xuee je!. Tjacaⁿ jndye ndyu quia jo' ñequio 'ndyoo David seineiⁿ ñ'oom'm na jndã teiljeii:

Xuee je! xeⁿ nndye'yo' jñeeⁿeⁿ,

tlaquie' n'om'yo'.

⁸ Ee xeⁿ jndãⁿ tquiaa Josué yuu na nnta'jndyee nn^a Israel, tixocatseineiⁿ Ty'oots'om cantyja 'naaⁿ cwiiⁿ xuee. ⁹ Jo! chii nn^a cwentaa' Ty'oots'om ndicwaⁿ waa na nnta'jndyeena cantyja 'naaⁿa', ¹⁰ ee ts'aⁿ na nncjaquiee' yuu na mawajndye Ty'oots'om, nncwajndye cantyja na mach'ee cha'xjeⁿ nqueⁿ tajñeeⁿ ts'iaaⁿ na s'aaⁿ. ¹¹ Jo! chii matsona'

na calajndaaya na nntsaquiaa'a yuu na nntajndyaaya cha tjamei'cwii ts'a' na nntseijomna' na tintseyoom'm cha'na nn'a' Israel.

¹² Ee juu ñ'oom' Ty'oots'om wando'na' ndo' waa najndei na matseixma'na'. Taatitche' juuna' nchiiti cwii xjo na we ntjya taq. Mawindi' juuna' na matog'ñena' añmaa' ts'a' ñequio espíritu 'naa' ts'a'. Matseicanog'na' ñ'oom' na ñjoomitche' na m'aa' ts'om ts'a' ndo' macu'xe'na' ñomtiuu na m'aa' ts'om ts'a'. ¹³ Na cha'tso na jnda tqe' Ty'oots'om, tjaa mei'cwii na nddaq nncwenty'iu jo nnoom, ee cha'tsoñ'e' m'a'na xueena' jo nnom nque' na nñequiandyo cwenta.

Jesús cwiluiñê tyee na tjacantyja na cwiluiit'mañe

¹⁴ Nquii Jesús Jnda Ty'oots'om cwiluiñê tyee na tjacantyja cwentaaya. Jnda tjaque'e' cañoom'luee, jo' chii maca'na' na caljoo'ndyotyaa'ya cantyja 'naa' na cwila'yulya n'oo'ya ñ'e'ñê. ¹⁵ Ee m'aa' na wi' ts'oom jaa cha'tso na tijo'ndyo na la'xmaa'ya. Ee teinoom cha'tso na mach'eena' xje' jaa na cwila'tjoondyo nnom Ty'oots'om, saq mei'cwii ticatsetjooñê. ¹⁶ Jo' chii ñequio na t'ma'ya n'oo'ya calacandyoo'ndyo tio 'naa' Tsotyaa'ya Ty'oots'om cha nnto'ñoo'ya na wi' ts'oom jaa ñequio naya na matseixmaa' na nnteijndeiina' jaa quia na maca'na'.

5

¹ Cwitjeii'ndye nn'a' cwii ts'a' na nluuiñê tyee na tjacantyja cwiluiit'mañe quii'ntaa'na. Cwity'iomna ts'iaa' jom na mei'ntyjee'e' jo nnom Ty'oots'om cwentaana, na nñequiaa tsa'ñee' 'na' na cwiñequiana nnoom ñequio quioo' na cwila'cwjeena na cwila't'maa'ndyena jom. ² Ndo' nc'e juu tyee'ñee' ñecwixje' matsetjooñê cha'xje' joona, jo' chii nddaq nc'oom na wi' ts'oom nc'iaa'a' na leicala'no'na chiuu waa na matsa'ntjom Ty'oots'om nc'e mati jom cwiluiñê ts'a' na matsetjooñê, ³ ndo' nc'e na matseixmaa' na ljo', jo' chii matseicue'e' quioo' na mañequiaa' nnom Ty'oots'om cwentaa jnaa'a' cha'xje' mati cwentaa nn'a' tmaa' na matseixmaa'.

⁴ Mei' tjaa 'ñee' juu na cwe' l'ue che'nguii ts'om na caluiit'mañe na nnc'oom ts'iaa' tyee'ñee'. Maxje' nquii Ty'oots'om nnty'ioom ts'iaa'ñee' juu cha'xje' na ty'ioom juuna' Aarón. ⁵ Maluaa' waa cantyja 'naa' Cristo, nchii ty'iomñe che'nque' ts'iaa' na cwiluiñê tyee na tjacantyja, nquii Ty'oots'om seit'maa'ñe jom na catseixmaa' ts'iaa'ñee', ee manquityee' toom:

'U cwiluiindy' jndaaya.

Xuee je' majndaa' na cwiluiindy' tsoty'e'.

⁶ Ndo' mati waa cwiiche' ñ'oom'm na teiljeii na matsoom:

'U ñequii'che' na cwiluiindy' tyee cha'xje' ts'iaa' na tyotseixma' Melquisedec.

⁷ Xje' na tando' Cristo nnom tsjomnancue jdeii tyotseinei' nnom Ty'oots'om, hasta tyoquiaa ndaanoom na tyoch'ee' ty'oo nnom nquii na waa najndei na matseixma' na tintseicuee'na' jom na tyuaa', ndo' nc'e na tyotseicaña', jo' chii jndii Ty'oots'om ñ'oom 'ñom. ⁸ Ndo' nc'e na luaa', meii' na cwiluiñê Cristo Jnda Ty'oots'om saq ljeii' na tca'na' na catseicandaq'ñê jo nnom, ⁹ ndo' cwii na jnda tqe'na' na cwiluiñê na candaq'ñê, seijndaa'ñena' na cha'tso nn'a' na cwila'candaq'ndye joo nnoom, mañequiaa' na la'xma'na na ticantycwii na cwicalui'nmaa'ndyena ¹⁰ ee tqe' Ty'oots'om jom tyee na tjacantyja na cwiluiit'mañe, cha'na ts'iaa' na tyotseixma' juu tyee Melquisedec.

Waa na teincuu' xe' macwji'ñe ts'a' na matseyoom'm

¹¹ Jndye ñ'oom niom na matsona' na catsjoo'ya ndaa'yo' cantyja 'naa' ts'iaa' na matseixma' tyee'ñee' saq mach'eena' na jndei'na' na nntseiteincog'a juuna' ndaa'yo' ee 'o jee' nc'uaa' cwila'no'yo'. ¹² Jaach'ee xuee cwila'yulyo' ñ'e' Ty'oots'om, jo' chii matsona' na je' cwiluiindy' nn'a' na cwiit'mog' ñ'oom' Ty'oots'om ndaa' nt'omche', saq 'o ndicwa' maca'na' na catseinei'xco ts'a' ndaa'yo' ñ'oom'm na tijndei'tina' na nntsei'no' ts'a', 'o ndaatsuu maca'na' nchii nantque na candaq'. ¹³ Ndo' nn'a' na cwe' ndaatsuu maca'na' joo, matseijomna' joona cha'cwijom yo'ndaa na ndicwa' cwiinte'i, ti'naa' na'ñee' na ntjei'na cwenta cantyja 'naa' ñ'oom na jndei'tina'. ¹⁴ Saq nantque na candaq', tseixma' juuna' cwentaa nn'a' na candaq' cwila'no' ñ'oom' Ty'oots'om. M'aa'na' cwentaa nn'a' na ya cwitjeii' cwenta yuu na maty'iomyana' ndo' yuu na ticat'iomyana'.

6

¹ Jo' chii tsatsatyaaya naquii' ñ'oom' Ty'oots'om cha nla'xmaa'ya nn'a' na jnda tqeiee n'om. Ca'ndyaaya cwii ntjya ñ'oom na cwe' we'yandyo na cwiit'mog' nn'a' cantyja 'naa' Cristo, nchii macandaq' tomti nlanaa'ya ñ'oom na calcwe' ts'om ts'a' jnaa'a', ndo' mati ñ'oom na cwji'ñe ts'a' cantyja na mach'ee' na titseicantyyaa' ts'oom na cantyja 'naa' jo'

nlui'n'maaⁿñê, ndo' ñ'oom na macaⁿna' na catseyu'ya ts'om ts'aⁿ ñ'eⁿ Ty'oots'om, ² ndo' ñ'oom cantyja 'naaⁿ na cwiwits'oomndye nn'aⁿ, ndo' ñ'oom cantyja 'naaⁿ na cwitioo nn'aⁿ lueena nacjoo' x'iaana quia cwitaⁿ nn'aⁿ na cwil'uee'ñe Ty'oots'om juu, ndo' ñ'oom cantyja 'naaⁿ na cwitando'xco nn'aⁿ na jnda tja ndo' ñ'oom cantyja 'naaⁿ na ticantycwii na nnt'uiwi'na' nn'aⁿ na nncu'xeⁿ Ty'oots'om. ³ Ndo' xeⁿ ññequiaa Ty'oots'om na nnt'moⁿyâ ndaa'yo' ñ'oom na nnteijndeiina' na nntseiqueeñena' n'om'yo' cantyja 'naaⁿaⁿ, maxjeⁿ n'l'aayâ.

⁴ Ee nn'aⁿ na cwila'jomndye cantyja 'naaⁿ nquii na cwiluiñe naxuee ndo' jnda jliuna na juu na mañequiaa Ty'oots'om na cwicandaana, jeeⁿ ya juu jo' ndo' cwito'ñoomna Espíritu Santo, ⁵ ndo' jnda jliuna na jeeⁿ ya ñ'oom' Ty'oots'om ndo' najndei na cwiluiñe cha'waa ndyu ndo' ndyu na cwindyona', ⁶ ndo' jnda na tajnaaⁿ na cha'tso nmeiⁿ, xeⁿ cwitjeii'ndyena cantyja 'naaⁿ Ty'oots'om, xondaq nlcwe'nnda' n'omna, ee na luaa' l'ana cwity'oomxcona Jnda Ty'oots'om ts'oom'naaⁿ na cwilui'jnaaⁿñê ndaa' cha'tso nn'aⁿ. ⁷ Nn'aⁿ na luaa' la'xmaⁿ, matseijomna' joona cha'na tyuaa na ya cwiwicanda' ndaaluaa' na cwiquioo cjoon'a', xeⁿ ya cwiwe' ntjom na nleil'uee'ñe ts'aⁿ na tyoch'ee ts'iaaⁿ, ma'moⁿna' na matio'ñaⁿñe Ty'oots'om tyuaa'ñeeⁿ, ⁸ saq xeⁿ cwe' n'oomnioom ñequio l'oⁿioom cwi'oom tyuaa'ñeeⁿ, cwiwitquioo' na maju'wi' Ty'oots'om tyuaa'ñeeⁿ ndo' na macanda' njñom ts'aⁿ chom juuna'.

Mateijndei ñ'oom' Ty'oots'om na cwiljoo'ndyotyaa'ya

⁹ Saq 'o nn'aⁿya na jeeⁿ wi' n'oⁿyâ, meiiⁿ na luaa' waa ñ'oom na cwil'uuyâ ndaa'yo', jndaa'ya nquiuuyâ na titseijomna' 'o cha'na tyuaa na til'uena'. Niom na cwit'moⁿna' na m'aⁿyo' nato na macwji'n'maaⁿñe Ty'oots'om nn'aⁿ. ¹⁰ Ee Ty'oots'om cwiluiñe na maty'iomyana', meiⁿ xocatsuu' ts'oom na jnda nquii'yo' jom na ñeteijndei'yo' nn'aⁿ na cwila'yu' ñ'eⁿñê ndo' ndicwaⁿ cwil'a'yo' na ljo'. ¹¹ L'ue n'oⁿyâ na cwii cwiindyo' 'o hasta xuee na macanda' ñequii'cheⁿ nnt'moⁿyo' na m'aⁿyo' na wi' n'om' ntyjee'yo' na cwila'yu' cha nda'yo' juu na cwiicantyyaa' n'om'yo' nnom Ty'oots'om. ¹² Til'ue n'oⁿyâ na nnc'om'yo' na ntqueⁿyo' saq calajnda'yo' na nluii'ndyo'tyeⁿyo' cha'xeⁿ tyol'a nn'aⁿ na tyoñ'omt'maaⁿndyena n'omna na nnto'ñoomna cha'tso na jnda tso Ty'oots'om na ññequiaaⁿ ndaana.

¹³ Quia na tso Ty'oots'om ñ'oom nnom Abraham waa na nnts'aaⁿ, tjaa 'ñeeⁿ cwiicheⁿ na t'maⁿti cwiluiñe cha'na jom na cantyja 'naaⁿ xuee' juu nndaq nntseyeⁿtyeeⁿ ñ'oom'm. Jo' chii tqueⁿtyeⁿñe cheⁿnqueⁿ ñ'oom'm nnom tsaⁿñeeⁿ.

¹⁴ Tsoom nnom: "Na mayuu'cheⁿ t'maⁿ nntio'naaⁿndyo 'u ndo' nnts'aa na nlejndyendye nn'aⁿ tsjaaⁿ 'naⁿ na nncjawintyoo'." ¹⁵ Tyom'aaⁿ Abraham na jeeⁿ t'maⁿ ts'oom na ñeteinom'm na nluii na ljo', ndo' jnaaⁿaⁿ cha'xeⁿ na tso Ty'oots'om nnoom. ¹⁶ Quia na ntyjaa' ts'om ts'aⁿ na cala'yu' nn'aⁿ na nntseicandaqⁿñê ñ'oom na jnda tsoom nnom cwii x'iaaⁿaⁿ na nnts'aaⁿ, malcweeⁿeⁿ nquii Ty'oots'om na queⁿya cwenta na nchii cantu matseineiⁿ. Ndo' na ljo' mach'eeⁿ, meiⁿchjoo xonquiaana' na nntseineiⁿti ts'aⁿ cantyja 'naaⁿ ñ'oom'ñeeⁿ. ¹⁷ Jo' chii l'ue ts'om Ty'oots'om na nleitquioo'ya ndaa' nn'aⁿ na manto'ñoomna juu na ndaana na jnda tsoom na nnto'ñoomna, ee na nntseicandaqⁿñê ñ'oom na jnda tqueⁿtyeeⁿ, meiⁿ xocatseichueeⁿeⁿ ñ'oom na jnda tsoom. Jo' chii cha na m'moⁿna' na mayuu' juu ñ'oom'ñeeⁿ, seityeⁿñê cheⁿnqueⁿ ñ'oomtyeⁿ nacjoom'm. ¹⁸ Cantyja 'naaⁿ we nnom ñ'oommeiiⁿñe na xocwijnnyoona' meiⁿ xonquii'nn'aⁿ Ty'oots'om cantyja 'naaⁿ joona', jaa cwito'ñooⁿya cwii na mañequiaana' na t'maⁿ n'oⁿyâ na xotseichuii'na' n'c'e cwila'quit'maⁿ n'oⁿyâ juu na cwiicantyyaa' n'oⁿyâ jom. ¹⁹ Ndo' juu na m'aaⁿya na cwiicantyyaa' n'oⁿyâ jom, matseixmaⁿna' cwii na tyeⁿ matseijona' añaⁿaa'ya cantyja 'naaⁿaⁿ. Juu jo' meiⁿ tixocatyuii'na', m'aaⁿ ndo' m'aaⁿna'. Macjaquiee'na' naxeⁿ liaa na ntyja quii' wats'om cañoom'luee, ²⁰ yuu na jnda tjaquiee' Jesús cantyja 'naaⁿya. Ndo' na luaa', maqueⁿna' jom na cwiluiñe tyee na tjacantyya cantyja 'naaⁿya, na mañecwii ts'iaaⁿ matseixmaaⁿ cha'xeⁿ ñeseixmaⁿ Melquisedec.

7

Jesús matseixmaaⁿ ts'iaaⁿ tyee cha'xeⁿ Melquisedec

¹ Nquii Melquisedec tyom'aaⁿ rey ndaa' nn'aⁿ tsjoom Salem ndo' mati tyotseixmaaⁿ tyee cwentaa' Ty'oots'om na m'aaⁿ na ndyeticheⁿ. Quia na jndyolcwe' Abraham jnda na tantjoom tia' ñ'eⁿ nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwitsa'ntjom, tjacatjomñe Melquisedec jom, tcaⁿ tsaⁿñeeⁿ na catio'naaⁿñe Ty'oots'om jom. ² Ndo' cha'tso 'naⁿ na tjei' Abraham luee nn'aⁿ ñ'eⁿ na s'aaⁿ tia', tquiaaⁿ diezmo cantyja 'naaⁿ joo jo' nnom Melquisedec. Xuee' Melquisedec ma'moⁿna' na cwiluiñe ts'aⁿ na matsa'ntjom cha'xeⁿ na maty'iomyana' ndo' xuee' tsjoom Salem ma'moⁿna' na tjaa tia' nn'aⁿ tsjoom'ñee, jo' ma'moⁿna' na tyoluiñe ts'aⁿ na ya matsa'ntjom naⁿñeeⁿ na tjaa tia' cachona. ³ Tijndaa' meiⁿ tsotyeeⁿ, meiⁿ tsoñeeⁿ, meiⁿ

cwaaⁿ nn'aⁿ tsjaaⁿ na tuiiñê. Tijndaa' cwaaⁿ na tuiiñê, meiⁿ cwaaⁿ na tueeⁿeⁿ. Ndo' na ljo' ñequii'cheⁿ matseijomna' jom cha'na nquii Jnda Ty'oqts'om, ñequii'cheⁿ matseixmaaⁿ tyee.

⁴ C'oom' n'om'yo' na jeeⁿ t'maⁿ tyoluiiñê Melquisedec na nquii weloo welooya Abraham, cha'tso na tjeiiⁿeⁿ luee nn'aⁿ na ñequio s'aaⁿ tia', tquiaaⁿ diezmo nnom. ⁵ Cautyja 'naaⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, nquiee ntyee na cwiluiindyee tsjaaⁿ Levi na jndyowicantjyoo', matsa'ntjom ljeii'ñeeⁿ na quia nn'aⁿ judíos diezmo ndaana, meiiⁿ na nn'aaⁿndyena ndo' mati cwiluiindyee ntyee'ñeeⁿ tsjaaⁿ 'naaⁿ Abraham. ⁶ Saaⁿ juu Melquisedec, meiⁿ nchii cwiluiiñê tsjaaⁿ Levi jom, to'ñoom cwenta diezmo l'q Abraham, tsaⁿ na jnda tso Ty'oqts'om nnom chiuu nnts'aaⁿ. Ndo' tcaⁿ Melquisedec na catio'naaⁿñe Ty'oqts'om Abraham. ⁷ Ee ñ'oom na mayuu' ts'aⁿ na t'maⁿti cwiluiiñê matio'naaⁿñê ts'aⁿ na cjeti tseixmaⁿ. ⁸ Cautyja 'naaⁿ na waa quii'ntaaⁿ nn'aⁿ judíos, nn'aⁿ na cwito'ñoom diezmo, joona nn'aⁿ na cwiwje, saaⁿ ñ'oom' Ty'oqts'om na jnda teiljeii matseinei'na' cautyja 'naaⁿ Melquisedec na cha'cwijom na ndicwaⁿ wanoom'm. ⁹ Jo' chii ndaaⁿ nntso ts'aⁿ na joo ntyee na la'xmaⁿna tsjaaⁿ Levi na je' cwito'ñoomna diezmo, mati tqiana diezmo cautyja 'naaⁿ nnom Melquisedec nc'e nquii Abraham. ¹⁰ Ee quia na tquiaa Abraham diezmo nnom Melquisedec xjeⁿ na tjacatjomñe tsaⁿñeⁿ jom, meiiⁿ na tyooluiiñê Levi saaⁿ cautyja na macwji' Ty'oqts'om cwenta, nc'e nquii Abraham, jo' maty'iomna' na tquiaa Levi diezmo.

¹¹ To'ñoom nn'aⁿ Israel ljeii na matsa'ntjomna' cautyja 'naaⁿ ntyee tsjaaⁿ Levi na joona tsjaaⁿ Aarón na jndyowicantjyoo'. Quia jo' ts'iaaⁿ na ñel'a ntyee'ñeeⁿ, xeⁿ ndaaⁿ nlqueⁿna' ts'aⁿ na candaaⁿñe jo nnom Ty'oqts'om, maxjeⁿ taxocaⁿna' na nnc'oom cwiicheⁿ tyee na nchii cha'na ts'iaaⁿ na ñeseixmaⁿ Aarón saaⁿ nlcaⁿna' cwii tyee na nntseixmaⁿ ts'iaaⁿ cha'na juu na ñeseixmaⁿ Melquisedec. ¹² Ee quia na cwileijndyoo ts'iaaⁿ na la'xmaⁿ ntyee, mati macaⁿna' na nlejndyoo ljeii na matseijndaa'ñena' ts'iaaⁿ na cwil'ana. ¹³ Ndo' nquii na cwiluiiñê na matsa'ntjom jaa na cautyja 'naaⁿ matseineiⁿ ñ'oom' Ty'oqts'om na teiljeii, jom tuiiñê tsjaaⁿ cwiicheⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ Israel, ndo' cautyja 'naaⁿ tmaaⁿñeeⁿ, tjaa meiⁿ ncwii ts'aⁿ na jnda ñet'oom tyee. ¹⁴ Ee maxjeⁿ majndaa'ya na nquii na cwiluiiñê na matsa'ntjom jaa, tuiiñê tsjaaⁿ tmaaⁿ Judá, ndo' quia seineiⁿ Moisés cautyja 'naaⁿ ts'iaaⁿ ntyee, ticwjaaⁿñê ñ'oom cautyja 'naaⁿ nn'aⁿ tmaaⁿñeeⁿ.

¹⁵ Ndo' majndaa'ya na ljo' quia cwiwitquioo' na juu tyee cautyja 'naaⁿya matseijomna' jom cha'na Melquisedec, ¹⁶ na nchii ñeseixmaaⁿ tyee nc'e na mawaa ljeii na matseijndaa'ñena' cwaaⁿ tsjaaⁿ nn'aⁿ nla'xmaⁿna ntyee, saaⁿ nc'e na waa najndeiⁿ na wando' na tijoom catyuii'. ¹⁷ Ee matso Ty'oqts'om na ljo' cautyja 'naaⁿ Cristo:

'U ñequii'cheⁿ matseixmaⁿ tyee

cha'xjeⁿ ts'iaaⁿ na tyotseixmaⁿ Melquisedec.

¹⁸ Jo' chii ñ'oom na teijndaa'jndyee na tyotsa'ntjomna', 'ndiina', nc'e na tijndeiina' na nlui'n'maaⁿñe ts'aⁿ cautyja 'naaⁿna', ticwil'uena'. ¹⁹ Ee ljeii na tqueⁿ Moisés meiⁿ cwii ts'aⁿ tiqueⁿna' na candaaⁿñe jo nnom Ty'oqts'om. Saaⁿ waa cwiicheⁿ na matseinoomñe juuna' na la'xmaaⁿya cwii na candaaⁿti na mañequiaana' na cwicantjyaa' n'ooⁿya na cautyja 'naaⁿ juu jo' matseicandyoo'ñena' jaa na m'aaⁿ Ty'oqts'om.

²⁰ Ndo' t'moqoⁿ na mayuu' na ljo' nc'e ñ'oomtyeⁿ na seineiⁿ. Nt'omcheⁿ ntyee na ñet'om, quia na t'omna ts'iaaⁿ, tjaa'naⁿ ñ'oomtyeⁿ tuaa cautyja 'naaⁿna. ²¹ Saaⁿ cautyja 'naaⁿ Ta Jesús ty'iomna' ts'iaaⁿ tyee jom ñequio ñ'oomtyeⁿ ee matso ñ'oom' Ty'oqts'om na teiljeii:

Nquii na matsa'ntjom seineiⁿ ñ'oomtyeⁿ

meiⁿ xotseichueiiⁿeⁿ na seitoom:

“U ñequii'cheⁿ nntseixmaⁿ ts'iaaⁿ tyee cha'xjeⁿ ts'iaaⁿ na tyotseixmaⁿ Melquisedec.”

²² Nc'e juu ñ'oomtyeⁿwaa', ma'moⁿndyeyuna' na Jesús waa ñ'oom na candaaⁿti cautyja 'naaⁿaⁿ, nchiiⁿ juu na tyowaajndyee. ²³ Jeeⁿ jndyendyee ntyee na tyom'aⁿ najndyee, ee le-icaljooⁿndyee ts'iaaⁿñeeⁿ nc'e na tyowjena, ²⁴ saaⁿ nc'e na ticue' Jesús, jo' chii tjaaⁿna' cwiicheⁿ ts'aⁿ tjaquiee' ts'iaaⁿ tyee na matseixmaaⁿ. ²⁵ Jo' chii candaaⁿya ndaaⁿ nncwji'n'maaⁿñê cha'tsondyee nn'aⁿ na cwila'candyooⁿndyena na m'aaⁿ Ty'oqts'om cautyja 'naaⁿaⁿ, ee ticantycwii na wanoom'm ndo' na macaaⁿ nnom cautyja 'naaⁿna.

²⁶ Jo' chii candaaⁿya cwiluiiñê Jesús tyee na tjacautyja na macaⁿna' jaa. Jom lju' ts'oom, tyootseitjooñê, juu na cwajndii tjaa'naⁿ na t'aa'na' jom, tiquich'eeⁿ cha'na cwil'a nn'aⁿ jnaⁿ, je' matseit'maaⁿñena' jom nandyeti cañoom'luee. ²⁷ Meiⁿ ticaⁿna' na cats'aaⁿ cha'na tyol'a nt'omcheⁿ ntyee na tjacautyja tyoluii't'maⁿndyee, na 'io ndii 'io tyola'cwjeena quioo' na tyoñequiana jooyo' nnom Ty'oqts'om, najndyee cwentaa jnaaⁿ nquieena ndo' nda jo' mati cwentaa jnaaⁿ nn'aⁿ. Saaⁿ xuii' na s'aa Jesús, ñejomndii' tquiaaⁿñe cheⁿnqueⁿ na tueeⁿeⁿ, cwii na macandaa. ²⁸ Ljeii na tqueⁿ Moisés tqueⁿna' nn'aⁿ ts'iaaⁿ ntyee na ticandaa' la'xmaⁿna. Saaⁿ ñ'oom na ndaⁿquia tqueⁿtyeⁿ Ty'oqts'om maty'iomna' ts'iaaⁿ nquii Jnaaⁿ na tjaa yuu ntycwii na tseixmaaⁿ na candaaⁿñê.

8

Jesús cwiluiñê na matioom'ñê ñ'oom cwentaaya

¹ Cautyja 'naa' ñ'oomwaa na matseina' cautyja 'naa' ntyee, luaa ñ'oom na t'ma'ti tseixma'na' na cha'tso. Cristo matseixmaa' tyee na tjacantyja na cwiluiit'ma'ñê cwen-taaya. Jnda' tjaa' cañoom'lueeche'. Je' mawacatyee' ntyjaa' ts'o' Ty'oqots'om ntyjaya na macwiluiit'ma'ñê, ² na mamandi'ntjoom naquii' yuu na tjacantyja na lju' tseixma'na', juu na s'aa nquii Ty'oqots'om, nchii nn'a' l'a jo'.

³ Cwii cwii tyee na tjacantyja na t'ma' cwiluiñê cwity'ioomna ts'iaa' jom na nntseicue'ne' quioo' ndo' na ñequiaa' jooyo' nnom Ty'oqots'om cwenta' nn'a'. Nc'e na luaa', mati tca'na' na waa na ñequiaa' Jesucristo. ⁴ Xe' na ndi m'aa' tsjoomnancue, mei' xoc'oomna' jom na nntseixmaa' tyee, ee m'a' ntyee ljoofne' na cwinequia quioo' nnom Ty'oqots'om cha'xje' matseijndaa'ñê ljeii na tqe' Moisés. ⁵ Wats'om yuu na cwindye'ntjom ntyee'ñee', cwe' tseixma'na' ncwaa' na jlui'tsjaa' juu na waa cañoom'luee. Nquiuuyaaya na cwe' ncwaa' jo' ee quia to' Moisés na nnts'aa' wats'omliaa, matso Ty'oqots'om nnoom: "Que' que' cwen'ta na catsa' juuna' cha'xje' na t'mqo'ya njom' quia t'oom' sjo' Sinai." ⁶ Saa' nquii tyee na tjacantyja cwentaaya, mach'ee' ts'iaa' yuu na xcweti cwiwit'maa', matseijoom nn'a' ñequio Ty'oqots'om nc'e cwii ñ'oomtye' na xcwetina', na cajndati ñ'oom chuuna' na tso Ty'oqots'om na nntseicanaa'.

⁷ Juu ñ'oomtye' na seijndaa'ñê jndyee Ty'oqots'om, xe' tqe'na' na candaq'ndye nn'a', quia jo' tíca'na' cwiiche' ñ'oom. ⁸ Saa' ljeii Ty'oqots'om na juu ñ'oom'ñee' tíque'na' nn'a' na candaq'ndye jo nnoom, jo' chii tsoom:

Matso nquii Ta: Mancue'ntyjo xje'

na nlqaa'xcq' ñ'oomtye' ñequio nn'a' Israel ndo' ñequio nn'a' Judá.

⁹ Juu ñ'oom'ñee' tixotseijomna' ñequio ñ'oomtye' na seijndaa'ndyo ñequio weloona, quia na t'uiya lueena

na tjeii'a jooona ndyuaa Egipto;

saa' nc'e na tícala'candaq'ndyena ñ'oom'ñee',

jo' chii 'ndiya jooona, luaa' matso nque' na matsa'ntjoom.

¹⁰ Juu ñ'oomtye' na nntseijndaa'ndyo ñequio nn'a' Israel

quia na nncue'ntyjo xje',

luaa' nntseixma'na' matso nquii na matsa'ntjom:

Ñ'oom 'na'ya na matsa'ntjomna', nncwjaa'ndyo jooona' naquii' nque'na,

ndo' nntseiljeiya jooona' naquii' n'omna.

Ja nntseixma'ya Ty'oqots'om cwentaana

ndo' jooona nla'xma'na nn'a'ya.

¹¹ Quia ljo'che' tixoca'na' na ca'mqo' cwii cwii ts'a' ndaa' nc'iaa',

oo ndaa' nn'aa'na' oo ndaa' nt'omche',

cha nnta'jnaa'na nque' na cwiluiñê na matsa'ntjoom,

ee xje'ñee' cha'tsondye nn'a' nnta'jnaa'na ja,

meii' ts'a' na tit'ma' cwiluiñê, meii' ts'a' na tjacantyja na matsa'ntjom.

¹² Ndo' natia na cwil'ana nntseit'ma' ts'oq'

ndo' xocañjomti ts'oq'ya jnaa'na.

¹³ Quia na matseinei' Ty'oqots'om cautyja 'naa' cwii ñ'oomtye' xco, ma'mqo'na' na jnda' tqúeeñe' ñ'oom na tyowaa jndyee ndo' juu na jnda' tqúiee tseixma'na', mawaa xje' na nntsuuna'.

9

Wats'om tsjoomnancue ndo' wats'om cañoom'luee

¹ Juu ñ'oomtye' na tqe'ndyee Ty'oqots'om ñequio nn'a' Israel, jndaa' seijndaa'ñena' chiuu nla't'maa'ndyena jom ndo' na nl'ana cwii w'aaliaa. ² Juu cuarto na cwe' we'yandyo cautyja 'naa' w'aaliaa'ñee' tyomeintyjee' xjo na tyocantyyoo chom ndo' ñ'e' cwii mei'sa yuu na tyocantyyo ntyoo'. Cuarto'ñee' jndyuna' Cuarto Lju'. ³ Naxe'na' liaa na ntyja na jnda' we, tyowaa cwiiche' cuarto na jndyuna' na Lju'tiche' Tseixma'. ⁴ Naquii' cuarto'ñee' tyowaa tio s'om caya' yuu tyola'co ntyee suu ndo' cwii castom na tcweeñ'e'na' s'om caya'. Ts'om castom'ñee' tyowaa cwii xuua na tuuina' ñ'e' s'om caya' na too'che' ñjom maná ndo' mati ñ'e' ts'oom l'eii 'naa' Aarón na jnde'i'na' ndo' ñjom lcaa' ljo' na chona' ljeii ñ'oomtye' na seijndaa'ñe Ty'oqots'om ñ'e'ndyena. ⁵ Nacjoo' castom'ñee' tyocantyyo we querubines na tuui ñequio s'om caya'. Jooona' cwit'mqo'na' na m'aa' Ty'oqots'om ñequio nn'a'. Ndyeyu nacjoo' tscaa' na tã' ndyoo castom'ñee', tjom lquii querubines'ñee' yuu cwiñequia ntyee nioom quioo' na jnda' jla'cweena cha catseit'ma' ts'om Ty'oqots'om jaa nn'a' Israel. Jndye

ñ'oom maniom na cwit'mooq' cwii cwii nmei'ñ, saq tica'na' na nlanaa'yâ cantyja 'naa' joona' na maje'ndyo.

⁶ Quia na jnda tejndaa' cha'tso nmei'ñ, nquiee ntyee 'io ndi 'io tyo'ooquie'na cuarto na we'yandyo na tyol'ana ts'iaa' na la'xma'na. ⁷ Saq cuarto na jnda we, macanda tyo'jaaquiee' nquii tye na tjacantya cwiluiit'ma'ñe, ndo' ñejom ndii' na cwii cwii chu. Tyo'jaachom nioom quioo' na cwila'cwjee nn'a' na cwila't'maa'ndyena Ty'ooots'om. Niom'ñee' tyoñequiaa' cwentaa' jnaa'ñ nque' ndo' mati cwentaa' jnaa' nn'a'. ⁸ Ndo' na luaa' tuaa, ma'mo' Espiritu Santo na yoche' na tyowaa wats'om liaa'ñee', ticwanaa' na nncjaquiee' mei'quia ts'a' cuarto na lju'tiche' tseixma'na'. ⁹ Cha'tso nmei'ñ la'xma'na' cwii na ma'mo'na' ndaaya ncuue meii'ñe, ee 'na' na tyoñequia nn'a' ñequio quioo' na tyola'cwjeena na cwila't'maa'ndyena Ty'ooots'om, ts'iaa'ñee' ticandaa' nluque'na' joona na la'xma'na na canda'ndyena jo nnom Ty'ooots'om. ¹⁰ Ñ'oom'ñee' cwe' t'uiina' cantyja 'na' na cwicwa'na ndo' na cwiwena ñequio nt'omche' nnom na maque'lju'na' joona. Saq cwe' tomti la'xma'na' cwii na matsa'ntjomna' chiuu na nc'omma, ndo' joo ñ'oommei'ñ ñequi'che' tyowaa najndana' hasta xje' na seichuii' Ty'ooots'om chiuu nla't'maa'ndye nn'a' jom.

Nioom' Cristo

¹¹ Saq jnda jndyo Cristo na cwiluiiñe tye na tjacantya cantyja 'naa' cha'tso naya na maniom. Juu wats'om yuu na mand'i'ntjoom, yati ndo' canda'ñ tseixma'na', mei' nchii nn'a' l'a juuna' ee nchii tseixma'na' cantyja 'naa' tsjoomnancue. ¹² Jnda tjaque'ñe' yuu na lju'tiche' wats'om cañoom'luee, saq nchii cha na ñequiaa' nioom canch'ioo ñequio nioom quioo'ndyo nch'u, jom tquiaa' nioom' nque', mei' tica'na' na nnts'aannaa'na' na ljo' ndo' nc'e jo', seijndaa'ñe na la'xma'na' na ticatycwii na cwicalui'n'maa'ndyo. ¹³ Ñ'oom na mayuu' quia tyolacandandyee ntyee nioom quioo'ndyo ñequio nioom canch'ioo nacjo nn'a' ñequio tsjaa' na tcoñe casondyecu, tyowaa najndei na tyola'xma' ts'iaa'mei'ñ na tque' lju'na' nn'a' cha ndaa' nla't'maa'ndyena Ty'ooots'om. ¹⁴ Ndo' nc'e na luaa' waa, juu nioom' Cristo mat'ma'tti waa najndei na matseixma'na', ee cantyja 'naa' najndei na matseixma' Espiritu Santo na ticatycwii na m'aa', Cristo tquiaa'ñe che'nyee' nnom Ty'ooots'om na seijomna' jom cha'na quioo' na canda'ñe ndo' nioom' jom matseilju'na' na m'aa'ntye' n'oo'ya cantyja 'naa' joo ts'iaa' na wjaachuuna' jaa na nncwjaaya cha ndaa' ndya'ntjoo'ya nnom Ty'ooots'om na wando'.

¹⁵ Nc'e na luaa', tquiaa'ñe Cristo na tuee'ñe' cha cantyja 'naa' cwii ñ'oom xco na matseijndaa'ñe ndaa' nntseitjoom nn'a' ñequio Ty'ooots'om, ndo' na ljo' ndaa' nntseit'ma' ts'oom nn'a' jnaa'na na ñel'ana quia tyom'a'na nacje 'naa' ñ'oomtye' na tyowaajndyee ndo' cha joo nn'a' na ma'ma' Ty'ooots'om ndaa' nnto'ñoomna juu naya na tijoom ntycwii na jnda tsoom na ñequiaa' ndaa' na'ñee'. ¹⁶ Quia matseiljii' ts'a' tsoom na matseijndaa'ñe'na' cwii na l'ue ts'om, ñ'oom na chuu tsoom'ñee', tjaa'na' najndeiina' yoche' na ndicwa' wando' tsa'ñee'. ¹⁷ Ee tsoom na seiljei' ts'a' na ma'mo'na' chiuu waa na matseijndaa'ñe, tjaa'na' najndei' tsoom'ñee' yoche' na wando' tsa'ñee', xe' jnda tuee'ñe' quia jo' waa najndei na matseixma'na'. ¹⁸ Nc'e na ljo', ñ'oom na teijndaa' najndyee mati tque'nyee'na' cwe' ñ'e' nioom quioo'. ¹⁹ Ee quia na jnda sei'naa' Moisés cha'tso ljei na matsa'ntjomna' ndaa' nn'a' Israel, quia jo' seityee' soo wee cwii ts'oom hisopo, seicana'na' soo'ñee' quii' nioom catsondyench'u ñequio nioom canch'ioo na tjoom'na' ñ'e' ndaatioo, jnda jo' seicanda'ñe' niom'ñee' tsoom na chuu ljeii'ñee' ndo' mati nn'a' Israel. ²⁰ Ndo' tsoom ndaana: "Cantya 'naa' niom'waa ma'mo'na' na cwiljotyee' ñ'oom na matsa'ntjomna' na matseijndaa'ñe Ty'ooots'om ñ'e'ndyo'." ²¹ Ndo' mati seicanda'ñe' niom'ñee' wats'omliaa' ñequio cha'tso 'na' na cwiwil'ue jo' jo' na cwila't'maa'ndyena Ty'ooots'om. ²² Cantya 'naa' ljei na matsa'ntjomna', mandyo na cha'tsoti 'na' maque'lju'na' ñequio niom', ndo' xe' ticwe' niom', ticatseit'ma' ts'om Ty'ooots'om jnaa' nn'a'.

Tquiaa'ñe Cristo na tuee'ñe', jo' na matseiljoom'm jnaa'ya

²³ Ndo' na luaa', jo' chii tca'na' na cwe' nioom quioo' cha que'lju'na' joo 'na' na teil'ue quii' wats'omliaa' na joona' jlui'tsjaa'na' joo 'na' na niom cañoom'luee, saq joo 'na'ñee' tca'na' na cue' cwii na canda'ñe' ti. ²⁴ Ee Cristo, nchii tjaque'ñe' wats'om na ñel'a nn'a', cwii na cwe' jlui'tsjaa'na' wats'om na mayuu'che' na waa cañoom'luee. Jom tjaque'ñe' cañoom'luee yuu na matioom'ñe' ñ'oom 'naa'ya jo nnom Ty'ooots'om. ²⁵ Nchii tjaque'ñe' cañoom'luee na jndye ndii' na nncuee'ñe' cwentaa' nn'a', cha'xje' quich'ee' tye na cwiluitquieñe jo ndaa' nn'a' jndios na chu ndo' chu mawjaaque'ñe' cuarto na macanda na lju' tseixma'na' na ñequiaa' nioom quioo'. ²⁶ Ee xe' na ljo' tca'na', quia jo' jndye ndii' xje' na tque' Ty'ooots'om tsjoomnancue, nlca'na' na cue' Cristo. Saq ncuemei'ñ na mawjaantycwii cantyja 'naa' tsjoomnancue, ñejomndii' teitquioo'ñe' Cristo, na tquiaa'ñe' na tuee'ñe' na nntseicanoom'm jnaa' nn'a'. ²⁷ Ndo' cha'xje' na majndaa' na ñejom ndii'

nncwjaaya na cha'tsondyo, ndo' jndā jo' nncu'xeⁿ Ty'oqots'om jaa, ²⁸ maluaa' ñejomndii' na tquiaañe Cristo na tueeⁿeⁿ cha nntseinoom'm jnaaⁿ jndyendye nn'aⁿ. Ndā jo' nleitquioo'ñê na nnda we, nchii cwe' na nntseijndaa'ñê cantyja 'naaⁿ jnaaⁿ nn'aⁿ, saā na nncwji'n'maa'ñê nn'aⁿ na cwicantyyaa' n'om jom.

10

Ñejom tue' Cristo cwentaa cha'tsondye nn'aⁿ

¹ Juu ljeii na tqueⁿ Moisés matseijomna' juuna' cwe' cwii ncwaa^m joo naya na tseixmaⁿ Cristo na quia nnto'ñooⁿya, nchii tseixmaⁿna' cwii na nlqueⁿna' ts'aⁿ na candaā'ñe jo nnom Ty'oqots'om. Nc'e na luua', juu ljeii'ñeeⁿ tijoom candaā' nlqueⁿna' na candaā' la'xmaⁿ nn'aⁿ na chu ndo' chu cwilacandyoo'ndyena na m'aaⁿ Ty'oqots'om. ² Ee cantyya 'naaⁿ ljeii'ñeeⁿ, xeⁿ waa na nndaā' nlqueⁿna' ts'aⁿ na tjaa jnaⁿ tseixmaaⁿ, quia jo' jndā 'ndye nn'aⁿ Israel na cwila'cweena quioo' cha nntseit'maⁿ ts'om Ty'oqots'om jooa. ³ Saā nc'e na chu ndo' chu ñeja'cweena quioo' cha catseit'maⁿ ts'om Ty'oqots'om jnaⁿ na laxmaⁿna, na luua' ñel'ana yacheⁿ s'aana' na tjañjoom' n'omna na ndicwaⁿ laxmaⁿ na jnaⁿ, ⁴ ee tijoom jndaa nlu'ñe ts'aⁿ jnaaⁿaⁿ cwe' ee na cwiquioo nioom quiooⁿdyo ñequio canch'ioo.

⁵ Macwe' jo' quia jndyo Cristo tsjoomnancue, tsoom nnom Ty'oqots'om: Tileiquiaana' na nljoya ntyji' na cwe' quioo' cwila'cwjee nn'aⁿ, ñequio 'na' na cwiñe'quiaana na cwila't'maaⁿndyena 'u.

Jo' chii tquiaa' na ts'aⁿ ja cha nnc'iqo cwentaa nn'aⁿ cha nntseit'maⁿ ts'om' jnaⁿ na la'xmaⁿna. ⁶ Tineiⁿ na cwila'cona quioo' ñequio nt'omcheⁿ na cwil'ana naya 'U cha nndaā' nntseit'maⁿ ts'om' jnaaⁿna.

⁷ Jo' chii tsjoo:

“Luua ja Ta, waa ñ'oom na teiljeii cantyya 'naⁿya na matsona': 'U Ty'oqots'om, jndā jndyoo na nnts'aaya yuu na l'ue' ts'om', cha'xjeⁿ ñ'oom na teiljeii cantyya 'naⁿya nacjoo' libro.”

⁸ Najndyee tso Cristo na tineiⁿ Ty'oqots'om quioo' na cwila'cweena na cwila'cona nnom tio, ñequio nt'omcheⁿ nnom na cwil'ana naya jom meiiⁿ juu ljeii na matsa'ntjomna' ñequio najndeina' matsona' na cal'ana naljo'. ⁹ Jndā jo' tsoom: “Jndā jndyoo na nnts'aaya yuu na l'ue' ts'om'.” Ñ'oomwaa' ma'moⁿna' na matseyueeⁿeⁿ ñ'oom na cwila'cwjee nn'aⁿ quioo' cha nntseit'maⁿ ts'om jnaaⁿna ndo' macwjaa'ñê ñ'oom xco na jndā we na ñejom ndii' nncue' Cristo cwentaa jnaaⁿ nn'aⁿ. ¹⁰ Jndā tqueⁿ Ty'oqots'om jaa na lju' n'ooⁿya nc'e s'aa Jesucristo cantyya na l'ue' ts'oom, na tquiaañe che'nqueⁿ na tueeⁿeⁿ cwentaaya, ñejom tuui na ljo' cwentaa cha'tsondyoñ'aaⁿ.

¹¹ Ntyee cwentaa nn'aⁿ judíos na ñet'om nacje 'naaⁿ ñ'oom najndyee na tacatyeeⁿtyeⁿ, 'io ndi 'io mañe'joo mañe'joo ts'iaaⁿ tyol'ana na tyola'cweena quioo' cha nntseit'maⁿ ts'om Ty'oqots'om jooa. Saā tijoom candaā' na nntseicanduu' Ty'oqots'om jnaaⁿ nn'aⁿ cantyya 'naaⁿ jo'. ¹² Saā Cristo ñejom ndii' tquiaañê nnom Ty'oqots'om na cueeⁿeⁿ cha nndaā' nlu'ndyo cantyya 'naaⁿ jnaaⁿya. Jndā jo' tjawacatyeeⁿ ntyjaa' ts'o Ty'oqots'om ntyjaya yuu na matseit'maaⁿñena' jom. ¹³ Je' meinom'm hata xjeⁿ na nntsā' Ty'oqots'om nn'aⁿ na jndoo jom na nntseijomna' naⁿñeeⁿ cha'cwijom ts'oom na ntyjo nc'eeⁿ, ¹⁴ ee ñejom ndii' na tquiaañê na tueeⁿeⁿ, ndo' nc'e na ljo', juu na candaā' na maqueⁿna' na lju' n'om nn'aⁿ na cwicantyyaa' n'omna jom, ticantycwiina'. ¹⁵ Ndo' mati nquii Espíritu Santo macwji'yuu'ñê na ljo' ndaaya, na tsoom:

¹⁶ Nqueⁿ na matsa'ntjoom tsoom:

“Luua ñ'oom na nlquaaⁿxco ñ'eⁿ nn'aⁿ Israel jndā na tjacaa jndye ntyu. Nlquaaⁿya ñ'oom na matsa'ntjomna' quii' n'omna, ndo' nntseijeyia jooa' naquii' nqueⁿna.”

¹⁷ Jndā jo' tsotyeeⁿcheⁿ:

Meiⁿ xocjaañjoom'ti ts'ooⁿya jnaaⁿna ñequio natia na cwil'ana.

¹⁸ Jo' chii quia jndā seit'maⁿ ts'om Ty'oqots'om jnaaⁿ nn'aⁿ, tacaⁿtina' na cwiicheⁿ nncue'ndaⁿ.

Calacandyoo'ndyo na m'aaⁿ Ty'oqots'om

¹⁹ Jo' chii 'o nn'aⁿya na cwila'yuyoyo' ñ'eⁿ Ty'oqots'om, cwiñ'ooⁿt'maaⁿndyo n'ooⁿya na ndeyeu macwitsaaquiaa'a yuu na tseixmaⁿ na lju'ticheⁿ na m'aaⁿ. Ee nioom' Jesucristo mañequiaana' na wanaaⁿ na cal'aaya na ljo'. ²⁰ Cwitsquiaaya jo' jo' cantyya 'naaⁿ nato xco. Juuna' mañequiaana' na ticantycwii na wando' ts'aⁿ. Cristo seijndaa'ñê natowaa' quia na tjaa'ñe ts'aⁿ lantsa tsei'ntsqeeⁿeⁿ. Na luua' tjoom matseijomna' cha'cwijom quia na t'ioo' liaa tco na ñentyja yuu na tyowjaaquiee' tyee cuarto na macandā na lju'ticheⁿ. ²¹ Jesús cwiluiñê tyee cwentaaya na tjacantyya na cwiluiit'maⁿñê na matsa'ntjoom nn'aⁿ na cwiluiindyee cwentaa' Ty'oqots'om. ²² Jo' chii jndei'na' na cala'candyoo'ndyo na m'aaⁿ

Ty'oqts'om ñequio na xcwee'ya n'oq'ya, ñequio na canda'a'ya na cwila'yuy'a n'oq'ya ñ'e'ñê, ee jnda seilloom'm jaa naquii' n'oq'ya cha tinc'oq'ya na maco'tiana' nquiuyu'a na nnts'aantyjaa'a jom, na jnda tmaa' jaa na cha'waandyo ñequio cwii na matseijonna' ndaatoo lju'. ²³ Caljoo'ndyotyaa'ya ñequio ñ'oom na cwicantyjaa' n'oq'ya. Til'aaya na we waa cantyja 'naa'na'. Ee ñ'oom na jnda tso Ty'oqts'om ndaaya na nnts'aa', maxje' nntseicanda'a'ñê. ²⁴ Mati la'xmaa'ya na catejindei'ya nn'a'ya na cwila'yuy' cha na cantyja 'naa' jo' nntseiquee'na' n'omna na mati nnc'omna na wi' n'omna nc'iaana, ndo' na cal'ana yuu na ya. ²⁵ Tacal'aaya na ticala'jomndyo quia cwitjomndye nn'a' na cwila'yuy'. M'a' nn'a' na cwil'a na ljo' saa jaa quiaaya na t'ma' n'om cha'tsondye nn'a' na cwila'yuy'. Majndeitiche' je' na cwinty'iaaya na wjaawindyoo' na nncwjee'nda' nquii Ta Jesús.

²⁶ Ee xe' cwil'aaya na nla'tjoondyo nnom Ty'oqts'om ndo' macwita'jnaa'a' ñ'oom na mayuu', tjaa'na' cwiiche' nnom na nnc'o juuna' ñequiondyo cantyja 'naa' jna' na cwil'aatyaa'a. ²⁷ Xe' cwil'aaya na ljo', macanda' mei'ndoo'na' na nncu'xe' Ty'oqts'om jaa, ee waa cwii na matseicaty'uea' ee ncuua' chom na jee' w'ii na nnt'uiina' nn'a' na cwil'oo nacjoom'm. ²⁸ Tyowaa na teiyo na mei'quia ts'a' na tiñe'catseicanda' ñ'oom na tque' Moisés, cwe' ñequio ñ'oom ndyoo' meii' ñe'we ndyee' ts'a' na ntyjii na ljo' mach'ee' tsa'ñee', seijndaa'ñena' na cuee'ne'. Maxje' tjaa' ñee' nnc'oom na wi' ts'om tsa'ñee'. ²⁹ Nc'e na luua' waa, c'oom'ya n'om'yo' cwanti na wi'ti nntjom cwii ts'a' na matseyu' na mach'ee'ya jnaa'. Cha'cwijom macandyuee' Jnda Ty'oqts'om. Mach'ee' na ticuee' ts'oom na juu nioom' Jesús na maque'tye'na' ñ'oom xco na matseijndaa'ñê, s'aa' na cwe' cwantindyo niom'ñee' ndo' juuna' maque'na' jom na tseixmaa' cwentaa' Ty'oqts'om. Matseijnaa' tsa'ñee' nquii Espiritu na cwiluiñe' Ty'oqts'om na jom jee' wi' ts'oom juu. ³⁰ Ee manquiuyu'a na tso Ty'oqts'om: "Ja tseixma'ya na nntioom nn'a' n'oq'ya cantyja na cwila'tjoondyena. Cha'tso na nntjom, nnc'o nnts'aa' na nntioomna." Ndo' mati waa cwiiche' ñ'oom na tsoom: "Nquii Ta Ty'oqts'om nncu'xee' nn'a'na' cantyja na jnda jla'tjoondyena nnoom." ³¹ Jee' cwajndii nlc'o'wi'na' ts'a' na nncju'na' juu l'o Ty'oqts'om na wando'.

³² Cjaañjoom'ya n'om'yo' ncuee' na ñeindyocaana', quia na tq'yo' na cwila'yuy'yo' ñ'e' Ty'oqts'om, tyola'quiiyaya n'om'yo' na jee' wi' tyotjom'yo' na la'xma'yo' cwentaa'na'.

³³ Ñ'ee'ndyo 'o na tyocalui'jnaa'ndyo' l'a nn'a' ndo' na tyota'wi'na' 'o jo ndaa' nt'omche', ndo' nt'omndyo' 'o tyoteijndei'yo' nn'a'yo' na cwila'yuy' na teinomna nawi'ñee'. ³⁴ Mati t'om'yo' na wi' n'om'yo' nn'a'yo' na cwila'yuy' na too'ndyena w'aancjo, teijndei'yo' joona' na ñetca'na'. Ndo' quia tjeii' nn'a' 'na'yo' nc'e na cwila'yuy'yo', tyom'a'yo' na nei'yo' meii' na tjom'yo' na ljo'. Ee cwila'ng'yo' na cañoom'luee' waa cwii nnom na jndati tseixma'na', na tixontycwiina'. ³⁵ Jo' chii nc'e na juuna' jnda teinom'yo', tica'ndyenc'uaa'ndyo' na cwicantyjaa' n'om'yo' Ty'oqts'om, ee juuna' matseijndaa'ñena' na nnto'ñoom'yo' cwii na jee' jnda tseixma'. ³⁶ Maca'na' na cala'quii n'om'yo' nawi' na cwiwinom'yo'. Ee na nl'a'yo' na ljo', nla'jomndyo' ñequio na l'ue' ts'om Ty'oqts'om ndo' na ndaa' ñequiaa' na nnto'ñoom'yo' cha'tso na jnda tsoom na nnts'aa'. ³⁷ Ee waa ñ'oom'm na teiljeii' cantyja 'naa' Cristo na matsona':

Nque' na waa ñ'oom na nncwjee'ne',
mawaa mawaa xje' na nncwjee'cañoom.
Tayo mancwjee'ne'.

³⁸ Ts'a' na maqua' na tjaa' jna' tseixma',
nnc'oom cantyja 'na'ya nc'e na matseyu'ya ts'oom ñ'e'ndyo;
saa xe' lcwe'ntyaa'na' cantyja 'na'ya,
xoc'oq'ya na nei'ya jom.

³⁹ Saa jaa ticala'xmaa'ya cha'na nn'a' na cwitjeii'lcwee'ndye na cantyja 'naa' jo' cwitsu-
undy. Jaa la'xmaa'ya nn'a' na cwila'yuy'ya n'oq'ya ñ'e' Ty'oqts'om, ndo' na ljo' maquee'
jaa na cwicalui'n'maa'ndyo.

11

Matsona' na catseyu'ya ts'om ts'a' ñ'e' Ty'oqts'om

¹ Ts'a' na matseyu'ya ts'om ñ'e' Ty'oqts'om, majndaa'ya ntyjii na nlo'ñom ljo' na macantyjaa' ts'om jo nnoom. Ndo' mati maniom 'na' meii' na tyoonty'iaa ndaaya. ² Nc'e na tyola'yuy'a n'om weloo nn'a' Israel, jo' chii tjawee' ntyjii Ty'oqts'om ñ'e'ndyena.

³ Cantyja na cwila'yuy'ya n'oq' ñ'e' Ty'oqts'om, cwila'ng'o'na na tquee' tsjoomnancue ñequio tsjo'luee. Ndo' teil'uee'ñê 'na' na xocanda'a' nty'iaa' ts'a' joona' na tquee' 'na' na niom na cwinty'iaaya je'.

⁴ Abel tyotseyu'ya ts'oom. Nc'e na ljo' xcweti seit'maa'ñê juu, nchiiti Caín. Ndo' nc'e na ljo' tyotseixmaa', tso Ty'oqts'om na tjaa' jnaa'na' ndo' 'na' na tyoñequiaa' tjawee' ts'om. Ndo' na tyotseyu'ya ts'oom, meii' na jnda' tsee'ne' ndicwa' matseijn'oq'yo' n'oq'ya.

⁵ Mati Enoc tyotseyiyu'ya ts'oom ñ'eⁿ Ty'oqots'om. Wanoom'm quia na tjañ'oom jom cafoom'luee, ticuee^e. Taticaliu nn'aⁿ jom, ndo' cwtijoocheⁿ na nncjaañ'oom jom, ñ'oom' Ty'oqots'om na teiljeii matsona' na tjaawee' ntyjii ñ'eⁿñê. ⁶ Xocjaawee' ntyjii Ty'oqots'om ñ'eⁿ ts'aⁿ xeⁿ ticatseyiyu'ya ts'om ñ'eⁿñê, ee cha na nntseicandyoo'ñena' ts'aⁿ ñ'eⁿñê, maca'na' na cateseyiu' na m'aaⁿ ndo' na t'maⁿ naya nnts'aaⁿ juu na xcweti mal'ue jom.

⁷ Nquii Noé, nc'e na tyotseyiyu'ya ts'oom ñ'eⁿ Ty'oqots'om, quia na seicandii jom na nluui cwii na tijoom ñenty'iaa nn'aⁿ na tuui, seicandaa'ñê ndo' s'aaⁿ w'aandaa cha nluin'maaⁿ ndye nn'aⁿ waⁿaⁿ. Ndo' nc'e na tyotseyiyoom'm, t'moqⁿ na nn'aⁿ tsjoomnancue la'xmaⁿ jnaⁿ saq nqueⁿ jlui'n'maaⁿñê nc'e na tyotseyiyu'ya ts'oom ñ'eⁿñê.

⁸ Mati Abraham tyotseyiyu'ya ts'oom ñ'eⁿ Ty'oqots'om. Jo' chii quia na t'maⁿ jom, seicañaqⁿ. Jluueⁿeⁿ tsjom'm na wjaⁿ ndyuuaa na macanaaⁿaⁿ. Tjaaⁿ meiⁿ ticaljeiiⁿ yuu wjaayom. ⁹ Ndo' nc'e na tyotseyiyu'ya ts'oom, ñeseijomna' jom na tyoom'aaⁿ tyuaa'ñeeⁿ cha'na ts'aⁿ na cwe' tyjee'ya, ndo' juuna' tyuaa na macanaaⁿaⁿ na tquiaa Ty'oqots'om. Cwe' l'aaliaa tyom'aaⁿ jo' jo' ndo' majo'ti Isaac ñ'eⁿ Jacob na mañejuu ñ'oom tsoom na nndaana na nnts'aaⁿ. ¹⁰ Ee tyomeindoo'nty'iaaⁿñe Abraham na nncjaⁿ yuu waa tsjoom na jeeⁿ tyeⁿ tsiaⁿ'tsjo' ñ'eⁿ tuuina' na seijndaa'ñe nquii Ty'oqots'om ndo' ñenqueⁿ s'aaⁿ juuna'.

¹¹ Mati nc'e na tyotseyiyu'ya ts'om Sara, meiiⁿ na jndaⁿ teinoom' xjeⁿ na nc'oom jnaaⁿ, ndo' mati nquii Abraham jndaⁿ tquieneñ'eeⁿ, ty'oom Sara najneiⁿ na nnc'oom jnaaⁿ nc'e na tyotseyiyoom'm na tixotseitjooñe Ty'oqots'om na nntseicandaa'ñe ñ'oom na tso nnoom na nnts'aa. ¹² Nc'e na jeeⁿ ndya' tquiene Abraham matseijomna' jom cha'cwijom cwii ts'oo. Saq meiiⁿ na ljo', tue'ntyjo na jndyendye nda ntseindacantjoom cha'na jndyendye canjuu na m'aⁿ tsjo'luee, oo cha'na tei' ndyoo ndaaluee, cwii na xocandaa nncuncho ts'aⁿ.

¹³ Cha'tsondye naⁿm'aⁿ tjana meiⁿ t'icato'ñoomna na jndaⁿ tso Ty'oqots'om ndaana na nndaana, saq nc'e na tyola'yuy'ya n'omna, nty'iaatquiana joona' na jndaⁿ tso Ty'oqots'om na nndaana ndo' tyom'aⁿ na neiiⁿna ee jla'noⁿ'yana na la'xmaⁿna nn'aⁿ na cwe' m'a'yana ljoofne, cwe' cwiwinomyana tsjoomnancue. ¹⁴ Ndo' nn'aⁿ na cwilue na ljo', cwi't'moqⁿndyeyuna na cwil'ueena cwii joo na tseixmaⁿ'na' tsjoomna. ¹⁵ Ee xeⁿ cwe' na tyeⁿ ñjom n'omna ndyuuaa yuu na jnaⁿ'na, tijnde'i'na' na nnc'oolcwee'na jo' jo'. ¹⁶ Saq tyola'queeⁿ n'omna na lquiena cwii joo na yati yuu na m'aaⁿ Ty'oqots'om. Jo' chii tijnaaⁿaⁿ na cwilueena na cwiluiñê Ty'oqots'om cwentana, ee jndaⁿ seijndaa'ñê cwii tsjoom yuu na nnc'omna.

¹⁷ Tue'ntyjo na ñe'caljeii Ty'oqots'om chiuu ts'om Abraham ñ'eⁿñê. Jo' chii nc'e na matseyiyu'ya ts'oom ñ'eⁿñê, tjañ'oom jnaaⁿ na ñecwiiñe na nnts'aaⁿ ñ'eⁿñe cha'xjeⁿ cwila'cwjee nn'aⁿ quioo' na cwila't'maaⁿndyena Ty'oqots'om. Ljya ts'oom na s'aaⁿ naljo' ee ntyjii jndaⁿñê na jndaⁿ tso Ty'oqots'om nnoom chiuu nnts'aa. ¹⁸ Ñ'oom na jndaⁿ tso nnoom: "Cantya 'naaⁿ Isaac jeeⁿ ndya' jndyendye nda ntseindacantjyo' nnc'om." ¹⁹ Ee sei'noqⁿ Abraham meiiⁿ na cue' Isaac, saq waa najndeiⁿ na matseixmaⁿ Ty'oqots'om na nncwando'xco juu. Ndo' cantya na seicandaa'ñê, maty'iomna' na to'ñomnaaⁿ'aⁿ jnaaⁿ, cha'cwijom na tue' ts'aⁿ'ñeeⁿ, jndaⁿ chii tando'nda'.

²⁰ Mati tyotseyiyu'ya ts'om Isaac ñ'eⁿ Ty'oqots'om. Ndo' tio'naaⁿñe ntseinaaⁿ Jacob ñ'eⁿ Esaú cantya 'naaⁿ ndyu na wjaa wjaatina'. ²¹ Mati Jacob tyotseyiyu'ya ts'oom ñ'eⁿ Ty'oqots'om ee quia na mawaa xjeⁿ na nncueeⁿeⁿ, seit'maaⁿñê Ty'oqots'om xjeⁿ na tio'naaⁿñê we ntseinda José cwe' ts'oom'eii cwintyjee'ñê. ²² Mati José tyotseyiyu'ya cwii ts'oom ñ'eⁿ Ty'oqots'om. Quia na mancueeⁿeⁿ seineiⁿ ndaaⁿ nn'aaⁿaⁿ nn'aⁿ Israel na nncwji'lwe' Ty'oqots'om joona ndyuuaa Egipto. Ndo' saⁿntjoom quia na nluui na ljo', c'oochona ndei' sei'ts'o'naaⁿaⁿ.

²³ Ndo' mati nn'aⁿ na ndana Moisés tyola'yuy'ya n'omna ñ'eⁿ Ty'oqots'om. Jo' chii jndaⁿ na tuuñê, tany'iuuna jom ndyee chi', ee tqueⁿna cwentana nchii cw'e' meiq'ua ts'aⁿ ndana, meiⁿ t'icatyuena na saⁿntjom rey na cwje cha'tsondye yo'ndaa na naⁿnom. ²⁴ Ndo' mati nquii Moisés tyotseyiyu'ya ts'oom ñ'eⁿ Ty'oqots'om. Ee quia na jndaⁿ tue'ntyjo choom'm tatinquiaañê na nlue nn'aⁿ na jom tsoñeeⁿ yuscu jnda Faraón'ñeeⁿ. ²⁵ Ee tjawee'ti ts'oom na matseijomñê ñeiquo nn'aⁿ na cwiluiindy cwentaa' Ty'oqots'om meiiⁿ wi' tyotjoomna, nchiiti na nntseijomñê cantya 'naaⁿ jnaⁿ na cwila'neiⁿndye nn'aⁿ. ²⁶ Ee sei'noqⁿ na jndati tseixmaⁿ'na' quia cwicalui'jnaaⁿ'ñe ts'aⁿ nc'e na matseixmaⁿ cwentaa' Cristo, nchiiti na jnda la'xmaⁿ s'om cajaⁿ ñeiquo nt'omcheⁿ na jeeⁿ cajnda na tyoniom Egipto quia jo'. Jom tyoque'tyeeⁿ cwentana juu na jndati na nnc'o'ñoom na ñeiquiaa Ty'oqots'om nnoom.

²⁷ Ndo' nc'e na tyotseyiyu'ya ts'om Moisés, jluueⁿeⁿ ndyuuaa Egipto, meiⁿ tinquiaⁿ'aⁿ na matseiw'ii tyo na matsa'ntjom ndyuuaa'ñeeⁿ jom, t'ndiinc'uaa'ñê ee nty'iaaⁿ'aⁿ nquii na ñeiquiaa naya na nnaaⁿ'aⁿ. ²⁸ Nc'e na tyotseyiyu'ya ts'oom ñ'eⁿ Ty'oqots'om, tqueeⁿ xuee Pascua ndo' santjoom na cala'candaandyee nn'aⁿ Israel niom' we ntya ndyueel'a l'aana cha tintseicuee' ángel meiⁿcwii ts'aⁿ's'a na tuuñejndyee w'aa'ñeeⁿ nda nn'aⁿ Israel. ²⁹ Nc'e na tyola'yuy'ya n'om nn'aⁿ Israel ñ'eⁿ Ty'oqots'om, jo' chii teinomna Ndaaluee Wee na s'aana' cha'cwijom tyuaatcwii. Saq nn'aⁿ Egipto quia na l'ana na ljo', seitjomnda'na' ndaa, mana tjana.

³⁰ Macantya 'naa' na tyola'yuya n'om nn'a' Israel, jo' chii tania'ljo' tsjoom Jericó tquiaana' jo ndaana jnda na tyowintcoomndyena ndioche' tsjoom'ñee' ntquiee' xuee. ³¹ Mati sculjaa' Rahab tyotseyiyya ts'oom ñ'e' Ty'oots'om. Nc'e na teijnei' nn'a' Israel na ty'eque' cwenta chiuu waa tsjoom'ñee', jo' chii ticuee'e' quia tja' nn'a' tsjoom'm na tyoola'yua'.

³² Ndo' cwaa' nt'omche' nn'a' na jotseina'tya cantyja 'naa' na cwila'yuya n'om ñ'e' Ty'oots'om. Ee tileicju'naa'ñena' na nntseina'ya cantyja 'naa' Gedeón, Barac, Sansón, Jefe, David, Samuel, ndo' ñequio joo profetas. ³³ Ee na tyola'yuya n'om na'ñee' ñ'e' Ty'oots'om, jo' chii tyola'tyuii' na n'iaa' nt'omche' ndyuaa, tju'cjena' na'ñee' nacje 'naa' nn'a' Israel. Nt'omndye joona tyotsa'ntjomna nn'a' ndyuaa'ñee' cantyja na maty'iomyana'. Nt'omndye joona na tyola'yua' ñ'e' Ty'oots'om jndaana na seicandaq'ñe' ñ'oom'm na jnda' tsoom na nnts'aa'. Ndo' juu Daniel na tyotseyiyya ts'om ñ'e' Ty'oots'om, jndyaañe' na t'icatquii liom jom quia tuee' nn'a' jom ts'om tsue'w'aa quioo'ñee', ³⁴ ndo' nt'omndye joona nc'e na tyola'yuya n'omna, jo' chii ticwena quia tioom nn'a' jona ntom' na waljoo'che' na jmei' chom, jlui'n'maa'ndyena. Nt'omndye joona jndyaandyena quia teijndaa' na nla'cwjee nn'a' joona ñequio xjo. Ndo' nt'omndye na'ñee' na ñeteiwiina s'aana' na tco'yana' joona nc'e na tyola'yuya n'omna ñ'e' Ty'oots'om. Ndo' nt'omche' nn'a' jndaana na jee' jnda'na quia tyowaa' ndia', hasta jleintyona mei'che' sondaro nc'e na tyola'yuya n'omna ñ'e'ñe'. ³⁵ Nt'om yolcu nc'e na tyola'yuya n'omna ñ'e' Ty'oots'om, tando'ndda' nn'aa'na na jnda' tja.

Saa' nt'om nn'a' na tyola'yuya n'omna ñ'e'ñe', l'a nn'a' na tjanioomndyena ñequio na cwajndii tyoquii'na' joona. L'ona meii' tyolue na'ñee' ndaana na ndyaandyena xe' nntjeii'ndyena cantyja 'naa'na'. Ee jla'ng'na meii' na nncwjena, saa' ntyjaa' n'omna na nlcwinnda'na na xcweti na nnta'ndo'na ñ'e'ñe'. ³⁶ Ndo' nt'om nn'a' jee' tyolajnaa' nn'a' joona na quit'ma' n'omna Ty'oots'om, nt'om tyola'sei'yaya nn'a' jnaa' na tyolayuy'ya n'omna ñ'e' jom, ñ'e'ndyena na tyochu'tye'ndye l'uaancjo ndo' ñ'e'ndyena na tyotioom nn'a' joona l'aancjo. ³⁷ Ndo' nt'om nn'a' na tyola'yuya n'omna, tyola'cwjee nn'a' joona ñ'e' ljo'. Nt'om joona to'ndyexcwena l'a nn'a' ñ'e' xjo sierra, oo ñ'e' xjo espada. Nt'omndye joona cwe' ntja' canma' ñequio ntja' canch'ioo tyocwee'na. Tyom'ana na nty'iaandyen'e'na, wi' tyotjoomna ndo' cwajndii tyol'a nn'a' ñ'e'ndyena. ³⁸ Nn'a' tsjoom-nancue mei'chjoo ticala'xma'na na nnc'om na'ñee' quii'ntaa'na, cwe' jnaa' jo' joona mei' cwe' tijndaa' yuu nnc'omna, aa quii' ntsjo, aa ndyuaa yuu tjaa' nn'a' c'om, aa quii' lue'ljo' ñequio lue'ndyuaa. ³⁹ Cha'tsondye na'm'a' na tyola'yuya n'omna ñ'e' Ty'oots'om jndaa' na tjawee' ntjyee' ñ'e'ndyena. Saa' t'icandaana ñ'oom na jnda' tsoom ndaana na nnts'aa', ⁴⁰ ee waa cwii na yati na jnda' sejindaa'ñe Ty'oots'om na nla'xmaa'ya cha ñequii'che' nla'xmaa'na na candaq'ndyena ñ'e'ndyo.

12

Canty'iaatyaa' nnom Jesús

¹ Jee' t'ma' tmaa' na'ñee' na jnda' t'moo'ndyena na cwila'yuya n'omna ñ'e' Ty'oots'om. Jo' chii catjei'ndyo cantyja 'naa' cwii cwii nnom na matseitsaa'ñena' na tsantyjooya cantyja 'naa'na' ndo' mati cantyja 'naa' jna' na maju'tya'na' jaa. Ñequio na t'ma'ya n'oo'ya cjoo' n'oo'ya na nntsantyjooya naxe' Jesucristo. ² Ñequii'che' canty'iaatyaa'ya nnom Jesús ee cantyja 'naa' jom cwina' na cwila'yuya n'oo'ya ñ'e' Ty'oots'om ndo' juu jo' ntseicandaq'ñena' cantyja 'naa' jom. Cwajndii tjoom na ty'ioom nn'a' jom ts'oom'naa', saa' ticwja'ñe' cwenta na seijnaa'na' jom na tuee'e' jo' ee ntyjiichee' xe' jnda' teinom nawil'ñee', nnc'oom na neii'e'. Jnda' jo' tjawacatyee' ntyjaa' tio' naa' Ty'oots'om ntyjaya.

³ Jo' chii c'oom'ya n'om'yo' cantyja 'naa' na s'aa Jesús na tyotseiquii' ts'oom ñequio nn'a' jna' na tyo'oo nacjoom'm cha t'ila'nchquee'ndyo' mei' ticantycwii' na t'ma' n'om'yo' na wi' na cwiwinom'yo'. ⁴ Ee meii' na cwila'jnda'yo' nacjoo jna', saa' tyootjom'yo' na nla'cwjee nn'a' 'o. ⁵ ¿Aa jnda' tsuu' n'om'yo' ñ'oom na matseijndo' Ty'oots'om n'om'yo' na cwiluiindyoy' ntseinaa'? Ee naquii' n'oom'm na teiljeii' matsona':

'U jnda'ya, tintiom ts'om' quia macwja' Ty'oots'om 'u, tintycwii na t'ma' ts'om' quia matseitiaa'na' 'u.

⁶ Ee matseijng'o' n'om nn'a' na wi' ts'oom,

ndo' ts'a' na macwja'ñe' cwenta'na' na cwiluii'naa', matseieii'e'na' tsa'ñee'.

Luaa' ñ'oom tso Ty'oots'om. ⁷ Jo' chii cala'quii' n'om'yo' quia matseieii'e'na' 'o ee na nla'yo' naljo' m'mo'na' na macwja'ñe' na 'o cwiluiindyoy' ntseinaa', ¿aa m'aa' ñee' tiqui'ma' jnda? ⁸ Ee xe' tiqui'ma' Ty'oots'om 'o cha'xe' quich'ee' ñequio nt'omche' ntseinaa', ma'mo'na' na nchii ntseinaa' 'o, la'xma'yo' nn'a' na tijndaa' tsotyena. ⁹ Ee quia ñet'oo'ya na nch'uundyoy, tyo'ma' lotyaa'ya jaa saa' tyotue'ndyocjaa' ndaana. Ndo' na luaa', chiuuti

nntue'ndyocjaa jo nnom Tsoyaaya na m'aaⁿ cañoom'luee cha nntandoo'a cantyja 'naa'ⁿa.¹⁰ Nquiee lotyaaya cantyjati na jla'no'ⁿna tyo'ma'na jaa quia na tca'na', ndo' mati nquii Ty'oots'om ma'maa'na jaa cha nlco'yana' jaa ndo' na nlque'na' na lju' n'oo' cha'xe' nque'.¹¹ N'oom na mayuu' ticjaawee' n'oo'ya quia matseiseii'e'na jaa, wi' nquiuuya, saa xe' cwila'noo'a chiuu waa na ñeca'moo'ndaaya, nntantyyoo'ya na ya m'aa'ya jo nnoom.

Teincuu' na nts'oo ts'a'na na macwa' Ty'oots'om jom

¹² Jo' chii yuu na teijndyaa luee'yo' ñequio ndei'cantye'yo', c'om'yo' na jnda'yo'.¹³ Cala'jnda'yo' na nnc'om'yo' nato yuu cha juu ts'a'na na jnda' t'uoo' x'ee ndaa nlco'xcwena' jom, mei' ticwinioom'm.

¹⁴ Cjoo' n'om'yo' na tinc'om'ndiaa'ndyo' ñequio mei'cwii ts'a'. Mati c'om'yo' na lju' n'om'yo' jo nnom Ty'oots'om, ee ts'a'na na ticatseixma'na na lju' ts'om, tixocuee' na m'aa'.¹⁵ Que'ndyo'ya'yo' cwenta na tjaa' ñee' 'o na titseijomñe cantyja 'naa' naya na matseixma' Ty'oots'om, tints'aana' na nntseijomna' tsa'ñee' cwii ts'oo' na jana' na matsei'ndaa'na' nn'a' xe' nleil'uee'ndyena juuna', hasta ndaa' nncwena'.¹⁶ Mei'cwindyoo' 'o tinc'oom'ñe ñequio cwiiche' ts'a'na na cwe' luua' mei' ticats'aa ts'a'na na ticajnda ntyjee' joo naya na seijndaa'ñe Ty'oots'om cha'xe' s'aa Esaú, ee na jom tuiñe'ñee', jo' chii we ndii' 'naa' tsotyeen' nnaa'na' saa cwe' cwii nantquie ñ'e' seijndyooñe juu naya'ñee'.¹⁷ Ndo' manquiu'yo' na ndanquia quia na tcaa'na na catio'naa'ñe tsotyeen' jom, t'icatseyu' tsotyeen'. Taticatseichuii' tsotyeen' ñ'oom na tso meii' na jee' tyot'ioom.

¹⁸ 'O tyootjom'yo' cha'na tjoom nn'a'na Israel. Joono ty'entyjaa'na sjo Sinaí quia tquiaa Ty'oots'om ljeii naqui ndaana. Juu sjo'ñee' tyowaa chom na tyo'oowandii'ndye. Quia waa cwe' na joo'ñe, quia waa jaa' ntom ndo' jndei' tyom'aa'ndye,¹⁹ mei' tyoondye'yo' jndyee' ntu na tyondye na joo'ñee' mei' jndyee' nquii Ty'oots'om. Quia na jndye na'ñee' jñee'e'na, l'ana ty'oo na tintseinei'tyee' ndaana.²⁰ Ee tileicala'ñ'oom'ndyena ñ'oom na sa'ntjom Ty'oots'om, na tsoom: "Meii' ts'a'na ndo' meii' quioo', xe' nnto' na nncjaawa sjowaañe, cala'cwje'yo' joo ñ'e' ljo' oo ñ'e' lantsa." ²¹ Juu na teitquoo' ndaana, jee' cwajndii seicaty'uená' hasta tso nquii Moisés: "Cwiteindyo na jee' macaty'ua."

²² Saa 'o cwila'candyoo'ndyo' na m'aa'na Sjo Sión, tsjoom' nquii Ty'oots'om na wando', juu Jerusalén na m'aa'na' cañoom'luee, ndo' m'a'na mei' mei'che'na ángeles na cwila'jomndyena na cwila't'maa'ndyena jom,²³ Cwila'candyoo'ndyo' na m'a'na tmaa'na' na cwiluiindyena cwenta' Ty'oots'om na jnda' teiljeii ncuena libro cañoom'luee. 'O cwila'candyoo'ndyo' na m'aa'na nque' na cwiluiñe'na na macu'xee' cha'tsondyee' nn'a'na, cwila'candyoo'ndyo' na m'a'na espíritu na laxma'na' na jnda' tquee'na na tjaa' jna' la'xma'na.²⁴ 'O cwila'candyoo'ndyo' na m'aa'na Jesús na seijndaa'ñe ñ'oomtye'na xco, 'o cwila'candyoo'ndyo' na m'aa'na niom' na maque'lju'na' jaa, na juuna' yati waa ñ'oom cantyja 'naa'na', nchii' niom' Abel na t'we'.

²⁵ Jo' chii cal'andyo' cwenta na nchii na ticala'ñ'oom'ndyo' nquii'na na matseieii'ndaaya. Ee xe' ticandyaandyee'na'ñee'na na jndyena na seinei' Ty'oots'om ndaana xje' ljooche'na tsjoomnancue, majndeitiche'na jaa na cwindyaa'na matseinei' nque'na na m'aa'na cañoom'lueeche'na, tixocandyaandyoo'.²⁶ Xje'ñee'che'na jndyee' Ty'oots'om s'aana'na teincwii' tyuaa saa je' matsoom: "Cwiiche' cwii ndii' nchii cwe' nntseiteincwii'a tyuaa, mati tsjo'luee." ²⁷ N'oom'ñee'na "cwiiche' cwii ndii'" ma'mo'na'na na nquiñoo'na tsjoomnancue ñequio tsjo'luee na tquee'na cha nljoo'ndyete'na cha'tso na maquee'na na tixocateincwii'na'.²⁸ Juu na matsa'ntjom Ty'oots'om na cwila'jomndyo, tjaa'na'na cwii nnom na nntseiteincwii'na' juuna'. Cwa quiaaya na quian'uaa'na' cantyja 'naa'na' jo' ndo' cala't'maa'ndyo jom ñequio na xcwee' n'oo'ya ndo' mati ñequio na jnda nquiuuya.²⁹ Ee nquii Ty'oots'om na cwila't'maa'ndyo, cwiluiñe'na chom na matseindyee'na' cha'tso.

13

Nmeii' nncjaawee' ntyjii Ty'oots'om ñ'e'ndyo

¹ Ñequii'che'na c'om'yo' na wi' n'om'yo' nc'iaa'yo' na cwila'yu'na' nc'e' cwiluiindyoo'na na m'aa'ndyo'.² Tintsuu' n'om'yo' na nntei'xe'yo'na' na m'aa'na' na cwila'yu'na' cwe' cwiqueya na m'a'nyo'. Ee nt'om nn'a'na na jnda' ñel'na na ljo', maángeles jnda' ñetei'x'eena, meii' ticaliuana na ljo'.

³ Cjaañjoom' n'om'yo'na'na'yo' na cwila'yu'na' na m'a'na w'aancjo. C'oom' n'om'yo' cantyja 'naa'na na cha'cwijom ncjo'yo' m'a'nyo' jo' jo' ñ'e'ndyena, mati cantyja 'naa'na'na' na wi' cwiwinomna na cha'cwijom ncjo'yo' wi' cwiwinom'yo'.

⁴ Cala'canda'yo' cantyja na tma'co'yo'. Nquii tsa'sa' c'oom na macanda ñequio scoom'm. Nquii yuscu macanda' c'oom ñequio saa'na'. Quia jo' m'a'na lju'na'na jom nnom Ty'oots'om cantyja na m'a'na na we ca'na. Ee nncu'xee'na joo nn'a'na na cwe' cwim'a'ya ñequio nc'iaa'.

⁵ Tila'quee'na' n'om'yo' s'om. Caljoya n'om'yo' cwanti na cwileiñ'om'ti'yo'. Ee manquii' Ty'oots'om jnda' tsoom: "Tijoom nntseitjoo na ñequiaaya na maca'na'na' u. Tijoom 'ndiia' u."

⁶ Manc'e na luaa' cwiñ'oo'nt'maa'ndyo n'oo'ya na cwila'jomndyo na cwil'uuya ñ'oom na tso juu ts'a' na seiljei Salmos. Tsoom:

Nquii Ta Ty'oots'om mateijnei' ja.

Jo' chii tixocaty'ua' ljo' cwii nnom na ndaa nnts'aa ts'a' ñ'e'ndyo.

⁷ Cjaañjoom' n'om'yo' nquiee nn'a' na ñetuiitquiendye na tyot'moo'na ñ'oom' Ty'oots'om ndaa'yo'. C'oom' n'om'yo' cantyja 'naa' na tyola'canda'ndyena ndo' cala'yuy'ya n'om'yo' ñ'e'ñe cha'xe' tyol'a joona.

⁸ Jesucristo ñecwii xje' cwiluiñe xuee wja, je' ndo' cha'tsoti ndyu. ⁹ Tiñequiandyo' na nt'omche' nnom ñ'oom na ñomquiana' na cwiñequia nn'a' na nnc'oochoondyena' 'o xje' 'naa'na'. Ee xcweti na nntsanajnda'ya cantyja 'naa' naya na matseixma' Ty'oots'om, nchii cwe' aa cwicwaa'a oo aa ticwaa'a cwii nnom nantquie, ee joo jo' mei' ticateijndeiina' nn'a' jo nnoom.

¹⁰ 'O manquii'yo' naquii' wats'om 'naa' nn'a' judíos waa tio yuu na cwindye'ntjom ntyee. Cwicwa'na cantyja 'naa' jo', saa jaa xuii', cwila't'maa'ndyo cantyja na jñoom Cristo ts'oom'naa', juuna' tseixma'na' tio cwentaaya, ndo' nquiee ntyee'ñee', tila'xma'na na nlcwa'na cantyja 'naa'na'. ¹¹ Juu tyee na tyoluiitquieñe na tyoch'ee ts'iaa' wats'om 'naa' nn'a' judíos, tyojaachom nioom quioo' na jnda' seicwje'. Tyojaaque'ñe' ñ'e' juuna' naquii' cuarto na tjacantyja na lju' tseixma', cha ndaa' nntseit'ma' ts'om Ty'oots'om jnaa' cha'tsondye nn'a' judíos. Saa jo ndo' nnom tsjoom tyola'coñ'e'na joo quioo'ñee'. ¹² Jo' chii mati Jesús tquiaañe na jla'cuae' nn'a' jom jo ndo' nnom tsjoom Jerusalén. Tioo nioom'm jo' jo' cha que'lju'na' jaa jo nnom Ty'oots'om. ¹³ Manc'e jo' catsaaya na m'aa' Jesús nnom tsjoom na cwila'jomndyo juu na jlui'jnaa'ñe'. ¹⁴ Saa jaa na m'aa'ya tsjoomnancuewaañe, tjaa'na' cwii tsjoom na m'aa'tye'na' yuu ya nnc'oo'tyaa'ya. Jaa cwil'uaatcuundyo juu tsjoom na quia nncwjee'. ¹⁵ Jo' chii ñequii'che' la'xmaa'ya na cala't'maa'ndyo Ty'oots'om cantyja 'naa' Jesucristo, cwii na jee' cjaawee' ntyjee' na nl'uuya: Caluiit'ma'ndyu'. ¹⁶ Tintsuu' n'om'yo' na nl'a'yo' naya nt'omche' nn'a'. Cateijndei'yo' nt'om nc'iaa'yo' 'na' na matseit'joona' joona. Ee na mach'ee ts'a' nmei' jndati ntyjii Ty'oots'om, nchiiti quia matseicuee' ts'a' quioo' na matseit'maa'ñe jom.

¹⁷ Calacanda'ndyo' ndaa' nn'a' na cwiluiitquiendye jo ndaa'yo'. Calañ'oom'ndyo' na cwi'tsantjomna ee cwique'na cwentana cantyja 'naa'yo' ndo' ñequiana cwentana nnom Ty'oots'om cantyja 'naa' ts'iaa' na cwil'ana. Na nla'canda'ndyo' jo ndaana nquioo na neii'na ts'iaa' na cwil'ana, nchii na nnc'omna na chjoo' n'omna.

¹⁸ Calanei'yo' nnom Ty'oots'om cantyja 'naa'yâ. M'aa'yâ na titia nquiuuyâ jo nnoom ndo' l'ue n'oo'yâ na ñequii'che' cal'aayâ cha'tso cha'xe' na maty'iomyana'. ¹⁹ Cata'yo' nnom Ty'oots'om na ñequiaa' na tyuaa' ndaa' nncjocandoo'nda'a 'o.

Naya na maca' ts'a' na seiljei cartawaañe

²⁰ Nquii Ty'oots'om na mañequiaa' na mei'cwii ñomtiuu tic'oo'ya jo nnoom, na tquiaa' na tando'xco Ta Jesucristo, nque' na cwiluiñe na mateix'ee' canma' ntsmeii'ne' na tque'ntyee' ñ'oomxco ñ'e'nioom'm, ²¹ quiaa' cha'tso na maca'na' 'o cha nla'xma'yo' na canda'ndyo' jo nnoom na nl'a'yo' yuu na l'ue ts'oom. Cats'aa' ñequiondyo' yuu na l'ue ts'oom nc'e' Jesucristo. Ñequii'che' catseit'maa'ñena' jom. Caluii na ljo'.

²² 'O nn'a'ya na cwilayu'yo', maca'na na candye'yo' ñ'oommei' na mañequiaana' na t'ma' n'om'yo'. Ee chjoo'wi' ñ'oomwaañe na matseicwano'ya na m'a'yo', titco juuna'. ²³ Caliu'yo' na m'aa'candyaañe juu nn'aa'ya Timoteo. Xe' nleityuaa'na' na nncwjee'cañoom ja, nntsaaya ñe'cwi ñ'e'ñe quia na jocandoo'a 'o.

²⁴ Candu'yo' na xma'ndye cha'tso nn'a' na cwiluiitquiendye tmaa' na cwi'tjomndyo'. Mati xma'ndye cha'tso nn'a' na cwiluiindye cwentaa' Ty'oots'om jo' jo'. Joo nn'a' ndyuaa Italia na cwila'yul' cwila'cwanomna na xma'ndyo'.

²⁵ Quiaa Ty'oots'om na canda' na nto'ñoom'yo' naya na matseixmaa'.

Carta na seiljeii Santiago

Xma'ndye nn'a na cwila'yu' na jleinom

¹ Ja Santiago na cwiluiindyoo mosoo' Ty'oqots'om ndo' Ta Jesucristo. Matseicwano'ya na xma'ndyo' 'o nn'a' na canchoo'we ntmaa' jaa nn'a' Israel na jnda' t'oom'ndyo' cha'waa tsjoomnancue.

M'aa'c'eeñe Ty'oqots'om na nntseijnoo'q'n ts'om ts'a'n

² 'O nn'a'ya na cwila'yu'yo', matsona' na c'om'yo' na nei'nyo' cantyja 'naa' cwii cwii nnom nawi' na cwiwinom'yo'. ³ Ee manquiu'yo' quia maque'na' xje' juu na cwila'yu'ya n'om'yo' ñ'e' Ty'oqots'om, matseijndaa'ñena' na nnc'om' niom'che' n'om'yo'. ⁴ Ndo' quiandyo' na juu na m'aa' niomche' n'om'yo', cats'aana' na candaq'ndyo' jo nnom Ty'oqots'om cha nla'xma'nyo' nn'a' na wjaaqueendye cantyja na cwila'yu' na mei'ncwii tseitjoo'na' 'o.

⁵ Xe' m'aa' cwiindyoo' 'o na matseijoo'na' na jndq' ts'om, ca' juuna' nnom Ty'oqots'om, ee jom nchii cwe' xje' ñequeiaa' ndaa'yo' mei' tiqutseitaa'na' ts'a' na maca'. ⁶ Ndo' quia cwita'nyo' nnoom, cal'a'yo' naljo' na cwila'yu'ya cwii n'om'yo' ñ'e'ñe tinc'om'yo' na we waa m'aa' n'om'yo', ee ts'a' na luua' m'aa' ts'om, matseijomna' juu cha'cwijom nmo' ndaaluee, na lomañjaa' maleiñ'oomñe jndye juuna'. ⁷ Ts'a' na laa'ti' m'aa' ts'om tinteitjee na ñequeiaa' Ty'oqots'om ñ'oom na maca'. ⁸ Ee jom xuee je' matseitoom cwii nnom, saq' 'io jnda' xuii' na m'aa' ts'oom, jo' chii tiñe'cwii nnom na wjaam'aa'.

Cantyja 'naa' ts'a' na nty'iaa'ñe ndo' ts'a' na tyañe

⁹ Nn'aa'ya na nty'iaa'ñe maca'na' na c'oom na nei'ne' xe' na matseiwendye Ty'oqots'om jom. ¹⁰ Ndo' tsa'tya na matseyu' maca'na' na c'oom na nei'ne' xe' na maju'cje Ty'oqots'om jom. Ee tsa'tya matseijomna' jom cha'na ljaa' 'naa' tsojndaa' na tiyo ntyjana'. ¹¹ Ee quia na nlui' ñe'quoom' ndo' xe' jnda' teijmei'ya, nlcaa' tsojndaa' ndo' mati ljaa' 'naa'na' cwiquiaa, mana cwintycwii na jee' nei'ncoo'na'. Maluaa' matseijomna' cwii tsa'tya, cwintycwiiñe naquii' cha'tso ts'iaa' 'naa'na'.

Cana'ñe ts'a' quia na ñe'cats'aana' xje' jom

¹² Mañequeiaana' na nei'ni' ts'a' quia na cwina'ñe na maque'na' xje' juu ndo' ticats'aa' jna'. Ee quia na jnda' jna'ñe nnc'o'ñom na ticantycwii na nncwando' ee jnda' tso Ty'oqots'om na ñequeiaa' jo'. Matseijomna' juuna' cha'cwijom corona na nnto'ñoom nn'a' na wi' n'om' jom. ¹³ Quia na mach'eena' ts'om ts'a' na ñe'cats'aa' cwii nnom natia, tinteitoom na Ty'oqots'om mach'ee na ljo' ee jom tyooch'eena' ntyjee' na ñe'cats'aa' natia, mei' titeijndaa'ñe na cats'aa' ts'a' naljo'. ¹⁴ Saq' mach'eena' xje' ts'a' quia na mañequeiaa'ñe nnom juu natia na matseiquee' ts'oom, ndo' juu na matseiquee' ts'oom mawjaa'ñ'oomna' jom xje' 'naa'na'. ¹⁵ Ndo' quia na jnda' jndaq' s'aa ñ'omtiuu 'ña'na' na cats'aa' yuu na l'ue ts'omna', quia jo' mana wjaañ'oomna' ts'a' na nntsuuñe'.

¹⁶ 'O nn'a'ya na cwila'yu'yo' na jee' wi' ts'oq'ya 'o, tañequiandyo' na ñequeiu'nn'a'na' 'o na nla'tiuu'yo' na nquii Ty'oqots'om mach'ee' na cwila'tjoondyo' nnoom. ¹⁷ Nquii Tsotyaaya Ty'oqots'om na m'aa' nandye mañequeiaa' cha'tso nnom na cwito'ñoo'ya na jee' ya laxma'na' ndo' candaq'na'. Jom ñecwii xje' cwiluiñe, mei' tyootseichuii'ñe cha'xje' cwichuii' ncwa'. ¹⁸ Nque' nc'e na l'ue ts'oom, tqee' jaa na tuiindyoxcoo' quia jla'yuu'a ñ'oom'm na cwiluiñena' na mayuu'. S'aa' na ljo' cha nlque'na' jaa cha'cwijom ntjom na cwiwe'jndyee quii'ntaa' cha'tso na jnda' tqee'.

Calacandaq'ndyo' cha'tso na matsa'ntjom ñ'oom' Ty'oqots'om

¹⁹ 'O nn'a'ya na cwila'yu'yo' na wi' ts'oq'ya, ticwiindyoo' 'o catseiquee'na' ts'om na candiia' ñ'oom' Ty'oqots'om. Tinc'oom na jee' cjee' ndyoo na ndoo' mantyjii ljo' ma'mo'na'. Mei' nchii na nntseiteincuu'ñe na nntseiw'ii x'iaa'. ²⁰ Ee quia na matseiw'ii ts'a' x'iaa'na', tyooch'ee' yuu na maty'iomyana' na l'ue ts'om Ty'oqots'om na cal'aaya. ²¹ Cwe' nc'e jo', cha'tso na cwajndii na la'xma' nn'a' ñequeo' cha'tso na waljoo'che' na tia na cwil'ana, catjei'ndyo' cantyja 'naa' nmei'. Ndo' ñequeo' na cwitue'ndyo'cje'yo' jo nnom Ty'oqots'om, cala'ljo'yo' ñ'oom'm na jnda' jnoom'm naquii' n'om'yo', na cantyja 'naa' juuna' nndaq' nluin'maa'ndyo'.

²² Saq' tjaa yuu matejndeina' na cwe' mandii ts'a' ñ'oom naya, xe' nchii maca'na' na nnts'aa' ljo' na matsona', ee xe' tical'a'yo' naljo' cwinquiu'nn'a'ndyo' che'ncjo'yo'. ²³ Ee ts'a' na cwe' tomti mandii ñ'oom'ñee' ndo' ticats'aa' ljo' na matsona' matseijomna' tsa'ñee' cha'na ts'a' na manty'iaa' nnom ñ'e'na' tsjo'jnom. ²⁴ Tsa'ñee' ntyjee' chiuu waa' xje' na manty'iaa'na' tsjo'jnom, saq' quia na ñ'ee' na manty'iaa'na' juuna' mana cwitsuu' ts'oom

chiiu waaⁿ. ²⁵ Saa tsaⁿ na tyeⁿ ñjom ts'om ñ'oom na mandii, ndo' maqueⁿya cwenta chiiu xcwe matsaⁿntjom ljeii na matseicandyaañena' jaa ndo' tyeⁿ meiⁿntyjee' na matseicanda chiiu matsaⁿntjomna', tsaⁿñeeⁿ nnc'oom na neiiⁿeⁿ cantyja 'naaⁿ cha'tso na mach'eeⁿ.

²⁶ Xeⁿ m'aaⁿ cwii ts'aⁿ quiiⁿntaaⁿ'yo' na matseitiuu na macanda juu jeeⁿ xcwe mach'ee saa ticats'aa xjeⁿ tsaⁿ, quia jo' manquiuⁿnn'aⁿñe cheⁿnquii, ndo' ñ'oom na matseitiuu jo' tjaa yuu l'uena'. ²⁷ Jo nnom Ty'oots'om, ñ'oom na xcweti ndo' lju' tseixmaⁿ na cwila'yuu'a, luua matsona': Cateijndeiⁿ ts'aⁿ ndyeñeeⁿ na jnda tjā tyendyee, ndo' yolcu na jnda ljonnye na tjā s'aa, cateijndeiⁿ ts'aⁿ joona nawi' na cwiitjoomna ndo' tintseiquiiⁿñe ñequio natia na matseixmaⁿ tsjoomnancue.

2

Tical'a'yo' na cwe' jndaa' nn'aⁿ na cwila't'maaⁿndyo'

¹ 'O nn'aⁿya na cwila'yuu'yo' ñequio Ta Jesucristo, jom tjacantyja na cwiluiiⁿmaⁿñe. L'ue ts'oom na til'a'yo' na cwe' jndaa' nn'aⁿ na cwila't'maaⁿndyo'. ² Nnts'aana' na wjaaquiee' cwii ts'aⁿ yuu na cwiitjomndyo' na ndii' tseix'ii s'om cajaan' ts'o ndo' cwee liaa na ya. Ndo' mati wjaaquiee' cwii ts'aⁿ na cwee liaa na cwantindyo, ³ saa 'o nlaⁿñ'oomndyo'ti'yo' ts'aⁿ na cwee liaa na ya, ndo' nndu'yo' nnoom: "Cajmaⁿ ljuo yuu na yati", saa nnom ts'aⁿ na ñeeⁿñe nndu'yo': "Luua' cwiityje!", oo "Luua' cajmaⁿ nomtyuaa", ⁴ ndo' na luua' cwil'a'yo' cwi'tmoⁿ cheⁿncjo'yo' na cwe' jndaa' ñeeⁿ na cwiluiiⁿmaⁿñeti quiiⁿntaaⁿ'yo', ndo' naljo' ma'moⁿna' na tis'a cwila'tiuu'yo', tixcwe cwi'tjei'yo' cwenta.

⁵ 'O nn'aⁿya na cwila'yuu'yo' na jeeⁿ wi' ts'oⁿya, candye'yo' ñ'oomwaa: Nn'aⁿ tsjoomnancue na nty'iaandye, jnda tjei' Ty'oots'om joona na laxmaⁿna na tyandyena nc'e na cwila'yuu'ya n'omna ñ'eⁿñe, nc'e na candya' n'omna jom, nnto'ñoomna cantyja na matsaⁿntjom cha'xjeⁿ na jnda tqeeⁿ na nnts'aaⁿ. ⁶ Saa 'o je', yacheⁿ cwil'a'yo' na cateijnaaⁿna' ndyeñeeⁿ ndo' zaa nchii manaⁿtya cwinchjeena 'o? Ndo' joona cwilei'cho xjeⁿnaaⁿna' na 'o jo ndaaⁿ na maⁿn'iaaⁿ. ⁷ Ndo' aa chii majoo na nntya cwila'neiⁿna ñ'oomntjeiⁿ nacjoo' xuee nqueⁿ na jeeⁿ jnda tseixmaⁿna' na cantyja 'naaⁿ juu jo' matseicajndyuna' 'o.

⁸ Waa ljeii na tjacantyja na matsaⁿntjomna'. Luua matsona': "C'oom' na wi' ts'om' x'ia' cha'xjeⁿ na jnda ntyi' ñequio nncu'." Xeⁿ na mayuu'cheⁿ cwila'canda'yo' ljeii'ñeeⁿ, quia jo' ya cwil'a'yo'. ⁹ Saa xeⁿ cwe' jndaa' ñeeⁿ na cwila't'maaⁿndyo'ti'yo', mach'eena' na waa jnaⁿ'yo' ee cwila'tjoondyo' jo nnom ljeii 'naaⁿ Ty'oots'om na matsaⁿntjomna'. ¹⁰ Ee xeⁿ matseicandaⁿñe ts'aⁿ cha'tso ljeii'ñeeⁿ, saa matseitjoone cantyja 'naaⁿ cwii joona', matseijndaaⁿñena' na waa jnaaⁿ'a' jo ndaaⁿ cha'tso ljeii'ñeeⁿ. ¹¹ Ee nquii Ty'oots'om na tso: "Tinc'oom'ya' ñequio cwiicheⁿ ts'aⁿ", majom matsoom: "Tintseicue' ts'aⁿ." Jo' chii xeⁿ na tyooche' na cwe' m'aaⁿ'ya' ñ'eⁿ cwiicheⁿ ts'aⁿ, saa nntseicue' ts'aⁿ, maxjeⁿ jnda seitjoondyu' nnom cha'waa ljeii'ñeeⁿ. ¹² Jo' chii macaⁿna' na cal'andyo' cwenta ñ'oom na cwila'neiⁿ'yo', ndo' ljo' na cwil'a'yo', cha'xjeⁿ cwil'a' nn'aⁿ na maxjeⁿ nquiu na meiⁿchiuucheⁿ nlejndaa' ñ'oom 'naaⁿ nnts'aa ljeii na matseicandyaañena' jaa. ¹³ Ndo' nn'aⁿ na tic'om na jnda nquiu nc'iaa, quia na nntu'xeⁿndye nn'aⁿ, tjaa'naⁿ ñeeⁿ nnc'oom na wi' ts'om joona. Saa nn'aⁿ na t'om na wi' n'om nc'iaa, naⁿñeeⁿ nluu'yana quia na nntu'xeⁿndye nn'aⁿ.

Cal'aaya yuu na maty'iomyana' nc'e na cwilayuu'a

¹⁴ 'O nn'aⁿya na cwila'yuu'yo' na jeeⁿ wi' ts'oⁿya, zyuu l'ue na nntso ts'aⁿ na matseiyu'ya ts'oom ñ'eⁿ Ty'oots'om, saa tjaa na mach'eeⁿ na ma'moⁿna' na ljo'? Na luua' ts'oom, zaa ndaaⁿ nluu'n'maaⁿñe? ¹⁵ Cal'uu, xeⁿ m'aaⁿ cwii nn'aaⁿya na tsa's'a oo tsa'scu na matseitjoona' liaana ndo' nantquie na nlcwa'na na ticwii xuee, ¹⁶ ndo' cwiindyo' 'o nntso ndaana: "Catsa'to'yo'." Ty'oots'om catio'naaⁿñe 'o na nlcwee'yo' liaa ndo' na nlcwa'cjaacjo'yo', saa xeⁿ tinquiaa' ljo' na macaⁿna' joona, zyuu nnteijndeiⁿ ñ'oom na luua' tsu' ndaana? ¹⁷ Maluaa' cantyja 'naaⁿ ñ'oom na matseiyu'ya ts'om ñ'eⁿñe xeⁿ tjaa'na' ts'iaaⁿ coch'eena' ñ'eⁿndyu' quia jo' ma'moⁿna' na ticwando'na' naquii' ts'om'.

¹⁸ Nnts'aacheⁿna' na cwiindyo' 'o nntso: "U matseiyu'ya ts'om' ñ'eⁿ Ty'oots'om ndo' ja mats'aa yuu na maty'iommyana'." Xeⁿ na ljo', ca'moⁿ na matseiyu'ya ts'om' ñ'eⁿñe meiⁿ tyoowitquioo' ñequio na mache', ndo' ja ñequio ljo' na mats'aaya m'mooⁿya na matseiyu'ya ts'oⁿya ñ'eⁿñe. ¹⁹ 'U matseiyu' na ñecwii Ty'oots'om m'aaⁿ, ya na ljo' mache', mati na jndii maluaa' cwila'yuu'na ndo' cwiteindyena na nquiaana. ²⁰ Tints'a' na cwe' ntjeiⁿndyu'to', queⁿ'ya' cwenta. Na cwe' na nntso ts'aⁿ na matseiyu'ya ts'oom ñ'eⁿ Ty'oots'om, saa cantyja na mach'eeⁿ tyoowitquioo' na mayuu' na ljo', quia jo' juu na matseiyu'ya ts'om', matseixmaⁿna' ts'oo. ²¹ Cjaañjoom' n'om'yo' ljo' na s'aa welooya Abraham, jo' na tqeeⁿ Ty'oots'om jom na tacatseixmaaⁿ jnaⁿ ee na tquaaⁿ ti'jnaa' Isaac na cue' cwentaa' Ty'oots'om. ²² Queⁿ cwenta ñ'oomwaa' cantyja 'naaⁿ Abraham, cantyja na s'aa' ma'moⁿna' na tyotseiyu'ya ts'oom ndo' juu jo' matseicandaⁿñena' cantyja na luua'

s'aa'. ²³Ndo' na luuaa' s'aa' seicandaꝯ ñena' ñ'oom' Ty'oots'om na teiljei na matsona': "Tyot-seiyu'ya ts'om Abraham ñequio Ty'oots'om, jo' na tqe'na' jom na tjaa jna' ncwicotseixmaa", ndo' seicajndyuna' jom ts'a' na jee' ya ñ'oom juu ñequio Ty'oots'om."

²⁴Ndo' na ljo', ¿aa cwique'yo' cwenta? Nchii tomti maco'ñom Ty'oots'om ts'a' cwe' cantyja na matseyu'ya ts'om ñ'e'ñê sꝯꝯ mati cantyja na mach'ee. ²⁵Majo'ti tui ñequio sculjaa' na jndyu Rahab, tqe' cantyja 'naa'm'a'. ³Cwitjaa'ndyo xjo frenom naquii' 'ndyoo caso cha ñequiaañeyo' cantyja na cwitsa'ntjoo'ya. Ndo' na luuaa' cwil'aaya nndaꝯ nlquaa'ya xje' cha'waañeyo'. ⁴Mati que'yo' cwenta cantyja 'naa' w'aandaa, meii' na jee' t'ma'na' ndo' jee' jndei' jndye na mantquie juuna', ndo' ts'oom pala' na ñequio wjaañ'oom ts'a' juuna' jee' cachjoona', sꝯꝯ nndaꝯ nncjaañ'oom ts'a' w'aandaa'ñee' meiyuuche' na l'ue ts'om ts'a'. ⁵Maluaa' mach'eena' ñequio tsaa ts'a' na matseixma'na' cwii na tjacañjoom'ñe ts'a', meii' na jee' cachjoona' sꝯꝯ teinom'na' na jndye ljo' nndaꝯ nnts'aana'. Cwii chom cachjoo sꝯꝯ nndaꝯ nntseicona' cwii jndaꝯ t'ma'. ⁶Ndo' tsaa ts'a' tseixma'na' ntsaachom. Juuna' too'che'na' ñequio cha'tso nnom natia ndo' waa najndei' na matseixma'na' na matsei'ndaa'na' cha'waa cantyja na wjaam'aa' ts'a'. Juuna' nndaꝯ nncju'na' na nlei'ndaa'ñ'e' chiuu ya na m'aa' ts'a', ee chom b'io matseic'uaa juuna'. ⁷Ts'a' nndaꝯ nntseixoom'm cha'tso quioo', cha'na: quioo' quii'jndaꝯ na wjee, cantsaa, canduu, ndo' quioo' na m'a' ts'om ndaaluee, ndo' maxje' macwila'xiom' nn'a' quioo'm'a'. ⁸Sꝯꝯ tsaa ts'a' meiyuuche' ts'a' xocandaꝯ nntseixiom' juuna', ee juuna' matseixma'na' cwii natia na xondaꝯ nts'aa ts'a' xje'. ⁹Ñequio juuna' cwila't'maa'ndyo Tsotyaaya Ty'oots'om ndo' mañ'e' juuna' cwituꝯ'a ñ'oomwi' nacjoo nn'a' na s'aa' na tuiindy'e cha'xje' na waa nque'. ¹⁰Ñequio 'ndyoo ts'a' matseit'maa'ñê Ty'oots'om ndo' mañequio juuna' majoom'm n'oomwi' nacjoo' ts'a'. 'O nn'a'ya na jee' wi' ts'oo'ya, meiyuuche' ticyat'yomyana' na luua' cwiluii. ¹¹¿Aa nndaꝯ nnts'aana' cwii xo' na cwinaa'ndaatiooya majo' jo' cwinaa'ndaatioo na ja? ¹²'O nn'a'ya na cwila'yuy'yo' na jee' wi' ts'oo'ya, cwii ts'oom higuera xocandaꝯ nna' tꝯꝯ aceitunas juuna', meiyuuche' tꝯꝯ tꝯꝯ xonna' tꝯꝯ higos juuna'.

3

Cantyja 'naa' tsaa ts'a'

¹Tinc'om'yo' na jee' jndyendyo' na ñe'cat'mo'nyo' ndaa' nn'a', ee manquiu'yo' na jaa na cwit'moo'ya majaa'ti m'aa'na' nacjooya quia na nlei'ndaa' jnaa'ya ñ'e' nn'a'. ²Cha'tsondyo jndye nnom niom na ticjaacanjoom' na cwil'aaya, sꝯꝯ xe' m'aa' cwii ts'a' na maque'ñe xje' cha'tso na matseinei', ts'a'ñee' matseixmaa' ts'a' na yañe jom, ee maque'ñe che'nque' xje' cantyja 'naa'm'a'. ³Cwitjaa'ndyo xjo frenom naquii' 'ndyoo caso cha ñequiaañeyo' cantyja na cwitsa'ntjoo'ya. Ndo' na luuaa' cwil'aaya nndaꝯ nlquaa'ya xje' cha'waañeyo'. ⁴Mati que'yo' cwenta cantyja 'naa' w'aandaa, meii' na jee' t'ma'na' ndo' jee' jndei' jndye na mantquie juuna', ndo' ts'oom pala' na ñequio wjaañ'oom ts'a' juuna' jee' cachjoona', sꝯꝯ nndaꝯ nncjaañ'oom ts'a' w'aandaa'ñee' meiyuuche' na l'ue ts'om ts'a'. ⁵Maluaa' mach'eena' ñequio tsaa ts'a' na matseixma'na' cwii na tjacañjoom'ñe ts'a', meii' na jee' cachjoona' sꝯꝯ teinom'na' na jndye ljo' nndaꝯ nnts'aana'. Cwii chom cachjoo sꝯꝯ nndaꝯ nntseicona' cwii jndaꝯ t'ma'. ⁶Ndo' tsaa ts'a' tseixma'na' ntsaachom. Juuna' too'che'na' ñequio cha'tso nnom natia ndo' waa najndei' na matseixma'na' na matsei'ndaa'na' cha'waa cantyja na wjaam'aa' ts'a'. Juuna' nndaꝯ nncju'na' na nlei'ndaa'ñ'e' chiuu ya na m'aa' ts'a', ee chom b'io matseic'uaa juuna'. ⁷Ts'a' nndaꝯ nntseixoom'm cha'tso quioo', cha'na: quioo' quii'jndaꝯ na wjee, cantsaa, canduu, ndo' quioo' na m'a' ts'om ndaaluee, ndo' maxje' macwila'xiom' nn'a' quioo'm'a'. ⁸Sꝯꝯ tsaa ts'a' meiyuuche' ts'a' xocandaꝯ nntseixiom' juuna', ee juuna' matseixma'na' cwii natia na xondaꝯ nts'aa ts'a' xje'. ⁹Ñequio juuna' cwila't'maa'ndyo Tsotyaaya Ty'oots'om ndo' mañ'e' juuna' cwituꝯ'a ñ'oomwi' nacjoo nn'a' na s'aa' na tuiindy'e cha'xje' na waa nque'. ¹⁰Ñequio 'ndyoo ts'a' matseit'maa'ñê Ty'oots'om ndo' mañequio juuna' majoom'm n'oomwi' nacjoo' ts'a'. 'O nn'a'ya na jee' wi' ts'oo'ya, meiyuuche' ticyat'yomyana' na luua' cwiluii. ¹¹¿Aa nndaꝯ nnts'aana' cwii xo' na cwinaa'ndaatiooya majo' jo' cwinaa'ndaatioo na ja? ¹²'O nn'a'ya na cwila'yuy'yo' na jee' wi' ts'oo'ya, cwii ts'oom higuera xocandaꝯ nna' tꝯꝯ aceitunas juuna', meiyuuche' tꝯꝯ tꝯꝯ xonna' tꝯꝯ higos juuna'.

Na m'aa' Ty'oots'om cwina' na jndo' ts'om ts'a'

¹³Xe' na m'aa' cwii ts'a' quii'ntaa'nyo' na jndo' ts'om, ndo' t'ma' matsei'no'ni', ca'moo' na ljo' ñequio na c'oom na yats'a'ñê, c'oom na nioom' ts'oom ee jo' na m'mo'na' na jndo' ts'oom. ¹⁴Sꝯꝯ xe' quii' n'om'yo' laxma'nyo' cwii na matsei'ndaa'na' 'o cha'cwijom cwii na ja jnaa' na jee' xuee'yo' ndo' jee' cwila'jnda'yo' na nluii t'ma'ndyo', quia jo' tintjei'yo' cwenta na jndo' n'om'yo', ee na cwilaxma'nyo' na ljo' maty'iomna' na cantundyo' ndo' cwitjei'ndyo' ñequio ñ'oom na mayuu'. ¹⁵Ee ts'a' na luua' waa na jndo' ts'om nchii na m'aa' Ty'oots'om cwina'na', m'aa'na' cantyja 'naa' tsjoomnancue, tseixma'na' na jndo' n'om nn'a', laxma'na' cwentaa' tsa'jndii. ¹⁶Ee yuu na m'a' nn'a' na tꝯꝯ n'om nc'iaa, ndo' jee' xueena, jo' jo' cwe' cañ'e' to m'a'na, ndo' niom cha'tso nnom natia. ¹⁷Sꝯꝯ juu na jndo' n'om nn'a' na mañequiaa Ty'oots'om, m'a' nn'a' na lju' n'omna jo nnoom ndo' ndaa' nn'a', m'a'na na tjaa'na' tia' cachona, m'a'na na yann'a'ndye ñequio nc'iaana, ndyaandyena, wi' n'omna nt'omche' nn'a', cwil'ana yuu na ya, jnda' m'aa' n'omna chiuu cwil'oom'a'na, ndo' xcwee' n'omna ljo' cwil'ana. ¹⁸Ndo' nn'a' na cwita'ya nc'iaa na cho tia', na luua' cwil'ana cwinomna cwii na nnts'aana' cha'cwijom cwiwe' ntjom ndo' cantyja 'naa' naljo', jndye ncue' nnts'aana' na maty'iomyana'.

4

Tacatseix'iaa'ñe ts'a' na matseyu' ñequio tsjoomnancue

¹¿Yuu cwina' ndia', ndo' yuu cwina' na cwila'ntja'ndyo' ñ'e' nc'iaa'yo'? Cwina' joona' naquii' n'om'yo' nc'e' natia na quee' n'om seii'yo'. ²'O tjoondyo' cwii nnom, sꝯꝯ tileicuaana' luee'yo', jo' na nla'cue'yo' ts'a', ndo' quee' n'om'yo' na nncuaa cwii nnom 'na' luee'yo', sꝯꝯ tileicuaana', jo' na cwino'nyo' mana matseiwena' tia'. Tileicuaa ljo' na l'ue n'om'yo' ee na

tyootaⁿyo' nnom Ty'oqots'om. ³ Ndo' xēn' na cwitaⁿyo' saq̄ tileicato'ñoom'yo', mach'eena' na ljo' ee tixcwe cwitaⁿyo', ee 'o ñe'quiom 'na' luee'yo' cha na nla'catsuu'yo' jona' yuu na queeⁿ n'om seii'yo'. ⁴ Nty'iaandyo' 'o nn'a' na tixcwe cwil'a'yo'. ¿Aa ticaliu'yo' na ts'a' na m'aa' na ya ñ'oom juu ñequio tsjoomnancue mach'eena' na jnoom'm Ty'oqots'om? ⁵ Manc'e jo' chii luua tso ñ'oom! Ty'oqots'om na teiljeii: "Ñquii Espíritu na jndá tquiaa Ty'oqots'om na c'oomñē quii' n'ooⁿya na m'aa' na candya' ts'o'om jaa, candaq̄'ya waa na xueeⁿ jaa." ⁶ Saq̄ Ty'oqots'om mateijndeityeeⁿ jaa ñequio naya na matseixmaaⁿ. Ee cha'na matso ñ'oom'm na teiljeii: "Ty'oqots'om m'aa' nacjoo nn'a' na cwilas'andye, cwila'lcundy, saq̄ mateijneiⁿ nn'a' na cwituee'ndyecje." ⁷ Jo' chii catue'ndyo'cje'yo' jo nnom Ty'oqots'om cha nna'ndyo' ñequio tsa'jndii ndo' nleinoom 'o. ⁸ Cala'candyoo'ndyo' na m'aa' Ty'oqots'om quia jo' nntseicandyoo'ñē na m'aⁿyo'. 'O na laxmaⁿyo' jnaⁿ, calalju'yo' luee'yo' ndo' 'o na ñe'c'om'yo' na wi' n'om'yo' Ty'oqots'om ndo' mañejuu xjeⁿ mati cwila'candya' n'om'yo' tsjoomnancue, na luua' laxmaⁿyo', calalju'yo' n'om'yo'. ⁹ Co'tiana' nquiu'yo', catyuee'yo' ndo' cata'ti'yo' na cwila'tjoondyo'. Na cwinc'o'yo' na neiⁿco n'om'yo', catseicwaqueⁿna' jo' na chjoo' n'om'yo' na cwila'tjoondyo'. ¹⁰ Catue'ndyo'cje'yo' jo nnom Ta Ty'oqots'om cha na jom nnts'aa' na nntseiwendyena' 'o.

Tantu'xaq̄'ya nn'aa'ya na cwila'yu'

¹¹ 'O nn'a'ya, tintio'ñ'oom'yo' ntyjee'yo'. Ee ts'a' na nntio'ñ'oom oo matseijndaa'ñē jnaaⁿ x'iaa', wjaⁿ nacjoo' ljo' na ma'moⁿ ljeii, ndo' matseijndaa'ñē ljo' tis'a matseixmaⁿ ljeii. Ee xēⁿ na 'u matseijndaa'ndyu' na tjo'ndyo ljo' matso ljeii quia jo' mach'eena' na 'u cwiliuindyū' ts'a' na matseijndaa'ñē ljo' tjo'ndyo matseineiⁿ ljeii, nchii cwiliuindyū' ts'a' na matseicandaq̄'ñē ljo' na matsona'. ¹² Ee ñecwii m'aa' na tquiaa ljeii na matsa'ntjomna' ndo' manquiiyteeⁿ tseixmaaⁿ na nncu'xeeⁿ na aa cwila'tjoondye nn'a' cantyja 'naaⁿna' ndo' manquiiyteeⁿ nndaq̄ nncwji'n'maaⁿñē oo nncu'xeeⁿ 'u. Saq̄ 'u je', ¿ljo' cwiliuindyū' na jeeⁿ ñe'cu'xeⁿ x'ia'?

Ticatseit'maa'ñē che'nquii ts'a' cantyja chiuu nnts'aa'

¹³ Candye'yo' ñ'oom na matsjoō luua, 'o nn'a' na quindu'yo': "Iocha luua, nntsaaya tsjoomwaa oo tsjoomwaa', jo' jo' nnc'oq̄'ya cwii chu na nla'jndaa' ndo' nndaq̄ na nntantjoq̄' s'om." ¹⁴ Ndo' meiⁿ cwe' ticaliu'to'yo' aa cwintando'yo' 'iochat. 'O matseijomna' cha'na nchquiu'os na chjoowi'ta'ndyo na cwiwitquioo'na' xēⁿ jndá mana cwitsuna'. ¹⁵ 'O luua maca'na' ndu'yo': "Xeⁿ Ty'oqots'om l'ue ts'oom na ndicwaⁿ tandoo'tyaaya, quia jo' nl'aaya nmeiⁿ oo nt'omcheⁿ." ¹⁶ Saq̄ 'o nchaa l'uu ljo' cwindu'yo', 'o ndicwaⁿ cwilaneiⁿyo' ñ'ooms'a, ñ'oomscu, ndo' cha'tso ñ'oom na macwji's'añē oo na macwji'scuñē ts'a' tia laxma'na'. ¹⁷ Jo' chii meiⁿquia ts'a'na na mantyjii na cats'aa yuu na maty'iomyana', ndo' ticats'aa, maxjeⁿ jnaⁿ tseixmaⁿ tsaⁿñeeⁿ.

5

Waa na nnt'uiina' na'tya

¹ ¡Candy'e'yo' ñ'oommeiⁿ 'o na'tya! ¡Catyuee'yo' ndo' cala'xua'yo' cantyja na cwajndii nntjom'yo' na nlco'wi'na' 'o! ² Ee 'na' na tyandyo', jndá tei'ndaa'na', ndo' lia'yo' na jndati jndá tcwa' canty'ua. ³ S'om caja' ndo' s'om xuee 'na'nyo' jndá t'oom ntsaana', ndo' joo tsaq̄'ñeeⁿ nntjei'yuu'ndyena' na tia na cwil'a'yo', ndo' nla'tyuii'ñ'e'na' 'o cha'xjeⁿ mach'ee chom. Ñeja't'ue'yo' 'na'yo' na ñ'eⁿ cwileityandyo' cwentaa' ndyumeiⁿñē. ⁴ S'om na t'icatiom'l'ua'yo' nn'a' na ñe'l'a ts'iaaⁿ 'na'nyo' cwíñequiana' jna'yo' na tis'a cwil'a'yo'. Ndo' Ta Ty'oqots'om jndá jñeeⁿ ñ'omndyuee na nnt'oom'yo' na ñe'l'a ts'iaaⁿ 'na'nyo'. ⁵ Nnom tyuaawaa jeeⁿ neiⁿncoo' m'aⁿyo' ndo' cwil'a'yo' cha'xjeⁿ na 'o l'ue n'om'yo', cwila'ca'meiⁿndyo' cha'cwijom quioo' na nntseicuee' ts'aⁿ. Ndo' jndá tue'ntyjo xuee na nncwje'yo'. ⁶ Cwil'a'yo' na cat'uiityeⁿ w'aancjo nn'a' na tjaa jnaaⁿ hasta cwil'a'yo' na cwjena, ee na tjaa'na' ljo' ya nndaq̄ nn'ana ñ'e'ndyo'.

C'om't'maa'ndyo' n'om'yo' ndo' calanein'yo' nnom Ty'oqots'om.

⁷ Jo' chii 'o nn'a'ya na cwila'yu'yo' c'om't'maa'ndyo' n'om'yo' hasta na nncwjee'nnda' Ta Jesucristo. Cha'xjeⁿ na t'maⁿ ts'om cwii ts'a' na mach'ee ts'iaaⁿ jndaq̄, na xjeⁿ na tyjee'cheⁿ ndaalua' hasta xjeⁿ na nnma'cheⁿ na meiⁿnom'm na nlquie ntjom'm. ⁸ Mati 'o c'om't'maa'ndyo' n'om'yo' ndo' cwintyje'tye'yo', ee mandyoo' nncwjee'nnda' Ta Jesucristo. ⁹ 'O nn'a'ya, tila'ncjoo'ndyo' che'ncjo'yo' nacjoo nc'iaa'yo' cha tica'na' na nncu'xeⁿ Ty'oqots'om 'o ee nqueⁿ cwiluiiñē na macu'xeeⁿ nn'a', ndo' mam'aa'c'eeñē na nnts'aaⁿ naljo'. ¹⁰ 'O nn'a'ya na cwila'yu'yo', c'om't'maa'ndyo' n'om'yo' cha'xjeⁿ nquiee profetas na tyoñequia ñ'oom' Ty'oqots'om na jeeⁿ wi' tyotjoom. ¹¹ Jaa manquiuuya na neiⁿnco n'om nn'a' na cwina'ndye nawi' na cwitjoom. 'O manquiu'yo' chiuu jna'ñē Job nawi' na tyotjoom ndo'

manquiu'yo' chiuu s'aa Ty'oqots'om ñ'eñê na cwimacandã, ee Ty'oqots'om matsei'noqo'ñ' ljo' cwitjoq'ya ndo' m'aa' na wi' ts'oom jaa.

¹² Ñ'oom na maca'nyaya ndaa'yo' 'o nn'a'ya, na tilcwi'yo' mei' cañoom'luee, mei' tyuaa ndo' mei'cwii nnom 'na', macandã candu'yo' na mayuu' ñ'oom na nquiu'yo' na mayuu' ndo' ñ'oom na nquiu'yo' na tiyuu', candu'yo' na tiyuu' jo' cha na tint'uii Ty'oqots'om 'o cantyja 'naa' jna'yo'.

¹³ Xe' m'aa' cwiindyoy' 'o na manchje nawi' juu, catseinei' nnom Ty'oqots'om. Ndo' xe' m'aa' ts'a' na nei'nc'o ts'om cata luantsa. ¹⁴ Xe' m'aa' cwiindyoy' 'o na wii', quee'ñe nn'a' na cwiluiitquiendye nnom tmaa' nn'a' na macwji' Ty'oqots'om cwentaa'a' cha na cala'nei' na'ñee' nnom Ty'oqots'om cwentaa'a', ndo' caty'oomndyena seitye nacjoom'm ñequio xuee' Ta Ty'oqots'om. ¹⁵ Quia na cwilanei'yo' nnom Ty'oqots'om ñequio na cwilayu'ya n'om'yo' ñ'eñê, nntsein'maa' ts'a' na wii', ndo' xe' na seitjoq'ñe tsa'ñee' nnoom nntseit'ma' ts'oom juu. ¹⁶ Jo' chii ticwiindyoy' 'o catjei'yuu'ndyoy' jna'yo' ndaa' nc'iaa'yo', cha na nn'maa'yo'. Ee ts'a' na cwiluiiñe cantyja na maty'iomyana', quia matseinei' nnom Ty'oqots'om ñequio na jndaya ntyjii, jndye waa na nnts'aana'. ¹⁷ Profeta Elías tyotseixmaa' cha'xje' jaa nmeii', sãã quia na seineii' nnom Ty'oqots'om ñequio na seicantyyaa'ya ts'oom na tcaa' na ticua', ndyee chu waljoo' xcwe taticua'. ¹⁸ Jndã jo' tca'nnaa'a' na cua', quia jo' s'aa Ty'oqots'om na jna'nnda'na' na tyowa' ndo' tue' ntjom.

¹⁹ 'O nn'a'ya, xe' ma'ndii cwiindyoy' 'o ñ'oom na mayuu', ndo' cwii x'iaa'a' mach'ee na calcwe'nnaa'a', ²⁰ caliu'yo', ts'a' na nnts'aa na calcwe' ts'a'jna' nato na tijo'ndyoy', macwji'n'maa'ñê tsa'ñee' na nntsuuñe aña'aa', ndo' mach'ee' na jndye jnaa' tsa'ñee' matseit'ma' ts'om Ty'oqots'om.

Carta najndyee na seiljeii Pedro

Pedro seicwanoom carta na m'a' nn'a' na t'oom'ndye

¹ Maja Pedro na cwiliindyo apóstol, ts'a' na majñom Jesucristo ts'iaa' 'naa'na' matseiljeiya ñ'oomwaa na matseicwano'ya juuna' ndaa' 'o na jnda' t'oom'ndyo', na m'a'nyo' l'ondaa Ponto, Galacia, Capadocia, Asia ñ'e' Bitinia, ² ndaa' 'o na jaach'ee xuee tjeii'ñe Tsotyaa'ya Ty'oots'om 'o na laxma'nyo' cwentaa'na' cha'xje' na seijndaa'ñe. Cautyja 'naa' Espíritu Santo tque'ñoo' 'o na n'laxma'nyo' na calacanda'yo' jo noom ndo' na n'laxma'nyo' na lju' n'om'yo' ñequio nioom' Jesucristo. Quiaa Ty'oots'om na canda'ya nnto'ñoom'yo' naya na matseixmaa' ñequio na tjaa ñomtiuu c'om'yo' jo nnoom.

Cwicautyjaa' n'oo'ya na nntandoo'nda'a

³ Catseit'maa'ñena' nquii Ty'oots'om na cwiluiñe Tsotye Ta Jesucristo cwentaa'ya. Jom nc'e na jee' wi' ts'oom jaa jnda' s'aa' na cwiliindyoxcoo' nc'e na tando'xco Jesucristo. Cautyja 'naa' jo' m'aa'ya na cwicautyjaa' n'oo'ya na ndaaya na nntandoo'a. ⁴ Cautyja 'naa' Jesucristo nnts'aa Ty'oots'om na nnto'ñoom'yo' juu na nda'yo' na cwileiwe cañoom'luee na lju' tseixma'na' na tijoom cwi'ndaa' mei' xoc'uaana' cha'na ljaa'. ⁵ Nc'e na cwilayu'ya n'om'yo' ñ'e' Ty'oots'om mawañoom'm 'o ñequio najndei na matseixmaa'. Nnts'aa' na ljo' hasta ncuue na macanda' quia na nleitquioo' na nncwji'n'maa'ñe 'o.

⁶ Nc'e na manquiuy'yo' na macwji'n'maa'ñe 'o, t'ma' cwiquioo na nei'yo', meii' mach'eena' maniom jndye nnom nawi' na cwiwinom'yo' je'. Saa tiyo maca'na' na nntjom'yo' nmei', ntyja nncwinomna'. ⁷ Juu na cwila'yuy'yo' n'om'yo' matseijomna' juuna' cha'cwijom s'om caja', juuna' maca'na' na nncwinom'yo' nawi' cha nleitquioo' cwanti na jndana'. Juu na matseyuy'yo' ts'om ts'a' na ya nncwinomna' nawi', jndati tseixma' jo' nchiiti s'om caja' na cwintycwina'. Ndo' naljo', juu na cwila'yuy'yo' n'om'yo', jnda' teitquioo' na ya jlu'yo', quia na nncwjee'nda' Jesucristo, nluui't'ma'ndyo' cautyja 'naa' juu jo'.

⁸ 'O meii' tyoonty'ia'yo' jom, saa canda'ya' n'om'yo' ñ'e'ñe. Meii' na nchii cwinty'ia'nda'yo' jom, saa nc'e na jom quit'ma' n'om'yo', mañequiaana' na t'ma' waa na nei'yo'. Mei' tileicaliy'yo' cwaa' ñ'oom na ndu'yo' na nei'yo'. Ndo' juu na nei'yo' matseit'maa'ñena' Ty'oots'om. ⁹ Ee nc'e na cwila'yuy'yo' ñ'e' Jesucristo, cwito'ñoom'yo' na macwji'n'maa'ñe Ty'oots'om aña'na' 'na'nyo'.

¹⁰ Ncuue na teinom nquiee profetas na tyoñequia ñ'oom' Ty'oots'om cautyja 'naa' na quia nluui, tyola'naa'na ñ'oom'm ndo' tcuu tcuu ñe'cala'no'na cautyja 'naa' na nncwji'n'maa'ñe nn'a', ndo' nc'e naya na matseixmaa' ñejlanei'na cautyja 'naa'na'. ¹¹ Nquii Espíritu na matseixma' Cristo na tyom'aa' quii' n'omna, tyuaa' t'moo' ndaa' na'ñee' nawi' na ntjom Cristo ndo' na ndaquia nntseit'maa'ñena' juu. Tcuu tcuu tyol'ueena' ñee' ts'a' tsa'ñee' na t'mo' Espíritu ndaana ndo' cwaa' xje' nncwjee'. ¹² Na'ñee' t'mo' Ty'oots'om ndaana na tixocaluiñe Cristo xje' na cwita'ndo' nquieena. T'moo' ndaana na nnc'oom juu xje' na m'aa' jaa. Jo' chii ndyumeii'ñe, ñequio na matejindei Espíritu Santo na jñom Ty'oots'om, cwiñe'quia nn'a' ñ'oom naya ndaa'yo' cautyja 'naa' Jesucristo. Jee' cajnda ñ'oom nayawaañe hasta matseiquee'na' n'om' angeles na ñe'cala'no'na juuna'.

Ty'oots'om maquee'ñe na c'oo' na lju' n'oo'

¹³ Que'nye'yo' cautyja na cwila'tiuu'yo'. Cal'a' che'ncjo'yo' xje' na ñe'cwii n'om'yo'. C'om'yo' na ñe'cwii waa na quit'ma' n'om'yo' cautyja naya na nnts'aa Ty'oots'om 'o quia na ndyondaa' Ta Jesucristo. ¹⁴ Nc'e na cwiliindyoy' nseinda Ty'oots'om na cwila'canda'ndyo', catjei'ndyo' cautyja 'naa' joo ts'iaa' na ñejla'jomndyo' cwitjooche' na ta'jna'yo' jom. ¹⁵ Nquii Ty'oots'om na t'maa' 'o cwiluiñe na lju' ts'oom. Jo' chii mati 'o c'om'yo' na lju' n'om'yo' jo nnoom cautyja cha'tsoti na cwitsam'a'nyo'. ¹⁶ Ee teiyo teiljeii ñ'oom' Ty'oots'om na matsona': "Nc'e na ja cwiliindyoy' na lju' ts'oo'ya, mati 'o c'om'yo' na lju' n'om'yo'."

¹⁷ Nc'e na cwilcwiy'yo' Tsotye'yo' na nque' xocats'aa' na neii'e' cwii ts'a' saa cwiiche' tineii'e', jo' chii c'om'yo' na nquia'yo' jom yoche' na m'a'nyo' ljoone' cha'cwijom nn'a' na cwe' cwiqueya. ¹⁸ Juu na ñe't'om'yo' cwitjooche' na jla'yuy'yo' ñ'e' Ty'oots'om na jee' cwe' ts'iaa'ndyo' jo', tjei'ñ'maa'ñe 'o cautyja 'naa'na', joo jo' t'moo' welo'yo' ndaa'yo'. Manquiujndaa'ndyo' na juu na tjei'n'maa'ñe 'o, nchii ñjom'ua juuna' ñequio 'na' na cwinydue, cha'na s'om caja' oo s'om xuee, ¹⁹ 'o ñjom'uandyo' ñequio nioom' Cristo na jee' ndya' jnda, na tquaañe che'nque' na jla'cuee'na jom cha'cwijom cwii catsma' na cwiñe'quia nn'a' na cwila't'maa'ndyena Ty'oots'om, na mei'cwii ticatseixmaa' na ticanda'ñe, cha'cwijom catsma' na canchii'ñe'e'. ²⁰ Cwitjooche' na nlque' Ty'oots'om tsjoomnancue, saa jnda

tqueeⁿ na nntjom Cristo na ljo'. Saa hasta ndyumeiiⁿ tquiaa Ty'oqots'om na teitquiooⁿñê cha nnteijndeina' 'o. ²¹ Je' cantyja 'naaⁿ Jesucristo m'aⁿyo' na cwila'yu'yo' ñ'eⁿ Ty'oqots'om. Manquiiyeeⁿ tquiaaⁿ na tando'xco juu jndā na tue', ndo' seit'maaⁿñê juu. Ndo' nc'e na ljo' cwila'yu'ya n'om'yo' ñ'eⁿñê, ndo' cwiicantyyaa' n'om'yo' jom.

²² Ndo' je', nc'e na cwito'ñoom'yo' ñ'oom na mayuu', jo' na lju' añmaaⁿyo' cha xcwee' n'om'yo' cwila'yo' na cwilawi' n'om'yo' nn'aⁿyo' na cwila'yu'. Ndo' matsona' na c'om'yo' na wi' n'om'yo' cwii ndo' cwiindyoy' ñequio na lju' n'om'yo' ndo' ñequio cha'waa na jndā'yo'. ²³ Ee jndā tuiixcondyoy' cwe' nchii cantyja 'naaⁿ nn'a' na cwiwje. 'O jndā tuiixcondyoy' cantyja 'naaⁿ ñ'oom' Ty'oqots'om na wando', cwii na m'aaⁿ ndo' m'aaⁿ.

²⁴ Ee ñ'oom' Ty'oqots'om na seiljeii Isaías, matsona':
Cha'tsondye nn'aⁿ matseijomna' joona cha'cwijom tscō jndāa.

Ndo' juu na t'maⁿ na cwiluiindyena matseijomna' juuna' cha'cwijom ljaa' tscō jndāa.

Saa quia na cwicaaⁿ tscō jndāa, cwiquiaa ljaa'na',

²⁵ saa ñ'oom' Ty'oqots'om ticantycwii na m'aaⁿna',

Ndo' juu ñ'oom'ñeeⁿ na tyoñequia nn'aⁿ ndāa'yo' tseixmaⁿna' ñ'oom na nlui'n'maaⁿndye añmaaⁿ nn'aⁿ.

2

¹ Nc'e na luaa', catjei'ndyoy' cantyja 'naaⁿ cwii cwii nnom natia, cha'tso na maquiu'nn'aⁿna', cha'tso na we waa na mach'ee ts'aⁿ, cha'tso na cwila'taa' n'om nn'aⁿ nc'iaana, cha'tso na cwitio'ñoom nn'aⁿ nt'omcheⁿ. ² Cha'xjeⁿ yo'ndaa na 'ndaandye cwil'ueena ndaatsuu' tsondyeena, cjoo' n'om'yo' na cal'ue'yo' ndaatsuu ñequi' cantyja 'naaⁿ Espiritu, cha cantyja 'naaⁿ jo' nntsanajndā'yo' na laxmaⁿyo' nn'aⁿ na macwji'n'maaⁿñe Ty'oqots'om, ³ xeⁿ na aa mayuu'cheⁿ jndā cwiqeeⁿyo' cwenta na jeeⁿ ya cwiluiñe nqueⁿ na matsā'ntjoom 'o.

Cristo cwiluiñê tsjō na wando'

⁴ Jo' chii cala'candyoo'ndyoy' jo nnom nqueⁿ na cwiluiñê tsjō na wando', nqueⁿ na tjeii' nn'aⁿ cwenta na xocwil'ueñê, saa tjei' Ty'oqots'om jom na l'ueñê ndo' jnda ntjyji jom. ⁵ Ndo' mati 'o, na cwiluiindyoy' ljo' na cwita'ndo', quiandyoy' na mawil'uee'ñe Ty'oqots'om 'o na cwiluiindyoy' wats'om yuu na m'aaⁿ Espiritu, cwiluiindyoy' cwii tmaaⁿ ntyee na lju' n'om, na cantyja 'naaⁿ Jesucristo cwila't'maaⁿndyoy' Ty'oqots'om, ts'iaaⁿ cantyja 'naaⁿ Espiritu na jeeⁿ cwijaawee' ts'oom.

⁶ Ee naquii' ñ'oom' Ty'oqots'om na teiljeii matsona':

Quii' tsjoom Sión maquaⁿya cwii tsjō na tseixmaⁿna' tsjō nquii tsiaⁿtsjō' w'aa.

Matso Ty'oqots'om:

Ja tjeii'a jom cwentaya ndo' jeeⁿ ndya' jnda cwiluiñê;

Meiⁿñee'cheⁿ ts'aⁿ na matseyu' ñ'eⁿñê,

tijoom xuee nnts'aana' na cwe' ts'iaaⁿndyoy' na ñentyjaa' ts'om jom.

⁷ Cantyja 'naⁿ 'o na cwila'yu'yo' ñ'eⁿ nqueⁿ na cwiluiñê tsjō'waa, jeeⁿ jnda cwiluiñê saa cantyja 'naaⁿ joo nn'aⁿ na ticalayu' ñ'eⁿñê, matseicandāa'ñena' na matso ñ'oom' Ty'oqots'om na teiljeii:

Juu tsjō' na tqiiee' luañê na cwil'a w'aa,

tseixmaⁿna' tsjō' nquii tsiaⁿtsjō'.

⁸ Ndo' mati waa cwiicheⁿ ñ'oom na matseineiⁿna' cantyja 'naaⁿaⁿ:

Jom matseijomna' cha'cwijom cwii tsjō' ty'a, cwii tsjō' na matseiquaana' nn'aⁿ.

Tquiaandyena ee tilañ'oom'ndyena ñ'oom cantyja naaⁿaⁿ ee luaa' teijnoomna.

Nn'aⁿ na cwiluiindyoy' cwentaa' Ty'oqots'om

⁹ Saa 'o cwiluiindyoy' tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oqots'om cwentaaⁿaⁿ, cwii tmaaⁿ ntyee na cwindye'ntjom'yo' nnom nqueⁿ na tjacantyya cwiluiñê na matsā'ntjoom, cwiluiindyoy' nn'aⁿ cwii tsjoomnancue na lju' ts'om, cwii tmaaⁿ nn'aⁿ na m'aⁿyo' cwentaaⁿaⁿ, nmeiiⁿ laxmaⁿyo' cha nntjei'yuu'ndyoy' na jeeⁿ t'maⁿ ts'iaaⁿ mach'eeⁿ ñ'eⁿndyoy', nqueⁿ na t'maaⁿ 'o na calui'yo' naquii' najaaⁿ ndo' na n'lajomndyoy' ñequio na nei'ncoo' naxuee na cwiluiñê.

¹⁰ Ñet'om'yo' na tilaxmaⁿyo' tmaaⁿ cwentaa' Ty'oqots'om, saa je' je' cwila'xmaⁿyo' juuna'. Jaach'eeⁿ xuee ficaliu'yo' na candyay' ts'oom 'o, saa je' je' cwiliu'yo' na ljo' jom ñ'eⁿndyoy'.

Xcwe c'om'yo' cha ndāa ndye'ntjom'yo' nmom Ty'oqots'om.

¹¹ 'O nn'aⁿya na jeeⁿ wi' ts'og'ya, nc'e na cwiluiindyoy' cha'cwijom nn'aⁿ na cwe' cwiquieya, ndo' cwe' cwiwinom'yo' tsjoomnancue, macaⁿa ndāa'yo' na tañequiandyoy' na joo na l'ue n'om seii'yo' na nnc'oochona' 'o xjeⁿ 'naaⁿna'. ¹² Xcwe c'om'yo' quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na tic'om nacje 'naaⁿ Ty'oqots'om, ee na nl'a'yo' na ljo' meiiⁿ na tia ñ'oom cwilaneiⁿna nacjo'yo' na cha'cwijom tiann'aⁿndyoy', nlqueⁿna cwenta naya na cwil'a'yo' ndo' xuee quia na ññequiana cwenta nmom Ty'oqots'om, nla't'maaⁿndyena jom cantyja 'naⁿyo'.

¹³ Ndo' cwe' nc'e na cwiluiindyoy' cwentaa' nquii Ta Jesús, jo' chii catue'ndyoy'c'je'yo' ndaa cha'tso nn'a' na m'a' n'iaa'. Najndyee nnom nquii tsa'ma'ts'iaa't'ma', ¹⁴ ndo' mati ndaa nn'a' na matsaa'n' n' nacje 'naa'n' na cwic'ee' n'iaa'. Ee joona cwito'ñoomna ñ'oom na catu'xe'na nn'a' na cwil'a natia. Ndo' mati cwila't'maa'ndyena nn'a' na cwil'a yuu na maty'iomyana'. ¹⁵ Ee l'ue ts'om Ty'oqots'om na cal'a'yo' yuu na maty'iomyana' cha cantyja 'naa' jo' nntseiche'na' nn'a' na tjindo' n'om na ntjei' l'jo' cwil'a.

¹⁶ O cwiluiindyoy' nn'a' na jnda' seicandyaafie Ty'oqots'om naquii' natia. Saa ticala'tiuu'yo' na l'jo' s'aa' ñ'e'ndyoy' cha nncju'naa'ñena' na nl'a'ti'yo' na ticaty'iomyana'. Cal'a'yo' cha'xje' na maca'na' na cal'a nn'a' na cwiluiindyey' moso jo nnoom. ¹⁷ C'om'yo' na cwila't'maa'ndyoy' cwii cwii ts'a' cantyjati na matsona'. Mati c'om'yo' na jnda nquii'yo' nn'a' na cwila'yu'. Calat't'maa'ndyoy' Ty'oqots'om ñequio na jnda nquii'yo' jom. Mati tsa'ma'ts'iaa' t'ma', calat't'maa'ndyoy' jom.

Juu na tjom Cristo na wi' t'ma', luua ma'mo'na'.

¹⁸ O na tye' m'a'nyoy' moso ndaa patrom 'na'nyoy', catue'ndyoy'c'je'yo' ndaa joona meii' aa ya nn'a'ndyena oo aa tiann'a'ndyena. ¹⁹ Ee jee' ya cantyja 'naa' ts'a' quia mañequiaa'ñe na ñecuaa na ticaty'iomyana' l'jo' matjoom ee ntyjee' xcwe m'aa' jo nnom Ty'oqots'om. ²⁰ Ee xe' cwila'sei'na 'o nc'e cwii nnom na tia na jnda l'a'yo', zyuu waa naya 'na'nyoy' meii' na m'a'nyoy' na cwiljoya n'om'yo' na cwicacho'yo'? Saa xe' cwila'quii n'om'yo' quia na cwicacho'yo' jnaa' na l'a'yo' yuu na ya, luua' jee' xcwe jo nnom Ty'oqots'om. ²¹ T'ma' Ty'oqots'om 'o na caljoya n'om'yo' meii' na nntjom'yo' nmei', ee teinom Cristo na wi't'ma', cwii na nlui'ndyoy' jom na ntsantyo'yo' 'naa' nc'ee'. ²² Ee mei'cwii ticatsejtjoqñe mei' tiquinquiu'nn'aa'. ²³ Quia na jla'jnaa' nn'a' jom, títseilcwee'ñe ñ'oom jnaa' ndaana. Quia na ta'wi'na jom, saa tico'wee'ñe joona, cwe' ndiñitoom ñequio l'jo' Ty'oqots'om na xcwe macu'xe'. ²⁴ Ñequio sei'ñe' tjachom jnaa'ya nacjoo' ts'oom'naa' cha nla'xmaa'ya l'oo jo nnom jna' ndo' quii'ntaa' nn'a' nc'oo'ya cha'xje' na maty'iomyana'. ²⁵ Ee cwitjooche' na tajna'nyoy' Cristo, ñeseijomna' 'o cha'na canma' na jnda' tsuundyeyoo', saa je' na jnda l'cwe'yo' cantyja 'naa' Cristo, mach'ee' cwentaa'ñe'nyoy' cha'xje' mateix'ee sto quioo'ñee' ndo' na mawañoom'm 'o.

3

Luua matsona' na c'om nn'a' na jnda tuncu

¹ O yolcu na m'a' s'aa'yo', mala'ti' catue'ndyoy'c'je'yo' ndaana cha 'ñee' joona na tyoola'yu' ñ'oom naya 'naa' Ty'oqots'om, nc'oola'ng'na na mayuu' juuna' nc'e na cwique'na' cwenta chiuu m'a'nyoy' joo ndaana meii' tyoondyoy' ndaana, ² ee na cwique'na' cwenta na xcwe tsam'a'nyoy' jo ndaana ñequio na cwila't'maa'ndyoy'. ³ Juu na cwilatycwi'ndyoy' cantyja 'na'nyoy' til'a'yo' cwe' ñequio 'na' na cwiwitquioo' cha'na cwila'tycwi'yo' soonque'nyoy', 'na' na tuuina' ñequio s'om cajaan' oo liaa na jee' chjoom. ⁴ O calaxma'nyoy' na tycwi'ndyoy' naquii' n'om'yo', na juu na nei'ncoo'ndyoy' xocantycwiina', na nleitquioo' jo' laxma'nyoy' quia na ya nn'a'ndyoy' mei' títsei'ndaa'na' l'jo' na cwitjom'yo'. ⁵ Ee yolcu na tyom'a' na tandyo xuee na tyoluiindyey' na l'ju' n'om, maluaa' tyola'xma'na, tyocantyyaa' n'omna Ty'oqots'om ndo' tyotuee'ndyecjena ndaa' s'aana. ⁶ Maluaa' tyotseixma' Sara. Tyotseicandaa'ñe nnom Abraham, ndo' tsoom nnom saa'na' Ta.

⁷ Ndo' mati 'o na'nom na m'a' lcuu'yo', c'oom'ya n'om'yo' cantyja 'naa'na, calat't'maa'ndyoy' joona na ticwe'ntyjo' na jnda'na cha'na 'o, saa mati nc'e juu naya na matseixma' Ty'oqots'om na ñecwii xje' mañequiaa' na laxma'na na ticantycwii na cwita'ndo'na cha'xje' 'o. Luua' cal'a'yo' cha tñtseicu'na' na nñee' ñ'oom na cwita'nyoy' nnoom.

Cwitjoom nn'a' nawi' na cwilana na maty'iomyana'

⁸ Ndo' cha'tsondyoy' c'om'yo' ñequio nn'a' na cwila'yu' na ñecwii cwila'tiuu'yo' na jnda nquii'yo' joona. C'om'yo' na wi' n'om'yo' cha'cwijom ñenquii' ts'a' ntseinda 'o. Cal'a'yo' na jndati nquii'yo' nt'omche' ñequio na nty'iaandyoy' ñ'e'ndyena. ⁹ Ts'a' natia mach'ee' 'o, tilal'cwe'yo' nawi' nacjoo' tsa'ñee'. Xe' na matseijnaa'na' 'o, 'o tila'jna'nyoy' jom. 'O cwiiche' l'jo cal'a'yo', cata'nyoy' na catio'naa'ñe Ty'oqots'om ts'a' na nmeii' mach'ee, ee jnda seijndaa'ñe na 'o nnto'ñoom'yo' na nntio'ñaa'ñe 'o. ¹⁰ Ee waa ñ'oom' Ty'oqots'om na teiljeii na matsona'.

Mei'quia ts'a' na ñe'c'oom na ya quii'ntaa' nc'iaa', xe' ntyjaa' ts'om na cha'tso xuee na wando' nnc'oom na neii', quia jo' cats'aa'ñe che'nquii' xje' tsaa. Tantseinei' ñ'oom na tia, mei' ta'ñe'quiaa'ñe na nntseinei' cantu. ¹¹ Cwji'ñe cantyja 'naa' natia, cats'aa'nyoy' na ya, cal'uee' na caljoyaandyey' nn'a' ñ'e' nc'iaana.

Queñê na cats'aa' n'naljo'.

¹² Ee maque' Ty'ooots'om cwenta nn'a' na cwiluiindy cwentaa'a', ndo' mañee' ñ'oom na cwilanei'na nnoom, saq nn'a' na cwil'a natia, m'aa' nacjoo na'ñee'.

¹³ Ee xe' ñequii'che' cwil'a'yo' na ya, ç'ñee' nndaq nnts'aa nawi'ñe ñ'e'ndyo'?

¹⁴ Saq meii' xe' cwiwinom'yo' nawi' na jnda l'a'yo' naya, matio'naa'ñe Ty'ooots'om 'o. Mei' ncwii' ts'a' tinc'om'yo' na nguia'yo' juu, tila'catyuendyo'. ¹⁵ 'O naquii' n'om'yo' cala't'maa'ndyo Cristo na cwiluiñê na matsa'ntjoom 'o. Ñequii'che' c'omc'eendyo' na nt'o'yo' nnom ts'a' na mawax'ee chiuu waa na cwicantyjaa' n'om'yo' jom, ¹⁶ c'om'yo' cha'xje' na maca'na' cha meiw'cwi ñomtiuu tacandii' nqui'yo' cha joo nn'a' na tia cwilanei'na cantyja chiuu cwitsaam'a'nyo' na cwilayu'yo' ñ'e' Cristo, nc'omna na jnaa'na cantyja 'naa' ñ'oom na cwilanei'na.

¹⁷ Ee xe' na l'ue ts'om Ty'ooots'om, yati na co'wi'na' ts'a' nc'e mach'ee yuu naya, nchiiti na co'wi'na' juu na mach'ee natia. ¹⁸ Cristo ñejom tjoom nawi' nc'e jnaa' jaa, taca'na' na cue'lnaa'na'. Jom na ticatseixmaa' jna' tuee'le' cwentaa' jaa nn'a' jna', cha nndaq nncw'jaa'ñê jaa cwentaa' Ty'ooots'om. Cantyja 'naa' seii'e' tuee'le', saq nc'e espíritu 'naa'na' tando'xoom. ¹⁹ Ndo' cantyja 'naa' espíritu na tseixmaa', tjanquiaa' ñ'oom ndaq espíritu 'naa' l'oo na m'a' jna', ²⁰ na joona xuee'ñee'che' ñejla'tjoodyena yoche' na tyom'aa' Noé. Xje'ñee' tyomei'ndoo'nty'iaa'ne Ty'ooots'om na calcwe' n'omna' yoche' na tjaluii' w'aandaa, na cantyja 'naa' juuna' ñe'ñee' ts'a' jlui'n'maa'ñe naquii' ndaatoo'ñee', ²¹ Ndaatioo'ñee' matseijomna' juu ndaa na cwiwits'oomndyo, na cantyja 'naa' jo' laxmaa'ya nn'a' na cwilui'n'maa'ndyo je'. Na cwiwits'oomñe ts'a' tica'mo'na' cantyja 'naa' na nlju'ñê, cantyja 'naa' juuna' ma'mo'na' na maca' ts'a' na tic'oom na m'aa' m'aa' ts'oom jo nnom Ty'ooots'om ndo' na tseixma' ts'a' na cwilui'n'maa'ñe nc'e na tando'xco Jesucristo. ²² Tjalcwee'ne' cañoom'luee ndo' wacatyee' ntyjaa' ts'o Ty'ooots'om ntyjaya yuu cwituee'ndyecye cha'tso ángeles ñequio nt'omche' nnom na cwiluitquiendye ndo' m'a' nt'omche' na waa na jnda la'xma'.

4

Candya'ntjoo'ya cantyjati naya na cwicandaaya nnom Ty'ooots'om

¹ Jo' chii, cha'xje' na tco'wi'na' Cristo ñequio seii'e', mati 'o la'xma'nyo' na ñequiandyo' na co'wi'na' 'o, ee ts'a' na maco'wi'na' juu ñequio seii', jnda ty'ioo'ñê na ñe'que' jna' xje' jom, ² cha cantyjati xuee na wañoom'm nnc'oom cha'xje' na l'ue ts'om Ty'ooots'om, nchii cha'xje' na quee' ts'om seii' ts'a'. ³ Tco xuee na ñel'a'yo' cha'xje' cwil'a nn'a' na tic'om nacje 'naa' Ty'ooots'om, ñel'a'yo' natia na cwil'a na'ñee', tyom'a'nyo' na quee' n'om'yo' nt'omche', ñejla'xma'nyo' nn'a' candyee, tyocwa'jndoo'ndyo' ndo' tyowe'yo', ndo' tyola't'maa'ndyo' joo na cwe' nn'a' l'a. ⁴ Saq je' nc'e na ticalajomndyo'ti'yo' ñequio na mawinom'na' natia na cwil'a na'ñee', jo' matseii'ee'ñena' joona ndo' tia ñ'oom cwilanei'na cantyja 'na'yo'. ⁵ Saq ncue'ntyjo xje' na nlca'na' na ñequiana cwenta nnom Nque' na m'aa'c'eeñê na nncu'xee' nn'a' na cwita'ndo' ndo' nn'a' na jnda tja. ⁶ Jo' chii ndaq l'oo jnda teinei' ñ'oom Ty'ooots'om cha cha'xje' jom wanoom'm, mati nndaq nnta'ndo'na meii' jnda tu'xe'ndyena cha'xje' cwitu'xe'ndye cha'tso nn'a'.

⁷ Jnda wjaawindyoo' na nntycwii cha'tso. Nc'e na ljo' catjei'ya'yo' cwenta chiuu cwit-sam'a'nyo', ndo' calanei'nyo' nnom Ty'ooots'om ñequio na xcwee' n'om'yo'. ⁸ Ndo' na t'ma'ti c'om'yo' na xcwe na m'a'nyo' na jnda nqui'yo' nc'iaa'yo' na cwilayu' ee quia na m'aa' ts'a' na jnda ntyjee' x'iaa'na', matseit'ma'nyo' ts'oom ts'a' na matseijoo'ñe nnoom. ⁹ Cateix'ee'yo' nn'a' na cwe' cwiquieya l'a'yo', meñ tila'ncjoo'ndyo' ñ'e'ndyena. ¹⁰ Cwii cwiindyoy' cwicanda'yo' cwii nnom na nndaq nl'a'yo' ts'iaa' 'naa' Ty'ooots'om. Cha'xje' mach'ee cwii ts'a' na matoo' ts'iaa', jo' cwil'uee'ndyo'ya'yo' jndye nnom naya na matseixma' Ty'ooots'om. ¹¹ Xe' macandaa' ts'a' na catseinei', ñ'oom na mañequiaa' cats'aana' cha'cwijom nquii Ty'ooots'om matseinei'. Xe' macandaa' ts'a' na mateijnei' nn'a', cats'aa' naljo' ñequio najndeii na matseixmaa' na mañequiaa' Ty'ooots'om. Cha'tso na cwil'a'yo' cal'a'yo' juuna' cha caluii't'ma'ñe Ty'ooots'om nc'e Jesucristo, ee jom tseixmaa' na caluii't'ma'ñê, ticantycwii najndeii na matseixmaa'. Amén.

Xe' cwita'wi' nn'a' 'o, nmeii' cal'a'yo'

¹² 'O nn'a'ya na cwila'yu'yo', tints'aana' na tilecala'no'nyo' cantyja 'naa' juu na wi' na cwiwinom'yo' na juuna' matseijomna' cha'cwijom mawinom ts'a' quii' chom, tinc'oom' n'om'yo' na juu jo' t'ma' waa na cwichuii'na' ñequio na cwitjoom nt'omche' nn'a'. ¹³ Nchii jo' na nl'a'yo'. 'O c'om'yo' na nei'yo' na cwitjom'yo' na ljo' ee cantyja 'naa' jo' cwilajomndyo' na tco'wi'na' Cristo cha mati candaa' na nei'yo' quia na nleitquoo'ñê na nluut'ma'ñê. ¹⁴ Xe' na cwitio'ñ'oom nn'a' 'o ee na cwiluiindyoy' cwentaa' Cristo

matio'naa'ñe Ty'oqots'om 'o. Mach'ee' na ljo' ee nquii Espíritu na cwiluiiñê m'aa' naquii' n'om'yo'. Mayuu' na cwilane'i'na ñ'oom ntjei' nacjoo' Cristo saq cwiluii'ma'ñê cantyja 'na'nyo'. ¹⁵Xe' na m'aa' cwiindyoy' 'o na wi' matjom, nchii cats'aana' na ljo' nc'e na seicuee' ts'a', oo na mach'uee, oo cwiiche' nnom natia, mei' nchii nc'e na matii'ñe cwii nnom ñ'oom 'naa' cwiiche' ts'a'. ¹⁶Saq xe' maco'wi'na' 'u nc'e na matseijomndyu' ñequio Cristo, ticatsona' na c'oom' na jna', 'u catseit'maa'ndyu' Ty'oqots'om na matjom' naljo'.

¹⁷Ee jndā tue'ntyjo xje' na juu na macu'xe' Ty'oqots'om nn'a' nna'na quii'ntaa' jaa na laxmaa'ya nn'a' 'naa'a'. Ndo' xe' mana'na' ñequiondyo jaa majndeitiiche' nn'a' na tilacandaq'ndye ñ'oom'm. ¹⁸Ndo' xe' nc'uaa' nluu'n'maa'ndye nn'a' na maque'na' joo na tjaa jna' laxma', çchiuu nluuiyuu na nluu'n'maa'ndye nn'a' na tia nn'a'ndye ñequio nn'a' jna'? ¹⁹Jo' chii nn'a' na wi' cwiitjoomna nc'e na l'ue ts'om Ty'oqots'om, ñecwitco cal'ana na maty'iomయా', ndo' catioona aña'na'na l'o Ty'oqots'om na s'aa joona, ee cwiluiiñê na mayom'm.

5

Ñoom na matseijndo'na' n'om nn'a' cwentaa' Ty'oqots'om

¹Nncō na cwiluiitquiendyo, waa na ñe'catseijndo'a n'om' 'o na cwiluiitquiendyo' quii' ntmaa' nn'a' na macwji' Ty'oqots'om cwentaa'a', ja na ndoq'noq' na wi't'ma' na teinom Cristo, ndo' na mati nntseijomndyo na nluu't'ma'ñê quia na nndyonnaa'a' ndo' mati 'o. ²Nn'a' na cwiluiindy'e canma' ntsmei' Ty'oqots'om cal'a'yo' cwentaa' joona, nchii ñequio najnde'na' na n'a'yo' ts'iaa'ñee', mei' nchii na quee' n'om'yo' s'om, saq ñequio na xcwee'ya n'om'yo' cha'xe' nquii Ty'oqots'om l'ue ts'oom. ³Ty'oqots'om ty'oom ts'iaa' 'o, mei' nchii nlque'ndyo' na nluu't'ma'ndyo' ndaq' joo nn'a' na cwilayu'. 'O xcweya c'om'yo' jo ndaana cha nndaq' nluu'ndyena 'o. ⁴Ndo' na luua', nque' na cwiluiitquieñê na mateix'ee' tmaa' cwentaa'a', quia na nndyonnaa'a', nnts'aa' na nnto'ñoom'yo' cwii corona na tijoom nc'uaana' na cantyja 'naa' jo' nntseit'maa'ñena' 'o.

⁵Ndo' mati 'o nn'a' na cjeti m'a'nyo', catue'ndyo'c'je'yo' ndaq' nn'a' na cwiluiitquiendye naquii' ts'iaa' 'naa' Ty'oqots'om. Matsona' na cha'tsondyo'ñ'e'nyo' catue'ndyo'c'je'yo' ndaq' nc'iaa'yo' na cwila'yu' ñequio na nioom' n'om'yo', ee waa ljeii na matsona':

M'aa' Ty'oqots'om nacjoo' nn'a' na cwiitjeii's'andye, cwiitjeii'lcundy'e,

saq ndaq' nn'a' na cwiituee'ndyecje mañequiaa' naya na matseixmaa'.

⁶Jo' chii catue'ndyo'c'je'yo' nacje' naa' ts'o' Ty'oqots'om na tjacantyya najndei cwiluiiñê cha quia nncue'ntyjo xje' ntyjee' nntseit'maa'ñê 'o. ⁷Catue'yo' nacjoo' nque' cha'tsoñ'e' na matseix'ee'ñena' 'o ee m'aa' n'aa' ts'oom 'o.

⁸C'om'yo' na jndo' n'om'yo' ndo' cal'a'yo' cwentaa', ee m'aa' tsa'jndii na jnoom'm 'o. Matseijomna' jom cha'cwijom catsia' liom na manom manomyo' na mal'ueyo' quioo' na nlqui-iyoy'. ⁹Calajnda'yo' na cwitsa'yo' nacjoom'm ñequio na cwila'yu'ya ñ'om'yo' ñ'e' Ty'oqots'om ee manquii'yo' na cha'waa tsjoonnancue nquiee' nn'a'nyo' na cwila'yu', maljoyu na wi' cwiwinomna cha'xe' na cwiitjom'yo'. ¹⁰Ndo' ndanquia cwantindyoy xuee na cwiwinom'yo' naw'i'mei', manquii' Ty'oqots'om nnts'aa' na laxma'nyo' na candaq'ndyo', na nncwintyje'tye'nyo' cantyja 'naa'a', na nc'om'yo' na jnda'yo' jo nnoom, na tjaa'na' na cwii nntseits'eina' 'o. Nnts'aa' na nmei' nc'e naya na matseixmaa' na m'aa' na canda'yo' ts'oom 'o. Jnda' maquee'ñê 'o na nla'jomndyo' yuu na caxuee na ticantycwii na cwiluiiñê nc'e Jesucristo. ¹¹Ñenque' tintycwii na tseixmaa' najnei' na catsa'ntjoom. Amén.

Matseicwanom Pedro na xma'ndye nn'a' na cwila'yu'

¹²Mateijndei Silvano ja na teiljeii carta chjoowaañe. Macwji'a cwentaa' na cwiluiiñê ts'a' na matseyi' na xcwee' ts'oom. Cantyya 'naa' juuna' mañequiaya na t'ma' n'om'yo' ndo' macwji'yuu'ndyo' na juu naya na matseixma' Ty'oqots'om, cwiluiiñena' na mayuu'.

¹³Tmaa' nn'a' na macwji' Ty'oqots'om cwentaa'a' na m'a'na Babilonia, na ljo'yu macwjee'e' joona cwentaa'a' cha'xe' macwjee'e' 'o, cwila'cwanomna na xma'ndyo'. Ndo' mati maljo' mach'ee' jndaaya ti'Marcos. ¹⁴Cwii cwiindyoy' ñequio luee'yo' quia'yo' na xma'ndye ntyjee'yo'.

Ndaq' cha'tsondyo' na laxma'nyo' cwentaa' Cristo, quiaa' Ty'oqots'om na nnto'ñoom'yo' na mei'cwii ñomtiu' tinc'om'yo' jo ndaana.

Carta na jndá we na seiljeii Pedro

Carta na seicwanom Pedro ndáq nn'a na cwilayu'

¹ Ja Simón Pedro cwiliindyó moso 'naa' Jesucristo ndo' apóstol na majñoom na mañequiaaya ñ'oom naya ndáq nn'a. Matseiljeiya ndo' matseicwano'ya cartawaañe ndáq 'o na mati laxma'yo' juu na cwila'yuyá n'om'yo' cha'xje' já, na juu jo' jee' ndya' jnda tseixma'na'. Laxma'yo' juuna' nc'e nquii Ty'oots'om na cwila't'maa'ndyo ñequio Jesucristo na macwji'n'maa'ñe jaa cwiluiñe na maty'iomyana'. ² Nc'e na cwita'jna'yo' Ty'oots'om ñequio Jesús na cwiluiñe na matsa'ntjoom jaa, cwijndye naya na cato'ñoom'yo' na la'xma'na ñequio na tjaa ñomtiuu c'om'yo' jo ndáqana.

Jndaa' chiuu l'ue ts'om Ty'oots'om na calaxmaa'jaa

³ Nquii Ty'oots'om, cantyja 'naa' najndeii na cwiluiñe, mañequiaa' na cwicandaaya cha'tso na maca'na' jaa cha ndáq nnc'oo'ya jo nnoom ndo' cha ndáq n'ajomndyo cantyja na cwiluiñe. Mach'ee' na ljo' nc'e nque' na maquee'ñe 'o na jee' ndya' t'ma' cwiluiñe ndo' mati ñequio cha'tso naya na t'ma' na mach'ee'. ⁴ Cantyja 'naa' nmei', jnda t'quiaa' ñ'oom ndáq chiuu na nnts'aa', na joo ñ'oom'ñe' jee' jnda laxma'na', cha cantyja 'naa' jjoona' 'o ndáq ntsalajomndyo' na jom Ty'oots'om teincooñe ndo' cha ndáq nndyaandyo' natia na cwajndii na chuu tsjoomnancue na matseiquee'na' ts'om ts'a'. ⁵ Nc'e na luaa', juu na cwilayu'ya n'om'yo', maca'na' na c'om'yo' na xcwe cantyja 'na'yo' ñequio nn'a', ndo' ñequio juu jo' c'om'yo' na xcwe cala'no'yo', ⁶ ndo' quia cwilaxma'yo' jo' c'om'yo' na que'ndyo' che'ncjo'yo' xje', ndo' ñequio juu jo', c'om'yo' na nioom'che' n'om'yo', ndo' ñequio juu jo', quiandyo' na nleitquioo' na m'a'yo' cantyja 'naa' Ty'oots'om, ⁷ ndo' quia laxma'yo' jo', c'om'yo' cha'xje' ñequii ts'a' ntseinda, ndo' na ljo', c'om'yo' na jnda nquii'yo' nn'a'.

⁸ Ee xe' cwila'xma'yo' cha'tso nmei' ndo' cwileijndye jjoona' cantyja 'na'yo', xocats'aana' na ticwil'uendyo' mei' ticwe' ts'iaa'ndyo na cwilaxma'yo' cwentaa' Ta Jesucristo. ⁹ Saq ts'a' na ticatseixma' nmei', cwiluiñe ts'a' na tsá mantly'aa' oo nchjaa'. Jnda tsuu' ts'oom na seilju' Ty'oots'om jom jnaa'na' na ñeseixmaa'. ¹⁰ Jo' chii' 'o nn'a'ya na cwila'yuyá ñ'e' Ty'oots'om nc'e na t'quee'ñe 'o ndo' tjeii'ñe 'o cwentaa'a', cjo'o' n'om'yo' na calaxma'yo' nmei', ee xe' na nmei' cwil'a'yo' quia jo' tijoom nntseilcwe'tya'na' 'o cantyja 'naa'na'. ¹¹ Ndo' xe' nmei' n'l'a'yo', jee' tinc'uaa' ñequiaa' na nntsaguee'ndyo' yuu na ticantycwii na matsa'ntjoom nquii na tjacantyja na t'ma' cwiluiñe ndo' na macwji'n'maa'ñe jaa, juu Ta Jesucristo.

¹² Jo' chii' ñequii'che' na matseilcwi'ndyo ñ'oommei' ndáq'yo' meii' na manquiu'ya'yo' jjoona' ndo' mantyjiiya na 'o m'aa'tye' n'om'yo' ñ'oom na mayuu' na jnda to'ñoom'yo'. ¹³ Ee maxje' ntyjii na maty'iomyana' na matseilcwi'ndyo ñ'oommeii' ndáq'yo' yoché' na wa'ndo'a. ¹⁴ Ee ntyjiiya na mawaxje' na nnc'io, cha'xje' t'mo' Ta Jesucristo noo'. ¹⁵ Saq nnts'aa cha'tso na ndáq nnts'aa cha meii' na jnda ty'io nncjaañjoom' n'om'yo' ñ'oommei'.

Ñ'e' Pedro quia seit'maa'ñe Ty'oots'om Jesucristo

¹⁶ Quia na t'moo'yá ndáq'yo' cantyja 'naa' najndeii na matseixma' Jesucristo na cwiluiñe na matsa'ntjoom jaa, ndo' cantyja 'naa' na nntseixmaa' quia na nndyonaa'a', nchii cwe' cuento ñ'oom'ñe', ee jndoo'ndaayá na tjacantyja na t'ma' seit'maa'ñe Ty'oots'om jom. ¹⁷ Ee nty'iaandaayá xje' na nquii Tsotyaya Ty'oots'om t'ma' seit'maa'ñe jom, tso: "Luaa nquii ti'Jndaaya na jee' candya' ts'oo'ya jom, ñ'e' jom jee' neir'ya." ¹⁸ Mancjootyayá jndyaayá ñ'oom'ñe' na tso na jna'na' nandyé cañoom'luee, xje' na t'oo'yá ñ'e'ñe sjo'ñe' na lju' tseixma'na'.

¹⁹ Ndo' mati waa na cwileiñ'oo'ya na majndaaya, juu ñ'oom na tyolanei' profetas na tyoñequia ñ'oom' Ty'oots'om tandyo xuee, 'o jee' xcwe n'l'a'yo' xe' cwilañ'oom'ndyo' ñ'oom'ñe' na laxma'na' cha'cwijom lámpara na matseixuee'ña' yuu na jaa'ñe, hasta nquii na cwiluiñe caxjuuncoo matseixuee'ña' nquii' n'om'yo'. ²⁰ Saq najndyee maca'na' na catse'no' ts'a' na tjaa'na' cwii ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii nc'e na seijndaa'ñe nquii na seiljeii juuna', ²¹ ee profetas na tyoñequia ñ'oom cantyja 'naa' 'naa' na quia nluui, ficalanei'na chiuu tyom'aa' n'om nquieena. Jjoona tyolaxma'na nn'a' na tyolanei' cwentaa' Ty'oots'om chiuu t'mo' Espíritu Santo ndáqana.

2

M'a' nn'a' na tiyuu' ñ'oom cwit'moo' (Jud. 4-13)

¹ Mati tiempo'ñeeⁿ tyom'aⁿ profetas na tiyuu' ñ'oom tyoñequia ndaaⁿ nn'aⁿ Israel, ndo' majo'ti nnts'aana' quii'ntaa'yo'. Joonaa cwe' nty'iu nt'mgoⁿ na ñ'oom na nntsei'ndaa'na' 'o, hasta nluena na tiyuu' ñ'oom cantyja 'naa' nqueⁿ na macwji'n'maa'ñê joona, ndo' na luua' n'omna tyuaa' nnt'uiwi'na' joona. ² Jndye nn'aⁿ nla'jomndye natia na jeeⁿ wi' laxmaⁿna, ndo' jnaaⁿ na luua' laxmaⁿ na'ñeeⁿ, tis'a ñ'oom ncwineiⁿ cantyja 'naa' ñ'oom naya 'naa' Ty'oots'om. ³ Nc'e na jeeⁿ queeⁿ n'omna s'om, jo' na nl'ana nawi' 'o ñequio ñ'oom na cwit'mgoⁿ na ndaa'yo' na tiyuu' saq Ty'oots'om teiyo seijndaa'ñê na nnt'uiyte'na' joona, ndo' maxjeⁿ nluui cha'xjeⁿ na jnda seijndaa'ñê.

⁴ Ee ángeles na l'a jnaⁿ t'atseit'maⁿ ts'om Ty'oots'om. Tioom joona naquii' b'io yuu na jaa'ñe, na chu'tye'ndyena l'uaancje na caljoo'ndyetye'na jo' jo' na nncwindoo'na hasta quia na nncu'xeeⁿ cha'tso. ⁵ Meiⁿ nn'aⁿ na tyom'aⁿ tsjoomnancue teiyo, t'atseit'maⁿ ts'om Ty'oots'om joona quia seiquioom ndaalua'nty'a nacjoona na tia nn'a'ndyena. Manda tjei'n'maa'ñê Noé, ndi ñ'eeⁿ ntquiee' nn'aaⁿ tsa'ñeeⁿ. Jom tsaⁿ na tyoñequiaa ñ'oom ndaaⁿ nn'aⁿ na c'omna cantyja na maty'iomyana'. ⁶ Ndo' mati seijndaa'ñe Ty'oots'om na tyui' tsjoom Sodoma ñ'eⁿ Gomorra na tco ñ'e'na' cwe' tsjaa' 'ndiina'. S'aaⁿ na ljo' cha na m'mo'na' ndaaⁿ nn'aⁿ na quia nnc'om na tal'ana cha'xje' tyol'a na'ñeeⁿ. ⁷ Saq seicandyaañê Lot na tyom'aaⁿ tsjoom'ñeeⁿ ee tyotseixmaⁿ cantyja na maty'iomyana'. Tyotsei'ndaa'na' ntyjeeⁿ na tyonty'iaa'na' na cwajndii natia na tyol'a na'ñeeⁿ. ⁸ Joo Lot'ñeeⁿ tyoluiñê cantyja na maty'iomyana'. Jo' chii' 'io ndi 'io tyotsei'ndaa'na' ntyjeeⁿ na tyonty'iaa'na' ndo' tyoñeeⁿ cha'tso nnom natia na tyol'a na'ñeeⁿ. ⁹ Jo' chii' nn'aⁿ na cwiñequiandyef'eⁿ cantyja na l'ue ts'om Ty'oots'om, mantyjijndaa'ñê chiuu nntseicandyaañê ts'aⁿ quia na maque'na' xje' joo. Ndo' mati nn'aⁿ na cwiñequiandyte cantyja 'naa' ntyeeⁿ natia, nljoo'ndyena nacje 'naa' nawi' na n'tuiyte'na' joona xuee na nntu'xe'ndye nn'aⁿ.

¹⁰ Maluua' nnts'aaⁿ ñequio nn'aⁿ na cwe' cwiñequiandyeto cantyja na nei'ncó nquii nn'aⁿ tsjoomnancue, ndo' na ticuee' n'omna na nnts'a'ntjom Ta Jesús joona. Tjaa na matseiaty'ueña' joona na cwiñequiandyetona cantyja na l'ue n'om nquieena. Meiⁿ tinquiaana na nluena cwii ñ'oomntjeiⁿ nacjoo joo na jnda'ti na t'maⁿ cwiluiindyte na m'aⁿ yuu na jeeⁿ nei'ncóo', ¹¹ saq wandyo' waa cantyja 'naa' ángeles ee mei'na' na jnda'tina ndo' t'maⁿ ti laxma'na, saq tiquila'jnaa'na joo na jeeⁿ t'maⁿ cwiluiindyte jo nnom nquii na matsa'ntjom.

¹² Saq joo nn'aⁿ na tiyuu' ñ'oom na cwiñequia matseijomna' joona cha'cwijom quioo' na tijndq' n'om. Ee quioo' cwe' cwil'atoyo'. Tuiindyeyo' na ndaaⁿ nnt'ue nn'aⁿ na nla'cwejena jooyo'. Na'ñeeⁿ meiiⁿ ñ'oom na ticala'noⁿ na saq cwilaneina' ñ'oom ntjeiⁿ cantyja 'naa'na', ndo' nncwjena cha'xjeⁿ cwiwje quioo', ¹³ nnt'uiwi'na' joona nc'e na jnda' ta'wi'na' nt'omcheⁿ. Joonaa m'aⁿ na neiiⁿ na cwiñequiandyena cantyja 'naa' joo na nei'ncó nquii nn'aⁿ tsjoomnancue. Matseijnaa'na' 'o na cwilajomndyena ñ'e'ndyo' quia cwicwa'yo' na cwila't'maa'ndyo' xjeⁿ na cwila'neii'ndyena na cwiñequiandyena ñequio na nei'ncó n'omna na manquii'nn'a'na' joona.

¹⁴ Na nty'iaana cwii yuscu, queeⁿ n'omna jom, tyoojaacjoona na cwila'tjoondyena. Nn'aⁿ na tityeⁿ cwila'yu', cwil'oochoondyena na'ñeeⁿ na n'ndye ñ'oom' Ty'oots'om. Laxma'na nn'aⁿ na queeⁿ n'om 'naa' cwiicheⁿ ts'aⁿ na ñ'e'cuaana' lueena. Laxma'na nn'aⁿ na nlco'wi' Ty'oots'om. ¹⁵ La'xmaⁿ na'm'aⁿ nn'aⁿ na jnda' tsuundyte ee jnda' 'ndyena nato na yuu. Joonaa cwila'jomndyena ñ'oom na tyoñequiaa profeta Balaam jnda Beor na tyoqueⁿ ts'oom na nncwantjoom s'om cantyja 'naa' natia na nnts'aaⁿ. ¹⁶ Saq na tia na s'aaⁿ, jndi'tiaa'na' ñ'oom 'ndyoo ts'aⁿ na seineiⁿ snom tseii'eⁿ, ndo' na ljo' seitsaa'ñena' na ntjeiⁿ ljo' wjacats'aaⁿ.

¹⁷ Na'm'aⁿ na cwit'mgoⁿ ndaa'yo', la'xma'na cha'cwijom lui' na jnda' tcaa', cha'cwijom nchquii na lomañjaaⁿ mantquie jndye. Ndo' jnda' teijndaa' cantyja 'naa'na' na ticantycwii na ljoo'ndyetye'na yuu na jaaⁿ ntom. ¹⁸ Na'm'aⁿ s'a ñ'oom cwilaneina' na tixocateijndei'ina' ts'aⁿ na c'oom cha'xjeⁿ na l'ue ts'om Ty'oots'om, cantyja 'naa' natia na cwiluii ndo' na queeⁿ n'om nn'aⁿ, cwil'a na'm'aⁿ na joo nn'aⁿ na quia jna'che'na' na cwindyaandyte natia na matseixmaⁿ tsjoomnancue, quiandyte na'ñeeⁿ cantyja na l'ue n'omna. ¹⁹ Cwiluena xeⁿ nntseijomñeeⁿ ts'aⁿ ñequio ñ'oom na cwiñequiana, nnc'oom candyaañê ts'aⁿ saq nquiee tquiena laxma'na na cwindyentjomtye'na ndaaⁿ natia, ee mei'quia na maque'na' xjeⁿ 'naa'na' ts'aⁿ, tseixmaⁿ tsa'ñeeⁿ ts'aⁿ na mandi'ntjomtyeⁿ nnom juuna'. ²⁰ Ee quia matseiyu' ts'aⁿ ñequio nquii na cwiluiiñe na matsa'ntjom, nquii Jesucristo na macwji'n'maa'ñe nn'aⁿ, ee na matseiyu' ts'aⁿ jo' jnda' jndyaañê natia na matseixmaⁿ tsjoomnancue ndo' ndaquia xeⁿ nntseijomñeeⁿna'na' ñequio natiameiⁿ, cwajndiiti nntjoom, nchiiti na tjom jñeeⁿ. ²¹ Tit'maⁿti nnt'uiina' na'm'aⁿ xeⁿ tyootajnaa'na ñ'oom na mayuu', saq nc'e na ta'jnaa'na juuna' ndo' ndaquia tjeii'lcwe'ndyena, tye'nti nt'uiina' joona nc'e ta'jnaa'na ñ'oom na lju' na matsa'ntjomna'. ²² Ndo' na luua' waa ma'mo'na' na mayuu' ñ'oom na tjañoom'. Matso ñ'oom'ñeeⁿ: "Juu catsue' wjaacwa'naa'na' na'na' na jnda' tgoⁿ". Ndo' catscu na jnda' seicandaa' ts'aⁿ, wjaalcwe'yo', nntseicantye'e'ñeenda'yo' quii' tsoo'."

3

Nndyonnda' Jesucristo

¹O nn'a^aya na jeeⁿ jnda ntyjiya, cartawaañe carta jnda we matseicwano^aya na m'aⁿ'yo'. Ntyjaa' ts'ooⁿ na nnc'oom'ya n'om'yo' ñequio we joona'. ²L'ue ts'ooⁿ na cjañjoom' n'om'yo' ñ'oom na tandyo xuee tyoñequia profetas na lju' n'om. Ndo' mati cjañjoom' n'om'yo' ñ'oom na t'moⁿ nqueⁿ na cwiluiñê na matsa'ntjoom jaa ndo' macwji'n'maaⁿñê jaa, ñ'oom na tyoñequia apóstoles 'naaⁿ'aⁿ ndaaⁿ'yo'.

³Najndyee c'oom' n'om'yo' ncuee na macandã nnc'om nn'aⁿ na nneiⁿ'ncona nn'aⁿ na cwila't'maaⁿndye Ty'oots'om. Macandã nnc'om naⁿ'ñeeⁿ cantyja 'naaⁿ' natia na cwila'queeⁿ n'omna. ⁴Nluena: "¿Yuu waa na ma'moⁿ'na' na matseicandaaⁿ'ñena' ñ'oom na seineiⁿ Ta Jesús na nncwjee'nnaaⁿ'aⁿ? Ee cantyjati xjeⁿ na tja nn'aaⁿya na tyolayu'jndyee, ñecwiixjeⁿ m'aⁿ cha'tsoñ'eⁿ cha'xjeⁿ quia na tqeeⁿ Ty'oots'om joo jo'." ⁵Naⁿ'm'aⁿ cwil'ayana na cwitsuu' n'omna quia to' Ty'oots'om na maqueeⁿ cha'tso, nc'e ñ'oom 'fom, teitquioo' cha'tso na niom jo nandyee mati jlui' tsjoomnancue quii' ndaa ndo' cantyja 'naaⁿ' ndaaⁿ'ñeeⁿ. ⁶Ndo' mati cantyja 'naaⁿ' ndaa, juu tsjoomnancue na tyowaa, tyuii' juuna' ñ'eⁿ ndaaluaⁿ'nty'a. ⁷Ndo' mati nc'e ñ'oom 'ndyoo Ty'oots'om, joo ljo'luee ñequio tyuaa na waa je', cwileiwena' na lcona' juu xuee quia na nncu'xeeⁿ nn'aⁿ. Xjeⁿ'ñeeⁿ nn'aⁿ natia nn'aⁿndye nntsuundyee. ⁸Saa 'o nn'aⁿya na cwila'yu'yo' na jeeⁿ wi' ts'ooⁿ'ya 'o, tintsuu' n'om'yo' na ntyjii Ty'oots'om cwii xuee matseijomna' cha'na cwii meiⁿ ndyu ndo' cwii meiⁿ ndyu laxmaⁿ'na' ntyjeeⁿ cha'cwijom cwii xuee. ⁹Saa nchii cwe' na jeeⁿ nioomñe Ty'oots'om na nntseicañaaⁿ ñ'oom na jndaⁿ soom na nnts'aaⁿ cha'xjeⁿ cwila'tiuu nt'omcheⁿ nn'aⁿ, saa m'aaⁿ nioomcheⁿ ts'oom, ee tical'ue ts'oom na nntsuuñe meiⁿ'cwii ts'aⁿ. Jom l'ue ts'oom na cha'tsoondyee nn'aⁿ calcwe' n'omna jnaaⁿna.

¹⁰Saa nncue'cañoom xuee quia na nndyonnda' Nquii na matsa'ntjom quia na tic'omc'ee nn'aⁿ. Nntseijomna' cha'cwijom quia na nncwjee'cañoom tsaⁿ'nch'ue natsjom. Jeeⁿ nntseicaty'uenta' nn'aⁿ na jndeiⁿ nleic'uaa ljo'luee na nntsuuna', ndo' cha'tso na teil'uee'ñe Ty'oots'om na t'uaa' na tqeeⁿ tsjoomnancue nlcoñ'eⁿna' ñequio chom.

¹¹Nc'e na luua' waa na jndaⁿ teijndaa' na nntyuii' cha'tso nmeiⁿ, maty'iomna' na c'om'yo' na lju' n'om'yo' jo nnoom ndo' na xcwee' n'om'yo' na cwila't'maaⁿ'ndyo' jom. ¹²Cwindaⁿ'nty'iaandyo' na nncue'ntyjo xuee quia na nncwjee' Ty'oots'om. Cal'a'yo' cha'tso na nndaã nl'a'yo' cha nntseityuaa'na' na nncuee' xuee'ñeeⁿ. Quia jo' nntyuii' ljo'luee ñequio chom ndo' 'na' na ñequio tuii tsjoomnancue nndi' joona' ñequio ntsaachom. ¹³Saa jaa meiⁿ'ndoo'a na nnc'om ljo'luee xco ñequio tsjoomnancue xco na jndaⁿ soom na nncuaa na cantyja 'naaⁿ' joona' ñequii'cheⁿ nncuaa na maty'iomyana', ndo' cha'tso ya.

¹⁴Nc'e na luua', 'o nn'aⁿya na jeeⁿ wi' ts'ooⁿ'ya, yocheⁿ na cwimeiⁿ'ndoo'a nmeiⁿ, cal'a'yo' cha'tso na nndaã nl'a'yo' cha na nljeii Ty'oots'om na ya m'aⁿ'yo' jo nnoom, na tjaa'naⁿ na cwajndiindyoy' meiⁿ tacolatjoondyo' jo nnoom. ¹⁵Tintsuu' n'om'yo' na juu na meiⁿ'ndoo'nty'iaañe Ta Jesús, luua' tseixmaaⁿ cha wanaaⁿ na nlui'n'maaⁿndye nn'aⁿ. Mati ti'nn'aaⁿya Pablo na jeeⁿ jnda nquiuyu, luua' waa ñ'oom na seiljeiⁿ na seicwanoom ndaaⁿ'yo' cha'xjeⁿ na matseijndo' Ty'oots'om ts'oom. ¹⁶Ñequio cha'tso carta na matseiljeiⁿ, matseineiⁿ cantyja 'naaⁿ' ñ'oommeiⁿ. Nacjoo' carta'ñeeⁿ ñ'eeⁿ ñ'oom na jndei'na' na nntseiⁿ'noⁿ' ts'aⁿ, na joo nn'aⁿ na tyoola'yu'ya n'om ndo' na tijndo' n'om, tixcwe cwila'teincoo'na joona' cha'xjeⁿ mati cwil'ana ñequio nt'omcheⁿ ñ'oom' Ty'oots'om na jndaⁿ teiljeii, ndo' wi' ntjoomna na cwil'ana na ljo'.

¹⁷Jo' chii' 'o nn'aⁿya na wi' ts'ooⁿ'ya, nc'e na manquiu'ti'yo' ñ'oommeiⁿ, cal'andyoy' cwenta, tints'aana' na joo ñ'oom na cwinguio'nn'aⁿ naⁿ'ñeeⁿ na tia nn'aⁿndye, nnc'oochona' 'o na nncju'tya'na' 'o na xcwe m'aⁿ'yo' jo nnom Ty'oots'om. ¹⁸Jo' chii catsata'jnaⁿ'ti'yo' Ta Jesucristo na cwiluiñê na matsa'ntjoom jaa ndo' na macwji'n'maaⁿñê jaa. Jom candya' ts'oom 'o, catsana'jndaⁿ'yo' cantyja 'naaⁿ' juu jo'. Ticantycwii na cwiluii'ti'maⁿ'ñê. Amén.

Carta najndyee na seiljeii Juan

Nquii na cwiluiiñe ñ'oom na mañequiaa na wando' ts'a'

¹ Cwilaljeiia ñ'oom na cwilacwanoꝑyâ ndaa'yo' cantyja 'naa' nque na maxje m'aa' cwitjooche na jna' cha'tso. Jnda jndyaayâ na seineii' ndo' jnda nty'iaa ndaayâ jom. Nty'iaayaayâ jom ndo' jnda t'uua ntyjaayâ luayâ ñ'eñê, nque na cwiluiiñê ñ'oom na mañequiaa na cwitandoo'a. ² Ndo' jom na mañequiaa na wando' aña' ts'a', teitquoo'ñê ndo' jnda nty'iaa ndaayâ jom ndo' cwitjei'yuu'ndyô ndaa'yo' cantyja 'naa' na matseix-maa'. Cwiñequiaayâ ñ'oom ndaa'yo' na mañequiaa na ticantycwii na wando' aña' ts'a'. Tyom'aa' ñequio Tsotyaa Ty'oots'om ndo' tyjee'cañoom jaa. ³ Ndo' cwit'mooꝑyâ ndaa'yo' cantyja 'naa' na tyonty'iaa ndaayâ na tyoch'ee', ñequio ñ'oom na tyoñequiaa na tyondyaayâ, cha ndaa' nla'jomndyô ñ'e'ndyô ee juu na cwilajomndyô m'aa'na' ñequio Tsotyaa Ty'oots'om ndo' ñequio Jnaa' Jesucristo. ⁴ Nc'e na luua', cwila'ljeiia ñ'oommeii' cha candaq' nnc'om'yo' na nei'yo'.

Ty'oots'om cwiluiiñe naxuee

⁵ Luua waa ñ'oom na tyondaayâ na tyoñequiaa Jesucristo na cwit'mooꝑyâ ndaa'yo', cwiluiiñe Ty'oots'om na xueeñe mei' tjaa'na' na matseixmaa' na jaa'. ⁶ Xe' cwil'uuya na cwilajomndyô ñ'e' Ty'oots'om, ndo' mati cwitsaam'aa'ya cantyja 'naa' na jaa'ñe, cantu cwilanaa'ya mei' tic'oo'ya nacje 'naa' ñ'oom na mayuu'. ⁷ Saa xe' cwiljoo'ndyô nacje 'naa' na cwiluiiñe naxuee cha'xje' nque cwiluiiñe naxuee, jee' xcwe cwilajomndyô ñequio nn'aa'ya na cwila'yu', ndo' juu nioom' Jnaa' Jesucristo matseilju'na' jaa cha'tso jna' na laxmaa'ya.

⁸ Saa xe' cwil'uuya na tjaa jna' laxmaa'ya, cwinquio'nn'a'ndyô che'ncjoo'ya, mei' tilaxmaa'ya cantyja 'naa' na mayuu'. ⁹ Xe' cwitjei'yuu'ndyô na laxmaa'ya jna', jom cwiluiiñe na mayoom'm. Mach'ee' na maty'iomyana' na matseit'ma' ts'oom jnaa'ya ndo' na matseiljoom'm jaa cha'tso na laxmaa'ya na ticaty'iomyana'. ¹⁰ Saa xe' cwil'uuya na tyool'aaya jna', cwila'aaya na ndoo' nquiuuya cantuñe Ty'oots'om, mei' tyoñequiaaya na nntsa'ntjom ñ'oom'm jaa.

2

Matioom'ñe Cristo ñ'oom 'naa' ts'a' jo nnom Ty'oots'om

¹ O na laxma'yo' nteindaaya, matseiljeiya ñ'oommeii' cha' tal'a'yo' jna', saa xe' m'aa' ñee' juu na mach'ee' jna', m'aa' cwii na matioom'ñe ñ'oom 'naa'ya jo nnom Tsoty'e, nquii Jesucristo na cwiluiiñe na maty'iomyana'. ² Cantyja na tuee'le' jo' chii cwiljoya ts'om Ty'oots'om ñ'e'ndyô ndo' nchii macanda' cwentaa' jnaa' jaa, mati cwentaa' jnaa' nn'a' cha'waa tsjoomnancue.

³ Cwila'ngoꝑa na cwila'xmaa'ya cwentaa'a' quia cwila'candaq'ndyô ñ'oom na matsa'ntjoom jaa. ⁴ Saa xe' nntso ts'a': "Ja mam'aa'ya cwentaa'a'", saa titseinda ñ'oom na matsa'ntjoom, tseixma' tsa'ñee' tsa'cantu mei' tic'oomñe cantyja 'naa' na mayuu'. ⁵ Saa xe' matseicanda' ts'a' ñ'oom'm ma'mo'na' na juu na candya' ts'om Ty'oots'om juu, candaq' m'aa'na' naquii' ts'om tsa'ñee' maluaa' waa na cwila'ngoꝑa na cwiluiindyô cwentaa'a'. ⁶ Juu ts'a' na matso na cwiluiiñe cwentaa' Ty'oots'om, matsona' na c'oom cha'xje' ñet'oom Jesucristo.

Ñ'oom xco na matsa'ntjomna'

⁷ O nn'a'ya na cwila'yu'yo', nchii ñ'oom xco na matsa'ntjomna' na matseiljeiya ndaa'yo', ñ'oomwaañe ñ'oom teiyo, juuna' waana' jo ndaa'yo' xje' na jna' jndyeeche' na cwila'yu'yo'. Juuna' mañejutina' na jnda ñejndye'yo'. ⁸ Saa ñ'oom na matseiljeiya cwentay'yo' tseixma'na' ñ'oom xco ndo' cantyja 'naa' Cristo cwiwitquoo' na mayuu' juuna' ndo' mati cantyja 'na'yo' ee jnda wjaawinom na juu najaa' maque'na' xje' ndo' juu naxuee mamatseixueeñena'.

⁹ Xe' m'aa' ts'a' na tso na matseixmaa' cantyja 'naa' naxuee, saa jnoom'm cwii nn'aa'a' na matseyu', tsa'ñee' ndicwaa' matseijomñe ñequio najaa'. ¹⁰ Juu ts'a' na wi' ts'om x'iaa' na matseyu', matseijomñe cantyja 'naa' naxuee ndo' tjaa'na' na matseixmaa' na nncju'cje jna' jom. ¹¹ Saa ts'a' na jndoo' cwii nn'aa' na matseyu' ndicwaa' m'aa' cantyja 'naa' najaa'ñe, matseijomñe ñ'e' juuna', mei' ticaljeii' yuu wja', ee juu najaa' matseinchjaa'na' jom.

¹² O nteindaaya, matseiljeiya ñ'oomwaañe ndaa'yo' nc'e jnda seit'ma' ts'om Ty'oots'om jna'yo' cwe' ee Jesucristo. ¹³ Matseiljeiya ñ'oomwaa' cwentaa' 'o ta na ncjo'tquie'yo'

nc'e jndā macwila'jomndyo' ñequio Cristo na m'aaⁿ xjeⁿ na jnaⁿjndyeecheⁿ cha'tso. 'O na titquiendyo' matseiljeiya ñ'oomwaa nc'e jndā macwinaⁿndyo' nacjoo' tsaⁿjndii.

'O ntseindaaya, matseiljeiya ñ'oomwaa nc'e macwita'jnaⁿ'yo' nqueⁿ na cwiluiñê Tsotyāya. ¹⁴ Matseiljeiya ñ'oomwaa cwenta' 'o ta na ncjo'tquie'yo' nc'e jndā macwita'jnaⁿ'yo' nqueⁿ na mam'aaⁿ xjeⁿ na jnaⁿjndyeecheⁿna' cha'tso. Mati matseiljeiya ñ'oom cwenta' 'o na titquiendyo' nc'e laxmaⁿ'yo' na jnda'yo' ndo' jndā mam'aaⁿ ñ'oom' Ty'oqots'om quii' n'om'yo' ndo' jndā macwinaⁿndyo' nacjoo' tsaⁿjndii.

¹⁵ Tilacandya' n'om'yo' na matseixmaⁿ tsjoomnancue meiⁿ ts'iaaⁿ na matseixmaⁿna'. Cwii ts'aⁿ na candya' ntyjii na matseixmaⁿ tsjoomnancue, titseixmaaⁿ juu na candya' ts'om Ty'oqots'om nn'aⁿ. ¹⁶ Ee tjaameiⁿcwii na matseixmaⁿ tsjoomnancue na jnaⁿna' na m'aaⁿ nquii Tsotyāya Ty'oqots'om, ñequii'cheⁿ cwinaⁿ jooⁿa' cantyja 'naaⁿ' tsjoomnancue, cha'na natia na queeⁿ ts'om ts'aⁿ na macanda laxmaⁿ jooⁿa' na teincooñê na ts'aⁿ jnaⁿ jom, na queeⁿ ts'oom na jndyeti 'na' na nty'iaaⁿ'a' cuaana' l'ogⁿ, ndo' na macwji'sañê macwji'scañê nc'e 'na' na maleichom. Cha'tso nmeiⁿ'laxmaⁿ'na' cantyja 'naaⁿ' tsjoomnancue. ¹⁷ Ndo' joo na matseixmaⁿ tsjoomnancue na cwilaqueeⁿ n'om nn'aⁿ, mawjaatseicjena', ñequio cha'tso natia na queeⁿ n'om nn'aⁿ na matseixmaⁿna'. Sāq ts'aⁿ na mach'ee yuu na l'ue ts'om Ty'oqots'om, ticantycwii na wando'.

Ñ'oom na mayuu' ndo' ñ'oom cwe' cantu

¹⁸ 'O ntseindaaya, je' m'aaⁿya ncuee na macanda. Jndā jndye'yo' na nleitquioo'ñe cwii na m'aaⁿ nacjoo' Cristo, ndo' nc'e na cwiwitquioo' jndye nn'aⁿ na cwi'oona nacjoom'm jo' chii cwila'noqⁿ'a na je' m'aaⁿya ncuee na macanda. ¹⁹ Naⁿ'ñeeⁿ tjeii'ndyena quii' ntmaaⁿ' na cwila'xmaaⁿya cwe' ee tiyuu' na ñeja'laxmaⁿ'na cwentaa' Ty'oqots'om. Ee xeⁿ na mayuu' na ñeja'laxmaⁿ'na cwentaaⁿ'a', maxjeⁿ xocatjeii'ndyena. Sāq jndā l'ana na ljo' cha nleitquioo'ya na tiyuu' na l'axmaⁿ'na cwentaa' Ty'oqots'om.

²⁰ Sāq jndā tquiaa Cristo Espíritu Santo naquii' n'om'yo'. Jo' chii cwila'noqⁿ'yo' cha'tso ñ'oom na cwiluiñena' na mayuu'. ²¹ Jo' chii matseiljeiya ñ'oomwaa nc'e cwila'noqⁿ'yo' ñ'oom na mayuu', nchii nc'e na ticala'noqⁿ'yo' juuna', ndo' manquiu'ya'yo' na cwii ñ'oom cantu tijoom nna'na' naquii' ñ'oom na mayuu'.

²² ¿Ñeeⁿ juu cwiluiñe na cantuñe? Nquii ts'aⁿ na mañequiaa ñ'oom na nquii Jesús nchii cwiluiñê Cristo. Tsaⁿ'ñeeⁿ cwiluiñe ts'aⁿ na m'aaⁿ nacjoo' Cristo ee maljo'yu macwji'ñe cantyja 'naaⁿ' Tsotyāya Ty'oqots'om cha'xjeⁿ cantyja 'naaⁿ' Jnaaⁿ Jesucristo. ²³ Cha'tsondye nn'aⁿ na cwiitjeii'ndye cantyja 'naaⁿ' Jnda Ty'oqots'om, tilaxmaⁿ'na cwentaa' Tsotyāya Ty'oqots'om, sāq ts'aⁿ na matseijomñe ñ'eⁿ Jnaaⁿ, mati matseijomñe cwentaa' Tsotyāya Ty'oqots'om.

²⁴ Jo' chii ñ'oom na tyondye'jndyee'yo' caljoo'na' quii' n'om'yo' ee xeⁿ cwiljoo'na' naquii' n'om'yo', mati cwiljoo'ndyo'tye'yo' cantyja 'naaⁿ' Jnda Ty'oqots'om ñequio Tsotyeeⁿ. ²⁵ Ndo' luua waa ñ'oom na matseineii' ndaaya na nntseicañāqⁿ na laxmaaⁿya na ticantycwii na cwitandqo'a.

²⁶ Matseiljeiya ñ'oommeiⁿ' ndāqⁿ'yo' cantyja 'naaⁿ' nn'aⁿ na ñe'quio'nn'aⁿ'na 'o. ²⁷ Sāq 'o laxmaⁿ'yo' Espíritu Santo na jndā tquiaa Jesucristo naquii' n'om'yo', jo' chii meiⁿ taca'na' ts'aⁿ na m'moⁿ' ndāqⁿ'yo', ee nquii Espíritu ma'moqⁿ' cha'tso ñ'oommeiⁿ' ndāqⁿ'yo', ndo' jooⁿa' laxmaⁿ'na' ñ'oom na mayuu' nchii cwe' cantu. Jo' chii ñequii'cheⁿ calajomndyo'tye'yo' ñequio Cristo cha'xjeⁿ na ma'moⁿ' Espíritu ndāqⁿ'yo'.

²⁸ Jo' chii 'o ntseindaaya, ñequii'cheⁿ calajomndyo' ñ'e'ñê cha quia na nleitquioo'ñê na nndyonnaaⁿ'a', ñequii'cheⁿ m'aⁿ'yo' na cwila'qui t'maⁿ n'om'yo' jom. ²⁹ Nc'e na manquiu-uya na Cristo cwiluiñê na maty'iomyana', jo' chii cwila'noqⁿ'a na cha'tso nn'aⁿ na cwil'a na maty'iomyana' cwiluiindyena ntseinda Ty'oqots'om.

3

Cwiluiindyō ntseinda Ty'oqots'om

¹ Queⁿ'yo' cwenta na jeeⁿ ndya' t'maⁿ waa na candya' ts'om Tsotyāya Ty'oqots'om jaa. Manc'e jo' maqueeⁿ jaa na cwiluiindyō ntseinaaⁿ, ndo' je' majo' jaa. Ndo' nc'e na luua' waa joo nn'aⁿ na tic'om cantyja 'naaⁿ'a' tileicala'noqⁿ'na cantyja 'naaⁿ'ya, jnaaⁿ' na ticata'jnaaⁿ'na nqueⁿ. ² 'O nn'aⁿ'ya na cwila'yuy'yo' na jeeⁿ wi' ts'ogⁿ'ya, je' cwilui-indyō ntseinda Ty'oqots'om. Ndo' meiⁿ' na ticala'noqⁿ'a je' chiuu mmaaⁿ'a nndanquia sāq cwila'noqⁿ'a quia na nleitquioo'ñennda' Jesucristo, n'laxmaaⁿ'ya cha'xjeⁿ nqueⁿ, ee nnty'iaa ndāya jom cha'xjeⁿ waaⁿ. ³ Ndo' ticwii cwii ts'aⁿ na luua' macantyjaa' ts'om jom, maqueⁿlju'ñe cheⁿnquii jo nnoom cha'xjeⁿ nqueⁿ cwiluiñê na lju'ñê. ⁴ Ticwii cwii ts'aⁿ na mach'ee jnaⁿ, matseijndaa'ñena' na chujnaⁿ' tsaⁿ'ñeeⁿ nnom ljeii na matsaⁿ'ntjom Ty'oqots'om, ee cha'tso jnaⁿ ma'moⁿ'na' na matseitjooñe ts'aⁿ nacjoo' ljeii na matsaⁿ'ntjom. ⁵ Sāq manquiu'ya'yo' na tyjee'cañoom Cristo na nntseicanoom'm jnaⁿ na laxmaaⁿ'ya. Ndo'

jom meiⁿcwiiⁿnom jnaⁿ tîcatseixmaaⁿ. ⁶ Jo¹ chiiⁿ cwiiⁿ ts'aⁿ na matseijomⁿñe ñ'eⁿñê, tiquichⁿ'eeya jnaⁿ, sãã ts'aⁿ na machⁿ'eeya jnaⁿ, meiⁿ tyoonty'iaaⁿ jom, meiⁿ ticwajnaaⁿ jom. ⁷ 'O na cwiluiindy^o ntseindaaya, meiⁿcwiiⁿ ts'aⁿ tiñenquiandy^o na ññequiⁿ'nn'aⁿ 'o, ts'aⁿ na machⁿ'ee yuu na matyⁿ'iomyanaⁿ, ya ts'aⁿñe chaⁿ'xjeⁿ nquiiⁿ Cristo cwiluiñê na ya ts'aⁿñê. ⁸ Sãã juu ts'aⁿ na ñequiⁿ'cheⁿ matseijooⁿñe, matseixmaⁿ cantyja 'naaⁿ tsaⁿ'jndii. Ee cantyjati xjeⁿ na jnaⁿ'jndyeecheⁿ'na' chaⁿ'tso, tsaⁿ'jndii jnaⁿ matseixmaaⁿ. Ndo¹ jnda jndyo Jnda Ty'oqots'om na nntseyueeⁿ'eⁿ ts'iaaⁿ 'naaⁿ tsaⁿ'jndii.

⁹ Tjaa 'ñeeⁿ c'oom na cwiluiñe jnda Ty'oqots'om na machⁿ'eeya jnaⁿ ee jnda tquiaaⁿ na catseixmaⁿ na wando¹ ndo¹ nc'e jo¹ tiñecats'aa jnaⁿ nc'e cwiluiñe jnaaⁿ. ¹⁰ Luaa waa na cwilaⁿ'nqoⁿ'a 'ñeeⁿ cwiluiindy ntseinda Ty'oqots'om ndo¹ 'ñeeⁿ cwiluiindy ntseinda tsaⁿ'jndii, meiⁿ quia ts'aⁿ na tiquichⁿ'ee na matyⁿ'iomyanaⁿ ticaluiñe jnda Ty'oqots'om ndo¹ mati ts'aⁿ na tiwi¹ ts'om x'iaaⁿ na matseyu¹.

C'oqoⁿya na wi¹ n'oqoⁿya nc'iaaya na cwilaⁿ'yu'

¹¹ Ñ'oom na macwindyeⁿ'yo' xjeⁿ na jnaⁿ'jndyeecheⁿ'na' na cwilaⁿ'yu¹'yo' matsonaⁿ na c'oqoⁿya na wi¹ n'oqoⁿya nn'aaⁿya na cwilaⁿ'yu¹'. ¹² Caïn tyotseixmaaⁿ cantyja 'naaⁿ tsaⁿ'jndii. Ticatyⁿ'iomnaⁿ na nl'aaya chaⁿ'na s'aaⁿ na seicueⁿ'eⁿ tyjeeⁿ. Ndo¹ ¿chiuu na s'aaⁿ na luua¹? S'aaⁿ na ljo¹ ee tyotseijomⁿñe cantyja na ticatyⁿ'iomyanaⁿ, sãã juu tyjeeⁿ tyochⁿ'ee na matyⁿ'iomyanaⁿ.

¹³ Jo¹ chiiⁿ 'o nn'aⁿya na cwilaⁿ'yu¹'yo', nc'e na luua¹ waa tintseñⁿ'eeñ'enaⁿ 'o na joo nn'aⁿ na tyoolaⁿ'yu¹ m'aⁿ na na indoona 'o. ¹⁴ Jaa na cwilayuu'a ñet'oqoⁿya nacje 'naaⁿ na cwitsuundye nn'aⁿ sãã je¹ laxmaaⁿya na ticantycwii na cwitandooⁿ'a. Cwilaⁿ'nqoⁿ'a na ljo¹ nc'e na jnda nquiuuya nn'aaⁿya na cwilayu¹'. Ts'aⁿ na ticajnda ntyjii x'iaaⁿ na matseyu¹', ndicwaⁿ m'aaⁿ nacje 'naaⁿ na cwitsuundye añmaaⁿ nn'aⁿ. ¹⁵ Meiⁿ'quia ts'aⁿ na jndoo¹ x'iaaⁿ na matseyu¹' cwiluiñe ts'aⁿ na matseicwjee nn'aⁿ ndo¹ manquiu¹'yo' ts'aⁿ na matseicwjee nn'aⁿ ticatseixmaⁿ na tintycwii na wando¹'. ¹⁶ Luaa waa na ma'moⁿ'na' ndaaya chiuu tseixmaⁿ'na' na m'aaⁿ ts'aⁿ na wi¹ ts'om x'iaaⁿ. Nquii Jesús tquiaañe cheⁿ'nqueⁿ na tueeⁿ'eⁿ cwentaaya. Ndo¹ na ljo¹, juu na cwitandooⁿ'a laxmaaⁿya na ndyaⁿ'ntjooⁿya ndaaⁿ nn'aaⁿya na cwilayu¹'. ¹⁷ Ndo¹ mati quia m'aaⁿ cwii ts'aⁿ na matseyu¹' ndo¹ maya 'na na maljeii, ndo¹ meiiⁿ na maqueⁿ tsaⁿ'ñeeⁿ cwenta na matseijooⁿ'a cwii x'iaaⁿ'aⁿ na matseyu¹', sãã tiquioo na wi¹ ts'oom juu, ¿yuu waa na ma'moⁿ' na jnda ntyjeeⁿ Ty'oqots'om? ¹⁸ 'O ntseindaaya, juu na m'aaⁿya na jnda nquiuuya nn'aⁿ, xocwitquioo¹ na ljo¹ cwe¹ ñ'oom na cwilanaaⁿ'ya, ma'moⁿ'na' na ljo¹ nc'e chiuu na cwil'aaya.

C'oqoⁿ't'maaⁿndyo n'oqoⁿya jo nnom Ty'oqots'om

¹⁹ Quia jo¹ luua waa na ndaaⁿ nlaⁿ'nqoⁿ'a na laxmaaⁿya cantyja 'naaⁿ na mayuu¹ ndo¹ na tjaaⁿ'na na cañⁿ'eeⁿ jo nnom Ty'oqots'om, ²⁰ ee xeⁿ macoⁿ'tianaⁿ nquiuuya naquiiⁿ n'oqoⁿya, jom cwiluiitⁿ'maⁿ'ñetyeeⁿ, nchiiti juu na luua¹ machⁿ'eenaⁿ naquiiⁿ n'oqoⁿya ndo¹ t'uu mantyjeeⁿ cantyja 'naaⁿya. ²¹ Jo¹ chiiⁿ 'o nn'aⁿya na cwilaⁿ'yu¹'yo' na jeeⁿ jnda ntyjiiya, xeⁿ tjaaⁿ'na na macoⁿ'tianaⁿ nquiuuya jo nnoom, quia jo¹ cwiñⁿ'oⁿ't'maaⁿndyo n'oqoⁿya, ²² ndo¹ chaⁿ'tso na cwitaaⁿya nnoom, ññequiaaⁿ na nnto¹'ñooⁿ'ya jo¹ nc'e na cwilaⁿ'candaⁿ'ndyo ñ'oom na matsaⁿ'ntjoom jaa ndo¹ na cwil'aaya yuu na cjaaweeⁿ ntyjeeⁿ. ²³ Ndo¹ ñ'oom na matsaⁿ'ntjoom jaa matsonaⁿ na calayuu'a ñequio Jnaaⁿ Jesucristo ndo¹ na c'oqoⁿya na wi¹ n'oqoⁿya nc'iaaya na cwilayu¹ chaⁿ'xjeⁿ na matsaⁿ'ntjoom. ²⁴ Nn'aⁿ na cwilaⁿ'candaⁿ'ndye ñ'oom na matsaⁿ'ntjoom, m'aⁿna quiiⁿ ts'oom ndo¹ jom m'aaⁿ naquiiⁿ n'omna.

4

Cal'aaya xjeⁿ ñ'oom na cwindyaa

¹ 'O nn'aⁿya na cwilayu¹'yo' na jeeⁿ jnda ntyjiiya, m'aⁿ nn'aⁿ na cwiluena na ma'moⁿ Espiritu Santo ñ'oom na cwiñequiana, sãã tilayu¹'yo' chaⁿ'tso ñ'oom'ñeeⁿ. 'O queⁿ'yaya¹'yo' cwenta ñ'oommeiⁿ cha nliu¹'yo' aa laxmaⁿ naⁿ'ñeeⁿ Espiritu na cwiluiñe Ty'oqots'om ndo¹ aa nchiⁿ cwiicheⁿ espíritu laxmaⁿ'na. Ee tsjoomnancue jndyendye nn'aⁿ m'aⁿ na cwe¹ cwilueya na ñ'oom¹ Ty'oqots'om cwiñequia sãã cwe¹ cantu. ² Luaa waa na ndaaⁿ nlaⁿ'noⁿ'yo' aa ndyaⁿ mayuu¹ na nquii Espiritu Santo ma'moⁿ ñ'oom na mañequiaa ts'aⁿ. Ticwii cwii ts'aⁿ na macwjiⁿ'yuu¹'ñe na nquii Jesús na cwiluiñê Cristo tuiñê na ts'aⁿ jom, tsaⁿ'ñeeⁿ matseixmaⁿ Espiritu na mañequiaa Ty'oqots'om na c'oomⁿñe quiiⁿ n'oqoⁿya. ³ Ee ts'aⁿ na ticwjiⁿ'yuu¹'ñe na ljo¹, titseixmaⁿ nquii Espiritu na cwiluiñe Ty'oqots'om, tseixmaⁿ tsaⁿ'ñeeⁿ espíritu na m'aaⁿ nacjoo¹ Cristo. Ndo¹ 'o jnda jndye¹'yo' na nncwjeⁿ'cañoom espíritu'ñeeⁿ ndo¹ je¹ maxjeⁿ mam'aaⁿ tsjoomnancue.

⁴ 'O ntseindaaya, 'o laxmaⁿ'yo' cantyja 'naaⁿ Ty'oqots'om ndo¹ jnda tantjom¹'yo' naⁿ'ñeeⁿ na cwe¹ cantu ñ'oom cwiñequia, ee nqueⁿ na m'aaⁿ naquiiⁿ n'om¹'yo' jndeiiⁿtyeeⁿ'cheⁿ nchiiti juu na m'aaⁿ naquiiⁿ n'om nn'aⁿ na laxmaⁿ cantyja 'naaⁿ tsjoomnancue. ⁵ Naⁿ'ñeeⁿ

cwilaxma^{na} na cantyja 'naaⁿ tsjoomnancue, nc'e na ljo' ñ'oom na cwilanei^{na} laxma^{na} na cantyja 'naaⁿna'. Ndo' nn'aⁿ na cwilajomndye cantyja 'naaⁿna' cwindyena ñ'oom na cwifnequia naⁿñeeⁿ. ⁶ Saq já laxmaa^{yâ} cwentaa' Ty'oqots'om. Ts'aⁿ na matseixmaⁿ cwentaaⁿaⁿ matseiwé ñ'oom na cwifnequiaayâ, saq ts'aⁿ na titseixmaⁿ cwentaaⁿaⁿ ticatseïñ'oom'ñe ñ'oom na cwifnequiaayâ.

Ty'oqots'om cwiluiñê na candya' ts'oom

⁷ 'O nn'aⁿya na cwila'yuyoyo' na jnda ntyjiya, matsona' na c'ooⁿya na jnda nquiuyya nc'iaaya na cwila'yuyoyo'. Juu jo' cwina^{na} na m'aaⁿ nquii Ty'oqots'om. Jo' chii cwii cwii ts'aⁿ na m'aaⁿ na jnda ntyjii nc'iaa' na cwilayu', cwiluiñê jnaaⁿ ndo' mawajnaaⁿ jom. ⁸ Ts'aⁿ na tic'oom na jnda ntyjii x'iaa' na matseyu' tic'oom tsaⁿñeeⁿ cantyja 'naaⁿ Ty'oqots'om ee jom cwiluiñê na candya' ts'oom nn'aⁿ. ⁹ T'moⁿ Ty'oqots'om na candya' ts'oom jaa ee jnaaⁿ na ñecwiiñe jñoom juu tsjoomnancue cha nndaq nntandoo'a cantyja 'naaⁿ. ¹⁰ Juu na m'aaⁿ Ty'oqots'om na candya' ts'oom nn'aⁿ, luaa waa cantyja 'naaⁿna'. Nchii jaa ty'ooⁿ na jnda nquiuyya jom, jom ty'oom na candya' ts'oom jaa ndo' jñoom jnaaⁿ cha cantyja 'naaⁿ juu nndaq nntseit'maⁿ ts'oom jnaaⁿya.

¹¹ 'O nn'aⁿya na cwila'yuyoyo' na jee' jnda ntyjiya, nc'e na luaa' waa na candya' ts'om Ty'oqots'om jaa, mati matsona' na c'ooⁿya na jnda nquiuyya nn'aaⁿya na cwilayu'. ¹² Mei'jom ndii' tyoonty'iaa' nnom ts'aⁿ Ty'oqots'om saq quia cwit'mooⁿya na wi' n'ooⁿya nn'aaⁿya, jom m'aaⁿ quii' n'ooⁿya ndo' juu na m'aaⁿ na candya' ts'oom jaa, mamatseicandaq'ñeñ'e^{na} cantyja 'naaⁿya. ¹³ Luaa waa na ma'moⁿna' na m'aaⁿya cantyja 'naaⁿaⁿ ndo' na m'aaⁿ quii' n'ooⁿya, na jnda tquiaaⁿ Espiritu Santo naquii' n'ooⁿya. ¹⁴ Já jnda nty'iandaayâ jom ndo' cwitjei'yuu'ndyô ndaq'yo' na nquii Tsotyaaⁿ Ty'oqots'om jnda jñoom jnaaⁿ tsjoomnancue na nncwji'n'maaⁿñe añmaaⁿ nn'aⁿ. ¹⁵ Ee mei'nquia ts'aⁿ na macwji'yuu'ñe na Jesús cwiluiñê Jnda Ty'oqots'om, m'aaⁿ Ty'oqots'om quii' ts'om ndo' tseixmaⁿ cantyja 'naaⁿaⁿ.

¹⁶ Luaa waa na cwita'jnaaⁿa Ty'oqots'om ndo' cwilayu'a na m'aaⁿ na candya' ts'oom jaa. Cwiluiñê Ty'oqots'om na candya' ts'oom nn'aⁿ. Juu na cwiluiñê na candya ts'oom, ts'aⁿ na matseixmaⁿ jo', wando' cantyja 'naaⁿaⁿ ndo' m'aaⁿ quii' ts'om tsaⁿñeeⁿ. ¹⁷ Luaa waa na ma'moⁿna' na juu na m'aaⁿ na candya' ts'oom jaa matseicandaq'ñeña' na tixola'catyueⁿdyo juu xuee quia na nncu'xeeⁿ nn'aⁿ, nc'e na m'aaⁿya tsjoomnancue cha'na Jesucristo. ¹⁸ Quia na matseixmaⁿ ts'aⁿ juu na m'aaⁿ Ty'oqots'om na candya' ts'oom nn'aⁿ ticaty'ue na nncu'xeeⁿ juu ee juu macandaq' na matseixmaⁿ na m'aaⁿ na candya' ts'oom, macwji'na' na nquiaa'. Xeⁿ na m'aaⁿya na nquiaaya, luaa' waa nc'e na m'aaⁿ n'ooⁿya na nncu'xeeⁿ jaa. Ndo' na ljo' ma'moⁿna' na juu na m'aaⁿ na candya' ts'oom jaa, ticandaq' laxmaaⁿya juu jo'.

¹⁹ Jaa m'aaⁿya na candya' n'ooⁿya Ty'oqots'om nc'e jom ty'oomjñeeⁿ na candya' ts'oom jaa. ²⁰ Xeⁿ na nntso ts'aⁿ: "Ja candya' ts'ooⁿya Ty'oqots'om", saq m'aaⁿ na jnoom'm cwii x'iaaⁿaⁿ na matseyu', cwe' tsaⁿcantu jom. Ee xeⁿ tic'oom na jnda ntyjeeⁿ x'iaaⁿaⁿ na manty'iaaⁿaⁿ xondaq' nnc'oom na candya' ts'oom Ty'oqots'om na tyoonty'iaaⁿaⁿ. ²¹ Luaa waa ñ'oom na matsa'ntjomna' na mañequiaaⁿ ndaaya na c'ooⁿya na wi' n'ooⁿya nn'aaⁿya na cwila'yuyoyo'.

5

Luaa cal'aaya cha nna'ndyô ñequio tsjoomnancue

¹ Ticwii cwii ts'aⁿ na matseyu'ya ts'om na Jesús cwiluiñê Cristo, macwiluiñê cwii jnda Ty'oqots'om. Ndo' ticwii cwii ts'aⁿ na candya' ts'om nqueⁿ na cwiluiñê Tsotyaaⁿ, mati matsona' na c'oom tsaⁿñeeⁿ na jnda ntyjii nn'aⁿ na cwiluiñê nteinaaⁿ. ² Quia laxmaaⁿya na candya' n'ooⁿya Ty'oqots'om ndo' cwila'candaq'ndyoyu na matsa'ntjom jaa, quia jo' mati cwila'nooⁿa na m'aaⁿya na wi' n'ooⁿya nteinaaⁿ. ³ Luaa waa na ma'moⁿna' na candya' n'ooⁿya Ty'oqots'om na cwila'candaaya ñ'oom na tqueeⁿ na matsa'ntjom, ndo' joona' nchii cwii na xocandaq' nla'candaq'ndyoyu, ⁴ ee cwii cwii ts'aⁿ na cwiluiñê jnda Ty'oqots'om cwii candaq' mana'ñe ñequio na tixcwe na matseixmaⁿ tsjoomnancue. Cwina'ndyô nc'e na cwila'yuyoyo' n'ooⁿya ñ'eⁿ Cristo. ⁵ Macanda ts'aⁿ na matseyu'ya ts'om na nquii Jesús cwiluiñê Jnda Ty'oqots'om nndaq' nna'ñe ñequio na matseixmaⁿ tsjoomnancue.

Ñ'oom na macwji'yuu'ñena' cantyja 'naaⁿ Jnda Ty'oqots'om

⁶ Cantyja na jndyoyu Jesucristo tsjoomnancue, niom we nnom na ma'moⁿna' cantyja 'naaⁿ jo', ndaatioo ndo' niom', nchii ñequii'cheⁿ cantyja 'naaⁿ ndaatioo saq ñ'eⁿ ndaatioo ndo' niom'. Nquii Espiritu macwji'yuu'ñe cantyja 'naaⁿ na ljo' ndo' jom cwiluiñê ñ'oom na mayuu'. ⁷ Cañoom'luee m'aⁿ ndyee na cwitjei'yuu'ndye cantyja 'naaⁿ ñ'oomwaa': Nquii Tsotyaaⁿ, ndo' Nquii na cwiluiñê ñ'oom Ty'oqots'om ndo' Espiritu Santo. Ndo' ndyeendye joona ñecwii cwiluiñdyena. ⁸ Ndo' nnom tsjoomnancue m'aⁿ ndyee na cwitjei'yuu'ndye cantyja 'naaⁿ ñ'oomwaa': Nquii Espiritu, ndaa ndo' niom', ndo' ndyeendye joo ñecwii ñ'oom

cwilajomndye. ⁹ Ndo' nc'e na cwito'ñoo^{ya} ñ'oom na cwitjei'yuu'ndye nn'aⁿ, majndeiiti nndaq̄ nnto'ñoo^{ya} ñ'oom na macwji'yuu'ñe Ty'oots'om na juuna' jndati tseixma^{na}, ee tseixma^{na} ñ'oom na jnda tjei'yuu'ñe cantyja 'naaⁿ Jnaaⁿ. ¹⁰ Ee ts'aⁿ na matseyiu' ñequio Jnaaⁿ, mawaa ñ'oom na macwji'yuu'ñena' quii' ts'om, saq̄ ts'aⁿ na ticatseyiu' ñequio Ty'oots'om mach'ee na cantuñê ee ticatseyiu' ñ'oom na jnda tjei'yuu'ñe cantyja 'naaⁿ Jnaaⁿ. ¹¹ Ndo' ñ'oom'ñeeⁿ, luua waa na macwji'yuu'ñena', jnda tquiaa Ty'oots'om na laxmaa^{ya} na ticantycwii na cwitandoo'a, ndo' na laxmaa^{ya} juuna' nc'e Jnaaⁿ. ¹² Jo' chii ts'aⁿ na matseixmaⁿ cwentaa' nquii na cwiluiñe Jnda Ty'oots'om matseixmaⁿ tsaⁿñeeⁿ na ticantycwii na wando' añmaaⁿ, saq̄ ts'aⁿ na ticatseixmaⁿ cwentaa' Jnaaⁿ, ticatseixmaⁿ na wando' añmaaⁿ.

Ñ'oom na macandā na chuu tsomwaañe

¹³ Matseiljeiya cartawaañe cwenta' 'o na cwilayu'yo' ñ'eⁿ Jnda Ty'oots'om cha cala'no^{yo}' na laxma^{yo}' na ticantycwii na cwitandoo'yo'.

¹⁴ Cwiñ'oo^t't'maaⁿndyo' n'oo^{ya} Ty'oots'om ee cwila'noo^{na} quia cwitaa^{ya} cwii naya nnoom cha'xjeⁿ na l'ue ts'oom, mañeeⁿ ñ'oom na cwitaa^{ya}. ¹⁵ Ndo' cha'xjeⁿ cwila'noo^{na} na mañeeⁿ ñ'oom na cwitaa^{ya} nnoom, mati nquiuuya na cwito'ñoo^{ya} ñ'oom na jnda taa^{ya} nnoom.

¹⁶ Cwii ts'aⁿ na matseyiu', quia njeii cwii x'iaa' na matseyiu' na matseitjooñe tsaⁿñeeⁿ cwii nnom jnaⁿ na nchii wjaañ'oomna' juu na nntsuuñe, maca^{na}' na caⁿ tsaⁿñeeⁿ cwii naya nnom Ty'oots'om ndo' jom ññequiaaⁿ na nncwando' añmaaⁿ tsaⁿñeeⁿ. Waa jnaⁿ na wjaañ'oomna' ts'aⁿ na nntsuuñe, tjaa^{na}' nasei meiⁿ cwii caⁿ ts'aⁿ ñ'oom cantyja 'naaⁿ tsaⁿñeeⁿ. ¹⁷ Cha'tso nnom natia, laxma^{na}' jnaⁿ ndo' waa jnaⁿ na ticjaañ'oomna' ts'aⁿ na nntsuuñe.

¹⁸ Manquiuuya na ts'aⁿ na matseixmaⁿ cwentaa' Ty'oots'om tiquich'eeya jnaⁿ ee Jnda Ty'oots'om mach'ee cwenta, meiⁿ ticwanaaⁿ na ntsei'ndaa' tsaⁿjndii juu.

¹⁹ Manquiuuya na cwiluiindyoo cwentaa' Ty'oots'om ndo' cha'tsondye nn'aⁿ na laxma^{na} na cantyja 'naaⁿ tsjoomnancue m'a^{na} na nacje 'naaⁿ tsaⁿjndii.

²⁰ Ndo' mati manquiuuya na jnda jndyo Jnda Ty'oots'om ndo' jnda teijndo' n'oo^{ya} na cwila'noo^{na} na cwitajnaa^{na} nquii Ty'oots'om na cwiluiñe na mayom'm. Tjoom' cwit-saam'aa^{ya} cantyja 'naaⁿ nquii na cwiluiñe na mayuu', juu Jnaaⁿ Jesucristo. Ñ'oomwaa' ma'mo^{na}' na cantyja 'naaⁿ Ty'oots'om na cwiluiñe na mayom'm ndo' mati mañequiaa ñ'oom'ñeeⁿ na tseixmaⁿ ts'aⁿ na ticantycwii na wando'. ²¹ 'O ntseindaaya, macandā Ty'oots'om cala't'maaⁿndyo', nchii cwe' cwii na l'a nn'aⁿ na cwiluena na jeeⁿ t'maⁿ ñ'oom. Mantyjati luua'ndyo matsjoo.

Carta na jndā we na seiljeii Juan

Cantyja 'naa' n'oom na mayuu' ñequio na wi' ts'om ts'a' x'iaa'

¹ Maja na cwiluitquiendyo, matseiljeiya cartawaañe na matseicwano^oya na m'aa' 'u nomnn'a^oya na macwji' Ty'oots'om cwentaa^a ñequio ntseinda'. Ñ'oom na mayuu' na jee' wi' ts'oo^oya 'o na cwila'jomndyo' ñequio ñ'oom na mayuu'. Ndo' nchii macandā ja wi' ts'oo^oya 'o mati cha'tsondye nn'aⁿ na cwita'jnaaⁿna ñ'oom na mayuu'. ² Wi' ts'oo^oya 'o nc'e ñ'oom na mayuu' na waana' quii' n'oo^oya na ñequii'cheⁿ nnc'oomna' ñ'eⁿndyo. ³ Nquii Ty'oots'om na cwiluiñe Tsotyaa^oya ñequio Jnaaⁿ Jesucristo quiana naya na la'xmaⁿna naquii' n'om'yo' ñequio juu na m'aaⁿ na wi' n'omna 'o ñequio juu na tjaa ñomtiuu c'om'yo' jo ndaana nc'e ñ'oom na mayuu' ndo' na candya' n'omna 'o.

⁴ Jee' nei^oya na ljeiya nt'om ntseinda' cwilajomndyena ñequio ñ'oom na mayuu' cha'xjeⁿ nquii Tsotyaa^oya Ty'oots'om jndā sa'ntjoom. ⁵ Ndo' je' 'u nomnn'a^oya na matseyiu', maca^a njom' na c'oo^oya na jnda nquiuuya nn'aa^oya na cwilayu'. Ñ'oomwaa' na matseiljeiya nchii ñ'oom xco na matsa'ntjomna', ñecwii xjeⁿ juuna' cha'xjeⁿ ñ'oom na ñejndyāā najndyee. ⁶ Luaa waa na ma'moⁿna' na jnda nquiuuya nt'omcheⁿ, na c'oo^oya na cwila'canda^ondyo ñ'oom'm na cwitsa'ntjomna' cha'xjeⁿ ñ'oom na tyondye'jndyee'yo' na c'oo^oya na wi'n'oo^oya nn'aⁿ na cwila'yu'.

M'aⁿ nn'aⁿ na cwinquio'nn'aⁿ

⁷ Jndye nn'aⁿ m'aⁿ tsjoomnancue na cwinquio'nn'aⁿ na cwiluena na tiyuu' na jndyo Jesucristo na ts'aⁿ jom. Ts'aⁿ na luaa' mach'ee cwiluiñê ts'aⁿ na manquiu'nn'aⁿ, ndo' ts'aⁿ na wjaa nacjoo' Cristo. ⁸ Jo' chii cal'a'yo' cwenta na juu ts'iaaⁿ na jndā ñel'a'yo' titseicwaqueⁿna' na cwe' ts'iaaⁿndyo cha canda^o nnto'ñoom'yo' na nntantjom'yo'.

⁹ Meiⁿquia ts'aⁿ na nncwinom' ñ'oom na waa cantyja 'naaⁿ Cristo, ticaljoo'ñe ñequio ñ'oom na t'mooⁿ, tic'oom tsaⁿñeeⁿ ñ'eⁿ Ty'oots'om. Sa^o ts'aⁿ na cwiljoo'ñe ñequio ñ'oom na ma'moⁿna' cantyja 'naaⁿ Cristo, tseixmaⁿ tsaⁿñeeⁿ cwentaa' Ty'oots'om ndo' ñequio Cristo. ¹⁰ Xeⁿ nncwjee'cañoom ts'aⁿ 'o ndo' nchii mañequiaaⁿ ñ'oom na mayuu' cantyja 'naaⁿ Cristo, meiⁿ tilaljo'yo' jom l'a'yo' meiⁿ na ñequia'yo' na xmaⁿñê. ¹¹ Ee ts'aⁿ na mañequiaaⁿ na xmaⁿñê, matseijomñe ñequio natia na matseixmaaⁿ.

Ñ'oom na macandā na matseineiⁿ Juan nacjoo' cartawaañe

¹² Jndye ñ'oom maniom na mañe'catseinaⁿtyaya ñ'eⁿndyo'. Sa^o ticatseitiuuya na nncwil'ueeⁿndyo tsom canchii' ñequio ndaantom. Ee ntyjaa'ya cwii ts'ooⁿ na nncjocandoo^oa 'o na nlanāⁿ ntyjāā ndā^oya. Ndo' ntyjiiya na t'maⁿ nquioo na neii'ya xjeⁿ na nl'aaya na ljo'.

¹³ Joo ntseinda nomnn'aⁿ na m'aⁿ ñjaaⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿna cwila'cwanomna na xmaⁿndyu'. Mantyja luaa' ñ'oom na matseiljeiya.

Carta na jnda ndyee na seiljeii Juan

Ñoom na seicwanom Juan na m'aa' Gayo

¹ Ja na cwiluitquiendyo, matseiljeiya cartawaa na wjaana' na m'aa' Gayo na mayuu'che' jee' wi' ts'oo'ya 'u.

² 'U re nn'a'ya na jee' jnda ntyjiiya maca'a nnom Ty'oqots'om na cha'tso cantyja 'na' na ya wja'm'aa', ndo' ya nc'oom' na tiwi' cha'xje' ya wjaaqiendyu' na m'aa' nacje 'naa' Espiritu. ³ Ee tquiecañom nt'om nn'aa'ya na cwila'yu' na m'aa'ya, ndo' tquiaana' na jee' nei'ya na jluena noo' na jee' xcwee' ts'om' cantyja 'naa' ñ'oom na mayuu' ndo' cantyja na wjaam'aa', mache' na juu ñ'oom naya maque'na' xje' 'naa'na' 'u. ⁴ Ee tjaa'na' cwiiche' nnom ñ'oom na mañequiaatina' na nei'ya cha'xje' quia na mandiiya na joo nn'a' na cwiluiindyee ntseindaaya tye' cwiljoo'ndyena naquii' ñ'oom na mayuu'.

Juan matseit'maa'ñê Gayo

⁵ 'U re nn'a'ya na jee' jnda ntyjiiya, jee' xcwee' mache' na mateixe' nn'aa'ya na cwe' cwiquieya na m'aa', meii' joona nn'a' na ticwajna'. ⁶ Jo ndaa' nn'a' na cwila'yu' ljoofne, jluena na jee' wi' ts'om' joona. Cwii naya'ñee' cateijndei' joona 'na' na maca'na' cha' ndaa' nc'ootina' ts'iaa' 'naa' Ty'oqots'om, ee jee' cjawee' ntyjee' na mache' naljo'. ⁷ Ee joona macwi'ooñ'omna ñ'oom naya 'naa' Jesucristo jo ndaa' nn'a', ndo' t'icato'ñoomna s'om ndaa' nn'a' na tyoolayu'. ⁸ Nc'e na ljo', jaa nn'a' na cwilayuu'a la'xmaa'ya na cateix'aya joona na nteijndeiya na cwi'oonquiana ñ'oom na mayuu'.

Tixcwe s'aa Diótrefes

⁹ Seiljeiya cwii carta cwentaa' tmaa' nn'a' na macwji' Ty'oqots'om cwentaa'na' yuu na m'a'nyo' sqa' juu Diótrefes ticwancue'na' na ja nntsa'ntjo' ee ñecuaa xje' 'naa'na'. ¹⁰ Nc'e na luua', quia na nncuacaño'ya 'o, quia jo' ncwa'ya jom na mach'ee' na luua' na matseineii' ñ'oom cantu nacjooyá. Ndo' nchii macandá nmei' mach'ee', mati nn'a' na cwi'oonquia ñ'oom' Ty'oqots'om, tiñe'coñoom joona, ndo' nn'a' na ñe'cala'ljo na'ñee', macwjee'na' joona quii' tmaa' nn'a' na macwji' Ty'oqots'om cwentaa'na'.

¹¹ 'U re nn'a'ya na jee' jnda ntyjiiya, tintseijomndyu' ñequio ts'iaa' natia, 'u catseijomndyu' ts'iaa' na ya. Ee ts'a' na matseijomñe' ts'iaa' na ya tseixmaa' cwentaa' Ty'oqots'om, sqa' ts'a' na wjaantjyo' ñequio natia, tic'oomñe' cwentaa'na'.

Ya mach'ee' Demetrio

¹² Cha'tsondyee nn'a' ya ñ'oom nquiuna cantyja 'naa' nn'aa'ya Demetrio, ndo' manquiiti ñ'oom na mayuu' macwji'yuu'ñena' cantyja 'naa'na'. Mati já cwitjei'yuu'ndyô na ljo' ndo' 'o manquiuy' na cwilanaa'ya ñ'oom na mayuu'.

Ñoom na macandá na seiljeii Juan

¹³ Jndye ñ'oom niom na ñe'catseiljeiya cwentaa' sqa' tiñe'cats'aa naljo' ñequio tsom ñequio ndaantom, ¹⁴ ee ntyjaa'ya ts'oo' na tyuaa' nnty'iaya 'u quialjo'che' nlanaa' ntyjaa' ndaa'ya.

¹⁵ Quiaa Ty'oqots'om na tjaañomtiuu' c'oom'. Nn'a' na m'a' ñjaa' na ya ñ'oom ñequiondyu' cwila'cwanomna na xma'ndyu', ndo' 'u je', quiaa' na xma'ñe' cwii cwii ts'a' na matseiyu' yuu na m'aa'.

Carta na seiljeii Judas

Xmaⁿndye nn'aⁿ na m'aⁿ cwentaaⁿ Ty'oots'om

¹ Ja Judas matseiljeiya cartawaañe. Cwiluiindyö ts'aⁿ na mandí'ntjomtyeⁿ nnom Jesucristo. Ti'xiqöya jndyu Jacobo. Cartawaañe matseicwanoⁿya juuna' ndağ nn'aⁿ na ma'maⁿ Tsotyaaⁿ Ty'oots'om na macwji'ñöⁿ joona na macwjaa'ñê cwentaaⁿaⁿ, nc'e na matseitjoom'na' joona ñequio Jesucristo. ² Quiaa Ty'oots'om na nleiindyeti na nnto'froom'yo' na wi' ts'oom 'o, ñequio na meiⁿcwii ñomtíuu tic'om'yo' ñequio na candya' ts'oom 'o.

M'aⁿ nn'aⁿ na cwinquio'nn'aⁿ

(2 P. 2:1-17)

³ O nn'aⁿya na wi' ts'ooⁿya, jnda seiqueeⁿna' ts'ooⁿ na nntseiljeiya cwii ñ'oom cwent'a'yo' cantyja 'naaⁿ' juu na tjoom' na macwji'n'maaⁿñe Ty'oots'om jaa, sağ je' maquⁿya cwent'a na macaⁿna' na catseijndö'a n'om'yo' na cjoⁿ' n'om'yo' cantyja 'naaⁿ' juu na cwilayu'ya n'ooⁿya na juuna' ñejom tquiaaⁿ na laxmaⁿ nn'aⁿ cwentaaⁿaⁿ. ⁴ Ee m'aⁿ nn'aⁿ quii'ntaaⁿ'yo' na cwilajomndyena ñ'eⁿndyo' sağ cwinquio'nn'aⁿ 'o. Ñ'oom' Ty'oots'om na jach'ee xuee teiljeii ma'moⁿna' cantyja 'naaⁿ'na na nnt'uiwi'na' joona cha'xeⁿ laxmaⁿna na nntjoomna. Joona tic'omna cantyja 'naaⁿ'aⁿ, ee cwíwil'ueeⁿndyena juu naya na matseixmaaⁿ na wanaaⁿ na nnc'omyana ñequio nn'aⁿ ndo' naljo' cwil'ana cwtíjeii'ndyena cantyja 'naaⁿ' Jesucristo na cwiluiñê na matsaⁿ'ntjom jaa ndo' macandaⁿ nqueⁿ tjacantyja na t'maⁿ cwiluiñê jo ndaaya.

⁵ Meiiⁿ na ntyjii na manquiuyö' ñ'oomwaa sağ l'ue ts'ooⁿ na cjaañjoom' n'om'yo' na ya tjei' Ty'oots'om nn'aⁿ Israel ndyuaa Egipto sağ jndanquiacheⁿ s'aaⁿ na tja nt'omndye joona na ticala'yu'na ñ'eⁿñê. ⁶ Ndo' mati cjaañjoom' n'om'yo' nquee ángeles na ticaljooⁿndyena ts'iaaⁿ na laxmaⁿna, hasta 'ndyena yuu na seijndaa'ñe Ty'oots'om cwentaaⁿa, maleichom joona na prašo meiⁿ xocantycwii na chu'tyeⁿndyena l'uaancjo yuu na jaa'ñeñ'eⁿ hasta juu xuee quia na nncu'xeeⁿ cha'tso. ⁷ Mati nn'aⁿ tsjoom Sodoma ñequio Gomorra ñequio nn'aⁿ nt'omcheⁿ njoom ndiocheⁿ, tquiandyen'eⁿna na l'ana meiⁿquia nnom na queeⁿ n'om seiina nchii cha'xeⁿ na seijndaa'ñe Ty'oots'om na nnc'om nn'aⁿ, ndo' na luaa' tyol'a nn'aⁿ njoom'ñeeⁿ tseixmaⁿna' cwii na ma'moⁿna' na nnt'uiwi' chom na tijoom canduu' nn'aⁿ na nmeiiⁿ cwil'a.

⁸ Naⁿñeeⁿ na m'aⁿna quii'ntaaⁿ'yo' meiiⁿ na manquiuna na tuui na ljo', sağ laxmaⁿna nn'aⁿ na cwicatsoona ndaa, cwila'ndaa'ndyena seiina, l'ona na nlqueⁿ Ta Jesús xjeⁿ joona, cwila'jnaaⁿna ángeles na t'maⁿ cwiluiindy e cañoⁿluee. ⁹ Sağ ángel na cwiluiitquieñe na jndyu Miguel quia na seijmeiⁿñê nnom tsaⁿ'jndii cantyja 'naaⁿ' seits'o 'naaⁿ' Moisés, tícateijnaaⁿ'aⁿ cwe' tsoom nnom juu: "Nquii Ta Ty'oots'om catseitiaaⁿ'aⁿ 'u." ¹⁰ Sağ naⁿm'aⁿ wi' ñ'oom cwila'neiⁿna nacjoo' meiⁿnquia na ticala'noⁿ'na, ndo' chjoowi' na ndya' cwila'noⁿ'tina, cwila'noⁿ'na jo' cwe' na c'ee' n'omna, cha'cwijom quioo' na cwe' mach'etoyo'. Ndo' cantyja 'naaⁿ' jo' cwila'ndaa'ndye cheⁿnqueena.

¹¹ Nlco'wi'na' naⁿm'aⁿ' ee cwil'oontyjona cha'xeⁿ na s'aa Caín. Cha na nnta'ntjomna s'om cwila'jomndyena na tis'a s'aa Balaam ndo' cwilawendyena nacjoo' Ty'oots'om cha'xeⁿ seiweñe Coré ndo' nc'e na ljo' s'aa seicuee' Ty'oots'om jom. ¹² Matseijnaaⁿ'na' 'o na ñ'eeⁿ naⁿm'aⁿ' quia na cwilajomndyo' ñ'eⁿ nc'iaa'yo' na cwilayu' na tjoom' cwicwa'yo' na cwicañjom n'om'yo' Ta Jesús ndo' naⁿm'aⁿ' ñequio na neiⁿna cwicwa'na ndo' cwiwena ñ'eⁿndyo' meiⁿ tico'tiana' nquiuna. Matseijomna' joona cha'cwijom ts'aⁿ cwe' m'aaⁿ ts'om cantyja 'naaⁿ' nquii meiⁿ ticateix'ee canmaⁿ. Joona laxmaⁿna cha'cwijom nchquii na wjaachuu jndye na tjaa ndaluaa' cachona'. Matseijomna' joona cha'na n'oom na meiiⁿ na jnda tueⁿntyjo xjeⁿ na nl'ana' ta, sağ tjaa ta col'ana', na we ndii' tjana' ee na jnda tyena' xeⁿ quii' nch'ioona'. ¹³ Cantyja na cwil'a naⁿm'aⁿ' la'xmaⁿna cha'na nmoⁿ t'maⁿ ndaaluee na mandyontquiena' chom' na tjoom' na cwajndii nt'a, la'xmaⁿna cha'na cancjuu na tijndaa' cwaan' ntyja cwi'oona'. Majndaa' na ticantycwii na nljooⁿndyetyeⁿ naⁿm'aⁿ' yuu na ntomñ'eⁿ najaaⁿ.

¹⁴ Mati Enoc, tsaⁿ na jnda ntquiee' ndii' na tei'cantyjoo' tsjaaⁿ 'naaⁿ' Adán, tyotseineiiⁿ ñ'oom na t'moⁿ Ty'oots'om naquii' ts'oom cantyja 'naaⁿ' naⁿm'aⁿ'. Tsoom: "Nt'iaⁿ nquii na cwiluiñe na matsaⁿ'ntjom cha'tso na macwjee'cañoⁿ ñequio meiⁿcheⁿ nn'aⁿ' na lju' n'om, ¹⁵ na nncu'xeeⁿ cha'tso nn'aⁿ ndo' na nnt'uiweeⁿ'eⁿ cha'tsondye joona cantyja natia na jnda ñel'ana ndo' na nnts'aaⁿ na nnt'uiityeⁿna' nn'aⁿ na jeeⁿ tia ñe'jla'xmaⁿ cantyja 'naaⁿ' cha'tso nnom natia na jnda ñel'a, ndo' cantyja 'naaⁿ' cha'tso ñ'oom wi' na jnda ñe'jla'neiⁿna nacjoom'm." ¹⁶ Naⁿm'aⁿ' ñequii'cheⁿ cwilancjooⁿndyena ljo' cwiluii na ticiaaweeⁿ nquiuna na cwil'a nt'omcheⁿ, ljo' na cwil'a nc'iaana cwiluena xocwil'ue jo'. Ñequii'cheⁿ l'ue n'omna

na caluii natia na queeⁿ n'om seiina. S'a ñ'oom cwilaneiⁿna ndo' ca'naaⁿndyena cha nnguioo s'om lueena.

Matseijndo' Judas n'om nn'aⁿ na cwilayu'

¹⁷ Saa 'o nn'aⁿya na cwila'yu' na jnda ntyjiya 'o, cjaanjoom' n'om'yo' ñ'oom na jaach'ee xuee tyoñequia apóstoles cwentaa' Ta Jesucristo, ¹⁸ na tyoluena ndaa'yo': "Joo ncuee na macandá nnc'om nn'aⁿ na nla'neiⁿ ñ'oom ticuee' ts'om nacjoo' ñ'oom naya 'naaⁿ Ty'oots'om. Ndo' nl'ana cha'tso nnom na tilju' na cwila'queeⁿ n'omna." ¹⁹ Jnaaⁿ joona na cwitoⁿndye nn'aⁿ na cwila'yu'. Cwila'ñ'oom'ndyena cantyja 'naaⁿ joo na queeⁿ n'om seiina, meiⁿ ticalaxmaⁿna Espíritu na cwiluiiñe Ty'oots'om.

²⁰ Saa 'o je' nn'aⁿya na jeeⁿ jnda ntyjiya, caljoo'ndyo'tyeⁿyo' naquii' juu na cwila'yu'ya n'om'yo' na lju' tseixmaⁿna'. Calaneiⁿyo' nnom Ty'oots'om ñequio juu najndei na matseixmaⁿ Espíritu Santo. ²¹ 'O caljoo'ndyo' cantyja na m'aaⁿ Ty'oots'om na candya' ts'oom 'o ndo' cwindo'yo' juu xuee quia nquii Jesucristo na cwiluiiñe na matsa'ntjoom jaa nncwjee'nnaaⁿaⁿ, xjeⁿñeeⁿ n'c'e na wi' ts'oom jaa ññequiaⁿ na nnto'ñooⁿya na ticantycwii na nntandoo'a.

²² Nn'aⁿ na we waa na m'aaⁿ n'om cantyja 'naaⁿ ñ'oommeiiⁿ, cat'moⁿyo' ndaana cha ñecwii nla'tiuuna. ²³ Ndo' nt'omcheⁿ nn'aⁿ na jnda tjachuuna' joona cantyja 'naaⁿ ñ'oom na cwit'mooⁿ na m'aⁿ, catjei'n'maaⁿndyo' joona' cha'cwijom na macwji' ts'aⁿ x'iaaⁿaⁿ quii' chom. Ndo' ñequio nt'omcheⁿ c'om'yo' na wi' n'om'yo' joona saa c'om'yo' na nquia'yo' na juu natia na laxmaⁿna tincw'uaa'ndyo' joona'.

Ñ'oom na macandá na matseit'maaⁿñena' Ty'oots'om

²⁴ Nnom Nqueⁿ na waa najndei na cwiluiiñe na nncwañom'm 'o na tincju'cjena' 'o na ñequio na neiⁿeⁿ nnts'aaⁿ na nncwintyje'yo' jo nnoom yuu na jeeⁿ caxuee na m'aaⁿ na meiⁿcwii tila'tjoondyo' jo nnoom, ²⁵ nnom Nqueⁿ na ñequii'cheⁿ cwiluiiñe Ty'oots'om na macwji'n'maaⁿñe jaa cantyja 'naaⁿ Jesucristo na jom cwiluiiñe na matsa'ntjoom jaa cala't'maaⁿndyo' jom, jom cwitaa'jndyaaya jo ndaaya, jom cha'tso najndei matseixmaaⁿ, ndo' na maqueeⁿ xjeⁿ cha'tso, cha'xjeⁿ tyoontycwii na ñejndyowana', na waa na je', ndo' na ticantycwii na cwiwjaatina'. Amén.

Ñ'oom cantyja na tco'na' nty'iaa' Juan

'Naa' na t'mo' Jesucristo na quia nluui

¹ Ñ'oommeii' tquiaa Ty'oqts'om nnom nquii Jesucristo na jom ca'moq' joo'na' ndaa nquiee nn'a' na cwindye'ntjom nnoom. Ñequio 'ndyoo ángel cwentaa'a' seica'moq' ñ'oom'ñee' noq' ja Juan na mandí'ntjo'ya nnoom. Ee joo ñ'oommeii' cwila'nei'na' cantyja na jnda teicandyo' na nluui. ² Jo' chii mamacwji'yuu'ndyo ñ'oommeii' na t'mo' Ty'oqts'om noq' ñequio Jesucristo. Macwji'yuu'ndyo cha'tsoti na tco'na' na nty'iaa' ndo' na jndi'ya.

³ Matio'naa'ñe Ty'oqts'om juu ts'a' na matsei'naa' ñ'oommeii' cantyja chiuu cwii nndyona', ndo' mati joo nn'a' na cwindye' ndo' cwila'we joo'na' naquii' n'om. Ee jnda mawaa xje' na nluui cha'xje' na cwit'moq' ñ'oommeii'.

Ñ'oom na to'ñoom ntquiee' ntmaa' nn'a' na macwji' Ty'oqts'om cwentaa'a'

⁴ Ja Juan matseicwanq' ñ'oommeii' ndaa' 'o na cwiliindyoy' ntquiee' ntmaa' nn'a' na macwji' Ty'oqts'om cwentaa'a' na m'a'nyo' ndyuaa Asia. Cato'ñoom'yo' naya na matseixmaa' ñequio juu na tjañomtiuu na mañequiaa' quii' ts'om ts'a'. Nque' na m'aa' ndo' m'aa'ñe ndo' tyom'aa' cwi'tjoqche' na nncuaa' tsjoomnancue' ndo' nncwjee'nnaa'a' ndo' mati cantyja 'naa' ntquiee' Espíritu na m'a'na jo nnom tio na wacatyee'. ⁵ Ndo' mati quiaa Jesucristo na nla'xma'yo' joo naya'ñee'. Jom cwiliuiñe na macwji'yuu'ñe ñ'oom na mayuu' nda'ya, ndo' jom ts'a' najndyee na tando'xco na tue'. Cwiliuiñe na matsa'ntjoom cha'tsondye' nn'a' na cwiliuitquiendye' ndaa' nn'a' tsjoomnancue'. Nque' na jee' candya' ts'oom jaa' ndo' ñequio nioom'm na tcwe' tmaa' jaa' jnaa'ya na waa'. ⁶ Jnda tquee' jaa' na t'ma' cwiliindyoy na m'aa'ya nacje' 'naa' Ty'oqts'om. Ndo' tquee' na cwiliindyoy ntyee na cwindya'ntjoo'ya nnom Ty'oqts'om na juu cwiliuiñe Tsotyee'. Catseit'maa'ñena' jom ndo' caluii'tma'ñe cantyjati najndei' na matseixmaa' cha'waati na yo. Amén.

⁷ Que'nyo' cwenta, manncwjee'cañoom Cristo ñequio nchquiu. Ndo' cha'tsoti nn'a' nty'iaa' jom, ndiñ'ee' nn'a' na jla'jomndye na tuee'ne'. Ndo' cha'tso ntmaa' na cwii cwii nnom nn'a', jndei' nla'xuaana na chjoo' n'omna quia na nnty'iaana jom. Maxje' ntseicandaa'ñena' na ljo'. Amén.

⁸ "Ja cwiliindyoy Alfa ñequio Omega. Ja maxje' m'aa'ya najndyee' ndo' na macandaa'." Luua' matso nque' na matsa'ntjoom cha'tso. Nque' na m'aa' ndo' m'aa' ndo' maxje' ñet'oom ndo' nncue'ntyjo na nncwjee'cañoom. Nque' na cwiliuiñe na cha'tso najndei' matseixmaa'.

Tco'na' nnom Juan na nty'iaa'a' Cristo

⁹ Ja Juan na cwiliindyoy nn'a'nyo' tjom na cwiwinoq'ya nawi' ñ'e'ndyo', ndo' tjom na cwite'ndyocja'ya nnom Ty'oqts'om. Ee nquii Jesucristo mañequiaa' na tjom m'aa'ya na ticatiom n'oo'ya. Ja tyom'aa'jna'ya ndyuaaxe'ncwe na jndyuna' Patmos nc'e na tyoñequia ñ'oom' Ty'oqts'om ndo' na tyocwji'yuu'ndyo cantyja 'naa' Jesús. ¹⁰ Juu xuee na cwila't'maa'ndyo nque' na cwiliuiñe na matsa'ntjoom jaa, m'aa'ya nacje' 'naa' Espíritu Santo ndo' t'moq' cwii na tco'na' noq'ya. Jndi'ya na jndei' teic'uaa na seinei' ts'a' jo naxa'a' cha'cwijom jndyee' ntu. ¹¹ Tso noq'.

—Ja maxje' m'aa'ya najndyee' cwii tjoqche' na nncuaa' tsjoomnancue' ndo' jom'aa'tyaya meii' na tacuaana'. Cwa, catseiljei'tcuundyu' cantyja na mantya'ia' njom!. Catsa' libro, ndo' catseicwanom' juuna' ndyuaa Asia ntquiee' tsjoom na m'a' ntmaa' nn'a' na macwji' Ty'oqts'om cwentaa'a'. Cjaana' tsjoom Éfeso, Esmirna, Pérgamo, Tiatira, Sardis, Filadelfia, ñequio Laodicea.

¹² Quia jo' taqua'xa'a' cha ya nnty'iaa' ñee' juu matseinei' ñ'e'ndyo'. Ndo' quia na jnda taqua', nty'iaa' ntquiee' xjo s'om cajaan na cwicañjoom' nlca. ¹³ Xcwe quii'ntaa' ncjo'ñee' nty'iaa' meintyjee' nque' na matseijomna' cha'cwijom ts'a' jom. Cwe' cwii liaatco xje' nomtyuaache'. Ndo' tsei'jñaa' chu'tye' cwii 'na' na tuii' ñ'e' s'om cajaan. ¹⁴ Sooxquee' canchii'na' cha'cwijom soo' catsma' canchii', ndo' cha'na canchii' tsaa'. N'omnnoom xueena' cha'cwijom chom. ¹⁵ Nc'ee' caxueena' cha'na colo na matseixma' s'om wee quia na je'ndyo' jlui'na' naquii' chom, ndo' seilju'ya ts'a' juuna'. Ndo' c'uaa na matseinei'na' cha'cwijom c'uaa quia na cwicwjee' jndaa. ¹⁶ Ts'oo' ntyjaya too'ndyee' ntquiee' cancjoo' ndo' quii' ñom macalui'nom cwii xjo na we ntyja taq. Ndo' jee' caxuee' nnoom cha'na xueeñe ñe'quoom' na quiajmei'.

¹⁷ Quia na nty'iaa' jom, tioondyo' jo nc'ee' cha'cwijom ts'oo' ja. Ndo' teicaljoom ts'oo' ntyjaya nacjoya, tsoom noq'.

—Tinty'ue! Ee maja na m'aa'ya najndyee cwii tjoocheⁿ na nncuaa tsjoomnancue ndo' jom'aa'nyaya meiiⁿ na tacuaana'. ¹⁸ Ja cwiliindygo na wando'a. Ndo' meiiⁿ na jnda t'io saa je' m'aa'ya na ticantycwii na wando'a. Cha'tso nn'aⁿ na cwiwje m'aⁿna nacje 'na'ya ndo' mati Hades yuu meindoo' l'oo. ¹⁹ Cwa catseiljei' cha'tso na maco'na' njom' na manty'ia', ñeiquo cha'tso na nlco'na' nnty'ia' na cwiluii je' ndo' na cwii nncjaaluyi. ²⁰ Je' nntsjoog ljo' ma'moⁿ ñ'oom wany'i'uuwaa cantyja 'naaⁿ ntquiee' cancjuu na ty'ia' na too'ndye ts'oo ntyjaya, ndo' ntquiee' xjo s'om cajaan na cwicañjoom' nlca. Joo ntquiee' cancjuu'ñeeⁿ, jo' jo' ntquiee' ángeles na cwil'a cwenta ntquiee' ntmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oqots'om cwentaaⁿaⁿ. Ndo' joo ntquiee' xjo s'om cajaan na cwicañjoom' nlca, jo' jo' ntquiee' ntmaaⁿ naⁿñeeⁿ na la'xmaⁿ cwentaa' Ty'oqots'om.

2

Ñoom cwentaa ntquiee' ntmaaⁿnn'aⁿ: Ñoom na tja tsjoom Éfeso

¹ Tsoti Jesús noqⁿ:

—U Juan, catseiljei' ñ'oommeiiⁿ, catseicwanom' joona' na m'aaⁿ ángel na mach'ee cwenta tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oqots'om cwentaaⁿaⁿ na m'aⁿ tsjoom Éfeso. Catsu': "Nmeiiⁿ ñ'oom na matseinaⁿ nncⁿ na too'ndye ntquiee' cancjuu ts'oo ntyjaya. Ja m'aa'ya quii'ntaaⁿ ntquiee' xjo s'om cajaan na cwicañjoom' nlca: ² Mantyjiiya chiuu waa ts'iaaⁿ 'na'ya na cwil'a'yo', ndo' cantyja na cwila'jnda'yo' na tica'ndyenc'uaa'ndyo'. Mantyjiiya na ticuaaya nquii'yo' cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ na tia nn'aⁿndye. Ndo' jnda jliu'yo' chiuu laxmaⁿ nn'aⁿ na cwe' cwil'aya na cwiliindygo apóstoles, jnda jliu'yo' na cantundye naⁿñeeⁿ. ³ Ntyjiiya na t'maⁿ n'om'yo' ndo' na cwila'quii n'om'yo' meiiⁿ t'maⁿ nawi' cwiwi'nom'yo'. Meiⁿ ticwintqueⁿyo' na cwila'jnda'yo' na cwindyentjom'yo' noqⁿ. ⁴ Saa waa na ntyjiiya ñ'eⁿndyo': tacantyyaa' n'om'yo' ja cha'xjeⁿ quia to'jndyee'yo' na jeeⁿ jnda nquii'yo' ñ'eⁿndyo'. ⁵ Cjaañjoom' n'om'yo' cha'tso na ñe'l'ajndyee'yo' ndo' je' tacol'a'yo', calcwe' n'om'yo'. Cal'a'nda'yo' yuu na ya cha'xjeⁿ na ñe'l'ajndyee'yo', Ee xeⁿ tical'a'yo' na ljo', quia jo' nncuaa'ñoqⁿya 'o ndo' nncwji'a xjo na ñjoom' sca quii'ntaaⁿyo'. ⁶ Saa waa cwii na jeeⁿ majo'ndyo cantyja 'na'yo'. M'aⁿyo' na jndoo'yo' ts'iaaⁿ na la'xmaⁿ nn'aⁿ tmaaⁿ na jndyu nicolaitas, ndo' mati nncⁿo jndoya ljo' na cwil'ana. ⁷ Ñeeⁿ 'o na ñe'candy'e'yo', candye'ya'yo' ñ'oom na matseineiⁿ Espíritu Santo ndaaⁿ ntmaaⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ cwentaa' Ty'oqots'om quia tso: 'Ñeeⁿ juu na jndaⁿ jna'ñe ñequio natia, ñnequiaya na nlquii' taa' ts'oom na mañequiaana' na wando' ts'aⁿ. Juu ts'oom'ñeeⁿ meintyjee'na' xcweya paraiso cwentaa' Ty'oqots'om."

Ñoom na tja tsjoom Esmirna

⁸ Tsoti Jesús noqⁿ:

—Catseiljei' ñ'oommeiiⁿ, catseicwanom' joona' na m'aaⁿ ángel na mach'ee cwenta tmaaⁿ nn'aⁿ macwji' Ty'oqots'om cwentaaⁿaⁿ na m'aⁿna tsjoom Esmirna. Catsu': "Ñ'oommeiiⁿ matseinaⁿ ja, na m'aa'ya najndyee ndo' m'aa'ya na macanda. Ja meiiⁿ na jnda t'io saa je' jnda mawando'xcⁿ. ⁹ Mantyjiiya chiuu waa na m'aⁿyo' ndo' nawi' t'maⁿ na cwiwinom'yo'. Ndo' ntyjiiya cantyja na wany'iaandyo m'aⁿyo' saa jo nnom Ty'oqots'om laxma'yo' na tyandyo'. Ntyjiiya ñ'oom wi' na cwilue nn'aⁿ nacjo'yo'. Naⁿñeeⁿ tuindyena na judios saa cantyja na cwil'ana mach'eena' na mei'chjoo nchii jo' joona. Joona la'xmaⁿna tmaaⁿ nn'aⁿ na matseitjom Satanás cwentaaⁿaⁿ. ¹⁰ Tintyue'yo' cwii nawi' na manntjom'yo'. Ee queⁿyo' cwenta, mawaa xjeⁿ na cwantindyo' 'o nnts'a'yo' w'aancjo nc'e na taa' ts'om tsa'jndii. Ee ñe'caljeiⁿ chiuu n'om'yo'. Nntjom'yo' nawi'ñeeⁿ cwii qui xuee saa caljoo'ndyo'tyeⁿyo' na ñe'cwii cala'tiuu'yo' meiiⁿ ñequio jo' cwje'yo', quia jo' ja ñnequiaya na nnto'ñoom'yo' na ticantycwii na cwitando'yo'. ¹¹ Ñeeⁿ 'o na ñe'candy'e'yo', candye'ya'yo' ñ'oom na matseineiⁿ Espíritu Santo ndaaⁿ ntmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oqots'om cwentaaⁿaⁿ: 'Ñeeⁿ juu na jndaⁿ jna'ñe ñequio natia, juu na jnda we ndii' na nncue' ts'aⁿ, xocat'uiina' jom."

Ñoom na tja tsjoom Pérgamo

¹² Tsoticheⁿ Jesús noqⁿ:

—Catseiljei' ñ'oommeiiⁿ, catseicwanom' joona' na m'aaⁿ ángel na mach'ee cwenta tmaaⁿ nn'aⁿ cwentaa' Ty'oqots'om na m'aⁿ tsjoom Pérgamo. Catsu': "Luua ñ'oom na matsjoog nncⁿ na maleiñ'o'ya xjo na taa' we ntyja: ¹³ Mantyjiiya chiuu waa na m'aⁿyo' ndo' na majo'to cwic'e'yo' quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na matsa'ntjom tsa'jndii. Ntyjiiya na tyeⁿ cwilei'ñ'om'yo' xueya ndo' tyootjei'ndyo' cantyja na cwila'y'u'yo' ñ'eⁿndyo meiiⁿ na xcwe quii' tsjom'yo' jla'cuee' nn'aⁿ ti'x'iaa'yo' Antipas. Jom ñequio na xcwee' ts'oom tyocwji'yuu'ñe cantyja 'na'ya ndaaⁿ nn'aⁿ na cwindyentjom nnom tsa'jndii na maxje' mac'eⁿ jo' jo'. ¹⁴ Saa niom nt'om na ntyjiiya ñ'eⁿndyo', ee m'aⁿ cwantindyo' 'o na cwilei'ñ'om'yo' ñ'oom na t'moⁿ Balaam. Jom t'moⁿ nnom Balac ñ'oom na s'aana' na jla'tjoondye nn'aⁿ Israel nnom Ty'oqots'om. Ee

tsoom na ya na cala't'maaⁿndyena 'naⁿ na cwe' nn'aⁿ nl'a. Ndo' ya na nnc'oocatsaⁿ na seii quioo' jo ndaana', jnda jo' nntquuina sei'ñeeⁿ. Ndo' tsoom na maxjeⁿ ya na cwe' nc'omyana ñequio nc'iaana. ¹⁵ Mati waa cwiicheⁿ na ntyjiiya ñ'eⁿndyo' na m'aⁿ nt'omndyo' 'o na cwilei'ñ'om'tye'nyo' ñ'oom na cwit'mgoⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ na jndyu nicolaifas, ndo' ñ'oom'ñeeⁿ jeeⁿ jndoya. ¹⁶ Jo' chii calcwe' n'om'yo'. Ee xeⁿ tical'a'yo' na ljo', tyuaaⁿ nncuacañoⁿya 'o ndo' ñequio xjo na macalu' quii' ndyo' nnts'aaya tia' ñ'eⁿ cwantindyo' 'o na cwito'foom'yo' ñ'oom'ñeeⁿ. ¹⁷ Ñeeⁿ 'o na ñe'candy'e'yo', candy'e'ya'yo' ñ'oom na matseineiⁿ Espiritu Santo ndaaⁿ ntmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ. Ñeeⁿ juu na jndaⁿ jna'ñe ñequio natia, ññequiaya maná na nlcwa' na ticata'jnaaⁿ nn'aⁿ. Ndo' ññequiaya cwii tsjo' canchii' nnom. Nacjoo' juuna' nntseiljexco xueya ndo' mei'cwii ts'aⁿ ticaljeii ljo' matso ljeii'ñeeⁿ, macandaⁿ nquii ts'aⁿ na nnc'o'fom juuna' ntyjii."

Ñ'oom na tja tsjoom Tiatira

¹⁸ Tsoticheⁿ Jesús ngoⁿ:

—Catseiljei'ti' ñ'oommeiiⁿ, catseicwanom' joona' na m'aaⁿ ángel na mach'ee cwenta tmaaⁿ nn'aⁿ cwentaa' Ty'oots'om na m'aⁿ tsjoom Tiatira. Catsu': "Luua ñ'oom na matseinaⁿ nncō na cwiliuindyō Jnda Ty'oots'om. N'omngoⁿ jeeⁿ xueena' cha'cwijom chom, ndo' nc'a caxueena' cha'cwijom s'om wee na jnda seilju'ya ts'aⁿ. ¹⁹ Tcuu mantyjiiya chiuu waa ts'iaaⁿ 'na'ya na cwil'a'yo' ndo' na wi' n'om' nc'iaa'yo' na la'xmaⁿyo' na cwila'yuy'a n'om'yo'. Ndo' ntyjiiya na ya cwindye'ntjom'yo' ngoⁿ ndo' na tica'ndyenc'uaa'ndyo'. Ndo' je' candaa'ti waa na cwil'a'yo' naquii' ts'iaaⁿ 'na'ya nchiiti quia to'jndyee'yo'. ²⁰ Saaⁿ waa na ntyjiiya ñ'eⁿndyo' ee cwiñe'quiandyo' na ma'mgoⁿ cwii yuscu ñ'oom na tis'a quii'ntaa'yo'. Jom cwe' matsoyaaⁿ na cwiliuññê ts'aⁿ na mañequiaa ñ'oom' Ty'oots'om, saaⁿ mach'eeⁿ cha'na tyoch'ee yuscu na jndyu Jezabel. Manquiu'nn'aaⁿ nn'aⁿ na cwindye'ntjom ngoⁿ. Ee ma'mgoⁿ na wanaaⁿ na cwe' c'omyana ñ'eⁿ nc'iaana, ndo' na cala't'maaⁿndyena 'naⁿ na cwe' nn'aⁿ nl'a, ndo' ya na catquiina sei' na ty'equeⁿ nn'aⁿ jo ndaaⁿ joona'. ²¹ Ndo' jnda tquiaya na wanaaⁿ na calcwe' ts'oom jnaaⁿaⁿ, saaⁿ tiñe'calcwe' ts'oom na cwe' m'aaⁿyaaⁿ ñequio nn'aⁿ. ²² Queⁿyo' cwenta, ja nntseiquioⁿ cwii tycu w'ii nacjoom'm. Ndo' mati nquiee nn'aⁿ na cwe' m'aⁿya ñ'eⁿñê, nnts'aa na nntjoomna cwii nawi' t'maⁿ xeⁿ na ticalcwe' n'omna na cwila'jomndyena natia na mach'eeⁿ. ²³ Ja nntseicwjaya cha'tso nn'aⁿ na cwi'oontyjo' naxeeⁿeⁿ na cwiliuindy e cha'cwijom ntseinaaⁿ. Ndo' na ljo' cha'tso ntmaaⁿ nn'aⁿ na macwji'i'a cwentaya nliuna na ja ntyjiitcuundyō chiuu waa na matseitiuu ts'aⁿ ñequio chiuu waa na m'aaⁿ ts'om ts'aⁿ. Ndo' cantyjati na jnda ñel'a'yo', malaa'ti' ññequiaya na nlo'ñom ticwiindyō 'o. ²⁴ Saaⁿ nt'omndyo' 'o na m'aⁿyo' Tiatira na tyoolacwandyō' ñ'oom na cwindye na ñ'eeⁿ, meiⁿ tyoowjindo' n'om'yo' ñ'oom'ñeeⁿ na cwiluena la'xmaⁿna' ñ'oom wanty'iuu' cantyja 'naaⁿ Satanás. Ndo' na luua' waa ticatigotyā xuu nacjo'yo'. ²⁵ Saaⁿ macanda matsjoō na caljoo'ndyo'tye'nyo' cantyja 'naaⁿ ñ'oom na mayuu' na cwilei'ñ'om'yo', hasta xjeⁿ na nncuaya. ²⁶ Ndaaⁿ joo nn'aⁿ na cwita'ntjom na ñe'cats'aa Satanás xjeⁿ joona ndo' cwiljoo'ndyetye'na cantyja 'na'ya hasta na macanda, ññequia najndei na matseixmaⁿ na nnts'a'ntjomna nn'aⁿ na cwii cwii ndyuaa. ²⁷ Jnda tquiaa Tsotyaya na nntseixmaⁿya na nnts'a'ntjo'ya. Cha'xjeⁿ na nntiuujndaⁿ xuaa na mmeiⁿ ts'aⁿ ts'oom'ei'xjo, maluaaⁿ nncu'xeeⁿ nn'aⁿ. ²⁸ Ndo' ññequiaya caxjuunco nnom ts'aⁿñeeⁿ. ²⁹ Ñeeⁿ 'o na ñe'candy'e'yo', candy'e'ya'yo' ñ'oom na matseineiⁿ Espiritu Santo ndaaⁿ ntmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ."

3

Ñ'oom na tja tsjoom Sardis

¹ Tsoticheⁿ Jesús ngoⁿ:

—Catseiljei'ti' ñ'oommeiiⁿ, catseicwanom' joona' nam'aaⁿ ángel na mach'ee cwenta tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ na m'aⁿ tsjoom Sardis. Catsu': "Luua matsjoō nncō na matseixmaⁿya ntquiee' Espiritu cwentaa' Ty'oots'om ndo' ntquiee' canjjuu: Tcuu mantyjiiya chiuu waa ts'iaaⁿ 'na'ya na cwil'a'yo' na m'aⁿyo' ndo' na waa ñ'oom cantyja 'na'yo' na jeeⁿ tando' n'om'yo', saaⁿ tiyuu'. 'O cwilaxmaⁿyo' cha'cwijom l'oo. ² 'O na m'aⁿyo' cha'cwijom na cwinda'yo', calcwiiya n'om'yo'. Juu chjoowi' na ndi cwilei'ñ'om'yo', calajnda'yo' na nncjaanajndeina'. Ee mawaa xjeⁿ na ñe'cantycwii naya'ñeeⁿ naquii' n'om'yo'. Ee maljeiya na tixcwe cwil'a'yo' jo nnom Tsotyaya Ty'oots'om. ³ Quia jo' tyeⁿ cjaañjoom' n'om'yo' ñ'oom naya na jnda to'ñoom'yo'. Calawe'yo' joona' ndo' calcwe' n'om'yo'. Ee xeⁿ ticalajndaa'ndyo' na nnc'om'c'eendyo', mats'ia jo' nncuacañoⁿya 'o cha'cwijom macwjee'cañoⁿ tsaⁿcanch'ue quia tic'omc'eeñe ts'aⁿ. Meiⁿ xocala'ng'yo' ljo' xjeⁿ nncuacañoⁿya 'o. ⁴ Saaⁿ m'aⁿ cwantindyo' 'o tsjoom Sardis na tyoolacwajndiindyō' lia'yo' ñequio natia. Jo' chii ññequiaya liaa canchii' na nlcwee'yo' ndo' nnc'om'yo' ñ'eⁿndyo' ee la'xmaⁿyo' na nda'yo' joona'. ⁵ Ñeeⁿ joo na jndaⁿ jna'ndye ñequio natia, nntseicwaya

liaa canchii' na^m'ñeeⁿ. Meiⁿ tijoom catseicanduu'a ncuenea nacjoo' libro na chuuna' ncuene nn'aⁿ na ticantycwii na cwita'ndo'. Ndo' nncwji'yuu'ndyo na cwiluiindyena cwentaya jo nnom Tsotyaya ndo' mati jo ndaa ángeles cwentaaⁿa. ⁶ Ñeeⁿ 'o na ñe'candyeyo', candyeyayo' ñ'oom na matseineiⁿ Espíritu Santo ndaa ntmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oqots'om cwentaaⁿa."

Ñ'oom na tja tsjoom Filadelfia

⁷ Tsoticheⁿ Jesús noqⁿ:

—Catseiljei'ti' ñ'oommeiiⁿ, catseicwanom' joona' nam'aaⁿ ángel na mach'ee cwenta tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oqots'om cwentaaⁿa na m'aⁿ tsjoom Filadelfia. Catsu': "Ja cwiluiindyó na lju' ts'ooⁿ ndo' cwiluiindyó ñ'oom na mayuu'. Cha'xjeⁿ David tyowaa najneiⁿ na tyotsa'ntjoom cha'waa ndyuuaaⁿa, mati ja matseixmaⁿya juu najndeii na matsa'ntjom Ty'oqots'om. Ee ja tseixmaⁿya na ñnequiaya na wanaaⁿ na nncjaaquiee' ts'aⁿ cañoom'luee oo na ticwanaaⁿ. Nncjo matseicanaaⁿndyo ndo' tjaa 'ñeeⁿ juu nndaq nntseicu'tyeⁿ. Oo matseicu'tyaⁿya ndo' tjaa 'ñeeⁿ juu nndaq nntseicanaaⁿñe. Luaa waa na matsjoo nncjo: ⁸ Mantyjiiya chiuu waa ts'iaaⁿ 'naⁿya na cwil'a'yo'. Canty'ia'yo', jnda seicanaaⁿndyo cwii cha'cwijom 'ndyoots'a jo ndaa'yo' cha nndaq nntjei'yuu'ndyo' cantyja 'naⁿya, ndo' tjaa 'ñeeⁿ juu nndaq nntseicu'. Ee meiiⁿ tit'maⁿ waa na jnda'yo', saa cwila-canda'yo' ñ'oomya meiⁿ tyootjei'ndyo' cantyja 'naⁿya. ⁹ Luaa waa na nnts'aaya. M'aⁿ nn'aⁿ tsjom'yo' na cwiluena na joona na mayuu'cheⁿ judíos na wi' ts'om Ty'oqots'om. Saa cantyja na cwil'ana mach'eena' na tiyuu' na ljo'. Ñenquii'cheⁿ cantu cwila'neiⁿna, ee la'xmaⁿna tmaaⁿ cwentaa' Satanás. Jo' chii queⁿyo' cwenta, nnts'aaya na nnc'oontyjaaⁿna 'o na nnta'na cantyena jo ndaa'yo'. Ndo' na nnc'oola'noⁿna na ja m'aaⁿya na candya' ts'ooⁿya 'o. ¹⁰ Nc'e na cwiqueⁿyo' cwenta ñ'oom na tsjoo na tica'ndyenc'uaa'ndyo' mei'chiuucheⁿ na cwitjom'yo', jo' chii mati ja nnts'aa cwenta 'o juu xjeⁿ quia na nlco'wi'na' cha'tsondye nn'aⁿ na m'aⁿ tsjoomnancue. ¹¹ Queⁿyo' cwenta, matyuuaa' nncuacañoⁿya 'o. Cha'tso naya na tseixmaⁿya na jnda to'ñoom'yo', tila'candyaandyo' joona', cha' tints'aana' na ticanda'yo' cwii corona. ¹² Ñeeⁿ juu na cwina'ñe ñequio natia, ja nnts'aa na nljoo'ñetyeⁿ nacañoom' Ty'oqots'om. Nntseijomna' tsaⁿ'ñeeⁿ cha'cwijom cwii ta ts'oomx'ee wats'om cañoom'luee. Ndo' tijoom cwinncwji'na' juu jo' ee nquii Ty'oqots'om cwentaya cwiluiiñe wats'om'ñeeⁿ. Ndo' nntseiljeiya xueⁿ'eⁿ nacjoo' tsaⁿ'ñeeⁿ ñequio xuee' tsjoom 'naaⁿaⁿ, majuu tsjoom Jerusalén xco. Tsjoom'ñeeⁿ ndyocuenta' na nnaⁿna' cañoom'luee yuu na m'aaⁿ nqueⁿ na cwiluiiñe cwentaya. Ndo' mati nntseiljeiya cwiicheⁿ xueya na xcona' nacjoo' tsaⁿ'ñeeⁿ. ¹³ Ñeeⁿ 'o na ñe'candyeyo', candyeyayo' ñ'oom na matseineiⁿ Espíritu Santo ndaa ntmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oqots'om cwentaaⁿa."

Ñ'oom na tja tsjoom Laodicea

¹⁴ Tsoticheⁿ Jesús noqⁿ:

—Catseiljei'ti' ñ'oommeiiⁿ, catseicwanom' joona' nam'aaⁿ ángel na mach'ee cwenta tmaaⁿ nn'aⁿ cwentaa' Ty'oqots'om na m'aⁿ tsjoom Laodicea. Catsu': "Luaa matsjoo nncjo na cwiluiindyó ñ'oom na mayuu' ndo' ñequii'cheⁿ macwji'yuu'ndyo' ñ'oom na candaq'. Ñeⁿndyo' ja s'aa Ty'oqots'om cha'tso na tuui. ¹⁵ Ja mantyjiiya chiuu waa na la'xmaⁿyo'. Ticatseijomna' 'o meiⁿ cha'na ndaatoo teiⁿ, oo meiⁿ cha'na ndaatoo jmeiⁿ. Toom cwe' m'aⁿyo' na queeⁿya n'om'yo' cantyja 'naⁿya quia jo' nntseijomna' 'o cha'na ndaatoo jmeiⁿ. Oo toom cwe' candaq'ñ'eⁿ na l'o'yo' ja quia jo' nntseijomna' 'o cha'na ndaatoo teiⁿ. ¹⁶ Saa nc'e na cwe' cwiljyoto'nom'yo' chiuu waa na m'aⁿyo', jo' chii matseijomna' 'o cha'cwijom ndaa na cwe' tue'ncue, meiⁿ tijmeiⁿ ndo' meiⁿ titeiⁿ. Na luaa' waa na cwila'xmaⁿyo', maxjeⁿ nncwji'ia 'o cantyja 'naⁿya cha'xjeⁿ na macwji' ts'aⁿ ndaaajnaⁿ quii' ndyoo. ¹⁷ Ee cwindu'yo': Já tyandyô, jnda teit'aa' naaⁿyâ. Meiⁿ cwii tjaa na cwimatseitjooⁿ já. Saa ticalu'yo' na 'o la'xmaⁿyo' nn'aⁿ na nty'iaa'ndye. La'xmaⁿyo' nn'aⁿ na wi' cwitjoom, ndo' nn'aⁿ na jñeeⁿndye. La'xmaⁿyo' na nchjaaⁿyo' ndo' na ñecantsei'ndyo'. ¹⁸ Jo' chii matseijndq'a n'om'yo' na cal'uee'ndyo' naya na m'aaⁿya na matseijomna' juuna' cha'na s'om cajaⁿ na cajndati, quia jo' nnc'om'yo' na mayuu'cheⁿ na tyandyo' jo nnom Ty'oqots'om. Ndo' cal'uee'ndyo' liaa canchii' na m'aaⁿya na nlcwee'yo', quia jo' nntseicu'na' na jnaa'yo' na m'aⁿyo' na ñecantsei'ndyo'. Ndo' cal'uee'ndyo' ncheⁿ nasei na nnc'oocue n'omndaq'yo' quia jo' nleitquoo'yo' na nla'noⁿyo' chiuu waa cantyja na m'aⁿyo'. ¹⁹ Cha'tso nn'aⁿ na candya' ts'ooⁿya, quia cwila'tjoondyena macwaⁿya joona, ndo' matseisei'a joona quia na macaⁿna'. Jo' chii ñequii'cheⁿ c'om'yo' na cjoo' n'om'yo' cantyja 'naⁿya, ndo' calcwe' n'om'yo'. ²⁰ Queⁿyo' cwenta, meintyjaa'a' ndyoots'a ndo' macjo'o'a juuna'. Xeⁿ m'aaⁿ 'ñeeⁿ juu na nndii na macwaⁿya, ndo' nntseicanaaⁿñe'ndyoots'a, nncjoquia'a na nntseijomndyo' ñ'eⁿñe. Nlcwaa'a ñ'eⁿñe ndo' mati nlcwaaⁿa ñ'eⁿndyo'. ²¹ Ñeeⁿ juu na jnda jna'ñe ñequio natia, quia mawa'catyãⁿ tio' naⁿya, ñnequiaya na nncwa'catyeeⁿ na cañomya, cha'xjeⁿ ja jnda

jnaⁿndyo ñequio natia ndo' jnda jndyocajmaⁿya nacañoom' Tsotyaya tio 'naaⁿaⁿ. ²² Ñeeⁿ 'o na ñe'candyeyo', candyeyayo' ñ'oom na matseinei' Espiritu Santo ndaa ntmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oqots'om cwentaaⁿaⁿ."

4

Cwiwit'maaⁿñe Ty'oqots'om cañoom'luee

¹ Jnda jndii ñ'oommeiⁿ, quia jo' tco'nnda'na nogoⁿ na nty'iaya cwii 'ndyoots'a na wanaaⁿ cañoom'luee. Ndo' jndiinnda'a na seineiⁿ juu na jndiindyaa na teic'uaa jndyee' cha'cwijom ntu, tso nogoⁿ:

—Candyo'waa' ñjaaⁿ, ndo' m'mogoⁿya njom' chiuu waa na quia wjaaluiti.

² Ndo' juu xje'ñeeⁿ m'aaⁿya nacje 'naaⁿ Espiritu Santo. Quia jo' nty'iaya na meintyjee' cwii tio cañoom'luee, wacatyeeⁿ cwii ts'aⁿ nacjoo' juuna'. ³ Jeeⁿ neiⁿncoo' caxueeñe. Juu jo' matseijomna' cha'cwijom tsjo' jaspe ñequio cornalina na jeeⁿ wando' colo 'naaⁿna'. Tio'ñeeⁿ ndii'na' catsuutsoom'naⁿ na tseijomna' cha'na' tsjo' esmeralda na jeeⁿ neiⁿncoo'na'. ⁴ Ndo' ndiocheⁿ tio'ñeeⁿ meintyjee' nt'omcheⁿ ntquiuu nchoo' ñequiee ntio. Jo' jo' meindyuaandye ntquiuu nchoo' ñequiee nn'aⁿ na cwiluitquiendye. Cwee'na liaa canchii' ndo' ñjom corona s'om cajan nqueⁿna. ⁵ Juu tio'ñeeⁿ na meintyjee' xcwe cwicalui' chom ntsuee ndo' c'uaa cwila'na'na'. Ndo' jo nnoom tio'ñeeⁿ meintyjee' ntquiee' sca catsuu na cwixuee chom. Joo chom'ñeeⁿ cwiliindyent quiee' Espiritu na cwiluiñe Ty'oqots'om. ⁶ Ndo' jo nnom tio'ñeeⁿ waa cwii ndaaluee na jeeⁿ caxuee cha'na tsioo.

Ndo' ndiocheⁿ tio'ñeeⁿ m'aⁿ ñequiee naⁿ na ta'ndo' na niom n'om ndaana jo nanqueⁿna ndo' jo ndaana. ⁷ Juu tsaⁿ na wando' na nty'iajndyaa, matseijomna' jom cha'cwijom liom. Ndo' tsaⁿ na jnda we, matseijomna' jom cha'cwijom quioo'jndyo. Tsaⁿ na jnda ndyee, matseijomna' nnoom cha'na nnom ts'aⁿ. Ndo' tsaⁿ na jnda ñequiee, matseijomna' jom cha'cwijom cachi na mantya. ⁸ Ndo' cha'tsondye joo na'ñeeⁿ na ta'ndo', niom yom yom lquiina. Cha'waandyena ñ'eⁿ lquiina chuu' n'om ndaana. Naxuee natsjom tic'oomeintyjee'na na cwiluena:

Nquii Ta Ty'oqots'om matseixmaⁿñ'eeⁿ cha'tso nnom najnda.

Lju'. Lju'. Lju' cwiluiñe.

Nqueⁿ m'aaⁿ nacjee' na jna'jndyena'.

Maxjeⁿ m'aaⁿ ndo' m'aaⁿ ndo' nncue'ntyjo na nncwjee'cañoom.

⁹ Joo ñequiee na'ñeeⁿ na ta'ndo', cwilcwi'na nquii Ty'oqots'om na wacatyeeⁿ tio, jom na tjaa yuu cantycwii na wanoom'm. Cwila't'maaⁿndyena jom ndo' cwiñe'quiiana na quian'l'uaaⁿaⁿ. ¹⁰ Quia na cwil'ana na ljo', quia jo' cha'tso ntquiuu nchoo' ñequiee naⁿ na cwiluitquiendye cwita'na cantyena jo nnom nqueⁿ na wacatyeeⁿ tio. Cwila't'maaⁿndyena jom na tjaa yuu cantycwii na wanoom'm. Cwitsa'na corona 'naaⁿna jo nnom tio. Cwiluena: ¹¹ 'U Ta Ty'oqots'oomyá na t'maⁿ cwiluiindy', jeeⁿ matsona' na cwit'maaⁿndyu'.

'U tijoom cantycwii cantyja najndu'.

'U sa' cha'tso na niom.

Tuiina' nc'e na l'ue ts'om' ndo' ndim'aⁿna' nc'e 'u.

5

Tsom na to'ñom Catsmaⁿ

¹ Ndo' nty'iaya cwii tsom na chu'lwiina' na maleiñ'oom nqueⁿ na wacatyeeⁿ nacjoo' tio. Ndiina' ts'ooⁿ ntyjaya ndo' we ntyja teiljeiina'. Ndo' ntquiee' joo na tjata'tye'na'. ² Ndo' nty'iaya cwii ángel na jeeⁿ jndeiⁿ ndo' jeeⁿ c'uaa 'ndyoo na matseineiⁿ. Mawax'ee:

—¿Ñeeⁿ juu tseixmaⁿ na nntseicanaaⁿñe yuu na ta'tyeⁿ tsomwaa ndo' na nntseicanoⁿ juuna'?

³ Saá meⁿcwii tjaa 'ñeeⁿ c'oom na matseixmaⁿ na nntseicanaaⁿñe tsom'ñeeⁿ, meⁿ ángeles cañoom'luee, meⁿ nn'aⁿ tsjoomnancue, meⁿ añmaaⁿ nn'aⁿ na jnda tja na m'aⁿ tsjoom l'oo. Meⁿ cwii na ndyee ndii'ndye joona ticandaa nty'iaa' naquii' tsom'ñeeⁿ. ⁴ Jo' chii jeeⁿ tyot'iqoo cwe' nc'e na meⁿcwii tjaa 'ñeeⁿ tseixmaⁿ na nntseicanaaⁿñe tsom'ñeeⁿ, meⁿ na nnty'iaa' naquii'na'. ⁵ Ndo' cwii nquiee na'ñeeⁿ na cwiluitquiendye tso nogoⁿ:

—Tant'ioo' ee m'aaⁿ nqueⁿ na jnda seityueeⁿ juu natia. Jom tseixmaaⁿ na nntseicanaaⁿñe cwii ndo' cwii ntquiee' joo na tjata'tyeⁿ tsom'ñeeⁿ ndo' nntseicanoⁿoⁿ juuna'. Jom matseicajndyuna' Liom cwentaa' tmaaⁿ nn'aⁿ Judá na cwiluiñe tsjaa' David na jndyowicantycwii'.

⁶ Quia jo' nty'iaya cwii ts'aⁿ cha'cwijom catsmaⁿ na jnda jla'cuee' nn'aⁿ. Meintyjeeⁿ nacañoom' tio quii'ntaaⁿ ñequiee na'ta'ndo' ñequio nn'aⁿ na cwiluitquiendye. Jom niom ntquiee' ndei'ñeeⁿ ndo' niom ntquiee' n'omnnoom. Joo n'omnnoom cwiluiindyena'

ntquiee' Espiritu na cwiluiiñe Ty'oots'om na jñoom cha'waa tsjoomnancue. ⁷ Ndo' tjan-tyjaa^a nquii na wacatyeeⁿ tio. To'ñoom tsom na ndii' ts'o ntyjaya. ⁸ Ndo' jom na matseicajndyuna' Catsmaⁿ quia jnda to'ñoom tsom'ñeeⁿ, quia jo' ñequiee naⁿ na ta'ndo' ta'na cantyena jo nnoom ndo' majo'ti'la ntquiuu nchoo' ñequiee nn'aⁿ na cwiluiitquiendye. Ticwiindy na'tquie'ñeeⁿ maleiñ'oom arpa ñequio waso s'om cajaⁿ na too'cheⁿ na' ñjom suu. Suu'ñeeⁿ tseixmaⁿ na' ñ'oom ndyuee nn'aⁿ na cwiluiindy cwentaa' Ty'oots'om quia na cwila'neiⁿ na nnoom. ⁹ Ndo' cwitana cwii luantsa xco. Cwiluena:
 'U tseixmaⁿ na nnc'o'ñom' tso mwaa' ndo' nntseicanaaⁿ ndyuu yuu na tjata'tyeⁿ juuna'.
 Ee jla'cuae' nn'aⁿ 'u ndo' ñequio niom' tiom'ua' jnaaⁿ nn'aⁿ cha nla'xmaⁿ na cwentaa'
 Ty'oots'om.

Joono cwiluiindyena nn'aⁿ na ticwii cwii ntmaaⁿ, ñequio nn'aⁿ na ticwii cwii nnom ñ'oom na cwila'neiⁿ,

ñequio nn'aⁿ na ticwii cwii nnom na tjachuii'ndye, ñequio nn'aⁿ cwii cwii ndyuaa.

¹⁰ Jnda tqueⁿ na cwiluiindyena tmaaⁿ nn'aⁿ na matsa'ntjom Ty'oots'oomya.

Ndo' jnda tqueⁿ joono na cwiluiindyena ntyee na cwindy'e'ntjomna nnoom.

Ndo' nntsa'ntjomna nn'aⁿ tsjoomnancue.

¹¹ Quia jo' cwii'cheⁿ cwii ndii' nty'iaa ndo' jndiia na c'uaa ndyuee jndye ángeles na m'aⁿ ndiocheⁿ yuu na wacatyeeⁿ tio ñequio ñequiee naⁿ na ta'ndo', ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye. Ndo' tue'ntyjo na jndyendye ángeles'ñeeⁿ cha'na nqui meiⁿ ndii' na nqui nqui meiⁿ. ¹² C'uaa cwiluena:

Juu Catsmaⁿ na jla'cuae' nn'aⁿ,
 t'maⁿ cwiluiiñe cantya najneiⁿ,
 ndo' tseixmaaⁿ na tyañé.

Macanda jom cwiluiiñe na jndo' ts'oom ndo' cha'tso nndaⁿ nnts'aaⁿ.

Jeeⁿ maty'iomna' na cal'uuya ñ'oom ya cantya 'naaⁿ a', ndo' calawaⁿ andyaⁿ aya jom ndo' cala't'maaⁿ ndyo jom.

¹³ Ndo' mati jndiia na teic'uaa ndyuee ticwii cwii nnom na s'aa Ty'oots'om jo cañoom'luee, ñequio nnom tsjoomnancue, ñequio tsjoom l'oo, ñequio naquii' ndaaluee. Cha'tso na m'aⁿ jo' jo' luaa tyolue:

Cantyjati na tjaa yuu cwintycwii xuee,
 cala't'maaⁿ ndyo nqueⁿ na wacatyeeⁿ tio ñequio juu Catsmaⁿ.

Maty'iomana' na cal'uuya ñ'oom ya cantya 'naaⁿ na, ndo' calawaⁿ andyaⁿ aya joono,
 ee t'maⁿ waa najndeiⁿ na la'xmaⁿ na.

¹⁴ Ndo' ñequieendye naⁿ na ta'ndo', tyolue:

—Amén.

Ndo' joo ntquiuu nchoo' ñequiee nn'aⁿ na cwiluiitquiendye ta'na cantyena, tyola't'maaⁿ ndyena nqueⁿ na tjaa yuu nntycwii na wanoom'm.

6

Ntquiee' joo na tjata'tyeⁿ tso

¹ Quia jo' nty'iaa nquii Catsmaⁿ seicanaaⁿ ñé yuu najndyee na ntquiee' joo na ta' t' t' som'ñeeⁿ. Ndo' jndiia na matseineiⁿ cwii tsaⁿ najndyee na ñequieendye naⁿ ñeeⁿ na ta'ndo'. C'uaa seineiⁿ cha'cwijom c'uaa 'ndyoo tsuee. Tso:

—Candyo' ndo' canty'ia'.

² Quia jo' jleity'iom nnoⁿ ndo' queⁿ cwentaa', nty'iaa cwii caso canchii'. Ndo' wa'l'joo ts'aⁿ naxeⁿ yo'. Maleiñ'oom casa' ndo' jnda to'ñoom corona na ñjom xqueeⁿ. Tyomanoom na jnda jnaⁿ ñé ñ'eⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ nacjoom'm ndo' mal'uee'ñé yuu na nnaⁿ jndeiityeeⁿ.

³ Jnda na seicanaaⁿ ñé yuu na jnda we na ta'tyeⁿ tsom'ñeeⁿ quia jo' jndiia na matseineiⁿ tsaⁿ na jnda we na ñequieendye naⁿ ñeeⁿ na ta'ndo'. Tso:

—Candyo' ndo' canty'ia'.

⁴ Ndo' jlui'nom cwii'cheⁿ caso wee. Ndo' juu ts'aⁿ na wa'l'joo, to'ñoom najneiⁿ na nncwjaaⁿ ñé tia' quii'ntaaⁿ nn'aⁿ cha cantycwii na ya m'aⁿ na ñ'eⁿ nc'iaana tsjoomnancue, cha yacheⁿ cala'cwjeendyena. Ndo' to'ñoom cwii xjo espada na jeeⁿ t'maⁿ.

⁵ Jnda na seicanaaⁿ ñé yuu na jnda ndyee na ta'tyeⁿ tsom'ñeeⁿ quia jo' jndiia na matseineiⁿ tsaⁿ na jnda ndyee na ñequieendye naⁿ ñeeⁿ na ta'ndo'. Tso:

—Candyo' ndo' canty'ia'.

Ndo' nty'iaa cwii caso ntoom ndo' ts'aⁿ na wa'l'joo maleichom lua'ncjeⁿ. ⁶ Ndo' jndiia teic'uaa quii'ntaaⁿ ñequiee naⁿ na ta'ndo' na catseineiⁿ ts'aⁿ, tso:

—We tsua'xjo lqueeⁿ trigo, na jdana' cwii denario, cha'xjeⁿ na mawantjom ts'aⁿ na cwii xuee. Ndo' yom tsua'xjo lqueeⁿ cebada na jdana' cwii denario, saⁿ tints'aⁿ na nntseitjooⁿ a' seitye ñequio winom.

⁷ Quia na seicanaaⁿñê yuu na jndâ ñequiee na ta'tyeⁿ tsom'ñeeⁿ, jndiia na matseineiⁿ tsaⁿ na jnda ñequiee na ñequieendye naⁿñeeⁿ na ta'ndo'. Tso:

—Candyo' ndo' canty'ia'.

⁸ Quia jo' jleity'iomnnda' nooⁿ ndo' queⁿ cwenta nty'iaya cwii caso tsjaa'. Ndo' ts'aⁿ na wal'joo, matseicajdyuna' jom nquii na waa najndeiⁿ na cwiwje nn'aⁿ. Ndo' jo naxeeⁿeⁿ jndyontyjo tsaⁿ na cwentaⁿ yuu na meindoo' l'oo. To'ñoomna najndana na nla'cwjeena xcweeⁿ na xcwe nn'aⁿ na m'aⁿ tsjoomnancue. Nl'ana na nla'cwjeendye nn'aⁿ ñ'eⁿ ncjo, ndo' ñequio jndo' t'maⁿ, ndo' ñequio ntycu, ndo' ñequio quioo' wjee.

⁹ Quia na seicanaaⁿñê yuu na jndâ 'om na ta'tyeⁿ tsom'ñeeⁿ quia jo' teitquioo' nty'iaya tio t'maⁿ. Ndo' jo ndo' x'eena' m'aⁿ añmaaⁿ nn'aⁿ na jndâ tjaⁿ na jla'cwjee nn'aⁿ joona nc'eⁿ na tica'ndyena ñ'oom' Ty'oots'om, meiⁿ tica'ndyena na tyotjei'yuu'ndyena ñ'oom'ñeeⁿ. ¹⁰ Joo naⁿñeeⁿ jndeiⁿ jla'xuaana, jluena:

—'U Ta na macandâ nncu' matsa'ntjom' cha'tso, 'U tseixmaⁿ na lju' ts'om' ndo' na matsei'canda' ñ'oom' ndyo'. ¿Cwanti cwiyo m'aa'na' ndo' nncue'ntyjo na nncu'xeⁿ' naⁿñeeⁿ na m'aⁿ tsjoomnancue na waa jnaaⁿ na jnaaⁿ na tjaâ jâ? ¿Cwaaⁿ nntsa' na nntoomndyena nioomyâ na tcwe'?

¹¹ Ndo' cwii cwiindye joona to'ñoomna liaa canchii' na tei'ncoona'. Ndo' matsoom ndaâna na cwindo'yana chjootindyo hasta quia nntseicandaâ'ñena' na nncwje nt'om nn'aaⁿ na na cwindye'ntjom nnom, ee majndaa' na nla'cwjee nn'aⁿ naⁿñeeⁿ cha'xeⁿ' na tja joona.

¹² Seicanaaⁿñê yuu na jndâ yom na ta'tyeⁿ tsom'ñeeⁿ. Ndo' queⁿ'yo' cwenta jeeⁿ jndeiⁿ s'eii. S'aana' na teintomñe ñe'quioom' cha'na cwii liaa na ntom ndo' s'aana' na teiweeñe chi' cha'cwijom niom'. ¹³ Ndo' cancjoo jnaaⁿndyena tsjo'luee, tquiaandyena tsjoomnancue. Cha'xeⁿ' na cwiqiaa ta'ndaa xqueⁿ ts'oom higuera quia na jndeiⁿ m'aaⁿ jndye, maluaa' matseijomna' tquiaandyena cancjoo. ¹⁴ Ndo' tjtateilcwiñena' tsjo'luee cha'na matseilcwiñe che'nquii tsuee mana teindyogona'. Ndo' cha'tso ntsjo ñequio ndyuaxeⁿncwe, tei'ndyogona'. ¹⁵ Quia jo' nty'iaya nquiee nn'aⁿ na cwiwtsa'ntjom ndââ nn'aⁿ tsjoomnancue, ty'eleiⁿnomna ñequio nn'aⁿ na t'maⁿ cwiluindyena tsjoomnancue, ñequio nn'aⁿ na cwiwtsa'ntjom sondaro. Ndo' ñequio nn'aⁿ na tyandye, ñequio nn'aⁿ na waa najndeiⁿ na cwila'xmaⁿ, ñequio nn'aⁿ na cwindye'ntjomtyeⁿ, ñequio nn'aⁿ na m'aⁿ xeⁿ' naaⁿ. Cha'tso naⁿñeeⁿ ty'eta'nty'iuuna naquii' ntsjo, quii'ntaaⁿ ljo'nty'a' ndo' naquii' lue'ljo'. ¹⁶ Tyola'xuaana ndââ ntsjo ñequio ljo'nty'a, jluena:

—Cwa, quiaandyo' nacjooyâ cha nndaâ nnta'nty'iuuyâ nnom nqueⁿ na mawacatyeeⁿ tio ñequio nnom nquii Catsmaⁿ na t'maⁿ nlco'weeⁿeⁿ jâ. Ee nnts'aaⁿ na catiogoⁿndyo.

¹⁷ Ee jndâ tue'ntyjo juu xuee na t'maⁿti na matseiw'iityeeⁿ jâ cantyja' naaⁿ jnaaⁿyâ. Ndo' tjaa' ñeeⁿ juu na nndaâ nluui'ñe na tica't'uiina' juu jo'.

7

Tioo ángeles sayo cantaa nn'aⁿ Israel

¹ Nquii Catsmaⁿ, jndâ teinom na seicanaaⁿñê yom joo na tjata'tyeⁿ tsom'ñeeⁿ quia jo' nty'iaya ñequiee ángeles na meiⁿ'ntyjee' ñequiee nqui tsjoomnancue. Cwila'cu'na jndye cha tancjaana' nnom tsjoomnancue, meiⁿ nnom ndaaluee, meiⁿ nacjoo n'oom. ² Joona jndâ tquiaa Ty'oots'om na waa najndana na nl'ana nata' tsjoomnancue ñequio ndaaluee. Mati nty'iaya cwiicheⁿ ángel na jna' jo yuu na macalui' ñe'quioom', juu maleiñ'oom sayo 'naaⁿ Ty'oots'om na wando'. Jndeiⁿ seixuaa ndââ ñequiee ángeles'ñeeⁿ. ³ Tso ndaâna:

—Nntiogoⁿjndyaaⁿ sayo cantaa nn'aⁿ na cwindye'ntjom nnom Ty'oots'oomya, ndâ jo' wanaaⁿ na nla'nda'yo' tsjoomnancue ñequio ndaaluee ndo' n'oom.

⁴ Ndo' jndiia cwanti nn'aⁿ na tioo ángeles'ñeeⁿ sayo cantaa. Naⁿñeeⁿ tue'ntyjo cwii siaⁿnto meiⁿ wal'joo' wen'aaⁿ nchoo' ñequiee meiⁿ'ndyena na cwiluindyena canchoo'we ntmaaⁿ nn'aⁿ Israel. ⁵ Na cwii cwii tmaaⁿñeeⁿ jndaâ'ti canchoo'we meiⁿ nn'aⁿ na tioo ángeles saayo cantaa. Tioona saayo canchoo'we meiⁿ nn'aⁿ tsjaa' Judá, canchoo'we meiⁿ nn'aⁿ tsjaa' Rubén, canchoo'we meiⁿ nn'aⁿ tsjaa' Gad, ⁶ canchoo'we meiⁿ nn'aⁿ tsjaa' Aser, canchoo'we meiⁿ nn'aⁿ tsjaa' Neftalí, canchoo'we meiⁿ nn'aⁿ tsjaa' Manasés, ⁷ canchoo'we meiⁿ nn'aⁿ tsjaa' Simeón, canchoo'we meiⁿ nn'aⁿ tsjaa' Leví, canchoo'we meiⁿ nn'aⁿ tsjaa' Isacar, ⁸ canchoo'we meiⁿ nn'aⁿ tsjaa' Zabulón, canchoo'we meiⁿ nn'aⁿ tsjaa' José, ndo' canchoo'we meiⁿ nn'aⁿ tsjaa' Benjamín.

Tmaaⁿ nn'aⁿ na cwee' liaa canchii'

⁹ Ndo' quia na jndâ teinom cha'tso nmeiⁿ, nty'iaya cwii tmaaⁿ nn'aⁿ na jndyendye na meiⁿ'cwii ts'aⁿ xocandaâ nncuncho. Jnaⁿ naⁿñeeⁿ ticwii cwii ndyuua, ndo' la'xmaⁿna ticwii cwii tmaaⁿ nn'aⁿ, ñequio ticwii cwii nnom na tjachuii'ndye, ñequio ticwii cwii nnom ñ'oom na cwila'neiⁿna. Meiⁿ'ntyjee'na jo nnom tio yuu na m'aaⁿ Ty'oots'om ndo' na m'aaⁿ

Catsmaⁿ. Cwee'na liaa canchii' teincoo ndo' too' njom n'oom tanc'a lueena. ¹⁰ C'uaa cwila'nei'na, cwiluena:

Nquii Ty'oqots'om cwentaaya na wacatyeeⁿ tio,
ñ'eⁿ nquii Catsmaⁿ,

macanda joona nquiuana cantyja na cwicalui'n'maa'ndyö.

¹¹ Ndo' mei'ntyjee' cha'tso ángeles ndioche' nacañoom' tio yuu na meindyuaandyee nn'aⁿ na cwiluitquiendye ñequio ñequiee na'ñeeⁿ na ta'ndo'. Ty'etanquio ángeles nnomtyuaa jo nnom tio na wacatyeeⁿ nquii Ty'oqots'om na tyola't'maa'ndyena jom. ¹² Tyoluena:

Amén. Maty'iomna' na ticantycwii na cwila't'maa'ndyö Ty'oqots'oomya ndo' na cwilawaandyaya jom.

Macanda jom tseixmaaⁿ cha'tso na jndo' ts'oom.

Cwil'uuya na quian'l'uaa'aⁿ ndo' cwil'uuya ñ'oom ya cantyja 'naa'aⁿ,
ee jom t'maⁿ cwiluiñe cantyja najnei' ndo' cha'tso ndaā nnts'aaⁿ.

Tijoom cwindycwii cantyja 'naa'aⁿ. Amén.

¹³ Quia jo' cwii na'ñeeⁿ na cwiluitquiendye, tso nqöⁿ:

—Joo na'm'aⁿ na cwee' liaa canchii' teincoo, ¿aa matsei'nqöⁿ ljo' cwiluiindyena, ndo' yuu jna'na?

¹⁴ Ndo' tsjoöya nnom tsa'ñeeⁿ:

—'U ta, mantyji'.

Ndo' jom tsoom nqöⁿ:

—Nmeiiⁿ joo nn'aⁿ na jnda jna'ndye nawi' t'maⁿ na tei'nom. Jnda jla'yu'tye'na ñ'eⁿ nqueⁿ na jñoom Catsmaⁿ na seiljoom'm n'omna ñequio nioom'm. Jo' na cwee'na liaa canchii'. ¹⁵ Manc'e jo' m'aⁿna jo' nnom tio yuu na wacatyeeⁿ Ty'oqots'om. Naxuee natsjom cwindyentjomna wats'om cañoom'luee. Ndo' nqueⁿ mach'eeⁿ cwenta joona. ¹⁶ Taxoc'omna na ñe'jndo'tina, meiⁿ na ñe'cwetina ndaa. Taxocanty'iaa'ti ñe'quioom' nacjoona, meiⁿ na nntseicooñetina' joona. ¹⁷ Ee nquii Catsmaⁿ na meintyjee' ndyeyu jo nnom tio, jom nnteix'ee' joona. Cha'na ts'aⁿ na maleichuu canmaⁿ, nncjachom joona yuu waa xo'tye' na xocantquee' ndaatioo na mañequiaana' na ticantycwii na wando' ts'aⁿ. Ndo' nquii Ty'oqots'om nncuee'ñe ndaandaana.

8

Sayo na jnda ntquiee'

¹ Nquii Catsmaⁿ, quia na seicanaa'ñe cwicheⁿ joo na jnda ntquiee' na ta'tyeⁿ tso'm'ñeeⁿ, quia jo' teicheⁿ cañoom'luee cha'na xcwe hora. ² Jnda jo' nty'ia ntquiee' ángeles na mei'ntyjee' jo nnom Ty'oqots'om. To'ñoomna ntquiee' ntu. ³ Ndo' tue'cañoom cwicheⁿ ángel. Tjameintyjeeⁿ ndyeyu nomts'om na tuiina' ñ'eⁿ s'om cajaⁿ. Maleiñ'oom xo' cwentaa' tsoomsuu na tuiina' ñ'eⁿ s'om cajaⁿ. Ndo' to'ñoom cwenta jndye suu na nntseicoom nacjoo' nomts'om na meintyjee' jo nnom tio yuu na wacatyeeⁿ Ty'oqots'om. Seitjoom suu'ñeeⁿ ñequio ñ'oom na cwila'nei' cha'tso nn'aⁿ nnom Ty'oqots'om, majoo nn'aⁿ na cwiluiindyena cwentaa'aⁿ. ⁴ Jnda jo' seicoom joona. Tjawa tsoomsuu'ñeeⁿ jo nnom Ty'oqots'om na tjoom'na' ñequio ñ'oom na cwila'nei' nn'aⁿ nnoom na la'xmaⁿ cwentaa'aⁿ. ⁵ Ndo' juu ángel'ñeeⁿ seicatom'm xo' 'naa'aⁿ ñequio ñ'oom na ntyjo nomts'om. Jnda chii' tjoom'm juuna' xje' tsjoomnancuecheⁿ. Mañoom' teic'uaa na jndei' cwila'xuaa ntsuee. Jndye nnom na tyowic'uaa. Tco'na' chom tsuee, ndo' s'eii.

Ntquiee' ntu na cwilei'cho ntquiee' ángeles

⁶ Quia jo' joo ntquiee' ángeles na cwilei'cho ntquiee' ntu, jla'jndaa'ndyena na nntjoo'na.

⁷ Juu ángel najndyee' tjooⁿ ntu 'naa'aⁿ. Ndo' jna'na' na tua' tsaaⁿ, tua' chom, na tjoom'na' niom'. Tquiaana' tsjoomnancue. Ndo' tco manndyoo' xcwe tsjoomnancue mati tco manndyoo' xcwe n'oom na mei'ntyjee', ndo' tco cha'tso jnda ndei.

⁸ Ángel na jnda we tjooⁿ ntu 'naa'aⁿ, quia jo' ty'oom chom cwii cha'cwijom sjo t'maⁿ, jnda chii' tju'na' jo' ts'om ndaaluee. Ndo' manndyoo' xcwe na cha'tso ndaaluee seicwaque'na' niom'. ⁹ Jo' chii' s'aana' na manndyoo' xcwe na cha'tso quioo' na m'aⁿ ndaaluee, tjayo'. Ndo' manndyoo' xcwe l'aandaa seiyuui'na'.

¹⁰ Ángel na jnda ndyee' tjooⁿ ntu 'naa'aⁿ, quia jo' jnaⁿ cwii caxjuu t'maaⁿ tsjo'luee. Cwicoñe cha'cwijom chom sacatsuu ndo' tiooñe nacjoo manndyoo' xcwe candaa ñ'eⁿ lui'xo'. ¹¹ Ndo' s'aana' jeeⁿ na ndaatioo'ñeeⁿ cha'cwijom tsoo tjacanoom. Jo' chii' caxjuu'ñeeⁿ seicajndyuna' tsoo tjacanoom. Ndo' jndye nn'aⁿ na teil'uee'ndyee ndaa'ñeeⁿ, tjana ee jeeⁿ jana'.

¹² Ángel na jnda ñequiee' tjooⁿ ntu 'naa'aⁿ, quia jo' manndyoo' cha'na xcwe ñe'quioom' ñ'eⁿ chi' sei'ndaa'na'. Teintomna'. Ndo' majo'ti cancjuu tei'ndaa'. Taticwixueena'. Mati

ñe'quoom' seittjoona' cha'na ñequiee hora na taticwixueeñê. Ndo' mati natsjom, seittjoona' cha'na ñequiee hora na taticwixueeñê chi' ñequio cancjuu.

¹³ Quia jo' nty'iaya, mantya cwiicheⁿ ángel nandyê. Ndo' jndiia na jndei matseixuaa, tso:

–Jeeⁿ wi' nntjoom nn'aⁿ na m'aⁿ tsjoomnancue, quia na nleic'uaa ntu na cwinntjoo' ndyee ángeles'ñeeⁿ.

9

¹ Ángel na jnda 'om tjoo'ⁿ ntu 'naa'ⁿa. Quia jo' nty'iaya cwii caxjuu na jna' tsjo'luee, tiooñê tsjoomnancue. Ndo' caxjuu'ñeeⁿ tquiaa Ty'oots'om ts'ow'aa nnoom cwentaa' cwii tsue' na tjaa yuu ntycwii na njoom. ² Seicanaa'ñê 'ndyoo tsue'ñeeⁿ. Quia jo' jlui' ndioom jo' jo' cha'cwijom ndioom na cwicalui' ntom' t'maⁿ. Ndo' nc'e na jeeⁿ 'aa ndioom'ñeeⁿ, seijaa'ñena' tsjoomnancue hasta tatquioo' na manty'iaa' ñe'quioom'. ³ Naquii' ndioom'ñeeⁿ jna'ndyê jndyê calca. Ty'entyjajo' nnom tsjoomnancue. To'ñoomyo' na wjeeyo' cha'na w'ii catsjo. ⁴ Ndo' Ty'oots'om tñquiaa' na wanaa' na nlcwa'yo' jnda na niom nnom tsjoomnancue, meiⁿ tscó jnda, meiⁿ tscó n'oom. Macanda wanaa' na nnta'wi'yo' joo nn'aⁿ na ticañoom sayo 'naa'ⁿa cantana. ⁵ To'ñoomyo' ñ'oom na cha'waa 'om chi' wanaa' na nl'awo' na nlquiina' na'ñeeⁿ cha'na maquiina' ts'aⁿ quia na tco' catsjo. Saq ticwanaa' na nla'cwjeeyo' na'ñeeⁿ. ⁶ Ncúee'ñeeⁿ yocheⁿ na wi' cwi'tjoomna nl'uee'ndyê che'nquieena na cwjetona, saq xocaliuna chiuu ya nl'ana. Nnc'omna na queeⁿ n'omna na ñe'cwjena, saq xocaliuna chiuu ya na nncwjena.

⁷ Calcaa'ñeeⁿ matseijomna' jooyo' cha'cwijom catso na m'aⁿc'eeyo' na nnc'ooyo' ntia'. Nque'yo' ñjom cha'cwijom corona na tuina' s'om cajaⁿ ndo' ndaayo' matseijomna' cha'cwijom nnom ts'aⁿ. ⁸ Ndo' soonque'yo' cha'cwijom soonque' yolcu, ndo' ndei'n'omyo' cha'cwijom ndei'n'om liom. ⁹ Tsuaayo' cha'cwijom ñ'eⁿ xjo tuina'. Jeeⁿ c'uaa lquiiyo' cha'cwijom c'uaa ndyuee tornom quia na jndei 'oontyjaandyê catso na cwi'ooyo' tia'. ¹⁰ Ndo' n'aa' calcaa'ñeeⁿ matseijomna' cha'na n'aa' caljo, ee mati jeeⁿ wjee ndaa xioomyo'. Ndo' cha'waa na 'om chi' wanaa' na nnta'yo' xioomyo' nn'aⁿ. ¹¹ M'aaⁿ cwii ángel na matsa'ntjoom calcaa'ñeeⁿ. Jom tseixmaaⁿ na mach'eeⁿ cwenta tsue' na tjaa yuu ntycwii na njoom. Jom jñoom Abadón ñequio ñ'oom hebreo ndo' ñ'oom griego Apolión. Ma'moⁿ xue'ⁿeⁿ tsaⁿ na matseicwjeé nn'aⁿ.

¹² Jnda teinom na tco'na' nty'iaya cwii nawi' na quia nntjoom nn'aⁿ. Saq canty'ia', ndicwaⁿ waa we nawi' na quia nncue'ntyjo.

¹³ Ángel na jnda yom tjoo'ⁿ ntu 'naa'ⁿa, quia jo' quii'ntaa' ñequiee nqui nomts'om na tuina' ñ'eⁿ s'om cajaⁿ na mei'ntyje'na' jo nnom Ty'oots'om, jndiia na teic'uaa seineiⁿ.

¹⁴ Tso nnom ángel na jnda yom na maleiñ'oom ntu:

–Cja'tseicana' joo ñequiee ángeles na chu'tye'ndyê na m'aⁿ joo jndaa t'maⁿ Eufrates.

¹⁵ Quia jo' tjtaseicanaa'ⁿ ángeles'ñeeⁿ na c'oola'cwjeena nn'aⁿ cha'waa tsjoomnancue. Manndyoo' cha'na xcwe nn'aⁿ tsjoomnancue nla'cwjeena. Ee ángeles'ñeeⁿ majndaa' na m'aⁿc'eendyena na nl'ana ts'iaa'ñeeⁿ chuwaa, ndo' chi'waa, ndo' xueewaa, ndo' horawaa. ¹⁶ Ndo' jndiia cantyja 'naa' sondaro 'naa'na, na ntyjondyê catso, tue'ntyjo cha'na ntquiuu meiⁿ ndii' na nqui nqui mei'ndyena.

¹⁷ Luua' waa na tco'na' ngoⁿ na nty'iaya catso'ñeeⁿ ñequio sondaro na ntyjondyê jooyo'. Na'ñeeⁿ cwee'na ncjo candyaana na mawañoom'na' joona na tilquiee'ndyena. Ndo' ncjo'ñeeⁿ chona' colo wee ñequio colo tsa, ñequio colo cajaⁿ. Ndo' matseijomna' nqueⁿ catso'ñeeⁿ cha'na nqueⁿ liom. Ndo' naquii' ndyueeyo' cwicalui' chom ñequio ndioom ñequio sufra. ¹⁸ Ñequio ndyee nnom nawi'ñeeⁿ na jlui' quii' ndyueeyo', chom ñequio ndioom ñequio sufra, jo' na tja manndyoo' xcwe nn'aⁿ na m'aⁿ tsjoomnancue. ¹⁹ Catso'ñeeⁿ we ndii' waa na jndayo' na cwita'wi'yo' nn'aⁿ, naquii' ndyueeyo' ndo' n'aa'yo'. Ee yuu na tjacantycwii n'aa'yo' jo' ntyjoo nqueⁿ canduu. Ndo' canduu'ñeeⁿ nioom tyotquiiyo' nn'aⁿ.

²⁰ Saq nn'aⁿ na 'ndiina' na t'cwje ñequio nawi'meiⁿ, t'icalcwe' n'omna. T'ica'ndyena natia na cwil'ana, meiⁿ t'ic'oomeintyjee'na na cwila't'maa'ndyena na'jndii ñequio 'na' na cwe' nn'aⁿ nl'a na tuii ñ'eⁿ s'om cajaⁿ, ñ'eⁿ s'om xuee, ñ'eⁿ s'om wee, ñ'eⁿ ljo', ndo' ñ'eⁿ n'oom. 'Na'meiⁿ tilei'canty'iaana', meiⁿ na ndyena', nmeiⁿ na nnc'ooca'na'. ²¹ Ndo' t'icalcwe' n'omna na cwila'cwjeena nc'iaana. Meiⁿ t'ica'ndyena cantyja na cwila'calua'ndyena, meiⁿ cantyja na cwe' lwim'a'yana ñ'eⁿ nc'iaana, meiⁿ cantyja na cwinty'uena 'naⁿ.

10

Ángel na maleiñ'oom cwii libro chjoo

¹ Quia jo' nty'iaya cwiicheⁿ ángel na waa najndei na tseixmaⁿ. Jndyocueeⁿ na jnaa' cañoom'luee. Cha'waañê wandi' nchquiu ndo' ntyjaty'io catsuu toom'naⁿ jo ts'om xqueeⁿ.

Caxuee nnoom cha'cwijom ñe'quoom', ndo' nc'eeⁿ cha'cwijom ntsaachom na teincoo. ² Cwii ts'ooⁿ ndii' libro chjoo na jnda' n'meiⁿ!. Tcoom'm x'eeⁿ ntyjaya nnom ndaaluee, ndo' x'eeⁿ ntyjatymaaⁿ nnom tyuaatcwii. ³ Jndeiⁿ seixuaⁿ cha'na matseixuaa liom. Quia na jnda' seixuaⁿ, quia jo' teic'uaa ndyuee ntquiee' ntsuee. ⁴ Quia na jnda' teicheⁿ ndyuee ntquiee' ntsuee'ñeeⁿ, quia jo' seijndaa'ndyo na nntseiljeiya ñ'oom na jlueña, saq jndiia cwii jndyee na teic'uaa cañoom'luee. Matsos:

—Ñ'oom na jndi' na jlue ntquiee' ntsuee'ñeeⁿ cwanty'iuu'ndyu' joona', tintseiljei'.

⁵ Ndo' juu ángel na nty'iaya na meintyjee' nnom ndaaluee ndo' nnom tyuaatcwii, seiweeⁿ ts'ooⁿ ntyjaya jo cañoom'luee. ⁶ Tyeⁿ ñ'oom tjoom'm na cjoom'm na malcweeⁿeⁿ xuee' Ty'oots'om na tjaa yuu ntycwii na wando', nqueⁿ na s'aaⁿ cañoom'luee ñequio tsjoomnancue ñequio ndaaluee ñequio cha'tso nnom na niom jo' jo'. Luua ñ'oomtyeⁿ na seineiⁿ, tsoom:

—Taxocwindoo'ti Ty'oots'om. ⁷ Ee jnda' tue'ntyjo xjeⁿ na juu ángel na jnda' ntquiee' nncjooⁿ ntu 'naa'aⁿ. Xjeⁿ'ñeeⁿ matseicandaa'ñena' ñ'oom na ntyjii nquii Ty'oots'om. Majuu ñ'oom'ñeeⁿ na jnda' tqeⁿtyeeⁿ ndaa' nquiee profetas na cwindye'ntjomtyeⁿ nnoom.

⁸ Quia jo' juu na jndiia na seineiⁿ cañoom'luee, seineiⁿ'nnda' noqⁿ. Matsos:

—Cja'co'ñom' libro chjoo na mein'meiⁿ na ndii'na' ts'o ángel na meintyjee' nnom ndaaluee ñequio nnom tyuaa.

⁹ Jo' chii tjontyjaa'a ángel'ñeeⁿ, tsjoⁿ nnoom na ñnequiaaⁿ libro chjoo'ñeeⁿ noqⁿ. Tsoom noqⁿ:

—Luua libro. Qui'ñom', cwa' juuna'. Nnts'aana' na jeeⁿ chi quii' 'ndyo' cha'cwijom tsiom' canty'i saq ts'om tsia' nnts'aana' na jeeⁿ ja.

¹⁰ Quia jo' to'ñgⁿ libro chjoo'ñeeⁿ na ndii' ts'o ángel, ndo' tcwaa'a juuna'. Ndo' quii' 'ndyo' s'aana' na chi ntyjii cha'cwijom tsiom' canty'i saq ts'om tsia' jeeⁿ ja s'aana'. ¹¹ Quia jo' tso ángel'ñeeⁿ noqⁿ:

—Maxjeⁿ macaⁿ'na' na cwiicheⁿ cwii ndii' nntseineiⁿ ñ'oom na ma'mqⁿ Ty'oots'om njom'. Ñnequiaaⁿ ñ'oom chiuu nntjoom nn'aⁿ jndye ndyuaa, ndo' ñequio jndye nnom ñ'oom na cwila'neiⁿ'na ndo' ndaa' nn'aⁿ na cwiluitquiendye ndaaⁿ.

11

We nn'a' na cwitjei'yuu'ndye

¹ Quia jo' to'ñgⁿ cwii tsmaaⁿ, cha'cwijom ts'oomxjeⁿ juuna'. Ndo' tso ángel noqⁿ:

—Quicantya'ja', cwiji' xjeⁿ wats'om cwentaa' Ty'oots'om ñequio nomts'om. Ndo' quincho' cha'tsondye nn'aⁿ na cwila't'maaⁿ'ndye jom jo' jo'. ² Quia macwji' xjeⁿ wats'om, tincwji' xjeⁿ tach'eeⁿ'na'. Ee jnda' tquiaya na cha'waa wen'aaⁿ nchoo' we chi' na joo nn'aⁿ na nchii judíos wanaaⁿ na ñequioquie'na jo' jo'. Ndo' nlqueⁿ'na xjeⁿ 'naa'na tsjoom cwentaya na lju' cwiluiñena' yuu na meintyjee' wats'om'ñeeⁿ. ³ M'aⁿ we nn'aⁿ 'na'ya na cwitjei'yuu'ndye cantya' 'na'ya. Joonaa' nlcuaaⁿ'ya na ñne'quiiana ñ'oom ndaa' nn'aⁿ cwii meiⁿ xuee waljoo' we siaⁿ'nto waljoo' ndyeeⁿ'aaⁿ xuee. Ndo' nlcwee'na liaa ntom na cwantindyoo.

⁴ Wendye joona meintyjee'tyeⁿ'na jo nnom nquii Ta Ty'oots'om na matsa'ntjom cha'waa tsjoomnancue. Cwiluiindyena we'n'oom olivos ñequio we 'na' na cwicañjoom' nlca. ⁵ Ndo' xeⁿ m'aaⁿ 'ñeeⁿ juu na ñecats'aa nata' wendye naⁿ'ñeeⁿ, quia jo' nlui' chom ndyueena na nlcoñe tsaⁿ'ñeeⁿ. Meiⁿ'cwi'ñeeⁿ'cheⁿ' ts'aⁿ na ñe'cats'aa nata' joona, majndaa' na laa'ti' nncue'. ⁶ Wendye joona ñnequiaa Ty'oots'om na nla'xmaⁿ'na najndaa'na na nla'cataⁿ'na tsjo'luee cha tincua' cha'tsoti xuee na cwifñequiana ñ'oom 'naa'aⁿ. Ndo' mati ñnequiaaⁿ najndeiⁿ na nla'xmaⁿ'na na nla'cwaqueⁿ'na ndaatioo na nnts'aana' niom'. Ndo' cwanti ndii' na l'ue n'omna ndaa' nla'quioona meiⁿ'nquia nnom nawi' nacjoo nn'aⁿ tsjoomnancue. ⁷ Quia na jnda' jndaq' na cwitjei'yuu'ndyena, quia jo' juu quioo' jndii na m'aa'yo' ts'om tsue' na tjaa yuu ntycwii na njoom, nlui'yo' nnts'aayo' tia' nacjoo wendye naⁿ'ñeeⁿ. Nna'ñeyo' ñ'e'ndyena ndo' nntseicwjeeyo' joona. ⁸ Ndo' sei'ts'o 'naa'na nncwindyuaana' ts'om nataa naquii' tsjoom t'maⁿ yuu na ty'ioom nn'aⁿ nquii Ta Jesucristo cwentaa'ya nacjoo' ts'oom'naaⁿ. Ndo' ñequio ñ'oom na cwe' tjañoom' matseicajndyuyana' tsjoom t'maⁿ'ñeeⁿ Sodoma ñequio Egipto. ⁹ Ndyee xuee waljoo' xcwe nncwindyuaa sei'ts'o 'naa'na jo' jo'. Ndo' nn'aⁿ na ticwii cwii nnom na tjachuii'ndye, ñequio nn'aⁿ na la'xmaⁿ cwii cwii tmaaⁿ'ndye, ñequio nn'aⁿ na cwichuii' ñ'oom na cwila'neiⁿ, ñequio nn'aⁿ na nnaⁿ ticwii cwii tsjoomnancue, nnty'iaana sei'ts'o 'naa' naⁿ'ñeeⁿ, saq tixonquiiana na nncjaacant'iuu'ndye naⁿ'ñeeⁿ. ¹⁰ Nn'aⁿ tsjoomnancue nla'neiⁿ'ndyena quia na jnda' tja wendye naⁿ'ñeeⁿ. Nnts'aana' na jeeⁿ ya nquiuna hasta nl'ana naya nc'iaana. Ee jeeⁿ tyoco'wi'na' joona nquiuna cantya' 'naaⁿ' ñ'oom na ñetjei'yuu'ndye wendye naⁿ'ñeeⁿ na jnda' tja. ¹¹ Saq quia jnda' jndaq' ndyee xuee waljoo' xcwe na nncwindyuaa sei'ts'o 'naa' naⁿ'ñeeⁿ, quia jo' ñnequiaa Ty'oots'om na nncquionnda' jndyena, nnta'ndo'nnda'na. Mantya nncwintyjee'yuna ndo' jeeⁿ ndya'

nntyue nn'aⁿ na nnty'iaa na ljo' nluui. ¹² Quia jo' wendyena nndyena na nleic'uaa jndei cañoom'luee. Nntsom:

—Quio'wa'yo' ñjaaⁿ.

Quia jo' nnc'oowana cañoom'luee ñ'eⁿ cwii nchquiu ñequio na jndoo' joo nn'aⁿ na ñel'awi' ñ'eⁿ ndye joona. ¹³ Ndo' majo'to xje'ñeeⁿ jndei nnts'eii. Quii'ntaaⁿ qui wario na tseixmaⁿ tsjom t'ma'ñeeⁿ, nntseyuii'na' cwiina'. Ndo' ntquiee' meñ' nn'aⁿ nncwje cantyja na nnts'eii. Ndo' nn'aⁿ na cwin'ndiina', nla'catyuendyena, nnto'na na nlcwii'na Ty'oots'om na m'aaⁿ cañoom'luee.

¹⁴ Juu nawi' na jndā we, jndā teinomna'. Canty'ia', manncue'ntyjo nawi' na jndā ndyee.

Ntu na jndā ntquiee'

¹⁵ Quia jo' ángel na jndā ntquiee' tjoo'ñ'ñ' ntu 'naa'na'. Ndo' teic'uaa na jndei cwila'nei' nn'aⁿ cañoom'luee. Cwilue:

Ticwii cwii ndyuaa na ñesa'ntjomndye che'nquieena',
je' m'a'na' nacje 'naa' Ta Ty'oots'om cwentaaya ñequio Jnaa' Cristo.

Jom ticantycwii cantyja na matsa'ntjom.

¹⁶ Ndo' joo ntquiuu nchoo' ñequiee nn'aⁿ na cwiluiitquiendye na meindyuaandye ntio ndiocheⁿ nacañoom' Ty'oots'om, ty'eta'nquiona, tye'nquiuuna nomtyuaa na tyola't'maa'ndyena jom. ¹⁷ Tyoluena:

Cwiñe'quiaayā na quian'ua' 'u Ta Ty'oots'om na matsei'xma'ñ'eⁿ cha'tso nnom najndā.
'U m'aaⁿ ndo' m'aa'ndyu',

nacjee' na jna'jndyena' mam'aa'ndyu' ndo' ticantycwii cantyja 'na'na'.

Mama'mooⁿ chiuu waa najndu' na matsei'xma',

ndo' je' jndā t'mo'na' na matsa'ntjom'.

¹⁸ Nn'aⁿ tsjoomnancue cwila'jndoona 'u,

saā je' jndā tue'ntyjo xjeⁿ na matsei'w'ii' joona.

Jndā tue'ntyjo xjeⁿ na nncu'xeⁿ nn'aⁿ na jndā tjā,

ndo' na ññequiaa' juu na cwita'ntjom nn'aⁿ na tyondye'ntjom njom' na tyoñequia ñ'om'.

Ndo' mati ññequiaa' na cwita'ntjom cha'tso nt'omcheⁿ nn'aⁿ na la'xma' cwenta' na cwila't'maa'ndye xue',

meii' nn'aⁿ na t'ma' la'xma', ndo' meii' nn'aⁿ na tit'ma' la'xma'.

Ndo' na nntseicandu' nquiee nn'aⁿ na cwila'ndaa' n'om nn'aⁿ na cha'waa tsjoomnancue.

¹⁹ Jndā jo' juu wats'om cwenta' Ty'oots'om na waana' cañoom'luee, jnaa'na'. Ndo' jo' jo' nty'iaya juu castom na ñjom ñ'oom na seitye'tyeeⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ Israel. Quia jo' jnaa' chomntsuee ndo' teic'uaa na tyola'xuaana', tyots'eii, ndo' jndei tua'tsaaⁿ.

12

Yuscu ñequio catsoomjndii wee

¹ Quia jo' teitquioo' cwii 'naa' t'ma' tsjo'luee na ma'mo'na' chiuu cwinluui. Nty'iaya cwii yuscu cweⁿ ñe'quiom' cha'cwijom lia'na'. Meintyjeeⁿ nacjoo' chi' ndo' ñjom cwii corona xqueeⁿ na chuu' canchoo'we cancjoo. ² Ndo' jndeiñê. Tyotseixuaⁿ na maquiina' jom, ee manntseincueⁿ. ³ Jndā chii teitquioo'ti cwicheⁿ 'naa' tsjo'luee. Nty'iaya cwii catsoomjndii na t'maa'ñe ndo' weeñe cha'na chom. Juuyo' niom ntquiee' xque'yo', ndo' nqui ndei'jndyee'yo'. Ndo' cha'tso na ntquiee' xque'yo', jo' ñjom cwii cwii corona. ⁴ Quia tmeii'ñeyo' ts'aa'yo' manndyoo' cha'na xcwe cancjoo na ntija tsjo'luee tei'caljoona', tquiaandye cancjoo'ñeeⁿ nomtyuaa. Ndo' juu catsoomjndii'ñeeⁿ tjameintyjee'yo' jo nnom yuscu'ñeeⁿ na mawaa xjeⁿ na nntseincuii cha mantyjache' nliquiyo' jnda xe' jndā tuiiñe. ⁵ Quia jo' seincuii yuscu'ñeeⁿ yu'ndaa na tsa's'a. Jndā tqueⁿ Ty'oots'om yu'ndaa'ñeeⁿ na nluuiit'ma'ñe, ndo' jndei ñ'oom na nntsā'ntjom cha'tso nn'aⁿ njoomnancue. Ndo' tjei'na' juu quii'l'q yuscu'ñeeⁿ. Tjañ'oom Ty'oots'om juu yuu waa tii'naa'na'. ⁶ Ndo' juu yuscu'ñeeⁿ tjaleinoom cwii joo yuu na nncwafñoom'na' juu yuu na jndā seijndaa'ñe Ty'oots'om na nljoo'ñê. Jo' jo' m'aⁿ nn'aⁿ na nnteix'eena jom cwii meñ' waljoo' we sia'nto waljoo' ndyee'aa' xuee.

⁷ Quia jo' jna' tia' cañoom'luee. Juu Miguel ñequio ángeles 'naa'na' tyol'ana tia' nacjoo' catsoomjndii. Ndo' catsoomjndii'ñeeⁿ ñequio na'jndii 'naa'na' tyola'jndāna, tyol'ana tia' ñ'eⁿ joo ángeles'ñeeⁿ. ⁸ Saā ticanajndāna ndo' tacwanaaⁿ na nljoo'ndyena cañoom'luee. ⁹ Jo' chii tjei'na' jom. Jla'cwatyu'na jom cañoom'luee, tiooñê tsjoomnancuecheⁿ. Mati jla'quiaana ángeles tia ñ'eⁿñê. Ee cantyjati na jna'jndyena' matseicajndyuna' jom catsuu tquiee, tsa'jndii ndo' Satanás. Majom na manquiu'nn'aa' cha'tso nn'aⁿ tsjoomnancue.

¹⁰ Quia jo' jndiia na teic'uaa cwii jndyee jndei cañoom'luee. Matsona':

—Je'je' yuu', juu na macwji'n'maa'ñe Ty'oots'om nn'aⁿ, jndā mamatseicandaā'ñena', ndo' ma'mooⁿ juu najndei na matseixmaaⁿ. Jndā tue'ntyjo na macandā jom matsa'ntjom

ndo' mati cwiluiitquieñe Jnaaⁿ Cristo. Ee juu naxuee ndo' natsjom mañequiaa jnaaⁿ nn'aaⁿya jo nnom Ty'oo'ts'oomya, jnda' jla'cwatyuna juu. Manquiti na tyoñequiaa jnaaⁿ nn'aaⁿya. ¹¹ Saa' joona jnda' jnaⁿndyena ñ'eⁿ tsaⁿjndii'ñeeⁿ n'eⁿ nioom' Catsmaⁿ ndo' n'eⁿ ñ'oom na tjei'yuu'ndyena cantyja 'naaⁿaⁿ ndaa' nn'aⁿ. Ee joona tyom'aⁿna na ticajnda nquiuna meiiⁿ cwjena cantyja na cwtijeiyuu'ndyena. ¹² N'eⁿ na luaa' waa, c'om'yo' na neiⁿyo' cha'tsondyo' na m'aⁿ'yo' cañoom'luee. Saa' jeeⁿ nty'iaa'ndyo' 'o nn'aⁿ na m'aⁿ'yo' tsjoomnancue ñequio 'o na m'aⁿ'yo' ndaaluee, ee juu tsaⁿjndii jnda' tiooñe na m'aⁿ'yo' na jeeⁿcheⁿ ndya' w'eeⁿ. Ee ntyjeeⁿ na jnda' teitsioo' m'aaⁿ'na' cantyja 'naaⁿ'aⁿ.

¹³ Ndo' quia na ljeii catsoomjndii'ñeeⁿ na jnda' tuee'na jom nnom tsjoomnancue quia jo' tyontyoo' yuscu na seincui tyochjoo na tsaⁿ's'a. ¹⁴ Saa' tquiaa Ty'oo'ts'om we ntsquii cachi t'maaⁿ nnom yuscu'ñeeⁿ cha ndaa' nncuaaⁿ na nleinoom catsuujndii'ñeeⁿ. Jo' chii tjaaⁿ yuu na nncwaañoom'na' jom yuu na taxonda' nnts'aa catsuu tquee'ñeeⁿ nata' jom. Jo' jo' nntei'x'ee Ty'oo'ts'om jom ndyee chu waljoo' xcwe. ¹⁵ Ndo' juu catsuu tquee'ñeeⁿ ñequio 'ñom tyoojoom'na ndaa' jo naxeⁿ yuscu'ñeeⁿ. S'ana' cha'jom cwii jndaa, cha nncjaawjaañe yuscu'ñeeⁿ. ¹⁶ Saa' teijndei tyuaa yuscu'ñeeⁿ ee seintquooñena' 'ndyooona' ndo' t'uuna' jndaa'ñeeⁿ na tju' catsoomjndii ñequio 'ñom. ¹⁷ Jo' chii jeeⁿ t'maⁿ seiw'ii catsoomjndii yuscu'ñeeⁿ. Tjaaⁿ, tjacats'aaⁿ tia' nacjoo cha'tso nn'aⁿ tsjaaⁿ yuscu'ñeeⁿ na cwila'canda ñ'oom na matsa'ntjom Ty'oo'ts'om ndo' na tica'ndye na cwtijeiyuu'ndye cantyja 'naaⁿ' Jesucristo.

13

¹ Quia jo' tjomeintyjaa'a nacjoo' tei' ndaaluee ndo' nty'iaa cwii quioo' na cwajndii waa na macalui' quii' ndaaluee. Niom nqui ndei'jndyee'yo' ñequio ntquiee' xqueⁿ'yo'. Ndo' ticwii cwii tsei'jndyee'yo' ñjom cwii corona. Ndo' cjo' cwii cwii xqueⁿ'yo' teiljeii ñ'oom ntjeiⁿ na matseijnaaⁿ'na' Ty'oo'ts'om. ² Ndo' juu quioo'jndii'ñeeⁿ na nty'iaa, matseijooma' juuyo' cha'cwijom cwii catsiaⁿ ljeiia, ndo' n'eeyo' cha'cwijom n'eⁿ oso ndo' 'ndyoooy' cha'cwijom 'ndyoo liom. Ndo' juu catsoomjndii tquiaaⁿ cantyja najneiⁿ nnom quioo'jndii'ñeeⁿ. Ndo' tquiaaⁿ na nncwacatyeeⁿ'yo' ndio 'naaⁿ'aⁿ ndo' nnts'a'ntjomyo' cha'xjeⁿ na matsa'ntjoom. ³ Mati nty'iaa na cwii xqueⁿ'yo' jeeⁿ nioom jnda' tquee', mach'eena' tjaa chiuu cwii ya saa' jnda' chii n'ma'yo'. Ndo' cha'tsoti nn'aⁿ tsjoomnancue ty'entyjona naxeⁿ quioo'jndii'ñeeⁿ. Jeeⁿ tjawee' n'omna na n'ma'yo'. ⁴ Tyola't'maaⁿ'ndye nn'aⁿ juu catsoomjndii n'eⁿ na jnda' tquiaaⁿ cantyja najneiⁿ nnom quioo'jndii. Mati quioo'jndii'ñeeⁿ tyola't'maaⁿ'ndyena juuyo'. Tyoluena:

—¿Ñeeⁿ juu cwiluiit'maⁿ'ñe cha'na quioo'jndii'maⁿ'? Ndo' ¿ñeeⁿ juu ndaa' nnaⁿ'ñe na nts'aa' tia' ñ'eⁿ'ñeyo'?

⁵ Ndo' tquiaa Ty'oo'ts'om na wanaaⁿ na catseinei'yo' ñ'oom ntjeiⁿ nacjoom'm ñequio ñ'oom na matseit'maaⁿ'ñe cheⁿ'nquiiyo'. Mati tquiaaⁿ na wanaaⁿ na caluiit'maⁿ'ñeyo' wen'aaⁿ nchoo' we chi'. ⁶ Quia jo' jnaⁿ'na' na matseinei'yo' ñ'oom cwajndii na ntjei'na' nacjoo' Ty'oo'ts'om, ndo' seijnaaⁿ'yo' xueⁿ'eⁿ, ñequio cañoom'luee yuu na mac'eⁿ, ndo' ñequio cha'tsondye joo na m'aⁿ jo' jo'. ⁷ Mati tquiaaⁿ na wanaaⁿ na cats'aayo' tia' nacjoo nn'aⁿ na la'xmaⁿ cwentaaⁿ'aⁿ, ndo' nnaⁿ'ñeyo' ñ'eⁿ'ndyena. Ndo' tquiaaⁿ na wanaaⁿ na catsa'ntjomyo' cwii cwii ndyuaa, ñequio cwii cwii nnom nn'aⁿ na tjachuii'ndye, ñequio cwii cwii nnom nn'aⁿ na tjachuii' ñ'oom na cwila'neiⁿ, ñequio nn'aⁿ ticwii cwii tsjoomnancue. ⁸ Cha'tso nn'aⁿ tsjoomnancue na ticala'xmaⁿ cwentaa' Ty'oo'ts'om jla't'maaⁿ'ndyena juuyo'. Naⁿ'ñeeⁿ ticwiljeii ncuena naquii' libro cwentaa' Catsmaⁿ na jla'cuee' nn'aⁿ. Ee cantyjati na tqueⁿ Ty'oo'ts'om tsjoomnancue, waa libro 'naaⁿ'aⁿ na chuu ncuue nn'aⁿ na ticantycwii na cwita'ndo'.

⁹ Ñeeⁿ juu na ñe'candii, cwa candii. ¹⁰ Ts'aⁿ na matseijnadaa'ñe na nt'ueeⁿ nn'aⁿ na ncaachom joona ndyuaaⁿ'aⁿ, majo'ti nntjoom. Ndo' xeⁿ m'aaⁿ 'ñeeⁿ juu na nntseicuee' x'iaa' ñ'eⁿ xjo, mañ'eⁿ xjo nncue'. N'eⁿ na luaa' waa macaⁿ'na' na nquiee nn'aⁿ na maqueⁿ Ty'oo'ts'om cwentaaⁿ'aⁿ, cwintyjee'tyeⁿ na cantyja na cwila'yuya' n'omna meiⁿ tica'ndyenc'uaa'ndyena meiiⁿ wi' cwtjoomna.

¹¹ Jnda' juu nty'iaa cwiiⁿ quioo'jndii na jlui'yo' quii' tyuaa. Ntyjoo we ndei'jndyee'yo' cha'na ndei'jndyee' cwii catsmaⁿ chjoo, saa' seinei'yo' cha'na matseineiⁿ catsoomjndii. ¹² Ndo' cha'tsoti najndeiⁿ na tyotseixmaⁿ juu quioo'jndii najndyee, majo'ti matseixmaⁿ quioo'jndii na jnda' we n'eⁿ ñ'oom 'ndyoo quioo'jndii quiee'ñeeⁿ. Ndo' ñequio na jndei'na' mach'eeyo' na cala't'maaⁿ'ndye cha'tso nn'aⁿ tsjoomnancue juu quioo'jndii tquee, tsaⁿ na jnda' n'maⁿ na jeeⁿ nioom tquee' xqueⁿ. ¹³ Ndo' jndye ts'iaaⁿ tyoch'eeyo' na xocanda' nnts'aa na cwe' najndeiⁿ nquii ts'aⁿ. Ñequio na jndoo' nn'aⁿ tyoch'eeyo' na cwiquiaa chom nomtyuaa na cwinaⁿ'na' tsjo'luee. ¹⁴ Wanaaⁿ na cats'aayo' na nmeiiⁿ n'eⁿ ñ'oom 'ndyoo quioo'jndii tquee. Jo' chii tquii'nn'aⁿ'na' nn'aⁿ na m'aⁿ tsjoomnancue. Sa'ntjomyo' na

cal'ana cwii na nlui'tsjaa"ñe quioo'jndii tqiuee, juu tsa" na jee" nioom tqiuee' xque" ñ'e" xjo, saq ndicwa" wando'. ¹⁵ Ndo' to'ñomyo' na ndaa nnts'aayo' na juuna' na jlui'tsjaa"ñe quioo'jndii tqiuee nndaq nncwja jndye ndo' nndaq nntseinei". Ndo' hasta na nndaq nnts'a'ntjomna' na cwje nn'a" na ticala't'maa"ndye juuna'. ¹⁶ Ndo' juu quioo'jndii na nda we s'aayo' na jndei'na' na cha'tso nn'a" ñiom ljeii lueena ntyjaya oo cantaana. Luaa' s'aayo' ñequio mei'nquia nn'a", meii" nn'a" na cwiluii't'ma"ndye ndo' meii" nn'a" na cwe' cwi'oontyjo, oo meii" nn'a" na tyandy ndo' meii" nn'a" na nty'iaandy, oo meii" nn'a" na cwindye'ntjomtye" ndo' meii" nn'a" na m'a" xje" 'naa". ¹⁷ Quia jo' s'aayo' na mei'cwii ts'a" xocandaq na nntseijnda 'na" oo na njndaq 'na" xe" ticañoom ljeii'ñee" nacjoo'. Ee ljeii'ñee" ma'mo'na' xuee' quioo'jndii tqiuee oo juu número na tseixma" xuee'yo'. ¹⁸ Luaa maca'na' na c'oom ts'a" na jndo' ts'om. Cwii cwii ts'a" na matsei'no" cwji' cwenta cantyja 'naa" número' na tseixma" quioo'jndii'ñee" ee ma'mo'na' xuee' ts'a". Ndo' juu número'ñee" yom sia"nto waljoo' ndyeen'aa" nchoo' yom.

14

Na cwita nn'a" na jndaq jlui'n'maa"ndye

¹ Jnda jo' nty'iaa na meintyjee' Catsma" xque" ta Sión. Ndo' ñe'naa" nacañom'm m'a" cwii tmaa" nn'a" na jndyendye. Tuee' cwii sia"nto mei" waljoo' wen'aa" nchoo' ñequiee mei" joona. Ndo' cantaana jndaq teiljeii xuee' nquii Catsma" ñequio xuee' Tsotye". ² Ndo' jndiia na c'uaa nandy cañoom'luee cha'cwijom c'uaa na maco'na' ndaa, oo cha'cwijom najndei matseixuaa tsuee. Jo' jo' jndiia na jndye arpa cwi'tjoo' nn'a". ³ Cwitana cwii luantsa xco jo nnom tio na wacatyee" Ty'oqts'om, ndo' jo ndaa ñequiee na" na tando', ndo' jo ndaa ntquiuu nchoo' ñequiee nn'a" na cwiluiitquiendye. Ndo' tjaq 'ñee" juu na ndaaq nntsei'naa" luantsa'ñee", macanda nquiee nn'a" na cwii sia"nto waljoo' wen'aa" nchoo' ñequiee mei'ndye. Ee quii'ntaa" nn'a" tsjoomnancue, macanda joona na jndaq tjei'n'maa"ñe Ty'oqts'om. ⁴ Joo na m'a" tyoo'ndyena Ty'oqts'om. Macanda jom cwila't'maa"ndyena. Cwi'oontyjoona naxe" Catsma" mei'yuuche" na wja". Tiom'ua Ty'oqts'om jnaa"na na tjeii'ñe joona quii'ntaa" nn'a" cha macanda nla'xma"na cwentaa"na ndo' cwentaa' juu na matseicajndyuna' Catsma". ⁵ Mei'cwii ñ'oom na cwe' cantu ticaljeii' ndyueena. Ndo' mei'cwii tyoola'tjoo'ndyena nnom Ty'oqts'om.

Ñ'oom na cwilue ndyee ángeles

⁶ Quia jo' nty'iaa cwiiche" ángel na mantya nandy cañoom'luee. Mañequiaa" ñ'oom naya na m'aa" ndo' m'aa"na' ndaa nn'a" tsjoomnancue. Matseicañee" nn'a" ticwii cwii tsjoomnancue, ñequio ticwii cwii ndyuaa nn'a", ñequio nn'a" na ticwii cwii ñ'oom na cwichuii' na cwila'nei", ñequio nn'a" na ticwii cwii nnom na tjachuii'ndye. ⁷ C'uaa ñom matseinei", tsoom:

—Calcwi'yo' Ty'oqts'om ñequio na nquia'yo' jom ee na jndaq tue'ntyjo xje" na nncu'xee" nn'a". Cala't'maa"ndyo' nque" na s'aa" cañoom'luee ñequio tsjoomnancue, ñequio ndaaluee, ndo' ñequio cha'tso nque'ljo' yuu na cwinaa" ndaa.

⁸ Ndo' tjantyjo cwiiche" ángel na jndaq we naxe" ángel'ñee". Matso:

—Jnda tyuii' tsjom Babilonia. Jnda tyuii' tsjom t'ma"ñee". Ee nn'a" tsjoom'ñee" jndaq jla'ndaa'na n'om nn'a" ticwii cwii ndyuaa ñequio natia na cwil'ana na juu jo' matseijomna' cha'cwijom cwila'cwena nn'a" winom cha candyee na"ñee".

⁹ Ndo' tjantyjo cwiiche" ángel na jndaq ndyee. Jndei matseinei", matso:

—Nty'iaa'ndye joo nn'a" na cwila't'maa"ndye quioo'jndii tqiuee ñequio juu na jlui'tsjaa"ñeyo'. Ndo' nty'iaa'ndye joo nn'a" na tquiandy na tjacañoom ljeii cwentaa' quioo'jndii'ñee" cantaa oo luee. ¹⁰ Na"ñee" maxje' jndei'na' na nncwena winom 'naa" Ty'oqts'om na juu jo' ma'mo'na' na matseiwi'iyayaa" joona. Nntseicatom'm waso ñ'e" winom'ñee" na mei'chjoo tjaq ljo' tjoom' n'e' na tye" waa na matsei'ee". Ndo' t'ma" nlco'wi'na' joona naquii' chom ñequio sufra na cwico. Joo ángeles na lju' n'om ñequio Catsma" nnty'iaana na wi' nntjom na"ñee". ¹¹ Tixocjaameintyjee' na cwi'oowa ndioom na maco'wi'na' na"ñee". Mei'chjoo tixocata'jndyena naxuee natsjom ee joona tyola't'maa"ndyena quioo'jndii tqiuee ñequio juu na jlui'tsjaa"ñeyo' ndo' joona jñoom 'naa" cantaana na ma'mo'na' xuee'yo'. ¹² Jo' chii joo nn'a" na maque" Ty'oqts'om na lju' n'om maca'na' na tye" cwintyjee'na cantyja 'naa"na". Cala'candana ñ'oom na matsa'ntjom, ndo' tye" cala'yu'ya n'omna ñ'e" Jesús.

¹³ Quia jo' jndiia na teic'uaa jndye na jna'na cañoom'luee. Tso nqoo':

—Luaa catseiljei': "Juu xuee na cwiwjaana', matio'naa'ñena' joo nn'a" na m'a" cantyja 'naa" Ta Jesucristo na quia nncwje." Majo'ti matso Espirtu Santo, ee cañoom'luee nta'jndyena cantyja na ñejla'jndana naquii' ts'iaa" 'naa" Ty'oqts'om. Ndo' wjaañ'e" ñ'oom ñ'e"ndyena na ma'mo'na' cantyjatai na ya na jndaq ñe'l'ana.

Na maco'wi'na' nn'a' tsjoomnancue

¹⁴ Quia jo' nty'iannda'a ndo' ljei cwii nchquiu canchii'. Nacjoo' nchquiu'ñeeⁿ wacatyeeⁿ cwii na matseijomna' ts'aⁿ. Xqueeⁿ ñjom cwii corona na tuiina' ñ'eⁿ s'om cajaⁿ, ndo' t'ueeⁿ xjo carwato na taa' ndyoo. ¹⁵ Jnda' jo' jna' cwiicheⁿ ángel wats'om cañoom'luee. Jndeiⁿ seiineiⁿ nnom nqueⁿ na wacatyeeⁿ nacjoo' nchquiu'ñeeⁿ. Tso:

–Cwa, c'oom' xjo carwato 'naⁿ, catyjee' ntjommeiⁿ ee jnda' tue'ntyjo' xje' na nntu'xe'ndye nn'aⁿ na m'aⁿ tsjoomnancue. Ndo' joona matseijomna' cha'cwijom ntjom na jnda' tmaⁿ.

¹⁶ Quia jo' jom na wacatyeeⁿ nacjoo' nchquiu'ñeeⁿ, tjoom'm xjo 'naaⁿ'aⁿ nnom tsjoomnancue chii tyjeeⁿ ntjom na niom nnom tsjoomnancue, jo' jo' nn'aⁿ jo'.

¹⁷ Ndo' jnaⁿ cwiicheⁿ ángel wats'om cañoom'luee. Mati juu ñ'oom xjo carwato na taa' ndyoo. ¹⁸ Ndo' cwiicheⁿ ángel na tseixmaⁿ na mando' chom na ntyjo nomts'om jo' jo', juu jlui'nom ndo' jndeiⁿ seiineiⁿ nnom juu ángel na maleiñ'oom xjo carwato. Tso nnom ángel'ñeeⁿ:

–Cwa, c'oom' xjo taa' 'naⁿ, catyjee' n'eiiⁿ uva l'oo na meintyjee' tsjoomnancue, ee jnda' jnda' taa' taa'.

¹⁹ Quia jo' to' ángel'ñeeⁿ tjoom'm xjo carwato 'naaⁿ'aⁿ nnom tsjoomnancue. Seitjoom n'eiiⁿ uva l'oo na meintyjee' jo' jo'. Tioom ta'ñeeⁿ ts'om cwii catsiuu' tsjo' yuu na nluui' ndaa'na'. Ts'iaaⁿ'ñeeⁿ ma'mo'na' cantyja na cwajndii nntjoom nn'aⁿ na matseiw'ii Ty'oots'om joona. ²⁰ Jo nnom tsjoom tuii ts'iaaⁿ'ñeeⁿ na tyonchjeena uva'ñeeⁿ. Jo' jo' jluii' nioom nn'aⁿ hasta seijomna' cha'cwijom cwii jndaa' niom'. Njoom m'aaⁿ niom' hasta tue'cañoomna' frenom ndyuee catso. Ndo' tquia tjanoomna', tuee'na' cha'na ndyee siaⁿnto kilómetros.

15*Ntquiee' ntycu na cwila'quiaa ángeles*

¹ Quia jo' nty'iaya cwiicheⁿ 'naa' t'maⁿ cañoom'luee na seicaty'uena' ja. Nty'iaya ntquiee' ángeles na cwilei'cho ntquiee' nnom nawi' na nntjoom nn'aⁿ. Joona' la'xma'na' nawi' na macanda' ee quia na jnda' teinom cantyja 'naa' joona', mana cwintycwii na matseiw'ii Ty'oots'om nn'aⁿ.

² Ndo' mati nty'iaya cwii na matseijomna' ndaaluee na jeeⁿ caxuee cha'na tsioo jnda'jom cha'cwijom too' chom. Jndye nn'aⁿ meintyjee' ndyoo ndaaluee'ñeeⁿ, jo' jo' nquiee nn'aⁿ na jnda' jna'ndye ñequio quioo'jndii, ñequio juu na jlui'tsjaa'ñeyo', ñequio número' na ma'mo'na' xuee'yo'. Too' arpa luena na jnda' tquiaa Ty'oots'om. ³ Cwitana luantsa cantyja na tjei'n'maa'ñe Ty'oots'om joona ñequio l'o Moisés, tsaⁿ na ñejndii nntjoom nnoom, ndo' mati tana luantsa na cwila't'maa'ndyena Catsmaⁿ na tjei'n'maa'ñe joona. Matsona':

'U Ta Ty'oots'om matsei'xmaⁿ'ñe' cha'tso nnom najnda'.

Jeeⁿ t'maⁿ ts'iaaⁿ mache', tjacantya na ya joona'.

'U cwiliindyu' na matsa'ntjom' cha'waa tsjoomnancue.

Cha'tso cantyja 'naⁿ matsei'xmaⁿ na maty'iomyana' ñequio na mayuu'.

⁴ 'U Ta, tjaa'na' ts'aⁿ c'oom na tinquiaa' 'u,

ndo' tjaa'na' ts'aⁿ c'oom na xocatsei't'maa'ñe xue'.

Ee mañennu'cheⁿ tseixmaⁿ na lju' ts'om'.

Cha'tso nn'aⁿ cwii cwii ndyuaa ñequiona na nla't'maa'ndyena 'u,

nc'e na jnda' tjanty'ee ñ'oom cantyja 'naⁿ na cha'tso na mache' maxjeⁿ maty'iomyana'.

⁵ Jnda' teinom na nmeiiⁿ, quia jo' nty'iaya wats'om cañoom'luee, na jnda' jnaⁿ nacañoomticheⁿ yuu na m'aaⁿ nquii Ty'oots'om. Juu jo' yuu na tyola'we nn'aⁿ Israel ljo' na teiljei ljei naqui quia na tyolei'ñ'omna wats'omliaa. ⁶ Ndo' jo' jo' jlui' ntquiee' ángeles. Cwilei'chona ntquiee' nnom nawi' na nntjoom nn'aⁿ. Cwee'na liaa lino na canchii', na jeeⁿ caxueena'. Ndo' cwii cwiindyena chu'tyeⁿ tsei'jndya cwii 'naⁿ na tuii ñ'eⁿ s'omcajaⁿ.

⁷ Quia jo' cwii tsaⁿ'ñeeⁿ na ñequiee na cwita'ndo' tquiaa ntquiee' watso na tuiina' s'omcajaⁿ ndaa' ángeles'ñeeⁿ. Joona' too'cheⁿ ñjom nawi' na jeeⁿ cwajndii na nntjoom nn'aⁿ ee juu Ty'oots'om na ñequi'cheⁿ na wando', matseiw'eeⁿ nn'aⁿ tsjoomnancue. ⁸ Ndo' ndiocheⁿ yuu na m'aaⁿ Ty'oots'om seintyjana' ndioom nc'e na jeeⁿ nei'ncoo' caxueeñe ndo' tjacantya najneiⁿ. Mei' tjaa' ñeeⁿ juu ndaa' nncjaaquiee' jo' jo' hasta na jnda' teinom ntquiee' nawi' na nntjoom nn'aⁿ na cwilei'cho ntquiee' ángeles'ñeeⁿ.

16*Ntquiee' watso na ñjom nawi' na nntjoom nn'aⁿ*

¹ Quia jo' jndiia najndei teic'uaa naqui'cheⁿ cañoom'luee, tso juu ndaa' ntquiee' ángeles'ñeeⁿ:

—Nmeiiⁿ ntquiee' watso na ñjom na cwajndii na matseiw'ii Ty'oqots'om nn'aⁿ. Catsa'yo', catsatsu'nquio'yo' jooⁿa' nnom tsjoomnancue.

² Quia jo' juu ángel najndyee tjaaⁿ, tjacu'nquioom nawi' na ñjom waso 'naa'ⁿa' nnom tsjoomnancue. Ndo' jna'ⁿ ntyje' nn'aⁿ na cho ljeii cwentaa' quioo'jndii tqúiee, ñequio nn'aⁿ na cwila't'maa'ⁿndye na jlui'tsjaa'ⁿñeyo'. Cwajndii ntyje'ñeeⁿ ndo' tileicatsuuna'.

³ Quia jo' juu ángel najnda we tjacu'nquioom nawi' na ñjom waso 'naa'ⁿa' nnom ndaaluee. Ndo' seicwaque'na' ndaaluee cha'cwijom ntycwe niom'. Ndo' tja' cha'tsoti na tando' naquii' ndaaluee'ñeeⁿ.

⁴ Jnda jo' juu ángel na jnda ndyee tjacu'nquioom nawi' na ñjom waso 'naa'ⁿa' n'om candaa ñequio cha'tso joo yuu na cwinaa'ⁿ ndaa. Ndo' seicwaque'na' jooⁿa' niom'. ⁵ Quia jo' jndiyya na matseineiⁿ ángel'ñeeⁿ na mach'ee cwentaa' ndaa. Matsoom nnom Ty'oqots'om:

—'U Ta cwiluiindyuu' na lju' ts'om', m'aa'ⁿ ndo' m'aa'ⁿ, ndo' nacjee' na jna'jndyeeena' maxjeⁿ m'aa'ⁿ. Mache' cantyja na maty'iomyyana' na laa'ti' macu'xe'ⁿ nn'aⁿ na tícátuee'ndyecje njom'. ⁶ Ee na'ñeeⁿ jnda' jla'cwjeena nn'aⁿ na tqe'ⁿlju' n'om, mati profetas. Ndo' je' je' mache' na jooⁿa' cwiwena niom', ee maty'iomyyana' na catjoomna na ljo'.

⁷ Ndo' jndiyya na matseineiⁿ ángel na mach'ee cwentaa' chom na ntyjo nomts'om, matso:

—Mayuu' na ljo', 'U Ta Ty'oqots'om na matsei'xma'ⁿñ'eⁿ cha'tso nnom najnda, mache' cantyja na maty'iomyyana' ndo' majo'ndyo' na macu'xe'ⁿ nn'aⁿ.

⁸ Jnda jo' juu ángel na jnda ñequiee tjacu'nquioom nawi' na ñjom waso 'naa'ⁿa' nacjoo' ñe'quioom'. Ndo' tqúiaana' najndei ñe'quioom' na nntseiconaa' nn'aⁿ. ⁹ Niom tcondye nn'aⁿ n'e na jee' jmei'ⁿ ñe'quioom'. Saa' ticalcwe' n'omna, mei' ticala't'maa'ⁿndyena Ty'oqots'om. Yache' tyotjeii'na ñ'oom ntjei' na wi'na' nacjoo' xuee' nqueⁿ na waa najneiⁿ na tjoom'm cha'tso nawi'ñeeⁿ nacjooⁿa.

¹⁰ Jnda jo' juu ángel na jnda 'om tjacu'nquioom nawi' na ñjom waso 'naa'ⁿa' nacjoo' tio yuu na wacatyee' quioo'jndii tqúiee. Ndo' seijaa'ñena' cha'tso ndyuaa na m'aⁿ nn'aⁿ na matsa'ntjoom. Ndo' joo nn'aⁿñeeⁿ tyonda'na tsaana na jee' cwajndii tyoquúina' jooⁿa. ¹¹ Saa' meiⁿ na luua', ticalcwe' n'omna natia na cwil'ana. Yache' tyoluena ñ'oom ntjei' na wi'na' nacjoo' Ty'oqots'om na m'aaⁿ cañoom'luee n'e na chona ntyje'ñeeⁿ ndo' jee' maquúina' jooⁿa.

¹² Jnda jo' juu ángel na jnda yom tjacu'nquioom nawi' na ñjom waso 'naa'ⁿa' ts'om jndaa t'ma' Eufrates. Mana seicaa'na' jndaa'ñeeⁿ, cha nntseicanaa'ñena' cwii nato ndyuaa'ñeeⁿ na nncwinom nt'om nn'aⁿ. Na'ñeeⁿ cwiluiindyee nn'aⁿ na cwitsa'ntjom ndyuaa jo ndo' na mandyowa ñe'quioom'.

¹³ Quia jo' nty'iaaya ndyee espíritu na cwajndiindyee. Cwii jlui'nom naquii' ndyoo juu catsoomjndii, cwiiche' jlui'nom 'ndyoo quioo'jndii tqúiee, ndo' cwiiche' jlui'nom 'ndyoo tsa' na mañequiaa' ñ'oom cantu. Matseijomna' espíritu'ñeeⁿ cha'cwijom quioo' candaa. ¹⁴ Joo espíritu'ñeeⁿ cwiluiindyena na'jndii. Jndye nnom 'naaⁿ cwil'ana na xocandaa nnts'aa na cwe' ts'aⁿ. Cwi'ootyjaa'na nn'aⁿ na cwitsa'ntjom cha'waati tsjoomnancue, na nla'tjomna na'ñeeⁿ na nl'ana tia' nacjoo' Ty'oqots'om, nqueⁿ na matseixma'ñ'eeⁿ cha'tso nnom najnda, jnda tqe'ⁿ xuee na nncuaa' tia'. ¹⁵ Matso nquii Jesucristo: "Que'nyo' cwentaa, majndeiito manncua'cañoo'ya 'o cha'na quich'ee tsa'canch'ue. Jee' nei'ni' juu ts'aⁿ na m'aa'c'leeñe xje'ñeeⁿ na cwee' liaa', ee xocalui'jnaa'ñ'e na ñecasei'ñ'e." ¹⁶ Quia jo' ndyee na'jndii'ñeeⁿ jla'tjomna cha'tso nn'aⁿ na cwitsa'ntjom cwii joo yuu na jndy Armagedón ñequio ñ'oom hebreo. Jo' jo' nl'ana tia' nacjoo' Ty'oqots'om.

¹⁷ Jnda jo' juu ángel na jnda ntquiee' tjacu'nquioom nawi' na ñjom waso 'naa'ⁿa' nacjoo' jndye. Ndo' naquii'che' wats'om cañoom'luee teic'uaa jndyee' nqueⁿ na wacatyee' tio 'naa'ⁿa. Tsoom:

—Cha'tso jnda' tuii.

¹⁸ Quia jo' teitquioo' chom ntsuee, jndei teic'uaa, ndo' jee' tyola'xuaa ntsuee. Jndei tyots'eii. Cantyjati na m'aⁿ nn'aⁿ tsjoomnancue, tijoom ñes'eii cha'na s'eii luua'. ¹⁹ Seityuui'ñ'e'na' tsjoom t'ma' Babilonia, ndo' sei'ndaa'na' jndye njoom cha'waa tsjoomnancue. Ee Ty'oqots'om ticsatuu' ts'oom nn'aⁿ na la'xma' cwentaa' tsjoom t'ma' Babilonia na nnjoom cantyja na ñel'ana. S'aa' na jndei'na' cweñ'e'na na ñjom waso 'naa'ⁿa na jee' matseiw'eeⁿ jooⁿa. ²⁰ Quia jo' macandá tsuu cha'tso ndyuaaxe'ncwe, ndo' meiⁿ cwii sjo tatquioo'. ²¹ Tquiaa' t'saa' t'ma' cjoon nn'aⁿ na jna'na' tsjo'luee. Jaa'na' cha'na wen'aa' kilos na cwiina'. Ndo' jnaa'ni' jo' tyoluee nn'aⁿ ñ'oom wi' na ntjei' nacjoo' Ty'oqots'om.

¹ Quia jo' cwii na ntquiee' ángeles'ñee" na tyolei'cho ntquiee' watso, tyje'cañoom ja. Tsoom nqo":

—Candyo' luaa ndo' m'moq'ya njom' na nntu'xe'ndye nn'a" tsjoom t'ma"ñee" na wacatyee"na' cjo' jndye ndaa. Juu tsjoom'ñee" matseijomna' cha'cwijom cwii sculjaa'.² Cha'na cwila'ntjei'ndye nn'a" na cwe' luaa' m'a" ñ'e" sculjaa', maluaa' cwil'a nn'a" na cwitsa'ntjom tsjoomnancue, na cwilajomndye cantyja 'naa" tsjoom t'ma"ñee". Ee cwi'oontyjon cha'tso nnom jna' na cwinty'iaana na cwiluii' tsjoom'ñee". Ndo' jndye nn'a" na cwina' cha'waa tsjoomnancue, cha'cwijom cwindyena cantyja 'naa" winom na matseixma" tsjoom'ñee". Juu na cwila'jomndyeñ'e"na na matseixma"na', matseijomna' cha'cwijom na matseitjomñe ts'a" ñequio sculjaa'.

³ Quia jo' tco'na' nqo" cwii na t'mo" Espiritu Santo. Tjañ'oom ángel'ñee" ja cwii joo yuu na tjaa'na' nn'a" c'oom. Jo' jo' nty'iaya cwii yuscu na wal'joo nacjoo' quioo'jndii na weeñe. Cha'waañeyo' teiljei' ñ'oom ntjei' na matseijnaa"na' Ty'oqots'om. Ndo' niom ntquiee' xque'yo' ndo' nqui ndei'jndyee'yo'.⁴ Cwee yuscu'ñee" liaa colo catsioo' ñ'e" colo wee, ndo' tycwi'ñe ñequio s'omcaja", ñequio jndye nnom ljo' ñ'e" ta' na jee' jnda. Ndi' waso na tuii' ñ'e" s'omcaja' ts'oq". Waso'ñee" too'che" ñjom na cwajndii na matseijomna' natia na mach'ee" na matseintjei' nn'a".⁵ Ndo' staa" teiljei' ñ'oom na cwe' tjañoom' na matseicajndyuna' jom. Matsona': "Luaañe tseixma" tsjoom t'ma" Babilonia. Cwiluii'ñe tsondyee' lculjaa', ndo' x'ee cha'tso na cwajndii na cwiluii' tsjoomnancue."⁶ Ndo' nty'iaya yuscu'ñee", cha'cwijom na cañe" na jee" neii"e" matseicwje" nn'a" na cwiluiindyewentaa' Ty'oqots'om, na tyotjei'yuu'ndye cantyja 'naa" Jesús. Quia na nty'iaya jom jee" seitsa"na' ja.⁷ Saq matso ángel'ñee" nqo":

—¿Chiuu na jee" m'aa" ts'om'? Ja m'moq'ya njom' ñ'oom wanty'iuu' cantyja 'naa" yuscum'aa", ndo' cantyja 'naa" quioo'jndii tquiee na chuu jom luaa', na niom ntquiee' xque" ndo' nqui ndei'jndyee'yo'.⁸ Juu quioo'jndii'ñee" na jnda tco'na' na nty'ia' ñetando'yo' ndo' je' tacwando'yo' saq quia nlu'i'nda'yo' yuu na ticantycwii na njoom. Jnda chii nncju' Ty'oqots'om juuyo' yuu na nntsuuñeyo'. Cantyjati na tuii' tsjoomnancue maxje" waa cwii libro na chuuna' ncuee nn'a" na ticantycwii na cwita'ndo'. Saq nquiee nn'a" na m'a" tsjoomnancue na tyoowiljei' ncueena nacjoo' libro'ñee", jee" nntseitsa"na' joona quia na nnty'iaannda'na quioo'jndii'ñee". Ee teiyo ñet'oomyo' ndo' je' tac'oomñeyo' saq quia nncwje'nda'yo'.

⁹ Ts'a" na jndo' ts'om maca"na' na catsei'nqo"ñ' ñ'oomwaa: Ntquiee' xque" quioo'jndii'ñee" cwit'moq'na' ntquiee' ta yuu na wacatyee" yuscu'ñee".¹⁰ Ndo' mati joo ntquiee' xque'yo' cwit'moq'na' ntquiee' nn'a" na cwitsa'ntjom. 'Omndye joona jnda tja, ndo' cwii joona mam'aa" ts'iaa" je', ndo' cwii quia nnc'oom. Saq quia na nncwjee"e" matsona' na tijndye xuee nnc'oom.¹¹ Ndo' quioo'jndii'ñee" na ñetando' ndo' je' tacwando', juuyo' cwiluii'ñeyo' cwiiche" ts'a" na matsa'ntjom na jnda ñee" ndo' matseix'iaa'ñe ñequio ntquiee' na'ñee". Saq xe" jnda nncju' Ty'oqots'om jom yuu na cwitsuundyee nn'a".

¹² Ndo' nqui ndei'jndye na tco'na' na nty'ia' na ntyjoo xque'yo' cwit'moq'na' nqui nn'a" na cwiluii'tma'ndye saq tyoona'na na nntsa'ntjomna. Quia nnto'ñoomna na nntsa'ntjomna cwe' cwii ta'ndye ñequio juu quioo'jndii'.¹³ Na'm'a" ñe'cwii ñ'oom joona, ndo' cantyjati najnda na la'xma"na ñequio na cwitsa'ntjomna ñe'quiana jo' nnom quioo'jndii'ñee".¹⁴ Nqui na'ñee" n'ana tia' nacjoo' Catsma", saq jom nna'ñe ñ'e'ndye joona ee cwiluii'ñe Ta jo ndaa cha'tso nn'a na cwiluiitquiendye ndo' na cwiluii'ñe na matsa'ntjom cha'tsondyee nn'a" na cwitsa'ntjom. Ndo' mati nquiee nn'a" na t'ma" Ty'oqots'om, joona nla'jomndyena ñ'e" nquii Catsma", ee cwiluiindyena nn'a" na jnda tjeii'ñe cwentaa"na' ndo' cwila'candaq'ndyena jo nnoom.

¹⁵ Quia jo' tsoi ángel'ñee" nqo":

—Ndaa na tco'na' na nty'ia' na cwitjom yuu na wacatyee" sculjaa'ñee", jo' jo' ma'moq'na' nn'a" na jndyendye na jna' ticwii cwii ndyuaa, ndo' ticwii cwii nnom nn'a" na tjachuii'ndye, ñequio ticwii cwii nnom na tjachuii' ñ'oom na cwila'nei'na.¹⁶ Ndo' joo nqui ndei'jndye na nty'ia' na ntyjoo xque" quioo'jndii na cwit'moq'na' nqui nn'a" na cwiluii'tma'ndye, nncue'ntyjo na joona nnc'omna na jndooona sculjaa'ñee". Nla'tyuii'na jom ndo' cha'cwijom n'ana na nljoo'ñe na ñecasei'ñe. Nntquina seii"e" ndo' nla'cona jom ñ'e" chom.¹⁷ Ee s'aa Ty'oqots'om naquii' n'omna na cal'ana cantyja na seijndaa'ñe hasta nntseicandaq'ñeñ'e"na' ñ'oom na tque'tyee". Jo' chii nnc'omna na ñecwii ñ'oom joona ndo' ñe'quiana najndei' na la'xma"na nnom quioo'jndii'.¹⁸ Ndo' juu sculjaa'ñee" na tco'na' na nty'ia' ma'moq'na' tsjoom t'ma"ñee" na maque'na' xje" cha'tso nn'a" na t'ma" cwiluiindyee tsjoomnancue.

18

Na tyuii' tsjoom Babilonia

¹ Quia jndā teinom na tuui na luaa', nty'iaaya cwiicheⁿ ángel na jnaⁿ cañoom'luee na jndyocue. Jeeⁿ t'maⁿ najndei tseixmaaⁿ ndo' juu na caxueeñe seixueeñena' cha'waa tsjoomnancue. ² Ndo' teic'uaa jndei seixuaⁿ, tsoom:

—Jndā tyuii', jndā tyuii' tsjoom t'maⁿ Babilonia. Tsjoom'ñeeⁿ tseixmaⁿ'na' w'aa na'jndii ñequio yuu cwic'eeⁿ cha'tso espíritu na cwajjndiindy. Ndo' tseixmaⁿ'na' yuu cwentaa' ticwii cwii nnom cantsaa na cwajjndiindy ndo' ts'iaaⁿndye. ³ Ee cha'tso nn'aⁿ tsjoomnancue jndā jla'ntjeiⁿndyena cantyja 'naaⁿ tsjoom'ñeeⁿ, cha'cwijom cwicandyena mach'ee sculjaa' na matseijnogⁿoⁿ n'omna. Ndo' nn'aⁿ na cwiluiit'maⁿndye na cwitsa'ntjom tsjoomnancue jndā jla'ndaa'ndye cheⁿnquiee cantyja 'naaⁿ tsjoom'ñeeⁿ, cha'cwijom cwe' m'a'yana ñ'eⁿ sculjaa'. Ndo' nn'aⁿ nt'omcheⁿ njoomnancue na cwila'jnda ndo' cwindāa teityandyena n'e nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ cha'tso na queeⁿ n'omna, tical'ana xjeⁿ na jla'catsuuna s'om 'naaⁿna.

⁴ Jndā jo' jndiia cwiicheⁿ jndyee na teic'uaa cañoom'luee. Matso:

—O nn'aⁿya na la'xmaⁿ'yo' cwentaya, calui'yo' quii'ntaaⁿ nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ cha tints'aana' na mati o nla'jomndyo' jnaaⁿna, ndo' jo' jo' nntjom'yo' nawi' t'maⁿ na nntjoomna. ⁵ Ee jndā teicanto' jnaaⁿna hasta cañoom'lueecheⁿ ndo' Ty'oqots'om ñjom ts'oom natia na la'xmaⁿ'na. ⁶ Jo' chii cal'a'yo' nawi' ñ'eⁿ nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ cha'xjeⁿ ñel'a joona ñequio nt'omcheⁿ. We ndii' nnjoom nla'yo' cha'cwijom cwila'c'u'yo' joona 'naⁿ na ñjom waso, jo' jo' nawi' na nntjoomna, cha'xjeⁿ na l'a joona ñ'eⁿ nt'omcheⁿ. We ndii' najndā nawi'ñeeⁿ ñne'quia'yo' ndaana. ⁷ Cantyati na tyola't'maaⁿndye cheⁿnquiee nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ ndo' tical'ana xjeⁿ cantyja na ya tyom'aⁿna, malaa'ti' cal'a'yo' na nlquiiina' joona ndo' na cwajjndii nntjoomna. Ee na jla'tiuuna naquii' n'omna: "Jaa m'aa'tyaaⁿya na cwitsa'ntjoo'ya. Tyoo'ndiina' jaa na nnc'oo'ya cha'na cwii yuscu na jndā ljoaⁿ. Jaa xocatjoo'ya na nnc'oo'ya na cwityuāāya." ⁸ Manc'e na luaa' waa, jo' chii majndeiito t'maⁿ nlco'wi'na' nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ. Nncwje nn'aⁿ ndo' nncuiioo jndo' t'maⁿ ndo' t'maⁿ nntseichjoo'na' n'om nn'aⁿ. Ndo' nlco tsjoom'ñeeⁿ ñ'eⁿ chom. Ee nquii Ty'oqots'om na macu'xeeⁿ nn'aⁿ, t'maⁿ waa najndei na cwiluiñe.

⁹ Ndo' nquiee nn'aⁿ na cwiluiindyena na cwitsa'ntjom njoomnancue, t'aa'ndyena ñequio natia na tseixmaⁿ tsjoom'ñeeⁿ, na tical'ana xjeⁿ, jla'cōna 'naaⁿna ñ'eⁿ natia na tyol'ana. Na'ñeeⁿ nntyueena ndo' nla'xuaana quia na nnty'iaana na cwi'oowa ndioom na cwico tsjoom'ñeeⁿ. ¹⁰ Tquia nncwintyjee'na na nquiaana nawi' t'maⁿ na cwitjom nn'aⁿ. Nluena:

—Wi', wi' matjom tsjoom t'maⁿ, juu tsjoom Babilonia na t'maⁿ cwiluiñena'. Ee ñejomto tyjee'cañoom na macowi'na' juuna'.

¹¹ Mati nn'aⁿ nt'omcheⁿ ndyuaa na cwila'jnda ndo' cwindāa nntyueena ndo' nntseichjoo'na' n'omna cantyja 'naaⁿ tsjoom'ñeeⁿ. Ee tjaa 'ñeeⁿ cwii 'ndiina' na ñe'catseijndati 'naⁿ na cwindāana. ¹² Joona cwilei'chona canchuu s'omcajaⁿ, s'omxuee, ljo' na jee' jnda, ta' perlas, liaa lino na jee' ya, liaa seda, liaa colo catsioo' ñequio colo wee. Ndo' cwindāana cha'tso nnom n'oom na jee' cachina', ñ'eⁿ cha'tso 'naⁿ na tuuina' ñ'eⁿ tsei'jndyee' elefante, ñ'eⁿ jndye 'naⁿ na tuuina' ñ'eⁿ n'oom na jndati, ñ'eⁿ 'naⁿ na tuuina' s'omwee, ñ'eⁿ xjo hierro, ndo' ñ'eⁿ tsjo' mármol. ¹³ Mati cwilei'chona canchuu tscwaa canela, ñ'eⁿ jndye nnom 'naⁿ na cachi, ñ'eⁿ suu, ñ'eⁿ ntsuee' ts'oom mirra na cwiluii ndaaljaa', ñ'eⁿ cwiicheⁿ ntsuee' ts'oom na cwiluii nasei. Ndo' ñ'eⁿ canchuu winom, seitye, jndāa tyoo' ya, ñ'eⁿ lqueeⁿ jndāa tyoo'. Mati nntmaaⁿ catsondye, ñ'eⁿ canmaⁿ, nntmaaⁿ catso, ñ'eⁿ tornom na cwicantyjandeyo', ndo' ñ'eⁿ jndye nn'aⁿ na cwiwil'uandyena na candye'ntjomtye', na juu ts'iaaⁿñeeⁿ matseijomna' cha'cwijom cwiwil'ua añmaaⁿ nn'aⁿ. ¹⁴ Ndo' nlue nn'aⁿ cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ:

—Cha'tso 'naⁿ na tyolaqueeⁿ n'om'yo', jndā ntycwii cantyja 'naaⁿna'. Ndo' cha'tsoti 'naⁿ na yati na quit'maⁿ n'om'yo' ñequio cha'tso na nei'ncō nquiu'yo', jndā tsuundyot' cantyja 'naaⁿna'. Tajom nnts'aannda'na' cha'xjeⁿ na ñet'om'yo'.

¹⁵ Ndo' joo nn'aⁿ na cwila'jnda ndo' cwindāa, cantyja 'naaⁿ nmeiⁿ jndā teityandyena. Tquia nncwi'ntyjee'na na mati joona nquiaana nawi' t'maⁿ na nntjom nn'aⁿ. Nntyueena ndo' nla'xuaana na matseichjoo'na' n'omna. ¹⁶ Nluena:

—Wi', wi' matjom tsjoom t'maⁿ. Ee tsjoom'ñeeⁿ tyocwee' nn'aⁿ liaa lino na yati, ñequio liaa colo catsioo', liaa colo wee. Tyola'tycwi'ndyena s'om cajaⁿ, ta' ljo' na jee' jnda, ndo' ta' perlas. ¹⁷ Saā ñejomto mana ntycwii cantyja na tyandyena na'ñeeⁿ.

Ndo' cha'tso nn'aⁿ na cwilei'cho l'aandaa, ñequio nn'aⁿ na cwi'ooñjomndye joona', ñequio na'ntjom na cwil'a ts'iaaⁿ naquii' l'aandaa, ñequio cha'tsondye nn'aⁿ na cwita'ntjom cantyja 'naaⁿ joona', tquia tyomei'ntyjee' na'ñeeⁿ. ¹⁸ Yocheⁿ na nty'iaana ndioom na cwico tsjoom'ñeeⁿ, tyola'xuaana, tyoluena:

—Tijoom ñetuaa cwii tsjoom na jee' tyañe cha'na tsjoomwaa'.

¹⁹ Tyotioona ts'ojndaꝯ nqueⁿna, tyotyueena na chjoo' n'omna. Tyola'xuaana, tyoluena: –Wi!, wi! matjom juu tsjoom t'maⁿ. Cha'tsondyo jaa na cwita'ntjooⁿya ñequio l'aandaa, juu na tyañe tsjoom'ñeeⁿ seityana' jaa. Saꝯ ñejomto tyuui'ñ'eⁿna'.

²⁰ 'O na m'aⁿ'yo' cañoom'luee, c'om'yo' na neiⁿ'yo' cantyja 'naaⁿ tsjoom'ñeeⁿ. Ndo' mati 'o nn'aⁿ na tqe'ñju' Ty'oots'om n'om'yo', ñequio 'o apóstoles ñequio 'o profetas, je' je' c'om'yo' na neiⁿ'yo'. Ee na jnda' tiomndyena s'aa Ty'oots'om na tyota'wi'na 'o.

²¹ Jnda' jo' nty'iaya cwii ángel na jeeⁿ jndeií, seiweeⁿ cwii tsjo' t'maⁿ cha'cwijom tsjo'suu na cwitua. Tjoom'm juuna' ts'om ndaaluee. Tsoom:

–Maluaa' matseijomna' na cwityuui' tsjoom t'maⁿ Babilonia. Tajom nleitquioo'nnda'na'. ²² Ndo' naquii' tsjoom'ñeeⁿ tajom nndiinnda' ts'aⁿ na c'uaa cwitjoo' música, cha'na arpa, tsmaaⁿ, ntu. Mati tajom nleitquioo'ñennda' cwii ts'aⁿ na sei'naaⁿ'ya cwii nnom ts'iaaⁿ, meiⁿ tajom nleic'uaannda' na nntua ñ'eⁿ tsjo'molinom. ²³ Naquii' tsjoom'ñeeⁿ tajom nleixueennda' chom lámpara. Ndo' tajom nleic'uaannda' na cwiwit'maaⁿ na macoco ts'aⁿ. Nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ na tyola'jnda ndo' tyondaꝯ ñet'oomna' na tyoluii't'ma'ndyetyina quii'ntaaⁿ cha'tso nn'aⁿ tsjoomnancue. Ndo' ts'iaaⁿ calua' na l'a nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ, tquii'nn'aⁿna' nn'aⁿ cha'waa tsjoomnancue.

²⁴ Ndo' seicanqoⁿ'na' na nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ ña'cwjeena profetas ñequio nn'aⁿ na jnda' tqe'ñjoom'm n'om. Mati waa jnaaⁿna na tcwe' nioom cha'tso nn'aⁿ tsjoomnancue na jnda' tjá nc'e na cwila'yu'.

19

¹ Jnda' teinom na nmeiiⁿ!, jndiyya na teic'uaa jndyee cwii tmaaⁿ nn'aⁿ na jndyendye na m'aⁿ cañoom'luee. Cwiluena:

Aléluya. Nquii Ty'oots'om cwentaaya tseixmaaⁿ na cwilui'n'maaⁿndyo.

Maty'iomna' na calawaꝯndyaaya jom, ee nqueⁿ tseixmaaⁿ najneiⁿ.

² Macu'xeeⁿ nn'aⁿ cha'xjeⁿ na maty'iomyana' ndo' ñequio ñ'oom na mayuu'.

Ee jnda' tu'xeeⁿ juu sculjaa' na jndye ñ'oom niom cantyja 'naaⁿ,

tsaⁿ na sei'ndaaⁿ nn'aⁿ tsjoomnancue na cwe' tyom'aⁿyana ñ'eⁿñe.

Ee jnaaⁿ juu na tjá nn'aⁿ cwentaa' Ty'oots'om na tyondye'ntjom nnoom,

jo' chii s'aaⁿ na tiomñe tsaⁿ'ñeeⁿ.

³ Ndo' cwiicheⁿ cwii ndii' jluena:

–Aléluya. Ticantycwii na cwi'oowa ndioom na cwico tsjoom'ñeeⁿ.

⁴ Ndo' joo ntquiuu nchoo' ñequiee nn'aⁿ na cwiluiitquiendye ñequio joo ñequiee naⁿ na ta'ndo', ty'eta'nquiona nnom nqueⁿ na wacatyeeⁿ tio. Tyola't'maaⁿndyena jom, tyoluena:

–Aléluya. Amén.

⁵ Quia jo' teic'uaa cwii jndye nacañoom' tio, tso:

Cha'tsondyo' 'o na cwindye'ntjom'yo' nnom Ty'oots'oomya,

cala't'maaⁿndyo' jom.

'O nn'aⁿ na cwicatyue'yo' jom, meiiⁿ na cje cwil'a'yo', meiiⁿ na t'maⁿ cwiluiindyó',

cala't'maaⁿndyo' jom.

Na nncoco juu na cwiluiiñe Catsmaⁿ

⁶ Quia jo' jndiyya na teic'uaa cha'cwijom na cwila'neiⁿ jndyendye nn'aⁿ, cha'cwijom na c'uaa 'ndyoo jndaa, ndo' cha'cwijom na jndeií cwila'xuaa ntsuee. Tyoluena:

Aléluya. Nquii Ta Ty'oots'om cwentaaya, cha'tso nnom najndeií matseixmaaⁿ,

m'aaⁿ na matsa'ntjoom.

⁷ C'ooⁿya na neiiⁿ'ya. Cats'aana' na t'maⁿ na neiiⁿ n'ooⁿ'ya, ndo' calawaꝯndyaaya jom.

Ee jnda' tue'ntyjo na manncoco nquii Catsmaⁿ.

Ndo' tsaⁿ na nluiiñe scoom'm mam'aa'c'eeñe.

⁸ Macwee liaa lino na jeeⁿ ya na jnda' jndaa', caxueena' ndo' lju'na'.

Juuna' tseixmaⁿ'na' cha'tso nnom ts'iaaⁿ na maty'iomyana' na ñel'a nn'aⁿ na tqeⁿ Ty'oots'om na lju' n'om.

⁹ Quia jo' tso ángel nqoⁿ:

–Luaa catseiljei': "Jeeⁿ neiiⁿ nn'aⁿ na maqueeⁿ Ty'oots'om na cala'jomndye nantquie na macoco juu Catsmaⁿ."

Jnda' chii tsoom nqoⁿ:

–Ñ'oommeiⁿ la'xmaⁿ'na' ñ'oom na mayuu' na matseineiⁿ nquii Ty'oots'om.

¹⁰ Quia jo' tcoo'a xtya jo nc'ee ángel'ñeeⁿ na nntseit'maaⁿndyo jom. Saꝯ tsoom nqoⁿ:

–Tintsá na luua' ee tjom na cwindya'ntjooⁿ'ya nnom Ty'oots'om ñ'eⁿndyu' ñequio nquiee nc'ia' na cwiljoo'ndyetyeⁿ cantyja 'naaⁿ ñ'oom naya na t'moⁿ Jesús. Macanda nquii Ty'oots'om catseit'maaⁿndyu'.

Ee ñ'oom na cwitjei'yuu'ndyete nn'a'n cantyja 'naa'ñ Jesús, ljo'yuu la'xma'na' ñequio ñ'oom' Ty'oqts'om na tyoñequia profetas.

Ts'a'n na ljo caso canchii'

¹¹ Quia jo' nty'iaya na wanaa' cañoom'luee. Teitquioo'ñe cwii caso canchii' ndo' nque' na lloom juuyo' matseicajndyuna' jom tsa' na ñe'cwii na mach'ee' ndo' na mayom'm. Macu'xee' nn'a'n cha'xje' na maty'iomjanya' ndo' mach'ee' tia' nacjoo nn'a'n na cwi'oo nacjoom'm. ¹² N'omnnoom matseijomna' cha'cwijom ntsaachom ndo' jndye corona ñjom xquee'. Waa xue'e'n na teiljeiina' nacjoom'm na macandá nque' ntyjee', tjaa'na' ñee' caljeii. ¹³ Cwe' cwii liaatco na teicoo'ñ'e'na' niom'. Ndo' xue'e'n na nquiu nn'a'n, jo' jo' Ñ'oom' Ty'oqts'om. ¹⁴ Ndo' joo na cwiliindyete sondaro cañoom'luee, ty'entyjona naxee'e'n na ntyjondyena catso canchii'. Cwee'na liaa canchii' na lju'na' na tuiina' ñ'e' lino na jee' ya. ¹⁵ Quii' ñiom ndii' cwii xjo na jee' taá. Juuna' ma'mo'na' na nncu'xee' nn'a'n n'joomnancue. Ndo' juu na nntsá'ntjoom t'ma' nlc'o'wi'na' joo'na. Cha'xje' cwinchjee nn'a'n tauva na nluii' ndaa'na', maluaa' matseijomna' na nnts'aa' joo nn'a'n na tiñe'quiandyete cantyja 'naa'na'. Ee nquii' Ty'oqts'om na matseixma'ñ'e'e' cha'tso nnom najnda, cantyjati na matseijee'n, maluaa' nnts'aa' na nlc'o'wi'na' na'ñee'. ¹⁶ Cjoo' lia'na' ndo' cjoo' tcwee'ne' jinda teiljeii xue'e'n na matsona': "Ja cwiliindyete na matsá'ntjoo'ya cha'tsondyete nn'a'n na cwi'tsa'ntjom. Ja t'ma' cwiliindyete jo ndáa' cha'tso nn'a'n na cwiliit'ma'ndyete."

¹⁷ Jnda' chii nty'iaya cwii ángel na meintyjee' naquii' ñe'quioom'. Jndei matseixua' na maque'e'n cha'tso cantsaa na ma'ntyja tsjo'luee. Matsaom:

—Quio'yo' cala'jomndyete nantquie' t'ma' 'naa'ñ Ty'oqts'om. ¹⁸ Quio'yo' na nntquie'yo' sei'ts'o' 'naa' nn'a'n na t'ma' n'iaa' cwila'xma', nn'a'n na cwi'tsa'ntjom sondaro, nn'a'n na cwiliindyete sondaro, sei'ts'o' 'naa' catso, mandii'ee' nn'a'n na ñentyjondyete jooyo'. Jndyendyete nn'a'n nntquie'yo' sei'ts'o' 'naa'na, mati ñ'e'e' nn'a'n na cwindyete'ntjomtye' ndo' nn'a'n na m'aa' xje' 'naa' ñ'e'e' nn'a'n na cje' m'a'n, ndo' nn'a'n na jnda' tquiendyete.

¹⁹ Ndo' nty'iaya juu quioo'jndii' tquiee' ñequio cha'tso nn'a'na cwiliitquiendyete na cwi'tsa'ntjom tsjoomnancue ñequio sondaro 'naa'na. Tjomndyena na nl'ana tia' nacjoo' nque' na lloom caso canchii' ndo' nacjoo' sondaro 'naa'na'. ²⁰ Ndo' nque' na lloom caso canchii' ñequio sondaro 'naa'na' jna'ndyena tia'ñee'. T'uena quioo'jndii' tquiee' ñequio quioo'jndii' na jnda' we. Juu tsa' na jnda' we jo', tyoñequiaa' ñ'oom cantu, tyoch'ee' 'naa' t'ma' cantyja najndei quioo'jndii' tquiee'. Tyonquiu'nn'a' tsa'ñee' cha'tso nn'a'n na tquiandyete na tyocañoom ljeii 'naa'ñ quioo'ñee' lueena oo cantaana, ndo' tyola't'maa'ndyena na jlui'tsjaa'ñe' juuyo'. Quia jo' nque' na lloom caso canchii' tjoom'm wendyete na'ñee' na tando' naquii' ndaaluee chom yuu na cwico ljo' sufrá. ²¹ Ndo' cha'tsondyete sondaro 'naa' na'ñee' na cwi'ndiina' tjana. Ee nque' na lloom caso canchii', seicwje' joo'na ñ'e'e' xjo na macalul'nom quii' ñiom. Ndo' cha'tso cantsaa tcwa'caxii'ndyeyo' sei'ts'o' 'naa' na'ñee'.

20

Cwii mei' ndyu

¹ Jnda' chii nty'iaya cwii ángel na jna' cañoom'luee, jndyocuee'. Ñ'oom ts'ow'aa na nnaa' yuu na ticantycwii na njoom ndo' ñ'oom ts'uaaxjo ta. ² T'uee' catsoomjndii, juu catsuu tquiee' na maxje' teiyo m'aa', juu na cwiliitñe' tsa'jndii' ndo' Satanás. Seityee' juu na cwiljoo'ñetye' cwii mei' ndyu. ³ Ndo' tjoom'm tsa'ñee' naquii' yuu na ticantycwii na njoom. Jnda' jo' seicoom'ndo' tuaa teincuu' na nnaa' jo' jo', cha' tacalul' tsa'ñee' na nñequiu'nn'a'ntyee' nn'a'n n'joomnancue. Quia jnda' jnda'á' cwii mei' ndyu'ñee' maxje' matsona' na nna'ñeyaa' cwe' tiyo.

⁴ Jnda' chii nty'iaya jndyete ndio na meindyuaandyete nn'a'n na jnda' to'ñoom ts'iaa' na nntu'xe'na' nn'a'n. Ndo' mati nty'iaya añmaa' nn'a'n na jnda' jno' canty'o' cwe' n'ce' na tjei'yuu'ndyena cantyja 'naa'ñ Jesús, ndo' na tyoñe'quiiana' ñ'oom' Ty'oqts'om. Na'ñee' ñicala't'maa'ndyena quioo'jndii', mei' juu na jlui'tsjaa'ñeyo'. Tñquiandyena na nluii' ljeii 'naa'ñjo' cantaana mei' lueena. Na'ñee' nty'iaya na tando'nnda'na na jnda' tjana ndo' sa'ntjomna' ñequio Cristo cwii mei' ndyu. ⁵ Jo' luua' najndyete na cwi'tando'xco nn'a'n. Saq' nt'omche' nn'a'n na jnda' tja, ticatando'nnda'na hasta quia jnda' jnda'á' cwii mei' ndyu'ñee'. ⁶ Matio'naa'ñe' Ty'oqts'om joo' nn'a'n na cwila'jomndyete na cwi'tando'nnda' najndyete, ee cwiliindyete na lju' n'omna. Juu na nncwje' nn'a'n na jnda' we, xocat'uiina' joo'na ee tjaa' najndei na matseixma'na' ñ'e'ndyena. Nla'xma'na' ntyee' cwentaa' Ty'oqts'om ndo' Cristo. Ndo' nntsá'ntjomna' ñ'e'ñe' cwii mei' ndyu.

⁷ Quia na jnda' jnda'á' cwii mei' ndyu'ñee', nndyaa'ñe' Satanás yuu na chu'tyee'ñe' ⁸ cha' nluue'e'na' na nncjaanquiu'nn'aa' Gog ñ'e'n Magog, jo' jo' nn'a'n na m'a' cha'waa' tsjoomnancue. Ndo' nntseitjoom' sondaro 'naa' na'ñee' na nl'ana tia'. Jndyendyena hasta matseijomna' cha'na jndyete tei' ndyoo' ndaaluee. ⁹ Ndo' nty'iaya na jna'na cha'waa'

tsjoomnancue. Ty'etcuundyena cha'waa ndyuaa ndo' tjaa'ndyena tsei juu tsjoom na jee' candya' ts'om Ty'oqots'om, yuu na cwic'ee' nn'a' na maquee' na lju' n'om. Saa seiquoom chom nacjoo sondaro'ñee', seicoñ'e'na' joona. ¹⁰ Ndo' juu tsa'ndii na tquiu'nn'a' joona, tju'na' jom naquii' ndaalueechom yuu na cwico ljo' sufra. Jo' jo' m'aa' quioo'ndii tqiuee ñequio ts'a' na tyoñequiaa ñ'oom cantu. Naxuee natsjom ticantycwii na maco'wi'na' joona jo' jo'.

Cwitu'xe'ndye nn'a' mach'ee Ty'oqots'om

¹¹ Jnda' jo' nty'iaya cwii tio canchii' na jee' t'ma'na' ndo' nty'iaya nquii Ty'oqots'om na wacatyee' nacjoo' juuna'. Tsjoomnancue ñ'e' tsjo'luee jnda' tsuuñ'e'na' jo nnoom. ¹² Mati tco'na' ngo' na nty'iaya l'oo, joo nn'a' na tyoluiit'ma'ndye ñequio nn'a' na tjaa ljo' tyola'xma'. Meintyjee' na'ñee' jo nnom tio canchii'ñee'. Jnda' chii sein'meii' Ty'oqots'om cha'tso libro na chona' ljeii na matseicanoo'na' cantyhati na ñel'a l'oo'ñee'. Cantyja 'naa' joo ñ'oom'ñee' tu'xe'ndyena. Ndo' mati waa cwiiche' libro na chuuna' ncuee nn'a' na la'xma' na cwita'ndo', jnda' sein'meii'e'. ¹³ Ndo' sei'tso' 'naa' nn'a' na tjā naquii' ndaaluee, jndyaandyena jo' jo'. Ndo' aña'nn'a' na jnda' tjā na m'a' yuu na meindo' l'oo, jndyaandyena jo' jo'. Quia jo' cha'tsondye na'ñee' tu'xee' joona cantyhati na jnda' ñel'ana. ¹⁴ Xje'ñee' juu na mach'ee na cwiwje nn'a' ndo' ñequio tsjoom l'oo, tjoom'm joona' ndaaluee chom. Juu ndaaluee chom tseixma'na' na jnda' we na cwiwje nn'a'. ¹⁵ Ndo' ñee' juu na ticwiljeii xuee' nacjoo' libro na chuuna' ncuee nn'a' na la'xma' na cwita'ndo', tsa'ñee' tjoom'm juu naquii' ndaaluee chom. Luaa' waa na tco'na' ngo'ya.

21

Tsjo'luee xco ñequio tsjoomnancue xco

¹ Quia jo' nty'ianoo' tsjo'luee xco ñequio tsjoomnancue xco. Ee jnda' ntycwii cantyja 'naa' tsjo'luee najndyee ñequio tsjoomnancue najndyee. Ndo' tatjaa'na' ndaaluee cwii cuaa. ² Ndo' nty'iaya tsjoom Jerusalén xco, tsjoom na lju' cwiluiñe. Jna'na' cañoom'luee na m'aa' Ty'oqots'om, tycwi'na' cha'cwijom cwii yuscundyua na manncoco ñ'e' saa'. ³ Quia jo' jndiia na jndei' teic'uaa matseinei' ángel cañoom'luee na m'aa' Ty'oqots'om, matso:

—Jee' mam'aa' Ty'oqots'om ñ'e' nn'a'. Jnda' ljo'o'ñetyee' ñ'e'ndyena ee maquee' joona na nn'aa'a'. Nque' nnc'oomñe ñ'e'ndyena ndo' nntseixmaa' Ty'oqots'om cwentana. ⁴ Ticwii cwii ndaanda'na nncuee'ñe. Taxocwjena jo' jo'. Taxoc'omna na chjoo' n'omna, mei' taxocatyueena, mei' na taxoquitiina' joona. Ee jnda' teinom cantyja na ñetjoomna najndyee.

⁵ Quia jo' nque' na wacatyee' tio, tsoom:

—Que' cwenta, mats'aa na caluixco cha'tso.

Mati tsoom ngo':

—Luaa catseiljei' ee ñ'oommeii', ñ'oom na mayuu' joona'. Nnda' ntyjaa'tye' ts'om ts'a' joona'.

⁶ Ndo' tsotiche' ngo':

—Jnda' jnda' cha'tso. Ja m'aa'ya cwii tjoche' na nluii cha'tso, ndo' maxje' nnc'oo'ya quia na jnda' ntyue cha'tso. Cwiluiindygo x'e cha'tso ndo' mati ntyjii chiuu cwintycwiina'. Juu ts'a' na ñe'c'uu ndaa, ja cwe' yuu ñe'quia ndaa xo' nc'uu, ndaa na mañequiaana' na wando' ts'a'. ⁷ Ñee' juu na jnda' jna'ñe nacjoo' natia, cha'tso nayamei' nnda'. Ndo' ja nluiindygo Ty'oqots'om cwentaa'a' ndo' jom nluiiñe jndaaya. ⁸ Saa' nn'a' na cwi'tjeii'ndye cantyja 'na'ya ee na cwicatyueena, ndo' nn'a' na ticala'yu', ñequio nn'a' na jnda' jlui' cha'tso nnom natia l'a, nntiomna' joona naquii' ndaalueechom. Ndo' mati nn'a' na cwila'cwjee nc'iaa, nn'a' na cwe' m'a'ya ñ'e' nc'iaa, nn'a' na calua'ndye, nn'a' na cwila'tmaa'ndye 'na' na cwe' nn'a' nl'a, ñequio na'cantu, maxje' cha'tsondyena jnda' teijnda' na nntiomna' joona naquii' ndaalueechom na cwico ljo' sufra. Jo' jo' yuu na jnda' we na cwiwje nn'a'.

Tsjoom Jerusalén xco

⁹ Quia jo' tyjee'cañoom cwii na ntquiee'ndye ángeles na ñejleicho ntquiee' waso na too' ntquiee' nnom nawi' na macanda'. Tquee' tsa'ñee' ja, tsoom:

—Candyo' ndo' m'mog'ya njom' yuscu na waa ñiomcaa', juu nluiiñe scuu' nquii Catsma'.

¹⁰ Quia jo' tco'na' ngo' na nty'iaya cantyja na t'mo' Espíritu Santo. Tjañ'oom ángel'ñee' ja yuu waa cwii sjo' t'ma' na ndye. Jo' jo' t'mo' ngo' tsjoom t'ma' Jerusalén, tsjoom na lju' cwiluiñena'. Jna'na' cañoom'luee na m'aa' Ty'oqots'om, jndyocuena'. ¹¹ Ñ'oomna' nacaxuee na tseixma' nquii Ty'oqots'om. Maco'na' lui' cha'cwijom cwii tsjo' na jee' ndya' jnda, cha'na tsjo' jaspe, ndo' xueena' cha'cwijom tsioo. ¹² Ndioche' tsjoom'ñee' meintyjee' tatiom t'ma' na jee' ndye. Niom canchoo'we ndyueel'a tatiom'ñee', ndo' meintyjee' cwii cwii ángel na cwii cwii 'ndyoots'a. Mati ncuee canchoo'we ntaaa' ntseinda Israel teiljeii cwii cwiiina' nacjoo' cwii cwii 'ndyoots'a. ¹³ Ndyee ndyueel'a niom jo ndo' na macalui' ñe'quoom',

ndyee ndyuel'a niom jo ndo' na m'a'n cancjoo ntquiee', ndo' jo ndo' na m'aa'n caxjuu tsoom'naa', ndo' cantyja na majaacue ñe'quoom'. ¹⁴ Tuii tsia'tsjo' tatiom tsjoom'ñee' ñ'e'n canchoo'we ljo' na jee' nt'ma'n. Ndo' canchoo'we apóstoles, teiljeii xuee' cwii cwii joona nacjoo' cwii cwii tsjo'ñee'.

¹⁵ Nquii ángel na seinei' ñ'e'ndyo maleiñ'oom cwii ts'oomxje' na tuina' ñ'e'n s'om caja'. Ñ'e'n juuna' nncwjee'e'n xje' tsjoom'ñee', ñequio tatiom na meintyjee' ndioche' ndo' ñequio ndyueel'a tatiom'ñee'. ¹⁶ Juu tsjoom'ñee' ljo'yu xje' nquina', ñe'cwii xje' cantyja na tmei'na' ndo' cantyja na tcona'. Quia jo' tjeii'e'n xje' cwii ntyjaa' tsjoom'ñee' ñequio ts'oomxje' naa'a'n. Tue'ntyjo cha'na we mei' waljoo' we sia'nto kilómetros na tco juuna'. Ñe'cwii xje' cantyja na tcona' ñequio na tmei'na' ñequio na ndyena'. ¹⁷ Mati tjeii'e'n xje' tatiom cwanti na ndyena'. Tue'ntyjo cha'na ndyee'aa'n nchoo' qui nchoo' ñequiee metros na ndyena'. Ndo' ts'oomxje' na teil'uee'ñe' ángel matseijomna' cha'xje' na tco ts'oomxje' na cwiwil'uee'ndye nn'a'a.

¹⁸ Tatiom'ñee' tuina' ñ'e'n ljo' jaspe, ndo' juu tsjoom tuina' ñ'e'n s'omcaja' ya. Maco'na' lui' cha'na mach'ee cwii tsioo na caxuee. ¹⁹ Teichjoom tsia'tsjo' tatiom tsjoom'ñee' ñequio cha'tso nnom ljo' na jnda. Tsjo' t'ma'n najndyee, tsjo' cachuii' na jndyu jaspe, tsjo' na jnda we, na jndyu zafiro. Tsjo' na jnda ndyee, cachuii' na jndyu ágata. Tsjo' na jnda ñequiee, mati cachuii' na jndyu esmeralda. ²⁰ Tsjo' t'ma'n na jnda 'om, colo wee na caljeii na jndyu ónice. Tsjo' na jnda yom, tsjo' wee na jndyu cornalina. Tsjo' na jnda ntquiee', caja'na' na jndyu crisólito. Tsjo' na jnda ñee', cachuii'na' cha'na ndaaluee na jndyu berilo. Tsjo' na jnda ñjee', colo tsc'ndaa na jndyu topacio. Tsjo' na jnda nqui, colo wii na jndyu crisoprasa. Tsjo' na jnda canchoo'cwii, colo tsá na jndyu jacinto. Ndo' tsjo' na jnda canchoo'we, colo catsioo' na jndyu amatista. ²¹ Canchoo'we ndyueel'a na niom tatiom, tuina' ñ'e'n ta' perlas. Cwii cwii 'ndyoots'a tuina' ñ'e'n cwii ta' perla t'ma'n. Ndo' nataa t'ma'n tsjoom'ñee' tuina' ñ'e'n s'omcaja' ya. Maco'na' lui' cha'na mach'ee cwii tsioo na caxuee.

²² Ndo' tjaa'na' wats'om nty'iaa tsjoom'ñee', ee nquii Ta Ty'oots'om na tseixma'ñ'ee' cha'tso nnom najnda, ñequio nquii Catsma', joona cwiliindyena wats'om cwentaa' tsjoom'ñee'. ²³ Ndo' jo' jo' tica'na' ñe'quoom', mei' chi' na nla'xuee. Ee cantyja na caxueeñe Ty'oots'om ñequio juu Catsma', jo' naxuee jo' jo'. ²⁴ Nn'a'n njoomnancue na jnda jlui'n'maa'ndye nnc'omna cantyja naxuee tsjoom'ñee'. Ndo' nn'a'n na cwiluii'ma'ndyeti tsjoomnancue, juu na matsei't'maa'ñena' joona, nnc'oon'omna juuna' tsjoom'ñee' ndo' nla't'maa'ndyena nn'a'n na m'a'n jo' jo'. ²⁵ Tsjoom'ñee' tjaa'na' natsjom. Jo' chii ticata' ndyueel'a tatiom ndioche' ee ñe'nquii'che' naxuee. ²⁶ Nn'a'n njoomnancue nnc'oochona cha'tsoti na ya na la'xma'na ndo' nla't'maa'ndyena nn'a'n na m'a'n jo' jo'. ²⁷ Tsjoom'ñee' tijoom nncjaaqueie' mei'nquia na tilju', mei' nn'a'n na cwajndii cwil'a, mei' nn'a'n na cwila'nei' cantu. Macandá nnc'ooquie' nn'a'n na teiljeii ncuee nacjoo' libro cwentaa' juu Catsma'. Na'ñee' ticantycwii na cwita'ndo'na.

22

¹⁻² Jnda jo' t'mo' ángel'ñee' cwii jndaa na cwina'na' x'ee tio na wacatyee' Ty'oots'om ñequio Catsma'. Macaana' xcwe ts'om nataa t'ma' tsjoom'ñee'. Ndaa na cwinaa' jo' jo' jee' xueena' cha'cwijom tsioo ndo' juuna' mañequiaana' na ticantycwii na cwita'ndo' nn'a'n. Mati we ntyja 'ndyoo jndaa meintyjee' n'oom na cwiñe'quia na cwita'ndo' nn'a'n. Ntyja canchoo'we nnom tã n'oom'ñee', ndo' cwii cwii nnom tã cwiquiena' tincwii chi'. Mati tsc'oo n'oom'ñee' la'xma'na' nasei na matsein'ma'na' nn'a'n njoomnancue. ³ Mei'cwii nnom nawi' na cwi'tjom nn'a'n taxocanty'iaana jo' jo'. Macandá nquii Ty'oots'om nncwacatyee' tio 'naa'a' jo' jo' ñequio Catsma' ndo' nn'a'n na cwindye'ntjom nnoom nla't'maa'ndyena jom. ⁴ Nnty'iaandáana jom ndo' n'oom xue'e'n cantaana. ⁵ Taxocuaa natsjom ndo' taxocaa'na' chom lámpara, mei' ñe'quoom' ee nquii Ta Ty'oots'om cwiluiiñe' naxuee ndáana. Ndo' ticantycwii na cwita'ntjomna.

Manndyoo' na nndyonnda' Jesucristo

⁶ Jnda jo' tso ángel'ñee' nqo'':

—Cha'tso ñ'oommeii' tjacantya na mayuu'na', jo chii nndaq ntyjaa'tye' ts'om ts'a'n joona'. Nquii Ta Ty'oots'om cwiluiiñe' na matseijnqo'o' n'om nn'a'n na cwiñe'quia ñ'oom'm. Jo' chii jnda jñoom ángel cwentaa'a'na na ca'mo'ndaq nn'a'n na cwindye'ntjomna nnoom ljo' na mawaaxje' na nluii.

⁷ Matso Jesucristo:

—Que'yo' cwenta, matyuaa' nncua'cañqo'ya na m'a'nyo'.

Nei'nt' ts'a'n na matseicandá ñ'oom na chuu librowaa cantyja chiuu cwindyona'.

⁸ Ja Juan nty'iaya cha'tso nmei^{n!} ndo' jndiia cantyja 'naa^{n!}na'. Ndo' quia na jnda nty'iaya ndo' jnda ndiia n'oommei^{n!}, quia jo' tcoo'a xtya jo nnom ángel'ñeeⁿ na nntseit'maa^{n!}ndyo jom na t'mooⁿ nmei^{n!} nogoⁿ. ⁹ Saã tsoom:

–Tintsa' na luua', ee tjom na cwindya'ntjooⁿya nnom Ty'oots'om ñ'e^{n!}ndyu', ñequio nc'ia' na cwiñe'quia ñ'oom'm, ndo' ñequio joo nn'aⁿ na cwila'candã ñ'oom na chuu librowaañe. Macandã nquii Ty'oots'om catseit'maa^{n!}ndyu'.

¹⁰ Mati tsoom nogoⁿ:

–Joo ñ'oom na chuu librowaa cantyja chiuu cwindyona', tintseicu' joona' na ticandye nn'aⁿ ee nc'e na jnda teinndyoo' xjeⁿ na nntseicandãñena' joona'. ¹¹ Juu ts'aⁿ na mach'ee yuu na ticaty'iomyana' cats'aato na ljo'. Ndo' juu ts'aⁿ na tilju' matseitiuu, caljoo'ñeto na ljo'. Saã juu ts'aⁿ na matseijomñe ñequio na maty'iomyana', c'oomticheⁿ na ljo'. Ndo' juu ts'aⁿ na jnda tque'lju' Ty'oots'om ts'om, caljoo'ñetyeⁿ cantyja 'naa^{n!}a'.

¹² Matso Jesucristo:

–Mayuu'cheⁿ matyuua' nncua'cañooⁿya. Nndyoñ'oⁿya naya na maty'iomna' na nnto'ñoom nn'aⁿ, ndo' ñnequiaya jo' nnom cwii cwii ts'aⁿ cantyjati na s'aa. ¹³ Ja m'aaⁿya cwi'tjoocheⁿ na nluii cha'tso, ndo' maxjeⁿ nnc'ooⁿya quia na jnda ntycwii cha'tso. Ja m'aaⁿya najndyee ndo' m'aaⁿya na macandã. Cwiluiindyó x'ee cha'tso ndo' mati ntyjii chiuu cwintycwiina'.

¹⁴ Mañequiaana' na neiiⁿ nn'aⁿ na cwi'tma'ñju' naquii' n'omna ñequio nioom' Jesucristo. Ee joona wanaaⁿ na nncwinomna ndyueel'a na nnc'ooquie'na quii' tsjoom Jerusalén xco. Ndo' nndãã nlquie'cañomna ts'oom na nntquiina ta na mañequiaana' na cwita'ndo' nn'aⁿ. ¹⁵ Saã naxe^{n!} tatiom nnom tsjoom'ñeeⁿ cwiljoo'ndye nn'aⁿ na tilju' laxmaⁿ ñequio na'calua', nn'aⁿ na cwe' cwim'aⁿya ñequio nc'iaa, nn'aⁿ na cwila'cwjee nc'iaa, nn'aⁿ na cwila't'maa^{n!}ndye 'naⁿ na cwe' nn'aⁿ nl'a, ndo' ticwii cwii ts'aⁿ na neiiⁿ cantu ndo' majo'to mach'ee.

¹⁶ –Nncó Jesús jnda jñooⁿya ángel cwentaya na m'aⁿyo' na macwji'yuu'ñe cha'tso ñ'oommeiiⁿ ndãã' 'o, ntnaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaa^{n!}a'. Ja cwiluiindyó x'ee ñ'oom cantyja 'naa^{n!} David, ndo' tsjaaⁿ 'naa^{n!} jom na jndyowicantyjoo'. Ja cwiluiindyó caxjuuncoo.

¹⁷ Nquii Espíritu Santo ñequio joo nn'aⁿ na cwiluiindyé scuu' Catsmaⁿ cwiluena:

–Ta Jesús, candyo'.

Ndo' ñeeⁿ juu na mandii na matsei'naa^{n!} ts'aⁿ ñ'oommeiiⁿ, catso:

–Candyo', Ta Jesús.

Ndo' ñeeⁿ juu na ñe'c'uu ndaa, candyontyjaa' jom. Ee mei'cwi'ñee'cheⁿ ts'aⁿ na ntyjaa' ts'om na nlui'n'maa^{n!}ñe, candyoc'uu ndaa na cwe'yu na mañequiaa na cwita'ndo' nn'aⁿ.

¹⁸ Ticwii cwii ts'aⁿ na mandii ñ'oommeiiⁿ cantyja chiuu cwindyona' na teiljeii tsoomwaañe, ja Juan mañequiaya na caljeii tsa^{n!}ñeeⁿ na waa na teincuu'. Ee xeⁿ nntseicwaljoo' ts'aⁿ ñ'oom nacjoo' ñ'oommeiiⁿ, quia jo' nacjoom'm nntseicwaljoo' Ty'oots'om cha'tso nawí' t'maⁿ na teiljeii naquii' librowaa. ¹⁹ Ndo' mati 'ñeeⁿ juu na nncwji' nt'om ñ'oom na teiljeii librowaa cantyja chiuu cwindyona', Ty'oots'om nncwji' na wanaaⁿ na nlquii tsa^{n!}ñeeⁿ taã' ts'oom na mañequiaa na cwita'ndo' nn'aⁿ. Ndo' nnts'aaⁿ na ticwanaaⁿ na nncjaaqueie' tsa^{n!}ñeeⁿ naquii' tsjoom na lju' cwiluiñena'. We ñ'oommei^{n!} matseineiⁿ librowaa chiuu la'xma^{n!}na'.

²⁰ Manquiti Jesús na macwji'yuu'ñe ñ'oommei^{n!}, matsoom:

–Mayuu'cheⁿ tyuua' nncua'cañooⁿya na m'aⁿyo'.

Ndo' jaa cwi'tooya nnoom, cwil'uuya:

–Mayuu'. Candyo' 'u Ta Jesús.

²¹ Catio'naa^{n!}ñe Ta Jesús cha'tsondyo' 'o na macwji' Ty'oots'om cwentaa^{n!}a'. Amén.